

Matius

1:1 Akeku dafta wa'i ra waro Ruma Isa Al Masih, londo ra mai la Daud, londo ra mai la Ibrahim. Ratampu'u aipu la Ibrahim sampe zi la Daud, ngara-ngara wa'i ra waro Ruma Isa vune ratunti ake: **1:2-6a** la Ibrahim, la Ishak, la Yakub, la Yehuda ro arizohona, la Peres ro la Zerah (ina siazoho ngarana la Tamar), la Hezron, la Ram, la Aminadab, la Nahason, la Salmon, la Boas (inana edezu la Rahab), la Obed (inana edezu la Rut), la Isai, ro Sangaji Daud. **1:6b-11** Ratampu'u aipu Daud sampe wakatu pakikai bangsa Israel aka Babel wara ratunti ngara-ngara vune ake: la Sulaiman (inana edezu wei wa'u la Uria), la Rehabeam, la Abia, la Asa, la Yosafat, la Yoram, la Uzia, la Yotam, la Ahas, la Hizkia, la Manasye, la Amon, la Yosia, la Yekhonya ro ari ra sa'ena. **1:12-16** Ratampu'u aipu bangsa Israel rapaki aka Babel sampe rawarakai Ruma Isa wara ratunti ngara-ngara vune ake: la Yekhonya, la Sealtiel, la Zerubabel, la Abihud, la Elyakim, la Azur, la Zadok, la Akhim, la Eliud, la Eleazar, la Matan, la Yakub, la Yusuf rahi la Maria. Ro la Maria edeku warakai Ruma Isa zipehekai Al Masih **1:17** Ndazi razi tampu'u aipu la Ibrahim sampe la Daud sara'ana wara sampuru upa londo ra mai. Ratampu'u aipu la Daud sampe rakakai wakatu dou Israel paki aka Babel wara sampuru upa londo ra mai rau. Ratampu'u aipu dou Israel rapaki aka Babel sampe ngganakai Al Masih wara sampuru upa londo ra mai rau. **1:18** Ndaheku caritana warakai Ruma Isa Al Masih, inana va Ruma Isa Al Masih edezu la Maria, sozi angi lavo la Yusuf. Pala sawatipu va siazoho nikana, palasi la Maria nawa'ura na'e loko. La Yusuf wati vadena va one la Maria na'e lokona kai kuasa Roh Allah. **1:19** La Yusuf, dou sozina ede, edezu dou mato'a zi hukum Taurat. Ndazi sia nane'e dengga sozi angina, pala kai nari-nari, loakuzu wati maja la Maria zi tando dou mboto. **1:20** Wunga timba-timba va la Yusuf lampa rawi ede, sia nifina. Ade nifina ede, edana mala'eka Ruma manggahi zi sia, "Yusuf, londo ra mai la Daud, aina dahumu nika lavo la Maria, vara ana dou to'i ma wara ade lokona ede edezu randazikaina va kuasa Roh Allah. **1:21** La Maria zimanggana savua ana

mone. Ana dou to'i ede pavuapu nggomi tangarakaimu Isa, vara Sia zimakasalama ela-Na razi dosa sizoho." **1:22** Samenana ede ndazi ndedekaina loakuzu ndazina au ranggahi va Ruma rakarongga va nabi-Na, edezu, **1:23** "Savua dou sampela zimana'e loko ro nanggana ana mone. Ana dou to'i ede zitangarakai Imanuel." (Immanuel edezu nggahi Ibrani ma aona "Ruma Hatalla wara lavo ndaita"). **1:24** Sawa'u va tu'u la Yusuf, sia karawina au ranggahi mala'eka Ruma ede zi sia. Sia nikana lavo la Maria. **1:25** Pala salama la Maria watipu ngganana anana ede, la Yusuf wati maru campona lavo la Maria. Ro sawa'u va nggana va la Maria ana dou to'i ede, la Yusuf tangarakaina ana dou to'i ede Isa.

2:1 Ruma Isa rawarakaina aka kota Betlehem zi dana Yudea aipu wakatu parenta va Sangaji Herodes. Aipu wakatu ede pila-pila dou ta ele ma loa poda ilmu ntara maina aka Yerusalem. **2:2** Sozi rero va sizoho, "Taveku Ana dou to'i ede mavou ranggana zimanzadi sangaji dou Yahudi? Madazoho ra'edamu ntara-Na mawontu tawela ele, ro madazoho maimu zimanemba Sia". **2:3** Wakatu ringa va Sangaji Herodes au mandazi ede, sia nawancuku wezina, ndede rau sara'a dou aka Yerusalem. **2:4** Edempara kau va sia sara'a mana'ekai imam, ro guru-guru agama dou Yahudi mai kavoro weki. Edempara sozi va sia zi douzoho ede, "Taveku ziwarakai Sangaji rasake va Ruma Hatalla?" **2:5** Cambe va sizoho, "Zi kota Betlehem zi dana Yudea. Vara ndake ratunti va savua dou nabi, **2:6** 'Nggomi Betlehem, zi dana Yehuda, nggomi sakali-kali laina ma cumpukai to'i ziwoha kota-kota mana'e zi Yehuda. Vara razi nggomina zimamai savua dou mana'ekai ma zimana'ekai ela-Ku Israel.' " **2:7** Sawa'u va rakana haba ede, Herodes ouna dou-dou maloa ilmu ntara ma ramai ele mai ede kai nari-nari. Edempara sozi va sia zi douzoho ede vune aiku ntara ede tampu'u tadana. **2:8** Sawa'u va ede kau va sia lao douzoho ede aka Betlehem ro nggahi ndakena, "Laora, ngupa kavaepu Ana dou to'i ede. Nggara nggomizoho mawa'usi eda Ana dou to'i ede, ngoajapu nahu, loakuzu nahu rau malao nemba Sia." **2:9-10** Edempara lao sizoho. Eda wali va sizoho ntara ra'edana ntoina tawela elena. Nawancuku neo adena sizoho edana ntara ede! Ntara ede ma'ulu wea kai sizoho, edempara

midina pas ese mai va hizi warakai Ana dou to'i ede. **2:11** Lu'u sizohu zi ade uma ede, ro edana Ana dou to'i ede lavo la Maria ina-Na. Sizohu suju ra nembana Ana dou to'i ede, edempara sizohu hengguna hizi ntau ra wara sizohu, ro zonggo ra mbeina zi Ana dou to'i ede, masa, kamaya, ro zupa. **2:12** Ruma Hatalla ngoa ra kawarana sizohu zi ade nifi loakuzu aina mbali aka Herodes. Ndazi sizohu dulana ta ncai ma kalai. **2:13** Sawa'u va dou-dou maloa ilmu ntara ede laona, mala'eka Ruma katadana weki zi la Yusuf ade nifi. Nggahi mala'eka ede, "Herodes nane'e ngupa Ana dou to'i ede zihadena. Vara ndedena tu'ura, wa'apu Ana dou to'i ede lavo ina-Na lao pesopu wekimu aka Mesir. Ngge'epu ta aka sampe Nahu manuntu wali lavo nggomi." **2:14** Tu'u la Yusuf, ro zi aimangazi ede wa'u sia wa'ana Ana dou to'i ede lavo ina-Na aka Mesir. **2:15** Sizohu ngge'ena ta aka sampe made Herodes. Ndedeku ndazira au ranggahi Ruma kai ncai nabi-Na, ndake, "Nahu ma'ou ana-Ku razi Mesir." **2:16** Wakatu vade va Herodes va one dou-dou maloa ilmu ntara ma ramai ele mai ede kekona sia, sia na'ipiku mbanina. Edempara parenta va sia hade sara'a zambe-zambe to'i mone ma umu zua mba'a la awana aka Betlehem ro zi rasa kompe ra peina. Ede ncihi ncao lavo haba rarakana zi dou-dou maloa ilmu ntara ede mavoha wakatuna tadana ntara ede. **2:17** Ndedeku ndazina au rawa'u parana nggahi va Nabi Jeremia, edezu; **2:18** "Aka Rama maringaku eli nangi, zuru ra zala ro weta. La Rahel manangi zuru ra zala wea anazohana; sia wati ne'ena zirere vara anazohana watizu warana." **2:19** Sawa'u va made Herodes, wakatu la Yusuf mbiupu aka Mesir savua mala'eka Ruma katada walina weki zi la Yusuf zi ade nifina. **2:20** Nggahi mala'eka ede, "Dou-dou ma ne'e hade Ana dou to'i ede, nawa'ura made. Vara ndedena tu'ura, wehapu Ana dou to'i ede lavo Ina-Na lao mbalira aka Israel." **2:21** Tu'ukai la Yusuf edempara wa'ana Ana dou to'i ede lavo ina-Na lao mbali aka Israel. **2:22** Pala sawa'u va ede la Yusuf ringana va one Arkelaus, ana Herodes macepe amana ndazi sangaji aka dana Yudea. Ndazi la Yusuf nadahuku lao ta aka. Sawa'u va la Yusuf rakana ngoa ra tei wali rambei va Ruma ade nifina, edempara lao la Yusuf aka dana Galilea. **2:23** Ta ede sia ngge'ena zi kota Nasaret ngarana. Ade ndedekaina ndazira au ranggahi va nabi-nabi mavoha Ana dou ede: "Sia zipehekai Dou

Nasaret."

3:1 Aipu wakatu ede mai la Yahya Mataki kandeu karaso dou zi so sarae aka Yudea, ro tampu'una hotoba. **3:2** "Tobara razi dosa-dosamu," nggahina, "Vara Karaja'an Saroga wa'ura zeni!" **3:3** La Yahya akeku dou rapehe va Nabi Yesaya ade nggahi ra eli ake "Wara dou ma'ou nggao ncau zi so sarae, 'Sadiapu ncai zi ru'u Ruma; kapiripu ncai ziru'u Sia.'" **3:4** La Yahya kanina kani randawi kai kere onta. Salepena randawi kai huri, ro ngaha ra nonona edezu kasanto ro oi ani wuva. **3:5** Mboto dou ma mai zi la Yahya edezu dou razi Yerusalem, razi sara'a dana ra rasa Yudea ro razi rasa kompe ra pei Sori Yordan. **3:6** Siazoho mangaku dosa-dosa siazoho, ro la Yahya kandeu karasona siazoho aka Sori Yordan. **3:7** Mboto rau dou Farisi ro dou Saduki mamai zi la Yahya, mane'e zi kandeu karaso. Pala wakatu sia edana siazoho mamai, nggahi sia zi siazoho, "Nggomizoho dou davae! Nggahi cou nggomizoho loamu hori weki razi hukuma Ruma Hatalla zi ainaina makento?" **3:8** Katadapu kai rawimu va one nggomi wa'ura tobamu razi dosa-dosamu. **3:9** Aina kacaimu nggomizoho loamu hori weki razi hukuma kai nggahimu va one la Ibrahim edezu wa'i ra waromu. Kawarapu, kone kai wadu-wadu ake, Ruma Hatalla naloaku kandazi londo ra mai ziru'u la Ibrahim! **3:10** Ponggo wa'ura sadia zivo'okai fu'u haju sampe awa amuna. Sanikina fu'u haju ma wati mbua wua ma taho zivo'o ro zi paki ade afi. **3:11** Nahu makandeu karaso nggomizoho kai oi zikatandakai va one nggomizoho wa'ura toba razi dosa-dosamu; pala zimamai sawa'u va nahu, zimakandeu karaso nggomizoho kai Roh Allah ro afi. Sia ncewi na'e kuasa-Na ntewi kaisi nahu! Kone zi mawa'a wea sapatu-Na nahu ake wati patuna. **3:12** Zi rima-Na wara zoku zimbezikai sara'a gando-Na sampe rasona. Gando zikavoro-Na zi ade jompa, pala sara'a saroena zika'a-Na zi ade afi ma wati loa made." **3:13** Zi wakatu ede Ruma Isa losana razi Galilea lao aka Sori Yordan. Ta aka Sia lao rakana la Yahya ro rahona kandeu karaso. **3:14** Pala la Yahya cobana tula raraho-Na ede. Nggahi la Yahya, "Madaku sapodakaina zi kandeu karaso va Ita, ake Ita ma mai zi la mada." **3:15** Pala cambe va Ruma Isa, "Wati vunena ru'u wakatu ake. Vara kai ndedena

ndai takarawiku samenana rakane'ekai va Ruma Hatalla." Ndazi Ruma Isa kandeu karaso va la Yahya. **3:16** Sawa'u va nggori kandeu karaso, Ruma Isa losa lalona ra'ade oi zi sori ede. Wezi lalomba henga weki langi, eda va Ruma Isa Roh Allah londona vune nasi dara zi weki ndai Ruma Isa.

3:17 Edempara ringana eli Ruma Hatalla manggahi, "Akerana-Ku meci va Nahu. Sia makasana wea ade-Ku."

4:1 Sawa'u va ede Ruma Isa wa'a va Roh Allah aka so sarae loakuzu goda va Ibilis. **4:2** Upampuru nai aimangazi upa mpuru nai aimarai Ruma Isa wati ngaha ra nonona. Edempara Ruma Isa iuna hizo. **4:3** Mai Ibilis ro nggahina, "Nggara Nggomi Ana Ruma Hatalla, kaupu wadu-wadu ake ndazi roti." **4:4** Cambe va Ruma Isa, "Zi ade Alkitab ratunti: Manusia wati morina kai roti mpoa, pala namori kai rauku sanikina nggahi ra eli rarenta va Ruma Hatalla." **4:5** Sawa'u va ede Ibilis wa'ana Ruma Isa aka Yerusalem, kota maraso, ro wi'ina Ruma Isa ta ese kali vawo Bait Allah. **4:6** Edempara Ibilis nggahina zi Sia, "Nggomi Ana Ruma Hatalla. Nggara ndedesi babu la'awara, vara ade Alkitab wara ratunti vune ake, 'Ruma Hatalla nakauku mala'eka-mala'eka-Na zimasandaka Nggomi, sizoho zimasakaka aona Nggomi kai rimana, loakuzu ezi-Mu wati tudu va wadu.'" **4:7** Cambe va Ruma Isa, "Pala zi ade Alkitab wara ratunti rau, 'nggomi aina cobamu Ruma Hatalla, Rumamu.'" **4:8** Sawa'u va ede Ibilis wa'a walina Ruma Isa ese doro ma zese poda ro turu teina zi Sia samenana karaja'an zi dunia ake ro sara'a ntau ra warana. **4:9** Edempara nggahi Ibilis zi Ruma Isa, "Sara'ana ake nahu zimambei zi ru'u Nggomi, nggara Nggomi suju ra nembamu nahu." **4:10** Cambe va Ruma Isa, "Lao nggomi Ibilis Mataka goda! Zi ade Alkitab wara ratunti: Nembapu Ruma Hatalla, Rumamu, ro karawi weapu zi ru'u Sia mpoa." **4:11** Cumpukaina Ibilis tu'u wi'ina Ruma Isa, ro mala'eka-mala'eka mai kavua weana Ruma Isa. **4:12** Wakatu ringana va one la Yahya wa'ura tau zi ade uma bui, Ruma Isa lao pesona weki aka Galilea. **4:13** Sia losana zi Nasaret, edempara ngge'ena zi Kapernaum zi kengge Ndano Galilea zi dana ra rasa Zebulon ro Naftali. **4:14** Vara Ruma Isa karawina lampa rawi ede, ndazira au ranggahi va Nabi Yesaya: **4:15** "Dana Zebulon ro dana Naftali, zincai malao aka

ndano, ipa vae va Sori Yordan, Galilea dana dou malaina Yahudi! **4:16** Bangsa ma mori zi ade marindi ncaki nawa'ura eda taroa ma poda! Ziru'u va ma ngge'e ade dana ra rasa marindi madekai nawa'ura wontu kalea mataroa!" **4:17** Ratampu'u aipu ede Ruma Isa tampu'ura ngoana, "Tobara razi dosa-dosamu, vara Karaja'an Saroga wa'ura zeni!" **4:18** Wakatu Ruma Isa wunga lampa zi kengge Ndano Galilea, Sia edana zua dou mamoti, edezu la Simon (tangarakai rau la Petrus) ro arina la Andreas. Siazoho wunga wa'una uta zi ndano ede kai ala. **4:19** Nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Mai vatupu Nahu. Nahu zimatei nggomizoho ma'ala dou." **4:20** Edempara siazoho tu'u wi'ina alana lao vatuna Ruma Isa. **4:21** Ruma Isa lampa walina, edempara eda wali rauna zua dou masa'e ro arina, edezu la Yakub ro la Yahya ana-ana la Zebedeus. Siazoho wara sama-sama lavo amana wunga katahona ala zi ade sampa. Ruma Isa ouna siazoho rau, **4:22** ro siazoho tu'u wi'i lalona sampa ro amana ede, edempara lao vatuna Ruma Isa. **4:23** Aka Galilea, Ruma Isa lampa kalilina sara'a dana ra rasa ro ngoa ra teina zi uma-uma sambeakai. Sia ngoa rakahabana Haba Mataho mavoha Karaja'an Saroga. Ro Sia nakataho rauku dou-dou ma supu ro mampako ra mpedu. **4:24** Haba mavoha Ruma Isa ede nambou zi sara'a dana Siria, ndazina mboto dou mamai zi Ruma Isa. Siazoho wa'ana dou-dou mamboto pahu supu ro masusa ra ncoki. Dou-dou ralu'ukai va roh seta, ma supu finca jara, ro dou mamade vinci, sara'a kataho va Ruma Isa. **4:25** Mboto poda dou ma vatu Ruma Isa aipu ede. Wara ma ramai ta Galilea, razi Sampuru Kota, razi Yerusalem, razi Yudea, ro razi dana ipa vae va Yordan.

5:1 Wakatu Ruma Isa edana dou mamboto ede, Sia tekana ese doru to'i. Sawa'u va doho Sia, anamorizoho-Na mai rakana Sia. **5:2** Edempara Sia tampu'una ngoa ra tei siazoho: **5:3** "Taho ra ntikara dou ma iu rome ra dawa'u ro mawi'i weki zi Ruma mpoampa; Siazoho edezu anggota Karaja'an Saroga! **5:4** Taho ra ntikara dou mancoki ade; Ruma Hatalla zimarere siazoho! **5:5** Taho ra ntikara dou ma kavawa weki; Ruma Hatalla zimambei au rasake-Na zi siazoho! **5:6** Taho ra ntikara dou ma ne'e poda kalampa kane'ekai va Ruma Hatalla; Ruma Hatalla zimambei

kancihhi siazoho! **5:7** Taho ra ntikara dou ma kasi ade zi dou malakai; Ruma Hatalla zimakasi ade zi siazoho rau! **5:8** Taho ra ntikara dou ma raso adena; siazoho zimapata Ruma Hatalla. **5:9** Taho ra ntikara dou ma wa'a dame ziwoha manusia; Ruma Hatalla namangakuku siazoho kai ana-ana ndai-Na! **5:10** Taho ra ntikara dou ma susa ra ncoki rakancoki va dou vara karawina au rakane'e va Ruma Hatalla; siazoho edezu anggota Karaja'an Saroga! **5:11** Taho ra ntikara nggomizoho, nggara vara Nahuna nggomizoho zikatuna ra kavawa, zikancoki, ro zikafitina. **5:12** Nabi-nabi ma mori sawatipu va nggomizoho rau, wa'ura kancoki vune nggomizoho. Kasanara ademu ro kazihira ademu, vara na'eku ufamu zi saroga rasadia wea va Ruma zi ru'u nggomizoho." **5:13** "Nggomizoho edezu sia dunia. Sia nawa'usi cava savua loaku zikandanga mbali? Watizu wara onena, malaisi zi pakira ro zitonda-tonda va dou. **5:14** Nggomizoho edezu taroa dunia. Kota ma wara ese wawo doro to'i wati loa zicili. **5:15 5:16** Ndede rau taroamu pavuapu mbei taroa zi tando dou, loakuzu siazoho eda samenana karawimu ma taho, edempara roi rawadina Amamu zi saroga." **5:17** "Aina wi'ikaimu Nahu maiku zimakambora hukum Musa ro rateikai va nabi-nabi. Nahu maiku laina zimakamborana, pala zimatei ao ra ma'anana mapoda. **5:18** Zi kawaramu! Salama langi ro dana mbuipu warana, savua huruf atao savua titi ma to'i poda rau zi ade hukum ede wati zikambora, nggara sara'ana watipu ndazina. **5:19** Vara ndedena, cou-cou masapa savua rau raparentakai ede, kone mato'i rau, ro ngoa ra teina dou makalai karawi vune ede rau, sia ede zimandazi to'i poda zi ade Karaja'an Saroga. Ndede rau, cou-cou makarawi parenta Ruma ede, ede nangoa ra teiku dou makalai vune ede, sia ede zimandazi na'e zi ade Karaja'an Saroga. **5:20** Ndazi, zikawaramu: Nggomizoho wati pehemu zimandazi anggota Karaja'an Saroga, nggara watisi karawimu au rakane'ekai va ndai Ruma Hatalla, makalalo guru-guru agama ro dou-dou Farisi." **5:21** "Nggomizoho mavadeku va one zi wa'i ra waro ndaita wara ngoa ra tei vune ake: Aina hade dou; cou-cou mahade dou, pavua zi hukum. **5:22** Pala ake Nahu manggahi zi nggomizoho, cou-cou mambani zi dou ma kalai, zi adi; ro cou-cou ma'i'a dou makalai, zi paresa zitando Mahkama Agama. Ro cou-cou manggahi zi dou makalai, 'Sampula kagoko', sia ede

patu zipaki ade afi anaraka. **5:23** Vara ndedena, nggara warasi savua dou zi ade weki nggomizoho, mawunga zonggo ra mbei ntauna zi Ruma Hatalla, edempara kawarana va one warapu dou ma iha ade zi weki ndaina, **5:24** sia ede pavuaku tu'u wi'i wa'una au razi zonggo rambeina ede zitando mezeba, sawa'u va ede lao dame wa'uku lavo dou raka'iha wea adena ede. Sawa'u va ede, sia naloara mai mbali zonggo ra mbeira au ra mbeina ziru'u Ruma Hatalla. **5:25** Nggara nawarasi dou mada'awana nggomizoho aka mahkama, taho angi lavopu dou ede salama mbuipu wara wakatu sawatipu va rongga aka mahkama. Nggara watisi kandedemu, dou ede nazonggoku nggomizoho zi hakim, hakim zimazonggo nggomizoho aka palisi. Edempara palisi zimakalu'u nggomizoho zi ade uma bui. **5:26** Ro kawarapu: Pasti nggomizoho wati loamu losa zi ade uma bui ede, sawatipu va cola sara'amu denda ede." **5:27** "Nggomizoho mavadeku wara ngoa ra tei vune ake: Aina jina. **5:28** Pala ake Nahu manggahi zi nggomizoho: cou-cou mantanda dou siwe sampe mai adena, dou ede nawa'ura jina lavo dou siwe ede ze adena. **5:29** Nggara mada wanamu makamaikaimu dosa, cingga pakipu isi madamu ede! Nancewi tahopu mbora sarunde anggota sarumbumu, vaiva sara'a sarumbumu zipaki ade anaraka. **5:30** Nggara rima wanamu makamaikaimu dosa, dompo pakipu rimamu ede! Natahopu mborana savae rimamu vaiva sara'a sarumbumu lu'una ade anaraka." **5:31** "Wara rau ngoa ra tei vune ake: sanikina dou ma wi'i weina, pavuaku mbeina sura ncengga zi weina ede. **5:32** Pala ake Nahu manggahi zi nggomizoho: cou-cou mawi'i weina sapodakaina weina ede wati bengkena lavo mone makalai, sia nakamaiku jina weina ede, nggara nanika walisi weina ede. Ro cou-cou manika lavo dou siwe rawi'i va rahina ede, najina rauku." **5:33** "Nggomizoho mavadeku aipu wa'i ra waro ndaita wara ngoa ra tei vune ake: Aina sake cowa au rawa'umu sakekaimu sumpa zitando Ruma Hatalla, pavuapu karawimu va nggomi. **5:34** Pala ake Nahu manggahi zi nggomizoho: Aina sumpa kone sakali, nataho sumpakaimu langi, vara langi edezu hizi dohokai Ruma Hatalla, **5:35** ro taho kai dana, vara dana lamakai ezi Ruma Hatalla; atao kai Yerusalem vara Yerusalem edezu kota Sangaji na'e. **5:36** Ai rauna sumpa te'emu tutamu, vara ndai nggomi wati loamu ndawi kavura atao kame'e

honggomu, kone salela. **5:37** Nggahimpa 'Io' atao 'Wati' ari mai va ede ramaina ta Ibilis." **5:38** "Nggomizoho mavadeku wara rau ngoa ra tei bune ake: isi mada cepe kai isi mada, woi cepe kai woi. **5:39** Pala ake Nahu manggahi zi nggomizoho: Aina cola cepemu zi dou ma karawi ma'iha zi weki ndaimu. Nggara warasi dou matopa rawe wanamu, co'opu sia matopa wali rawe ku'imu. **5:40** Ro nggara warasi dou mada'awa nggomizoho zi hakim va ne'e weana vajumu, mbei raupu jumbamu zi dou ede. **5:41** Nggara nawarasi dou mana'ekaina mapakasa nggomizoho kauna lemba wa'a barang-barang nasakilo mete zo'ona, lemba weapu zua kilomete zo'ona. **5:42** Nggara nawarasi dou maraho au-au kombi zi nggomi, mbeipu. Ro aina dambeimu dou ma ne'e sepe au-au zi nggomi." **5:43** "Nggomizoho mavadeku wara rau ngoa ra tei vune ake: meci ra ca'upu lengamu ro aina meci musumu. **5:44** Pala ake Nahu manggahi zi nggomizoho: meci ra ca'upu musu-musumu, ro do'a weapu dou-dou ma rakancoki nggomizoho. **5:45** Loakuzu nggomizoho ndazi ana-ana Amamu ma aka saroga. Vara Ruma Hatalla kawontuna liro-Na zi ru'u dou mataho ro zi ru'u dou ma davae rau. Sia kalondona ura zi ru'u va dou ma karawi mataho ro zi ru'u dou ma karawi madavae rau. **5:46** Nggara nggomizoho meci ra ca'u mpa dou ma meci ra ca'u nggomizoho mpoa, zi auna Ruma Hatalla pavuakaina cola racepe rawi nggomizoho ede? Dou-dou mataki tagi bea rau nakarawi vune ede. **5:47** Ro nggara nggomizoho mawa'a salam hampa lenga ra iwa mpoamu, aujaku ncewina? Dou-dou ma wati pata Ruma Hatalla nakarawi vune ede rau! **5:48** Amamu zi saroga nameci ra ca'uku samenana dou kai sampuruna. Nggomizoho rau pavuapu vune ede."

6:1 "Kawarapu, aina nggomizoho karawimu raparenta agama zi tando dou mamboto loakuzu eda va dou. Nggara nggomizoho mandedesi rawimu, nggomizoho wati pehe zimbei ufa va Amamu zi saroga. **6:2** Ndazi, nggara nggomizoho mambeisi sadeka zi ru'u dou mancoki mori, aina kambou reromu vune rakarawi va dou-dou maca'u coro-coro. Siazoho naca'u karawi kandede zi ade uma do'a ro zi ncai-ncai bari, loakuzu roi va dou. Kawarapu, siazoho nawa'ura tarima ufana. **6:3** Pala nggomizoho,

mambeisi sadeka mbeipu kai midi-midi, loakuzu wati wara dou ma vadena. **6:4** Co'opu au rakarawimu ede wati zi vade va cou-cou, selasi Amamu zi saroga. Sia na'edaku rakarawimu macili weki ede ro nambeiku ufa zi ru'u va nggomi." **6:5** "Nggomizoho mado'asi, aina vune dou ma ca'u coro-coro. Siazoho naca'u do'a sakizi zi uma sambeakai ro zi ncangga ncai loakuzu eda va dou. Kawarapu, edeku ufa rawa'una tarima va siazoho. **6:6** Pala nggara nggomizoho mado'asi, lu'upu zi ade vili ro kempapu ncai, edempara do'apu zi Amamu ma wati loa zi eda ede. Ndazi Amamu ma eda rawimu ma ili weki zimambei ufa zi ru'u nggomi. **6:7** Nggara nggomizoho mado'asi, aina ipi mboto nggahi vune dou-dou ma wati pata Ruma Hatalla. Kacai va siazoho vara rahona ma mboto ra ndende ede zi ade do'ana naringaku va Ruma. **6:8** Aina vune siazoho, Amamu nawa'ura vade au raparalu va nggomizoho, sawatipu raho va nggomizoho. **6:9** Ndazi do'apu vune ake, 'Ama madazoho ma wara zi saroga: Ita Ruma Hatalla ma Kese Weki Raho-raho to'impa Ita Ruma zi nemba ro zi horoma. **6:10** Ita Sangaji la madazoho. Raho-raho to'impa Ita maparenta zi dunia ro zikane'ekai va Ita zito'akai vune zi saroga. **6:11** Mbei to'ipu la madazoho ngaha ra nono zi paralu va la madazoho zi ru'u sanai ake. **6:12** Kangampu to'i weapu samenana ncara ra kancaru la madazoho, vune la madazoho mawa'ura kangampu wea ncara ra kancaru dou zi la madazoho. **6:13** Aina co'omu la madazoho sampe mborakai imbi la madazoho zi Ita Ruma wakatu zi coba. Pala hori to'ipu la madazoho razi kuasa Ibilis. Va ndai Ita Rumaku Sangaji ma ntau kuasa, ro mazese ra ntasa ru'u santoi-ntoina. Amin. **6:14** Nggara nggomizoho makangampu weasi ncara ra kancaru dou zi nggomi, Amamu zi saroga rau nakangampu weaku ncara ra kancaru nggomi. **6:15** Pala nggara nggomizoho watisi kangampu weamu ncara ra kancaru dou makalai, Amamu zi saroga wati pehena kangampu wea ncara ra kancaru nggomizoho." **6:16** "Nggara nggomizoho mapuasasi, aina kamale pahu vune dou ma ca'u coro-coro. Siazoho nandawiku pahuna loakuzu vade sara'a va dou va one siazoho puasana. Kawarapu, edeku ufa rawa'una tarima va siazoho. **6:17** Pala nggara nggomizoho mapuasasi, wacapu pahumu ro caupu honggomu, **6:18** loakuzu wati wara dou ma vadena va one nggomizoho mapuasa, selasi Amamu ma wati loa zi eda edempa ma

vadena. Sia na'edaku ruku ra rawi nggomizoho ma ili weki ede ro nambeiku ufa zi ru'umu." **6:19** "Aina kavoromu ntau ra wara zi ru'u va sarumbumu zi dunia, zi ngaha va ane ro iha va roka ro namai mpangaku va dou mampanga. **6:20** Pala, kavoropu ntau ra wara zi saroga, mawati loa ngaha va ane ro wati iha va roka, ro dou mampanga wati loana mai mpanga. **6:21** Vara tave warakai ntau ra waramu ta ede rauku fiki rakananumu!" **6:22** "Isi mada edezu ilo zi ru'u va sarumbu. Nggara nataroasi madamu, sara'a sarumbumu nataroa poda. **6:23** Pala nggara nagawusi madamu, sara'a sarumbumu rindi ncaki. Ndazi rindisi ilo zi ade sarumbumu ede, nawancuku me'ena marindi ncaki ede!" **6:24** "Wati wara kone savua dou rau maloa karawi zi ru'u va zua mbua ruma. Vara sia na'ipipu mecina zi savua ntewi kaisi zimakalai. Atao sia na'ipipu to'ana zi rumana ma savua ntewi kaisi zimakalai. Ndede rau lavo nggomizoho. Nggomizoho wati laoamu karawi zi ru'u va Ruma Hatalla ro zi ru'u ntau ra wara rau. **6:25** Vara ndedena kawarapu; aina ipi daruramu mavoha zi ru'u va morimu, edezu auku zi ngaha ra nono va nggomizoho, atao auku zikani ra lombo va nggomizoho. Savua lainsi ngaha ra nono ncewi pentipu mori, ro kani ra lombo ncewi pentipu sarumbu? **6:26** Tiopu nasi ese wohai. Siazoho wati ngguzana, wati pakona, ro wati kavoro rauna hasi ngguza ra conggena zi ade jompa. Konena ndede Amamu ma zi saroga nantadiku siazoho! Lainsi ncewi ntaupu co'i nggomizoho ntewi kaisi nasi? **6:27** Cousi razi weki nggomizoho va kai darurana ede maloa kazondo umuna kone sato'i? **6:28** Vavauku nggomizoho darurakaimu auku zi kani ra lombomu? Tio kavaepu vunga-vunga bakung ma woko zi so ra sera. Vunga-vunga ede wati karawina ro wati munana; **6:29** pala Sangaji Sulaiman ma wancu ntau ra wara, wati kanina kani ma ntika vune vunga-vunga ede! **6:30** Mpori zi so woko sanai ake ro naisi zika'a kampoi. Pala Ruma Hatalla nakakani kantikaku mpori ede mawancu ntika. Au walipu nggomizoho! Pala nggomizoho kura imbimu! **6:31** Aina darura ro nggahimu, 'Auku zi ngaha ndai,' atao' auku zi nonota, 'ro zi kani ra lombota?' **6:32** Lampa rawi ede ntuwu mpou va dou-dou ma wati pata Ruma Hatalla. Sapodakaina Amamu ma zi saroga navadeku va one nggomizoho maparaluna sara'ana ede. **6:33** Ndazi, usaha wa'upu loakuzu

Ruma Hatalla maparenta zi ade morimu ro karawipu au rakane'e-Na. Ndazi sara'a ma kalai nambeiku va Ruma Hatalla zi ru'u nggomi. **6:34** Vara ndedena, aina daruramu zi ru'u va naisi, vara naisi wara wali darura ndaina. Sanai ake ncihi wa'umpa susana, aina sala'i wali."

7:1 "Aina kancaramu dou makalai, vaiva ndai nggomizoho rau wati zikancara va Ruma Hatalla. **7:2** Vara vune santika nggomizoho kancaramu dou makalai, vune ede rau Ruma Hatalla zimakancarana nggomizoho. Ro taka rakani va nggomizoho ziru'u dou makalai, zi kani rau va Ruma Hatalla ziru'u va nggomizoho. **7:3** Vavauku nggomizoho loakaimu eda fai haju mawara zi ade isi mada cinamu, nggarasi balo zi ade isi mada ndai nggomizoho wati loamu eda? **7:4** Vuneku nggomizoho loakaimu nggahi zi cinamu, 'Mai nahu makalosa wea fai haju razi ade isi madamu ede,' sapodakaina zi ade isi mada ndaimu wara balo? **7:5** Oe dou ma ca'u coro-coro! Kalosa wa'upu balo ma wara zi ade isi mada ndaimu, ampomu loa eda kataho, ro maloa kalosa wea fai haju razi mada cinamu ede. **7:6** Aina mbeimu barang ma raso zi lako, vaiva dancora mbali va lako ede nggomi. Ro aina mbeimu mutiara zi wawi, vaiva datonda-tonda va wawi mutiara ede." **7:7** "Rahopu, ndazi nggomizoho zimatarima. Ngupapu, ndazi nggomizoho zimaraka. Tokepu, ndazi ncai zi hengga wea zi ru'u nggomizoho. **7:8** Vara dou ma raho zimatarima; dou mangupa zimaraka; ro dou ma toke ncai, zi hengga wea ncaina. **7:9** Zi ade weki nggomizoho savua wara ama ma mbei wadu zi anana, nggara narahosi roti? **7:10** Atao mambei sawa, nggara narahosi va sia uta? **7:11** Kone nggomizoho madavae, nggomizoho mavadeku mbei ma taho zi ru'u ana-anamu. Au walipu Amamu zi saroga! Sia nambeiku ma ncewi taho zi ru'u va dou maraho zi Sia. **7:12** Karawipu mataho zi dou makalai vune nggomizoho ne'emu karawi mataho va siazoho. Edeku fu'una hukum Musa ro ngoa ra tei va nabi-nabi." **7:13** "Lu'upu ta taza ncai ma tuka, vara taza ro ncai ma lao aka anaraka nana'e ro paja, ro mboto dou malampakaina. **7:14** Pala tuka ro ncoki taza ro ncai ma wa'a dou aka mori. Ro sato'i mpa dou ma rakana eda." **7:15** "Aina kabare zi nabi-nabi palasu. Siazoho maina zi nggomizoho nawa'a pahu jimba, pala siazoho ede

sapodakaina vune lako doro ma nggange. **7:16** Nggomizoho mapataku siazoho zi hasi ruku ra rawina. Rompa mantau rui wati zimambua anggo, ro mpori rui wati zimambua ara. **7:17** Razi fu'u haju ma ngawa marakaku wuana ma taho, ro razi fu'u haju makura ngawa wati rakamu wuana mataho. **7:18** Fu'u haju ma ngawa wati loana mbua wua ma iha, ro fu'u haju ma karante wati loana mbua wua ma taho. **7:19** Sanikina fu'u haju ma wati mbua wua ma taho, zi vo'o ro zi ka'a. **7:20** Ndede rau lavo nabi-nabi palasu. Nggomizoho maloaku pata siazoho razi hasi ruku ra rawina." **7:21** "Wati sara'a dou ma ou Nahu, 'Ruma, Ruma,' zimandazi anggota Karaja'an Saroga, pala cuma dou-dou ma rakarawi au rakane'ekai va Ama-Ku ma zi saroga. **7:22** Ainaina Kiama mboto dou zimanggahi zi Nahu, 'Ruma, Ruma, laina kai ngara Itasi Ruma wa'ura karongga va madazoho au rakaukai va Ruma Hatalla? Ro laina kai ngara Itasi Ruma madazoho wa'ura vaka kalosamu roh-roh seta ro wa'ura mboto karawi va madazoho rawi mavisa ra guna?' **7:23** Pala Nahu zimacambena, 'Nahu wati paranaku pata nggomizoho! Laora aina wara wali ta ake, nggomizoho ma karawi madavae.' " **7:24** "Dou ma ringa nggahi Nahu ake, ro mavatuna, sama vune dou maloa tu'u umana ese wawo wadu. **7:25** Wakatu mai ura, ro mai mbere ro angi na'e mavoe uma ede, uma ede wati ndumbana vara ratu'u ese wawo wadu. **7:26** Ro dou ma ringa nggahi-Ku ake, pala wati ne'ena vatu, sia sama vune dou masampula ma tu'u umana ese wawo sarae. **7:27** Ziwakatu mai ura, ro mbere ro angi na'e mavoe uma ede, uma ede ndumba. Ro na'ipiku ihana!" **7:28** Cumpukaina Ruma Isa nggori teina, dou-dou ma wara zi hizi ede nawancuku mbora akana va ringana ngoa ra tei-Na. **7:29** Vara Sia ngoa ra tei kai wibawa, wati vune guru-guru agama siazoho.

8:1 Ruma Isa londona razi doro to'i, ro mboto dou mavatu Sia. **8:2** Aipu wakatu ede mai lalo savua dou ma supu ncola. Sia mai sujuna zitando Ruma Isa, edempara nggahina, "Pa, nggara ngawasi Ita, Ita maloaku kataho supu mada." **8:3** Zama va Ruma Isa dou ede ro nggahina, "Nahu ngawa. Tahora nggomi!" Wakatu ede wa'u mbora supu dou ede. **8:4** Edempara nggahi Ruma Isa zi dou ede, "Kawarapu! Aina nuntumu zi

cou-cou rau. Pala laopu aka imam, ro rahopu zi imam ede zimakatantuna va one nggomi mawa'ura taho. Sawa'u va ede lao zonggo ra mbeipu koroba raparenta va la Musa, zi bukutikaimu zi dou-dou va one nggomi mawa'ura poda-poda taho." **8:5** Wakatu Ruma Isa lu'una aka Kapernaum, savua dou perwira Roma mai rakana Sia, ro rahona bantu zi Sia. **8:6** "Pa," nggahi perwira ede, "ada mada nasupuku aka uma. Sia nasupu made vinci nawancuku ncoki iuna ro namarumpa zi hizi marukaina." **8:7** Nggahi Ruma Isa, "Nahu zimalao katahona sia." **8:8** "Edera Pa," cambe va perwira ede, "Mada wati patuna tarima Ita zi uma la mada. Ita parentampa. Peare ada la mada ede nataho. **8:9** Vara la mada rau pavuaku vatu ziparenta dou ese mai va la mada. Ro awa mai va la mada wara rau prajuri-prajuri ma pavua vatu parenta la mada. Nggara la mada makau savua dou prajuri, 'Lao!' sia nalao. Nggahisi va la mada zimakalaina, 'Maipu ta ake!' sia namai rauku; ro kausi va la mada ada la mada, 'Ndawipu ake!' sia pasti nandawiku." **8:10** Wakatu Ruma Isa ringana au ranggahi perwira ede, Sia nawancuku midi adena. Edempara Sia nggahina zi dou-dou ma wunga vatu Sia, "Ede heba dou ake. Kone zi ade weki dou Israel watipu edaku dou ma'ipi imbi vune ake! **8:11** Poda! Mboto dou zimamai ele mai ro mamai zi mai zimakazihi ade sama-sama lavo la Ibrahim, la Ishak, ro la Yakub zi ade Karaja'an Saroga. **8:12** Sapodakaina dou-dou ma pavua ndazi anggota Karaja'an Saroga zikalosa paki ari lua zi hizi marindi ncaki. Ta ede siazoho zimanangi ro zimasusa ra ncoki iu." **8:13** Edempara Ruma Isa nggahina zi perwira ede, "Dulara, au ra'imbi va nggomi ede zimandazi." Ro wunga ede lalo adana ede tahona. **8:14** Ruma Isa laona aka uma la Petrus. Ta ede Sia edana riana siwe la Petrus mawunga hengge sari'i zi hizi marukaina. **8:15** Zama wea va Ruma Isa rimana, edempara mbora henggena. Ina ede tu'u kavua weana ngaha ra nono zi ru'u va Ruma Isa. **8:16** Zi wakatu tampu'ura mbia ai, dou mawa'a mboto dou ma lu'ukai va roh seta zi Ruma Isa. Ro kai sampu'u nggahimpa, Ruma Isa vaka kalosana roh-roh seta ede, ro kataho rauna sara'a dou ma supu. **8:17** Ruma Isa karawina sara'ana ede, ro kai ede ndazira au ranggahi va Nabi Yesaya, edezu, "Sia matangguna susa ra ncoki ndaita ro makatahona supu ndaita." **8:18** Wara mboto poda dou zi kompe ra pei

Ruma Isa. Wakatu eda va Ruma Isa sizohu sara'ana, Sia kauna ana morizoho-Na lao ipa vae va ndano. **8:19** Edempara savua dou guru agama mai rakana Ruma Isa ro nggahina, "Pa guru, mada kane'e vatu Ita tavera laokai Ita!" **8:20** Cambe va Ruma Isa, "Lako doro nantau karombo, nasi nantau sovu, pala Ana Manusia wati ntauna hizi zi sanawakaina." **8:21** Edempara savua dou anamori-Na makalai manggahi, "Pa, mbei to'ipu iji mada dula wa'u zima'umbu ama mada." **8:22** Pala cambe va Ruma Isa, "Vatupu Nahu, co'opu dou mamade na'umbu mpa ndaina dou mamade." **8:23** Ruma Isa ne'ena zi sampa ro anamorizoho-Na lao sama lavo Sia. **8:24** Wezi lalomba mai angi mana'e poda zi ndano ede ndazina sampa voe va balumba. Wakatu ede Ruma Isa wunga maruna. **8:25** Edempara anamorizoho-Na maina zi Sia ro rozuna Sia, "Pa! Bantu! Ihara ndaita!" nggahi sizohu. **8:26** "Vavauku nggomizoho dahukaimu?" nggahi Ruma Isa. "Nggomizoho kura imbimu zi Nahu!" Sawa'u va ede Ruma Isa tu'u kizina ro ficana angi ra ndano ede. Edempara ndano ndazi midi poda. **8:27** Anamori-anamori Ruma Isa mbora mena akana. Nggahi sizohu, "Dou auku Sia ake, sampe angi ra balumba rau navatuku parenta-Na!" **8:28** Ruma Isa ronggana ipa vae va ndano zi dana ra rasa Gadara. Ta aka zua dou ma lu'ukai va roh seta mai rakana Sia. Zua dou ede nawancuku mbanina, ndazina wati wara kone savua dou madisa lampa sai ta ede. **8:29** Sizohu losana zi karombo-karombo rade ro kanggicana, "Ana Ruma Hatalla, zi kavunemu nami va Nggomi? Savua Nggomi mane'era kancoki nami kone watipu raka wakatuna?" **8:30** Wati zo'ona lavo hizi ede, wara wawi mamboto poda mawunga ngupa ngaha. **8:31** Roh-roh seta ede rahona zi Ruma Isa, "Nggara Nggomi makausi losa nami zi ade dou ake, kaupu nami lu'u zi ade wawi-wawi ede." **8:32** "Lao!" Nggahi Ruma Isa. Roh-roh seta ede losana razi dou zuana ede, edempara lu'una ze i wawi-wawi. Ro wawi-wawi ede rau lao raina ro babuna razi kengge dembi ro lu'una ade ndano, edempara made mimina. **8:33** Dou-dou matonggu wawi ede lao raina aka kota, ro ngoakaina samenana mandazi ede, ro au ma ndazi zi dou zuana ma ralu'ukai va roh seta ede. **8:34** Ndazi sara'a dou zi kota ede lao rakana Ruma Isa. Wakatu eda va sizohu Ruma Isa, sizohu raho poda-podana zi Ruma Isa loakuzu Ruma Isa tu'u wi'ina

dana ra rasa sizoho.

9:1 Ruma Isa ne'ena zi ade sampa, edempara laona ipa vae va ndano, lao mbali aka kampo ra mporo ndai-Na. **9:2** Ta ede wa'a va dou zi Sia savua dou mamade vinci ma maru zi dipi. Wakatu eda va Ruma Isa va ndede pahu ze'i imbi dou-dou ede, nggahi Ruma Isa zi dou ma made vinci ede, "Kalembo ade, ana-Ku! Dosa-dosamu wa'ura kangampu wea." **9:3** Pila-pila dou guru agama ma wara zi hizi ede, manggahi ze'i adena, "Dou ake nakavawa ra katonaku Ruma Hatalla!" **9:4** Ruma Isa navadeku kananu sizoho, ndazi nggahi Sia, "Vavauku kananu davaekaimu vune ede?" **9:5** Ve ma ipi moza: zi nggahi, 'Dosamu wa'ura kangampu wea,' atao nggahi, 'Tu'u lampara?' **9:6** Pala ake Nahu zimambei bukuti zi nggomizoho va one zi wawo dunia ake Ana Manusia nantau kuasa zimakangampu wea dosa." Edempara Ruma Isa nggahina zi dou mamade vinci ede, "Tu'u hantapu dipimu ro dulara!" **9:7** Dou mamade vinci ede tu'una ro lao dulana aka umana. **9:8** Wakatu eda va dou-dou mandazi ede, sizoho wancuku dahuna edempara roi ra wadina Ruma Hatalla. Vara Ruma Hatalla nawa'ura mbei kuasa ma wancu na'e zi ru'u manusia. **9:9** Edempara Ruma Isa tu'u wi'ina hizi ede. Wunga lampana, Sia edana savua dou mataki tagi bea, ngarana la Matius, wunga doho zi kantona. Nggahi Ruma Isa zi sia ede, "Mai vatupu Nahu!" Edempara la Matius tu'u kizina ro lao vatuna Ruma Isa. **9:10** Wakatu Ruma Isa wunga ngahana zi uma la Matius, mai lalomba mboto dou mataki tagi bea ro rawi'ikai wati taho va ela ra dou, mavatu ngaha sama-sama lavo Ruma Isa ro ana morizoho-Na. **9:11** Wara dou-dou Farisi ma eda lampa rawi ede. Ro sizoho sozina zi anamori Ruma Isa, "Vavauku guru nggomizoho ngaha samana lavo dou mataki tagi bea ro dou-dou mawati taho?" **9:12** Ringa va Ruma Isa rasozi va sizoho edempara cambe-Na, "Dou ma wati supu wati paraluna dokte, dou ma supumpa. **9:13** Tana'o kavaepu auku aona eli ayat Alkitab ake: 'Nahu ne'eku kasikai ade, ro laina koroba binata'. Vara Nahu maiku laina zima'ou dou ma wi'i wekina wa'ura taho ra ncihi, malaisi dou rawi'ikai awa ra tuna." **9:14** Sawa'u va ede anamori la Yahya Mataki kandeu karaso dou mai rakana Ruma Isa. Edempara sozi va sizoho, "Vavauku madazoho ro

dou-dou Farisi zi puasakai, pala anamori Ita wati?" **9:15** Cambe va Ruma Isa, "Vuneku kananu va nggomizoho? Savua loaku dou-dou mamai zi ndiha nikakai ede kasusana ade, nggara vunti mone mbuipu wara sama-samana lavo siazoho? Tantu wati! Pala zimarongga wakatuna vunti mone ede zi weha razi siazoho. Wakatu edeku ampona puasa siazoho.

9:16 Wati wara dou ma nempa vaju ma wa'ura mpasa kai satove ci ma mbuipu vou. Vara ci ranempa kai ede nafi'i ro nasi'iku vaju ede, ndazina naha na'e nci'i vaju ede. **9:17** Ndede rau wati wara dou ma lua kai anggo mavou zi ade kazuzu huri ma wa'ura mpasa. Vara kazuzu ede nanci'i ra iha, edempara anggo ede mboho ihana. Anggo mavou pavua zitau zi kazuzu ma vou rau, loakuzu anggo ro kazuzu ede ngge'empa tahona."

9:18 Wunga Ruma Isa nuntuna lavo anamori la Yahya Mataki kandeu karaso dou, mai lalo savua dou mana'ekai uma sambea. Sia sujuna zi tando Ruma Isa ro nggahina, "Ana siwe mada voumpa madena. Pala, tangawa to'isi Ita lao zimazamana ana mada loakuzu sia mori mbalina." **9:19**

Tu'ukai Ruma Isa ro anamorizoho-Na lao sama lavo dou ede. **9:20-21** Ziwoha ncai savua dou siwe ma wa'ura sampuru zua mba'a ntoina supu mboho ra'a ma ndapo angi lavo mai takina, mai zenina ta kontu Ruma Isa. Kananu va sia, "Sura tudumpa va nahu jumba-Na, nahu zimataho."

Edempara sia tuduna sumpu jumba Ruma Isa. **9:22** Wakatu ede wa'u tambari Ruma Isa ro edana dou siwe ede edempara nggahina zi sia, "Kalembo ade, ana-Ku! Vara nggomi imbimu zi Nahu, nggomi tahora supumu!" Zi wakatu ede wa'u dou siwe ede tahona. **9:23** Edempara Ruma Isa ronggara aka uma dou mana'ekai uma sambea ede. Wakatu eda va sia dou mataki mpa'a musik mancokikai ade ro mboto dou ma ngango-

ngango, **9:24** nggahi Sia zi siazoho, "Losa nggomizoho sara'a! Ana dou ake wati madena; sia namaruku." Siazoho sara'a harikaina Ruma Isa. **9:25**

Sawa'u va losa dou-dou ede, lu'u Ruma Isa ade vili ana dou ede ro nenti weana rimana. Edempara mori mbali ana dou siwe ede. **9:26** Haba ede nambou zi sara'a dana ra rasa ede. **9:27** Ruma Isa losana zi hizi ede ro zi woha ncai wara dou zuana mambuda ma vatu Sia. Siazoho kanggicana,

"Ana Daud, kasi to'ikaipu ademu zi madazoho!" **9:28** Wunga lu'u Ruma Isa zi ade uma, zua dou mambuda ede mai rakana Sia. Sozi va Ruma Isa

siazoho, "Savua nggomizoho ma'imbiku va one Nahu maloa kataho nggomizoho?" "Iota imbi, Pa!" cambe va siazoho. **9:29** Edempara Ruma Isa zamana mada siazoho ro nggahina, "Vara nggomizoho imbimu, ndazira au rane'e va nggomizoho." **9:30** Edempara siazoho loana eda. Ruma Isa ngoa kapodana siazoho, loakuzu aina ngoa cou-cou au mandazi ede. **9:31** Pala siazoho lao kambouna haba mavoha Ruma Isa zi sara'a dana ra rasa. **9:32** Wakatu lao zua dou ede, savua dou mampongi ralu'ukai va roh seta wa'a va dou aka Ruma Isa. **9:33** Vaka kalosa va Ruma Isa roh seta ede ro wakatu ede wa'u dou mampongi ede loana nuntu mbali. Dou mamboto ede mbora akana ro nggahina, "Watipu parana eda va nami mandazi vune ake zi Israel!" **9:34** Pala dou-dou Farisi manggahi, "Mana'ekai roh-roh seta ma mbei Sia kuasa zimavaka kalosa roh-roh seta ede." **9:35** Ndezeku Ruma Isa lu'u losana tampu'u zi savua kota lao zi kota ma kalai ro tampu'u zi savua kampo lao zi kampo ma kalai. Sia nangoa ra teiku zi uma-uma sambeakai, ro nakahabaku Haba Mataho mavoha Karaja'an Saroga. Sia katahona dou-dou ma ncoki ra susa vara mboto pahu supuna ro ma'iha sarumbuna. **9:36** Wakatu Ruma Isa edana dou mamboto ede, Sia kasi adena zi siazoho, vara douzoho ede madarura ade ro wati loana au-au, vunesi jimba ma wati wara dou ma'ompukaina. **9:37** Edempara Ruma Isa nggahina zi anamorizoho-Na, "Zi pako namboto, pala dou mapako sato'impa. **9:38** Vara ndedena rahopu zi dou mantau nggaro ede loakuzu nggaduna dou zimapakona."

10:1 Zisavua ainaina Ruma Isa ou kavorona anamori-Na sampuru zua ede. Edempara Sia mbeina zi siazoho kuasa zi vaka kalosakaina roh-roh seta ro zikatahokaina samenana supu ro sara'a pahu ma'iha sarumbu. **10:2** Ngara sampuru zua rasu ede, edezu: sarambakaina, la Simon (zipehekai rau la Petrus) lavo arina la Andreas, edempara la Yakub ro arina la Yahya, edezu ana-ana la Zebedeus. **10:3** Sawa'u va ede la Filipus ro Bartolomeus, lavo la Tomas, ro la Matius, mataki tagi bea ro la Yakub ana la Alfeus, ro la Tadeus; **10:4** Edempara macumpukaina la Simon, la Patriot ro la Yudas Iskariot ma zonggo Ruma Isa zi dou-dou ma musu-Na. **10:5** Sampuru zua rasu ede nggadu va Ruma Isa lao kai rakana ngoa ra tei vune ake, "Aina

laomu aka dana ra rasa dou ma laina Yahudi. Ai rauna laomu aka kota-kota dou Samaria. **10:6** Pala laopu aka dou-dou Israel, mapenti aka sizoho ma santuda. **10:7** Ngoapu sizoho va one Karaja'an Saroga wa'ura zeni. **10:8** Katahopu dou-dou ma supu; kamori mbodapu dou-dou ma made; katahopu dou-dou ma ncola, ro vaka kalosapu roh-roh seta. Nggomizoho mawa'ura tarima sara'ana ede kai mpoa. Ndazi, mbei mpoa raupu. **10:9** Aina wa'amu piti masa, piti salaka, atao piti goba rau. **10:10** Ai rauna wa'amu kazuzu zirahokaimu sadeka, atao zua ndo'o kani ra lombo zi ade lampa ra laokaimu, atao sapatu, atao tiki rau. Vara dou ma karawi, mustiku zimbei au raparaluna. **10:11** Nggara nggomizoho wa'usi rongga zi kota atao kampo, ngupapu savua dou ma ne'e tarima nggomizoho. Ngge'epu lavo dou ede sampe nggomizoho lao walimu. **10:12** Wakatu nggomizoho lu'umu zi ade uma, nggahipu, 'Raho-raho to'impa Ruma mbeina bareka nggomizoho.' **10:13** Nggara dou-dou zi uma ede natarimasi nggomizoho, co'opu salammu ede nangge'e mpa zi sizoho. Pala nggara sizoho wati tarimana nggomizoho, weha vatupu salammu ede. **10:14** Nggara warasi uma atao kota mawati ne'e tarima nggomizoho atao ma wati ne'e ringa au ratei va nggomizoho, tu'u wi'ipu hizi ede ro furapu kaluvu mawara zi kopa ezimu. **10:15** Kawarapu! Zi Ainana Kiama, dou-dou kota Sodom ro Gomora nawancuku ncewi mozana zikangampu wea va Ruma Hatalla, ntewikaisi dou-dou zi kota ede." **10:16** "Ringa kavaepu ake: Nahu manggadu nggomizoho vune jimba ma wati loa au-au zi ade woha lako doro manggange. Nggomizoho jaga-jagapu vune sawa ro nira ademu vune nasi dara. **10:17** Jaga-jagapu vara nggomizoho ziwa'u ra zileto ro ziwa'a aka mahkama-mahkama. Nggomizoho zikancoki aka uma-uma sambeakai. **10:18** Nggomizoho ziwa'a aka tando dou mana'e-na'ekaina ro zitando sangaji-sangaji vara nggomizoho anamori Nahu. Ro edeku wakatuna zi ru'u va nggomizoho zimbeikaimu sakasi mavoha Nahu zi sizoho ro zi dou-dou ma wati pata Ruma Hatalla. **10:19** Pala nggara nggomizoho ziwa'a ru'u ziparesa, aina darura auku zinggahi ra nuntu va nggomizoho atao vuneku zi nuntu ra nggahi va nggomizoho ede. Vara au zipavua zi nuntu ra nggahi va nggomizoho ede, zingoa zi nggomi rakasi wakatuna. **10:20** Vara ma nuntu wakatuna ede laina nggomizoho, malaisi

Roh Ama ma zi saroga, kai ncai nggomizoho. **10:21** Zimandazi va one dou zimazonggo ari ra sa'e ndaina zi hade. Ro ede rau zimandazi zi weki ama lavo anana. Anazohona zima'ao ina ra amana, ro nazonggoku sizoho zi hade. **10:22** Nggomizoho zi daca'u va samenana dou vara nggomizoho anamori Nahu. Pala dou ma taha sampe cumpukaina zi kasalama. **10:23** Nggara nggomizoho kancokisi va dou zi savua kota, raipu zi kota ma kalai. Nahu mangoa zi nggomizoho: Sawatipu va nggorina nggomizoho laokaimu zi samenana kota Israel, Ana Manusia nawa'ura mai. **10:24** Anamori wati ncewi na'e zi guruna, ro ada wati ncewi na'e zi rumana. **10:25** Wa'ura ncihi nggara anamori ndazi vune guruna, ro ada ndazi vune rumana. Nggara mana'ekai uma ra salaja wa'ura tangarakai Beelzebul, au walipu sa'isi umana. Sizoho zi tangarakai mancewi iha wali!" **10:26** "Aina dahumu zi manusia. Wati wara ma'ili weki, ma wati zi da'eda, ro wati wara ma zirahasia rau ma wati zi dahengga. **10:27** Au ranggahi va Nahu zi nggomizoho zi ade marindi pavuapu nggomizoho karawi mbodamu zi ade aimarai mataroa. Ro au rangoa nari zi fikomu, ngoa reropu ede zi samenana dou! **10:28** Aina dahumu zi sizoho ma hade sarumbu, pala wati ntauna kuasa hade nawa. Dahupu zi Ruma Hatalla ma ntau kuasa makaleli nataho sarumbu ra nawa zi ade anaraka. **10:29** Zua mbua kari'i loa zi weli kai savua piti ma to'i poda co'ina. Konena ndede wati wara kone savua rau mamavu awa dana nggara watisi kane'ekai va Amamu. **10:30** Jumula honggo zi tuta raumu wa'ura reke sara'ana. **10:31** Vara ndedena, aina dahu! Ncewi ntaupu co'i nggomizoho ntewikaisi kari'i-kari'i." **10:32** "Cou-cou mamangaku zitando dou mamboto va one sia vatuna Nahu, Nahu rau zimamangaku sia zitando Ama-Ku zi saroga. **10:33** Pala cou-cou mawati mangaku zitando dou mamboto va one sia vatuna Nahu, Nahu rau wati mangaku-Ku sia zitando Ama-Ku zi saroga." **10:34** "Aina kacaimu va one Nahu mawa'a damekai angi zi dunia ake. Nahu wati wa'aku damekai angi, pala zi aokai angi. **10:35** Nahu maiku kandawiku ana mone zima'ao amana, ana siwe zima'ao inana, ro rido siwe zimanco lavo riana siwena. **10:36** Zimandazi musu mana'e poda edezu anggota keluarga ndai. **10:37** Dou ma meci ra ca'u ama atao inana nancewi ese ntewi kaisi meci raca'una Nahu wati patuna ndazi anamori Nahu.

Ndede rau dou ma meci ra ca'u ana mone atao ana siwena ntewi kaisi meci ra ca'una Nahu. **10:38** Ro dou ma wati ngawa tundu salibna ro vatuna Nahu, wati patuna ndazi anamori Nahu. **10:39** Dou ma taha morina, zimambora morina, pala dou ma mbora morina vara to'ana zi Nahu zimaraka morina." **10:40** "Dou ma tarima nggomizoho, natarimaku Nahu. Ro dou ma tarima Nahu, natarimaku Sia ma ranggadu Nahu. **10:41** Dou ma tarima nabi vara sia ede nabi, zimatarima ufa savua dou nabi. Ro cou ma tarima savua dou ma taho vara sia tahona, zimatarima ufa savua dou ma taho. **10:42** Cou-cou mambei oi nono, konena oi vusi mpoa zi savua dou zi ade weki dou rakatuna ra kavawa va dou ake, vara dou ede vatuna Nahu, imbipu sia pasti zimatarima ufana!"

11:1 Sawa'u va Ruma Isa mbeina ngoa ra teina zi ru'u va sampuru zua anamori-Na, Sia tu'u wi'ina hizi ede. Sia lao tei ro kahabana nggahi ra eli ma ramai ta Ruma Hatalla aka kota-kota ma zeni lavo hizi ede. **11:2** La Yahya Mataki kandeu karaso dou ma wunga ade uma bui naringaku mavoha karawi va Al Masih. Edempara sia kauna pila-pila dou anamorina lao aka Ruma Isa zimasozi, **11:3** "Ita kombi dou zimamai vune rasake va Ruma Hatalla, atao pavua kombi madazoho ngenamu dou makalai?" **11:4** Cambe va Ruma Isa, "Lao mbalipu aka la Yahya ro ngoapu au raringa ro eda va nggomi: **11:5** Dou mambuda naloa eda, dou mamade vinci naloa lampa, dou masupu ncola nataho; dou mampinga naringa, dou mamade namori mbali, ro Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla zi ngoa ra kahaba zi dou-dou mancoki mori. **11:6** Taho ra ntikara dou ma wati wara alasa zimatula Nahu!" **11:7** Sawa'u va lao dou-dou ranggadu va la Yahya ede, Ruma Isa tampu'ura nuntu zi dou mamboto mavoha la Yahya, nggahi-Na, "Nggomizoho laomu aka so sarae matio auku? Salela mpori ra'ewu va angi? **11:8** Nggomizoho laomu auku lao tiomu? Savua dou ma kani mantika? Dou-dou ma kani mantika vune ede nangge'e aka asiku! **11:9** Ndazi vavauku nggomizoho laokaimu aka so sarae? Ma lao tioku savua dou nabi? Poda, mala nancewi na'e razi nabi. **11:10** Vara la Yahya edezu ranggahi zi ade ayat Alkitab ake; 'Akeru dou ranggadu va Nahu, nggahi Ruma Hatalla, Nahu ranggadu uluku sia ede ampo Nggomi

loakuzu henga va sia ncai zi ru'u Nggomi.' **11:11** Kawarapu! Zi dunia ake wati parana wara dou ma ncewi na'e ntewi kaisi la Yahya Matakai kandeu karaso dou. Konena ndede, dou ma cumpukai to'i zi ade anggota Karaja'an Saroga nancewi na'e ntewi kaisi lavo la Yahya. **11:12** Ra'aipu la Yahya ngoa ra kahabana haba ede sampe wakatu ake, ela Karaja'an Saroga zi daca'u va dou-dou ma usaha kuasa kai kasa. **11:13** Sampe maikai la Yahya, sara'a hukum Musa ro ngoa ra tei va nabi-nabi karonggana ranggahi Ruma Hatalla mavoha lampa rawi-lampa rawi ma pavua ndazi. **11:14** Ro nggara nggomizoho mane'esi imbi, la Yahya edeku la Elia, va maina wa'ura ngoa ulu va Ruma. **11:15** Nggara mantausi fiko, ringa ra kade'epu! **11:16** Kai auku zi pavua ntewi kai va Nahu dou-dou jamana ake? Siazoho vune zambe-zambe to'i ma doho zi amba. Sakalompo manggahi nggao zi kalompo ma kalai, **11:17** 'Nami marawa-rawa kazihikai ade zi ru'u va nggomizoho, pala nggomizoho wati ne'emu tari! Nami marawa mancokikai ade, ro nggomizoho wati ne'emu nangi!' **11:18** Mai la Yahya -- sia napuasaku ro wati nonona anggo; ro nggahi va dou-dou, 'Sia ralu'ukai va seta!' **11:19** Ake mai Ana Manusia, -- Sia nangaha ra nono; edempara nggahi va dou-dou, 'Tiopu dou ede! Na'e ngahana, naca'u mawu, lenga dou matakai tagi bea ro lenga dou madosa.' Konena ndede, loa timba ra lemba Ruma Hatalla natada razi hasi karawina." **11:20** Edempara Ruma Isa tampu'ura rojo kapodana mavoha kota-kota, tavera ipi mboto ndawikai-Na visa ra guna. Vara dou-dou zi kota-kota ede wati ne'ena toba razi dosa-dosa siazoho. **11:21** "Ihara nggomi, Korazim! Ro iha raura nggomi, Betsaida! Paisi visa ra guna-visa ra guna rakarawi ziwoha nggomizoho ede, wa'ura karawi zi Tirus ro Sidon, pasti dou-dou ta aka wa'ura nto'i tobana razi dosa-dosa siazoho ro nakaniku kani ra lombo zitanda ncokikai adena ro natauku kaluvu ese wawo tutana. **11:22** Zi karawamu, zi Ainaina Kiama, dou-dou Tirus ro Sidon, nawancuku ncewi mozana kangampu wea va Ruma Hatalla ntewi kaisi nggomizoho! **11:23** Ro nggomi, Kapernaum! Savua nggomi zikazese sampe ese saroga? Wati! Mala nggomi zipaki ade anaraka! Vara paisi lampa rawi visa ra guna-visa ra guna rakarawi ziwoha nggomizoho ede wa'ura karawi aka Sodom. Sodom ede mbuipu wara sampe wakatu ake!

11:24 Kawarapu; Zi Ainaina Kiama, dou Sodom nawancuku ncewi mozana kangampu wea va Ruma Hatalla ntewi kaisi nggomizoho!" **11:25** Aipu wakatu ede Ruma Isa do'ana, "Ama, Ruma ma kuasakai langi ra dana! Mada marenta tarima kasi zi Ita Ruma vara samenana ede rahasiaku va Ita razi dou-dou maloa ro mantau ilmu, pala Ita maturu teiku zi dou-dou mawati ntau ilmu. **11:26** Edeku ma kasana wea ade Ita Ama!" **11:27** Edempara nggahi Ruma Isa, "Samenana wa'ura zonggo va Ama zi Nahu. Wati wara kone savua dou mapata Ana, selasi Ama. Wati wara rau ma pata Ama selasi Ana, ro zi dou-dou rane'e va Ana ede kapatakaina Ama. **11:28** Maipu ara Nahu nggomizoho sara'a ma rome ra dawa'u, ro ma'iu tani rawa'ana; Nahu zimambe'i tenggo ra wale nggomi. **11:29** Vatupu parenta Nahu ro tana'opu zi Nahu. Vara Nahu ake nantika nggahi ra eli-Ku ro ka'awa weki, ndazi nggomi ma'iu ku tenggo. **11:30** Vara parenta-parenta Nahu nambeiku sana, ro au rakau-Ku wa'a matani zi nggomizoho naneo."

12:1 Zi savua ainaina Sabat, wakatu lampa sai va Ruma Isa savua oma gando, anamorizoho-Na tampu'ura pokena gando, edempara ngahana gando vara hizona. **12:2** Wakatu dou-dou Farisi edana rawi ede, sizoho nggahina zi Ruma Isa, "Tiopu! Anamorizoho-Mu masapa hukum agama ndaita kai karawina au rakantakai wakatu ainaina Sabat." **12:3** Cambe va Ruma Isa, "Watipu parana baca va nggomizoho au rakarawi va la Daud wakatu sia ro dou-dou mavatuna iuna hizo? **12:4** Sia lu'una zi ade Bait Allah; edempara ngahana roti rawa'u zonggo ra mbei zi ru'u Ruma Hatalla. Sapodakaina vatusi hukum agama ndaita, sia ro dou-dou ede wati loana ngaha roti ede, selasi imam-imam mpoampa ma loana ngaha. **12:5** Atao watipu parana baca va nggomizoho zi ade hukum Musa va one sanikina ainaina Sabat imam-imam ma kalampa taki ra puta zi Bait Allah, nasapaku atora ainaina Sabat, pala wati zikancara? **12:6** Kade'e kavaepu au ranggahi va Nahu ake: ta ake wara ma ncewi na'e ntewi kaisi Bait Allah. **12:7** Zi ade Alkitab ratunti: Kasi-kasi ade angimpa zi ne'e va Nahu, laina koroba binata. Nggara nggomizoho poda-podasi loamu ka'ao au ranggahi ede, pasti nggomizoho wati kancaramu dou-dou ma wati wara ncara. **12:8** Vara Ana Manusia nantau kuasa zi ainaina Sabat." **12:9** Ruma Isa tu'u

wi'ina hizi ede, edempara laona zi savua uma sambeakai. **12:10** Ta ede wara dou ma made vinci savae rimana. Pila-pila dou ma ne'e ngupa rawi ncara Ruma Isa, sozina zi Sia, "Savua loaku kataho dou zi ainaina Sabat?" **12:11** Cambe va Ruma Isa, "Misakai wara savua dou zi ade weki nggomizoho mantau jimba savua, ro zi ainaina Sabat jimba ede mavuna zi ade kancoa ma ze; savua dou mantau jimba ede wati usahana kalosa jimba mamavu zi ade kancoa ede? **12:12** Manusia nancewi ntaupu co'i ntewi kaisi jimba! Ndazi, nggara ndedesi, loaku bantu dou zi ainaina Sabat." **12:13** Edempara Ruma Isa nggahina zi dou ma made vinci savae rimana ede, "Zalapu rimamu." Dou ede zalana rimana, ro rimana ede tahona vune rimana ma savae. **12:14** Pala dou-dou Farisi tu'u wi'ina uma sambea ede, edempara mafakana ne'e hade Ruma Isa. **12:15** Ruma Isa navadeku va one dou-dou Farisi ede wara niana madavae zi ru'u va Sia. Ndazi Sia lao pesona weki razi hizi ede ro mboto dou malao vatu-Na. Edempara Sia katahona samenana dou ma supu. **12:16** Pala Sia nakantaku dou-dou ede ngoa dou makalai mavoha Sia. **12:17** Ade ndedekaina ndazira au ranggahi va Ruma Hatalla kai ncai Nabi Yesaya, **12:18** "Akeku dou ranggadu va Nahu rakazale-Ku, Dou zi meci-Ku ro rakane'e va ade-Ku. Roh-Ku zi mbei-Ku ru'u Sia, Tabe'a Nahu ma adi zingoa ra kahaba-Na zi bangsa-bangsa. **12:19** Sia wati zimacence ncihi atao kanggica, atao mapadato zi ncai-ncai bari. **12:20** O'o ma mboko wati zifoka-Na, ilo ma kalea to'i wati zihade-Na. Sia zimakapoda ade sampe rakana lampa rawi ma'adi; **12:21** Samenana bangsa zimantau ne'e zi Sia." **12:22** Sawa'u va ede wa'a va dou zi Ruma Isa savua dou ma mbuda ro mpongi vara kuasakai va roh seta. Ruma Isa katahona dou ede ndazina loana nuntu ro loana eda. **12:23** Samenana dou mbora akana ro nggahina, "Podasi dou ake ana la Daud rasake ede?" **12:24** Wakatu ringa va dou-dou Farisi nggahi ede, cambe va sizoho, "Dou ake cuma loana vaka kalosa roh seta, vara Beelzebul, mana'ekaina roh-roh seta, nawa'ura mbei kuasa ede zi Sia." **12:25** Ruma Isa navadeku fiki ra kananu dou-dou Farisi ede. Ndazi Sia nggahina zi sizoho, "Nggara savua negara mbi'a ade golonga-golonga ma cua musu angi, negara ede wati zimantoi. Ro savua kota atao keluarga ma mbi'a-mbi'a ro ma cua musu angi savua lavo savua

dou zimaleli. **12:26** Ndede rau zi ade karaja'an Ibilis; nggara savua kalompo vaka kalosana kalompo ma kalai, edempara karaja'an Ibilis ede nawa'ura mbi'a-mbi'a ro zimaleli. **12:27** Nggomizoho nggahimu va one Nahu mavaka kalosa roh seta vara kuasa Beelzebul. Nggara ndedesi kai kuasa couku anamorizohomu vaka kalosakaina roh seta. Anamori-anamori ndaimu ma bukutina va one nggomizoho mancara! **12:28** Pala Nahu vaka kalosa roh seta kai kuasa Roh Allah. Ede aona va one Karaja'an Allah nawa'ura mai zi nggomizoho. **12:29** Vuneku dou loana lu'u zi ade uma dou ma tenggo va ne'ena weha ra rampa wea ntauna, nggara sia watisi leto ulu wa'una dou matenggo ede? Sawa'u va ede, ampona loa weha ra rampa wea ntau ra warana. **12:30** Dou ma wati lu'u ta Nahu sapodakaina sia wati ca'u podana Nahu. Ro dou ma wati bantu Nahu, sapodakaina naka'ihaku karawi Nahu! **12:31** Vara ndedena, vadepe, nakarawisi va dou lampa rawi madosa ro nggahi ra elina nakatunaku dou, sia loapu zikangampu wea! Pala nggara sia nakasungge-sunggesi Roh Allah, sia watizu loa zikangampu wea! **12:32** Nanggahisi va dou au-au daca'una Ana Manusia, sia ede loapu zikangampu wea, pala sia nakavawa ra katunasi Roh Allah, sia watizu loa zikangampu wea, nataho wakatu ake, ro zi ahera!" **12:33** "Zi loakai raka wua ma taho, fu'una pavuaku mangawa. Nggara fu'una wati ngawana, wua rauna wati tahona. Ngawa ra watina savua fu'u haju mavadeku ta wuana. **12:34** Nggomi dou davae, vuneku loakaimu renta nggahi ra eli ma taho, nggara nggomizoho dou davae? Au rarenta va asamu edezu ma ralosa zeidi ademu! **12:35** Dou ma taho narentaku nggahi ra eli ma taho vara sia vini kai va mataho. Ndede walija, dou ma davae narentaku nggahi ra eli ma iha vara sia vini kai va rawi madavae. **12:36** Ndazi, kawarapu: zi Ainaina Kiama, sanikina dou pavuaku su'u ra tunduna zi saniki rarentana ma wati wara one. **12:37** Vara nggahi ra eli ndaimu ma zi kani, zimakantantuna savua nggomi mancara atao wati." **12:38** Edempara pila-pila dou guru agama ro dou-dou Farisi nggahina, "Pa Guru, madazoho mane'e eda Ita mandawi visa ra guna." **12:39** "Nawancuku davae ro duruhakana dou-dou jamana ake!" cambe va Ruma Isa. "Nggomizoho marahoku Nahu mandawi visa ra guna? Nggomizoho wati zimbei kone savua visa ra guna, selasi visa ra guna Nabi Yunus. **12:40**

Yunus ngge'ena zi ade loko uta na'e tolu nai aimarai tolu nai aimangazi. Ndede rau Ana Manusia zimangge'e tolu nai aimangazi tolu nai aimarai zi ade loko dana. **12:41** Zi Ainaina Kiama, ela ra dou Niniwe zimatu'u sama-sama lavo dou-dou jamana ake, ro navavu ra lo'oku sizoho. Vara dou-dou Niniwe ede nawa'ura tobana razi dosa-dosa sizoho ro warina weki mai satando zi Ruma Hatalla, wakatu Yunus hotobana zi sizoho. Pala ta ake wakatu ake wara ma ncewi na'e ntewi kaisi la Yunus. **12:42** Zi Ainaina Kiama, sangaji siwe razi dana ra rasa tawela Zona zimatu'u sama-sama lavo dou-dou jamana ake, ro navavu ra lo'oku sizoho. Vara sangaji siwe ede wa'ura karawi lampa ra lao ma zondo poda ratampu'una aka sumpu dunia zikade'e ra ringakaina ngoa ra tei va Sulaiman ma loa timba ra lemba ede. Pala ta ake wakatu ake wara ma ncewi na'e ntewi kaisi Sulaiman!" **12:43** "Natu'u wi'isi va roh seta savua-vua dou, roh ede nalampa rero zi hizi-hizi ma mango zi ngupakaina hizi sanawakaina, pala sia wati rakana. **12:44** Vara ndedena sia nggahina, 'Nahu kalao mbali aka uma rawi'i pakiku.' Wakatu rongga sia ta aka, uma ede ntaru, raso ro moci. **12:45** Edempara sia laona ro wa'ana pidu roh seta makalai ma ncewi davae ntewi kaisi sia. Edempara sizoho lu'u ngge'ena ze'i dou ede. Ro cumpukaina ka'ada'ana dou ede naha ipi iha ntewi kaisi ai sarambana. Ede rauku zimandazi lavo dou-dou madavae jamana ake." **12:46** Wunga Ruma Isa mbuipu nuntuna lavo dou mamboto ede, maira ina ro arizoho-Na. Sizoho kizina ta ari lua ngupana ncai loakaina nuntu lavo Sia. **12:47** Savua dou zi ade weki dou mamboto ede nggahina zi Ruma Isa, "Pa, ina ro ari-ari Ita wara ta ari lua. Sizoho nane'e nuntu lavo Ita." **12:48** Edempara cambe va Ruma Isa, "Cousi ina Nahu? Cousi ari-ari Nahu?" **12:49** Edempara Sia turuna anamorizoho-Na ro nggahina, "Akeku ina ro ari-ari Nahu. **12:50** Dou ma karawi au rakane'ekai va Ama-Ku ma zi saroga, sizoho edeku, ari ra sa'e mone-Ku, amancawa ro ina-Ku."

13:1 Ainaina ede wa'u Ruma Isa tu'u wi'ina uma ede edempara laona aka kengge ndano ro dohona ta aka. **13:2** Mboto poda dou ma kavoro weki zi kompe ra pei Ruma Isa, vara ndedena Sia lao dohona zi ade sampa, pala dou mamboto ede kizi menana zikengge ndano. **13:3** Edempara Ruma Isa

ngoa ra teina mboto lampa rawi zi sizohu kai kanina conto ra ibara.
"Savua dou makanggihi lao parina ze," ndedeku Ruma Isa tampu'una
nuntu ra nggahi-Na. **13:4** "Wunga parina ze, wara ze ma mavu zi ncai.
Edempara mai nasi ngaha kampoina ze ede. **13:5** Wara rau ma mavu zi
hizi mamboto wadu, ma sato'impa danana. Zei-zei ede naroci wokona vara
wara dana sato'i. **13:6** Pala wakatu wa'usi teka liro, woro-woro ze ede
tampu'ura malena, sawa'u va ede namango ro made vara amuna wati ipi
lu'u zeina zi ade dana. **13:7** Wara rau ze ma mavu zi ade woha mpori rui.
Mpori rui ede nawoko apiku woro-woro ze ede sampe madena. **13:8** Pala
wara rau ze ma mavu zi dana ma ngawa, edempara nambua; wara ma
saratu, wara ma ini mpuru, ro wara rau ma tolu mpuru kali lipa." **13:9**
Sawa'u va nuntu ra nggahina conto ra ibara ede Ruma Isa nggahina,
"Nggara mantausi fiko ringa ra kade'epu!" **13:10** Sawa'u va ede anamori-
anamori Ruma Isa mai sozina zi Sia, "Vavau Ita kanikaita conto ra ibara
nggara tanuntusi lavo dou mamboto ede?" **13:11** Cambe va Ruma Isa,
"Vara nggomizoho wa'ura mbei anugera zivadekaimu rahasia Karaja'an
Saroga, pala sizohu wati rambei. **13:12** Vara dou ma wa'ura wara ntauna,
zimbei sala'i kamboto wali, ro sia zimancewi ntauna. Pala dou ma wati
wara ntau au-au, edempara sato'i ma wara zi wekina naha ziweha wea.
13:13 Vara ndedena Nahu kanikaiku conto ra ibara nggara kanuntusi lavo
dou mamboto, vara sizohu na'edaku, pala vune dou ma watira eda;
sizohu naringaku, pala vune dou ma wati raringa ro wati loana ka'ao.
13:14 Kai ede ndazira au ranggahi Ruma rakarongga va Nabi Yesaya,
'Ruma Hatalla manggahi: Sizohu zimaringa ncau pala wati loana ka'ao;
sizohu zimatio kavae ncau pala wati vadena mandazi. **13:15** Vara fiki ra
kananu dou-dou ake nawa'ura mpula, fiko sizohu nawa'ura ndazi mpinga
ro mada sizohu nawa'ura kapu wea. Ake ndazina loakuzu mada sizohu
aina loana eda, fiko sizohu aina loana ringa, fiki ra kananu sizohu aina
loana ka'ao ro aina mbalina zi Nahu, edempara Nahu makataho sizohu' "
13:16 "Pala wancuku labamu nggomizoho," nggahi Ruma Isa zi
anamorizoho-Na, "Vara nggomizoho poda ra'edamu ro raringamu. **13:17**
Kawarapu, mboto nabi ro dou ma to'a zi Ruma Hatalla ma ne'e eda ra'eda
va nggomizoho wakatu ake, pala sizohu wati rakana eda. Sizohu

nane'eku ringa au raringa va nggomizoho wakatu ake, pala sizohu wati ringana." **13:18** "Ringapu au aona conto ra ibara mavoha dou mapari ze i ede. **13:19** Zei ma mavu zi ncai vune santika dou-dou ma ringa haba mavoha Karaja'an Saroga, pala wati loana ka'ao. Mai Ibilis rampana au rawa'u ngguza ze i ade sizohu. **13:20** Zei ma mavu zi dana mamboto wadu, vune santika dou ma ringa haba ede, ro tarima lalona kai sana ade. **13:21** Pala haba ede wati ciana ze i ade sizohu, ndazi wati ntoina. Ndede iuna ncoki ra susa atao rakancoki va dou vara haba ede, sizohu murta lalona. **13:22** Zei ma mavu zi woha mpori rui vune santika dou-dou ma ringa haba ede, pala nambali mbuaku vuneku mori sizohu ro nane'e mori ntau ra wara poda. Vara ndedena haba ma ramai ta Ruma Hatalla na'apiku weki ngge'ena ta ze i ade sizohu, ndazi wati ntauna wua. **13:23** Ro ze i ma mavu zi dana ma ngawa vune santika dou-dou ma ringa haba ede, ro naloa ka'ao. Sizohu namboto wuana, wara ma saratu, wara ma inimpuru, ro wara ma tolu mpuru kali lipa hasina." **13:24** Ruma Isa nuntu ra nggahi walina savua conto ra ibara zi dou mamboto, nggahi-Na, "Karaja'an Saroga, ka'ada'ana vune conto ra ibara ake: Savua dou makanggihi mangguza ze i ma taho zi omana. **13:25** Zisavua aimangazi, wakatu sara'a dou wunga maruna, musu dou makanggihi ede mai parina ze i ati zi woha gando ede, edempara laona. **13:26** Wakatu rangguza ede tampu'u rawokona ro woro-worona tampu'ura mboncina, tada rau ati ede. **13:27** Edempara dou-dou ragaji va dou makanggihi ede mai ngoana, "Pa, Ita rangguza ze i ma taho zi omata? Vuneku sampe ndazi warakaina ati ta aka?" **13:28** Cambe va dou makanggihi ede, 'Ede rawi dou ma musu nahu.' Edempara dou-dou ragaji ede sozi walina, 'Pa, mane'e madazoho malao wonto ati aka?' **13:29** 'Wati,' cambena, 'Vara nggara ati ede ziwonto, pea gando rau natambonto vatu. **13:30** Co'opu ati ede woko sama-samana sampe wakatu pako. Pea nahu zimanggahi zi dou-dou ma pako: Kavoro wa'upu ati, pete, edempara ka'apu. Sawa'u va ede kavoropu gandona, edempara wi'ipu zi ade jompa.'" **13:31** Ruma Isa nuntu ra nggahi walina savua conto ra ibara zi dou mamboto, nggahi-Na, "Karaja'an Saroga, ka'ada'ana vune conto ra ibara ake: Sanggini isi sawi raweha va savua dou, edempara ngguzana zi omana. **13:32** Isi sawi edezu ze i ma cumpu kai to'i.

Pala nggara wa'usi wokona, sia nandazi fu'u ma na'e zi ade rangguza ra congge. Sia ndazi fu'u haju, ndazina nasi ra kari'i namai ndawiku sovuna zi sanga-sangana." **13:33** Wara savua conto ra ibara makalai ranuntu ra nggahi va Ruma Isa zi dou mamboto. "Karaja'an Saroga, ka'ada'ana vune vuha raweha va savua dou siwe, edempara ncambuna lavo upa mpuru lite tarigu sampe teka sara'ana!" **13:34** Sara'ana tei va Ruma Isa zi dou mamboto kai kanina conto ra ibara. **13:35** Kai ndedena ndazira au ranggahi va nabi, "Nahu kaniku conto ra ibara nggara kanuntusi lavo sizoho; Nahu zimangoa ra kahaba lampa rawi-lampa rawi ma cili weki ratampu'u ndazina dunia ake." **13:36** Sawa'u va ede Ruma Isa tu'u wi'ina dou mamboto ede, edempara lu'una zi ade uma. Mai anamorizoho-Na ro nggahina, "Ama, ngoa ra tei kavae to'ipu zi madazoho auku aona conto ra ibara ati zi ade woha gando ede" **13:37** Cambe va Ruma Isa, "Dou mapari ze mataho ede edezu Ana Manusia. **13:38** Oma ede edezu dunia ake. Zei ma taho ede edezu dou-dou ma wa'ura ndazi anggota Karaja'an Saroga. Ati-ati ede edezu dou-dou ma lu'u ta anggota Ibilis. **13:39** Musu ma ngguza ati ede edezu Ibilis. Wakatu weha hasina edezu Ainaina Kiama, ro dou-dou zimaweha hasi ede edezu mala'eka-mala'eka. **13:40** Vune santika ati-ati rakavoro ro zika'a zi ade afi, vune ede rau wakatu pea Ainaina Kiama. **13:41** Ana Manusia nakauku mala'eka-mala'eka-Na makavoro wea zi ade weki anggota Karaja'an-Na samenana ma rakandazina dou karawi dosa, ro samenana dou makalai ma rakarawi ma iha ra madavae. **13:42** Sizoho sara'ana zipaki zi ade riha ma ntau afi ma kalea fampa; ta ede sizoho zimanangi ro ncoki ra susa iu. **13:43** Ro dou-dou ma rakarawi au rakane'ekai va Ruma Hatalla, zimantau taroa vune liro zi ade Karaja'an Allah, Ama sizoho. Ndazi, nggara mantau si fiko, ringa ra kade'epu!" **13:44** "Karaja'an Saroga, ka'ada'ana vune conto ra ibara ake: Wara ntau ra wara awa pita dana, edempara eda va savua dou, ro kalu'u mbalina zi ade dana. Sawa'u va ede va neo adena, dou ede lao landana sara'a ntauna, edempara mai mbali ro welina dana ede." **13:45** "Karaja'an Saroga, ka'ada'ana vune conto ra ibara ake: Savua dou madaga nangupaku mutiara-mutiara ma nggali co'i. **13:46** Wakatu sia rumpuna sanggini mutiara ma wancuku ntikana, rociku sia lao landana sara'a ntauna, edempara welina

mutiara ma sanggini ede." **13:47** "Karaja'an Saroga, ka'ada'ana zi conto ra ibarakai vune ala rawura zi ndano, edempara rakana mboto pahu uta.

13:48 Sawa'u va ala ede vini va uta, ala ede zihanta wa'a zi mangokaina va dou-dou mangupa uta ede. Edempara doho siazoho, sawa'u va ede kalai-laina uta-uta ede: Ma taho ziwii' zi ade katoa, ma iha zipaki. **13:49** Ndezeku lampa rawi zi Ainaina Kiama, mala'eka-mala'eka zimalao cengga kalai dou-dou madavae razi dou-dou ma rakarawi au rakane'ekai va Ruma Hatalla. **13:50** Sawa'u va ede dou-dou madavae ede zipaki zi ade riha mawara afina. Ta edeku siazoho zimanangi ro susa ra ncoki iu." **13:51** "Savua nggomizoho maloa ka'ao samenana ede?" Sozi va Ruma Isa. "Loa Pa!" cambe va siazoho. **13:52** Edempara Ruma Isa nggahina, "Vara ndedena sanikina guru agama ma wa'ura ndazi anggota Karaja'an Saroga, edezu vune dou mantau uma ma kalosa zi hizi ngge'ekai ntau ra warana barang mavou ro barang mantoi." **13:53** Sawa'u va Ruma Isa nggori nuntu ra nggahina conto ra ibara conto ra ibara ede, Sia tu'u wi'ina hizi ede, **13:54** edempara lao mbalina aka kampo ra mporo ndai-Na. Ta aka Sia lao ngoa ra teina zi uma sambea, ro dou-dou ma rakade'e nggahi Sia ta ede, wancuku mbora akana. Nggahi siazoho, "Ratavena dou ake rakakaina hikima vune ede? Ro ratave rakakaina kuasa zi ndawikaina lampa rawi ma visa ra guna? **13:55** Savua laina Sia ede ana dou mapanggita haju? Savua laina la Maria ina-Na; ro ari-ari-Na edezu la Yakub, la Yusuf, la Simon, ro la Yudas? **13:56** Ro laina amancawa Sia rausi mangge'e ta ake? Ratave rakakai va Sia samenana ede?" **13:57** Edempara siazoho tulana Ruma Isa, edempara Ruma Isa nggahina zi siazoho, "Savua dou manabi zihoroma tave-ve, selasi zi kampo ra mporo ndaina ro zi uma ra salaja ndaina." **13:58** Ndazi Ruma Isa wati karawi kambotona lampa rawi ma visa ra guna zihizi ede vara siazoho wati imbina.

14:1 Aipu wakatu ede Herodes, makuasa zi dana Galilea, naringaku haba Ruma Isa. **14:2** Nggahi Herodes zi dou-douna mana'e vora, "Pasti ake la Yahya Matakai kandeu karaso dou ma wa'ura mori mbali! Vara ndedena Sia nantau kuasa zikarawikaina lampa rawi mavisa ra guna." **14:3** Vara sawatipu va ede Herodes rakauna wa'u ra leto la Yahya sawa'u va ede

kalu'una zi ade uma bui. Herodes karawi kandedekaina vara masa'ala Herodias, wei ari ndaina, edezu la Filipus. **14:4** Vara parana la Yahya nggahi ndakena zi Herodes, "Wati loata nika lavo Herodias!" **14:5** Sapodakaina Herodes nane'eku hade la Yahya, pala sia nadahuku zi dou-dou, vara sizoho wi'ikaina la Yahya edezu nabi. **14:6** Aipu wakatu Herodes kandihana ainaina rawarakaina, ana siwe Herodias matari zitando dou mawara. Tarina ede nawancuku kasana weana ade Herodes, **14:7** ndazina Herodes sakena zi sia kai sumpa sa'aura zi raho va sia, zimbeina ana dou siwe ede. **14:8** Vara sazu'u va inana, dou siwe sampela ede nggahina, "Mada karahoku tuta la Yahya Matakai kandeu karaso dou zi mbeimu mada wakatu ake wa'u ziwawo tare!" **14:9** Ringana raho ede, Herodes ndazi ncoki poda adena. Pala vara sia wa'ura sumpakaina zitando tamu-tamuna, sia parentana loakuzu au raraho dou siwe sampela ede zimbei. **14:10** Sia kauna dou lao zi uma bui zimafati kakori tuta la Yahya. **14:11** Sawa'u va ede tuta la Yahya wa'a kalu'u kai tare, ro mbeina dou siwe sampela ede. Edempara dou siwe sampela ede wa'ana zi inana. **14:12** Sawa'u va ede anamori-anamori la Yahya mai wehana timba la Yahya ro umbuna. Edempara sizoho lao ngoana au ramandazi ede zi Ruma Isa. **14:13** Wakatu ringa va Ruma Isa haba ede, Sia nente kesena sampa tu'u wi'ina hizi ede, zine'ena lao zi savua hizi ma lingi. Pala wakatu ringa va dou-dou mavoha lampa rawi ede, sizoho tu'u wi'ina kota-kotana ro lao vatuna Ruma Isa kai lampa ezina. **14:14** Wakatu Ruma Isa londona razi sampa, ro edana dou mamboto ede, Sia kasi adena zi sizoho. Edempara Sia katahona dou-dou ma supu zi ade weki sizoho. **14:15** Zi'aimambiana, anamori-anamori Ruma Isa mai rakana Ruma Isa ro nggahina, "Ai ake nambiara ro hizi ake nazo'o lavo rasa. Natahopu Ita kauta dou-dou ake lao, loakuzu rakana weli zi ngaha ra nono zi rasa-rasa." **14:16** "Edera kau lao sizoho," nggahi Ruma Isa, "nggomizohompa mambeina ngaha sizoho." **14:17** "Madazoho cuma ntaumu lima mbua roti ro zua tembe uta!" cambe va anamori Ruma Isa ede. **14:18** "Wa'a ca'arapu ede," nggahi Ruma Isa. **14:19** Sawa'u va ede kauna dou mamboto ede doho ese wawo mpori. Edempara Sia wehana lima mbua roti ro zua tembe uta ede, sawa'u va ede zongana langi, edempara sambea syukuna zi Ruma Hatalla. Sawa'u

va ede Sia tove-tovena roti ede kai rima-Na ro mbei-Na zi anamorizoho-Na loakuzu zicengga-cengga zi ru'u dou mamboto ede.

14:20 Sara'a douzoho ede ngaha sampe mbocuna. Sawa'u va ede anamori-anamori Ruma Isa kavorona mancewi ngaha ra nono ede; wara sampuru zua wonca vini. **14:21** Ma ngaha aipu wakatu ede wara takasi lima riwu dou, watipu reke dou siwe ro zambe-zambe to'i. **14:22** Sawa'u va ede Ruma Isa kauna anamorizoho-Na nente sampa ro lao lampa ulu ipa vae va ndano, vara Sia makau wa'u dou mamboto ede lao dula. **14:23** Sawa'u va lao dou mamboto ede, Ruma Isa teka kesena ese doro to'i ne'e lao sambea. Wakatuna wa'ura ai mangazi, Ruma Isa mbuipu warana zi hizi ede kesena. **14:24** Wakatu ede sampa ranente va anamori Ruma Isa, nawa'ura zo'o ze'i woha ndano. Sampa ede nawa'ura tere-tere voe va balumba, vara angi mamai natule ra tapaku sampa. **14:25** Wakatu ede hela voe tolu ro voe ini aimasizi, Ruma Isa maina zi sizoho lampana ese wawo oi. **14:26** Wakatu eda va anamorizoho-Na Sia malampa ese wawo oi, sizoho nawancuku wezina. "Henca!" kanggica sizoho va dahuna. **14:27** Pala cambe lalo va Ruma Isa, "Midira! Nahu Isa. Aina dahu!" **14:28** Edempara nggahi la Petrus, "Nggara podasi Ita Ruma Isa, kaupu mada mai lampa ese wawo oi." **14:29** "Maira," cambe va Ruma Isa. Ndazi la Petrus londona razi sampa, lampana ese wawo oi mai rakana Ruma Isa. **14:30** Pala wakatu eda va la Petrus va wancuku na'e angi zi ndano ede, sia dahu adena edempara tampu'u mimina. "Ruma, bantupu!"kanggicana. **14:31** Ruma Isa roci zalana rima-Na nentina sia, ro nggahina, "Petrus, Petrus, nggomi ake kura imbimu. Vavauku nggomi mbali mbuakai ademu zi Nahu?" **14:32** Edempara zuana ede ne'ena ese sampa ede, ro angi rau dengga. **14:33** Ndazi anamori-anamori Ruma Isa suju ra nembana Sia. Nggahi sizoho, "Poda Ita Ruma edezu Ana Ruma Hatalla!" **14:34** Wakatu sizoho ronggara ipa vae va ndano, sizoho lavuna aka Genesaret. **14:35** Ro wunga eda va dou-dou ta ede va one ma mai ede Ruma Isa, sizoho kambouna haba ede zi samenana dana ra rasa zi kompe ra pei kota ede. Edempara samenana dou masupu wa'a va dou zi Ruma Isa. **14:36** Ro sizoho raho poda-podana zi Ruma Isa loa to'i tudu jumba-Na, kone va sumpu mpoana. Edempara sara'a ma tuduna ndazi taho.

15:1 Sakalombo dou Farisi ro pila-pila dou guru agama ma ramai ta Yerusalem mai rakana Ruma Isa. Siazoho sozina zi Sia, **15:2** "Vavauku anamorizoho-Mu sapakaina lampa rawi ranginakai va wa'i ra waro ndaita? Wakatu ne'e ngaha, siazoho wati waca wa'una rima vune atora!" **15:3** Cambe va Ruma Isa, "Ro vavauku nggomizoho rau sapakaimu parenta Ruma Hatalla, va ne'emu watu lampa rawi ranginakai va wa'i ra waromu?" **15:4** Vara nggahi Ruma Hatalla, 'Lia ra horomapu ama ro inamu,' ro 'Cou-cou manggahi ma'iha zi ama ro inana, pavuaku zihukum made.' **15:5** Pala nggomizoho ma ngoa ra teiku: nggara dou manggahi zi dou matuana, 'Au ma zi pavua zonggo ra mbei va mada zi ru'u ama ro ina, wa'ura zonggo ra mbei va mada zi ru'u Ruma Hatalla,' **15:6** ndazi dou ede watizu wajibna zimalia ra horoma dou matuana. Ndazi, vara lampa rawi ranginakai va wa'i ra waromu, nggomizoho makamozaku nggahi ra eli Ruma Hatalla. **15:7** Nggomizoho dou maca'u coro-coro! Ncihi poda au rangoa va Ruma zi la Yesaya mavoha nggomizoho edezu, **15:8** 'Ndake nggahi Ruma Hatalla: Dou-dou ede cuma nembana Nahu kai nggahimpa, pala ade siazoho nazo'o razi Nahu. **15:9** Iha mpoampa siazoho nembana Nahu, vara atora manusia rangoa ra tei va siazoho vune-vuneta ede atora Nahu.'" **15:10** Sawa'u va ede Ruma Isa ouna dou-dou ro nggahina zi siazoho, "Ringa ra kade'epu loakuzu loamu ka'ao!" **15:11** Ma lu'u ta asa wati zimakanajis dou ede; pala ma ralosa ta asana, edeku ma kandazina sia najis." **15:12** Edempara anamori-anamori Ruma Isa mai nggahina zi Ruma Isa, "Tavade kombi Ita va one dou-dou Farisi ede iha adena wakatu ringana nggahi Ita bune ede?" **15:13** Cambe va Ruma Isa, "Sanikina ngguza ra congge ma wati rangguza va Ama-Ku zi saroga ziwongge. **15:14** Edera kade'e dou-dou Farisi ede. Siazoho ede dou-dou mana'ekai mambuda, ro nggara dou mambuda mazanda ra wa'a dou mambuda, zuana ede namavu zi ade lapa." **15:15** Nggahi la Petrus, "Tangoa kavae to'ipu conto ra ibara ede zi madazoho, Pa!" **15:16** Cambe va Ruma Isa zi siazoho, "Savua nggomizoho rau watipu loamu ka'ao?" **15:17** Wati vade zohomu, va one au ramalu'u ade asamu zimalu'u ade loko sawa'u va ede zimalosa wali?" **15:18** Pala ma losa ta asa, ramaina ta ze'i ade; ro edeku ma kandazina dou ndazi najis. **15:19** Vara razi ade woko fiki ra kananu

madavae, ma kandazina dou hade angi, jina, karawi ma iha ra davae, mpanga, mambei sakasi cowa ro mafitina. **15:20** Lampa rawi-lampa rawi edeku ma kamaikaina dou ndazi najis, ro laina ngaha kai rima darawaca." **15:21** Sawa'u va ede Ruma Isa tu'u wi'ina hizi ede, ro laona aka dana ra rasa mazenilavo kota Tirus ro Sidon. **15:22** Savua dou siwe Kana'an razi dana ra rasa ede, maina zi Ruma Isa ro nggahi salahona, "Ana Daud, kasi to'ipu adeta zi mada! Ana siwe mada lu'ukai va roh seta. Ka'ada'ana na'ipi podaku." **15:23** Ruma Isa wati kone cambena nggahi dou siwe ede. Edempara anamori-anamori Ruma Isa mai rakana Sia ro rahona, "Pa, takau to'ipu lao dou siwe ede. Sia zimangangompa ari mai va kontu ndaita!" **15:24** Cambe va Ruma Isa, "Nahu ranggadu zi ru'u bangsa Israel mpoampa, ma penti zi ru'u va sizoho ma santuda." **15:25** Dou siwe ede mai sujuna zitando Ruma Isa ro nggahina, "Bantu to'ipu mada, Ruma." **15:26** Cambe va Ruma Isa, "Wati tahona weha weamu ngaha ra nono zambe-zambe to'i ro paki mbeimu lako." **15:27** "Ncihi, Ruma," cambe va dou siwe ede, "pala lako rau nangaha sewi-sewi ma ramavu razi meja rumana." **15:28** Edempara Ruma Isa nggahina zi sia, "Ina, wancuku zeina imbimu! Co'opu ndazira vunera kane'ekai va ita!" Wakatu ede wa'u tahona ana va dou siwe ede. **15:29** Ruma Isa tu'u wi'ina hizi ede, edempara lampa vatuna kengge ndano Galilea. Sawa'u va ede Sia tekana zi savua doroto'i edempara dohona ta ede. **15:30** Mboto dou mamai zi Ruma Isa mawa'a dou-dou ma mpako ra mpedu, ma mbuda, ma made vinci, ma mpongi, ro mboto wali dou ma supu makalai. Sizoho wi'ina dou-dou ede zitando Ruma Isa, ro Sia katahona supu dou-dou ede. **15:31** Dou mboto ma wara zi hizi ede nawancuku mbora akana, wakatu eda va sizoho dou mampongi naloa nuntu, dou mampako ra mpedu nataho, dou mamade vinci naloa lampa, ro dou mambuda naloa eda. Edempara sizoho roi ra wadina Ruma Hatalla bangsa Israel. **15:32** Sawa'u va ede Ruma Isa ouna ana morizoho-Na, edempara nggahina, "Nahu kasi adeku zi dou mamboto ake, wa'ura tolu nai sizoho sama-samana lavo Nahu, ro ake sizoho wati ntauna zingaha. Nahu wati ne'eku co'o sizoho dula kai loko ntaru, pea sizoho nambisa zi ncai." **15:33** Edempara anamori-anamori Ruma Isa sozina zi Sia, "Taveku zi loakai raka va ndaita ngaha ra nono zi rasa ma

zo'o vune ake, zi ru'u va dou mamboto vune ake?" **15:34** "Wara pila mbua roti zi nggomizoho?" sozi va Ruma Isa zi sizoho. "Io pidu mbua," cambe va sizoho, "ro uta to'i pila-pila tembe." **15:35** Edempara kau va Ruma Isa doho dou mamboto ede ese wawo dana. **15:36** Edempara Sia wehana pidu mbua roti ro uta ede, sawa'u va ede rentana syuku zi Ruma Hatalla. Sawa'u va ede Sia tove-tovena roti ro uta ede kai rima-Na, edempara mbeina zi anamorizoho-Na. Ro sizoho cengga-cenggana zi dou mamboto ede. **15:37** Samenana dou ede ngahana sampe mboncu. Sawa'u va ede anamori-anamori Ruma Isa kavorona mancewi rangaha ra nono ede. Sara'ana wara pidu wonca vini. **15:38** Mbotu dou mone-mone mpoa ma ngaha wakatu ede wara upa riwu dou, watipu reke dou siwe ro zambe-zambe to'i. **15:39** Sawa'u va ede Ruma Isa kauna dou mamboto ede dula. Ndai Sia nentina sampa laona aka dana ra rasa Magadan.

16:1 Wara pila-pila dou Farisi ro dou Saduki maina zi Ruma Isa va ne'ena vavu Sia. Sizoho narahoku Sia karawi lampa rawi mavisa ra guna zibukutikaina va one Sia ramaina ta Ruma Hatalla. **16:2** Cambe va Ruma Isa, "Nggara liro mawunga nci'i, nggomizoho manggahiku, 'Taho ai ra liro, vara kala langi.' **16:3** Ro zi aimasizi, nggomizoho manggahiku, 'Ainaina ake namai ura, vara kala langi ro hazi ai.' Io, nggomizoho maloaku takasi ai ra liro kai edamu ka'ada'ana langi, sapodakaina tanda-tanda jamana wati loamu takasi va nggomizoho!" **16:4** "Nawancuku davae ra duruhakana dou-dou jamana ake. Nggomizoho marahoku Nahu karawi lampa rawi ma visa ra guna. Nggomizoho wati zi mbei kone savua visa ra guna rau: selasi visa ra guna Nabi Yunus." Sawa'u va nggahi ndedena Ruma Isa lao tu'u wi'ina sizoho. **16:5** Wakatu anamori-anamori Ruma Isa ronggana ipa vae va ndano, ampona vade va sizoho va one sizoho nefana wa'a roti. **16:6** Nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Aina kabare zi vuha dou-dou Farisi ro dou-dou Saduki." **16:7** Ringana nggahi ra eli ndede Ruma Isa, anamorizoho-Na tampu'ura nggahina savua lavo savua dou, "Sia nggahi ndedekaina vara ndai wati wa'ata roti." **16:8** Ruma Isa navadeku au ranuntu va sizoho. Ndazi Sia nggahina, "Vavauku nggomizoho zimasa'alakaimu mavoha va wati ntaumu roti? Nggomizoho kura imbimu!

16:9 Wati ngge'epu loamu ka'ao va nggomizoho? Savua wati kawaramu va nggomizoho lima mbua roti ratove-tove va Nahu zi ru'u lima riwu dou? Pila wonca roti ma ncewi rakavoro va nggomizoho? **16:10** Ro vuneku lavo pidu mbua roti ru'u upa riwu dou ede? Pila wonca mancewi ngaha ra nono rakavoro va nggomizoho? **16:11** Vavauku nggomizoho sampe wati loakaimu ka'ao va one Nahu manuntu lavo nggomizoho laina mavoha roti? Aina kabare zi vuha dou-dou Farisi ro dou-dou Saduki!" **16:12** Cumpukaina anamori Ruma Isa loana ka'ao va one Ruma Isa kauna sizoho aina kabare zi vuha laina vuha zi ndawikai roti; pala mavoha rangoa ra tei va dou-dou Farisi ro dou-dou Saduki. **16:13** Ruma Isa laona zi dana ra rasa zeni lavo kota Kaisarea Filipi. Ta ede Sia sozina zi anamorizoho-Na, "Rangahi dou, Ana Manusia ede couku?" **16:14** Cambe va anamorizoho-Na, "Wara manggahi la Yahya Matakai kandeu karaso dou. Wara rau manggahi la Elia. Ma kalai wali manggahi la Yerehia, atao savua dou nabi." **16:15** "Pala nggahi ndai nggomizoho, Nahu ake couku?" sozi va Ruma Isa zi sizoho. **16:16** Cambe va la Simon Petrus, "Ita edezu Sangaji Mambei salama, Ana Ruma Hatalla Ma Mori." **16:17** "Malaba podaku nggomi, Simon ana la Yona!" nggahi Ruma Isa. "Vara laina manusia ma rangoa nggahi ede zi nggomi, malaisi Ama-Ku ma zi saroga. **16:18** Vara ndedena vadepe, nggomi edezu la Petrus, wadu ma tenggo. Ro ese wawo wadu akeku Nahu zimatu'u gereja-Ku, ma wati wa'u zikakoa; konena va made! **16:19** Nahu zimambei zi nggomi kunci razi Karaja'an Saroga. Au rakantakai va nggomi ara dunia, zikanta rau aka saroga. Ro au rakancihi va nggomi ara dunia, zikancihi rau aka saroga." **16:20** Sawa'u va ede Ruma Isa ngoa ra kawarana anamorizoho-Na loakuzu sizoho wati ngoana cou-cou va one Siaku Sangaji Mambei salama. **16:21** Ratampu'u aipu ede, Ruma Isa nuntu ntirina zi anamorizoho-Na, va one Sia pavuaku laona aka Yerusalem ro zima'iu mboto susa ra ncoki razi dou-dou mana'ekaina, dou-dou mana'ekai imam, ro guru-guru agama. Sia zihade, pala zi ainaina katolukaina Sia zikamori mbali. **16:22** Edempara la Petrus ravina Ruma Isa wa'ana zikompena ro rojona Sia, nggahina, "Raho-raho to'impa Ruma Hatalla kazo'o lavona lampa rawi ede, Ruma! Ai to'impa sampe ndazikaina lampa rawi ede zi Ita

Ruma!" **16:23** Ruma Isa tambarina edempara nggahina zi la Petrus, "Lao aina wara ta ake, Magoda! Nggomi tapa-tapa ncaumu Nahu. Fiki ra kananumu ede fiki ra kananu manusia; laina fiki ra kananu Ruma Hatalla!" **16:24** Sawa'u va ede Ruma Isa nggahina zi anamorizoho-Na, "Dou ma ne'e vatu Nahu, pavuaku nefana au ramapenti zi ru'u weki ndaina, natundu salibna, ro vatuna Nahu. **16:25** Vara dou ma ne'e taha morina, zimambora morina. Pala dou ma koroba morina ru'u va Nahu, zimarakana. **16:26** Auku labana zi ru'u va savua dou, nggara sara'a dunia ake ndazi ntau sia pala sia mbora morina? Loasi mori ede cepe kai au-au? **16:27** Wati nto walina Ana Manusia, zimamai sama lavo mala'eka-mala'eka-Na kai kuasa Ama-Na. Ziwakatu ede Sia zimacola ra cepe zi sanikina dou mancihi ncao lavo rakarawina. **16:28** Zivademu! Razi woha weki nggomizoho ta ake wara ma wati zimamade, sawatipu va edana Ana Manusia mamai katada weki-Na kai Sangaji kaina zi ade zese ra ntasa Ruma Hatalla."

17:1 Ininai sawa'u va ede Ruma Isa wa'ana la Petrus lavo la Yakub ro cinana la Yahya, lao pesona weki zi savua doru ma zese. **17:2** Zitando sizoho, Ruma Isa lai pahuna: Pahu-Na ndazi taroa vune liro ro kani ra lombo-Na lanta kancilo. **17:3** Sawa'u va ede tolu dou mavatuna ede edana la Musa ro la Elia manuntu lavo Ruma Isa. **17:4** Edempara la Petrus nggahina zi Ruma Isa, "Ruma, nawancuku caruna ndai ta ake. Nggara ca'usi Ita Ruma, la mada zimatu'una tolu mbua kema ta ake: savua zi ru'u Ita Ruma, savua zi ru'u la Musa, ro savua wali zi ru'u la Elia." **17:5** Wunga la Petrus mbuipu nuntuna, apu ma taroa poda mavonto sizoho, zi ade apu ede ringa eli ma nggahi, "Akeru Ana-Ku rameci-Ku. Sia makasana wea ade-Ku. Ringa ra kade'epu zi Sia!" **17:6** Wakatu ringana eli ede anamori-anamori Ruma Isa, nawancuku dahuna sampe sizoho suncuna awa dana. **17:7** Pala mai Ruma Isa tuduna sizoho. "Tu'ura," nggahi-Na, "aina dahu!" **17:8** Wunga ntanda va sizoho, watizu edana cou-cou, selasi Ruma Isa mpoampa. **17:9** Wakatu londo sizoho razi doru ede, Ruma Isa ngoa ra kawarana sizoho, "Aina ngoamu zi cou-cou au ra'eda va nggomizoho akande, sawatipu Ana Manusia zikamori mbali razi madena." **17:10** Anamori-anamori Ruma Isa sozina Sia, "Vavauku guru-guru agama

nggahina va one Elia pavua zimamai ulu?" **17:11** Cambe va Ruma Isa, "Poda Elia maina ro sia zimakanggorina samenana lampa rawi. **17:12** Pala Nahu manggahi zi nggomizoho, Elia wa'ura maina, pala dou-dou wati wara mapata sia; karawi zi Elia vera ne'e sizoho. Ro ndede rauku sizoho karawina zi Ana Manusia." **17:13** Edempara samenana anamori-Na loana ka'ao va one Ruma Isa nuntuna mavoha la Yahya Matakiki kandeu karaso dou. **17:14** Wakatu Ruma Isa ro tolu dou anamori-Na mai mbali zi dou mamboto ede, mai savua dou mone, sujuna zitando Ruma Isa, **17:15** ro nggahina, "Pa, takasi to'ikaipu adeta zi ana la mada. Sia nasupu finca jara. Naronggasi finca jarana nawancuku ipina ndazina ntuwura mavuna zi ade afi ro ntuwu zi ade oi rau. **17:16** Wa'ura wa'a va mada zi anamori Ita, pala sizoho wati loana kataho sia." **17:17** Cambe va Ruma Isa, "Heba poda nggomizoho ake! Nggomizoho poda dou-dou ma wati karawi rakaukai va Nahu ro wati imbimu. Sampe vune aiku Nahu pavuaku ngge'e sama lavo nggomizoho ro sabakai zi nggomizoho? Wa'a ca'arapu ana dou to'i ede!" **17:18** Edempara Ruma Isa kauna losa roh seta ma wara ze'i ana dou to'i ede. Ro roh seta ede losana, edempara ana dou to'i ede tahona wakatu ede wa'u. **17:19** Sawa'u va ede anamori-anamori Ruma Isa mai kalaina zi Sia ro sozina zi Sia, "Pa, vavauku madazoho zidaloakaimu vaka kalosa roh seta ede?" **17:20** Cambe va Ruma Isa, "Vara nggomizoho kura imbimu. Kawarapu! Nggara nggomizoho mantausi imbi vune na'e isi sawi, nggomizoho maloaku nggahi zi doro to'i ake, 'Lao pesopu wekimu ta aka!' pasti doro to'i ede zimalao peso weki. Wati wara zidaloa karawi va nggomizoho! **17:21** Pala roh seta vune ake, cuma loamu vaka kalosa kai do'a ra puasampa!" **17:22** Wakatu anamori-anamori Ruma Isa kavorona weki zi Galilea, Ruma Isa nggahina zi sizoho, "Watizu nto'i walina, Ana Manusia zi zonggo zi kuasa manusia. **17:23** Sia zi hade, pala zi ainaina katolukaina Sia zikamori mbali." Edempara anamorizoho-Na ndazi ncoki poda adena. **17:24** Wakatu Ruma Isa ro anamorizoho-Na ronggana zi Kapernaum, dou-dou matakiki tagi bea Bait Allah maina zi la Petrus ro sozina, "Guru nggomi colana bea Bait Allah atao wati?" **17:25** Cambe va la Petrus, "Cola!" Wakatu dula la Petrus, rojo ulu va Ruma Isa sia, "Simon, vune kananu va nggomi? Couku zimavua colana bea atao kalasi

zi sangaji-sangaji dunia ake? Ela ra douna atao dou lai rasa?" **17:26** "Dou lai rasa," cambe va la Petrus. "Nggara ndedesi," nggahi Ruma Isa, "Ela ra douna wati paraluna cola. **17:27** Pala ndaita aina ka'iha wea ade douzoho ede. Ndazi, laora nggawi aka ndano. Wehapu uta masarambakai rakamu. Zi ade asa uta ede nggomi ma'edaku piti ma ncihi zicolakai bea ndai zua. Wehapu piti ede ro colapu zi sizoho bea ndai ru'u Bait Allah."

18:1 Aipu wakatu ede anamori-anamori Ruma Isa maina zi Sia ro sozina. "Couku rawi'ikai ma'ipi na'e ade weki ela Karaja'an Saroga?" **18:2** Ou va Ruma Isa savua ana dou to'i, ro kauna kizi zi tando sizoho. **18:3** Edempara nggahi Ruma Isa, "Imbipu! Nggara nggomizoho rungkamu rawimu ro ndazimu vune zambe-zambe to'i nggomizoho zimandazi ela Karaja'an Saroga. **18:4** Dou ma ka'awa wekina ro ndazina vune ana dou to'i ake, sia edeku mandazi na'e zi ade weki ela Karaja'an Saroga. **18:5** Ro dou ma tarima ana dou to'i vune ake, vara Nahu, ede aona natarimaku Nahu." **18:6** "Cou makamaina da'imbi walina savua dou zi ade weki dou-dou ma to'i ake zi Nahu, nancewi tahopu nggara wadu nggiru ziziki zi wo'ona ro sia zilo'o tau zi ade moti ma ze. **18:7** Nawancuku ihana dunia ake, vara lampa rawi-lampa rawi ma kamaikaina dosa dou. Poda lampa rawi-lampa rawi vune ede zimawara ncau, pala na'ihara dou ma rakamaina lampa rawi ede! **18:8** Nggara rima atao ezimu makamaina dosa, dompo pakipu. Nancewi tahopu nggomi morimu lavo Ruma Hatalla konena dawara savae rima atao savae ezimu, nggara nggomi zipaki zi ade afi anaraka ro rima ra ezimu vali vae. **18:9** Ro nggara madamu makamaikaimu dosa, cingga pakipu, ncewi tahopu nggomi morimu lavo Ruma Hatalla konena dawara madamu savae nggara nggomi zipaki zi ade afi anaraka lavo madamu vali vae." **18:10** "Jaga! Aina kavawa ra katunamu savua dou zi ade weki dou-dou ma to'i ake. Vara kawarapu; mala'eka-mala'eka sizoho ngge'e mpa warana zitando Ama-Ku zi saroga. **18:11** Vara Ana Manusia maina zimambe salama zi dou ma santuda! **18:12** "Vuneku kananu va nggomi? Misakai wara dou ma ntau saratu mbua jimba, pala savua jimba zi ade jimba-jimbana ede moda, auku zikarawina va dou ede? Pasti sia natu'u wi'iku jimbana ciwi mpuru ciwi

mbua ede ese doro to'i, ro lao ngupana jimba ma moda ede. **18:13** Ro nggara narumpa mbalisi jimbana mamoda ede imbipu Nahu -- sia na'ipipu neo adena vara jimbana savua wa'ura eda mbalina ede ntewi kaisi jimba maciwi mpuru ciwi mbua ma wati moda ede. **18:14** Vune ede rauku Amamu ma zi saroga wati ne'ena savua dou zi ade weki dou-dou ma vou imbi zi Nahu ake santudana." **18:15** "Nggara cina ra angimu madosa zi nggomi, lao rakapu sia ro ngoapu au rancarana. Karawipu ede kai nari-nari zi weki nggomizoho zua mpa. Nggara sia navatusi nggahi ra eli nggomi, ndazi nggomi maraka mbaliku cina ra angimu ede. **18:16** Pala nggara watisi, wa'apu savua atao zua dou wali. Vara ade Alkitab ratunti; 'Sakura-kurana zua atao tolu sakasi ampona loa wi'ikai ncara savua dou.' **18:17** Nggara sia watisi tarimana ngoa ra tei kataho va dou-dou ede, ngoapu rawi ede zi ela Ruma. Ro cumpukaina, nggara sia wati ne'ena tarima ngoa ra tei kataho va ela Ruma, wi'ikaipu sia kai dou mataki tagi bea ro savua dou ma wati pata Ruma Hatalla." **18:18** "Zivademu! Au rakantakai va nggomizoho zi ade dunia, rakantakai rau aka saroga. Ro au rakancihi va nggomizoho zi ade dunia ake, zikancihi rau zi saroga. **18:19** Ro zi vade raumu: Nggara zi ade weki nggomizoho zi ade dunia ake zua dou mafakana mavoha au-au ro nado'a weaku, do'a ede natarimaku va Ama-Ku zi saroga. **18:20** Vara tave warakai zua atao tolu dou makavoro weki vara Nahu, Nahu wara zi ade woha sizoho." **18:21** Sawa'u va ede la Petrus mai sozina zi Ruma Isa, "Ruma, nggara cina ra angi mada madosa zi mada, sampe pila kaliku mada pavuaku kangampu wea dosa sia? Sampe pidu kali?" **18:22** Cambe va Ruma Isa, "Wati, laina sampe pidu kali, pala pidumpuru pidu kali. **18:23** Vara Karaja'an Saroga, ka'ada'ana vune ade conto ra ibara ake: Savua dou sangaji mane'e kanggori nconggo-nconggo adazohona. **18:24** Wakatu sia tampu'u paresana, wa'a zitando sia savua dou adana ma nconggo juta-jutana, **18:25** ro wati wa'una cola. Ndazi, sangaji ede parentana loakuzu ada ede zi landa sama-sama lavo wei ra anana, ro sara'a ntau ra warana zi ru'u colakai nconggonu ede. **18:26** Adana ede sujuna zitando sangaji ede, ro raho poda-podana, 'Ruma, saba to'i wa'upu zi adamu ake, adamu ake zimacola sara'ana nconggo ede.' **18:27** Sangaji ede kasi adena zi adana ede, edempara fura sara'ana

nconggo adana ede. **18:28** Wakatu losa ada ede, sia eda angina lavo lengana, savua dou ada rau, ma nconggo zi sia pila-pila riwu. Nentina lengana ede, ke'ena ro nggahina, 'Cola sara'apu nconggomu!' **18:29** Edempara lenga rake'ena ede sujuna zitando sia ro raho poda-podana, 'Kalembo wa'u ade cina, nahu zimacola sara'ana!' **18:30** Pala lengana ada ede wati ne'ena. Sawa'u va ede, sia kalu'una lengana manconggo sato'i ede ade uma bui sampe lengana ede colana nconggonu. **18:31** Wakatu eda va ada-ada ma kalai au ramawa'u ndazi, sizoho ncoki adena ro lao ngoana mandazi ede zi sangaji. **18:32** Edempara sangaji ede ouna adana ma davae ede ro nggahina zi sia, 'Ada ma davae! Sara'ana nconggomu wa'ura fura va nahu vara nggomi raho poda-podamu zi nahu. **18:33** Sapodakaina nggomi rau pavuaku kasi ade zi lengamu ede, vune nahu mawa'ura kasi ade zi nggomi?' **18:34** Sangaji ede nawancuku mbanina. Adana ma davae ede tauna ade uma bui sampe cola kanggori sara'ana nconggonu ede." **18:35** Ruma Isa kanggorina carita-Na kai nggahina ake, "Vune ede rauku Ama-Ku zi saroga nakalampaku zi cua-cua ndai nggomizoho, nggara nggomizoho wati kangampu weamu cina ra angimu kai nira ade."

19:1 Sawa'u va Ruma Isa nggori nggahi sara'ana ede, Sia tu'u wi'ina Galilea edempara laona aka dana Yudea ipa vae va Sori Yordan. **19:2** Mbotu dou mavatu Sia, ro Sia katahona douzoho masupu ta ede. **19:3** Edempara mai dou-dou Farisi ne'ena kamavu Ruma Isa. Sozi va sizoho, "Rakaukai va hukum agama ndaita, savua loaku dou ncengga lavo weina kai alasa madatantu?" **19:4** Cambe va Ruma Isa, "Savua nggomizoho watipu bacamu ade Alkitab va one Makandazina manusia, aipu sarambana kandazina dou mone ro dou siwe?" **19:5** Ro sawa'u va ede Sia nggahina, 'Vara ndedena dou mone natu'u wi'iku ina ra amana ro campo ra savuana lavo weina, edempara sizoho zua ndazi savua.' **19:6** Ndazi sizoho laina zua dou wali, pala savua. Vara ndedena au rawa'u kasavua va Ruma Hatalla wati loa zicengga va manusia." **19:7** Edempara dou-dou Farisi sozina zi Sia, "Nggara ndedesi vavauku Musa kaukaina dou mbei sura ncengga zi wei rancengga lavona ede?" **19:8** Cambe va Ruma Isa, "Kaukai va la Musa ncengga lavo weimu nggomizoho vara nggomizoho wancuku

ncokina zingoa ra tei. Pala sapodakaina wati ndedena aipu saramba wa'una. **19:9** Ndazi, ringa ra kade'epu ake: Cou mawi'i weina, sapodakaina weina ede wati bengkena lavo mone ma kalai, edempara nika walina lavo siwe makalai dou ede najinaku." **19:10** Edempara anamori Ruma Isa nggahina zi Sia, "Nggara so'a campo rahi lavo wei vune ede, natahopu edera nika." **19:11** Cambe va Ruma Isa, "Wati sara'a dou maloa tarima nggahi ra eli vune ede, selasi dou-dou ma wa'ura katantu va Ruma Hatalla. **19:12** Vara wara dou ma wati loa nika, vara sizoho ranggana poda ndedena. Wara rau ma daloa nika vara sizoho rapuli va dou makalai. Ro wara rau rane'e ndaina wati nika loakuzu karawi weana zi ru'u Ruma Hatalla. Dou ma sanggo tarima ngoa ra tei ake, co'opu sia matarimana." **19:13** Wara dou-dou mawa'a zambe-zambe to'i zi Ruma Isa, loakuzu Sia tohona rima-Na ese wawo tuta zambe-zambe to'i ro do'a weana sizoho. Pala anamori-anamori Ruma Isa nggahikaina douzoho ede. **19:14** Edempara Ruma Isa nggahina zi anamorizoho-Na, "Co'opu zambe-zambe to'i ede maina ara Nahu! Aina kantamu sizoho, vara dou-dou vune akeku ma ndazi anggota Karaja'an Saroga." **19:15** Edempara Ruma Isa tohona rima-Na ese wawo tuta zambe-zambe to'i ede ro do'a mbeina bareka zi sizoho. Sawa'u va ede Sia tu'u wi'ina hizi ede. **19:16** Zi savua ainaina savua dou mone maina zi Ruma Isa, "Pa Guru," nggahina, "ruku ra rawi mataho maveku zipavua kalampa va la mada loakuzu raka ro tarimaku mori masapodakaina ro ma'ederahizi?" **19:17** Cambe va Ruma Isa, "Vavauku nggomi sozikaimu zi Nahu, maveku mataho? Cuma wara Savuampa ma taho. Nggara nggomi mane'esi mori, nggomi pavuapu to'a zi parenta-parenta Ruma Hatalla." **19:18** "Parenta mave kombi ede?" sozi va dou ede. Cambe va Ruma Isa, "Aina hade dou, aina jina, aina mpanga, aina sakasi cowa, **19:19** lia ra horomapu ama ro inamu, ro meci ra ca'upu sasamamu manusia vune nggomi meci ra ca'umu weki ndaimu." **19:20** "Samenana parenta ede wa'ura vatu va mada," cambe va dou mone sampela ede. "Mave wali ma paralu?" **19:21** Nggahi Ruma Isa zi sia ede, "Nggara nggomi mane'esi ndazi sampuruna, lao landapu sara'a ntau ra waramu. Mbeipu pitina zi ru'u va dou-dou mancoki mori, ro nggomi zimaraka ntau ra wara zi saroga, sawa'u va ede mai vatupu Nahu!" **19:22**

Ringana nggahi ede, dou mone ede laona lavo ncoki adena vara sia nawancuku ntau ra warana. **19:23** Edempara Ruma Isa nggahina zi anamorizoho-Na, "Nahu manggahi zi nggomizoho, nawancuku nggonggina dou mantau ra wara zimandazi anggota Karaja'an Saroga. **19:24** Ro ake rau zi ne'e-Ku nggahi zi nggomizoho; nancewi mozapu savua onta lu'u zikaronga nda'u ntwi kaisi savua dou mantau ra wara malu'u zi ade Karaja'an Saroga." **19:25** Wakatu ringa va anamori-Na nggahi Ruma Isa ede, sizoho mbora akana, nggahi sizoho "Nggara ndedesi, couku zimaloa salama?" **19:26** Ntanda va Ruma Isa sizoho edempara nggahina, "Ru'u va manusia, nawati lu'u va aka! Pala ru'u va Ruma Hatalla, naloa mena." **19:27** Edempara nggahi la Petrus, "Tatiopu, la madazoho wa'ura tu'u wi'i sara'amu vara vatu Ita. Ro dozoku auta zi tarima va la madazoho?" **19:28** Nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Imbipu: Zi Dunia ma Vou, Ana Manusia zimadoho ese wawo kadera sangaji kaina ma zese ra ntasa. Wakatu ede, nggomizoho anamori Nahu zi madazoho ese wawo sampuru zua kadera sangaji ro maparesa zi ru'u va sampuru zua suku bangsa Israel! **19:29** Ro sanikina dou ma wa'ura wi'i paki umana, atao sa'e ra ari monena atao sa'e ra ari siwena, atao ina ra amana, atao ana-anana, atao oma ra nggarona vara Nahu, dou ede zimatarima kambali saratu kali lipa. Ro sia zimatarima rau mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **19:30** Pala mboto dou ma wunga ake sarambakaina zimandazi cumpukaina ro ma cumpukaina ake mandazi sarambakaina."

20:1 "Karaja'an Saroga, ka'ada'ana vune conto ra ibara ake; Savua dou mantau nggaro anggo losana aimasizi ngupana dou zimakarawi zi nggaro anggonana. **20:2** Sawa'u va sia satujuna gajikaina douzoho kai savua piti salaka sanai, sia kauna douzoho ede karawi zi nggaro anggonana. **20:3** Voe ciwi aimasizi, dou ma ntau nggaro ede losa walina, ro edana pila-pila dou mawati wara karawi aka amba. **20:4** Edempara nggahi sia zi douzoho ede, 'Nggomizoho laopu karawi aka nggaro anggo nahu. Nahu zimagaji nggomizoho kai gaji mancihi ncao.' **20:5** Sizoho laona. Voe sampuru zua aima rai ro voe tolu aimambia, dou mantau nggaro ede losa walina ro karawina lampa rawi ma sama. **20:6** Ro kira-kira voe lima aimambia, sia

losa walina ro edana mbuipu wara dou ma watipu raka karawi. Edempara sia sozina zi douzoho ede, 'Vavauku nggomizoho zi kizikaimu sambia ai ta ake zi dakarawikaimu au-au?' **20:7** Cambe va douzoho ede, 'Wati wara dou ma ou kau karawi madazoho,' 'Nggara ndedesi,' nggahi dou mantau nggaro ede, laopu nggomizoho karawi aka nggaro anggo nahu.' **20:8** Ai mambia, dou mantau nggaro anggo ede nggahina zi mandona, 'Oura dou-dou makarawi ede ro cola weara gaji siazoho cua ndaina tampu'u zi dou ma lu'u cumpukaina sampe zi dou ma lu'u sarambakaina.' **20:9** Edempara mai dou-dou makarawi tampu'u voe lima aimambia. Siazoho cua tarimana savua piti salaka. **20:10** Sawa'u va ede mai rau dou-dou ragaji tampu'u aimasizi. Kananu va siazoho, siazoho natarima ncewi. Palasi siazoho cuma mbeina savua piti salaka raumpa. **20:11** Wakatu tarimana piti ede, siazoho bada rezena zi dou mantau nggaro. **20:12** Dou-dou ma mai cumpukai ede cuma karawina samporo to'i, ntewi kaisi madazoho makarawi sambia ai zi liro mapana, pala Ita magajiku siazoho vune gajimu madazoho!" **20:13** Cambe va dou mantau nggaro ede zi savua dou ade weki siazoho, 'Soba, nahu wati ncaraku zi nggomi. Laina nggomisi masatuju tarima gaji savua piti salaka ade karawimu sanai? **20:14** Wehara gajimu, ro laora. Nahu poda ne'eku mbei zi dou macumpukai lu'u ede gaji ma sama lavo rambeiku nggomi. **20:15** Savua nahu wati loaku karawi verane'eku kai ntau ndaiku? Atao nggomi hiana ademu, vara nahu nceru ra mbura adeku?" **20:16** Edempara Ruma Isa nggahi walina, "Ndede rau dou-dou ma cumpukai zimandazi sarambakaina, ro dou-dou ma sarambakaina zimandazi cumpukaina." **20:17** Wakatu Ruma Isa laona aka Yerusalem, ziwoha ncai Sia ouna sampuru zua anamori-Na kavoro kalai weki. Edempara Sia nggahina zi siazoho. **20:18** Ringapu! Ndai ake wunga lao aka Yerusalem. Ta aka Ana Manusia zi zonggo zi dou-dou mana'ekai imam ro zi guru-guru agama. Edempara Sia zihukum made. **20:19** Sawa'u va ede nazonggoku zi dou-dou malaina Yahudi. Douzoho ede zimakasungge-sungge Sia, nakancokiku Sia, ro nasalibku Sia. Pala zi ainaina katolukaina Sia zikamori mbali." **20:20** Sawa'u va ede wei la Zebedeus mai lavo ana-anana zi Ruma Isa. Zitando Ruma Isa, sia sujuna va wara zi ne'ena raho. **20:21** "Auta

kombi ne'e ita ina?" Sozi va Ruma Isa Cambe va ina ede, "Ne'e va mada ana mada zuana ake zi madoho ziku'i ro wana Ita ndazisi Ita Sangaji peade." **20:22** "Nggomizoho wati vademu au raraho va nggomizoho," nggahi Ruma Isa zi sizoho. Savua masanggo va nggomizoho nono zi piala susa ra ncoki, ma pavua zinono va Nahu?" "Io sanggo," cambe va sizoho. **20:23** Nggahi Ruma Isa, " Poda nggomizoho zimanono rau razi piala Nahu. Pala mavoha cou zimadoho ziku'i ra ziwana-Ku, ede laina hak Nahu zimakatantuna. Hizi-hizi ede edezu zi ru'u va dou-dou ma wa'ura katantu va Ama-Ku." **20:24** Wakatu sampuru dou anamori-Na ma kalai ma raringa nggahi ede, sizoho mbanina zi dou zuana ma'ari lavo sa'ena ede. **20:25** Vara ndedena Ruma Isa ouna sara'a sizoho edempara nggahina, "Nggomizoho mavadeku va one mana'ekaina bangsa ma wati pata Ruma Hatalla nakasusaku ela ra douna. Ro dou-dou mana'ekai sizoho nakasusaku sizoho. **20:26** Pala nggomizoho wati loamu kandede. Ndede walija, dou ma ne'e ndazi na'e zi weki nggomizoho, pavuapu ndazi adamu. **20:27** Ro dou ma ne'e ndazi sarambakaina zi ade weki nggomizoho, pavuapu zimandazi adamu. **20:28** Sama vune Ana Manusia ede rau; Sia maina laina zikarawi wea, pala zimakarawi zi ru'u ela-Na ro nazonggoku nawa-Na zi ru'u hori kalosakai mboto dou." **20:29** Wakatu sizoho tu'u wi'ina Yerikho, mboto dou mavatu Ruma Isa. **20:30** Zua dou mambuda wunga dohona zikengge ncai. Wakatu ringa va sizoho va one Ruma Isa malampa sai, kanggica sizoho, "Ana Daud, kasi to'ikaipu ademu zi madazoho!" **20:31** Dou mamboto ma wara ta ede nggahikaina sizoho ro kauna midi sizoho. Pala sizoho naha na'e kanggicana, "Ruma, Ana Daud kasi to'ikaipu ademu zi madazoho!" **20:32** "Edempara Ruma Isa midina ro ouna sizoho, "Auku ne'emu nggomizoho zikarawi wea va Nahu?" sozi va Ruma Isa. **20:33** Cambe va sizoho, "Ruma, madazoho mane'e edaku!" **20:34** Ruma Isa kasi adena zi sizoho, edempara zama weana mada sizoho. Wunga ede wa'u sizoho loana eda. Edempara sizoho vatuna Ruma Isa.

21:1 Wakatu wa'ura zeni lavo Yerusalem, sizoho ronggara zi Betfage zi doro to'i Zaitun. Ta ede Ruma Isa kauna zua dou anamori-Na lampa ulu.

21:2 "Laopu aka rasa zitando ede," ngoa va Ruma Isa zi sizoho, "Ma'eda lalomba va nggomizoho savua keledai raziki sama lavo anana. Horipu zuana ede ro wa'apu ta ake. **21:3** Nggara warasi dou masozi au-au, nggahipu zi dou ede, 'Ruma maparaluna,' edempara dou ede rociku kauna wa'a keledai ede." **21:4** Lampa rawi ede ndedekaina loakuzu ndazira au ranggahi va nabi vune ake, **21:5** "Nggahipu zi Sion, Sangajimu wunga maina ara nggomi Sia naka'awa weki ro nentena keledai, savua ana keledai ma ndara." **21:6** Edempara zua dou anamori-Na ede laona ro karawina au rakaukai va Ruma Isa zi sizoho. **21:7** Wa'a va sizoho keledai ede lavo anana. Edempara lama va sizoho kontu keledai-keledai ede kai jumba sizoho. Sawa'u va ede nente va Ruma Isa. **21:8** Mbonto dou ta aka mawira jumba-jumba sizoho zi ncai, ro dou-dou makalai nadompoku sanga-sanga haju mpida ro reana zi ade woha ncai. **21:9** Dou mamboto ma lampa zitando ra zikontu Ruma Isa nggahina, "Taho ra ntika! Ana Daud! Zimbei bareka Sia ma mai kai ngara Ruma! Roi ra wadi Ruma Hatalla Mawancu Zese Ra Ntasa!" **21:10** Edempara, wakatu Ruma Isa lu'una zi Yerusalem, sara'a kota ede ndazi mbou. "Cou ake?" sozi va dou-dou zi kota ede. **21:11** "Sia Nabi Isa, razi Nazaret zi Galilea," cambe va dou mamboto ma zende Ruma Isa. **21:12** Sawa'u va ede Ruma Isa lu'una zi ade Bait Allah, ro vaka kalosana samenana dou ma landa ra lajo ta ede. Ponga va Sia meja-meja dou macepe piti, ro bangko-bangko dou malanda nasi dara. **21:13** Edempara Sia nggahina zi dou-dou ede, "Zi ade Alkitab ratunti va one nggahi Ruma Hatalla, 'Uma Nahu zitangarakai uma zi hizi sambeakai.' Pala nggomizoho makanzikaiku hizi sovu parampo." **21:14** Dou-dou mambuda ramamade vinci maina zi Ruma Isa zi Bait Allah, ro Sia katahona sizoho. **21:15** Pala dou-dou mana'ekai imam ro guru-guru agama mbanina va edana rawi mavisa ra guna rakarawi va Ruma Isa. Ro sizoho mbani rauna va ringana zambe-zambe to'i manggahi zi Bait Allah, "Taho ra ntika Ana Daud!" **21:16** Sizoho nggahina zi Ruma Isa. "Nggomi maringaku au ranggahi va sizoho?" "Io, Nahu karingaku," cambe va Ruma Isa, "Watipu parana baca va nggomizoho ayat Alkitab ake: 'Zambe-zambe to'i ro ana dou to'i kea wa'ura tei-Mu zimarenta roi ra wadi ma sampuruna?'" **21:17** Sawa'u va ede Ruma Isa tu'u wi'ina sizoho,

edempara losana razi kota ede laona aka Betania ro maruna ta aka. **21:18** Aimasizi-sizi vala aisanai, ade lampa lao mbalikaina aka kota, Ruma Isa nahizoku. **21:19** Sia edana sampu'u fu'u ara zikengge ncai. Lao Sia zi fu'u haju ede, pala wati edana kone savua wuana selasi ro'o mpoana. Edempara Ruma Isa nggahina zi fu'u haju ede, "Nggomi wati zimambua wali!" Male lalona fu'u ara ede. **21:20** Ziwakatu anamori-anamori Ruma Isa edana mandazi ede, sizoho mbora poda akana. "Vuneku fu'u ara ede loakaina made sara'a lalo?" sozi va sizoho. **21:21** "Poda," cambe va Ruma Isa, "Nggara nggomizoho ma'imbisi ro wati mbali mbua ademu, nggomizoho maloaku karawi vune rawa'u karawi va Nahu zi fu'u ara ake. Ro laina ede mpoa, mala nggomizoho maloaku nggahi zi doroto'i ake, 'Hantara wekimu ro lao pakipu wekimu ade moti,' ndazi lampa rawi ede zimandazi. **21:22** Au-au raraho va nggomizoho zi ade do'amu, nggomizoho zimatarimana, sura nggomizoho imbimu." **21:23** Sawa'u va ede Ruma Isa lao mbalina aka Bait Allah, edempara lu'u teina ta ede. Wakatu Sia wunga teina, dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi maina zi Sia ro sozina, "Kai dasar veku Nggomi karawi sara'ana ede? Cou ma rambeimu hak ede zi Nggomi?" **21:24** Cambe va Ruma Isa, "Nahu rau mane'e sozi zi nggomizoho. Ro nggara nggomizoho macambesi Nahu zimangoamu kai hak cou Nahu karawiku lampa rawi ake. **21:25** La Yahya kandeu karasona dou kai hak cou? Ruma Hatalla atao manusia?" Edempara dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi tampu'ura mafakana zi ade weki sizoho, "Nggara nggahisi va ndai, 'Kai hak Ruma Hatalla', nanggahiku va Sia, 'Nggara ndedesi vavauku nggomizoho wati imbikaimu zi Sia?' **21:26** Pala nggara nggahisi va ndaita, 'Kai hak manusia,' ndai tadahuku zi dou mamboto, vara samenana dou ede nawi'ikaiku la Yahya edezu savua dou nabi." **21:27** Ndazi cambe va sizoho, "Nami wati vademu." Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Nggara ndedesi Nahu rau wati zimangoa nggomizoho kai hak cou Nahu karawikaiku samenana ake." **21:28** "Ake vuneku kananu va nggomizoho mavoha lampa rawi ake?" nggahi Ruma Isa sawa'u va ede. "Waraku savua ama ma ntau ana mone zuana. Dou ede laona zi anana ma sasa'e ro nggahina, 'Ana, laopu karawi aka nggaro anggo sanai ake.' **21:29** 'Mada

wati wa'uku,' cambe va anana ede. Pala sawa'u va ede sia warina kananuna ro laona aka nggaro anggo ede. **21:30** Sawa'u va ede amana ede laona aka anana ma kazuakaina, ro nanggahiku vune ranggahina zi anana ma sasa'e. "Io Ama,' cambe va anana ma kazuakaina ede. Pala sia wati loana. **21:31** Zi ade weki ana zuana ede, maveku ma karawina au rakane'ekai va amana ede?" "Ma sasa'e," cambe va dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi ede. Edempara Ruma Isa nggahina zi sizoho, "Imbipu: Dou-dou mataki tagi bea ro dou-dou siwe masunda zima'ulu ndazi anggota ela Karaja'an Allah ntwi kaisi nggomizoho. **21:32** Vara la Yahya Mataki kandeu karaso dou maina, ro naturu teiku nggomizoho cara mori kane'ekai va Ruma, pala nggomizoho wati ne'emu imbi au rangoa ra tei va la Yahya; pala dou-dou mataki tagi bea ro dou-dou siwe masunda na'imbiku zi la Yahya. Pala kone mawa'ura eda va nggomizoho samenana ede, nggomizoho wati ngge'epu rungkamu kananumu ro wati imbimu zi Ruma." **21:33** "Kade'epu conto ra ibara ma savua ake wali," nggahi Ruma Isa. "Savua dou mantau dana mangguza anggo zi savua nggarona. Kuta heko va sia, ro ngarina kancoa zi puakai anggo, sawa'u va ede tu'una uma zese zitonggukai. Sawa'u va ede sia mbeina kau sewa nggaro anggonana ede zi dou-dou makarawi cengga hasi, edempara dou ede laona zi dana ra rasa makalai. **21:34** Rakakai va oru poke wua anggo, dou mantau nggaro ede kauna lao ada zohona aka dou ma karawi cengga hasi nggaro ede va zimatarima ru'una. **21:35** Pala dou-dou makarawi nggaro ede wa'u ra letona ada-ada dou mantau dana ede: Ma savuana zi voe, ma kalaina zi hade, ro ma kalai wali zi tova kai wadu. **21:36** Dou mantau nggaro ede kau walina lao adazohona makalai, mancewi mboto ntwi kaisi ma sarambakaina. Pala sizoho iuna vune ra'iu va lengana ma ulu. **21:37** Cumpukaina dou mantau nggaro ede, kauna lao ana ndaina, 'Pasti ana nahu zi lia ra horomana, kananu va sia. **21:38** Pala dou-dou makarawi nggaro ede edana ana dou mantau nggaro ede, sizoho nggahina zi weki ndaizohona, 'Akeku sia, zimakapasakana. Mai ndaita hadeku sia, loakuzu raka va ndaita pasakana!' **21:39** Edempara ana dou ede wa'u ra leto va sizoho, hadena wa'u va ede pakina ari lua." **21:40** Sozi va Ruma Isa, "Nggara dou mantau nggaro ede mai mbalina, zikavunena va sia dou-dou

makarawi cengga hasi nggaro ede?" **21:41** Cambe va sizoho, "Pasti hadena dou-dou madavae ede, edempara nggaro anggo ede nakauku karawi cengga hasi dou makalai ma ne'e mbei ru'u sia hasi dana ede rakasi wakatuna." **21:42** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Savua watipu parana baca va nggomizoho ratunti ade Alkitab? 'Wadu ma wati loa zi kani va dou-dou mataki tu'u uma wadu nawa'ura ndazi wadu ma sarambakaina. Ake rawi Ruma; nawancuku ntikana!" **21:43** "Ndazi kawarapu," nggahi Ruma Isa, "Samenana hak kai ela Karaja'an Allah zi wehana zi nggomizoho ro nambeiku zi savua bangsa zimakalampana parenta-parenta Ruma Hatalla. **21:44** Dou ma mavu zi wadu ede, zimaleli; ro dou rapita va wadu ede, nanggiruku ndazi kaluvu." **21:45** Ziwakatu dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou Farisi ringana conto ra ibara Ruma Isa ede, sizoho navadeku va one Ruma Isa nanuntuku mavoha sizoho. **21:46** Ndazi sizoho na'usahaku wa'u ra leto Sia. Pala sizoho nadahuku zi dou mamboto, vara dou mamboto ede nawi'ikaiku Ruma Isa edezu savua dou nabi.

22:1 Ruma Isa nuntu walina zi dou mamboto kai conto ra ibara, **22:2** nggahi-Na, "Karaja'an Saroga, ka'ada'ana vune conto ra ibara ake: Savua dou sangaji katu'una ndiha nika zi ru'u ana monena. **22:3** Sangaji ede kauna ada zohona lao weha ao dou-dou ra'unda mai zi ndihakai ede. Pala dou-dou ra'unda ede wati ngawana mai. **22:4** Edempara sangaji ede kauna lao wali adazohona ma kalai. Nggahina zi sizoho: 'Ngoapu zi dou-dou ra'unda ede: Ngaha ra nono aka ndihakai wa'ura sadia. Capi, ro ana-ana capi nahu ma wancu mpore wa'ura sambele. Sara'ana wa'ura sadia. Santave tamaipu aka ndiha nikakai!' **22:5** Pala dou-dou ra'unda ede wati kade'ena. Sizoho nalaoku aka karawi ndai menana. Ma savua douna lao aka omana, makalai nalao aka rawi ra'usaha ndaina, **22:6** ro ma kalai walina wa'ura letoku ada sangaji ede, edempara voe ra hadena sizoho. **22:7** Wakatu ringa va sangaji lampa rawi ede, sangaji ede nawancuku mbanina. Sangaji ede nggaduna tentarana zimahade dou-dou ma rahade adazohona ede, ro ka'ana kota sizoho. **22:8** Sawa'u va ede ou va sia adazohona, edempara nggahina, 'Ndiha nika wa'ura sadia, pala dou-dou

ra'unda wati patuna zi ru'u ake. **22:9** Ake laopu aka ncai-ncai bari, ro unda kamboto podapu dou zimamai ara ndiha nikakai ake.' **22:10** Edempara adazohona ede laona. Siazoho laona aka ncai-ncai bari, edempara kavorona samenana dou rarumpana ta aka, dou ma taho ro dou ma davae. Edempara vini va dou ma mai zi hizi ndiha nikakai ede. **22:11** Sawa'u va ede sangaji ede lu'u tio-tiona dou-dou mamai ede. Eda va sia savua dou ziwoha ndiha ede ma wati kani vaju ndihakai. **22:12** Edempara sia sozina zi dou ede, 'Cina, vuneku loamu lu'u ta ake nggomi kai wati kanimu vaju ndihakai?' Dou ede wati loana nggahi au-au. **22:13** Edempara sangaji ede nggahina zi adazohona, 'letopu ezi ra rima dou ake, ro paki ca'aripu sia zi hizi ma rindi, ta aka zimawara nangi ro susa ra ncoki.' " **22:14** Edempara Ruma Isa kanggorina conto ra ibara ede ndake, "Mbotu zi ou, pala sato'impa rakazale." **22:15** Edempara dou-dou Farisi lao mafaka sama-samana vuneku siazoho loakaina kamavu Ruma Isa kai cara sozi-sozimpa. **22:16** Edempara siazoho kauna lao anamori zohona zi Ruma Isa ro pila-pila dou anggota golongan Herodes. Dou-dou ede nggahina zi Ruma Isa, "Pa Guru, madazoho vade, Ita dou marombo, Ita ma tei kai mantiri ra rombo kane'e va Ruma Hatalla zi ru'u va manusia. Kai wati kade'emu fiki ra kananu dou makalai. Vara Ita wati ntanda kalaita dou. **22:17** Vara ndedena, tanggahipu va Ita zi madazoho: Rakaukai va agama ndaita, savua loaku cola bea zi Kaisar atao wati?" **22:18** Ruma Isa navadeku makasu siazoho ma davae ede, ndazi Sia nggahina, "Oe dou-dou ma ca'u coro-coro! Vavauku nggomizoho ne'ekaimu vavu Nahu? **22:19** Teijapu zi Nahu piti rakani va nggomizoho zi colakaimu bea?" Edempara siazoho mbeina zi Ruma Isa savua piti salaka. **22:20** Sozi va Ruma Isa zi siazoho, "Gamba ra ngara cou ake?" **22:21** "Kaisar," cambe va siazoho. Edempara nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Nggara ndedesi, mbeipu Kaisar au rantau kaisar, ro mbeipu Ruma Hatalla au rantau Ruma Hatalla." **22:22** Wakatu siazoho ringana nggahi ra eli ede siazoho ndazi mbora akana. Edempara siazoho lao tu'u wi'ina Ruma Isa. **22:23** Zi ainaina ede wa'u, mai pila-pila dou Saduki zi Ruma Isa. Siazoho edezu kalompo dou-dou ma nggahi va one dou mawa'ura made wati zimamori mbali. **22:24** "Pa Guru," nggahi siazoho, "Musa ngoa ra teina vune ake: Nggara dou mone

namadesi, ro sia wati ntauna ana, ari atao sa'e sia pavuaku nikana lavo dou siwe mbaru mboha ede, loakuzu wara londo ra maina zi ru'u dou ma wa'ura made ede. **22:25** Wara ntoina pidu dou sa'e lavo arina ma ngge'e ta ake. Ma sasa'e nika edempara madena wati ntauna ana. Edempara weina mamaru mboha ede tu'u wi'ina zi ru'u arina. **22:26** Arina ede made rau wati ntauna ana. Lampa rawi ma sama ndazi rau lavo arina ma katolukaina. Ndede ncau-ncau sampe zi arina ma kapidukaina. **22:27** Cumpukaina dou siwe ede rau made. **22:28** Ziwakatu dou ma made zikamori mbali, wei couku dou siwe ede? Vara wekina piduna ede nawa'ura nika lavo dou siwe ede." **22:29** Cambe va Ruma Isa, "Nggomizoho makaliru poda, vara nggomizoho wati loamu ka'ao Alkitab, ro kuasa Ruma Hatalla. **22:30** Vara nakamori mbalisi dou mamade peade, sizoho wati zimanika wali, malaisi sizoho zimamori vune santika mala'eka aka saroga. **22:31** Savua watipu iumu baca va nggomizoho au ranggahi va Ruma Hatalla mavoha dou mamade zikamori mbali? Nggahi Ruma Hatalla, **22:32** 'Nahuku Ruma Hatalla la Ibrahim, Ruma Hatalla la Ishak ro Ruma Hatalla la Yakub.' Ruma Hatalla ede laina Ruma Hatalla dou mamade, Sia Ruma Hatalla dou mamori!" **22:33** Wakatu ringa va dou mamboto ede nggahi ra eli Ruma Isa, sizoho nawancuku sana adena zi ngoa ra tei va Sia. **22:34** Zi wakatu dou-dou Farisi ringana va one Ruma Isa nawa'ura ndawi dou-dou Saduki wati loana nggahi au-au wali, sizoho kavorona weki. **22:35** Savua dou zi ade weki sizoho, edezu guru agama, nacobaku kamavu Ruma Isa kai sampu'umpa sozina. **22:36** "Pa Guru," nggahina, "parenta maveku ma penti poda zi ade Hukum Taurat?" **22:37** Cambe va Ruma Isa, "Meci ra ca'upu Ruma Hatalla Rumamu kai sapoda-sapodana ademu, kai samenana nawa ra sarumbumu, ro kai sara'a fiki ra kananumu. **22:38** Edeku parenta ma wancu na'e ro mapenti poda! **22:39** Parenta ma kazuakaina masama lavo parenta sarambakaina ede: Meci ra ca'upu sasama manusia vune nggomi meci ra ca'umu sarumbu ndaimu. **22:40** Sara'a Hukum Taurat rambei va la Musa ro rangoa ra tei va samenana nabi fu'una zi zua mbua parenta ede." **22:41** Wunga dou-dou Farisi mbuipu kavoro wekina ta ede, sozi va Ruma Isa zi sizoho, **22:42** "Vuneku kananu va nggomizoho mavoha Sangaji Mambei salama? Londo

ra mai couku Sia?" "Londo ra mai la Daud," cambe va sizozho. **22:43**
"Nggara ndedesi," sozi va Ruma Isa, "Vavauku Roh Allah ngoana la Daud
kauna pehe Sangaji Mambei salama 'Ruma'? Vara Daud manggahi, **22:44**
'Ruma Hatalla manggahi zi Rumaku: dohopu zikompe wana-Ku, sampe
Nahu mandawi dou-dou ma musu Nggomi zima'oko zi Nggomi.' **22:45**
Ndazi, nggara la Daud mapehe Sangaji Mambei salama ede 'Ruma',
vuneku loana Sia londo ra mai la Daud?" **22:46** Wati wara kone savua dou
maloa cambe nggahi Ruma Isa. Ro tampu'u ainaina ede, wati wara ma disa
wali sozi au-au zi Ruma Isa.

23:1 Edempara Ruma Isa nggahina zi dou mamboto ro zi
anamorizoho-Na, **23:2** "Guru-guru agama ro dou-dou Farisi rakana kuasa
zimaka'aona hukum Musa. **23:3** Vara ndedena to'akaipu ro vatupu sara'a
raparentakai va sizozho. Pala aina karawimu au rakarawi va sizozho, vara
sizozho wati karawina au rateikai va ndaina. **23:4** Sizozho narahoku
lampa rawi ma nggonggi ro nambeiku atora-atora ma tani, pala kone sato'i
sizozho wati ne'ena bantu dou makalampana. **23:5** Samenana rakarawi va
sizozho cuma loakuzu eda va doumpa. Sizozho nasangajaku kani ai
sambea ma paja-paja, ro nakanaruku kafero jumbana. **23:6** Sizozho naca'u
doho zi hizi ma taho poda wungasi ndiha-ndiha, ro zi kadera mataho poda
zi uma-uma sambea. **23:7** Sizozho naca'u zi horoma va dou zi amba-amba,
ro zi ou kai 'Pa Guru'. **23:8** Pala nggomizoho, aina ngawa oukaisi 'Pa
Guru', vara Gurumu savuampa ro nggomizoho sara'ana edezu sa'e ro ari.
23:9 Ro nggomizoho aina oumu kone savua dou kai 'Ama' zi ade dunia
ake; vara Amamu cuma savuampa, edezu Ama ma aka saroga. **23:10** Ro
nggomizoho aina ngawamu zi ou kai 'Dou mana'ekaina', vara dou
mana'ekaimu cuma wara savuampa edezu Sangaji Mambei salama rasake
va Ruma Hatalla. **23:11** Dou ma wancu na'e zi ade weki nggomizoho,
pavuapu ndazi dou zimakarawi weamu. **23:12** Dou ma ka'ese weki zi
ka'awa, ro dou ma ka'awa weki zi kazese." **23:13** "Ihara nggomizoho
guru-guru agama ro dou-dou Farisi! Nggomizoho maca'u coro-coro.
Nggomizoho matapaku dou zimandazi anggota ela Karaja'an Saroga. Ndai
nggomizoho wati ne'emu ndazi anggota ela Karaja'an Saroga, ro dou

makalai ma ne'e ndazi ela Karaja'an Saroga, matapaku va nggomizoho.

23:14 Ihara nggomizoho guru-guru agama ro dou-dou Farisi:

Nggomizoho ma ca'u coro-coro. Nggomizoho makekoku dou-dou siwe mbaru mboha ro marampa weaku umana ro zi vontokai rawimu madavae ede nggomizoho mado'aku ma zondo-zondo. Vara ndedena hukumana zi ru'u va nggomizoho pea nataniku!

23:15 Ihara nggomizoho guru-guru agama ro dou-dou Farisi! Nggomizoho ma ca'u coro-coro! Nggomizoho malao zo'o sapa moti, ro makaliliku dana ra rasa va zi ru'u kandazikaimu savua dou malu'u agamamu. Ro wa'usi lu'u dou ede zi agamamu, nggomizoho mandawiku dou ede zimalu'u ade anaraka ma zua kali ncewi davaena ntewi kaisi ndai nggomizoho. **23:16** Ihara nggomizoho dou-dou mana'ekaina, ma mbuda! Nggomizoho mateiku ake, 'Nggara dou masumpa kai Bait Allah, dou ede wati ziki va sumpana; pala nasumpasi kai masa zi ade Bait Allah, sia naziki va sumpana ede.' **23:17**

Nggomizoho dou-dou sampula ma mbuda! Ve ma ipi penti: masana atao Bait Allah ma kandazina raso masa ede? **23:18** Nggomizoho mangoa ra tei rauku, 'Nggara savua dou masumpa kai mezeba, dou ede wati ziki va sumpana; pala sia nasumpasi kai au razonggo ra mbeina zi wawo mezeba ede, sia nazikiku va sumpana ede.' **23:19** Nawancuku mbudamu nggomizoho! Ve ma ipi penti? Razonggo ra mbei atao mezeba ma kandazi raso au razonggo ra mbei ede? **23:20** Vara ndedena, nggara savua dou nasumpasi kai mezeba, ede aona sia sumpakaina mezeba, ro sara'a razonggo ra mbei ma wara ese wawo mezeba. **23:21** Ro nggara savua dou sumpakaina Bait Allah, ede aona sia sumpakaina Bait Allah, ro zi ru'u Ruma Hatalla ma ngge'e zi hizi ede. **23:22** Ro nggara savua dou masumpa kai saroga, ede aona sia sumpakaina hizi dohokai Ruma, ro zi ru'u Ruma Hatalla ma dohokai ta esena. **23:23** Ihara nggomizoho guru-guru agama ro dou-dou Farisi! Nggomizoho maca'u coro-coro, marakani vune selasi, adas maci, ro jinta rau, nggomizoho mambeiku cengga sampuru zi Ruma. Sapodakaina lampa rawi-lampa rawi ma ipi penti ade hukum-hukum Taurat, vune misakai: Ma'adi, kasi ade, ro mataho ra to'a wati kandazi au va nggomizoho. Sapodakaina edeku zi pavua karawi va nggomizoho, kai wati wi'imu makalai-lai rau. **23:24** Nggomizoho dou-dou mana'ekaina, ma

mbuda! Karoku ade oi nonomu masariku va nggomizoho, nggarasi onta manonoku va nggomizoho! **23:25** Ihara nggomizoho guru-guru agama ro dou-dou Farisi! Nggomizoho maca'u coro-coro! Pingga ro mangkomu ma'alo karaso weampa kontuna va nggomizoho, sapodakaina tazeina nawancuku sampuna kai lampa rawi raraka va nggomizoho kai makasa rana'e ademu. **23:26** Farisi mbuda! Alo karaso wa'upu tazeina pingga ra mangkomu ede, loakaina raso ta kontu rauna! **23:27** Ihara nggomizoho guru-guru agama ro dou-dou Farisi! Nggomizoho ma ca'u coro-coro! Nggomizoho vune rade rakavura; ta arina tada ntikana, pala ta zeina vini kai va peke ro sara'a ma wou-wou. **23:28** Ndede rau nggomizoho. Ta arina tada tahomu zi dou; pala tazeina nggomizoho vini kai va mapalasu ro sapamu parenta-parenta Ruma." **23:29** "Ihara nggomizoho guru-guru agama ro dou-dou Farisi! Nggomizoho ma ca'u coro-coro! Nggomizoho mandawiku rade ma ntika-ntika zi ru'u va nabi-nabi, ro maca'u kantika tugu zikawarakai dou-dou ma morina taho. **23:30** Ro nggomizoho manggahiku, 'Pai nami mamori aipu jaman wa'i ra waro nami ntoina, nami wati zimavatu sizoho mahade nabi-nabi.' **23:31** Ndazi nggomizoho mangaku va ndaimu va one nggomizohora londo ra mai dou-dou ma rahade nabi-nabi! **23:32** Nggara ndedesi, karawi ncaupu ro kanggoripu dosa-dosa rawa'u tampu'u va wa'i ra waromu ede! **23:33** Nggomizoho davae ro londo ra mai dou davae! Vuneku loakaimu hori weki razi hukuma zi anaraka? **23:34** Kade'e katahopu: Nahu zimanggadu zi ru'u nggomizoho nabi-nabi, dou-dou maloa timba ra lemba, ro guru-guru; sarundena zi ade weki sizoho zi hade va nggomizoho, ro sarunde walina salib va nggomizoho. Wara zikancoki va nggomizoho zi ade uma-uma sambeakai, ro mafou coco va nggomizoho zi savua kota lao zi kota makalai. **23:35** Vara ndedena, nggomizoho zi hukum vara hademu samenana dou ma wati wara ncara -- ratampu'u hadekai la Habel ma wati wara ncara, sampe hadekaimu la Zakaria ana la Berekia, rahade va nggomizoho zi hela Bait Allah lavo mezeba. **23:36** Imbipu: Sara'ana ede zitanggu va dou-dou jamana ake." **23:37** "Yerusalem, Yerusalem! Nabi-nabi hade va nggomi. Dou-dou ranggadu va Ruma Hatalla tova va nggomi kai wadu sampe madena. Wa'ura pila-pila kali Nahu ne'eku pohu

kavoro sara'ela ra doumu, vune ina janga mavonto ana zipita kaletena, pala nggomizoho wati ne'emu! **23:38** Vara ndedena Ruma Hatalla watizu zende ra wa'awalina nggomi. **23:39** Zivademu: Tampu'u wakatu ake nggomi wati zima'eda wali Nahu sampe nggahi va nggomi, 'Zimbei bareka Sia ma maikai ngara Ruma.' "

24:1 Wakatu Ruma Isa tu'u wi'ina Bait Allah, anamorizoho-Na mai rakana Sia ro turu teina Bait Allah ede. **24:2** Nggahi Ruma Isa zi sizohoho, "Savua eda va nggomizoho samenana ede? Zi vademu, wati wara kone savua wadu razi Bait Allah ede zimangge'e sadundu weki zihizina. Sara'ana zi zumba." **24:3** Edempara Ruma Isa laona aka doroto'i Zaitun, ro Sia wunga dohona, mai anamorizoho-Na nuntu kai sacara weki lavo Sia. "Tangoa to'i pu zi madazoho vune aiku samenana ede ndazina," nggahi sizohoho zi Sia. "Auku tandana zi vadekai mai Ita ro cumpura jamana?" **24:4** Cambe va Ruma Isa, "Aina kabare, ai to'ina nggomizoho vohakai va tipu. **24:5** Vara mboto dou zimamai kai ngara Nahu ro nanggahiku, 'Nahuku Sangaji Mambei salama!' Sizohoho zimatipu mboto dou. **24:6** Nggomizoho zimaringa eli ncao ra ntuva ro haba lewa ra laka, pala aina dahu. Vara lampa rawi ede pavua zimandazi. Pala ede lainapu wakatuna kiamama. **24:7** Bangsa ma savua zimalewa lavo bangsa ma kalaina, ro negara ma savua zimamai dei negara ma kalaina. Tave-ve zimawara bahaya sarahizo ro epu. **24:8** Sara'ana ede ampode tampu'ukaina, vunesi pili ra'iu va dou siwe ma wunga ne'e nggana. **24:9** Edempara nggomizoho zi wa'u ra leto raziwa'a va dou zi kancoki ro zi hade. Sara'a dunia zimadaca'u nggomizoho vara nggomizoho anamori Nahu. **24:10** Zi wakatu ede mboto dou zimamurta, ro nakamavu angi ro nadaca'u savua zi savua dou. **24:11** Mboto nabi-nabi palasu zimawontu, ro natipuku dou mamboto. **24:12** Karawi madavae nawancuku roci nggetena sampe mboto dou mawatizu loa meci angi wali. **24:13** Pala dou ma taha sampe cumpukaina, zikasalama. **24:14** Ro Haba Mataho Karaja'an Saroga zi ngoa ra kahaba zi sara'a dunia, loakuzu samenana dou zimaringana. Sawa'u va ede ampona mai kiamama." **24:15** "Nggomizoho zima'eda karawi madavae makalelina, vune ranggahi va Nabi Daniel, kizi zi hizi ma raso. (Catata zi ru'u va dou

mabaca: Tio kavaepu auku aona!) **24:16** Zi wakatu ede, dou ma wara aka Yudea pavuaku lao raina aka doro-doro. **24:17** Dou ma wara ese wawo vutu uma aina londo va ne'ena weha au-au zi ade umana. **24:18** Dou ma wara aka omana aina mbali va ne'ena weha jumbana. **24:19** Nawancuku samangikai ade ainaina ede, zi ru'u va dou siwe ma na'e loko, ro ina ma mbuipu susu anana! **24:20** Do'apu loakuzu nggomizoho aina sampe raimu wunga oru ura atao zi ainaina Sabat. **24:21** Zi ainaina ma samangi kai ade ede zimawara susa ra ncoki mana'e vune ma watipu iu ndazi ratampu'u aipu saramba ndazi dunia sampe wakatu ake, ro wati zimawara wali. **24:22** Nawatisi kaporo va Ruma Hatalla wakatuna ede, ndazi wati wara kone savua dou zimasalama. Pala vara ela-Na, Ruma Hatalla nakaporoku wakatuna ede. **24:23** Ziwakatu ede nggara warasi savua dou manggahi zi nggomizoho, 'Tio, Sangaji Mambei salama ede wara ta ake! atao Sia wara ta aka!' -- aina imbimu zi dou ede. **24:24** Vara zimawontu dou-dou ma mbei salama ma palasu ro nabi-nabi palasu. Siazoho nakarawiku lampa rawi ma heba poda ro lampa rawi ma visa ra guna zitipukaina, nggara loasi, ela Ruma Hatalla rau. **24:25** Ndazi, kawarapu! Nahu wa'ura ngoa uluku nggomizoho sawatipu va ndazina lampa rawi ede. **24:26** Nggara nggahisi va dou zi nggomizoho, 'Tio, Sia wara ta aka zi so sarae!' -- Nggomizoho aina laomu ta aka. Atao nggahisi va siazoho, 'Tio, Sia cili wekina zei vili ta ake!' -- aina imbimu. **24:27** Vara maina Ana Manusia vune santika taroa makakila masambura maina tawela ele, ro nakataroaku sampe tawela zina. **24:28** Tavera warakai timba, ta ede wara nasi mataki ngaha timba." **24:29** "Wati ntoina sawa'u va ncoki rasusa wakatu ede, liro zimandazi rindi, ro wura watizu taroa walina. Ntara-ntara zimamavu, ra'ese langina ro samenana makuasa ese woha ai zimandazi mbari mbura. **24:30** Sawa'u va ede tanda Ana Manusia zimatada ese langi. Zi wakatu ede samenana bangsa zi dunia zimanangi. Siazoho zima'eda Ana Manusia maina ese wawo apu kai kuasa ro zese ra ntasana ma na'e. **24:31** Tarompe na'e zi ka'eli, ro Ana Manusia nakauku mala'eka-mala'eka-Na zimakavoro ela-Na zi upa mbua wela dunia, tampu'u razi sumpu langi ma savua sampe zi sumpu langi ma kalaina." **24:32** "Wehapu tana'o razi fu'u ara. Nggara sanga-sanga mpidana jao ra mapu, ro tampu'u ncurina, nggomizoho

mavadeku va one oru mpana aina zenira. **24:33** Ndede rau nggara nggomizoho ma'edasi lampa rawi ede mandazi, nggomizoho mavadeku va one wakatuna nazenii podara. **24:34** Zivademu! Lampa rawi-lampa rawi ede zimandazi sawatipu va made sara'a dou-dou ma mori ake. **24:35** Langi ro dunia zimambora, pala nggahi ra eli Nahu ngge'e mpa santointoina." **24:36** "Wati wara ma vadena vune aiku ainain ra wakatuna, mala'eka-mala'eka zi saroga wati, Ana Ruma Hatalla rau wati vadena, cuma Ama mpoampa ma vade. **24:37** Namaisi Ana Manusia peade, ka'ada'an vune aipu jaman Nuh ntoina. **24:38** Aipu ainain-ainaina sawatipu va mbere na'e ede, dou-dou nangaha ra nono, ro nika. Ndede ncau-ncau sampe ainaina lu'ukai Nuh zi ade kapa. **24:39** Wakatu mbere na'e ede maina zi sara'a siazoho, ampona kawara weki siazoho va au ma wunga ndazi ede. Vune ede rauku ka'ada'ana pea namaisi Ana Manusia. **24:40** Zi wakatu ede, zua dou mawunga karawi aka omana: Savua dou zi wa'a, ro savua dou zi wi'i. **24:41** Dou siwe zuana mawunga gili gando: savua ziwa'a, ro savua dou ziwi'i. **24:42** Ndazi, aina kabare, vara nggomizoho wati vademu vune aiku mai Rumamu. **24:43** Kawarapu ake! Paina vadesi va dou mantau uma voe pila maina dou mampanga ai mangazi, sia wati pehena maru, vaiva dalu'ukai va dou mampanga ade umana. **24:44** Vara ndedena, nggomizoho rau pavuapu sadia. Vara Ana Manusia namai wunga dasanau nggomizoho." **24:45** Nggahi wali Ruma Isa, "Nggara ndedesi, ada ma veku ma to'a ro maloa timba ra lembe? Siaku zihanta va rumana zimandazi mana'ekaina zi samenana ada makalai, loakuzu sia mambei ngaha ra nono rakasi wakatuna. **24:46** Nawancuku neo adena ada ede namai mbalisi rumana, ro edana sia mawunga kalampa takina. **24:47** Imbipu, rumana ede na'imbikaiku sara'a ntau ra warana zi adana ede. **24:48** Pala nggara davaesi adana ede, sia nanggahiku zeii adena. **24:49** Ruma nahu ahopu ampona mbali, edempara sia tampu'ura voena ada-ada ma kalai, ro nangaha ra nonoku lavo dou-dou mamawu. **24:50** Edempara rumana ede mai mbalina zi ainaina ra wakatu wati sangka-sangka va sia. **24:51** Edempara ada ede kancoki kapoda va rumana ede, ro zi paki aka hizi dou-dou ma ca'u coro-coro. Siazoho zimanangi ro zimancoki iu ta aka."

25:1 "Ana Manusia namaisi kai Ruma, ka'ada'ana vune ade conto ra ibara ake: Sampuru dou siwe sampela mazende vunti, cua weha menana ilo, edempara lao rai aona vunti mone. **25:2** Lima douna zi ade weki sizoho ede nasampula, ro lima dou ma kalaina naloa timba ra lemba. **25:3** Lima dou siwe sampela ma sampula ede wa'ana ilo, pala wati wa'a sadiana mina. **25:4** Lima dou siwe sampela ma loa timba ra lemba, wa'ana ilo ro wa'a sadiana mina. **25:5** Vunti mone ede aho maina, ndazi dou-dou siwe sampela ede tampu'ura ei madana edempara maruna. **25:6** Sama na'era ai, ampode ringa eli kanggica, 'Arara vunti mone! Mai tarai aoku sia!' **25:7** Sampuru dou siwe sampela ede tu'una, ro sizoho ka'ana ilona. **25:8** Dou-dou siwe sampela ma sampula ede nggahina zi lengazohona ma loa timba ra lemba, 'Mbeijapu minamu sato'i zi ru'u va nami, vara ilo nami nane'era made.' **25:9** 'Wati loa!' cambe va dou-dou siwe sampela ma loa timba ra lemba ede, 'vara peade ndai sara'ana wati ncihi minata. Lao welipu zi toko.' **25:10** Edempara dou-dou siwe sampela ma sampula ede lao welina mina. Wunga lao sizoho, ronggara vunti mone. Dou siwe sampela limana ma wa'ura sadia ede lu'u sama-sama lavo vunti mone zi ade hizi ndihakai, ro taza rau zikempa! **25:11** Edempara dou-dou siwe sampela ma ralao weli mina maina, ou va sizoho, 'Ruma, Ruma henga to'i weapu ncai zi ru'u madazoho.' **25:12** Pala cambe va vunti mone ede, 'Nahu wati pataku nggomizoho!' " **25:13** Edempara Ruma Isa kanggorina conto ra ibara-Na ede ndake, "Vara ndedena jaga-jagapu, vara nggomizoho wati vademu ainain ra wakatuna." **25:14** "Ana Manusia namaisi kai Ruma ka'ada'ana vune conto ra ibara ake. Savua dou mone mane'e lao zi hizi ma zo'o. Ou va sia adazohona, edempara imbikaiku ntau ra warana zi sizoho. **25:15** Zi sanikina adana ede mbei va sia kai cua-cua zisanggo va ndaina. Zi savua dou mbei va sia lima riwu piti masa. Zimakalai mbei va sia zua riwu piti masa. Ro zi savua dou wali mbei va sia sariwu piti masa. Edempara sia laona. **25:16** Ada ma ratarima lima riwu piti masa ede lao daga lalona, edempara rakana kanaha lima riwu piti masa wali. **25:17** Ndede rau ada ma tarima zua riwu piti masa ede, rakana kanaha zua riwu piti masa wali. **25:18** Pala ada ma ratarima sariwu piti masa ede, lao ngarina kancoa zi dana, edempara cilikaina piti rumana ede.

25:19 Ntoi poda sawa'u va ede, ruma va ada-ada ede dulana, ro tampu'ura rekena lavo siazoho. **25:20** Maira ada ma tarima lima riwu piti masa ede, ro zonggona sampuru riwu. 'Ruma,' nggahina, 'Ita rambeita mada lima riwu piti masa. Tatiopu, mada wa'ura raka weaku kanaha lima riwu wali.' **25:21** 'Taho,' nggahi rumana ede, 'nggomi edezu ada ma taho ra ma to'a. Vara nggomi loa zi imbikai ma sato'i, nahu zima'imbikai ma mboto zi nggomi. Mai lu'ura vatu kazihi ade lavo nahu!' **25:22** Edempara mai ada ma ratarima zua riwu piti masa, ro nggahina, 'Ruma Ita wa'ura mbeita zua riwu piti masa zi mada. Tatiopu, mada wa'ura raka weaku kanaha zua riwu piti wali.' **25:23** 'Taho,' nggahi rumana ede, 'nggomi ada ma taho ra to'a. Vara nggomi loa zi imbikai ma sato'i, nahu zima'imbikai ma mboto wali zi nggomi. Mai lu'ura vatupu kazihi ade lavo nahu!' **25:24** Edempara mai ada ma tarima sariwu piti masa ede, ro nggahina, 'Ruma, mada kavadeku Ita savua dou ma toku. Ita mapoke rawehaku wuana, zi hizi watira ngguzakaita, ro mawehaku hasi zi hizi wati raparikaita ze. **25:25** Mada kadahuku, ndazi mada lao wi'i ciliku piti Ita ede zi ade dana. Ake piti Ita.' **25:26** 'Nggomi ada ma davae ro zaju! Nggahi rumana ede, nggomi mawa'ura vade va one nahu mapoke raweha wuana zi hizi wati rangguzakai va nahu ro maweha hasi zi hizi wati raparikaiku ze?' **25:27** Nggara ndedesi, sapodakaina nggomi lao wi'ipu piti nahu ede zi bank, loakuzu raka wakatu dula nahu, loa tarima mbali pitiku ede lavo vungana. **25:28** Vara ndedena, wehapu piti ede zi sia, ro mbeipu aka dou ma ntau sampuru riwu piti masa ede. **25:29** Vara dou ma wa'ura wara ntauna, zi mbei kamboto wali, ro sia zimancewi. Pala dou ma wati wara ntauna, sato'i ma mbuipu wara zi ndaina ede ziweha rau. **25:30** Ro ada ma wati wara onena ede, pakipu zi rindikaina ta ari lua. Ta aka sia zimanangi ro masusa ra ncoki iu! " **25:31** "Namaisi Ana Manusia kai Sangaji kaina zende va samenana mala'eka-Na, Sia zimadoho ese wawo kadera sangaji-Na ma zese ra ntasa. **25:32** Samenana bangsa zikavoro zi tando Sia. Edempara Sia zimacenggana siazoho ndazi zua kalompo vune ompu jimba makalai jimba ro mbe'e. **25:33** Dou-dou ma karawi au rakane'ekai va Ruma Hatalla zikavoro tawela wana-Na, ro ma kalai tawela ku'i-Na. **25:34** Edempara Sangaji ede zimangahi zi dou-dou tawela wana-Na,

'Maira nggomizoho rambei bareka va Ama-Ku. Lu'ura zi ade Karaja'an rasadia zi ru'umu tampu'u ra'aipu ndazi dunia. **25:35** Vara wakatu Nahu hizoku, nggomizoho mambeiku ngaha Nahu, ro wakatu Nahu mango wo'oku, nggomizoho mambeiku oi nono Nahu. Nahu dou lai rasa, nggomizoho matarimaku Nahu zi umamu. **25:36** Wakatu Nahu wati wara kani ra lomboku, nggomizoho mambeiku kani ra lombo zi Nahu. Wakatu Nahu supuku, kavua va nggomizoho Nahu. Rabui va dou Nahu, nggomizoho mabantuku Nahu.' **25:37** Edempara dou-dou ede zimanggahi, 'Ruma, vune ai madazoho ra'edamu Ita Ruma mahizo edempara mbei va madazoho ngaha Ita Ruma, atao mango wo'ota edempara mbei va madazoho oi nono? **25:38** Vune aita eda va madazoho Ita Ruma vune dou lai rasa, edempara tarima va madazoho Ita Ruma zi ade uma madazoho? Vune aita Ita Ruma parana wati ntauta kani ra lombo, edempara mbei va madazoho kani ra lombo Ita Ruma? **25:39** Vune aita madazoho ra'edamu Ita Ruma masupu atao rabui va dou edempara bantu va madazoho Ita Ruma?' **25:40** Sangaji ede nacambeku, 'Zi vademu, aipu nggomizoho karawimu lampa rawi ede, konena zi savua dou zi ade weki cina ra angi Nahu rakatuna ra kavawa va dou. Ede aona nggomizoho karawimu zi ru'u va Nahu!' **25:41** Edempara Sangaji ede zimanggahi zi dou-dou tawela ku'i-Na, 'Laora aina wara ta ake, nggomizoho dou ma ipi davae! Lu'ura zi ade afi ma wati loa made, wa'ura sadia zi ru'u va Ibilis ro mala'ekamala'ekana! **25:42** Vara wakatu hizo Nahu, wati mbei va nggomizoho ngaha Nahu, wakatu Nahu mango wo'oku, nggomizoho wati mbeimu oi nono Nahu. **25:43** Nahu savua dou lai rasa, nggomizoho wati tarimamu Nahu zi ade umamu. Nahu wati ntauku kani ra lombo, nggomizoho wati mbeimu Nahu kani ra lombo. Nahu masupu ro rabui, nggomizoho wati kavuamu Nahu.' **25:44** Edempara siazoho zimanggahi zi Sia, 'Ruma, vune aita madazoho ra'edata Ita Ruma mahizo, mamango wo'o, atao kai dou lai rasa, wati ntau kani ra lombo, masupu atao ma lu'u zi ade bui, edempara madazoho wati bantummu Ita Ruma?' **25:45** Sangaji ede zimacambe, 'Zivademu: wakatu nggomizoho wati ne'emu bantu dou ma ipi katuna rakavawa va dou ake, ede aona nggomizoho wati ne'emu bantu Nahu.' **25:46** Edempara dou-dou ede zihukum kai hukuma ma'ederahizi, pala

dou-dou ma rakarawi au rakane'ekai va Ruma Hatalla zima'iu mori masapodakaina ro ma'ederahizi."

26:1 Wakatu Ruma Isa nggori ngoa ra teina samenana lampa rawi ede, nggahi Sia zi anamorizoho-Na. **26:2** "Nggomizoho mavadeku zua nai wali Aruraja Paskah, ro Ana Manusia zizonggo loakuzu zisalib!" **26:3** Aipu ede dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi kavorona weki aka asi mana'ekai imam-imam edezu Kayafas. **26:4** Siazoho mafakana va ne'ena wa'u ra leto Ruma Isa kai cara nari-nari, ro nahadeku Sia. **26:5** "Pala," nggahi siazoho, "Aina karawi lampa rawi ede ade wakatu ndiha, vara pea ede nawontu ngango zi ade woha ela ra dou." **26:6** Wakatu Ruma Isa warana aka Betania, zi uma la Simon ntoina ma rasupu ncola, **26:7** savua dou siwe maina zi Ruma Isa. Wa'a va sia savua boto marmar isina mina mengi ma nggali co'i. Wakatu Ruma Isa wunga doho ngahana, dou siwe ede luana mina mengi ede ese wawo tuta Ruma Isa. **26:8** Anamori-anamori Ruma Isa edana lampa rawi ede ndazi mbani. "Auku onena sara'ana ake zi paki-paki?" nggahi siazoho. **26:9** "Mina mengi ede loa zilanda kai co'i ma nggali, ro pitina zimbei dou mancoki mori!" **26:10** Ruma Isa navadeku fiki ra kananu siazoho, edempara nggahi Sia, "Vavauku nggomizoho zikasusakaimu dou siwe ake? Sia nakarawiku ma taho ra ntika zi ru'u va Nahu. **26:11** Dou mancoki ngge'empa warana ziwoha nggomizoho, pala Nahu wati santoi-ntoina ziwoha nggomizoho. **26:12** Kai luana mina mengi ede zi sarumbu Nahu, sia nasadiaku Nahu zi ru'u umbukai Nahu. **26:13** Imbipu! Zi sara'a dunia, tave-ve Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla zi ngoa ra kahaba, rawi dou siwe ake zi nuntu rau tanda kawarakai rawi sia." **26:14** Edempara savua dou zi ade sampuru zua weki anamori Ruma Isa, ngarana la Yudas Iskariot. Laona aka dou-dou mana'ekai imam. **26:15** Nggahi sia zi siazoho ede, "Auku zi mbei va itazoho zi ru'u mada, nggara mada mazonggo Isa zi ru'u itazoho?" Edempara siazoho rekena tolu mpuru piti salaka, edempara piti ede mbeina la Yudas. **26:16** Tampu'u ede la Yudas ngupana wakatu ma taho zi zonggokaina Ruma Isa zi dou-dou ma musu-Na. **26:17** Zi ainaina masaramba ade Aruraja Roti Mawati ntau Vuha, anamori Ruma Isa maina

zi Sia. Siazoho nasoziku, "Tave ne'e va Ita zi sadiakai va madazoho ngaha ra nono Paskah zi ru'u Ita?" **26:18** Cambe va Ruma Isa, "Laopu aka savua dou zi kota ro nggahipu zi sia, 'Nggahi Pa Guru, wa'ura raka wakatuna zi ru'u Nahu; Nahu mane'e kandiha Paskah zi umamu sama-sama lavo anamorizoho-Ku.' " **26:19** Anamori-anamori Ruma Isa karawina au rakaukai va Ruma Isa zi siazoho. Siazoho lao sadiana ngaha ra nono Paskah ede. **26:20** Sawa'u aimangazi, Ruma Isa ro anamori-Na sampuru zua doho ngahana. **26:21** Wunga ngaha siazoho, nggahi Ruma Isa, "Ringapu: savua dou zi ade weki nggomizoho zimazonggo Nahu zi dou-dou ma musu Nahu." **26:22** Ringana nggahi ede, anamori-anamori Ruma Isa ndazi nawancuku ncoki adena. Edempara siazoho, savua-savua dou tampu'u sozina Ruma Isa, "Tantu laina mada ranggahi va Ita Ama?" **26:23** Cambe va Ruma Isa, "Dou ma zeta roti zi ade mangko sama-sama lavo Nahu, sia edeku zimazonggo Nahu zi dou-dou ma musu Nahu. **26:24** Poda Ana Manusia zimamade vune ratunti zi ade Alkitab. Pala ihara dou mazonggona zi dou-dou ma musu Ana Manusia! Nancewi tahopu ru'u dou ede nggara dou ede wati parana ranggana!" **26:25** Edempara la Yudas ma ka'ihana ede nggahina, "Tantu laina mada ranggahi va Ita, Pa Guru?" Cambe va Ruma Isa, "Ndedeku nggahi va nggomi!" **26:26** Wakatu ngaha siazoho, Ruma Isa wehana roti, edempara do'a syukuna. Sawa'u va ede Sia tove-tovena roti ede kai rima-Na, edempara mbeina zi anamorizoho-Na, ro nggahi-Na, "Weha, ro ngahara; akeku sarumbu Nahu." **26:27** Sawa'u va ede Sia wehana mo anggo, edempara do'a syukuna zi Ruma Hatalla. Sawa'u va ede Sia mbeina mo ede zi anamorizoho-Na, ro nggahina, "Nonora, nggomizoho sara'a. **26:28** Vara akeku ra'a Nahu ma kasahana rasake va Ruma Hatalla -- ra'a ravoho zi ru'u va dou mamboto zi kangampu weakai dosa siazoho. **26:29** Imbipu: Nahu wati zimanono anggo ake wali sampe rakakai wakatu Nahu nonoku anggo ma vou sama-sama lavo nggomizoho zi Karaja'an Allah Ama-Ku." **26:30** Sawa'u va ede siazoho rawana savua rawa roi ra wadi. Ro sawa'u va ede siazoho laona aka doru to'i zaitun. **26:31** Edempara Ruma Isa nggahina zi anamorizoho-Na, "Aimangazi ake wa'u sara'a nggomizoho zimarai tu'u wi'i Nahu; vara ade Alkitab wara ratunti: Nggahi Ruma Hatalla, 'Nahu

zimahade ompu jimba ede, ro jimba-jimbana zimarai ncengga-ncengga.'

26:32 Pala sawa'u va Nahu zikamori mbali, Nahu zimalao ulu aka Galilea." **26:33** Nggahi la Petrus zi Ruma Isa, "Co'opu sara'a sizoho ma kalai tu'u wi'ina Ita Pa, pala mada wati zimatu'u wi'i Ita!" **26:34** "Kawarapu," nggahi Ruma Isa zi sia, "aimangazi ake wa'u, sawatipu va koko janga, nggomi tolu kali rungkamu sake zi Nahu!" **26:35** Cambe va la Petrus, "Kone kamade sama lavo Ita, mada wati zimanggahi va one mada wati pataku Ita!" Ro sara'a anamorina ma kalai nggahi ndede rauna. **26:36** Sawa'u va ede Ruma Isa laona lavo anamorizoho-Na zi savua hizi ngarana Getsemani. Ta aka Sia nggahina zi anamorizoho-Na, "Dohopu ta ake Nahu malao do'a." **26:37** Edempara Sia recena la Petrus ro zuana ana la Zebedeus lao sama-sama lavo Sia. Sia natampu'ura iuna lalai ade ra darura ade-Na. **26:38** Nggahi Sia zi anamorizoho-Na, "Nahu wancuku lalai adeku, vune zimamade iuku, midipu nggomizoho ta ake, vola lavopu Nahu." **26:39** Sawa'u va ede Ruma Isa lao zo'o walina sato'i, edempara Sia sujuna awa dana ro do'ana, "Ama," nggahi-Na, "nggara loasi, kazo'o to'ipu lavo Mada ncoki ra susa ma pavua zi iu va Mada ake. Pala aina vatu zi ne'e va Mada, malaisi vatupu rakane'e va Ita Ama." **26:40** Sawa'u va ede Ruma Isa lao mbalina aka anamori-Na toluna ro edana sizoho wunga maruna. Nggahi Sia zi la Petrus, "Kone va samporo to'i nggomizoho tolu wati wa'umu vola lavo Nahu?" **26:41** Jaga-jagapu, ro do'apu loakuzu nggomizoho wati iumu coba'a. Poda ne'e va ademu karawi ma taho pala nggomizoho wati sanggomu, vara tabe'a manusia ede mapu ra rome." **26:42** Sakali wali Ruma Isa lao do'ana, nggahi-Na, "Ama, nggara ncoki ra susa ake pavua zi iu va Mada, ro wati loa zi kazo'o, co'opu kane'e va Itampa Ama zimandazi." **26:43** Sawa'u va ede Ruma Isa lao mbali walina, ro edana anamorizoho-Na mambuipu maru, vara sizoho na'ipiku ei madana. **26:44** Sakali wali Ruma Isa tu'u wi'ina sizoho ro katolu kalikaina lao do'ana kai renta ma sama. **26:45** Sawa'u va ede Sia lao mbali walina aka anamorizoho-Na ro nggahi-Na, "Mbui ngge'epu maru sanawamu nggomizoho? Tio, wa'ura raka wakatuna Ana Manusia zizonggo zi kuasa dou-dou madosa. **26:46** Tu'ura, mai talaora ndaita. Tiopu! Dou mazonggo Nahu zi dou-dou ma musu Nahu nawa'ura mai!"

26:47 Wunga Ruma Isa mbuipu nuntuna, mai la Yudas, savua dou zi ade weki sampuru zua anamori-Na ede, masama-sama lavo sia, mai rau dou mamboto ma wa'a peda ro kapodo. Siazoho rakau va dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai dou Yahudi. **26:48** Dou mazonggo Ruma Isa zi dou-dou ma musu-Na ede nawa'ura ngoa zi dou mamboto tanda ake: "Dou rangilu va mada, edeku douna, wa'u ra letopu Sia!" **26:49** Ndede ronggana zi hizi ede, la Yudas lao raka lalona Ruma Isa ro nggahina, "Salam Pa Guru!" edempara ngilu va sia Ruma Isa. **26:50** Cambe va Ruma Isa, "Cina, zi aumu nggomi maikaimu ta ake?" Sawa'u va ede majura dou mamboto ede, ro wa'una Isa. **26:51** Savua dou anamori-Na ma wara ta ede lavo Ruma Isa, olona peda ro fatina ada dou mana'ekai imam-imam sampe kompo fikona. **26:52** Nggahi Ruma Isa zi anamori-Na ede, "Tau kambalipu pedamu zi ade lapina, vara samenana dou ma mpa'a kai pedana zimamade va peda. **26:53** Kacai va nggomi Nahu wati loaku raho bantu zi Ama-Ku, ro ake wa'uku nggadu va Ama-Ku tentara mala'eka ncewi zimasampuru zua pasukan? **26:54** Pala nggara ndedesi, vuneku loana ndazi au rakarongga va Ruma Hatalla zi ade Alkitab va one poda napavuaku ndazina vune wakatu ake?" **26:55** Edempara Ruma Isa nggahina zi dou mamboto ede, "Savua Nahu ake dou madavae, sampe nggomizoho mai wa'amu peda ro kapodo zimawa'u ra leto Nahu? Sanai-nai Nahu mangoa ra tei aka Bait Allah, nggomizoho wati wa'u ra letomu Nahu! **26:56** Pala podana pavuaku ndazi ndede loakuzu ndazina au ratunti va nabi-nabi zi ade Alkitab." Sawa'u va ede, sara'a anamori-Na rai tu'u wi'ina Ruma Isa. **26:57** Dou-dou ma rawa'u Ruma Isa lao wa'ana aka uma dou mana'ekai imam-imam edezu Kayafas. Ta aka guru-guru agama ro dou-dou mana'ekaina Yahudi nawa'ura kavoro weki. **26:58** La Petrus vatu salandona Ruma Isa sampe aka sarei uma dou mana'ekai imam-imam. Edempara lu'u la Petrus ade sarei ede, ro doho samana lavo dou-dou majaga. Sia nane'e vade vuneku cumpukaina sara'ana ede. **26:59** Dou-dou mana'ekai imam ro sara'a mahkama Agama na'usahaku raka sakasi cowa loakuzu rakana vavu kai hukuma made zi ru'u va Ruma Isa. **26:60** Pala siazoho wati rakana bukuti kone savua, konena mboto ma lu'u ndazi sakasi cowa. Cumpukaina wara zua dou ma lu'u ta ze'i tando. **26:61** Nggahi

siazoho, "Dou ake nggahina, 'Nahu kuloa zumba Bait Allah, ro ade tolu nai naloa tu'u kambali.' " **26:62** Edempara tu'u kizi dou mana'ekai imam-imam, ro nggahina zi Ruma Isa, "Savua nggomi wati cambemu au ralo'o va dou zi ru'u va Nggomi ede?" **26:63** Pala Ruma Isa namidimpa. Sakali wali mana'ekai imam-imam nggahina zi Ruma Isa, "Kai ngara Ruma Hatalla ma mori, nggahipu zi nami savua Nggomi Sangaji Mambei salama, Ana Ruma Hatalla?" **26:64** Cambe va Ruma Isa, "Ndedeku nggahimu. Pala imbipu: tampu'u wakatu ake, nggomizoho zima'eda Ana Manusia dohona ta wela wana Ruma Hatalla Mawancu na'e kuasa, ro namai ese apu zi langi!" **26:65** Edempara dou mana'ekai imam-imam ede sipa-sipana kanina, ro nggahina, "Sia na i'a ra va'aku Ruma Hatalla! Wati paralu walina sakasi. Nggomizoho sara'a mawa'ura ringa va ndaimu nggahi ra eli ma i'a ra va'a Ruma Hatalla. **26:66** Ake vuneku kananu va nggomizoho?" Cambe va siazoho, "Sia nancara, ro pavuaku zimamade." **26:67** Edempara siazoho katufena pahu Ruma Isa, ro voena Sia. Wara rau matopa Sia **26:68** ro nggahina, "Nggahijapu ro ngoapu zi nami, oe Sangaji Mambei salama! Cou ma ratopa Nggomi?" **26:69** La Petrus wunga dohona ta ari sarei. Savua dou ada siwe maina ro nggahina zi la Petrus. "Savua laina nggomi rau masama-sama lavo Isa dou Galilea ede?" **26:70** Pala la Petrus wati mangakuna zitando douzoho sara'a ede, "Nahu wati loaku ka'ao nggahimu ede," cambe va la Petrus, **26:71** edempara sia laona aka taza ncai sarei. Savua dou ada siwe ma kalai ma'eda la Petrus, ro nggahina zi dou-dou ta ede, "Dou ake rau akande masama-sama lavo Isa dou Nazaret ede!" **26:72** Edempara la Petrus wati mangaku walina, ro sumpana. "Poda-poda nahu wati pataku dou ede!" nggahi la Petrus. **26:73** Wati ntoina sawa'u va ede, dou-dou ma kizi ta ede maina zi la Petrus, ro nggahina, "Pasti nggomi savua dou ade weki siazoho. Ede natada ipi zi sentumu." **26:74** Edempara la Petrus tampu'ura badareze ro nggahina, "Nahu wati pataku dou ede!" Wunga ede koko lalo janga. **26:75** La Petrus kawara lalona va one Ruma Isa wa'ura nggahina zi sia, "Sawatipu va koko janga, nggomi tolu kali rungkamu sake zi Nahu." Edempara losa la Petrus, ro nangi kai adena ma'ipi ncoki.

27:1 Aimasizi-sizi poda, sara'ana dou-dou mana'ekai imam ro mana'ekaina Yahudi kasavua menana nggahi zi hadekaina Ruma Isa. **27:2** Siazoho ndantena Ruma Isa, ro wa'ana Sia, edempara zonggona Sia zi Pilatus, gubernu pamarenta Roma. **27:3** Wakatu la Yudas mazonggona zi dou-dou ma musu Ruma Isa ede edana va one Ruma Isa wa'ura vavu kai hukuma, sia sinci adena. Edempara kambali va sia tolu mpuru piti salaka ede zi dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi. **27:4** Nggahi sia, "Mada kawa'ura dosa ka'ihaku dou ma wati wara ncarana, sampe dou ede zivavukai hukuma made. Pala cambe va douzoho ede, "Au vade nami? Ede urusa nggomi!" **27:5** Wura paki va la Yudas piti ede ade Bait Allah, edempara sia lao pesona weki. **27:6** Dou-dou mana'ekai imam kilina piti ede ro nggahina, "Piti ake piti ra'a. Nggahi hukum agama, piti ake wati loa zi kalu'u zi ade hizi zonggo ra mbei kai zi Bait Allah." **27:7** Edempara sawa'u va siazoho mafakana, siazoho kanina piti ede zi ru'u welikai dana zi pehe va dou Dana Dou Mataki Ngozu Roa. Dana ede zikani ru'u rade dou-dou lai rasa. **27:8** Vara ndedena sampe ainaina ake dana ede tangarakai "Dana Ra'a". **27:9** Kai ndedena, ndazira au ranggahi va Nabi Yeremia, edezu, "Siazoho tarimana tolumpuru piti salaka, edezu co'i rasamakai va bangsa Israel zicolakai ru'u Sia. **27:10** Ro piti ede kani va siazoho zi ru'u welikai Dana Dou Mataki Ngozu Roa, vune raparentakai va Ruma zi nahu." **27:11** Wakatu Ruma Isa satandona Pilatus, gubernu dana ra rasa ede, sozi va Pilatus, "Savua Nggomi sangaji dou Yahudi?" "Ndede nggahi va ndaimu," cambe va Ruma Isa. **27:12** Pala wakatu dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi mbotoku vavu ra lo'o zi ru'u va Ruma Isa, Sia wati kone cambena. **27:13** Vara ndedena nggahi Pilatus zi Sia, "Savua wati ringa va Nggomi samenana vavu ra lo'o va siazoho zi Nggomi ede?" **27:14** Pala Ruma Isa wati cambena kone sampu'u ndazina gubernu ede nawancuku mbora akana. **27:15** Zi saniki Aruraja Paskah, ranginakai va gubernu nahoriku savua dou bui kai vera kazale va dou mamboto. **27:16** Wakatu ede wara savua dou bui ma wancuku mbou ngarana la Yesus Barabas. **27:17** Ndazi, wakatu wa'ura kavoro weki dou mamboto, Pilatus sozina zi douzoho ede, "Couku zi ne'e va nggomizoho zi hori wea va nahu zi ru'u va nggomizoho? Savua Yesus

Barabas atao Isa pehekai Al Masih?" **27:18** Nggahi ndedekai Pilatus vara sia navadeku, dou-dou mana'ekai Yahudi wa'ana Ruma Isa zi sia, vara sizoho hiana adena. **27:19** Wakatu Pilatus wunga dohona zi kanto pangadila, nggadu va weina nggahi ndake zi sia, "Ita aina lu'ukaimu parakara dou ma wati wara ncara ede, vara Dou ede, mada nifiku ma samangikai ade zi ainaina ake." **27:20** Pala dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi nasazu'u ncauku dou mamboto ede zimaraho zi Pilatus loakuzu Barabas zi hori ro Ruma Isa zi hukum made. **27:21** Edempara gubernu ede sozi walina zi sizoho, "Ade weki dou zuana ede, couku zi ne'e va nggomizoho zi hori wea va nahu?" "La Barabas," cambe va sizoho. **27:22** "Nggara ndedesi, auku zikarawi va nahu zi Isa zi pehekai Al Masih?" sozi va Pilatus zi sizoho. "Salibpu Sia!" cambe va sizoho sara'ana. **27:23** "Pala auku rawina mancara?" sozi va Pilatus. Edempara nanaha na'e kanggica sizoho, "Salibpu Sia!" **27:24** Cumpukaina Pilatus kawarana weki va one sia wati loana karawi au-au wali ro dou-dou ede kombi zimabaronta. Ndazina sia wehana oi, edempara zitando dou mamboto ede sia wacana rimana ro nggahina, "Nahu wati su'u ra tunduku madena dou ake! Ede rawi ndai nggomizoho!" **27:25** Sara'a dou mamboto ede cambena, "Io, co'opu madazoho ro ana-ana madazoho matangguna hukuma va made Dou ake!" **27:26** Edempara hori va Pilatus la Barabas zi ru'u sizoho, ro kauna dou zimacambo Ruma Isa, ro zonggona Ruma Isa ru'u zisalib. **27:27** Edempara tentara-tentara Pilatus wa'a kalu'una Ruma Isa zi ade asi gubernu, ro sara'a tentara kavoro weki hekona Ruma Isa. **27:28** Runcu va sizoho kani ra lombo Ruma Isa, ro kakanikaina Ruma Isa jumba keta. **27:29** Ndawi va sizoho savua songko sangaji kai sanga-sanga haju mpida mantau rui, ro kakanikaina ese tuta Ruma Isa. Edempara tau va sizoho tiki zi rima wana-Na, sawa'u va ede doho nembana zitandona ro kasungge-sunggena Sia, "Io sangaji Dou Yahudi!" nggahi sizoho. **27:30** Katufe va sizoho Sia, ro wehana tiki ede, edempara voe weana tuta-Na. **27:31** Sawa'u va kasungge-sunggena Sia, runcu va sizoho jumba keta ede edempara kakani mbalikaina kani ra lombo ndai-Na. Edempara wa'a kalosara Sia zi lao salib. **27:32** Ziwoha ncai, sizoho eda angina lavo la Simon dou

Kirene. Pakasa va siazoho dou ede zimatundu salib Ruma Isa. **27:33** Edempara siazoho ronggana zi savua hizi ngarana Golgota, aona "Hizi rangka". **27:34** Ta ede mbei va siazoho Ruma Isa nono anggo ma campo lavo folu. Pala sawa'u va tavai va Ruma Isa anggo ede, Sia wati ne'ena nono. **27:35** Edempara siazoho salibna Sia, ro cengga-cenggana kani ra lombo-Na kai ra'undi. **27:36** Sawa'u va ede siazoho doho tongguna Sia ta aka. **27:37** Ta ese mai va tuta-Na wi'ikai va siazoho tunti mavoha vavu ra lo'okai Sia, edezu: "Akeku Isa Sangaji Dou Yahudi". **27:38** Sama-sama lavo Ruma Isa salib rau va siazoho zua dou maparampo; savua dou tawela wana-Na, savua dou tawela ku'i-Na. **27:39** Dou-dou ma lampa sai ta ede nawiri-wiriku tutana, ro kasungge-sunggena Ruma Isa. **27:40** Nggahi siazoho, "Nggomi ma ne'e zumba Bait Allah, ro matu'u mbalina ade tolu nai! Nggara Nggomi Ana Ruma Hatalla; londo razi salib ede, ro kasalamara weki ndai-Mu!" **27:41** Ndede rau dou-dou mana'ekai imam ro guru-guru agama ro dou-dou mana'ekai Yahudi kasungge-sunggena Ruma Isa. Nggahi siazoho, **27:42** "Sia kasalamana dou makalai, palasi wati loana kasalama weki ndai-Na! Nggara Sia sangaji Israel, tahompara ake Sia londona razi salib ede, ede ampo ne'e imbi va nami zi Sia. **27:43** Sia na'imbi zi Ruma Hatalla, ro nanggahi va one Sia Ana Ruma Hatalla. Mai tatioku va ndaita savua Ruma Hatalla nane'e kasalama Sia ake." **27:44** Dou-dou maparampo rasalib sama-sama lavo Sia nakasungge-sungge rauku vune ede. **27:45** Wakatu aimarai, tolu jam ntoina sara'a rasa ra dana ede ndazi rindi. **27:46** Voe tolu aimambia, Ruma Isa kanggicana kai eli mana'e, "Eli, Eli lama sabakhtani?" ede aona, "Io Ruma Hatalla-Ku, io Ruma Hatalla-Ku, vavauku Ita zi tu'u wi'ikaimu Mada?" **27:47** Pila-pila dou mawara ta ede maringa kanggica ede, manggahi, "Sia na'ouku la Elia!" **27:48** Savua dou ade weki siazoho rociku lao wehana wunta taka, ro zetana zi ade anggo mangonco. Edempara cakina zi sumpu haju satako, ro zaina zi wiwi Ruma Isa. **27:49** Pala dou-dou makalai manggahi, "Ngena, tatioku va ndai savua la Elia ma mai kasalama Sia!" **27:50** Edempara Ruma Isa kanggica walina kai eli mana'e, edempara hintina nawa cumpukaina. **27:51** Satampa ratero zi ade Bait Allah ncipa zua tampu'u ta ese malalo awa. Nakangginda dana ro doro-doro wadu nambi'a.

27:52 Rade-radena henga weki, ro mboto ela Ruma Hatalla ma rawa'u made rakamori mbali. **27:53** Siazoho losana zi ade rade sawa'u va mori mbali Ruma Isa razi madena, ro siazoho lu'una aka Yerusalem. Ro ta aka mboto dou ma'eda siazoho. **27:54** Mana'ekaina tentara sama-sama lavo tentara-tentara ma wunga tonggu Ruma Isa ndazi na'ipiku dahuna va edana epu mana'e, ro samenana ma ndazi ede. Nggahi siazoho, "Poda, Sia ake Ana Ruma Hatalla!" **27:55** Ta ede mboto rau dou siwe ma wunga ntanda sando'o. Siazoho edezu ma wa'ura watu Ruma Isa zimabantu Sia ratampu'u aka Galilea. **27:56** Zi ade wekina ede edezu la Maria Magdalena, la Maria ina la Yakub ro Yusuf, ro ina ana-ana la Zebedeus. **27:57** Aimangazi ede mai savua dou Arimatea mantau ra wara, ngarana la Yusuf. Sia ede rau anamori Ruma Isa. **27:58** Sia laona aka Pilatus, narahoku timba Ruma Isa. Edempara parenta va Pilatus loakuzu timba Ruma Isa mbei zi dou maraho ede. **27:59** Edempara weha va la Yusuf timba Ruma Isa ede, sawa'u va ede pontekaina salolo kaena linen ma vou. **27:60** Edempara sia lao karuna timba Ruma Isa ede zi ade rade ntau ndaina ra ndawi zi ade savua doroto'iwadu. Sawa'u va ede sia kiruna savua wadu na'e zi vontokai taza ncai rade ede, edempara sia laona. **27:61** La Maria Magdalena ro la Maria ma kalai nangge'empa doho satandona rada ede. **27:62** Vala ai sanai, zi ainaina Sabat, dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou Farisi lao sama-samana satandona Pilatus **27:63** ro nggahina, "Ruma, kawara va madazoho wakatu aipu morina dou matipu ede, Sia parana nggahi-Na, 'sawa'u va tolu nai Nahu zimamori mbali.'" **27:64** Vara ndedena, takau to'ipu dou jaga kataho rade ede sampe tolu naikaina, vaiva dampanga va anamorizoho-Na timba-Na ede, edempara nanggahiku zi dou-dou va one Sia nawa'ura mori mbali razi madena. Ro tipu ma cumpukai ake nawancuku ihana ntwi kaisi ma sarambana." **27:65** "Nggomizoho mantau tentara majaga, " nggahi Pilatus zi siazoho, "Laora jaga katahopu rade ede." **27:66** Edempara lao siazoho aka rade, kavu hade va siazoho wadu mavonto rade ro wi'ina dou majaga zitando rade, loakuzu wati wara ma hako rade ede.

28:1 Wakatu ainaina Sabat wa'ura kalalo, ainaina Minggu subu, la Maria Magdalena ro la Maria ma kalai lao tiona rade ede. **28:2** Wezi lalompa

mai epu ma na'e poda. Savua mala'eka Ruma ma ralondo aka saroga edempara kiruna wadu mavonto ede, ro dohona ese wawo wadu ede. **28:3** Pahu mala'eka ede vune kakila ai, ro kani ra lombona mawancu lanta. **28:4** Tentara majaga ta ede na'ipiku dahuna sampe sizoho vivi, ro ndazi vune dou mamade. **28:5** Nggahi mala'eka ede zi dou-dou siwe ede, "Aina dahu! Nahu kavadeku nggomizoho mangupaku Ruma Isa rasalib ede. **28:6** Sia watizu warana ta ake. Sia nawa'ura mori mbali vune rawa'u nggahi-Na ntoina. Mai tiopu hizi rakarukai Sia. **28:7** Ake, lao rocira, ngoapu zi anamorizoho-Na, 'Sia nawa'ura mori mbali, ro ake nawa'ura lao ulu aka Galilea. Ta aka nggomizoho ma'edaku Sia!' Kawarapu au rawa'u nggahi va nahu zi nggomizoho." **28:8** Dou-dou siwe ede marociku tu'u wi'ina rade ede. Kai iu neo adena campo lavo dahu, sizoho rai lao ngoana lampa rawi ede zi anamori Ruma Isa. **28:9** Wezi lalomba Ruma Isa mai rakana dou-dou siwe ede, ro nggahi-Na, "Salam!" Edempara sizoho mai rakana Sia, edempara pohan weana ezi-Na ro nembana Sia. **28:10** "Aina dahu!" nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Lao ngoapu cina ra angi Nahu loakuzu sizoho laona aka Galilea; ta aka sizoho zi edakaina Nahu." **28:11** Wunga lao dou-dou siwe ede, pila-pila dou tentara majaga rade ede lao mbalina aka kota, ro lapona zi dou-dou mana'ekai imam samenana ma wa'ura ndazi. **28:12** Dou-dou mana'ekai imam ede mafakana lavo dou-dou mana'ekai Yahudi, edempara mbeina piti mamboto zi ru'u va tentara majaga ede, **28:13** ro nggahina, "Nggomizoho pavuapu nggahi va one anamori Ruma Isa mai mpangana timba Isa aimangazi wunga maru nggomizoho. **28:14** Nggara ringasi va gubernu lampa rawi ede, nami zimasiwina loakuzu nggomizoho wati rakamu susa au-au." **28:15** Edempara tentara majaga ede wehana piti ede, ro karawina vune au rawa'u kaukai zi sizoho. Vara ndedena nggahi ra eli ede mbuipu warana zi ade woha dou Yahudi sampe ainaina ake. **28:16** Sampuru savua anamori Ruma Isa ede, laona aka doroto'i zi Galilea vune raparentakai va Ruma Isa zi sizoho. **28:17** Wakatu eda va sizoho Ruma Isa ta aka, sizoho suju nembana Sia. Pala wara zi ade weki sizoho ma mbali mbua ade. **28:18** Ruma Isa mai zenina zi sizoho, ro nggahina, "Samenana kuasa aka saroga ro ara dunia wa'ura zonggo zi Nahu. **28:19** Vara ndedena laopu zi

sara'a suku bangsa zi sara'a dunia, kandazipu siazoho anamori-anamori Nahu. Kandeu karasopu siazoho kai ngara Ama, ro Ana, ro Roh Allah. **28:20** Teipu siazoho loakuzu watu ra to'akaina zi samenana au rawa'u parentakai va Nahu zi nggomizoho. Ro kawarapu Nahu zimazende ra wa'a nggomizoho ncau sampe cumpukai dunia."

Markus

1:1 Akeku Haba Mataho mavoha Ruma Isa Al Masih, Ana Ruma Hatalla.

1:2 Haba Mataho ede ratampu'una vune ratunti va Nabi Yesaya vune ake, " 'Akeku dou ranggadu va Nahu,' nggahi Ruma Hatalla; 'Nggadu va Nahu sia ma'ulukai zi Nggomi, loakuzu sia mahenggana ncai zi ru'u-Mu.' **1:3**

Wara dou manggao ncau aka so sarae, 'sadiapu ncai zi ru'u Ruma; kapiripu ncai-ncai zilampakai va Sia.' " **1:4** Vune ratunti ede, vune ede rauku maina

la Yahya aka so sarae. Sia kandeu karasona dou ro karonggana haba ma ramai ta Ruma Hatalla. "Nggomizoho pavuapu toba razi dosa-dosamu ro pavuaku zikandeu karaso, loakuzu Ruma Hatalla kangampuna nggomizoho," ndedeku nggahi la Yahya. **1:5** Samenana dou razi dana ra

rasa Yudea ro kota Yerusalem lao kade'ena nggahi ra eli la Yahya. Siazoho mangakuna dosa-dosa siazoho, ro la Yahya kandeu karasona

siazoho zi Sori Yordan. **1:6** La Yahya kanina kani ra lombo randawi kai kere onta. Salepena randawi kai huri, ro ngaha ra nonona edezu kasanto ro oi ani wuva. **1:7** Sia ngoa ra kahabana haba ake, "Pea sawa'u va nahu,

zimamai dou ma ncewi na'e ntewi kaisi nahu. Zima'oko salo'a wea ai sapatu rau-Na, nahu wati patuna. **1:8** Nahu kandeu karasoku nggomizoho kai oi, pala Sia zimakandeu karasona nggomizoho kai Roh Allah." **1:9**

Aipu wakatu ede Ruma Isa ramaina razi Nazaret zi dana ra rasa Galilea, ro la Yahya kandeu karasona Sia zi Sori Yordan. **1:10** Ndede losa Ruma

Isa ade sori ede, Sia edana langi mahengga weki, ro Roh Allah malondo vune nasi dara ese wawo Sia. **1:11** Edempara wara ringa eli Ruma Hatalla manggahi, "Nggomira Ana-Ku zimeci ra ca'u va Nahu. Nggomi makasana

wea ade-Ku." **1:12** Sawa'u va ede lalo Ruma Isa wa'a va Roh Allah lao aka so sarae. **1:13** Upampuru nai Sia warana ta ede, coba va Ibilis. Binata-

binata daro wara rau sama-sama lavo Sia ta ede, ro mala'eka-mala'eka kavua weana Sia. **1:14** Sawa'u va rabui la Yahya, Ruma Isa laona aka Galilea, ro ngoa ra kahabana Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla ta

aka. **1:15** Nggahi-Na, "Wakatu nawa'ura mai; Karaja'an Allah nawa'ura zeni. Tobara razi dosa-dosamu, ro imbipu zi Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla!" **1:16** Wakatu Ruma Isa lampana aka kengge Ndano

Galilea, Sia edana zua dou mamoti, edezu la Simon ro arina la Andreas. Siazoho wunga wa'una uta zi ndano ede kai ala. **1:17** Nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Vatupu Nahu. Nahu zimatei nggomizoho ala dou." **1:18** Siazoho tu'u wi'i lalona alana edempara lao vatuna Ruma Isa. **1:19** Ruma Isa lampa walina, edempara eda rauna ma kalai zua dou sa'e lavo arina, edezu Yakub ro la Yahya, ana-ana la Zebedus. Siazoho wara ade sampana, ro wunga katahona alana. **1:20** Ou lalo va Ruma Isa siazoho. Siazoho tu'u wi'ina amana zi ade sampa mawara sama-sama lavo dou-dou ragajina. Edempara siazoho lao vatuna Ruma Isa. **1:21** Ruma Isa ro anamorizoho-Na ronggara zi kota Kapernaum. Zi ainaina Sabat makentona, Ruma Isa lu'u zi ade uma sambeakai ro tampuna ngoa ra tei. **1:22** Dou-dou ma ringa ra kade'e Sia zihi adena kai cara ngoa ra tei va Sia. Vara Sia ngoa ra teina kai wibawa, wati vune guru-guru agama. **1:23** Aipu wakatu ede savua dou ralu'ukai va roh seta lu'una zi ade uma sambeakai ro kanggicana, **1:24** "Oe Isa, dou Nazaret, mane'e kavuneku va Nggomi nami ake? Savua Nggomi maimu zimakaleli nami? Nahu kavade cou Nggomi: Nggomira maraso ranggadu va Ruma Hatalla!" **1:25** "Midi!" fica va Ruma Isa zi roh seta ede, "losapu razi dou ake!" **1:26** Edempara roh seta ede wiri-wiri ka'ipina dou ede, edempara losana razi dou ede ro kanggica salahona. **1:27** Samenana dou nawancuku mbora akana, ndazina siazoho nggahi mena zi ade weki ndaizohona, "Au ake? Savua ngoa ra tei ma vou! Kai wibawa ro kai kuasa Sia parentana roh-roh seta losa, ro siazoho nato'aku zi Sia!" **1:28** Edempara haba mavoha Ruma Isa roci mbouna zi sara'a dana ra rasa Galilea. **1:29** Ruma Isa ro anamorizoho-Na tu'u wi'ina uma sambeakai ede, ro laona aka uma la Simon ro la Andreas. La Yakub ro la Yahya lao rauna lavo siazoho. **1:30** Riana siwe la Simon wunga supu sari'ina zihizi marukaina. Ndazi wakatu Ruma Isa ro anamorizoho-Na lu'u zi ade uma ede, Ruma Isa rangoa va dou mavoha lampa rawi ede. **1:31** Edempara Ruma Isa laona zi riana siwe la Simon, ro nentina rimana, edempara bantu katu'una sia. Mbora supu sari'ina, ro sia kavua weana ngaha ra nono siazoho. **1:32** Aimambia, sawa'u va nci'i liro, mai wa'a va dou-dou zi Ruma Isa sara'a dou ma supu ro ralu'ukai va roh seta. **1:33** Sara'a dou zi kota ede nakahumbu zi tando

uma ede. **1:34** Edempara Ruma Isa katahona dou-dou ma ncoki ra susa iu vara mboto pahu supuna, ro vaka kalosa rauna mboto roh seta. Sia wati kauna roh-roh seta ede nuntu ra nggahi, vara sizoho navadeku cou Sia. **1:35** Vala aisanai, mbiupu aimasubu, Ruma Isa tu'una edempara tu'u wi'ina uma. Sia laona zi hizi ma lingi ari mai va kota, ro sambeana ta aka. **1:36** Pala la Simon ro lengazohona lao ngupana Sia. **1:37** Ro sawa'u va sizoho raka edana Sia, nggahi sizoho, "Sara'a dou wunga ngupana Ita." **1:38** Pala cambe va Ruma Isa, "Mai ndai talampa wali lao aka kota-kota makalaina zi kompe ra pei ake. Nahu pavuaku hotoba ta aka rau, vara edeku aona Nahu maiku." **1:39** Vara ndedena Ruma Isa lao kalili rerona zi sara'a dana ra rasa Galilea, ro hotobana zi uma-uma sambeakai ro vaka kalosana roh-roh seta. **1:40** Savua dou ma supu ncola maina zi Ruma Isa. Dou ede doho sujuna, ro nggahina, "Nggara ngawasi Ita, Ita maloaku kataho mada." **1:41** Ruma Isa kasi adena zi dou ede. Ndazi, Sia zamana dou ede, ro nggahina, "Nahu ngawa, tahora!" **1:42** Wakatu ede lalo mbora supuna ro sia tahona. **1:43** Edempara kau va Ruma Isa lao sia kai ngoa ra kawara ake, **1:44** "Aina nuntumu zi cou-cou rau, pala laopu aka imam, ro rahopu sia zimakapastina va one nggomi wa'ura taho. Edempara zi ru'u taho supumu ede, zonggo ra mbeipu koroba vunera kaukai va la Musa, zibukutikaimu zi dou-dou va one nggomi poda-poda wa'ura taho." **1:45** Pala dou ede laona, ro nuntu ra nggahi ncauna mavoha lampa rawi ede tave-ve sampe Ruma Isa wati loana lu'u zi kota kai katada weki. Sia nangge'empa ari mai va kota zi hizi-hizi malingi. Pala dou tave-ve namai ncauku zi Sia.

2:1 Pila-pila nai sawa'u va ede Ruma Isa lao mbali aka Kapernaum. Edempara mbou haba va one Sia wara zi uma. **2:2** Edempara mboto dou mamai. Sizoho kangguduna ta aka sampe watizu wara hizi wali. Zi taza ncai rau vini cika va dou. Edempara karongga va Ruma Isa zi sizoho haba ma ramai ta Ruma Hatalla. **2:3** Sia wunga nuntuna, upa dou makalei savua dou mamade vinci zi mai wa'ana zi Ruma Isa. **2:4** Pala vara ipi mboto dou, sizoho wati loana lu'u zi kompe Sia. Ndazi sizoho henggana vutu uma pas ese mai va dohokai Ruma Isa. Sawa'u va ede, kalondo va

siazoho dou mamade vinci ede ro dipina. **2:5** Wakatu eda va Ruma Isa va ndede na'e imbi siazoho, nggahi Sia zi dou mamade vinci ede, "Ana-Ku, dosa-dosamu wa'ura kangampu wea." **2:6** Pila-pila dou guru agama ma wunga doho ta ede tampu'ura sozi-sozi ze adena, **2:7** "Disa poda dou ake nggahi ndede! Sia nakatuna ra kavawaku Ruma Hatalla. Cou ma loa kangampu wea dosa, selasi ndai Ruma Hatalla?" **2:8** Ziwakatu ede wa'u Ruma Isa navadeku fiki ra kananu siazoho. Edempara nggahi Sia, "Vavauku nggomizoho zi sozi-sozi ndedekaimu ze ademu?" **2:9** Ve ma ncewi moza: nggahi, 'Dosamu wa'ura kangampu wea', atao nggahi 'Tu'ura, hantapu dipimu ro lampara?' **2:10** Pala ake Nahu zimabukutina zi nggomizoho va one ese wawo dunia ake Ana Manusia nantau kuasa kangampu wea dosa." Edempara nggahi Ruma Isa zi dou ma made vinci ede, **2:11** "Tu'ura, hantapu dipimu ro lao dulara!" **2:12** Sia tu'u lalona, wehana dipina edempara losana kai sakasi va siazoho sara'ana. Dou-dou ede midi adena edempara roi ra wadina Ruma Hatalla. Nggahi siazoho, "Watipu parana eda va ndai lampa rawi vune ake!" **2:13** Ruma Isa lao mbali walina aka kengge Ndano Galilea. Mboto dou mamai zi Sia, ro Sia ngoa ra teina siazoho. **2:14** Wunga lampa Ruma Isa ta ede, Sia edana savua dou mataki tagi bea, mangara la Lewi, ana la Alfeus, mawunga doho zi kanto bea. "Vatupu Nahu," nggahi Ruma Isa zi sia. Edempara tu'u kizi la Lewi ro lao vatuna Ruma Isa. **2:15** Wakatu Ruma Isa wunga ngahana zi uma la Lewi, mai lalo mboto dou mataki tagi bea ro dou-dou rawi'ikai wati taho va ela ra dou vatu ngaha sama lavo Ruma Isa ro anamorizoho-Na. Vara mboto zi ade weki siazoho mavatu Ruma Isa. **2:16** Pila-pila dou guru agama razi kalompo Farisi ma'edana Ruma Isa ngaha sama-sama lavo dou-dou mataki tagi bea ro dou-dou rawi'ikai wati taho ede. Ndazi siazoho sozina zi anamori Ruma Isa, "Vavauku gurumu ngaha samakaina lavo dou-dou mataki tagi bea ro dou-dou ma wati taho ede?" **2:17** Ringa va Ruma Isa sozi va siazoho ede, edempara cambena, "Dou ma wati supu wati paraluna dokte; cuma dou ma supumpa. Nahu maiku laina zima'ou dou ma wi'ikai wekina wa'ura taho, malaisi dou rawi'ikai awa ra tuna." **2:18** Zisakali wakatu anamori la Yahya Mataki kandeu karaso dou ro dou-dou Farisi, wunga puasana. Edempara wara dou mamai zi

Ruma Isa ro sozina, "Vavauku anamori la Yahya Matakiki kandeu karaso dou ro anamori dou Farisi zipuasakaina, nggara anamori Ita wati?" **2:19** Cambe va Ruma Isa, "Wunga ndiha nika, savua dou-dou ra'unda wati ngahana? Nggara vunti mone mbuipu sama-samana lavo sizoho, tantu sizoho ngahana. **2:20** Pala zimamai wakatuna vunti mone zi weha razi sizoho. Ziwakatu edeku sizoho ampona wati ngaha. **2:21** Wati wara dou ma nempa vaju mpasa kai satove ci mavou. Vara ci ranempakai ede zimafi,i ro nakanci'iku vaju ede, ndazina nanaha na'e nci'ina. **2:22** Ndede rau wati wara dou ma lua anggo mavou zi ade kazuzu huri ma mpasa. Vara anggo ma vou ede nakancipaku kazuzu ede. Cumpukaina sara'a anggo ro kazuzu iha mpoa. Anggo ma vou pavuaku lua zi ade kazuzu ma vou rau!" **2:23** Zisavua ainaina Sabat, wakatu Ruma Isa lampa saina savua oma gando, anamorizoho-Na tampu'u pokena gando. **2:24** Edempara dou-dou Farisi nggahina zi Ruma Isa, "Vavauku anamorizoho-Mu sapakaina hukum agama ndaita, kai karawina rakantakai zi ainaina Sabat?" **2:25-26** Cambe va Ruma Isa, "Savua watipu parana baca va nggomizoho au rakarawi va la Daud, wakatu Abyatar wunga kalampana taki kai dou mana'ekai imam-imam. Wakatu la Daud ro anamorizohona hizo, ro wati ntauna ngaha ra nono, sia lu'una zi ade Bait Allah, ro ngaha roti ma wa'ura zonggo ra mbei zi Ruma Hatalla. Ro roti ede mbei rauna anamorizohona. Sapodakaina nggahi agama ndaita, imam-imam mpoampa ma loana ngaha roti ede." **2:27** Edempara nggahi wali Ruma Isa, "Ainaina Sabat randawi zi ru'u manusia; laina manusia zi ru'u ainaina Sabat. **2:28** Ndazi, Ana Manusia nantau kuasa, kone zi ainaina Sabat."

3:1 Ruma Isa lao mbali walina aka uma sambeakai. Ta ede wara savua dou mamade vinci savae rimana. **3:2** Ta ede rau wara duo-dou ma ne'e ngupa rawi ncara Ruma Isa, loakuzu da'awana Sia. Ndazi sizoho tio kavae ncauna Sia savua Sia nakatahoku dou zi ainaina Sabat. **3:3** Ruma Isa nggahina zi dou mamade vinci savae rimana ede, "Mai kizi ta ake, ta zeitando." **3:4** Edempara Sia sozina zi dou-dou ma wara ta ede, "Nggahi agama, ndaita loa karawi au zi ainaina Sabat? Karawi mataho atao karawi ma'iha? Kasalamaku dou atao hadeku dou?" Sizoho namidimpa. **3:5** Kai

mbanina Ruma Isa tiona zikompe ra pei-Na, pala Sia ncoki ade rauna, vara sizohoh nawancuku tera tutana. Edempara Sia nggahina zi dou mamade vinci savae rimana ede, "Zalapu rimamu." Zala va dou ede rimana, ro rimana ede ndazi taho. **3:6** Edempara dou-dou Farisi tu'u wi'ina uma sambea ede, edempara mafaka rocina lavo pila-pila dou mahoru Herodes, zi hadekaina Ruma Isa. **3:7** Ruma Isa ro anamorizoho-Na lao pesona weki aka Ndano Galilea. Edempara mboto poda dou razi Galilea ma lao watu Ruma Isa. Mboto rau ma razi Yudea, **3:8** razi Yerusalem, razi dana ra rasa Idumea, ro razi dana ra rasa ele mai va Yordan, ro razi kompe ra pei kota-kota Tirus ro Sidon. Sizohoh sara'ana mai zi Ruma Isa, vara sizohoh nawa'ura ringa lampa rawi-lampa rawi rawa'u karawi va Sia. **3:9** Dou-dou ede nawancuku mbotona, ndazina Ruma Isa kauna anamorizoho-Na sadia sampa zi ru'u va Sia, vaiva dacici va dou-dou mamboto ede. **3:10** Sia katahona dou mawancu mboto, ndazina sara'a dou masupu naciciku angina va ne'ena zeni lavo Sia loakuzu rakana zama Sia. **3:11** Ro dou-dou ralu'ukai va roh seta, saniki edana Sia, nasuju ncauku zi tando Sia ro nakanggicaku "Nggomira Ana Ruma Hatalla!" **3:12** Pala Ruma Isa nakanta kapodaku roh-roh seta ede ngoa dou couku Sia. **3:13** Edempara Ruma Isa tekana ese savua doroh to'i, ro ouna dou-dou rakane'ekai-Na. Dou-dou ede maina, **3:14** edempara kazale va Sia sampuru zua dou ade weki douzohoh ede. Nggahi-Na, "Nahu kazaleku nggomizohoh, loakuzu nggomizohoh zimalavona Nahu, loakuzu nggadu va Nahu nggomizohoh zimangoa ra kahaba Haba Matahoh razi Ruma Hatalla, **3:15** ro nggomizohoh zimaraka kuasa zi vaka kalosakaimu roh-roh seta." **3:16** Akeku ngarah sampuru zua dou ede: la Simon (mazipehekai rau-Na la Petrus), **3:17** la Yakub ro la Yahya arina, edezu ana-ana la Zebedus (sizohoh ake tangarakai va Sia Boanerges aona "ana karece ai"), **3:18** la Andreas, la Filipus, la Bartolomeus, la Matius, la Tomas, la Yakub ana la Alfeus, la Tadeus, Simon la Patriot, **3:19** ro la Yudas Iskariot ma zonggo Ruma Isa zi dou-dou ma musu-Na. **3:20** Edempara Ruma Isa dulana aka uma. Pala dou mamboto mai kavoroh walina weki, sampe Ruma Isa ro anamorizohoh-Na wati kone loana ngaha. **3:21** Nggahi va dou-dou, "Sia nawa'ura ringu!" Ro wakatu ringa va iwa ra wekina mavohah lampa rawi

ede, sizoho lao weha aona Sia. **3:22** Guru-guru agama ma ramai ta Yerusalem manggahi, "Sia lu'ukai va Beelzebul! Mana'ekaina roh-roh seta edeku ma rambeina kuasa zi Sia zi vaka kalosakaina roh seta." **3:23** Edempara ou va Ruma Isa dou mamboto ede, ro caritana zi sizoho pila-pila mbua conto ra ibara. "Vuneku loana roh seta mavaka kalosa roh seta," nggahi Ruma Isa. **3:24** "Nggara savua negara mavi'a ade kalompo-kalompo ma cua-cua musu angi, negara ede wati zimantoi. **3:25** Ro nggara ade savua kaluarga wati wara savua nggahi ra rawi ro ade weki anggota kaluarga cua musu angina, kaluarga ede zimaleli. **3:26** Nggara zi ade karaja'ana Ibilis nambi'a ro namususi angina, karaja'ana ede wati ntoina ro pasti zimambora. **3:27** Wati wara kone savua dou rau maloa lu'u zi ade uma dou ma tenggo ro weha rampana ntau ra warana, nggara watisi sia ziki ra leto ulu wa'una dou ma tenggo ede. Sawa'u va ede, ampona sia loa weha rampa ntau ra warana. **3:28** Zivademu! Dou nakarawisi dosa ro narentasi ma iha-iha, sia loa zikangampu wea. **3:29** Pala sia nakatuna ra kavawasi Roh Allah, sia wati loa zikangampu! Vara katuna ra kavawana ede edezu dosa ma'ederahizi." (**3:30** Nggahi ndedekai Ruma Isa vara wara dou ma nggahi va one Ruma Isa ralu'ukai va roh seta.) **3:31** Sawa'u va ede ina ro ari-ari Ruma Isa maina. Sizoho ngenana ta ari lua ro kauna dou ma'ou Ruma Isa. **3:32** Wakatu ede mboto dou mawunga doho heko Ruma Isa. Nggahi sizoho zi Sia, "Pa, ina ro ari-ari Ita wara ta ari lua. Sizoho nangupaku Ita." **3:33** Cambe va Ruma Isa, "Cousi ina Nahu? ro cousi ari-ari Nahu?" **3:34** Edempara ntanda va Sia dou-dou ma doho heko Sia ro nggahina, "Akeku ina ro ari-ari-Ku! **3:35** Dou ma rakarawi au rakane'ekai va Ruma Hatalla, sia edeku ari ra sa'e mone, ama ncawa, ro ina-Ku."

4:1 Ruma Isa tei walina zikengge Ndano Galilea. Mboto poda dou makanggudu zi Sia. Vara ndedena Sia lao dohona zi ade savua sampa zi wawo oi, ro dou mamboto ede kizina zi kengge ndano. **4:2** Edempara Ruma Isa ngoa ra teina sizoho mboto lampa rawi kai kanina conto ra ibara. Ndukeku Sia ngoa ra teina sizoho. **4:3** "Ringa ra kade'epu! Waraku savua dou makanggihi lao pari ze. **4:4** Wakatu sia wunga parina ze, wara

zei ma mavu zi ncai. Edempara mai nasi ro ngaha kampoina zei ma mavu ede. **4:5** Wara rau ma mavu zi hidi mamboto waduna kura danana. Zei-zei ede woko rocina vara danana sato'i, **4:6** pala wakatu teka liro, woro-woro zei ede tampu'ura malena edempara mango ro made vara wati ipi lu'u zei amuna. **4:7** Wara rau zei ma mavu zi woha mpori marui. Mpori marui ede woko ro apina woro-woro ede ndazina wati loana mbua. **4:8** Pala wara rau zei ma mavu zi dana ma ngawa. Zei ede woko, edempara ndazi nana'e ro mbuana, wara ma tolu mpuru, wara ma ini mpuru, ro wara ma saratu kali lipa." **4:9** Sawa'u va caritana conto ra ibara ede, nggahi Ruma Isa, "Nggomizoho ma ntau fiko ringa ra kade'epu!" **4:10** Wakatu Ruma Isa kesena, dou-dou ma wa'ura ringa ngoa ro tei-Na mai rakana Sia sama sama lavo sampuru zua dou anamori-Na. Siazoho narahoku Sia ngoa kavae auku aona conto ra ibara ede. **4:11** Edempara Ruma Isa nggahina zi siazoho, "Nggomizoho wa'ura mbei va Ruma bareka zi vadekaimu rahasia Karaja'an Allah. Pala dou-dou ma kalai rangoa ra tei kai conto ra ibara, **4:12** Loakuzu 'Siazoho zimatio ra kade'e ncau pala wati vadena au ma ndazi, siazoho zimaringa ncau-ncau, pala wati loana ka'ao, ake ndazina loakuzu siazoho aina edana ro loana ka'ao ro aina maina zi Ruma Hatalla ro Ruma Hatalla makangampu wea siazoho.'" **4:13** Edempara Ruma Isa nggahina zi siazoho, "Nggara nggomizoho watisi loamu ka'ao conto ra ibara ede, vuneku loamu ka'ao va nggomizoho conto ra ibara ma kalaina? **4:14** Dou ma pari zei ede edezu dou ma ngoa ra kahaba haba ma ramai ta Ruma Hatalla. **4:15** Zei ma mavu zincai ibara kai dou-dou ma ringa haba vuneku Ruma Hatalla ma parenta. Ndede ringana ede, mai Ibilis ro wehana au rawa'u pari zei ade siazoho. **4:16** Zei ma mavu zi hizi mamboto kai wadu ibara kai dou-dou ma ringa haba ede, ro tarima lalona kai sana adena. **4:17** Pala haba ede wati ntauna amu zei ade siazoho, ndazina wati ntoina. Ndede siazoho iuna susa ra ncoki atao kancoki va dou vara haba ede, siazoho murta lalona. **4:18** Zei ma mavu zi ade woha mpori marui ede ibara kai dou-dou ma ringa haba ede, **4:19** pala nafiki ra kananuku mavoha mori siazoho ro nane'eku mori ntau ra wara. Nawasu mamboto pahu lu'u zei ade siazoho. Vara ndedena haba ma ramai ta Ruma Hatalla na'apiku wekina zei ade siazoho, ndazina wati ntauna wua. **4:20** Ro zei ma

mavu zi dana ma ngawa ra howo ede ibara kai dou-dou ma ringa haba ede ro tarimana, sizoho nambua mboto, wara ma tolu mpuru, ma ini mpuru, ro wara ma saratu kali lipa hasina." **4:21** Sawa'u va ede Ruma Isa nggahi rauna, "Savua parana dou ma ka'a ilo edempara vontokaina roa, atao mawi'i awa wombo hizi marukai? Savua sia wati wi'ina ilo ede ese wawo ezi ilo? **4:22** Wati wara ma ili weki ma wati zi da'eda; ro wati wara lampa rawi rarahasia zimadahengga weki. **4:23** Vara ndedena, nggara ma ntausi fiko, ringapu!" **4:24** Edempara nggahi wali Ruma Isa, "Kade'e kavaepu au raringa va nggomizoho ake! Taka rakani va nggomizoho zi ru'u dou makalai zikani rau va Ruma Hatalla zi ru'u nggomizoho -- ro nanaha ncewi mboto wali. **4:25** Vara dou ma wa'ura wara ntauna, zimbei kamboto wali; pala dou ma wati wara ntauna, sato'i ma mbuipu wara zi ndaina ziweha mbali rau." **4:26** Ruma Isa tuwu walina nuntu-Na, "Karaja'an Allah, ka'ada'ana loa zi conto ra ibara kai vune savua dou ma pari zeizi omana. **4:27** Aimangazi sia namaruku; aimarai sia navolaku. Ro wakatu ede zeizi ede woko ro nanaha na'e. Pala ravune carana zeizi ede wokona ro nanaha na'e, dou ede wati vadena. **4:28** Dana edeku tantu ma kalosana hasi: saramba-rambakaina takona, sawa'u va ede wurina, edempara wuana. **4:29** Ro nggara nawa'usi tua gando ede, dou ede rau natampu'ura rombena vara rakara wakatuna zi wehakai." **4:30** "Karaja'an Allah, kai auku ndai loata ntewikai?" Sozi wali va Ruma Isa, "Kai conto auku zikani va ndai zi tarangkakai? **4:31** Karaja'an Allah, ka'ada'ana vune conto ra ibara ake: Sanggini isi sawi raweha va savua dou edempara ngguzana zi dana. Isi sawi edezu zeizi ma cumpukai to'ina zi dunia. **4:32** Pala nawa'usi rawoko, sia ndazi ma wancu na'e zi ade woha ntadi ra ntedi. Sanga-sangana nawancuku nggarina ndazina nasi-nasi loa mai, ro nandawiku sovu zi sanga-sangana." **4:33** Ndedeku Ruma Isa ngoa ra teina dou kai kanina mboto conto ra ibara vune ede, saloa ka'ao va sizoho. **4:34** Ruma Isa nakani ncauku conto ra ibara nggara Sia nangoa ra teisi dou-dou ede. Pala nggara ndai Sia lavo anamorizoho-Na, Sia nangoa kavaeku sara'ana zi sizoho. **4:35** Zi'aimambia ede wa'u Ruma Isa nggahina zi anamorizoho-Na, "Maira ndai talaoku ipa vae va ndano." **4:36** Edempara Ruma Isa ne'ena ese sampa, ro anamorizoho-Na tu'u wi'ina dou mamboto

zi kengge ndano, edempara ne'ena ese sampa ra ne'ekai Ruma Isa. Sampa-sampa makalaina wara rau ta ede. Edempara Ruma Isa ro anamorizoho-Na tampu'ura lojana. **4:37** Wati ntoina sawa'u va ede mai angi na'e. Balumba tampu'ura voena sampa ro lu'una ade sampa ndazina sampa ede zi sato'i davinikai va oi. **4:38** Zi keto sampa ede, Ruma Isa wunga maruna kai lingga zi tuta-Na. Anamorizoho-Na rozuna Sia. Nggahi sizoho, "Pa guru, savua wati ne'eta vade Ita, ndai ihara?" **4:39** Tu'u Ruma Isa, edempara vakana angi ede, ro nggahina zi ndano, "Midi, denggara!" Angi rau denggara, ro ndano nawancuku midina. **4:40** Edempara Ruma Isa nggahina zi anamorizoho-Na, "Vavauku nggomizoho dahukaimu? Vavauku nggomizoho wati imbikaimu zi Nahu?" **4:41** Edempara sizoho ndazi dahu ro nggahina zi savua lavo savua dou, "Cousi sapodakaina dou ake, sampe angi ra balumba rau nato'a zi Sia."

5:1 Edempara Ruma Isa ro anamorizoho-Na rakara zi ipa vae va Ndano Galilea, zi dana ra rasa Gerasa. **5:2** Ndede londo Ruma Isa razi sampa, Sia mai raka va savua dou mone ma losa zi ade karombo-karombo rade. **5:3** Dou ede kuasakai va roh seta ro ngge'e zi rade-rade. Sia wati wa'u ziziki wali; kone kai rante. **5:4** Wa'ura ntuwu ezi ra rimana randante, pala ntuwura rante-rante ede visa va sia, ro vesi zi ezina fokana. Sia nawancuku tenggona vara ndedena wati wara kone savua dou maloana tapa. **5:5** Aimarai aimangazi sia narewo zi rade ro zidoro-doro to'i, ro kanggica salahona ro voe kancuwuna sarumbuna kai wadu. **5:6** Wakatu eda sando'o va sia Ruma Isa mamai, sia rai-raina edempara sujuna zi tando Ruma Isa. **5:7** Kai eli ma na'e kanggica sia, "Isa, Ana Ruma Hatalla Mawancu Zese ra ntasa! Zikavune-Mu nahu ake? Kai ngara Ruma Hatalla, nahu ma raho, ai to'ina kancokimu nahu!" (**5:8** Dou ede nggahi ndedekaina vara Ruma Isa nggahina zi sia, "Roh seta, losara razi dou ake!") **5:9** Edempara Ruma Isa sozina sia, "Couku ngaramu?" Cambe va dou ede, "Ngara nahu 'Legiun' -- vara nami ake nawancuku mboto poda wekimu!" **5:10** Ntuwu poda sia rahona loakuzu Ruma Isa aina kau roh-roh seta ede losa razi dana ra rasa ede. **5:11** Zeni lavo hizi ede wara mboto poda wawi ma wunga ngupa ngaha zi kengge doro to'i. **5:12** Roh-roh seta ede rahona zi Ruma

Isa, "Takau to'ipu nami lu'u zi wawi-wawi ede." **5:13** Ro Ruma Isa satujuna. Ndazi roh-roh seta ede losana razi dou ede, edempara lu'una zi ade wawi-wawi ede. Sara'a wawi sarewo ede rai ro nggoncuna razi kengge rengge lu'u ade ndano, edempara mimina -- sara'ana wara kira-kira zua riwu mbua wawi. **5:14** Dou-dou matonggu wawi ede raina, ro kambouna haba ede aka kota ro aka rasa zi kompe ra peina. Edempara losa mena dou va ne'ena eda au ma wa'ura ndazi. **5:15** Mai siazoho zi Ruma Isa, edempara edana dou ma ralu'ukai va roh seta ede, wunga dohona ta ede. Sia nawa'ura kanina kani ra lombo, ro nawa'ura taho fiki ra kanuna. Ndazi siazoho dahu sara'a. **5:16** Dou-dou ma wa'ura eda va ndaina mandazi mavoha dou ede ro wawi-wawi ede ngoana au ma wa'ura ndazi. **5:17** Edempara dou-dou zi dana ra rasa ede rahona zi Ruma Isa loakuzu Ruma Isa tu'u wi'ina dana ra rasa ede. **5:18** Wakatu Ruma Isa ne'ena zi ade sampa, dou ma rakuasakai va roh seta ede rahona zi Ruma Isa, loakuzu vatuna Ruma Isa. **5:19** Pala wati kau va Ruma Isa, nggahi-Na, "Dulara ro ngoapu zi iwa ra wekimu au rawa'u karawi va Ruma zi ru'umu ro ede pahu tahona Ruma zi weki nggomi!" **5:20** Dou ede lao laona, ro tampu'u nuntu ra nggahina zi dana ra rasa Sampuru Kota au rawa'u karawi va Ruma Isa zi weki sia. Sara'a dou mbora akana ringa. **5:21** Ruma Isa lao mbali walina ipa vae va ndano. Zikengge ndano ede, mboto dou mamai kanggudu zi kompe ra pei Ruma Isa. **5:22** Maira savua dou ma ngara la Yairus. Sia edezu savua dou mana'ekai uma sambea zi kota ede. Wakatu eda va sia Ruma Isa, suju sia zi tando Ruma Isa, **5:23** ro naraho podaku, "Pa, ana siwe mada nasupu na'eku. Takaneo to'i weki mai zimamazana, loakuzu tahona sia ro ai to'ina madena!" **5:24** Edempara Ruma Isa lao samana lavo la Yairus. Mboto dou mavatu Sia ro naciciku Sia zi saniki welana. **5:25** Zi ade wekina ede wara rau savua dou siwe ma wa'ura sampuru zua mba'a supu mboho ra'a ma ndapo angi lavo mai takina. **5:26** Sara'a ntau ra warana nawa'ura mpoi zi ru'u colakaina aka dokte-dokte, pala wati wara ma wa'una kataho sia, supuna naha ipi tani. **5:27** Dou siwe ede nawa'ura mboto ringana mavoha Ruma Isa. Edempara zi ade woha dou mamboto ede, sia mai zenina zi Ruma Isa takontuna, **5:28** vara kananu va sia, "Sura tudu mpoampa va nahu jumba-Na, nahu

pasti zimataho!" **5:29** Tudu va sia jumba Ruma Isa, ro wakatu ede wa'u dengga mboho ra'ana. Iu va sia va one sia nawa'ura taho. **5:30** Wakatu ede wa'u iu va Ruma Isa va one wara tenggo ro walena ma losa razi sarumbu-Na. Edempara Sia tambarina zi dou mamboto ede ro sozina, "Cou ma tudu jumba Nahu?" **5:31** Nggahi ana morizoho-Na, "Ita ta'eda va ndaita ede pahu mboto dou ma cici angi. Ro Ita mbuipu sozita, cou ma tudu jumba Ita?" **5:32** Pala Ruma Isa ngge'empa tiona zi kompe ra pei-Na, zi ngupakaina, dou ma wa'ura tudu-Na. **5:33** Dou siwe ede ma vade au ma wa'ura ndazi zi wekina, kai vivi ra dahuna, sia sujuna zitando Ruma Isa ro mangakuna samenana ede. **5:34** Edempara nggahi Ruma Isa zi dou siwe ede, "Ana-Ku, vara nggomi imbimu zi Nahu, nggomi tahomu! Laora kai salama. Nggomi wa'ura taho poda!" **5:35** Wakatu Ruma Isa mbuipu nuntu ra nggahina, pila-pila dou ra kakai mai razi uma la Yairus. "Ana siwe Ita nawa'ura made," nggahi sizoho zi la Yairus. "Ita edera kasusa Pa Guru wali." **5:36** Kai wati kade'ena au ranggahi va dou-dou ede, nggahi Ruma Isa zi la Yairus, "Aina dahu, imbimpa!" **5:37** Edempara lampa wali Ruma Isa, pala Sia wati kauna kone savua dou rau zi mavatu-Na, selasi la Petrus ro la Yakub, ro la Yahya masa'e ro arina. **5:38** Wakatu rongga sizoho aka uma la Yairus, Ruma Isa edana ka'ada'ana dou-dou mangango, ro ringana nangi ro zuru ra zala ma na'e. **5:39** Edempara Ruma Isa lu'una ro nggahina ze douzoho ede, "Vavauku ngango ra nangi menakaimu? Ana dou ede wati madena, pala sia namaruku!" **5:40** Harikai va sizoho Ruma Isa. Edempara kau va Ruma Isa sara'a douzoho ede losa. Edempara wa'a va Sia ama ra ina ana dou ede ro tolu dou ana mori-Na lu'u zi ade vili ana dou ede. **5:41** Nenti va Ruma Isa rima ana dou ede, edempara nggahina zi ana dou ede, "Talita kum," aona, "Ana siwe, Nahu manggahi zi nggomi: tu'u!" **5:42** Ana dou to'i sampela ede tu'u lalona, ro lampana. (Umuna wa'ura sampuru zua mba'a.) Sara'a ma ra'eda mandazi ede nawancuku midi adena! **5:43** Pala Ruma Isa nakanta podaku sizoho ngoa lampa rawi ede zi cou-cou. Edempara nggahi-Na, "Mbeipu ngaha ana dou ede."

6:1 Razi hizi ede, Ruma Isa dula sama-sama lavo anamorizoho-Na lao aka kampo ra mporo ndai-Na. **6:2** Zi'ainaina Sabat Sia tampu'u ngoa ra teina zi

uma sambea. Wara mboto dou ta ede. Wakatu dou-dou ede ringana ngoa ra tei Ruma Isa, sizoho nawancuku mbora akana. Nggahi sizoho, "Ratavena Dou ake rakakaina sara'ana ede? Hikima mavune pahu ma wara zi weki-Na? Vuneku Sia loakaina karawi lampa rawi mavisa ra guna? **6:3** Savua laina Sia akesi ma panggita haju? Ana la Maria, sa'e la Yakub, la Yoses, la Yudas ro la Simon? Io, amancawa-amancawa rau-Na wara ma midi ta ake rau." Vara ndedena sizoho tulakaina Sia. **6:4** Edempara Ruma Isa nggahina zi sizoho, "Savua dou manabi zi lia ra horoma tave-ve, selasi zikampo ra mporo ndaina, ro zi ade woha cina ra angina ro iwa ra wekina." **6:5** Zihizi ede Ruma Isa wati loana ndawi lampa rawi mavisa ra guna kone savua, selasi katahona pila-pila dou masupu kai tohona rima-Na ese wawo douzoho ede. **6:6** Sia mbora akana va da'imbi va sizoho. Edempara Ruma Isa laona zi rasa-rasa zikompe ra pei ede, ro ngoa ra teina. **6:7** Ou va Sia sampuru zua dou anamori-Na, edempara nggadu zua-zuana sizoho ro mbeina kuasa zi sizoho zi ru'u vaka kalosakaina roh-roh seta. **6:8** Sia mbeina ngoa ra tei ake zi ru'u va sizoho, "Aina wa'amu au-au ade lampa ra laokaimu, selasi tiki. Aina wa'amu ngaha ra nono atao kazuzu sadeka, atao piti rau. **6:9** Kanipu sapatu, pala aina wa'amu zua ndo'o vaju." **6:10** Sia nggahi rauna, "Nggara nggomizoho malu'usi zi ade savua uma, ngge'epu ta ede sampe nggomizoho tu'u wi'imu kota ede. **6:11** Pala nggara nggomizoho ronggamu zi savua hizi, ro dou-dou ta ede wati ne'ena tarima rakade'e nggahi nggomizoho, tu'u wi'ipu hizi ede. Ro furapu kaluvu zi ezimu zimakarawana sizoho!". **6:12** Edempara sampuru zua anamori Ruma Isa ede laona. Sizoho lao ngoa ra kahabana va one manusia pavuaku tobana razi dosa-dosana. **6:13** Anamori Ruma Isa ede vaka kalosana mboto roh seta, osakaina mina zaitun zi dou masupu ro katahona sizoho. **6:14** Haba-haba mavoha sara'a mandazi ede rongga rau zi sangaji Herodes, vara ngara Ruma Isa nawa'ura mbou tave-ve. Wara dou ma nggahi, "Yahya Matakiki kandeu karaso dou nawa'ura mori mbali! Vara ndedena Sia ntaukaina kuasa zimakarawi mavisa ra guna ede." **6:15** Pala dou-dou makalai manggahi, "Sia Elia." Wara rau ma nggahi, "Sia nabi, vune savua dou ade weki nabi jamana ma'ulu." **6:16** Wakatu Herodes ringana ede,

nggahi sia, "Pasti ake la Yahya Matakiki kandeu karaso dou ma ntoina wa'ura kau va nahu fati kakori tutana. Ake sia nawa'ura mori mbali!" **6:17** Vara sawatipu va ede Herodes wa'ura kauna dou wa'u ra leto la Yahya, ro kalu'una zi ade uma bui. Herodes karawi ndedekaina vara la Herodias, wei ari ndaina, edezu la Filipus. Vara Herodes nawa'ura nikana lavo la Herodias, **6:18** ro mavoha lampa rawi ede wa'ura ntuwu rojo va la Yahya zi Herodes vune ake, "Wati loamu nika lavo wei ari ndaimu ede!" **6:19** Vara ndedena la Herodias wi'ina zi ade zi la Yahya ro nane'eku hade la Yahya, pala sia wati loana karawi lampa rawi ede, vara tapa va Herodes. **6:20** Vara la Herodes nawa'ura kau dou jaga kataho salamakai la Yahya zi uma bui, vara sia nadahu zi la Yahya. Sia navadeku la Yahya savua dou ma taho ranggadu va Ruma Hatalla. Ro poda nggara nuntusi la Yahya, Herodes naca'u ringa rau, konena sia ndazi darura poda adena vara ringana ede. **6:21** Cumpukaina la Herodias rakana wakatu mataho zi ainaina ndiha rawarakai Herodes. Aipu ede Herodes ndawina ndiha zi ru'u samenana dou mana'e vora zi karaja'ana, perwira-perwira ro dou-dou mana'ekai ela ra dou Galilea. **6:22** Ade ndiha ede ana sampela siwe la Herodias matari, ro tarina ede nawancuku kasana wea ade Herodes ro dou-dou mamai ede. Edempara Herodes nggahina zi ana dou sampela ede, "Au ne'e nggomi, rahompa. Nahu zimambeina zi ru'u nggomi!" **6:23** Edempara Herodes sakena zi ana dou sampela ede kai sumpa. Nggahi Herodes, "Au-au raraho va nggomi nahu zimambeimu, kone savinci karaja'anku!" **6:24** Edempara ana dou siwe sampela ede losa sozina inana, "Ina, auku mataho zi pavua raho va mada?" Cambe va inana, "Rahopu tuta la Yahya Matakiki kandeu karaso dou." **6:25** Ana dou siwe sampela ede roci mai mbalina zi Herodes ro nggahina, "Mada karaho tuta la Yahya Matakiki kandeu karaso dou zi mbeimu mada wakatu ake wa'u ese wawo tare!" **6:26** Ringana raho ede nawancuku ncoki ade Herodes. Pala sia wati loana tula raraho ede vara sia nawa'ura sumpa zi tando dou-dou mamai ede. **6:27** Ndazi sia parenta lalona savua dou majaga weha tuta la Yahya Matakiki kandeu karaso dou. Ndazi tentara ede laona aka uma bui, edempara fati kakorina tuta la Yahya. **6:28** Edempara sia wa'ana tuta ede ese wawo tare ro mbeina zi dou sampela ede. Ro dou sampela ede mbeina inana. **6:29**

Wakatu anamori-anamori la Yahya ringana lampa rawi ede, sizoho lao wehana timba la Yahya, edempara umbuna. **6:30** Rasu-rasu ranggadu va Ruma Isa ede edempara mbali walina, ro kavorona weki lavo Ruma Isa. Sizoho ngoana zi Ruma Isa sara'a rawa'u karawi ro tei va sizoho. **6:31** Mboto poda dou ma lao ra mai, ndazina ngaha rau wati wara wakatu zi ru'u va Ruma Isa ro anamorizoho-Na. Vara ndedena Ruma Isa nggahina zi anamorizoho-Na, "Maira ndai talaoku zi hizi ma lingi, tave zi loakai kalai weki ndai ro nggomizoho maloa sanawa samporo." **6:32** Edempara lao sizoho kai sampa aka hizi ma lingi. **6:33** Pala mboto dou mawa'ura eda sizoho matu'u wi'i hizi ede, ro navadeku tave lao kai sizoho. Ndazi, razi samenana kota zi dana ra rasa ede, dou-dou narai-raiku takengge ndano loakuzu rongga ulu sawatipu rongga Ruma Isa ro anamorizoho-Na. **6:34** Wakatu Ruma Isa londona zi sampa, Sia edana mboto dou. Sia kasi adena zi douzoho ede, vara sizoho vune jimba wati wara ma'ompukaina. Edempara Sia tampu'u ngoa ra teina mboto lampa rawi zi sizoho. **6:35** Wakatu wa'ura mbia ai, anamori Ruma Isa nggahina zi Sia, "Nazenira ngazi ai ro hizi ake nazo'o lavo rasa. **6:36** Ncewi tahopu kau lao dou-dou ake Pa, loakuzu sizoho naloa weli zi ngaha ra nonona zi rasa-rasa ro kampo-kampo zi kompe ra pei ake." **6:37** Pala Cambe va Ruma Isa, "Nggomizoho zimambeina ngaha ra nono sizoho." "Savua madazoho pavua lao weli roti maco'i zua ratu piti salaka zimbeikai ngaha ru'u dou-dou ake?" ndede nggahi anamori-anamori Ruma Isa ede. **6:38** Edempara sozi va Ruma Isa, "Savune roti mawara zi nggomizoho? Lao tiojapu." Sawa'u va lao tio va sizoho, nggahi sizoho, "Wara lima mbua roti ro zua tembe uta rau." **6:39** Edempara kau va Ruma Isa doho sara'a dou ede doho kalompo-kalompo zi mpori ma moro. **6:40** Dou-dou ede doho katahona, nakalompo-kalompo. Wara ma saratu dou sakalompo, ro wara rau ma lima mpuru dou sakalompo. **6:41** Edempara weha va Ruma Isa lima mbua roti ro uta zua tembe ede, edempara zongana langi ro rentana tarima kasi zi Ruma Hatalla. Sawa'u va ede tove-tove va Sia roti ede kai rima-Na ro mbeina zi anamorizoho-Na ru'u zi cengga-cengga zi dou mamboto ede. Ro uta zua tembe ede zi cengga-cengga rau zi sizoho sara'ana. **6:42** Sizoho ngahana sampe mbocuna. **6:43** Sawa'u va ede

ngaha ra nono mancewi ede kavoro va anamori-anamori Ruma Isa -- sara'ana wara sampuru zua wonca vini. **6:44** Dou mone ma ngaha roti ede wara kira-kira lima riwu dou. **6:45** Sawa'u va ede Ruma Isa kau lalona anamorizoho-Na lao ulu kai sampa aka Betsaida ipa vae va ndano, vara Sia makau wa'una dou mamboto ede dula. **6:46** Sawa'u va co'ona dou mamboto ede, Ruma Isa lao sambeana aka doro to'i. **6:47** Wakatu wa'ura ngazi ai, sampa anamori Ruma Isa wa'ura wara ade woha ndano. Pala Ruma Isa mbuipu ta ari lua. **6:48** Eda va Sia anamorizoho-Na, nahompaku karawe sampa ede vara angi matapa ra tule sampa. Vara ndedena, kira-kira hela voe tolu ro voe ini aimasizi, Sia maina zisiazoho lampana ese wawo oi. Ro Sia lampa ntuwuna vune-vune mane'e kalalo sizoho. **6:49** Wakatu eda va sizoho va one Sia malampa ese wawo oi, kacai va sizoho Sia henca, **6:50** ndazina sizoho kanggica va dahuna. Vara sizoho sara'ana edana Sia ro sizoho nawancuku wezina. Pala Ruma Isa nggahi lalona zi sizoho, "Midira! Nahu Isa. Aina dahu!" **6:51** Edempara Sia ne'ena zi sampa sizoho, ro angi rau denggana. Anamori Ruma Isa nawancuku mbora akana. **6:52** Lampa rawi mavisa ra guna kai lima roti ede watipu loa ka'ao va sizoho. Nancokiku zi loa ka'ao va sizoho. **6:53** Wakatu ronggana ipa vae va ndano, sizoho lavuna zikengge ndano Genesaret. **6:54** Wakatu losa sizoho ade sampa eda va dou-dou va one ma mai ede Ruma Isa. **6:55** Edempara sizoho narai tave-ve zi sara'a dana ra rasa ede, ro tampu'ura wa'ana dou-dou masupu ese wawo dipi zi Ruma Isa. Nggara ringa va sizoho va one Ruma Isa wara zisavua hizi, sizoho nawa'aku dou-dou ma supu ta aka. **6:56** Tave-ve rau maikai Ruma Isa -- nataho zi kampo, zi kota atao zi desa-desa -- dou-dou ngge'empa maina ta ede ro nawi'iku dou-dou masupu va sizoho zi lapanga. Edempara naraho podaku va sizoho loakuzu dou-dou masupu ede kau to'ina tudu jumba Ruma Isa, kone va sumpu mpoana. Sara'a ma ratuduna, nandazi taho.

7:1 Sakalompo dou Farisi ro pila-pila dou guru agama ma ramai ta Yerusalem maina zi Ruma Isa. **7:2** Sizoho na'edaku pila-pila dou anamori Ruma Isa mangaha kai rima ma wati raso sacara agama, edezu kai watira waca uluna rima vune atora agama. **7:3** Dou-dou Farisi, ndede rau sara'a

dou Yahudi, nawancuku to'ana watu lampa rawi ranginakai zi wa'i ra waro sizoho. Sizoho wati zimangaha, sawatipu va wacana rima vune cara rawa'u katantukai. **7:4** Au rawelina zi amba wati zimangaha, sawatipu va waca ulu wa'una. Ro mbotopu atora makalai zi wa'i ra waro sizoho ma mbuipu cia nenti va sizoho; vune misakai atora alo gala, mangko, ro tau ra tu'i randawi kai romba. **7:5** Vara ndedena dou-dou Farisi ro guru-guru agama ede sozina zi Ruma Isa, "Vavauku anamori-Mu ngaha kai rima wati rawaca? Vavauku sizoho wati vatukaina lampa rawi ranginakai zi wa'i ra waro ndaita?" **7:6** Cambe va Ruma Isa, "Nggomizoho dou ma ca'u coro-coro! Nancihi podaku nggahi rakarongga va Ruma Hatalla zi Yesaya mavoha nggomizoho, edezu, 'Ndake nggahi Ruma Hatalla, Dou-dou ede cuma nembana Nahu kai nggahi ra eli, pala ade sizoho zo'o zi Nahu. **7:7** Mpoampa sizoho nembana Nahu, vara atora manusia ratei va sizoho vune-vune ede atora Nahu!" **7:8** Parenta-parenta Ruma Hatalla wati kaco'i va nggomizoho, ro atora-atora manusia nenti kacia va nggomizoho." **7:9** Edempara nggahi wali Ruma Isa, "Nggomizoho maloa poda tula parenta Ruma Hatalla loakuzu ngge'empa nenti kaciamu rangoa ra tei va ndaimu. **7:10** Musa nawa'ura mbei parenta ake, 'Lia ra horomapu ama ro inamu,' ro cou-cou ma'i'a ra va'a ama ra inana, pavuaku zi hukum made.' **7:11** Pala nggomizoho ngoa ra teimu: Nggara dou manggahi zi dou matuana, 'Au ma zi pavua zimbei va mada zi ru'u ama ro inaku, wa'ura zonggo ra mbei va mada zi Ruma Hatalla,' **7:12** edempara nggomizoho wati pavuamu dou ede zi pavua karawi zi bantukaina ama ra inana. **7:13** Ndazi kai ngoa ra tei va ndaimu rambei va nggomizoho zi dou-dou, nggomizoho makamboraku nggahi ra eli Ruma Hatalla. Mbuipu mboto walina lampa rawi vune ake rakarawi va nggomizoho." **7:14** Edempara ou va Ruma Isa sakali wali dou mamboto ede ro nggahina zi sizoho, "Ringa ra kade'epu loakuzu loamu ka'ao! **7:15** Wati wara au-au ma ramai ta ari lua ma lu'u zeu dou ma loa kandazi dou ede najis. Pala, ma ralosa razi savua-vua dou, edeku ma kandazina sia najis. **7:16** Ndazi, nggara mantausi fiko ringa ra kade'epu." **7:17** Wakatu Ruma Isa tu'u wi'ina dou mamboto ede ro lu'una zeu uma, anamorizoho-Na sozina zi Sia mavoha aona conto ra ibara ede. **7:18** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Savua nggomizoho wati ngge'epu

loamu ka'ao? Savua nggomizoho wati loamu ka'ao va one ma ralu'u ze
savua-vua dou wati loana kandazi najis dou ede? **7:19** Vara ma ralu'u ede
wati saina zi ade, pala nalampa ta loko, edempara nalosa wali." Kai nggahi
ra eli ede Ruma Isa nakatadaku va one sara'ana ngaha ra nono halal. **7:20**
Edempara Ruma Isa nggahi walina, "Ma ralosa zi dou, edeku ma
kasampuna sia. **7:21** Vara ramaina ta ze, edezu ramaina ta ze ade, woko
fiki ra kananu madavae ma kandazi dou karawi madavae, mpanga, hade
dou, **7:22** zina, matipu dou, mafitina, ro makarawi sara'a madavae,
mandazi na'e ade, wati sopa, hiana, sombo, ro ncoki zi ngoa ra tei. **7:23**
Sara'a ma iha ra davae ede ramai ze maina, ro edeku ma kandazina najis
dou." **7:24** Sawa'u va ede Ruma Isa tu'u wi'ina hizi ede, ro laona aka dana
ra rasa zeni lavo kota Tirus. Sia lu'una ze savua uma ro wati ne'ena zi vade
va dou va one Sia wara zi uma ede. Pala Sia wati loana cili weki. **7:25**
Savua ina, ma ana siwena lu'ukai va roh seta, naringaku mavoha Ruma Isa.
Sia maina zi Ruma Isa ro sujuna zi tando Sia, **7:26** narahoku loakuzu
Ruma Isa vaka kalosa roh seta razi anana ede. Dou siwe ede laina dou
Yahudi, warakaina zi dana ra rasa Fenisia zi Siria. **7:27** Nggahi Ruma Isa
zi sia, "Zambe-zambe to'i pavuaku mbei ulu ngahana. Wati tahona weha
wea ngaha ra nono zambe to'i, sawa'u va ede zi vale mbei lako." **7:28**
"Poda Ruma," cambe va dou siwe ede, "lako-lako mawara awa wombo
meja rau nangaha sewi-sewi ravavu zambe-zambe to'i!" **7:29** Edempara
Ruma Isa nggahina zi sia, "Vara cambemu ede, dulara; roh seta nawa'ura
losa razi anamu!" **7:30** Ina ede dulana. Zi'uma, sia edana anana mawunga
maru zi hizi marukai, ro roh seta nawa'ura poda-poda losa ze ana dou
ede. **7:31** Sawa'u va ede Ruma Isa tu'u wi'ina dana ra rasa Tirus, ro lampa
sai-Na Sidon lao aka Ndano Galilea. Sia wehana ncai malampa sai dana ra
rasa Sampuru Kota. **7:32** Ta ede wa'a va dou zi Sia savua dou ma mpongi
ra mpinga. Raho va siazoho toho to'ina rima-Na ese wawo dou ede. **7:33**
Ruma Isa wa'a peso kalaina dou ede razi dou mamboto, edempara
kalu'una kangge-Na zi vali vae fiko dou ede. Edempara fela va Ruma Isa,
ro zamana rera dou ede. **7:34** Sawa'u va ede Ruma Isa zongana langi,
edempara sasi ka'ipina nawa-Na ro nggahi-Na zi dou ede, "Efata," aona
"Hengga ra weki!" **7:35** Fiko dou ede loana ringa ro rerana ndazi mapu

mbali, ro sia tampu'ura loana nuntu. **7:36** Edempara Ruma Isa kantana sizoho sara'a nuntu ra nggahi mavoha lampa rawi ede zi cou-cou rau. Pala nanaha kanta va Ruma Isa, nanaha edeku kambou va sizoho. **7:37** Ro samenana dou ma ringana ede nawancuku mbora akana. Nggahi sizoho, "Sara'a rakarawi-Na kai taho! Sia nakandaziku dou mampinga ndazi loa ringa ro dou mampongi ndazi loa nuntu!"

8:1 Wati ntoina sawa'u va ede, wara wali sakolompo dou mamboto mamai kavoro weki. Vara sizoho wati wara zi ngaha ra nono, ou va Ruma Isa anamorizoho-Na ro nggahi-Na, **8:2** "Nahu kasi ade-Ku zi dou mamboto ake. Wa'ura tolu nai ntoina sizoho sama-samana lavo Nahu, ro ake sizoho wati ntauna ngaha ra nono. **8:3** Nggara kausi va Nahu dula sizoho kai loko mantaru, sizoho zimambisa zi woha ncai. Au walipu zi ade weki sizoho wara ma ramai zi hizi mazo'o." **8:4** Cambe va anamori Ruma Isa, "Zi hizi ma zo'o ro lingi ake, taveku zirakakai va dou ngaha ra nono mancihi zi ru'u va samenana dou ake?" **8:5** "Savune roti mawara zi nggomizoho?" sozi va Ruma Isa. "Io pidu," cambe va sizoho. **8:6** Edempara kau va Ruma Isa doho dou mamboto ede zi wawo dana, edempara weha va Sia roti pidu mbua ede ro renta-Na syuku zi Ruma Hatalla. Sawa'u va ede tove-tovena roti ede kai rima-Na ro mbeina zi anamorizoho-Na loakuzu cengga-cengga zi ru'u douzoho ede. Edempara karawi va anamori zoho-Na. **8:7** Sizoho nantau pila-pila tembe uta to'i rau. Ruma Isa rentana syuku zi Ruma Hatalla zi uta-uta ede. Edempara kauna anamorizoho-Na cengga-cengga uta ede rau. **8:8-9** Douzoho ede ngahana sampe mbocu -- wara kira-kira upa riwu dou ma ngaha. Sawa'u va ede anamori Ruma Isa kavorona mancewi ngaha ra nono ede -- pidu wonca vini. Edempara kau va Ruma Isa dula douzoho ede, **8:10** ro Sia lavo anamori-Na ne'e lalona sampa ro lao aka dana ra rasa Dalmanuta. **8:11** Pila-pila dou Farisi maina zi Ruma Isa, ro tampu'u cencena lavo Sia va ne'ena vavu Ruma Isa. Raho va sizoho Ruma Isa ndawi lampa rawi mavisa ra guna zi ru'u tanda va one Sia ma ramai ta Ruma Hatalla. **8:12** Ruma Isa wetana edempara cambe-Na, "Vavauku dou-dou jamana ake rahokaina Nahu karawi mavisa ra guna? Wati! Nahu wati zimambe tanda

vune ede zi sizohoh!" **8:13** Edempara tu'u wi'i va Ruma Isa sizohoh, ro nentina sampa; edempara laona ipa vae va ndano ede. **8:14** Anamori Ruma Isa nefana wa'a kancihi roti. Sizohoh cuma ntauna roti savua zi sampa. **8:15** "Aina kabare zi vuha dou-dou Farisi ro vuha Herodes," nggahi Ruma Isa zi sizohoh. **8:16** Edempara anamori-anamori Ruma Isa ede tampu'ura nuntuna lampa rawi ede. Nggahi sizohoh, "Nggahi ndedekai Sia, vara ndai wati ntauta roti." **8:17** Ruma Isa navadeku au ranggahi va sizohoh. Vara ndedena sozi va Sia zi sizohoh, "Vavauku nggomizohoh zi nggahikaimu va one wati ntaumu roti? Savua nggomizohoh wati vademu ro wati ngge'epu loamu ka'ao rau? Ndede pahu mpulana fiki ra kananu nggomizohoh?" **8:18** Nggomizohoh mantau mada -- vavau wati edakaimu? Nggomizohoh mantau fiko -- vavauku wati ringakaimu? Savua wati kawara va nggomizohoh **8:19** lima mbua roti ntoina ede ratove-tove va Nahu zi ru'u lima riwu dou? Pila wonca vini mancewi rakavoro va nggomizohoh?" "Sampuru zua, " cambe va sizohoh. **8:20** "Ro wakatu tove-tove va Nahu pidu mbua roti ru'u upa riwu dou, " sozi wali va Ruma Isa, "Pila wonca mancewi ngaha ra nono rakavoro va nggomizohoh?" "Pidu, "cambe va sizohoh. **8:21** "Wati ngge'epu loamu ka'ao rau va nggomizohoh?" Nggahi Ruma Isa wali. **8:22** Sizohoh ronggara aka Betsaida. Ta ede wa'a va dou savua dou mambuda zi Ruma Isa, ro rahona loakuzu zama va Sia dou mambuda ede zi katahona. **8:23** Edempara zama va Ruma Isa rima dou mambuda ede ro zandana sia losa ari mai va kota ede. Sawa'u va ede fela va Ruma Isa mada dou ede. Wi'i va Sia rima-Na zi mada dou ede, edempara sozina zi sia, "Savua maloa eda au-au nggomi ake?" **8:24** Dou ede ntandana tatandona, edempara nggahina, "Io, mada ka'eda dou malampa-lampa; pala sizohoh zi edaku vune fu'u haju." **8:25** Wi'i wali va Ruma Isa rima-Na zi mada dou ede. Sakali ake dou ede na'usahaku ntanda sawa'u-wa'una. Tahora madana, ro sia na'eda sara'aku kai taroa poda. **8:26** Edempara Ruma Isa nggahina zi dou ede, "Dulara, ro aina mbali aka kota ede." **8:27** Ruma Isa ro anamorizohoh-Na lao aka desa-desa zikompe ra pei Kaisarea Filipi. Ziwoha ncai sozi va Ruma Isa zi sizohoh, "Ranggahi dou, couku Nahu ake?" **8:28** Cambe va sizohoh, "Wara manggahi: la Yahya Matakai kandeu karaso dou; wara rau ma nggahi la Elia, ro ma kalai wali

manggahi: savua dou ade weki nabi." **8:29** "Pala nggahi ndai nggomizoho, Nahu ake cou?" sozi va Ruma Isa. Cambe va la Petrus, "Ita, edezu Sangaji Mambei salama!" **8:30** Edempara Ruma Isa ngoa ra kawarana sizoho, loakuzu wati ngoana zi cou-cou rau mavoha ndai-Na. **8:31** Sawa'u va ede, Ruma Isa tampu'u ngoa ra teina anamorizoho-Na, va one Ana Manusia pavuaku mboto iuna susa ra ncoki, ro zi tula ao va dou-dou mana'ekaina, dou-dou mana'ekai imam, ro guru-guru agama. Sia zihade, pala zi ainaina katolukaina Sia zikamori mbali. **8:32** Kai ngoa kavae poda va Ruma Isa ngoana lampa rawi ede zi anamorizoho-Na. Edempara la Petrus ravi wa'ana Ruma Isa takompena, ro rojona Sia. **8:33** Pala Ruma Isa tambarina ro tiona anamorizoho-Na, edempara rojona la Petrus, "Lao aina wara ta ake, Magoda! Fiki ra kananumu ede fiki ra kananu manusia; laina fiki ra kananu Ruma Hatalla!" **8:34** Edempara Ruma Isa ouna dou mamboto ma wara ta ede sama-sama lavo anamorizoho-Na. Edempara Sia nggahina zi douzoho ede, "Dou ma ne'e vatu Nahu, pavuaku nefana au ramapenti zi ru'u va ndaina, sawa'u va ede tundu salibna, ro vatu lalopu Nahu. **8:35** Vara dou ma ne'e taha morina, zimambora morina. Pala dou ma koroba morina zi ru'u va Nahu ro zi ru'u Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla, zimakasalamana. **8:36** Auku ncewina zi ru'u savua-vua dou, nggara sara'a dunia ake ndazi ntauna, pala sia nambora morina? **8:37** Savua loaku mori ede cepe kai au-au? **8:38** Nggara savua dou namajasi mangaku Nahu ro au rangoa ra tei va Nahu zi jamana maduruhaka ro iha ra davae ake, Ana Manusia namaja rau mangaku dou ede, wakatua Sia maina peade kai kuasa Ama-Na, zende va mala'eka-mala'eka ma raso."

9:1 "Zivademu!" Nggahi Ruma Isa. "Razi ade weki nggomizoho ta ake wara ma wati zimamade, sawatipu va edana karaja'an Allah lavo kuasana!" **9:2** Ini nai sawa'u va ede, wa'a va Ruma Isa la Petrus lavo la Yakub ro la Yahya, kalai weki zi savua doru ma zese. Zitando mada sizoho Ruma Isa runka pahuna. **9:3** Kani ra lombona ndazi lanta kancilo. Wati wara kone savua dou rau mataki duva zi dunia ake ma wa'u duva vune lanta ede. **9:4** Edempara anamori-Na toluna ede edana Ruma Isa manuntu ra nggahi lavo la Elia ro la Musa. **9:5** Edempara la Petrus

nggahina zi Ruma Isa, "Pa Guru, nawancuku caruna ndai ta ake. Tahompara madazoho matu'u tolu mbua kema: savua zi ru'u Ita, savua zi ru'u Musa, ro savua wali zi ru'u va Elia." **9:6** Sapodakaina la Petrus wati vadena auku zi pavua nggahina, vara sia lavo lengana zuana ede wunga dahu podana. **9:7** Edempara vontu va apu sizoho ro ade apu ede wara ringa eli ma nggahi, "Akeru Ana-Ku rameci-Ku, ringa ra kade'epu Sia!" **9:8** Roci-roci tio va sizoho zi kompe ra pei sizoho, ro wati eda wali va sizoho cou-cou rau ta ede masama-sama lavo sizoho, selasi Ruma Isa mpoampa. **9:9** Wakatu sizoho londona zi doru ede, Ruma Isa ngoa ra kawarana sizoho, "Aina ngoamu zi cou-cou rau au ra'eda va nggomizoho akande sawatipu Ana Manusia zi kamori mbali razi made-Na." **9:10** Sizoho vatuna rangoa ra tei ede, pala zi ade weki ndai sizoho tampu'u nuntu ra nggahina auku aona nggahi Ruma Isa "mori mbali razi made". **9:11** Edempara sozi va sizoho zi Sia, "Vavauku guru-guru agama nggahikaina va one Elia pavuaku mai uluna?" **9:12** Cambe va Ruma Isa, "La Elia poda mamai ulu zimakanggorina sara'a urusa. Pala vuneku lampa rawi mavoha Ana Manusia? Vavauku zi ade Alkitab wara ratunti vara Sia zimamoto iu susa ra ncoki ro zi katuna ra kavawa va dou?" **9:13** Pala Nahu manggahi zi nggomizoho: la Elia nawa'ura mai, ro ruku ra rawi dou-dou zi sia ve rane'e sizoho, ede ncihi ncao lavo ratunti ade Alkitab mavoha weki ndaina." **9:14** Wakatu Ruma Isa lavo anamori-Na toluna kavoro mbali lavo anamori-Na ma kalai, eda va sizoho mboto dou ta ede. Pila-pila dou guru agama wunga cence lavo anamori Ruma Isa ede. **9:15** Dou-dou ede ndede edana Ruma Isa, sizoho mbora akana, edempara rai aona Sia. **9:16** "Au cence nggomizoho lavo guru-guru agama ede?" Sozi va Ruma Isa zi anamorizoho-Na. **9:17** Savua dou zi ade weki dou mamoto ede macambe, "Pa Guru, mada wa'aku anaku zi Ita. Sia nampongi va lu'ukai va roh seta. **9:18** Nggara nadeisi va roh seta ede sia, navate-vateku sarumbuna zi dana, asana nambovo, nandu'uku woina, ro kiro sara'a sarumbuna. Raho va mada anamori Ita mavaka kalosana roh seta ede, pala wati loa karawi va sizoho." **9:19** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Heba poda nggomizoho ake! Nggomizoho poda-poda dou ma wati imbi. Sampe vune aiku Nahu pavuaku midi sama lavo

nggomizoho ro saba kai zi nggomizoho? Wa'a ca'arapu ana dou ede!" **9:20** Edempara wa'a va sizoho ana dou ede zi Ruma Isa. Ndede roh seta ede edana Ruma Isa, kandazi va sia sarumbu ana dou ede kiro, ndazina ana dou to'i ede mavu kali warena zi dana. Asana mambovo. **9:21** Edempara sozi va Ruma Isa zi amana, "Savunera ntoina sia ndakena?" "Ra'aipu to'i wa'una!" cambe va amana. **9:22** "Nawa'ura ntuwu roh seta ede ne'ena hade sia ake kai kamavuna zi ade afi atao zi ade oi. Pala nggara Ita taloasi bantu, kasi to'i ade Ita zi madazoho ro bantuta madazoho!" **9:23** "Bune nggahimu? Nggara loasi va Ita?" cambe va Ruma Isa. "Sara'ana loa, sura imbi va dou!" **9:24** Kanggica lalo ama ede, "Ruma, mada ka'imbi, pala imbi mada mbuipu kurana. Bantu to'ipu mada loakuzu ncewi imbi waliku!" **9:25** Wakatu Ruma Isa edana va one mboto dou matampu'u mai kanggudu. Parenta va Sia roh seta ede kai nggahi-Na, "Roh mpinga ro mpongi, Nahu maparenta nggomi losa ze ana dou ake, ro aina sakali-kali lu'u walimu ze ana dou ake!" **9:26** Roh seta ede kanggicana, edempara kandazina sarumbu ana dou ede ndazi kiro, edempara losana ze ana dou ede. Ana dou ede zi edamu vune timba, ndazina sara'a dou manggahi, "Sia nawa'ura made!" **9:27** Pala Ruma Isa nentina rima ana dou ede ro bantuna katu'u. Ana dou ede tu'una. **9:28** Sawa'u va Ruma Isa zi uma, anamorizoho-Na mai kai sacara weki zi Sia ro sozina, "Vavauku madazoho wati loakaimu vaka kalosa roh seta ede?" **9:29** Cambe va Ruma Isa, "Roh seta vune ede wati loa zi vaka kalosa kai cara au-au rau, selasi kai do'a." **9:30** Ruma Isa ro anamorizoho-Na tu'u wi'ina hizi ede ro lao lampa walina lao ta Galilea. Ruma Isa wati ne'ena vade va dou tave warakai Sia, **9:31** vara Sia wunga ngoa ra teina anamorizoho-Na. "Ana Manusia zi zonggo zi kuasa manusia," ndede nggahi Ruma Isa, "ro Sia zihade, pala zi ainaina katolukaina Sia zimamori mbali!" **9:32** Anamorizoho-Na wati loana ka'ao au rangoa ra tei va Ruma Isa, pala sizoho nadahuku sozi zi Sia. **9:33** Sizoho ronggara zi Kapernaum. Sawa'u va zi uma, sozi va Ruma Isa zi anamorizoho-Na, "Au cence ncihi nggomizoho zi woha ncai akana ede?" **9:34** Sizoho wati cambena, vara zi woha ncai sizoho cence ncihina mavoha couku ma ipi na'e. **9:35** Ruma Isa dohona, edempara ouna sampuru zua dou anamori-Na ede. Nggahi Sia

zi anamorizoho-Na, "Dou ma ne'e ndazi sarambakaina, sia pavuaku ndazi ma cumpukai ro pavuaku ndazina ada zi samenana dou." **9:36** Edempara weha va Ruma Isa savua ana dou to'i, ro kakizina ana dou to'i ede zi tando sizohu sara'a. Pohu va Ruma Isa ana dou to'i ede ro nggahina zi anamorizoho-Na, **9:37** "Dou ma tarima ana dou to'i vune ake vara Nahu, ede aona natarimaku Nahu. Ro dou ma tarima Nahu, sia laina tarimana Nahu mpoa, pala natarima rauku Sia ma ranggadu Nahu." **9:38** Edempara la Yahya nggahina zi Ruma Isa, "Pa Guru, madazoho edamu savua-vua dou vaka kalosana seta kai ngara Ita. Ro madazoho kantamu sia vara sia laina lenga ndaita." **9:39** Pala nggahi Ruma Isa, "Aina kantamu sia, vara wati wara kone savua dou ma karawi mavisa ra guna kai ngara Nahu, maloa lalo ka'iha-iha Nahu. **9:40** Vara dou ma wati ao ndaita, ede aona nahoruku ndaita. **9:41** Kawarapu! Dou ma mbei nono zi ru'u nggomi vara nggomizoho anamori Sangaji Mambei salama, sia pasti zimatarima ufana." **9:42** "Cou makandazina savua dou ade weki dou-dou ma to'i ake wati imbi walina zi Nahu, nancewi tahopu wadu nggirukai ziziki zi wo'ona, ro sia zi paki zi ade moti. **9:43** Nggara rimamu makamaikaimu dosa, dompopu rimamu ede! Nancewi tahopu nggomi morimu lavo Ruma Hatalla kone dawara savae rimamu ntewi kaisi nggomi lavo rimamu vali vae lu'umu ade anaraka, edezu afi ma'ederahizi. **9:44** Ta aka afi wati loana made, ro kako wati loana made. **9:45** Ro nggara ezimu makamaikaimu dosa, dompopu ezimu ede. Nancewi tahopu nggomi morimu lavo Ruma Hatalla konena dawara ezimu savae, ntewi kaisi nggomi lavo ezimu vali vae zipaki zi ade anaraka. **9:46** Ta aka afi wati loana made ro kako wati loana made. **9:47** Nggara madamu makamaikaimu dosa, cingga pakipu isi madamu ede! Nancewi tahopu nggomi lu'umu zi ade Karaja'an Allah kone wati wara savae madamu, ntewi kaisi nggomi lavo madamu vali vae zipaki zi ade anaraka. **9:48** Ta aka afi wati loana made ro kako wati loana made. **9:49** Sanikina dou zikaraso kai afi, vune koroba zikaraso kai sia. **9:50** Sia ede taho, pala nggara sia nawa'usi cava, savua loaku zi kandanga mbali? Ndazi, pavuapu nggomizoho ndazimu vune sia -- mori sama-samapu kai taho ra meci angi.

10:1 Edempara Ruma Isa tu'u wi'ina hizi ede, ro laona aka dana ra rasa Yudea ro dana ra rasa ipa vae va Sori Yordan. Dou mamboto mai kanggudu walina zi kompe ra pei Ruma Isa. Ro vune ranginakai Ruma Isa ngoa ra teina sizoho. **10:2** Pila-pila dou Farisi mai rauna va ne'ena vavu Ruma Isa. Sozi va sizoho, "Nggahi hukum agama ndaita, savua loaku dou wi'i weina?" **10:3** Cambe va Ruma Isa, "La Musa mbeina parenta au zi ru'u nggomizoho?" **10:4** "Musa nakauku dou wi'i weina, sura tunti ulu wa'una sura ncengga," cambe va sizoho. **10:5** "Musa tuntina parenta ede vara nggomizoho nawancuku ncoki zi ngoa ra tei," nggahi Ruma Isa zi sizoho. **10:6** "Pala aipu sarambana, aipu wakatu 'Ruma Hatalla kandazina manusia, nggahina va one Ruma Hatalla kandazina sizoho mone ro siwe. **10:7** Vara ndedena dou mone natu'u wi'iku ina ra amana ro campona lavo weina, **10:8** ndazi zuana ede ndazi savua.' Ndazi, sizoho laina zua dou wali, malaisi savua. **10:9** Vara ndedena, au rawa'u kasavua va Ruma Hatalla, wati loa zicengga va manusia!" **10:10** Sawa'u va sizoho lu'una zei uma, anamorizoho-Na sozina Ruma Isa mavoha lampa rawi ede. **10:11** Nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Cou ma wi'i weina edempara nikana lavo siwe makalai, dou ede najina zi weina ma sararamba ede. **10:12** Ndede rau dou siwe mawi'i rahina edempara nikana lavo mone ma kalai, sia rau najina." **10:13** Wara dou-dou mawa'a zambe-zambe to'i zi Ruma Isa loakuzu Sia zama ro mbeina bareka sizoho. Pala anamori-anamori Ruma Isa nggahikaina douzoho ede. **10:14** Edana lampa rawi ede, Ruma Isa mbanina edempara Sia nggahina zi anamorizoho-Na, "Co'opu zambe-zambe to'i ede maina zi Nahu! Aina kantamu sizoho, vara dou-dou vune akeku zimandazi anggota ela Karaja'an Allah. **10:15** Kawarapu ake! Cou mawati mai satando Ruma Hatalla vune savua ana dou to'i, wati zimandazi anggota ela Karaja'an Allah." **10:16** Sawa'u va nggahi ndedena, pohu va Ruma Isa zambe-zambe to'i ede, edempara toho va Sia rima-Na ese wawo sizoho cua-cua ndaina ro mbeina bareka sizoho. **10:17** Wakatu Ruma Isa lampa lao wali-Na, savua dou mai rai-raina zi Ruma Isa. Dou ede sujuna zi tando Ruma Isa ro sozina, "Guru ma taho, auku zi pavua karawi va mada loakuzu rakaku mori masapodakaina ro ma'ederahizi?" **10:18** "Vavauku nggomi nggahikaimu Nahu taho?" sozi va

Ruma Isa. "Wati wara ma taho, selasi ndai Ruma Hatalla. **10:19** Nggomi mawa'ura vade parenta-parenta Ruma Hatalla, 'Aina hade dou, aina jina, aina mpanga, aina nuntu ra nggahi cowa, aina tipu dou, lia ra horomapu ama ro inamu.' " **10:20** "Pa Guru," nggahi dou ede, "samenana parenta ede wa'ura vatu va mada ra'aipu to'i wa'uku." **10:21** Ntanda va Ruma Isa dou ede kai meci ra ca'una edempara nggahina, "Zi savua walipu lampa rawi zi pavua karawi va nggomi. Laora landa sara'apu ntau ra waramu; pitina mbeipu dou mancoki mori, ro nggomi zimaraka ntau ra wara aka saroga. Sawa'u va ede mai vatupu Nahu." **10:22** Ringana nggahi ndede Ruma Isa, dou ede to'i adena, edempara tu'u wi'ina hizi ede kai adena masusa vara sia nawancuku ntau ra warana. **10:23** Edempara ntanda va Ruma Isa anamorizoho-Na edempara nggahi-Na zi sizoho, "Nawancuku ncokina zi ru'u va dou mantau ra wara ndazi anggota ela Karaja'an Allah!" **10:24** Anamorizoho-Na nambora akana ringana nggahi Ruma Isa ede. Pala Ruma Isa nggahi walina, "Ana-ana-Ku, nancoki podaku ndazi anggota ela Karaja'an Allah!" **10:25** Nancewi mozapu savua onta lu'u zezi karonga nda'u ntezi kaisi lavo savua dou mantau ra wara lu'u zi Karaja'an Allah." **10:26** Nggahi ra eli Ruma Isa ede nakamboraku aka anamorizoho-Na, ndazina sizoho sozi mena angina zi savua lavo savua dou, "Nggara ndedesi, couku maloa salama?" **10:27** Ruma Isa ntanda-Na sizoho ro cambena, "Ru'u manusia ede wati lu'u va aka, pala wati wara zidaloa va Ruma Hatalla; sara'ana naloaku va Ruma Hatalla." **10:28** Edempara nggahi la Petrus, "Tiopu, madazoho wa'ura tu'u wi'imu sara'ana zi vatukaimu Ita." **10:29** Nggahi Ruma Isa, "Imbipu: dou ma wa'ura tu'u wi'i uma ra salajana, atao sa'e ra ari monena atao amancawana, atao inana, atao amana, atao ana-anana, atao tolo ra oma rauna vara vatuna Nahu ro vara Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla, **10:30** dou ede zimatarima ncewi mboto zi wakatu ake. Sia zimaraka saratu kali ncewi mboto uma, sa'e ra ari monena, amancawana, ina, ana-anana, tolo ra oma, -- ro kancoki rau. Ro pea zi jamana ma kento, dou ede zimatarima mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **10:31** Pala mboto dou masarambakaina ndazi cumpukai ro mboto ma wakatu ake cumpukaina zimandazi ma sarambakaina." **10:32** Ruma Isa ro anamorizoho-Na wunga lampana lao aka Yerusalem. Ruma

Isa lampa ulu, ro anamorizoho-Na nadarura mena. Ro dou-dou ma watu siazoho ta kontu rau na'iuku dahu rau. Edempara Ruma Isa ou kalai walina anamorizoho-Na ro ngoana siazoho au ma ndazi pea zi sarumbu ndai-Na.

10:33 "Ringa ra kade'epu," nggahi-Na, "ndai ake wunga lao aka Yerusalem. Ta aka Ana Manusia zi zonggo zi dou-dou mana'ekai imam ro guru-guru agama. Sia zihukum made, wa'u va ede Sia zizonggo zi dou-dou malaina Yahudi. **10:34** Siazoho zimakasungge-sungge Sia, nakatufeku Sia, kancokina Sia, ro nasalibku Sia. Pala zi ainaina katolukaina Sia zimamori mbali." **10:35** Edempara la Yakub ro la Yahya, edezu ana-ana la Zebedeus, mai rakana zi Ruma Isa. "Pa Guru," nggahi siazoho, "wara savua lampa rawi zi ne'e va madazoho zikarawi va Ita, zi ru'u va madazoho." **10:36** "Auku ne'e nggomizoho zikarawi wea va Nahu?" sozi va Ruma Isa. **10:37** Cambe va siazoho, "Madazoho mane'e doho zi kompe wana ra ku'i Ita, madohosi Ita zi kadera Sangaji mazese ra ntasa." **10:38** "Nggomizoho wati vademu au raraho va nggomizoho," nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Savua masanggo nggomizoho nono razi mo susa ra ncoki zi nono va Nahu ro lu'u zi ade hizi susa ra ncoki zil'uukai va Nahu?" **10:39** "Io wa'u," cambe va siazoho. Edempara Ruma Isa nggahi walina zi siazoho, "Poda nggomizoho zimanono kai mo susa ra ncoki zi nono va Nahu, ro lu'u zi hizi susa ra ncoki zil'uukai va Nahu. **10:40** Pala mavoha cou zimadoho zi kompe wana ra ku'i Nahu, ede laina Nahu ma katantuna, Ruma Hatalla ma katantuna cou-cou zimadoho zi hizi-hizi ede." **10:41** Wakatu sampuru dou anamori-Na ma kalai ede, ringana lampa rawi ede, siazoho mbanina zi la Yakub ro la Yahya. **10:42** Ndazi Ruma Isa ouna siazoho sara'ana, edempara nggahi-Na, "Nggomizoho mavadeku va one dou-dou mana'ekai bangsa ma wati pata Ruma Hatalla nakasusaku ela ra douna. Ro dou-dou mana'ekai siazoho nakasusaku siazoho. **10:43** Pala nggomizoho wati loamu ndede! Pala dou ma ne'e ndazi na'e zi ade weki nggomizoho, sia napavuaku ndazina makarawi wea au raziparalu va nggomizoho. **10:44** Ro dou ma ne'e ndazi sarambakaina zi ade weki nggomizoho, pavuaku ndazina ada zi ru'u sara'ana. **10:45** Vara Ana Manusia rau maina wati zi kavua va dou, Sia maina ru'u zimakavua dou ro zimazonggo nawa-Na ru'u hori kalosa dou mamboto." **10:46** Siazoho

rongga zi Yerikho. Ro wakatu Ruma Isa lavo anamorizoho-Na ro dou mamboto tu'u wi'ina kota ede, savua dou mambuda mawunga doho ngende zi kengge ncai. Ngarana la Bartimeus, ana la Timeus. **10:47** Wakatu ringa va sia va one ma wunga lampa sai ede edezu Ruma Isa dou Nazaret, kanggica sia, "Isa Ana Daud! Kasi to'ikaipu ade-Mu zi mada!" **10:48** Sia nggahikai va dou mamboto ro kauna midi. Pala sia nanaha na'e kanggicana, "Ana Daud, kasi to'ikaipu ade-Mu zi mada!" **10:49** Edempara Ruma Isa midi lalona ro nggahina "Oupu sia." Ndazi ou va sizoho dou mambuda ede. Nggahi sizoho zi sia "Midira! Nggomi ou va Ruma Isa, tu'u!" **10:50** Dou mambuda ede leo pakina jumbana, edempara roci kizina lao rakana Ruma Isa. **10:51** "Auku ne'emu zi karawi va Nahu zi ru'umu?" sozi va Ruma Isa zi sia. Cambe va dou mambuda ede, "Pa Guru, mada kane'e eda." **10:52** "Laora," nggahi Ruma Isa, "vara nggomi imbimu zi Nahu, nggomi mataho." Wakatu ede wa'u dou ede loana eda. Edempara sia vatuna Ruma Isa zi ncai.

11:1 Wakatu zenira Yerusalem, sizoho ronggana aka kota Betfage ro Betania, zi kengge Doro to'i Zaitun. Ta ede zua dou anamori-Na rakau lao ulu va Ruma Isa. **11:2** "Laopu aka kampo zi tando ede," nggahi Ruma Isa zi sizoho. "Ndede lu'u nggomizoho zi kampo ede, nggomizoho ma'edaku savua ana keledai raziki, ma watipu iu nente va dou. Horipu keledai ede ro wa'a ca'arapu. **11:3** Ro nggara warasi dou masozimu vavauku nggomizoho horikaimu keledai ede, nggahipu, 'Ruma maparaluna, ro Sia navali rociku.' " **11:4** Anamori Ruma Isa zuana ede laona, ro edana savua ana keledai raziki zi taza ncai uma zi kengge ncai. Edempara hori va sizoho keledai ede. **11:5** Dou-dou ma kizi ta ede sozina zi sizoho, "Oe, au rawi nggomizoho? Vavau zi horikaimu ana keledai ede?" **11:6** Cambe va sizoho vune rawa'u nggahi va Ruma Isa zi sizoho. Edempara dou-dou ede co'ona sizoho wa'ana keledai ede. **11:7** Wakatu ronggana zi Ruma Isa, kontu keledai ede lama va sizoho kai jumba sizoho, edempara nente va Ruma Isa. **11:8** Mboto dou mawira jumbana zi ncai, wara rau ma rea zi woha ncai sanga-sanga haju mpida raweha va sizoho aka omana. **11:9** Dou-dou ma lampa ulu ro dou-dou ma zende kontu,

sara'ana nanggahi, "Roi ra wadi Ruma Hatalla! Ruma Hatalla mambeina bareka zi Sia ma mai kai ngara Ruma! **11:10** Zese ra ntasa pamareta-Na zimamai kento -- pamarenta Daud wa'i ra waro va ndaita! Roi ra wadira Ruma Hatalla Ma Wancu zese ra ntasa!" **11:11** Cumpukaina Ruma Isa rongga aka Yerusalem, edempara lu'una ze'i Bait Allah. Ta ede tio kalili va Sia. Pala vara wa'ura tampu'u rindi ai, edempara Sia laona aka Betania sama-sama lavo sampuru zua anamori-Na. **11:12** Vala ai sanai, wakatu sizoho wunga lampa losana razi Betania, Ruma Isa iuna hizo. **11:13** Eda sando'o va Sia sampu'u fu'u ara mandazi ro'ona. Ndazi Sia laona zi fu'u ara ede vara ne'ena tio savua wara wuana. Pala wakatu rongga Sia zi fu'u ara ede, Sia wati edana au-au, selasi ro'o mpoana, vara wakatu ede watipu wakatu mbuakai fu'u ara. **11:14** Edempara Ruma Isa nggahina zi fu'u ara ede, "Tampu'u ake wati wara kone savua dou rau zimangaha wua nggomi wali!" Anamori-anamori Ruma Isa ringana nggahi ede. **11:15** Sawa'u va ede sizoho ronggara aka Yerusalem, ro Ruma Isa lao walina aka Bait Allah. Ta ede Sia tampu'u vaka kalosana sara'a dou malanda ra lajo zi hizi ede. Ponga va Sia meja-meja sanikina dou macepe piti, ro bangko-bangko dou malanda nasi dara. **11:16** Ro wati wara kone savua dou rau zi kau va Sia wa'a au-au lampa sai sarei Bait Allah ede. **11:17** Edempara ngoa ra tei va Ruma Isa dou-dou ta ede. Nggahi Sia, "Zi ade Alkitab ratunti ndake: Nggahi Ruma Hatalla, 'Uma-Ku zipehekai uma hizi do'akai zi ru'u samenana bangsa.' Pala nggomizoho kandazikaimu sovu parampo!" **11:18** Dou-dou mana'ekai imam ro guru-guru agama ringana nggahi ede. Edempara sizoho tampu'u ngupana ncai va ne'ena hade Ruma Isa. Sizoho nadahu zi Sia, vara samenana dou nazihhi adena ringa ngoa ra tei va Sia. **11:19** Zeni rangazi ai, Ruma Isa ro anamorizoho-Na tu'u wi'ina kota ede. **11:20** Nai sisi-sisi, wakatu lampa sai va sizoho fu'u ara ede, sizoho edana fu'u haju ede nawa'ura made sampe awa amuna. **11:21** Edempara kawara va la Petrus mandazi sanai sawatipu va ede. Edempara la Petrus nggahina zi Ruma Isa, "Pa Guru, tatiopu! Fu'u ara rasumpa va Ita ede nawa'ura made!" **11:22** Cambe va Ruma Isa, "Imbipu zi Ruma Hatalla. **11:23** Poda nggomizoho maloaku nggahi zi doro to'i ake, 'Hantapu wekimu ro lao pakipu wekimu zi ade moti!' ndazi lampa rawi ede

zi karawi zi ru'u nggomizoho; sura nggomizoho wati mbali mbua ademu, ro nggomizoho imbimu va one au ranggahi va nggomizoho ede zimapoda-poda ndazi. **11:24** Vara ndedena kawarapu ake: Nggomizoho mado'asi ro rahomu au-au, imbipu va one Ruma Hatalla nawa'ura mbei nggomizoho au raraho va nggomizoho, ndazi nggomizoho zimatarimana. **11:25** Ro nggara nggomizoho mado'asi, pala wara dou zi ihakai ademu, kangampu wa'upu dou ede, loakuzu Amamu zi Saroga rau makangampu wea dosa-dosamu. **11:26** Nggara nggomizoho wati kangampu weamu dou makalai, Amamu ma aka Saroga rau wati pehena kangampu wea dosa-dosamu." **11:27** Siazoho lao mbali walina aka Yerusalem. Ro Ruma Isa wunga lampa kalilina zi ade Bait Allah, dou-dou mana'ekai imam, guru-guru agama, ro dou-dou mana'ekai Yahudi mai rakana Ruma Isa. **11:28** Sozi va sizoho, "Kai dasa auku Nggomi karawimu sara'ana ake? Cou ma rambei hak ede zi Nggomi?" **11:29** Cambe va Ruma Isa, "Nahu rau kane'e sozi zi nggomizoho. Cambepu ro Nahu zimangoa zi nggomizoho kai hak cou karawi va Nahu lampa rawi ake. **11:30** La Yahya kandeu karasona dou kai hak cou, Ruma Hatalla atao manusia?" **11:31** Edempara dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi tampu'ura mafakana zi ade weki sizoho. Nggahi sizoho, "Nggara nggahisi va ndaita, 'Kai hak Ruma Hatalla,' nanggahiku va Sia, 'Vavauku nggomizoho wati imbikaimu zi la Yahya?' **11:32** Pala ncoki rau ne'emu nggahi, 'Kai hak manusia' " Vara sizoho nadahuku zi dou mamboto, vara sara'a dou nawi'ikaiku la Yahya savua dou nabi. **11:33** Ndazi, cambe va sizoho, "Nami wati vademu." Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Nggara ndedesi, Nahu rau wati ne'eku ngoa zi nggomizoho kai hak cou Nahu karawi kai-Ku samenana ake."

12:1 Edempara Ruma Isa tampu'una nuntu kai conto ra ibara zi dou-dou mana'ekai imam, guru-guru agama, ro dou-dou mana'ekai Yahudi ede. Nggahi Ruma Isa, "Waraku savua dou ma ngguza anggo zi savua nggaro, edempara kuta hekona. Sawa'u va ede sia ngarina kancoa zi ru'u puakaina anggo, edempara tu'una savua salaja mazese zi jaga ra tonggukaina. Sawa'u va ede sia kauna sewa dou nggaro anggo ede zi pila-pila dou

makarawi cengga hasi, edempara laona zi rasa ra dana makalai. **12:2** Rakara wakatu pokekai wua anggo, dou ede kauna lao adana savua aka dou-dou makarawi nggaro ede zimatarima ru'una. **12:3** Pala dou-dou makarawi ede wa'u ra letona ada dou ede. Edempara voe va sizoho ada ede, edempara kauna dula kai rima ntaru. **12:4** Edempara dou mantau nggaro ede kauna lao savua adana ma kalai. Pala dou-dou makarawi ede voena tuta ada dou ede, edempara vaka kalosana ro i'a ra va'ana. **12:5** Dou mantau nggaro ede kauna lao wali savua dou adana ma kalai. Pala hade va douzoho ada ede. Ro ndede ncau karawi va sizoho mboto adana ma kalai rau: wara ravoe ro wara rau rahade. **12:6** Cou waliku zi loa kau lao ake va dou mantau nggaro ede? Cuma zi savua dou mpoampa, edezu ana ndaina rameci ra ca'una. Ndazi cumpukaina kauna lao anana ede zi dou-dou makarawi ede. 'Pasti ana nahu zi lia ra horomana,' kananu va sia. **12:7** Pala dou-dou makarawi ede nggahina zi savua lavo savua dou, 'Akeku zimakapasakana. Mai ndai tahadeku sia, loakuzu raka va ndaita pasakana!' **12:8** Edempara anana ede wa'u ra leto va sizoho, edempara hadena. Timbana paki va sizoho ari mai va nggaro ede." **12:9** Edempara sozi va Ruma Isa, "Auku zi karawi va dou mantau nggaro ede? Pasati sia namai hadeku dou-dou makarawi nggaro ede, edempara nambeiku dou ma kalai nggaro ede. **12:10** Nggomizoho tantu wa'ura bacamu ayat ake ade Alkitab, 'Wadu ma wati zi kani va dou mataki tu'u uma wadu nawa'ura ndazi wadu ma sarambakaina. **12:11** Akeku rawi Ruma; nawancuku ntikana!' " **12:12** Edempara samenana dou-dou mana'ekaina bangsa Yahudi ma ringa conto ra ibara ede, na'usahaku wa'u ra leto Ruma Isa, vara sizoho navadeku conto ra ibara ede kavoha va Ruma Isa zi ru'u sizoho. Pala sizoho nadahu zi dou mamboto. Ndazi, sizoho lao tu'u wi'ina Ruma Isa. **12:13** Pila-pila dou Farisi ro pila-pila dou anggota golongan Herodes rakau sozi-sozi loakuzu kamavu Ruma Isa. **12:14** Sizoho maina zi Ruma Isa ro nggahina, "Pa Guru, madazoho mavadeku Ita dou marombo ro wati kandazi aumu cou-cou rau, Ita matei kantiriku mavoha kane'e Ruma Hatalla zi ru'u va manusia, vara Ita wati tio kalaita dou. Tanggahijapu va Ita zi madazoho, 'Nggahi agama ndaita, savua loaku cola bea zi Kaisar atao wati? Pavuaku ndai colata bea ede, atao wati?' "

12:15 Ruma Isa navadeku sizozho ma coro-coro. Cambe va Sia, "Vavauku nggomizoho ne'ekaimu vavu Nahu? Teijapu zi Nahu savua piti salaka." **12:16** Ndazi mbei va sizozho zi Sia savua piti salaka. Edempara sozi va Ruma Isa, "Gamba pahu ro ngara cou ake?" "Kaisar," cambe va sizozho. **12:17** "Nggara ndedesi," nggahi Ruma Isa, "mbeipu Kaisar au rantau Kaisar, ro zi Ruma Hatalla au rantau Ruma Hatalla." Sizozho mbora akana ringana nggahi Sia. **12:18** Pila-pila dou razi golongan Saduki maina zi Ruma Isa. (Sizozho edezu golongan ma nggahi va one dou mamade wati zimamori mbali.) **12:19** "Pa Guru," nggahi sizozho zi Ruma Isa, "La Musa tuntina hukum ake zi ru'u ndaita: 'Nggara savua dou mone namadesi ro wati ntauna ana, ndazi arina pavuaku nika lavona wei ratu'u wi'ina ede loakuzu mbeina londo ra mai zi ru'u va dou ma wa'ura made ede.'" **12:20** Parana ntoina wara pidu dou masa'e lavo arina. Masasa'e nika, edempara made kai wati ntauna ana. **12:21** Sawa'u va ede ma kazuakaina nika lavo dou mbaru mboha ede, pala sia made wali kai wati ntauna ana. Lampa rawi ma sama ndazi rau zi arina ma katolukaina, **12:22** ndede ncau sampe ma kapidukaina. Cumpukaina ndai dou siwe ede made rauna. **12:23** Zi ainana zi mori mbali kai dou-dou mamade, wei couku dou siwe ede? Vara wekina pidu ede nawa'ura nika lavo dou siwe ede!" **12:24** Cambe va Ruma Isa, "Nggomizoho makaliru poda. Vara nggomizoho wati loamu ka'ao Alkitab ro kuasa Ruma Hatalla. **12:25** Vara dou-dou mamade namori mbalisi, sizozho wati zimanika wali, malaisi sizozho namori vune santika mala'eka zi saroga. **12:26** Ro mavoha dou mamade zi kamori mbali, savua watipu parana baca va nggomizoho zi ade kitab Musa mavoha rompa ma kalea ede? Zi ade ayat-ayat ede ratunti va one Ruma Hatalla manggahi zi la Musa, 'Nahura Ruma Hatalla Ibrahim, Ruma Hatalla Ishak ro Ruma Hatalla Yakub' **12:27** Ruma Hatalla ede laina Ruma Hatalla dou mamade. Sia Ruma Hatalla dou mamori. Nggomizoho makaliru podaku!" **12:28** Edempara mai savua dou guru agama kade'ena nuntu ra nggahi Ruma Isa lavo dou-dou razi golongan Saduki ede. Guru agama ede edana va one Ruma Isa nawa'ura cambe kai kataho zi dou-dou ede. Ndazi sozi va sia zi Ruma Isa, "Parenta maveku ma penti poda razi samenana parenta?" **12:29** Cambe va Ruma Isa, "Parenta ma

sarambakaina, edezu: 'Ringapu, oe bangsa Israel! Ruma Hatalla ndaita, Ruma ede kese weki-Na. **12:30** Meci ra ca'upu Ruma Hatalla Rumamu kai sapoda-poda ademu, kai samenana nawa ra sarumbumu, kai sara'a fiki ra kananumu ro kai samenana tenggo ra walemu.' **12:31** Parenta makazuakaina edezu: 'Meci ra ca'upu sasamamu manusia, vune nggomizoho meci ra ca'umu sarumbu ndaimu.' Wati wara walina parenta makalai ma ncewi penti selasi zua mbua parenta ede." **12:32** Edempara guru agama ede nggahina zi Ruma Isa, "Nancihi poda, Pa Guru! Napodaku au ranggahi va Ita: Ruma edezu Ruma Hatalla ma kese weki, ro wati wara walina Ruma Hatalla ma kalai. **12:33** Ro manusia pavuaku meci ra ca'una Ruma Hatalla kai sapoda-poda adena, ro kai sara'a fiki ra kananuna ro kai samenana tenggo ra walena. Ro sia rau pavuaku meci ra ca'una sasama manusia vune meci ra ca'una sarumbu ndaina. Ede nancewi tahopu ntewi kaisi lavo zonggo ra mbei koroba raka'a ro koroba-koroba makalai zi ru'u Ruma Hatalla." **12:34** Ruma Isa edana va one guru agama ede nawa'ura cambe kai mancihi poda. Ro nggahi Ruma Isa zi sia, "Nggomi mane'empara ndazimu anggota ela Karaja'an Allah." Sawa'u va ede wati kone wara savua dou ma disa wali sozi Ruma Isa. **12:35** Wunga ngoa ra tei zi Bait Allah, sozi va Ruma Isa, "Vuneku guru-guru agama loakaina nggahi va one Sangaji Mambei salama ede londo ra mai la Daud?" **12:36** Sapodakaina ndai la Daud -- vara rangoa va Roh Allah -- nggahina, 'Ruma nggahina zi Rumaku: Dohopu tawela wana-Ku sampe Nahu mandawina musu-musu-Mu suju ra oko zi Nggomi.' **12:37** Ndazi Nggara la Daud mapehe Sangaji Mambei salama ede 'Ruma', vuneku loana Sia londo ra mai la Daud?" Dou mboto ma wara zi Bait Allah ede zihi adena ringa tei va Ruma Isa. **12:38** Nggahi Sia zi dou-dou ede, "Aina kabare zi guru-guru agama. Siazoho naca'u lampa-lampa kai jumba ma zondo ro naca'u zi lia ra horoma zi amba-amba. **12:39** Siazoho naca'u zi hizi-hizi ta ze tando uma sambeakai ro zi ndiha-ndihakai. **12:40** Siazoho natipuku dou-dou siwe mbaru mboha ro narampaku umana. Ro zi vontokaina davae siazoho ede, siazoho naca'u sambea mazondo-zondo. Hukuma zi ru'u va siazoho ede peasi nataniku!" **12:41** Wakatu doho ncao tandona lavo hizi taukai zonggo ra mbei zi Bait Allah, Ruma Isa tio kavaena dou-dou

makalu'u pitina zi ade hizi taukai zonggo ra mbei ede. Mboto dou mantau ra wara makalu'u mboto piti; **12:42** edempara savua dou siwe mbaru mboha ma ncoki mori mai rauna. Sia kalu'una zua mbua piti romba, edezu piti ece ma cumpukai to'i co'ina. **12:43** Ndazi Ruma Isa ouna anamorizoho-Na, edempara nggahina zi sizoho, "Tio kavaepu ake: Dou siwe mbaru mboha ma ncoki poda mori ede kalu'una zi ade hizi taukai zonggo ra mbei ede nancewi mbotopu sia ntwi kaisi lavo rakalu'u va sara'a dou makalaina. **12:44** Vara sizoho sara'a mbeina ma nancewi razi ntau ra warana. Pala dou siwe mbaru mboha ede konena ipi ncoki morina, sia nambei sara'aku ma wara zi ndaina -- sapedakaina naparalu va sia zi ru'u morina."

13:1 Wakatu Ruma Isa tu'u wi'ina Bait Allah, savua dou ade weki anamorizoho-Na manggahi, "Guru, tatiopu uma-uma ratu'u ede, tio kavaepu wadu-waduna. Nawancuku ntikana!" **13:2** Cambe va Ruma Isa, "Nggomi ma'edaku uma-uma ratu'u ma na'e ede? Wati wara kone savua wadu rau razi uma-uma ratu'u ede zi mangge'e sadundu weki zi hizina. Sara'ana zi zumba." **13:3** Sawa'u va ede Ruma Isa laona aka Doro to'i Zaitun, ro dohona zi hizi ma ncao tando lavo Bait Allah. Edempara la Petrus, la Yakub, la Yahya, ro la Andreas maina zi Sia zi nuntu ra nggahikaina kai cara weki lavo Sia. **13:4** "Pa, tangoa to'ipu zi madazoho," nggahi sizoho zi Sia, "vune aiku samenana ede zimandazi? Ro auku tanda-tandana makatadana va one wa'ura raka wakatuna?" **13:5** "Aina kabaremu," cambe va Ruma Isa, "aina sampe nggomizoho vohakai va tipu. **13:6** Mboto dou zimamai kai ngara Nahu ro nanggahi, 'Nahuku Sia!' edempara tipuna mboto dou. **13:7** Nggara nggomizoho maringasi eli ncao ra tuva ro haba lewa ra laka, aina dahumu. Lampa rawi-lampa rawi ede pavua ndazi, pala ede laina aona va one wa'ura raka wakatuna kiama. **13:8** Bangsa ma savua zimalewa lavo bangsa ma kalai. Negara ma savua zimadei negara ma kalai. Tave-ve wara epu ro bahaya sarahizo. Sara'ana ede ampodena tampu'ukaina, vune santika pili zi iu va dou siwe ma ne'e nggana. **13:9** Nggomizoho aina kabare, vara nggomizoho zi wa'u ra leto va dou ro narandaku aka mahkama-mahkama. Nggomizoho zivoe zi

uma-uma sambea. Nggomizoho ziwa'a satando aka dou-dou mana'ekaina ro zi sangaji-sangaji vara nggomizoho anamori Nahu. Ro edeku wakatuna zi ru'u va nggomizoho zimbeikaimu sakasi mavoha Nahu zi sizoho.

13:10 Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla ede musti zi kambou wa'u zi samenana bangsa. **13:11** Ro nggara nggomizoho zi wa'u ra leto va dou ro zi wa'a aka kanto pangadila, aina darura ademu mavoha auku zi pavua nggahi va nggomizoho. Nggara nawa'usi rakara wakatuna zi nuntu ra nggahikaimu, nggahipu au rangoana zi nggomi ade wakatuna. Vara nggahi ra eli rarenta va nggomizoho ede laina nggahi ra eli ndaimu, malaisi ma ramai ta Roh Allah. **13:12** Dou nakaihaku ari ra sa'e ndaina zi hade. Ede rau zimandazi zi weki ama lavo anana. Ana-anana zima'ao ina ra amana, ro nazonggoku dou matua ede zi hade. **13:13** Nggomizoho zi daca'u va samenana dou vara nggomizoho anamori Nahu. Pala dou ma wa'u taha sampe cumpukaina, zi kasalamana." **13:14** "Nggomizoho zima'eda 'Lampa rawi ma'iha ra madavae zi Makalelina' kizina zi hizi rakantakai zi ru'una. (Catata zi ru'u va dou mabaca: Tio kavaepu auku aona!) Zi wakatu ede dou ma wara aka Yudea pavuaku raina aka doro-doro. **13:15** Dou ma wara ese wawo vutu uma aina londo ralu'u zi ade uma zi wehakaina au-au. **13:16** Dou ma wara aka oma aina mbali zi wehakaina jumbana. **13:17** Nawancuku samangina ainaina-ainaina ede ru'u va dou siwe ma wunga na'e loko ro ina ma mbuipu susu anana! **13:18** Do'apu loakuzu lampa rawi ede aina ndazi wunga oru ura. **13:19** Zi ainaina-ainaina ma samangi ede zimawara susa ra darura ma watipu parana ndazi, ratampu'u aipu kandazi va Ruma Hatalla dunia sampe ake, ro wati rau zimandazi wali. **13:20** Watisi kaporo va Ruma Hatalla wakatu ede, ndazi wati wara kone savua dou rau masalama. Pala vara ela-Na, Ruma Hatalla kapورونا wakatu ede. **13:21** Ziwakatu ede nggara nawarasi savua dou manggahi zi nggomizoho, 'Tiopu, Sangaji Mambei salama ede wara ta ake!' atao 'Tiopu, Sia wara ta aka!' -- aina imbimu zi dou ede. **13:22** Vara dou-dou mambei salama palasu ro nabi-nabi palasu zimamai. Sizoho nakarawiku lampa rawi maheba poda ro lampa rawi-lampa rawi mavisa ra guna zi tipukaina nggara loasi, ela Ruma Hatalla rau. **13:23** Ndazi, aina kabare! Sara'ana ede wa'ura ngoa va Nahu zi nggomizoho sawatipu lampa rawi ede

ndazina." **13:24** "Sawa'u va jamana susa ra darura ede, liro zimarindi, ro wura watizu taroa walina. **13:25** Ntara-ntara zimamavu mai ese mai ta langi, ro makuasa ese langi zimandazi mbari mbura. **13:26** Ziwakatu ede Ana Manusia zi edamu maina ade apu kai kuasa mana'e ro mazese ra ntasa. **13:27** Sia zimanggadu mala'eka-mala'eka kavoro ela ra kazale-Na zi upa mbua wela dana, tampu'u zi sumpu-sumpu dana sampe aka sumpu-sumpu langi." **13:28** "Wehapu tana'o razi fu'u ara. Nggara sanga-sanga mpidana jao ra mapu, ro natampu'ura ngoduna, nggomizoho mavadeku va one oru mpana nawa'ura zeni. **13:29** Ndede rau nggara edasi va nggomizoho lampa rawi-lampa rawi ede ndazina, nggomizoho mavadeku va one wakatuna nawa'ura zeni poda. **13:30** Zivademu! Sara'a mandazi ake zimandazi sawatipu va dou-dou ma mori wakatu ake made sara'ana. **13:31** Langi ro dana zimambora, pala nggahi ra eli Nahu ngge'empa santoi-ntoina." **13:32** "Konena ndede, wati kone savua dou rau vade vune aiku ainaina atao wakatuna. Mala'eka-mala'eka aka saroga wati ro Ana rau wati vadena, selasi Ama mpoampa ma vade. **13:33** Ndazi, nggomizoho pavuapu jaga-jagamu ro aina kabare, vara nggomizoho wati vademu vune aiku wakatuna. **13:34** Ka'ada'ana ibara savua dou ma tu'u wi'i umana edempara laona zi hizi mazo'o. Kau va sia adazohona zima'uru umana, ro mbeina taki ra puta sizoho cua-cua ndaina. Zi dou majaga ncai, ngoa wi'i va sia loakuzu jaga katahona. **13:35** Vara ndedena nggomizoho pavuapu jaga-jaga, vara nggomizoho wati vademu vune aiku dou ma ntau uma ede mai mbalina -- kombisi aimambia, kombisi samana'e ai, kombisi aimasubu, atao kombi wakatu wontu liro. **13:36** Nggara sia namai sadekasi, ai to'ina sampe sia edana nggomizoho wunga marumu. **13:37** Au ranggahi va Nahu ake zi ru'u va nggomizoho, Nahu ma nggahi rau zi ru'u va samenana dou: jaga-jagapu!"

14:1 Zi zua nai walipu Ainaina Paskah ro Aruraja Roti Mawati ntau Vuha. Dou-dou mana'ekai imam ro guru-guru agama wunga ngupana ncai ziwa'u ra letokaina Ruma Isa kai nari-nari, ro zihadekaina Sia. **14:2** "Pala aina karawi va ndai lampa rawi ede zi wakatu aruraja," nggahi sizoho, "vara nakamaiku ngango ra ngora." **14:3 14:4** Pila-pila dou ma wara ta ede

ndazi mbani ro nggahina zi savua lavo savua dou, "Au onena mina mengi ede zi paki-paki? **14:5** Mina ede loa zilanda kai co'i ncewi tolu ratu piti salaka, ro pitina mbei zi ru'u va dou mancoki mori!" Ndazi sizoho nggahikaina dou siwe ede. **14:6** Pala nggahi Ruma Isa, "Co'opu sia! Vavauku nggomizoho kasusakaimu sia? Sia karawina ma taho zi ru'u va Nahu. **14:7** Dou mancoki mori ngge'empa warana zi woha nggomizoho. Sanikina wakatu nggara ne'esi va nggomizoho, nggomizoho maloaku bantu sizoho. Pala Nahu wati zimangge'e impi sama-sama lavo nggomizoho. **14:8** Dou siwe ake nawa'ura karawi va sia au zi loana karawi. Sia wa'ura sadia weana Nahu kai mina mengi ru'u zi umbukai Nahu sawatipu va raka wakatuna. **14:9** Imbipu! Zisara'a dunia, tave-ve Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla zi ngoa ra kahaba, rawi dou siwe ake zi nuntu ra nggahi rau zi ru'u kawarakai sia." **14:10** Edempara la Yudas Iskariot, savua dou ade sampuru zua weki anamori Ruma Isa, laona aka dou-dou mana'ekai imam kai ne'ena zonggo Ruma Isa zi sizoho. **14:11** Sizoho nawancuku neo adena ringa nggahi ede, ro sakena zimambei piti zi ru'u va la Yudas. Edempara la Yudas tampu'ura ngupana ncai zi zonggokaina Ruma Isa zi dou-dou ma musu Ruma Isa. **14:12** Ziwakatu sarambana ade Aruraja Roti Mawati ntau Vuha -- ziwakatu dou sambelena jimba Paskah -- anamori-anamori Ruma Isa sozina zi Sia, "Taveku ne'e va Ita zi sadiakai va madazoho ngaha ra nono Paskah zi ru'u va Ita?" **14:13** Edempara kau va Ruma Isa zua dou razi weki sizoho, "Laopu aka kota, ta aka savua dou mone ma wunga wa'a savua gandi mawara isi oi, zima'eda angi lavo nggomizoho. Vatupu sia **14:14** zi uma lu'ukai sia ro nggahipu zi dou mantau uma ede, 'Sozi va Pa Guru, taveku hizi ru'u Pa Guru ro anamorizoho-Na zi ngahakaina ngaha ra nono Paskah.' **14:15** Dou ede zimaturu teina nggomizoho savua vili ta ese ma na'e. Vili ede wa'ura ato, lengka lavo isina. Sadiapu sara'ana ta aka zi ru'u ndaita." **14:16** Edempara anamori Ruma Isa zua dou ede laona aka kota. Ta aka sizoho edana sara'ana ncihi vune ranggahi va Ruma Isa. Edempara sadia va sizoho ngaha ra nono Paskah. **14:17** Aimangazina, mai Ruma Isa lavo anamorizoho-Na sampuru zua. **14:18** Ro sizoho wunga doho ngahana, nggahi Ruma Isa, "Ringa ra kade'epu: savua dou ade weki nggomizoho,

ma ngaha sama lavo Nahu ake zimazonggo Nahu zi dou-dou ma musu Nahu." **14:19** Ringana ede, anamori-anamori Ruma Isa ndazi ncoki poda adena. Edempara savua-vua dou tampu'u sozina zi Ruma Isa, "Tantu laina mada ranggahi va Ita?" **14:20** Cambe va Ruma Isa, "Sia edezu savua dou ade weki nggomizoho ma sampuru zua ake, ma ngaha sapingga lavo Nahu. **14:21** Poda Ana Manusia zimamade vune ratunti ade Alkitab. Pala nawancuku ihana dou mazonggo Ana Manusia ede! Nancewi tahopu nggara dou ede wati parana ranggana va inana!" **14:22** Wakatu sizoho wunga ngahana, Ruma Isa wehana roti ro do'a syukuna zi Ruma Hatalla. Edempara vi'a-vi'a va Sia roti ede kai rima-Na, edempara mbeina zi anamorizoho-Na ro nggahina, "Weha ro ngahara, ake sarumbu Nahu." **14:23** Sawa'u va ede weha va Sia savua mo anggo. Do'a syuku va Sia zi Ruma Hatalla, edempara mbeina mo ede zi anamorizoho-Na. Sawa'u va ede sara'a sizoho nonona anggo ede. **14:24** Sawa'u va ede nggahi Ruma Isa, "Akeku ra'a Nahu ma kasahana rasake Ruma Hatalla, ra'a ravoho zi ru'u dou mamboto. **14:25** Imbipu: Nahu wati zimanono anggo ake wali, sampe zi wakatu Nahu nonoku anggo ma vou sama-sama lavo nggomizoho zi Karaja'an Allah." **14:26** Edempara sizoho rawana savua rawa roi ra wadi. Ro sawa'u va ede sizoho laona aka Doro to'i Zaitun. **14:27** Sawa'u va ede Ruma Isa nggahina zi sizoho, "Nggomizoho sara'a zimarai tu'u wi'i Nahu. Vara ade Alkitab ratunti, 'Ruma Hatalla zimahade ompu jimba-Na, ro jimba-jimbana zimarai ncengga-ncengga weki. **14:28** Pala sawa'u va Nahu zi kamori mbali, Nahu zimalao ulu aka Galilea." **14:29** "Wati," cambe va la Petrus, "co'opu sizoho sara'a tu'u wi'ina Ita, pala mada wati." **14:30** "Kawarapu," nggahi Ruma Isa, "Aimangazi ake wa'u, sawatipu va koko janga zua kali, nggomi tolu kali rungkamu sake zi Nahu." **14:31** Cambe kapoda va la Petrus, "Co'opu mada pavuaku made sama-sama lavo Ita, mada wati zimanggahi va one mada wati pataku Ita!" Ro anamori-Na ma kalai nggahi ndede rauna. **14:32** Sizoho rongga aka savua hizi ngarana Getsemani, ro Ruma Isa nggahina zi anamorizoho-Na, "Dohopu ta ake, Nahu malao do'a wa'u." **14:33** Edempara rece va Ruma Isa la Petrus, la Yakub, ro la Yahya lao sama-sama lavo Sia. Sia tampu'ura iuna lalai ade ro darura adena. **14:34** "Lalai poda ade-Ku, " nggahi Ruma

Isa zi siazoho, "vune dou mane'e made iu-Ku. Midipu ta ake ro volapu!"

14:35 Ruma Isa lao zo'o walina sato'i edempara sujuna awa dana ro do'ana. Ade do'ana raho va Sia nggara loasi aina iu va Sia wakatu susa ra ncoki ede. **14:36** "Ama, io Ama," nggahi-Na, "wati wara ma daloa ndazi zi ru'u va Ita Ama. Wehapu ncoki ra darura ake zi weki Mada. Pala aina watu-Mu ne'e Mada malaisi rakane'e Ita, Ama." **14:37** Sawa'u va ede lao mbali Ruma Isa ro edana anamorizoho-Na wunga maruna. Nggahi Sia zi la Petrus, "Simon, mamaru nggomi? Kone sajam mpoampa, nggomi wati wa'umu vola?" **14:38** Edempara Ruma Isa nggahi-Na zi siazoho, "Aina maru, ro do'apu loakuzu nggomizoho wati iumu coba'a. Poda rohmu nane'eku karawi ma taho, pala nggomizoho wati sanggomu vara tabe'a manusia ede namapu." **14:39** Sakali wali Ruma Isa lao do'ana kai nggahi ma sama. **14:40** Sawa'u va ede mbali wali Sia zi anamorizoho-Na ro edana siazoho mambui ngge'epu maruna, vara siazoho na'ipiku eina. Edempara siazoho wati vadena auku zi pavua nggahina zi Ruma Isa. **14:41** Wakatu Ruma Isa mbalina zi siazoho katolu kalikaina, nggahi Sia, "Mbui ngge'epu maru ro sanawamu nggomizoho? Ncihira! Wa'ura raka wakatuna Ana Manusia zi zonggo zi rima dou-dou madosa. **14:42** Tu'ura, mai ndai talao. Tiopu! Dou ma zonggo Nahu zi dou-dou ma musu-Ku wa'ura mai!" **14:43** Wakatu Ruma Isa mbuipu nuntuna, mai la Yudas, savua dou zi ade weki anamori-Na sampuru zua ede. Masama-sama lavo sia mai rau mboto dou ma wa'a peda ro kapodo. Siazoho rakakai va dou-dou mana'ekai imam, guru-guru agama, ro dou-dou mana'ekai Yahudi. **14:44** La Yudas mazonggo Ruma Isa zi dou-dou ma musu Ruma Isa ede nawa'ura katantu savua tanda zi ru'u va douzoho ede. "Dou rangilu va mada, " nggahina zi douzoho ede, "Sia edeku dou-Na. Wa'u ra letopu Sia ro wa'apu Sia kai jaga katahopu." **14:45** Wakatu mai la Yudas, sia lao raka lalona Ruma Isa ro nggahina, " Pa Guru!" edempara ngilu va sia Ruma Isa. **14:46** Edempara dou-dou ma mai sama lavo la Yudas ede wa'u ra letona Ruma Isa. **14:47** Pala savua dou zi ade weki dou ma wara ta ede olona pedana ro fatina ada mana'ekai imam-imam sampe kompo fikona. **14:48** Edempara Ruma Isa nggahina zi douzoho ede, "Savua Nahu ake dou madavae, sampe nggomizoho mai lavomu peda ro kapodo zi ne'emu

wa'u ra leto Nahu? **14:49** Sanai-nai Nahu mangoa ra tei zi Bait Allah zi tando nggomizoho, ro nggomizoho wati wa'u ra letomu Nahu. Pala poda nawa'ura pavua ndazi vune ede, loakuzu ndazina au ratunti ade Alkitab." **14:50** Sara'a anamori-Na rai tu'u wi'ina Ruma Isa. **14:51** Savua dou sampela, ma cuma kani tembe zi vontokaina sarumbuna, vatuna Ruma Isa. Dou-dou nane'eku wa'u ra leto sia, **14:52** pala hori va sia tembena ede, edempara rai rondana. **14:53** Ruma Isa wa'a aka uma dou mana'ekai imam-imam. Ta aka sara'a dou mana'ekai imam, dou-dou mana'ekai Yahudi, ro guru agama wunga kavorona weki. **14:54** La Petrus watu slandona Ruma Isa sampe lu'una ze'i sarei uma dou mana'ekai imam-imam. Ta aka sizoho niruna afi sama-sama lavo dou-dou majaga. **14:55** Dou-dou mana'ekai imam ro samenana Mahkama Agama na'usahaku raka bukuti-bukuti ma kancara Ruma Isa loakuzu vavukaina hukuma made zi weki Ruma Isa. Pala sizoho wati rakana kone savua bukuti rau. **14:56** Mbotu dou sakasi ra'ou zimambei sakasi cowa zi ru'u va Ruma Isa, pala sakasi rambei va sizoho wati samana savua lavo makalaina. **14:57** Edempara pila-pila dou sakasi tu'u kizi ro mbeina sakasi cowa ake mavoha Ruma Isa, **14:58** "Madazoho ringamu dou ake manggahi, 'Nahu zimazumba Bait Allah ake randawi va manusia, ro sawa'u va tolu nai, Nahu zimatu'u makalai ma laina randawi va manusia.' " **14:59** Pala nggahi ra eli ranggahi va dou-dou ede wati samana savua lavo makalai. **14:60** Edempara tu'u kizi dou mana'ekai imam-imam zi tando sizoho sara'a ro sozina zi Ruma Isa, "Savua Nggomi wati cambemu menana ralo'o ranggahi zi ru'u va Nggomi?" **14:61** Pala Ruma Isa namidimpa. Sia wati cambena kone sampu'u. Edempara dou mana'ekai imam-imam ede sozina sakali wali zi Ruma Isa, "Savua Nggomi Sangaji Mambei salama, Ana Ruma Hatalla Mawancu Raso?" **14:62** "Nahura Sia, " cambe va Ruma Isa, "ro nggomizoho sara'a zima'eda Ana Manusia madoho tasavae wana Ruma Hatalla Mawancu Kuasa ro namai zi ade apu razi langi!" **14:63** Ndazi si'i-si'i va dou mana'ekai imam-imam kani ra lombo ndaina ro nggahina, "Wati paralu walina sakasi! **14:64** Nggomizoho mawa'ura ringa va ndaimu nggahi ra eli-Na ma va'a Ruma Hatalla. Ake auku kaputusamu?" Kaputusa sizoho sara'a va one Ruma Isa mancara, ro patu

zi hukum made. **14:65** Edempara pila-pila dou tampu'ura katufena Ruma Isa, ro vontu va sizoho mada-Na ro voena Sia, edempara nggahina, "Pehejapu, cou ma voe-Mu?" Dou-dou majaga rau topa rauna Ruma Isa. **14:66** Wakatu la Petrus mbuipu warana zi sarei, savua dou ada siwe dou mana'ekai imam-imam maina zi sarei ede. **14:67** Wakatu edana la Petrus mawunga niru afi, tio kavae va sia pahu la Petrus ro nggahina, "Savua laina nggomi rau masama-sama lavo Isa dou Nazaret ede?" **14:68** Pala wati mangaku va la Petrus, "Nahu wati vadeku ro wati loaku ka'ao auku aona nggahi nggomi, " nggahina zi ada dou ede. Edempara la Petrus laona aka taza ncai na'e uma dou mana'ekai imam-imam ede. Wakatu ede koko lalo janga. **14:69** Eda wali va ada siwe ede la Petrus, ro nggahi walina zi dou-dou ta ede, "Sia romo savua dou ade weki sizoho!" **14:70** Pala wati mangaku wali va la Petrus. Wati ntoina sawa'u va ede, dou-dou ta ede nggahi walina zi la Petrus, "Wati loana wati nggomi edezu savua dou ade weki sizoho, vara nggomi dou Galilea!" **14:71** Edempara la Petrus tampu'ura badarezena ro nggahina, "Nahu wati pataku dou ranggahi va nggomizoho ede!" **14:72** Wakatu ede wa'u koko janga kazua kalikaina. Ro la Petrus kawarana va one Ruma Isa wa'ura nggahina zi sia, "Sawatipu va koko janga zua kali, nggomi tolu kali rungkamu sake zi Nahu." Edempara la Petrus nangi sancezi-ncezina.

15:1 Aimasizi-sizi poda, sara'a mahkama Agama lu'u rau dou-dou mana'ekai imam, dou-dou mana'ekai Yahudi ro guru-guru agama mafaka roci-rocina. Ndante va sizoho Ruma Isa, sawa'u va ede wa'ana Sia ro zonggona zi Pilatus. **15:2** Sozi va Pilatus zi Ruma Isa, "Savua poda Nggomi sangaji dou Yahudi?" "Ndedeku nggahi va ndaimu," cambe va Ruma Isa. **15:3** Dou-dou mana'ekai imam mbotoku nggahina zi vavu ra lo'okaina Ruma Isa. **15:4** Edempara Pilatus sozi walina zi Ruma Isa, "Savua wati ne'emu cambe va Nggomi? Tiopu mboto poda vavu ra lo'o ranggahi va sizoho zi ru'u va Nggomi?" **15:5** Pala Ruma Isa wati cambena kone sampu'u, ndazina Pilatus mbora akana. **15:6** Zisanikina Aruraja Paskah, rabiasakai Pilatus nahoriku savua dou rabui ma ncihi ncao rakazale va dou mamboto. **15:7** Zi ade uma bui, ade weki dou-dou

mabaronta marahade dou wakatu ngango ra ngora, wara savua dou mangara la Barabas. **15:8** Mbotu dou makavoro weki narahoku zi Pilatus loakuzu sia hori weana savua dou rabui vune ranginakai. **15:9** Sozi va Pilatus zi sizoho, "Savua mane'e nggomizoho, nahu mahori weamu sangaji dou Yahudi ede zi ru'u nggomizoho?" **15:10** Vara Pilatus navadeku va one dou-dou mana'ekai imam zonggokaina Ruma Isa zi sia vara hiana adena. **15:11** Pala dou-dou mana'ekai imam sazu'una dou mamboto loakuzu rahona zi Pilatus hori wea la Barabas zi ru'u va sizoho. **15:12** Ndazi nggahi wali Pilatus zi dou mamboto ede, "Nggara ndedesi, aiku zi pavua karawi va nahu zi dou rapehe va nggomizoho kai sangaji dou Yahudi ede?" **15:13** Kanggica sizoho, "Salipu Sia!" **15:14** "Pala aiku rawi-Na ma'iha ra madavae?" sozi va Pilatus. Edempara sizoho kanggicana ma'ipi na'e wali, "Salipu Sia!" **15:15** Pilatus nane'eku kasana wea ade dou mamboto ede, edempara hori va sia la Barabas zi ru'u sizoho. Ndazi kau va sia dou cambo Ruma Isa, edempara zonggona Ruma Isa ru'u zi salib. **15:16** Ruma Isa wa'a va tentara-tentara aka kanto pangadila zi asi gubernu. Edempara samenana tentara ou kavoro weki. **15:17** Edempara kakani kai va sizoho zi Ruma Isa jumba keta, ro ndawina songko sangaji kai sanga-sanga rui, sawa'u va ede tohona ese wawo tuta Ruma Isa. **15:18** Sawa'u va ede mbeina salam va sizoho zi Sia, "Io Sangaji dou Yahudi!" nggahi sizoho. **15:19** Voe va sizoho tuta Ruma Isa kai tiki, edempara katufena Sia ro nempa ra sujuna zi tando Ruma Isa. **15:20** Sawa'u va kampa'a-mpa'akaina Ruma Isa, sizoho runcuna jumba keta ede, edempara kakani mbalikaina kani ndai-Na. Sawa'u va ede Sia wa'a kalosa ru'u zi salib. **15:21** Ziwoha ncai pakasa va sizoho savua dou kau tundu wea haju salib Ruma Isa. Dou ede ncihi ncao voupu ramaina razi desa ne'e lao aka kota. (Ngarana la Simon, dou Kirene -- ama la Aleksander ro la Rufus.) **15:22** Ruma Isa lao wa'a aka savua hizi ngarana Golgota, aona "Hizi Rangka". **15:23** Ta ede sizoho ne'ena mbei zi Ruma Isa anggo ma campo lavo zupa, pala Ruma Isa wati ne'ena nono anggo ede. **15:24** Sawa'u va ede salib va sizoho Sia, ro cengga-cenggana kani ra lombo Ruma Isa kai undina zi katantukaina ru'u cua-cua ndaina. **15:25** Salibkai Ruma Isa ede wakatu aimasizi voe ciwi. **15:26** Ta ese

salib-Na ratau tunti mavoha vavu ra lo'o zi ru'u va Ruma Isa, edezu: "Sangaji Dou Yahudi". **15:27** Masama-sama lavo Ruma Isa salib rau va sizoho zua dou parampo; savua dou tawela wana-Na ro savua dou wali tawela ku'i-Na. **15:28** Kai ndedena ndazira au ratunti ade Alkitab; edezu: "Sia rawi'ikai va dou edezu dou-dou madavae." **15:29** Dou-dou ma lampa sai ta ede nawiri-wiriku tutana ro kasungge-sunggena Ruma Isa. Nggahi sizoho, "Oe, Nggomi ma ne'e zumba Bait Allah ro mane'e tu'u mbaliku ade tolu nai. **15:30** Wajo londora razi salib ede ro kasalamara weki ndai-Mu!" **15:31** Ndede rauja dou-dou mana'ekai imam ro guru-guru agama kasungge-sunggena Ruma Isa. Sizoho nggahina zi savua lavo savua dou, "Sia nakasalamaku dou makalai, pala weki ndai-Na wati loana kasalama! **15:32** Nggara podasi Sia sangaji Israel, Sangaji Mambei salama, tahora ake Sia londona zi salib ede, loakuzu eda ra'imbi va nami zi Sia!" Dou-dou rasalib sama lavo Ruma Isa ede rau kasungge-sunggena Ruma Isa. **15:33** Wunga mbolo ninu, tolu jam ntoina sara'a dana ra rasa ede ndazi rindi. **15:34** Ro wakatu voe tolu aimambia, Ruma Isa kanggicana kai eli ma na'e, "Eloi, Eloi, lama sabakhtani?" ede aona, "Io Ruma Hatalla-Ku, Io Ruma Hatalla-Ku, vavauku Ita tu'u wi'ikai-Mu Mada?" **15:35** Pila-pila dou mawara ta ede ringana eli kanggica ede, ro nggahina, "Kade'epu, Sia ouna la Elia!" **15:36** Savua dou zi ade weki sizoho roci-roci lao wehana wunta taka, edempara zetana zi ade anggo ngonco. Edempara wunta taka ede cakina zi sumpu satako haju, edempara zetana zi wiwi Ruma Isa, ro nggahina, "Ngena, mai ndai tatioku savua la Elia namai kalondoku Sia zi salib ede." **15:37** Edempara Ruma Isa kanggicana, ro madena. **15:38** Satampa ratero zi ade Bait Allah ncipa zua tampu'u ta ese malalo awana. **15:39** Perwira ma kizi zi tando salib ede, edana vuneku madena Ruma Isa. Nggahi Perwira ede, "Poda romo Dou ake Ana Ruma Hatalla!" **15:40** Ta ede wara rau pila-pila dou siwe ma wunga ntanda sando'ona sara'ana ede. Zi ade wekina ede wara la Salome, la Maria Magdalena, ro la Maria ina la Yakub to'i ro la Yoses. **15:41** Sizoho edezu dou-dou siwe ma watu ra mabantu Ruma Isa aipu Sia warana zi Galilea. Ro mboto rau dou-dou siwe makalai ta ede marawa'u mai aka Yerusalem sama-sama lavo Ruma Isa. **15:42-43** Tampu'ura ngazi

ai wakatu mai la Yusuf dou Arimatea. Sia anggota Mahkama Agama ma zi lia ra horoma. Sia rau wunga ngenana wakatu Karaja'an Allah. Ainaina ede ainaina Zisadiakai (edezu ainaina sawatipu va ainaina Sabat). Vara ndedena la Yusuf kai disana mai satandona zi Pilatus ro rahona timba Ruma Isa. **15:44** Pilatus mbora akana ringa va one Ruma Isa nawa'ura made. Ndazi kau va sia dou ou mana'ekai tentara ro sozina zi sia savua Isa wa'ura ntoi madena. **15:45** Sawa'u va ringana rangoa va perwira ede, Pilatus kauna la Yusuf weha timba Ruma Isa. **15:46** Edempara la Yusuf welina salolo kaena linen ma'alu ro sawa'u va kalondona timba Ruma Isa, salolo va sia kai kaena ede. Sawa'u va ede karu va sia timba ede zi ade savua rade ra ndawi ade doro wadu. Sawa'u va ede kiru va sia savua wadu na'e zi vontokai ncai rade ede. **15:47** Wunga ede la Maria Magdalena ro la Maria ina la Yoses natio kavaeku tavera karukai timba Ruma Isa.

16:1 Wakatu ainaina Sabat wa'ura kalalo, Maria Magdalena, Maria ina la Yakub, ro Salome lao welina marakani zi ru'u kaminakaina timba Ruma Isa. **16:2** Aimasizi-sizi poda wakatu wontu liro, ainaina sarambakaina minggu ede, sizoho laona aka rade. **16:3-4** Ziwoha ncai sizoho nggahina zi savua lavo savua dou, "Couku maloa bantu ndaita makiru peso wadu vontokai karombo rade?" Vara wadu ede na'ipiku na'ena. Pala rongga sizoho ta ede edana wadu ede wa'ura kiru weki. **16:5** Edempara sizoho lu'una ade rade ede. Tazeina zi wela wanana, eda va sizoho savua dou sampela ma kani jumba lanta ma wunga doho, ro wezi sizoho. **16:6** Nggahi dou sampela ede, "Aina dahu! Nahu kavadeku nggomizoho mangupaku Isa dou Nazaret rasalib ede. Sia wati warana ta ake. Sia nawa'ura mori mbali! Tiopu, ake hizi ra karu kai va sizoho Sia. **16:7** Ake laora, karonggapu haba ake zi anamorizoho-Na, zi la Petrus rau. Nggahipu, 'Sia malao ulu aka Galilea. Ta aka nggomizoho zima'eda angi lavo Sia, vune rawa'u nggahi-Na zi nggomizoho.' " **16:8** Ndazi sizoho losana razi rade ede edempara raina vara wezi ra dahuna. Sizoho wati nggahina au-au zi cou-cou rau, vara dahuna. **16:9** Sawa'u va mori mbali Ruma Isa razi madena, aimasizi-sizi zi ainaina Minggu, Sia sarambakaina katadana weki zi la Maria Magdalena. (Razi la Maria ede

parana kalosa va Ruma Isa pidu roh seta.) **16:10** Edempara la Maria Magdalena lao ngoana mandazi ede zi lenga-lenga Ruma Isa, ma wunga ncoki ade ranangi. **16:11** Pala wakatu ringa va sizoho va one Ruma Isa mori, ro va one la Maria mawa'ura eda Ruma Isa wati imbi va sizoho. **16:12** Sawa'u va ede Ruma Isa katadana weki zi anamori-Na zuana kai cara ma kalai. Ede ndazina aipu zua dou ede wunga lampana lao aka savua kampo. **16:13** Ndazi sizoho dula mbalina ro ngoana lampa rawi ede zimakalai-laina. Pala sizoho wati imbina. **16:14** Cumpukaina, Ruma Isa katadana weki zi sampuru savua anamori-Na, wakatu sizoho wunga ngahana. Sia rojona sizoho vara sizoho kura imbina ro na'ipiku tera tutana ndazina wati imbina zi dou-dou ma wa'ura eda va ndaina va one Ruma Isa mori. **16:15** Edempara Ruma Isa nggahina zi sizoho, "Laora aka sara'a dunia ro ngoa ra kahabapu Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla ede zi samenana ela manusia. **16:16** Dou ma wati imbi zi hukum. Pala dou ma imbi ro zikandeu karaso, zimasalama. **16:17** Zibukutikai va one sizoho imbina, dou-dou ede zimavaka kalosa roh seta kai ngara Nahu; sizoho zimanuntu ra nggahi kai bahasa-bahasa rawati vade va ndai sizoho. **16:18** Nggara sizoho nentina sawa atao nonona racu, sizoho wati zima'iha. Nggara sizoho tohona rimana ese wawo dou-dou ma supu, dou-dou ede zimataho." **16:19** Sawa'u va Ruma Isa nggahina lavo sizoho. Sia rahanta lao ese saroga. Ta aka Sia naparenta sama-sama lavo Ruma Hatalla. **16:20** Edempara anamorizoho-Na lao ro ngoa ra kahabana haba ma ramai ta Ruma Hatalla tave-ve. Ro Ruma rau vatu karawi sama-sama lavo sizoho ro nakatadaku bukutina kai rawi mavisa ra guna va one rakahaba va sizoho ede napodaku.

Lukas

1:1 Teofilus ma zese ra ntasa, Mboto dou marawa'u karawi tunti kataho mavoha lampa rawi ma wa'ura ndazi ziwoha ndaita. **1:2** Tunti va sizoho vune racaritana zi ndai va dou-dou ma eda madana lampa rawi mandazi ede ra'aipu saramba wa'una, ro wa'u va ede ngoa ra kahabana. **1:3** Sawa'u va tio kavae poda va mada ra'aipu saramba wa'una, wi'ikai va mada nataho zitunti savua lapora ma taho zi ru'u va Ita. **1:4** Karawikai va mada ede, loakuzu vade va Ita va one au rawa'u ngoa ra tei zi Ita ncihi romo. **1:5** Aipu Herodes mandazi sangaji dana ra rasa Yudea, waraku savua dou imam mangara la Zakaria. Sia lu'u rau zi golonga imam Abia. Ngara weina la Elizabet, londo ra mai imam rau. **1:6** Mori ra woko wei ra rahina ede nakasanaku ade Ruma Hatalla. Zuana ede nato'a sara'aku zi parenta ro Hukum Ruma kai kapoda ade. **1:7** Sizoho wati ntauna ana vara la Elizabet nambonggi ro sizoho zuana wa'ura sama-sama tua. **1:8** Zi savua ainaina, wakatu golonga Abia rakara wakatu la Zakaria kalampana rawi kai imam zitando Ruma Hatalla. **1:9** Kai ra'undi, rabiasa kai karawi va imam-imam, la Zakaria voha zimalu'u zi ade Bait Allah ro zimaka'a kamaya. **1:10** Zi ade wakatu upacara ka'a kamaya, dou mamboto masambea ta ari lua. **1:11** Wunga wakatu ede mala'eka Ruma katadana weki zi la Zakaria. Mala'eka ede kizina zi savae wana meja hizi ka'akai kamaya. **1:12** Wakatu eda va la Zakaria mala'eka ede, sia mbora akana ro dahu. **1:13** Pala nggahi mala'eka ede, "Aina dahu, Zakaria! Ruma Hatalla wa'ura ringana do'amu. Weimu la Elizabet zimanggana ana mone. Nggomi pavuapu tangara kai la Yahya zi sia. **1:14** Nggomi zimaneu poda ademu ro mboto dou zimakazihi ade warakai ana dou ede peade! **1:15** Sia zimandazi dou mana'ekai ntanda va Ruma, ro sia wati zimanono anggo atao nono zimawukai. Ratampu'u warana, sia zikuasakai va Roh Allah. **1:16** Mboto dou Israel zizanda ra wa'a va sia mbali zi Ruma Hatalla, Ruma sizoho. **1:17** Sia zimandazi dou ranggadu va Ruma ma tenggo ro makuasa vune la Elia. Sia zimakatahona ama lavo anana, ro dou ma wati to'a zi zende kambalina zi ncai fiki ra kananu ma taho. Kai ndedena sia sadia weana ela Ruma ma wa'ura sadia zi ru'u Ruma. **1:18** "Vuneku

zivadekai va mada va one lampa rawi ede zimandazi?" sozi va la Zakaria zi mala'eka ede. "Mada wa'ura tua, ro wei mada wa'ura tua rau." **1:19** Cambe va mala'eka ede, "Nahu ake Jibril. Nahu karawi wea zi ru'u Ruma Hatalla ro Sia ma rakakai nahu karongga haba mataho ake zi nggomi. **1:20** Au ranggahi nahu, zimandazi rakasi wakatuna. Pala vara nggomi wati imbimu, nggomi peade wati loamu nuntu ra nggahi; nggomi zimampongi sampe au ranggahi va nahu ede ndazina." **1:21** Wunga ede, dou-dou mangena-ngena la Zakaria. Siazoho midi mena adena vavauku ntoikaina sia zi ade Bait Allah. **1:22** Ro wakatu losa sia, sia wati loana nuntu ra nggahi lavo siazoho. Sia mbeina isara kai rimana, ro ngge'empampongina. Ndazi dou-dou navadera va one sia wa'ura edana ra ngoa va Ruma zi ade Bait Allah. **1:23** Sawa'u va nggori wakatuna karawi zi Bait Allah, Zakaria edempara lao dula zi umana. **1:24** Wati ntoina sawa'u va ede, la Elizabet weina na'e loko, edempara nggempena zi ade uma lima wura ntoina. **1:25** Nggahi sia, "Cumpukaina Ruma bantuna nahu ro kamborana maja nahu." **1:26** Wakatu la Elizabet wa'ura na'e lokona ini wura, Ruma Hatalla kauna mala'eka Jibril lao aka Nazaret, savua kota zi dana ra rasa Galilea. **1:27** Jibril rakau lao zi dou siwe sampela, mangara la Maria. Dou siwe ede wa'ura sozi angi lavo savua dou mangara la Yusuf, londo ra mai Sangaji Daud. **1:28** Mala'eka ede maina zi la Maria ro nggahina, "Taho ra ntai, nggomi rambei va Ruma bareka kai mataho poda! Ruma masama-sama lavo nggomi!" **1:29** Ringana nggahi mala'eka ede la Maria wezi adena, ndazina sozi-sozi va adena auku aona salam ede. **1:30** Edempara nggahi mala'eka ede zi sia, "Aina dahu, Maria, vara nggomi zica'u va ade Ruma Hatalla. **1:31** Nggomi zimana'e loko ro zimanggana ana, zi pavua va nggomi tangarakaipu Isa. **1:32** Sia zimandazi zese ra ntasa ro zitangarakai Ana Ruma Hatalla Ma Wancu Na'e Zese Ra Ntasa. Ruma Hatalla zi makandazina Sia sangaji vune Sangaji Daud, wa'i ra warona. **1:33** Ro Sia zimandazi sangaji zi ade londo ra mai la Yakub santoi-ntoina ro Karaja'an-Na wati zimacumpu." **1:34** "Pala mada mbuipu sampelaku," nggahi la Maria zi mala'eka ede, "vuneku loana ndazi lampa rawi ede?" **1:35** Cambe va mala'eka ede, "Roh Allah zimamai zi nggomi, ro kuasa Ruma Hatalla zimawara zi nggomi. Vara ndedena ana zimamai

ede zipehekai Raso, Ana Ruma Hatalla. **1:36** Zivademu: Elizabet, cina ra angimu ede wa'ura na'e loko ini wura, konena sia wa'ura tua ro nggahi dou va one sia nambonggiku. **1:37** Vara ziru'u Ruma Hatalla wati wara madaloa ndazi." **1:38** Edempara nggahi la Maria, "Mada ake ada Ruma; co'opu ndazina zi mada vune ranggahi va ita." Edempara mala'eka ede tu'u wi'ina la Maria. **1:39** Roci sawa'u va ede, la Maria laona aka savua kota zi Yudea zi dana ra rasa doru. **1:40** Sia laona aka uma la Zakaria, ro wunga lu'una, sia mbeina salam zi la Elizabet. **1:41** Ro ndede ringa va la Elizabet salam la Maria, ana mawara zi ade loko la Elizabet ede rukuna. Edempara la Elizabet kuasakai va Roh Allah, **1:42** edempara nggahina, "Nggomiku ma ipi mbei va Ruma bareka zi ade weki samenana dou siwe! Taho ra ntai ziru'u va ana zi nggana va nggomi ede! **1:43** Cousi nahu ake ndazi ina Ruma mai rakana nahu? **1:44** Ndede ringa va nahu eli salam nggomi, ana zi ade loko nahu ruku va neo adena. **1:45** Taho ra ntika nggomi, vara imbimu au ranggahi Ruma zi nggomi ede zimandazi!" **1:46** Nggahi la Maria, "Adeku maroi ra wadi Ruma, **1:47** ro nawa ra sarumbuku makazihi ade vara Ruma Hatalla Makasalama weaku. **1:48** Sia kawarana nahu, ada-Na ma'awa ra tuna! Tampu'u ake samenana bangsa manggahi nahu taho ra ntika. **1:49** Vara Ruma Hatalla Ma Wancu kuasa karawina lampa rawi mana'e zi nahu. Taho raso ngara-Na. **1:50** Sara'ana londo ra mai, Ruma nantau Rahama zi dou ma dahu zi Sia. **1:51** Kai rima-Na ma tenggo poda Sia cengga mbari mburana dou masombo, ro kakaona kananu siazoho. **1:52** Sangaji-sangaji kalondo va Sia ese wawo dohokaina ro dou ma'awa ra tuna zikazesena. **1:53** Dou mahizo zipaha kambocu va Sia kai samenana mataho, dou mantau ra wara zivaka kalosa kai rima ntaru. **1:54** Sia bantu weana Israel ada-Na, vune rasake randawi-Na ro wa'i ra waro ndaita. **1:55** Ruma wati nefana rasake-Na, Sia ncera ra mbura adena zi la Ibrahim ro londo ra maina sampe santoi-ntoina." **1:56** Kira-kira tolu wura ntoina la Maria ngge'ena lavo la Elizabet, ede ampona dula sia aka umana. **1:57** Rakara wakatuna ziru'u va la Elizabet zi ngganakaina. Sia ngganana ana mone. **1:58** Dou-dou zikompe ra peina ro cina ra angina maringa rahama Ruma zi la Elizabet, ro siazoho neo ade rauna. **1:59** Wakatu umu

ana dou to'i ede waru nai, sizoho maina zimasuna sia. Sizoho nane'eku tangara ana dou to'i ede kai la Zakaria vune ngara amana, **1:60** pala nggahi inana, "Wati! Sia pavuaku zitangarakai la Yahya." **1:61** "Wati kone savua dou zi iwa ra wekimu mangara ndede," nggahi sizoho zi sia. **1:62** Edempara kai isara, sizoho sozina zi la Zakaria, "La auku zi ne'emu tangarakai anamu?" **1:63** La Zakaria rahona savua wadu tuntina, edempara tuntina, "Ngarana la Yahya." Sizoho sara'a midi mena adena. **1:64** Wakatu ede lalo la Zakaria loana nuntu ra nggahi wali ro roi ra wadina Ruma Hatalla. **1:65** Dou-dou zikompe ra peina sara'a dahu, ro haba ede nawa'ura mbou zi sara'a dana ra rasa doro Yudea. **1:66** Sara'a dou ma ringa lampa rawi ede sozi menana va adena, "Zimandazi auku ana dou to'i ede peade?" Vara Ruma mazende ra wa'a sia. **1:67** La Zakharaia, ama ana dou to'i ede, kuasakai va Roh Allah ndazina sia karonggana nggahi ra eli Ruma. Nggahi sia, **1:68** "Mai ndaita roi ra wadiku Ruma, Ruma Hatalla bangsa Israel! Sia wa'ura mai bantuna ela-Na ro hori kalosana razi dosa sizoho. **1:69** Sia mbeina ndai makasalama ma tenggo poda, londo ra mai la Daud, ada-Na. **1:70** Ntoi poda wa'una kai ncai nabi-nabi rakazale-Na, Ruma wa'ura mbeina rasake-Na **1:71** zimakasalama ndai razi musu ndaita ro razi kuasa dou-dou ma daca'u ndaita. **1:72** Zikatadakaina rahama-Na zi wa'i ra waro ndaita, rasake-Na ma raso ede zi mbei-Na. **1:73-74** Sia sumpama zi la Ibrahim ama ndai, ro sakena zimakasalama ndai razi musu ndai, loakuzu ndai wati dahu karawi zi ru'u Sia **1:75** karawi ntuwu zi Sia ro kasana wea ade-Na santoi mori ndaita. **1:76** Nggomi, oe anaku, zipehekai nabi Ruma Hatalla Ma Wancu Zese Ra Ntasa. Nggomi zi nggadu ulu zima'ulukai Ruma zimahengga ulu ncai zi ru'u va Sia, **1:77** zimakahaba rerona zi ela-Na va one sizoho zikalalama, nggara Ruma Hatalla nawa'usira kangampu wea dosa-dosa sizoho. **1:78** Vara rahama ro kasi ade Ruma Hatalla Ruma ndai; zikalalamakaina ndai Sia maina. Vune liro mawontu aimasizi, **1:79** ndedeku Sia mbeina taroa-Na zi sara'ana dou ma mori zi ade rindikaina ro zidahukaina Sia zende ra wa'ana ndaita zi ncai ma lao aka tahokaina." **1:80** Ana la Zakaria ede nanaha na'e ro nanaha tenggo. Sia ngge'e zi so sarae, sampe rakakai wakatuna sia katadana weki zi bangsa Israel.

2:1 Aipu wakatu ede Kaisar Agustus maparenta sara'ana dou zi negara Karaja'an Roma dafta mena ngara zi ne'e sensus. **2:2** Sensus ma sarambakaina ake rakalampa aipu wakatu Kirenius mandazi gubernu dana ra rasa Siria. **2:3** Sara'ana dou aipu wakatu ede lao zi ne'ena dafta ngara aka cua-cua kota ndaizohona. **2:4** La Yusuf rau tu'una aka Nazaret zi Galilea, lao aka Betlehem zi Yudea, hizi rawarakai Sangaji Daud; vara la Yusuf londo ra mai la Daud. **2:5** La Yusuf daftana ngarana ro la Maria dou sozina, ma wunga na'e loko. **2:6** Wakatu siazoho zi Betlehem rakara wakatuna la Maria zi ngganakaina. **2:7** Sia ngganana ana mone, anana ma sarambakaina. Ana dou to'i ede ralombokaina kanefe, edempara karuna zi ade hizi ngahakai binata mawara isi rapa; vara siazoho wati rakana hizi zi marukaina. **2:8** Wakatu aimangazi ede waraku ompu-ompu jimba ma wunga jagana jimba-jimbana zi so mpori zi dana ra rasa ede. **2:9** Wezi lalomba mala'eka Ruma katadana weki zi siazoho, ro kalea mataroa razi Ruma makataroana siazoho, ro siazoho nawancuku dahuna. **2:10** Pala nggahi mala'eka ede, "Aina dahu! Vara maikai nahu ake mawa'a Haba Mataho zi ru'u va nggomizoho -- haba ma wancuku zi neokai ade va sara'ana dou. **2:11** Ainaina ake zi kota Daud wa'ura wara Sangaji Makasalamamu edezu Al Masih, Ruma. **2:12** Akeku tandana: Nggomizoho zima'eda savua ana dou to'i ralombo kai kanefe, ro wunga maruna zi ade savua hizi ngahakai binata." **2:13** Wezi lalomba mala'eka ede wara mboto mala'eka makalai malavona, ma roi ra wadi Ruma Hatalla. Nggahi siazoho, **2:14** "Zese ra ntasa zi ru'u Ruma Hatalla ese langi ma ese poda! Ro ese wawo dana, taho ra ntai zi ru'u manusia ma kasana ade Ruma!" **2:15** Sawa'u va mala'eka-mala'eka tu'u wi'ina siazoho ro lao mbalina zi saroga, nggahi ompu-ompu jimba ede zi weki ndai zohona, "Maira ndai talaoku aka Betlehem ro tatioku lampa rawi ma wa'ura ndazi ede, rangoa va Ruma zi ndaita." **2:16** Siazoho lao lalona, edempara edana la Maria ro la Yusuf, ro ana dou to'i ede mawunga maruna zi ade hizi ngahakai binata. **2:17** Wakatu eda va ompu-ompu jimba ana dou to'i ede, siazoho carita au ranggahi va mala'eka-mala'eka mavoha ana dou to'i ede. **2:18** Ro sara'ana dou namidi adena ringa carita ompu-ompu jimba ede. **2:19** Pala la Maria nawi'iku samenana ede zi adena

ro kananuna. **2:20** Ompu-ompu jimba ede lao mbali aka so mpori ro roi ra wadina ro kazese ra kantasana Ruma Hatalla, vara samenana nawa'ura ringa ra eda, ncihi ncao vune ranggahi va mala'eka. **2:21** Sawa'u va umu waru nai, ana dou to'i ede zi suna. Ro tangarakai va sizoho Isa, ngara rambei va mala'eka zi Sia sawatipu Sia warana zi ade loko ina-Na. **2:22** Rakara wakatuna la Yusuf ro la Maria kalampana lampa rawi karaso watu hukum la Musa. Ndazi sizoho wa'ana ana dou to'i ede aka Yerusalem zizonggo mbei zi Ruma. **2:23** Vara zi ade Hukum Ruma ratunti ndake, "Sanikina ana dou mone ma sarambakaina, pavuaku zizonggombei zi Ruma." **2:24** Sizoho ne'e rau zonggo ra mbei koroba, edezu zua mbua kampodu atao zua mbua nasi dara mandara, vune rakatantu zi ade Hukum Ruma. **2:25** Aipu wakatu ede zi Yerusalem wara savua dou mangara la Simeon. Sia dou mataho, ma dahu zi Ruma Hatalla ro mawunga ngena wakatu Ruma Hatalla makasalamana Israel. Roh Allah mazende rawa'a sia, **2:26** ro Roh Allah nawa'ura ngoa zi sia va one sia wati zimamade sawatipu va edana Sangaji Mambei salama rasake va Ruma. **2:27** Kai zende ra wa'a va Roh Allah, la Simeon lu'u zi ade Bait Allah. Wakatu ede la Yusuf ro la Maria wa'a kalu'una Ruma Isa, ma mbuipu to'i ede zikarawikaina upacara raparenta va hukum Taurat. **2:28** Edempara la Simeon wehana ana dou to'i ede ro ce'ina, edempara roi ra wadina Ruma Hatalla, **2:29** "Ake, Ruma, Ita wa'ura mbeimu rasake va Ita. Co'opu Ada-Mu ake made kai taho iu. **2:30** Vara wa'ura eda va ndaiku Makasalama ma razi Ita. **2:31** Makasalama ede rasadia wea va Ita zi ru'u va sara'ana bangsa: **2:32** vune santika taroa ma kataroana ncai zi ru'u va bangsa-bangsa ma kalai, zimamai zi Ita; edezu taroa ma kamaina horoma zi ru'u va ela-Mu Israel." **2:33** Ama ro ina ana dou to'i ede midi adena ringa au ranggahi va la Simeon mavoha ana sizoho. **2:34** La Simeon do'a mbeina bareka zi sizoho ro nggahina zi la Maria, ina ana dou to'i ede, "Ana dou to'i ake wa'ura kazale va Ruma Hatalla zimakalelina ro zimakasalama mboto dou Israel. Sia zimandazi tanda razi Ruma Hatalla, ma zimadaca'u va dou mamboto, **2:35** ro kai ndedena henggara wekina isi ade sizoho. Ncoki ade zimacaki ade ra lokomu vune peda ma ngaha." **2:36** Wara rauja savua dou nabi siwe mawa'ura tua poda. Ngarana la

Hana, ana la Fanuel, razi suku Asyer. Sawa'u va pidu mba'a nikana, **2:37** la Hana ndazi mbaru mboha, ro ake umuna waru mpuru upa mba'a. Watipu iu va sia tu'u wi'i Bait Allah. Aimarai aimangazi sia sambeana ta ede zi Ruma Hatalla kai do'a ro puasana. **2:38** Ncihi ncao wakatu ede rau sia maina, edempara roi ra wadina Ruma Hatalla ro nuntuna mavoha Ana dou to'i ede zi sara'ana dou mangena wakatuna Ruma Hatalla mahori kalosa Yerusalem. **2:39** Sawa'u va la Yusuf ro la Maria nggori karawina sara'a zi pavua karawi va Hukum Ruma, sizoho dula mbalina aka Nazaret zi Galilea. **2:40** Ana dou ede nanaha na'e ro tenggo. Sia nawancuku loana ro Anugera Ruma Hatalla wara zi Sia. **2:41** Zi sanikina mba'a dou matua Ruma Isa lao aka Yerusalem zi kandihakaina Ainaina Aruraja Paskah. **2:42** Ro aipu Ruma Isa umuna sampuru zua mba'a, sizoho lao zi ndihakai ede vune ranginakai. **2:43** Sawa'u va nggori ndiha ede sizoho dulana, pala Ruma Isa, Ana dou ede, mbuipu ngge'ena zi Yerusalem, ro ama ra ina-Na wati vadena. **2:44** Sizoho kacaina Sia vatu zi ade weki mamboto. Sawa'u va lampa sambia ai sizoho ampodena ngupa Sia zi ade woha iwa ra wekina ro dou-dou rapata va sizoho. **2:45** Pala sizoho wati rakana eda Sia, ndazi sizoho dula mbali aka Yerusalem ngupana Sia. **2:46** Sawa'u va tolu nai rangupa, sizoho rakana eda Sia zi ade Bait Allah. Sia wunga doho kade'ena dou-dou guru agama ro mboto sozina. **2:47** Sara'a dou ma ringa Sia midi adena vara ringana cambe-Na ma ipi loa. **2:48** Dou matua rauna midi adena eda Sia. Nggahi ina-Na zi Sia, "Ana, vavauku karawikai-Mu ake zi nami? Ama ra Ina-Mu darura ade va ngupamu Nggomi!" **2:49** Cambe va Ruma Isa, "Vavauku ama ra ina ngupakaimu Mada? Savua wati vade va ama ra ina va one Mada pavuaku wara zi ade uma Ama-Ku?" **2:50** Pala sizoho wati loana ka'ao racambe va Ruma Isa. **2:51** Edempara Ruma Isa dula samana lavo sizoho lao aka Nazaret, ro to'ana zi sizoho. Samenana lampa rawi ede wi'i va ina-Na ze'i adena. **2:52** Ruma Isa nanaha na'e ro nanaha loa timba ra lemba, ro meci ra ca'u va Ruma Hatalla ro ca'u va manusia.

3:1 Aipu mba'a kasampuru limakaina zi ade Pamarenta Kaisar Tiberius, Pontius Pilatus mandazi gubernu zi Yudea, ro Herodes maparenta zi

Galilea. Filipus ari la Herodes maparenta zi dana ra rasa Iturea ro Trakhonitis, la Lisantias maparenta zi Abilene. **3:2** Ma vora mana'ekai imam-imam edezu Hanas ro imam Kayafas. Zimba'ana ede Ruma Hatalla manuntu zi la Yahya, ana la Zakaria zi so sarae. **3:3** Ndazi la Yahya lao tave-ve zi samenana dana ra rasa Sori Yordan ro karonggana haba ma ramai ta Ruma Hatalla. Nggahi nggao la Yahya, "Tobara razi dosa-dosamu, ro nggomi pavuaku zikandeu karaso, loakuzu Ruma Hatalla kangampu weana nggomi." **3:4** Ede ncihi ncao lavo ratunti zi ade buku Nabi Yesaya: Wara dou manggahi nggao zi so sarae, 'Sadiapu ncai zi ru'u Ruma, kapiripu ncai zi ru'u va Sia. **3:5** Sanikina dana makancova pavuaku zi umbu sanikina doru ra dorena zikapiri. Ncai ma nteko pavuaku zikarombo, ro ncai ma zese ze zikapiri. **3:6** Dou-dou zisamenana dunia zima'eda Ruma Hatalla makasalamana manusia!" **3:7** Mboto dou mamai zi la Yahya mane'e zikandeu karaso. Nggahi la Yahya zi sizoho, "Nggomizoho dou davae! Cou ma nggahi va one nggomizoho wati voha va hukuma Ruma Hatalla zimamai peade? **3:8** Katadapu kai ruku ra rawimu va one nggomizoho wa'ura tobamu razi dosa-dosamu! Aina tampu'umu nggahi va one la Ibrahim edezu wa'i ra waromu. Zikawaramu: Razi wadu-wadu ake rau Ruma Hatalla naloaku kandazi londo ra mai ziru'u va la Ibrahim! **3:9** Ponggo wa'ura sadia zivo'okai haju sampe awa-awa amuna. Sanikina fu'u haju ma wati loa mbua wua ma taho zi vo'o ro zipaki zi ade afi." **3:10** "Ndazi, auku zi pavua karawi va madazoho?" sozi va dou-dou zi la Yahya. **3:11** Cambe va la Yahya, "Dou ma ntau zua ndo'o vaju, pavuaku mbeina sando'o zi dou ma wati ntau; ro dou ma ntau ngaha ra nono, pavuaku zicenggana." **3:12** Dou-dou mataki tagi bea mai rau va ne'ena kandeu karaso va la Yahya. Sozi va sizoho, "Pa Guru, auku zipavua karawi va madazoho?" **3:13** Cambe va la Yahya, "Aina weha kancewimu au rawa'u katantu va pamarenta." **3:14** Wara rauja tentara ma sozi, "Vuneku madazoho? Auku zi pavua karawi va madazoho?" Cambe va la Yahya, "Aina weha pakasa zi cou-cou rau ro aina rampamu pitina kai vavu ralo'omu mawati poda. Ncihimpa kai gajimu!" **3:15** Ziwakatu ede dou-dou tampu'ura sozi-sozina, savua la Yahya Sangaji Mambei salama rangena va sizoho. **3:16** Vara ndedena la Yahya nggahina zi sizoho

sara'ana, "Nahu kandeu karasoku nggomizoho kai oi, pala peade zimamai dou ma ncewi na'e ntewi kaisi nahu. Kone henga wea ai sapatu-Na nahu wati patuna. Sia zimakandeu karaso nggomizoho kai Roh Allah ro afi.

3:17 Zirima-Na wara zoku zi mbezikai samenana gando-Na sampe rasona. Gando zikavoro-Na zi ade jompa, pala sara'ana saroe zika'a-Na zi ade afi ma wati loa made!" **3:18** Ndedeku la Yahya ngoa ra tei katahona dou-dou kai mboto cara, aipu wakatu sia ngoa rerona Haba Mataho. **3:19** Pala Herodes, makuasa zi Galilea, rojo va la Yahya mavoha nika lavo la Herodias, wei arina, ro mavoha sara'a karawina ma davae. **3:20** Pala la Herodes nanaha karawiku madavae kai kalu'una la Yahya zi ade uma bui. **3:21** Sawa'u va nggori sara'ana douzoho ede kandeu karaso, Ruma Isa kandeu karaso rau. Ro wunga Sia sambeana, henga weki langi, **3:22** ro Roh Allah londo ese Sia vune nasi dara. Edempara ringa eli Ruma Hatalla manggahi, "Nggomiku Ana-Ku meci ra ca'u va Nahu. Nggomi makasanana ade Nahu." **3:23** Aipu wakatu Ruma Isa tampu'una karawi-Na, umu Sia takasi tolumpuru mba'a. Ranggahi dou, Sia ana la Yusuf, ana la Eli, **3:24** ana la Matat, ana la Lewi, ana la Malkhi, ana la Yanai, ana la Yusuf, **3:25** ana la Matica, ana la Amos, ana la Nahum, ana la Hesli, ana la Nagai, **3:26** ana la Matat, ana la Matica, ana la Simeai, ana la Yosekh, ana la Yoda, **3:27** ana la Yohanan, ana la Resa, ana la Zerubabel, ana la Sealtiel, ana la Neri, **3:28** ana la Malkhi, ana la Adi, ana Kosam, ana la Elmadam, ana la Er, **3:29** ana la Yesua, ana la Eliezer, ana la Yorim, ana la Matat, ana la Lewi, **3:30** ana la Simeon, ana la Yehuda, ana la Yusuf, ana la Yonam, ana la Elyakim, **3:31** ana la Melea, ana la Mina, ana la Matata, ana la Natan, ana la Daud, **3:32** ana la Isai, ana la Obed, ana la Boas, ana la Salmon, ana Nahason, **3:33** ana la Aminadab, ana la Admin, ana la Arni, ana la Hezron, ana la Peres, ana la Yehuda, **3:34** ana la Yakub, ana la Ishak, ana la Ibrahim, ana la Terah, ana la Nahor, **3:35** ana la Serug, ana la Rehu, ana la Peleg, ana la Eber, ana la Salmon, **3:36** ana la Kenan, ana la Arpakhsad, ana la Sem, ana la Nuh, ana la Lamekh, **3:37** ana la Metusalah, ana la Henokh, ana la Yared, ana la Mahalaleel, ana Kenan, **3:38** ana la Enos, ana la Set, Ana Adam, Ana

Ruma Hatalla.

4:1 Ruma Isa kuasakai va Roh Allah wakatu Sia tu'u wi'ina Sori Yordan. Roh Allah mazende ra wa'ana Sia lao aka so sarae. **4:2** Ta ede Sia coba va Ibilis upampuru nai ntoina. Santoi wakatu ede, Sia wati ngahana au-au. Ndazi cumpukaina Sia iuna hizo. **4:3** Nggahi Ibilis zi Sia, "Nggara Nggomi ana Ruma Hatalla, kaupu wadu ake ndazi roti." **4:4** Cambe va Ruma Isa, "Zi ade Alkitab ratunti, 'Manusia wati loana mori kai roti mpoa.' "**4:5** Edempara Ibilis lao wa'ana Ruma Isa aka hizi mazese, ro ade sapiza mada Ibilis turu teina zi Sia sara'a ntau ra wara zi dunia. **4:6** "Sara'a kuasa ro ntau ra wara ake zizonggo va nahu zi ru'u Nggomi," nggahi Ibilis zi Ruma Isa, "vara sara'ana wa'ura mbei zi nahu ro nahu loa mbei zi cou-cou rau zi ne'e va nahu mbei. **4:7** Sara'ana ede zimandazi ntau Nggomi, nggara Nggomi masuju nembasi nahu." **4:8** Cambe va Ruma Isa, "Zi ade Alkitab ratunti, 'Nembapu Ruma Hatalla, Rumamu ro karawipu zi ru'u Siampa.' "**4:9** Edempara Ibilis lao wa'ana Ruma Isa aka Yerusalem ro wi'ina Sia ese wawo vutu Bait Allah ro nggahina zi Sia, "Nggara Nggomi Ana Ruma Hatalla, babupu ta ake. **4:10** Vara zi ade Alkitab ratunti, 'Ruma Hatalla zimakauna mala'eka-mala'eka-Na majaga kataho Nggomi.' **4:11** Ro rau, 'Mala'eka-mala'eka zimasakaka ao Nggomi kai rima sizoho, loakuzu ezi-Mu wati tudu va wadu.' "**4:12** Cambe va Ruma Isa, "Zi ade Alkitab ratunti, 'Aina cobamu Ruma Hatalla, Rumamu.' "**4:13** Sawa'u va Ibilis nggori cobana Ruma Isa kai mboto cara, sia tu'u wi'ina Ruma Isa ro ngenana wakatu ma taho. **4:14** Edempara Ruma Isa lao mbalina aka Galilea; ro Sia kuasakai va Roh Allah. Haba mavoha weki ndai-Na wa'ura mbou rero zi dana ra rasa ede. **4:15** Sia ngoa ra teina zi uma-uma sambeakai, ro sara'ana dou maroina Sia. **4:16** Ruma Isa lao rauna aka Nazaret, hizi rakana'ekai Sia. Zi'ainaina Sabat, ranginakai-Na, Sia lao aka uma sambeakai. Sia tu'u kizi-Na zimabaca Alkitab, **4:17** ro rambei buku Nabi Yesaya. Sia hengguna buku raluru ede, eda-Na ayat ake, **4:18** "Roh Ruma wara zi Nahu, vara Sia wa'ura hantana Nahu zimbeina Haba Mataho zi ru'u va dou mancoki mori. Sia nggaduna Nahu zimangoa dou mamboto zihorikai dou rabui ro zikatahokai dou mambuda; zimahori wea

dou raka'iha wea morina **4:19** ro zingoa ra kahaba maikai wakatu Ruma makasalama ela-Na." **4:20** Ruma Isa lurus mbalina buku ede, ro mbei mbalina zi dou mataki karawi ede, edempara dohona. Sara'ana dou zi ade uma sambeakai ede mantanda Sia. **4:21** Ro Ruma Isa tampu'u nuntu ra nggahina zi sizohoh, ndake, "Ayat-ayat Alkitab ake zi ainaina ake na'ndazira wakatu nggomizoho ringamu." **4:22** Nggahi ra eli rarenta va Sia nawancuku caruna, ndazina sizohoh nawancuku ca'una ro kazese ra kantasana Sia. Nggahi sizohoh, "Savua laina Sia ake ana la Yusuf?" **4:23** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizohoh, "Pasti nggomizoho makaniku pribahasa ake zi ru'u va Nahu, 'Dokte katahopu sarumbu ndaimu. Lampa rawi mavisa ra guna ringa va nami rakarawi va Nggomi zi Kapernaum, karawi raupu zikampo ra mporo ndai-Mu.'" **4:24** Nggahi wali va Ruma Isa, "Zikawaramu, wati wara nabi zilia ra horoma zi kampo ra mporo ndaina. **4:25** Pala ringa ra kade'epu: Aipu jamana la Elia, aipu wati londo ura tolu mba'a ini wura ntoina, ndazira sarahizo poda zi sara'a dana ra rasa. Aipu wakatu ede wara mboto dou-dou siwe mambaru mboha zi Israel. **4:26** Konena ndede, Ruma Hatalla wati kauna la Elia lao aka savua dou siwe mbaru mboha zi ade weki dou-dou siwe mambaru mboha ede malaisi zi savua dou siwe mbaru mboha zi Sarfat zi dana ra rasa Sidon. **4:27** Ndede rauja aipu jaman Nabi Elisa wara mboto dou zi Israel masupu ncola, pala wati kone savua dou zi ade weki sizohoh rakataho, selasi la Naaman dou Siria ede." **4:28** Sara'a dou mawara zi uma sambeakai ede mbani poda wakatu ringana nuntu ra nggahi ede. **4:29** Sizohoh tu'u kizina edempara fou kalosana Ruma Isa ari mai va kota, ro wa'a-Na aka rengge doru ratu'ukai rasa sizohoh. Sizohoh nane'eku zunggi lo'o Sia zi rengge ede. **4:30** Pala Ruma Isa losana zi dou mamboto ede edempara laona. **4:31** Edempara Ruma Isa laona aka kota Kapernaum zi Galilea. Ta aka Sia ngoa ra teina dou-dou zi ainaina Sabat. **4:32** Sizohoh nawancuku ca'una eda cara Sia ngoa ra teina, vara Sia nuntu ra nggahina kai wibawa. **4:33** Ta ede zi uma sambeakai wara savua dou rakuasakai va roh seta. Dou ede kanggica-nggicana, **4:34** "Oe Isa, dou Nazaret, au zine'e karawi va Nggomi zi nami? Savua mai Nggomi zimakaleli nami? Nahu kavadeku cou Nggomi: Nggomi dou raso ranggadu va Ruma Hatalla!" **4:35** "Midi!"

vaka va Ruma Isa zi roh seta ede. "Losapu razi dou ake!" Edempara roh seta ede vatena dou ede zi tando sizoho sara'ana, edempara losana razi ade dou ede kai wati kapilina. **4:36** Sara'ana dou midi adena, ro nggahina zisavua lavo savua dou, "Heba poda nggahi ra eli-Na. Kai wibawa ro kuasa, Sia kauna roh-roh seta ede losa, ro sizoho rau losana!" **4:37** Edempara haba mavoha Ruma Isa mbou zi sara'a dana ra rasa ede. **4:38** Ruma Isa tu'u wi'ina uma sambeakai ede, edempara laona aka uma la Simon. Riana siwe la Simon wunga hengge sari'ina, ro dou-dou nangoaku lampa rawi ede zi Ruma Isa. **4:39** Ruma Isa laona aka hizi marukai ina ede, edempara vaka kalosana hengge sari'i ede. Hengge sari'i ede mbora, ro riana siwe la Simon tu'u lalona ro kavuana ngaha ra nono sizoho. **4:40** Wakatu nci'i liro, sara'ana dou lao wa'ana aka Ruma Isa cina ra angina ma wunga hina va mboto pahu supu. Ruma Isa tohona rima-Na ese cua-cua ndai sizoho ro katahona sizoho. **4:41** Roh-roh seta rau losa zi ade mboto dou, ro kanggica salahona, "Nggomiku Ana Ruma Hatalla!" Pala Ruma Isa vakana sizoho ro wati kauna nuntu sizoho, vara sizoho navadeku Siaku Sangaji Mambei salama. **4:42** Wakatu tampu'u wontu liro Ruma Isa tu'u wi'ina kota ede edempara laona aka savua hizi ma lingi. Dou-dou tampu'ura ngupana Sia, ro wakatu eda va sizoho Sia, sizoho na'usahaku loakuzu Sia aina tu'u wi'i walina sizoho. **4:43** Pala nggahi Ruma Isa, "Haba Mataho mavoha Karaja'an Allah zipavua kahaba rau va Nahu zi kota-kota makalai, vara ru'u edeku Ruma Hatalla nggaduna Nahu zi dunia." **4:44** Vara ndedena Ruma Isa hotobana ade uma-uma sambeakai zisara'a dana ra rasa Yudea.

5:1 Zisavua wakatu, Ruma Isa kizina zikengge Ndano Genesaret. Mboto dou macici weki va ne'ena ringa haba ma ramai ta Ruma Hatalla. **5:2** Eda va Ruma Isa zua mbua sampa zikengge ndano ede; dou-dou mataki ngupa uta wa'ura londo razi ade sampa-sampa ede ro wunga karasona ala sizoho. **5:3** Ruma Isa ne'ena ese savua sampa zi ade sampa mawara, edezu sampa la Simon. Edempara kauna la Simon runggi sampana ede kazo'o nari lavo kengge ndano. Ruma Isa dohona zi ade sampa ede ro ngoa ra teina mboto dou. **5:4** Sawa'u va nggori teina, nggahi Sia zi la

Simon, "Karawe cazeipu, ro wurapu alamu zi wa'ukai uta." **5:5** "Pak Guru," cambe va la Simon, "savala ai madazoho karawi kapodamu ade, pala wati wara rakamu au-au! Pala vara kaukai va Ita, taho; mada zimawura ala wali." **5:6** Sawa'u va sizoho karawina ede, sizoho mboto poda rakana uta sampe ala sizoho tampu'ura nci'ina. **5:7** Vara ndedena sizoho rahona bantu zi lengazohona zi sampa ma kalai. Lengazohona ede mai edempara sizoho sama-sama isina zua mbua sampa ede vini va uta sampe sampa-sampa ede ne'empara mimi. **5:8** Wakatu eda va la Simon ede, sia sujuna zitando Ruma Isa, edempara nggahina, "Tu'u wi'ipu mada, Ruma! Vara mada dou madosa!" **5:9** La Simon ro sara'a dou-dou ma sama-sama lavo sia namidi adena eda mboto uta rawa'u va sizoho. **5:10** Ndede rau lavo lenga-lenga la Simon, edezu la Yakub, ro la Yahya, ana-ana la Zebedeus. Nggahi Ruma Isa zi la Simon, "Aina dahu! Tampu'u ake nggomi zimandazi dou ma'ala dou." **5:11** La Simon ro lengazohona hintina sampa-sampa ede aka kengge ndano, sawa'u va ede tu'u wi'i sara'ana, edempara vatuna Ruma Isa. **5:12** Zisavua ainaina, Ruma Isa wara zi savua kota. Ta aka wara savua dou mone, sarumbuna vini va supu ncola. Wakatu eda va sia Ruma Isa, sia sujuna zitando-Na ro raho nembana, "Pa, nggara ngawasi Ita, Ita maloaku kataho mada!" **5:13** Zama va Ruma Isa dou ede ro nggahina, "Nahu ngawa, tahora!" Wakatu ede lalo supu dou ede mborana. **5:14** Edempara kanta va Ruma Isa zi dou ede ngoa rero lampa rawi ede kone zi cou-cou rau, nggahi-Na, "Laopu zi imam, ro rahopu sia zimakapastina va one nggomi wa'ura taho. Edempara lao zonggo ra mbeipu koroba vune rakaukai va la Musa, zi bukutikai zi dou-dou va one nggomi poda-poda wa'ura taho." **5:15** Pala haba mavoha Ruma Isa nanaha mbou rero, ro mboto dou mamai va ne'ena ringa Sia ro sizoho ne'ena zikataho wea supuna. **5:16** Sawa'u va ede Ruma Isa lao sambeana aka hizi ma lingi. **5:17** Zisavua ainaina wakatu Ruma Isa wunga ngoa ra teina, wara pila-pila dou Farisi ro guru-guru agama madoho ta ede. Sizoho razi Yerusalem, ro razi kota-kota zi Galilea ro Yudea. Kuasa Ruma wara zi Ruma Isa zikatahokaina dou-dou masupu. **5:18** Aipu wakatu ede pila-pila dou mamai wa'a savua dou mamade vinci ma maru ese wawo dipi. Sizoho na'usahaku wa'a dou ede zi ade uma loakuzu

tohona sia zitando Ruma Isa. **5:19** Pala vara dou ma'ipi mboto ta aka, sizoho wati loana wa'a kalu'u. Vara ndedena sizoho ampana sia ese wawo vutu uma. Edempara sizoho henggana gante, ro kalondona sia lavo dipina zitando Ruma Isa zi woha dou mamboto ede. **5:20** Wakatu eda va Ruma Isa ndede na'e imbi sizoho, nggahi Sia zi dou ede, "Cina, dosamu wa'ura kangampu wea." **5:21** Guru-guru agama ro dou-dou Farisi tampu'u nuntu zi savua lavo savua dou, "Cou dou ake, madisa kavawa ra katuna Ruma Hatalla? Cou ma loa kangampu wea dosa, selasi ndai Ruma Hatalla?" **5:22** Ruma Isa navadeku rasozi va sizoho. Ndazi nggahi Sia, "Vavauku nggomizoho sozi-sozi ndedekaimu ze ademu?" **5:23** Ve mancewi moza, nggahi, 'Dosamu wa'ura kangampu wea', atao nggahi, 'Tu'ura ro lampara!?' **5:24** Pala ake Nahu zimabukutina zi nggomizoho va one ese wawo dunia ake Ana Manusia mantau kuasa zimakangampu wea dosa." Edempara nggahi Ruma Isa zi dou mamade vinci ede, "Tu'ura, hantapu hizi marukaimu, ro lao dulara!" **5:25** Rociku dou ede tu'u laona zitando sizoho sara'ana, edempara hantana hizi marukaina, ro lao dula ro roi ra wadina Ruma Hatalla. **5:26** Sizoho sara'ana midi poda adena edempara roi ra wadina Ruma Hatalla. Ro kai ade madahu, nggahi sizoho, "Visa ra guna poda mandazi ra'eda va ndai zi ainaina ake!" **5:27** Sawa'u va ede Ruma Isa losa ro edana savua dou mataki tagi bea, mangara la Lewi, mawunga doho zi kantona. Nggahi Ruma Isa zi sia, "Vatupu Nahu." **5:28** Tu'u kizi la Lewi ro tu'u wi'ina sara'ana ede, edempara lao vatuna Ruma Isa. **5:29** Sawa'u va ede la Lewi katu'una ndiha zi umana zi ru'u va Ruma Isa. Mboto dou mataki tagi bea ro dou-dou makalai mavatu ngaha sama-sama lavo sizoho. **5:30** Pila-pila dou Farisi ro guru-guru agama mawati ca'u, edempara nggahina zi anamori Ruma Isa, "Vavauku nggomizoho sara'ana ngaha ra nonokaimu lavo dou-dou mataki tagi bea ro dou-dou masampu ra nggele?" **5:31** Cambe va Ruma Isa, "Dou ma wati supu wati paraluna dokte; dou ma supumpa." **5:32** Nahu maiku laina zima'ou dou-dou ma iu wekina wa'ura taho, malaisi dou-dou ma wa'ura dosa loakuzu sizoho tobana razi dosa-dosa sizoho." **5:33** Nggahi dou-dou zi Ruma Isa, "Dou-dou mavatu la Yahya ro dou mavatu dou Farisi naca'u puasa ro sambea. Pala anamorizoho-Mu nangaha ra nonoku."

5:34 Cambe va Ruma Isa, "Savua nggomizoho maloaku kau puasa dou-dou mamai zi ndiha nika, salama vunti mone mbuipu sama-samana lavo siazoho? Tantu wati! **5:35** Pala zimamai wakatuna vunti mone ede ziweha zi siazoho. Wakatu edeku siazoho zi puasakaina." **5:36** Edempara Ruma Isa caritana zi siazoho conto ra ibara ake, "Wati wara dou manempa vaju mpasa kai satove ci razi vaju vouna. Vara nakancipaku vaju ma vou ede. Ndede walija ci ma vou ede wati ncihi ncaona lavo vaju ma mpasa. **5:37** Ndede rau wati wara dou ma lua anggo vou zi ade kazuzu huri ma mpasa, vara anggo mavou ede zimakancipa kazuzu ede. Ndazina mboho anggo, ro kazuzuna iha. **5:38** Anggo ma vou pavuaku zilua zi ade kazuzu ma vou rau. **5:39** Ndede rauja wati wara dou ma ne'e nono anggo mavou sawa'u va nonona anggo mawa'ura ntoi. 'Anggo mawa'ura ntoi ede nancewi caruna,' nggahina."

6:1 Zisavua ainaina Sabat, wakatu Ruma Isa lampa saina oma gando, anamorizoho-Na pokena gando. Siazoho rujuna gando ede kai rimana, edempara ngahana. **6:2** Pila-pila dou Farisi manggahi, "Vavauku nggomizoho sapakaimu hukum-hukum agama ndaita kai karawimu rakantakai zi ainaina Sabat?" **6:3** Cambe va Ruma Isa, "Savua watipu baca va nggomizoho mavoha rakarawi va la Daud, aipu sia ro dou-dou mavatuna iu hizo? **6:4** Sia lu'una zi ade Bait Allah ro wehana roti ma wa'ura zonggo ra mbei zi Ruma Hatalla, edempara ngahana. Wa'u va ede mbei rauna roti ede zi dou-dou mavatuna. Sapodakaina nggahi hukum agama ndaita, imam-imammpa maloana ngaha roti ede." **6:5** Edempara nggahi Ruma Isa, "Ana Manusia nantau kuasa zi ainaina Sabat!" **6:6** Zisavua ainaina Sabat ma kalaina, Ruma Isa lao ngoa ra teina zi uma sambeakai. Ta ede wara dou mamade vinci savae rimana. **6:7** Pila-pila dou guru agama ro dou Farisi mane'e ngupa rawi ncara Ruma Isa loakuzu da'awana Sia. Ndazi siazoho tio kavae ncauna savua Sia nakatahoku dou zi ainaina Sabat. **6:8** Pala Ruma Isa navadeku kananu siazoho. Edempara nggahi Sia zi dou mamade vinci rimana ede, "Mai kizipu ta tando ake!" Dou ede tu'una, edempara kizina ta ede. **6:9** Edempara Ruma Isa sozina zi dou-dou ma wara ta ede, "Nggahi agama, auku zi loa karawi va ndai zi

ainaina Sabat? Karawi mataho atao karawi ma'iha? Kasalamaku dou atao ka'ihaku dou?" **6:10** Tio heko va Ruma Isa zi dou sara'ana, edempara nggahina zi dou ede, "Zalapu rimamu." Dou ede zalana rimana, ro rimana taho. **6:11** Pala guru-guru agama ro dou-dou Farisi ede nambani podaku, ro tampu'ura mafakana mavoha auku zikarawi va sizoho zi Ruma Isa. **6:12** Ziwakatu ede Ruma Isa tekana savua doro to'i va ne'ena do'a. Ta ede Sia do'ana zi Ruma Hatalla savala ai. **6:13** Wakatu wa'ura taroa ai, Sia ouna anamorizoho-Na, edempara kazalena sampuru zua dou zi ade weki sizoho. Tangarakai va Sia sampuru zua dou ede rasu-rasu. Sizoho edezu: **6:14** la Simon (zipehekai rau-Na la Petrus), ro la Andreas ari la Simon; la Yakub ro la Yahya, la Filipus ro la Bartolomeus, **6:15** La Matius ro la Tomas, la Yakub ana la Alfeus, ro la Simon (zipehe kai la Patriot), **6:16** la Yudas ana la Yakub ro la Yudas Iskariot macumpukaina mazonggona zi dou-dou ma musu-Na. **6:17** Edempara Ruma Isa londona zi doro to'i ede sama-sama lavo rasu-rasu ede, edempara midi ro kizina zi savua hizi ma piri. Ta ede wara mboto poda anamori-Na ma kalai ro mboto dou ma ramai tave-ve zi sara'a Yudea, Yerusalem, ro kota-kota Tirus ro Sidon ma zikengge moti. **6:18** Sizoho maina nane'eku ringa Ruma Isa, ro zikataho razi supu-supu sizoho. Sizoho ralu'ukai va roh seta mai rauna ro zikataho wea. **6:19** Sara'ana dou na'usahaku zama Ruma Isa, vara wara kuasa ma losa zi sarumbu-Na ma kataho sizoho sara'ana **6:20** Ruma Isa ntandana anamorizoho-Na edempara nggahina, "Taho ra ntikara nggomizoho dou-dou mancoki mori, vara nggomizoho edezu anggota ela Karaja'an Allah. **6:21** Taho ra ntikara nggomizoho ma hizo ake; nggomizoho zipaha kambocu! Taho ra ntikara nggomizoho ma nangi ake; nggomizoho zimahari! **6:22** Taho ra ntikara nggomizoho nggara zidaca'u va dou, wati tarima ao va dou, zikavawa ra katuna ro rafitina vara Ana Manusia! **6:23** Nabi-nabi aipu jamana manto'i rakarawi vune ede rau. Nggara ndazisi lampa rawi ede pavuapu nggomizoho neo ade ro joge kazhipu ademu, vara nana'eku ufamu rasadia wea zi ru'u va nggomizoho aka saroga. **6:24** Pala ihara nggomizoho ma ntau ra wara ake; vara nggomizoho wa'ura iumu mori macaru! **6:25** Ihara nggomizoho ma mbocu ake; vara nggomizoho zimasarahizo! Ihara nggomizoho ma hari wakatu

ake; vara nggomizoho zimancoki ade ro manangi! **6:26** Ihara nggomizoho, nggara sara'ana dou maroimu; vara ndede rauja wa'i ra waro sizoho naroiku nabi-nabi palasu jaman mantoina." **6:27** "Pala zi ru'u va nggomizoho maringa ra kade'e nggahi Nahu wunga ake, Nahu mangoa wi'imu ake: meci ra ca'upu musu-musumu, ro karawipu mataho zi dou-dou ma daca'umu. **6:28** Do'a mbeipu bareka zi dou-dou ma sumpa ka'ihamu, ro do'a weapu zi dou-dou ma iha zi nggomi. **6:29** Nggara natopasi va dou rawemu ma savae, co'opu sia topana rawemu ma savae rauna. Naweha rampasi jumbamu, mbei raupu vajumu. **6:30** Narahosi va dou au-au zi nggomi, mbeipu ede zi sia; ro narampasi ntaumu, aina raho mbalimu. **6:31** Karawipu mataho zi dou makalai vune zi ne'e va nggomizoho karawi va dou zi weki ndaimu. **6:32** Nggara nggomizoho mameci ra ca'usi dou mameci ra ca'u nggomizoho mpoa, auku zi rakamu? Dou madosa rau nameci ncauku zi dou-dou ma meci ra ca'u sizoho! **6:33** Ro nggarasi nggomizoho karawimu mataho zi dou-dou ma karawi mataho zi nggomizoho mpoa, aujaku zi rakamu? Dou madosa rau nakarawi vune ede! **6:34** Ro nggomizoho nggara mambeisi sepe piti zi dou-dou ma wa'u mbei cepe mbali, aujaku zi rakamu? Dou madosa rau nambeiku sepe piti zi dou madosa, edempara naraho mbaliku! **6:35** Sapodakaina laina ndede! Pala nggomizoho ndakeku pavuapu meci ra ca'u musumu ro karawipu mataho zi sizoho. Nggomizoho pavuaku mbeimu sepe, ro aina kade'emu zi mambali. Makarawisi vune ede, ufamu zimana'e ro nggomizoho zimandazi ana-ana Ruma Hatalla Ma Wancu Zese Ra Ntasa. Vara Ruma Hatalla nataho adena zi dou-dou ma dantau tarima kasi, ro zi dou ma iha rau. **6:36** Pavuapu nggomizoho kasi ade angi vune Amamu makasi ade rau!" **6:37** "Aina kancaramu dou makalai, vavaina ndai nggomizoho wati zikancara va Ruma Hatalla. Aina hukumu dou makalai, loakuzu ndai nggomizoho wati zihukum va Ruma Hatalla. Kangampu weapu dou makalai, loakuzu Ruma Hatalla rau makangampu wea nggomizoho. **6:38** Mbeipu zi dou makalai, loakuzu Ruma Hatalla rau mambei nggomi; nggomizoho zimatarima rambei maremba-remba ma wa'ura taka rase zi ru'u nggomizoho. Vara taka rakana va nggomizoho zi ru'u va dou makalai zi kani va Ruma Hatalla zi ru'u nggomizoho." **6:39** Edempara Ruma Isa

caritana zi siazoho conto ra ibara ake, "Nggara dou mambuda mazende ra wa'a dou mambuda ma kalaina, pasti zuana ede zimamavu ade lapa. **6:40** Wati wara anamori ma ese mai va guruna. Pala anamori ma wa'ura nggori sakolana, zimandazi sama vune guruna. **6:41** Vavau nggomizoho loakaimu eda fai haju ade isi mada cina ra angimu, pala haju balo zi ade isi mada ndaimu wati tio kavaemu va nggomizoho? **6:42** Vuneku loamu nggahi va nggomizoho zi cina ra angimu, 'Mai, cina, nahu zimakalosana fai haju ede zi ade isi madamu,' sapodakaina zi ade mada ndaimu wara haju balo mawati loamu eda? Oe maca'u coro-coro! Kalosa wa'upu haju balo ma wara zi isi mada ndaimu. Ede ampomu loa eda kavae va nggomizoho ro loamu kalosa fai haju zi ade isi mada cina ra angimu." **6:43** "Fu'u haju ma ngawa wati mbuana wua ma iha. Ndede rauja fu'u haju ma wati ngawa wati mbuana wua ma taho. **6:44** Sanikina fu'u haju mapataku zi wuana. Humpa rui wati mbuana wua ara, ro mpori rui wati mbuana wua anggo. **6:45** Dou ma taho nakalosaku lampa rawi mataho vara adena rembakai va rawi mataho. Dou ma iha nakalosaku lampa rawi ma'iha vara adena vini kai va rawi ma iha. Vara au rarenta va asa edeku ma remba razi adena." **6:46** "Vavauku nggomizoho oukaimu Nahu, 'Ruma, Ruma,' pala wati karawimu au rangoa ra rakaukai va Nahu zi nggomizoho? **6:47** Ro couku loa zi kasamakai va ndai dou ma mai zi Nahu, ro ringa rakade'ena nggahi Nahu, ro karawina -- Taho Nahu zi mateina zi nggomizoho --. **6:48** Sia vune dou ma wunga tu'u uma mangari kazei poda-podana, edempara ndawina dasa ese wawo wadu. Wakatu mai mbere ro oi zi sori mai ncorana uma ede, uma ede wati wa'una kinda va mbere, vara wa'ura tu'u ese wawo dasa ma tenggo. **6:49** Pala dou ma ringa ra kade'e nggahi ra eli Nahu ro wati karawina, edezu vune savua dou ma tu'u uma wati kanina dasa. Namaisi mbere mavoha uma ede, uma ede nandumba; ro na'ipiku ihana!"

7:1 Sawa'u va nggori nggahi ra nuntu-Na lampa rawi ede zi dou mamboto, Ruma Isa laona aka Kapernaum. **7:2** Ta ede wara perwira Roma ma ntau ada ma'ipi podaku zi mecina. Adana ede nasupuku ro nane'era made. **7:3** Wakatu perwira ede ringana mavoha Ruma Isa, sia kauna pila-pila dou

mana'ekaina dou Yahudi lao raka Sia zimaraho loakuzu Sia maina ro kataho adana. **7:4** Wakatu ronggara aka Ruma Isa, dou-dou ede raho nembana loakuzu Sia bantuna perwira ede. "Perwira ake patu zibantu va Ita," nggahi sizoho zi Ruma Isa, **7:5** vara sia nawancuku meci ra ca'una bangsa ndaita ro wa'ura katu'una uma zi sambeakai madazoho." **7:6** Edempara Ruma Isa lao sama-samana lavo sizoho. Wakatu Ruma Isa ne'empara rongga zi uma ede, perwira ede kauna lengazohona lao raka Sia zi ne'ena ngoa, "Ita aina kasusa weki laomu aka uma mada. Mada wati patuna zimatarima ao Ita zi uma mada. **7:7** Vara ndedena ndai mada wati disaku mai satando zi Ita. Ndazi takau to'ipu ziloakaina ada mada ndazi taho. **7:8** Vara mada rau oko ziparenta dou ese mai va mada ro awa mai va mada wara rauja tentara-tentara ma pavuaku okona zi parenta mada. Nggara kausi va mada zi tentara, 'Lao!' sia rau nalaoku; ro nggahisi va mada zimakalaina, 'Maipu ta ake!' sia namaiku. Ro kausi va mada ada mada, 'Karawipu ake!' sia rau nakarawiku." **7:9** Ruma Isa namidi adena ringa ede. Sia tambarina ro nggahina zi dou mamboto ma wunga lampa watu-Na, "Heba poda dou ake. Kone zi ade woha dou Israel watipu raka eda va Nahu imbi mazei vune ake!" **7:10** Wakatu dou rakakai ede dula mbali aka uma perwira ede, adana ede wa'ura taho. **7:11** Wati ntoina sawa'u va ede, Ruma Isa laona aka kota Nain. Anamorizoho-Na ro dou mboto lao sama lavo Sia. **7:12** Wakatu Ruma Isa rongga aka taza lawa kota, dou-dou mawunga lao otona dou mamade ari mai va kota. Ma made edezu ana dou mone, anana makese weki va dou siwe mbaru mboha. Mboto dou kota ma'otona ina ede. **7:13** Wakatu eda va Ruma Isa dou siwe mbaru mboha ede, Sia kasi adena zi sia, edempara nggahina, "Aina nangimu, Ina!" **7:14** Edempara Ruma Isa lao zenina zi dou mamade ratundu ede ro zamana. Edempara dou-dou matundu ede midina. Nggahi Ruma Isa, "Oe ana mone, Nahu makau nggomi tu'u!" **7:15** Ana dou mone ma wa'ura made ede, tu'u dohona ro tampu'ura nuntu ra nggahina. Edempara zonggo mbei va Ruma Isa ana dou mone ede zi inana. **7:16** Sara'ana dou dahu ro tampu'ura roi ra wadina Ruma Hatalla. Nggahi sizoho, "Savua dou nabi ma na'e wa'ura mai zi ade woha ndaita! Ruma Hatalla wa'ura mai zimakasalama ela-Na!" **7:17** Haba mavoha Ruma Isa

ake wa'ura mbou zi sara'a Yudea ro zi dana ra rasa zikompe ra peina. **7:18** Anamori la Yahya mangoa zi la Yahya sara'a mandazi ede. Edempara la Yahya ouna zua dou anamorina. **7:19** Edempara kauna sizoho lao zi Ruma Isa ro sozi, "Savua Ita zimamai vune rasake va Ruma Hatalla, atao pavuaku madazoho ngena dou makalai?" **7:20** Zua dou anamori la Yahya ede laona zi Ruma Isa ro nggahina santaveta "Yahya Mataki kandeu karaso dou makau madazoho sozi zi Ita, savua Ita dou zimamai rasake va Ruma Hatalla, atao pavuaku madazoho ngena dou makalai?" **7:21** Wakatu ede, Ruma Isa katahona mboto dou, ro vaka kalosana mboto roh seta ro kandazina dou mambuda loa eda. **7:22** Ndazi cambe va Ruma Isa, "Lao dula mbalipu zi la Yahya ro ngoapu au raringa ro ra'eda va nggomizoho: dou mambuda naloa eda, dou mamade vinci naloa lampa, dou ma supu ncola nataho, dou mampinga naringa, dou mamade namori mbali, ro Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla zingoa ra kahaba zi dou-dou mancoki mori. **7:23** Taho ra ntika zi ru'u va dou ma wati wara alasa zidaca'ukaina Nahu." **7:24** Sawa'u va lao dou-dou rakakai va la Yahya ede, Ruma Isa tampu'u nuntu ra nggahi-Na zi dou mamboto mavoha la Yahya, nggahi-Na, "Nggomizoho laomu zi so sarae, auku lao tiomu? Savua salela mpori ra'ewu va angi? **7:25** Nggomizoho laomu auku lao tiomu? Savua dou-dou ma ntika kaniro? Dou-dou ma ntika kani ro ma caru mori nangge'e zi asi! **7:26** Ndazi, nggomizoho losamu auku lao tiomu? Zimatio savua dou nabi? Ncihi, mala ncewi ese mai va nabi. **7:27** Vara la Yahya edeku aona ranggahi zi ade ayat Alkitab ake, 'Akeku dou ranggadu va Nahu,' nggahi Ruma Hatalla, Nahu zimanggadu ulu sia ntewi kaisi Nggomi, loakuzu sia zimahengga ulu ncai zi ru'u va Nggomi!" **7:28** "Zikawaramu," nggahi Ruma Isa wali, "zi dunia ake watipu warana dou ma ncewi na'e ntewi kaisi la Yahya Mataki kandeu karaso dou. Pala dou ma to'i poda zi ade weki ela Karaja'an Allah, nancewi na'e ntewi kaisi la Yahya Mataki kandeu karaso dou." **7:29** Sara'ana dou -- lu'u rau dou-dou mataki tagi bea -- maringana Ruma Isa manggahi lampa rawi ede; sizoho edeku dou-dou mawa'ura to'a rakaukai va Ruma Hatalla ro ngawana zikandeu karaso va la Yahya. **7:30** Pala dou-dou Farisi ro guru-guru agama wati ngawana tarima rania va Ruma Hatalla zi ru'u ndai sizoho.

Siazoho wati ngawana zikandeu karaso va la Yahya. **7:31** Edempara Ruma Isa nuntu ra nggahi walina, nggahi-Na, "Kai auku zintewikai va Nahu dou-dou jamana ake? Vune auku siazoho ede? **7:32** Siazoho vune zambe-zambe to'i ma doho zi amba; sakalombo dou manggahi nggao zimakalaina, 'Nami marawa rawa zi kazihhi kai ade ziru'u va nggomizoho, pala nggomizoho wati ngawamu tari! Nami rawamu rawa zincokikai va ade nggomizoho, ro nggomizoho wati nangimu!" **7:33** La Yahya Matakhi kandeu karaso dou maina -- sia puasana ro wati nonona anggo -- ro nggahi nggomizoho, 'Sia ralu'ukai va seta!' **7:34** Ana Manusia maina -- Sia ngaha ra nonona -- edempara nggahi nggomizoho, "Tiopu dou aka! Na'e ngahana, naca'u mawu, lenga dou matakhi tagi bea ro lenga dou madosa.' **7:35** Kone ade ndedekaina, timba ra lemba Ruma Hatalla wa'ura wara pahuna zi ade sara'ana dou ma tarimana." **7:36** Savua dou Farisi, mangara la Simon, ma'unda Ruma Isa mai ngaha zi umana. Ruma Isa lao aka umana ro doho ngahana. **7:37** Zi kota ede wara rauja savua dou siwe ma mori vini va dosa. Wakatu ringa va sia va one Ruma Isa wunga ngahana zi uma dou Farisi ede, sia mai wa'ana savua boto marmar mawara isi mina mengi. **7:38** Sia kizina zikontu Ruma Isa kompe ezi-Na ro nangi vecana ezi Ruma Isa kai oi madana. Edempara ezi Ruma Isa osa kamangona kai honggona edempara ngiluna ro luakaina mina mengi. **7:39** Wakatu dou Farisi ma ra'unda Ruma Isa edana lampa rawi ede, nggahi sia ze adena, "Nggarasi dou ake nabi, tantu navadeku va Sia cou dou siwe ede ma tudu Sia, ro va one dou siwe ede mori vini va dosa!" **7:40** Edempara nggahi Ruma Isa zi la Simon, "Simon, wara zi ne'e nggahi va Nahu zi nggomi." "Io, Pa Guru, "cambe va la Simon, "tanggahira." **7:41** Nggahi Ruma Isa, "Wara zua dou ma nconggo zi dou ma mbeina sepe piti. Ma savua dou manconggo lima ratu piti salaka, ro savua dou wali lima mpuru piti salaka. **7:42** Zuana ede, wati wa'una cola nconggo ede, edempara nconggo siazoho ede fura kampoina. Ya, couku zi ade weki zuana ede zimancewi meci ra ca'u zi dou ma rambeina sepe piti ede?" **7:43** "Nggahi madasi dou ma ipi mboto rafura weana nconggo edeku!" cambe va la Simon. "Nggahimu ede ncihi," cambe va Ruma Isa. **7:44** Edempara Ruma Isa tiona dou siwe ede ro nggahi-Na zi la Simon, "Nggomi ma'edaku dou siwe ake? Nahu maiku zi

uma nggomi, ro nggomi wati sadia weamu Nahu oi zikarasokai ezi-Ku; pala dou siwe ake wa'ura karasona ezi Nahu kai oi madana, ro osa kamangona kai honggona. **7:45** Nggomi wati ngilu aomu Nahu, pala dou siwe ake wati dengga-denggana ngiluna ezi Nahu ratampu'u Nahu maiku ta ake. **7:46** Nggomi wati luamu mina zi tuta Nahu, pala dou siwe ake wa'ura luana mina mengi zi ezi Nahu. **7:47** Poda-poda: meci ra ca'una ma na'e ede tanda va one dosana ma mboto wa'ura kangampu wea! Nggara dou zikangampu wea sato'i, sia zimameci ra ca'u sato'i rau." **7:48** Edempara nggahi Ruma Isa zi dou siwe ede, "Dosa-dosamu wa'ura kangampu wea." **7:49** Dou-dou makalai ma doho ngaha sama lavo Ruma Isa tampu'u nuntu ra nggahi zi weki ndaizohona, "Couku dou ake sampe loana kangampu wea dosa dou?" **7:50** Pala nggahi Ruma Isa zi dou siwe ede, "Vara nggomi imbimu zi Nahu, nggomi zikasalama. Laora kai taho ademu!"

8:1 Wati ntoina sawa'u va ede, Ruma Isa laona aka kota-kota ro rasa-rasa, zikahabakaina Haba Mataho mavoha Karaja'an Allah. Sampuru zua anamori-Na lao sama lavo Sia. **8:2** Ndede rau pila-pila dou siwe rawa'u kataho wea razi roh seta ro supu. Siazoho edezu la Maria zi oukai la Magdalena (pidu roh seta rakalosa zi sia); **8:3** la Yohana rau, wei la Khuza, mavora zi asi Herodes; Susana, ro mboto wali dou siwe makalai. Kai cola va ndaina, siazoho bantuna Ruma Isa ro anamorizoho-Na. **8:4** Dou-dou namai ntuwuku zi Ruma Isa razi mboto kota. Ro wakatu mboto dou makavoro weki, Ruma Isa mbeina conto ra ibara zi siazoho vune ake: **8:5** "Savua dou makanggihi lao parina ze. Wakatu pari va sia, wara ze ma mavu zi ncai. Sarundena tonda va dou ro ma kalaina ngaha va nasi. **8:6** Wara rauja ma mavu zihizi mambotokai wadu. Wakatu losa woro-worona rangguza ede male vara dana mango. **8:7** Wara rauja ze ma mavu zi ade woha mpori rui. Mpori rui ede woko samana lavo ze rapari ede, ro apina sampe madekaina. **8:8** Pala wara rauja ze ma mavu zi dana ma ngawa, edempara wokona ro mbuana wua saratu kali lipa." Sawa'u va caritana conto ra ibara ede, nggahi Ruma Isa, "Nggara mantausi fiko, ringa ra kade'epu!" **8:9** Anamori Ruma Isa sozina zi Sia auku aona conto ra ibara

ede. **8:10** Cambe va Ruma Isa, "Nggomizoho wa'ura mbei anugera vade zivadekaimu rahasia mavoha Karaja'an Allah. Pala dou-dou makalai zingoa ra tei kai conto ra ibara, loakuzu sizoho ringa ra kade'e kavaena, pala wati vadena au ma ndazi; ro sizoho naringaku, pala wati loana ka'ao." **8:11** "Akeku aona conto ra ibara ede: Zei ede edezu nggahi ra eli Ruma Hatalla. **8:12** Zei ma mavu zi ncai vune santika dou-dou ma ringa nggahi ra eli ede. Pala mai Ibilis ro weha rampana haba ede zi ade sizoho, loakuzu sizoho aina imbina ro zi kasalama **8:13** Zei ma mavu zihizi mbotokai va wadu vune santika dou ma wakatu ringana haba ede, tarimana kai adena mataho. Pala haba ede wati ciana zi ade sizoho. Sizoho imbina cuma samporompa, ro wakatu mai coba'a, sizoho murta. **8:14** Zei ma mavu zi ade woha mpori rui vune santika dou maringa haba ede, pala nambali mbua adena mavoha mori ra woko sizoho ro ne'ena mori ra woko ma'ipi taho poda ro sanakai zi ade dunia ake. Sara'ana ede ma'apina sizoho ndazikaina wati mbuana wua ma ntasa. **8:15** Zei ma mavu zi dana ma ngawa vune santika dou ma ringa haba ede, edempara wi'ina ze adena ma taho ra rombo. Sizoho natenggo sampe mbuakaina." **8:16** "Wati wara dou ma ka'a ilo edempara vontokaina roa, atao wi'ina awa wombo hizi marukai. Sia nawi'iku ilo ede zi ezi ilo, loakuzu dou ma lu'u naloaku eda taroana. **8:17** Wati wara ma cili weki zi daloa zi eda; ro wati warana ra rahasia zimadahengga weki ro zidavade va dou. **8:18** Vara ndedena kade'e kavaepu au raringa va nggomizoho. Vara dou ma wa'ura ntau, zi mbei mancewi mboto wali; pala zi dou ma wati ntau, sato'i ma mbuipu wara zi sia ziweha rau." **8:19** Ina ro ari-ari Ruma Isa maina zi Sia, pala sizoho wati loana rongga zi Sia vara mboto poda dou. **8:20** Edempara wara savua dou ma nggahi zi Ruma Isa, "Pa, ina ro ari-ari Ita wara ta ari lua. Sizoho nane'e eda angi lavo Ita." **8:21** Pala nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Dou-dou ma ringa nggahi ra eli Ruma Hatalla ro makarawina, sizoho edeku ina ro arizoho-Ku." **8:22** Zisavua ainaina Ruma Isa lavo anamorizoho-Na ne'e ese sampa. "Mai ndai talaoku aka ipa vae va ndano na'e," nggahi Ruma Isa zi sizoho. Edempara sizoho laona. **8:23** Wakatu sizoho wunga lojana, Ruma Isa wunga maruna. Wezi lalompa angi na'e maina zi ndano ede. Oi tampu'u lu'una zi ade sampa,

ndazina zi'ihakai sizozho sara'ana. **8:24** Anamori Ruma Isa lao rakana Sia ro rozuna Sia. Nggahi sizozho, "Pa Guru, Pa Guru ihara ndaita!" Tu'u Ruma Isa edempara vakana angi ro balumba ma wunga mbani ede. Angi ro balumba ede rau dengga lalona edempara ndano ndazi midi poda. **8:25** Edempara nggahi Ruma Isa zi anamori-Na, "Vavau nggomizoho wati imbikaimu zi Nahu?" Sizozho ndazi midi poda adena ro dahu. Ro nggahira sizozho zi savua lavo savua dou, "Couku sapodakaina dou ake sampe loana parenta angi ro balumba, ro navatuku nggahi Sia!" **8:26** Ruma Isa ro anamori-Na loja ntuwuna sampe aka dana ra rasa Gerasa zi ipa vae va Ndano Galilea. **8:27** Wakatu Ruma Isa londo awa dana, Sia mai raka va savua dou mone ralu'ukai va roh seta. Dou ede ra'aka kotana. Wa'ura ntoira sia wati kanina vaju ro wati ngawana ngge'e zi uma. Sia nangge'empa zi karombo-rombo rade. **8:28** Wakatu edana Ruma Isa, sia kanggicana edempara suju nembana zitando Ruma Isa ro nggahina, "Isa, Ana Ruma Hatalla Ma Wancu Zese Ra Ntasa! Zi kavune va Ita mada ake? Mada maraho namba ai to'ina kancokimu mada!" **8:29** Nggahi ndede kai dou ede vara Ruma Isa makauna roh seta ede losa zi dou ede. Wa'ura ntuwu poda sia kuasakai va roh seta ede konena rima ra ezina wa'ura ndante ro sia rajaga kataho poda, sia nawa'uku visa rante ede edempara wa'a va roh seta ede aka so sarae. **8:30** Sozi va Ruma Isa zi dou ede, "Cou ngaramu?" "Ngara mada 'Legiun'," cambe va dou ede -- vara wara mboto roh seta mawa'ura lu'u zi sia. **8:31** Roh-roh seta ede raho namba podana loakuzu Ruma Isa aina vaka kalosana sizozho lu'u ade Karombo Made. **8:32** Zeni lavo hizi ede wara mboto poda wawi ma wunga ngupa ngaha zikengge doro to'i. Roh-roh seta ede raho namba podana zi Ruma Isa loakuzu kauna lu'u zi ade wawi-wawi ede. Ro Ruma Isa nangawa. **8:33** Edempara roh-roh seta losana zi ade dou ede ro lu'una zezi wawi-wawi ede. Edempara wawi-wawi ede rai ro nggoncuna zi kengge dembi lu'u zezi ndano na'e, edempara mimina. **8:34** Dou-dou majaga wawi ede ma'edana au ma wa'ura ndazi. Edempara rai sizozho ro ngoa rerona haba ede zi kota ro zi rasa kompe ra peina. **8:35** Edempara dou-dou losana va ne'ena eda au ma wa'ura ndazi. Sizozho mai rakana Ruma Isa, ro ta ede sizozho edana dou ma wa'ura hori razi roh-roh seta ede mawunga doho zezi lavo

ezi Ruma Isa. Sia wa'ura kanina vaju ro wa'ura taho kananuna. Siazoho nandazi dahu. **8:36** Siazoho ma edana mandazi ede ngoa rerona zi dou-dou ra vunena dou ede zitahokaina. **8:37** Edempara sara'ana dou zi dana ra rasa Gerasa ede raho poda-podana zi Ruma Isa loakuzu Ruma Isa tu'u wi'ina hizi ede, vara siazoho sara'ana nadahu ipiku. Ndazi Ruma Isa ne'ena ese sampa nane'e lao dula. **8:38** Dou rawa'u hori wea razi roh-roh seta ede raho nembana zi Ruma Isa loakuzu sia vatu Ruma Isa. Pala Ruma Isa kauna sia lao, nggahi-Na, **8:39** "Dulara ro kahabapu au rawa'u karawi va Ruma Hatalla zi nggomi." Edempara dou ede lao kahabana zi sara'a kampo ra mporo zi kota ede, au rawa'u karawi va Ruma Isa zi sia. **8:40** Wakatu Ruma Isa dula mbali zi ipa vae va ndano, Sia rai ao va dou mamboto kai neo ade vara siazoho wunga ngenana Sia. **8:41** Edempara mai va savua dou mana'ekaina uma sambeakai zi hizi ede. Ngarana la Yairus. Sia doho sujuna zitando Ruma Isa ro raho poda-podana loakuzu Ruma Isa mai zi uma sia, **8:42** vara savuampa menana ana siwena ma umu sampuru zua mba'a nane'era made. Wunga ade lampakai Ruma Isa lao aka uma la Yairus, dou-dou macici weki zi Sia taku'i tawana takontu ro tatandona. **8:43** Zi ade wekina ede wara rau savua dou siwe ma wa'ura sampuru zua mba'a supu mboho ra'a ma wara ndapo angi lavo mai takina. Sia wa'ura kampo sara'a ntau ra warana zi lo'ikaina zi dokte, pala wati wara ma wa'una kataho. **8:44** Dou siwe ede mai zenina zi Ruma Isa ta ari kontuna, edempara tuduna sumpu jumba Ruma Isa. Wakatu ede lalo supu mboho ra'a dou ede denggana. **8:45** Sozi va Ruma Isa, "Cou ma tudu Nahu?" Sara'a dou wati mangaku menana. Edempara nggahi la Petrus, "Ruma, wara mboto poda dou maheko Ita; siazoho macici weki zi Ita!" **8:46** Nggahi Ruma Isa, "Pala wara dou ma tudu Nahu. Nahu vade ede, vara wara tenggo ra wale ma losa razi Nahu." **8:47** Dou siwe ede kawarana weki va one karawina ede wa'ura vade. Ndazi sia maina kai vivi sarumbuna edempara sujuna zi tando Ruma Isa. Edempara sia caritana zitando sara'ana dou, vavauku sia zamakaina Ruma Isa, ro va one supuna taho wakatu ede wa'u. **8:48** Nggahi Ruma Isa zi sia, "Ana-Ku, vara imbimu zi Nahu, nggomi tahora. Laora kai salama." **8:49** Wunga mbuipu Ruma Isa nuntuna, dou rakakai razi uma la Yairus. Nggahi sia zi la Yairus,

"Ana siwe ita wa'ura made. Aina ita kamaki walimu Pa Guru." **8:50** Wakatu ringa va Ruma Isa ede, nggahi Sia zi la Yairus, "Aina dahu. Imbimpa ro anamu zimataho." **8:51** Sawa'u va ronggana zi uma la Yairus, Ruma Isa wati kauna kone savua dou lu'u lavo Sia selasi la Petrus, la Yahya, la Yakub ro ina ra ama ana dou edempa. **8:52** Sara'ana dou wunga nangina ro zuru ra zalana vara made ana dou ede. Pala nggahi Ruma Isa, "Aina nangi. Ana dou ede wati madena, sia wunga maruna!" **8:53** Siazoho harikaina Ruma Isa, vara siazoho vade ana dou siwe ede wa'ura made. **8:54** Edempara Ruma Isa nentina rima ana dou ede ro nggahina, "Tu'ura, Ana!" **8:55** Nawa ana dou ede dula mbalina zi ndai ana dou ede, ro wakatu ede lalo ana dou ede tu'una. Sawa'u va ede Ruma Isa kauna siazoho mbei ngaha ra nono zi ana dou to'i ede. **8:56** Dou matua ana dou ede midi poda adena. Pala kanta va Ruma Isa siazoho ngoa rero lampa rawi ede kone zi cou-cou rau.

9:1 Ou va Ruma Isa sampuru zua dou anamori-Na, edempara mbeina zi siazoho kuasa zivaka kalosakaina roh seta ro zikatahokaina supu. **9:2** Edempara Sia kauna lao siazoho kataho dou masupu ro ngoa ra kahabana Haba Mataho mavoha Karaja'an Allah. **9:3** "Aina wa'amu au-au zi ade lampa ra laokaimu," nggahi Ruma Isa zi siazoho. "Aina wa'amu tiki, atao kazuzu zi raho sadekekai, atao ngaha ra nono, atao piti, atao zua ndo'o kani ra lombo. **9:4** Tavera tarima aokai va dou nggomizoho, ngge'epu ta ede sampe nggomizoho tu'u wi'ikaimu kota ede. **9:5** Ro tavera nggomizoho wati tarima ao va dou, wakatu tu'u wi'i va nggomizoho kota ede, furapu kaluvu zi kopa ezimu, zimakawarana siazoho." **9:6** Anamori Ruma Isa laona, edempara laona aka kampo-kampo zi ngoa ra kahabana Haba Mataho ede ro kataho rerona dou masupu. **9:7** Wakatu Herodes, ma parenta zi Galilea, ringana mavoha sara'ana mandazi ede, sia darura adena. Vara wara ma nggahi la Yahya Mataka kandeu karaso dou wa'ura mori mbali. **9:8** Wara rau ma nggahi va one la Elia wa'ura wontu wali. Dou makalai manggahi rau va one savua dou nabi zi ade weki nabi-nabi ntoi podana wa'ura mori mbali. **9:9** Nggahi la Herodes, "Nahu wa'ura kakaiku dou fati kakori tuta la Yahya. Pala dou ake, couku sapodakaina Sia? Wara

mboto ra ringa va nahu mavoha Sia." Ndazi la Herodes nane'e podaku eda Ruma Isa. **9:10** Rasu-rasu Ruma Isa dula mbali ro ngoana zi Ruma Isa sara'a rawa'u karawi va sizoho. Ruma Isa recena sizoho, edempara lao sama-samana lavo sizoho lao kalai weki aka kota Betsaida. **9:11** Pala wakatu vade va dou-dou mavoha lampa rawi ede, sizoho lao vatuna Ruma Isa. Sia tarima aona sizoho, edempara nuntu ra nggahina zi sizoho mavoha Karaja'an Allah. Ro Sia rau katahona dou masupu zi ade weki sizoho. **9:12** Wakatu tampu'u nci'i liro, sampuru zua dou anamori Ruma Isa maina zi Sia ro nggahina, "Pa, hizi ake zo'o lavo rasa. Natahopu Ita kauta dou-dou ake lao, loakuzu sizoho ngupana ngaha ra nono ro hizi zimarukai zi kampo-kampo ro rasa-rasa zikompe ra pei ake." **9:13** Pala cambe va Ruma Isa, "Nggomizohompa mambei ngaha sizoho." Nggahi anamori Ruma Isa, "Madazoho cuma wara ntaumu lima mbua roti ro zua tembe uta. Savua madazoho pavuaku lao weli zi ngaha ra nono zi ru'u va sara'ana dou ake?" **9:14** (Wara kira-kira lima riwu dou mone ta ede.) Nggahi Ruma Isa zi anamori-Na, "Kaupu dou-dou ake doho kalompo-kalompo, kira-kira lima mpuru dou sakalompo." **9:15** Anamori Ruma Isa ede karawina au rakaukai va Ruma Isa zi sizoho. **9:16** Edempara weha va Ruma Isa lima mbua roti ro zua tembe uta ede, edempara zongana langi ro rentana tarima kasi zi Ruma Hatalla. Sawa'u va ede Sia tove-tovena roti ro uta ede kai rima-Na edempara mbeina zi anamorizoho-Na zicengga-cengga zi dou mamboto ede. **9:17** Sizoho sara'ana ngaha sampe mbocuna. Edempara anamori Ruma Isa kavorona mancewi ngaha ra nono ede sampuru zua wonca mbotona. **9:18** Zisavua ainaina, wakatu Ruma Isa wunga do'a kesena, anamorizoho-Na mai rakana Sia. Sozi va Ruma Isa zi sizoho, "Ranggahi dou, couku Nahu ake?" **9:19** Cambe va sizoho, "Wara ma nggahi la Yahya Matakai kandeu karaso dou. Wara rauja ma nggahi la Elia, ma kalai walina manggahi savua ade weki nabi jaman ma'ulu ma wa'ura mori mbali." **9:20** "Pala nggahi ndai nggomizoho, Nahu ake couku?" sozi va Ruma Isa. Cambe va la Petrus, "Ita edezu Sangaji Mambei salama rasakekai va Ruma Hatalla." **9:21** Edempara nggahi Ruma Isa zi anamorizoho-Na, "Aina sakali-kali ngoamu dou lampa rawi ede kone zi cou-cou rau." **9:22** Nggahi rau Ruma Isa, "Ana Manusia poda

pavuaku mboto susa ra ncoki ro daca'u va dou-dou mana'ekaina ro dou-dou mana'ekai imam, ro guru-guru agama. Sia zi hade, pala zi ainaina makatolukaina zikamori mbali." **9:23** Edempara nggahi Ruma Isa zi sara'ana dou ma wara ta ede, "Dou ma ne'e vatu Nahu, pavuaku tu'u wi'ina zi paralu va ndaina, matundu salibna sanai-nai, ro vatu ncauna Nahu. **9:24** Vara dou ma ne'e taha morina, zimambora morina. Pala dou ma koroba morina zi ru'u va Nahu, zimakasalamana. **9:25** Auku rakana zi ru'u va savua dou nggara sara'a dunia ake ndazi ntauna, pala sia naka'ihaku ro mbora morina? **9:26** Nggara dou namajasi mangaku Nahu ro ngoa ra tei va Nahu, Ana Manusia rau namajaku mangaku dou ede wakatu Sia maina peade kai kuasa-Na, ro kai kuasa Ama ra kuasa mala'eka-mala'eka ma raso! **9:27** Zivademu: ade weki nggomizoho ta ake wara ma wati zimamade sawatipu va edana zese ra ntasa Karaja'an Allah." **9:28** Kira-kira saminggu sawa'u va Ruma Isa ngoa ra teina lampa rawi ede, Sia wa'ana la Petrus, la Yahya, ro la Yakub ese savua doru ne'e lao do'a. **9:29** Wunga mbuipu Ruma Isa do'ana ta ede, lai pahu-Na ro kani ra lombo-Na ndazi lanta kancilo. **9:30-31** Wezi lalompaa zua dou, edezu la Musa ro la Elia makatada weki kai taroa razi saroga. Siazoho nuntu ra nggahi lavona Ruma Isa mavoha made-Na ma watizu nto'i wali zikalampaa zi Yerusalem. **9:32** Wakatu ede la Petrus ro lengazohona wunga maru, pala wezi lalompaa tu'una, ro edana Ruma Isa matarua ro zua dou ede makizi lavo Sia. **9:33** Wakatu zua dou ede ne'ena tu'u wi'i Ruma Isa, nggahi la Petrus zi Ruma Isa, "Pa Guru, sana poda ndai wara ta ake. Taho madazoho zimatu'u tolu mbua kema: savua zi ru'u va Ita, savua zi ru'u Musa ro savua wali zi ru'u va Elia." (Petrus nggahi ndedekaina kai wati loana ka'ao au ranggahina ede.) **9:34** Wunga mbuipu nuntu ra nggahi la Petrus, mai lalo apu, ro vontona siazoho, ndazi siazoho dahuna. **9:35** Edempara zi ade apu ede wara ringa eli ma nggahi, "Akeru Ana-Ku rakazale va Nahu. Ringa ra kade'epu Sia!" **9:36** Sawa'u va dengga eli ede, siazoho edana Ruma Isa kese-Na ta ede. Anamori Ruma Isa namidimpa edana sara'ana ede, ro wati ngoana kone zi cou-cou rau mavoha au rawa'u eda va siazoho. **9:37** Vala aisanai Ruma Isa ro tolu dou anamori-Na londona razi doru ede, ro mboto dou mamai zi Ruma Isa. **9:38** Savua dou

mone zi ade weki dou mamboto ede makanggica, "Pa Guru, tabantu tio to'ipu ana mada -- sia ana mada savuampa menana! **9:39** Namai deisi va roh seta ede sia, sia nakanggica sadeka lalomba ro sarumbuna kiro sampe kabubu oi fela zi asana. Roh ede nakancoki ncauku sia ro wati ngawana losa zi sia! **9:40** Wa'ura raho va mada anamori Ita zimavaka kalosa roh ede, pala sizoho wati loana." **9:41** Cambe va Ruma Isa, "Heba poda nggomizoho ake! Nggomizoho poda-poda mancara rawi ro wati imbimu! Sampe vune aiku Nahu pavuaku ngge'e sama lavo nggomizoho ro sabakai zi nggomizoho? Mai wa'apu anamu ta ake!" **9:42** Ana dou ede wunga lampana lao aka Ruma Isa, roh seta ede vatena ana dou to'i ede ro kandazina sarumbuna kiro. Pala Ruma Isa kauna roh seta ede losa ro taho lalona ana dou ede. Edempara ana dou ede zonggo mbalina zi amana. **9:43** Sara'ana dou midi adena eda kuasa Ruma Hatalla ma ipi na'e. Wakatu dou-dou mbuipu midi adena eda sara'a rakarawi-Na, nggahi Ruma Isa zi anamorizoho-Na, **9:44** "Tio kavaepu ro aina nefa nggahi ra eli-Ku ake: Ana Manusia zi zonggo mbei zi kuasa manusia." **9:45** Pala anamori Ruma Isa wati loana ka'ao nggahi ra eli-Na ede. Lampa rawi ede wati katadana zi sizoho loakuzu sizoho wati loana ka'ao. Pala sizoho nadahuku sozi lampa rawi ede zi Sia. **9:46** Zi ade weki anamori Ruma Isa wontu cence ncihi mavoha couku zi ade weki sizoho ma ipi na'e. **9:47** Ruma Isa navadeku kananu sizoho, vara ndedena Sia wehana savua ana dou to'i ro kakizina ana dou to'i ede zi kompe-Na. **9:48** Edempara nggahi Sia zi anamorizoho-Na, "Dou ma tarima ana dou ake vara Nahu, aona natarimaku Nahu. Ro dou ma tarima Nahu, natarimaku Sia ma ranggadu Nahu. Vara dou ma ipi to'i zi ade weki nggomizoho, sia edeku ma ipi na'e!" **9:49** Nggahi la Yahya, "Ruma, madazoho edamu dou mavaka kalosa seta kai ngara Ita, ro kanta va madazoho, vara sia laina anggota ndaita." **9:50** "Aina kantamu sia," nggahi Ruma Isa zi la Yahya ro anamori-Na ma kalaina, "vara dou ma taho ro nggomizoho, aona nahoruku nggomizoho." **9:51** Ne'empara raka wakatuna Ruma Isa zi kane'e ese saroga, Sia wehana nggahi cumpukaina nalao aka Yerusalem. **9:52** Edempara Sia kauna lao ulu dou. Dou-dou rakau va Sia lao ede, edempara lu'una zi savua kampo zi Samaria zi sadia menakaina au-au zi ru'u va

Ruma Isa. **9:53** Pala dou-dou zikampo ede wati ngawana tarima ao Ruma Isa, vara tada poda Sia wunga laona aka Yerusalem. **9:54** Edempara wakatu anamori Ruma Isa, edezu la Yakub ro la Yahya vadena mavoha lampa rawi ede, nggahi sizoho, 'Ruma, savua ngawa Ita, madazoho zimaraho afi londo razi langi zimakaleli dou-dou ake?' **9:55** Tambari Ruma Isa, edempara nggahikaina zi sizoho. **9:56** Sawa'u va ede sizoho laona aka kampo ma kalai. **9:57** Ruma Isa ro anamorizoho-Na wunga lampa walina, wara dou manggahi zi Ruma Isa, "Pa, mada ne'e vatu Ita tavera laokai Ita!" **9:58** Cambe va Ruma Isa, "Lako doro nantau karombo, ro nasi nantau sovu, pala Ana Manusia wati ntauna hizi zi ndorekaina." **9:59** Edempara nggahi Ruma Isa zi savua dou ma kalai, "Vatupu Nahu." Pala nggahi dou ede, "Pa, takau to'ipu mada dula wa'u zi ma'umbu ama mada." **9:60** Cambe va Ruma Isa, "Co'opu dou mamade na'umbumpa ndaina dou mamade. Pala nggomi, laopu ro ngoa ra kahabapu zi sanikina hizi mavoha Haba Mataho edezu mavoha Karaja'an Allah." **9:61** Wara rau savua dou makalaina ma nggahi, "Pa, mada ne'e vatu Ita, pala takau to'i wa'upu mada dula wa'u zi ngoa wi'ikaiku dou zi umaku." **9:62** Nggahi Ruma Isa zi dou ede, "Dou ma wa'ura tampu'u rawi tolo, edempara tambarina, wati patuna mandazi anggota ela Karaja'an Allah."

10:1 Sawa'u va ede Ruma kazalena pidu mpuru anamori wali, edempara nggadu uluna sizoho zua-zuana aka sanikina kota ro aka hizi zi laokai va Sia. **10:2** "Hasi ziweha nambotoku," nggahi-Na zi sizoho, pala dou makarawi zimaweha hasi cuma sato'i. Vara ndedena, rahopu zi Dou mantau oma loakuzu nggadu va Sia dou zimaweha hasi rangguza ra congge-Na. **10:3** Laora! Nahu nggaduku nggomizoho vune jimba ziwoha lako doro. **10:4** Aina wa'amu dompe atao kazuzu zisadekakai, atao sapatu rau. Aina midimu ziwoha ncai zi mbeimu salam kone zi savua dou rau. **10:5** Nggomizoho malu'usi zi ade savua uma, nggahi wa'upu, 'Taho ra ntai to'impa ze'i ade uma ake.' **10:6** Nawarasi dou ta ede ma taho ade, salammu mataho ede nange'empa zi sia; nggara watisi, hinti mbalipu salammu mataho ede. **10:7** Ngge'epu zi savua umampa. Weha aopu au rasadia wea ta ede ziru'u nggomizoho, vara dou ma karawi nantau hak tarima ufana.

Aina peso rero weki razi uma savua lao zi uma ma kalai. **10:8**
Nggomizoho mamaisi zi savua kota ro ta aka nggomizoho zi tarima ao kataho va dou, ngahapu au rasadia wea ta ede zi ru'u va nggomizoho. **10:9**
Katahopu dou-dou ma supu zi kota ede, ro ngoa ra kahabapu zi dou-dou ta ede, 'Karaja'an Allah nawa'ura mai zi woha nggomizoho.' **10:10** Pala nggara nggomizoho mamaisi zi savua kota ro ta ede nggomizoho wati tarima ao va dou, losa laopu aka ncai ro nggahipu, **10:11** 'Kone kaluvu kotamu ma pandako zi ezi nami, nami mafura pakina zi katandakai nggomi. Pala zi vademu va one wa'ura mai Karaja'an Allah zi woha nggomizoho!' **10:12** Zikawaramu, wakatu Ainaina Kiama, dou Sodom nancewi mozaku zi kangampu wea va Ruma Hatalla ntewi kaisi dou kota ede!" **10:13** "Ihara nggomi, Korazim! Ro ihara nggomi, Betsaida! Paisi visa ra guna rakarawi zi woha nggomizoho ede wa'ura karawi zi kota Tirus ro Sidon, pasti dou-dou ta aka wa'ura nto'i tobana razi dosa-dosa sizoho, ro kanina kani ra lombo tanda ncoki ade ro taumu kaluvu ese wawo tuta sizoho. **10:14** Zi'ainaina kiama, dou-dou Tirus ro Sidon zimancewi moza zi kangampu wea va Ruma Hatalla ntewi kaisi nggomi. **10:15** Ro nggomi, Kapernaum! Kananu va nggomi, nggomi zi kazese sampe ese saroga? Wati! Nggomi naha zi paki aka anaraka!" **10:16** Edempara nggahi Ruma Isa zi anamorizoho-Na, "Dou ma ringa ra kade'e nggomizoho, naringa ra kade'eku Nahu. Dou ma daca'u nggomizoho, nadaca'uku Nahu. Ro dou ma daca'u Nahu, nadaca'u rauku Sia maranggadu Nahu." **10:17** Pidumpuru anamori ede dula mbalina kai neo poda adena. "Ruma," nggahi sizoho, "roh-roh seta rau nato'a zi madazoho nggara parentasi va madazoho kai ngara Ita Ruma!" **10:18** Cambe va Ruma Isa, "Nahu edaku Ibilis mavu razi ese langi vune kakila ai. **10:19 10:20** Kone ade ndedekaina aina neo ade vara roh-roh seta to'ana zi nggomizoho. Natahopu nggomizoho neo ademu vara ngaramu wa'ura tunti zi saroga." **10:21** Wakatu ede wa'u, Ruma Isa Neo adena vara kuasakai va Roh Allah. Nggahi Ruma Isa, "Ama, Ruma ma kuasakai langi ro dana! Mada matarima kasi zi Ita vara sara'ana ede rahasiakai va Ita zi dou-dou ma loa ra ma ntau ilmu, pala Ita tei katada zi dou-dou ma wati ntau ilmu. Edeku ma kasana weana ade Ita. **10:22** Sara'ana wa'ura zonggo

va Ama zi Mada. Wati kone savua dou mapatana Ana, selasi Ama. Wati wara rauna ma pata Ama selasi Ana; ro dou-dou zi couku Ana ede ne'ena kapata Ama." **10:23** Edempara Ruma Isa tambarina zi anamorizoho-Na, edempara nggahi kalaina zi sizohu, "Labara nggomizoho vara wa'ura edamu ra'eda va nggomizoho wunga ake. **10:24** Vara kawarapu: Mboto nabi ro sangaji mane'e eda ra'eda va nggomizoho wakatu ake pala sizohu wati rakana eda. Sizohu nane'e ringa raringa va nggomizoho wunga ake, pala sizohu wati rakana ringa." **10:25** Edempara savua dou guru agama tu'u kizina nane'eku kamavu Ruma Isa. Sozi va Sia, "Pa, Guru, mada pavuaku karawi au loakuzu raka tarima mori masapodakaina ro ma'ederahizi?" **10:26** Cambe va Ruma Isa, "Au ratunti zi ade Alkitab? Vune kananu va nggomi mavoha lampa rawi ede?" **10:27** Cambe va dou ede, " 'Meci ra ca'upu Ruma Hatalla Rumamu kai sapoda-poda ademu, kai samenana nawa ra sarumbumu, kai sara'a tenggo ra walemu, ro kai sara'a kananumu,' ro 'Meci ro ca'upu zi sasamamu vune nggomi mameci ro ca'u sarumbu ndaimu.' " **10:28** "Ncihi cambemu ede," nggahi Ruma Isa. "Karawipu ede, ndazi nggomi zimamori." **10:29** Pala guru agama ede nane'e kancih weki ndaina. Sozi va sia, "Couku sasama mada ede?" **10:30** Cambe va Ruma Isa, "Wara savua dou mone razi Yerusalem lao aka Yerikho. Ziwoha ncai sia parampo va dou, weha rampo kampoi va dou ntauna, nduku kancoki va dou, edempara wi'i pakina zi ncai lavo mboto ncuwuna ma'ipi. **10:31** Ncihi ncao zi ncai ede lampa sai rau va savua dou imam. Wakatu eda va sia dou ede, sia pesona weki zi ncai masavaena, edempara lampa walina. **10:32** Ndede rau lavo savua dou Lewi ma lampa sai ta ede; wakatu eda va sia dou ede, sia mai zenina zi tio kavaekaina. Pala sia rau pesona weki zi ncai masavaena, edempara lampa walina. **10:33** Pala sawa'u va ede savua dou Samaria ma wunga ade lampa ro laokaina, lampa sai rauna ta ede. Wakatu eda va sia dou ede, sia nawancuku kasi adena. **10:34** Ndazi sia mai zenina zi dou ede edempara karaso weana ncuwuna kai anggo ro lo'ina kai mina, edempara vavana suwu-suwu ede. Sawa'u va ede, sia ampana dou ede ese wawo keledai ndaina, edempara wa'ana aka savua uma sewa ro kavua ra katahona. **10:35** Vala ai sanai sia wehana zua mbua piti salaka ro mbeina zi dou

mantau uma sewa ede ro nggahina, 'Kavua katahopu sia, ro warasi cola-cola makalai, zi cola va nahu peade wakatu mai mbali nahu ta ake.' "

10:36 Edempara Ruma Isa kanggorina carita ede kai sozina ake, "Zi ade tolu dou ede ma veku, kananu va nggomi, ma karawi kai sasamana razi dou rarampo ede?" **10:37** Guru agama rasozi ede cambena, "Dou ma rabantu dou ede." "Ya, laora ro karawipu vune ede rau!" nggahi Ruma Isa.

10:38 Edempara Ruma Isa ro anamorizoho-Na lampa walina, edempara ronggana zi savua kampo. Ta ede savua dou siwe, mangara la Marta, ma'undana Sia mai zi umana. **10:39** La Marta nantau sa'e siwe ngarana la Maria. Maria ake doho zeni lavo Ruma Isa kade'ena ngoa ra tei va Sia.

10:40 Pala la Marta nawancuku repona karawi zi uma ra salajana. Sia lao rakana Ruma Isa ro nggahina, "Ruma, savua Ruma wati vadeta la Maria co'ona mada makarawi kese? Takau to'ipu sia karawi inga la mada!" **10:41** "Marta, Marta!" cambe va Ruma. "Nggomi darura ademu ro repo kananumu ake ro ede; **10:42** sapodakaina ma penti savuampa. Ro la Maria wa'ura kazalena mataho, ma wati zi weha razi sia."

11:1 Zisavua ainaina Ruma Isa do'ana zi savua hizi. Sawa'u va nggori do'ana, savua dou zi ade weki anamorizoho-Na manggahi, "Ruma, tatei to'ipu zi la madazoho do'a vune Yahya matei do'a zi anamorizohona." **11:2** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Nggara nggomizoho mado'asi, nggahi ndakepu, 'Ama, Itaku Ruma Hatalla ma Kese Weki. Raho-raho to'impa Ita zinemba ro zihoroma. **11:3** Mbeipu zi saniki ainaina ngaha ra nono zi paralu va la madazoho. **11:4** Takangampu wea to'ipu dosa-dosa la madazoho, vara la madazoho rau makangampu wea sanikina dou ma ncara zi la madazoho. Ro aina co'o va Ita mbora imbi la madazoho wakatu la madazoho hina va coba'a.'" **11:5** Nggahi Ruma Isa zi anamorizoho-Na, "Misakai savua dou zi ade weki nggomizoho lao aka uma lengana wakatu voha ai, ro nggahina, 'Cina, mbei to'ipu sepe roti tolu mbua, **11:6** vara lengaku ma wunga ade lampa ra laokaina, voupura saina zi uma ro nahu wati ntauiku ngaha ra nono zi ru'u va sia!" **11:7** Misampara lengamu ramaikaimu ede cambe ndakena, zi ade umana, 'Aina kasusamu nahu! Taza wa'ura kunci ro nahu lavo ana-anaku wa'ura maru. Nahu wati loaku

tu'u mbei au-au zi nggomi.' " **11:8** "Edempara vuneku?" nggahi Ruma Isa sawa'u va ede. "Nahu manggahi, io! Konena nggomi lengana, sia wati zimangawa tu'u ro mbeina au-au zi nggomi. Pala vara nggomi wati ntaumu maja raho ncau-ncau zi sia, edempara sia natu'u rau ro mbeina zi nggomi au raziparalumu. **11:9** Ndazi, Nahu manggahi zi nggomi: Rahopu, ndazi nggomizoho zi mbei; ngupapu, ndazi nggomizoho zimaraka; tokepu taza, ndazi taza zi hengga wea zi ru'u va nggomizoho. **11:10** Vara dou ma raho zimatarimana; dou ma ngupa zimarakana, ro dou ma toke taza, zihengga wea tazana. **11:11** Zi ade weki nggomizoho savua wara ama ma mbei sawa zi ru'u va anamu, narahosi va sia uta? **11:12** Atao mambei meti, narahosi va sia dolu? **11:13** Kone madavae nggomizoho, nggomizoho mavade rauku mbei ma taho zi ru'u va anamu. Au walipu Ama zi saroga! Sia zimambei Roh-Na zi ru'u va sizoho ma raho zi Sia!" **11:14** Zisavua ainaina Ruma Isa vaka kalosana roh seta razi savua dou mampongi. Sawa'u va losa roh seta ede, dou ede tampu'ura nuntu ra nggahina. Mboto dou mamidi ade, **11:15** pala wara ma nggahi, "Sia loakaina vaka kalosa roh seta vara kuasa Beelzebul, mana'ekai roh seta ede." **11:16** Wara rauja dou-dou makalai ma ne'e kamavu Ruma Isa, ndazi sizoho rahona Sia karawi lampa rawi mavisa ra guna tanda va one Sia ramaina razi Ruma Hatalla. **11:17** Pala Ruma Isa navadeku kananu sizoho. Edempara nggahi Sia zi sizoho, "Nggara savua negara nambi'asi ade golonga-golonga macua musu angi, negara ede wati ntoina. Ro savua keluarga ma mbi'a ro cua musu angi, zima'iha leli. **11:18** Ndede rauja ade karaja'an Ibilis; nggara savua kalompo mancao lavo kalompo makalaina, karaja'an ede zimaleli. Nggahi nggomizoho va one Nahu vaka kalosaku roh seta vara kuasa Beelzebul. **11:19** Nggara ndedesi, kai kuasa couku anamorizohomu mavaka kalosana roh seta ede? Anamori-anamorimu ede ma bukutina vara nggomizoho mancara! **11:20** Pala Nahu vaka kalosaku roh seta kai kuasa Ruma Hatalla, ro ede aona va one Karaja'an Allah nawa'ura mai zi woha nggomizoho. **11:21** Nggara savua dou ma tenggo, kai zaha ra zano mancihi, najagaku uma ndaina, sara'a ntauna zimasalama. **11:22** Pala nawarasi dou ma tenggo ese mai va sia mai deina sia ro kakoana sia, edempara dou ma ncewi tenggo ede zimaweha rampa sara'ana zaha ra

zano rabanggakai va dou mantau uma ede, edempara cengga-cengga sara'ana ntau ra warana ede. **11:23** Dou ma wati horu Nahu, sapodakaina sia na'aoku Nahu, ro dou ma wati bantu Nahu, sapodakaina naka'ihaku karawi Nahu!" **11:24** "Nawi'i pakisi va roh seta savua-vua dou, roh ede nalampa rero zi hizi-hizi ma mango zi ngupakaina hizi zi sanawakaina, pala sia wati rakana. Vara ndedena, nggahi sia, 'Nahu zimadula mbali aka uma ratu'u wi'i va nahu!" **11:25** Wakatu rongga sia ta aka, sia rakana uma ede raso ro moci. **11:26** Edempara sia laona ro wa'ana pidu roh makalai ma ncewi davae ntewi kaisi sia. Edempara sizoho lu'una zeu dou ede edempara ngge'ena ta ede. Ro cumpukaina ka'ada'ana dou ede nancewi iha ntewi kaisi ma'uluna." **11:27** Sawa'u va nggori nggahi ndede Ruma Isa, savua dou siwe zi ade weki dou mamboto ede manggahi zi Ruma Isa, "Na'ipiku taho ra ntikana dou siwe ma ranggana ro marasusuna Ita!" **11:28** Pala cambe va Ruma Isa, "Nancewi taho ra ntika walipu dou ma ringa ra kade'e nggahi ra eli Ruma Hatalla ro makalampana!" **11:29** Wunga mbuipu kahumbu va dou-dou Ruma Isa, Sia nuntu ra nggahi wali-Na, ro nggahi-Na, "Nawancuku davaena dou-dou jamana ake. Sizoho rahona lampa rawi mavisa ra guna loakuzu sizoho imbi zi Nahu, pala sizoho wati zi mbei kone savua lampa rawi mavisa ra guna, selasi visa ra guna Nabi Yunus. **11:30** Vune santika Nabi Yunus edezu visa ra guna zi ru'u va dou-dou zi kota Niniwe, ndede rauja Ana Manusia zimandazi savua visa ra guna zi ru'u va dou-dou jamana ake. **11:31** Wakatu ainaina kiama, Sangaji siwe dana ra rasa tawela Zona zimamori mbali sama-sama lavo dou-dou jamana ake, ro vavu ra lo'ona sizoho. Vara, va ne'ena ringa ra kade'e ngoa ra tei va Sulaiman maloa timba ra lembe, Sangaji siwe ede nakarawiku lampa ra lao ma zo'o poda ratampu'u aka sumpu dana. Pala ta ake wakatu ake wara ma ncewi na'e ntewi kaisi Sulaiman! **11:32** Wakatu ainaina kiama, dou-dou zi Niniwe zimamori mbali sama-sama lavo dou-dou jamana ake, ro vavu ra lo'ona sizoho, vara dou Niniwe ede wa'ura tobana razi dosa-dosa sizoho wakatu la Yunus mahotoba zi sizoho. Pala ta ake wakatu ake wara ma ncewi na'e ntewi kaisi la Yunus!" **11:33** "Wati wara dou ma ka'a ilo edempara cilina atao vontokaina roa. Sia nawi'iku ilo ede zi ezi ilo, loakuzu dou ma lu'u naloaku eda taroana. **11:34** Mada edezu ilo

zi ru'u va sarumbu. Nggara taho taroasi madamu, sara'a sarumbumu nataroa poda. Pala nggara gawusi madamu, sara'a sarumbumu nandazi rindi ncaki. **11:35** Vara ndedena, aina kabare, ai to'ina taroa ma wara zi nggomi ede ndazi rindi poda. **11:36** Nggara sara'a sarumbumu taroa, ro wati kone sato'i ma rindi, ndazi sara'a sarumbumu ede nawancuku taroa podana vune hina va taroa ilo." **11:37** Sawa'u va nggori nuntu ra nggahi-Na, savua dou Farisi ma'unda Sia mai ngaha zi umana. Edempara Ruma Isa lao ngahana ta ede. **11:38** Dou Farisi ede midi adena eda Ruma Isa ngaha kai wati waca wa'u rima-Na vune atora agama. **11:39** Vara ndedena nggahi Ruma zi sia, "Poda nggomizoho dou-dou Farisi ranginakaimu karaso mangko ro pingga tawela arina, pala ta ze'i sarumbu ndaimu vini va toku ro rawi madavae. **11:40** Nggomizoho sampula! Savua laina Ruma Hatalla ma ndawina ta wela arina ede, ro wa'ura ndawina wela ze'i rauna? **11:41** Ma wara zi ade mangko ro pinggamu ede, edeku zi pavua mbei va nggomizoho zi dou-dou mancoki mori. Kai cara ede, sara'ana zimandazi raso zi ru'u va nggomizoho. **11:42** Ihara nggomizoho, dou-dou Farisi! Hasi ngguza ra conggemu vune selasih ro inggu ro marakani makalaina; nggomizoho mbeimu cengga sampuru zi Ruma Hatalla, pala adi ro meci ra ca'u zi Ruma Hatalla wati kandazi au va nggomizoho. Sapodakaina edeku zi pavua karawi va nggomizoho, kai wati nefamu ma kalai-lai rauna. **11:43** Ihara nggomizoho, dou-dou Farisi! Nggomizoho maca'u hizi-hizi ma taho zi ade uma sambeakai, ro maca'u zi horoma va dou zi amba-amba. **11:44** Ihara nggomizoho! Nggomizoho vune rade mawati ntau wadu tanda, ratonda-tonda va dou kai wati vadena." **11:45** Savua dou guru agama ade weki sizoho manggahi zi Ruma Isa, "Pa Guru, kai nggahi ndede Ita, aona Ita kavawa ro katunamu madazoho rau!" **11:46** Cambe va Ruma Isa, "Ihara nggomizoho rau, guru-guru agama! Nggomizoho raho pavuamu lampa rawi ma nggonggi ro mbeimu atora-atora ma tani, pala ndai nggomizoho kone sato'i rau wati ne'emu bantu dou makalampana. **11:47** Ihara nggomizoho! Nggomizoho ndawimu rade zi ru'u va nabi-nabi, ma sapodakaina rahade va wa'i ra waro ndaizohomu. **11:48** Ndazi ndai nggomizoho mangakumu va one nggomizoho satuju au rawa'u karawi va wa'i ra waromu; vara sizoho

romo mahade nabi-nabi ede ro nggomizoho ma ndawi radena. **11:49** Vara ndedena Loa Timba Ra Lemba Ruma Hatalla manggahi, 'Nahu zimanggadu zi sizoho nabi-nabi ro dou-dou ranggadu va Nahu; sarundena zi hade ro sarunde walina zi kancoki!' **11:50** Ruma Hatalla karawina ede loakuzu dou-dou jamana ake zi hukum vara rahadena zi sara'ana nabi ra'aipu saramba kanzadi dunia, **11:51** ratampu'u aipu rahade la Habel sampe wakatu rahade la Zakaria, ma ndazi zi hela mezeba ro Bait Allah. Imbipu: Dou-dou jamana ake pasti zi hukum vara sara'ana ede. **11:52** Ihara nggomizoho, guru-guru agama! Kunci zi henggakai taza loa ra tingi zi wi'i zi nggomizoho, pala ndai nggomizoho wati ngawamu lu'u tazeina zi ngupakaimu loa ra tingi ede. Pala nggomizoho matapa-tapana dou-dou ma ne'e lu'u ta zeina!" **11:53** Wakatu tu'u wi'i va Ruma Isa hizi ede, guru-guru agama ro dou-dou Farisi katanda kavae podana rawi Ruma Isa ede. Sizoho tampu'ura nggawi-nggawina Sia loakuzu Sia ngawana nuntu ra nggahi Mavoha mboto lampa rawi. **11:54** Ro wunga ede sizoho tio kavaena Sia zi ngupakaina renta-Na ma ncara.

12:1 Riwu-riwuna dou macici angi sampe wara ratonda-tonda wea ezina. Wakatu mbuipu dou-dou ede macici weki, nggahi Ruma Isa zi anamorizoho-Na, "Aina kabaremu zi vuha dou Farisi, aona nggahi Nahu, sizoho maca'u coro-coro. **12:2** Wati warana ma cili weki zi daloa eda, ro wati wara rarahasia zi dahengga. **12:3** Ranggahi va nggomizoho aipu wakatu aimangazi, zi ringa wakatu aimarai; ro rangoa nari va nggomizoho zi fiko dou zi ade kama rakavu, zi ngoa kana'e rero." **12:4** "Kawarapu, lengazoho-Ku! Aina dahu zi sizoho ma hade sarumbu pala wati loana karawi ari mai va ede. **12:5** Taho Nahu zimateina zi nggomizoho couku zi pavua dahukai va nggomizoho. Dahukaipu zi Ruma Hatalla! Vara sawa'u va hade, Sia nakuasa rau, paki zi ade anaraka! Imbipu, Siaku zi pavua dahukai va nggomizoho. **12:6** Lima mbua nasi kari'i zi landa kai co'i zua mbua piti ma cumpukai to'i co'ina. Kone ade ndedekaina wati kone savua rau zi nefa va Ruma Hatalla. **12:7** Honggo zi tuta raumu wa'ura reke sara'ana, vara ndedena aina dahu; nggomizoho nancewi ntaumu co'i ntwi kaisi lavo nasi kari'i!" **12:8** "Kawara kavaepu: Dou ma mangaku zi tando

dou mamboto va one sia vatuna Nahu, sia zimangaku rau va Ana Manusia zi tando mala'eka-mala'eka Ruma Hatalla. **12:9** Pala dou ma wati mangaku zi tando dou mamboto vara sia vatuna Nahu, sia rau wati mangaku va Ana Manusia zi tando mala'eka-mala'eka Ruma Hatalla.

12:10 Nanggahisi va dou au-au daca'u Ana Manusia, sia loa zi kangampu wea; pala nakatuna ra kavawasi Roh Allah, sia wati loa zi kangampu wea.

12:11 Nggara nggomizoho nawa'asi aka uma-uma sambeakai zi paresa ncihi ra ncaramu zi tando pamarenta atao dou mana'ekaina, aina daruramu mavoha vuneku carana nggomizoho horukai weki atao auku zi nggahi va nggomizoho. **12:12** Vara auku zi nggahi va nggomizoho ede zi tei va Roh Allah zi nggomizoho rakasi wakatuna."

12:13 Savua dou zi ade weki dou mamboto manggahi zi Ruma Isa, "Pa Guru, takau to'i va Ita zi sa'e mada mbei zi ru'u mada sarundena razi pasaka rawi'i va ama madazoho mamade."

12:14 Cambe va Ruma Isa, "Cina, cou ma rahanta Nahu ndazi hakim atao dou zimacengga pasaka zi ade weki nggomizoho zua?" **12:15**

Edempara zi sara'ana dou ma wara ta ede nggahi Ruma Isa, "Aina kabare ro tio kavaepu, ai to'ina nggomizoho na'e ademu. Vara mori manusia laina vara ntau ra warana, konena mboto poda ntau ra warana." **12:16**

Edempara Ruma Isa mbeina conto ra ibara ake, "Waraku savua dou mantau ra wara. Sia wara danana ma mboto hasi. **12:17**

Dou mantau ra wara ede tampu'u kananuna zi adena, 'Watizu wara walina hizi zi wi'ikai hasi danaku. Auku aka nahu ake?' **12:18** Edempara kananu wali va sia ro nggahina zi weki ndaina, 'Ya, nahu wara akaku; jompa-jompaku nahu zimakau dou runka edempara nahu zimatu'una ma ncewi na'e. Ta'edeku zi

wi'ikai va nahu sara'a gando ro barang-barang ma kalai. **12:19** Sawa'u va ede ampoku nggahi zi weki ndaiku: Nggomi malaba! Sara'ana ma taho wa'ura kantau va nggomi ro wati zimampoi sampe pila-pila mba'a.

Sanawara ake! Ngaha ra nonopu ro iupu caru morimu!" **12:20** Pala nggahi Ruma Hatalla zi sia, 'Oe sampula! Aimangazi ake wa'u nggomi zimamade, edempara couku zimarakana sara'a ntau ra wara rakavoro va nggomi zi

ru'u va ndaimu ede?' **12:21** Ndedeku ndazina zi sanikina dou mane'e ndazi ntau ra wara zi ru'u va weki ndai kesena, pala wati ne'ena usaha ndazi ntau ra wara zi tando Ruma Hatalla." **12:22** Edempara nggahi Ruma Isa zi

anamorizoho-Na, "Vara ndedena nggahi va Nahu, 'Aina daruramu mavoha morimu, edezu auku zi ngaha ra nono va nggomizoho, atao auku zi kani ra lombo va nggomizoho.' **12:23** Mori edezu nancewi taho ntwi kaisi lavo ngaha ra nono, ro sarumbu ncewi taho ntwi kaisi lavo kani ra lombo.

12:24 Tio kavaepu nasi garaha! Siazoho wati ngguza ra conggena, wati pakona, wati ntau rauna jompa ra lengge. Pala Ruma Hatalla mantadi kataho siazoho! Nggomizoho ncewi ntaumu co'i ntwi kaisi lavo nasi-nasi ede! **12:25** Cousi zi ade woha nggomizoho kai darura adena loa kazondo

umuna konena sato'i? **12:26** Nggara lampa rawi mato'i ede mpoa daloa karawi va nggomizoho, vavauku darurakaimu zi lampa rawi-lampa rawi makalaina?

12:27 Tio kavaepu vune vunga-vunga bakung wokona; vunga-vunga ede wati karawina, wati muna rauna. Pala Sangaji Sulaiman ma'ipi poda ntau ra wara rau wati kanina kani ra lombo vune ntika

vunga-vunga ede! **12:28** Mpori zi so woko zi ainaina ake ro naisi zi ka'a kampoi. Pala Ruma Hatalla makantikana mpori ede macaru ntika. Au walipu nggomizoho! Pala nggomizoho kura imbimu! **12:29** Ndazi, aina daruramu ro dahu ademu mavoha auku zi ngaha ra nono va nggomizoho.

12:30 Lampa rawi vune ede zi mpou va dou ma wati pata Ruma Hatalla. Sapodakaina Amamu navadeku va one nggomizoho maparalu sara'ana

ede. **12:31** Pala nggomizoho pavuaku usahamu loakuzu Ruma Hatalla maparentana zimorimu, ndazi ma kalaina ede zi mbei va Ruma Hatalla zi nggomizoho rau." **12:32** "Nggomizoho ma cuma sato'i wekimu, aina dahumu! Vara Amamu nasana mbei zi nggomizoho pasaka Karaja'an-Na.

12:33 Landapu ntaumu ro mbeipu pitina zi ru'u va dou mancoki mori.

Ndawipu zi ru'u ndaimu dompe ma wati loa mpasa, edezu ntau ra wara rawi'i zi saroga. Ntau ra wara ede wati loana moda vara dou mampanga

wati loana weha ro ane wati loana ka'iha. **12:34** Vara tavera warakai ntau ra waramu, ta ede rauku ademu!" **12:35** "Jaga-jagapu zi sanikina lampa

rawi. Nggomizoho pavuapu kani ncau kani ra lombo ro ilomu ngge'empa kaleana, **12:36** sama vune ada-ada ma wunga ngena rumana dula zi ndiha

nikakai. Nggara dulasi rumana ede ro tokena taza, siazoho nahengga

rociku taza. **12:37** Nalaba poda ada-ada ma raka vade va rumana wunga ngena wakatu maikai rumana. Imbipu: ruma ede zimasadia ro kauna

adazohona ede doho, edempara sia zimakarawi wea zi ru'u va sizoho.

12:38 Ndazi laba poda ada-ada ede nggara rakasi eda va rumana sizoho wunga ngenana, kone rumana mai wakatu voha ai atao ncewi aho walipu razi wakatu ede! **12:39** Kawarapu ake! Paina vadesi va dou mantau uma jam pila dou mampanga maina, sia najagaku loakuzu dou mampanga wati lu'una ade umana. **12:40** Vara ndedena nggomizoho rau pavuaku sadiamu, vara Ana Manusia zimamai wakatu wati zi sangka-sangka va nggomizoho." **12:41** "Ruma, savua ngoa ra tei ede zi ru'u va madazoho atao zi sara'ana dou?" sozi va la Petrus. **12:42** Cambe va Ruma, "Couku ada ma to'a ro loa timba ra lemba ndazina zi hanta va rumana ndazi dou mana'ekaina zi ade ada-ada makalai loakuzu sia mbeina ngaha sizoho rakasi wakatuna? **12:43** Ndazi neojara adena ada ede nadula mbalisi rumana ro rakana eda sia wunga kalampana taki ra putana! **12:44** Imbipu: Rumana ede na'imbikaiku zi sara'a ntau ra warana zi adana ede. **12:45** Pala nggarasi ada dou ede nanggahisi zi adena, 'Ruma nahu na'ahopu dula mbalina,' edempara sia nduku sara'ana ada ro ngaha ra nonona sampe mawukaina, **12:46** ndazi dula rumana zi ainaina ro jam wati rasangka-sangka va sia. Ro adana ede kancoki podana va rumana ro kandazina sama vune dou-dou ma wati to'a zi Ruma Hatalla. **12:47** Ada ma vade zi ne'e va rumana, pala wati sadiana ro wati karawina rakane'e va rumana ede, zi cambo ka'ipi. **12:48** Pala ada ma wati vade rakane'e va rumana, edempara karawina ma ncara ndazina pavuaku zi cambo, zi cambo kanarimpa. Vara dou rawa'u mbei kamboto, zi sia zi raho pavua mamboto rau. Ro dou marawa'u imbi kambotokai, zi sia ziraho kamboto rau." **12:49** "Nahu maiku zimakawontu ngga'a na'e zi dunia ake. Nawancuku tahona nggarasi afina wa'ura kalea! **12:50** Wara walipu susa ra ncoki ma ipi poda zi pavua kalampa va Nahu. Ro ngango poda ade-Ku sawatipu ndazina ede. **12:51** Savua kacai va nggomizoho Nahu maiku zi dunia ake mai wa'a zi damekai? Wati, laina zi damekai, malaisi zi aokai angi. **12:52** Tampu'u ake, iwa ra weki ma wara lima dou zimamusu angi, tolu vae zuana, atao zua vae toluna. **12:53** Ama zima'ao anana ma mone ro ana monena zima'ao amana. Ina ma'ao ana siwena ro ana siwena ma'ao inana. Ina riana zima'ao rido siwena ro rido siwena zima'ao ina rianana." **12:54** Ruma Isa nggahi

rauna zi dou mamboto, "Nggara edasi va nggomizoho apu mateka zi savae zina, nggomizoho nggahi lalomu, "Zimalondo ura.' Ro poda-poda ura. **12:55** Nggara iusi va nggomizoho mai angi mamai zo mai, nggomizoho manggahiku, 'Zimapana.' Ro poda-poda pana. **12:56** Nggomizoho dou ma ca'u coro-coro! Nggomizoho maloaku takasi ka'ada'ana ai ra liro kai tiomu ka'ada'ana langi ra dana. Vavauku tanda-tanda jamana ake wati loa tavi va nggomizoho?" **12:57** "Vavauku nggomizoho wati loakaimu kazale va ndaimu au ma taho? **12:58** Nggara warasi dou mada'awa nggomizoho aka kanto pangadila, usaha sawa'u-wa'upu zi kanggorimu parakara ede lavo sia wunga mbuipu nggomizoho zi woha ncai. Nggara watisi, pea sia narandaku nggomizoho zi tando hakim ro hakim ede nazonggoku nggomizoho zi palisi, ro palisi nakalu'uku nggomizoho ade uma bui. **12:59** Imbipu! Nggomizoho wati zimalosa zi ade uma bui sawatipu cola kanggori dendamu."

13:1 Ziwakatu ede dou caritana zi Ruma Isa mavoha pila-pila dou Galilea rahade va Pilatus, wakatu sizoho wunga zonggo ra mbeina koroba zi Ruma Hatalla. **13:2** Cambe va Ruma Isa mavoha carita ede, nggahi Ruma Isa "Vara dou-dou Galilea ede rahade vune ede, kacai va nggomizoho ede bukutina sizoho mancewi dosa ntewi kaisi lavo sara'ana dou Galilea ma kalai? **13:3** Sama sakali wati! Pala kawarapu: nggara nggomizoho watisi pakimu cara morimu madavae ro mai satandomu zi Ruma Hatalla, nggomizoho sara'ana zimamade rau, vune sizoho. **13:4** Vune rauku lavo sampuru waru dou ma made zi Siloam, wakatu mbo'o pita va uma mazese? Kacai va nggomizoho ede katadana sizoho nancewi mboto dosana ntewi kaisi lavo dou-dou makalai ma ngge'e zi Yerusalem? **13:5** Sama sakali wati! Nahu manggahi sakali wali: Nggomizoho nggara watisi pakimu rawi madavae ro mai satandomu zi Ruma Hatalla, nggomizoho sara'ana zimamade rau vune sizoho." **13:6** Sawa'u va ede Ruma Isa carita rauna conto ra ibara ake, "Wara savua dou mantau fu'u ara zi nggaro anggona. Zi savua ainaina sia lao ngupana wua zi fu'u haju ede, pala wati rakana eda kone savua rau. **13:7** Ndazi, nggahi sia zi dou matonggu nggarona, 'Tiopu, wa'ura tolu mba'a nahu maiku ta ake zi ngupakaiku wua

ara zi fu'u ara ake, pala wati rakaku eda kone savua rau. Natahopu vo'omu fu'u haju ede! Sia nakampoimpa ngaha ra nono ade dana!" **13:8** Pala cambe va dou mataki tonggu nggaro ede, 'Pa, co'opu sia morina samba'a wali. Mada zimamaco hekona dana ro tauku pupu. **13:9** Kombisi sia nambua zi mba'a satando. Pala nggara watisi, loa kau va Ita vo'o fu'u haju ede.' "

13:10 Zi savua ainaina Sabat, Ruma Isa mangoa ra tei zi savua uma sambeakai. **13:11** Ta ede wara savua dou siwe ma wa'ura sampuru waru mba'a supu, vara wara roh seta zi ade sarumbuna. Dou siwe ede nambuku ro wati loana kizi kampende. **13:12** Wakatu eda va Ruma Isa sia, nggahi Ruma Isa zi sia, "Ina, ita wa'ura hori weki razi supumu!" **13:13** Edempara Ruma Isa tohona rima-Na ese wawo dou siwe ede, ro wakatu ede lalo sia kizi mpendena edempara sia roi ra wadina Ruma Hatalla. **13:14** Dou mana'ekai uma sambea ede mbanina, vara Ruma Isa katahona dou wakatu ainaina Sabat, vara ndedena sia nggahina zi dou-dou, "Wara ini nai zi karawikai; maipu zi ainaina ede zi kataho weakai supumu, aina zi ainaina Sabat!" **13:15** Cambe va Ruma, "Nggomizoho ake maca'u coro-coro! Zi ainaina Sabat samenana dou nahoriku capi atao keledaina razi kandana ro wa'a kalosana zi mbeikaina nono. **13:16** Ta ake wara savua dou siwe londo ra mai la Ibrahim, ma wa'ura sampuru waru mba'a ntoina ziki va Ibilis. Savua sia wati loa zihori wea razi ade razikikai ede zi ainaina Sabat?" **13:17** Cambe va Ruma Isa ede nakandaziku dou-dou ma musu Ruma Isa maja poda; pala sara'ana dou-dou makalaina nasana adena eda sara'a ma visa ra guna rakarawi va Ruma Isa. **13:18** Sozi va Ruma Isa, "Karaja'an Allah, vuneku ka'ada'ana? Kai auku loa zintewikai va Nahu?" **13:19** Ka'ada'ana vune conto ra ibara ake. Sanggini isi sawi ra weha va savua dou edempara ngguzana zi nggarona. Isi ede woko edempara ndazi fu'u haju, ro nasi-nasi ndawina sovu zi sanga-sanga fu'u haju ede." **13:20** Sozi va Ruma Isa sakali wali, "Karaja'an Allah, kai auku zi kantewikai va Nahu ka'ada'ana?" **13:21** Ka'ada'ana vune vuha raweha va dou siwe edempara ncambu lavona kai upa mpuru lite muvu, sampe howo sara'ana." **13:22** Zi ade lampa ra laokaina lao aka Yerusalem, Ruma Isa lampa saina zi kota-kota ro kampo-kampo ro ngoa ra tei salahona. **13:23** Edempara wara dou masozi zi Sia, " Pa, savua sato'impa dou zi kasalama?" Cambe

va Ruma Isa, **13:24** "Usahapu lu'u kai taza ncai ma tuka. Vara kawarapu! Mbotou dou mane'e lu'u pala wati loana. **13:25** Wakatu vola dou mantau uma, ro kavuna taza ncaina, nggomizoho kizi ta ari lua ro tampu'umu toke-toke taza ro nggahimu, 'Ruma, tahengga to'ipu taza zi ru'u va madazoho!' Ruma ede zimacambena, 'Nahu wati vadeku nggomizoho ramaimu tave!' **13:26** Nggomizoho zimacambe, 'Madazoho wa'ura ngaha ra nono samamu lavo Ita, ro Ita wa'ura ngoa ra tei raumu zi ncai-ncai kota madazoho!' **13:27** Pala Ruma ede zimangahi walina, 'Nahu wati vadeku nggomizoho ratavena. Lao pesopu wekimu ta ake, nggomizoho makarawi ma davae!' **13:28** Wakatu eda va nggomizoho la Ibrahim, la Ishak, ro la Yakub ro sara'ana nabi makazihi ade zi ade Karaja'an Allah, nggomizoho zimanangi ro ncoki ra susa iumu vara ndai nggomizoho zivaka kalosa! **13:29** Dou-dou zimamai ele mai ro mai zimai, mai zamai ro mai zomaina, ro zimakazihi ade zi ade Karaja'an Allah. **13:30** Sapodakaina, wara dou macumpukaina zimandazi dou masarambakaina, ro wara dou masarambakaina zimandazi dou macumpukaina." **13:31** Ziwakatu ede wa'u, wara pila-pila dou Farisi maina zi Ruma Isa ro nggahina, "Aina ngge'emu ta ake! Laopu zi hizi makalai, vara Herodes mane'e hade Ita." **13:32** Cambe va Ruma Isa, "Laopu ro ngoapu zi dou ma wati wara onena ede, 'Ainaina ake ro naisi Nahu mavaka kalosa roh seta ro kataho dou masupu, pala zi ainaina katolukaina, Nahu zimakanggorina karawi-Ku.' **13:33** Kone ade ndedena Nahu pavuaku lampa ra lao wali zi ainaina ake, naisi ro zizisi, vara wati tahona savua dou nabi zi hade ari mai va Yerusalem. **13:34** Yerusalem, Yerusalem! Nabi-nabi hade va nggomi! Dou-dou ra nggadu va Ruma Hatalla vale va nggomi kai wadu sampe madena! Wa'ura pila-pila kali Nahu ne'eku pohanu sara'ana doumu vune ina janga mahoru ana-anana tapita kaletena, pala nggomi wati ngawamu! **13:35** Vara ndedena Ruma Hatalla wati zende ra wa'a walina nggomi. Zi vademu, tampu'u ake nggomi wati zima'eda Nahu wali, sampe nggahi nggomi, 'Taho Ra Ntai Sia ma mai kai ngara Ruma.' "

14:1 Zi savua ainaina Sabat Ruma Isa lao ngahana aka savua uma dou mana'ekai Farisi. Ta ede dou-dou tio kavae podana Ruma Isa. **14:2**

Edempara Ruma Isa mai raka va dou ma supu mbowi, ezi ro rimana wa'ura winte. **14:3** Edempara sozi va Ruma Isa zi guru-guru agama ro dou-dou Farisi ma wara ta ede, "Nggahi va hukum agama ndaita, savua loaku ndaita kataho dou masupu zi ainaina Sabat atao wati?" **14:4** Guru-guru agama ro dou-dou Farisi ede namidimpa. Edempara ou va Ruma Isa dou ede ro katahona sia, edempara kauna lao sia. **14:5** Sawa'u va ede nggahi Ruma Isa zi dou-dou, "Misampara savua dou zi ade weki nggomizoho mantau ana atao savua capi ma mavu ade temba zi ainaina Sabat, savua sia wati hinti kalosa rocina anana atao capi ede zi ainaina ede wa'u?" **14:6** Pala wati kone savua dou maloana cambe zi Ruma Isa mavoha lampa rawi ede. **14:7** Eda va Ruma Isa wara tamu-tamu ma kazale hizi-hizi ma ipi taho. Vara ndedena Sia mbeina ngoa ra tei ede zi sizoho sara'ana. **14:8** "Na'undasi va dou nggomizoho aka ndiha nikakai, aina lao dohomu zi hizi mataho tazeina. Vara wara deka dou makalai ma ncewi penti ntewi kaisi lavo nggomizoho ra'unda rau, **14:9** ndazina dou mantau uma ma wa'ura unda nggomizoho zuana ede, kai tani adena maina zi nggomizoho ro nggahina, 'Mbotu kangampu, hizi ake wa'ura sadia zi ru'u va dou mamai aka.' Edempara kai maja poda ademu nggomi pesomu weki lao dohomu ta ari nganto podana. **14:10** Vara ndedena, na'undasi va dou nggomizoho, kazalepu hizi ma ari nganto podana, loakuzu dou mantau uma zimamai rakana nggomizoho ro nanggahiku zi nggomizoho, 'Soba, mai tadohoku zi hizi ma ncewi taho.' Ade ndendekaina nggomizoho zi horoma va dou zi tando sara'a dou ra'unda ma kalaina. **14:11** Vara sanikina dou ma ka'ese weki zi ka'awa, pala ma ka'awa weki zi kazese." **14:12** Edempara nggahi Ruma Isa zi dou mantau uma, "Ma'undasi dou zimangaha ndiha aimarai atao ngaha ndiha aimangazi, aina undamu lenga atao sa'e ro arimu atao iwa ra wekimu atao dou-dou zikompe ra peimu ma ntau ra wara. Vara peade sizoho zima'unda nggomi rau, ro kai ndedena nggomi zi matarima cepekai rakarawimu ede. **14:13** Ndazi, makarawisi ndiha, undapu dou mancoki mori, dou mampako ra mpedu, dou mamade vinci, ro dou mambuda. **14:14** Nggomi zi mbei bareka, vara dou-dou ede wati loana cepe ratahomu ede. Rawimu mataho ede zi cepe va Ruma Hatalla wakatu dou-dou ma taho rakamori mbali razi madena." **14:15**

Wakatu savua dou zi ade weki dou ma ngaha sama-sama ta ede ringana nggahi ra eli Ruma Isa, nggahi sia, "Taho ra ntika dou maraka ngaha ra nono rakavua wea va Ruma Hatalla zi ade Karaja'an Allah!" **14:16** Pala nggahi Ruma Isa zi dou ede, "Zisavua wakatu waraku savua dou makarawi ndiha ma na'e ro undana mboto dou. **14:17** Rakara wakatuna zi tampu'ukai ndiha, dou ede kauna adana lao zi dou-dou ra'unda ro nggahina, 'Santaveta tamaira, sara'ana wa'ura sadia! **14:18** Pala sizoho sara'ana, savua-vua dou tampu'u raho kangampu. Ma sarambakaina manggahi zi ada ede, 'Nahu vou podapu raweliku dana, ro paraluku lao paresa. Kangampu weapu nahu.' **14:19** Ma kalaina manggahi, 'Nahu vou podapu raweliku lima oka capi, ro ne'eku coba tio capi-capi ede. Kangampu weapu nahu.' **14:20** Ma kalai walina manggahi, 'Nahu vou podapu nikaku, vara ndedena nahu wati loaku lao.' **14:21** Ada dou ede dulana ro ngoana lampa rawi ede zi rumana. Rumana ede nambani podaku, ro nggahina zi adana ede, 'Lao rocipu zi ncai-ncai ro zi gang-gang zi kota. Mai wa'apu ta ake dou mancoki mori, dou mampako ra mpedu, dou mambuda ro dou mamade vinci.' **14:22** Edempara nggahi adana ede, 'Ruma, rakaukai va Ita wa'ura karawi va mada, pala hizi mbuipu mbotona.' **14:23** Edempara nggahi dou mantau rawi ede, 'Laopu zi ncai-ncai bari ro zi ncai-ncai to'i ari mai va kota, ro kau pavuapu dou-dou mai, loakuzu uma nahu vinina. **14:24** Kawarapu! Wati kone savua dou zi ade weki dou ra'unda ede zimaloana ngaha ra nono zi ade ndihakai nahu ake.' " **14:25** Mboto dou malampa vatu Ruma Isa. Tambari Ruma Isa ro nggahina zi sizoho, **14:26** "Nggara dou namaisi zi Nahu, pala nancewipu meci ra ca'una inana, amana, weina, anazohona, sa'e ra arizohona, kone sarumbu ndaina, sia wati loana vatu Nahu. **14:27** Dou ma wati ngawa tundu salibna ro vatuna Nahu, wati loana zimavatu Nahu. **14:28** Nggara savua dou zi ade weki nggomizoho mane'e tu'u savua uma zese, tantu sia nadoho reke wa'uku piti zi tu'ukai loakuzu sia vadena savua piti rasadia nancihi zi kanggorikai uma zese ede atao wati. **14:29** Vara watisi wa'u va sia kanggorina, sapodakaina dasa wa'ura ndawi, ndazi sara'a dou ma edana rawi ede zimaharikaina. **14:30** Sizoho zimanggahi, 'Ii, dou ake natu'u uma, pala wati wa'una kanggori!' **14:31** Nggara savua dou sangaji ma ntau

sampuru riwu tentara mane'e lewa lavo sangaji makalai ma ntau zua puru riwu tentara, tantu sangaji ede nadoho kananu wa'uku savua sia natenggo zimalewa lavo musuna ede. **14:32** Nggara navadesi va sia va one sia wati wa'una ao musuna, tantu wakatu musuna mbuipu zo'ona, sia nanggaduku dou zi rahokaina taho ro musuna ede." **14:33** Cumpukaina nggahi Ruma Isa, "Ndede rau nggomizoho. Wati kone savua dou zi ade weki nggomizoho zimaloa vatu Nahu, nggarasi sia watisi koroba sara'ana au-au." **14:34** "Sia ede taho, pala nandazisi cava, savua loaku zi kandanga mbali? **14:35** Watira wara one walina, nataho zi ru'u va oma ro zi ru'u va pupu. Ndazi zi pakimpa. Nggara mantausi fiko, ringa ra kade'epu!"

15:1 Zisavua ainaina, mboto dou mataki tagi bea ro dou-dou ra wi'ikai wati taho va ela dou, mai kade'ena nuntu ra nggahi Ruma Isa. **15:2** Dou-dou Farisi ro guru-guru agama tampu'ura bada reze. Nggahi sizoho, "Ci, dou ake natarima aoku dou ma'iha ro nanaha ngaha samaku lavo sizoho!" **15:3** Vara ndedena Ruma Isa caritana zi sizoho conto ra ibara ake, **15:4** "Misampara savua dou zi ade weki nggomizoho wara ntaumu saratu mbua jimba, edempara moda savua -- auku zi karawi va sia? Pasti sia natu'u wi'iku jimba ma ciwimpuru ciwi mbua ede zi so mpori, ro nalao ngupaku ma moda ede sarakakaina. **15:5** Ro nggara raka edasi va sia jimbana ede, sia naneo poda adena ndazi tundu va sia jimbana ede, **15:6** edempara wa'a kadulana. Sawa'u va ede sia ouna lengazohona ro dou-dou zikompe ra peina, ro nggahina, 'Mai ndaita kazihiku ade. Jimbaku ma moda wa'ura eda mbaliku!" **15:7** Ndede rauku zi saroga wara kazihiku ade ma ncewi na'e vara savua dou madosa ma toba, ntewi kaisi ro zi ade ciwimpuru ciwi dou ma wa'ura taho ro wati paraluna tobana." **15:8** "Atao misampara savua dou siwe mantau sampuru mbua piti salaka, edempara moda savua -- auku zi karawi va sia? Sia naka'aku ilo ro nacafiku umana ro nangupaku tave-ve sampe sarakakaina pitina ede. **15:9** Wakatu raka eda mbali va sia pitina ede, sia ouna lengazohona ro dou-dou zikompe ra peina, edempara nggahina, 'Nahu neo poda adeku wa'ura eda mbaliku pitiku ma moda. Mai ndai takazihiku ade!" **15:10** Ndede rau mala'eka Ruma Hatalla neo adena nggara warasi savua dou madavae matoba razi

dosa-dosana. Imbipu!" **15:11** Nggahi wali Ruma Isa, "Waraku savua dou ama ma ntau zua dou ana mone. **15:12** Ma cumpukaina nggahina zi sia, 'Ama, tambei to'ipu zi mada wunga ake ru'uku zi ade ntau ra wara ndaita.' Edempara mbeikai va amana ntau ra wara ede kai cengga zua lavo sa'ena. **15:13** Pila-pila nai sawa'u va ede ana macumpukaina ede landana pasaka ru'una ede edempara laona aka dana ra rasa ma zo'o. Ta aka sia balanja ka'ihana piti kai mori mbocu ra mawu. **15:14** Wakatu cumpu sara'a pitina, ndazira zi dana ra rasa ede sarahizo ma ipi poda, ndazina sia tampu'ura ncoki morina. **15:15** Edempara sia laona karawi zi savua dou zi ade rasa ede, ma kauna sia lao aka omana matonggu wawina. **15:16** Sia na'ipi podaku hizona ndazina ne'eku isi lokona kai ngaha ra nono rangaha wawi-wawi ede. Konena sia nawancuku hizona, wati kone savua dou mambeina ngaha ra nono zi sia. **15:17** Cumpukaina sia kawarana weki ro nggahina, 'Dou-dou ma karawi zi amaku naremba poda ngaha ra nonona, ro nahu ta ake ne'empara made sarahizo! **15:18** Nahu zimalao aka amaku, ro kanggahi zi sia: Ama, mada wa'ura dosa zi Ruma Hatalla ro zi Ita. **15:19** Watira patu walina mada ake zi pehekai ana Ita. Wi'ikaipu mada ake dou makarawi ngaha gaji zi Ita.' **15:20** Edempara lao sia dula aka uma amana. Mbuipu zo'o lavo umana, sia wa'ura eda va amana. Kai kasi ade poda va amana rai weha aona sia, edempara pohu ra ngilu va amana. **15:21** 'Ama,' nggahi anana ede,'mada wa'ura dosa zi Ruma Hatalla ro zi Ita. Watira patu walina mada zi pehekai ana Ita.' **15:22** Pala ou va amana adazohona ro nggahina, 'Roci! Wehapu kani ra lombo ma ncewi ntika, ro kakanikaipu sia. Kakani weapu sinci zi kangge rimana, ro sapatu zi ezina. **15:23** Sawa'u va ede wehapu ana capi ma mpore ro sambelepu. Ndai zimangaha ndiha ro kazihi ade. **15:24** Vara anaku ake wa'ura made, ake wa'ura mori mbali; sia wa'ura moda, ake wa'ura raka eda mbali.' Edempara sizoho tampu'una ngaha ndiha. **15:25** Wunga mbuipu ade ndiha ede, ana ma sarambakaina wara zi oma. Wakatu dula sia ro zenimpara lavo umana, sia ringana eli musik ro dou-dou matari. **15:26** Sia ouna savua dou ada zi ade weki adazohona, edempara sozi va sia, 'Wara au mandazi zi uma?' **15:27** Cambe va adana ede, 'Arimu wa'ura mai mbali! Ro Amamu wa'ura kauna sambele ana capi ma mpore, vara sia wa'ura raka mbalina anana ade

ka'ada'ana salama!' **15:28** Ana ma sasa'ekaina ede nambani podaku ndazi sia wati ngawana lu'u ade uma. Edempara losa amana ro siwina sia kau lu'u. **15:29** Pala nggahi sia, 'Pila-pila mba'a ntoina mada karawi kapodaku ade zi ru'u Ita. Watipu iuku mada dangawa rakaukai va Ita. Ro au rambei va Ita zi mada? Kone savua mbe'e rau watipu iuku mbei va Ita zi ngaha ndihakaiku lavo lengazohoku! **15:30** Ana Ita ede wa'ura kampoina ntau ra wara Ita lavo dou-dou siwe masunda, pala wakatu sia dulana, sambele va Ita ana capi ma mpore zi ru'u va sia!' **15:31** 'Anaku,' cambe va amana, 'nggomi mawara ncau ta ake lavo nahu. Samenana ntau nahu edezu ntau nggomi rau. **15:32** Pala ndai pavuaku ngaha ndiha ro kazihhi ade, vara arimu wa'ura made, pala ake wa'ura mori mbali; sia wa'ura moda, pala ake wa'ura eda mbali.' "

16:1 Nggahi Ruma Isa zi anamorizoho-Na, "Waraku savua dou mantau ra wara. Sia nantau dou mavora pitina ma uru wea ntau ra warana. Dou mantau ra wara ede rakana vade va one dou mavora pitina ede balanja ka'ihana piti sia. **16:2** Ndazi ou va sia dou mavora pitina ede ro nggahina, 'Au ake raringa va nahu mavoha nggomi? Ake, mbeipu zi nahu lapora malengka mavoha karawimu ma'uru wea ntau ra wara nahu. Nggomi wati loa walimu ndazi dou mataki vora piti nahu.' **16:3** Edempara kanaanu va dou mavora piti ede, 'Auku zi karawi va nahu ake? Ruma nahu nane'eku kalosa nahu ade karawikaiku. Maco dana nahu wati tenggoku; raho sadeka rero, nahu maja. **16:4** Nahu wara akaku; nakalosasi va ruma nahu ade karawikaiku, nahu pavuaku ntau mboto lengaku ma ngawa weha ngge'e lavo nahu zi umana!' **16:5** Ndazi dou mavora piti ede ouna sanikina dou ma nconggo zi rumana. Zimasarambakaina, nggahi sia, 'Savune nconggomu zi ruma nahu?' **16:6** Cambe va dou ede, 'Saratu roa mina zaitun.' Nggahi dou mavora piti ede zi sia, 'Ake sura nconggomu. Dohopu ro tunti rocipu: lima mpuru.' **16:7** Edempara nggahi sia zi dou ma kazuakaina, 'Ro nggomi cina, savune nconggo nggomi?' Cambe va dou ede, 'Sariwu karu gando.' Nggahi dou mavora piti ede zi sia, 'Ake sura nconggomu. Tuntipu: waru ratu.' **16:8** Edempara ruma dou mavora piti ede ma wati ntiri ra rombo ede roina zi dou mavora pitina ede vara ruku ra

rawina ma mboto aka ede; vara dou-dou dunia ake nancewi loa akana ma'ato zi ru'u sizoho ntwi kaisi lavo dou-dou ma mori ade taroakaina."

16:9 Edempara Ruma Isa nuntu ra nggahi walina, nggahi-Na, "Ringapu! Kanipu ntau ra wara dunia ake zi rakakaimu lenga, loakuzu watisi ntauna co'i ntau ra wara dunia ake wali, nggomizoho zi tarima zi hizi ngge'ekai ma'ederahizi. **16:10** Dou ma loa zi imbi zi ade lampa rawi mato'i, loa zi imbi rau zi ade lampa rawi mana'e. Pala dou ma wati loa zi imbikai zi ade lampa rawi mato'i, wati loa zi imbi rau zi ade lampa rawi mana'e. **16:11** Ndazi, nggara mavoha ntau ra wara dunia ake nggomizoho wati loa zi imbikai, couku mangawana imbikai zi nggomizoho ntau ra wara maraso? **16:12** Ro mavoha barang ntau dou makalai, nggomizoho wa'ura wara bukutina wati loa zi imbikai, couku mangawa mbei zi nggomizoho au ma ndazi ntaumu? **16:13** Wati wara kone savua dou maloa karawi zi ru'u va zua dou ruma; vara sia nancewi meci ra ca'uku ma savuana ntwi kaisi lavo ma kalaina, atao sia nancewi to'aku zi rumana ma savua ntwi kaisi lavo ma kalaina. Ndede rau nggomizoho. Nggomizoho wati loamu karawi zi ru'u va Ruma Hatalla ro zi ru'u va ntau ra wara raumu." **16:14** Dou-dou Farisi naringa sara'aku nggahi ra eli Ruma Isa. Edempara sizoho harikaina Sia, vara sizoho naca'u zi piti. **16:15** Pala nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Nggomizohora ma zi tando dou makalai zi edamu nancihiku, pala Ruma Hatalla navadeku isi ademu. Vara au rawi'ikai va manusia ese, nantanda ka'awa va Ruma Hatalla. **16:16** Hukum rambei va la Musa ro ngoa ra tei va nabi-nabi, ngge'empa kani sampe jamana la Yahya Matakai kandeu karaso dou. Ratampu'u wakatu ede Haba Mataho mavoha Karaja'an Allah zi ngoa ra kahaba ncau. Ro dou mapavua weki zimandazi anggota ela Karaja'an Allah. **16:17** Pala nancewi mozapu mbora langi ro dana, ntwi kaisi lavo savua huruf zi ade Hukum Allah madandazi. **16:18** Cou mawi'i weina edempara nika walina lavo dou siwe makalai, dou ede najinaku. Ro dou ma nika lavo dou siwe rawi'i va rahina, najina rauku." **16:19** "Waraku savua dou mantau ra wara. Kani ra lombona na'ipiku nggalina. Ro mori ra wokona sanai-nai na'ipiku caruna. **16:20** Zitando taza umana wara rawi'i savua dou mancoki mori mangara la Lazarus. Sarumbuna vini va mba'a. **16:21** Sia nane'e isi lokona kai onu-onu

maramavu razi meja dou mantau ra wara ede. Lako namai nelaku mba'ana. **16:22** Dou mancoki mori ede madena, edempara wa'a va mala'eka aka hizi mataho ra ntika zi kompe Ibrahim zi saroga. Dou mantau ra wara ede made rauna ro umbu va dou. **16:23** Zi dunia dou mamade sia na'ipiku susa ra ncoki iuna. Ro wakatu ntanda ca'ese va sia, sia edana Ibrahim zi hizi ma zo'o ro la Lazarus wara zi kompe Ibrahim. **16:24** 'Ama Ibrahim!' nggao va dou mantau ra wara ede. 'Takasi to'ipu ademu zi mada. Takau to'ipu la Lazarus zeta kanggena zi ade oi edempara mai veca weana rera mada. Mada susa ra ncoki poda iuku zi ade afi ake!' **16:25** Pala cambe va Ibrahim, 'Kawarapu anaku: selama morimu nggomi wa'ura rakamu sara'ana ma taho-taho, la Lazarus rakana ma iha ncau. Ake sia nasana iuna ta ake, ro nggomi susa ra ncoki iumu. **16:26** Ari mai va ede, zi hela nggomi ro nami wa'ura ndawi savua rengge ma na'e, loakuzu dou ta ake wati loana lao ta aka ro dou ta aka wati loana mai ta ake!' **16:27** ' Nggara ndedesi, Pa,' nggahi dou mantau ra wara ede, 'mada maraho nempa zi Ita takau to'ipu la Lazarus lao aka uma ama mada. **16:28** Wara lima sa'e ro ari mada ta ede. Takau to'ipu la Lazarus ngoa ra kawara sizoho, loakuzu aina sizoho rau mavu zi hizi kancokikai ake.' **16:29** Cambe va Ibrahim, 'Sizoho wa'ura ntauna buku-buku Musa ro buku-buku nabi-nabi! Co'opu sizoho vatuna au ratunti zi ade buku-buku ede!' **16:30** Pala cambe va dou mantau ra wara ede, 'Ede wati ncihina, Ama Ibrahim. Pala nggara warasi dou mamade mamori mbali ro maina zi sizoho, sizoho natoba razi dosa-dosa sizoho.' **16:31** Pala nggahi Ibrahim, 'Nggara sizoho watisi kade'ena ra kaukai va la Musa ro nabi-nabi, pasti sizoho wati zi ma'imbi rau, konena wara dou mamade ma mori mbali.' "

17:1 Nggahi Ruma Isa zi anamorizoho-Na, "Lampa rawi-lampa rawi ma kandazina dou karawina dosa pasti zimawara. Pala ihara dou ma rakandazina! **17:2** Natahopu wadu nggirukai ziki zi wo'ona, edempara sia zipaki zi ade moti nggarasi sia makandazina savua dou ade weki dou-dou mato'i ake karawina dosa. **17:3** Vara ndedena, aina kabare! Nggarasi cinamu makarawi dosa, rojopu sia. Nggara sincisi adena, kangampu weapu sia. **17:4** Nggarasi sia nakarawisi mancara zi nggomi pidu kali

sanai ro saniki maina zi nggomi ro nggahina, 'Nahu raho kangampu,' kangampu weapu sia." **17:5** Nggahi rasu-rasu zi Ruma Isa, "Ruma, takatenggo to'ipu imbi la madazoho." **17:6** Cambe va Ruma, "Nggara nggomizoho mantausi imbi vune na'e isi sawi, nggomizoho maloaku nggahi zi fu'u murbei ake, 'Tambonggepu nggomi ro nconggepu zi moti,' pasti fu'u haju ake zimavatu parenta nggomizoho." **17:7** "Misakai savua dou zi ade weki nggomizoho mantau ada ma rawi dana zi oma atao mangena jimba. Nadulasi ada ede, savua sia nanggahiku zi adana, 'Mai ngaha rocipu?' **17:8** Tantu wati! Pala sia nanggahiku zi adana ede, 'Sadia weapu ngaha ra nono nahu. Kanipu kani ra lombo maraso ro doho tonggupu nahu mawunga ngaha ra nono; sawa'u va ede nggomi ampomu loa ngaha.' **17:9** Ada ede wati paraluna ziroi vara wa'ura vatuna parenta rumana. **17:10** Ndede rauja nggomizoho. Nggara wa'usi nggomizoho karawi sara'a rakaukai zi nggomizoho, nggahipu, 'Madazoho ake adampa; madazoho cuma karawi zi pavua karawi va madazoho.'" **17:11** Wunga lampa laona aka Yerusalem, Ruma Isa lampana tancai makahampakai dana ra rasa Samaria ro Galilea. **17:12** Wakatu lu'u zi savua kampo, Sia mai raka va sampuru dou ma supu nola. Siazoho kizi zo'ona **17:13** ro kanggicana, "Ruma Isa! Takasi ade to'ipu zi madazoho!" **17:14** Wakatu eda va Ruma Isa sizoho, nggahi Sia, "Laopu zi imam-imam, rahopu sizoho paresa wea sarumbumu." Wunga ade lampa laona sizoho, mbora lalompasupu sizoho. **17:15** Wakatu savua dou ade weki sizoho kawarana weki va one sia wa'ura taho, sia dula mbalina ro roi ra wadina Ruma Hatalla. **17:16** Edempara zi tando Ruma Isa, sia sujuna ro nggahina tarima kasi zi Sia. Dou ede dou Samaria. **17:17** Edempara nggahi Ruma Isa, "Savua laina wara sampuru dou ra kataho wea supuna? Taveku ma ciwi dou walina? **17:18** Vavauku dou lai rasa ake mpoampa ma dula mbali marenta tarima kasi zi Ruma Hatalla?" **17:19** Edempara nggahi Ruma Isa zi dou ede, "Tu'ura, ro laora. Vara nggomi imbimu zi Nahu, nggomi taho." **17:20** Pila-pila dou Farisi sozina zi Ruma Isa vune aiku mai Karaja'an Allah. Cambe va Ruma Isa, "Karaja'an Allah wati tampu'ukaina kai tanda-tanda zi loa eda va dou, **17:21** ndazina dou naloaku nggahi, 'Mai tio, akeku sia!' atao, 'Ta'akaku sia!' Vara Karaja'an Allah wa'ura maina zi ade

woha nggomizoho." **17:22** Sawa'u va ede nggahi Ruma Isa zi anamorizoho-Na, "Zimamai wakatuna nggomizoho mane'e eda sanai zi ainain-ainain Ana Manusia, pala nggomizoho wati loamu eda. **17:23** Peade dou zimanggahi zi nggomizoho, 'Tiopu, ta ede!' atao, 'Tiopu, ta ake!' Pala nggomizoho aina losa ngupamu sia. **17:24** Vune kakila ai mamai ese langi, ro mataroa razi sumpu sampe zi sumpuna, ndede raujaku peasi ka'ada'ana Ana Manusia rakasi ainaina. **17:25** Pala wakatu saramba-rambana Sia pavuaku mbotona susa ra ncoki ro wati tarima va dou-dou jamana ake. **17:26** Wakatu ainaina Ana Manusia zi katada peasi, ka'ada'ana vune jamana la Nuh ntoina. **17:27** Dou mangaha ra nono, ro nika ra neko; ndede ncauku sampe la Nuh lu'una zi ade lopi ro mai mbere ro hadena dou-dou ede sara'ana. **17:28** Vune wakatu jamana la Lot rau. Dou mangaha ra nono, malanda ra lajo, mangguza ra congge ro matu'u uma. **17:29** Pala wakatu la Lot losa zi Sodom, wakatu ainaina ede afi ro pure londona razi langi ro kalelina sizoho sara'ana. **17:30** Ndedeku ka'ada'ana peasi wakatu ainaina Ana Manusia zi katada. **17:31** Zi'ainaina ede dou ma wunga wara zi ese wawo vutu umana aina londo zi wehakaina barang-barangna ma wara zi ade umana. Ndede rauja dou ma wunga wara zi omana aina dula mbali zi umana. **17:32** Kawarapu au ma wa'ura ndazi lavo wei la Lot! **17:33** Dou ma ne'e kasalama morina, zimambora morina. Pala dou mambora morina zimakasalamana. **17:34** Imbipu: Wakatu aimangazi ede, zua dou mawunga maru zi savua ranja, savua dou ziwa'a ro savua walina zi wi'i. **17:35** Dou siwe zuana mawunga mbajuna gando, savua dou ziwa'a ro savua wali ziwi'i. **17:36** Zua dou mawunga karawi zi oma, savua dou zi wa'a, ro savua dou wali zi wi'i." **17:37** Anamori Ruma Isa masozi, "Taveku zi ndazikaina ede, Ruma?" Cambe va Ruma Isa, "Tavera warakai timba, ta ede wara nasi mataki ngaha timba."

18:1 Sawa'u va ede Ruma Isa caritana savua conto ra ibara zi teikaina anamorizoho-Na loakuzu sizoho do'a ntuwuna ro aina to'i ade. **18:2** Nggahi Ruma Isa, "Zisavua kota wara savua dou hakim ma wati dahu zi Ruma Hatalla, ro wati rekena kone cou-cou rau. **18:3** Zi kota ede wara rau savua dou siwe mbaru mboha ma ntuwura mai satando zi hakim ede

rahona parakarana zi bela wea. 'Tabantu to'ipu mada mancao tando lavo musu mada,' nggahi dou siwe mbaru mboha ede. **18:4** Pila-pila wakatu ntoina hakim ede wati ngawana bantu dou siwe mbaru mboha ede. Pala cumpukaina kananu va hakim ede, 'Nahu konena wati dahuku zi Ruma Hatalla ro wati rekeku zi cou-cou rau, **18:5** pala vara dou siwe mbaru mboha ake nahako ntuwuku nahu, natahopu nahu bela weaku parakarana. Nggara watisi ndedena, sia namai ntuwuku ro kasusa ncauna nahu.' " **18:6** Edempara nggahi Ruma, "Kade'e kavaepu au ranggahi va hakim ma wati adi ede! **18:7** Savua Ruma Hatalla wati zimabela weana parakara ela ndai-Na ma ou zi Sia zi aimarai aimangazi? Savua Sia nakanajo-najoku wakatuna zi bantukaina sizoho? **18:8** Imbipu: Sia nabela rociku parakara sizoho! Pala namaisi Ana Manusia, savua mbuipu zi raka eda dou ma imbi zi Sia zi dunia ake?" **18:9** Ruma Isa carita rauna conto ra ibara ake nggahi va Sia zi ru'u va dou ma kavawa dou makalai, pala na'imbi podaku va one weki ndaina taho. **18:10** Nggahi Ruma Isa, "Waraku zua dou ma lao aka Bait Allah ne'e sambea. Ma savua dou Farisi, ma kalai savua dou matakhi tagi bea. **18:11** Dou Farisi ede kizi lao kalai ndaina ro sambeana, 'Io Ruma Hatalla, mada matarima kasi zi Ita, vara mada wati vune dou makalai, ma na'e ade, kali leko, atao makarawi jina. Mada syuku poda vara mada wati vune dou matakhi tagi bea aka. **18:12** Mada puasaku zua kali saminggu, ro mada zonggo ra mbeiku zi ru'u va Ita cengga sampuru zi ade sara'ana au raraka mada.' **18:13** Pala dou matakhi tagi bea ede kizi kazo'ona wekina ro wati disana zonga langi. Sarere salahona lawilina nggahi sia, 'Io Ruma Hatalla, Takasi ade to'ipu zi la mada, dou mawa'ura dosa ake!' " **18:14** "Imbipu," nggahi Ruma Isa, "wakatu dula zi uma, dou matakhi tagi bea edeku zi tarima va Ruma Hatalla ro laina dou Farisi ede. Vara sanikina dou ma ka'ese weki zi kavawa; ro sanikina dou ma kavawa weki zi kazese." **18:15** Wara dou-dou mawa'a zambe-zambe to'i zi Ruma Isa loakuzu Sia zama ro mbeina bareka zi sizoho. Wakatu eda va anamorizoho-Na lampa rawi ede, sizoho mbanina zi dou-dou ede. **18:16** Pala Ruma Isa ouna zambe-zambe to'i ede edempara nggahina zi anamorizoho-Na, "Co'opu zambe-zambe to'i maina zi Nahu! Aina kantamu sizoho, vara dou vune akeku ma ndazi anggota ela Karaja'an Allah, **18:17**

Kawarapu! Dou ma wati mai satando zi Ruma Hatalla vune zambe to'i, wati zimandazi anggota ela Karaja'an Allah." **18:18** Savua dou mana'ekaina dou Yahudi masozi zi Ruma Isa, "Pa Guru ma taho, auku zi karawi va mada loakuzu rakaku mori masapodakaina ro ma'ederahizi?" **18:19** "Vavauku nggomi nggahimu Nahu taho?" sozi va Ruma Isa zi sia. "Wati warana ma taho, selasi ndai Ruma Hatalla. **18:20** Nggomi wa'ura vademu rakaukai va Ruma Hatalla: 'Aina jina, aina hade dou, aina mpanga, aina sakasi cowa, ro lia ro horomapu ama ra inamu.'" **18:21** "Sara'a rakaukai ede wa'ura vatu va mada ra'aipu to'i wa'uku," cambe va dou ede. **18:22** Ringana ede, nggahi Ruma Isa, "Mbuipu wara savua lampa rawi zi pavua karawi va nggomi: Landa kampoipu ntau ra waramu ede, mbeipu pitina zi dou mancoki mori, ro nggomi zimaraka ntau ra wara zi saroga. Sawa'u va ede mai vatupu Nahu." **18:23** Pala wakatu ringa va dou ede, sia susa adena vara sia na'ipiku ntau ra warana. **18:24** Ruma Isa navadeku dou ede masusa ade, vara ndedena nggahi Sia, "Nanggonggi podaku zi ru'u va dou mantau ra wara zimandazi anggota ela Karaja'an Allah! **18:25** Nancewi mozapu savua onta lu'u zi karonga nda'u, ntewi kaisi lavo savua dou mantau ra wara lu'u zi Karaja'an Allah." **18:26** Dou-dou maringa nggahi ndede Ruma Isa sozina, "Nggara ndedesi, couku ma loa salama?" **18:27** Cambe va Ruma Isa, "Ma wati lu'u kai aka va manusia, naloaku va Ruma Hatalla!" **18:28** Edempara nggahi la Petrus, "Tatio to'ipu! La madazoho wa'ura tu'u wi'imu uma ra salaja zi vatukaimu Ita." **18:29** "Imbipu!" nggahi Ruma Isa. "Dou ma wa'ura tu'u wi'i umana, atao weina, atao sa'e lavo arina, atao ama lavo inana atao ana-anana vara karawi weana zi ru'u va Ruma Hatalla, **18:30** dou ede zi cepe wea kai mboto mancewi zi jamana ake, ro zi jamana ma kento, sia zi mbei mori masapodakaina ro ma'ederahizi." **18:31** Ruma Isa kavoro kalaina sampuru zua anamori-Na, edempara nggahina, "Ringa ra kade'epu! Ndai ake wunga lao aka Yerusalem. Ta aka, sara'ana ratunti va nabi-nabi mavoha Ana Manusia, zimandazi. **18:32** Sia zi zonggo mbei zi dou-dou malaina Yahudi, zimakasungge-sunggena, kavawa ra katunana ro makatufe Sia. **18:33** Siazoho zimakancokina ro zimahade Sia, pala zi ainaina makatolukaina, Sia zimamori mbali." **18:34** Sara'ana ede wati loa ka'ao kone sato'i va

anamori Ruma Isa. Aona zi ade nggahi ra eli-Na ede wati zi katada zi sizoho. Sizoho wati vadena auku nuntu ra nggahi Sia. **18:35** Wakatu Ruma Isa ne'era rongga zi Yerikho, savua dou mambuda mawunga doho raho ngende zi kengge ncai. **18:36** Wakatu ringa va sia dou mamboto lampa sai ta ede, sozi va sia, "Au mandazi?" **18:37** "Isa, dou Nazaret ede malampa sai," nggahi sizoho zi sia. **18:38** Edempara dou mambuda ede kanggicana, "Isa, ana Daud! Takasi to'ipu adeta zi mada!" **18:39** Dou-dou ma lampa ulu, mbanina zi sia ro kauna sia midi. Pala sia kanggica kana'e walina, "Ana Daud! Takasi to'ipu adeta zi mada!" **18:40** Midi Ruma Isa ro kauna dou wa'a dou mambuda ede zi Sia. Wakatu sia ronggana, sozi va Ruma Isa, **18:41** "Auku zi ne'e va nggomi zi karawi wea va Nahu?" "Ruma," cambe va dou mambuda ede, "mada kane'e loa eda." **18:42** Edempara nggahi Ruma Isa, "Nggara ndedesi, edara! Vara nggomi imbimu zi Nahu, nggomi tahomu." **18:43** Wakatu ede lalo sia loana eda, edempara sia vatuna Ruma Isa ro rentana tarima kasi zi Ruma Hatalla. Wakatu eda va dou mamboto ede lampa rawi ede, sizoho sara'ana roi ra wadina Ruma Hatalla.

19:1 Wakatu Ruma Isa rongga zi Yerikho, Sia lampa rero ntuwuna zi kota ede. **19:2** Zi kota ede waraku savua dou mana'ekaina mataki tagi bea ma ntau ra wara. Ngarana la Zakheus. **19:3** Sia nane'eku eda cou Ruma Isa ede, pala vara mboto poda dou ro ndai sia naporu, ndazi sia wati loana raka eda Ruma Isa. **19:4** Ndazi, sia rai uluna, edempara ne'ena ese fu'u haju, loakuzu edana Ruma Isa ma samporo wali zimalampa sai tahizi ede. **19:5** Wakatu Ruma Isa rakara zi fu'u haju ede, Sia zonga ca'esena edempara nggahina, "Zakheus, londo rocipu! Vara Nahu zimalao aka umamu ainaina ake." **19:6** Zakheus londo rocina ro weha aona Ruma Isa kai neo adena. **19:7** Sara'ana dou ma edana lampa rawi ede tampu'ura bada reze. Nggahi sizoho, "Ci! Sia lao ronggana zi uma dou ma davae!" **19:8** Edempara zi umana, la Zakheus kizina ro nggahina zi Ruma Isa, "Ruma, sama na'ena razi sara'a ntau ra wara mada zi mbei sadeka va mada dou mancoki mori; ro zi cou-cou rau ratipu va mada, mada zimacola mbalina zi sia upa kali lipa!" **19:9** Edempara nggahi Ruma Isa, "Zi ainaina

ake nggomi ro samenana iwa ra wekimu zikasalama va Ruma Hatalla ro zimbei mori ma vou, vara nggomi rau londo ra mai la Ibrahim. **19:10** Ana Manusia maina zimangupa ro zimakasalama dou ma santuda." **19:11** Wunga mbuipu kade'e va dou nuntu ra nggahi Ruma Isa, Sia caritana savua conto ra ibara. Vara, wakatu ede Sia wara zeni lavo Yerusalem, ro kacai va dou va one Karaja'an Allah zi katada roci zi dunia. **19:12** Nggahi Ruma Isa, "Waraku savua dou londo ra mai sangaji ma lao aka dana ra rasa mazo'o zi ne'e kasaha ndazi sangaji, edempara dula mbalina. **19:13** Sawatipu va laona, sia ouna sampuru dou adana, edempara mbeina zi sizoho hangga savua piti masa. 'Amba ra lajokaipu piti ake ade laokai nahu,' nggahina zi sizoho. **19:14** Pala dou-dou mawara zi zi dana ra rasana ede nafa'a adena zi sia. Ndazi, sawa'u va lao sia, sizoho nggaduna dou zimangahi, 'Madazoho wati ca'umu dou ake zimandazi sangaji madazoho.' **19:15** Pala dou londo ra mai sangaji ede kasaha ndazi sangaji, edempara dula mbalina zi dana ra rasana. Ou roci va sia adazohona mai satando zi sia, va ne'ekaina vade laba rawa'u raka va sizoho. **19:16** Adana masarambakaina mai ro nggahina, 'Ruma, savua piti masa rambei va Ita ede, wa'ura kandazi va mada sampuru.' **19:17** 'Taho,' nggahi rumana ede, 'nggomi ada ma taho! Vara ade lampa rawi-lampa rawi ma to'i nggomi loa zi imbikai, nahu zimahantana nggomi dou zimakuasakaina zi sampuru kota.' **19:18** Adana makazuakaina mai ro nggahina, 'Ruma, savua piti masa rambei va Ita ede, wa'ura kandazi va mada lima mbua.' **19:19** Zi adana ede nggahi sangaji ede, 'Nggomi zimandazi dou zimakuasakai zi lima kota.' **19:20** Adana ma kalai mai ro nggahina, 'Ruma, ake piti Ita; mada rawi'iku zi ade pasapu. **19:21** Mada kadahu zi Ita, vara Ita dou ma toku. Ita mawehaku au ralaina ntau Ita, ro Ita mawehaku hasi zi hizi ma wati rangguza ra congge va Ita.' **19:22** Nggahi sangaji ede zi sia, 'Nggomi ada ma davae! Ncihi ncao vune ranggahi ndaimu nahu zimahukumna nggomi. Nggomi mavadeku nahu dou ma toku: nahu wehaku au ralaina ntau ro wehaku hasi zi hizi ma wati rangguza ra congge va nahu. **19:23** Nggara ndedesi vavauku nggomi wati kalu'ukaimu piti ede zi ade bank loakuzu wakatu mai mbalisi nahu, nahu loa tarima piti ede lavo vungana?' **19:24** Edempara nggahi sangaji ede zi dou-dou ma kizi ta ede, 'Wehapu

piti ede zi sia ro mbeipu zi ada ma ntau sampuru mbua piti masa ede.'

19:25 Pala nggahi dou-dou ede, 'Ruma, sia wa'ura ntau sampuru.' **19:26** Cambe va sangaji ede, 'Kawarapu: dou ma wa'ura ntau, zi sia zimbei ncewi mboto wali. Pala dou ma wati wara ntau au-au, au ma wara zi sia ziweha rau. **19:27** Ro ake mai wa'a ca'arapu musu-musu nahu ede ma wati ne'e nahu zimandazi sangajina. Hade sara'apu sizoho zi tando nahu!' " **19:28** Sawa'u va nggori nggahi sara'ana ede Sia lampa ulu zi tando sizoho lao aka Yerusalem. **19:29** Wakatu ne'era zeni lavo Betfage ro Betania zi Doro to'i Zaitun, Sia kauna zua dou anamori-Na lao ulu. **19:30** "Laopu aka kampo zi tando ede," nggahi Ruma Isa zi sizoho, "nggomizoho malu'usi ta aka, nggomizoho ma'edaku savua ana keledai raziki. Keledai ede watipu parana nente va dou. Horipu keledai ede ro wa'a ca'arapu. **19:31** Nggara nasozisi va dou zi nggomizoho, 'Vavauku nggomizoho horikaimu keledai ede?' nggahipu, 'Ruma maparaluna.' " **19:32** Zua dou anamori Ruma Isa ede laona, ro rakana sara'ana vune ranggahi-Na. **19:33** Wunga sizoho horina ana keledai ede, dou mantauna manggahi zi sizoho, "Vavauku nggomizoho horikaimu keledai ede?" **19:34** Cambe va sizoho, "Ruma maparaluna." **19:35** Edempara sizoho wa'ana ana keledai ede zi Ruma Isa. Edempara sizoho tohona jumba ese wawo kontu keledai ede ro bantuna Ruma Isa ne'e ese kontu keledai. **19:36** Wunga ade lampakai Sia nentina keledai ede, dou-dou mawira mena jumba sizoho zi wohana ncai. **19:37** Wakatu Ruma Isa ne'empara rongga zi Yerusalem, zi ncai ma salondo zi Doro to'i Zaitun, sara'ana dou-dou mavatu-Na ma mboto ede tampu'ura roi ra wadina Ruma Hatalla ro rentana tarima kasi zi Sia vara sara'a mavisa ra guna rawa'u eda mada va ndai sizoho. **19:38** Nggahi mena sizoho, "Taho ra ntai Sangaji ma mai kai ngara Ruma! Taho ra ntai zi saroga, ro zese ra ntasa zi ru'u Ruma Hatalla!" **19:39** Pila-pila dou Farisi zi ade weki dou mamboto ede manggahi zi Ruma Isa, "Pa Guru, takau to'ipu dou-dou mavatu Ita midi." **19:40** Cambe va Ruma Isa, "Imbipu! Nggara namidisi sizoho, wadu-wadu ake zimakanggica." **19:41** Wakatu Ruma Isa nanaha zeni lavo Yerusalem, ro edana kota ede, Sia nangi weana. **19:42** Nggahi-Na, "Kasi ade-Ku, nawancuku taho podana nggara ainaina ake nggomi mavadesi auku zimakamaina damekai! Pala

ake nggomi wati loamu eda sia. **19:43** Nggomi zima'iu savua jamana, tavera musumu mandawi zi kahampakai zikompe ra peimu; sizoho zimahekomu ro mapakasamu zi saniki padona. **19:44** Sizoho zimakalelina nggomi masama-sama lavo ela ra doumu; ro wati kone savua wadu rau zi wi'i va sizoho masadundu weki zi hizina, vara nggomi wati tio kavaemu wakatu aipu Ruma Hatalla mai zimakasalama nggomi!" **19:45** Ruma Isa lu'una zi Bait Allah ro tampu'ura vaka kalosana dou-dou malanda ra lajo ta ede. **19:46** "Zi ade Alkitab," nggahi-Na zi sizoho, "ratunti ndake: Nggahi Ruma Hatalla, 'Uma-Ku zimandazi uma hizi do'akai.' Pala nggomizoho kadazikaimu sovu parampo!" **19:47** Saniki ainaina Ruma Isa ngoa ra tei-Na zi ade Bait Allah. Dou-dou mana'ekai imam, ro guru-guru agama, ro dou-dou mana'ekaina Yahudi nane'eku hade Sia, **19:48** pala wati rakana eda ncai zi ne'ena kalampa lampa rawi ede, vara sara'ana dou maringa ntuwu zi Sia, ro nacaru adena ringa nggahi ra eli Sia.

20:1 Zisavua ainaina, Ruma Isa wunga ngoa ra teina ro ngoa ra kahabana Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla zi dou-dou zi ade Bait Allah. Dou-dou mana'ekai imam, guru-guru agama, masama-sama lavo dou-dou mana'ekai Yahudi, maina **20:2** ro nggahina zi Ruma Isa, "Coba ngoa to'ipu zi nami kai dasa au Nggomi karawimu sara'ana ake? Cou marambei hak ede zi Nggomi?" **20:3** Cambe va Ruma Isa, "Nahu wara ne'eku sozi. Ngoajapu zi Nahu, **20:4** la Yahya Matakai kandeu karaso dou kai hak cou? Ruma Hatalla atao manusia?" **20:5** Edempara sizoho tampu'ura mafakana, "Nggara nggahisi va ndai, 'Kai hak Ruma Hatalla,' Sia nanggahiku, 'Nggara ndedesi, vavau nggomizoho wati imbikaimu zi sia?' **20:6** Pala nggara nggahisi va ndai, 'Kai hak manusia,' sara'ana dou zimatova ndai kai wadu, vara sizoho na'imbiku va one la Yahya savua dou nabi." **20:7** Ndazi sizoho cambena, "Nami wati vademu." **20:8** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Nggara ndedesi Nahu rau wati zimangoa zi nggomizoho kai hak cou Nahu karawi-Ku sara'ana ake." **20:9** Ruma Isa caritana zi dou-dou ede, conto ra ibara ake, "Waraku savua dou ma ngguza zi salove dana kai anggo. Sia kauna sewa nggaro ede zi

pila-pila dou makarawi weana edempara sia laona aka dana ra rasa makalai ro ngge'e ntoina ta aka. **20:10** Rakara wakatuna zipokekai wua anggo, dou mantau nggaro ede nggaduna adana zi dou-dou makarawi wea nggarona ziwehakai ru'una. Pala dou-dou makarawi wea nggaro ede ndukuna ada ede ro kauna sia dula kai rima ntaru. **20:11** Edempara dou mantau nggaro ede nggadu walina savua ada ma kalai; pala ada ede nduku rauna ro kasungge-sungge va dou-dou makarawi ede, edempara kauna dula kai rima ntaru. **20:12** Edempara dou mantau nggaro ede nggaduna adana ma katolukaina. Pala ada ede nduku rau va dou-dou makarawi zi nggaro ede ro pakina ari mai va nggaro ede. **20:13** Edempara dou mantau nggaro ede nggahina, 'Auku zikarawi wali va nahu? Nahu zimanggadu ana ndaiku rameci ra ca'uku. Pasti nalia ra horoma aoku va sizoho!' **20:14** Pala wakatu eda va dou-dou makarawi sewa zi nggaro ede ana dou mantau nggaro ede, nggahi sizoho zi angi ndaizohona, 'Akeku sia zimakapasakana. Mai ndai tahadeku sia, loakuzu ndai zimaraka pasakana.' **20:15** Edempara sizoho randa kalosana sia ari mai va nggaro ede edempara hadena sia." Edempara sozi va Ruma Isa, "Nggara nadulasi dou mantau nggaro ede, auku zikarawina zi dou-dou makarawi cengga nggarona ede? **20:16** Pasti sia zimamai ro hade kampoina dou-dou makarawi cengga hasi nggarona ede, edempara zonggona nggarona ede zi dou-dou makarawi cengga hasi nggaro ma kalai." Ringana ede, nggahira dou-dou zi Ruma Isa, "Sakali-kali wati!" **20:17** Ntanda va Ruma Isa sizoho edempara nggahi-Na, "Nggara ndedesi, auku aona ayat Alkitab ake? 'Wadu ma wati zikani va dou mataki tu'u uma, wa'ura ndazi wadu ma penti poda.' **20:18** Sara'ana dou ma mavu zi wadu ede zi maleli; ro cou-cou mamavu voha va wadu ede zimamuvu leli ndazi kaluvu." **20:19** Guru-guru agama ro dou-dou mana'ekai imam navadeku va one conto ra ibara ede tei va Ruma Isa zi ru'u va sizoho. Vara ndedena sizoho nane'eku wa'u ra leto Sia wakatu ede wa'u, pala sizoho nadahuku zi dou mamboto. **20:20** Ndazi sizoho ngupana wakatu ma taho. Sizoho ufana dou zimacoro-coro taho, ro kauna dou-dou ede kamavu Ruma Isa kai sozi-sozi, loakuzu sizoho loana zonggo Sia zi dou-dou makuasa ro zikuasakai gubernu. **20:21** Edempara nggahi va dou-dou ra'ufa ede zi

Ruma Isa, "Pa Guru, madazoho vade va one sara'ana ranggahi ro ngoa ra tei va Ita ede ncihi. Madazoho vade rau va one Ita ngoa ra teimu kai ngoa ntiri mavoha rakane'e va Ruma Hatalla ziru'u va manusia, vara Ita wati ntanda kalaita dou. **20:22** Vara ndedena coba Ita tanggahipu zi madazoho, nggahi va agama ndaita, savua loaku cola bea zi Kaisar atao wati?" **20:23** Pala Ruma Isa navadeku kananu sizoho madavae. Vara ndedena nggahi Sia, **20:24** "Coba katadapu zi Nahu savua piti salaka. Pahu ro ngara cou ake?" "Kaisar!" cambe va sizoho. **20:25** "Nggara ndedesi," nggahi Ruma Isa zi sizoho, "mbeipu zi Kaisar, au rantau Kaisar ro zi Ruma Hatalla, au rantau Ruma Hatalla." **20:26** Pala zi tando dou mamboto ede sizoho wati loana raka kone savua rawi mancara zi Ruma Isa. Sizoho namidimpa ro midi adena ringa cambe va Ruma Isa. **20:27** Pila-pila dou golonga Saduki maina zi Ruma Isa. (Sizoho edezu golonga ma nggahi va one dou mawa'ura made wati zimamori mbali.) Sozi va sizoho zi Ruma Isa, **20:28** "Pa Guru, Musa tuntina hukum ake zi ru'u va ndaita: Nggara namadesi savua dou mone ro sia wati ntauna ana, ndazi arina pavuaku nikana lavo dou siwe mbaru mboha rara'a wei sa'ena loakuzu mbeina londo ra mai zi dou ma wa'ura made ede. **20:29** Parana wara pidu dou sa'e ra arina. Ma sasa'ekaina nika, edempara madena wati ntauna ana. **20:30** Edempara ma kazuakaina nika lavo dou siwe mbaru mboha ede, pala sia rau made wati ntauna ana. **20:31** Lampa rawi ma sama ndazi rau lavo ari makatolukaina sampe ana ma kapidukaina. **20:32** Cumpukaina dou siwe ede made rau. **20:33** Wakatu ainaina dou mamade zikamori mbali, wei couku dou siwe ede? Vara pidu-piduna dou wa'ura nika lavo sia." **20:34** Cambe va Ruma Isa, "Dou-dou ma mori wakatu ake nika, **20:35** pala dou-dou ma patu zikamori mbali sawa'u va madena, ro mori zi jamana ma kento, sizoho wati nikana. **20:36** Ka'ada'ana sizoho vune mala'eka, ro wati zimamade. Sizoho edezu ana-ana Ruma Hatalla, vara sizoho wa'ura kamori mbali razi madena. **20:37** Ndai la Musa manggahi kapodana va one dou mamade zikamori mbali. Zi ade ratuntina mavoha rompa ma kalea ede sia pehena Ruma kai 'Ruma Hatalla Ibrahim, Ruma Hatalla Ishak ro Ruma Hatalla Yakub'. **20:38** Ruma Hatalla ede laina Ruma Hatalla dou mamade! Sia Ruma Hatalla dou-dou ma mori! Vara zi ru'u Ruma Hatalla, sara'ana

dou mori." **20:39** Pila-pila dou guru agama manggahi, "Cambe Pa Guru ncihi poda." **20:40** Vara ndedena sizoho wati disa walina sozi au-au zi Ruma Isa. **20:41** Sozi va Ruma Isa zi sizoho, "Vuneku loa zi nggahi va one Sangaji Mambei salama londo ra mai la Daud? **20:42** Sapodakaina ndai la Daud manggahi zi ade buku Zabur, 'Ruma Hatalla manggahi zi Rumaku: Dohopu zi savae wana-Ku, **20:43** sampe Nahu makandazina musu-musu-Mu oko ra dahu zi Nggomi.' **20:44** Ndazi nggara la Daud manggahina Sangaji Mambei salama ede 'Ruma', vuneku loana ndazi Sia londo ra mai la Daud?" **20:45** Wunga mbuipu dou-dou kade'ena nuntu ra nggahi Ruma Isa, nggahi Sia zi anamorizoho-Na, **20:46** "Aina kabaremu zi guru-guru agama. Sizoho naca'u lampa-lampa kai jumba ma zondo, ro naca'u zi lia ra horoma zi amba-amba. Sizoho naca'u hizi-hizi mataho zi ade uma sambea kai ro zi ndiha-ndihakai. **20:47** Sizoho makeko dou-dou siwe mbaru mboha ro marampa wea umana. Ro zi vontokaina rawi sizoho madavae ede, sizoho nado'aku mazondo-zondo! Hukuma zi ru'u va sizoho peade nataniku!"

21:1 Zi Bait Allah, Ruma Isa edana dou-dou mantau ra wara makalu'u piti zi ade hizi zonggo ra mbeikai. **21:2** Sia eda rauna savua dou siwe mbaru mboha ma ipi poda ncoki mori, makalu'u zua mbua piti romba. **21:3** Edempara nggahi Ruma Isa, "Ringa ra kade'epu: Dou siwe mbaru mboha ake kalu'una mancewi mboto ntewi kaisi zi ade sara'a dou ma kalai. **21:4** Vara sizoho sara'ana mbeina zi ade mancewi ntau ra warana. Pala dou siwe mbaru mboha ake, kone na'ipi poda ncoki morina, sia mbei sara'ana ma wara zi paralu va ru'u mori ndaina." **21:5** Wara dou-dou ma nuntu ra nggahi mavoha vuneku taho ntikana Bait Allah rakantika kai wadu ma ntika-ntika ro kai barang-barang razonggo ra mbei zi Ruma Hatalla. Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, **21:6** "Peade wara wakatuna, sara'a ra'eda va nggomizoho ake zi zumba; wati wara kone savua wadu rau ta ake zimangge'e sadundu weki zi hizina!" **21:7** Sizoho sozina zi Ruma Isa, "Pa Guru, vune aiku lampa rawi ede ndazina? Ro aiku tandana va one wa'ura raka wakatuna lampa rawi ede zimandazi?" **21:8** Nggahi Ruma Isa, "Aina kabare, ai to'ina nggomizoho vohakai va tipu. Mboto dou

zimamai kai kanina ngara Nahu, ro zimangahi, 'Nahuku Sia!' ro 'Wa'ura raka wakatuna.' Pala nggomizoho aina vatumu siazoho. **21:9** Ai rauna nggomizoho dahumu nggara ringasi va nggomizoho haba mavoha lewa ra laka ro dou makangango rasa. Sara'ana ede pavua zimandazi ulu. Pala ede laina aona rakara wakatuna kiama." **21:10** Edempara Ruma Isa nuntu wali-Na, nggahi-Na, "Bangsa ma savuana zimalewa lavo bangsa ma kalaina ro negara ma savuana zimamai dei negara ma kalaina. **21:11** Tave-ve zimandazi epu ma na'e poda, sarahizo ro mboto bala supu. Zimandazi lampa rawi ma samangikai ade mandazi ese langi. **21:12** Pala sawatipu ndazina sara'ana ede, nggomizoho zi wa'u ro zi kancoki. Nggomizoho zi paresa ncihi ra ncaramu zi uma-uma sambeakai ro zi kalu'u ade uma bui. Ro nggomizoho zi randa lao wa'a aka tando sangaji-sangaji ro dou-dou mana'ekaina vara nggomizoho vatumu Nahu. **21:13** Edeku wakatuna zi ru'u va nggomizoho zi kahabakaimu Haba Mataho razi Ruma Hatalla. **21:14** Katenggopu ademu va one nggomizoho wati zimadarura ade mavoha auku zi nggahi va nggomizoho zihorukaimu weki. **21:15** Ndai Nahu zimambeimu nggahi ra eli ro loa timba ra lemba ede, ndazi wati kone savua dou rau razi musu-musumu mawa'una ao atao makawatina au ranggahi va nggomizoho. **21:16** Nggomizoho zi vavu va ina ra amamu, va sa'e ra arimu, va cina ra angimu ro va lengazohomu. Sarundena zi ade weki nggomizoho zi hade va siazoho. **21:17** Nggomizoho zi daca'u va sara'ana dou vara nggomizoho anamori Nahu. **21:18** Pala salela honggo rau zi tutamu wati zimambora. **21:19** Nggara mawa'usi taha va nggomizoho ro masabasi, nggomizoho zimasalama." **21:20** "Ma'edasi va nggomizoho Yerusalem mai heko va tentara, nggomizoho zimavade va one kota ede wati nto walina zi kaleli. **21:21** Wakatu ede pavuaku dou mawara zi Yudea lao rai ese doro. Siazoho ma wara zi ade kota pavuaku tu'u wi'ina kota, ro siazoho ma wara ari mai va kota aina lu'una zi ade kota. **21:22** Vara wakatu ede edezu 'Ainain-ainain Zivavukai Hukuma', loakuzu ndazira au rawa'u tunti zi ade Alkitab. **21:23** Nawancuku samangikai ademu ainain-ainain zi ru'u va dou siwe mawunga na'e loko, ro ina ma mbuipu susu anana! Dana ra rasa ake zima'iu susa ra ncoki ma ipi poda, ro Ruma zimahukum bangsa ake. **21:24** Wara zi hade

kai peda, wara rau zi wa'a paki aka dana ra rasa dou; ro dou-dou ma wati pata Ruma Hatalla zimatonda lezina Yerusalem sampe nggori wakatu rawa'u katantukai va Ruma zi ru'u va sizoho." **21:25** "Peade zi liro, wura, ro ntara-ntara zimatada tanda-tanda. Zi dunia, bangsa-bangsa zimadahu ro darura adena ringa eli kambimbi balumba zi moti. **21:26** Manusia zimadahu poda edana au zimandazi zi sara'a dunia ake, vara sara'a makuasa ese woha ai zimandazi mbari mbura. **21:27** Wakatu edeku Ana Manusia zimamai zi ade apu kai kuasa ro zese ra ntasa-Na ma na'e. **21:28** Nggara natampu'usi ndazina lampa rawi ede, tu'u ro hantapura tutamu, vara samporo wali nggomizoho zikasalama." **21:29** Edempara Ruma Isa caritana conto ra ibara ake zi sizoho, nggahi-Na, "Tio kavaepu fu'u ara ro sara'ana fu'u ma kalai. **21:30** Natampu'usi edamu dumu-dumuna, nggomizoho mavadeku wa'ura zenira mpana ai. **21:31** Ndede rauja nggara nggomizoho ma'edasi lampa rawi ede ndazina, nggomizoho mavadeku va one Karaja'an Allah nawa'ura zeni. **21:32** Zivademu! Lampa rawi ede zimandazi sawatipu va dou-dou ma mori wakatu ake made sara'ana. **21:33** Langi ro dana zimambora, pala nggahi ra eli Nahu ngge'empa santointoina. **21:34** "Sandakapu weki ndaimu, ai to'ina nggomizoho ipi karepo weki kai ngaha-ndiha ro nono zi mawukai, atao kananu ipimu mavoha mori ra wokomu, ndazina nggomizoho wati sadia wakatu ainaina ede wontu sadekana. **21:35** Vara ainaina ede maina vune sarente zi ru'u va dou sara'ana zi dunia. **21:36** Jaga-jagapu, ro sambea ntuwupu loakuzu nggomizoho tenggomu iu sara'a lampa rawi zimandazi ro nggomizoho maloaku mai satando Ana Manusia. **21:37** Ruma Isa ngoa ra teina zi Bait Allah wakatu aimarai, ro zi aimangazina Sia lao aka doro to'i Zaitun ro ngge'ena ta ede. **21:38** Sanikina aimasizi sara'ana dou mai zi Bait Allah zi kade'ekaina ngoa ra tei va Ruma Isa.

22:1 Aruraja Roti Mawati ntau Vuha edezu ainaina Paskah nazenira wakatuna. **22:2** Dou-dou mana'ekai imam ro guru-guru agama mawunga ngupana ncai ne'e hade Ruma Isa kai nari-nari, vara sizoho nadahu zi dou mamboto. **22:3** Edempara Ibilis lu'una zeila Yudas ma zi oukai la Iskariot, edezu savua dou zi ade weki sampuru zua anamori Ruma Isa. **22:4** Vara

ndedena la Yudas lao mafaka lavona dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai jaga Bait Allah mavoha vuneku carana sia zonggo mbei Ruma Isa zi sizoho. **22:5** Sizoho neo poda adena ro sakena mbei piti zi sia. **22:6** La Yudas rau ngawa ro sia tampu'una ngupa wakatu mataho zi zonggokaina Ruma Isa zi sizoho, kai wati vade va dou. **22:7** Rakara ainaina zi ade Aruraja Roti Mawati ntau Vuha va one jimba zi ngaha Paskah kai zi sambelera. **22:8** Edempara Ruma Isa kauna la Petrus ro la Yahya, "Lao sadiapu ngaha ra nono Paskah zi ru'u va ndai." **22:9** Santave Ruma, "Taveku zi ne'eta ngaha ra nono Paskah zi sadia wea va madazoho?" sozi va sizoho. **22:10** Cambe va Ruma Isa, "Wunga wakatu lu'u nggomizoho zi kota, savua dou mone ma wunga wa'a savua gandi mawara isi oi zima'eda angi lavo nggomizoho. Lampa vatupu sia zi uma ralu'ukai va sia, **22:11** ro nggahipu zi dou mantau uma ede: Nggahi Guru, 'Taveku hizina zi ru'u va anamori-Ku ro Nahu ngaha kai ngaha ra nono Paskah?' **22:12** Dou mantau uma ede zimateina zi nggomizoho savua kama pamoka mana'e, wa'ura lengka lavo tauratu'ina. Sadia sara'apu ta aka." **22:13** Edempara lao la Petrus ro la Yahya, edempara edana sara'a vunera nggahi Ruma Isa. Sizoho rau sadiana zi ngaha ra nono Paskah ede. **22:14** Aipu rakara wakatuna zi ngaha ranonokai Paskah ede, Ruma Isa doho sama lavo anamori-Na zi hizi ngaha ra nonokai. **22:15** Edempara nggahi Sia zi sizoho, "Nahu wancuku ne'e-Ku Paskah ngaha ra nono sama lavo nggomizoho sawatipu susa ra ncoki Nahu! **22:16** Vara, imbipu: Nahu wati zimangaha ra nono ake wali sampe aona do'a jamu Ruma ake zi katada zi Karaja'an Allah." **22:17** Sawa'u va ede Ruma Isa hantana canggi anggo, edempara renta do'a syuku zi Ruma Hatalla, edempara nggahina, "Wehapu ake, ro cengga-cenggapu; **22:18** vara zi vademu: tampu'u ake Nahu wati zimanono anggo ake wali sampe maikai Karaja'an Allah makuasa sara'ana." **22:19** Sawa'u va ede Ruma Isa wehana roti. Ro sawa'u va rentana do'a syuku, Sia vi'a-vi'ana roti ede kai rima-Na edempara mbeina zi sizoho, ro nggahina, "Akeku sarumbu Nahu razonggo zi ru'u va nggomizoho. Karawipu ake zi kawarakaimu Nahu." **22:20** Ndede rauja sawa'u va ngaha, Sia mbeina Canggi ede zi sizoho ro nggahina, "Canggi ake edezu rasake Ruma Hatalla ma vou, rakasaha kai ra'a Nahu -- ra'a

ravoho zi ru'u va nggomizoho." **22:21** "Pala tio kavaepu! Dou zimazonggo Nahu zi dou-dou ma musu Nahu wara ta ake masama-sama lavo Nahu! **22:22** Ana Manusia poda zimamade vune rakatantu va Ruma Hatalla; pala ihara dou mazonggo Sia zi dou-dou ma musu-Na!" **22:23** Edempara sizohoho tampu'ura sozi-sozi zi ade weki ndaizohona, couku zi ade weki sizohoho zimakarawina lampa rawi ede. **22:24** Zi ade weki anamori Ruma Isa wontu cence ncihi mavoha couku zi ade weki sizohoho zi wi'ikai ma ipi na'e. **22:25** Nggahi Ruma Isa zi sizohoho, "Sangaji-sangaji bangsa ma wati pata Ruma Hatalla ma'iha mori ra woko elana, ro dou-dou mana'ekaina zi pehekai 'Dou mahoru Elana'. **22:26** Pala nggomizoho wati loamu kandede. Dou ma na'e zi ade wekimu pavuaku ndazina vune ma ipi to'i, ro dou mana'ekaina pavuaku ndazi ada. **22:27** Cou ma ncewi na'e: dou ma doho ngaha zi meja, atao dou ma zonggo weana ngaha ra nono? Tantu dou ma doho edeku. Pala Nahu wara zi ade woha nggomizoho kai vune ada. **22:28** Zi ade sara'a susa ra ncoki-Ku, nggomizoho sama-sama ncau lavo Nahu. **22:29** Vune rambei va Ama zi Nahu hak zi parenta, ndede raujaku Nahu zimambei rau hak ede zi nggomizoho. **22:30** Ade ndedekaina nggomizoho loa watu kazihade lavo Nahu zi ade Karaja'an-Ku. Ro nggomizoho zimadoho ta ese sampuru zua hizi dohokai sangaji zimarenta zi sampuru zua suku bangsa Israel." **22:31** "Simon, Simon, ringapu! Ibilis wa'ura mbei iji zima'uji nggomizoho; vune gando rakalai lavo ropena ndazina ma taho rakalai lavo ma iha. **22:32** Pala Nahu wa'ura do'aku zi ru'u va nggomi, Simon, loakuzu imbimu wati mapuna. Ro nggara dula mbalisi nggomi zi Nahu nggomi pavuapu katenggo cina ra angimu." **22:33** Cambe va la Petrus, "Ruma, mada kangawa lu'u ade uma bui ro made sama-sama lavo Ita!" **22:34** "Imbipu, Petrus," nggahi Ruma Isa, "sawatipu va koko janga ainaina ake, nggomi tolu kali rungkamu sake zi Nahu." **22:35** Sawa'u va ede nggahi Ruma Isa zi sizohoho, "Ntoina wakatu nggadu va Nahu nggomizoho kai kanta va Nahu wa'a dompe, kazuzu atao sepatu, savua nggomizoho wara mada ncihimu?" "Io watita!" cambe va sizohoho. **22:36** "Pala ake," nggahi Ruma Isa, "cou mantau dompe, atao kazuzu, pavuapu wa'amu; ro cou mawati ntau peda, pavuaku landa jumbana zi welikaina peda. **22:37** Vara, imbipu, ayat Alkitab ma eli

ndake, 'Sia zi wi'ikai savua dou madavae,' pavua kandazina zi ndai Nahu. Vara au ratunti zi ade Alkitab mavoha Nahu wunga ndazina wakatu ake." **22:38** "Ruma," nggahi anamori Ruma Isa, "Ta'tio to'ipu, ta ake wara zua lona peda." Tahora cambe va Ruma Isa. **22:39** Ruma Isa tu'u wi'ina kota ro laona vune ranginakai-Na lao aka Doro to'i Zaitun, ro anamorizoho-Na lao rau vatu Sia. **22:40** Wakatu rongga ta ede, nggahi Sia zi sizoho, "Sambeapu loakuzu nggomizoho wati dosamu nggara nggomizoho hinasi va coba." **22:41** Edempara Sia lao zo'o narina lavo sizoho, kira-kira vune zo'o sekali tova kai wadu, edempara doho sujuna ro sambeana. **22:42** "Ama," nggahi-Na, "nggara loasi, takazo'o to'ipu zi Mada susa ra ncoki zi iu va Mada ake. Pala aina rakane'e va ndai Mada, malaisi rakane'e va ndai Itampa." **22:43** Savua mala'eka maina zi Sia ro katenggona Sia. **22:44** Ruma Isa na'ipiku susa ra ncokina kai va ade mpida-Na ndazina Sia nanaha ipiku do'ana. Howina vune ra'a makatava awa dana. **22:45** Nggori do'a-Na, Ruma Isa dula mbali zi anamorizoho-Na. Sia edana sizoho wunga maruna vara ipiku ncoki adena. **22:46** Edempara nggahi Sia zi anamori-Na, "Vavauku nggomizoho marukaimu? Tu'ura ro do'apu loakuzu nggomizoho voha va coba'ana." **22:47** Wunga mbuipu Ruma Isa nuntuna, maimpara sakalombo dou mamboto. Ma na'ekai sizoho edezu la Yudas, savua dou ade weki anamori Ruma Isa. Edempara la Yudas lao rakana Ruma Isa edempara ngiluna Sia. **22:48** Pala nggahi Ruma Isa zi sia, "Yudas, savua kai ngilumu ede nggomi ka'ihakaimu Ana Manusia?" **22:49** Wakatu anamori Ruma Isa ma wara ta ede edana au zi ma ndazi, nggahi sizoho, "Ruma, madazoho zimadei aona kai peda!" **22:50** Edempara savua dou ade weki sizoho ede fatina kai peda dou mana'ekai imam-imam edempara kori fiko wanana. **22:51** Pala nggahi Ruma Isa, "Ncihira!" Edempara Sia zamana fiko dou ede ro katahona. **22:52** Edempara nggahi Ruma Isa zi dou-dou mana'ekai imam ro perwira-perwira majaga Bait Allah, ro zi dou-dou mana'e kai dou Yahudi mamai ta ede mane'e wa'u Sia, "Savua Nahu ake dou madavae, sampe mai nggomizoho lavo peda ro kapodo zi ne'emu wa'u Nahu?" **22:53** Saniki ainain Nahu wara lavo nggomizoho zi Bait Allah, nggomizoho wati wa'umu Nahu. Pala akeku wakatuna zi rukukaimu nggomizoho, wakatu

kuasa marindi manentina nggahi ra rawi." **22:54** Siazoho wa'una Ruma Isa ro lao wa'a-Na aka uma dou mana'ekai imam-imam. La Petrus lampa watu slandona. **22:55** Zi ade woha sarei ede, afi ungu wa'ura kalea ro la Petrus lao doho samana lavo dou-dou ma doho heko ta ede. **22:56** Savua ada siwe ma'eda la Petrus madoho kengge afi ungu ede; edempara ada siwe ede tio kavaena la Petrus, edempara nggahina, "Dou ake rau akana wara sama-sama lavo Isa!" **22:57** Pala la Petrus wati mangakuna. Nggahi sia, "Nahu wati poda pataku dou ede!" **22:58** Wati ntoina sawa'u va ede, savua dou makalai walina edana la Petrus, "Nggomi rau savua dou ade weki siazoho!" Pala cambe va la Petrus, "Wati, laina nahu!" **22:59** Kira-kira sajam sawa'u va ede, savua dou wali manggahi kana'e, "Ncihi romo dou ake mavatu Isa, vara sia rau dou Galilea!" **22:60** Pala va la Petrus cambe, "Ausi aona nggahi nggomi, nahu wati vadeku!" Wakatu ede wa'u, wunga mbuipu la Petrus nuntu lavona dou, koko janga. **22:61** Ruma Isa tambarina ro ntandana la Petrus. Edempara la Petrus kawarana va one Ruma wa'ura nggahina zi sia, "Sawatipu va koko janga ainaina ake, nggomi tolu kali rungkamu sake zi Nahu." **22:62** Edempara losa la Petrus zi hizi ede ro nangi sasezina. **22:63** Dou-dou ma wunga jaga Ruma Isa, kampa'a-mpa'akaina ro ndukuna Sia. **22:64** Siazoho vontona mada-Na ro sozina zi Sia, "Pehejapu cou manduku-Mu?" **22:65** Mboto walipu nggahi ra eli siazoho makavawa ra katuna Ruma Isa. **22:66** Zi aimasizi, dou-dou mana'ekai Yahudi, dou-dou mana'ekai imam, ro guru-guru agama kavoro weki, edempara Ruma Isa lao wa'a aka tando Mahkama agama siazoho. **22:67** "Ngoapu zi nami," nggahi siazoho zi Sia "savua poda Nggomi ake Sangaji Mambei salama?" Cambe va Ruma Isa, "Nggara ngoasi va Nahu zi nggomi, nggomizoho wati zima'imbi. **22:68** Ro nggara sozisi va Nahu zi nggomizoho, nggomizoho wati zimacambe. **22:69** Pala tampu'u ake, Ana Manusia zimadoho zi savae wana Ruma Hatalla Ma Wancu Na'e Kuasa." **22:70** Nggahi sara'a siazoho, "Nggara ndedesi, Nggomi ake Ana Ruma Hatalla?" Cambe va Ruma Isa, "Ndedeku nggahi va nggomizoho." **22:71** Edempara nggahi siazoho, "Wati paralu walina sakasi! Ndaita wa'ura ringa razi asa ndai-Na!"

23:1 Sara'a dou zi sida ede kizi mena, edempara lao wa'ana Ruma Isa zi tando Pilatus. **23:2** Ta ede sizoho tampu'ura vavu ra lo'ona Sia. Nggahi sizoho, "Madazoho rakamu eda dou ake kasantudana ela ra dou. Sia kauna dou-dou loakuzu aina cola bea zi Kaisar, vara nggahi Sia, Sia edezu Al Masih, savua dou sangaji." **23:3** Edempara Pilatus sozina zi Ruma Isa, "Savua poda Nggomi sangaji dou Yahudi?" Cambe va Ruma Isa, "Ndedeku nggahi va ndaimu." **23:4** Edempara nggahi Pilatus zi dou-dou mana'ekai imam ro zi dou mamboto ede, "Nahu wati rakaku eda kone savua rawina mancara zi Dou ake zi hukumkaiku Sia." **23:5** Pala Sizoho nanaha pakasa waliku, "Kai ngoa ra tei-Na, Sia sazu'una dou-dou zi sara'a Yudea; saramba-rambakaina zi Galilea, ro ake wa'ura raka ta ake rau." **23:6** Wakatu ringa va Pilatus ede, sozi va sia, "Savua dou ake dou Galilea?" **23:7** Sawa'u va rangoa va one Ruma Isa razi dana ra rasa kuasakai va Herodes, Pilatus nggaduna Ruma Isa aka Herodes, ma wakatu ede wara rau zi Yerusalem. **23:8** Herodes neo poda ade wakatu edana Ruma Isa, vara wa'ura ntoi sia ringana haba mavoha Sia ro nane'e podaku eda Sia. Ne'e poda va sia eda Ruma Isa karawina lampa rawi mavisa ra guna. **23:9** Vara ndedena Herodes sozi mbotona zi Sia, pala Ruma Isa wati kone wara cambena. **23:10** Dou-dou mana'ekai imam ro guru-guru agama mai satando rauna ta ede ro vavu ra lo'o kapodana Ruma Isa. **23:11** Herodes ro anggota-anggota tentarana kampa'a-mpa'akaina ro kasunggesunggena Ruma Isa, edempara kakanikaina Sia kai kani ra lombo sangaji, edempara nggadu mbalina Sia aka Pilatus. **23:12** Ainaina ede wa'u Herodes ro Pilatus, ma ntoina mamusu angi, wa'ura taho mbali. **23:13** Pilatus kavorona dou-dou mana'ekai imam, dou-dou mana'ekaina, ro ela ra dou, **23:14** edempara nggahina zi sizoho, "Nggomizoho mai wa'amu dou ake zi nahu ro nggahimu va one Sia kasantudana dou-dou. Ake zi tando ndai nggomizoho nahu wa'ura paresaku Sia, pala nahu poda-poda wati rakaku eda kone savua rawi-Na mancara ravavu ra lo'okai va nggomizoho zi Sia. **23:15** Ndede rauja nggahi Herodes, vara sia rau wa'ura nggadu mbalina Isa ede zi nami. Dou ake wati karawina au-au ma patu zi vavukai hukuma made. **23:16** Vara ndedena nahu zimacambona Sia sawa'u va ede nahu zimahori Sia." **23:17** Zi sanikina ndiha Paskah, Pilatus pavuaku

horina savua dou rabui zi ru'u va ela dou. **23:18** Sara'ana dou ma kavoro weki ta ede kanggicana, "Hadepu Sia! Horipu la Barabas zi ru'u va madazoho!" (**23:19** Barabas rabuikai vara rakandazina ngango zi kota ro vara hadena dou.) **23:20** Pilatus nane'e hori Ruma Isa, vara ndedena sia nuntu ra nggahina sakali wali zi dou mamboto ede. **23:21** Pala sizoho kanggicana, "Salibpu Sia! Salibpu Sia!" **23:22** Edempara katolu kalikaina Pilatus nggahi kana'ena zi sizoho, "Pala aiku rawina mancara Sia? Nahu wati rakaku kone savua rawi-Na mancara ma patu zihukum kai hukuma made! Nahu zimacambona Sia, edempara Sia zi hori." **23:23** Pala sizoho kanggica kana'e ncau podana va one Ruma Isa pavuaku zi salib. Ro cumpukaina kanggica sizoho ede wara onena. **23:24** Edempara Pilatus vavukaina hukuma made zi ru'u va Ruma Isa vune rakane'e va dou-dou ede, **23:25** ro horina dou raraho va sizoho, edezu dou rabui vara kangangona rasa ro rahadena dou. Edempara Ruma Isa zonggo mbeira zi sizoho zi kalampakaina rawi rakane'e va sizoho. **23:26** Edempara Ruma Isa wa'a va sizoho. Ziwoha ncai, sizoho eda angi lavo savua dou ma ngara la Simon, dou Kirene ma wunga ne'e lao aka kota. Sizoho wa'una sia, ro kau pakasana sia tundu haju salib ede ta ari mai va Ruma Isa. **23:27** Mbotu dou malampa vatu ta ari mai va Ruma Isa -- zi ade wekina ede wara rauja pila-pila dou siwe. Dou-dou siwe ede nangi ro zuru ra zala weana zi ru'u Ruma Isa. **23:28** Pala Ruma Isa tambarina zi sizoho ro nggahina, "Dou-dou siwe Yerusalem! Aina nangi weamu zi ru'u va Nahu. Nangipu zi ru'u va sarumbu ndaimu ro anazohomu. **23:29** Vara zimamai wakatuna dou zimanggahi, 'Nalaba podaku dou-dou siwe ma watipu iu na'e loko, ma wati parana ntau ana ro watipu iuna susu ana!' **23:30** Ziwakatu edeku dou zimanggahi zi doro-doro, 'Mavu pitapu zi nami!' Ro zi doro to'i-doro to'i, 'Umbupu nami!' **23:31** Vara nggara zihaju ma mbuipu mori, dou wa'ura karawina vune ake, au waliku zi karawi va sizoho zi haju ma wa'ura mango!" **23:32** Wara rauja zua dou makalaina -- zuana ede edezu dou madavae -- ra wa'a va sizoho zi hukum kai hukuma made sama-sama lavo Ruma Isa. **23:33** Wakatu rakara hizi zi pehekai "Rangka", sizoho salibna Ruma Isa lavo zua dou madavae ede -- savua dou zi savae wana ro savua walina zi savae ku'i Ruma Isa. **23:34**

Edempara do'a Ruma Isa, "Ama, takangampu weapu sizoho! Sizoho wati vadena au rakarawi va sizoho." Kani ra lombo Ruma Isa cenggana ta ede zi weki sizoho kai undi zi hizi ede. **23:35** Dou-dou makizi ta ede ro ntanda salahona, dou-dou mana'ekai dou Yahudi kasungge-sunggena Ruma Isa kai nggahina, "Sia wa'ura kasalamana dou makalai; coba ake Sia kasalamana weki ndai-Na, nggara poda-podasi Sia Sangaji Mambei salama rakazale va Ruma Hatalla!" **23:36** Tentara-tentara rau makasungge-sunggena Sia. Sizoho maina ro mbeina anggo ngonco zi Sia **23:37** ro nggahina, "Nggara Nggomisi Sangaji dou Yahudi, kasalamapu weki ndai-Mu!" **23:38** Tawela ese haju salib Ruma Isa, ratunti nggahi ra eli ake: "Akeku Sangaji Dou Yahudi." **23:39** Savua dou madavae rasalib ta ede makavawa ra katuna Ruma Isa. Nggahi sia, "Nggomi Sangaji Mambei salama? Io, kasalamapu weki ndai-Mu ro nami!" **23:40** Pala dou madavae ma savua wali rojona zi lengana ede, nggahina, "Savua nggomi wati dahumu zi Ruma Hatalla? Nggomi sama-sama rakamu hukuma made vune Sia. **23:41** Hukuma ndai zua ake ncihi ncao lavo rawi ndaita. Pala Sia wati wara kone ncarana!" **23:42** Edempara nggahi sia, "Ruma Isa, takawara to'ipu mada, wakatu Ita maimu kai Sangaji!" **23:43** "Imbipu," nggahi Ruma Isa zi sia, "ainaina ake nggomi zimasama-sama lavo Nahu zi Firdaus." **23:44** Kira-kira voe sampuru zua aimarai, wati kalea liro, ro sara'a dana ra rasa ede ndazi rindi poda sampe voe tolu aimambia. **23:45** Satampa ratero zi ade Bait Allah, ncipa zua. **23:46** Edempara Ruma Isa kanggicana kai eli mana'e, "Ama! Zi ade rima-Mu zonggo mbei va Mada nawa-Ku!" Sawa'u va nggahi ndedena, Sia madena. **23:47** Wakatu eda va perwira tentara au ma wa'ura ndazi, sia roi ra wadina Ruma Hatalla. Edempara nggahi sia, "Poda, Sia wati wara ncarana!" **23:48** Dou mamboto ma mai ta ede va ne'ena ntanda, edana au ma wa'ura ndazi. Sizoho dula sara'ana kai sinci poda adena. **23:49** Ro sara'a dou mapata Ruma Isa, lu'u rauja dou-dou siwe mavatu Sia razi Galilea, makizi sando'o ro eda sara'ana ede. **23:50-51** Wara savua dou mangara la Yusuf, razi kota Arimatea zi dana ra rasa Yudea. Sia dou mataho ro nalia ra horomaku va dou, ro ma wunga ngena wakatu maikai Karaja'an Allah. Konena sia anggota Mahkama Agama, sia wati satujuna

kai kaputusa ro rakarawi va mahkama ede. **23:52** Yusuf ake lao satandona Pilatus ro rahona loakuzu timba Ruma Isa mbeina zi sia. **23:53** Edempara sia kalondona timba Ruma Isa zi haju salib ede, edempara pontekaina salolo randawi kai linen. Sawa'u va ede wi'i va sia ade rade randawi zi doroto'i wadu -- rade ede watipu parana rakani. **23:54** Ainaina ede ainaina Jama'a; ro ainaina Sabat ne'empara tampu'u. **23:55** Dou-dou siwe ma ramai lavo Ruma Isa razi Galilea lampa vatuna la Yusuf ro edana rade ede. Siazoho eda rauna vuneku timba Ruma Isa rawi'i ade rade. **23:56** Edempara siazoho lao dulana ro sadiana lo'i ra oi ro mina mengi zi kaminakaina timba Ruma Isa. Zi ainaina Sabat, siazoho denggana karawi zi to'akaina hukum agama.

24:1 Zi ainaina minggu, sizi-sizi poda, dou-dou siwe ede lao aka rade wa'a marakani rasadia va siazoho. **24:2** Zi rade, siazoho edana wadu ravontokai rade wa'ura kiri weki. **24:3** Edempara siazoho lu'una zi ade rade ede, pala wati rakana eda timba Ruma Isa ta ede. **24:4** Wunga mbuipu siazoho kizina ta ede ro darura adena kananu lampa rawi ede, wezi lalompazua dou lavo kani ra lombona kakila-kila makizi zeni lavo siazoho. **24:5** Siazoho na'ipiku dahuna, edempara sujuna salalo awa dana, nggahi va zua dou ede zi siazoho, "Vavauku nggomizoho ngupakaimu dou mamori ade wohadoudou made? **24:6** Sia wati warana ta ake. Sia wa'ura mori mbali! Kawarapu au rawa'ura nggahi-Na zi nggomizoho wakatu Sia mbuipu zi Galilea, **24:7** va one 'Ana Manusia pavuaku zi zonggo mbei zidoudou madosa, edempara zi salib, ro zi ainaina katolukaina Sia zimamori mbali.' " **24:8** Ndazi kawara va dou siwezoho ede ranggahi ra eli Ruma Isa. **24:9** Sawa'u va dula zi rade ede, siazoho carita sara'ana mandazi ede zisampuru savua rasu ro zisara'ana anamori Ruma Isa ma kalaina. **24:10** Dou-dou siwe ma ngoa sara'ana ede zi anamori Ruma Isa edezu: la Maria Magdalena, la Yohana ro la Maria ina la Yakub, ro dou-dou siwe makalaina ma sama-sama lavo siazoho. **24:11** Pala rasu-rasu ede kacaina dou-dou siwe ede carita cowana. Siazoho wati imbina racarita va dou-dou siwe ede. **24:12** Pala la Petrus tu'u ro raina lao aka rade. Sia oko tio cazeina, edempara edana cuma salolompamawara ta aka. La Petrus midi

poda adena, edempara dulana kai mboto sozi zi adena mavoha au ma wa'ura ndazi. **24:13** Zi ainaina ede wa'u, zua dou anamori Ruma Isa wunga lampa lao aka savua kampo mangara Emaus, kira-kira sampuru sakilo mete zo'ona lavo Yerusalem. **24:14** Wunga ade lampa sizoho nuntu salahona mavoha sara'a lampa rawi ma wa'ura ndazi ede. **24:15** Wunga ade nuntu kai sizoho ede, ro sozi kali cempe angi, mai ndai Ruma Isa ro lampa sama-samana lavo sizoho. **24:16** Sizoho edana Ruma Isa, pala wara makahampana ma kandazina sizoho wati patana Sia. **24:17** Edempara nggahi Ruma Isa, "Ausi nuntu ra nggahi nggomizoho ziwoha ncai ake?" Sizoho midina kai pahu mamale. **24:18** Edempara savua dou zi ade weki sizoho, ma ngara la Kleopas, sozina zi Ruma Isa, "Savua ndai kese Ita dou lai rasa zi Yerusalem ma wati vade au ma ndazi ta aka vou-vou ake?" **24:19** "Au mandazi?" sozi va Ruma Isa. "Lampa rawi ma ndazi lavo Ruma Isa, dou Nazaret ede," cambe va sizoho. "Sia nabi. Nggahi ra eli-Na ro ruku ra rawi-Na nantau poda kuasa -- nataho zi eda va Ruma Hatalla ro zintanda va sara'ana dou. **24:20** Dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai bangsa ndaita, mazonggona Sia zi hukum made, ro sizoho salibna Sia! **24:21** Sapodakaina ne'e va madazoho va one Sia edeku zimahorina Israel! Ro ainaina ake ainaina katolukaina sawa'u va ndazina lampa rawi ede. **24:22** Wara rau pila-pila dou siwe, lenga madazoho kawezina madazoho. Sizi-sizi poda sizoho laona aka rade, **24:23** pala wati rakana eda timba-Na ta aka. Edempara sizoho dula mbalina ro nggahina va one sizoho edana mala'eka, ro mala'eka-mala'eka ede manggahi va one Ruma Isa wa'ura mori. **24:24** Pila-pila dou zi ade weki madazoho edempara laona aka rade ro edana au ranggahi dou-dou siwe ede napodaku, cuma sizoho wati edana Ruma Isa." **24:25** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Nggomizoho sampula poda! Na'ipiku ahona nggomizoho zi imbikaimu sara'ana ra nggahi va nabi-nabi! **24:26** Savua laina Sangaji Mambei salama pavuaku iu wa'una susa ra ncoki ede, ede ampona raka zese ra ntasa-Na?" **24:27** Edempara Ruma Isa ngoa kavaena zi sizoho au ratunti zi ade sara'ana Alkitab mavoha ndai-Na, ratampu'u zi buku-buku Musa ro buku nabi-nabi. **24:28** Wakatu ede sizoho zenira lavo kampo zi laokai ede. Ruma Isa ndawina weki-Na

coro-coro ne'e lampa ntuwu, **24:29** pala sizohu matapana Sia. "Ngge'e wa'upu zi hizi madazohu," nggahi sizohu zi Sia, "ake wa'u ne'era ngazi ai ro wa'ura rindi ai rau." Edempara Ruma Isa lu'una ne'e maru sai zi hizi sizohu. **24:30** Wunga wakatu dohu ngaha sama lavo sizohu, Ruma Isa wehana roti, do'a syukuna zi Ruma Hatalla, tove-tovena roti ede kai rima-Na, edempara mbeina zi sizohu. **24:31** Edempara sizohu kawarana weki va one ede edezu Ruma Isa. Pala Sia mbora lalona zi tando mada sizohu. **24:32** Nggahi sizohu zi savua lavo savua dou, "Savua laina iu va ade ndai vune mane'e losa, wakatu Sia nuntu ra nggahi-Na lavo ndaita zi woha ncai, ro ngoa ra tei kavaena isi Alkitab zi ndai?" **24:33** Wakatu ede wa'u sizohu tu'una edempara lao mbalina aka Yerusalem. Ta aka sizohu eda angi lavona sampuru savua anamori Ruma Isa mawunga kavoro weki lavo ma kalaina. **24:34** Nggahi sizohu ede, "Ncihi romo Ruma ndai wa'ura mori mbali! Sia wa'ura katadana weki-Na zi la Simon!" **24:35** Zua dou anamori Ruma Isa ma voupu mai ede carita mbalina ra iu va sizohu zi woha ncai, ro ravunena sizohu patana Ruma wakatu Sia tove-tovena roti. **24:36** Wunga mbuipu sizohu carita menana, wezi lalomba ndai Ruma Isa kizina zi woha sizohu ro nggahi-Na, "Tahu ra ntai zi ru'u va nggomizohu!" **24:37** Sizohu wezina ro dahu, vara kagai va sizohu edana henca. **24:38** Pala nggahi Ruma Isa, "Vavauku nggomizohu dahukaimu? Vavauku mbalimbuakai ademu?" **24:39** Tiopu rima Nahu ro tiopu ezi Nahu. Zivademu, va one ndai Nahu ake! Zamapu ro tio kavaepu, vara henca wati ntauna hi'i atao peke, vune ra'eda va nggomizohu zi Nahu." **24:40** Ruma Isa nggahi ndedena ro teina rima ra ezi-Na zi sizohu. **24:41** Ro wunga mbuipu wati imbina, vara ipi lalo neo ade ro midi adena, sozi va Ruma Isa zi sizohu, "Savua nggomizohu wara ntaumu ngaha ra nono ta ake?" **24:42** Mbei va sizohu Sia sadompo uta ncango. **24:43** Weha va Ruma Isa uta ede, edempara ngahana zi tando sizohu. **24:44** Sawa'u va ede nggahi Sia zi sizohu, "Akeku lampa rawi-lampa rawi rawa'u ngoa va Nahu zi nggomizohu wakatu Nahu mbuipu sama-sama lavo nggomizohu: va one sanikina lampa rawi ratunti mavoha Nahu zi ade buku-buku la Musa, Nabi-nabi, ro Zabur, pavuaku zimandazi." **24:45** Edempara Ruma Isa hengana fiki ra kananu sizohu zi loakaina ka'ao isi

Alkitab. **24:46** Edempara nggahi Sia zi sizoho, "Zi ade Alkitab ra tunti va one Sangaji Mambei salama pavuaku iuna susa ra ncoki, ro pavuaku mori mbalina razi madena zi ainaina katolukaina. **24:47** Ro va one kai ngara Sangaji Mambei salama ede pavuaku zingoa ra kahaba zi samenana bangsa va one manusia pavuaku tobana, ro va one Ruma Hatalla makangampu wea dosa. Ro haba ede pavuaku zingoa ra kahaba tampu'u zi Yerusalem. **24:48** Nggomizohoku sakasi-sakasi zisamenana ede. **24:49** Ro ndai Nahu zimanggaduna zi nggomizoho au rasake va Ama. Pala nggomizoho pavuapu ngena ntuwumu zi kota ake sampe kuasa razi Ruma Hatalla kuasakaina nggomizoho." **24:50** Sawa'u va ede Ruma Isa wa'ana sizoho ari mai va kota sampe aka Betania. Ta ede Sia hantana rima-Na, edempara mbeina bareka zi sizoho. **24:51** Wunga mbuipu Sia karawina ede, Sia hanta weki lao ese saroga, edempara ncenggana lavo sizoho. **24:52** Sizoho suju nembana Sia, edempara dula mbalina lao aka Yerusalem kai neo poda adena, **24:53** ro roi ra wadi ncauna Ruma Hatalla zi Bait Allah.

Yahya

1:1 Aipu sarambakaina, sawatipu kandazi dunia, Nggahi Ra Eli wa'ura wara. Nggahi Ra Eli wara malavo Ruma Hatalla ro Nggahi Ra Eli sama lavo Ruma Hatalla **2** Ra'aipu saramba wa'una Sia wara sama-sama lavo Ruma Hatalla. **3** Sara'ana rakandazi kai ncai Sia, ro razi sara'ana ma wara, wati kone savua rau rakandazi watisi vara Sia. **4** Nggahi Ra Eli ede fu'u mori, ro mori mambei taroa zi ru'u va manusia. **5** Taroa ede nakataroaku zi rindikaina, ro rindi ede wati wa'una hade taroa ede. **6** Maira dou ranggadu va Ruma Hatalla, la Yahya ngarana. **7** Sia mai ngoa ra kahabana mavoha taroa ede, loakuzu imbi va sara'ana dou. **8** Ndai sia laina taroa ede, sia zi makaronggampa. **9** Taroa masapodakaina ma kataroa samenana manusia, maina zi dunia. **10** Nggahi Ra Eli Ruma wara zi dunia, dunia rakandazi kai ncai Sia, pala dunia wati patana Sia. **11** Sia maina zi dana ra rasa ndai-Na pala bangsa-Na wati tarimana Sia. **12** Pala wara rau dou ma tarima Sia ro imbi zi Sia; sizoho mbei-Na hak mandazi ana Ruma Hatalla, **13** ranggana laina razi manusia, vara mori mavou ede ramaina razi Ruma Hatalla. **14** Nggahi Ra Eli wa'ura ndazi manusia, Sia ngge'ena zi woha ndaita, ro ndai wa'ura edata zese ra ntasa-Na. Zese ra ntasa ede weha ao va Sia kai Ana makese weki va Ama. Kai ncai Sia ndaita loa eda Ruma Hatalla ro meci ra ca'u-Na zi ndai. **15** La Yahya mai zimandazi sakasi-Na, sia ngoa ra kahabana: "Akeku Sia ranggahi va nahu: Sia zimamai kento ntwi kaisi nahu, pala nancewi na'e ntwi kaisi nahu, vara sawatipu wara nahu, Sia wa'ura wara." **16** Sia vini va meci ra ca'u; wati zimacumpu, Sia mambei bareka ndaita. **17** Hukum Ruma tarima va ndai kai ncai la Musa. Pala anugera ro lampa rawi mapoda rikatada kai ncai Ruma Isa Al Masih. **18** Wati wara ma parana eda Ruma Hatalla, selasi Ana makese weki va Ama, ma sama lavo Ama ro rapu poda lavo Sia. Sia edeku ma katadana Ama zi ndaita. **19** Dou-dou mana'ekai Yahudi zi Yerusalem kauna imam-imam ro dou-dou Lewi lao aka la Yahya ro sozi zi sia, "Nggomi ake cou?" **20** La Yahya nggahi ntirina, "Nahu laina Sangaji Mambei salama." **21** "Nggara ndedesi, nggomi ake couku?" sozi va sizoho. "Savua nggomi ake la Elia?" "Laina," cambe va la Yahya. "Savua nggomi ake Nabi rasake ede?"

sozi va sizohu wali. "Laina," cambena. **22** "Nggara ndedesi, ngoapu zi nami cou nggomi ake," nggahi sizohu, "loakuzu cambe va nami zi dou-dou ma rakau nami. Auku nggahi va nggomi mavoha weki ndaimu?" **23** Cambe va la Yahya, "Nahura sia ranggahi va Nabi Yesaya: 'Dou ma nggahi nggao zi so sarae: Kapiripu ncai zi ru'u va Ruma.'" **24** Dou-dou rakakai va dou Farisi **25** masozi, "Nggara laina nggomi Sangaji Mambei salama, laina la Elia, lai rauna Nabi rasake ede, vavau nggomi kandeu karasokaimu dou?" **26** Cambe va la Yahya, "Nahu makandeu karaso dou kai oi. Pala zi woha nggomizoho wara dou ma wati pata va nggomizoho. **27** Sia mai kento ntwi kaisi nahu, pala kone zimasalo'a ai sapatu-Na nahu wati patuna." **28** Sara'ana ede ndazikaina zi Betania, tawela ele va Sori Yordan hizi la Yahya kandeu karasokaina dou. **29** Vala aisanai, la Yahya edana Ruma Isa mai rakana sia. Edempara nggahi la Yahya, "Tatiopu, Akaku Ana Jimba Ruma Hatalla ma kamborana dosa dunia. **30** Sia edeku ranggahi va nahu zimamai kento ntwi kaisi lavo nahu, pala nancewi na'e ntwi kaisi lavo nahu, vara sawatipu wara nahu, Sia wa'ura wara. **31** Sawatipu ede, nahu wati vadeku cou Sia ede. Sapodakaina nahu mai kandeu karasoku dou kai oi loakuzu bangsa Israel patana Sia." **32** La Yahya nuntu ra nggahi rauna ake, "Nahu edaku Roh Allah londona vune nasi dara ma ramai razi langi edempara midina ese wawo Sia. **33** Wakatu ede nahu watipu vadeku cou Sia. Pala Ruma Hatalla ma kauna nahu kandeu karaso kai oi wa'ura nggahina zi nahu, 'Ma'edasi va nggomi Roh Allah malondo, edempara midina ese wawo savua dou, Sia edeku ma zimakandeu karaso kai Roh Allah.' **34** Nahu wa'ura eda madaku Sia," nggahi la Yahya, "ro nahu manuntu ra nggahi va one Siara Ana Ruma Hatalla." **35** Vala aisanai la Yahya wara zi hizi ede wali lavo zua dou anamorina. **36** Wakatu eda va sia Ruma Isa lampa saina ta ede, nggahi sia, "Tatiopu! Akaku Ana Jimba Ruma Hatalla." **37** Zua dou anamori la Yahya maringa nggahi ra eli ede, edempara lao vatuna Ruma Isa. **38** Ruma Isa tambari-Na, ro edana sizohu mawunga lampa vatu Sia. Sozi va Sia, "Au ngupamu nggomizoho?" Cambe va sizohu, "Rabi, taveku Rabi ngge'ekaita?" ('Rabi' aona Guru.) **39** "Mai tiopu va ndaimu," nggahi Ruma Isa. Sizohu lao samana lavo Sia ro edana tavera ngge'ekai Sia. Wakatu

ede voe upa aimambia. Ainaina ede siazoho ngge'e lavo Sia. **40** Savua dou zi ade zua dou ede ma wa'ura ringa au ranggahi va la Yahya ro sawa'u va ede lao vatuna Ruma Isa, edezu la Andreas, ari la Simon Petrus. **41** Lao roci la Andreas ngupana la Simon, arina ede, ro nggahina zi sia, "Nami wa'ura eda angimu lavo Mesias!" (Mesias sama lavo Al Masih, edezu: Sangaji Mambei salama.) **42** La Andreas lao otona la Simon zi Ruma Isa. Ruma Isa tio kavaena la Simon, edempara nggahina, "Nggomi Simon, ana la Yona. Nggomi zi pehekai la Kefas." (Kefas sama lavo Petrus, aona: doru wadu.) **43** Vala aisanaina Ruma Isa nane'e lao aka Galilea. Sia eda angi lavona la Filipus, ro nggahi-Na zi sia, "Mai vatupu Nahu!" **44** La Filipus ma ramai razi Betsaida, edezu hizi ngge'ekai la Andreas ro la Petrus. **45** Filipus eda angi lavo la Natanael ro nggahina zi sia, "Nami wa'ura rakamu eda dou rapehe va la Musa zi ade Buku Hukum Allah, ro rangoa ra kahaba va nabi-nabi. Sia edezu Ruma Isa razi Nazaret, ana la Yusuf." **46** Pala cambe va la Natanael, "Savua nawara ma taho ma ramai razi Nazaret?" "Mai tiopu va ndaimu," cambe va la Filipus. **47** Ruma Isa edana Natanael mamai, edempara nggahina mavoha sia, "Tiopu, akaku dou Israel masapodakaina. Wati wara mapalasu zi sia." **48** "Buneku loa pata va Ita mada?" sozi va la Natanael zi Ruma Isa. Cambe va Ruma Isa, "Sawatipu ou va la Filipus nggomi, Nahu wa'ura edaku nggomi awa wombo fu'u ara aka." **49** "Pa Guru," nggahi la Natanael, "Ita edezu Ana Ruma Hatalla! Itaku Sangaji bangsa Israel!" **50** Nggahi Ruma Isa, "Nggomi imbimu, va nggahi Nahu zi nggomi vara Nahu wa'ura edaku nggomi ziwombo fu'u haju ara? Lampa rawi-lampa rawi ma ipi ncewi na'e ntewi kaisi lavo ede zi eda va nggomi!" **51** Nggahi wali Ruma Isa, "Poda, imbipu, nggomi zima'eda langi mahengga weki, ro mala'eka-mala'eka Ruma Hatalla mane'e londo zi Ana Manusia."

2:1 Zua nai sawa'u va ede wara ndiha nika aka kota Kana zi Galilea, ro ina Ruma Isa wara ta aka. **2** Ruma Isa lavo anamorizoho-Na ra'unda rau zi ndihakai ede. **3** Wakatu cumpura oi anggo, nggahi ina-Na zi Ruma Isa, "Siazoho wa'ura cumpu anggona." **4** Cambe va Ruma Isa, "Ina, ai to'ina kaumua Mada. Watipu raka wakatuna Mada katada-Ku weki." **5** Pala ina

Ruma Isa manggahi zi dou-dou mataki kavua ngaha ra nono, "Karawipu au ranggahi-Na zi nggomizoho." **6** Ta ede wara ini mbua muja rasadia zi ru'u karasokai sarumbu vatu ranginakai Yahudi. Sanikina muja ede isina kira-kira saratu lite. **7** Nggahi Ruma Isa zi dou-dou mataki kavua ngaha ra nono ede, "Isipu muja-muja ede kai oi." Siazoho isi kavinina oi zi muja-muja ede. **8** Edempara nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Ake wehapu sato'i ade oi ede ro lao wa'apu zi dou mana'ekai ndiha." Siazoho wa'ana oi ede zi dou mana'ekaina ndiha, **9** ro sia tavaina oi ma wa'ura runga ndazi anggo. (Sia wati vadena ratavena anggo ede, selasi dou-dou mataki kavua ngaha ra nono ma lua oi edempa ma vade.) Ndazi dou mana'ekai ndiha ede lao zenina zi vunti mone, **10** edempara nggahina zi sia, "Ranginakai va dou nasadia uluku anggo ma ipi caru ro dou ra'unda namanta adena nono, ampo kalosa anggo ma biasa. Pala nggomi mawi'iku anggo ma ipi caru sa'ake!" **11** Edeku rawi mavisa ra guna ma saramba-rambakaina rakarawi va Ruma Isa. Sia karawina ede aka Kana zi Galilea. Kai tanda ede Sia natei katadaku zese ra ntasa-Na. Ndazi anamorizoho-Na imbi zi Sia. **12** Sawa'u va ede Ruma Isa laona aka Kapernaum sama-sama lavo ina-Na, arizoho-Na ro anamorizoho-Na. Siazoho ngge'e ta aka sampe pila-pila nai ntoina. **13** Wakatu Aruraja Paskah Yahudi wa'ura zeni, Ruma Isa lao aka Yerusalem. **14** Zi Bait Allah zi Yerusalem Sia rakana eda dou-dou malanda capi, jimba, ro nasi dara; ro dou-dou macepe piti madoho ta ede. **15** Ruma Isa ndawina cambo kai ai edempara vaka kalosa sara'ana binata ede, nataho jimba ro capi razi ade Bait Allah. Meja-meja dou macepe piti ponga va Sia ndazina piti siazoho mbari mbura rero. **16** Edempara nggahi Sia zi dou malanda nasi dara, "Hanta peso sara'apu. Aina kandazimu Uma Ama Nahu hizi landa ra lajokai!" **17** Ndazi kawara va anamorizoho-Na zi ade ayat Alkitab ake, "Meci ra ca'u va Mada zi Uma-Mu, Ruma Hatalla, maka'a ade-Ku." **18** Dou-dou mana'ekai Yahudi madaca'u Ruma Isa, nggahi siazoho zi Sia, "Coba ndawipu karawi mavisa ra guna zi katandakai ru'u nami va one Nggomi mantau hak karawi vune ake." **19** Cambe va Ruma Isa, "Zumbapu Uma ake, ro ade wakatu tolu nai Nahu zimatu'u mbalina." **20** Edempara nggahi siazoho, "Upampuru ini mba'a ntoina zi katu'u kai Bait Allah ake. Ro Nggomi mane'e tu'u mbalina ade

wakatu tolu nai?" **21** Pala Bait Allah ma aona nggahi va Ruma Isa edezu sarumbu ndai-Na. **22** Ndazi sawa'u va ede, sawa'u va Ruma Isa zi kamori mbali razi made, kawara va anamorizoho-Na va one lampa rawi ede parana ranggahi va Sia. Edempara imbi kai va sizoho zi au ratunti zi ade Alkitab ro zi au ranggahi va Ruma Isa. **23** Wunga mbuipu Ruma Isa wara zi Yerusalem wakatu Aruraja Paskah, mboto dou ma'imbi zi Sia vara karawi-Na mavisa ra guna. **24** Pala ndai Ruma Isa wati imbina sizoho, vara Sia napataku samenana dou. **25** Wati paralu ngoa va dou zi Sia mavoha cou-cou rau, vara ndai Sia navadeku au ma wara ze i ade manusia.

3:1 Wara savua dou mana'ekai agama zi ade kalompo dou Farisi ngarana la Nikodemus. **2** Zisavua aimangazi sia mai rakana Ruma Isa ro nggahina, "Pa Guru, madazoho vade Ita ranggadu va Ruma Hatalla. Vara wati wara savua dou rau maloa karawi mavisa ra guna vune rakarawi va Ita, nggara watisi sia razende ra wa'a va Ruma Hatalla." **3** Cambe va Ruma Isa, "Imbipu, wati kone savua dou rau maloa ndazi anggota ela Karaja'an Allah, nggara sia watisi zi nggana mbali." **4** "Vuneku loana dou mana'e zi nggana mbali?" nggahi Nikodemus zi Ruma Isa. "Savua loaku sia lu'u mbali ade loko inana wa'u va ede zi nggana mbali?" **5** Cambe va Ruma Isa, "Nancihi poda nggahi Nahu ake: nggara watisi dou zi nggana razi oi ro razi Roh Allah, dou ede wati loana ndazi anggota ela Karaja'an Allah. **6** Manusia sacara sarumbu kasana ranggana va dou matuana, pala sacara ade rohani ranggana va Roh Allah. **7** Aina mbora akamu nggara nggahisi va Nahu: Nggomizoho sara'ana pavuaku zi nggana mbali. **8** Angi nangemo tavera ne'ena; ndai maringa elina, pala wati vadeta ratavena maikaina ro taveku laokaina. Ndede rauja lavo dou ranggana va Roh Allah." **9** "Vuneku loana ndazi lampa rawi ede?" sozi va Nikodemus. **10** Cambe va Ruma Isa, "Nggomi guru zi Israel; savua poda nggomi wati vademu? **11** Imbipu: nami nuntu ra nggahimu au ravade va namimpa, ro nami mbeimu nuntu ra nggahi au rawa'u va nami mpa; pala nggomizoho wati ngawamu tarima au rangoa va nami. **12** Nggomizoho wati imbimu nggara caritasi va Nahu mavoha lampa rawi razi dunia ake; vuneku loamu imbi va nggomizoho, nggara ngoasi va Nahu zi nggomizoho lampa rawi mavoha

saroga? **13** Wati kone savua dou maparana ne'e ese saroga, selasi Sia ma londo zi dunia, edezu Ana Manusia. **14** Sama vune la Musa makane'e sawa romba zi salona haju zi so sarae, ndede rauja Ana Manusia pavuaku zi kane'e, **15** loakuzu samenana nggomizoho ma imbi zi Sia maraka mori masapodakaina ro ma'ederahizi." **16** Vara Ruma Hatalla ndede meci ra ca'una manusia zi dunia ake, ndazina Sia mbeina Ana-Na ma kese weki, loakuzu sanikina dou ma imbi zi Sia wati iha lelina, malaisi zimaraka mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **17** Vara Ruma Hatalla nggaduna Ana-Na laina zimaparesa ncihi ra ncara dunia ake, pala zimakasalamana. **18** Dou ma imbi zi Sia wati zi hukum. Pala dou ma wati imbi wa'ura hukum va Ruma Hatalla, vara sia wati imbina zi Ana Ruma Hatalla ma kese weki. **19** Sia rada'awa kai dasa ake: Taroa ede wa'ura maina zi dunia, pala manusia nancewi ca'uku zimarindi ntwi kaisi lavo taroa, vara ruku ra rawi sizoho madavae. **20** Sanikina dou ma karawi madavae, nadaca'u zi taroa; sia wati ngawana mai zi taroa, loakuzu ruku ra rawina ma davae wati tadana. **21** Pala dou ma karawi rakane'ekai va Ruma Hatalla, maina zi taroa loakuzu ndazi tadana va one au rakarawina ede edezu rakane'e Ruma Hatalla. **22** Sawa'u va ede Ruma Isa ro anamorizoho-Na lao aka Yudea. Sia ngge'ena ta aka pila-pila wakatu ntoina lavo sizoho ro kandeu karasona dou. **23-24** Wakatu ede la Yahya watipu lu'una zi ade uma bui. Sia kandeu karasona dou zi Ainon, wati zo'ona lavo Salim, vara ta aka wara mboto oi. Dou-dou mamai zi sia, ro sia kandeu karasona sizoho. **25** Pila-pila dou anamori la Yahya tampu'u cence ncihi lavo dou Yahudi mavoha atora karaso sarumbu. **26** Sizoho laona zi la Yahya, ro nggahina, "Pa Guru, savua mbuipu kawara va Ita dou ma sama lavo Ita zi ipa vae va Sori Yordan ede, raturu tei va Ita zi madazoho ntoina? Sia ake nakandeu karaso rauku, ro sara'ana dou nalao rakaku Sia!" **27** Cambe va la Yahya, "Manusia wati loana ntau au-au nggara watisi rambei va Ruma Hatalla zi sia. **28** Ndai nggomizoho wa'ura ringamu nggahi nahu, 'Nahu laina Sangaji Mambei salama. Nahu ranggadu ulu ntwi kaisi lavo Sia.' **29** Vunti siwe edezu ntau vunti mone. Soba vunti mone ede nakizi dampimpa ro nakade'eku, ro naneo adena nggara naringasi eli vunti mone. Ndede rauja lavo nahu. Ake nahu neo poda adeku. **30** Siaku ma pavua naha penti, ro nahu nanaha kura

pentu." **31** Ma ramai ese mai nancewi eseku zi sara'ana. Ma ramai zi dunia lu'u golonga dou dunia, ro nuntu ra nggahi mavoha lampa rawi dunia. Sia ma ramai ese mai nancewi na'e zi sara'ana. **32** Sia nuntu ra nggahina mavoha au rawa'u ra'eda ro ringa-Na, pala wati kone savua dou ma'imbi zi nggahi ra eli-Na. **33** Dou ma imbi zi nuntu ra nggahi-Na ede, namangakuku va one Ruma Hatalla mancihi. **34** Vara dou ranggadu va Ruma Hatalla nakaronggaku nggahi ra eli Ruma Hatalla, vara Ruma Hatalla wa'ura mbei kancihina Roh-Na zi sia. **35** Ama nameci ra ca'uku Ana-Na, ro wa'ura zonggo ra mbeina sara'a kuasa zi Sia. **36** Dou ma imbi zi Ana ede zimaraka mori masapodakaina ro ma'ederahizi. Pala dou ma wati to'a zi Ana ede wati zimaraka mori. Sia zi hukum va Ruma Hatalla santoi-ntoina.

4:1 Dou-dou Farisi ringana va one Ruma Isa rakana ro kandeu karasona dou mancewi mboto mavatu Sia ntewi kaisi lavo la Yahya. **2** (Sapodakaina ndai Ruma Isa wati kandeu karasona malaisi anamorizoho-Na mpa.) **3** Wakatu vade va Ruma Isa va one dou-dou Farisi wa'ura ringana lampa rawi ede, Sia tu'u wi'ina Yudea lao mbali aka Galilea. **4** Zi ade lampa ra laokaina ede Sia pavuaku lampa saina Samaria. **5** Ndazi ronggara Ruma Isa zi savua kota zi Samaria ma ngara Sikhar, wati zo'ona lavo dana rambei va la Yakub ntoina zi la Yusuf anana. **6** Ta ede wara temba la Yakub. Ruma Isa na'ipiku makina vara lampana, vara ndedena Sia doho zi kengge temba. Wakatu ede kira-kira voe sampuru zua aimarai, **7-8** ro anamori Ruma Isa wa'ura lao aka kota zi welikaina ngaha ra nono. Edempara savua dou siwe Samaria mai timba oi. Nggahi Ruma Isa zi sia, "Ama ncawa, loa Nahu raho oi nono?" **9** Cambe va dou siwe Samaria ede, "Ita dou Yahudi, mada dou Samaria; vavauku Ita rahokaimu oi nono zi mada?" (Vara dou Yahudi wati wara zapo angina lavo dou Samaria.) **10** Cambe va Ruma Isa, "Pai mavade va nggomi rambei va Ruma Hatalla ro cou maraho nono zi nggomi, pasti ndai nggomi zimaraho nono zi Sia, ro Sia zimambei zi nggomi oi mamori." **11** Nggahi dou siwe ede, "Ita wati ntauta voru, ro temba ake na'ipiku zeina. Ratave Ita rakakaimu oi mambei mori?" **12** Yakub, ama wa'i ra waro madazoho,

mambeina madazoho temba ake. Ndai sia rau weha oi zi nonona ta ake; ndede rauja anazohona ro binata ntadina. Savua kacai va Ita, Ita mancewi na'e ntewi kaisi lavo Yakub?" **13** "Dou ma nono oi ake zimamango wo'o wali," nggahi Ruma Isa, **14** "pala dou ma nono oi zi mbei va Nahu, wati zimamango wo'o wali santoi-ntoina. Vara oi zimbei va Nahu ede zimandazi mada oi zi ade sarumbuna ma sambura losa ro mambei zi sia mori masapodakaina ro ma'ederahizi." **15** Nggahi dou siwe ede, "Ruma, tambei to'ipu mada oi ede, loakuzu mada wati zimamango wo'o wali; ro wati paralu walina mai ta ake zi wehakaiku oi." **16** "Laora, oupu rahimu, edempara dula mbalipu ta ake," nggahi Ruma Isa. **17** "Mada wati ntauku rahi, 'cambe va dou siwe ede. Ncihi romo nggahimu," nggahi Ruma Isa. **18** "Vara nggomi wa'ura nikamu lima kali, ro dou mone ma mori sama lavomu ake laina rahimu." **19** "Ake mada wa'ura vadeku Ita savua dou nabi," nggahi dou siwe ede. **20** Wa'i ra waro madazoho manemba Ruma Hatalla zi doru to'i ake, pala bangsa Ita manggahi va one zi Yerusalem mpa hizina dou manemba Ruma Hatalla." **21** "Imbipu," nggahi Ruma Isa zi sia, "zi savua wakatu dou zimanemba Ama, lai walina zi doru to'i ake, ro lai rauna zi Yerusalem. **22** Nggomizoho dou Samaria nembamu ma wati pata va nggomizoho, pala nami dou Yahudi manembaku Sia rapata va nami, vara salamakai ramaina razi dou Yahudi. **23** Pala wakatuna zimamai, mala wa'ura mai, va one kai kuasa Roh Allah dou-dou zimanemba Ama kai Ruma Hatalla ma poda vune rakane'e va Ama. **24** Vara Ruma Hatalla ede Roh, ro kai kuasa Roh Allah mpoampa dou-dou laona namba Ama vune rakane'ekai-Na." **25** Nggahi dou siwe ede zi Ruma Isa, "Mada vade Sangaji Mambei salama (zipehekai Al Masih) zimamai. Nggara namaisi Sia, Sia nangoa sara'aku zi ndaita." **26** "Nahuku Sia," nggahi Ruma Isa, "Nahu ma wunga nuntu ra nggahi lavo nggomi ake." **27** Wakatu ede wontu anamori Ruma Isa. Siazoho mbora akana edana Ruma Isa manuntu ra nggahi lavo dou siwe. Pala wati kone savua dou zi ade weki siazoho masozi zi dou siwe ede, "Ina au paraluta?" atao masozi zi Ruma Isa, "Vavau Ita nuntu ra nggahimu lavo dou siwe ede?" **28** Edempara dou siwe ede tu'u wi'ina roana ta ede edempara laona aka kota ro nggahina zi dou-dou ta aka, **29** "Mai tiopu dou ma rangoa zi nahu

sara'ana rakarawi va nahu. Savua napodaku Sia ede Sangaji Mambei salama?" **30** Ndazi dou-dou ede tu'u wi'ina kota edempara laona zi Ruma Isa. **31** Wunga wakatu ede anamori Ruma Isa recena ngaha Ruma Isa. "Pa Guru," nggahi sizoho, "santaveta takatenggora weki." **32** Pala cambe va Ruma Isa, "Wara ngaha ra nono zi Nahu, ma wati vade va nggomizoho." **33** Ndazi anamorizoho-Na tampu'u sozi-sozi zi angi ndaizohona, "Savua wara dou mawa'a ngaha ra nono zi ru'u va Sia?" **34** Edempara nggahi Ruma Isa, "Ngaha ra nono Nahu edezu vatu rakane'e va Sia ma ranggadu Nahu, ro makanggori karawi razonggo-Na zi Nahu. **35** Nggomizoho nggahimu, 'Upa wura walipu oru pako.' Pala Nahu manggahi zi nggomizoho: Tio kavaepu oma-oma ma wa'ura monca, sadia zipako! **36** Dou ma pako wa'ura tampu'u tarima ao ufana ro kavorona hasi zi mori masapodakaina ro ma'ederahizi. Ndazi dou ma pari ze ro dou ma pako loa kazihhi ade sama-sama. **37** Ncihi nggahi peribahasa ake, 'Ma savua mangguza, ma kalaina mapako.' **38** Nahu makau nggomizoho lao pako zi oma ma watira karawi va nggomizoho; dou makalai wa'ura karawi ta aka, ro nggomizoho matarima laba razi karawikai sizoho." **39** Mboto dou Samaria ela ra dou kota ede ma'imbi zi Ruma Isa, vara nggahi dou siwe ede, "Sia manggahina zi nahu sara'a rakarawi va nahu." **40** Ndazi wakatu dou-dou Samaria ede eda angina lavo Ruma Isa, sizoho raho kapodana loakuzu Sia ngge'e lavo sizoho. Ndazi Ruma Isa nge'e ta ede zua nai ntoina. **41** Edempara ncewi mboto wali dou ma'imbi zi Ruma Isa vara au rangoa ra tei va ndai Sia zi sizoho. **42** Sizoho nggahina zi dou siwe ede, "Nami ma'imbira ake, laina vara ngoa au rangoa va nggomi zi nami, pala vara ndai nami wa'ura ringamu zi Sia, ro vademu va one poda Sia Mambei salama dunia." **43** Sawa'u va zua nai ngge'ena zi Sikhar, Ruma Isa lao aka Galilea. **44** Ndai Ruma Isa nawa'ura nggahi, "Savua dou nabi wati horoma va dou zi dana ra rasa ndaina." **45** Pala wakatu Sia rongga zi Galilea, dou-dou ta aka weha aona Sia kai sana ade, vara sizoho wara zi Yerusalem wakatu Ainaina Aruraja Paskah, ro wa'ura eda sara'ana rakarawi va Ruma Isa. **46** Edempara Ruma Isa dula mbali aka Kana zi Galilea, tavera Sia parana rungkana oi ndazi anggo. Zi kota ede wara savua dou mavora pamarenta, anana mawunga supu zi Kapernaum. **47**

Wakatu ringa va sia va one Ruma Isa wa'ura mai zi Galilea ra'aka Yudea, sia lao rakana Ruma Isa ro rahona zi Ruma Isa mai zi Kapernaum zimakataho wea anana ma ne'era made. **48** Nggahi Ruma Isa zi dou mavora pamarenta ede, "Nggara watisi eda va nggomizoho rawi mavisa ra guna, nggomizoho wati imbimu." **49** "Ruma," cambe va dou mavora pamarenta ede, "ta mai roci to'ipu sawatipu ana mada madena." **50** Nggahi Ruma Isa zi sia, "Laora anamu wa'ura taho." Dou ede na'imbiku zi nggahi ra eli Ruma Isa, edempara sia laona. **51** Ziwoha ncai, adazohona mai zi sia ro ngoa ra kahabana, "Ana Ita wa'ura taho." **52** Edempara sozi va sia zi sizoho voe pila ana dou ede tampu'u tahona. Cambe va sizoho, "Awina kira-kira voe savua aimarai mbora henggena." **53** Edempara ama ana dou ede kawarana va one wakatu ede Ruma Isa manggahi zi sia, "Anamu wa'ura taho." Ndazi sia ro samenana iwa ra wekina imbi zi Ruma Isa. **54** Edeku rawi mavisa ra guna makazuakalikaina rakarawi va Ruma Isa zi Galilea sawa'u va Sia maina razi Yudea.

5:1 Sawa'u va ede wara ndiha Yahudi, edempara Ruma Isa lao aka Yerusalem. **2** Zi Yerusalem zeni lavo "Taza Jimba" wara savua kolam, ade bahasa Ibrani tangarakai Betesda. Ta ede wara lima mbua rasatampa. **3** Zihizi rasatampa-satampa ede wara mboto dou masupu mamaru ndore; wara ma mbuda, wara ma mpako ra mpedu, wara ma made vinci. Sizoho sara'ana nangenaku kanggavo oi zi kolam ede. **4** Vara wara sakali-sakali mala'eka Ruma londo zi kolam ede ro kavona oi. Ro dou masupu ma sarambakaina lu'u zi ade kolam ede wakatu kanggavo oi zimataho sara'au rasupuna. **5** Zihizi ede wara savua dou mone ma wa'ura supu tolumpuru waru mba'a ntoina . **6** Eda va Ruma Isa sia maru ndorena ta aka, ro navadeku va one sia wa'ura nto'i poda supuna; ndazi sozi va Ruma Isa zi sia, "Savua mane'e taho nggomi?" **7** Cambe va dou masupu ede, "Pa, wati wara dou ta ake zimakalu'u mada ade kolam wunga kanggavo oina. Ro wunga mada lao aka kolam, dou makalai wa'ura lu'u ulu." **8** Edempara nggahi Ruma Isa zi sia, "Tu'ura, hantapu dipimu ro lampara." **9** Wunga ede wa'u dou ede tahona. Sia hantana dipi ro lampana. Lampa rawi ede ndazina zi ainaina Sabat. **10** Vara ndedena dou-dou mana'ekai Yahudi

manggahi zi dou ma voupura taho ede, "Ainaina ake ainaina Sabat. Nggomi wati loamu hanta dipimu." **11** Pala cambe va dou ede, "Dou ma rakataho mada akana makau mada hanta dipi mada ro lampa." **12** "Cousi Sia ma kau nggomi hanta dipi ro lampa?" sozi va sizoho. **13** Pala dou ma wa'ura taho ede wati vadena douna, vara Ruma Isa wa'ura mbora zi woha dou mamboto ede. **14** Edempara Ruma Isa eda angina lavo dou ede ade Bait Allah, ro nggahina zi sia, "Ake nggomi wa'ura taho. Aina karawimu dosa wali, vavaina iumu lampa rawi ma ipi iha wali." **15** Ndazi dou ede laona edempara ngoana zi dou-dou mana'ekai Yahudi va one Ruma Isa ma kataho wea supuna. **16** Ro vara ndedena sizoho tampu'u kasusana Ruma Isa, vara Sia katahona dou masupu zi ainaina Sabat. **17** Pala nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Ama-Ku nakarawi ncau sampe ake, ro Nahu karawi rau." **18** Nggahi ra eli ede nakandaziku dou-dou mana'ekai Yahudi naha ne'e hade Sia. Sizoho karawina ede, laina vara sapa-Na atora agama mpoa mavoha ainaina Sabat, pala vara nggahi rau Sia va one Ruma Hatalla ede Ama-Na; aona Sia kasamana weki-Na lavo Ruma Hatalla. **19** Cambe ndake va Ruma Isa zi dou-dou ede, "Imbipu, Ana wati loana karawi au-au kai kuasa ndai-Na. Sia karawina au ra'eda va Sia karawi va Ama-Na. Vara au rakarawi va Ama, ede rauku zikarawi va Ana. **20** Vara Ama nameci ra ca'uku Ana ro katadana zi Sia sara'a rakarawi va ndai-Na. Mala Ama zimakatada rau-Na ruku ra rawi ma ipi na'e wali, ndazina mbora kai aka nggomizoho. **21** Ama ede nakamori mbaliku dou mamade, ro mbeina zi sizoho mori masapodakaina ro ma'ederahizi; ndede rauja Ana mambei mori ma'ederahizi zi dou zine'ekai va Sia mbei mori. **22** Ndai Ama wati kancarana cou-cou rau. Sara'ana kuasa zi paresa kai ncihi ra ncara wa'ura zonggona zi Ana-Na. **23** Karawikai va Ama ede loakuzu samenana dou lia ra horomana Ana vune sizoho malia ra horomana zi Ama. Dou ma wati lia ra horoma Ana wati lia ra horoma rauna Ama ma ranggadu Ana. **24** Ncihi poda nggahi Nahu ake: Dou ma kade'e kavae nggahi ra eli Nahu, ro na'imbiku zi Sia ma ranggadu Nahu, nantau mori masapodakaina ro ma'ederahizi. Sia wati zi hukum; sia wa'ura hori razi madekaina ro narakaku mori ra woko. **25** Imbipu: zimamai wakatuna -- mala wa'ura raka wakatuna -- dou mamade zimaringa eli Ana Ruma Hatalla. Ro dou ma

ringana zimamori. **26** Vune ndai Ama fu'u mori, Sia kandazina Ana-Na fu'u mori rau. **27** Sia wa'ura mbeina zi Ana-Na hak zi paresa ncihi ra ncara, vara Sia Ana Manusia. **28** Aina mbora akamu nggomizoho ringamu lampa rawi ake, va wakatuna zimamai vara sara'ana dou ma wa'ura made naringaku eli-Na, **29** edempara losana razi ade rade. Dou ma wa'ura karawi mataho zimamori mbali ru'u mori. Pala dou ma wa'ura karawi madavae zimamori mbali zi hukum." **30** "Nahu wati loaku karawi au-au kai va kane'e ndai-Ku. Nahu zimaparesa ncihi ra ncarampa vune rakaukai va Ruma Hatalla. Ro au ranggahi va Nahu adi, vara Nahu wati vatu-Ku rakane'e va ndai Nahu, malaisi rakane'e va Ama ma ranggadu Nahu. **31** Misampara Nahu manuntu ra nggahi mavoha weki ndai-Ku, nuntu ra nggahi ede wati loa zi imbi. **32** Pala wara dou makalai ma mbei sakasi mavoha Nahu, ro Nahu vade va one nuntu ra nggahina ede ncihi. **33** Nggomizoho wa'ura nggadumu dou zi la Yahya, ro sia wa'ura mbeina sakasi ma poda mavoha Nahu. **34** Lampa rawi ede Nahu manggahi, laina vara Nahu maparalu zi nuntu ra nggahi manusia, pala loakuzu nggomizoho zikasalama. **35** La Yahya ede vune ilo ma kalea ro makalosa taroana. Zisamporo wakatu nggomizoho neo ademu tarima taroana ede. **36** Pala nuntu ra nggahi Nahu nancewi na'e ntewi kaisi zi nuntu ra nggahi la Yahya. Au rakarawi va Nahu ake, edezu karawi rakaukai va Ama zi Nahu, zi bukutikai va one Ama mawa'ura nggadu Nahu. **37** Ro Ama ma ranggadu Nahu mambei sakasi rau mavoha Nahu. Nggomizoho watipu ringamu eli-Na atao edamu pahu-Na. **38** Nggahi ra eli-Na wati rawi'imu ze ademu vara nggomizoho wati imbimu zi Nahu ranggadu-Na. **39** Nggomizoho tana'omu Alkitab va kacaimu vara kai caramu ede nggomizoho mantau mori masapodakaina ro ma'ederahizi. Ro Alkitab ede mambei sakasi mavoha Nahu. **40** Pala nggomizoho wati ngawamu mai zi Nahu zirakakaimu mori ma'ederahizi. **41** Nahu wati ngupaku roi va manusia. **42** Nahu kapataku Nggomizoho. Nahu vade nggomizoho wati meci ra ca'umu Ruma Hatalla ze ademu. **43** Nahu maiku kai kuasa Ama-Ku, pala nggomizoho wati tarima aomu Nahu. Pala maisi dou makalai mai kai kuasa ndaina, nggomizoho mangawaku tarima ao sia. **44** Vuneku loa imbi va nggomizoho, nggara nggomizoho ngupamu roi va sasamamu manusia,

ro wati usahamu ngupa roi razi Ruma Hatalla ma Kese Weki? **45** Aina kacaimu Nahu zimakancara nggomizoho zi tando Ama. Justru zimakancarana nggomizoho edezu la Musa, sia ede rane'ekai va nggomizoho. **46** Misakai nggomizoho imbimu zi la Musa, nggomizoho zima'imbi zi Nahu, vara mavoha Nahu sia tuntina. **47** Pala nggarasi nggomizoho wati imbimu zi au ratunti va la Musa, vuneku loamu imbi va nggomizoho zi au ranggahi va Nahu?"

6:1 Pila-pila wakatu ntoina sawa'u va ede Ruma Isa lao aka ipa va vae Ndano Galilea, zitangara kai rau Ndano Tiberias. **2** Sawa'u va ronggana ta aka, mboto dou vatu Sia vara sizoho wa'ura edana karawi-Na mavisa ra guna kai katahona dou-dou masupu. **3** Ruma Isa tekana doroto'i, edempara dohona ta ede lavo anamorizoho-Na. **4** Wakatu ede wa'ura zenira Ainaina Aruraja Paskah Yahudi. **5** Wakatu eda va Ruma Isa zi kompe ra pei-Na, Sia edana dou ma'ipi poda mboto mamai raka Sia. Edempara nggahi Sia zi la Filipus, "Taveku ndai loakai weli zi ngaha ra nono, loakuzu sara'ana dou ake loa ngaha?" **6** (Ruma Isa wa'ura vade auku zikarawi-Na, pala nggahi ndedekai va Sia vara Sia nane'eku uji la Filipus.) **7** Cambe va la Filipus, "Roti maco'i zua ratu piti salaka wati zimancihi zi ru'u va douzoho ake, kone sanikina dou raka sato'impa." **8** Savua dou anamori Ruma Isa ma kalaina, edezu la Andreas ari la Simon Petrus, manggahi, **9** "Ta ake wara ana dou mone mawa'a lima mbua roti ro zua tembe uta. Pala auku aona ede zi ru'u va dou mamboto ake?" **10** "Kaupu dou-dou ede doho," nggahi Ruma Isa. Zi hizi ede wara mboto mpori, ndazi dou-dou ede doho zi mpori -- sara'ana wara kira-kira lima riwu dou mone. **11** Edempara Ruma Isa wehana roti ede, edempara rentana do'a syuku zi Ruma Hatalla. Sawa'u va ede Sia cengga-cenggana roti ede zi dou mamboto. Edempara Sia cengga-cenggana uta ede, ro sizoho ngaha ra nonona sampe mbocu podakaina. **12** Sawa'u va sizoho ngaha sampe mbocuna, nggahi Ruma Isa zi anamorizoho-Na, "Kavoropu mancewi ngaha ra nono ede ai to'ina wara rapaki." **13** Edempara sizoho kavorona sampuru zua wonca vini mancewi ngaha ra nono razi lima mbua roti rangaha va dou mamboto ede. **14** Wakatu eda va dou mamboto rawi

mavisa ra guna rakarawi va Ruma Isa, nggahi sizohu, "Poda, akeku Nabi rasake ede rapamao mai zi dunia!" **15** Ruma Isa navadeku sizohu ngawakaina mai zi pakasakaina Ruma Isa zimandazi sangaji sizohu. Vara ndedena Sia lao pesona weki lao aka dana ra rasa doro to'i. **16** Wunga ne'empara rindi ai, anamori Ruma Isa londo awa ndano. **17** Edempara sizohu nentina sampa lao ipa vae va ndano ede nalao aka Kapernaum. Wa'ura rindi ai pala Ruma Isa watipu mai rakana sizohu. **18** Ziwakatu ede ndano natampu'ura na'e galo vara angi na'e. **19** Sawa'u va loja kira-kira lima atao ini kilo mete, sizohu edana Ruma Isa mai rakana sampa kai lampana ese wawo oi. Sizohu na'ipiku dahuna. **20** Pala nggahi Ruma Isa zi sizohu, "Aina dahu, ake Nahu!" **21** Edempara kai sana adena sizohu tarima aona Sia lu'u ade sampa, ro wakatu ede wa'u sampa sizohu rongga aka hizi laokaina. **22** Vala aisanai dou mamboto ma mbuipu ngge'e zi ipa vae ndano, kawarana weki va one akana cuma wara savua sampampa ta aka. Sizohu vade va one anamori Ruma Isa wa'ura lao kai sampa ede, Ruma Isa wati vatuna. **23** Edempara pila-pila mbua sampa razi kota Tiberias mai ro lavuna zeni lavo hizi dou mamboto ede mangaha roti sawa'u va rentana do'a syuku va Ruma. **24** Wakatu eda va dou mamboto ede va one nataho Ruma Isa ro anamorizoho-Na watizu warana ta ede, sizohu rau ne'ena sampa-sampa ede ro laona aka Kapernaum ngupa Ruma Isa. **25** Wakatu dou-dou mamboto ede eda angi lavo Ruma Isa zi ipa vae va ndano, sozi va sizohu zi Sia, "Pa Guru, vune ai Ita rongga ta ake?" **26** Cambe va Ruma Isa, "Poda, nggomizoho ngupakaimu Nahu laina vara nggomizoho loamu ka'ao rawi mavisa ra guna rakarawi va Nahu, pala vara nggomizoho wa'ura ngaha sampe mbocumu. **27** Aina karawi zirakakaimu ngaha ra nono ma loa mpoi ro mbai. Karawipu zirakakaimu ngaha ra nono ma wati loa mbai ro ma loa mbei mori masapodakaina ro ma'ederahizi. Ngaha ra nono ede zi mbei va Ana Manusia zi nggomizoho, vara Sia wa'ura hanta va Ruma Hatalla, Ama-Na." **28** Edempara sozi va sizohu zi Sia, "Auku zi pavua karawi va madazoho loakuzu madazoho karawi rakane'e va Ruma Hatalla?" **29** Cambe va Ruma Isa, "Akeku zi ne'e va Ruma Hatalla zi nggomizoho: imbipu zi Sia ranggadu va Ruma Hatalla." **30** "Nggara ndedesi," nggahi

siazoho, "auku bukutina zi mbei va Ita loakuzu madazoho eda ro imbi zi Ita? Auku zi karawi va Ita? **31** Wa'i ra waro madazoho ngahana manna zi so sarae, vune ratunti zi ade Alkitab, 'Sia mbeina siazoho ngaha roti razi saroga.' " **32** Edempara nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Imbipu: Laina la Musa malaisi Ama-Ku ma mbeina zi nggomizoho roti masapodakaina razi saroga. **33** Vara roti rambei va Ruma Hatalla edezu Sia ma ralondo ese saroga ro mambei mori zi ru'u va manusia zi dunia." **34** "Ama," nggahi siazoho, "mbei ntuwupu zi madazoho roti ede." **35** "Nahura roti ma mbei mori," nggahi Ruma Isa zi siazoho. "Dou ma mai zi Nahu wati zimahizo wali santoi-ntoina. Ro dou ma imbi zi Nahu wati zimamango wo'o wali santoi-ntoina. **36** Pala vune ranggahi Nahu zi nggomizoho, konena nggomizoho wa'ura edamu Nahu, nggomizoho wati imbimu. **37** Samenana dou rambei va Ama zi Nahu zimamai zi Nahu. Nahu wati tula aoku cou-cou ma mai zi Nahu. **38** Vara Nahu londoku razi saroga, laina zimakarawi vera ne'e ndai-Ku, malaisi rakane'e va Sia ma ranggadu Nahu. **39** Ro akeku rakane'e va Sia ma ranggadu Nahu: loakuzu razi sara'ana dou razonggo zi Nahu, wati kone savua dou rau mamoda; pala loakuzu Nahu makamori mbali siazoho zi Ainaina Kiama. **40** Poda akeku rakane'e va Ama Nahu: Loakuzu sara'a ma ra'eda Ana ro imbina zi Sia ma ntau mori masapodakaina ro ma'ederahizi, ro Nahu zimakamori mbali wakatu Ainaina Kiama." **41** Dou-dou Yahudi tampu'u bada reze zi Ruma Isa, vara nggahi Sia: "Nahuku roti ma ralondo ese saroga." **42** Nggahi siazoho, "Savua laina ake Isa, ana la Yusuf? Nami mapataku ina ro ama-Na! Vuneku loana Sia nggahi va one Sia ralondona ese saroga?" **43** Edempara nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Aina bada reze. **44** Wati kone savua dou maloa mai zi Nahu, nggarasi Ama ma ranggadu Nahu, wati wa'ana sia zi Nahu; ro cou ma mai, zikamori mbali va Nahu zi Ainaina Kiama. **45** Zi ade Buku Nabi-nabi ratunti ndake: 'Sara'ana dou zi ngoa ra tei va Ruma Hatalla.' Ndazi sara'ana dou ma ringa Ama ro tana'ona zi Sia, maina zi Nahu. **46** Ede laina aona va one wara dou ma wa'ura eda Ama. Cuma Sia ma ramai ta Ruma Hatalla, mawa'ura eda Ama. **47** Zivademu: dou ma imbi, nantau mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **48** Nahura roti ma mbei mori. **49** Wa'i ra waromu ngahana manna zi so sarae ro siazoho made rau.

50 Pala wati ndedena lavo roti ma londo razi saroga; dou ma ngaha roti ede wati zimamade. **51** Nahura roti ma londo razi saroga -- roti ma mbei mori. Dou ma ngaha roti ake zimamori santoi-ntoina. Roti zi mbei va Nahu zi mori ra wokokai manusia zi dunia edezu hi'i Nahu." **52** Ringana ede, dou-dou Yahudi cence ncihi angi ndaina. "Vuneku loana dou ake mbei hi'i-Na zi ngaha ndaita?" nggahi sizoho. **53** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Imbipu: Nggarasi nggomizoho wati ngahamu hi'i Ana Manusia ro nonomu ra'a-Na, nggomizoho wati poda-poda zimamori. **54** Dou ma ngaha hi'i Nahu ro nono ra'a Nahu nantau mori masapodakaina ro ma'ederahizi ro Nahu zimakamori mbali sizoho zi Ainaina Kiama. **55** Vara hi'i Nahu poda-poda ngaha ra nono, ro ra'a Nahu poda-poda oi nono. **56** Dou ma ngaha hi'i Nahu ro manono ra'a Nahu, nange'empa savuana lavo Nahu, ro Nahu savua lavo sia. **57** Ama ma mori ede, ma ranggadu Nahu ro Nahu rau mori razi Ama. Ndede rau ro dou ma ngaha hi'i Nahu zimamori razi Nahu. **58** Akeku roti ma londo razi saroga: laina roti vune ra ngaha va wa'i ra waromu. Vara sawa'u va ngahana roti ede, sizoho namade rau. Pala dou ma ngaha roti ake zimamori santoi-ntoina." **59** Sara'ana ede nggahi va Ruma Isa wakatu Sia ngoa ra tei-Na zi uma sambeakai zi Kapernaum. **60** Sawa'u va ringana nggahi ra eli Ruma Isa ede, mboto zi ade weki anamorizoho-Na manggahi, "Tana'o ake na'ipiku tanina. Couku ma wa'una tarima!" **61** Ndai Ruma Isa navadeku va one anamorizoho-Na mabada reze mavoha lampa rawi ede. Ndazi nggahi Sia, "Savua nggomizoho ma'iha ade vara nuntu ra nggahi ede? **62** Vuneku ndazina peasi nggara edasi va nggomizoho Ana Manusia ne'e mbalina zi hizi-Na masarambakaina? **63** Ma kandazina manusia mori edezu Roh Allah. Tenggo ra wale manusia wati wara onena. Nggahi ra eli ranggahi va Nahu zi nggomizoho ake edezu nggahi ra eli Roh Allah ro nggahi ra eli ma mbei mori. **64** Pala wara rau zi ade weki nggomizoho ma wati imbi." (Ruma Isa wa'ura vadena zi ai saramba wa'una cou-cou ma wati ne'e imbi, ro couku zimazonggo Sia zi dou-dou ma musu-Na.) **65** Edempara nggahi wali Ruma Isa, "vara ndedena Nahu mangoana zi nggomizoho va one wati kone savua dou maloa mai zi Nahu, nggara watisi rakane'e va Ama." **66** Tampu'u wakatu ede mboto dou mavatuna matu'u wi'i Sia, ro wati ngawa

walina watu Sia. **67** Edempara sozi va Ruma Isa zi sampuru zua anamorizoho-Na, "Savua nggomizoho rau mane'e wi'i paki Nahu?" **68** "Ruma," nggahi la Simon Petrus zi Sia, "zi couku madazoho laokaimu? Nggahi ra eli Ruma mambei mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **69** Madazoho wa'ura imbi poda-poda va one Ruma dou maraso ranggadu va Ruma Hatalla." **70** Cambe va Ruma Isa, "Savua laina Nahu ma rakazale nggomizoho sampuru zua dou ake? Pala savua dou zi ade weki nggomizoho edezu seta!" **71** Aona nggahi Ruma Isa edezu la Yudas ana la Simon Iskariot. Va konena la Yudas savua dou zi ade weki sampuru zua dou anamori Ruma Isa, sia zimazonggo Ruma Isa zi dou-dou ma musu-Na.

7:1 Sawa'u va ede Ruma Isa lao lampa rero-Na zi Galilea. Sia wati ngawana lao aka dana ra rasa Yudea vara dou-dou mana'ekai Yahudi ta aka mane'e hade Sia. **2** Wakatu ede wa'ura zen Aruraja Pondok Daun. **3** Ndazi nggahi arizoho-Na zi Ruma Isa, "Tu'u wi'ipu hizi ake ro laopu aka Yudea, loakuzu anamori-Mu na'eda rauku karawi-Mu. **4** Wati wara dou zimacilina au rakarawina, nane'esi mbou ngarana. Nggara makarawisi va Ita karawi vune ede, sara'a dunia pavuaku vadena!" **5** (Vara ari-ari ndai-Na wati imbi rauna zi Sia.) **6** "Watipu wakatuna zi ru'u va Nahu," nggahi Ruma Isa zi sizoho, "pala zi ru'u va nggomizoho, sanikina wakatu loa. **7** Dunia ake wati lu'u va aka da ca'una nggomizoho. Pala Nahu wati ca'u romo va dunia, vara Nahu maca'u nggahi zi dunia va one ruku ra rawina madavae. **8** Laopu ndai nggomizoho aka ndihakai ede. Nahu wati laoku vara watipu wakatuna zi ru'u va Nahu." **9** Ndede nggahi Ruma Isa zi arizoho-Na, ro Sia ngge'e zi Galilea. **10** Sawa'u va lao arizoho-Na aka ndihakai ede, kai midi-midi Ruma Isa lao kesena wati wara dou mavadena. **11** Santoi ndiha ede, dou-dou mana'ekai Yahudi mangupa Sia ro sozi rerona, "Taveku Sia?" **12** Mboto dou manuntu nari mavoha Sia. Wara ma nggahi: "Sia dou nawancuku tahona." Wara rauja ma nggahi: "Wati! Sia nakasantuda mboto dou." **13** Pala wati kone savua dou madisa nggahi kana'e mavoha Sia vara sizoho dahu zi dou-dou mana'ekai Yahudi. **14** Wunga sama na'ekai ndiha, Ruma Isa lu'u ade Bait Allah,

edempara tampu'una ngoa ra tei. **15** Dou-dou mana'ekai Yahudi mbora poda akana ro nggahina, "Vuneku loana dou ake vade mandede mboto, sapodakaina Sia wati paranana sakola?" **16** Cambe va Ruma Isa, "Rangoa ra tei va Nahu ake laina ngoa ra tei va Nahu, pala ngoa ra tei va Sia ma ranggadu Nahu. **17** Dou ma ngawa watu rakane'e Ruma Hatalla, zimavade savua ngoa ra tei va Nahu ramaina razi Ruma Hatalla atao ramaina razi ndai Nahu. **18** Dou ma mbei ngoa ra tei ndaina nangupaku zi lia ra horomakai weki ndaina. Pala dou ma ngupa lia ra horoma zi ru'u va Sia ma ranggaduna, dou ede rombo, wati wara kukukeko zi sia. **19** Savua laina la Musa mawa'ura mbeina parenta-parenta Ruma Hatalla zi nggomizoho? Pala zi ade weki nggomizoho wati wara ma vatuna parenta-parenta ede. Vavauku nggomizoho ne'ekaimu hade Nahu?" **20** Cambe va dou mamboto ede, "Nggomi ringu! Cou mane'e hade Nggomi?" **21** Cambe va Ruma Isa, "Savuampa rawi rakarawi va Nahu zi ainain Sabat, ro nggomizoho mbora mena akamu. **22** Mbei va la Musa zi nggomizoho atora suna -- konena suna ede sapodakaina wati ramaina razi la Musa, pala ramaina zi wa'i ra waro sawatipu la Musa. Vara ndedena, zi ainaina Sabat rau nggomizoho mane'eku suna dou. **23** Makarawisi ede va nggomizoho vavaina sapamu atora la Musa mavoha suna, vavau nggomizoho mbanimu zi Nahu vara kataho va Nahu weki dou sara'ana zi ainaina Sabat? **24** Aina kancaramu dou vara dasa ma tada, pala vara kai dasa ma'adi." **25** Edempara wara pila-pila dou Yerusalem manggahi, "Savua laina dou akesi rangupa rero zi ne'e hade? **26** Tio Sia nuntu ra nggahina zi tando dou mamboto kai wati wara dou mahakona, ro wati wara dou ma nggahi au-au zi Sia! Savua dou-dou mana'ekai ndaita wa'ura kawarana weki va one Sia ake Sangaji Mambei salama? **27** Pala namaisi Sangaji Mambei salama ede, wati kone savua dou mavade ratave maikai-Na! Sapodakaina ndai wa'ura vadeta razi vena dou ake." **28** Edempara, Ruma Isa wunga ngoa ra teina zeidi ade Bait Allah, Sia nggahi kana'ena, "Ndazi nggomizoho mavadeku cou Nahu ake, ro ratavena maikai-Ku? Nahu wati maiku kai kane'e ndai-Ku. Nahu ranggadu va Sia ma ntau hak manggadu Nahu, ro Sia loa zi imbi. Pala nggomizoho wati patamu Sia. **29** Nahu pata Sia, vara Nahu ramaiku razi Sia, ro Sia edezu ma ranggadu Nahu." **30** Ziwakatu ede

siazoho nane'eku wa'u Ruma Isa, pala wati wara ma disa nenti Sia, vara watipu raka wakatuna. **31** Mboto dou zi ade weki dou-dou ede tampu'u imbi zi Sia, ro nggahina, "Nggara namaisi Sangaji Mambei salama ede, savuana loaku Sia karawi mancewi mboto rawi mavisa ra guna ntewi kaisi lavo dou ake?" **32** Dou-dou Farisi maringa vuneku dou mamboto ede manuntu kanari mavoha Ruma Isa. Vara ndedena, sama-sama lavo dou-dou mana'ekai imam, sizoho kauna pila-pila dou majaga Bait Allah lao wa'u Ruma Isa. **33** Nggahi Ruma Isa zi dou mamboto zi ade Bait Allah, "Zisamporo walimpa Nahu wara sama lavoku nggomizoho. Sawa'u va ede Nahu zimalao dula mbali aka ma ranggadu Nahu. **34** Nggomizoho zimangupa Nahu, pala wati rakamu eda Nahu; vara nggomizoho wati loamu mai zi hizi tavera warakai Nahu." **35** Edempara dou-dou mana'ekai Yahudi cua nggahi zi angi ndaizohona, "Dou ake nane'e lao taveku ndazina zi daloakai raka eda va ndai Sia? Savua Sia nane'eku lao aka dou-dou Yahudi ma ngge'e zi dana ra rasa dou zi ade woha dou Yunani, ro nangoa ra teiku dou Yunani? **36** Auku aona Sia nggahina va one ndai zimangupa Sia pala wati zimaraka eda Sia ro va one ndai wati loa mai aka hizi tavera wara kai Sia?" **37** Wakatu ainaina macumpukaina razi ndiha kai ede, edezu ainaina ma ipi penti poda, Ruma Isa kizina zi ade Bait Allah edempara nggahi-Na, "Dou ma mango wo'o pavuaku mai nonona zi Nahu. **38** Mavoha dou ma imbi zi Nahu, ratunti zi ade Alkitab: 'Ratazei adena wara lampa oi ma mbei mori.'" **39** (Ruma Isa nuntu ra nggahina mavoha Roh Allah, ma zi tarima va dou-dou ma imbi zi Sia. Vara wakatu ede Roh Allah watipu rambei; vara Ruma Isa watipu kazese ro kantasa kai made-Na.) **40** Mboto dou maringa ra kade'e au ranggahi va Ruma Isa, ro zi ade weki sizoho wara ma nggahi, "Dou ake pasti Nabi ra ngena va ndai ede!" **41** Ma kalaina manggahi, "Akeku Sangajai Mambei salama!" Pala wara rau dou ma nggahi, "Ah, vuneku loana Sangaji Mambei salama ramaina razi Galilea? **42** Zi ade Alkitab ratunti va one Sangaji Mambei salama edezu londo ra mai la Daud ro zimamai razi Betlehem, edezu kampo ra mporo la Daud." **43** Cumpukaina dou-dou tampu'ura cence ncihi mavoha Ruma Isa. **44** Wara ma ne'e wa'u Sia, pala wati kone savua dou rau manenti-Na. **45** Wakatu dou-dou majaga Bait Allah rakau lao wa'u

Ruma Isa mai mbalina, dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou Farisi ede sozina zi sizoho, "Vavauku nggomizoho wati wa'a ca'arakaimu Sia?" **46** Cambe va dou-dou majaga ede, "Watipu parana wara dou manuntu ra nggahi vune Sia!" **47** "Savua nggomizoho wa'ura kasantuda va Sia rau? Nggahi va dou-dou Farisi ede. **48** "Savua wara razi dou-dou mana'ekai ndai atao dou Farisi ma'imbi zi Sia? **49** Pala dou mamboto ake, sizoho wati vadena hukum Musa, ro sizoho wa'ura hina va'a va Ruma Hatalla." **50** Savua dou zi ade weki dou-dou Farisi ede edezu la Nikodemus ma wa'ura iu mai zi Ruma Isa. Nggahi la Nikodemus zi dou-dou Farisi ma kalaina, **51** "Nggahi va Hukum, savua-vua dou wati loa zi hukum sawatipu parakarana zi ringa ra kade'e ro rakarawina ziparesa." **52** "Savua nggomi rau razi Galilea?" cambe va sizoho. "Paresa lalompaa zi ade Alkitab! Nggomizoho ma'edaku va one wati wara nabi ma razi Galilea!" **53** Sawa'u va ede, sara'ana dou dula zi umana.

8:1 Pala Ruma Isa laona aka Doro to'i Zaitun. **2** Vala aisanai sisi-sizi poda Sia lao walina aka Bait Allah, ro mboto dou mamai raka Sia. Doho Ruma Isa, edempara tampu'u ngoa ra teina sizoho. **3** Wunga wakatu ede, guru-guru agama ro dou-dou Farisi mai wa'ana zi Sia savua dou siwe raraka eda karawina jina. Sizoho kauna dou siwe ede kizi ze'i wohana, **4** edempara nggahina zi Ruma Isa, "Pa Guru, dou siwe ake raraka eda wunga karawina jina. **5** Zi ade Hukum Musa wara atora va one dou siwe vune ake pavuaku tova kai wadu sampe madena. Ake vune kananu va Ita?" **6** Sozi ndedekai va sizoho va ne'ena kamavu Sia, loakaina zi kancara va sizoho Sia. Pala Ruma Isa na'okompa, ro tuntina kai kangge-Na zi dana. **7** Wakatu sozi pakasa ncau va sizoho, Sia hantana tuta-Na ro nggahina zi sizoho, "Dou ma wati wara dosa zi ade weki nggomizoho, co'opu sia zimatova ulu kai wadu zi dou siwe ede." **8** Sawa'u va ede Ruma Isa oko mbalina ro tuntina walina zi dana. **9** Sawa'u va ringana nggahi ndede Ruma Isa, sizoho lao tu'u wi'ina hizi ede, savua-savua tampu'u ma tua. Cumpukaina Ruma Isa kesena mawara ta ede lavo dou siwe ma mbuipu kizi zi hizina. **10** Edempara Ruma Isa hantana tuta-Na ro nggahina zi dou siwe ede, "Taveku sizoho sara'ana? Savua wati wara ma

hukum nggomi?" **11** "Io wati, Pa," cambena. "Taho," nggahi Ruma Isa, "Nahu rau wati hukum-Ku nggomi. Ake laora, aina karawi walimu dosa." **12** Ruma Isa nuntu ra nggahi walina zi dou mamboto, nggahi-Na, "Nahura taroa dunia. Dou ma watu Nahu wati zimalampa zi ade rindikaina, pala nantau taroa mori ra wokona." **13** "Ake Ita manuntu ra nggahi mavoha weki ndai-Mu," nggahi dou-dou Farisi ede zi Sia, "nuntu ra nggahi-Mu wati podana." **14** Cambe va Ruma Isa, "Konena Nahu nuntu ra nggahi-Ku mavoha weki ndai-Ku, nuntu ra nggahi-Ku ede napodaku; vara Nahu kavade ratavena maikai Nahu ro tave zi laokai Nahu. Nggomizoho wati vademu ratavena ramaikai Nahu ro taveku zi laokai Nahu. **15** Nggomizoho paresa ncihi ra ncara dou kai cara manusia; Nahu wati paresaku ncihi ra ncara kone savua dou. **16** Pala paresasi va Nahu ncihi ra ncara dou, raparesa-Ku ede na'adi, vara Nahu wati kese-Ku; Ama ma ranggadu Nahu wara sama-sama lavo Nahu. **17** Zi ade Hukum Musa ratunti ndake: Nuntu ra nggahi ma poda edezu nuntu ra nggahi razi zua dou. **18** Ma nuntu ra nggahi mavoha Nahu wara zuana -- Nahu ro Ama ma ranggadu Nahu." **19** "Teveku Ama-Mu ede?" nggahi sizoho. Cambe va Ruma Isa, "Nggomizoho wati patamu Nahu ro Ama-Ku, mapatasi va nggomizoho Nahu, pasti nggomizoho mapata rauku Ama Nahu." **20** Sara'ana ede ranggahi va Ruma Isa wakatuna Sia wunga tei-Na zi Bait Allah zeni lavo peti-peti hizi zonggo ra mbeikai piti. Pala wati kone savua dou rau ma wa'u Sia, vara watipu raka wakatuna. **21** Nggahi wali Ruma Isa zi sizoho, "Nahu zimalao, ro nggomizoho zimangupa Nahu, pala nggomizoho zimamade ade dosamu. Aka hizi laokai Nahu, nggomizoho wati loamu laokai." **22** Ndazi nggahi dou-dou mana'ekai Yahudi, "Kombisi Sia nane'eku hade weki ndai-Na, vara nggahi Sia, 'Aka hizi laokai Nahu, nggomizoho wati loamu maikai.'" **23** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Nggomizoho ramaimu ta awa; pala Nahu ramai-Ku ta ese. Nggomizoho razi duniana; Nahu laina razi dunia. **24** Vara ndedena Nahu nggahiku zi nggomizoho, va one nggomizoho zimamade zi ade dosa-dosamu. Ro podana nggomizoho zimamade zi ade dosa-dosamu, nggara watisi imbimu va one 'Nahura Sia zi pehekai NAHU WARA.'" **25** "Nggomi cou sapodakaina?" sozi va sizoho. Cambe va Ruma Isa, "Zi au

waliku nuntu ra nggahi lavo nggomizoho! **26** Mboto walipu lampa rawi mavoha nggomizoho zi ne'eku nggahi ra paresa ncihi ra ncaramu va Nahu. Pala Sia ma ranggadu Nahu loa zi imbi. Ro Nahu mangoana zi dunia au raringa va Nahu razi Sia." **27** Siazoho wati loana ka'ao va one Sia wunga nuntu ra nggahina zi siazoho mavoha Ama. **28** Vara ndedena nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Peasi nggara nggomizoho wa'ura kazese ra kantasamu Ana Manusia, nggomizoho zimavade va one 'Nahura Sia ma zipehekai NAHU WARARA', ro nggomizoho zimavade va one wati wara kone savua rakarawi va Nahu razi ndai Nahu. Nahu nggahimpa au rangoa ra tei va Ama zi Nahu. **29** Ro Sia ma ranggadu Nahu wara sama lavo Nahu. Sia wati paranana co'o wi'i Nahu kese, vara Nahu makarawi ncau au makasana wea ade-Na." **30** Sawa'u va nggahi sara'ana va Ruma Isa ede, mboto dou ma'imbi zi Sia. **31** Edempara nggahi Ruma Isa zi dou-dou Yahudi ma wa'ura imbi zi Sia, "Nggara mavatusi va nggomizoho mori vune rangoa ra tei va Nahu nggomizoho poda-poda vatumu Nahu, **32** ndazi nggomizoho zimapata lampa rawi mapoda, ro lampa rawi mapoda ede zimahori kalosana nggomizoho." **33** "Madazoho ake londo ra mai Ibrahim," nggahi siazoho, "Madazoho watipu iumu ndazi ada cou-cou rau! Auku aona nggahi Ita, 'Nggomizoho zihori kalosa?'" **34** "Nancihi poda nggahi Nahu ake," nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Dou ma karawi dosa, edezu ada dosa. **35** Ro savua ada wati ntauna hizi zi ngge'e impikaina zi ade iwa ra weki, pala ana zi ru'u santoi-ntoina nantau hizi ade iwa ra wekina. **36** Vara ndedena, nggara Ana mahori kalosa nggomizoho, nggomizoho poda-poda hori weki. **37** Nahu vade nggomizoho ake poda londo ra mai la Ibrahim. Pala nggomizoho mane'e hade Nahu, vara nggomizoho wati ngawamu tarima rangoa ra tei va Nahu. **38** Au ra'eda va Nahu zi Ama-Ku, edeku zi nuntu ra nggahi va Nahu. Pala nggomizoho makarawiku au rangoa ra tei va ama ndaimu." **39** Cambe va siazoho, "Ama madazoho edezu Ibrahim." "Pai poda-podasi nggomizoho ana-ana la Ibrahim," nggahi Ruma Isa, "pasti nggomizoho makarawiku au rakarawi va la Ibrahim. **40** Nahu karonggaku zi nggomizoho ruku ra rawi mataho raringa va Nahu zi Ruma Hatalla, pala nggomizoho mane'eku hade Nahu. Ibrahim wati karawina vune ede! **41** Nggomizoho karawimu

au rakarawi va ama ndaimu." Cambe va sizoho, "Madazoho laina ana-ana haram. Ama madazoho savuampa, edezu ndai Ruma Hatalla." **42** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Nggara podasi Ruma Hatalla ede Amamu, nggomizoho zimameci ra ca'u Nahu, vara Nahu ramaiku razi Ruma Hatalla. Nahu maiku laina rakane'e ndai-Ku, pala Sia ma ranggaduna Nahu. **43** Vavauku nggomizoho wati loamu ka'ao au ranuntu ra nggahi Nahu? Vara nggomizoho wati wa'umu taha kade'e rangoa ra tei va Nahu. **44** Ibilis amamu, ro nggomizoho mangawa vatu rakane'e amamu. Ra'aipu saramba wa'una Ibilis ede mahade dou. Sia watipu paranana lu'u tamapoda ra mancihi, vara wati wara ruku ra rawi mataho zi sia. Sia nanuntu cowasi ede nancihi ncao mpa, vara wa'ura ndede tabe'ana. Sia macowa, ro ramai kai sara'ana macowa. **45** Pala Nahu manggahi mapoda ra mancihi, ro vara ndedena nggomizoho wati imbimu zi Nahu. **46** Couku zi ade weki nggomizoho maloa mbei bukuti va one wara dosa zi Nahu? Nggara nggahisi va Nahu lampa rawi mapoda, vavauku nggomizoho wati imbikaimu zi Nahu? **47** Dou ma mai razi Ruma Hatalla, naringa ra kade'eku nggahi ra eli Ruma Hatalla. Pala nggomizoho laina razi Ruma Hatalla, vara ndedena, nggomizoho wati ngawakaimu kade'e." **48** Cambe va dou-dou Yahudi zi Ruma Isa, "Savuana ncarasi nggahi va nami va one Nggomi dou Samaria ralu'ukai va seta?" **49** Cambe va Ruma Isa, "Nahu wati lu'ukai va seta. Nahu malia ra horoma Ama-Ku, pala nggomizoho makavawa ra katuna Nahu. **50** Nahu wati ngupaku lia ra horoma zi ru'u weki ndai-Ku. Wara savua ma usaha wea lia ra horoma zi ru'u va Nahu, ro Sia ma paresa ncihi ra ncaru. **51** Ncihi poda nggahi-Ku ake, dou ma vatu nggahi ra eli Nahu, santoi-ntoina wati zimamade." **52** Edempara nggahi dou-dou Yahudi ede zi Ruma Isa, "Ake nami poda-poda vademu va one Nggomi wa'ura lu'u kai va seta! Ndai la Ibrahim wa'ura made, ndede rauja sara'ana nabi. Pala nggahi va Nggomi, 'Dou ma vatu nggahi ra eli Nahu, santoi-ntoina wati zimamade.' **53** Nggara ndai la Ibrahim wa'ura made, ro nabi-nabi sara'ana wa'ura made rau, Nggomi ake couku? Savua na'epu Nggomi ntwi kaisi lavo ama nami Ibrahim?" **54** Cambe va Ruma Isa, "Pai ngupasi va Nahu zese ra ntasa zi ru'u va ndai Nahu, zese ra ntasa ede wara aona. Ruma Hatalla Ama-Ku makazese ra ntasana Nahu. Mavoha

Sia nggomizoho manggahi Sia edezu Ruma Hatalla nami. **55** Sapodakaina nggomizoho wati patamu Sia. Pala Nahu kapataku Sia. Pai nggahisi va Nahu va one Nahu wati pataku Sia, ndazi Nahu dou macowa, sama vune nggomizoho. Nahu kapataku Sia, ro mato'a zi ngoa ra tei-Na. **56** Amamu la Ibrahim naneo poda adena va one sia zima'eda ainaina Nahu. Sia wa'ura edana ro Sia neo poda adena!" **57** Edempara nggahi dou-dou Yahudi zi Ruma Isa, "Umu Nggomi watipu wa'una lima mpuru mba'a, ro Nggomi wa'ura eda-Mu la Ibrahim?" **58** Cambe va Ruma Isa, "Poda Nahu manggahi zi nggomizoho: sawatipu wara la Ibrahim, Nahu wa'ura wara." **59** Edempara dou-dou Yahudi ede wehana wadu zi tovakaina Sia; pala Ruma Isa cilina weki, edempara lao tu'u wi'ina Bait Allah.

9:1 Wunga lampa Ruma Isa, Sia edana dou ma mbuda ra'aipu wara wa'una. **2** Anamori Ruma Isa sozina zi Ruma Isa, "Pa Guru, vavauku dou ake ranggana kambuda? Savua va dosa ndaina atao vara dosa ama ra inana?" **3** Cambe va Ruma Isa, "Sia mbudana laina vara dosa ndaina atao dosa dou matuana, pala loakuzu eda va dou kuasa Ruma Hatalla makarawi zi ade weki dou ede. **4** Salama mbuipu taroa ai, ndai pavuaku karawi lampa rawi razi Sia ma ranggadu Nahu. Aimangazi zimawontu, ro kone savua dou wati zimaloa karawi. **5** Salama Nahu zi dunia ake, Nahura taroa dunia." **6** Sawa'u va nggahi ndedena Ruma Isa katufena zi dana, ro kacampona oi fela-Na ede lavo dana. Edempara kandaikai va Sia zi mada dou ede, **7** edempara nggahi Sia zi dou ede, "Lao wacapu pahumu zi Kolam Siloam." (Siloam aona 'Zinggadu'.) Ndazi dou ede lao wacana pahuna. Wakatu dula mbalina, sia wa'ura loana eda. **8** Dou-dou kompe ra peina ro dou-dou ma sawatipu va ede ma'edana sia ma raho sadeka, nggahi menana, "Savua laina sia akesi ma taki doho raho sadeka?" **9** Wara ma nggahi, "Sia romo." Pala wara rauja ma nggahi, "Laina, sia sarai vune pahu dou ede." Pala nggahi va ndai dou ede, "Madara sia." **10** "Vuneku ndazina sampe nggomi loakaimu eda?" nggahi sizoho zi sia. **11** Cambe va sia, "Dou ma ngara Isa ede mandawi sato'i dana makarezo, edempara kandaina zi madaku ro nggahi-Na, 'Lao wacapu pahumu zi Kolam Siloam.' Edempara mada laoku. Ro wakatu mada wacaku pahu, mada laoku eda."

12 "Taveku dou ede?" sozi va siazoho. Cambe va sia, "Io wati vadeku."
13-14 Ainaina ede edezu ainaina Sabat wakatu Ruma Isa kacampona dana lavo oi fela-Na zi loakaina kandazi dou mambuda ede loa eda. Ndazi dou ma akana ede mbuda ede lao wa'a aka dou-dou Farisi. **15** Siazoho sozi rauna zi sia ravunena sia loakaina eda. Cambe va sia, "Sia makandaina dana rezo zi madaku, edempara mada wacaku ro mada loaku eda." **16** Pila-pila dou ade weki dou Farisi ede manggahi, "Wati lu'u va aka dou ma karawina ake ramaina ta Ruma Hatalla, vara Sia wati kandazi auna ainaina Sabat." Pala nggahi va dou makalaina, "Wati lu'u va aka dou ma dosa makarawi visa ra guna vune ake?" Edempara wontu lalompa cence ncihi zi ade weki siazoho. **17** Edempara sozi wali va dou-dou Farisi zi dou ede, "Au kananu nggomi mavoha Sia ma kandazina nggomi loa eda?" "Sia nabi," cambe va dou ede. **18** Pala dou-dou mana'ekai Yahudi ede wati ne'ena imbi va one dou ede poda mbudana sawatipu va ede ro ake wa'ura loa eda. Vara ndede siazoho ouna dou matuana, **19** ro sozina, "Savua poda ake anamu ranggahimu mbuda ra'aipu ranggana wa'u? Vuneku loakaina eda ake?" **20** Ina ra ama ana dou ede macambe, "Poda ake ana madazoho; ro podana sia mbudana ra'aipu ranggana wa'u. **21** Pala ravunena sia loakaina eda ake, madazoho wati vadeta. Ro cou ma rakandazina sia loa eda, ede rau madazoho wati vademu. Tasozi lalompa zi ndaina, sia wa'ura na'e; sia naloa cambe va ndaina." **22** Ina ra ama ana dou ede nggahi ndedekaina vara siazoho nadahuku zi dou-dou mana'ekai Yahudi; vara siazoho ede wa'ura kasavuana nggahi, va one dou mangaku Isa Sangaji Mambei salama, wati loa walina lu'u zi ade uma sambeakai. **23** Vara ndedena ina ra ama ana dou ede nggahina, "Sia wa'ura na'e; tasozi lalompa zi ndaina." **24** Edempara siazoho ou walina dou ma rambuda akana ede, ro nggahina zi sia, "Sumpapu va one nggomi zimanggahi ma poda. Nami mavade va one dou ede dou madosa." **25** "Savua Sia nadosa atao wati," cambe va dou ede, "mada wati vadeku. Pala savua lampa rawi mada vadeku; ntoina mada mbudaku, ake mada wa'ura loa eda." **26** Edempara siazoho nggahi walina zi sia, "Sia au rakarawina zi nggomi? Vuneku Sia ndawina nggomi loa eda?" **27** Cambe va dou ede, "Wa'ura ngoa va mada zi itazoho, pala wati ngawata kade'e va itazoho. Vavauku itazoho mane'e

kade'e wali? Kombisi itazoho mane'e ndazi anamori Sia rau?" **28** Edempara sizoho i'a ra va'ana sia ro nggahina, "Nggomiku anamori-Na; laina nami! Nami mavatuku la Musa. **29** Nami mavadeku va one Ruma Hatalla wa'ura nuntuna zi la Musa. Pala mavoha dou ede, nami wati vademu ratave ramaikai-Na." **30** Cambe va dou ede, "Wati lu'u va aka va one itazoho wati vadeta ratave ramaikai-Na, pala Sia wa'ura kandazina mada loa eda. **31** Ndai wa'ura vade va one Ruma Hatalla wati ringa rakade'ena dou madosa, malaisi dou ma lia ra horoma Ruma Hatalla, ro makarawina rakane'e-Na. **32** Ra'aipu tampu'u ndazi dunia watipu wara ringa wara dou maloa kandazi dou ranggana mbuda loa eda. **33** Nggarasi dou ede laina razi Ruma Hatalla, Sia wati loana ndawi au-au." **34** Cambe va sizoho, "Au? Nggomi ma vini va dosa ra'aipu ranggana wa'u, nggomi mane'e ngoa ra tei nami?" Ndazi tampu'u ede sia kanta lu'u zi ade uma sambeakai. **35** Ringa va Ruma Isa va one sizoho wa'ura kantana dou ede lu'u zi ade uma sambeakai. Sia ngupana dou ede edempara nggahina zi sia, "Savua nggomi ma'imbiku zi Ana Manusia?" **36** Cambe va dou ede, "Cou Sia, Ruma? Tangoa to'ipu zi mada loakuzu mada imbi zi Sia." **37** "Nggomi wa'ura edamu Sia," cambe va Ruma Isa. "Sia ma wunga nuntu lavo nggomi ake." **38** "Mada imbi, Ruma," nggahi dou ede, edempara sujuna zi tando Ruma Isa. **39** Nggahi Ruma Isa, "Nahu maiku zi dunia ake zimaparesa; loakuzu dou ma mbuda naloa eda, ro dou ma loa eda, zimandazi mbuda." **40** Pila-pila dou Farisi ma wara ta ede maringa nggahi ndede Ruma Isa, edempara sozi va sizoho zi Sia, "Aona nggahi va Nggomi ede nami ake rau mbuda?" **41** Cambe va Ruma Isa, "Pai mbudasi nggomizoho, nggomizoho wati dosamu. Pala va nggahi nggomizoho, 'Nami ma'edamu,' ede aona nggomizoho mbuipu dosamu."

10:1 "Nancihi podaku nggahi Nahu ake: Dou ma lu'u ade uma jimba kai nggoncuna kuta, ro wati lu'una kai taza, pala nalu'uku zi ncai makalai, dou ede dou mampanga ro dou maparampo. **2** Pala dou ma lu'u kai taza, sia edeku ompu jimbana. **3** Dou majaga uma jimba nahengga weaku taza ncai zi ru'una, ro jimba-jimbana naringa ra kade'eku elina wakatu sia ouna sizoho kai ngara cua ndaina ro mazende sizoho lao losa. **4** Sawa'u va

jimba-jimba ede wa'a kalosa, ma'ompukaina nalampa ulu, ro jimba-jimba nalampa vatuku sia vara sizoho napataku elina. **5** Sizoho wati zimangawa lampa watu dou makalai, mala narai razi dou ede vara wati patana elina." **6** Ruma Isa caritana conto ra ibara ede, pala sizoho wati loana ka'ao auku ne'e va Sia. **7** Ndazi nggahi Ruma Isa sakali wali, "Ncihi poda nggahi Nahu ake: Nahura taza ncai zi ru'u va jimba. **8** Samenana ma mai sawatipu Nahu edezu dou mampanga ro dou marampo, pala jimba-jimba wati kade'ena eli sizoho. **9** Nahura taza. Cou-cou malu'u kai ncai Nahu zimasalama; sia lu'u losana ro narakaku zi ngaha ra nonona. **10** Dou mampanga mai va ne'ena mpangampa, zimahade dou, ro zimane'e ka'iha mawara. Pala Nahu maiku loakuzu manusia raka mori maremba poda. **11** Nahuku ompu jimba ma taho. Ompu jimba ma taho nambeiku nawana zi ru'u va jimba-jimbana. **12** Dou ra'ufa ma laina ompu jimba ro lai rauna dou mantau jimba-jimba ede, zimarai tu'u wi'i jimba-jimba, nggara na'edasi va sia lako doro mamai. Edempara jimba-jimba ede nakumpa ro nakambari mburaku va lako doro. **13** Dou ra'ufa ede raina, vara sia karawina vara ufa. Sia wati tio katahona jimba-jimba ede. **14-15** Nahura ompu jimba ma taho. Sama vune Ama mapata Nahu ro Nahu mapata Ama, ndede rauja Nahu mapata jimba-jimba-Ku ro sizoho rau napataku Nahu. Nahu kazonggo nawa-Ku ziru'u va sizoho. **16** Mbuipu warana jimba-jimba makalaina ma ntau Nahu rau, pala wati lu'u va kalompo jimba ake. Sizoho rau pavuaku wa'a rau va Nahu ro sizoho rau zimakade'e eli Nahu. Sizoho sara'ana zimandazi savua kalompo lavo savua ompu jimba. **17** Ama mameci ra ca'u Nahu vara Nahu mazonggo nawa-Ku, zimatarima mbali. **18** Wati kone savua dou maloana weha razi Nahu. Nahu mazonggo kai rakane'e ndai-Ku. Nahu mantau kuasa zimazonggona, ro mantau kuasa zimaweha mbali. Edeku taki ra puta ratarima va Nahu razi Ama-Ku." **19** Vara nggahi ndedekai Ruma Isa, dou-dou Yahudi tampu'ura cence ncihina. **20** Mboto ma nggahi, "Sia lu'ukai va seta! Sia naringu! Zi aukaimu ringa ra kade'e zi Sia?" **21** Pala wara rauja ma nggahi, "Dou-dou ralu'ukai va seta wati nuntu ra nggahi ndedena! Savua naloa seta makandazi dou mambuda ndazi loa eda?" **22** Zi Yerusalem dou-dou mawunga kandihana Ainaina Kasahakai Bait Allah. Wakatu ede oru vusi. **23** Ruma Isa wunga lampana

zi katere Salomo zi ade Bait Allah, **24** wakatu mai dou-dou Yahudi kavoro weki zi kompe Ruma Isa. Nggahi sizoho, "Sampe vune aiku Nggomi co'omu nami mbali mbua ade? Tangoa ntiri to'ipu, Nggara Nggomi poda-podasi Sangaji Mambei salama." **25** Cambe va Ruma Isa, "Wa'ura nggahi va Nahu zi nggomizoho, pala nggomizoho wati imbimu. Karawi rakawi va Nahu kai ngara Ama-Ku, mabukutina mavoha Nahu. **26** Nggomizoho wati imbimu vara nggomizoho wati lu'una zi golonga jimba-jimba Nahu. **27** Jimba-jimba-Ku nakade'eku eli Nahu. Nahu kapata-Ku sizoho, ro sizoho navatuku Nahu. **28** Nahu mambei sizoho mori masapodakaina ro ma'ederahizi, ro zi ru'u santoi-ntoina sizoho wati zimaleli. Wati wara kone savua dou maloana weha rampa zi rima Nahu. **29** Ama-Ku, ma wa'ura mbeina sizoho zi Nahu, mancewi ese razi samenana. Ro wati wara kone savua dou maloana weha rampa sizoho zi ade rima Ama. **30** Nahu ro Ama edezu savua." **31** Edempara dou-dou Yahudi weha walina wadu zi tovakaina Ruma Isa. **32** Pala nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Nggomizoho wa'ura edamu Nahu makarawi mboto lampa rawi mataho, rakau kai va Ama zi Nahu. Razi samenana lampa rawi ede, ma veku ma kamaikaina nggomizoho mane'e tova Nahu kai wadu?" **33** Cambe va dou-dou Yahudi ede, "Laina vara karawi-Mu ma taho ede zi ne'e tovakai va nami Nggomi kai wadu, pala vara Nggomi i'a ra va'amu Ruma Hatalla. Nggomi savua dou manusia, mane'e kandazi weki ndai-Mu Ruma Hatalla." **34** Edempara cambe va Ruma Isa, "Savua laina zi ade Buku Hukum nggomizoho ratunti: Nggahi Ruma Hatalla, 'Nggomizoho edezu berhala'? **35** Ndai wa'ura vade va one au ratunti zi ade Alkitab zimangge'e santoi-ntoina. Ndazi, nggara Ruma Hatalla matangara kai 'berhala' zi dou-dou ma tarima nggahi ra eli-Na, **36** vavauku nggomizoho nggahikaimu Nahu ma'i'a ra va'a Ruma Hatalla vara Nahu nggahiku Nahu Ana Ruma Hatalla? Nahu poda rakazale va Ama ro nggaduna zi dunia. **37** Nggara watisi karawi va Nahu rakaukai va Ama, aina imbimu zi Nahu. **38** Pala vara Nahu makarawina, imbipu zi au rakarawi va Nahu ede, konena nggomizoho wati ne'emu imbi zi Nahu. Kai ndedena nggomizoho vade ro loa ka'ao va one Ama ngge'empa savuana lavo Nahu, ro Nahu ngge'empa savua lavo Ama." **39** Sizoho mane'e usaha wali wa'u Ruma Isa, pala Sia

hori weki zi sizohu. **40** Ruma Isa dula mbali lao aka ipa vae va Sori Yordan, zi hizi la Yahya ntoina kandeu karasona dou, edempara ngge'ena ta aka. **41** Mboto dou mamai zi Sia. Nggahi sizohu, "Yahya wati karawina lampa rawi mavisa ra guna, pala sara'a ranggahina mavoha dou ake napodaku." **42** Edempara mboto dou ta aka ma'imbi zi Ruma Isa.

11:1 Savua dou ma ngara la Lazarus nge'e zi Betania sama-sama lavo amancawana la Maria ro la Marta. **2** Maria edezu dou siwe ma lua mina mengi zi ezi Ruma, ro ma'osa kamango kai honggona. Zisavua wakatu la Lazarus hengge. **3** La Maria ro la Marta kahabana zi Ruma Isa, "Ruma, amania madazoho rameci ra ca'u va Ita ede wunga henggena." **4** Wakatu ringa va Ruma Isa haba ede, nggahi Sia, "Supu ake wati zi madekai. Ake ndazikaina loakuzu zi kadese ra kantasakai Ruma Hatalla, ro vara ndedena Ana Ruma Hatalla zi kazese ra kantasa rau." **5** Ruma Isa nameci ra ca'uku la Marta, Maria ro la Lazarus. **6** Pala wakatu Ruma Isa ringa haba va one la Lazarus wunga henggena, Sia sangaja ngge'e zi hizi-Na zua nai wali. **7** Sawa'u va ede Sia ampona nggahi zi anamorizoho-Na, "Maira ndai talaoku dula mbali aka Yudea." **8** Cambe va sizohu, "Pa Guru, vou podapu dou-dou Yahudi mane'e tova Ita kai wadu ro ake Ita mane'eku dula mbali ta aka?" **9** "Savua lainsi aimarai ntoina sampuru zua jam?" nggahi Ruma Isa. "Dou ma lampa zi wakatu aimarai, wati satununa vara sia na'edaku taroa dunia ake. **10** Pala dou ma lampa zi wakatu aimangazi, nasatunuku, vara wati wara taroa zindaina." **11** Ndedeku nggahi va Ruma Isa. Edempara nggahi wali va Sia, "Soba ndai la Lazarus wa'ura maru, pala Nahu zimalao katu'una sia." **12** Nggahi anamori Ruma Isa, "Ruma, nggarasi la Lazarus maru, peasi sia zimataho." **13** Aona nggahi Ruma Isa edezu va one la Lazarus wa'ura made. Pala kacai va sizohu aona nggahi Ruma Isa edezu va one la Lazarus maru biasa. **14** Vara ndedena nggahi Ruma Isa zi sizohu kai ngoa ntirina, "Lazarus wa'ura made. **15** Pala Nahu neo ade rauku Nahu wati wara ta aka, vara nancewi tahopu zi ru'u va nggomizoho, loakuzu nggomizoho imbi. Mai ndai talaora ake zi la Lazarus." **16** Tomas zipehekai "La Ndua" manggahi zi lengazohona masama-sama anamori Ruma Isa, "Mai ndaita lao vatu, co'opu ndai made

sama lavo Sia!" **17** Wakatu Ruma Isa rongga zi hizi ede, la Lazarus wa'ura upa nai ntoina ra'umbu. **18** Betania zeni lavo Yerusalem, kira-kira tolu kilo mete zo'ona. **19** Mboto dou Yahudi mawa'ura mai tio la Marta ro la Maria zimarere sizoho vara made amania. **20** Wakatu ringa va la Marta va one Ruma Isa mamai, sia losa weha aona Ruma Isa, pala la Maria ngge'e zi uma. **21** Nggahi la Marta zi Ruma Isa, "Ruma, paina wara Ruma ta ake wakatu ede, pasti amania mada wati zimamade. **22** Konena ndede vade va mada va one wakatu ake wa'u Ruma Hatalla zimambei au-au raziraho va Ita zi Sia." **23** "Amaniamu zimamori mbali," nggahi Ruma Isa zi Marta. **24** Cambe va la Marta, "Mada kavade la Lazarus zimamori mbali wakatu kamori mbali dou mamade peasi zi Ainaina Kiama." **25** "Nahuku ma mbei mori ro makamori mbali dou mamade," nggahi Ruma Isa zi Marta. "Dou ma imbi zi Nahu zimamori mbali, konena sia wa'ura made. **26** Ro dou mamori ma imbi zi Nahu, santoi-ntoina wati zimamade. Savua ma'imbiku nggomi zi lampa rawi ede?" **27** "Ruma," cambe va la Marta, "mada ka'imbiku Ita Ana Ruma Hatalla, Sangaji Mambei salama zimamai zi dunia ake." **28** Sawa'u va nggahi ndede la Marta, sia lao ouna la Maria, sa'ena ro ngoa kanarina zi sia, "Pa Guru wara ta ake; Sia sozina nggomi." **29** Ringana ede la Maria tu'u rocina, edempara lao rakana Ruma Isa. **30** Wakatu ede, Ruma Isa watipu lu'una zi desa. Sia mbuipu zi hizi raweha aokai va la Marta. **31** Dou-dou Yahudi ma wunga rere la Maria zi uma, edana la Maria tu'u ro lao losa rocina; ndazi sizoho lao vatuna sia, vara kacai va sizoho sia nalao nangiku aka rade. **32** Wakatu Maria rongga zi hizi Ruma Isa ro edana Sia, suju nempa va la Maria zi tando Sia ro nggahina, "Ruma, paisi wara Ita ta ake wakatu ede, pasti amania mada wati madena." **33** Wakatu eda va Ruma Isa nangi la Maria, ro dou-dou Yahudi ma mai sama lavo la Maria manangi rau, nata ade-Na, ro Sia zi edamu na'ipiku ncoki ade-Na. **34** Ndazi sozi va Sia zi sizoho, "Taveku nggomizoho umbukaimu sia?" "Mai tatiopu, Ruma," cambe va sizoho. **35** Edempara nangi Ruma Isa. **36** Ndazi nggahi va dou-dou Yahudi ede, "Tiopu, nawancuku meci ra ca'una zi la Lazarus!" **37** Pala wara zi ade weki sizoho ma nggahi, "Sia nandawiku dou mambuda ndazi loa eda, vavauku Sia wati loana tapa loakuzu la Lazarus aina madena?" **38** Ruma

Isa na'ipiku ncoki ade wali-Na, edempara laona aka rade. Rade ede edezu savua karombo ravonto kai wadu na'e. **39** "Kiri pesopu wadu ede," nggahi Ruma Isa. Cambe va la Marta, amancawa dou ma made ede, "Pala, Ruma, sia wa'ura upa nai ra'umbu. Tantu wa'ura wou mbai!" **40** Nggahi Ruma Isa zi la Marta, "Wa'ura nggahi va Nahu zi nggomi: Nggara ma'imbisi va nggomi, nggomi zima'eda, poda na'ipiku na'ena kuasa Ruma Hatalla!" **41** Edempara sizoho pesona wadu ede. Edempara Ruma Isa zongana langi ro nggahi-Na, "Tarima kasi, Ama, vara Ita wa'ura ringata Mada. **42** Mada kavade va one Ita maringa ncauku Mada, pala Mada manggahi ake, zi ru'u va dou-dou ma wara ta ake; loakuzu sizoho imbina va one Ita ma ranggadu Mada." **43** Sawa'u va nggahi ndedena, Ruma Isa nggahi kana'ena, "Lazarus losara!" **44** Edempara losa dou ma wa'ura made ede. Rima ra ezina mbiupu ra ponte kai salolo, ro pahuna ravonto kai satove salolo pontekai pahu. "Salo'apu salolona loakuzu sia loa lampa," nggahi Ruma Isa zi dou-dou ta ede. **45** Mboto dou-dou zi ade weki dou-dou Yahudi ma mai tio la Maria, imbi zi Ruma Isa wakatu sizoho edana lampa rawi mandazi ede. **46** Pala pila-pila dou zi ade weki sizoho malao aka dou Farisi ro ngoana au wa'u rakarawi va Ruma Isa. **47** Vara ndedena dou-dou Farisi ro dou-dou mana'ekai imam mbolona lavo Mahkama Agama. Nggahi sizoho, "Auku zi karawi va ndai? Dou ake ndawina mboto rawi mavisa ra guna! **48** Nggara co'o ntuwusi va ndai Sia vune ake samenana dou zima'imbi zi Sia. Cumpukaina dou mana'ekai Roma zimamai ro kalelina Bait Allah ro sara'a bangsa ndaita!" **49** Savua dou zi ade weki sizoho ma ngara Kayafas, dou mana'ekai imam-imam wakatu mba'ana ede, manggahi, "Nggomizoho wati vademu au-au. **50** Savua nggomizoho wati kawaramu weki va one zi ru'u ela ra dou, natahopu savua dou mamade ntewi kaisi sara'ana bangsa maleli?" **51** Sapodakaina Kayafas nggahi ndedena, laina razi kananu ndaina. Pala kai dou mana'ekai imam-imam wakatu mba'ana ede sia makaronggana ranggahi Ruma va one Ruma Isa zimamade zi ru'u va bangsa Yahudi. **52** Ro laina zi ru'u va bangsa Yahudi mpoa, pala zimakavoro ro zimasavuana ana-ana Ruma Hatalla ma ncengga rero. **53** Tampu'u ainaina ede dou-dou mana'ekai Yahudi mafakana ne'e hade Ruma Isa. **54** Vara ndedena Ruma Isa wati

walira kizi zi tando dou mamboto zi woha dou Yahudi, Sia tu'u wi'ina Yudea, edempara laona aka kota mangara Efraim zeni lavo so sarae. Ta ede Sia ngge'e samana lavo anamorizoho-Na. **55** Wakatu ede wa'ura zeni Ainaina Aruraja Paskah Yahudi. Mbotora dou-dou razi desa-desa wa'ura lao aka Yerusalem zi kalampakaina upacara karaso sarumbu sawatipu ndihakai ede. **56** Siazoho ngupana Ruma Isa, ro wakatu kavoro weki zi Bait Allah, nggahi sizoho zi savua lavo masavuana, "Auku kananu nggomi? Kombi Sia wati maina zi ndihakai ake," **57** Siazoho nggahi ndedekaina vara dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou Farisi wa'ura kalosana parenta va one dou ma vade tave warakai Ruma Isa, pavuaku lapona loakuzu Sia zi wa'u.

12:1 Ini nai sawatipu Ainaina Aruraja Paskah, Ruma Isa lao aka Betania. Zi hizi ede ngge'ekai la Lazarus rawa'u kamori mbali va Sia razi madena. **2** Ta aka Ruma Isa mbei ao va sizoho ngaha ra nono, ro la Marta masadia weana. Lazarus ro dou-dou mamai doho ngaha sama lavo Ruma Isa. **3** Edempara mai la Maria kai kira-kira sadompo lite mina mengi narwastu ma nggali poda co'ina. Sia luana mina ede zi ezi Ruma Isa, edempara osana kai honggona. Sara'a uma ede ndazi wou mengi va mina mengi ede. **4** Pala la Yudas Iskariot, savua dou ade weki anamori Ruma Isa -- ma sawa'u va ede zimazonggo Sia zi dou-dou ma musu-Na -- manggahi, **5** "Vavauku mina mengi ede zidalanda kai co'i tolu ratu piti salaka, ro pitina zi mbei zi dou mancoki mori?" **6** Nggahi ndedekai la Yudas laina vara sia matio ra ntanda dou mancoki mori, pala vara sia dou mampanga. Sia ntuwura wehana piti zi kas rakasamakai rawi'i zi sia. **7** Pala nggahi Ruma Isa, "Co'opu dou siwe ede! Sia karawina ake zi ru'u va ainaina umbukai Nahu. **8** Dou mancoki mori wara ncau zi ade woha nggomizoho, pala Nahu wati." **9** Mboto dou Yahudi maringana va one Ruma Isa wara zi Betania, ndazi sizoho laona ta aka. Siazoho lao laina vara Ruma Isa mpoa, pala vara sizoho mane'e eda rau la Lazarus ma wa'ura kamori mbali razi madena va Ruma Isa. **10** Vara edana dou-dou mana'ekai imam nane'eku hade la Lazarus rau; **11** vara sia makandazina mboto dou Yahudi tu'u wi'ina sizoho ro imbi zi Ruma Isa. **12** Vala ai sanai dou mamboto ma

wa'ura mai zi kandihakaina Paskah maringana va one Ruma Isa wunga ade lampakaina lao aka Yerusalem. **13** Ndazi sizoho wehana ro'o haju palem edempara lao weha aona Sia, ro nggahina salahona, "Zese ra ntasa zi ru'u Ruma Hatalla! Taho ra ntai Sia ma mai kai ngara Ruma. Taho ra ntai Sangaji Israel!" **14** Ruma Isa rakana savua keledai ndara, ro nentena. Edempara ndazira ratunti zi ade Alkitab: **15** "Aina dahu, ana dou siwe Sion! Tiopu Sangajimu mamai, manente savua keledai ndara!" **16** Ziwakatu ede anamori Ruma Isa watipu loana ka'ao sara'ana ede. Pala sawa'u va Ruma Isa zi kazese ra kantasa kai made-Na, sizoho ampona kawaraku va one rakarawi va dou-dou zi Sia wa'ura tunti ade Alkitab mavoha Sia. **17** Dou-dou ma wara wakatu Ruma Isa ma'ou la Lazarus losa zi ade rade ro kamorina razi madena, manuntu ra nggahi ncau mavoha lampa rawi ede. **18** Vara ndedena dou mamboto ede lao aka Ruma Isa vara sizoho maringana va one Siaku ma wa'ura karawi mavisa ra guna ede. **19** Ndazi dou-dou Farisi nggahina zi savua dou lavo masavuana, "Ndai wati loata karawi au-au! Tiopu, samenana dunia lao vatu Sia!" **20** Zi ade woha dou-dou ma lao aka Yerusalem mane'e lao sambea wakatu ndihakai ede wara rauja pila-pila dou Yunani. **21** Sizoho mai rakana la Filipus ro nggahina, "Cina, nggara loasi, nami mane'e eda angi lavo Isa." (Filipus razi Betsaida zi Galilea.) **22** Edempara la Filipus lao ngoana ede zi la Andreas, ro sawa'u va ede sizoho zuana karonggana zi Ruma Isa. **23** Nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Wa'ura raka wakatuna Ana Manusia zi kazese ra kantasa. **24** Nancihi podaku nggahi va Nahu ake: Nggara sanggini gando watisi ngguza zi dana ro madena, gando ede nangge'empa sanggini. Pala madesi isi gando ede, ampona wara hasina mamboto gando. **25** Dou ma meci ra ca'u morina zimambora morina. Pala dou madaca'u morina zi dunia ake, zimasandaka mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **26** Dou ma ne'e karawi wea Nahu pavuaku vatuna Nahu; loakuzu ada Nahu loa sama lavo Nahu tavera warakai Nahu. Dou ma karawi wea Nahu zi horoma va Ama Nahu." **27** "Darura ade-Ku; auku zi nggahi va Nahu ake? Savua pavuaku nggahi va Nahu, 'Ama, horipu Mada razi wakatu ake'? Pala justru zima'iu wakatu susa ra ncoki akeku maikai Mada. **28** Ama, zese ra ntasa ngara Ita!" Edempara wara ringa eli razi langi

manggahi, "Nahu wa'ura kazese ra kantasaku Sia, ro Nahu zimakazese ra kantasa walina Sia." **29** Dou mamboto ma wara ta ede maringana eli ede. Nggahi sizohu, "Aka karece ai!" Pala wara rauja ma nggahi, "Laina! Mala'eka manuntu lavo Sia!" **30** Edempara nggahi Ruma Isa zi sizohu, "Ringakaimu eli ede, laina zi ru'u pentikai va Nahu, pala zi ru'u pentikai nggomizohu. **31** Ake wa'ura wakatuna dunia zi paresa; ake makuasa zi dunia ake zikakoa. **32** Pala Nahu ake, nggara wa'usi Nahu zikazese ra kantasa ese wawo dunia, Nahu zimahinti sara'a dou zi Nahu." **33** Nggahi ndedekai Sia zi katadakaina vuneku carana made-Na. **34** Nggahi dou mamboto ede zi Sia, "Nggahi Buku Hukum madazohu, Sangaji Mambei salama zimamori santoi-ntoina. Vuneku loata Ita nggahi va one Ana Manusia pavuaku zi kazese ra kantasa ese wawo dunia? Couku Ana Manusia ede?" **35** Cambe va Ruma Isa, "Cuma ru'u samporompa taroa ede wara zi ade woha nggomizohu. Ndazi, lampapu ntawi taroa ede mbuipu warana, loakuzu nggomizohu aina voha va marindikaina. Dou ma lampa zi ade rindikaina wati vadena tave laokaina. **36** Imbipu zi taroa ede, ntawi taroa ede mbuipu warana zi nggomizohu, loakuzu nggomizohu ndazimu ana-ana taroa." Sawa'u va nggahi ndede Ruma Isa, Sia lao tu'u wi'ina hizi ede, ro wati ngawana katada weki zi sizohu. **37** Konena wa'ura mboto rakarawina mavisa ra guna rakarawi va Ruma Isa zi tando sizohu, sizohu wati imbina zi Sia. **38** Edempara ndazira au ranggahi va Nabi Yesaya, "Ruma, couku ma imbi zi haba madazohu? Zi couku kuasa Ruma zi katadakai?" **39** Vara ndedena sizohu wati ngawana imbi, vara la Yesaya wa'ura nggahi rauna, "Nggahi Ruma Hatalla, **40** 'Nahu makambudana mada sizohu, zimakaterana ade sizohu; loakuzu mada sizohu wati loana eda, fiki ra kananu sizohu wati loana ka'ao. Loakuzu sizohu aina mbali zi Nahu, edempara Nahu katahoku supu sizohu.'" **41** Nggahi ndedekai la Yesaya vara sia wa'ura edana na'e kuasa Ruma Isa, ro manuntu ra nggahina mavoha Sia. **42** Kone ndedena, mboto dou, kone zi ade weki dou mana'ekai Yahudi imbi zi Ruma Isa. Pala sizohu wati disana mangaku ede kai ngoa ntiri, vara sizohu nadahuku zi dou-dou Farisi kombisi nakantaku lu'u zi ade uma sambeakai. **43** Sizohu na'ipipu ca'una raka roi va manusia ntwi kaisi rakaco'i va Ruma Hatalla. **44**

Edempara nggahi Ruma Isa, "Dou ma imbi zi Nahu, laina zi Nahu imbikaina, pala zi Sia ma ranggadu Nahu. **45** Ro dou ma eda Nahu, na'edaku Sia ma ranggadu Nahu. **46** Nahu maiku zi dunia kai taroa, loakuzu sara'ana dou ma imbi zi Nahu vavaina ngge'ena zi ade rindikaina. **47** Dou ma ringa ra kade'ena ngoa ra tei va Nahu, pala wati vatuna -- laina Nahu mahukum sia. Vara maikai Nahu laina zimahukumna dunia ake, pala zimakasalamana. **48** Dou ma daca'u Nahu ro wati kade'ena nggahi ra eli Nahu, wa'ura wara ma zimaparesana. Nggahi ra eli rakarongga va nahu, edeku zimaparesana zi Ainaina Kiama. **49** Vara Nahu wati nuntu ra nggahiku zi rakane'e ndai-Ku; Ama ma ranggadu Nahu, Siaku ma rakauna zi Nahu auku pavua zi karawi va Nahu ro zi karongga va Nahu. **50** Ro Nahu kavade va one parenta-Na ede mambei mori masapodakaina ro ma'ederahizi. Ndazi Nahu makaronggana vune rangoa ra tei va Ama zi Nahu."

13:1 Sanai sawatipu Ainaina Aruraja Paskah, Ruma Isa navadeku va one wa'ura wakatauna Sia tu'u wi'ina dunia ake zilao mbalikaina aka Ama-Na. Sia nameci ra ca'uku dou-dou ma ndazi ntau-Na zi dunia, ro Sia nangge'empa meci ra ca'una sizoho sampe cumpukaina. **2** Ruma Isa ro anamorizoho-Na wunga ngaha sambiana. Ibilis wa'ura kalu'una niana ede zi ade la Yudas ana la Simon Iskariot zizonggokaina Ruma Isa zi dou-dou ma musu-Na. **3** Ruma Isa navadeku va one Ama-Na wa'ura zonggo mbeina sara'ana kuasa zi Sia. Sia navade rauku va one Sia ramaina ta Ruma Hatalla ro zimadula mbali zi Ruma Hatalla. **4** Vara ndedena Sia kizi, runcu jumba-Na, ro zikina kai here loko zi loko-Na. **5** Sawa'u va ede Sia luana oi zi ade savua basi, edempara tampu'una waca wea ezi anamorizoho-Na ro kamangona kai here loko raziki zi loko-Na. **6** Rakara Sia zi la Simon Petrus, ma nggahi, "Ruma, wati lu'ukai va aka Ruma ma waca wea ezi mada?" **7** Cambe va Ruma Isa, "Ake nggomi wati loamu ka'ao au rakarawi va Nahu ake, pala peasi nggomi zimaloa ka'ao." **8** "Aina, Ruma," nggahi la Petrus zi Ruma Isa, "Ai to'ina Ruma mawaca wea ezi mada!" Pala cambe va Ruma Isa, "Nggara watisi waca va Nahu nggomi, nggomi wati wara campo au-aumu lavo Nahu." **9** Nggahi la

Simon Petrus, "Nggara ndedesi, Ruma, aina ezi mada mpoa, pala rima ro tuta mada rau!" **10** "Dou ma wa'ura ndeu, nawa'ura raso sara'ana," nggahi Ruma Isa zi la Petrus. "Sia wati paraluna zi karaso wali; selasi ezina. Nggomizoho ake wa'ura raso, pala wati sara'ana." **11** (Ruma Isa wa'ura vade couku zimazonggo Sia zi dou-dou ma musu-Na. Vara ndedena nggahi Sia, "Nggomizoho ake wa'ura raso, pala wati sara'ana.") **12** Sawa'u va Ruma Isa waca weana ezi sizoho, Sia kani mbalina jumba-Na ro doho mbalina. Edempara nggahi Sia zi sizoho, "Savua maloa ka'ao va nggomizoho au rakarawi va Nahu zi nggomizoho voupu ake?" **13** Nggomizoho oumu Nahu Guru ro Ruma. Ro poda nandedeku. **14** Nggara Nahu ake Ruma ro Guru nggomizoho mawaca wea ezimu, nggomizoho pavua raupu waca kali cempe ezi angimu. **15** Nahu mambei conto mataho ake zi nggomizoho, loakuzu nggomizoho karawi raumu au rakarawi va Nahu zi nggomizoho. **16** Nancihi poda nggahi-Ku ake: Savua dou ada wati ncewi na'ena zi rumana, ro savua dou ranggadu wati ncewi na'ena zi dou ma ranggaduna. **17** Nggara wa'usi vade va nggomizoho sara'ana ake, taho ra ntika nggomizoho makarawisi. **18** Au ranggahi Nahu ake laina mavoha nggomizoho sara'ana. Nahu vade cou-cou ma wa'ura kazale va Nahu. Pala au ratunti ade Alkitab, pavuaku ndazina, edezu 'Dou ma ngaha sama lavo Nahu, zimazonggo Nahu zi dou-dou ma musu Nahu.' **19** Lampa rawi ede karongga va Nahu zi nggomizoho ake, sawatipu ndazina, loakuzu ndazina lampa rawi ede peasi, nggomizoho zima'imbi va one Nahuku Sia ma zi pehe kai NAHU WARA. **20** Nancihi podaku nggahi Nahu ake: Cou matarima ao dou ranggadu va Nahu, natarimaku Nahu. Ro cou matarima Nahu, natarimaku Sia ma ranggadu Nahu." **21** Sawa'u va nggahi ndedena Ruma Isa, Sia na'ipiku lalai ade-Na. Edempara Sia nggahina, "Ncihi poda nggahi-Ku ake: Savua dou zi ade weki nggomizoho zimazonggo Nahu zi dou-dou ma musu Nahu." **22** Anamori-Na ntanda angi menana kai mbora mena akana vara wati vadena couku makasu ede. **23** Anamori ma ipi meci ra ca'u va Ruma Isa doho zi kompe Ruma Isa. **24** La Simon Petrus mambei isara zi sia, loakuzu sia masozi zi Ruma Isa couku makasu-Na. **25** Ndazi anamori ede doho peduna zi Ruma Isa, ro sozina, "Couku sia, Ruma?" **26** Cambe va Ruma Isa, "Dou zi mbei va

Nahu roti razeta va Nahu ade mangko, siaku douna." Edempara Ruma Isa wehana sadompo roti, zetana zi ade mangko; edempara mbeina zi la Yudas ana la Simon Iskariot. **27** Sawa'u va la Yudas tarimana roti ede, Ibilis lu'una zi adena. Edempara nggahi va Ruma Isa zi sia, "Karawi rocipu au zi ne'e karawi va nggomi." **28** Wati kone savua dou zi ade weki sizoho ma doho ngaha ra nono ta ede maloa ka'ao vavauku Ruma Isa nggahi ndedekaina zi la Yudas. **29** Wara ma kacai Ruma Isa makau la Yudas weli au-au zi paralu zi ngaha ndihakai ede, atao mbei piti zi ru'u va dou mancoki mori -- vara la Yudas edezu dou manenti piti kas sizoho. **30** Sawa'u va la Yudas tarimana roti ede, sia losa lalona. Ai wa'ura rindi. **31** Sawa'u va lao la Yudas, nggahi Ruma Isa, "Ake Ana Manusia zi kadese ra kantasa, ro Ruma Hatalla zi kazese ra kantasa kai ncai Sia. **32** Nggara Ruma Hatalla zi kazese ra kantasa kai ncai Sia, Sia rau zi kazese ra kantasa va Ruma Hatalla kai weki ndai-Na. Mala Ruma Hatalla zimakazese ra kantasa rocina Sia. **33** Ana-ana-Ku, Nahu wati zimangge'e nto'i wali lavo nggomizoho. Nggomizoho zimangupa Nahu, pala vune rawa'u nggahi va Nahu zi dou-dou mana'ekai Yahudi, ndede rau zi nggahi va Nahu zi nggomizoho; aka hizi zi laokai va Nahu, nggomizoho wati loamu maikai. **34** Lampa rawi vou zi mbei va Nahu nggomizoho: Meci ra ca'upu zi savua lavo masavuana. Sama vune Nahu mameci ra ca'u nggomizoho, ndede rauja nggomizoho pavuaku meci ra ca'u kali cempe angimu. **35** Nggara nggomizoho macua meci ra ca'usi angimu, samenana dou zimavade va one nggomizoho anamori Nahu." **36** "Ruma, Ruma mane'e lao taveku?" sozi va la Simon Petrus zi Ruma Isa. Cambe va Ruma Isa, "Tavera laokai Nahu, nggomi wati loamu lao vatu ake. Nggomi zimavatu kento Nahu." **37** "Ruma, vavauku mada wati loaku vatu Ita ake?" sozi va la Petrus wali. "Mada karela made zi ru'u va Ruma!" **38** Cambe va Ruma Isa, "Savua poda nggomi marela made zi ru'u va Nahu? Zivademu, sawatipu koko janga peasi, nggomi wa'ura tolu kali nggahimu va one nggomi wati patamu Nahu!"

14:1 "Aina darura mena ademu," nggahi Ruma Isa zi sizoho. "Imbipu zi Ruma Hatalla, ro imbi raupu zi Nahu. **2** Zi uma Ama-Ku mboto hizi

ngge'ekai. Nahu laoku ta aka zimasadia weamu hizi zi ru'u va nggomizoho. Nahu wati zimangahi ndede zi nggomizoho, nggara watisi ndazi ndedena. **3** Sawa'u va lao sadia wea va Nahu hizi zi ru'u va nggomizoho, Nahu zimamai mbali ro weha aoku nggomizoho, loakuzu tavera warakai Nahu, ta ede rau warakai nggomizoho. **4** Aka hizi laokai Nahu nggomizoho mavadeku ncaina." **5** Edempara nggahi la Tomas zi Ruma Isa, "Ruma, madazoho wati vadeta taveku zi laokai Ruma, vuneku zi vadekai va madazoho ncaina?" **6** Cambe va Ruma Isa, "Nahuku ncai zipatakai Ruma Hatalla ro zirakakai mori. Wati kone savua dou rau maloa mai zi Ama, nggara watisi kai ncai Nahu. **7** Nggomizoho mapatasi Nahu, pasti nggomizoho mapata rauku Ama Nahu. Ake nggomizoho wa'ura patamu Sia, ro wa'ura edamu Sia." **8** Edempara nggahi la Filipus zi Ruma Isa, "Ruma, taturu tei to'ipu zi madazoho Ama, loakuzu ncihi ade madazoho." **9** Pala cambe va Ruma Isa, "Wa'ura nto'i poda Nahu wara sama-sama lavo nggomizoho, ro wati ngge'epu patamu Nahu, Filipus? Dou ma wa'ura eda Nahu, wa'ura edana Ama. Vuneku loamu nggahi, 'Turu teipu Ama zi madazoho'? **10** Filipus! Savua wati imbi va nggomi, va one Nahu masavua lavo Ama, ro Ama masavua lavo Nahu? Au ranggahi va Nahu zi nggomi, wati nggahi va Nahura zi ade weki ndai-Ku. Ama mangge'empa savua lavo Nahu, Siaku ma karawi sara'ana ede. **11** Imbipu zi Nahu, vara Nahu masavua lavo Ama ro Ama masavua lavo Nahu. Atao sakura-kurana, imbipu va one au rawa'u karawi va Nahu. **12** Ncihi poda nggahi va Nahu ake: Dou ma imbi zi Nahu, zimakarawi au rawa'u karawi va Nahu, -- mala sia zimanaha karawi ma ncewi na'e wali -- vara Nahu malao aka Ama. **13** Ro au-au raraho va nggomizoho kai ngara Nahu, ede zi karawi va Nahu zi ru'u va nggomizoho, loakuzu Ama zi kazese ra kantasa kai ncai Ana. **14** Au-aura raho va nggomizoho kai ngara Nahu, Nahu zimakarawina." **15** "Nggara nggomizoho mameci ra ca'u Nahu, nggomizoho makarawiku raparentakai va Nahu. **16** Nahu zimaraho zi Ama, ro Sia zimambeina zi nggomizoho Mabantu makalaina, zimangge'e sama lavo nggomizoho santoi-ntoina. **17** Sia edezu Roh Allah zimakatadana mapoda mavoha Ruma Hatalla. Dunia wati loana tarima Sia, vara wati eda atao pata-Na. Pala nggomizoho mapataku Sia, vara Sia

mangge'e sama lavo nggomizoho ro zimandazi savua lavo nggomizoho. **18** Nggomizoho wati ziwi'i paki kese va Nahu kai dou makasi pahu. Nahu zimamai mbali zi nggomizoho. **19** Zisamporo walimpa dunia wati zima'eda Nahu wali. Pala nggomizoho zima'eda Nahu. Ro vara Nahu mori, nggomizoho rau zimamori. **20** Naraka ainaina ede, nggomizoho zimavade va one Nahu savua lavo Ama, nggomizoho savua lavo Nahu, ro Nahu savua lavo nggomizoho. **21** Dou ma tarima rakaukai va Nahu ro makarawina, siaku ma meci ra ca'u Nahu. Ama-Ku zimameci ra ca'una dou ma meci ra ca'u Nahu. Nahu rau zimameci ra ca'u dou ede ro makatada weki Nahu zi sia." **22** Yudas (laina la Yudas Iskariot) masozi zi Ruma Isa, "Ruma, vavauku Ruma ngawakaita katada weki zi madazoho ro laina zi dunia?" **23** Cambe va Ruma Isa, "Dou ma meci ra ca'u Nahu, zimavatu ngoa ra tei va Nahu. Ama-Ku zimameci ra ca'una sia. Ama ro Nahu zimamai zi sia ro ngge'e sama lavo sia. **24** Dou ma wati meci ra ca'u Nahu, wati vatuna ngoa ra tei va Nahu. Ngoa ra tei raringa va nggomizoho ede, laina razi Nahu, malaisi razi Ama ma ranggadu Nahu. **25** Sara'ana ede nggahi va Nahu zi nggomizoho salama Nahu mbuipu lavo nggomizoho. **26** Pala Roh Allah, Mabantu zi nggadu va Ama kai ngara Nahu, Siaku zimangoa ra tei nggomizoho sara'ana ro zimakawarana nggomizoho zi sara'ana ma wa'ura ngoa va Nahu zi nggomizoho. **27** Taho ra ntai zi wi'i va Nahu zi nggomizoho. Taho ra ntai ndai Nahu zi mbei va Nahu zi nggomizoho. Rambei va Nahu ede laina vune rambei va dunia zi nggomizoho. Aina darura ademu, aina dahu. **28** Nggomizoho wa'ura ringamu nggahi Nahu, 'Nahu zimalao, pala Nahu zimamai mbali zi nggomizoho'. Nggara nggomizoho mameci ra ca'usi Nahu, nggomizoho zimasana Nahu malao aka Ama, vara Ama mancewi na'e ntwi kaisi Nahu. **29** Nahu mangoana ede zi nggomizoho ake, sawatipu ndazi sara'ana, loakuzu nandazisi pea, nggomizoho zima'imbi. **30** Nahu wati zimanuntu ra nggahi mancewi mboto wali lavo nggomizoho, vara wa'ura wakatuna dou makuasakai dunia ake maina. Pala sia wati ntauna kuasa zi weki Nahu. **31** Pala sara'ana ede pavuaku ndazina loakuzu dunia kawarana weki va one Nahu mameci ra ca'u Ama ro makarawi sara'ana rakaukai va Ama zi Nahu. Maira ndai talao pesoku weki ta ake."

15:1 Nggahi wali Ruma Isa, "Nahuku fu'u anggo ma sapodakaina, ro Ama-Ku edezu makarawi nggarona. **2** Sanikina sanga Nahu ma wati mbua, nadompoku va Sia, ro sanikina sanga ma mbua, ro'ona zikalao sarundena va Sia loakuzu nanaha ipi wali mboto wuana. **3** Nggomizoho wa'ura raso vara ngoa ra tei rambei va Nahu zi nggomizoho. **4** Ngge'epu savua lavo Nahu ro Nahu rau mangge'empa savua lavo nggomizoho. Sangana wati loana mbua ndaina, selasi nggara nambuipusi zi fu'una. Ndede walija nggomizoho maloa mbua, nggara ngge'empa savuamu lavo Nahu. **5** Nahuku fu'u anggo, ro nggomizoho sanga-sangana. Dou ma ngge'empa savuana lavo Nahu ro Nahu lavo sia, zimambua mboto; vara watisi va Nahu, nggomizoho wati loamu karawi au-au. **6** Dou ma wati mbuipu savuana lavo Nahu, zipaki vune sanga haju, edempara ndazi mango. Sanga-sanga vune ede zikavoro ro zipaki zi ade afi, edempara zi ka'a. **7** Nggomizoho mambuipusi savuamu lavo Nahu ro rangoa ra tei va Nahu ngge'e zi ademu, rahopu zi Ama au-au zi ne'e va nggomizoho; rarahomu ede zi mbei wea. **8** Nggara mbotosi karawi mataho va nggomizoho, Ama-Ku zi kazese ra kantasa; ro kai ndedena nggomizoho poda-poda ndazi anamori Nahu. **9** Vune Ama mameci ra ca'u Nahu, ndedeku Nahu mameci ra ca'u nggomizoho. Pavuapu nggomizoho ngge'empa mori vune dou zi meci ra ca'u va Nahu. **10** Nggara kalampasi va nggomizoho rakaukai va Nahu, nggomizoho ngge'empa to'amu zi meci ra ca'u va Nahu, sama vune Nahu mangge'empa to'a zi meci ra ca'u Ama vara kalampaku rakaukai-Na. **11** Sara'ana ake ngoa va Nahu zi nggomizoho, loakuzu sana ade Nahu wara zi ademu, ro sana ade nggomizoho mandazi mpuruna. **12** Akeku zi kaukai va Nahu: Meci ra ca'upu zi savua lavo masavuana, sama vune Nahu mameci ra ca'u nggomizoho. **13** Dou ma ipi poda meci ra ca'u sobazohona edezu dou ma mbei mori razi ru'u va siazoho. **14** Nggomizoho edezu soba-soba Nahu, nggara karawisi va nggomizoho au rakaukai va Nahu zi nggomizoho. **15** Nggomizoho wati walira oukai va Nahu ada, vara ada wati vadena au wunga karawi va rumana. Nggomizoho zi oukai va Nahu soba, vara sara'ana raringa va Nahu zi Ama, wa'ura ngoa va Nahu zi nggomizoho. **16** Laina nggomizoho ma kazale Nahu. Nahuku ma kazalena nggomizoho, ro

makau lao nggomizoho zimambua mamboto -- wua-wua ma daloa leli. Ndazi Ama zimambeina zi nggomizoho au-au raraho va nggomizoho zi Sia kai ngara Nahu. **17** Akeku zi kaukai va Nahu zi karawi va nggomizoho: Meci ra ca'upu zi savua lavo savuana." **18** "Nggomizoho wati ca'usi va dunia, kawarapu va one Nahu wa'ura ulu daca'u va dunia. **19** Pai nggomizoho ntau dunia, nggomizoho zi meci ra ca'u va dunia kai ntauna. Pala Nahu wa'ura kazaleku nggomizoho zi dunia ake, ndazi nggomizoho lai walina ntau dunia. Vara ndedena dunia wati ca'ukaina zi nggomizoho. **20** Kawarapu au ranggahi va Nahu zi nggomizoho, 'Ada wati ncewi na'ena ntewi kaisi lavo rumana.' Nggarasi sizoho wa'ura kancokina Nahu, sizoho zimakancoki nggomizoho rau. Sizoho nggara navatusi ngoa ra tei va Nahu, sizoho navatu rauku ngoa ra tei va nggomizoho. **21** Sara'ana ede zi karawi va sizoho zi nggomizoho, vara nggomizoho anamori Nahu, vara sizoho wati patana Sia ma ranggaduna Nahu. **22** Pai watisi mai Nahu ro wati ngoa sara'ana ede zi sizoho, sizoho wati dosana. Pala ake sizoho wati ntauna alasa wali zi dosa sizoho. **23** Dou ma daca'u Nahu, nadaca'u Ama-Ku. **24** Pai zi woha sizoho Nahu wati karawiku lampa rawi ma watipu karawi va dou makalai, sizoho wati dosana. Pala ake sizoho wa'ura eda au rakarawi va Nahu, ro sizoho wati ca'una Nahu ro Ama-Ku. **25** Pala pavuaku ndedena, loakuzu ndazina au ratunti zi ade Buku Hukum sizoho, edezu: Sizoho wati ca'una Nahu kai wati ntauna alasa.' **26** Nahu zimanggaduna zi nggomizoho Mabantumumu ma razi Ama. Siaku Roh zimakatadana lampa rawi mapoda mavoha Ruma Hatalla. Namaisi Sia, Sia zimanuntu ra nggahi mavoha Nahu. **27** Ro nggomizoho rau pavuapu mbeimu nuntu ra nggahi mavoha Nahu, vara nggomizoho wa'ura sama-samamu lavo Nahu ra'aipu saramba wa'una.

16:1 Samenana ede zi ngoa va Nahu zi nggomizoho vavaina nggomizoho murtamu. **2** Nggomizoho zi kalosa zi ade uma-uma sambeakai. Ro zimamai wakatuna va one dou ma hade nggomizoho zimakacaina sizoho patu ro to'a zi Ruma Hatalla. **3** Sizoho karawina ede zi nggomizoho vara sizoho watipu patana Ama ro Nahu. **4** Pala ake Nahu zimanggahina ede

zi nggomizoho, loakuzu nandazisi ede peasi, nggomizoho kawarapu va one Nahu wa'ura ngoaku zi nggomizoho." "Lampa rawi ake wati ngoa va Nahu zi nggomizoho aipu saramba wa'una, vara nahu mbuipu sama-samaku lavo nggomizoho. **5** Pala ake Nahu zimalao zi Sia ma ranggadu Nahu; ro wati kone savua dou zi ade weki nggomizoho masozi taveku laokai Nahu. **6** Ake mala nggomizoho madarura ade, vara nggahi ndede Nahu zi nggomizoho. **7** Pala Nahu manggahi ma podana zi nggomizoho: Nancewi tahopu ziru'u va nggomizoho, nggara laosi Nahu; vara nggara Nahu watisi laoku, Mabantumumu ede wati zimamai zi nggomizoho. Pala laosi Nahu, Nahu zimanggadu Sia zi nggomizoho. **8** Nggara namaisi Sia, Sia zimakatadana zi dunia aona ma poda mavoha dosa, zi au ramapoda, ro razi hukuma Allah. **9** Sia zimanggahina va one watisi imbi zi Nahu edezu dosa; **10** va one Nahu poda, vara Nahu lao zi Ama ro nggomizoho wati zima'eda Nahu wali; **11** ro va one Ruma Hatalla wa'ura tampu'una hukumna, vara makuasakai dunia ake wa'ura zihukum. **12** Mbotu walipu zi ne'e nggahi va Nahu zi nggomizoho, pala wakatu ake nggomizoho watipu sanggo tarima. **13** Pala nggara Roh ede namaisi, edezu Sia ma katadana lampa rawi ma poda mavoha Ruma Hatalla, nggomizoho zizende va Sia zi patakaimu sara'a lampa rawi ma poda. Sia wati zimanuntu ra nggahi razi weki ndai-Na, pala zimanuntu ra nggahi au raringa-Na, ro Sia zimangoana zi nggomizoho auku zimandazi zi ainaina makento. **14** Sia zimakazese ra kantasana Nahu, vara au rakarongga-Na zi nggomizoho, ratarima-Na razi Nahu. **15** Sara'ana ma wara zi Ama edezu ntau Nahu. Vara ndedena Nahu nggahi-Ku va one au rakarongga va Roh zi nggomizoho, ratarima-Na razi Nahu." **16** "Zisamporo walimpa nggomizoho wati zima'eda Nahu wali, ro zi samporo walimpa nggomizoho zima'eda Nahu." **17** Pila-pila anamori Ruma Isa tampu'ura sozi savua lavo savuana, "Auku aona Sia nggahi ndedekaina zi ndaita: 'Zisamporo walimpa nggomizoho wati zima'eda Nahu wali, ro wali rau zi samporo walimpa nggomizoho zima'eda Nahu'? Au rauku aona lavo: 'Nahu malao zi Ama?'" **18** Siazoho sozi ntuwuna, "Auku aona, 'samporo'? ndai wati loata ka'ao Sia nuntu ra nggahi-Na mavoha auku!" **19** Ruma Isa navadeku siazoho mane'e sozi zi Sia. Ndazi nggahi Sia, "Wa'ura nggahi va

Nahu akana, 'Zisamporo walimpa, nggomizoho wati edamu nahu wali, ro zi samporo wali nggomizoho zima'eda Nahu wali.' Savua edero zi ngangokai va nggomizoho? **20** Imbipu, nggomizoho zimanangi ro zimazuru zala, pala dunia zimane ade. Nggomizoho zimasusa ade, pala susamu ede zimarungka ndazi neo ade. **21** Nggarasi savua dou siwe mane'empara nggana, sia nasusaku, vara wa'ura raka wakatuna sia susa ra ncokina. Pala wa'usi losa anana, dou siwe ede nanefaku susa ra ncokina vara neo adena va savua ana keana wa'ura wara zi dunia. **22** Ndede rauja lavo nggomizoho: Ake nggomizoho masusa ade, pala Nahu zima'eda angi lavo nggomizoho wali, ndazi ademu zimasana; ro wati kone savua dou maloana weha neo ade ede zi ade nggomizoho. **23** Zi'ainaina ede, nggomizoho wati zimasozi au-au wali zi Nahu. Imbipu: Au-au raraho va nggomizoho zi Ama kai ngara Nahu, ede zi mbei va Ama zi nggomizoho. **24** Sampe wakatu ake nggomizoho watipu rahomu au-au kai ngara Nahu. Rahopu, ndazi nggomizoho zimatarimana, loakuzu mpuruna neo ademu." **25** "Sara'ana ake nggahi va Nahu zi nggomizoho kai conto ra ibara. Pala zimamai wakatuna, Nahu wati zimakani conto ra ibara wali, pala kai ngoa ntiri zi nggomizoho mavoha Ama. **26** Wakatu ede nggomizoho zimaraho zi Ama kai ngara Nahu; zi vademu, Nahu wati zimaraho zi Ama zi ru'u va nggomizoho, **27** vara ndai Ama mameci ra ca'u nggomizoho. Sia mameci ra ca'u nggomizoho vara nggomizoho mameci ra ca'uku Nahu, ro imbimu va one Nahu ma ramai ta Ruma Hatalla. **28** Poda Nahu ma mai razi Ama, ro wa'ura maiku zi ade dunia. Pala ake Nahu tu'u wi'iku dunia zi lao mbaliku aka Ama." **29** Edempara anamori Ruma Isa manggahi zi Sia, "Ake Ruma kai ngoa ntiri ro watira kani kai conto ra ibara, **30** ro madazoho vadeta va one Ruma mavade sara'ana. Wati paraluna kone savua dou masozi au-au zi Ruma. Vara ndedena madazoho imbi Ruma ma ramai ta Ruma Hatalla." **31** Cambe va Ruma Isa zi siazoho, "Ndazi savua ma'imbiku nggomizoho ake? **32** Kawarapu! Wakatuna zimamai, mala wa'ura mai, nggomizoho zi kambari mbura rero. Nggomizoho zimadula aka uma cua ndaimu ro zimatu'u wi'i Nahu kese. Pala Nahu wati keseku vara Ama mawara sama lavo-Ku. **33** Sara'ana ake nggahi va Nahu loakuzu nggomizoho rakamu taho ra ntai vara savuamu lavo Nahu. Zi dunia

nggomizoho zimasusa ra ncoki. Pala kalembopu ademu! Nahu mawa'ura kakoana dunia!"

17:1 Sawa'u va nggahi ndedena, Ruma Isa zongana ese langi ro nggahina, "Ama, ake wa'ura raka wakatuna. Kazese ra kantasapu Ana-Mu, loakuzu Ana-Mu makazese ra kantasa rauna Ama. **2** Ama wa'ura mbeita kuasa zi samenana ela manusia zi Ana, loakuzu Sia mbeina mori masapodakaina ro ma'ederahizi zi samenana dou rambei va Ama zi Sia. **3** Akeku mori masapodakaina ro ma'ederahizi; loakuzu dou mapata Ama, savuampa Ruma Hatalla ma poda, ro mapata Ruma Isa Al Masih ranggadu va Ama. **4** Mada wa'ura kazese ra kantasaku Ama ese wawo dunia ake kai kanggoriku karawi rakau kai va Ama zi Mada. **5** Ama! Kazese ra kantasa to'ipu Mada ake zi Ama, kai kazese ra kantasa rakantau va Mada sama lavo Ama sawatipu kandazi dunia ake. **6** Mada wa'ura kapata weaku Ama zi dou-dou razi dunia ake rawa'u mbei va Ama zi Mada. Siazoho edezu ntau Ama, ro Ama wa'ura mbeita siazoho zi Mada. Siazoho wa'ura vatuna nggahi ra eli Ama. **7** Ake siazoho wa'ura vade va one sara'a rambei va Ama zi Mada ramaina ta Ama. **8** Wa'ura karongga va Mada zi siazoho nggahi ra eli Ama rambei va Ama zi Mada; ro siazoho wa'ura tarimana. Siazoho navadeku va one Mada poda-poda ramaiku ta Ama ro siazoho imbi va one Ama ma ranggadu Mada. **9** Mada do'aku zi ru'u va siazoho. Mada wati do'aku zi ru'u va dunia malaisi zi ru'u va dou-dou ma wa'ura mbei va Ama zi Mada, vara siazoho edezu ntau Ama. **10** Samenana ntau Mada edezu ntau Ama rau; ro samenana ntau Ama edezu ntau Mada rau. Mada zi kazese ra kantasa zi woha siazoho. **11** Ake Mada mai zi Ama. Mada wati ngge'e waliku zi dunia; pala siazoho wara zi dunia. Ama ma raso! Jagapu siazoho kai kuasa ngara Ama, edezu ngara ma rawa'u mbei va Ama zi Mada -- loakuzu siazoho ndazi savua, sama vune Ama lavo Mada rau savua. **12** Wakatu mbuipu Mada sama lavo siazoho, Mada wa'ura jagaku siazoho kai kuasa ngara Ama -- ngara rambei va Ama zi Mada. Mada wa'ura jagaku siazoho lavo wati kone savua dou rau zi ade weki siazoho mamoda, selasi sia pavua zimamoda romo; loakuzu ndazira au ratunti ade Alkitab. **13** Ake Mada maiku zi Ama. Sara'ana ake nggahi

va Mada wakatu Mada mbuipu zi dunia; loakuzu sizohu iu podana neo ade Mada. **14** Mada wa'ura karonggaku zi sizohu nggahi ra eli Ama, ro dunia madaca'u sizohu, vara sizohu laina ntau dunia, sama vune Mada laina ntau dunia. **15** Mada wati rahoku loakuzu Ama maweha sizohu zi ade dunia ake, pala raho va Mada loakuzu Ama majagana sizohu razi La Madavae. **16** Sama vune Mada laina ntau dunia, sizohu rau laina ntau dunia. **17** Kandazi to'ipu sizohu ntau rakalai va Ama kai ncai lampa rawi mapoda; nggahi ra eli Ama edeku lampa rawi mapoda. **18** Vune Ama mawa'ura nggadu Mada zi dunia, ndede rauja Mada manggadu sizohu zi dunia. **19** Ziru'u pentikai va sizohu, Mada mazonggo weki kai ntau rakalai Ama, loakuzu sizohu rau mandazi ntau rakalai Ama kai ncai lampa rawi mapoda. **20** Laina zi ru'u va sizohu mpoa Mada do'aku. Mada do'a ziru'u va dou-dou ma imbi zi Mada va nuntu ra nggahi va sizohu ake. **21** Mada maraho nemba Ama, loakuzu sizohu sara'ana mandazi savua, vune Ama masavua lavo Mada, ro Mada lavo Ama. Raho-raho to'impa sizohu ndazi savuana lavo Ndaita loakuzu dunia imbina va one Ama ma ranggadu Mada. **22** Mada wa'ura mbeiku sizohu zese ra ntasa rambei va Ama zi Mada, loakuzu sizohu ndazi savuana, sama vune Ndaita masavua rau; **23** Mada lavo sizohu, ro Ama lavo Mada; loakuzu sizohu poda-poda savuana. Ndazi dunia zimavade va one Ama ma ranggadu Mada, ro va one Ama mameci ra ca'u sizohu vune Ama mameci ra ca'u Mada. **24** Ama, Mada ne'eku loakuzu sizohu, rambei va Ama zi Mada, wara sama lavona Mada zi hizi warakai Mada, loakuzu sizohu edana zese ra ntasa Mada; edezu zese ra ntasa rambei va Ama zi Mada, vara Ama mameci ra ca'u Mada sawatipu kandazi dunia ake. **25** Ama ma adi! Dunia wati patana Ama, pala Mada kapata Ama; ro dou-dou ake navadeku va one Ama ma ranggadu Mada. **26** Mada wa'ura katadaku ngara Ama zi sizohu; ro Mada kakarawi ncau vune ede, loakuzu meci ra ca'u Ama zi Mada nangge'empa zi ade sizohu lavo Mada masavua lavo sizohu."

18:1 Sawa'u va Ruma Isa do'a ndedena, Sia lavo anamorizoho-Na lao ipa vae va Sori Kidron. Ta ede wara savua nggaro, Ruma Isa lavo anamorizoho-Na lu'u ade nggaro ede. **2** La Yudas mazonggo Ruma Isa zi

dou-dou ma musu-Na ede, navade hizi ede; vara Ruma Isa wa'ura ntuwu poda kavoro weki zi hizi ede lavo anamorizoho-Na. **3** Edempara la Yudas lao aka hizi ede lavo wa'ana mboto tentara Romawi ro pila-pila dou majaga Bait Allah rakakai va dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou Farisi. Siazoho wa'ana zaha, ilo ro obo. **4** Ruma Isa navadeku sara'ana ma zimandazi zi weki ndai-Na. Ndazi Sia mai rakana dou-dou ede ro sozina, "Cou ngupa nggomizoho?" **5** "Isa, dou Nazaret," cambe va siazoho. "Nahuku Sia," nggahi Ruma Isa. La Yudas mazonggo Ruma Isa zi dou-dou ma musu-Na kizi ta ede lavo siazoho. **6** Wakatu nggahi Ruma Isa zi siazoho, "Nahura Sia," siazoho suru menana edempara mbo'ona awa dana. **7** Sozi va Ruma Isa sakali wali zi siazoho, "Nggomizoho cou ngupamu?" "Isa dou Nazaret," cambe va siazoho. **8** "Wa'ura nggahi va Nahu, Nahuku Sia," nggahi va Ruma Isa. "Ro nggara napodasi Nahu zi ngupa va nggomizoho, co'opu siazoho ma kalaina ake lao." **9** (Kai nggahi ndedena, ndazira au ranggahi va Ruma Isa sawatipu va ede: "Ama, razi dou-dou rambei va Ama zi Mada, wati kone savua dou ma moda.") **10** La Simon Petrus ma wa'a savua peda, olona edempara fati kakorina fiko wana ada dou mana'ekai imam-imam. Ngara ada ede la Malkus. **11** Edempara nggahi Ruma Isa zi la Petrus, "Kalu'u mbalipu pedamu ede zi lapina! Savua kanaanu va nggomi Nahu wati zimanono mo susa ra ncoki rambei va Ama zi Nahu?" **12** Edempara tentara-tentara Romawi lavo mana'ekaina ro tentara-tentara Yahudi mawa'u ra leto Ruma Isa. **13** Sarambakaina siazoho lao wa'ana Ruma Isa lao satando zi Hanas, riana mone la Kayafas. Kayafas edezu dou mana'ekai imam-imam zi mba'ana ede. **14** Ro siaku mangoa ra tei kataho zi dou-dou mana'ekai Yahudi va one natahopu savua dou mamade zi ru'u va samenana bangsa. **15** Simon Petrus ro savua dou anamori makalai mavatu slando Ruma Isa. Anamori ma kalai ake napataku va dou mana'ekai imam-imam; ndazi sia lu'u vatu sama rauna lavo Ruma Isa zi sarei dou mana'ekai imam-imam, **16** Petrus ngena ta ari lua, zi taza. Edempara anamori ma kalai ede lao losa ro nuntuna lavo dou siwe ma jaga taza, edempara wa'ana la Petrus lu'u ta ze. **17** Dou siwe majaga taza nggahina zi la Petrus, "Oe, savua laina nggomi rausi savua dou ade weki anamori dou aka?" "Laina," cambe va la Petrus.

18 Wakatu ede vusi ai, ndazi ada-ada ro tentara-tentara wa'ura kaleana afi daru ro sizohu niruna afi ta ede. La Petrus laona ta aka ro kizi niruna afi lavo sizohu. **19** Sozi va dou mana'ekai imam-imam zi Ruma Isa mavoha anamorizoho-Na ro mavoha ngoa ra tei-Na. **20** Cambe va Ruma Isa, "Nahu kaca'u nuntu ra nggahi ntiri zi tando dou mamboto. Nahu kaca'u ngoa ra tei ncau zi uma-uma sambeakai ro zi Bait Allah, hizi dou Yahudi ranginakaina kavoro weki. Nahu watipu parana nggahiku au-au kai macili ro rahasia. **21** Ndazi vavauku nggomi sozikaimu Nahu? Sozipu zi sizohu ma wa'ura ringa ngoa ra tei va Nahu. Pasti sizohu navadeku au ranggahi va Nahu." **22** Wakatu nggahi ndede Ruma Isa, savua dou tentara ta ede matopa-Na ro nggahina, "Disa poda Nggomi nuntu vune ede zi dou mana'ekai imam-imam!" **23** Cambe va Ruma Isa, "Nggara nggahisi va Nahu au-au ma ncara, nggahi wa'upu ta ake auku mancarana! Pala nggara nggahisi va Nahu ede napodasi, vavau nggomi topakaimu Nahu?" **24** Edempara Hanas makau wa'a Ruma Isa randante zi Dou Mana'ekai Imam-Imam ngarana Kayafas. **25** La Simon Petrus mbui ngge'epu kizi niruna afi ta ede. Nggahi dou-dou zi sia, "Savua laina nggomi rausi anamori dou aka?" Pala la Petrus wati mangaku, nggahina, "Laina!" **26** Savua dou ada dou mana'ekai imam-imam, edezu iwa ra weki dou ma rafati kakori va la Petrus fikona, manggahi, "Savua laina eda va nahu nggomi zi nggaro ede masama-sama lavo Sia?" **27** Edempara la Petrus wati mangaku walina, "Wati," -- ro ncihi ncao wakatu ede koko janga. **28** Aimasizi-sizi poda sizohu lao wa'ana Ruma Isa razi uma Kayafas lao aka asi gubernu. Ndai dou-dou Yahudi wati lu'una zi ade asi, loakuzu sizohu wati ndazina naji kai cara agama, vara sizohu nane'e vatu ngaha ngaha ra nono Paskah. **29** Vara ndedena Pilatus losa rakana sizohu ro sozina, "Auku vavu ra lo'o va nggomizoho zi dou ake?" **30** Cambe va sizohu, "Pai Sia watisi wara ncarana, madazoho wati zimawa'a Sia zi Ita Gubernu." **31** Nggahi Pilatus zi sizohu, "Wehapu Sia ro paresapu ncihi ra ncara Sia va nggomizoho kai vatu hukum ndaimu!" Pala dou-dou Yahudi ede macambena, "Madazoho wati loa hukum made dou." **32** (Ake ndazikaina loakuzu ndazira au ranggahi va Ruma Isa mavoha cara Sia zimamade.) **33** Pilatus lu'u mbali zi asi ro ouna Ruma Isa, edempara

sozina, "Savua poda Nggomi Sangaji dou Yahudi?" **34** Cambe va Ruma Isa, "Savua sozimu ake ramaina tandai nggomi atao wara dou makalai ma wa'ura ngoamu mavoha Nahu?" **35** Cambe va Pilatus, "Savua nahu ake dou Yahudi? Ma zonggo Nggomi zi nahu edezu bangsa ndai-Mu ro dou-dou mana'ekai imam. Au rawa'u karawi va Nggomi?" **36** Nggahi Ruma Isa, "Karaja'ana Nahu, laina razi dunia ake. Pai Karaja'ana Nahu razi dunia ake, dou-dou-Ku zima'usaha kapodana loakuzu Nahu vavaina zizonggo zi dou-dou mana'ekai Yahudi. Pala ncihi romo Karaja'an-Ku laina razi dunia ake!" **37** Edempara sozi va Pilatus zi Sia, "Nggara ndedesi, Nggomi sangaji?" Cambe va Ruma Isa, "Nggomi manggahi va one Nahu ake sangaji. Nahu ranggana ro maiku zi dunia ake zi ru'u savuampa zi ne'e, edezu mambei nuntu ra nggahi mavoha lampa rawi mapoda. Dou ma razi lampa rawi mataho ede naringaku Nahu." **38** Sozi va Pilatus zi Sia, "Auku aona lampa rawi mapoda?" Edempara Pilatus losa walina razi asi ro nggahina zi dou-dou Yahudi, "Nahu wati rakaku rawina mancara kone savua rau zi Sia. **39** Pala ranginakai va nggomizoho, nahu maca'u hori savua dou rabui zi Ainaina Aruraja Paskah. Savua mangawa nggomizoho loakuzu nahu mahori sangaji dou Yahudi zi ru'u va nggomizoho?" **40** Cambe va sizoho kai kanggica kana'ena, "Wati, aina Sia, pala la Barabas!" (Barabas edezu savua dou parampo.)

19:1 Edempara Pilatus lu'una ro kauna dou cambo Ruma Isa. **2** Tentara-tentara ndawina savua songko sangaji kai sanga haju rui, edempara kakanina zi tuta Ruma Isa. Sawa'u va ede sizoho kakanina zi Sia jumba keta, **3** edempara pila-pila kali maina zi Sia ro nggahina, "Io sangaji dou Yahudi!" Edempara sizoho topana Sia. **4** Sawa'u va ede Pilatus losana sakali wali ro nggahina zi dou mamboto ede, "Tiopu! Nahu mawa'a kalosa Sia zi nggomizoho, loakuzu vade va nggomizoho va one nahu wati rakaku rawina mancara kone savua rau zi Sia." **5** Edempara losa Ruma Isa kai kanina songko sangaji randawi kai rui ro jumba keta. Nggahi Pilatus zi sizoho, "Tiopu dou ede." **6** Wakatu eda va dou-dou mana'ekai imam ro tentara-tentara ede Ruma Isa, sizoho kanggicana, "Salibpu Sia! Salibpu Sia!" Nggahi Pilatus zi sizoho, "Wehapu Sia, ro salibpu va ndaizohomu,

nahu wati rakaku eda rawi-Na mancara konena savua rau zi Sia." **7** Cambe va dou-dou Yahudi ede, "Nggahi va hukum madazoho, Sia pavuaku zivavu kai hukuma made, vara Sia mangaku weki-Na Ana Ruma Hatalla." **8** Wakatu ringa va Pilatus nggahi ndede sizoho, sia nanaha ipi dahu wali. **9** Ndazi sia lu'u mbalina zi ade asi ro sawa'u va Ruma Isa wa'a kalu'u, sozi va Pilatus zi Sia, "Nggomi ratave maikai-Mu?" Pala wati cambe va Ruma Isa. **10** Ndazi nggahi wali Pilatus, "Nggomi wati ne'emu nuntu lavo nahu? Zivade-Mu, nahu mantau kuasa zimahori Nggomi ro kuasa zimasalib Nggomi!" **11** Cambe va Ruma Isa, "Nggara watisi mbei va Ruma Hatalla kuasa ede zi nggomi, nggomi wati ntaumu kuasa sama sekali zi Nahu. Vara ndedena dou ma zonggo mbei Nahu zi nggomi, nana'epu dosa sia ntewi kaisi nggomi." **12** Wakatu ringa va Pilatus ede, sia na'usahaku zi horikaina Ruma Isa. Pala dou-dou Yahudi makanggica ntuwu, "Nggara horisi va Ita Sia, Ita laina soba Kaisar! Dou ma kanahu weki ndaina sangaji, edezu musu Kaisar!" **13** Wakatu ringa va Pilatus nggahi ra eli ede, sia wa'a kalosana Ruma Isa edempara dohona zi kadera pengadila zi hizi ma ngara Dasa Wadu. (Zi ade bahasa Ibrani ngarana Gabata.) **14** Wakatu ede ne'empara voe sampuru zua aimarai, ainaina sawatipu Ainaina Aruraja Paskah. Nggahi Pilatus zi dou-dou ede, "Ake sangaji nggomizoho!" **15** Sizoho kanggica walina, "Hadepe Sia! Hadepe Sia! Salibpu Sia!" Sozi va Pilatus, "Savua pavuaku salib va nahu sangaji nggomizoho?" Cambe va dou-dou mana'ekai imam, "Kaisar ede mpoampa menana sangaji madazoho!" **16** Edempara Pilatus zonggo mbeina Ruma Isa zi sizoho zisalib. Sizoho weha aona Ruma Isa, edempara lao wa'ana Sia. **17** Losa Ruma Isa kai tundu va ndai-Na haju salib lao aka hizi ma ngara "Hizi Rangka". (Zi ade bahasa Ibrani pehe kai Golgota.) **18** Ta aka Sia zisalib. Sama-sama lavo Sia wara rauja zua dou makalaina rasalib; savua dou zi savae ku'i, savua dou zi savae wana ro Ruma Isa zi ade wohana. **19** zi haju salib Ruma Isa, kau va Pilatus wi'i ratunti ake: Isa Dou Nazaret, Sangaji Dou Yahudi". **20** Mboto dou Yahudi mabaca ratunti ede, vara hizi rasalibkai Ruma Isa ede wati zo'ona lavo kota. Ratunti ede ade nggahi Ibrani, Latin ro Yunani. **21** Nggahi dou-dou mana'ekai imam zi Pilatus, "Aina tunti 'Sangaji dou Yahudi', malaisi tatuntipu, 'Dou ake manggahi,

Nahu Sangaji Dou Yahudi.' " **22** Pala cambe va Pilatus, "Ma wa'ura ratunti va nahu, wati loa zirungka." **23** Sawa'u va tentara-tentara ede nggori salibna Ruma Isa, sizohoh wehana kani ra lombo-Na. Kani ra lombo ede cengga upana: cua-cua raka mena ru'u ndaina. Sizohoh weha rauna jumba-Na. Jumba ede watira nda'una -- ramuna tampu'u ta esena sampe ta awana. **24** Nggahi mena tentara ede zi savua dou lavo masavuana, "Aina dompo-dompo va ndai jumba ake. Mai ndai ta'undiku loakuzu vade couku zimaloana raka." Lampa rawi ede ndazina loakuzu ndazira vune ratunti ade Alkitab, edezu: "Sizohoh macengga-cenggana kani ra lombo-Ku, ro ma'undi zi ru'u jumba-Ku." Ro poda romo tentara-tentara ede karawina vune ede. **25** Zeni lavo salib Ruma Isa kizi ina Ruma Isa, ina nto'i-Na, la Maria wei la Klopas, ro la Maria Magdalena. **26** Wakatu eda va Ruma Isa ina-Na ro savua anamori rameci ra ca'u va Sia makizi ta ede, nggahi Sia zi ina-Na, "Ina ake ana Ita." **27** Edempara nggahi Ruma Isa zi anamori-Na ede, "Ede Inamu." Tampu'u wakatu ede anamori ede matarima ina Ruma Isa zi ngge'e lavona zi umana. **28** Ruma Isa navadeku va one ake wa'ura nggori sara'ana, ro loakuzu au ratunti zi ade Alkitab loa ndazina, nggahi Sia, "Nahu mango wo'oku." **29** Ta ede wara savua mangko vini va oi anggo ma ngonco. Edempara savua wunta taka razeta kai oi anggo ngonco ede, ro raziki kai salona haju naru, edempara zetana zi wiwi Ruma Isa. **30** Edempara nela va Ruma Isa oi anggo ede edempara nggahina, "Wa'ura nggori!" Edempara Sia okona tuta-Na ro madena. **31** Dou-dou mana'ekai Yahudi wati ne'ena timba dou-dou rasalib ede ngge'e tero weki zi haju salib zi ainaina Sabat, au walipu sakali ake Sabat ede Ainaina Aruraja mapenti poda. Vara ainaina rasalibkai Ruma Isa hinana sawatipu ainaina Sabat ede, dou-dou Yahudi rahona iji zi Pilatus zi fokakai ezi-ezi dou-dou ma wa'ura salib ro kalondo timba-timba ede razi haju salib. **32** Edempara tentara-tentara ede lao foka uluna ezi zua dou ra salib sama lavo Ruma Isa. **33** Wakatu sizohoh rakara zi Ruma Isa, sizohoh edana Sia wa'ura made. Ndazi sizohoh wati fokana edi-Na. **34** Pala loko Ruma Isa runcakaina vuja va savua dou tentara ade weki tentara-tentara ede; ro losa lalompa ra'a ro oi. **35** Dou ma eda madana mandazi ede, siaku ma ngoa ra kahabana lampa rawi ede, loakuzu nggomizohoh imbi raumu. Ro nuntu ra nggahi ede

napodaku, ro sia navadeku va one ede napodaku. **36** Lampa rawi ede ndazina loakuzu ndazira au ratunti ade Alkitab, edezu, "Wati kone savua peke-Na zifoka". **37** Zi ade Alkitab rau ratunti: "Siazoho zimantandana Sia rawa'u runca va siazoho". **38** Sawa'u va ede la Yusuf dou Arimatea rahona iji zi Pilatus zi loakaina weha timba Ruma Isa. (Yusuf edezu anamori Ruma Isa kai wati tadana, vara sia nadahuku zi dou mana'ekai Yahudi.) Pilatus mbeina iji zi sia, ndazi sia lao wehana timba Ruma Isa. **39** Nikodemus, ma ntoina parana maina zi Ruma Isa wakatu aimangazi, lao sama rauna lavo la Yusuf. Nikodemus mawa'a marakani lo'i zupa ro haju gaharu -- sara'ana wara kira-kira tolu mpuru kilogram mbotona. **40** Zua dou ede mawehana timba Ruma Isa edempara pontekaina salolo sama-sama lavo marakani lo'i mamengi ede kai watu ranginakai umbu dou Yahudi. **41** Zi hizi Ruma Isa rasalib wara savua nggaro. Zi ade nggaro ede wara savua rade vou, ma watipu rakani umbu kai dou. **42** Vara rade ede zeni, ro ainaina Sabat ne'empara tampu'u, siazoho umbuna Ruma Isa ta aka.

20:1 Zi ainaina Minggu aimasizi, mbuipu rindi ai, la Maria Magdalena lao aka rade. Sia edana wadu ravontokai wa'ura kiri weki zi hizi vontokai rade ede. **2** Edempara sia rai lao ngupana la Simon Petrus ro savua dou anamori rameci ra ca'u va Ruma Isa, ro nggahina zi siazoho, "Ruma wa'ura weha va dou zi ade radena, ro nahu wati vadeku tave rawi'ikai Sia." **3** Edempara la Petrus ro anamori makalaina ede lao aka rade. **4** Zuana ede rai, pala anamori makalai ede ma'ipi roci ntewi kaisi la Petrus, ro sia rongga ulu zi rade. **5** Sia tio cazeina zi ade rade ro edana salolo mawara ta ede, pala sia wati lu'una. **6** La Simon Petrus mavatu kento, edempara lu'u lalona zi ade rade ede. Sia edana salolo mawara ta ede, **7** pala tove salolo raziki kai tuta Ruma Isa wati warana zeni ede malaisi wara raluru zi hizi makalai. **8** Edempara anamori ma rongga ulu zi rade, lu'u rauna. Sia eda ro imbina. **9** (Sampe wakatu ede siazoho watipu loana ka'ao au ratunti ade Alkitab va one Sia pavuaku mori mbalina razi madena.) **10** Sawa'u va ede anamori Ruma Isa dulana. **11** La Maria Magdalena makizi tatando rade ro nangina. Wunga mbuipu sia nangi, sia tio cazeina ze rade, **12** edempara edana zua

mala'eka makani ra lombo malanta. Siazoho dohona zi hizi ratohokai timba Ruma Isa, ma savua zi ao tuta, ro ma kalaina zi ao ezi. **13** Sozi va mala'eka-mala'eka ede, "Ina, vavau nangikaita?" Cambe va Maria, "Ruma mada wa'ura weha va dou, ro mada wati vadeku Sia rawi'i tave." **14** Sawa'u va nggahi ndedena, sia tambarina ro edana Ruma Isa makizi ta ede. Pala sia wati vadena va one ede Ruma Isa. **15** Sozi va Ruma Isa zi sia, "Ina, vavau nangikaita? Cou ngupa ita?" Kacai va la Maria dou ede mataki tonggu nggaro, ndazi nggahi sia, "Pa, nggara Itasi ma rapesona Sia ta ake, tangoa to'ipu mada tave Ita wi'ikaita Sia, loakuzu mada maweha-Na." **16** Nggahi Ruma Isa zi sia, "Maria!" Tambari la Maria zi Ruma Isa edempara nggahina kai nggahi Ibrani, "Rabuni!" (Aona "Guru".) **17** "Aina nentimu Nahu," nggahi Ruma Isa zi sia, "vara Nahu watipu ne'eku ese Ama. Pala laopu zi cina ra angi Nahu, ro ngoapu zi siazoho va one Nahu ake mane'e ese Ama-Ku ro Ama-mu, Ruma Hatalla Ruma-Ku ro Ruma Hatalla Rumamu." **18** Edempara la Maria lao ngoana zi anamori Ruma Isa va one sia wa'ura edana Ruma ro va one Ruma mawa'ura ngoana zi sia sara'ana. **19** Zi ainaina Minggu ede lalo, wakatu wa'ura aimangazi, anamori Ruma Isa kavoro weki zi savua uma kai taza-taza rakunci, vara siazoho nadahuku zi dou-dou mana'ekai Yahudi. Wezi lalompa mai Ruma Isa ro kizina zi woha siazoho ro nggahina, "Salam taho ra ntai zi ru'u va nggomizoho." **20** Sawa'u va nggahi ndedena, Sia teina zi siazoho rima ro loko-Na. Wakatu edana Ruma, siazoho neo poda adena. **21** Edempara nggahi Ruma Isa zi siazoho sakali wali, "Salam taho ra ntai zi ru'u va nggomizoho. Vune Ama ma ranggadu Nahu, ndede rau Nahu manggaduna nggomizoho." **22** Edempara Sia ufina nawa-Na zi siazoho ro nggahina, "Tarima aopu Roh Allah. **23** Nggara nggomizoho kangampu weamu dosa savua-vua dou, Ruma Hatalla rau makangampu weana. Nggomizoho nggara watisi kangampu weamu dosa savua-vua dou, Ruma Hatalla rau wati zimakangampu weana sia. **24** Tomas (zipehekai la "Ndua"), savua dou zi ade weki sampuru zua anamori Ruma Isa, wati warana ta ede sama-sama lavo ma kalaina wakatu mai Ruma Isa. **25** Ndazi anamori Ruma Isa ma kalaina manggahi zi la Tomas, "Nami wa'ura edamu Ruma!" Pala cambe va la Tomas, "Nggara watipusi eda va nahu ra'a paku zi

rima-Na, watipusi tau va nahu kanggeku zi rara'a suwu ede ro watipu tauku rima zi loko-Na, wati pehe nahu zima'imbi." **26** Saminggu sawa'u va ede anamori Ruma Isa wara wali zi hizi ede, ro la Tomas wara rau ta ede. Sara'a taza rakunci. Pala Ruma Isa mai ro kizina zi woha sizoho, edempara nggahina, "Salam taho ra ntai zi ru'u va nggomizoho." **27** Edempara nggahi Ruma Isa zi la Tomas, "Tiopu rima Nahu, ro taupu kanggemu ta ake. Zalapu rimamu ro taupu zi loko Nahu. Aina mbali mbua wali ademu, pala imbipura!" **28** Nggahi la Tomas zi Ruma Isa, "Io Ruma Hatalla, Rumaku!" **29** Ndazi nggahi Ruma Isa zi sia, "Nggomi imbimu vara wa'ura edamu Nahu Taho ra ntika dou ma imbi konena da'eda Nahu!" **30** Mbuipe mboto walina lampa rawi mavisa ra guna makalaina rakarawi va Ruma Isa zi tando anamorizoho-Na, pala wati ratunti zi ade buku ake. **31** Pala sara'ana ake ratunti, loakuzu nggomizoho imbimu va one Ruma Isa edezu Sangaji Mambei salama, Ana Ruma Hatalla, ro vara imbi zi Sia, nggomizoho rakakaimu mori.

21:1 Sawa'u va ede Ruma Isa katadana weki-Na sakali wali zi Ndano Tiberias zi anamorizoho-Na. Ndukeku ndazina: **2** Zisavua ainaina la Simon Petrus, la Tomas zipehekai la Ndua, la Natanael dou Kana zi Galilea, ana-ana la Zebedus, ro zua dou anamori Ruma Isa ma kalaina, wunga kavoro weki. **3** Nggahi la Simon Petrus zimakalaina, "Nahu kane'e lao wa'u uta." "Nami vatuja," nggahi sizoho zi sia. Edempara sizoho lao nentina sampa. Pala savala ai ede sizoho wati rakana au-au. **4** Wakatu wontu liro, Ruma Isa kizi zi kengge ndano, pala sizoho wati vadena va one ede Ruma Isa. **5** Nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Anazoho, savua nggomizoho wara ntaumu uta?" "Io watita," cambe va sizoho. **6** Nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Wurapu alamu zi savae wana sampa, peasi nggomizoho zimaraka uta." Edempara wura va sizoho ala ede, pala wati wa'una hinti mbali vara mboto poda uta tazeina. **7** Nggahi va anamori rameci ra ca'u va Ruma Isa zi la Petrus, "Aka Ruma!" Wakatu ringa va la Simon Petrus va one ede Ruma, sia kanina vajuna (vara sia wati kanina vaju) edempara nggoncuna ade oi. **8** Anamori ma kalaina lampa vatuna lao aka kengge ndano kai sampa, ro hinti salahona ala mavini va uta. Sizoho

wati ipi zo'ona lavo kengge ndano, kira-kira saratu metempa. **9** Wakatu sizoho londona zi sampa, sizoho wara edana kama'a afi ro uta ta esena ro roti. **10** Nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Mai wa'ajapu ta ake pila-pila tembe uta ravoupura wa'u va nggomizoho." **11** La Simon Petrus ne'ena ese sampa, edempara hinti wa'ana ala zikenggena. Ala ede vini va uta ma na'e-na'e; sara'ana wara saratu lima mpuru tolu tembe. Ro konena mboto ede, alana wati ncipana. **12** Nggahi Ruma Isa zi sizoho, "Mai ngahara." Wati kone savua dou zi ade anamori-Na madisa sozi, "Ita cou?" Vara sizoho navadeku va one Sia ede Ruma. **13** Edempara Ruma Isa mai zenina zi sizoho, wehana roti ede, ro mbeina zi sizoho. Sia karawina vune ede rau kai uta ede. **14** Akeku katolu kalikaina Ruma Isa katadana weki-Na zi anamORIZOHO-Na sawa'u va Sia mori mbali razi made-Na. **15** Sawa'u va nggori ngaha sizoho, nggahi Ruma Isa zi la Simon Petrus, "Simon, ana la Yona, savua nggomi ma'ipi meci ra ca'u Nahu ntwi kaisi zi sizoho ake mameci ra ca'una Nahu?" "Poda, Ruma," cambe va la Petrus, "Ruma mavade va one mada mameci ra ca'u Ruma." Nggahi Ruma Isa zi sia, "Ntadi katahopu ana-ana jimba-Ku." **16** Kazua kalikaina sozi va Ruma Isa zi sia, "Simon ana la Yona, savuana poda nggomi mameci ra ca'u Nahu?" "Poda, Ruma," cambe va la Petrus, "Ruma mavade mada mameci ra ca'u Ruma." Nggahi Ruma Isa zi sia, "Ntadi jaga katahopu jimba-jimba-Ku." **17** Katolu kalikaina nggahi Ruma Isa zi sia, "Simon ana la Yona, savua napoda nggomi mameci ra ca'u Nahu?" La Petrus ndazi lalai adena vara Ruma Isa sozina zi sia sampe tolu kali. Ndazi cambe wali va la Petrus, "Ruma, Ruma mavade sara'ana. Ruma mavade mada mameci ra ca'u Ruma!" Edempara nggahi Ruma Isa zi sia, "Ntadi jaga katahopu jimba-jimba-Ku. **18** Ncihi poda nggahi Nahu ake: Wakatu nggomi mbuipu tenggomu, ndai nggomi mahereku rokamu, ro lao vera ne'e ndaimu. Pala nggara nggomi mawa'usi tua pea, nggomi zima'ala rimamu, ro dou makalai ma ziki nggomi ro mawa'a nggomi tavera dane'e kai va nggomi." **19** (Kai nggahi ra eli ndedena Ruma Isa katadana vuneku la Petrus madena peasi zimakazese ra kantasana Ruma Hatalla.) Sawa'u va ede nggahi Ruma Isa zi la Petrus, "Vatupu Nahu!" **20** Wakatu tambari la Petrus, sia edana zi kontuna anamori rameci ra ca'u va Ruma Isa. (Sia edeku ma doho zeni

lavo Ruma Isa aipu wakatu ngaha ro masozi zi Sia, "Ruma, couku zimazonggo Ruma zi dou-dou mamusu Ruma?") **21** Edana sia, sozi va Petrus zi Ruma Isa, "Ruma, vuneku sia ake?" **22** Cambe va Ruma Isa, "Misampara ne'esi va Nahu sia ngge'empa morina sampe mai wali kai Nahu, ede laina urusa nggomi. Pala nggomi vatupu Nahu!" **23** Ndazi mboura haba zi ade woha anamori Ruma Isa va one anamori masavua ede wati zimamade. Sapodakaina Ruma Isa wati nggahina va one anamori masavua ede wati zimamade, malaisi: "Misampara ne'e va Nahu sia mori sampe mai wali kai Nahu, ede laina urusa nggomi." **24** Anamori ma'edeku ma mbei nuntu ra nggahi mavoha mandazi ake. Sia rauku ma wa'ura tuntina. Ro ndai vadeta va one aura nggahina ede napodaku. **25** Mbuipu mbotona lampa rawi makalaina rakarawi va Ruma Isa. Misampara sara'ana ede ratunti savua-vua, iu va nahu wati wara hizina zi sara'a dunia zi wi'i kai sara'a buku ma zitunti ede.

Kisah Rasu-rasu

1:1 Teofilus ma zese ra ntasa, Zi ade buku nahu ma sarambakaina wa'ura tarangka sara'a va nahu au rakarawi ro ngoa ra tei va Ruma Isa ra'aipu Sia tampu'u karawi-Na, **1:2** sampe ainaina Sia kane'e ese saroga. Sawatipu Sia ne'ena ese saroga, kai kuasa Roh Allah Sia mbeina ngoa ra teina zi rasu-rasu-Na rakazale va Sia. **1:3** Sawa'u va made Sia, santoi upa mpuru nai Sia ntuwu katadana kai cara ma tada poda zi rasu-rasu ede va one Sia poda-poda morina. Siazoho edana Sia, ro Sia nuntu lavona siazoho mavoha Karaja'an Allah. **1:4** Ro wakatu Sia kavoro weki lavo siazoho, Sia mbeina parenta ake zi siazoho, "Aina peso wekimu zi Yerusalem. Ngenapu ta ede sampe Ama mambeimu au rawa'u sake-Na, edezu ma wa'ura ngoa va Nahu zi nggomizoho ntoina. **1:5** Vara la Yahya makandeu karaso dou kai oi, pala pila-pila nai wali nggomizoho zikandeu karaso kai Roh Allah." **1:6** Wakatu kavoro weki rasu-rasu ede lavo Ruma Isa, sozikai va siazoho zi Sia, "Ruma, savua ake Ruma mane'e katu'u mbali Karaja'an bangsa Israel?" **1:7** Cambe va Ruma Isa, "Ama ndai Nahu zimakatantuna ainaina ro wakatuna. Ede wati paralu zivade va nggomizoho, vara ede mantau hak edezu Ama. **1:8** Pala nggomizoho zimaraka kuasa, nggara Roh Allah nawa'usira mai zi nggomizoho. Ro nggomizoho zimandazi sakasi-sakasi ziru'u va Nahu zi Yerusalem, zisara'ana Yudea, zi Samaria, ro sampe zi sumpu dunia." **1:9** Sawa'u va nggori nggahi ndede Ruma Isa, Sia rahanta lao ese saroga zitando mada siazoho, ro apu mavonto Sia zitando mada siazoho. **1:10** Wunga siazoho mbuipu ntandana ese langi, wunga Ruma Isa kane'e ese Saroga, wezi lalompaa zua dou makani malanta kizi zi kompe siazoho. **1:11** "Oe, dou-dou Galilea," nggahi dou zuana ede vavauku nggomizoho ngge'empa kizimu ta ede ntandamu langi? Ruma Isa, ra'eda va nggomizoho rakane'e ese saroga ede zitando nggomizoho, zimamai wali vune cara ede ra'eda va nggomizoho akande." **1:12** Edempara rasu-rasu ede dula mbalina aka Yerusalem razi Doro to'i Zaitun. Doro to'i ede hizina kira-kira sakilo mete zo'ona lavo Yerusalem. **1:13** Zi Yerusalem siazoho laona aka uma hizi numpakai siazoho, edempara ne'ena ese vili ma ese. Rasu-rasu ede, edezu

la Petrus ro la Yahya, Yakub ro la Andreas, Filipus ro la Tomas, Bartolomeus ro la Matius, la Yakub ana la Alfeus, Simon Patriot ro la Yudas ana la Yakub; **1:14** Sara'ana ede naca'u kasavua ade kavoro weki do'a sama. Siazoho do'a sama lavona dou-dou siwe wara Maria ina Ruma Isa, ro ari-ari Ruma Isa. **1:15** Zisavua ainaina, aipu siazoho wunga kavoro weki -- wara kira-kira saratu zua mpuru dou ma mai ta ede -- la Petrus tu'u kizi ne'e nuntu. Nggahi sia, **1:16** "Cina ra angi! Au ratunti zi ade Alkitab, ede pavuaku ndazina. Ntoina kai ncai la Daud, Roh Allah wa'ura ngoana mavoha la Yudas, dou mana'ekaina zi dou-dou ma wa'u ra leto Ruma Isa ede. **1:17** La Yudas edezu savua dou razi ade weki ndaita, ro sia wa'ura kazale rau zimakarawi sama-sama lavo ndaita." (**1:18** La Yudas ake wa'ura rakana dana radena ra'ufa kai zi rawina ma davae. Sia mavu ro madena kai ncea lokona sampe losa sara'a isi lokona. **1:19** Sara'a dou ma ngge'e zi Yerusalem navade mavoha lampa rawi ede. Vara ndedena zi ade bahasa siazoho, siazoho tangarakaina dana ede Akeldama, aona 'Dana Ra'a'.) **1:20** "Vara zi ade buku Zabur wara ratunti ndake, 'Co'opu hizi ngge'ekaina ndazi lingi; aina kone savua dou rau mangge'e tazeina.' Wara ratunti ndake rau, 'Co'opu vorana weha va dou makalai.' **1:21-22** Vara ndedena, pavuaku wara savua-vua dou ma vatu ndai mandazi sakasi va one Ruma Isa wa'ura mori mbali vara madena. Dou ede pavuaku savua dou zi ade weki dou-dou ma sama-sama ncau lavo ndai aipu wakatu ndai vatuta Ruma Isa tavera laokaina, aipu la Yahya tampu'una kandeu karasona dou sampe wakatu Ruma Isa rakane'e ese saroga razi wohanda." **1:23** Edempara dou-dou ma wara ta ede, kalu'una ngara zua dou, edezu la Yusuf ma zi pehekai rau Barsabas (sia zipehekai la Yustus rau), ro la Matias. **1:24-25** Edempara siazoho do'ana. Nggahi siazoho, "Ruma, Ita mavadeku ade sara'ana dou. La Yudas wa'ura mavu zi vorakaina edezu rasu ro nawa'ura made. Ndazi tateipu zi la madazoho, couku zi ade zua dou ake zikazale va Ruma zi mbei taki ra puta ede macepe la Yudas." **1:26** Sawa'u va ede ngara zuana ede zikavo, edempara undi mavu voha ngara la Matias. Ndazi sia zihanta ndazi rasu zimavatu sama-sama lavo sampuru savua dou rasu ma kalaina.

2:1 Wakatu rakara ainaina Pentakosta, sara'a dou ma'imbi kavoro weki zi savua hizi. **2:2** Wezi lalompwa wara ringa eli razi langi vune eli angi na'e. Uma hizi dohokai va douzoho ede sara'ana vini va eli ede. **2:3** Edempara sizoho edana rera-rera vune kalea afi marama rero ro ntu'una zicua-cua sizoho ta ede. **2:4** Sizoho sara'ana kuasakai va Roh Allah, ro tampu'una nuntu ra nggahi menana kai mboto pahu bahasa makalaina. Sizoho nuntu ra nggahina vune au rambei va Roh ede zi sizoho va zi rentana. **2:5** Aipu wakatu ede mboto dou Yahudi, razi mboto dana ra rasa zi sara'a dunia, mangge'e zi Yerusalem. Sizoho edezu dou-dou ma to'a zi Ruma Hatalla. **2:6** Wakatu ringa eli ede, mboto poda dou mamai kanggudu weki. Sizoho sara'ana wezi ringana dou-dou ma'imbi ede nuntu ro nggahi kai cua-cua bahasa ndaina. **2:7** Kai mbora akana ro midi adena nggahi sizoho, "Dou-dou ma nuntu ra nggahi ake sara'ana dou-dou Galilea. **2:8** Vuneku loana ndazi ringa va ndai sizoho nuntu ra nggahina zi ade bahasa cua-cua dana ra rasa ndaina? **2:9** Ndai dou-dou Partia, Media, Elam, razi Mesopotamia, Yudea ro Kapadokia, razi Pontus ro Asia, **2:10** razi Frigia ro Pamfilia, razi Mesir ro razi dana ra rasa Libia zeni lavo Kirene, wara zi weki ndai ma ramai razi Roma, **2:11** wara dou-dou Yahudi ro wara rau dou-dou bangsa makalai ma wa'ura lu'u agama Yahudi, wara rauja ma ramai razi Kreta ro Arab. Ndai sara'ana ringa sizoho manuntu ra nggahi kai cua-cua bahasa ndaina mavoha lampa rawi ma visa ra guna rakarawi va Ruma Hatalla! **2:12** Kai mbora aka ro midi adena sizoho sara'ana sozi zi savua lavo masavuana, "Auku aona ake?" **2:13** Pala wara rauja dou-dou ma sungge-sungge. Nggahi sizoho, "Douzoho ede namawumpa!" **2:14** Edempara la Petrus kizi lavona sampuru savua rasu ma kalai, edempara nggahina zi dou mamboto ede. Kai elina ma na'e nggahi sia, "Cina ra angi, dou-dou Yahudi ro sara'a ma ngge'e zi Yerusalem! Ringa kavaepu vara lampa rawi ake pavuaku zingoa kavae va nahu zi nggomizoho. **2:15** Douzoho ake wati mawuna, vune rakacai va nggomizoho, vara ake ampode voe ciwi aimasizi. **2:16** Pala ake wa'ura ngoa va Ruma Hatalla kai ncai Nabi Yoel: **2:17** Nggahi Ruma Hatalla, 'Zicumpukai jamana Nahu zimaluana Roh Nahu zisara'ana dou. Ana-anamu ma monena ro ana-anamu ma siwena zimangoana zi nggomi lampa rawi-lampa rawi rangoa va Nahu

zi sizoho. Dou-dou sampelamu zima'edana au-au rakatada va Nahu zi sizoho. Dou-dou matuamu zimanifi mavoha nifi rambei va Nahu zi sizoho. **2:18** Ziru'u va anazoho-Ku -- nataho mamone atao masiwena --, zi lua va Nahu kai Roh-Ku zi ainaina-ainaina ede. Sizoho zimangoana lampa rawi-lampa rawi rangoa va Nahu zi sizoho. **2:19** Nahu zimakarawina rawi mavisa ra guna ta ese langi, ro lampa rawi-lampa rawi maheba poda ta awa ake zi dunia; zimawara ra'a ro afi, sunga ro ovu. **2:20** Liro zimandazi rindi, wura zimandazi kala vune ra'a sawatipu Ainaina Ruma, ainaina ma na'e ro mazese ra ntasa ede maina. **2:21** Wunga wakatu ede dou ma raho zi Ruma zikasalama.' **2:22** Cina ra angi dou-dou Israel! Ringa ra kade'epu au ranggahi va nahu ake: Ruma Isa dou Nazaret ede wa'ura mbei taki ra puta va Ruma Hatalla ziru'u va nggomizoho. Ede tada poda zi rawi mavisa ra guna ro lampa rawi-lampa rawi ma heba poda rakarawi va Ruma Hatalla ziwoha nggomizoho kai ncai Ruma Isa ede. Sara'ana ede ndai nggomizoho wa'ura vademu. **2:23** Vunera nia ndai-Na, Ruma Hatalla makane'ena Ruma Isa zi zonggo mbei ziru'u va nggomizoho. Ro wakatu Sia zi zonggo mbei, nggomizoho mahadena Sia kai co'omu dou-dou madavae masalibna Sia. **2:24** Pala Ruma Hatalla makamori mbalina Sia razi woha dou-dou mamade. Sia wa'ura nono ao va made, pala Ruma Hatalla mahori-Na, vara wati lu'ukai va aka Sia zikuasa ntuwu va made. **2:25** Mavoha Ruma Isa ake la Daud wa'ura nggahina, 'Nahu eda ncauku Ruma zi tandoku; Sia malavona nahu, loakuzu nahu wati loa zikaruku va au-au rau. **2:26** Vara ndedena neo poda adeku, asaku marenta roi ra wadi: ro sarumbuku ake zimangena kai sana zi ade rade. **2:27** Vara Ita wati co'omu sarumbu ro nawaku wi'i zi ade dunia dou mamade. Ita wati co'omu ada Ita ma to'a ede leli ro cumpuna. **2:28** Ita wa'ura turu teimu zi mada ncai zi laokai aka mori masapodakaina. Neo poda adeku vara Ita wara samamu lavo mada.' **2:29** Cina ra angi, takau to'ipu nahu manuntu ra nggahi ntiri mavoha la Daud, ama londo ra mai ndai ede. Sia wa'ura made ro wa'ura umbu rau. Radena mbuipu warana ziwoha ndaita sa'ake. **2:30** Ruma Hatalla wa'ura sakena zi la Daud, kai sumpana va one savua dou zi ade londo ra maina zihanta va Ruma Hatalla zimandazi sangaji. Vara la Daud navadeku zirasake ede ro va one sia savua dou nabi rau, **2:31** sia

navade rauku au ma zikarawi va Ruma Hatalla. Ndazi sia wa'ura karonggana ranggahi Ruma Hatalla va one Sangaji Mambei salama rasake va Ruma Hatalla, zimamori mbali razi madena. Nggahi la Daud, 'Sia wati zi co'o wi'i zi ade dunia dou-dou mamade; sarumbu-Na wati zimandazi leli ro cumpuna.' **2:32** Ruma Isa akeku rakamori mbali razi madena va Ruma Hatalla. Nami sara'ana wa'ura eda va ndaimu lampa rawi ede. **2:33** Sia zi hanta aka hizi ma ese ro rambei kuasa va Ruma Hatalla, edempara tarimana Roh Allah rasake va Ama. Ro ringa va nggomizoho wakatu ake ro edamu edezu Roh ede rambei va Sia zi nami. **2:34** Ndai la Daud wati ne'ena ese saroga, pala nggahi la Daud, 'Ruma Hatalla manggahi zi Ruma-ku: **2:35** Dohopu zi savae wana Nahu, sampe Nahu mandawi musu-musu-Mu oko zi Nggomi!' **2:36** Vara ndedena sara'a dou Israel pavuaku vade poda-podana va one Ruma Isa rasalib va nggomizoho ede, Ruma Isa ede rauku ma wa'ura kandazi va Ruma Hatalla ndazi Ruma ro Sangaji Mambei salama!" **2:37** Wakatu ringa va dou-dou ede lampa rawi ede, nawancuku darura adena sizoho. Edempara sizoho sozina zi la Petrus ro rasu-rasu ma kalaina, "Cina ra angi, auku zi pavua karawi va nami?" **2:38** Cambe va la Petrus, "Tobara razi dosa-dosamu. Ro pavuapu sanikina nggomizoho zikandeu karaso kai ngara Ruma Isa Al Masih, loakuzu dosa-dosamu zikangampu wea. Edempara nggomizoho zimatarima hadia Roh Allah razi Ruma Hatalla. **2:39** Vara rasake va Ruma Hatalla ede edezu ziru'u va nggomizoho ro londo ra maimu ro ziru'u va dou-dou ma wara zihizi-hizi ma zo'o -- edezu sara'ana dou ra'ou va Ruma Hatalla Ruma ndaita zimamai raka Sia." **2:40** Ndedeku la Petrus ngoa ra tei kavaena zi sizoho. Ro kai mboto nggahi ma kalai rau sia kauna sizoho loakuzu sizoho horina weki razi bangsa ma davae ake ma zihukum va Ruma Hatalla. **2:41** Mboto dou ma'imbi zi au ranggahi la Petrus, edempara sizoho zikandeu karaso. Ndazi jumula dou ma'imbi wakatu ainaina ede nanaha mboto wali kai tolu riwu dou. **2:42** Kai kapoda ade sizoho tana'o ntuwuna zi rasu-rasu ro kavoro sama-sama ncau weki. Sizoho ngaha sama-samana ro do'a sama-sama rau. **2:43** Mboto poda lampa rawi mavisa ra guna rakarawi va rasu-rasu ede ndazina sara'a dou midi adena ro dahu. **2:44** Dou-dou ma'imbi ede sara'ana kasavua weki

ncau ro au rantau sizoho, sizoho kani sama-samana. **2:45** Sizoho landana ntau ra warana, edempara cengga-cenggana piti zi ade weki sizoho sara'ana vunera paralu cua-cua sizoho. **2:46** Saniki ainaina sizoho kavoro ncau weki zi Bait Allah; ro ngaha ra nono sama-sama, kai neo adena ro kavawa weki zi uma-uma ndaizohona. **2:47** Sizoho roi ra wadi ncauna Ruma Hatalla ro naca'uku va sara'ana dou. Saniki ainaina weki sizoho nanaha ore vara Ruma mambeina zi sizoho dou-dou ma wunga zikasalama.

3:1 Zisavua ainaina la Petrus ro la Yahya lao aka Bait Allah wakatu voe tolu aimambia, edezu wakatu do'a kai. **3:2** Ta aka taza lawa na'e tangarakai "Taza Ncai Ntika", wara savua dou mone ma made vinci ra'aipu nggana wa'una. Saniki ainaina dou ede zi lao wa'a ta aka zimaraho sadeka zi dou-dou ma lu'u zi Bait Allah. **3:3** Wakatu eda va dou ede la Petrus ro la Yahya mawunga lu'u ade Bait Allah, sia rahona zi sizoho loakuzu mbeina au-au zi sia. **3:4** Ndazi sizoho mantanda kavaena sia, edempara nggahi la Petrus, "Tiopu nami!" **3:5** Edempara dou ede tio kavaena sizoho kai ne'ena raka au-au zi sizoho. **3:6** Pala nggahi la Petrus zi sia, "Nahu wati ntau ku sama sakali piti. Pala au ma wara zi nahu, ede zimbei va nahu ziru'u va nggomi: Kai kuasa Ruma Isa Al Masih dou Nazaret ede, lampara!" **3:7** Edempara nenti va la Petrus rima wana dou mamade vinci ede ro bantu katu'una sia. Wezi lalompa ezi dou ede ro pake ezina ndazi tenggo. **3:8** Edempara sia nggocu kizina, ro tampu'una lampa rero. Edempara sia lu'u samana lavo la Petrus ro la Yahya zi ade Bait Allah, zi ade lampakaina ede sia nggoncu-nggoncuna ro roi ra wadina Ruma Hatalla. **3:9** Sara'ana dou ma'eda sia lampa ro maroi ra wadi Ruma Hatalla. **3:10** Edempara kawara weki sizoho va one siaku mataki raho sadeka ma biasa doho zi "Taza Ncai Ntika" zi Bait Allah. Sizoho mbora akana ro midi poda adena au ma ndazi zi sia. **3:11** Dou ede vatu ncauna la Petrus ro la Yahya. Ro wakatu sizoho toluna ronggara aka sarambi zipehekai "Sarambi Salomo", sara'ana dou mai kanggudu weki zi sizoho vara midi adena. **3:12** Wunga eda va la Petrus dou-dou ede, nggahi sia zi sizoho, "Oe dou-dou Israel, vavauku nggomizoho midikai ademu zi

lampa rawi ake? Vavauku nggomizoho ntanda ncaumu nami? Savua kacai va nggomizoho dou ake loakaina lampa vara wara kuasa zi nami atao nami mato'a zi Ruma Hatalla? **3:13** Ruma Hatalla ranemba va la Ibrahim, la Ishak, la Yakub, Ruma Hatalla wa'i ra waro ndai, Ruma Hatalla ede wa'ura kazese ra kantasana Ada-Na, edezu Ruma Isa. Ruma Isa edeku razonggo mbei va nggomizoho zi dou-dou makuasa, ro ra'ao va nggomizoho zitando Pilatus mane'e hori Sia. **3:14** Sia raso ro taho, pala nggomizoho madaca'una Sia ro makau pakasa loakuzu Pilatus horina dou marahade dou zi ru'u va nggomizoho. **3:15** Nggomizoho mahadena Sia, sapedakaina Siaku fu'u mori zi ru'u va samenana dou. Ro Ruma Hatalla mawa'ura kamori mbalina Sia razi ade madekaina. Nami mawa'ura eda madana lampa rawi ede. **3:16** Nggomizoho wa'ura eda kavaemu au ma wa'ura ndazi zi dou mamade vinci ede. Sia wa'ura ndazi tenggo ro watizu supu walina va one sia imbina zi Ruma Isa ro kuasa-Na. Vara imbina zi Ruma Isa ndazi dou ake wa'ura ndazi tenggo mbali zitando nggomizoho sara'ana. **3:17** Cina ra angi! Ake nahu wa'ura vadeku vara au rakarawi va nggomizoho ro dou-dou mana'ekaimu zi Ruma Isa, ede karawi va nggomizoho va one nggomizoho wati vademu au ma wunga karawi va nggomizoho. **3:18** Ro vara ndedena ndazi rau au rangoa va Ruma Hatalla nto'i podana zisara'ana nabi-nabi-Na, va one Sangaji Mambei salama rasake ede pavuaku susa ra ncokina. **3:19** Vara ndedena cina ra angi, tobara razi dosa-dosamu ro mai mbalipu zi Ruma Hatalla, loakuzu Sia furana dosa-dosamu. **3:20** Ruma zimamai zi nggomizoho ro nggomizoho zima'iu mori maraso. Ro Ruma zimakau Ruma Isa mai zi nggomizoho, vara Sia wa'ura katantu va Ruma Hatalla zimandazi Sangaji Mambei salama ziru'u va nggomizoho. **3:21** Sia pavuaku ngge'ena zi saroga sampe Ruma Hatalla makandazina vou sara'a vune ranggahi va Ruma Hatalla kai ncai nabi-nabi-Na wakatu jamana ma'ulu. **3:22** La Musa parana nggahina, 'Ruma Hatalla Rumamu zimanggaduna zi ru'u va nggomi savua nabi razi bangsa ndaimu, vune Sia nggaduna nahu. Nggomizoho pavuapu ringa sara'amu ranggahi va nabi ede zi nggomizoho. **3:23** Dou ma wati kade'e au ranggahi va nabi ede, dou ede zi katesa razi ela Ruma Hatalla ro zikaleli.' **3:24** Nabi-nabi ma parana karongga haba razi Ruma Hatalla,

ratampu'u zi Nabi Samuel ro nabi-nabi makalaina ma mai kento, sara'ana ngoa ra kahabana mavoha jamana ake. **3:25** Sake-sake razi Ruma Hatalla rakarongga va nabi-nabi edezu ziru'u va nggomizoho. Zi ade sake randawi va Ruma Hatalla lavo wa'i ra waromu ndake, nggahi Ruma Hatalla zi la Ibrahim, 'Razi londo ra maimu Nahu zimambei bareka zi sara'a bangsa zi dunia.' Rasake ede edezu ziru'u va nggomizoho rau. **3:26** Vara ndedena Ruma Hatalla kazalena ada-Na, edempara kauna Sia mai ulu zi nggomizoho, loakuzu Sia mbeina bareka zi nggomizoho. Cara Sia mbei bareka edezu kai kandazina nggomizoho tobamu karawi zi ade morimu ma davae."

4:1 Wunga mbuipu la Petrus ro la Yahya nuntuna lavo dou-dou ede, dou-dou mana'ekai imam ro dou mana'ekai jaga Bait Allah ro dou-dou Saduki maina zi la Petrus ro la Yahya. **4:2** Siazoho mbanina vara la Petrus ro la Yahya manggahi zi dou-dou va one Ruma Isa wa'ura mori mbali razi madena. Ro ede zi bukutikai va one dou mamade zimamori mbali. **4:3** Edempara sizoho wa'u ra letona zua dou rasu ede edempara kalu'una zi ade uma bui. Ro vara wa'ura aimangazi, ndazi la Petrus ro la Yahya taha ta ede sampe vala aisanai. **4:4** Pala dou-dou ma wa'ura ringa ngoa ra tei rasu-rasu ede, mboto ma imbi. Ndazi anggota sizoho nanaha ore sampe ndazi kira-kira lima riwu dou. **4:5** Vala ai sanai dou-dou mana'ekai Mahkama Agama, dou-dou mana'ekai Yahudi ro guru-guru agama kavoro weki zi Yerusalem. **4:6** Siazoho eda angi lavo dou mana'ekai imam-imam ngarana Hanas, ro Kayafas, Yahya, Aleksander, ro sara'a malu'u keluarga mana'ekai imam-imam ede. **4:7** La Petrus ro la Yahya lao wa'a satando aka sizoho, edempara sozi va sizoho, "Vuneku carana nggomizoho katahomu dou mamade vinci ede? Kai tenggo ra wale auku atao kai kuasa razi couna karawi va nggomizoho ede?" **4:8** La Petrus rakuasakai va Roh Allah, macambena, "Itazoho mana'ekai bangsa ro Itazoho anggota mahkama! **4:9** Madazoho ziparesa ro sozi zi ainaina ake vara karawimu mataho zi bantukaita dou mamade vinci, ro vara Itazoho mane'e vade ravune carana dou ede zi tahokai made vincina. **4:10** Itazoho sara'ana pavuaku vade ro sara'ana bangsa Israel rau pavuaku vadena vara dou ake

makizi ake kai sarumbuna ma tenggo zitando Itazoho, va one tenggo ra wale ro kuasa razi Ruma Isa Al Masih dou Nazaret ede. Itazoho wa'ura salibmu Ruma Isa ede, pala Ruma Hatalla mawa'ura kamori mbalina Sia.

4:11 Ruma Isa akeku aona eli ayat ake zi ade Alkitab, 'Wadu ma wati zi kani va nggomizoho dou-dou mataki tu'u uma, palasi mandazi wadu ma penti poda.' **4:12** Kai ncai zi Ruma Isa mpoampa dou zikasalama. Vara zi sara'a dunia zi ade weki manusia wati wara dou makalai rau ma raka kuasa razi Ruma Hatalla zimakasalamana ndai." **4:13** Dou-dou anggota Sida Pengadila ede namidi adena eda disa la Petrus ro la Yahya, au walipu sizoho vadena va one zua dou rasu ede edezu dou-dou biasa ma wati sakola. Edempara sizoho kawarana weki va one zua dou rasu ede edezu dou-dou ma watu Ruma Isa. **4:14** Pala sizoho wati loana nggahi au-au, vara dou ma wa'ura kataho wea supuna ede wara kizi zitando sizoho sama-sama lavo la Petrus ro la Yahya. **4:15** Edempara sizoho kauna zi zua dou rasu ede losa zi ade hizi sidakai, edempara sizoho mafakana. **4:16** Nggahi sizoho, "Auku zipavua karawi va ndai zi dou-dou ake? Sara'ana dou ma ngge'e zi Yerusalem wa'ura vadena va one lampa rawi mavisa ra guna ma heba poda ake, rakarawi va sizoho zuana. Ndai wati loata kawati rawi ede. **4:17** Pala vavaina lampa rawi ede mbou rero walina ziwoha dou-dou, maira ndai takadahuku sizoho va one sizoho wati zimaloa wali nuntu ra nggahi kone zisavua dou rau kai kanina ngara Isa." **4:18** Ndazi sizoho ouna zua dou rasu ede lu'u mbali, ro ngoana va one sizoho sakali-kali wati laona renta atao ngoa ra tei kai ngara Ruma Isa. **4:19** Pala cambe va la Petrus ro la Yahya, "Takananu to'ipu va weki ndaizohomu au ma taho zitando Ruma Hatalla: watu parenta itazoho atao watu parenta Ruma Hatalla. **4:20** Bara madazoho wati loamu dengga nuntu ra nggahi mavoha ma wa'ura eda ro ringa va ndai madazoho." **4:21** Anggota-anggota sida ede wati loana raka kone savua alasana zihukumkaina la Petrus ro la Yahya. Ndazi sizoho kadahuna zua dou rasu ede, edempara horina sizoho zuana, vara sara'ana dou maroi ra wadi Ruma Hatalla vara mandazi ede. **4:22** Dou ma iuna taho supuna kai visa ra guna ede wa'ura ncewi upa mpuru mba'a umuna. **4:23** Sawa'u va la Petrus ro la Yahya zihori wea, sizoho dula mbalina aka lengazohona ro ngoa

sara'ana ra nggahi va dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi zi sizoho. **4:24** Sawa'u va ringa va lengazohona ede, sizoho sama-sama sambea kai savua ade zi Ruma Hatalla. Nggahi sizoho, "Ruma, Ita marakandazina langi ro dana ro moti lavo sara'a isina. **4:25** Kai Roh-Mu Ita parana nuntu ra nggahimu kai ncai wa'i ra waro madazoho, Daud, edezu ada-Mu; Ita manggahi, 'Vavauku dou-dou, ma wati pata Ruma, mbanina; vavauku bangsa-bangsa ndawina nia ma wati wara onena? **4:26** Sangaji-sangaji dunia masadia ncau zi lewa ra lakakaina, ro dou-dou mana'ekaina makasavua weki ao Ruma ro Sangaji Mambei salama. **4:27** Vara poda Herodes ro Pontius Pilatus wa'ura mbolona lavo dou-dou ma wati pata Ruma ro lavo dou-dou Israel zi kota ake. Sizoho kavorona weki zi aokaina Ruma Isa Ada-Mu ma raso ede, ma wa'ura hanta va Ita ndazi Sangaji Mambei salama. **4:28** Sizoho kasavuana weki zikarawina au-au, rawa'u katantu ulu va Ita va one ede zimandazi. Ro Ita makatantuna ede kai kuasa ro rakane'e va ndai Ita. **4:29** Ake, Ruma, tatio to'ipu vune sizoho kadahuna madazoho. Ro takau to'ipu zi madazoho, adazoho-Mu ake, mangoa ra kahabana haba Ita kai wati dahu. **4:30** Bantu to'ipu va Ita loakuzu dou-dou masupu zi kataho wea ro rawi mavisa ra guna ro lampa rawi-lampa rawi ma heba poda zimandazi kai ncai kuasa ro tenggo ra wale kai ngara Ruma Isa, Ada-Mu ma raso ede." **4:31** Sawa'u va nggori sambea sizoho, hizi kavorokai weki sizoho ede kangginda. Sizoho sara'ana kuasakai va Roh Allah, ro tampu'u nuntu ra nggahi kai disa poda mavoha haba ma ramai ta Ruma Hatalla. **4:32** Sara'ana dou ma imbi ede mori kasavua ade ro kasavua weki. Wati kone savua dou rau razi sizoho mawi'i wekina va one au rantauna edezu ntau ndaina. Au-au ma wara zi sizoho, sizoho kani kasamana. **4:33** Kai kuasa ma na'e, rasu-rasu ede mambei sakasi va one Ruma Isa wa'ura mori mbali. Ndazi Ruma Hatalla mambei mboto bareka zi sizoho. **4:34** Ro wati wara kone savua dou rau zi ade woha sizoho ma dancihhi au-au. Vara sizoho ma ntau dana ro uma, nalandaku dana ro uma sizoho ede; edempara razi co'i ralandana ede sizoho wa'ana **4:35** ro sizoho zonggona zi rasu-rasu. Edempara piti ede zicengga-cengga zi sanikina dou ma paraluna. **4:36-37** Ndede rauja la Yusuf. Sia landa rauna dana ntauna, edempara piti co'i ralandakai ede wa'a

va sia ro zonggona zi rasu-rasu. La Yusuf ake edezu savua dou londo ra mai Lewi razi Siprus; rasu-rasu mapehekai rauna sia Barnabas (aona Marere wea ade).

5:1 Pala waraku savua dou mone mangara la Ananias. Sia lavo weina mangara la Safira, malanda rau salove dana ntau siazoho. **5:2** Piti co'i ralanda ede sarundena wi'i va sia zi ru'u va ndaina ro sarundena sia zonggona zi rasu-rasu. Sia karawina ede vade rau va weina. **5:3** Edempara nggahi la Petrus zi sia, "Ananias vavauku co'omu Ibilis makuasana ademu, sampe nggomi cowamu zi Roh Allah, kai midi-midimu wi'imu sarundena zi ru'u va ndaimu piti ralandakaimu dana ede? **5:4** Dana ede rantau nggomina sawatipu ralanda va nggomi. Ro sawa'u va dana ede landa, piti rauna mbuipu ntau nggomi. Ndazi vavauku warakaina nia zi ademu karawi vune ede? Laina manusia ranuntu cowakai va nggomi pala Ruma Hatalla!" **5:5** Ndede ringa va la Ananias nggahi ra eli ede, sia mbo'ona edempara madena. Sara'ana dou ma ringana mandazi ede ndazi dahu. **5:6** Edempara dou-dou sampela mai salolo katahona timba la Ananias, edempara wa'a kalosana zi lao umbu. **5:7** Kira-kira tolu jam sawa'u va ede lu'u weina. Sia wati vadena au ma ndazi voupu ede. **5:8** Nggahi la Petrus zi sia, "Ngoa to'ipu zi nahu: Savua dana ralanda va nggomi ro rahimu ede, sandake co'ina?" "Io, poda sandede co'ina," cambe va wei la Ananias. **5:9** Edempara nggahi la Petrus zi sia, "Vavauku nggomi ro rahimu kasamakaimu zi ne'emu coba Roh Ruma? Ringa ra kade'epu! Dou-dou ma lao umbu rahimu wa'ura dula. Siazoho zimawa'a kalosa nggomi rau." **5:10** Wakatu ede wa'u wei la Ananias ede mbo'o ro madena zi tando la Petrus. Ro wakatu dou-dou mone sampela ede lu'u, siazoho rakana sia wa'ura made. Edempara siazoho wa'a kalosana timba sia ro umbuna sia zikompe rahina. **5:11** Ndazi sara'ana dou-dou ma'imbi ede ro dou-dou makalaina, ma ringa mavoha mandazi ede, ndazi dahu. **5:12** Vara karawi rasu-rasu ndazi mboto rawi mavisa ra guna ro lampa rawi-lampa rawi maheba poda mandazi ziwoha ela ra dou. Kai kasavua ade sara'a dou ma'imbi kavoro weki zi Sarambi Salomo zi Bait Allah. **5:13** Ro dou makalai wati wara ma disa mai kavoro weki lavo dou-dou ma'imbi ede. Pala dou-dou ma'imbi

ede nawancuku horoma va ela ra dou. **5:14** Ro nanaha nto'i nanaha mboto dou-dou ma'imbi zi Ruma -- nataho dou mone ro dou siwe. **5:15** Ka'ada'ana ndazi ndede pahu, ndazina dou-dou masupu wi'i zi ese hizi marukaina atao dipi, edempara lao wa'a aka ncai, loakuzu sizoho kone zi sato'ikaina loa hina ninu la Petrus, nggara nalampa saisi la Petrus ta ede. **5:16** Mboto poda dou-dou ma ramai razi kota-kota zikompe ra pei Yerusalem. Sizoho wa'ana dou-dou masupu ro ralu'ukai va roh-roh seta. Ro dou-dou ede kataho sara'ana. **5:17** Cumpukaina dou mana'ekai imam-imam ro sara'ana dou mavatuna, edezu golonga dou-dou Saduki, tampu'u rukuna, vara sizoho hiana adena. **5:18** Rasu-rasu ede ziwa'u ra leto, edempara kalu'una zi ade uma bui rabuikai ela ra dou. **5:19** Pala aimangazina, savua mala'eka Ruma mahenggana taza-taza uma bui, edempara wa'a kalosana rasu-rasu ede. Nggahi mala'eka ede zi rasu-rasu ede, **5:20** "Lao kizipu zi Bait Allah ro ngoapu zi dou-dou mavoha mori ma vou ake." **5:21** Edempara rasu-rasu ede vatuna rangoa va mala'eka ede. Sizi-sizi poda sizoho laona aka Bait Allah ro tampu'u ngoa ra teina ta ede. Wakatu ede dou mana'ekai imam-imam ro dou-dou mavatuna mai, edempara katu'una mbolo weki mahkama lavo dou-dou mana'ekai Yahudi. Edempara sizoho kauna dou lao weha ao rasu-rasu ede razi uma bui zi lao wa'a satando zi sizoho. **5:22** Pala wakatu dou-dou rakaukai ede rongga aka uma bui, sizoho wati wara edana rasu-rasu ede ta aka. Ndazi sizoho dula mbalina, edempara ngoana lampa rawi ede zi mahkama. **5:23** "Wakatu la madazoho rongga zi uma bui," nggahi sizoho zi mahkama, "la madazoho edamu taza ncai uma bui ede rakunci kataho, ro dou-dou mataki jaga wunga jagana zi taza ncai. Pala wakatu la madazoho henggamu taza ncai ede, la madazoho wati rakamu eda kone savua dou rau tazeina." **5:24** Wakatu perwira majaga Bait Allah ro dou-dou mana'ekai imam maringana rangoa ede, sizoho darura adena mavoha rasu-rasu ede ro dahuna zi au ma loa ndazi. **5:25** Edempara mai savua dou mone mawa'a haba ake, "Taringa ra kade'e to'ipu! Dou-dou rabui va Itazoho ake-ake wunga ngoa ra teina dou mamboto aka Bait Allah!" **5:26** Ndazi perwira majaga Bait Allah ede lao samana lavo anamorina malao weha mbalina rasu-rasu ede. Pala sizoho wati kanina kasa ro toku, vara

siazoho nadahukum zi dou mamboto; ai-aina dou mamboto ede mavale siazoho kai wadu. **5:27** Rasu-rasu ede zi wa'a kalu'u satando mahkama. Edempara dou mana'ekai imam-imam ma paresa siazoho. **5:28** Nggahi sia, "Nami wa'ura kanta kapodamu nggomizoho aina ngoa ra teimu mavoha Dou ede. Pala ake tiopu au karawi va nggomizoho! Nggomizoho kambou reromu ngoa ra teimu zi sara'ana Yerusalem, ro nggomizoho mane'e vavu ra lo'o va one namiku ma kandazina madekai Dou ede." **5:29** Cambe va la Petrus ro rasu-rasu ma kalaina, "Madazoho pavuaku vatumu Ruma Hatalla ro laina vatu rakane'e manusia. **5:30** Ruma Isa, rasalib va Itazoho, wa'ura kamori mbali razi madena va Ruma Hatalla wa'i ra waro ndaita. **5:31** Ro Ruma Hatalla wa'ura mbeina zi Sia vora ro kuasakai ma zese kai Mana'ekaina ro Mambei salama; loakuzu bangsa Israel zimbei wakatu zi tobakaina razi dosa-dosana ro zimaraka kangampu. **5:32** Madazohoku sakasi-sakasi mavoha sara'ana ede -- madazoho ro Roh Allah rambei va Ruma Hatalla zi dou-dou ma vatu rakaukai-Na." **5:33** Wakatu ringa va anggota-anggota Mahkama Agama ede, siazoho mbani podana, ro siazoho kasavuana nggahi ne'e hade rasu-rasu ede. **5:34** Pala zi ade weki anggota-anggota mahkama ede wara savua dou Farisi mangara Gamaliel. Sia guru agama zi horoma poda va samenana dou. Tu'u kizi sia, edempara kauna wa'a kalosa rasu-rasu ede samporo. **5:35** Edempara nggahi sia zi Mahkama Agama ede, "Cina ra angi dou-dou Israel! Kananu katahopu mavoha au razikarawi va ndaizohomu zi dou-dou ake. **5:36** Vara ntoina parana wontu Teudas, ma wi'ikai wekina dou maheba, ndazina wara kira-kira upa ratu dou mavatuna sia. Pala sia rahade va dou ro sara'ana dou mavatuna ncengga rero, ro kalompo rauna ede mbora. **5:37** Sawa'u va ede, wakatu wara sensus, wontu rau la Yudas, dou Galilea. Vara pangaruna, mboto rau dou ma vatu sia. Pala sia rau rahade va dou, ro sara'ana dou mavatu sia lao ncengga rero. **5:38** Ndazi wakatu ake kai mandazi ake, ngoa ra tei kataho va nahu edezu: aina karawi au-au zi dou-dou ake, co'opu siazoho. Vara napodasi ngoa ra tei ro kalompo siazoho ake edezu razi manusia ndazi ngoa ra tei ro kalompo siazoho zimambora. **5:39** Pala nggarasi ede ramaina razi Ruma Hatalla, ndazi ndaizohomu wati zimawa'u kakoa siazoho. Pala kombisi zimandazi

ndaizohomu zima'ao Ruma Hatalla." Ngoa ra tei Gamaliel ede tarima va mahkama. **5:40** Ndazi ouna rasu-rasu ede, edempara cambona, sawa'u va ede kantana ngoa ra tei wali mavoha Ruma Isa. Sawa'u va ede ampona hori sizoho. **5:41** Rasu-rasu ede tu'u wi'ina Mahkama Agama ede kai neo adena vara Ruma Hatalla mawa'ura wi'ikaina sizoho patu zi maraka kavawa ra katuna vara Ruma Isa. **5:42** Ro saniki ainaina zi Bait Allah ro zi uma-uma dou, sizoho ngoa ra tei ncauna ro ngoa ra kahabana Haba Mataho mavoha Ruma Isa va one Siaku Sangaji Mambei salama rasake ede.

6:1 Dou-dou mavatu Ruma Isa naha ntoina nanaha mboto. Wakatu ede dou-dou Yahudi ma nuntu kai bahasa Yunani, mandazi wati ca'una zi dou-dou Yahudi asli. Ma nggahi Yunani ede manggahi, "Dou-dou siwe nami ma mbaru mboha wati rakana au-au racengga sama-sama zi dou-dou." **6:2** Vara ndedena, sampuru zua rasu ede kavorona sara'a dou mavatuna ro nggahina zi sizoho, "Wati tahona nggara denggasi nami ngoa ra kahaba nggahi ra eli Ruma Hatalla, vara pavuaku uru ngaha ra nono. **6:3** Ndazi, tahopu Ndaizohomu makazale zi ade wekimu pidu dou ma wati iha ngarana ro rakuasakai va Roh Allah ro maloa timba ra lemba, zi loa kau va nami uru mandake pahu; **6:4** vara nami mane'e do'a ro mangoa ra kahaba nggahi ra eli Ruma Hatalla mpoampa." **6:5** Sara'a dou ede nangawa vune rakaukai va rasu-rasu ede. Edempara sizoho kazalena la Stefanus, savua dou ma imbi poda zi Ruma Isa ro kuasakai va Roh Allah. Rakazale rau: la Filipus, la Prokhorus, la Nikanor, la Timon, la Parmenas, ro la Nikolaus razi Antiokhia; sia laina dou Yahudi pala wa'ura lu'u agama Yahudi. **6:6** Pidou dou ede raho zi rasu-rasu, edempara rasu-rasu ede do'a ro rahona bareka Ruma zi ru'u va sizoho. **6:7** Ndedeku haba razi Ruma Hatalla nanaha ipi mbouna ro dou-dou mavatu Ruma Isa zi Yerusalem rau nanaha mboto. Ro mboto rau imam-imam ma imbi zi Ruma Isa. **6:8** La Stefanus nawancuku bareka va Ruma Hatalla, ndazina sia karawina mboto mavisa ra guna ro lampa rawi maheba poda zi wohela ra dou. **6:9** Pala wara dou-dou ma daca'una sia; sizoho edezu anggota-anggota uma sambeakai ma zipehe kai Uma Sambeakai Dou-dou

rahoru wea. Anggota-anggota uma sambeakai ede edezu dou-dou Yahudi razi Kirene ro Aleksandria. Siazoho lavo dou-dou Yahudi razi Kilikia ro Asia macence ncihi lavo Stefanus. **6:10** Pala siazoho wati loana davatu au ranggahi va la Stefanus, vara Roh Allah mambeina zi sia loa timba ra lemba zi nuntu ra nggahikaina. **6:11** Vara ndedena siazoho ufana pila-pila dou zimanggahi, "Ringa va nami dou ede kavawa ra katunana la Musa ro Ruma Hatalla!" **6:12** Ndedeku siazoho sazu'una dou-dou, ro dou-dou mana'ekai Yahudi, ro guru-guru agama. Edempara siazoho lao wa'u ro letona la Stefanus, edempara lao wa'ana sia aka tando Mahkama Agama. **6:13** Ro siazoho wa'a rauna sakasi-sakasi ma mbei sakasi cowa mavoha la Stefanus. Nggahi sakasi-sakasi ede, "Dou ake nakavawa ra katuna ncauku Bait Allah ma raso ro kavawa ra katunana parenta-parenta Ruma Hatalla rakarongga va la Musa. **6:14** Madazoho wa'ura ringamu nggahi sia, va one Ruma Isa dou Nazaret ede zimakandumbana Bait Allah ake, edempara runka sara'ana ruku ra rawi rasa rakalondo va la Musa zi ru'u ndaita!" **6:15** Samenana dou ma wara zi ade sida Mahkama Agama ede ntandana la Stefanus. Ro wakatu ede pahu la Stefanus zi edamu vune pahu mala'eka.

7:1 Sozi va dou mana'ekai imam-imam zi la Stefanus, "Savua poda sara'a ranggahi va dou-dou ede?" **7:2** Cambe va la Stefanus, "Cina ra angi ro Ama-ama! Taringa ra kade'epu nggahi ra eli mada! Sawatipu wa'i ra waro ndaita Ibrahim lao ngge'ena aka Haran, wakatu sia mbuipu ngge'ena zi Mesopotamia, Ruma Hatalla ma zese ra ntasa maina zi sia **7:3** ro nggahina, 'Tu'u wi'ipu dana ra rasamu ro iwa ra wekimu. Laopu aka dana ra rasa zi tei va Nahu zi ru'u va nggomi.' **7:4** Edempara Ibrahim tu'u wi'ina dana ra rasa Kasdim, edempara lao ngge'ena aka Haran. Sawa'u va ama la Ibrahim madena, Ruma Hatalla mandawina Ibrahim mai ngge'e zi dana ra rasa ake ma cina ra angi ro Itazoho sara'ana rangge'ekaimu ake. **7:5** Aipu wakatu ede wati wara kone sarundena razi dana ra rasa ake rambei va Ruma Hatalla zi Ibrahim zimandazi ntau Ibrahim; kone sakopa rau wati zimbei zi ru'u sia. Pala sake Ruma Hatalla va one Sia zimambeina zi Ibrahim zimandazi ntau Ibrahim ro londo ra maina. Wakatu ede Ibrahim

wati ntauna ana. **7:6** Pala akeku ranggahi va Ruma Hatalla zi sia, 'Londo ra maimu zimangge'e kai dou lai rasa zi dana ra rasa dou makalai. Dou-dou zi dana ra rasa ede zimajaja sizoho ro kauna karawi ma'ipi tani zi sizoho upa ratu mba'a ntoina. **7:7** Pala Nahu zimahukumna bangsa ma ka'ada sizoho, ro sizoho zimalosa razi dana ra rasa ede ro zimanemba Nahu zi hizi ake.' **7:8** Sawa'u va nggahi ndedena rasake sama ede kasaha va Ruma Hatalla kai upacara suna. Ndazi sawa'u va la Ishak ana la Ibrahim warana, Ibrahim sunana sia wakatu sia umu waru nai. Edempara la Ishak suna rauna anana, edezu la Yakub. Ro la Yakub rau suna rauna sampuru zua anana, edezu ma ndazi ama wa'i ra waro bangsa Yahudi. **7:9** Ama wa'i ra waro ndai ede nahiana zi la Yusuf, ndazina sizoho landana sia mandazi ada zi Mesir, pala Ruma Hatalla mazende ra wa'ana sia, **7:10** ro mahori sia zi samenana susa ra ncoki. Ruma Hatalla mambeina zi sia ruku ra rawi mataho ro loa timba ra lemba wakatu sia lao satandona Fira'un sangaji Mesir, ndazi Fira'un kandazina sia gubernu dana ra rasa Mesir ro makuasakaina asi Fira'un. **7:11** Edempara ndazikaina bala sarahizo ma zondo zi samenana dana ra rasa Mesir ro Kana'an ndazina dou-dou na'ipiku susa ra ncokina. Wa'i ra waro ndai wati loana raka ngaha ra nono. **7:12** Ndazi wakatu ringa va la Yakub wara gando zi Mesir sia kauna anazohona, wa'i ra waro ndaita, lao ta aka masarambakaina. **7:13** Wakatu sizoho lao kazua kalikaina, ngoa va la Yusuf zi sa'e ra arina ede va one sia edezu la Yusuf. Ede ampona vade va sangaji Mesir mavoha iwa ra weki la Yusuf. **7:14** Edempara la Yusuf nggaduna haba zi amana, edezu la Yakub, kauna sia ro samenana iwa ra wekina lao ngge'e aka Mesir -- sara'ana wara pidu mpuru lima dou. **7:15** Ndazi la Yakub lao ngge'ena aka Mesir ro ta'edeku sia ro wa'i ra waro ndai madena. **7:16** Timba sizoho edempara wa'a mbali aka Sikhem ro umbukaina zi rade ma wa'ura weli kai piti va Ibrahim zi suku bangsa Hemor zi Sikhem. **7:17** Ne'era raka wakatuna Ruma Hatalla kalampana rasake-Na zi la Ibrahim, bangsa ndai zi Mesir wa'ura nanaha mboto. **7:18** Cumpukaina savua sangaji makalai ma wati pata la Yusuf, maparenta zi Mesir. **7:19** Sangaji ede kampa'a-mpa'ana bangsa ndai ro na'ipiku tokuna zi wa'i ra waro ndaita. Sia kau pakasana paki ana dou to'i ma voupura nggana va inana loakuzu

wati wara dou ma'uruna ro madena. **7:20** Wunga wakatu ede wara kai la Musa; sia ana dou to'i ma ntika poda. Tolu wura ntoina sia rakana'e zi uma ama ra inana, **7:21** ro sawa'u va paki sia, ana siwe la Fira'un mawehana sia, ro kana'ena sia vune ana ndaina. **7:22** Sara'a ilmu bangsa Mesir zingoa ra tei zi sia ro sia mandazi dou ma ipi kuasa zi ade nggahi ra eli ro ruku ra rawina. **7:23** Wakatu umu la Musa upa mpuru mba'a, wontumpara ne'e va adena ne'e lao eda ka'ada'ana bangsa ndaina bangsa Israel. **7:24** Edempara sia edana savua dou zi weki sizoho kancoki va savua dou Mesir; edempara sia horuna dou rakancoki ede kai hadena dou Mesir ede. **7:25** Kacai va la Musa bangsana naloa ka'ao va one Ruma Hatalla mawunga kanina sia zimahori weana sizoho. Palasi sizoho wati loana ka'ao. **7:26** Vala aisanai sia eda rauna zua dou Israel mancao, edempara sia celana kai ne'ena kataho sizoho. Nggahi sia, 'Nggomizoho ake sa'e ra ari. Vavauku nggomizoho ncaokaimu?' **7:27** Pala dou ma voe lengana ede runggina la Musa edempara nggahina, **7:28** 'Cou ma hanta nggomi ndazi dou mana'ekai ro hakim nami? Savua nggomi mane'e hade nahu rau vune nggomi hademu dou Mesir ede awina?' **7:29** Wakatu ringa va la Musa au ranggahi va dou ede, la Musa rai tu'u wi'ina Mesir edempara ngge'ena zi dana ra rasa Midian. Ta aka sia rakana zua dou anana. **7:30** Upa mpuru mba'a sawa'u va ede savua mala'eka maina zi la Musa zi so sarae zeni lavo Doro Sinai. Mala'eka ede maina zi ade afi zi haju rompa ma wunga kalea. **7:31** La Musa midi adena eda lampa rawi ede, ndazi sia lao zenina zi vadekaina au ede. Edempara sia ringana eli Ruma manggahi, **7:32** 'Nahuku Ruma Hatalla wa'i ra waromu; Nahu Ruma Hatalla razi Ibrahim, la Ishak, ro la Yakub.' La Musa wedu va dahuna ndazi wati disa walina ntanda zi haju rompa ede. **7:33** Edempara nggahi Ruma rau, 'Rocu wi'ipu sanda rakanimu ede, vara dana zi hizi ratondakaimu ede edezu dana ma raso. **7:34** Nahu wa'ura eda kavaeku pa'i ro susa ela-Ku zi Mesir. Nahu wa'ura ringaku weta sizoho ro Nahu wa'ura londo zimahori sizoho. Ake, maira! Nahu zi ma nggadu nggomi lao mbali aka Mesir.' **7:35** Musa akeku la Musa ma wati rakanahu va bangsa Israel ro ma tula ao kai nggahi ra eli ake, 'Cou marahanta nggomi mandazi mana'ekaina ro hakim nami?' Pala justru siaku dou ra nggadu va Ruma Hatalla zimandazi dou mana'ekaina ro

mambei salama, kai bantu va mala'eka ma mai zi sia zi haju rompa ma kalea ede. **7:36** Musa edeku mana'ekaina bangsa Israel losa zi Mesir kai karawina lampa rawi mavisa ra guna ro lampa rawi-lampa rawi maheba poda zi Mesir, zi Moti Kala ro zi so sarae santoi upa mpuru mba'a. **7:37** Sia rauku la Musa ma nggahi zi bangsa Israel, 'Ruma Hatalla zimambeina zi nggomi savua dou nabi rakazale zi woha ndai nggomizoho, sama vune Sia makazale mada. **7:38** La Musaku ma zi woha bangsa Israel zi so sarae, mandazi ncai zi ru'u va mala'eka manuntu ra nggahi zi sia zi Doro Sinai lavo wa'i ra waro ndaita. Siaku ma tarima aona razi Ruma Hatalla haba ma mori zi karonggana zi ndaita. **7:39** Kone ade ndedekaina wa'i ra waro ndaita wati ngawana to'a zi sia. Siazoho natula aoku sia ro nane'e dula mbali aka Mesir. **7:40** Nggahi va siazoho zi la Harun, 'Ndawipu berhala-berhala zi ru'u va nami, loakuzu berhala-berhala ede ma zende ra mawa'ana nami. Vara nami watira vade walimu au ma wa'ura ndazi lavo la Musa ede ma rawa'a kalosana nami zi Mesir!' **7:41** Edempara wakatu ede siazoho ndawina savua patung ana capi, edempara siazoho zonggo ra mbeina korba zi patung ede ro ndawina ngaha ndiha zinembakai berhala randawi va ndai siazoho. **7:42** Edempara Ruma Hatalla tu'u wi'ina siazoho ro co'ona siazoho manemba ntara-ntara zi langi. Ede ncihi ncao lavo au ratunti zi ade buku-buku nabi-nabi. Ndake, 'Oe dou-dou Israel! Laina zi ru'u Nahu nggomizoho sambelemu ro korobamu binata santoi upa mpuru mba'a zi so sarae. **7:43** Kema berhala Molokh rawa'a rero va nggomizoho masama-sama lavo patung binata berhala, edezu Refan; edeku patung randawi va nggomizoho zi nembamu. Vara ndedena Nahu zimapaki nggomizoho sampe zo'o aka ipa vae va dana ra rasa Babel.' **7:44** Kema hizi maikai Ruma Hatalla zi manusia wara zi wa'i ra waro ndai zi so sarae. Kema ede randawi kai parenta va Ruma Hatalla zi la Musa ro vune conto rakatada va Ruma Hatalla zi la Musa. **7:45** Edempara kema ede wa'a wali va wa'i ra waro ndai aipu wakatu siazoho lavo la Yosua lao weha rampa dana ra rasa ndai razi ade kuasakai va bangsa-bangsa ravaka kalosa va Ruma Hatalla zitando siazoho. Kema ede warana ta ede sampe zamana la Daud. **7:46** La Daud nakasanaku ade Ruma Hatalla ro rahona zi Sia loakuzu sia zi kau kai ndawi savua uma ru'u Ruma Hatalla ranemba va la

Yakub ede. **7:47** Pala la Solemanku ma ndawina uma zi ru'u va Ruma Hatalla. **7:48** Pala Ruma Hatalla Mawancu Zese Ra Ntasa wati ngge'ena zi ade uma randawi va manusia; vara zi ade buku nabi ratunti ndake, **7:49** 'Langi edezu hizi dohokai-Ku, ro dana zi lamakai edi-Ku. Uma auku zi ne'e katu'u va nggomizoho zi ru'u va Nahu? Taveku hizi zi ru'u sanawakai Nahu? **7:50** Savua laina ndai Nahu ma kandazina samenana mawara?' ndedeku nggahi va Ruma Hatalla. **7:51** Ede tera poda tuta ndaizohomu ro na'ipi podaku nggonggina to'amu zi Ruma Hatalla! Fikomu na'ipiku mpingana zi tarima aokaimu nggahi ra eli Ruma Hatalla! Nggomizoho sama vune wa'i ra waromu; maca'u ao Roh Allah! **7:52** Savua wara nabi ma wati rakancoki va wa'i ra waromu? Siazoho ma rahade dou-dou ranggadu va Ruma Hatalla ma nto'i podana wa'ura ngoana va one ada Ruma Hatalla ma poda ede zimamai. Ro ake nggomizoho mavavuna ro mahade Ada Ruma Hatalla ede. **7:53** Mala'eka-mala'eka wa'ura karonggana parenta-parenta Ruma Hatalla zi ndaizohomu pala ndaizohomu wati ngawamu watu!" **7:54** Ndede ringa va anggota-anggota Mahkama Agama sara'ana ra nggahi va la Stefanus ede, siazoho fa'a adena ro mbani podana zi la Stefanus. **7:55** Pala la Stefanus ma kuasakai va Roh Allah, ntandana ese langi. Sia edana zese ra ntasa Ruma Hatalla ro Ruma Isa makizi zi hizi makuasa zi savae wana Ruma Hatalla. **7:56** "Tiopu," nggahi la Stefanus, "mada edaku saroga mahengga weki ro Ana Manusia makizi zi savae wana Ruma Hatalla!" **7:57** Anggota-anggota mahkama ede vontona fiko ro kanggica salahona, edempara kalembina la Stefanus. **7:58** Siazoho randa kalosana sia ari mai va kota edempara tovakaina wadu. Dou-dou ma edana mandazi ede nggaduna kani ra lombo siazoho zi savua dou sampela ma ngara la Saulus. **7:59** Wunga mbuipu siazoho tovana la Stefanus, la Stefanus renta kana'ena, "Ruma Isa, tarima aopu roh mada!" **7:60** Edempara sia doho sujuna ro kanggica kana'ena, "Ruma, aina dosa ake zi tundu va siazoho!" Sawa'u va nggori nggahi ndedena sia madena.

8:1 Ro la Saulus neo ade rauna eda hade dou ede. Ainaina ede wa'u ela Ruma zi Yerusalem tampu'u fou rero va dou, ndazina sara'ana dou

ma'imbi, selasi rasu-rasu, lao ncengga rero zi samenana dana ra rasa Yudea ro Samaria. **8:2** Dou-dou ma dahu zi Ruma Hatalla ma'umbuna la Stefanus ro nangi weana sia kai adena mancoki. **8:3** Pala la Saulus na'usaha ncauku zikalelikaina ela Ruma. Sia laona niki uma ro randa kalosana dou-dou ma'imbi, edempara kalu'una sizoho zi ade uma bui. **8:4** Dou-dou ma'imbi ma wa'ura lao ncengga rero ede ngoa ra kahabana Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla ede. **8:5** La Filipus laona aka kota Samaria ro ngoa ra kahabana zi dou-dou ta aka mavoha Sangaji Mambei salama rasake va Ruma Hatalla. **8:6** Wunga ringa va dou-dou nuntu ra nggahi la Filipus ro sizoho edana rawi mavisa ra guna rakarawina, mboto zi ade weki sizoho makade'ena au ranggahi va la Filipus. **8:7** Vara roh-roh madavae wa'ura losa lavo kanggicana razi dou mamboto ralu'ukai va seta. Dou-dou mamade vinci ro mampako ra mpedu rau mboto rakataho wea. **8:8** Edempara dou-dou zi Samaria naneo poda adena. **8:9** Zi kota ede wara savua dou mone mangara la Simon, ma wa'ura pila-pila wakatu ntoina makamborana aka dou-dou ndazina dou-dou Samaria vara ilmu sihina. Nggahi sia zi sizoho va one sia dou ma heba poda. **8:10** Edempara sara'a dou zi kota ede edezu sara'ana dou mawara zi ela ra dou nawancuku kade'ena nggahi sia. "Dou ake edezu tenggo ra wale Ruma Hatalla ma mbou rero kai 'Tenggo ra wale Mana'e' ede," nggahi sizoho. **8:11** Wa'ura ntoi poda sia kamborana aka dou-dou kai tenggo ra wale sihina, ndazi sizoho nawancuku kade'ena sia. **8:12** Pala la Filipus ngoa ra kahabana zi sizoho Haba Mataho mavoha Karaja'an Allah ro mavoha Ruma Isa Al Masih, Sangaji Mambei salama ede. Ndazi sizoho na'imbiku zi haba ra karongga va la Filipus, edempara sizoho kandeu karasona nataho dou-dou mone ro dou siwe. **8:13** Ndai la Simon na'imbi rauku. Ro sawa'u va kandeu karaso, sia lao vatu ncauna la Filipus. Lampa rawi mavisa ra guna ma ndazi ede kamborana aka la Simon. **8:14** Rasu-rasu zi Yerusalem ringana va one dou-dou Samaria wa'ura tarimana nggahi ra eli Ruma Hatalla. Vara ndedena sizoho nggaduna la Petrus ro la Yahya ta aka. **8:15** Wakatu la Petrus ro la Yahya rongga ta aka, sizoho do'ana zi ru'u va dou-dou Samaria ede loakuzu sizoho loakaina raka Roh Allah, **8:16** vara Roh Allah watipu mai kuasakaina kone savua dou rau zi weki

siazoho; siazoho ampona kandeu karaso kai ngara Ruma Isa mpoa. **8:17** Edempara la Petrus ro la Yahya tohona rima ese wawo tuta dou-dou Samaria ede; edempara siazoho tarimana Roh Allah. **8:18** Eda va la Simon va one rima rasu-rasu ratoho ese tuta dou-dou ede, Roh Allah mbei zi siazoho. Vara ndedena lao wa'a va la Simon piti zi la Petrus ro la Yahya, **8:19** edempara nggahina, "Tambei to'ipu zi mada kuasa ede rau loakuzu tohosi mada rimaku zi cou-cou rau, dou ede zimatarima Roh Allah." **8:20** Pala cambe va la Petrus, "Ihara nggomi ro pitimu! Kacai va nggomi rambei va Ruma Hatalla loa ziweli kai piti? **8:21** Nggomi wati ntaumu hak zi loakaimu vatu zi ade karawikai nami, vara ademu wati podana zi Ruma Hatalla. **8:22** Vara ndedena wi'ipu nia ma davae ede, ro rahopu zi Ruma loakuzu Sia kangampu weana kananumu ma davae ede! **8:23** Vara nahu kavade nggomi vini va hiana ro ka'ada va rawi madavae." **8:24** Edempara nggahi la Simon zi la Petrus ro la Yahya, "Tabantu to'ipu raho zi Ruma loakuzu aina ndazi kone savua rau zi mada ranggahi va itazoho ede." **8:25** Sawa'u va siazoho nuntu ra nggahina ro ngoa ra kahabana nggahi ra eli Ruma, la Petrus ro la Yahya dula mbali aka Yerusalem. Ro zi woha ncai, siazoho ngoa ra kahabana Haba Mataho ede zi mboto kampo-kampo Samaria. **8:26** Savua mala'eka Ruma manggahi zi la Filipus, "Wajo lampara! Lao lazopu aka ncai ma tuwu Yerusalem lavo Gaza." Ncai ede lingi. **8:27-28** Edempara la Filipus laona. Wakatu ede wara savua dou mavora asi Etiopia ma wunga lao dula aka dana ra rasana. Dou ede savua dou ma na'e vora ma su'u ra tunduna zi samenana ntau ra wara Kandake, sangaji siwe dana ra rasa Etiopia. Dou ede wa'ura laona aka Yerusalem zi nembakaina Ruma Hatalla ro ake wunga lao mbali kai karetana. Wunga dohona ade karetana ede sia bacana Buku Nabi Yesaya. **8:29** Nggahi Roh Allah zi la Filipus, "Lao zenipu zi kareta ede." **8:30** Ndazi la Filipus lao zenina zi kareta ede, edempara ringa va sia dou ede mabaca Buku Yesaya. Sozi va la Filipus zi sia, "Pa, savua loa ka'ao va Ita rabacata ede?" **8:31** Cambe va dou ede, "Vuneku loa ka'ao va nahu, nggara watisi wara dou ma ngoa kavaena zi nahu?" Edempara sia recena la Filipus ne'e ese karetana ro doho samana lavo sia. **8:32** Akeku ayat-ayat rabacana ede, "Sia vune jimba raranda zi sambele, vune ana jimba ma wati

kave nggara guntisi kerena, ndedeku Sia wati nggahina kone sampu'u.

8:33 Sia rakavawa ra katuna ro rakarawi kai wati adi. Nawa-Na zi wonto razi dunia ndazi kone savua dou rau ma loa ngoa rero mavoha londo ra mai-Na." **8:34** Dou Etiopia mana'e vora ede manggahi zi la Filipus, "Coba ngoa to'ipu zi nahu, couku ranggahi va nabi ake? Savua weki ndaina atao dou makalai?" **8:35** Edempara la Filipus tampu'u nuntu ra nggahina; sia kanina ayat-ayat ede zi tampu'ukaina ngoa ra kahabakaina Haba Mataho mavoha Ruma Isa zi dou mana'e vora ede. **8:36** Ziwoha ncai, sizoho rongga zi savua hizi ma wara oi. Nggahi dou mavora ede, "Tiopu ede wara oina! Au waliku madancihi zikandeu karasokaimu nahu?" **8:37** Nggahi la Filipus, "Nggara imbi podasi Ita, Ita loa zikandeu karaso." "Nahu ka'imbi Ruma Isa Al Masih edezu Ana Ruma Hatalla," nggahi dou Etiopia mana'e vora ede. **8:38** Edempara kamidina kareta; edempara sizoho zuana, la Filipus ro dou mana'e vora ede, londona awa oi ro kandeu karaso va la Filipus sia. **8:39** Wakatu sizoho losana zi oi, weha va Roh Allah la Filipus tahizi ede. Dou Etiopia mana'e vora watizu edana sia wali. Kai neo adena dou mana'e vora ede lampa walina. **8:40** Wezi lalompa la Filipus wa'ura wara zi Asdod. Ro wakatu sia lampa walina, sia kahabana Haba Mataho mavoha Ruma Isa zi samenana kota sampe sia ronggana zi Kaisarea.

9:1 Wunga wakatu ede la Saulus nane'eku kadahu ncau ro hadena dou-dou ma'imbi Ruma Isa. Sia laona zi dou mana'ekai imam-imam, **9:2** ro rahona sura kuasa zi laokaina zi dou-dou mana'ekai uma-uma sambeakai dou Yahudi zi Damsyik, loakuzu raka edasi va sia ta aka dou-dou ma imbi zi Ruma Isa, sia naloa wa'u ra leto sizoho ro wa'a sizoho aka Yerusalem. **9:3** Wunga ade laona aka Damsyik, wakatu zenira lavo kota ede, wezi lalompa taroa ma ramai ta langi makalea heko la Saulus. **9:4** Sia mbo'ona awa dana edempara ringana savua eli manggahi zi sia, "Saulus, Saulus! Vavauku nggomi kancokikaimu Nahu?" **9:5** "Cou Ita?" sozi va la Saulus. Cambe va eli ede, "Nahu edezu Isa, rakancoki va nggomi. **9:6** Pala ake tu'ura ro lao lu'upu aka kota. Ta ede nggomi wara zi ngoa au zi pavua karawi va nggomi." **9:7** Dou-dou ma vatu sama lavo la Saulus wezi adena

ndazi wati loa menana nggahi; vara sizohu ringana eli ede pala wati wara edana kone cou-cou rau. **9:8** Edempara la Saulus tu'u kizina ro hengana madana, pala wati loana eda au-au wali. Ndazi sizohu manenti rimana ro zandana sia lu'u aka Damsyik. **9:9** Tolu nai ntoina sia wati loana eda ro santoi ede sia wati ngaha atao nono podana. **9:10** Zi Damsyik wara savua dou ma'imbi Ruma Isa mangara la Ananias. Zi ade edana rangoa va Ruma, Ruma manggahi zi sia. Nggahi Ruma, "Ananias!" Cambe va la Ananias, "Io, mada, Ruma." **9:11** Nggahi Ruma, "Wajo laopura ake. Laopu aka uma la Yudas zi Ncai Marombo. Sozipu ta aka dou ma ngara la Saulus ma ramai razi kota Tarsus. Dou ede wunga do'ana, **9:12** ro zi ade edana rangoa va Ruma ede sia edana savua dou mone mangara la Ananias, mamai raka sia ro tohona rimana ese wawo sia loakuzu sia loa eda mbali." **9:13** Cambe va la Ananias, "Ruma, mada wa'ura ringaku mboto dou manuntu mavoha dou ake, mapenti poda mavoha ela Ita rakancoki va dou ake zi Yerusalem. **9:14** Ro ake sia wa'ura mai ara ake kai ra'iji va dou-dou mana'ekai imam zimawa'u ra leto sara'ana dou ma imbi zi Ita." **9:15** Pala nggahi Ruma zi la Ananias, "Laompa! Vara Nahu mawa'ura kazale sia zimakarawi wea zi ru'u va Nahu, loakuzu sia ngoa ra kahabana mavoha Nahu zi bangsa-bangsa makalaina ma laina agama Yahudi ro zi sangajisangaji ro zi ela ra dou Israel rau. **9:16** Ro ndai Nahu zimaturu teina zi sia samenana susa ra ncoki zi pavua iu va sia vara Nahu." **9:17** Edempara la Ananias lao lalona aka uma ede ro tohona rima ese wawo la Saulus. "Cina Saulus," nggahi la Ananias, "Ruma Isa ra'eda va ndaimu zi woha ncai wakatu maimu ta ake, Siaku ma rakau mai ndaiku loakuzu loamu eda wali ro kuasakai va Roh Allah." **9:18** Wakatu ede wa'u wara vune fenta uta mahori weki zi mada la Saulus ro sia loana eda mbali. Ndazi sia tu'una, edempara zi kandeu karaso. **9:19** Ro sawa'u va nggori ngaha sia ndazi tenggo walina. La Saulus ngge'ena zi Damsyik lavo dou-dou ma'imbi zi Ruma Isa pila-pila nai ntoina. **9:20** Sia lao lalona aka uma-uma sambeakai ro tampu'una ngoa ra kahaba va one Ruma Isa edezu Ana Ruma Hatalla. **9:21** Sara'ana dou namidi adena ringa la Saulus. Nggahi sizohu, "Savua laina sia ma zi Yerusalem mawa'ura hade sara'ana dou ma imbi zi Ruma Isa? Sia maina ta ake va ne'ena wa'u ra leto ro mawa'a sizohu zi dou-dou

mana'ekai imam!" **9:22** Pala la Saulus nanaha tenggo pangaruna. Bukuti-bukuti ra nggahi va sia mavoha Ruma Isa nawancuku podana va one Ruma Isa edezu Sangaji Mambei salama, sampe dou-dou Yahudi ma ngge'e zi Damsyik wati loa walina tele. **9:23** Sawa'u va pila-pila nai ntoina dou-dou Yahudi mafakana ne'e hade la Saulus. **9:24** Pala mafaka siazoho navadeku va sia. Aimarai aimangazi siazoho mangenana zi taza lawa kota zimahade sia. **9:25** Pala zi savua aimangazi, dou-dou mavatu la Saulus maweha ao sia, edempara kalondona sia kai garanji kalalo ta tembo kota. **9:26** La Saulus laona aka Yerusalem, ro ta aka sia ngupana ncai zi kavorokaina weki lavo dou-dou ma'imbi zi Ruma Isa. Pala siazoho nadahuku zi sia, vara siazoho wati imbina va one sia wa'ura poda-poda imbi zi Ruma Isa. **9:27** Edempara la Barnabas mai rakana sia, edempara lao wa'ana sia zi rasu-rasu. La Barnabas ngoana zi siazoho ravunena la Saulus edana Ruma zi woha ncai ro ravunena Ruma manuntu ra nggahi lavo sia. La Barnabas mangoa rauna mavoha ravunena la Saulus disana ngoa ra tei zi Damsyik kai ngara Ruma Isa. **9:28** Edempara la Saulus ngge'e lavona siazoho, ro disana hotoba kai ngara Ruma zi sara'ana dana ra rasa Yerusalem. **9:29** Sia nuntu ra nggahina ro cence ncihina lavo dou-dou Yahudi rau ma nuntu kai bahasa Yunani, pala siazoho nane'eku hade sia. **9:30** Wakatu vade va dou-dou ma'imbi makalaina mavoha lampa rawi ede, siazoho lao wa'a pesona la Saulus aka Kaisarea. Edempara nggaduna sia aka Tarsus. **9:31** Ndazi ela Ruma zi sara'ana Yudea, Galilea, ro Samaria wati wara ngango. Rabantu va Roh Allah, kai dahuna zi Ruma, ela-ela Ruma ede nanaha tenggo ro nanaha mboto. **9:32** La Petrus lao lampa rerona zi lao lambakaina ela-ela Ruma. Zisavua ainaina sia lao lambana ela RUMA ma ngge'e zi Lida. **9:33** Ta aka sia eda angi lavo savua dou mone mangara la Eneas, masupu made vinci ro wati loana tu'u zi hizi marukaina waru mba'antoina. **9:34** Nggahi la Petrus zi la Eneas, "Eneas, Ruma Isa Al Masih makatahona nggomi. Tu'ura ro kamocipu hizi marukaimu." Wakatu ede wa'u tu'u la Eneas. **9:35** Sara'a ela ra dou zi Lida ro Saron ma'edana la Eneas, edempara siazoho sara'ana warina weki ro imbina zi Ruma. **9:36** Zi Yope wara savua dou siwe mangara la Tabita. Sia savua dou ma imbi zi Ruma Isa. (Ngarana zi ade nggahi Yunani edezu la Dorkas aona maju.)

Sia naca'u karawi au-aura mataho ro naca'u bantu dou-dou mancoki mori. **9:37** Wakatu ede sia hina va supu edempara madena. Sawa'u va nggori kandeu timbana, sia toho wi'i zi vili ma esena. **9:38** Rasa Yope wati ipi zo'ona lavo rasa Lida. Ndazi wakatu ringa va dou-dou ma'imbi Ruma Isa zi rasa Yope va one la Petrus wara zi rasa Lida, sizoho kauna zua dou lao raka la Petrus kai nggaduna nggahi ake, "Mai roci to'ipu ta ake." **9:39** La Petrus tu'u lalona ro lao vatuna sizoho. Sawa'u va ronggana ta aka, sia lao wa'a va dou tavili ma esena. Sara'ana dou siwe mbaru mboha ta ede makahumbu zi la Petrus ro nangi salahona ro teina zi sia vaju-vaju ro jumba-jumba randa'u va la Dorkas zi ru'u va sizoho wakatu sia mbuipu morina. **9:40** Kau va la Petrus losa sara'a sizoho, edempara sia doho sujuna ro do'ana. Sawa'u va ede sia satandona zi timba la Dorkas ro nggahina, "Tabita, tu'ura!" Edempara la Dorkas henggana madana, ro wakatu eda va sia la Petrus, sia dohona. **9:41** Edempara la Petrus nentina rima ro bantuna sia tu'u kizi. Edempara la Petrus ouna dou-dou ma'imbi ta ede sama-sama lavo dou-dou siwe mbaru mboha ede, edempara zonggona la Dorkas ma wa'ura mori ede zi sizoho. **9:42** Haba mandazi ede wa'ura mbou zi sara'a rasa Yope, ndazi mboto dou ma'imbi zi Ruma Isa kai Sangaji Mambei salama sizoho. **9:43** La Petrus ngge'ena tahizi ede pila-pila nai wali zi uma dou mataki karaka huri ma ngara la Simon.

10:1 Zi Kaisarea wara savua dou mone mangara la Kornelius. Sia navora kapten "Tentara Italia". **10:2** Sia dou ma dahu zi Ruma Hatalla ro sara'a iwa ra wekina nado'a nembaku Ruma Hatalla. Sia mboto bantuna dou-dou Yahudi ma ncoki mori, ro sia nado'a ncau zi Ruma Hatalla. **10:3** Zisavua ainaina kira-kira voe tolu aimarai sia eda kavaena rakatada va Ruma, savua mala'eka Ruma Hatalla mamai ro ouna sia, "Kornelius!" **10:4** Kornelius ntandana zi mala'eka ede kai dahuna, edempara nggahina, "Io vuneta Ruma?" Cambe va mala'eka ede, "Do'amu ro ncera ra mbura ademu wa'ura tarima va Ruma Hatalla ro Ruma Hatalla nakawaraku nggomi. **10:5** Ake kaupuu lao dou aka Yope ou la Simon ma ngara zondona la Simon Petrus. **10:6** Sia wunga ronggana zi uma dou mataki karaka huri mangara la Simon, ma ngge'e zi kengge moti." **10:7** Sawa'u va lao

mala'eka manuntu lavo la Kornelius ede, ou va la Kornelius zua dou ada zi umana ro savua dou anggota tentara mataki jagana ma to'a. **10:8** Kornelius ngoana zi sizoho au ma wa'ura ndazi, edempara kauna sizoho lao aka Yope. **10:9** Vala aisanai, sizoho wunga ade lampakaina lao aka Yope ro ne'empara rongga, la Petrus ne'ena ese uma nane'e do'aku. **10:10** Edempara sia nahizo podaku ro nane'e ngaha. Wunga ka'ambi wea ngaha ra nono, sia edana rakatada va Ruma. **10:11** Sia edana langi mahengga weki ro wara vune kaena ma lembo rakalondo ca'awa dunia, matero weki zi upa mbua padona. **10:12** Ta'adena wara mboto pahu binata ma'upa mbua ezi, sara'a pahu binata ma rama ro nasi-nasi daro. **10:13** Edempara wara eli manggahi zi sia, "Petrus, tu'ura! Sambelepu ro ngahapu!" **10:14** Cambe va la Petrus, "Wati, Ruma! Watipu iuku la mada ngaha au-au ma haram atao najis." **10:15** Pala eli ede manggahi wali zi sia, "Au ranggahi va Ruma Hatalla halal, aina wi'ikai va nggomi ede haram." **10:16** Ra'eda ade rangoa va Ruma ede katada mbodana sampe tolu kali, edempara kaena ede hanta weki lao aka saroga. **10:17** La Petrus nadarura adena kananuna auku aona razi rakatada va Ruma ede. Wunga mbuipu la Petrus kananuna, dou-dou rakaukai va la Kornelius rakana uma la Simon ro sizoho wa'ura wara zi tando taza ncai. **10:18** Edempara sizoho ouna dou ro sozina, "Savua ta ake wara dou ma rongga, ma ngara la Simon Petrus?" **10:19** Wunga mbuipu la Petrus usaha ncauna zi vadekaina auku aona ra eda ade rangoa va Ruma ede, nggahi Roh Allah zi sia, "Oe Petrus, wara tolu dou mawunga ngupa nggomi. **10:20** Wajo londo rocipu ro aina mbali mbua ademu vatumu sizoho, vara Nahu ma rakakai sizoho." **10:21** Edempara la Petrus londona ro nggahina zi dou-dou ede, "Nahu dou rangupa va nggomizoho. Au maimu nggomizoho?" **10:22** Cambe va sizoho, "Io, Kaptan Kornelius kakai madazoho mai ta ake. Sia dou ma taho ro nadahu zi Ruma Hatalla, ro nahoroma ipiku va sara'ana dou Yahudi. Savua mala'eka Ruma Hatalla makauna sia raho Ita maipu zi umana vara do'ana wa'ura cambe, sia rakau ringa ra kade'e au ranggahi va Ita zi sia." **10:23** Edempara la Petrus kauna sizoho lu'u maru wa'una ta ede. Vala aisanai la Petrus tu'una ro lao sama lavo sizoho. Pila-pila dou ma'imbi razi Yope vatu rauna. **10:24** Sanai sawa'u va ede sizoho

ronggara aka Kaisarea. Ta aka sizoho wa'ura ngena va la Kornelius lavo iwa ra wekina ro lenga-lenga taho lavona ra'undana. **10:25** Wakatu rongga la Petrus, la Kornelius mai weha aona sia ro sujuna zi tando la Petrus.

10:26 Pala la Petrus mabantuna sia tu'u kizi, edempara nggahina, "Tu'ura! Ndai nahu manusia rau." **10:27** Wunga mbuipu nuntuna lavo la Kornelius, la Petrus lu'una zi ade uma. Ta ede sia edana mboto dou makavoro weki.

10:28 Edempara nggahi sia zi sizoho, "Ndai nggomizoho mavadeku va one dou Yahudi nakantaku va agamana mai lamba atao kavoro weki lavo dou-dou bangsa makalai. Pala Ruma Hatalla wa'ura katadana zi ndai nahu va one nahu wati loa wi'ikai najis atao haram zi cou-cou rau. **10:29** Vara ndedena wakatu nggomi kaumu nahu mai, nahu wati tani adeku mai. Ndazi ake nahu ne'eku vade vavauku kaukaimu mai nahu." **10:30** Cambe va la Kornelius, "Tolu nai ma wa'ura kalalo, kira-kira wakatu vune ake, mada wunga do'aku zi uma voe tolu aimambia. Wezi lalompa savua dou mone makizi zi tando mada. Kani ra lombo dou ede navura kancilo. **10:31** Nggahi sia, 'Kornelius! Ruma Hatalla wa'ura ringana do'amu ro nakawaraku ncera ra mbura ademu. **10:32** Ndazi kaupu dou lao aka rasa Yope ou dou ma ngara la Simon Petrus. Sia wunga ronggana aka uma savua dou matakari karaka huri ma ngara la Simon; uma ede zi kengge moti.' **10:33** Vara ndedena mada kau rociku lao dou zima'ou Ita. Ro Ita taho poda ademu maimu ta ake. Ake madazoho sara'ana wa'ura kavoro weki ta ake zi tando Ruma Hatalla zimakade'e sara'ana rakaukai va Ruma Hatalla Ita ngoa zi madazoho." **10:34** Edempara nggahi la Petrus, "Ake nahu poda-poda kavadera va one Ruma Hatalla karawina zi samenana dou sama. **10:35** Dou ma dahu zi Ruma Hatalla ro karawina ma ncihi, dou ede natarimaku va Ruma Hatalla, wati kavaena sia bangsa au. **10:36** Cina ra angi wa'u vadeta isi haba rakarongga va Ruma Hatalla zi bangsa Israel. Haba ede edezu mavoha Haba Mataho mavoha dame kai ncai Ruma Isa Al Masih, edezu Ruma samenana dou. **10:37** Nggomizoho wa'ura vade au ma wa'ura ndazi zi samenana Yudea, edezu tampu'u zi Galilea sawa'u va kandeu karaso rakaukai va la Yahya. **10:38** Nggomizoho mavadeku va one Ruma Hatalla wa'ura kazalena Ruma Isa dou Nazaret ede ro mbeina zi Sia Roh Allah ro kuasa. Nggomizoho vade raumu va one Ruma Isa ede

lao rerona zimakarawi mataho; Sia katahona sara'ana dou ra kuasakai va Ibilis, vara Ruma Hatalla mazende ra wa'ana Sia. **10:39** Nami akeku dou-dou ma wa'ura eda madamu samenana au-au rakarawi va Sia zi dana ra rasa dou Yahudi ro zi Yerusalem. Kone ade ndedena sizoho masalibna ro hadena Sia. **10:40** Pala zi ainain ma katolukaina Ruma Hatalla makamori mbalina Sia wali razi madena ro katadana Sia zi manusia; **10:41** wati zi sara'ana dou, malaisi zi nami mpoampa ma wa'ura kazale ulu va Ruma Hatalla zimandazi sakasi-sakasi-Na: Nami ngaha ronono lavo Sia sawa'u va Sia mori mbali razi madena. **10:42** Ro Sia makauna nami ngoa ra kahaba Haba Mataho ede zi dou-dou ro mambei sakasi va one Siaku rahanta va Ruma Hatalla zimandazi Hakim zi ru'u va dou-dou mambuipu mori ro zi ru'u va dou-dou ma wa'ura made. **10:43** Sara'ana nabi-nabi manuntu mavoha Sia. Nggahi sizoho va one sara'ana dou ma imbi zi Ruma Isa, zikangampu wea dosana kai kuasa ma ramai ta Ruma Isa." **10:44** Wunga mbuipu la Petrus nuntu ra nggahina, Roh Allah londo ro kuasakaina zi sara'ana dou-dou ma ringa haba ede. **10:45** Dou-dou Yahudi ma imbi zi Ruma Isa ro lao vatuna la Petrus razi Yope, sara'ana dou midi adena eda Ruma Hatalla mambei rauna Roh-Na zi dou-dou bangsa makalai ma laina Yahudi. **10:46** Vara ringa va sizoho dou-dou ede manuntu ra nggahi kai mboto pahu nggahi ro maroi ra wadi na'e ra ntoru Ruma Hatalla. Edempara nggahi la Petrus, **10:47** "Tatiopu, dou-dou ake wa'ura rakana Roh Allah vune ndaita. Ndazi savua naloa dou kanta rero sizoho zi kandeu karaso kai oi?" **10:48** Edempara la Petrus kauna sizoho zi kandeu karaso kai ngara Ruma Isa Al Masih. Sawa'u va ede raho va sizoho loakuzu la Petrus ngge'e lavo sizoho pila-pila nai wali ntoina.

11:1 Rasu-rasu ro dou-dou ma imbi zi sara'a Yudea ringana va one dou-dou laina agama Yahudi wa'ura tarima rauna nggahi ra eli Ruma Hatalla. **11:2** Edempara wakatu lao la Petrus aka Yerusalem, dou-dou Yahudi ma wa'ura imbi ede, makancara la Petrus. **11:3** Nggahi sizoho, "Vavau nggomi laokaimu aka uma dou-dou ma watipu rasuna? Nggomi manaha ngaha sama rauku lavo sizoho!" **11:4** Vara ndedena la Petrus

ngoa kavaena zi sizoho samenana ma wa'ura ndazi, tampu'u aipu saramba wa'una. Nggahi la Petrus, **11:5** "Nahu wunga do'aku zi kota Yope, edempara eda va nahu zi ade nifiku rangoa va Ruma. Nahu edaku wara ma vune sando'o kaena ma lembo rakalondo ese langi, matero weki zi upa mbua padona, edempara midina zi kompe nahu. **11:6** Wakatu tio kavae va nahu tazeina, nahu edaku binata-binata ma'upa mbua ezi, binata-binata daro, binata-binata ma rama ro nasi-nasi daro. **11:7** Edempara ringa va nahu savua eli manggahi zi nahu, 'Wajo tu'ura, Petrus! Sambelepu ede ro ngahapu!' **11:8** Pala cambe va nahu, 'Wati, Ruma! Watipu iu va mada ngaha ma haram ro manajis.' **11:9** Pala eli ede nggahi walina razi langi, 'Au-au rawa'u nggahi va Ruma Hatalla halal aina nggahimu haram.' **11:10** Eda va nahu lampa rawi ede sampe tolu kali ro cumpukaina sara'ana hanta mbali aka saroga. **11:11** Ncihi ncao wakatu ede rau tolu dou Kaisarea, ma mai weha ao nahu wontu zi uma raronggakai nahu. **11:12** Edempara kau va Roh Allah nahu lao sama lavo sizoho kai wati mbali mbua adeku. Ini dou cina ra angi ake rau vatuna nahu lao aka Kaisarea, ro nami sara'ana lu'u zi ade uma la Kornelius. **11:13** Edempara la Kornelius ngoana zi nami ravunena sia edana savua mala'eka makizi zi umana ro nggahina, 'Kaupu dou lao aka Yope zima'ou savua dou mone ma ngara la Simon Petrus. **11:14** Sia zimakaronggana zi nggomi haba zimambei salama nggomi ro iwa ra wekimu.' **11:15** Ro zi wakatu nahu tampu'u nuntu ra nggahi ndede," ndedeku la Petrus tuwuna nuntu ra nggahina, "Roh Allah maina zi sizoho, sama vune ma ndazi zi ndai ntoina aipu sarambana. **11:16** Edempara kawara va nahu, Ruma maparana nggahina, 'Yahya makandeu karaso kai oi, pala nggomizoho zi kandeu karaso kai Roh Allah.' **11:17** Ndazi ncihi poda Ruma Hatalla nambei rauku zi dou-dou ma wati agama Yahudi ede, mbeina ma sama rambei va Sia zi ndai aipu wakatu ndai imbi zi Ruma Isa Al Masih. Vara ndedena, wati lu'ukai va aka nahu kantaku Ruma Hatalla!" **11:18** Sawa'u va ringana ede, sizoho wati tele walina. Edempara sizoho roi ra wadina Ruma Hatalla. Nggahi sizoho, "Nggara ndedesi, dou-dou malaina dou Yahudi zi mbei rau wakatu va Ruma Hatalla zi tobakaina razi dosa ro kananu katahona mori masapodakaina!" **11:19** Sawa'u va hade la Stefanus, dou-dou ma imbi zi Ruma Isa tampu'ura zi coco rero va dou,

ndazina sizoho mbari mbura rero. Wara ma rai sampe aka Fenisia, ro wara rau ma rai sampe aka Siprus ro Antiokhia. Sizoho ngoa ra kahabana haba ma ramai ta Ruma Hatalla zi ru'u va dou-dou Yahudi mpoa. **11:20** Pala zi ade dou-dou ma'imbi ede, edezu dou-dou Siprus ro Kirene, wara rau dou-dou ma lao aka Antiokhia ro ngoa ra kahabana Haba Mataho mavoha Ruma Isa ede zi dou-dou malaina agama Yahudi rau. **11:21** Kuasa Ruma wara zi sizoho ndazina mboto dou mandazi imbi ro zonggona weki ndaina zi Ruma. **11:22** Nuntu ra nggahi mavoha mandazi ake rongga rau zi ela Ruma zi Yerusalem. Ndazi sizoho nggaduna la Barnabas aka Antiokhia. **11:23** Ro wakatu la Barnabas rongga ta aka, ro edana ravune Ruma Hatalla mambei bareka zi dou-dou ede, sia na'ipiku neo adena. Edempara sia rahona zi sizoho loakuzu poda-poda to'ana zi Ruma. **11:24** La Barnabas ake dou ma taho ade ro kuasakai va Roh Allah ro na'imbi podaku zi Ruma ndazina mboto dou mavatu Ruma. **11:25** Edempara la Barnabas lao ngupana la Saulus aka Tarsus. **11:26** Sawa'u va eda angi lavo la Saulus, sia wa'ana la Saulus aka Antiokhia ro samba'a sizoho kavorona weki lavo ela Al Masih ta aka ro ngoa ra tei salahona dou mamboto. Zi Antiokhia edeku dou-dou ma imbi zi Ruma Isa zimasarambakaina pehe kai dou-dou ela Al Masih. **11:27** Wakatu ede wara pila-pila dou nabi ma ramai razi Yerusalem lao aka Antiokhia. **11:28** Zi ade wekina wara savua dou mangara Agabus. Kai rundu va Roh Allah sia karonggana nggahi Ruma Hatalla va one zi sara'a dunia zi mandazi wakatu sarahizo ma ipi poda. (Ro lampa rawi ede poda ndazina aipu wakatu parenta va Kaisar Klaudius.) **11:29** Ndazi Samenana dou ma'imbi Ruma Isa ede kasamana weki bantu zi paralu va cina ra angi ma ngge'e zi Yudea; cua-cua nggadu ve zi wa'una. **11:30** Rakasamakai weki ede kalampa rau, edempara la Barnabas ro la Saulus rakakai va sizoho zimalao otona rabantu ede zi dou-dou mana'ekai ela Ruma.

12:1 Zi ade wakatu ede rau Sangaji Herodes tampu'ura kancokina anggota-anggota ela Ruma. **12:2** Kai rakaukai va sia, la Yakub sa'e la Yahya rahade kai peda. **12:3** Wakatu eda va Herodes va one ruku ra rawina ede nakasanaku ade dou-dou Yahudi, sia karawi walina vune ede;

sia kauna dou wa'u ra leto la Petrus rau. Lampa rawi ede ndazina wakatu Aruraja Roti Mawati ntau Vuha. **12:4** Sawa'u va wa'u ra leto, la Petrus kalu'u ade uma bui. Upa regu tentara rakaukai jaga la Petrus ta ede -- cua-cua regu wara upa dou anggota tentara. Sawa'u va nggori aruraja Paskah, ede ampona paresa la Petrus zi tando ela ra dou. **12:5** Ndazi la Petrus tau zi uma bui; pala anggota-anggota ela Ruma nado'a ncauku kai adena mapoda-poda zi Ruma Hatalla zi ru'u va la Petrus. **12:6** Zi'aimangazi sawatipu Herodes lao wa'ana la Petrus aka tando ela ra dou, la Petrus maru randante kai zua mbua rante rahapi va zua dou tentara majagana. Zitaza uma bui, wara dou-dou majaga rauna. **12:7** Wezi lalompala mala'eka Ruma makizi ta ede ro savua taroa makancilo zi ade kama uma bui ede. Mala'eka ede kazo-kazona la Petrus sampe tu'ukaina. Edempara nggahi mala'eka ede, "Oe, tu'u rocipu!" Wakatu ede wa'u mavu rante vesi zi rima la Petrus. **12:8** Sawa'u va ede nggahi mala'eka ede, "Kanipu kani ra lombomu ro zikipu ai sapatumu." Ndazi la Petrus kanina vaju ro zikina ai sapatuna. Edempara nggahi wali mala'eka ede, "Kanipu jumbamu ro lampa vatupu nahu." **12:9** Edempara la Petrus lampa vatuna mala'eka ede losa razi ade uma bui. Pala la Petrus wati kawarana weki va one au ma wunga karawi va mala'eka ede edezu poda-poda ndazina. Kacai va la Petrus ede edezu ra'eda ade nifina. **12:10** Wakatu sizoho kalalona hizi jagakai masaramba ro makazuana, sizoho rakara zi taza vesi, ma ne'e laokai aka kota. Taza ede henggawe ki ndaina, edempara sizoho losana ro lampana aka ncai makarombo. Wezi lalompala mala'eka ede tu'u wi'ina la Petrus. **12:11** Sawa'u va ede la Petrus ampona kawara weki au ma wa'ura ndazi zi weki sia, edempara nggahi sia, "Ake nahu wa'ura vadeku va one Ruma poda-poda wa'ura nggaduna mala'eka-Na zi horikaina nahu ade kuasa kai Herodes ro zi samenana au-au zi ne'e karawi va bangsa Yahudi zi nahu." **12:12** Sawa'u va kawarana weki zi lampa rawi ede, la Petrus laona aka uma la Maria, ina la Yahya ma zipehekai rau Markus. Ta ede mboto dou makavoro weki mawunga do'a. **12:13** Toke va la Petrus taza ma'arina, edempara savua dou ada siwe mangara la Rode, mai zimahengga taza. **12:14** Sia napata laloku eli la Petrus. Vara neo adena, sia rai lu'u mbali rocina watipu hengganataza, edempara ngoana zi dou-dou ta ede va

one la Petrus wara ta ari lua. **12:15** "Nggomi maringuku!" nggahi va siazoho. Pala la Rode nateleku va one ede poda-poda la Petrus. Edempara nggahi siazoho, "Ede mala'ekana!" **12:16** Wakatu ede la Petrus nanaha toke ntuwuku taza. Edempara wakatu henga va siazoho taza, ro edana la Petrus siazoho namidi poda adena. **12:17** La Petrus mbeina isara kai rimana loakuzu siazoho aina kana'e eli, edempara sia ngoana ravunena Ruma wa'a kalosana sia ade uma bui. Edempara nggahi sia, "Ngoapu lampa rawi ake zi la Yakub ro zi cina ra angi makalai rauna." Sawa'u va ede la Petrus tu'u wi'ina hizi ede ro laona aka hizi makalai. **12:18** Vala aimasizi ndazi ngango zi ade weki tentara majaga. Siazoho darura poda adena mavoha au ma wa'ura ndazi zi la Petrus. **12:19** Edempara kau va Herodes dou lao ngupa la Petrus, pala siazoho wati rakana eda sia. Ndazi Herodes kauna dou loakuzu sozi dou-dou majaga ede sawa'u va ede zi hade. Sawa'u va ede Herodes lao tu'u wi'ina Yudea ro ngge'ena pila-pila wakatu ntoina zi Kaisarea. **12:20** Herodes na'ipi podaku mbanina zi dou-dou Tirus ro Sidon. Vara ndedena siazoho sama-sama mai satandona zi sia. Sarambakaina siazoho siwina la Blastus mana'ekai asi Herodes, ndazina sia horuna siazoho. Edempara siazoho lao satandona Herodes, edempara rahona zi angikai, vara dana ra rasa siazoho namori zi ngaha ra nono razi dana ra rasa Herodes. **12:21** Zisavua ainaina ma wa'ura katantukai, Herodes kanina kani ra lombo sangaji kaina edempara dohona zi kadera sangaji ro tampu'una padato zi tando ela ra dou. **12:22** Ela ra dou ma wunga kade'e ro ringa mena ede nggahi kana'ena, "Ake eli dewa, laina eli manusia!" **12:23** Wakatu ede wa'u mala'eka Ruma topana Herodes, vara sia wati horomana zi Ruma Hatalla. Herodes ngaha va koli edempara madena. **12:24** Edempara nggahi ra eli Ruma Hatalla nanaha mbou rero ro nanaha tenggo. **12:25** Sawa'u va la Barnabas ro la Saulus kanggorina taki ra puta siazoho, siazoho lao dulana razi Yerusalem kai wa'ana la Yahya Markus sama-sama lavo siazoho.

13:1 Zi ade ela Ruma zi Antiokhia wara nabi-nabi ro guru-guru, edezu la Barnabas, la Simeon zi tangarakai la Me'e, la Lukius dou Kirene, la Menahem rakana'e sama lavo Sangaji Herodes, ro la Saulus. **13:2** Wakatu

siazoho wunga sambeana zi Ruma ro puasa, nggahi Roh Allah zi siazoho, "Kazalepu la Barnabas ro la Saulus zi ru'u va Nahu mpoampa, loakuzu siazoho karawina rawi rawa'ura katantu va Nahu zi ru'u va siazoho." **13:3** Sawa'u va nggori puasa ro do'ana siazoho tohona rima ese wawo la Barnabas ro la Saulus edempara nggaduna siazoho zuana ede. **13:4** Vara ranggadu va Roh Allah, la Barnabas ro la Saulus lao aka Seleukia. Razi Seleukia siazoho loja lao aka Siprus. **13:5** Wakatu rongga aka Salamis, siazoho karonggana nggahi ra eli Ruma Hatalla zi uma-uma sambeakai dou Yahudi. La Yahya Markus mabantuna siazoho ade lampa ra laokaina. **13:6** Sara'a pulau ede lampa kalili rero va siazoho sampe aka Pafos. Ta aka siazoho eda angi lavo savua dou Yahudi, mangara la Bar Yesus. Sia dou mataki sihi makanahu weki nabi. **13:7** Sergius Paulus, gubernu pulau ede edezu soba zenina lavo dou mataki sihi ede. Gubernu ede edezu savua dou maloa timba ra lemba. Sia ouna la Barnabas ro la Saulus vara sia nane'eku ringa nggahi ra eli Ruma Hatalla. **13:8** Pala la Barnabas ro la Saulus wati ca'u va la Elimas dou maloa sihi ede, vara la Elimas (edeku ngarana ade nggahi Yunani) ngupana ncai loakuzu gubernu ede ai to'ina imbi zi Ruma Isa. **13:9** Pala la Saulus -- ma zipehekai la Paulus -- ra kuasakai va Roh Allah, ndazina sia tio kavaena dou maloa sihi ede, **13:10** edempara nggahina, "Oe, dou mana'e kukukeko, nggomi madavae! Nggomi musu samenana ma taho. Vavauku nggomi wati ne'ekaimu dengga ka'iha rania Ruma Hatalla zimakasalama manusia? **13:11** Ake tiopu, Ruma zimahukumna nggomi! Nggomi zimandazi mbuda, sampe nggomi wati loamu eda wali taroa liro samporo wakatu." Wakatu ede wa'u la Elimas iuna wara apu ma me'e mavonto madana, ndazina sia lampa zaro ngupana dou zimazandana. **13:12** Wakatu eda va gubernu ede au ma wa'ura ndazi, sia imbina zi Ruma Isa, vara sia na'ipiku ca'una zi ngoa ra tei mavoha Ruma. **13:13** Razi Pafos, la Paulus ro lengazohona lojana lao aka Perga zi Pamfilia. Ta ede la Yahya Markus tu'u wi'ina siazoho, edempara dula mbali aka Yerusalem. **13:14** Razi Perga, siazoho lampa ra lao walina lao aka Antiokhia zi Pisidia, edempara zi ainaina Sabat siazoho lao dohona zi ade uma sambeakai. **13:15** Sawa'u va baca wea Buku Musa ro Buku Nabi-nabi, dou-dou mana'ekaina uma sambea ede kauna sozi dou zi

la Paulus ro lengazohona, "Cina ra angi, nggara warasi zi ngoa ra teimu zi ru'u va dou-dou ake, dozoku takaronggapu ngoa ra tei ede." **13:16** La Paulus kizi lalona, edempara mbeina isara kai rimana, edempara nggahina, "Cina ra angiku bangsa Israel ro samenana cina ra angi ma kalaina mawara ta ake ma to'a zi Ruma Hatalla! Coba taringa ra kade'epu nggahi ra eli nahu: **13:17** Ruma Hatalla dou bangsa Israel wa'ura kazalena wa'i ra waro ndaita, ro kandazina bangsa ake bangsa ma na'e aipu wakatu sizoho ngge'ena zi Mesir kai dou lai rasa. Edempara kai kuasana ma na'e ra ntoru Ruma Hatalla wa'a kalosana sizoho zi Mesir. **13:18** Sia nasabaku zi ruku ra rawi sizoho zi so sarae upa mpuru mba'a ntoina. **13:19** Pidu mbua bangsa kaleli va Sia zi dana ra rasa Kana'an zi cengga-cenggakaina dana ra rasa ede zi ru'u va bangsa Israel loakuzu bangsa ede zimandazi ntau sizoho. **13:20** Sara'ana ede ndazina 450 mba'a ntoina. Sawa'u va cengga dana ra rasa Kana'an ede, Ruma Hatalla mbeina zi sizoho hakim-hakim. Hakim macumpukaina edezu Nabi Samuel **13:21** Edempara sizoho rahona savua dou sangaji. Ruma Hatalla mbeina zi sizoho la Saul ana la Kis razi suku bangsa Benyamin zimandazi sangaji sizoho upa mpuru mba'a ntoina. **13:22** Sawa'u va Ruma Hatalla kalondona vora sia, Ruma Hatalla hantana la Daud zimandazi sangaji sizoho. Ro akeku ra nggahi va Ruma Hatalla mavoha la Daud, 'Nahu wa'ura rakaku la Daud ana la Isai ede savua dou makasana wea ade-Ku. Siaku dou zimakarawina rakane'e va Nahu.' **13:23** Razi londo ra mai la Daud edeku Ruma Hatalla masadiana zi ru'u va bangsa Israel savua dou Sangaji Mambei salama, vune rasake-Na. Ro Ruma Isa edeku Sangaji Mambei salama ede. **13:24** Sawatipu Ruma Isa kalampana taki ra puta-Na, la Yahya wa'ura nggahina zi dou-dou Israel loakuzu sizoho tobana razi dosa-dosa sizoho ro zi kandeu karaso. **13:25** Ro zenimpara cumpukai karawina, nggahi la Yahya zi dou-dou, 'Couku nahu ake nggahi va nggomizoho? Nahu laina Dou ra ngena va nggomizoho. Kawarapu, Dou ede zimamai sawa'u va nahu; kone zimahengga wea sapatu-Na nahu wati patuna.' **13:26** Cina ra angi londo ra mai Ibrahim, ro sara'ana cina ra angi ma kalaina ta ake ma to'a zi Ruma Hatalla! Ruma Hatalla wa'ura nggaduna zi ndai haba makasalama ede; **13:27** vara dou-dou ma ngge'e zi Yerusalem ro dou-dou mana'ekaina

siazoho wati kawarana weki va one Siaku mambei salama ede. Siazoho wati loana ka'ao ngoa ra tei va nabi-nabi ra baca wea zi sanikina ainaina Sabat, ndazina siazoho hukumna Ruma Isa. Pala justru kai karawina vune ede siazoho makandazina va one au rakarongga va Ruma zi ade nifi nabi-nabi ede zimandazi. **13:28** Konena siazoho wati loana raka eda au-au rau zi Sia ma patu zi vavu kai hukuma made, pala siazoho rahona zi Pilatus loakuzu Sia zi hade. **13:29** Ro sawa'u va siazoho kanggori sara'a karawina vune ra tunti ade Alkitab mavoha Sia, siazoho kalondona timba-Na zi haju salib, edempara toho wi'ina Sia zi ade rade. **13:30** Pala Ruma Hatalla makamori mbali-Na razi madena. **13:31** Edempara pila-pila nai ntoina Sia mai katadana weki zi dou-dou ma wa'ura mai lavo Sia razi Galilea lao aka Yerusalem. Siazoho edeku ma wunga ake mandazi sakasi-sakasi zi ru'u va Sia zi bangsa Israel. **13:32** Ndazi, ake nami makaronggana Haba Mataho ede zi ru'u va nggomizoho: Au ma wa'ura sake va Ruma Hatalla zi wa'i ra waro ndai, **13:33** ede wa'ura karawi va Sia zi ndai kai kamori mbalina Ruma Isa razi madekaina. Vara ade Zabur ma kazuakaina wara ra tunti, 'Nggomiku Ana-Ku, zi ainaina ake Nahu wa'ura ndazi Ama-Mu.' **13:34** Ruma Hatalla wa'ura kamori mbalina Sia razi madekaina. Ake Sia wati zima'iu wali made zi ade rade. Mavoha lampa rawi ede nggahi Ruma Hatalla, 'Nahu zimambei Nggomi sake maraso ro Nahu wati zima'ingkana, ma wa'ura sake va Nahu zi la Daud.' **13:35** Ndede rau zi ade ayat makalai nggahina, 'Nggomi wati co'omu Ada-Mu ma to'a ede mbai zi ade rade.' **13:36** La Daud wa'ura made ro zi umbu rau sama-sama lavo wa'i ra warona, sawa'u va sia karawina au rakaukai zi sia va Ruma Hatalla. Timba la Daud rau wa'ura leli mpoi sara'ana. **13:37** Pala Ruma Isa, rakamori mbali va Ruma Hatalla zi ade madekaina, Ruma Isa ede wati leli cumpuna. **13:38-39** Vara ndedena cina ra angi, pavuapu nggomizoho vademu va one kai Ruma Isa ake haba mavoha kangampu wea dosa zi ngoa ra kahaba zi nggomizoho; nggomizoho pavuapu vademu va one sanikina dou ma imbi zi Sia, zi hori wea sara'a dosana ma wati loa fura kai ncai parenta Ruma Hatalla rakarongga va la Musa. **13:40** Vara ndedena nggomizoho pavuapu tio kavaemu, ai to'ina ndazina zi nggomizoho au ranggahi va nabi-nabi ake,

13:41 'Kade'e kavaepu, oe nggomizoho ma ca'u kavawa ra katuna! Nggomizoho zi midi ademu, edempara mademu! va one jamana ake wunga wara zi karawi va Nahu ma ndai nggomizoho wati zima'imbina, konena wara dou mangoa kavaena zi nggomizoho.' " **13:42** Wakatu la Paulus ro la Barnabas tu'u wi'ina uma sambeakai ede, dou-dou zi uma sambeakai ede rahona zi sizoho mai wali zi ainaina Sabat makento, zimangoa kavae walina mavoha lampa rawi ede. **13:43** Sawa'u va losa dou-dou zi ade uma sambeakai ede, la Paulus ro la Barnabas lampa watu va dou Yahudi mamboto ro dou bangsa makalai ma wa'ura lu'u agama Yahudi. Edempara rasu-rasu ede ngoa ra tei katahona sizoho loakuzu sizoho w'i kai weki ntuwuna zi rahama Ruma Hatalla. **13:44** Zi'ainaina Sabat makentona ede, ne'empara sara'ana dou zi kota ede, mai kade'ena nggahi ra eli Ruma. **13:45** Wakatu eda va dou-dou Yahudi dou mamboto ede, sizoho na'ipiku hiana adena. Sizoho kavawa ra katunana la Paulus ro wati ca'una kade'e zi sara'a ranggahina. **13:46** Pala kai ipi disa wali la Paulus ro la Barnabas nuntu ntirina. Nggahi sizoho, "Nggahi ra eli Ruma Hatalla pavuaku zikarongga ulu zi nggomizoho. Pala vara nggomizoho wati ne'emu tarimana, nggomizoho wa'ura katantu va ndaimu va one nggomizoho wati patuna matarima mori masapodakaina ro ma'ederahizi. Ro ake nami matu'u wi'i nggomizoho ro lao aka bangsa makalai. **13:47** Vara akeku rakaukai va Ruma zi nami; nggahi Ruma, 'Nahu mawa'ura katantuna nggomi zimandazi taroa zi ru'u va dou-dou bangsa makalai ma laina Yahudi, loakuzu nggomizoho kamaimu salama zi ru'u va sara'ana bangsa.' " **13:48** Wakatu dou-dou bangsa makalaina ma laina Yahudi ringana ede, sizoho na'ipiku neo adena, edempara roi ra wadina zi nggahi ra eli Ruma. Ro dou-dou ma wa'ura katantu va Ruma Hatalla zimaraka mori masapodakaina ro ma'ederahizi, dou-dou ede na'imbiku. **13:49** Nggahi ra eli Ruma mbou rero tave-ve rau zi samenana dana ra rasa ede. **13:50** Pala dou-dou mana'ekai kota ede ro dou-dou siwe zi kalompo dou-dou mana'e vora ma dahu zi Ruma Hatalla, sazu'u va dou-dou Yahudi. Sizoho kamaina musu va dou zi la Paulus ro la Barnabas, ro katesana sizoho zuana razi dana ra rasa ede. **13:51** Ndazi rasu-rasu ede furana kaluvu zi ezi sizoho zi tando dou-dou ede zi kawarakaina, edempara

laona aka Ikonium. **13:52** Dou-dou ma'imbi zi Antiokhia na'ipiku neo adena ro kuasakai va Roh Allah.

14:1 La Paulus ro Barnabas na'iuku lampa rawi ma sama zi Ikonium. Siazoho lao rauna aka uma sambeakai Yahudi ro caru lao nuntu ra nggahina ndazina mboto dou Yahudi ro malaina Yahudi ndazi imbi zi Ruma Isa. **14:2** Pala dou-dou Yahudi ma wati ngawa imbi, nasazu'uku dou-dou malaina Yahudi, ndazi siazoho nakamaiku iha ade zi dou-dou ma imbi zi Ruma Isa. **14:3** Vara ndedena la Paulus ro la Barnabas ngge'e ntoina ta ede. Ro kai disana siazoho nuntu ra nggahi mavoha Ruma. Ndazi Ruma rau mabukutina va one haba siazoho mavoha meci ra ca'u-Na ede napodaku; Sia mbeina zi siazoho kuasa zimakarawina lampa rawi-lampa rawi mavisa ra guna ro lampa rawi-lampa rawi maheba poda. **14:4** Pala dou-dou zi kota ede wati ncihi ncao angi zi savua ro ma kalaina; wara ma horu dou-dou Yahudi ro wara mahoru rasu-rasu ede. **14:5** Edempara dou-dou Yahudi lavo dou-dou mana'ekaina sama-sama lavo dou-dou malaina Yahudi makasama weki ne'e kancoki ro mane'e tova kai wadu rasu-rasu ede. **14:6** Pala rasu-rasu ede navadeku zimandazi ede, edempara lao pesona weki aka Listra ro Derbe, edezu kota-kota zi Likaonia, ro zi dana ra rasa zi kompe ra peina. **14:7** Ta aka siazoho ngoa ra kahaba walina Haba Mataho ede. **14:8** Zi Listra waraku savua dou mone ma made vinci ezina ra tampu'u aipu wara wa'una, ndazina sia watipu iuna loa lampa, vara ezina na'ipiku romena. **14:9** Ta aka dou ede doho kade'ena nggahi ra eli la Paulus. La Paulus na'edaku vara dou ede na'imbiku ro vara ndedena sia loa zi kataho wea supuna. Edempara la Paulus ntanda kavaena sia **14:10** ro kai eli ma na'e nggahi la Paulus, "Kizi mpendera!" Dou ede tu'u nggoncu kizina edempara lampana. **14:11** Wakatu eda va dou mamboto au rakarawi va la Paulus, siazoho kanggicana kai nggahi Likaonia, "Dewa-dewa wa'ura londona zi dunia kai pahu manusia." **14:12** Edempara la Barnabas tangarakai va siazoho Zeus, ro la Paulus tangarakai va siazoho Hermes, vara siaku ma nuntu ra nggahi. **14:13** Imam makarawi zi hizi sambeakai Dewa Zeus ma wara zi tando kota, mai wa'ana capi-capi rangga ro vunga-vunga aka taza lawa kota. Sia nane'eku vatu lavo dou

mamboto ede ne'e zonggo ra mbei koroba zi rasu-rasu ede. **14:14** Wakatu la Barnabas ro la Paulus ringana au zi ne'e karawi va dou-dou ede, sizoho sipa-sipana kani ra lombona ro rai salahona lao aka woha dou mamboto ede, edempara kanggicana, **14:15** "Oe, vavauku karawi kai va nggomizoho ake? Nami ake manusia rau vune nggomizoho! Nami waramu ta ake zimangoa ra kahaba Haba Mataho zi nggomizoho loakuzu nggomizoho pakimu lampa rawi-lampa rawi ma wati wara onena ake ro maipu zi Ruma Hatalla ma mori, makandazina langi ro dana ro moti ro sara'ana ma wara tazeina. **14:16** Aipu wakatu ntoina Ruma Hatalla co'ona bangsa-bangsa mori vatu rakane'e ndai sizoho. **14:17** Pala Sia wati nefana mbei bukuti-bukuti mavoha weki ndai-Na, edezu kai karawina mataho. Sia mbeina ura razi langi ro hasi dana zi wakatu oruna. Sia mbeina zi nggomizoho ngaha ra nono ro kasana weana ademu." **14:18** Pala kai nggahi ra eli ede mbuipu nggonggi rauna rasu-rasu ede tapana dou-dou ede mazonggo ra mbei koroba zi sizoho. **14:19** Pila-pila dou Yahudi ma mai razi Listra razi Antiokhia zi Pisidia ro razi Ikonium mapangaruna dou-dou mamboto ede ndazina dou mamboto ede mahoruna sizoho. Sizoho tovana la Paulus kai wadu, edempara randa kalosana sia ari mai va kota. Kacai va sizoho sia wa'ura made, **14:20** pala wakatu dou-dou ma imbi ta ede makizi hekona, sia tu'una ro lu'u mbalina aka kota. Vala aisanai sia laona aka Derbe sama-sama lavo la Barnabas. **14:21** Zi Derbe, la Paulus ro la Barnabas ngoa ra kahabana Haba Mataho ede ro mboto dou mandazi imbi zi Ruma Isa. Sawa'u va ede sizoho dula mbalina aka Listra, edempara laona aka Ikonium, edempara laona aka Antiokhia zi Pisidia. **14:22** Zi kota-kota ede sizoho katenggona ade dou-dou mavatu Ruma Isa ro ngoa ra tei katahona sizoho loakuzu sizoho ngge'empa imbina zi Ruma Isa. "Ndai pavuaku mboto iu susa ra ncoki ulu wa'u, ampona ndai loa iu mori sana zi Karaja'an Allah," ndedeku rasu-rasu ede ngoa ra teina zi dou-dou ma'imbi zi Ruma Isa zi kota-kota ede. **14:23** Ro zi sanikina ela Ruma, la Paulus ro la Barnabas hantana dou-dou mana'ekaina zi ru'u va ela Ruma ede. Edempara kai do'a ro puasana, sizoho zonggona dou-dou mana'ekaina ede zi Ruma ra imbikai va sizoho ede. **14:24** Sawa'u va ede la Paulus ro la Barnabas lampa lao

walina, sizoho lampa saina dana ra rasa Pisidia ro sampe aka Pamfilia.

14:25 Ro sawa'u va sizoho ngoa ra kahabana nggahi ra eli Ruma Hatalla zi Perga, sizoho laona aka Atalia. **14:26** Razi ede sizoho lojana dula mbali lao aka Antiokhia. Edeku kota hizi sizoho ntoina razonggo zi rahama Ruma Hatalla, loakuzu sizoho karawina lampa rawi ma wunga ake wa'ura kanggori va sizoho. **14:27** Wakatu rongga aka Antiokhia, sizoho kavorona dou-dou razi ela Ruma ede, edempara caritakaina sara'ana rakarawi va Ruma Hatalla kai sizoho. Sizoho carita rauna mavoha ravunena Ruma Hatalla wa'ura henggana ncai loakuzu dou-dou malaina Yahudi imbina zi Ruma Isa. **14:28** Zi kota ede la Paulus ro la Barnabas ngge'e ntoina lavo dou-dou ma'imbi.

15:1 Wara pila-pila dou razi Yudea lao aka Antiokhia ro ngoa ra teina dou-dou ma'imbi zi Antiokhia ede va one sizoho watisi sunana vune ranggahi va hukum Musa, sizoho wati loa zikasalama. **15:2** La Paulus ro la Barnabas wati ca'u podana au ranggahi va dou-dou ede. Cumpukaina katantu lalokai loakuzu la Paulus ro la Barnabas lavo pila-pila dou makalai razi Antiokhia lao aka Yerusalem zi nuntutaina masa'ala ede lavo rasu-rasu ro dou-dou mana'ekaina ta aka. **15:3** Ela Ruma zi Antiokhia lao otona sizoho sampe ari mai va kota, edempara sizoho laona tancai Fenisia ro Samaria. Ta aka sizoho caritana ravunena dou-dou malaina Yahudi wa'ura zonggo ra mbei weki zi Ruma Hatalla. Haba ede nakaneo podaku ade dou-dou ma'imbi ta ede. **15:4** Wakatu sizoho rakara Yerusalem, sizoho tarima ao kataho va ela Ruma, ro va rasu-rasu ro dou-dou mana'ekaina. Edempara sizoho caritana zi dou-dou ede mavoha sara'ana ra karawi va Ruma Hatalla kai ncai sizoho. **15:5** Pala pila-pila dou razi kalompo Farisi ma wa'ura imbi, tu'u kizina ro nggahina, "Dou-dou bangsa makalaina ma wa'ura imbi ede pavuku zisuna ro zikau pavua vatu hukum Musa." **15:6** Edempara rasu-rasu ro dou-dou mana'ekaina kavoro weki zimafakakaina lampa rawi ede. **15:7** Ntoi poda sizoho weha kali cempe nggahi angi. Cumpukaina tu'u kizi la Petrus ro nggahina, "Cina ra angi! Ndai nggomizoho mawa'ura vade va one pila-pila nai ma rawa'u Ruma Hatalla makazale nahu zi ade woha nggomizoho zimangoa ra

kahaba Haba Mataho ede zi ru'u va dou-dou malaina Yahudi, loakuzu siazoho rau ringa ro imbi. **15:8** Ro Ruma Hatalla ma pata ade manusia wa'ura katadana va one Sia matarima siazoho; Sia katadana lampa rawi ede kai mbeina zi siazoho Roh Allah sama vune rambei va Sia zi ndai rau. **15:9** Ruma Hatalla wati kalai-laina ndai lavo siazoho. Sia karasona ade siazoho, vara siazoho imbina. **15:10** Vavauku nggomizoho ne'ekaimu ao Ruma Hatalla ake kai kaumu mbei pavua zikarawi ma tani zi ru'u va dou-dou ma'imbi ake, wa'i ra waro ndai ro ndai rau wati sanggota karawi lampa rawi ede? **15:11** Pala, ndai ta'imbiku ro ndai zikasalama vara anugera Ruma Isa; ndede rauja siazoho." **15:12** Ndazi midi mena dou ma kavoro weki ta ede. Edempara siazoho kade'ena la Barnabas ro la Paulus macarita mbalina sara'a lampa rawi mavisa ra guna ro lampa rawi-lampa rawi maheba poda rawa'u karawi va Ruma Hatalla kai ncai siazoho zi ade woha dou-dou bangsa makalaina ma laina Yahudi. **15:13** Sawa'u va siazoho nggori ngoana ede, nggahi la Yakub, "Cina ra angi! Takade'epu nggahi nahu. **15:14** La Simon vou podapu ngoa kavaena ravunena Ruma Hatalla ra'aipu saramba wa'una katada meci ra ca'u-Na dou-dou malaina Yahudi, kai ne'ena kazale zi ade woha siazoho dou-dou makalai ma zimandazi ela-Na. **15:15** Ede ncihi ncao lavo rakarongga va nabi-nabi nggahi ra eli Ruma. Vara wara ratunti ndake, **15:16** 'Sawa'u va ede Nahu zimamai wali,' nggahi Ruma, 'Nahu zimatu'u mbalina uma la Daud ma wa'ura ndumba, ro makataho wea vara ndumbana, edempara katu'u mbali; **15:17** loakuzu sara'ana dou ma sewina ede mangupa Ruma, sama-sama lavo sara'ana bangsa makalai ma laina Yahudi ma wa'ura ou va Nahu zimandazi ntau Nahu.' Ndedeku nggahi va Ruma, **15:18** ma wa'ura ngoana lampa rawi ede aipu nto'i wa'una." **15:19** "Ndazi kanaanu va nahu," nggahi la Yakub, "Ndai wati loata kasusa dou-dou malaina Yahudi ede ma zonggo wekina zi Ruma Hatalla. **15:20 15:21** Vara hukum Musa wa'ura nto'i rabaca wea zi sanikina ainaina Sabat zi uma-uma sambeakai, ro zi ngoa ra kahaba zi sara'ana kota." **15:22** Rasu-rasu ro dou-dou mana'ekaina, masama-sama lavo sara'ana anggota ela Ruma ede manggahi cumpukaina kazalena pila-pila dou zi ade weki siazoho zi ne'e nggadu aka Antiokhia sama-sama lavo la Paulus ro Barnabas. Edempara siazoho

kazalena la Silas ro la Yudas ma zipehekai rau Barsabas. Zua dou ake edezu dou-dou rakazale zi ade weki dou-dou ma'imbi zi Yerusalem. **15:23** Sama-sama lavo dou ranggadu ede sizoho nggadu rauna salela sura ma eli ndake, "Zi ru'u va cina ra angi bangsa makalai ma laina Yahudi, ma ngge'e zi Antiokhia, Siria ro Kilikia. Salam do'a nami, rasu-rasu ro dou-dou mana'ekaina, edezu cina ra angimu. **15:24** Ringa va nami wara pila-pila dou zi weki nami ma wa'ura lao zi nggomizoho ro kakaona ro kadarurana ade nggomizoho kai ngoa ra tei va sizoho. Sapodakaina nami wati kaumu sizoho karawi vune ede. **15:25** Vara ndedena nami wa'ura mafakamu ro sara'ana satuju zi kazale pila-pila dou ro nggadumu sizoho zi ru'u va nggomizoho. Sizoho zimalao sama-sama lavo la Barnabas ro la Paulus rameci ra ca'u va nami. **15:26** Zua dou ake edezu dou-dou ma wa'ura te'e nawana vara Ruma ndai Ruma Isa Al Masih. **15:27** Ndazi, nami manggadu la Yudas ro la Silas zi nggomizoho. Ndai sizohoku makarongga lalona zi nggomizoho haba ratunti ade sura ake rau. **15:28** Roh Allah wa'ura satujuna -- ro nami rau satuju -- loakuzu nggomizoho vavaina mbei su'u ra tundu ma ncewi tani ntewi kaisi lavo su'u ra tundu ma paralu akempa: **15:29** aina ngahamu ngaha ra nono ma wa'ura zonggo ra mbei zi berhala; aina ngaha ra'a, aina ngaha hi'i ma made rake'e, ro kazo'opu wekimu zi lampa rawi ma davae. Nggara kazo'osi wekimu zi lampa rawi ede, nggomizoho wa'ura karawimu lampa rawi ma taho. Sandede wa'umpa, salam!" **15:30** Sawa'u rojo zi laokaina, sizoho rakakai ede laona aka Antiokhia. Ta aka sizoho ou sara'ana anggota ela Ruma kavoro weki edempara karonggana sura ede. **15:31** Wakatu baca va ela Ruma sura ede, sizoho neo poda adena va isi sura ede ma rerena ade sizoho. **15:32** La Yudas ro la Silas, edezu nabi rau, ntoi nuntuna lavo cina ra angi ma imbi zi Antiokhia ede zikau kapoda ade ro zi disakai zi ru'u va sizoho. **15:33** Sawa'u va la Yudas ro la Silas ngge'e ta aka pila-pila wakatu ntoina, dou-dou ma'imbi zi Antiokhia ede nggadu mbalina sizoho ro kauna sizoho karongga salam zi dou-dou ma ranggaduna sizoho. **15:34** Pala la Silas nane'e ngge'e zi Antiokhia. **15:35** La Paulus ro la Barnabas ngge'e rau pila-pila wakatu ntoina zi Antiokhia. Ta aka sizoho ngoa ra teina ro ngoa ra kahabana nggahi ra eli Ruma sama-sama lavo dou

mamboto makalaina. **15:36** Wati ntoina sawa'u va ede nggahi la Paulus zi la Barnabas, "Mai ndai tadula mbaliku lao lamba cina ra angi ma imbi zi Ruma Isa zi samenana kota tavera ngoa ra kahaba va ndai nggahi ra eli Ruma; loakuzu eda va ndai vune haba sizoho." **15:37** La Barnabas nane'eku wa'a la Yahya Markus, **15:38** pala iu va la Paulus wati tahona wa'a la Markus, ma wati ngawa karawi sama lavo sizoho ro matu'u wi'i sizoho zi Pamfilia. **15:39** Edempara la Paulus ro la Barnabas nacence ncihi angi poda, ndazi cumpukaina sizoho ncengga lampana: La Barnabas wehana la Markus ro lao lojana lavo sia aka Siprus. **15:40** La Paulus kazalena la Silas edempara lao lavona sia sawa'u va cina ra angi ma zi Antiokhia ede zonggona sizoho zi rahama Ruma. **15:41** Sizoho rau lao kalilina Siria ro Kilikia; ta aka sizoho ngoa ra tei zi tenggokai ela Ruma.

16:1 La Paulus lao lampa walina aka Derbe, edempara lao walina aka Listra. Ta ede wara savua dou ma'imbi zi Ruma Isa mangara la Timotius. Inana dou Yahudi, ma wa'ura imbi zi Ruma Isa; pala amana dou Yunani. **16:2** Ziwoha dou-dou ma'imbi ma ngge'e zi Listra ro Ikonium, la Timotius na'ipiku mbouna kai savua dou ma taho ade. **16:3** Ne'e va la Paulus la Timotius vatuna sia; vara ndedena sia sunana la Timotius. Sia karawina ede, vara dou-dou Yahudi zi dana ra rasa ede sara'ana vade va one ama la Timotius dou Yunani. **16:4** Zisanikina kota ralaokai va sizoho, sizoho karonggana zi dou-dou ma imbi zi au ranggahi cumpukai mawa'ura katantu va rasu-rasu ro dou-dou mana'ekaina zi Yerusalem. Sizoho ngoa ra tei katahona zi dou-dou ma wa'ura imbi ede loakuzu vatuna atora-atora ede. **16:5** Ndazi ela Ruma ede nanaha tenggo imbina, ro saniki ainaina nanaha mboto orena. **16:6** Roh Allah wati kauna la Paulus ro la Silas ngoa ra kahabana nggahi ra eli Ruma Hatalla zi propinsi Asia. Ndazi lampa ra lao sizoho tuwu walina lao aka dana ra rasa Frigia ro Galatia. **16:7** Wakatu rakara zi kahampakai Misia, sizoho cobana lu'u aka propinsi Bitinia, pala Roh Ruma Isa makantana sizoho lao ta aka. **16:8** Ndazi sizoho lampa vatuna Misia ro lao lalona aka Troas. **16:9** Aimangazina, zi Troas, la Paulus edana lampa rawi rakarongga va Ruma. Zi ade edana ede sia edana savua dou Makedonia makizi zi tandona ro raho poda-podana

loakuzu sia laona aka Makedonia zi bantukaina sizoho. **16:10** Sawa'u va la Paulus rakana eda lampa rawi ede, nami sadia lalo weki zi laokai aka Makedonia. Vara kai imbi podamu nami wehamu nggahi ra eli cumpukaina va one Ruma Hatalla makauna nami ngoa ra kahabamu Haba Mataho ede zi ru'u va dou-dou ta aka. **16:11** Nami tu'u wi'imu Troas ro loja lalomu lao aka Samotrake, ro vala aisanai laomu aka Neapolis. **16:12** Razi ede nami laomu aka Filipi, savua kota kabupatenen zi sarambana zi propinsi Makedonia. Filipi edezu rajaja va karaja'an Roma. Ta aka nami ngge'emu pila-pila nai ntoina. **16:13** Wakatu ainaina Sabat nami laomu aka kengge sori ari mai va taza lawa kota, vara iu va nami ta aka wara hizi sambeakai zi ru'u va dou Yahudi. Edempara nami doho ro nuntu ra nggahimu lavo dou-dou siwe ma kavoro weki zi hizi ede. **16:14** Savua dou zi ade weki sizoho edezu savua dou madaga kaena keta, ngarana la Lidia dou Tiatira. Sia nameci ra ca'uku Ruma Hatalla, edempara Ruma makaruku wea adena loakuzu sia tarima aona au rangoa ra tei va la Paulus zi sia. **16:15** La Lidia ro sara'a iwa ra weki zi umana zikandeu karaso. Sawa'u va kandeu karaso sia undana nami. Nggahi sia, "Nggara iusi va itazoho mada poda-poda wa'ura imbiku zi Ruma Isa, mai ronggapu zi uma mada." Edempara sia kau paksana nami loakuzu nami vatu au rarahona. **16:16** Zisavua ainaina wakatu nami wunga laomu aka hizi do'akai, nami eda angi lavomu savua dou siwe; sia ada dou. Dou siwe ede kuasa kai va roh seta ma loa takasi rawi zimandazi kento. Kai tiona mori dou, dou siwe ede mbeina laba ma na'e zi ru'u va rumazohona. **16:17** Dou siwe ede lampa vatu ntuwuna la Paulus ro nami lavo kanggica salahona, "Dou-dou ake ada Ruma Hatalla Ma Zese Ra Ntasa! Sizoho maina zimangoa nggomizoho vuneku nggomizoho loakaimu salama!" **16:18** Pila-pila nai ntoina dou siwe ede kanggica ncauna vune ede. La Paulus mbanina, ndazina tambari sia edempara nggahina zi roh ede, "Kai ngara Ruma Isa Al Masih nahu maparenta nggomi losa zi ade dou siwe ake!" Wakatu ede lalo roh ede tu'u wi'ina dou siwe ede. **16:19** Wakatu kawara weki rumazohona va one ncai zi ru'u va sizoho zi rakakaina piti mamboto wa'ura mbora, sizoho wa'u ro letona la Paulus ro la Silas, edempara randana zuana ede aka lapanga lao satando zi palisi. **16:20** Sizoho lao

wa'a satandona la Paulus ro la Silas zi dou-dou mana'e vora pamarenta Roma, edempara nggahina, "Dou-dou ake dou Yahudi. Siazoho ndawina ngango zi kota ndai. **16:21** Siazoho kauna dou karawi rabiasakai va rasa ma wati ncihi ncao lavo hukum-hukum ndai, dou-dou Roma. Ndai wati loata tarima atao vatu karawi rabiasakai va rasa ede!" **16:22** Dou mboto rau navatu kalembi la Paulus ro la Silas; ro dou-dou mana'e vora pamarenta sipa-sipana kani ra lombo zi sarumbu zua rasu ede edempara kauna cambo dou siazoho zuana ede. **16:23** Sawa'u va nggori cambo ka'ipina siazoho, siazoho kalu'u ade uma bui. Dou mana'ekai uma bui kauna tonggu kataho siazoho. **16:24** Vara rakaukai ede, dou mana'ekai uma bui ede matau siazoho ade uma bui ma ze'i podana, ro ndantena ezi siazoho zi haju balo. **16:25** Kira-kira samana'e ai la Paulus ro la Silas wunga do'ana ro rawa roi ra wadina zi ru'u Ruma Hatalla. Dou-dou ra bui ma kalai rauna wunga kade'ena rawa siazoho. **16:26** Wezi lalompa mai epu ma na'e poda, sampe dasa uma bui ede kanggazo rau. Sara'ana taza uma bui henggga weki ro rante randante kai sara'ana dou ra bui mbisa sara'a. **16:27** Dou mana'ekai uma bui ede wezi adena edempara tu'una. Wakatu eda va sia taza-taza uma bui mahenggga weki, sia olona peda zi ne'ekaina hade weki ndaina vara sia kacaina dou-dou rabui wa'ura lao rai sara'a. **16:28** Pala la Paulus kanggica kana'e podana, "Aina hade weki ndaimu! Nami sara'ana mbuipu wara ta ake!" **16:29** Dou mana'ekai uma bui ede rahona ilo edempara rai zeina, ro kai vivi sarumbuna sia sujuna zi tando la Paulus ro la Silas. **16:30** Edempara sia wa'a kalosana siazoho ro nggahina, "Cina ra angi, auku zi karawi va nahu loakuzu nahu zikasalama?" **16:31** Cambe va la Paulus ro la Silas, "Imbipu zi Ruma Isa! Nggomi zimasalama -- nggomi ro sara'ana dou zi umamu!" **16:32** Edempara la Paulus ro Silas ngoa kavaena nggahi ra eli Ruma zi dou mana'ekai uma bui ede ro zi sara'ana dou ma wara zi umana. **16:33** Zi'ai mavoha ede wa'u, dou mana'ekai uma bui ede wa'ana siazoho edempara karasona suwu-suwu siazoho. Edempara sia ro sara'ana dou zi umana zi kandeu karaso. **16:34** Edempara sia wa'ana la Paulus ro la Silas zi umana ro mbeina ngaha ra nono zi siazoho. Sia ro sara'a iwa ra wekina na'ipiku neo adena vara siazoho ake na'imbiku zi Ruma Hatalla. **16:35** Vala aisanai

aimasizi, dou-dou mana'ekai vora pamarenta Roma kauna lao palisi aka uma bui zimakaronggana parenta loakuzu la Paulus ro la Silas zihori.

16:36 Dou mana'ekai uma bui ede ngoana ede zi Paulus. Nggahi sia, "Cina ra angi, dou-dou mana'ekai vora pamarenta wa'ura mbeina parenta zihorikai ndaizohomu. Ake ndaizohomu loara lao dula. Selama taho ra ntai zi ncai!" **16:37** Pala nggahi la Paulus zi dou-dou palisi ede, "Nami dou Roma. Kai wati zi paresa, nami wa'ura cambo zi tando dou mamboto ro kalu'u ade uma bui. Ro ake sizoho kauna lao nami kai midi-midi? Nami wati ngawamu! Kaupu mai ndaina dou-dou mana'e vora pamarenta ede ta ake zimahorina nami." **16:38** Palisi-palisi ede lao ngoana ede zi dou-dou mana'ekai vora pamarenta Roma. Wakatu ringa va dou-dou mana'e vora ede va one la Paulus ro la Silas dou Roma, sizoho ndazi dahu. **16:39** Edempara sizoho lao rahona kangampu zi la Paulus ro la Silas, edempara lao otona sizoho zuana losa zi ade uma bui, ro rahona loakuzu sizoho lao peso weki razi kota ede. **16:40** La Paulus ro la Silas tu'u wi'ina uma bui ede edempara laona aka uma la Lidia. Sawa'u va eda angina lavo dou-dou ma'imbi ta aka, ro mbeina samanga zi sizoho, la Paulus ro la Silas laona.

17:1 La Paulus ro la Silas lampa ro lao walina kai ncai aka Amfipolis ro Apolonia edempara rongga zi Tesalonika. Ta aka wara uma sambeakai dou Yahudi. **17:2** Ndazi la Paulus lao rauna aka uma sambeakai ede -- vune ra nginakaina karawi va sia nawarasi savua uma sambeakai dou Yahudi -- edempara weha kali cempe nggahi ra eli lavo dou-dou ta ede mavoha ayat-ayat Alkitab. Sia karawina ede tolu kali ainaina Sabat mawati wara helana. **17:3** Kai dasa ayat-ayat Alkitab sia tarangkana ro mbeina bukuti va one Sangaji Mambei salama rasake va Ruma Hatalla paraluku susa ra ncokina ro mori mbali razi madena. "Ruma Isa ngoa ra kahaba va nahu zi nggomizoho ede, Siaku Sangaji Mambei salama rasake ede," nggahi la Paulus. **17:4** Pila-pila dou mandazi imbi edempara vatuna la Paulus ro la Silas; ndede rau mboto dou-dou Yunani ma dahu zi Ruma Hatalla, ro mboto wali dou-dou siwe rakaco'i va dou. **17:5** Pala dou-dou Yahudi nahiana. Sizoho ouna dou-dou ma lampa datantu rero zi ncai-ncai

ro ndawina kalompo dou makangango rasa. Edempara sizoho kangangona zi sara'ana kota ede ro lao deina uma dou ma'imbi ma ngara la Yason zi ngupakaina la Paulus ro la Silas, vara sizoho nane'eku wa'a kalosa la Paulus ro la Silas satando zi dou mamboto. **17:6** Pala wakatu wati raka eda va sizoho la Paulus ro la Silas, sizoho randana la Yason ro pila-pila dou ma'imbi makalaina zi tando dou-dou mana'ekai vora ma kuasa zi kota ede. Kanggica sizoho, "Dou-dou ake kakaco rerona! Ake kota ndai rau maikai va sizoho rau, **17:7** ro la Yason wa'ura tarimana sizoho zi umana. Sizoho sara'ana sapana atora-atora Kaisar Roma, vara sizoho manggahi va one wara wali sangaji makalai ma ngara Isa." **17:8** Kai nggahi ra elina ede sizoho kandazina ngango dou mamboto ro dou-dou mana'ekaina zi kota ede. **17:9** Edempara dou-dou mana'ekaina ede kauna la Yason ro dou-dou ma'imbi ma kalaina ede cola piti co'i zi horikai. Sawa'u va ede sizoho ampo zi hori. **17:10** Aimangazi ede dou-dou ma'imbi zi kota ede kauna la Paulus ro la Silas lao aka Berea. Sawa'u va ronggana ta ede, la Paulus ro la Silas laona aka uma sambeakai Yahudi. **17:11** Dou-dou zi Berea nancewi taho adena ntwi kaisi lavo dou-dou zi Tesalonika. Kai neo adena sizoho kade'ena haba mavoha Ruma Isa, ro sanikina ainaina sizoho baca katantuna Alkitab zi vadekaina savua ngoa ra tei la Paulus ede napodaku. **17:12** Mboto zi ade weki sizoho ma'imbi zi Ruma Isa, ro wati sato'ina dou-dou Yunani ra kaco'i va dou, ma imbi; nataho dou siwe ro dou mone. **17:13** Wakatu ringa va dou-dou Yahudi zi Tesalonika va one la Paulus mangoa ra kahaba rauna nggahi ra eli Ruma Hatalla zi Berea, sizoho rau maina zi Berea, ro sazu'una dou-dou ro kandazina darura dou-dou ta ede. **17:14** Cina ra angi zi Berea ede lao oto rocina la Paulus aka kengge moti, pala la Silas ro la Timotius mbuipu ngge'ena zi kota ede. **17:15** Sawa'u va la lao otona la Paulus sampe aka Atena, cina ra angi ede dula mbali aka Berea kai wa'ana nggahi ranggadu la Paulus loakuzu la Silas ro la Timotius vatu kento rocina sia. **17:16** Wunga mbuipu la Paulus ngenana la Silas ro la Timotius zi Atena, ncoki adena eda kota ede vini va berhala-berhala. **17:17** Vara ndedena zi uma sambeakai, la Paulus weha kali cempe nggahi ra eli angi lavo dou-dou Yahudi ro dou-dou makalaina ma namba Ruma Hatalla ta

ede. Ndede rauja zi amba-amba sanikina ainaina sia weha kali cempe nggahi angi lavo sanikina dou ma wara ta ede. **17:18** Guru-guru mavatu Epikuros ro mavatu Stoa macence ncihi lavo sia. Pila-pila dou zi ade weki sizoho manggahi, "Dou ake au vadena? Ilimuna sato'impa, pala sia wale asana!" Pila-pila dou makalaina manggahi, "Sia nangoa ra kahabaku mavoha berhala-berhala bangsa makalaina." Nggahi ndedekai sizoho, vara la Paulus manuntu ra nggahi mavoha Ruma Isa ro mavoha mori mbali sawa'u va made. **17:19** Edempara sizoho lao wa'ana la Paulus aka hizi mbolokai zi Doro to'i Areopagus. Ta aka nggahi sizoho zi sia, "Nami mane'e vade tana'o mavou rangoa ra kahaba va nggomi ede. **17:20** Vara nggomi makatadana lampa rawi zi mborakai va aka zi ringa va fiko nami. Vara ndedena nami mane'e vade aona." (**17:21** Vara sara'ana dou-dou Atena ro dou-dou malu'u ma ngge'e ta ede nawancuku ca'una kampo'i wakatu mantaru zi kade'ekaina ro nuntu ra nggahi mavoha lampa rawi-lampa rawi ma vou.) **17:22** Wakatu la Paulus kizi zi tando dou-dou ma kavoro weki zi Areopagus ede, nggahi la Paulus, "Oe dou-dou Atena! Eda va nahu va one nggomizoho zi ade sara'ana lampa rawi nggomizoho nawancuku to'amu zi agama. **17:23** Vara wakatu lampa kalili va nahu kotamu ro tio kavae va nahu hizi-hizi sambeakaimu, nahu eda rauku savua hizi zi zonggo ra mbeikai korba; zi hizi ede ratunti, 'Ziru'u va Ruma Hatalla Ma Wati Zipata.' Ya, Ruma Hatalla ranemba va nggomizoho pala wati patamu Sia, Siaku rangoa ra kahaba va nahu zi nggomizoho. **17:24** Ruma Hatalla ma kandazina dunia ake lavo sara'ana isina, Sia Ruma makuasa kai langi ro dana. Sia wati ngge'ena zi ade uma-uma berhala randawi va manusia. **17:25** Sia wati paralu rauna bantu va manusia, vara Siaku ma mbei mori ra woko ro nawa ro sara'ana mawara zi manusia. **17:26** Razi savua dou manusia Sia ndawina sara'ana bangsa ro kauna sizoho mizi zi samenana dunia. Sia rauku ma katantuna aipu saramba wa'una, vune aiku ro taveku sizoho loakaina mori. **17:27** Ruma Hatalla karawina ede loakuzu sizoho ngupana Sia. Raho-raho to'impa sizoho eda angi lavona Sia zi wakatu sizoho ngupa rerona Sia. Pala sapodakaina Ruma Hatalla wati zo'ona ro razi cua-cua ndaita. **17:28** Vune ranggahi dou, 'Ndai mori ro rukuta ro wara zi dunia ake vara kuasa Sia.' Sama rau

ranggahi va pila-pila dou marawa patu. Nggahi sizoho, 'Ndai sara'ana edezu ana-ana-Na.' **17:29** Vara ndai edezu ana-ana Ruma Hatalla, ndai wati loata wi'ikai Ruma Hatalla sama vune patung randawina kai masa ro salaka ro wadu randawi kai vatu loa manusia. **17:30** Jaman sampula ndai ede wa'ura nefa va Ruma Hatalla, pala ake Sia kauna sara'ana dou zi sara'ana dunia tobana razi dosa-dosa sizoho. **17:31** Vara Sia wa'ura katantuna wakatu zi paresakai sara'ana dunia ake kai adi. Taki ra puta ede zikalampa va savua dou ra wa'u kazale va Ruma Hatalla zi ru'u va ede. Ro loakuzu sara'ana dou imbi podana zi lampa rawi ede, Ruma Hatalla wa'ura kamori mbalina dou ede razi madekaina!" **17:32** Wakatu ringa va dou-dou ede mavoha mori mbali sawa'u va made, wara zi ade weki sizoho maharikai la Paulus. Wara rau ma nggahi, "Nami mane'e ringa wali nggomi nggahimu mavoha lampa rawi ake." **17:33** Edempara la Paulus tu'u wi'ina hizi mbolokai ede. **17:34** Pala wara zi ade weki sizoho malu'u ta la Paulus ro imbina zi Ruma Isa, zi ade wekina ede edezu: La Dionisius anggota majelis Areopagus, ro savua dou siwe mangara la Damaris, ro pila-pila dou wali.

18:1 Sawa'u va ede la Paulus tu'u wi'ina Atena ro laona aka Korintus. **18:2** Ta ede sia eda angi lavona savua dou Yahudi mangara la Akwila dou dana ra rasa Pontus. Akwila voupura maina zi Italia lavo weina la Priskila. Sizoho maina aka Korintus vara Kaisar Klaudius wa'ura kauna sara'ana dou Yahudi losa razi Roma. La Paulus lao lambana sizoho zuana, **18:3** edempara ngge'ena ta ede lavo sizoho ro karawi sama-samana lavo sizoho, vara ngupakai ngaha sizoho sama vune la Paulus, edezu ndawi kemah. **18:4** Pala sanikina ainaina Sabat, la Paulus lao nuntu ra nggahi lavo dou zi uma sambeakai zi kandazina dou-dou Yahudi ro dou-dou Yunani, imbi zi Ruma Isa. **18:5** Sawa'u va Silas ro Timotius rongga razi Makedonia, la Paulus kanina sara'a wakatuna zi ngoa ra kahabakaina haba ma ramai ta Ruma Hatalla zi dou-dou Yahudi va one Ruma Isa edeku Sangaji Mambei salama rasake va Ruma Hatalla. **18:6** Pala vara dou-dou madaca'u ro makasungge-sunggena, ndazi la Paulus mafura kaluvu zi kani ra lombona zi katandakaina zi sizoho vara rawina ma ncara. Nggahi sia,

"Nggara ihasi nggomizoho, ncara ndaimu! Nahu wa'ura hori rimaku! Tampu'u ake nahu zimalao aka dou-dou laina Yahudi." **18:7** Edempara la Paulus tu'u wi'ina sizoho ro lao ngge'ena zi uma ma zi kompe uma sambeakai ede. Uma ede uma savua dou ma laina Yahudi, pala sia nanembaku Ruma Hatalla. Ngara dou ede la Titius Yustus. **18:8** Pala Krispus, dou mana'ekai uma sambea ede lavo sara'ana iwa ra wekina imbi zi Ruma Isa. Ro mboto rau dou-dou Korintus makalaina maringa haba rakarongga va la Paulus, ro sizoho na'imbiku zi Ruma Isa edempara kandeu karaso. **18:9** Zisavua aimangazi zi ade savua nifina rambei va Ruma, nggahi Ruma zi la Paulus, "Aina dahumu! Nuntu ra nggahi ntuwupu aina midi. **18:10** Vara Nahu mazende ra wa'ana nggomi. Wati kone savua dou rau maloana karawi ma davae zi nggomi, vara mboto dou zi kota ake edezu dou-dou Nahu." **18:11** Vara ndedena la Paulus ngge'ena zi Korintus samba'a ini wura ntoina ro ngoa ra teina nggahi ra eli Ruma Hatalla zi sizoho. **18:12** Wakatu Galio mandazi gubernu Akhaya, dou-dou Yahudi kasavuana weki zi aokaina la Paulus ro lao wa'ana sia aka kanto pengadila. **18:13** Sizoho ncunduna vavu ra lo'o ake, "Dou ake pangaruna dou mamboto loakuzu namba Ruma Hatalla kai cara ma wati ncihi ncao lavo hukum Musa!" **18:14** Wunga ne'e cambe va la Paulus, Galio wa'ura nggahina zi dou-dou Yahudi, "Oe dou-dou Yahudi! Nggara rada'awa ake savua ra sapana atora atao savua lampa rawi ma'iha, poda nahu patu zimasaba ringa da'awamu ake. **18:15** Pala ake edezu cence ncihi mavoha nggahi ra eli ro ngara-ngara ro hukum-hukum ndaimu! Ndazi nggomizohoku ma pavua kanggorina. Nahu wati ne'eku paresa lampa rawi-lampa rawi vune ake!" **18:16** Edempara Galio vaka kalosana sizoho. **18:17** Ndazi sizoho wa'una la Sostenes, dou mana'ekai uma sambea ede, ro voena sia zi tando meja pengadila. Pala Galio wati poda kade'ena zi lampa rawi ede. **18:18** Sawa'u va ede la Paulus mbuipu ngge'entoina zi Korintus. Edempara sia ngoa wi'ina zi dou-dou ma'imbi ta ede, edempara lao lojana lavo la Priskila ro Akwila lao aka Siria. Zi Kengkrea, la Paulus voruna honggona rawi'i kanaruna vara ra sakena zi Ruma. **18:19** Wakatu rongga zi Efesus, la Paulus tu'u wi'ina la Priskila ro la Akwila, edempara lu'una zi uma sambeakai ro weha kali cempe nggahi ra eli angi

lavo dou-dou Yahudi ta ede. **18:20** Siazoho rahona loakuzu sia ngge'e nto walina lavo siazoho, pala sia wati ngawana. **18:21** Kone ade ndedena, wakatu sia ne'era lao, nggahi sia, "Nggara nakausi va Ruma Hatalla, nahu zimamai wali ta ake." Sawa'u va nggahi ndedena, sia lao tu'u wi'ina Efesus. **18:22** Sawa'u va londona zi Kaisarea, sia laona aka Yerusalem zi mbeikaina salam zi ela Ruma ta ede, edempara lampa walina lao aka Antiokhia. **18:23** Sawa'u va ngge'ena ta ede pila-pila wakatu ntoina, sia lao lamba walina dana ra rasa Galatia ro Frigia zi katenggokaina imbi dou-dou mawa'ura imbi. **18:24** Wunga wakatu ede, maimpara aka Efesus savua dou Yahudi ra warakaina zi Aleksandria, ngarana la Apolos. Sia nawancuku loana nuntu ra nggahi ro naloa ka'ao poda isi Alkitab, **18:25** ro wa'ura ngoa ra tei kataho zi patakaina ngoa ra tei mavoha Ruma Isa. Ndazi kai kapoda ade sia ngoa ra tei kavaena mavoha Ruma Isa, kone ampode kandeu karaso va Yahya mpoampa vadena. **18:26** Kai disana la Apolos tampu'una nuntu ra nggahi zi uma sambeakai ro wakatu ringa va la Priskila ro la Akwila rangoa ra teina, siazoho wa'ana sia aka umana. Ta aka siazoho ngoa kavae walina zi sia kai mancihi wali mavoha nia Ruma Hatalla zimambei salama manusia kai ncai Ruma Isa. **18:27** Edempara la Apolos nane'eku lao aka Akhaya. Ndazi dou-dou ma imbi zi Ruma Isa zi Efesus tuntina sura zi ru'u cina ra angina ma'imbi zi Akhaya loakuzu siazoho ngawana tarima ao la Apolos. Ro wakatu Apolos rongga zi Akhaya, rabantuna palasi na'ipiku wara onena zi dou-dou ma vara rahama Ruma Hatalla wa'ura imbi zi Ruma Isa. **18:28** Vara kai wancu wibawa, la Apolos kakoana dou-dou Yahudi zi ade cence neihina zi tando dou mamboto. Ro sia mbeina bukutikai ayat-ayat razi ade Alkitab va one Ruma Isaku Sangaji Mambei salama rasake ede.

19:1 Wunga mbuipu la Apolos warana zi Korintus, la Paulus wunga lampa kalilina dana ra rasa ede edempara rakara zi Efesus. Ta aka sia eda angi lavona pila-pila dou ma wa'ura imbi zi Ruma Isa. **19:2** Sozi va sia zi siazoho, "Savua nggomizoho wa'ura tarimamu Roh Allah wakatu nggomizoho imbimu zi Ruma Isa?" Cambe va siazoho, "Watipu. Nami wati paranamu ringa va one wara Roh Allah." **19:3** "Nggara ndedesi, kai

kandeu karaso auku nggomizoho?" sozi va la Paulus. "Kai kandeu karaso Yahya," cambe va sizoho. **19:4** Edempara nggahi la Paulus, "Yahya kandeu karasokaina dou zi katadakaina va one dou-dou ede wa'ura tobana razi dosa-dosa sizoho. Pala wunga wakatu ede rau la Yahya ngoana zi dou-dou Israel va one sizoho pavuaku imbina zi Dou zimamai kento ntewi kaisi sia, edezu Ruma Isa." **19:5** Wakatu ringa va sizoho ede, sizoho zikandeu karaso kai ngara Ruma Isa. **19:6** Ro wakatu la Paulus tohona rima ese wawo sizoho, Roh Allah makuasakai sizoho, edempara sizoho tampu'u nuntu ra nggahina ade bahasa ma wati loa ka'ao va dou ro karonggana haba ma ramai ta Ruma Hatalla. **19:7** Mboto sizoho sara'ana wara takasi sampuru zua dou. **19:8** Tolu wura ntoina la Paulus nuntu ra nggahi ncau kai disana zi dou-dou zi uma sambeakai ro cence ncihi lavo sizoho zi ka'imbikaina sizoho mavoha Karaja'an Allah. **19:9** Pala pila-pila dou zi weki dou-dou ede matera tuta ro wati ngawana imbi. Zitando sara'ana dou makavoro weki ta ede sizoho kasungge-sunggena ngoa ra tei mavoha nia Ruma Hatalla zi kasalamana manusia kai ncai Ruma Isa. Vara ndedena la Paulus tu'u wi'ina sizoho, edempara lao lavona dou-dou ma'imbi zi Ruma Isa zi hizi tei kai la Tiranus. Ta ede saniki ainaina sia sozi kali cempe angi lavo dou-dou. **19:10** Sia karawi ncauna lampa rawi ede zua mba'a ntoina sampe sara'a dou ma ngge'e zi propinsi Asia, nataho dou Yahudi ro bangsa makalaina, sara'ana nakade'eku nggahi ra eli Ruma. **19:11** Ruma Hatalla karawina lampa rawi mavisa ra guna ma heba poda kai la Paulus. **19:12** Nggara pasapu atao kae herekai loko ma rawa'u iu kani va la Paulus ziwa'a zi dou-dou mahengge, supu sizoho nambora ro roh seta rau nalosa razi ade sizoho. **19:13** Wara pila-pila sando Yahudi ma lao rero, mavaka kalosa roh seta razi dou-dou. Sando-sando ede coba-coba rauna kani ngara Ruma Isa zi vaka kalosakaina roh-roh seta ede. Nggahi sizoho zi roh-roh seta ede, "Kai ngara Ruma Isa rangoa ra kahaba va la Paulus ede, nahu mavaka kalosa nggomi!" **19:14** Wara pidu dou ana mone savua dou mana'ekai imam, mangara la Skewa, ma karawi lampa rawi vune ede. **19:15** Pala nggahi roh seta ede zi sizoho, "Nahu kapata Isa ro la Paulus rau nahu pataku, pala nggomi ake cou?" **19:16** Edempara dou ma ralu'ukai va roh

seta ede nggoncuna ro kumpana sizoho kai mbani poda sampe sizoho lao raina razi uma ede kai mboto ncuwu ro lavo rondana, vara kani ra lombo sizoho rasipa-sipana razi sarumbu sizoho. **19:17** Sara'ana dou Yahudi ro dou bangsa makalaina ma ngge'e zi Efesus ringana mavoha mandazi ede, edempara sizoho ndazi dahuna. Ndazi ngara Ruma Isa nanaha zi roi ra wadi va dou. **19:18** Mboto dou ma wa'ura ndazi imbi zi Ruma Isa, mai mangakuna zi tando dou mamboto ruku ra rawi sizoho ntoina. **19:19** Ro sizoho ma biasa kalampa ilmu sihi, kavorona buku-bukuna ro ka'ana zi tando dou mamboto. Co'i buku-buku ede nggara rekesi sara'ana wara takasi lima mpuru riwu piti salaka. **19:20** Ndedeku kai cara ma heba ede nggahi ra eli Ruma nanaha mbou rero ro nanaha tenggo pangaruna. **19:21** Sawa'u va nggori samenana mandazi ede, la Paulus wehana nggahi cumpukaina nane'e lao aka Makedonia ro Akhaya edempara nalao aka Yerusalem. "Sawa'u va laona ta aka," nggahi la Paulus, "nahu pavuaku lao rau aka Roma." **19:22** Ndazi sia kauna zua dou razi dou-dou mabantuna, edezu la Timotius ro Erastus zimalao aka Makedonia, sia mbuipu ngge'ena pila-pila wakatu ntoina zi propinsi Asia. **19:23** Takasi zi wakatu edeku ndazina ngango ra ngora mana'e zi Efesus vara ngoa ra tei mavoha Ruma Isa. **19:24** Vara zi kota ede wara savua dou mataki ndeze salaka mangara la Demetrius, ma ndawi uma-uma berhala zi ru'u Dewi Artemis. Karawi dou ede nakamaiku arujiki ma mboto zi ru'u va dou-dou makarawina. **19:25** Vara ndedena sia kavorona dou-dou makarawina sama-sama lavo dou-dou makarawi salaka makalaina, edempara nggahina, "Cina ra angi! Nggomizoho wa'ura vademu va one ndai maraka arujiki razi karawikai ake. **19:26** Ake nggomizoho wa'ura eda ro ringa va ndaimu au rakarawi va la Paulus ede. Nggahi sia va one berhala-berhala ra ndawi va manusia lai podana berhala. Ro sia wa'ura mboto dou makandazi imbi zi ngoa ra teina, laina zi Efesus ta ake mpoa, pala ne'empara sara'a dana ra rasa Asia rau. **19:27** Ihana edezu va one hizi karawikai ndai ake zimaraka ngara ma'iha. Ro laina ede mpoa, malaisi uma Dewi Artemis wati zi kaco'i rau ro na'e ra ntoruna zi tonda-tonda; sapodakaina sia dewi zi roi ra wadi va sara'ana dou ma zi Asia ro zi sara'ana dunia!" **19:28** Ndede ringa va dou-dou ede sizoho

mbani podana, edempara sizoho kanggicana, "Taho ra ntai zi ru'u va Artemis, dewi dou Efesus!" **19:29** Ndazi ngango ra ngora ede nanaha na'e sampe zi sara'a kota. Edempara kalompo dou-dou mangango ede wa'u ra letona la Gayus ro Aristarkhus, edezu dou-dou Makedonia ma lenga lavo la Paulus zi ade lampa ra laona, edempara randana sizoho lao aka stadion zi kota ede. **19:30** La Paulus nane'e lu'u vatu sizoho, pala dou-dou ma'imbi zi Ruma Isa ta aka makantana sia. **19:31** Pila-pila dou mana'ekaina propinsi Asia ede rau, ma soba angi lavo la Paulus, makau ngoa dou zi la Paulus loakuzu sia aina lao katada weki zi stadion ede. **19:32** Wunga wakatu ede dou-dou ma kavoro weki zi stadion ede wa'ura ndazi kaco poda. Wara ma kanggica ndake, wara ma kaggica ndede, vara mboto zi weki sizoho wati vadena vavauku sizoho kavorokaina weki ta ede. **19:33** Sarundena zi ade dou-dou ede makacaina la Aleksander fu'una mandazi ede vara siaku razunggi casei va dou-dou Yahudi. Ndazi la Aleksander mbeina isara kai rimana zi rahona wakatu zi horukaina weki zi tando dou-dou ede. **19:34** Pala ndede eda va sizoho va one sia dou Yahudi, sama-sama sizoho kanggica kana'ena, "Taho ra ntai zi ru'u va Artemis, Dewi dou Efesus!" **19:35** Cumpukaina panitera kota wa'una kamidi dou mamboto ede. Nggahi sia, "Ela ra dou Efesus! Sanikina dou navadeku va one Efesusku kota majaga ro sandakana uma Dewi Artemis ro wadu raso ma ramavu razi langi. **19:36** Wati kone savua dou maloana kawati lampa rawi ede. Vara ndedena midipu ro aina kabare karawi au-au. **19:37** Dou-dou ake, rawa'a va nggomizoho ta ake laina vara sizoho wa'ura rampona uma berhala atao vara sizoho wa'ura kavawa ra katunana dewi ndai. **19:38** Nggara la Demetrius lavo dou-dou makarawina ede mawara zi da'awana zi dou, co'opu sizoho wa'ana parakarana ede aka pengadila. Pengadila natarima aoku lampa rawi ede ro dou-dou mana'e vora pamarenta rau nangge'empa warana. **19:39** Pala nawara walisi ma kalaina zi ne'e va nggomizoho, ede pavua zi kanggori ade mbolo na'e ma saha. **19:40** Vara au ramandazi zi ainaina ake loa zi ihakai ndai. Ndai loa zi wi'ikai makatu'una ngango ra ngora, vara ndai wati ntauta kone savua alasa rau zi kancihikai ngango ra ngora ake." **19:41** Sawa'u va nggahi sara'ana ede, panitera kota ede kauna dou mamboto ede lao dula.

20:1 Sawa'u va ka'ada'ana zi Efesus taho mbali, la Paulus kavorona ela Ruma ro kau kapoda ade sizoho. Edempara sia raho weki zi ela Ruma ede edempara sia laona aka Makedonia. **20:2** Sia lao lambana dana ra rasa Makedonia ro mboto ngoa ra tei katahona zi dou-dou ma imbi zi Ruma Isa ta aka zi mbei katenggokaina sizoho. Edempara sia laona aka Yunani. **20:3** tolu wura ntoina sia ngge'ena ta aka. Edempara sia wunga ka'ambina weki ne'e loja lao aka Siria, wara haba va one dou-dou Yahudi mawunga mafaka ne'e hade sia. Vara ndedena kananu va sia dula mbali tancai Makedonia. **20:4** La Sopater ana la Pirus dou Berea lao samana lavo sia; ndede rauja la Aristarkhus ro la Sekundus dou Tesalonika, ro la Gayus dou Derbe. Ndede rau la Timotius, la Tikhikus ro Trofimius, dou-dou propinsi Asia. **20:5** Sizoho lampa uluna edempara ngenana nami zi Troas. **20:6** Sawa'u va Aruraja Roti Mawati ntau Vuha, nami loja walimu tu'u wi'i Filipi. Lima nai sawa'u va ede nami kavoro weki wali lavo sizoho zi Troas. Ta aka nami ngge'emu saminggu. **20:7** Aimangazi sapatu nami kavoro weki ne'e ngaha sama kai cara sa'e ra ari. La Paulus nuntu ra nggahina lavo dou-dou, vara naisi sia ne'e lao. Sampe voha ai la Paulus mbuipu nuntuna lavo dou-dou ede. **20:8** Zi ade vili ma'esena, hizi kavoro kai weki nami ede, wara mboto ilo. **20:9** Savua dou mone sampela mangara Eutikhus doho tantonga. Vara la Paulus wati dengga-denggana nuntu ra nggahi, dou mone sampela ede ndazi ei poda madana sampe sia maruna zi ntonga ede, edempara mavuna tampu'u zi tingka katolukaina. Wakatu hanta va sizoho sia wa'ura made. **20:10** Pala la Paulus londo la'awana edempara maru ndorena ese wawo sarumbu dou mone sampela ede ro pohuna. Nggahi la Paulus, "Aina dahu, sia mbuipu morina!" **20:11** Edempara la Paulus ne'e mbalina ta ese, edempara cengga-cenggana roti ro ngaha sama-samana. Sawa'u ntoi nuntu ra nggahina lavo dou-dou sampe aimasizi, la Paulus edempara laona. **20:12** Dou-dou mawa'a kadula dou mone sampela ede kai ka'ada'an mori aka umana. Sizoho na'ipiku neo ade ro nawancuku zihi adena. **20:13** Nami laomu aka kapa edempara lao loja ulumu aka Asos zimalao weha aomu la Paulus zi kapa ta aka. Sia wa'ura ato kandedena vara sia zimalao ta aka kai ncai lampa dana. **20:14** Sawa'u va eda angi zi Asos, la Paulus ne'e rocina ese kapa edempara nami lojamu

lao aka Metilene. **20:15** Ta aka nami loja wali raumu, ro vala aisanai nami rongga aka hizi ma ncao tando lavo Khios. Zua nai sawa'u va ede nami ronggamu zi Samos ro sanai sawa'u va ede nami rongga zi Miletus. **20:16** La Paulus nawa'ura nggahi wati ne'ena sai zi Efesus, vavaina paki wakatu zi dana ra rasa Asia. Sawa'u-wa'ukaina sia ne'ena rongga roci zi Yerusalem zi Aruraja Pentakosta. **20:17** Razi Miletus la Paulus nggaduna haba aka Efesus rahona dou-dou mana'ekai ela Ruma ta aka mai eda angi lavo sia. **20:18** Wakatu rongga sizoho, nggahi la Paulus zi sizoho, "Cina ra angi mavadeku ravunena nahu moriku salama ake zi woha nggomizoho ratampu'u ainaina sarambakaina rongga nahu zi Asia. **20:19** Kai kavawa weki ro kai mboto oi mada, nahu karawiku zi ru'u Ruma zi woha susa ra ncoki zi iu va nahu vara nia madavae dou-dou Yahudi. **20:20** Nggomizoho mavadeku va one nahu wati mbali mbua adeku ngoa zi nggomizoho auku ma ntau one zi ru'u va nggomizoho. Nahu mangoa ra tei nggomizoho zi sanikina mbolo kai weki ro zi uma-uma. **20:21** Nataho zi ru'u va dou-dou Yahudi ro zi ru'u va dou-dou bangsa makalaina rangoa ra kawara ncau va nahu loakuzu sizoho tobana razi dosa-dosana ro maina zi Ruma Hatalla, ro imbi zi Ruma Isa. **20:22** Ake zi to'akai parenta Roh Allah, nahu malao aka Yerusalem. Ro nahu wati vadeku au zimandazi zi ru'u va nahu ta aka. **20:23** Nahu cuma vadeku va one zi sanikina kota, Roh Allah wa'ura ngoa kapodana zi nahu, va one nahu zimalu'u bui ro zimasusa ra ncoki. **20:24** Pala nahu wati kade'eku zi moriku ake, sura nahu loaku kanggoriku taki ra puta ra'imbikai va Ruma Isa zi nahu ro sura nahu to'aku sampe cumpukai moriku zimakahaba Haba Mataho ede mavoha anugera Ruma Hatalla. **20:25** Nahu wa'ura mai lambaku cina ra angi sara'ana ro wa'ura ngoa ra kahaba rauku mavoha Karaja'an Allah. Ake zi iu va nahu wati zima'eda angi lavo nggomizoho wali. **20:26** Vara ndedena nahu mangoa poda-poda zi nggomizoho zi ainaina ake va one nawarasi zi weki nggomizoho ma leli peade, ede laina ncara nahu. **20:27** Watipu iu va nahu peso weki zi ade taki ra puta nahu zi ngoa kavae tantukaiku nggomizoho samenana rancana Ruma Hatalla. **20:28** Pavuapu nggomizoho sandaka weki ndaimu ro sandaka raupu sara'ana ela Ruma ma wa'ura zonggo ra mbei va Roh Allah zi nggomizoho zi sandakamu; vara nggomizoho wa'ura hanta zimandazi

dou masandaka ela Ruma ede. Pavuapu nggomizoho sandakamu ela Ruma Hatalla ede vune ompu jimba masandaka jimbana, vara Ruma Hatalla wa'ura kandazina ela Ruma ede ntau ndai-Na kai mboho ra'a Ana ndai-Na. **20:29** Sawa'u va lao nahu pasti zimamai lako doro-lako doro ma nggange zi ade woha nggomizoho. Ro dou-dou rasandaka va nggomizoho ede zi ngaha va lako doro ede. **20:30** Kone zi ade weki nggomizoho rau zimawontu dou-dou zi ma ngoa ra kahabana haba ma wati podana. Siazoho karawi ndedena loakuzu dou-dou ma wa'ura imbi zi Ruma Isa ndazi santuda ro vatuna siazoho. **20:31** Vara ndedena jaga-jagapu! Kawarapu va one tolu mba'a ntoina kai mboto oi mada, aimarai aimangazi nahu wati wara denggaku ngoa ra tei zi sanikina dou zi ade weki nggomizoho. **20:32** Ake nahu mazonggo ra mbeina nggomizoho zi Ruma Hatalla loakuzu Sia ma sandakana nggomizoho ro loakuzu nggomizoho nentimu zi haba rahama Ruma Hatalla. Ruma Hatalla mantau kuasa zi katenggokaina nggomizoho ro mbeina zi nggomizoho bareka-bareka ma wa'ura sadia wea va Sia zi ru'u va sara'a Ela-Na. **20:33** Watipu iu va nahu ne'eku piti atao kani ra lombo zi savua dou rau. **20:34** Ndai nggomizoho mavadeku, va one kai tenggo ra wale ndai nahu, nahu karawiku zi paralu va nahu ro lengazohoku ma vatu lavo nahu. **20:35** Zi ade sara'ana lampa rawi nahu wa'ura mbeiku conto mataho zi nggomizoho va one kai karawi kapoda ade vune ake pavuaku bantumu dou-dou ma wati tenggo. Vara ndai pavuaku kawara zi au ranggahi va ndai Ruma Isa, 'Nataho ra ntikapu mbei ntewi kaisi weha ao.' " **20:36** Sawa'u va la Paulus nggori nuntu ra nggahina, sia sujuna lavo siazoho sara'a edempara do'ana. **20:37** Siazoho sara'ana nangi ro pohuna la Paulus ro nggahina salama taho ra ntai ade lampa ra laokai la Paulus. **20:38** Siazoho nawancuku ncoki adena, ma'ipi poda va nggahi la Paulus vara siazoho wati zima'eda sia wali. Edempara siazoho lao otona sia sampe aka kapa.

21:1 Nami raho weki zi dou-dou mana'ekai ela Ruma zi Efesus ede, edempara tu'u wi'imu siazoho. Edempara nami loja laomu aka pulau Kos; ro vala aisanai nami ronggamu zi pulau Rodos. Ta ede nami loja walimu lao aka lavu Patara. **21:2** Zi Patara, nami edamu kapa ma ne'e lao aka

Fenisia. Ndazi nami ne'emu kapa ede edempara laomu **21:3** ro lojamu sampe eda va nami pulau Siprus zi savae ku'i nami; pala nami loja walimu lao aka Siria. Nami lavumu zi Tirus, vara ta ede kapa ranente va nami nakalondora wuana. **21:4** Zihizi ede nami lambamu dou-dou ma imbi zi Ruma Isa, ro ngge'e lavomu sizoho saminggu ntoina. Kai rangoa va Roh Allah sizoho ngoa ra tei katahona la Paulus vavaina lao aka Yerusalem. **21:5** Pala sawa'u va cumpu wakatuna nami ngge'emu ta ede, nami tu'u wi'imu sizoho ro nami lampa ra lao walimu. Sizoho sara'ana sama-sama lavo wei ro anana lao otona nami sampe ari mai va kota. Ta aka takengge moti, nami sara'ana doho sujumu ro sambeamu. **21:6** Sawa'u va ede nami japatanga angi, edempara nami ne'emu ese kapa ro sizoho rau lao dula aka umana. **21:7** Nami loja ntuwumu tampu'u zi Tirus sampe aka Ptolemis. Ta aka nami lao lambamu cina ra angi ma imbi, zi mbeikaimu salam zi sizoho, edempara ngge'emu sanai lavo sizoho. **21:8** Vala aisanai nami lao walimu, edempara rongga zi Kaisarea. Ta ede nami lao rakamu dou guru Injil ma ngara la Filipus, edempara ngge'e zi umana. Sia edezu savua dou zi ade weki pidu dou rakazale zi Yerusalem. **21:9** Upa dou ana siwe sampelana, wa'ura mbei loa ra vade va Ruma Hatalla zi ngoa ra kahabakai haba ma ramai ta Ruma Hatalla. **21:10** Sawa'u va pila-pila wakatu ntoina nami ta aka, maimpara savua dou nabi ma ramai zi Yudea ma ngara la Agabus. **21:11** Sia maina zi nami edempara wehana herekai loko la Paulus. Kai herekai loko ede sia zikina ezi ro rima ndaina edempara nggahina, "Akeku ranggahi va Roh Allah: Dou mantau herekai loko ake zi ziki vune ake zi Yerusalem va dou-dou Yahudi, ro zizonggo zi dou-dou malaina Yahudi." **21:12** Wakatu ringa va nami ede, nami lavo sara'ana cina ra angi ma ngge'e zi Kaisarea ede maraho poda-poda zi la Paulus loakuzu sia aina lao aka Yerusalem. **21:13** Pala cambe va sia, "Auku onena nggomizoho nangimu vune ake kandazikaimu leli ade nahu? Nahu wa'ura sadiaku laina zi wa'u ra leto mpoa ta aka, pala kone zimamade rau vara Ruma Isa." **21:14** La Paulus wati ngawana kade'e rangoa va nami, ndazi nami watizu kantamu sia. "Co'opu kane'e va Ruma mpa zimandazi," nggahi mena va nami. **21:15** Sawa'u va ngge'emu ta ede pila-pila wakatu ntoina, nami kamocimu barang-barang nami, edempara

laomu aka Yerusalem. **21:16** Pila-pila dou cina ra angi zi Kaisarea lao sama rauna lavo nami zimalao otona nami aka uma la Manason, vara zi uma sia ede zi ronggakai nami. (Manason edezu dou Siprus ma wa'ura nto imbi zi Ruma Isa.) **21:17** Wakatu nami rongga zi Yerusalem, cina ra angi ta ede weha aona nami kai sana adena. **21:18** Vala aisanai la Paulus lao samana lavo nami lao lamba la Yakub; sara'a dou-dou mana'ekai ela Ruma wara ta ede rau. **21:19** Sawa'u va mbei salam zi sizoho, la Paulus caritana zi sizoho sara'ana rakarawi va Ruma Hatalla kai ncai sia zi ade woha dou-dou malaina Yahudi. **21:20** Sawa'u va ringana carita la Paulus, sizoho sara'ana roi ra wadina Ruma Hatalla. Edempara sizoho nggahina zi la Paulus, "Cina Paulus! Ndaimu pavuapu vade va one wa'ura riwu-riwu dou Yahudi ma imbi zi Ruma Isa. Sizoho edezu dou-dou mato'a watu hukum Musa. **21:21** Ro ake sizoho ringana va one ndaimu mangoa ra tei zi sara'ana dou Yahudi ma ngge'e zi woha bangsa makalaina, loakuzu horina hukum Musa. Ndaimu zimangoa ra tei kataho sizoho loakuzu sizoho aina sunana anazohona atao watu rawi rasa ranginakai va dou Yahudi. **21:22** Ake dou-dou Yahudi ma wa'ura imbi ede tantu zimaringa va one ndaimu wa'ura wara ta ake. Ndazi, vuneku ake? **21:23** Vatupu ngoa ra tei kataho va nami. Wara upa dou ta ake mawa'ura ndawi sake zi Ruma. **21:24** Ya, ndaimu pavuapu lao karawi upacara karaso sarumbu sama-sama lavo sizoho, ro cola weapu sizoho loakuzu honggo sizoho loa zivoru. Kai ndedena zimatada zi sara'an dou va one au raringa va sizoho mavoha ndaimu wati podana, vara ndai raumu makalampa hukum Musa. **21:25** Pala mavoha dou ma laina Yahudi ma wa'ura imbi zi Ruma Isa, nami wa'ura nggadumu sura zi sizoho mavoha nggahi ra eli nami va one sizoho wati loana ngaha ra nono ma wa'ura zonggo ra mbei zi berhala, wati loana ngaha ra'a, atao ngaha binata ma made rake'e; ro wati loana karawi lampa rawi ma davae." **21:26** Ndazi la Paulus lao lavona upa dou ede edempara karawina upa cara karaso sarumbu sama-sama lavo sizoho zi vala aisanaina. Edempara sizoho lu'una zi Bait Allah zi ngoakaina pila nai walipu upacara karaso sarumbu ede nggorina ro koroba zi ru'u va cua-cua ndai sizoho zi zonggo ra mbei. **21:27** Aipu wakatu pidu nai ede ne'empara nggori, pila-pila dou Yahudi razi Asia ma'edana la

Paulus zi ade Bait Allah. Edempara sizoho sazu'una dou mamboto, edempara nenti la Paulus **21:28** Ro kanggica salahona, "Oe dou-dou Israel, bantu to'ipu! Akeku douna malao rero mangoa ra tei zi sara'ana dou ngoa ra tei-ngoia ra tei ma wati ncihi ncao lavo bangsa Israel, madaca'u hukum Musa ro madaca'u Bait Allah ake. Ro ake wali nanaha wa'aku dou-dou malaina Yahudi lu'u zi Bait Allah ro kasampu ra nggelena hizi ma raso ake!" (**21:29** Nggahi ndedekai sizoho vara sizoho wa'ura edana Trofimus dou Efesus ede zi kota sama-sama lavo la Paulus; ro kacai va sizoho wa'ura wa'ana sia zi ade Bait Allah.) **21:30** Sara'ana kota ndazi ngango ra ngora, ro sara'ana dou rai-rai kanggudu mena weki. Sizoho wa'u ra letona la Paulus ro randa kalosana sia zi ade Bait Allah. Wakatu ede wa'u taza Bait Allah kempa. **21:31** Wunga mbuipu dou-dou makatu'u ngango ra ngora ede ne'e hade la Paulus, ngoa va dou zi dou-dou mana'ekai tentara Roma va one sara'a Yerusalem wunga ngangona. **21:32** Dou mana'ekaina tentara ede ou lalona pila-pila dou perwira ro tentara edempara lao rocina lavo sizoho zi hizi ngango ra ngorakai ede. Wakatu eda va dou mamboto ede dou mana'ekai tentara ro tentara-tentarana, sizoho denggana nduku la Paulus. **21:33** Dou mana'ekai tentara ede lao rakana la Paulus edempara wa'una sia, ro kauna dou leto sia. Edempara sozi va dou mana'ekai tentara ede mavoha couku la Paulus ede ro au rakarawina. **21:34** Cambe va sarunde dou ede ndake ro sarunde walina macambe ndede. Ka'ada'ana nawancuku kacona ndazina dou mana'ekai tentara ede wati loana vade au sapodakaina ma ndazi. Vara ndedena sia parentana loakuzu la Paulus lao wa'a aka kanto. **21:35** Wakatu wa'a va sizoho sia sampe aka a'u, dou-dou makatu'u ngango ra ngora ede mbani poda ndazi la Paulus pavuaku zi wa'a kalei va tentara-tentara. **21:36** Sizoho lampa vatu va dou-dou makatu'u ngango ra ngora ede makanggica, "Hadepeu sia!" **21:37** Wunga ne'e lu'u ade kanto, nggahi la Paulus zi dou mana'ekai tentara ede, "Savua loa mada manuntu samporo lavo ndai ita?" "Savua nggomi maloa nuntu Yunani?" sozi va dou mana'ekai tentara ede. **21:38** "Nggara ndede, nggomi laina dou Mesir ede ntoina mandawina ngango ra ngora edempara wa'a raina upa riwu dou makangango rasa mawa'a zaha lu'u zi so sarae?" **21:39** Cambe va la

Paulus, "Mada dou Yahudi; mada dou kota Tarsus, kota ma penti zi Kilikia. Takau to'ipu mada zimanuntu ra nggahi lavo dou-dou ede." **21:40** Ndazi sawa'u va la Paulus kau nuntu ra nggahi, la Paulus kizina zi a'u, edempara mbeina isara kai rimana. Sara'ana dou ndazi midi mena. Edempara la Paulus nuntu lavona sizoho kai nggahi Ibrani. Nggahi la Paulus,

22:1 "Ama-ama ro cina ra angi sara'ana! Nahu mangoa zi horukai wekiku zi nggomizoho. Takade'e to'ipu!" **22:2** Wakatu ringa va sizoho la Paulus manuntu kai bahasa Ibrani, sizoho nanaha midi wali. Edempara la Paulus nuntu walina. **22:3** "Nahu dou Yahudi," nggahi la Paulus, "nahu rawarakaiku zi Tarsus zi dana ra rasa Kilikia, pala nahu rakana'e ta ake zi Yerusalem ro rangoa ra tei kataho va guru Gamaliel zi ade hukum rambei va la Musa zi wa'i ra waro ndaita. Sama vune cina ra angi sara'ana ta ake zi ainaina ake, nahu rau wancu kacaha zi ru'u va Ruma Hatalla. **22:4** Nahu makancoki sampe madekaina dou-dou mavatu zi ngoa ra tei mavou ede. Sizoho sara'ana, nataho mamone ro masiwe, wa'u ra leto va nahu ro kalu'u zi ade uma bui. **22:5** Ndai dou mana'ekai imam-imam ro sara'a Mahkama Agama naloaku nggahi va one nahu wati cowaku. Vara sizoho edeku ma mbeina zi nahu sura zi otokai zi ru'u va dou-dou Yahudi zi Damsyik. Kai sura ede nahu kaloa wa'u ra leto dou-dou ta aka ma imbi zi ngoa ra tei ede, ro malao wa'a sizoho aka Yerusalem zi hukum." **22:6** "Wakatu nahu wunga ade lampakaiku ro ne'era rongga zi Damsyik, wakatu aimarai, savua kalea ma taroa poda wezi lalomp maina talangi maheko nahu. **22:7** Nahu sujuku awa dana edempara ringa va nahu eli manggahi zi nahu, 'Saulus, Saulus! Vavauku nggomi kancokikaimu Nahu?' **22:8** Edempara sozi va nahu, 'Cou Ita Ruma?' 'Nahu Isa dou Nazaret ede ra kancoki va nggomi,' cambe-Na. **22:9** Dou-dou ma wara ta ede masama-sama lavo nahu ma'edana kalea mataroa ede, pala sizoho wati ringana eli ma nuntu lavo nahu. **22:10** Edempara sozi wali va nahu, 'Auku zi pavua karawi va mada Ruma?' cambe va Ruma, 'Tu'ura ro lao lu'upu aka Damsyik. Ta aka peade nggomi zi ngoa mavoha sara'a zi ne'e va Ruma Hatalla zi karawi va nggomi.' **22:11** Nahu mbudakaiku vara taroa ma

tanggirikai mada ede. Ndazi lengazohoku mazanda nahu lao lu'u aka Damsyik. **22:12** Ta ede wara savua dou mangara la Ananias. Sia dou ma sale ro nato'a kalampa hukum Musa. Sara'a dou Yahudi ma ngge'e zi Damsyik nawancuku horomana zi sia. **22:13** Sia mai tiona nahu, edempara kizina zi kompe nahu ro nggahina, 'Cinaku Saulus, henggapu madamu ro nggomi zimaloa eda wali!' Wakatu ede wa'u hanta pahu nahu, edempara edaku sia. **22:14** Edempara sia nggahina zi nahu, 'Ruma Hatalla wa'i ra waro ndaita wa'ura kazalena nggomi loakuzu nggomi vademu zi ne'e-Na, ro ma'eda Ruma Isa, Ada Ruma Hatalla ma karawina rane'e va Ruma Hatalla ro makade'e nggahi ra eli ndai Ruma Isa. **22:15** Nggomi zimandazi sakasi zimangoa ra kahaba zi sara'ana dou ra'eda ro ringa va nggomi. **22:16** Ake ai walina ngena ntoimu. Tu'ura, ro mbei wekimu zikandeu karaso. Nggahipu zi Ruma Hatalla loakuzu nggomi zihori wea dosa-dosamu.' " **22:17** "Nahu dula mbaliku aka Yerusalem, ro wakatu nahu wunga do'aku zi Bait Allah, nahu kuasakai va Roh Allah. **22:18** Nahu edaku Ruma; Sia nggahina zi nahu, 'Tu'u wi'i rocipu Yerusalem, vara dou-dou ta ake wati zimatarima ao ra kahabamu ede mavoha Nahu.' **22:19** Nggahi nahu, "Ruma, sizoho navade podaku va one mada mawa'ura lu'u zi uma-uma sambeakai zimawa'u ra leto sizoho ro manduku dou-dou ma imbi zi Ita. **22:20** Ndede rauja wakatu ada Ita la Stefanus rahade, ndai mada wara ta ede ro satuju sia zihade. Madaku ma tongguna kani ra lombo dou-dou ma hade sia.' **22:21** Pala nggahi wali Ruma zi nahu, 'Laompa vara Nahu zimakau lao nggomi zi hizi ma zo'o zi dou-dou malaina Yahudi.' " **22:22** Dou-dou mbuipu ringana nuntu ra nggahi la Paulus, pala zi eli ma cumpukaina ede sizoho kanggica kana'e podana, "Hadepe dou vune ede. Sia wati tahona zi wi'i kamori!" **22:23** Wunga kanggicana, sizoho hambuna jumbana, ro mbari mbura kaluvu wa'a va angi. **22:24** Ndazi dou mana'ekai tentara Roma ede makauna dou lao wa'a la Paulus aka kanto loakuzu sia ziparesakai katoku zi vadekai vavauku dou-dou Yahudi kanggica ndedekaina zi sia. **22:25** Pala wakatu la Paulus wa'ura ziki zi ne'e cambo, nggahi la Paulus zi perwira ma kizi ta ede, "Savua loa cambo savua dou ela ra dou Roma sawatipu sia zi paresa?" **22:26** Ringana ede, perwira ede laona aka dou mana'ekai tentara ro

nggahina, "Savua ake zi karawi va Ita? Dou ake dou Roma!" **22:27** Edempara dou mana'ekai tentara ede laona zi la Paulus ro nggahina, "Ngoajapu, savua poda nggomi dou Roma!" "Io," nggahi la Paulus, "mada dou Roma." **22:28** Nggahi rau dou mana'ekai tentara ede, "Mada ndaziku dou Roma kai cola nggaliku!" Cambe va la Paulus, "Pala mada ranggana kai dou Roma." **22:29** Wakatu ede wa'u anggota-anggota tentara ma ne'e paresa la Paulus ede, suruna ro dou mana'ekai tentara ede ndazi dahu vara sia wa'ura ndante la Paulus, sapodakaina la Paulus dou Roma. **22:30** Dou mana'ekai tentara Roma ede nane'e podaku vade auku sapodakaina makandazina dou-dou Yahudi kancarana la Paulus. Vara ndedena vala aisanai sia ouna dou-dou mana'ekai imam ro Mahkama Agama mai kavoro weki. Edempara la Paulus hori va dou rantena, edempara wa'a zi tando sizoho sara'ana.

23:1 Ntanda kavae va la Paulus anggota-anggota mahkama ede edempara nggahina, "Cina ra angiku! Sampe zi ainaina ake nahu wati iuku wara rawiku mancara zi Ruma Hatalla zi ade mpidaku mavoha mori ra woko nahu." **23:2** Wakatu nggahi ndede la Paulus, dou mana'ekai Imam-imam edezu Ananias kauna dou ma kizi zi kompe la Paulus topa asa la Paulus. **23:3** Edempara nggahi la Paulus zi dou mana'ekai imam-imam ede, "Ruma Hatalla pasti zimatopana nggomi, dou mamunafik ma ca'u coro-coro raso! Nggomi dohomu ta ede maparesa nahu vunera kaukai va hukum Musa, sapodakaina ndai nggomi masapana hukum ede kai kaumu dou matopa nahu!" **23:4** Dou-dou ma zi savae la Paulus manggahi zi la Paulus, "Nggomi makavawa ra katunaku dou mana'ekai imam-imam Ruma Hatalla!" **23:5** Cambe va la Paulus, "Oh, nahu wati vadeku, cina ra angi va one sia dou mana'ekai imam-imam. Poda zi ade Alkitab wara ra tunti, 'Aina nggomi kavawa ra katunamu dou mana'ekai bangsamu.'" **23:6** Eda va la Paulus va one sarundena zi ade anggota-anggota mahkama ede dou-dou Saduki ro sarunde walina dou-dou Farisi. Vara ndedena nggahi sia zi mahkama ede, "Cina ra angi! Nahu dou Farisi, londo ra mai Farisi. Nahu raparesa ta ake vara nahu imbiku va one dou-dou mamade zimamori mbali." **23:7** Wakatu nggahi ndede sia, dou-dou Farisi ro dou-dou Saduki

ede tampu'u cence ncihina, ndazina sida ede mbi'a ndazi zua kalompo. (**23:8** Vara dou-dou Saduki manggahi va one dou mamade wati zimamori mbali, va one wati wara mala'eka, ro roh-roh wati wara rauna; dou Farisi na'imbiku zi sara'ana ede.) **23:9** Ndazi wontumpara ngango ra ngora ma heba. Pila-pila dou Farisi ma ndazi guru-guru agama makizi ro mawati ca'u poda-poda. Nggahi sizoho, "Nggahi va nami dou ake wati wara ncarana kone sato'i! Kombi poda wara roh atao mala'eka ma nuntu lavo sia!" **23:10** Ngango ra ngora ede ndazi ipi poda ndazina dou mana'ekai tentara ede nadahuku nggara la Paulus kalembi va sizoho. Ndazi sia kauna tentarazohona lao weha la Paulus zi woha dou-dou ede ro lao wa'a sia aka kanto. **23:11** Zi'aimangazi sawa'u va ede Ruma Isa makizi zi kompe la Paulus ro nggahina, "Katenggopu ademu! Nggomi wa'ura mbeimu sakasi mavoha Nahu zi Yerusalem. Nggomi peade pavuapu mbeimu sakasi ede zi Roma rau." **23:12** Aimasizi poda zi vala aisanaina, dou-dou Yahudi tampu'u mafaka. Sizoho sumpana wati zimangaha atao nono nawatipusi sizoho hadena la Paulus. **23:13** Wara ncewi upa mpuru dou ma kavoro weki zi mafakakaina ede. **23:14** Sizoho laona zi dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi ro nggahina, "Nami wa'ura sumpa sama-samamu, wati zimangaha ra nono au-au watisipu hade va nami la Paulus. **23:15** Ake nggomizoho lavo anggota-anggota Mahkama Agama pavua rocipu nggadu sura zi dou mana'ekai tentara Roma ede zi rahokaimu sia wa'a mbali la Paulus satando zi nggomizoho, vune-vuneta nggomizoho mane'e paresa wali parakarana kai ncewi taho wali. Ro nami mawa'ura sadia hade sia sawatipu sia ronggana ta ake." **23:16** Pala mafaka sizoho ede ringa va ana amancawa la Paulus. Edempara sia laona aka kanto ro ngoana lampa rawi ede zi la Paulus. **23:17** Edempara ouna va la Paulus savua dou perwira ro nggahina zi sia, "Lao wa'apu ana dou sampela ake zi dou mana'ekai tentara; wara zi ngoa va sia ake zi dou mana'ekai tentara ede." **23:18** Perwira ede lao wa'ana ana dou sampela ede zi dou mana'ekai tentara ro nggahina, "La Paulus, dou rabui ede, ma'ou mada ro kauna wa'a va mada ana dou sampela ake zi tando Ita; sia wara zi ngoana." **23:19** Nenti va dou mana'ekai tentara rima ana dou sampela ede, edempara wa'a lao kalaina sia zi savae uma ro sozina, "Au

ne'emu ngoa va nggomi zi nahu?" **23:20** Cambe va ana dou sampela ede, "Dou-dou Yahudi wa'ura mafakana zi rahokaina Ita lao wa'a la Paulus zi tando Mahkama Agama naisi, sizoho nacoro-coro ne'e paresa wali parakara ma'ipi taho wali. **23:21** Pala ai to'ina vatu va Ita raraho va sizoho ede, vara wara ncewi upa mpuru dou ma wunga cili weki zimatapa aona sia zi ncai. Sizoho sara'ana wa'ura sumpana wati zimangaha ra nono sawatipu sizoho hadena la Paulus. Ake-ake sizoho wa'ura sadiana; ngena cambe va Itampa." **23:22** Nggahi dou mana'ekai tentara ede, "Aina ngoamu zi cou-cou rau va one nggomi wa'ura mai ngoamu ake zi nahu." Edempara sia kauna lao dula ana dou sampela ede. **23:23** Edempara dou mana'ekai tentara ede ouna zua dou perwira, edempara nggahi sia zi sizoho, "Sadiapu zua ratu tentara sama-sama lavo pidu mpuru tentara manente jara ro zua ratu tentara mawa'a vuja zimalao voe ciwi aimangazi ake wa'u aka Kaisarea. **23:24** Sadia raupu jara zi nente la Paulus ro wa'a sia kai salama rongga zi Gubernu Feliks." **23:25** Edempara dou mana'ekai tentara ede tuntina sura ma nggahi ndake, **23:26** "Ma zese ra ntaisa Gubernu Feliks. Salam razi Klaudius Lisias! **23:27** Dou ake wa'ura wa'u ra leto va dou-dou Yahudi ro zi sato'impa sizoho hadena sia, nggara watisi mai mada ro tentara ro kasalama sia; vara ringa va mada sia dou Roma. **23:28** Vara mada ne'eku vade au sapodakaina rawina mancara ra vavu ra lo'okai va sizoho zi sia, ndazi wa'a va mada sia zi Mahkama Agama sizoho. **23:29** Palasi sia wati karawina au-au ma patu zihukum kai hukuma made atao zi bui. Ravavu va sizoho zi sia wara hubunga lavo hukum-hukum agama ndai sizoho. **23:30** Edempara wara dou mangoa zi mada va one wara niana madavae razi dou-dou Yahudi zi sia. Ndazi mada nggadu laloku sia zi Ita Gubernu. Ro mada wa'ura kauku dou-dou mavavu ra lo'ona mawa'a da'awa va sizoho sia zi Ita." **23:31** Ndazi anggota-anggota tentara ede kalampana taki ra puta sizoho. Sizoho wehana la Paulus edempara wa'ana sia aimangazi ede wa'u sampe aka Antipatris. **23:32** Vala aisanai sizoho co'ona tentara manente jara lampa wali lavo la Paulus, ro ndai sizoho dula mbali aka kanto. **23:33** Wakatu tentara manente jara sampe zi Kaisarea, sizoho karonggana sura ede zi gubernu, edempara zonggona la Paulus zi sia. **23:34** Sawa'u va

nggori baca va gubernu sura ede, sozi va sia zi la Paulus dou tave sia. Wakatu vade va sia va one la Paulus dou Kilikia, **23:35** nggahi sia, "Taho! Nahu zimaparesa parakaramu, napodasi dou-dou mada'awana nggomi wa'ura rongga ta ake." Edempara sia kauna loakuzu Paulus bui zi ade asi Herodes.

24:1 Lima nai sawa'u va ede, Dou mana'ekai Imam-Imam mangara Ananias ro dou-dou mana'ekai Yahudi lao aka Kaisarea sama-sama lavo savua dou pengacara mangara Tertulus. Siazoho mai satandona Gubernu Feliks ro da'awana la Paulus. **24:2** Wakatu la Tertulus ou kau lu'u zi tando, sia vavu ro lo'ona la Paulus vune ake, "Pa Gubernu Ma Zese Ra Ntasa! Raparenta va Ita dana ra rasa madazoho ndazi taho. Ro kai loa timba ra lemba Ita rau wa'ura mboto rakataho zi ru'u va bangsa madazoho. **24:3** Sara'ana ede madazoho weha ao kai tarima kasi ro kantaumu co'i ma'ese poda tave-ve rau. **24:4** Pala vaiva paki wakatu Ita, mada maraho zi Ita ringa to'ipu da'awa madazoho ma poro ake. **24:5** Madazoho mboto rakamu eda dou ake makangango rasa ma bahaya poda. Tave-ve sia kamaina ngango ra ngora zi woha dou-dou Yahudi ro sia mana'ekaina zimakaruku dou-dou Nazaret. **24:6** Sia nawa'ura cobana kasampu ra nggele Bait Allah, pala madazoho mawa'u ra letona sia. Madazoho mane'e hukum sia kai hukum agama ndai madazoho. **24:7** Pala mana'ekai tentara edezu Lisias mawehana sia zi madazoho, **24:8** ro parentana loakuzu dou-dou mada'awa sia mai satando zi Ita. Nggara paresasi va Ita dou ake, ndai Ita zimaringana zi sia mapoda zi sara'ana rada'awa va madazoho ake zi sia." **24:9** Dou-dou Yahudi ma wara ta ede vatu rauna vavu ra lo'o la Paulus ro makancihina sara'ana ranggahi va la Tertulus. **24:10** Edempara gubernu ede mbeina isara zi la Paulus va one sia loara nuntu. Edempara nggahi la Paulus, "Mada kavade Ita mandazi hakim dana ra rasa ake wa'ura pila-pila mba'a ntoina. Vara ndedena mada sana adeku horu weki zi tando Ita. **24:11** Ita maloaku paresa kavae va ndai Ita va one wati ncewina zi sampuru zua nai ma rawa'u wakatu ede mada laoku aka Yerusalem ne'e lao do'a. **24:12** Ro wati warana dou-dou Yahudi ede maraka eda mada macence neihi lavo kone savua dou rau atao makavoro dou zimandawi

ngango ra ngora nataho zi Bait Allah ro zi uma-uma sambeakai atao tave-ve zi ade kota. **24:13** Siazoho rau wati loana mbei bukuti vavu ra lo'o ra da'awa va siazoho mada zi Ita. **24:14** Poda mada mangaku zi Ita va one mada manemba Ruma Hatalla wa'i ra waro madazoho kai ngoa ra tei va Ruma Isa rawi'ikai va siazoho ncara. Pala mada mbuipu imbiku zi sara'ana ra tunti zi ade Buku Musa ro Buku-buku Nabi-nabi. **24:15** Sama vune siazoho, mada rau kantau zi ne'eku zi Ruma Hatalla va one sara'ana dou zimamori mbali sawa'u va made -- dou-dou mataho, ro dou-dou madavae! **24:16** Vara ndedena mada ne'e podaku, loakuzu ade mpidaku raso zi tando Ruma Hatalla ro raso rau zi tando manusia. **24:17** Sawa'u va pila-pila mba'a mada wati warana zi Yerusalem, mada dula mbaliku ta aka zi wa'akaiku piti zi bantukai bangsa mada ro zi zonggo ra mbeiku koroba zi Ruma Hatalla. **24:18** Wakatu karawi va mada ede, siazoho rakana eda mada zi Bait Allah, sawa'u va mada nggori upacara karaso weki. Wati wara mboto dou maro mada, ro wati wara ngango ra ngora ta ede wakatu ede. **24:19** Cuma wara pila-pila dou Yahudi ta aka. Dou-dou ede razi propinsi Asia. Siazohoku ma sapodakaina mawara ta ake zimancundu ra'eda siazoho zi Ita, nawarasi da'awa va siazoho mavoha mada. **24:20** Atao co'opu ndai dou-dou ake mangoana au rarawi ma'iha ra eda va siazoho wakatu mada lao wa'a va dou mada zi tando Mahkama Agama. **24:21** Siazoho narakaku ringa sampu'u eli akempa ranggahi va mada zi tando siazoho, edezu eli: Nahu zi paresa zi ainaina ake vara nahu imbiku dou-dou mamade zi kamori mbali." **24:22** Edempara Feliks ma wa'u mboto vade mavoha ngoa ra tei Ruma Isa, kanggorina sida parakara ede. "Nahu zimakanggorina parakara ake," nggahina, "nawa'usi mai mana'ekai tentara edezu Lisias." **24:23** Edempara sia kauna perwira ma ntau su'u ra tundu zi la Paulus ede, ngge'empa tahana la Paulus, pala aina ipi jaga kapoda sia ro mbeipu iji lengazohona zimambei zi sia au-au raparaluna. **24:24** Pila-pila nai sawa'u va ede mai la Feliks, lavo va weina mangara la Drusila; sia dou Yahudi. Edempara Feliks kauna lao weha la Paulus, edempara Feliks kade'ena nggahi la Paulus mavoha imbi zi Ruma Isa Al Masih. **24:25** Pala wakatu la Paulus nuntu walina mavoha rombo ro ntiri ro wa'una taha nawasu ro mavoha hukuma zi Ainaina Kiama, Feliks ndazi

dahu edempara nggahina, "Nggomi loara lao ake. Nahu zima'ou nggomi wali warasi wakatu." **24:26** Wakatu ede Feliks nane'eku raka piti zi la Paulus. Vara ndedena sia ntuwu poda kauna dou weha ao la Paulus zimanuntu ra nggahi lavo sia. **24:27** Sawa'u va zua mba'a, Perkius Festus macepena Feliks kai vora gubernu. Ro vara Feliks mane'e weha ade dou-dou Yahudi, sia co'o wi'ina la Paulus zi ade uma bui.

25:1 Tolu nai sawa'u va Festus rongga zi dana ra rasa ede, sia tu'una zi Kaisarea lao aka Yerusalem. **25:2** Ta aka dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi ngoana zi sia ravavu ra lo'o va sizoho zi ru'u va la Paulus. Sizoho siwi ncauna la Festus **25:3** loakuzu kai taho adena zi sizoho, sia ngawana kau dou wa'a la Paulus aka Yerusalem; vara sizoho wa'ura mafakana hade la Paulus zi woha ncai. **25:4** Pala cambe va la Festus, "La Paulus wunga taha zi Kaisarea; ro ndai nahu rau wati nto walina zimadula mbali ta aka. **25:5** Ndazi, co'opu dou-dou mapenti poda zi ade weki nggomizoho zimalao sama lavo nahu aka Kaisarea zimaparakarana sia ta aka, nggara napodasi karawina mancara." **25:6** Sawa'u va ngge'e zi Yerusalem kira-kira waru atao sampuru nai wali, la Festus dula mbali aka Kaisarea. Naisi sia kalampana sida pengadila ro kauna dou mai wa'a satando la Paulus. **25:7** Wakatu rongga la Paulus, dou-dou Yahudi mawa'ura mai ta Yerusalem makizi hekona, ro tampu'ura vavu ra lo'ona ma tani zi sia. Pala sizoho wati loana mbei bukuti vavu ra lo'ona ede. **25:8** Zi ade horukaina weki ndaina ede, nggahi la Paulus, "Mada wati wara karawiku ma ncara zi hukum Musa atao zi Bait Allah ro zi Kaisar Roma." **25:9** Pala Festus nane'eku weha ade dou Yahudi. Edempara sozi va sia zi la Paulus, "Savua mangawa nggomi lao aka Yerusalem ziparesa zi tando nahu ta aka mavoha vavu ra lo'o ede?" **25:10** Cambe va la Paulus, "Mada wunga kiziku zi tando mahkama Kaisar Roma; ro zi hizi edeku mada pavua zi paresa. Ndai ita mavadena va one mada wati wara ncaraku zi dou Yahudi. **25:11** Nggara mada wa'ura sapaku hukum ro karawiku ma patu zi vavukai hukuma made, mada karela made. Pala nawati podasi ra vavu ra lo'o sizoho ede, wati kone savua dou rau maloana zonggo mada zi sizoho. Mada maraho ziparesa zi

pangadila Kaisar!" **25:12** Sawa'u va mafaka ro dou-dou mataki ngoa ra tei kataho, nggahi Festus, "Raho va nggomi zi paresa zi pangadila Kaisar, ndazi nggomi pavuapu lao satando wa'u Kaisar." **25:13** Wati ntoina sawa'u va ede, Sangaji Agripa ro Bernike maina zi kaisarea zi ne'ena nggahi taho ra ntai zi ru'u va Festus. **25:14** Sawa'u va sizoho wara pila-pila nai ta ede, Festus ngoa kavaena parakara la Paulus zi Sangaji Agripa. Nggahi Festus, "Wara ta ake savua dou rataha ratu'u wi'i va Feliks. **25:15** Wakatu mada wara zi Yerusalem, dou-dou mana'ekai imam ro dou-dou mana'ekai Yahudi zonggo mbeina vavu ra lo'o sizoho zi ru'u va dou ede ro rahona loakuzu vavukai va mada kukuma zi ru'u va sia. **25:16** Pala cambe va mada va one dou Roma wati loana mbei ndede lalo savua dou ravavu ra lo'o zi hukum, nggara dou ravavu ra lo'o ede watipu ncao tandona lavo dou-dou mavavu ra lo'ona ra mbei wakatu zi horukaina weki ndaina. **25:17** Ndazi, wakatu sizoho maina ta ake, mada wati ngena ntoiku. Vala ai sanai mada ndawiku sida pengadila ro kauku mai wa'a dou ede zi tando sida. **25:18** Wakatu dou-dou mavavu ra lo'ona tu'u kizi ncunduna vavu ra lo'o sizoho, sizoho wati ngoana rawi mancara kone sato'i rau vune rakacai va mada sizoho nakaronggaku. **25:19** Sizoho cuma wati ncihi ncaona nuntu ra nggahi lavo sia mavoha agama ndai sizoho ro mavoha savua dou ma ngara Isa. Dou ede wa'ura made, pala la Paulus nateleku va one dou ede mori. **25:20** Vara mada mbora akaku va one vuneku carana mada loakaiku raka nuntu ra nggahi mapoda mavoha parakara ede, sozi va mada zi la Paulus savua sia nangawa lao aka Yerusalem ro zi paresa ta aka mavoha parakara ede. **25:21** Pala la Paulus rahona ne'e banding; sia rahona loakuzu sia ngge'empa zi ade uma bui sampe parakarana kanggori va Kaisar. Vara ndedena mada kauku loakuzu sia ngge'empa zi taha, sampe rakakai va mada wakatu zi nggadukaiku sia zi Kaisara." **25:22** Edempara nggahi Agripa zi la Festus, "Ndai nahu rau mane'e ringa dou ede." "Naisi Ita maloaku ringa sia," cambe va la Festus. **25:23** Vala ai sanai Agripa ro Bernike maina kai upacara negara. Sizoho lu'una zi hizi sida kai sama-sama lavo dou-dou mana'ekai lewa ra laka lavo dou-dou mapenti zi kota ede. Kai parenta va Festus, la Paulus wa'a kalu'u zi ade sidakai ede. **25:24** Edempara nggahi Festus, "Sangaji Agripa ro dou-dou

mawara ta ake! Dou ake wa'ura da'awa va sara'a bangsa Yahudi zi mada, nataho razi Yerusalem ro ma wara ta ake. Siazoho vavu ra lo'ona ro kanggica menana va one sia wati patuna zi wi'i kamori. **25:25** Pala mada wati rakaku eda rakarawina mancara ma patu zivavu kai hukuma made. Ro vara ndai sia wa'ura rahona parakarana zi paresa zi pangadila Kaisar, mada wa'ura nggahi cumpukaiku zi nggaduku sia zi Kaisar. **25:26** Pala mada watipu ntauku nuntu ra nggahi ma poda mavoha weki ndai sia zi tunti ade sura mada zi ru'u va Kaisar. Vara ndedena mai wa'a satandoku sia zi Itazoho sara'ana, mapenti poda zi tando Ma Zese Ra Ntasa Sangaji Agripa! Aona nggahi va mada edezu loakuzu sawa'u va paresa ake, wara nggahi zi tuntikai va mada sura. **25:27** Vara zi iu va mada, wati ncihi ncaona nggadu savua dou rabui kai wati wara ncarana ravavu ra lo'okai zi sia."

26:1 Nggahi Agripa zi la Paulus, "Nggomi loara nuntu ra nggahi zi horukaimu weki ndaimu." Edempara la Paulus hantana rimana edempara nggahina zi horukai wekina vune ake, **26:2** "Ma Zese Ra Ntasa Sangaji Agripa! Mada neo poda adeku loaku karongga nuntu ra nggahi zi horukaiku weki justru zi tando Sangaji mavoha sara'a vavu ra lo'o rada'awa va dou-dou Yahudi zi mada; **26:3** mapenti poda vara Sangaji mavade poda rangina kai va dou Yahudi. Vara ndedena, mada maraho zi Ita takade'e to'ipu nggahi ra eli mada kai saba. **26:4** Sara'a dou Yahudi navadeku mori ra woko mada ra'aipu to'i-to'i mada wa'u. Siazoho navadeku va one aipu tampu'u sampela mada, mada wa'ura moriku zi ade woha bangsa ndai mada zi Yerusalem. **26:5** Wa'ura ntoira siazoho vadena mavoha mada. Nggara nane'esi va siazoho, siazoho naloaku mbei sakasi va one aipu saramba wa'una mada wa'ura moriku kai dou Farisi ro watu sara'a atora ma ipi tenggo poda zi ade agama madazoho. **26:6** Ro ake mada makizi ta ake zi paresa vara mada imbiku zi rasake randawi va Ruma Hatalla zi wa'i ra waro madazoho. **26:7** Rasake ede zi ne'e va sampuru zua suku bangsa Israel, ndazina siazoho nempa zi Ruma Hatalla zi aimarai aimangazi. Ro va imbi mada zi rasake ede, Sangaji Ma Zese Ra Ntasa mada kancara va dou-dou Yahudi. **26:8** Vavauku cina ra angi

dou-dou Yahudi wati imbita va one Ruma Hatalla makamori mbali dou mamade? **26:9** Ntoina ndai nahu rau manggahi va one nahu pavuaku karawi sara'a zi vavu ka'ihakai Ruma Isa dou Nazaret ede. **26:10** Ro poda edeku ma wa'ura karawi va nahu zi Yerusalem. Kai sura kuasa dou-dou mana'ekai imam, nahu wa'ura kalu'uku zi ade uma bui mboto dou-dou ma to'a zi Ruma Hatalla. Kone nahu rau vatuku ka'io va one sizoho vavu kai hukuma made. **26:11** Mboto poda nahu kancokiku sizoho zi uma-uma sambeakai, loakuzu pakasa sizoho wati imbina zi ra'imbina ede. Va ipi pana ade nahu zi sizoho, ndazina zi kota-kota makalaina nahu lao zi cocokaiku sizoho ta aka." **26:12** "Kai ne'eku ede rau mada wa'aku sura kuasa dou-dou mana'ekai imam ro lao aka Damsyik. **26:13** Ro zi wakatu mada zi woha ncai, wakatu mbolo ninu, Sangaji Ma Zese Ra Ntasa, mada edaku savua taroa zi langi ma ncewi taroa poda ntewi kaisi taroa liro. Taroa ede kalea hekona mada ro dou-dou ma lampa sama lavo mada. **26:14** Madazoho sara, ana mbo'o suncumu zi dana. Edempara mada ringaku eli manggahi zi mada kai nggahi Ibrani, 'Saulus, Saulus! Vavauku nggomi kancoki ntuwumu Nahu? Nggomi zima'iu pili ndaimu, nggara nggomi ma'ao ntuwusi mana'ekai Sia ma ndazi Rumamu.' **26:15** Edempara nggahi mada, 'Cou Ita, Ruma?' Ro cambe va Ruma, Nahu Isa rakancoki va nggomi. **26:16** Tu'u ro kizira! Nahu katadaku weki zi nggomi zi ne'eku hanta nggomi zimandazi ada-Ku. Nggomi pavuapu kahabamu zi dou makalai au ra'eda va nggomi zi ainaina ake mavoha Nahu ro mavoha au razikaukai va Nahu zi nggomi peade zi wakatu ma kento. **26:17** Nahu zimahori nggomi zi bangsa Israel ro zi bangsa makalaina ma laina Yahudi. Nahu zi ma kau nggomi lao zi sizoho **26:18** zimahengga wea mada sizoho, loakuzu sizoho losa zi ade rindikaina ro lu'u zi ade taroakaina; loakuzu sizoho hori weki zi ade pangaru Ibilis, edempara kuasakai va Ruma Hatalla. Ndazi kai imbina zi Nahu dosa-dosa sizoho wa'ura kangampu wea ro sizoho maraka ru'u anggota ela Ruma Hatalla rakazale.' " **26:19** "Bara ndedena, Sangaji Agripa, mada ma'usaha ncau to'a zi ra'eda va mada ade nifiku rambei va Ruma ro tarima va mada razi Ruma Hatalla ede. **26:20** Kai ngoa ntiri va mada zi dou-dou va one sizoho pavuaku tobana razi dosa-dosa sizoho ro zonggona weki zi

Ruma Hatalla ro katadana zi ade mori sizoho va one sizoho wa'ura tobana razi dosa-dosa sizoho. Mada ngoaku lampa rawi ede sarambana zi Damsyik, edempara zi Yerusalem ro zi sara'a Yudea ro zi woaha dou-dou malaina Yahudi. **26:21** Ndazi vara ndedena dou-dou Yahudi wa'u ra letona mada zi Bait Allah ro ne'ena hade mada. **26:22** Pala sampe wakatu ake mada horu va Ruma Hatalla, ndazina mada loa kizi ta ake zi mbeiku sakasi zi sara'ana dou -- mana'e ro mato'i. Au ranggahi va mada ake wati laina ntewi kaisi ma wa'ura karongga va Ruma Hatalla zi nabi-nabi ro Musa; **26:23** edezu va one Sangaji Mambei salama rasake va Ruma Hatalla ede pavuaku susa ra ncokina, ro mandazi dou ma sarambakaina ma mori mbali sawa'u va madena; loakuzu kai ede Sia loana kahaba taroa -- edezu mori zi salamakai -- nataho zi ru'u va dou-dou Yahudi ro zi dou-dou malaina Yahudi." **26:24** Wunga mbuipu la Paulus nuntu ra nggahina mavoha horukai wekina ede, kanggica Festus, "Nggomi wa'ura ringu Paulus! Ilimumu ma mboto ede wa'ura kandazina ringu nggomi!" **26:25** Pala cambe va la Paulus, "Mada wati ringuku, Ma Zese Ra Ntasa. Nggahi ra eli rarenta va mada ede napodaku ro losana zi kananu ma raso. **26:26** Ndai Sangaji mavade podana zi lampa rawi ede. Vara ndedena mada disaku nuntu ra nggahi zi tando Sangaji kai nuntu ntiriku. Mada ka'imbi podaku wati kone savua rau zi ade lampa rawi ede ma watipu vade va Sangaji, vara sara'ana ede wati ndazina zi hizi-hizi ma cili weki. **26:27** Ma Zese Ra Ntasa Sangaji Agripa, savua Sangaji ma'imbiku zi au ranggahi va nabi-nabi? Nggahi va mada Sangaji pasti imbi!" **26:28** Edempara nggahi va Agripa zi la Paulus, "Kacai va nggomi moza kandazimu nahu ela Al Masih zi ade wakatu ma poro ake?" **26:29** "Zi ade wakatu ma poro atao ma zondo," cambe va la Paulus, "mada mado'a zi Ruma Hatalla loakuzu Sangaji ro Itazoho ma ringa ro kade'e mada zi ainaina ake loa zimandazi vune mada -- selasi rante ake, pasti!" **26:30** Edempara cumpukaina sangaji, gubernu, ro Bernike, ro sara'a ma kalaina tu'u kizina. **26:31** Sawa'u va warana ta ari lua, sizoho nggahi zi savua lavo masavuana, "Dou ake wati karawina mancara ma patu zi hukum kai hukuma made atao zi bui." **26:32** Edempara nggahi Agripa zi Festus, "Dou ake loara zi hori, nggara watisi sia ne'ena da'awa parakarana zi

paresa zi pangadila Kaisar."

27:1 Sawa'u va mafaka va one nami pavuaku loja lao aka Italia, la Paulus ro pila-pila dou rataha ma kalaina ra zonggo zi Yulius, perwira tentara Roma ma zipehekai "Resimen Kaisar". **27:2** Nami ne'emu kapa ma mai razi Adramitium, edempara laokaimu kapa ede ma wa'ura sadia ne'e lao aka lavukai kapa zi propinsi Asia. Aristarkhus, savua dou Makedonia ma mai razi Tesalonika, lao sama rauna lavo nami. **27:3** Vala aisanai nami rongga zi Sidon. La Paulus nawancuku ao kataho va Yulius. Sia loa lao lamba lengazohona loakuzu sizoho loa mbei zi sia au-au raziparaluna. **27:4** Rata'ede nami lao loja walimu. Vara angi masambali lavo kapa, nami loja ntuwumu vatu kengge moti pulau Siprus ma wati ipi voha va angi. **27:5** Edempara nami lojamu zi moti ma ncao tando lavo Kilikia ro Pamfalia edempara rongga zi Mira zi dana ra rasa Likia. **27:6** Ta ede Perwira ede rakana savua kapa ma mai razi Aleksandria ma ne'e lao loja aka Italia. Ndazi sia pesona nami zi kapa ede. **27:7** Pila-pila nai ntoina nami lojamu nawancuku ahona, ro kai susa podamu edempara nami ronggamu vune zo'o kota Knidus. Edempara vara angi mbuipu kentena, nami wati loamu loja zi ncai masarambakaina. Ndazi nami lojamu tazona pulau Kreta sapa saimu Nanga Salmone loakuzu ta aka nami wati hina va angi. **27:8** Kai susa podamu nami lampa vatumu kengge moti pulau ede sampe cumpukaina nami rakara zi savua hizi mangara lavu Ntika, wati zo'ona lavo kota Lasea. **27:9** Wakatu ede Aruraja Dame kai dou Yahudi wa'ura nggori. Nami wa'ura mboto pakimu wakatu, ndazina wa'ura laina wakatu walina zi loja kai salama. Vara ndedena la Paulus ngoa ra tei katahona ake zi sizoho, **27:10** "Cina ra angi, kananu va nahu, edezu zi iha poda kai loja ntuwusi ndai. Ndai zima'iu rugi mana'e poda lai mpoana zi wua ro kapa ndai, pala nawa ndai rau zimambora." **27:11** Pala perwira ede na'ipipu imbina zi dou mawa'a kapa ro kapte kapa ntewi kaisi zi nggahi ra eli la Paulus. **27:12** Hizi lavukai kapa ta ede poda wati tahona zi lavukai oru vusi ai. Vara ndedena mboto dou mavatu kapa nangawaku lao loja wali tu'u wi'i hizi lavu kai kapa ede vara sizoho nane'eku usaha rongga zi Feniks ro ngge'e ta aka santoi oru vusi ai. Feniks edezu hizi

lavukai kapa zi Kreta ma tando zizo ro tando ziza. **27:13** Wakatu ede angi mamai zo mai mbiupu narina. Ndazi dou mavatu kapa kacaina siazoho wa'ura loa loja wali. Ndazi siazoho saloana jangka edempara loja vatuna kengge moti pulau Kreta. **27:14** Pala wati ntoi sawa'u va ede angi na'e -- edezu zi pehekai angi mamai ta Ele Za -- ma mbani razi ari lua, **27:15** ro voena kapa nami. Vara wati lu'ukai va aka kapa loja wali rai ao angi, ndazi nami kamidimpa weki ro co'omu kapa wa'a va angi. **27:16** Nami waraja wati voha va angi, wakatu nami lampamu tasavae zona Pulau Kauda ma to'i ede. Ta ede kai maki podamu nami loamu kantiri sakoci kapa nami. **27:17** Sawa'u va ampa va nami sakoci kapa, kapa ede katenggo kai ai raziki heko zi kapa ede. Vara dahu ntangga zi sarae Sirtis ma tendo, loja kalondo edempara kapa co'o vatuna angi. **27:18** Angi na'e wati dengga-denggana, ndazina vala aisanai wua kapa tampu'ura paki ade moti. **27:19** Zi'ainaina sawa'u va ede dou-dou mavatu kapa ede paki rauna tarato'i kapa ade moti va ndai siazoho ede. **27:20** Pila-pila nai ntoina nami wati edamu liro ro ntara, ro angi na'e wati dengga-denggana. Cumpukaina nami watizu wara zi iukaimu salama. **27:21** Pila-pila wakatu ntoina dou-dou ede wati ngaha ra nonona. Ndazi la Paulus lao kizina zi woha siazoho edempara nggahina, "Cina ra angi! Paira vatumu nggahi nahu va nggomizoho ro wati lojamu razi Kreta, ndai wati iuta sara'a iha leli ro rugi vune ake. **27:22** Pala ake rau nahu maraho poda-poda zi nggomizoho katenggopu ademu. Wati kone savua dou zi ade weki nggomizoho zimamade; kapa ndai akempa zimamoda. **27:23** Vara aka sangazina mala'eka ma ramai ta Ruma Hatalla ra nemba va nahu, edezu Ruma Hatalla ma kantauna nahu, maina zi nahu. **27:24** Nggahi mala'eka ede, 'Aina dahu, Paulus! Vara nggomi zimalao satando Kaisar. Ro vara taho ade Ruma Hatalla zi nggomi, sara'ana dou ma loja lavo nggomi zimasalama vara nggomi.' **27:25** Vara ndedena, cina ra angi, pavuapu nggomizoho katenggo ademu! Vara nahu ka'imbi zi Ruma Hatalla va one sara'ana zimandazi vune ranggahi-Na zi nahu. **27:26** Pala ndai peasi zimantangga zi kengge moti zi savua pulau." **27:27** Zi'aimangazi ma kasampuru upa naikaina nami wunga karentemu zi Moti Adria. Takasi voha ai dou mavatu kapa ma'iuna kapa wunga lao raka zenina lavo mangokaina. **27:28** Ndazi siazoho zikina wadu kai ai zi uku

tiona ze i moti. Palasi hizi ede zeina ne'empara upa mpuru mete. Wati ntoina sawa'u va ede sizoho uku walina, edempara vadena ze i moti tahizi ede zeina ne'empara tolu mpuru mete. **27:29** Sizoho dahuna kapa ntangga zi wadu taka, ndazi sizoho kalondona upa mbua jangka ta ari kontu kapa, edempara ne'e menana loasi roci taroa ai. **27:30** Kai kamidi weki dou-dou makarawi kapa ne'e rai tu'u wi'i kapa ede. Sizoho kalondona sakoci awa oi kai vune-vune ne'ena kalondo jangka tatando kapa. **27:31** Pala nggahi la Paulus zi perwira ro tentara-tentara ma zi kapa ede, "Nggara watisi ngge'ena zi kapa dou-dou mavatu kapa ake, nggomizoho sara'ana wati salamamu." **27:32** Vara ndedena tentara-tentara ede dompona ai sakoci ede, ndazina sakoci ede wa'a va oi moti. **27:33** Sawatipu vala ai, la Paulus kauna sizoho sara'ana ngaha ra nono. Nggahi la Paulus, "Wa'ura sampuru upa nai ntoina nggomizoho sara'ana cuma ngenampa kai darura ro wati ngahamu au-au. **27:34** Nahu makau nggomizoho ngaha wa'upu sato'i. Ede taho zi ru'u va nggomizoho, zi tenggo walikaimu. Vara nggomizoho sara'ana zimasalama ro wati zimadancihi au-au." **27:35** Sawa'u va nggahi ndedena la Paulus wehana roti edempara rentana tarima kasi zi Ruma zi tando sizoho sara'ana. Sawa'u va ede cengga-cenggana roti ede, edempara ngahana. **27:36** Ndazi sizoho sara'ana tenggo mbali adena ro ngaha samana. **27:37** Sara'a ma wara zi kapa ede wara zua ratu pidu mpuru ini dou. **27:38** Sawa'u va ngaha ra nono ncihina, sizoho pakina gando ra wua ade kapa ze i moti loakuzu kapa wati ipi tanina. **27:39** Wakatu wa'ura taroa ai, dou-dou makarawi zi kapa edana mangokaina, pala sizoho wati vadena dana au ede. Sizoho edana savua nanga lavo kenggena. Ndazi sizoho nane'eku kalavu kapana ta aka nggara loasi. **27:40** Ndazi ai-ai sakoci ede dompo sara'ana edempara sakoci-sakoci ede co'ona mimi zi ade moti. Wakatu ede rau sizoho hori rauna ai-ai raziki kai kapa. Edempara sizoho ampana loja zi tando kapa loakuzu kapa ede wa'a va angi lao aka kengge moti. **27:41** Pala kapa ede ncorana sarae. Zitandona ntangga ro wati loana ruku, takontuna leli voe va balumba. **27:42** Tentara-tentara zi kapa ede nane'eku hade sara'a dou-dou ra bui, vara sizoho dahuna peade wara ma liwa lao takengge edempara raina. **27:43** Pala perwira ede matapana rane'e va sizoho ede vara sia nane'eku

kasalama la Paulus. Sia kauna sara'a dou ma loa liwa babu ulu ro liwa lao aka kengge moti; **27:44** ma kalaina pavuaku vatu kentona kai nenti kapenta-kapenta atao au-au rambi'akai kapa ede. Kai karawina vune ede nami sara'ana salama sampe ta ari lua.

28:1 Sawa'u va rongga kai salama, ede ampo vade va nami va one pulau ede ngarana Malta. **28:2** Ela ra dou mangge'e zi pulau ede nawancuku tahona zi nami. Siazoho weha ao katahona nami sara'ana ro kana'ena afi zi ru'u va nami vara wa'ura tampu'u londo ura ro nawancuku vusi rau. **28:3** La Paulus kavorona haju, ro tauna haju ede zi ade afi. Wunga mbuipu sia karawina ede, wara salona sawa malosa, vara pana afi ede, edempara notona rima la Paulus. **28:4** Wakatu eda va ela ra dou mangge'e zi pulau ede sawa matero weki razi rima la Paulus, siazoho nggahina zi savua lavo masavuana, "Dou ake pasti hadena dou, vara konena sia wa'ura salama va bahaya moti, Dewi Ma'adi wati co'ona sia zimamori." **28:5** Pala la Paulus wete pakina sawa ede zi ade afi lavo wati iuna pili kone sato'i rau. **28:6** Kananu va siazoho samporo wali rima la Paulus zimawinte atao sia zimamade sadeka. Pala sawa'u va ngena pila-pila wakatu ntoina ro wati wara mandazi ma ipi na'e zi sia, lai wali kananu va siazoho edempara nggahi siazoho va one la Paulus edezu dewa. **28:7** Wati zo'ona ro hizi ede wara dana ntau la Publius, dou mana'e vora zi pulau ede. Kai taho poda adena sia tarima aona nami kai dou marongga zi umana tolu nai ntoina. **28:8** Wakatu ede amana wunga henggena, sia hina va pana ro vusi ro supu sera. La Paulus lao tiona ama ma hengge ede edempara do'ana ro tohona rima ese wawo ama ede ndazina sia taho zi ade supukaina. **28:9** Vara mandazi ede sara'ana dou ma supu zi pulau ede maina zi la Paulus, ro siazoho sara'ana kataho va la Paulus. **28:10** Siazoho mbeina zi nami mboto hadia, ro wakatu nami ne'e lao loja wali, siazoho lao wa'ana zi kapa sara'a zi paralu va nami zi ade lampa ro laokaimu. **28:11** Sawa'u va tolu wura ntoina ta aka, nami tu'u wi'imu pulau ede ne'e savua kapa ma ramai ta Aleksandria ma santoi oru vusi ai lavu zi pulau ede. Kapa ede kanina tanda "Dewa Ndua Kastor ro Poluks". **28:12** Nami lavumu zi kota Sirakusa ro ngge'emu ta ede tolu nai ntoina. **28:13** Ta ede nami loja walimu lampa

vatumu kengge moti sampe aka kota Regium. Vala aisanai angi tampu'u mai zo maina, ndazikaina zi ade zua nai nami rongga zi kota Putioli. **28:14** Ta ede nami edamu angi lavo pila-pila dou ma imbi zi Ruma Isa, ro vara unda va sizoho nami ngge'e lavomu sizoho saminggu ntoina. Edempara nami laomu aka Roma. **28:15** Cina ra angi zi Roma ma imbi zi Ruma Isa ringana haba mavoha nami, ndazina sizoho maina sampe zi Amba Apius ro Hizi kavoro kai weki Tolu zi weha aokaina nami. Wakatu la Paulus eda angina lavo sizoho, sia terima kasina zi Ruma Hatalla ro lembo poda adena. **28:16** Wakatu rongga zi Roma, la Paulus loa ngge'e ndai kesena kai jaga va savua dou tentara. **28:17** Sawa'u va tolu nai, la Paulus ouna dou-dou mana'ekai Yahudi zi hizi ede. Ro sawa'u va kavoro weki sizoho, nggahi sia zi sizoho, "Cina ra angi! Nahu wati wara ncaraku au-au zi bangsa ndai, atao sapa ranginakai va rawi rasa ra tarima zi wa'i ra waro ndaita. Kone ade ndedena nahu rawa'u ra leto zi Yerusalem ro zonggona nahu zi dou-dou Roma. **28:18** Sawa'u va nggori paresa parakara nahu, sizoho nane'eku hori nahu, vara nahu wati wara karawiku kone savua rawi mancara ma patu zi vavu kai hukuma made. **28:19** Pala vara dou-dou Yahudi ma'ao nahu, pavuaku raho parakara nahu paresa zi Kaisar Roma. Nahu karawiku ede laina vara wara ntauaku au-au zi vavu ra lo'okaiku bangsa ndaiku. **28:20** Ro vara ndedena nahu rahoku eda angi lavo nggomizoho zi nuntu ra nggahi lavoku nggomizoho; vara nahu randante, vara zi Mambei salama rangena-ngena va bangsa Israel." **28:21** Edempara sizoho nggahina zi sia, "Nami watipu tarimamu kone salela sura razi Yudea mavoha nggomi. Ro wati wara kone savua dou ta aka ma mai wa'a haba ma voha nggomi atao manuntu ra nggahi ma iha mavoha nggomi. **28:22** Pala nami mane'e ringa rau mavoha imbimu, vara nami sara'ana wa'ura ringamu dou mada'cau zi ngoa ra tei ra'imbi va ndai nggomi ede." **28:23** Edempara sizoho ro la Paulus katantuna ainaina zi edakai angi wali. Zi'ainaina ede mboto dou mamai zi hizi ngge'ekai la Paulus. Tampu'u aimasizi sampe aimambia la Paulus ngoa kavaena ro kahabana zi sizoho mavoha Karaja'an Allah. Kai kanina ayat-ayat zi Buku Musa ro Buku Nabi-nabi, la Paulus usahana loakuzu sizoho imbina zi Ruma Isa. **28:24** Wara ma imbi zi au ranggahi va la Paulus, pala wara rauja ma wati imbi.

28:25 Kai vatuna nggahi ndaina sizohu tu'u wi'ina hizi ede, sawa'u va la Paulus nggahina vune ake zi sizohu, "Ncihi ncao romo au ranggahi va Ruma Hatalla zi Nabi Yesaya zi wa'i ra waro nggomizoho!" **28:26** Nggahi Ruma Hatalla, 'Laora nggahipu zi bangsa ake: Nggomi zimaringga ntuwu, pala wati loamu ka'ao; nggomi zimatio ro kade'e kavae pala wati vademu au ma rawa'u ndazi. **28:27** Vara kananu bangsa ake wa'ura ndazi dampa, fiko sizohu wa'ura ndazi mpinga ro mada sizohu wa'ura kapu wea. Ake ndazikaina loakuzu mada sizohu wati loana eda, fiko sizohu vavaina ringana, kananu sizohu aina loana ka'ao, ro aina mbalina zi Nahu, edempara Nahu zimakatahona sizohu.' " **28:28** Cumpukaina nggahi la Paulus, "Cina ra angi pavuapu vademu va one haba mavoha mori salama ma razi Ruma Hatalla ake wa'ura kahaba zi bangsa-bangsa makalaina ma laina Yahudi. Sizohu zimavatuna!" **28:29** Sawa'u va la Paulus nggahi ndedena, dou-dou Yahudi ede tu'u wi'ina hizi ede ro cence ncihina savua lavo masavuana. **28:30** Zua mba'a ntoina la Paulus ngge'ena zi Roma, zi uma ra sewa va ndaina. Sia naca'u tarima ao sara'ana dou ma mai lamba sia. **28:31** Ro kai disana sia kahabana zi sizohu mavoha vuneku Karaja'an Allah ro mavoha Ruma Isa Al Masih. La Paulus karawina ede kai wati wara mahakona.

Roma

1:1 Samenana cina ra angi zi Roma rameci ra ca'u va Ruma Hatalla ro ma rawa'u ou va Ruma Hatalla zimandazi ela-Na. Ruma Hatalla nawa'ura kazale ro hanta kalaina nahu zimangoa ra kahabana Haba Mataho razi Ruma Hatalla. **1:2** Haba Mataho ede nawa'ura sake va Ruma Hatalla ratampu'u aipu jamana ma'ulu kai nabi-nabi-Na ro wa'ura tunti ade Alkitab. **1:3** Haba Mataho ede mavoha Ana Ruma Hatalla, Ruma ndaita Isa Al Masih. Sacara manusiana, Sia edezu londo ra mai la Daud, **1:4** pala sacara ilahina Sia palasi Ana Ruma Hatalla. Ede mabukutina kai kuasa ma heba poda kai ncai mori mbali-Na razi made. **1:5** Kai ncai Sia rau Ruma Hatalla mbeina bareka zi nahu ndazi rasu, loakuzu nahu -- zimalia ra horoma Al Masih -- zende rawa'a dou razi samenana bangsa loakuzu imbi ro to'ana. **1:6** Ma zimakasuna lavo sara'a bangsa edezu nggomizoho rau ma wara zi Roma; nggomizoho rau wa'ura ou zimandazi ela Ruma Isa Al Masih. **1:7** Vara ndendena nahu tuntiku zi nggomizoho. Raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih mbeina bareka ro taho ra ntai ziru'u va nggomizoho. **1:8** Saramba-rambana kai ncai Ruma Isa Al Masih, nahu matarima kasi zi Ruma Hatalla vara samenana nggomizoho; vara sara'a dunia nawa'ura ringa va one nggomizoho ma'imbi poda zi Al Masih. **1:9** Nahu kawara ncau-ncauku nggomizoho nggara kado'asi. Ruma Hatalla masakasina va one au ranggahi va nahu ede poda. Siaku Ruma Hatalla karawi wea va nahu kai kapodaku ade lavo ngoa ra kahabaku Haba Mataho mavoha Ana-Na. **1:10** Nahu maraho poda-poda zi Ruma Hatalla, raho-raho to'impa kau va Sia ake nahu mai lamba nggomizoho. **1:11** Vara nahu wancuku ne'e podaku eda angi lavo nggomizoho loakuzu bage va nahu lavo nggomizoho bareka razi Roh Allah zimakatenggona nggomizoho. **1:12** Aona nggahi nahu edezu vara ndaita sama-sama wa'ura imbita zi Ruma Isa Al Masih, ndazi ndaita loa cua katenggo angi. **1:13** Cina ra angi! Ne'e va nahu loakuzu nggomizoho vademu va one wa'ura ntuwu nahu ne'eku mai lamba nggomizoho pala wara-waraku madompona. Ne'e va nahu loakuzu zi woha weki nggomizoho rau karawi nahu wara onena vune karawi va nahu wa'ura wara hasina zi woha dou ma laina

Yahudi zi hizi-hizi ma kalai. **1:14** Vara nahu mantau taki zipavua karawi zi samenana bangsa: ma wa'ura maju ro ma watipu maju, ma ntau ilmu, ro ma wati ntau ilmu. **1:15** Vara ndedena nahu kane'e podaku ngoa ra kahaba Haba Mataho ede zi nggomizoho ma ngge'e zi Roma rau. **1:16** Nahu ka'imbi poda zi Haba Mataho ede, vara Haba ede edezu tenggo ra wale Ruma Hatalla zimakasalama samenana dou ma imbi; saramba-rambakaina dou Yahudi, ro bangsa makalai rauna. **1:17** Vara kai Haba Mataho ede Ruma Hatalla naturu teiku vuneku carana hubunga manusia lavo Ruma Hatalla ndazi taho mbali; carana edezu kai imbi zi Ruma Hatalla, ratampu'u ai sarambana sampe cumpukaina. Ede sama vune ratunti ade Alkitab, "Dou ma imbi zi Ruma Hatalla ndazina hubunga lavo Ruma Hatalla ndazi taho mbali, dou ede zimamori!" **1:18** Razi saroga Ruma Hatalla nakatadaku mbani-Na zi samenana dosa ro rawi ma'iha ra madavae manusia, vara rawi ma'iha ro madavae natapaku manusia zimapata ngoa ra tei mancihi mavoha Ruma Hatalla. **1:19** Au ravade va manusia mavoha Ruma Hatalla nawa'ura tada poda ze'i ade mpida manusia, vara ndai Ruma Hatalla nawa'ura katada ede zi manusia. **1:20** Ratampu'u kandazi va Ruma Hatalla dunia, tabe'a-tabe'a Ruma Hatalla ma wati tada, edezu ka'ada'a-Na kai Ruma Hatalla kaina ro kuasa-Na ma'ederahizi wa'ura loa ka'ao va manusia kai ncai samenana rawa'ura kandazina. Ndazi manusia wati ntauna alasa au-au zimakancihi weki. **1:21** Manusia napataku Ruma Hatalla, pala manusia wati lia ra horomana Sia kai Ruma Hatalla kaina ro wati tarima kasi rauna zi Sia. Pala manusia nafiki ra kananuku ma wati-wati; ade sizoho nawa'ura ndazi rindi. **1:22** Sizoho iu wekina loa timba ra lemba, sapodakaina sizoho sampula. **1:23** Laina Ruma Hatalla ma'ederahizi zi nempa va sizoho, malaisi patung-patung ma vune pahu mahluk ma loa made; edezu manusia, nasi, binata ma upa mbua ezi, ro binata ma rama. **1:24** Vara ndedena Ruma Hatalla naco'ompa sizoho kuasakai vera kane'e va adena zimakarawi ma davae, ndazina sizoho karawina lampa rawi-lampa rawi ma sampu zi weki ndaizohona. **1:25** Ruma Hatalla ma poda, cepe va sizoho kai ma palasu. Laina Marakandazina, malaisi rakandazina edeku zi nempa ro zi karawi wea va sizoho. Sapodakaina ma rakandazina edeku ma pavua ziroi ra

wadi santoi-ntoina! Amin. **1:26** Vara manusia karawi ndedena, ndazi Ruma Hatalla naco'ompa sizoho watu nawasuna ma davae. Dou-dou siwe watizu maikai va ade walina zi dou mone vune ranginakai zi manusia, malaisi namaikai va adena zi sama siwena. **1:27** Dou mone ndede rauja; sizoho watizu vune ranginakaina campo lavo dou siwe, malaisi namai adena zi sama monena. Dou mone nakarawiku zi majakai zi sama monena, ndazina sizoho natarima balasana ma ncihi ncao lavo karawi sizoho ma davae ede. **1:28** Vara iu va manusia wati paraluna pata Ruma Hatalla, ndazi Ruma Hatalla naco'ompa fiki ra kananu sizoho ndazi iha, ndazina sizoho nakarawiku lampa rawi-lampa rawi mawati loa zi karawi. **1:29** Ade sizoho vinikai va samenana ma davae, ma wati poda; vinikai va na'e ade, ma'iha ro madavae, ro mahiana; vinikai va ne'e hade angi, ncao, tipu ro wi'i ze'i ade rawi lenga. Sizoho naca'u nuntu ka'iha dou makalai, **1:30** naca'u ka'iha ngara dou makalai, sizoho nasombo ro kura ngaja ro madaca'u zi Ruma Hatalla, ro naca'u nuntu kukukeko. Sizoho naloa ngupa cara-cara ma vou zi karawikaina davae. Sizoho na'aoku dou matua; **1:31** sizoho wati ne'ena ka'ao wea dou makalai; sizoho wati to'ana ro wati ntauna kasi ade zi sasama manusia. **1:32** Sizoho navadeku, va one nggahi hukum Allah, dou ma karawi samenana ede patu zi hukum hade. Konena ndede sizoho ngge'empa karawina lampa rawi ede; ro nanaha satuju rauku dou makalai karawi ndede.

2:1 Vara ndedena, Cina ra angi, cousi nggomizoho zi ne'ekaimu kancara dou makalai? Nggomizoho wati ntaumu au-au zi horukaimu weki! Vara nggara makancarasi dou makalai, sapodakaina ndai nggomizoho makarawiku rawi ma sama vune sizoho, ndazi nggomizoho mavavukaiku hukuma zi weki ndai raumu. **2:2** Ndai tavadeku va one nggara Ruma Hatalla navavukaisi hukuma zi dou-dou ma karawi ruku ra rawi vune ede, kaputusa Ruma Hatalla ede ncihi. **2:3** Pala nggomizoho, cina ra angi, makarawi va ndai raumu lampa rawi ravavu ra lo'okai va nggomizoho zi dou-dou makalai! Kai kananu va nggomizoho ma loa hori weki zi hukuma va Ruma Hatalla? **2:4** Atao nggomizoho ma wi'ikaimpa mozana ncera ra mbura ade Ruma Hatalla ro saba ro lembo ade Ruma Hatalla ma ndede

na'e? Pasti vade va nggomizoho va one Ruma Hatalla naturu teiku taho ade-Na vara ne'e va Sia loakuzu nggomizoho tobamu razi dosa-dosamu. **2:5** Pala nggomizoho tera tutamu ro wati ne'emu runka rawimu. Vara ndedena ndai nggomizoho ma ndawi hukuma zi ru'u ndaimu ndazi tamba tani zi Ainaina Kiama, Ruma Hatalla nakatadasi mbani-Na ro navavukaiku hukuma ma adi. **2:6** Vara Ruma Hatalla zimacolana zi sanikina dou mancihi ncao lavo rawina. **2:7** Ruma Hatalla mambei mori masapodakaina ro ma'ederahizi zi siazoho ma caha karawi mataho zi rakakaina ma zese ra ntasa, ro lia ra horoma ro ma'ederahizi. **2:8** Pala dou-dou ma kapenti ru'u ndaina ro wati ne'ena to'a zi Ruma Hatalla, malaisi navatuku ma davae, dou-dou ede zi mbani podakai va Ruma Hatalla. **2:9** Sanikina dou ma ca'u karawi madavae zimancoki ro susa ra darura; saramba-rambakaina dou Yahudi, ro bangsa-bangsa makalai rau. **2:10** Pala samenana dou ma ca'u karawi mataho zi mbei zese ra ntasa ro zi lia ra horoma ro taho ra ntai va Ruma Hatalla; saramba-rambakaina dou Yahudi, ndede rau ziru'u va bangsa-bangsa makalai. **2:11** Vara Ruma Hatalla wati ntanda kalaina zi samenana dou. **2:12** Dou-dou bangsa makali madosa wati vadena hukum Taurat. Ndazi siazoho zihukum ari mai va hukum ede. Pala dou-dou Yahudi wa'ura dosa sawa'u va vadena hukum ede; vara ndedena siazoho zi tuntu rau kai dasa hukum ede. **2:13** Vara dou taho mbalina lavo Ruma Hatalla, laina vara dou ede wa'ura vadena Hukum Taurat, malaisi vara karawi va sia au ratunti ade hukum ede. **2:14** Dou-dou bangsa makalai wati patana Hukum Taurat. Pala siazoho nggara kai ne'esi va ndaina karawi au raparentakai va hukum ede, ade ndai siazoho ramandazi hukum ru'u va siazoho, konena wati pata va siazoho Hukum Taurat. **2:15** Ruku ra rawi siazoho naturuteiku va one au raparentakai va hukum ede ratunti ze i ade siazoho. Ade mpida siazoho rau mabukutina lampa rawi ede, vara ndai siazoho wara rau kancarana ro wara rau kancihina va fiki ra kananu siazoho. **2:16** Ndedeku zimandazi peade zi ainaina rawa'u katantukai ede. Zi'ainaina ede -- vune ranggahi Haba Mataho rangoa ra kahaba va nahu -- Ruma Hatalla kai ncai Ruma Isa Al Masih, zimaparesa ncihi ra ncarazi samenana rahasia ade ro fiki ra kananu samenana dou. **2:17** Pala ake vuneku lavo ndai nggomizoho? Nggomizoho makanahu weki dou Yahudi.

Nggomizoho mawi'i weki zi hukum Taurat ro nggomizoho ma banggakaiku va hubungamu lavo Ruma Hatalla. **2:18** Nggomizoho marakaku ngoa ra tei kataho razi hukum ede, ndazina nggomizoho mavadeku kane'e Ruma Hatalla ro mavadeku katantu ve ma taho. **2:19** Nggomizoho ma'imbi podaku vara nggomizoho edezu dou mana'ekai dou-dou mambuda ro taroa ziru'u va siazoho ma wara zi ade marindi; **2:20** Nggomizoho edezu dou mangoa ra tei kataho dou-dou masampula. Nggomizoho ma'imbiku va one zi ade Hukum Taurat, nggomizoho mantau sara'a loa ra tingi ro ngoa ra tei ma poda. **2:21** Nggomizoho mateiku dou makalai; vavauku nggomizoho wati ngoa ra teimu weki ndaimu? Nggomizoho mangoa ra teiku dou aina mpanga, sapodakaina ndai nggomizoho mampanga! **2:22** Nggomizoho mangoa ra teiku dou aina jina, sapodakaina nggomizoho majina! Nggomizoho wati ca'umu eda berhala, sapodakaina ndai nggomizoho mawehaku barang-barang zi ade uma-uma berhala. **2:23** Nggomizoho makabangga-banggaku wekimu va one ntaumu Hukum Taurat, sapodakaina nggomizoho makatuna ra kavawaku Ruma Hatalla kai wati vatumu hukum Allah. **2:24** Zi ade Alkitab ratunti ndake, "Vara nggomi, dou-dou Yahudi, ndazi ngara Ruma Hatalla zi nuntu ka'iha zi ade woha bangsa-bangsa makalai." **2:25** Nggara nggomizoho mato'asi zi hukum Taurat, ndazi suna nggomizoho wara one rauna. Pala nggara nggomizoho watisi loamu kalampa lampa rawi-lampa rawi rakaukai zi ade hukum ede, ndazi suna nggomizoho wati ntauna one. **2:26** Nggara savua dou laina dou Yahudi ma wati rasuna vatuna Hukum Taurat, savua laina Ruma Hatalla mawi'ikaina dou ma wa'ura suna? **2:27** Ro dou-dou rawati suna ede zimakancarana nggomizoho dou Yahudi, vara nggomizoho mantau Hukum Taurat ro nggomizoho rasuna, pala nggomizoho masapaku hukum ede. Siazoho wati rasuna, pala siazohoku mato'a kalampa hukum Taurat. **2:28** Vara dou Yahudi ma sapodakaina laina dou cuma ngara mpoana dou Yahudi; ro dou mapoda-poda rasuna laina dou rasuna sacara sarumbu mpoana. **2:29** Pala, dou Yahudi mapoda-poda edezu dou ma ade ra nawana Yahudi; ro suna mapoda-poda edezu suna zi adena rakarawi va Roh Allah, laina ratunti ade buku. Dou vune ede natarimaku roi va Ruma Hatalla, laina razi manusia.

3:1 Nggara ndedesi, aujaku ncewina ndazi dou Yahudi? Ro auku onena watu atora suna? **3:2** Tantu mboto onena! Saramba-rambana, vara zi dou Yahudi edeku Ruma Hatalla zi imbikaina nggahi ra eli Ruma Hatalla. **3:3** Pala vuneku nggara sarundena dou Yahudi wati to'ana? Savua vara ede Ruma Hatalla ndazi wati to'a? **3:4** Tantu wati! Vara natada Ruma Hatalla nancihi ncau, konena sanikina dou macowa. Ade Alkitab ratunti, "Pavuaku nggomi wara bukutimu zi ade au rarentamu, ro nggomi ngolumu zi wakatu ziparesa ncihi ra ncara nggomi." **3:5** Pala nggara adi Ruma Hatalla ndazi naha tada, vara karawi ndaita mawati ncihi, auku zi ne'e nggahi va ndaita? Va one Ruma Hatalla wati adi nggara nahukumsi va Sia ndaita? (Poda rasozi vune ake biasampa kai manusia kaina.) **3:6** Sakali-kali wati! Vara nggara Ruma Hatalla watisi adina, vuneku Sia loakaina paresa ncihi ra ncara dunia ake? **3:7** Pala nggara vara rawi ma wati ncihi, au ma ncihi ra poda mavoha Ruma Hatalla nanaha tada ndazina Sia zi roi, vavauku dou ma karawi madavae ede mbuipu zi kancara kai dou madosa? **3:8** Ro vavauku ndai watikai loa tanggahi, "Tahora ndai takarawimpa madavae loakuzu wontu mataho?" Wara romo dou-dou ma kavawa ra katuna nahu kai nggahina va one nahu wa'ura nggahi ndedeku. Dou-dou vune ede biasampa zihukum va Ruma Hatalla. **3:9** Savua ka'ada'ana ndaita kai dou Yahudi nancewi taho ntewi kaisi ka'ada'ana dou bangsa makalai? Sakali-kali wati! Wa'ura nggahi va nahu nataho dou Yahudi ro dou bangsa makalai, sara'ana wa'ura kuasakai va dosa. **3:10** Vune ratunti ade Alkitab, "Wati kone savua dou rau ma ncihi, **3:11** wati wara kone savua dou ma loa ka'ao ro wati wara kone savua dou rau ma namba Ruma Hatalla. **3:12** Sara'ana dou nawa'ura kazo'o weki zi Ruma Hatalla; sara'ana nawa'ura santuda. Wati wara kone savua dou rau makarawi ma taho; kone savua dou rau wati! **3:13** Karoto sizoho vune santika rade ma henga weki. Renta kukukeko malosa razi rera sizoho, ro wiwi sizoho nakalosaku fitina, vune racu sawa. **3:14** Asa sizoho vini va sumpa ma'iha ro vini va nggahi mapa'i ra piri. **3:15** Langga sizoho naroci nggara nane'esi kancoki ra hade dou. **3:16** Lelikai ro susakai, zi pari va sizoho taveve. **3:17** Sizoho nambuda zi ncai mataho ra ntika, **3:18** ro wati lia ra horomana Ruma Hatalla." **3:19** Ake ndai tavadera va one samenana ratunti ade

hukum Taurat, edezu ziru'u va dou-dou ma wara ade parentakai va hukum ede. Ade ndedekaina wati wara kone savua dou rau maloa mbei alasa au-au wali ro sara'a dunia loa zi da'awa va Ruma Hatalla. **3:20** Vara wati wara kone savua dou rau ma zikancihi zitando Ruma Hatalla va one dou ede karawina lampa rawi ma wara ade Hukum Taurat. Sapodakaina hukum ede cuma turu teina zi manusia va one manusia madosa. **3:21** Pala ake Ruma Hatalla wa'ura teina ncai vuneku manusia loakaina taho mbali lavo Sia; ro carana ede wati ziki angina lavo hukum Taurat. Buku-buku Musa ro buku-buku nabi-nabi edeku makatadana lampa rawi ede, **3:22** va one Ruma Hatalla makaloana manusia taho mbali lavo Sia, cuma nggara manusia imbina zi Ruma Isa Al Masih. Ruma Hatalla karawina ndakekaina ziru'u va samenana manusia ma imbi zi Al Masih; vara wati wara laina: **3:23** Samenana dou wa'ura dosa ro zo'o razi Ruma Hatalla ma ne'e mbei salama sizoho. **3:24** Cuma vara anugera Ruma Hatalla rambei mpoana, hubunga manusia lavo Ruma Hatalla zikancihi; carana edezu: manusia rahori kalosa razi dosa va Ruma Isa Al Masih. **3:25** Ruma Hatalla nggaduna Ruma Isa Al Masih zimatangguna hukuma dosa ndaita ro zimakanggori mbani Ruma Hatalla zi ndaita. Ra'a Al Masih ro imbi ndaita rakani-Na kai ncai zi horikaina ndai razi mbani-Na. Kai ncai ake Sia karawina ma'adi poda. Sia wati hukumna sizoho madosa zi jamana ma ulu, va one Sia mangena wakatuna mai kai Al Masih ro zimafurana dosa sizoho. **3:26** Pala ake Sia nahukumku dosa divukutikaina va one Sia adi. Kai cara ede Sia natei katadaku va one weki ndai-Na mancihi; ro Sia kancihina zi sanikina dou ma imbi zi Ruma Isa, Sia manggahi va one dou ede wati wara ncarana zi tando Ruma Hatalla. **3:27** Vara ndedena wati wara walina alasa ru'u ndaita zi kabangga-banggakai weki. Vavauku ndedekaina? Savua va one ndai kalampata ratunti ade Hukum Taurat? Laina. Pala vara imbita. **3:28** Vara nggahi cumpukaina edezu ndake: Vara imbina dou kancihi zi tando va Ruma Hatalla, laina vara karawi va sia au ratunti ade Hukum Taurat, malaisi vara sia imbina zi Ruma Isa Al Masih. **3:29** Atao Ruma Hatalla ede Ruma Hatalla dou Yahudi mpoampa? Savua Sia laina Ruma Hatalla bangsa makalai rau? Io romo Sia Ruma Hatalla bangsa makalai rau! **3:30** Vara Ruma Hatalla cuma savuampa. Siara ma

kaloana dou-dou mawa'ura suna taho mbalina lavo Ruma Hatalla vara sizoho imbina. Ro Sia rauku makaloana dou-dou bangsa makalai taho mbali lavo Ruma Hatalla; ede rau vara sizoho imbina. **3:31** Savua ake aona vara ndai imbita zi Al Masih, paki va ndaita hukum Taurat? Sama sakali wati! Vara kai imbi va ndaita ede, kaco'i va ndai hukum ede.

4:1 Nggara ndedesi, auku zi loa nggahi va ndaita mavoha Ibrahim, wa'i ra waro bangsa ndaita? Vuneku salama morina? **4:2** Nggara lampa rawi-lampa rawi rakarawina makandazina Ruma Hatalla tarimana sia kai dou makasana wea ade Ruma Hatalla, ndazi wara rau alasana ziru'u sia zi kabangga-banggakai wekina. Pala sia wati loana bangga zi tando Ruma Hatalla. **4:3** Ade Alkitab ratunti, "Ibrahim na'imbi zi Ruma Hatalla, ro vara imbina ake sia kambora va Ruma Hatalla dosa-dosana ro makatantuna sia wati wara ncarana ro patu zimalu'u zi saroga." **4:4** Dou ma karawi, natarima gaji; ro gajina ede wati zi wi'ikaina au rambei, vara ede hakna. **4:5** Pala wara dou ma wati wi'i weki zi usaha ndaina; sia nawi'iku wekina zi Ruma Hatalla ma katadana dou madosa wati voha va hukuma. Kai dasa imbina edeku Ruma Hatalla tarimana dou ede va one imbina makandazina sia mancihi ro maraso. **4:6** Ndede rauku nggahi va la Daud; vara ndedena sia nanggahiku salama taho ra ntai ziru'u va dou madosa, mawati patu zi kasikai ade, rantada va Ruma Hatalla watizu sampu ra nggele walina, **4:7** "Taho ra ntika dou ma ncarana ra kancaruna zi kangampu wea ro dosa-dosana zi kangampu wea va Ruma Hatalla! **4:8** Taho ra ntikara dou vara dosa-dosana watira tuntu va Ruma!" **4:9** Savua renta taho ra ntika ake cuma ziru'u va dou-dou ma watu atora suna mpoampa? Atao ziru'u rau va dou-dou ma wati watu atora suna? Wa'ura nggahi va nami sawatipu va ede, va one Ibrahim kancihira ro karaso va Ruma Hatalla vara imbina. **4:10** Vune aiku Ruma Hatalla katadana lampa rawi ede? Sawatipu atao sawa'u va suna Ibrahim? Poda sawatipu va suna sia, laina sawa'u va suna. **4:11** Sia rasuna kento, ro sunana ede cuma ziru'u tanda va one Ruma Hatalla wa'ura tarima ro katantuna dou ede wati wara ncarana. Ruma Hatalla wa'ura tarimana sia ro katadana sia wati wara ncarana sawatipu atora suna ede. Kai ndedena Ibrahim edezu ama ziru'u va dou-dou ma'imbi ro zi kasalama

kai wati to'ana zi Hukum Taurat. **4:12** Ibrahim rau edezu ama ziru'u va dou-dou ma watu atora suna. Sia ama va sizoho laina vara watu va sizoho atora suna, pala vara sizoho mori kai imbina zi Ruma Hatalla, sama vune Ibrahim aipu wakatu sia watipu vatuna atora suna. **4:13** Ruma Hatalla sakena zi Ibrahim ro londo ra maina va one dunia ake zimandazi ntau Ibrahim. Sake ndedekai Ruma Hatalla laina vara to'a Ibrahim zi hukum Taurat, pala vara sia imbina zi Ruma Hatalla ndazina sia tarima va Ruma Hatalla kai dou ma kasana wea ade-Na. **4:14** Vara nggara cuma dou-dou ma to'a zi hukum-hukum Taurat mpoampa zimatarima au rasake va Ruma Hatalla, ndazi imbita zi Ruma Hatalla wati wara onena sama sakali, ro rasake Ruma Hatalla nampoampa. **4:15** Hukum Taurat makamaikaina hukuma Ruma Hatalla. Pala nggara watisi wara hukum, ndazi wati wara lampa rawi rasapa rau. **4:16** Ndazi rasake Ruma Hatalla ede kai dasa imbina dou zi Ruma Hatalla. Ede ndazi zi nenti ziru'u va samenana londo ro mai Ibrahim va one rasake ede mbei ziru'u sizoho kai mbei mpoa va Ruma Hatalla; laina ziru'u va sizoho ma to'a zi hukum Taurat mpoa, pala ziru'u sizoho rau ma imbi zi Ruma Hatalla sama vune Ibrahim ma'imbi zi Ruma Hatalla: Vara Ibrahim edezu ama ndai sara'ata. **4:17** Vara Ruma Hatalla nggahi ndakena zi Ibrahim, "Nahu wa'ura kandaziku nggomi ama ziru'u va mboto bangsa." Ndedeku Ruma Hatalla mbeina sake ede zi Ibrahim. Ro Ibrahim na'imbi zi Sia. Siaku Ruma Hatalla ma kamori dou mamade; Sia rauku Ruma Hatalla kone va nggahi mpoana nakandaziku au ma wati parana wara nandazi wara. **4:18** Ibrahim napamao ncau-ncauku ro na'imbi kone wati wara zi ne'e walina. Vara ndedena sia ndazikaina ama mboto bangsa. Vune ratunti ade Alkitab, "Londo ra maimu zimandazi mboto poda." **4:19** Pala Ibrahim aipu ede navadeku va one sia watizu loana ntau londo ra mai, vara sarumbuna nawa'ura ipi tua ro umuna nawa'ura zeni saratu mba'a; la Sara rau, weina ede, nambonggi. Pala imbi Ibrahim wati kurana. **4:20** Sia ngge'empa imbina ro wati mbali mbua adena zi au rasake Ruma Hatalla. Mala imbina ede nanaha kandaziku sia naha tenggo, ndazina sia roi ra wadina Ruma Hatalla. **4:21** Sia na'imbi poda va one Ruma Hatalla naloaku karawi au rasake-Na. **4:22** Vara imbina Ruma Hatalla makatantuna va one sia raso ro patu zimalu'u zi

saroga. **4:23** Nggahi ra eli "zitarima kai dou ma kasana wea ade Ruma Hatalla" ratunti laina ziru'u ndai Ibrahim mpoa, **4:24** pala ziru'u ndai rauta. Ndai rauta zi tarimana kai dou ma wa'ura kasana wea ade Ruma Hatalla, vara ndaita imbi zi Ruma Hatalla ma rakamori mbali Isa, Ruma ndaita razi madena. **4:25** Ruma Isa madena vara dosa ndaita ro Sia mori mbalina zi kancihikaina ndaita zi tando Ruma Hatalla.

5:1 Ake ndai wa'ura kancihi vara imbita. Ro vara ndedena ndai morita zi ade dame lavo Ruma Hatalla kai ncai Ruma ndai Isa Al Masih. **5:2** Vara ndai imbita zi Ruma Isa, ndazi Sia nakaloaku ndaita ma'iu meci ra ca'u va Ruma Hatalla, ro kai meci ra ca'u ndazina ndaita mori ake. Vara ndedena ndai neo adeta, vara ndaita ntau kane'e vara ndaita zima'iu zese ra ntasa Ruma Hatalla! **5:3** Ro ari mai va ede, ndai rau neo adeta zi ade susa ra ncoki, vara ndai tavadeku zi ade susa ra ncoki nakandaziku dou ndazi caha, **5:4** ro zi ade caha ede nakandaziku dou taha uji; akeku zimakawokona rakane'emu. **5:5** Rane'emu vune ake wati zimakato'i wea ade ndaita, va one ade ndaita wa'ura kanggini va Ruma Hatalla kai meci ra ca'u-Na. Ruma Hatalla karawina ede kai ncai va Roh-Na, nawa'ura mbeina zi ndaita. **5:6** Wakatu ndaita ade ka'ada'ana wati poda wa'uta, Al Masih made ziru'u ndaita zi wakatu ma ncihi ncao rakatantu va Ruma Hatalla; sapodakaina ndaita edezu dou-dou ma zo'o razi Ruma Hatalla. **5:7** Ziru'u savua dou ma adi rau nanggonggiku dou mane'e made. Kombi ziru'u savua-vua dou ma taho, wara rau dou ma disa made. **5:8** Pala Ruma Hatalla katadana meci ra ca'u-Na ma na'e zi ndaita wakatu Al Masih madena ziru'u ndaita aipu wakatu ndaita mbuipu dou madosa. **5:9** Ake ndaita wa'ura taho mbali lavo Ruma Hatalla kai ncai mboho ra'a Al Masih; vara ndedena pasti ndai zi kasalama rauna razi mbanikai Ruma Hatalla va Al Masih. **5:10** Nggara aipu wakatu ndaita musu angi lavo Ruma Hatalla, ndai kadame mbali lavo Sia kai ncai made Ana-Na, au walipu ake sawa'u va ndapo angi ndaita wa'ura taho mbali lavo Ruma Hatalla, tantu ndaita zi kasalama rauna kai ncai mori Al Masih. **5:11** Ro ncewi ari mai va ede, ndai neo ade rau kai tahona Ruma Hatalla zi ade Ruma ndaita Isa Al Masih. Vara kai Al Masih, ndaita ake ta'iuku ndapo angi ndaita ma taho

ede lavo Ruma Hatalla. **5:12** Dosa lu'una ade dunia kai ncai savua dou, ro razi dosa ede wontuna made. Ndazina, made ede nanggete zi samenana ela manusia, vara sara'ana dou wa'ura dosa. **5:13** Sawatipu va hukum Taurat rambei, dosa wa'ura wara zi ade dunia. Pala dosa wati zi da'awa, vara wati wara hukum ma loa zi sapa. **5:14** Pala, tampu'u aipu jamana Adam sampe zi jamana Musa, made nakuasa zi samenana ela manusia. Mala dou-dou ma wati wara sapa kai cara ma sama vune rakarawi va Adam, dou-dou ede voaha rau zi kuasakai va made. Adam edezu gambara Sia zimamai kento. **5:15** Pala zuana ede wati samana; vara ncewi na'epu anugera va Ruma Hatalla nggara ntewi kaisi rawi rasapa va Adam. Rawi ra sapa va savua dou kandazina mboto dou mamade. Nawancuku ncewi na'e walina ndazina meci ra ca'u rambei va Ruma Hatalla ro hadia salamakai rambei-Na ziru'u va ndede mboto dou, kai ncai tahona ade savua Dou, edezu Ruma Isa Al Masih. **5:16** Rambei va Ruma Hatalla rau nawancuku ncewi na'ena ntewi kaisi dosa dou ma savua ede. Vara sawa'u va savua dou karawina rasapana ede, losa lalo penghakimana, "Ncara rawi". Pala sawa'u va mboto dou makarawi dosa maira rambei va Ruma Hatalla ma katadana, "Wati wara ncara". **5:17** Vara rawi rasapa va savua dou, made nanggete tave-ve kai ncai savua dou ede. Nawancuku ncewi na'e wali ndazina au rakarawi va savua dou ma kalai, edezu Ruma Isa Al Masih. Kai ncai Sia, Ruma Hatalla naluaku anugera-Na ziru'u va dou mamboto, ro kai mbei mpoana kaloana sizoho taho mbali lavo Ruma Hatalla; sizoho zimakuasa zi dunia ake kai ncai Al Masih. **5:18** Ndazi, vune santika rawi rasapa va savua dou, ndazikaina samenana manusia zi hukum, ndede rau rakarawi va savua dou ma watu kane'e Ruma Hatalla, ndazikaina samenana dou zi kaloa hori kalosa razi hukuma-Na ro zi raka mori. **5:19** Ro vune santika mboto dou mandazi dou madosa vara savua dou mawati to'a, ndede rau kaloana dou mamboto zimataho mbali lavo Ruma Hatalla vara savua dou mato'a zi Ruma Hatalla. **5:20** Ma rambei hukum Taurat edezu ndai Ruma Hatalla. Pala nanaha usaha va manusia zi to'a kai hukum ede, nanaha sapa va sizoho ro nadosa zi Ruma Hatalla. Pala nanaha karawi dosa manusia, Ruma Hatalla nanaha meci ra ca'una sizoho. **5:21** Ndaita pavua made vara ndai karawita dosa. Pala Ruma Hatalla nameci ra ca'uku

ndaíta ro nambeiku ncai zi ndaíta zimataho mbali lavo Sia. Ro vara hubunga ndaíta lavo Ruma Hatalla wa'ura taho mbali, Sia mbei rauna mori masapodakaina ro ma'ederahizi ziru'u ndaíta kai ncai Ruma Isa Al Masih, Ruma ndaíta.

6:1 Nggara ndedesi, auku zi loa nggahi va ndaíta? Savua pavuaku ndai karawi ncauku dosa loakuzu Ruma Hatalla nanaha meci ra ca'una ndaíta?

6:2 Tantu wati! Dosa watizu kuasa walina zi ndaíta, ndazi, vuneku loa ndaíta mori ncau-ncau lavo karawi dosa? **6:3** Savua mavade va nggomizoho va one wakatu ndai imbita ndai kandeu karaso zi ade Ruma Isa Al Masih? Ake aona ndaíta zi kasavua lavo made-Na. **6:4** Kai imbi ede, ndaíta ra'umbu sama lavo Al Masih ro made sama-sama lavo Sia, loakuzu vune Al Masih rakamori mbali razi madena va kuasa Ama ma zese ra ntasa; ndede rau ndai loata kalampa mori ma vou. **6:5** Nggara ndai wa'ura ndazi savua lavo Al Masih, vara ndai vatu made sama-sama lavo Sia, ndai zimandazi savua lavo Sia rau vara ndai vatuta rakamori mbali vune Sia. **6:6** Ndaíta vadeku va one tabe'a ndai ma ntoí kai manusia kaita wa'ura made sama-sama lavo Al Masih aka haju salib loakuzu kuasa tabe'a ndaíta ma dosa ede zi kaleli; ade ndedekaina ndaíta watizu ka'ada va dosa wali. **6:7** Vara nggara savua-vua dou mamade, dou ede zi hori kalosa razi kuasa dosa. **6:8** Nggara ndai wa'ura made sama-sama lavo Al Masih, ndai ta'imbiku va one ndai rau zimamori sama-sama lavo Sia. **6:9** Vara ndaíta vadeku va one Al Masih wa'ura kamori mbali razi madena ro Sia wati zimamade wali; made watizu ntauna kuasa wali zi weki-Na. **6:10** Made ra'iu va Al Masih edezu made zi dosa. Ede ndazina cuma sakalimpa ziru'u santói-ntoina. Ro mori rakalampa-Na wakatu ake edezu mori ziru'u Ruma Hatalla. **6:11** Nggomizoho pavuapu wi'ikai wekimu made razi dosa, pala mori ade hubunga ma rapu lavo Ruma Hatalla kai ncai Ruma Isa Al Masih. **6:12** Ai walina co'omu dosa makuasakai morimu ma samporo ede vavai va nggomizoho vatumu kane'ekaimu ma davae. **6:13** Ai rauna nggomizoho zonggomu anggota sarumbumu zikuasakai va dosa ru'u zi karawikai kane'emu ma davae. Pala zonggopu wekimu zi Ruma Hatalla kai dou rawa'u peso razi made mai zi mori. Zonggopu sara'a sarumbumu zi

Ruma Hatalla loakuzu zi kani zimakarawi rakane'ekai va Ruma Hatalla. **6:14** Dosa wati loana kuasakai zi nggomizoho, vara nggomizoho watizu morimu zi ade hukum Taurat pala zi ade rahama Ruma Hatalla. **6:15** Ake, vuneku nggahi cumpukaina? Savua loaku ndai karawi dosa, vara ndai watizu zi ade kuasa hukum Taurat, malaisi zi ade kuasa rahama Ruma Hatalla? Sakali-kali wati! **6:16** Savua mavade va nggomizoho va one nggara nggomizoho zonggomu sarumbumu zi savua-vua dou zimakarawi au rane'ena ndazi nggomizoho edezu ada dou rato'akai va nggomizoho ede -- kombisi ada dosa ma wa'a nggomizoho aka made, atao ada ma to'a zi Ruma Hatalla, ro ade ndedekaina taho mbalina lavo Ruma Hatalla. **6:17** Pala syuku zi Ruma Hatalla! Vara ntoina nggomizoho ndazimu ada dosa, pala ake nggomizoho kai kapoda ademu to'a zi ngoa ra tei mancihi rawa'u mbei ziru'umu. **6:18** Nggomizoho wa'ura hori kalosa razi dosa, ro ake ndazi ada ziru'u kane'e Ruma Hatalla. **6:19** Vara kananumu na'ipiku mapuna, nahu makani conto-conto ka'ada va dosa lokuzu namozaku zi loa ka'ao va nggomizoho. Ntoina nggomizoho zonggomu sara'a sarumbumu kai ada ziru'u lampa rawi-lampa rawi ma sampu ro ma davae ziru'u va au rakane'emu ma davae. Ndede rau ake, pavuapu nggomizoho zonggo sara'a sarumbumu kai ada ziru'u va kane'e Ruma Hatalla, ru'u va kane'e Ruma Hatalla ma kalai ndaina. **6:20** Wakatu nggomizoho raka'ada va dosa, nggomizoho wati ra kuasakai va kane'e Ruma Hatalla. **6:21** Aipu wakatu ede auku labamu ratarima va nggomizoho ade lampa rawi-lampa rawi ma wakatu ake nggomizoho mamajaku zimakarawi? Ruku ra rawi-ruku ra rawi ede cuma zimawa'a madempa! **6:22** Pala ake nggomizoho wa'ura hori kalosa wea razi dosa, ro mandazi ada Ruma Hatalla. Zirakamu laba edezu nggomizoho zikaraso wea vara ndedena zimaraka mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **6:23** Vara ufa dosa edezu made; pala anugera Ruma Hatalla edezu mori masapodakaina ro ma'ederahizi zi ade Ruma Isa Al Masih.

7:1 Cina ra angi! Nggomizoho sara'ana wa'ura patamu hukum. Ndazi, nggomizoho mavadeku va one kuasana hukum zi savua-vua dou, navohaku cuma sa'umu mori dou ede. **7:2** Savua dou siwe ma ntau rahi,

contona, nazikiku va hukum zi rahina pala sa'umu mori rahina. Nggara nawa'usi made rahina, weina ede hori weki zi hukum ma zikina zi rahina ede. **7:3** Nggara dou siwe ede mori samana lavo mone ma kalai wakatu mbuipu mori rahina, ndazi dou siwe ede zipehekai najina. Pala nggara wa'usi made rahina, ndazi sacara hukum, dou siwe ede wa'ura hori weki. Ro nggara sia nika walina lavo mone ma kalai, ndazi sia wati jinana. **7:4** Ndede rau lavo nggomizoho, cina ra angiku. Zihukum Taurat nggomizoho wa'ura made, vara nggomizoho wa'ura kasavua lavo sarumbu Al Masih ro ndazi ntau Sia rawa'ura kamori mbali razi madena. Sia rakamori razi madena loakuzu ndai ndazi wara onena ziru'u Ruma Hatalla zi ade mori ra woko ndaita. **7:5** Vara, ntoina ndaita mori watu tabe'a-tabe'a manusia. Ziwakatu ede kane'e mamaikaina dosa, ma wontu vara warana hukum agama, makuasa ade sarumbu ndaita. Vara ndedena ndai karawita lampa rawi ma kamaina made. **7:6** Pala ake ndai watizu ziki wali va hukum Taurat. Ndaita wa'ura made zi hukum ma ntoina makuasakai ndaita. Ndai watizu vatuta cara ma nto, watu hukum ratunti. Ake ndaita watu cara mavou raturu tei va Roh Allah zi ndaita. **7:7** Nggara ndedesi, auku zi loa nggahi va ndaita? Vara hukum Taurat madavae? Tantu wati! Pala hukum edeku ma rateina nahu mavoha dosa. Nahu wati zimavade na'e ade ede auku, nggara watisi ranggahi va hukum Taurat, "Aina na'e ade." **7:8** Kai hukum Taurat, dosa naraka ncai zimakamaikaina samenana kane'e ma na'e ade ze ade nahu; vara nggara watisi wara hukum Taurat, dosa rau namade. **7:9** Nahu ntoina moriku kai wati wara hukum Taurat. Pala wakatu wontu hukum agama, dosa tampu'ura morina **7:10** ro nahu made. Ndazi hukum Taurat ede ma sarambakaina zi ne'ena mambei mori, mala nakamaiku made ziru'u va nahu. **7:11** Vara kai hukum Taurat ede, dosa nawehaku ncai zi tipu ro hadekaina nahu. **7:12** Hukum Taurat ramaina ta Ruma Hatalla, ro sanikina rakaukai ade hukum ede ramaina ta Ruma Hatalla, ndazina adi ro nataho. **7:13** Savua ake aona ma taho ede makamaina made ziru'u va nahu? Tantu wati! Dosaku ma kamaina made ede. Kai kanina ma taho, dosa makamaina made ziru'u va nahu, loakuzu tabe'a-tabe'a dosa zi eda poda. Kai parenta-parenta Ruma Hatalla, nabukutira va one nawancuku iha ra davaena dosa. **7:14** Ndai tavadeku va

one hukum Taurat ramaina ta Roh Allah; pala nahu ake manusia mamapu ra rome. Nahu wa'ura landa ru'u zimandazi ada dosa. **7:15** Vara ndai nahu wati loaku ka'ao au rarawi ndaiku. Lampa rawi-lampa rawi rane'e karawi va nahu, ede wati karawi va nahu; pala lampa rawi-lampa rawi daca'u va nahu, pala edeku zi karawi va nahu. **7:16** Nggara karawisi va nahu lampa rawi-lampa rawi ma wati ncihi ncao lavo rakane'e va nahu, ede aona nahu kamangaku va one hukum Taurat ede taho. **7:17** Ndazi, lai walina nahu sapodakaina ma karawina ede, malaisi dosa ma kuasakaina sarumbu nahu. **7:18** Nahu kavade va one wati wara kone au-au rau ma taho zi ade weki nahu; edezu zi ade tabe'a manusia kaiku. Vara wara zi ne'e va nahu zi karawi mataho, pala wati sanggo kalampa va nahu. **7:19** Nahu wati karawiku ma taho rane'e karawi va nahu; pala nahu kakarawiku lampa rawi-lampa rawi ma davae, rawati ne'e karawi va nahu. **7:20** Nggara kalampasi va nahu lampa rawi-lampa rawi rawati ne'eku karawi, ede laina nahu ma karawina lampa rawi-lampa rawi ede, malaisi dosa ma kuasakai zi sarumbu nahu. **7:21** Ndazi, nahu wehaku nggahi cumpukaina va one hukum akeku ma nenti nggahi ra rawi: edezu nggarasi nahu ne'eku karawi ma taho, ndazi ma davaempa ma wontu zi nahu. **7:22** Ade nahu naca'u hukum Allah, **7:23** pala nahu kawaraku weki va one ade sarumbu nahu wara rau hukum makalai ma nenti nggahi ra rawi -- edezu hukum ma wati ncihi ncao lavo hukum ramangaku va fiki ra kananu nahu. Vara ndedena nahu ziki va hukum dosa manenti nggahi ra rawi zi ade sarumbu nahu. **7:24-26** Ndakeku ka'ada'an nahu: nahu kato'a zi hukum Allah lavo fiki ra kananu nahu, pala kai tabe'a manusia nahu, nahu ka'oko ro vatuku dosa. Nawancuku davaena nahu ake! Couku zimane'e kasalama nahu razi ade sarumbu ake ma wa'a nahu ze'i made? Syuku zi Ruma Hatalla! Sia nane'e kasalama nahu kai ncai Ruma Isa Al Masih.

8:1 Ake watizu wara walina hukum ziru'u va siazoho ma mori savua lavo Ruma Isa Al Masih. **8:2** Vara hukum Roh Allah ma kandazina ndai mori savua lavo Ruma Isa Al Masih wa'ura hori kalosana nahu razi hukum ma kamaikaina dosa ro made. **8:3** Au zi daloa karawi va hukum agama, vara ndai manusia mamapu ra rome, ede wa'ura karawi va Ruma Hatalla. Ruma

Hatalla makakoana kuasa dosa ade tabe'a manusia kai nggaduna Ana ndai-Na, ma mai ade ka'ada'ana sama lavo manusia ma dosa, zimafura wea dosa. **8:4** Ruma Hatalla karawina ede loakuzu kane'e-Na rakatada ade hukum Taurat ede loa zikalampa ade weki ndaita ma mori watu Roh Allah ro laina watu tabe'a manusia. **8:5** Dou-dou ma mori watu tabe'a manusia, nafiki ra kananu ncauku au zi kane'e va tabe'a manusia. Pala dou-dou ma mori watu Roh Allah, nafiki ra kananu ncauku zi kane'e va Roh Allah. **8:6** Nggara fiki ra kananumu kuasakai va tabe'a manusia, ndazi nakamaiku made. Pala nggara fiki ra kananumu kuasakai va Roh Allah, ndazina edezu mori ro taho ra ntai lavo Ruma Hatalla. **8:7** Dou ma fiki ra kananuna kuasakai va tabe'a manusia, dou ede namusu angina lavo Ruma Hatalla; vara dou ede wati oko ro vatuna zi Hukum Allah, ro io romo sia wati loana oko ro watu zi hukum Allah. **8:8** Dou-dou ma mori watu tabe'a manusia, wati loana kasana wea ade Ruma Hatalla. **8:9** Pala nggomizoho wati mori vatumu tabe'a manusia. Nggomizoho mori watu Roh Allah -- nggara, tantuna, Roh Allah poda-poda nentina nggahi ra rawi zi ade sarumbumu. Dou ma wati ntau Roh Al Masih, dou ede laina ntau Al Masih. **8:10** Pala nggara Al Masih mori zi ade sarumbumu, ndazi kone sarumbumu zimamade vara dosa, pala Roh Allah mambei mori zi ru'umu, vara hubungamu lavo Ruma Hatalla wa'ura taho. **8:11** Nggara Roh Allah, ma kamorina Al Masih razi madena, mori ade sarumbumu, ndazi Sia ma rakamori Al Masih razi madena ede, zimakamori rau sarumbumu ma loa made ede. Sia karawina ede kai Roh-Na ma mori ze nggomi. **8:12** Vara ndedena, cina ra angi, ndai tantau su'u ra tundu; pala laina su'u ra tundu zi tabe'a manusia; ndai wati paraluna mori watu zi ne'ena. **8:13** Vara nggara nggomizoho mori vatumu tabe'a manusia, ndazi nggomizoho zimamade; pala nggara kai kuasa Roh Allah, nggomizoho mahade ncauku ruku ra rawi-ruku ra rawimu ma dosa, ndazi nggomizoho zimamori. **8:14** Dou-dou razanda ra wa'a va Roh Allah, edezu ana-ana Ruma Hatalla. **8:15** wati zi ndawina nggomizoho ndazi ada ndazina nggomizoho morimu zi ade dahu. Pala Roh Allah ede nakandaziku nggomizoho ana-ana Ruma Hatalla. Ro kai kuasa Roh Allah ede, ndai outa Ruma Hatalla ede, "Ama, io Ama-ku!" **8:16** Roh Allah sama-sama lavo roh ndaita nakatadaku va

one ndai edezu ana-ana Ruma Hatalla. **8:17** Nggara ndai edezu ana-ana-Na, ndazi ndai rau edezu pasaka-Na zimatarima bareka-bareka rasadia va Ruma Hatalla ziru'u ana-ana-Na. Ndai zimatarima sama-sama lavo Al Masih au rawa'u sadia va Ruma Hatalla ziru'u-Na; vara nggara ndaita ncoki ra susa sama-sama lavo Al Masih, ndai zikazese ra kantasa rau sama-sama lavo Sia. **8:18** Samenana ncoki ra susa ra'iu va ndai ake, nggahi va nahu, wati loata ntewikai sama sakali kai zese ra ntasa ma zikatadana zi ndaita. **8:19** Sara'a isi dunia nangenana kai wancu ne'e poda adena zi wakatuna Ruma Hatalla katadana ana-ana-Na. **8:20** Vara isi dunia lavo isina wa'ura co'o zimandazi nduvu, laina ne'e va ndaina, pala vara Ruma Hatalla maco'o kandedena. Konena ndede wara rau zi ne'e ake: **8:21** va one zi savua wakatu dunia lavo isina zi hori kalosa razi kuasa ma kalelina ro vatu zihori zi mori masana ro zikazese ra kantasa sama-sama lavo ana-ana Ruma Hatalla. **8:22** Ndai tavadeku va one sampe wakatu ake sara'a dunia lavo isi-isina naweta vara ncoki ra susana vune ina masusa ro ncoki wunga wakatu ngganana. **8:23** Lavo laina sara'a dunia lavo isi-isina mpoa ma weta; ndai rau taweta zi ade mpida ndaita. Ndai wa'ura tarimata Roh Allah kai rambei va Ruma Hatalla ma sarambakaina, pala ndai mbui raupu ngenata Ruma Hatalla mahori kalosa sara'a sarumbu ndaita ro kandazina ndai ana-ana-Na. **8:24** Vara kai rapamaota, ndazi ndai kasalamana. Pala nggara au rapamao va ndai ede wa'ura eda va ndaita, ndazi ede laina rapamao wali. Vara cousi mambuipu zi ne'ena au rawa'ura edana? **8:25** Pala nggara ndai pamaota au rawatipu eda va ndaita, ndazi ndaita ngena kai saba. **8:26** Ndede rau Roh Allah mai bantuna ndaita nggara mapu ro romesi ndaita. Vara ndai wati vadeta vuneku sapodakaina ndai tado'asi; ndai Roh ede malao ncao tando lavo Ruma Hatalla zimaraho ro dozona ziru'u va ndaita ro kai ne'ena ma poda ndazina wati raka zi renta. **8:27** Ndazi Ruma Hatalla, ma vade isi ade manusia, naloa ka'ao zi ne'e va Roh ede; vara Roh ede maraho poda-poda zi Ruma Hatalla ziru'u va ela Ruma Hatalla, ro nancihi ncao kai zi kane'e va Ruma Hatalla. **8:28** Ndai tavadeku va one Ruma Hatalla ma'ato samenana lampa rawi, ndazina wara hasi ma taho ziru'u va dou-dou ma meci ra ca'u Sia ro ra'ou-Na mancihi ncao lavo rania-Na. **8:29** Siazoho rawa'u kazale va Ruma Hatalla,

wa'ura katantu rauna ra'aipu saramba wa'una zimandazi sama lavo Ana-Na, edezu Ruma Isa Al Masih. Ade ndedekaina ana-Na ede mandazi sarambakaina zi ade weki cina ra angi mamboto. **8:30** Dou rakatantu ulu va Sia, Sia ouna sizoho, sizoho ra'ou ede, Sia ma kancihina ro sizoho rakancihi ede zima'edana zese ra ntasa-Na. **8:31** Auku zi loa nggahi ake mavoha samenana ede? Nggara Ruma Hatalla nahorusi ndai, couku mawa'una ao ndai? **8:32** Ana ndai-Na wati zi kancaja-Na, malaisi razonggo-Na ru'u kapentikai ndai sara'a; Savua Sia wati zimambezi zi ndai samenana ma kalai? **8:33** Couku ma loana da'awa ndai ela rakazale va Ruma Hatalla, nggara ndai Ruma Hatalla makatadana va one ndai wati ncarata? **8:34** Savua wara dou ma ne'e kancara ndaita? Ruma Isa Al Masih ma horuna ndai peade! Siaku ma wa'ura made, atao Siaku rawa'u kamori mbali razi made ro nawara zi Ruma Hatalla zi hizi ma na'e kuasa. **8:35** Savua wara ma loa tapa Al Masih mameci ra ca'u ndaita? Savua naloa susa ra ncoki matapana, atao rawi mancoki, atao kancoki atao sarahizo, atao ncoki mori, atao bahaya, atao made? **8:36** Ade Alkitab ratunti ndake, "Sanaru ainaina madazoho mori zi ade bahaya made vara Ita. Madazoho rakarawi vune jimba zi ne'e sambele." **8:37** Wati! Mala zi ade sara'ana ede ndai rakata ngolu masampuruna va Sia ma meci ra ca'u ndaita! **8:38** Vara nahu ka'imbi podaku va one zi sara'a dunia, nataho madena, ro mori ra woko, nataho mala'eka, ro mantau kuasa, nataho kadahu-kadahu wunga ake, ro kadahu-kadahu zi jamana makento atao tenggo ra wale-tenggo ra wale makalaina; **8:39** nataho lampa rawi-lampa rawi ma zi langi, nataho lampa rawi zi ade dunia atao au-au rau ma kalai, samenana ede wati loana tapa Ruma Hatalla meci ra cau'una ndaita, vune wa'ura katada-Na kai ncai Isa Al Masih, Ruma ndaita.

9:1 Au ma zi nggahi va nahu ake edezu poda vara nahu ntau Al Masih. Nahu wati cowaku. Ade mpida nahu razanda ra wa'a va Roh Allah, makatenggona nahu rau va one nggahi ra eli nahu ake poda. **9:2** Nahu nawancuku ncoki adeku ro ade nahu nasusa ra ncoki **9:3** vara cina ra angi nahu ma savua bangsa lavo nahu. Vara ziru'u va sizoho, ndai nahu rela zi va'a va Ruma Hatalla ro zi kancengga razi Al Masih. **9:4** Sizoho edezu

ela rakazale ro Ruma Hatalla kandazina sizohu ana-ana ndai-Na, ro katadana kuasa-Na zi sizohu. Sia ndawina sake lavo sizohu ro mbeina zi sizohu hukum Taurat. Ruma Hatalla ngoana zi sizohu vuneku sizohu pavuana sambea ro sizohu wa'ura tarima rauna rasake-sake-Na. **9:5** Sizohu ede londo ra mai razi wa'i ra waro ndaita. Al Masih sacara manusia ramaina tabangsa sizohu. Sia nancewi ese zi samenana. Zese rantasa ziru'u Ruma Hatalla santoi-ntoina! Amin. **9:6** Nahu nggahiku laina aona va one rasake Ruma Hatalla watizu zikani wali; pala laina sara'a dou Israel edezu ela ra kazale va Ruma Hatalla. **9:7** Wati sara'a londo ra mai Ibrahim edezu ana-ana Ruma Hatalla. Vara Ruma Hatalla nggahina zi Ibrahim, "Cuma londo ra mai Ishak mpoampa zi pehekai londo ra maimu." **9:8** Ede aona va one londo ra mai Ibrahim mandazi ana-ana Ruma Hatalla, edezu cuma londo ra maina ranggana vara rasake Ruma Hatalla; ro laina sara'a londo ra maina. **9:9** Vara rasake Ruma Hatalla edezu vune ake, "Aipu wakatu ra katantukai, Nahu zimambali, ro la Sara zimantau savua ana mone." **9:10** Ro ake rau: Ribka manggana ana mone zuana razi savua ama, edezu la Ishak wa'i rawaro ndaita. **9:11** Sawatipu va ranggana ana dou to'i zuana ede, Ruma Hatalla nawa'ura katantu rakazale-Na ru'u makento. Rakazale Ruma Hatalla ede wati wi'ikai weki zi au raloa karawi va dou, pala wi'ikai weki zi ou va ndai Ruma Hatalla. Vara aipu wakatu ana mone la Ribka zuana ede watipu loana karawi au-au ma taho atao ma iha, **9:12** Ruma Hatalla nawa'ura nggahi zi la Ribka, "Ma tua zimakarawi wea ma to'i." **9:13** Ade Alkitab ratunti va one Ruma Hatalla nggahi ndakena, "La Yakub meci ra ca'u va Nahu, pala la Esau wati ca'u va Nahu." **9:14** Auku nggahi cumpukai va ndaita ake? Vara Ruma Hatalla ede wati adina? Wa'ura tantu Ruma Hatalla ma'adi! **9:15** Vara Ruma Hatalla manggahi zi la Musa, "Nahu zimaturu teina rahama zi dou rane'ekai va Nahu tei rahama, ro Nahu zimatei kasi ade-Ku zi dou rane'ekai va Nahu tei kasi ade." **9:16** Ndazi, kaputusa Ruma Hatalla ede wati wi'ikai weki zi relana manusia atao zi usaha manusia, malaisi zi rahama Ruma Hatalla mpa ziru'u va dou rakazale-Na ede. **9:17** Vara ade Alkitab ratunti, "Ruma Hatalla nggahina zi sangaji Mesir, 'Nahu makandazi nggomi sangaji ziru'u savua ne'e akempa, edezu loakuzu kai

nggomi, Nahu zimatei rakatadana kuasa-Ku ro ndawiku ngara Nahu zimambou zi sara'a dunia.' " **9:18** Ndazi, Ruma Hatalla nantau rahama zi savua-savua dou, nggara ne'esi kandede va Ruma Hatalla. Ro Ruma Hatalla nandawiku savua-vua dou ndazi tera tutana, nggara ne'esi kandede rau va Ruma Hatalla. **9:19** Nggomizoho zimanggahi zi nahu, "Nggara ndedesi vavauku Ruma Hatalla mbuipu ne'ena kancara manusia? Wati kone savua dou maloana tapa kane'e Ruma Hatalla!" **9:20** Pala, nggomizoho! Nggomizoho cuma manusiampa. Ro nggomizoho wati loamu kadisa weki cambe zi Ruma Hatalla! Savua loaku pot vunga sozi zi dou ma randawina, "Vavauku ita ndawi kandakekaimu mada?" **9:21** Savua laina dou ma ndawi pot vunga ede nantau hak karawi dana lili ede vera ne'e va adena! Razi sakavore dana lili, dou ede nantau hak ndawi zua mbua pahu pot vunga: savua ma ntika, ro ma kalaina wati ipi ntikana. **9:22** Ndede rauku zi au randawi va Ruma Hatalla. Sia naniaku voho kai mbani-Na ro nakatadaku kuasa-Na. Pala Sia nasaba zi sizoho ma pavua zihukum vara ndawina mbani Ruma Hatalla. **9:23** Ruma Hatalla nania rauku zi tei katadana zi ndai taho ra ntai mawancu mboto ralua-Na zi ndai rakasi kai va ade-Na. Ndai wa'ura sadiana zimatarima taho ra ntai ede. **9:24** Ndai rawa'ura ou-Na, laina zi bangsa Yahudi mpoa, pala razi bangsa-bangsa makalai rau. **9:25** Vara zi ade buku Nabi Hosea, nggahi Ruma Hatalla, "Dou-dou ma laina ela-Ku, zi pehe va Nahu 'Ela-Ku'. Bangsa ma wati meci ra ca'u va Nahu, zi pehe va Nahu 'Meci raca'u-Ku'. **9:26** Ro tave hizi ranggahi zi dou, 'Nggomi laina ela Nahu,' ta'edeku dou-dou ede zi pehekai ana-ana Ruma Hatalla ma mori." **9:27** Nabi Yesaya manggahi kapodana mavoha bangsa Israel, "Konena poda mboto bangsa Israel vune mboto sarae zi moti, cuma sato'impa ma zimaraka salama; **9:28** vara Ruma navavu rociku kai hukuma zi sara'a isi dunia." **9:29** Yesaya nggahi ndake rauna, "Paina Ruma Hatalla Ma Wancu Na'e Kuasa wati wi'ina zi ndaita londo ra mai, pasti ndai sara'a wa'ura ndazi vune Sodom ro Gomora." **9:30** Ndazi, nggahi cumpukaina, edezu ake: Bangsa-bangsa makalaina malaina Yahudi wati usahana loakuzu hubunga sizoho lavo Ruma Hatalla ndazi taho mbali. Pala vara sizoho imbina, ndazi Ruma Hatalla ndawina hubunga sizoho lavo Sia ndazi taho mbali. **9:31** Pala,

dou-dou Yahudi na'usaha ncauku to'a zi hukum loakuzu hubunga sizozho lavo Ruma Hatalla ndazi taho mbali. Pala sizozho wati loana. **9:32** Vavauku sizozho wati loakaina? Vara sizozho karawina ede wati kai ncai imbina zi Ruma Hatalla, malaisi kai ncai usaha ndai sizozho. Ndazi sizozho mbo'o satununa zi "Wadu satunukai". **9:33** Mavoha wadu ede zi ade Alkitab ratunti ndake, "Tio kavaepu ake: Zi Sion wa'ura wi'i toho va Nahu savua wadu ma zimakandazina dou satunu; edezu savua wadu na'e ma zimakandazina mbo'o dou. Pala dou ma imbi zi Sia wati zimasinci ade."

10:1 Cina ra angi! Nahu ne'e poda va adeku loakuzu bangsa nahu zikasalama wea. Ro nahu do'a poda-podaku zi Ruma Hatalla zi ru'u va sizozho. **10:2** Nahu disaku nggahi va one sizozho makapoda-poda ade karawi ziru'u Ruma Hatalla. Pala kapoda ade sizozho ede wati kai dasa loa ra vade ma ramai ta Ruma Hatalla. **10:3** Sizozho wati vadena cara ndawi va Ruma Hatalla hubunga manusia lavo Sia ndazi taho mbali. Ro vara sizozho ne'e vatu cara ndai sizozho, ndazi sizozho wati oko ro vatuna zi cara raturu tei va Ruma Hatalla. **10:4** Hukum Taurat wa'ura kanggori va Al Masih. Ndazi, sanikina dou ma imbi zi Al Masih, hubungana lavo Ruma Hatalla ndazi taho mbali. **10:5** Musa tuntina va one dou ma taho mbali lavo Ruma Hatalla kai dasa hukum Taurat, dou ede zimamori vara to'ana zi hukum agama ede. **10:6** Pala mavoha cara dou taho mbali lavo Ruma Hatalla kai dasa imbi zi Ruma Hatalla, Alkitab manggahi ndakena, "Edera nggomi nggahimu ze'i ademu, 'Couku zimane'e ese saroga?' (aona zimawa'a kalondo Al Masih), **10:7** atao, 'Couku zimalondo aka dunia dou mamade?' (aona mahanta kane'e Al Masih razi made)." **10:8** Aona edezu ndake, "Haba ma ramai ta Ruma Hatalla ede zeni poda lavo nggomizoho; zi asamu ro ze'i ademu." Edeku haba ra kahaba rero va nami; va one dou pavuaku imbina. **10:9** Vara nggara nggomizoho mangaku kai asamu va one "Isa ede Ruma mazese ra ntasa", ro nggomizoho ma'imbiku ze'i ademu va one Ruma Hatalla wa'ura kamorina Ruma Isa razi madena, ndazi nggomizoho zimasalama. **10:10** Vara kai adena dou imbina, ndazina Ruma Hatalla tarimana sia kai dou mataho mbali lavo Ruma Hatalla raso

zi tando Ruma Hatalla. Ro kai asana dou mangakuna, ndazina sia zi kasalama. **10:11** Zi ade Alkitab ratunti, "Dou ma imbi wati zi kato'i wea adena." **10:12** Ede navoha zi samenana dou, vara wati wara laina zi ade weki dou Yahudi lavo dou-dou bangsa makalai. Ruma Hatalla masavuampa ede edezu Ruma ziru'u va samenana dou. Sia nambeiku bareka ma mboto poda zi samenana dou ma raho bantu zi Sia. **10:13** Ade Alkitab ratunti, "Samenana dou ma ou Ruma, zimasalama." **10:14** Pala vuneku loana dou ou Ruma nggara sizoho watipu imbina? Ro vuneku sizoho loakaina imbi zi Ruma nggara sizoho watipu ringana mavoha Sia? Ro vuneku sizoho loakaina ringa mavoha Ruma, nggara watisi wara mangoa ra makahabana? **10:15** Ro vuneku dou loana wa'a haba ede nggarasi sizoho watisi rakau? Zi ade Alkitab ratunti ndake, "Nawancuku tahona mai dou-dou ma wa'a Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla!" **10:16** Pala wati sara'a dou matarima Haba Mataho ede. Vara nggahi la Yesaya, "Ruma, couku ma imbi zi haba rawa'a va madazoho?" **10:17** Vara ndedena dou-dou ndazi imbi vara sizoho ringana haba, ro ringakaina haba vara wara dou ma rangoa ra kahabana haba mavoha Al Masih. **10:18** Pala nahu masozi: Savua poda sizoho watipu ringana haba ede? Pasti wa'ura! Vara ade Alkitab ratunti ndake, "Eli sizoho wa'ura mbou ro mbi'a zi sara'a dunia, nggahi ra eli sizoho wa'ura rongga aka sumpu dunia." **10:19** Nahu masozi wali: Savua bangsa Israel watipu vadena? Co'opu rasozi ede masaramba-rambana zi cambe va la Musa. Nggahi la Musa, "Ndakeku nggahi Ruma Hatalla, Nahu zimandawina nggomi hiana ade zi savua-savua bangsa ma laina ela Ruma ro Nahu zimandawina nggomi mbani zi savua bangsa ma sampula.'" **10:20** La Yesaya nancewi disa wali. Nggahi sia, "Ndakeku nggahi Ruma Hatalla, 'Dou-dou ma wati ngupa Nahu, nawa'ura eda Nahu; ro Nahu makatada weki-Ku zi sizoho ma wati sozi mavoha Nahu.'" **10:21** Pala mavoha bangsa Israel nggahi la Yesaya, "Ndakeku nggahi Ruma Hatalla, 'Sanarau ainaina Nahu zalaku rima-Ku zi savua bangsa ma tera tuta ro mawati to'a.'" "

11:1 Nahu masozi: Savua Ruma Hatalla nawa'ura paki ela ndai-Na? Tantu wati! Ndai nahu dou Israel londo ra mai Ibrahim, ro razi londo ra mai la

Benyamin. **11:2** Wati! Ruma Hatalla wati pakina ela-Na rawa'u kazale-Na ra aipu saramba wa'una. Cina ra angi mavadeku au rawa'ura tunti ade Alkitab mavoha Elia, aipu da'awa va sia masa'ala Israel zi Ruma Hatalla. Elia nggahina, **11:3** "Ruma, dou-dou nawa'ura hade nabi-nabi-Mu ro kalelina hizi-hizi zi zonggo ra mbei kai koroba ziru'u-Mu. Zi ndai mada kesempa ro sizoho nane'eku hade mada." **11:4** Au cambe va Ruma Hatalla zi Elia? Cambe va Ruma Hatalla, "Nahu wa'ura tu'u wi'iku pidu riwu dou ziru'u weki ndai-Ku. Sizoho watipu iuna namba Dewa Ba'al." **11:5** Ndede rau wakatu-ake: Wara mboto nari dou-dou rawa'ura kazale va Ruma Hatalla vara rahama ndai Ruma. **11:6** Sia kazalena sizoho kai dasa rahama-Na ro laina vara dasa ruku ra rawi sizoho. Vara nggara kazale va Ruma Hatalla ede kai dasa ruku ra rawi manusia, ndazi rahama Ruma Hatalla ede lai walina rahama masapodakaina. **11:7** Ndazi, vuneku? Ela ra dou Israel wati rakana au rangupa va sizoho. Ma rakana cuma sakalompo to'i dou-dou ma rawa'u kazale va Ruma Hatalla. Ma kalai sara'ana ndazi tera tutana zi ade oukai va Ruma Hatalla. **11:8** Vara zi ade Alkitab ratunti ndake, "Ruma Hatalla ndawina ade ro fiki ra kananu sizoho ndazi sampula; ro sampe wakatu ake isi mada sizoho wati loana eda ro fiko sizoho wati loana ringa." **11:9** Daud manggahi rau, "Co'opu ngaha ra nono ndiha sizoho ndazi sarente ziru'u va ndai sizoho, ro mandazi kancoa, hizi mavukai sizoho ro lelikaina! **11:10** Co'opu ntanda sizoho ndazi rindi loakuzu sizoho wati loana eda; ro co'opu sizoho ndazi mbuku santoi-ntoina." **11:11** Nahu masozi wali: Aipu dou Yahudi mavuna, savua ndazi ndedekaina loakuzu sizoho lelina? Sakali-kali wati! Pala vara sizoho madosa, ndazi bangsa makalai mala zi kasalama, ndazina nakandaziku dou Yahudi hiana zi bangsa makalai ede. **11:12** Vara bangsa Yahudi mancara ro wati vatuna kane'e va Ruma Hatalla, ndazi bangsa-bangsa makalai zi mbei bareka va Ruma Hatalla. Au walipu nggara hubunga bangsa Yahudi lavo Ruma Hatalla ndazi taho mbali; tantu ncewi na'e wali bareka zi mbei va Ruma Hatalla! **11:13** Pala ake natahopu nahu manuntu zi cina ra angi ma laina Yahudi! Salama ake, kai rasu ziru'u bangsa-bangsa ma laina Yahudi, nahu wancuku hanta rakazeseku taki ra puta nahu. **11:14** Nahu mane'e poda loakuzu nahu kamaiku hiana zi

bangsa ndai nahu, loakuzu kai ncai ede, nahu loa kasalama sarundena razi weki sizoho. **11:15** Vara sizoho tula ao va Ruma Hatalla, ndazi hubunga dunia lavo Ruma Hatalla ndazi taho mbali; au walipu nggara sizoho tarima va Ruma Hatalla! Tantu ede samampa vune dou mamade mori mbali. **11:16** Nggara satove roti ma sarambakaina wa'ura mbei zi Ruma Hatalla, ede aona sara'a rotina mbei ziru'u Ruma Hatalla rau. Ro nggara amu haju edezu ntau Ruma Hatalla, ede aona sanga-sangana ntau Sia rau. **11:17** Sarundena razi sanga-sanga haju zaitun -- edezu dou-dou Yahudi -- wa'ura caca. Ro zi hizi racacakai ede zi cangko kai sanga haju zaitun doro, edezu nggomizoho ma laina Yahudi. Nggomizoho zi cangko tau ta ede loakuzu nggomizoho iumu samenana ma taho zi ade mori ra wokomu ade ma raso dou-dou Yahudi. **11:18** Vara ndedena aina nggomizoho wi'ikaimu mozana zi sizoho rawa'u caca vune sanga haju ede. Nggomizoho pavuapu kawaramu vara nggomizoho sanga mpoana. Ro laina sangana ma mbei ngaha zi amuna, malaisi amuna ma mbei ngaha zi sangana. **11:19** Pala nggomizoho zimanggahi, "Io, pala sanga-sangana ede zidompo loakuzu nahu loa zi cangkokai zi fu'una!" **11:20** Ede nancihi romo. Pala sizoho zi paki vara sizoho wati imbina, sapodakaina nggomizoho zi tarima vara nggomizoho imbimu. Ndazi, aina ndazi sombomu nggomi vara ede; pala nggomizoho pavuapu iumu dahu. **11:21** Vara nggara Ruma Hatalla wati kancajana zimapaki dou Yahudi ma vune sanga-sanga asalina ede, aina kacaimu Sia zimakancajana zi pakina nggomizoho! **11:22** Ndazi ta ake ndai ta'edaku vune veku tahona Ruma Hatalla ro vune veku tera rauna Sia. Sia na'ipiku zizana zi sizoho ma karawi dosa, pala Sia nataho ade zi nggomizoho -- sura nggomizoho ngge'empa morimu zi tahona Ruma Hatalla. Nggara watisi, ndazi nggomizoho rau zi paki. **11:23** Ro mavoha dou-dou Yahudi ede, nggara sizoho wi'ina ruku ra rawi mawati imbi, ndazi sizoho zi tarima mbali; vara Ruma Hatalla mantau Kuasa zimatarima mbali sizoho. **11:24** Nggomi ma laina bangsa Yahudi edezu vune sanga razi fu'u zaitun doro. Ya, nggarasi nggomizoho; wati ncihi ncaomu lavo tabe'a ndaimu, loa zi cangko kai zi fu'u zaitun ma asali, au walipu dou-dou Yahudi raconto ra ibara kai sanga-sanga fu'u zaitun ma asali ede. Tantu ncewi moza wali ru'u

Ruma Hatalla zimakambalina siazoho zi fu'u zaitun ndai siazoho. **11:25** Cina ra angi! Ne'e va nahu nggomizoho aina iu wekimu wa'ura vade sara'amu. Vara wara savua lampa rawi zi ne'e va Ruma Hatalla, pala ma wati vade va dou. Ro ne'e va nahu nggomizoho zimavadena; edezu ake: Sarunde weki razi dou Yahudi natera tuta, pala ruku ra rawi siazoho ede zimandazi cuma sampe mbotona dou-dou laina Yahudi ma mai zi Ruma Hatalla wa'ura ncihi. **11:26** Ndedeku sara'ana dou Yahudi zimasalama. Vara zi ade Alkitab ratunti ndake, "Sangaji Makasalama zimamai razi Sion; Sia zimafura samenana rawi madavae razi londo ra mai la Yakub **11:27** Nahu zimazikina rasake ake lavo siazoho zi wakatu kangampu wea va Nahu dosa-dosa siazoho." **11:28** Vara dou Yahudi wati ne'ena tarima Haba Mataho ma ra mai ta Ruma Hatalla, edempara siazoho ndazi musu Ruma Hatalla; ro ede mandazi labakaina ziru'u va cina ra angi ma laina Yahudi. Pala vara rakazale va Ruma Hatalla, ndazi dou-dou Yahudi ede ngge'empa zi meci ra ca'u va Ruma Hatalla vara wa'i ra waro siazoho. **11:29** Vara kazalesi va Ruma Hatalla dou ro mbeina bareka zi dou ede, Ruma Hatalla wati parana hinti mbalina au rakarawi-Na. **11:30** Ntoina nggomizoho wati to'amu zi Ruma Hatalla. Pala ake tarimamu rahama Ruma Hatalla, vara dou-dou Yahudi wati to'ana. **11:31** Ndede rauja lavo dou-dou Yahudi ede. Wakatu ake siazoho wati to'ana zi Ruma Hatalla, loakuzu rahama ratarima va nggomizoho, siazoho rau zimaraka rahama peade. **11:32** Vara Ruma Hatalla wa'ura co'ona samenana ela manusia zi kuasakai va wati to'a, loakuzu Sia katadana rahama-Na zi ru'u va siazoho sara'a. **11:33** Nawancuku hebana ntau ra wara Ruma Hatalla! Nawancuku na'ena hikima ro loa timba ra lemba-Na! Couku maloana paresa katantuna au ranggahi-Na? Couku zimaloana ka'ao cara-cara karawi-Na? **11:34** Ade Alkitab ratunti ndake, "Couku ma vadena fiki ra kanaanu Ruma? Couku ma loana ngoa ra tei kataho Sia? **11:35** Couku mawa'ura iu mbei au-au zi Ruma ndazi loakaina raho cepe zi Sia?" **11:36** Ruma Hatalla ma rakandazina samenana. Sara'ana ramaina ta Ruma Hatalla ro edezu ru'u Ruma Hatalla. Zese ra ntasara Ruma Hatalla ru'u santoi-ntoina! Amin.

12:1 Cina ra angi! Ruma Hatalla nawancuku tahona zi ndaita. Vara

ndedena, raho poda va nahu loakuzu nggomizoho zonggo mbeimu sarumbumu kai koroba mori ziru'u va Ruma Hatalla mpoampa ro zimakasana wea ade-Na. Sambea ra do'amumu zi Ruma Hatalla pavuaku ndekena. **12:2** Aina vatumu atora-atora dunia ake. Co'opu Ruma Hatalla kandazina weki nggomi ndazi vou, loakuzu nggomizoho rungkamu weki. Ade ndedekaina nggomizoho maloaku vade zi ne'e va Ruma Hatalla -- edezu au ma taho ro ma kasana wea ade-Na ro ma sampuruna. **12:3** Ruma Hatalla wa'ura mbeina bareka ziru'u va nahu. Vara ndedena nahu ngoa ra tei katahokaiku nggomizoho sara'ana: Aina iu wekimu ncewi ese razi sapodakaina. Pavuapu nggomizoho nilai sarumbumu kai ka'awa weki; cua-cua nilai sarumbuna kai tenggo ra wale rambei va Ruma Hatalla zi wekina vara sia imbina zi Ruma Isa. **12:4** Sarumbu ndai nantau mboto anggota. Sanikina anggota wara cua-cua taki ra puta ndaina. **12:5** Ndede rau lavo ndai. Konena ndai sara'ana mboto, pala ndai edezu savua sarumbu vara ndai savua lavo Al Masih. Ro ndaita cua-cua ntau hubunga savua lavo ma savuana kai anggota-anggota razi savua sarumbu. **12:6** Ndai cua-cua ntau bareka zi karawi ru'u Ruma ma wati sama. Bareka-bareka ede rambei va Ruma Hatalla ziru'u ndai kai vatu rahama-Na. Vara ndedena ndai pavuaku kanita bareka-bareka ede. Dou ma ntau bareka zimangoa ra kahaba haba ma ramai ta Ruma Hatalla, pavuaku kahabana haba razi Ruma Hatalla ede kai vatu tenggo ra wale ma wara zi wekina. **12:7** Dou ma ntau bareka zimabantu dou makalai, pavuaku poda-poda bantuna dou makalai. Dou ma ntau bareka zimatei, pavuaku poda-poda teina. **12:8** Dou ma ntau bareka zimambei samanga ziru'u dou makalai, pavuaku poda-poda mbei samanga ede ziru'u dou makalai. Dou ma ratarima bareka zimambei ziru'u dou makalai razi ntauna, pavuaku karawina ede kai ncera ra mbura adena ro aina kambou rero. Dou ma ratarima bareka zimana'ekai, pavuaku poda-poda ndazi dou mana'ekaina. Dou ma ntau bareka zi tei ro zi katadakaina kasi adena zi dou makalai, pavuaku karawina kai sana adena. **12:9** Meci ra ca'upu kai ademu maraso. Ni'ikaipu ademu zimadavae, ro nentipu zi au ma taho. **12:10** Pavuapu cina ra angi cua meci angi zi savua lavo savua dou kai meci poda angi vune dou-dou ma ari lavo sa'e zi ade savua kaluarga, ro nggomizoho pavuapu cua ka'ulu weki mbei

lia ra horoma. **12:11** Cahapu karawi, aina zaju. Karawipu ziru'u Ruma kai kapoda ade razi Roh Allah. **12:12** Pavuapu nggomizoho rahomu zi Ruma kai neo ademu, sabapu zi ade susa ra dawara, ro do'a ntuwupu. **12:13** Bantu kanchipu zi paralu va dou-dou ela Al Masih makalai rau ro weha aopu cina ra angi masama imbi rawati pata va nggomizoho, kai ade mataho zi ade umamu. **12:14** Rahopu zi Ruma Hatalla loakuzu Sia mbeina bareka zi dou-dou ma'ipi davae zi nggomizoho. Rahopu Ruma Hatalla mambei bareka zi siazoho, aina sumpamu. **12:15** Vatupu kazihide ade lavo dou-dou ma kazihide ade, ro nangipu lavo dou ma nangi. **12:16** Mori taho-tahopu savua lavo savua dou. Aina ese ade, pala kancihide ncaopu wekimu lavo dou-dou ma awa ziru'una. Aina wi'imu weki ncewi loamu razi ma sapodakaina. **12:17** Nggara dou makarawi madavae zi wekimu, aina colamu kai iha ra davae. Karawipu au mataho zi nggahide va samenana dou. **12:18** Zi ade wekimu, usaha sawa'u-wa'upu zi mori taho lavo samenana dou. **12:19** Cina ra angiku! Aina sakali-kali colamu iha ade, co'opu Ruma Hatallampa ma hukumna. Vara ade Alkitab ratunti ndake, "Nahuku ma colana, Nahu zimahukumna, nggahide Ruma." **12:20** Pala nahizosi musumu, mbeipu sia ngaha; ro namangosi wo'ona, mbeipu sia nono. Vara kai karawimu vune ede, nggomizoho ndawimu sia ndazi maja. **12:21** Aina co'o sarumbumu zi kakoa va ma davae, pala pavuapu Nggomizoho kakoamu rawi madavae kai rawimu mataho.

13:1 Sanikina dou pavuaku to'ana zi pamarenta, vara wati wara pamarenta ma wati raka kuasa razi Ruma Hatalla. Ro pamarenta ma wara ake, kalampana kuasana kai parenta ma ramai ta Ruma Hatalla. **13:2** Vara ndedena dou ma wati watu nggahide pamarenta samampa lavo wati watuna au rakatantukai va Ruma Hatalla. Ro dou ma karawide ndede zimatarima hukuma. **13:3** Vara, dou ma karawide mataho aina dahu zi pamarenta. Cuma dou ma karawide madavaempa ma pavua dahu. Nggara mane'esi va nggomizoho loakuzu nggomizoho wati iumu dahu zi pamarenta, nggomizoho pavuapu karawimu mataho, ndazi nggomizoho zi roi ra wadi. **13:4** Vara pamarenta edezu ada Ruma Hatalla ma karawide zi tahokaimu. Pala nggara nggomizoho karawimu madavae, poda nggomizoho pavuapu

dahu zi pamarenta ede, vara wati lao ncauna sia ntauna kuasa zimahukumna dou. Sia edezu ada Ruma Hatalla, mavavukaina hukuma Ruma Hatalla zi dou-dou ma karawi madavae. **13:5** Vara ndedena nggomizoho pavuapu to'a zi pamarenta -- lai mpoana vara nggomizoho wati ne'emu zi hukum, pala vara eli ade mpida raumu. **13:6** Ede rauku alasana vavauku nggomizoho colakaimu bea, vara pamarenta edezu mavora zi Ruma Hatalla ma kalampana taki ra puta ma penti ake. **13:7** Ndazi colapu zi pamarenta au ramazipavua colamu zi sia. Colapu bea, nggarasi nggomizoho pavuamu cola bea; ro colapu kalasi nggara nggomizoho pavuamu cola kalasi. Kantaupu co'i sizoho ma pavua zi kaco'i ro lia ra horomapu sizoho ma pavua zi lia ra horoma. **13:8** Aina nconggomu au-au zi cou-cou rau, selasi nconggo meci ra ca'u angi zi savua lavo savua dou. Vara dou ma meci ra ca'u angi zi sasamana manusia, wa'ura kalampa sara'ana hukum Musa. **13:9** Vara hukum Taurat, edezu: Aina jina, aina hade dou, aina mpanga, aina ne'emu kantau au rantau dou makalai; sara'ana ede masama-sama lavo hukum ma kalai, wa'ura kandazi savua hukumpa, edezu, "Meci ra ca'upu sasamamu manusia vune meci ra ca'umu sarumbu ndaimu." **13:10** Dou ma meci ra ca'u dou makalai, wati zimakarawi madavae zi dou ede. Ndazi dou ma meci ra ca'u sasamana manusia edezu dou ma wa'ura kalampa samenana au rakaukai va hukum agama. **13:11** Ari mai va sara'ana ede nggomizoho mavadeku va one wakatu ake edezu wakatu ziru'u va nggomizoho zi tu'ukaimu razi marumu. Vara wakatuna ziru'u ndaita zi kasalama nawa'ura ipi zeni wakatuna ake ntewi kaisi wakatu ndaita aipu vou tampu'u imbita. **13:12** Aimangazi ne'empara kalalo; ro samporo wali navalara ai. Ndazi, tahora ndai zi dengga kai ruku ra rawi-ruku ra rawi madavae. Ndai pavuaku kalengka weki ndai kai zaha mataroa. **13:13** Ndai pavuaku karawi mataho vune rabiasakai karawi va dou wakatu aimarai; aina ndiha ra ndano makalalo hampana, atao mawu. Aina karawi masampu ra nggele, atao ruku ra rawi mawati sopa, aina ncao lavo dou atao hiana ade. **13:14** Co'opu Ruma Isa Al Masih ma katantuna auku zi pavua karawi va nggomizoho. Ro aina vatumu tabe'a manusia ma dosa zi kancihikaina hawa nawasuna.

14:1 Dou ma wati imbi poda zi au ra'imbina pavua zi tarima kataho zi ade woha nggomizoho. Aina ncao lavomu sia mavoha ne'e ndaina. **14:2** Wara dou ma ne'e ndaina va one sia naloa ngaha au-au. Pala wara dou makalai ma mapu imbina; sia na'iuku va weki ndaina va one sia cuma naloa ngaha utambeca mpoa. **14:3** Dou ma loa ngaha mena au-au aina wi'ikai awa dou ma dangahana; ro dou ma dangaha ra nono ede, ai rauna kancarana dou ma ngaha mena au-au, vara Ruma Hatalla nawa'ura tarima sia. **14:4** Cousi nggomizoho ndazina nggomizoho pavuamu paresa ncihi ra ncara ada dou makalai? Nataho ada dou ede tu'u ra mbo'ona, ede edezu mantau urusana edezu rumana. Ro napoda ada dou ede zimakizi mpende, vara Ruma nawa'uku ndawi sia zimakizi mpende. **14:5** Wara dou ma iu savua ainaina ncewi penti zi ainaina-ainaina ma kalai, dou makalai rau manggahi va one sara'a ainaina ede samampa. Co'opu cua-cua ndaina dou ede katantuna ne'e ndaina. **14:6** Dou ma kapenti ainaina-ainaina rakatantuna, dou ede karawi ndedekaina zi lia ra horomakaina Ruma. Dou ma ngaha mena au-au ede, karawi ndedekaina ziru'u lia ra horomakaina Ruma, vara sia nasyuku zi Ruma Hatalla zi ngaha ra nono ede. Ndede rau lavo dou madangaha ngaha ra nono ede; dou ede rau nalia ra horomaku Ruma ro nasyuku-ku zi Ruma Hatalla. **14:7** Wati wara kone savua dou rau zi weki ndai ake ma mori zi ru'u weki ndai kesena; ro wati kone savua dou zi weki ndai ma made ziru'u ndai kesena. **14:8** Nggara ndai morita, ndai tamori ziru'u Ruma. Ro nggara ndaita made, ndai rau tamade ziru'u Ruma. Ndazi, mori atao made, ndai edezu ntau Ruma. **14:9** Al Masih wa'ura made ro mori mbali. Vara ndedena Sia ndazikaina Ruma ziru'u va dou-dou ma mori, ro ziru'u va dou-dou ma wa'ura made rau. **14:10** Ndazi, cina ra angi! Zi'au kancara kai cina ra angimu masama-sama imbi? Ro zi au kai wi'ikaimu awa sia? Ndai sara'ana zimalao satando angi lavo Ruma Hatalla zi paresa ncihi ra ncarata. **14:11** Zi ade Alkitab ratunti, "Sapoda-podakaina" nggahi Ruma, "saniki-nikina dou zimanemba ro suju zi tando Nahu; ro sanikina dou namangaku va one Nahuku Ruma Hatalla." **14:12** Ndazi cua-cua ndaita, pavuaku su'u ra tundu zi samenana ruku ra rawi ndai zi Ruma Hatalla. **14:13** Vara ndedena aina ndai cua kancara angi. Pala usahapu loakuzu nggomizoho wati karawimu au-au ma kandazi savua dou cina ra angimu

masama-sama imbi voha va goda ro ndazi dosa. **14:14** Vara nahu masavua lavo Ruma Isa, ndazi nahu ka'imbi poda va one wati wara kone savua ma aipu sarambana manajis; pala lampa rawi ede nanajis ziru'u va savua-vua dou, nggara dou ede nawi'ikaisi najis. **14:15** Pala nggara kai au rangaha va nggomizoho, savua dou cina ra angi ma sasama imbi ka'iha wea adena, ndazi nggomizoho wati walizu karawimu kai dasa meci ra ca'u. Nggara Al Masih nawa'ura made ziru'u va savua-vua dou, aina co'omu dou ede ka'iha va au rangaha ra nono va nggomizoho. **14:16** Vara ndedena aina co'omu weki ndaimu kafitina va dou vara karawimu rawi'ikaimu tahona. **14:17** Vara Karaja'an Allah laina nuntu ra nggahi mavoha ngaha ra nono, pala mavoha lampa rawi mancihi, ro taho ra ntai ro neo ade va Roh Allah. **14:18** Dou ma karawi wea ziru'u Al Masih kai ndede, dou ede nakasana weaku ade Ruma Hatalla, ro nakaco'iku va dou-dou makalai. **14:19** Vara ndedena zi ne'e va ndai pavuaku ncau-ncauna zi ru'u va lampa rawi ma kamaina taho angi ro cua-cua kawara angi. **14:20** Aina, vara masa'ala ngaha ra nono, nggomizoho ka'ihamu au rawa'u karawi va Ruma Hatalla. Samenana ngaha ra nono poda halal zi ngaha; pala nggara au rangaha va nggomizoho makamaikai dosa dou makalai, ndazi nggomizoho mancara. **14:21** Nancewi tahopu aina ngaha hi'i atao nono anggo atao karawi au-au nggara lampa rawi ede nakandaziku cina ra angita masama-sama imbi ndazi dosa. **14:22** Co'opu au ra'imbi va nggomizoho ede, nggomizoho karawimu zi tando Ruma Hatalla mpoampa ziru'u va ndai nggomizoho. Dou ma wati ntau alasa zi iukaina ncara zi au rawi'ikaina ncihi, dou ede sana poda adena. **14:23** Pala dou ma iu ncara ncua ade zi ngahana au-au, sawa'u va ede ngaha rauna ngaha ra nono ede, dou ede kancara va Ruma Hatalla; vara dou ede wati karawina vune ra'imbikai va ade ndaina mavoha au mancihi ra mancara. Ro au-au rakarawi kai wati wara imbi edezu dosa.

15:1 Ndai ma poda-poda imbi zi au ra'imbi va ndai, pavuaku saba zi daca'u va dou ro ma mapu ra rome imbina. Aina ndai ne'e kasana sarumbu ndai kese mpoa. **15:2** Pala ndai pavuaku cua-cua kasana wea ade sasama cina ra angi ndaita zi tahokaina, loakuzu tamba tenggo imbina. **15:3** Vara

Al Masih rau wati kananuna sana weki ndai kese-Na. Zi ade Alkitab ratunti ndake, "Samenana nggahi madavae zi Ita nawa'ura mavu zi weki mada." **15:4** Samenana ratunti ade Alkitab edezu zimangoa ra tei ndaita. Vara tana'o ratarima va ndai razi Alkitab nakandaziku ndai lembo ade ro tenggo ndazina ndai taloa ntau zi ne'eta zi Ruma Hatalla. **15:5** Raho-raho to'impa Ruma Hatalla, ma mbei lembo ade ro sana ziru'u va manusia, bantuna nggomizoho loakuzu mori kasavua ade, vatu conto Ruma Isa Al Masih. **15:6** Kai savua ade nggomizoho sara'ana sama-sama loa roi ra wadi Ruma Hatalla, Ama Ruma ndaita Ruma Isa Al Masih. **15:7** Vara ndedena pavuapu nggomizoho tarimamu savua lavo savua dou kai ade masana, sama vune Al Masih rau tarimana nggomizoho zimakazese ra kantasa Ruma Hatalla. **15:8** Vara, kawarapu, va one Al Masih wa'ura karawi weana zi ru'u va dou Yahudi zi katadakaina va one Ruma Hatalla mato'a zi ade kancihina rasake-Na zi wa'i ra waro ndaita. **15:9** Ruma Isa rau kandazina bangsa-bangsa makalai makazese ra kantasa Ruma Hatalla vara rahama Ruma Hatalla zi ru'u va siazoho. Zi ade Alkitab ratunti ndake, "Vara ndedena mada zimaro'i ra wadina Ita zi ade woha bangsa-bangsa, mada zimarawa wea roi ra wadi ngara Ita." **15:10** Wara ratunti ndake rau, "Kazhipu ademu sama-sama lavo ela Ruma Hatalla ra kazale, oe bangsa-bangsa!" **15:11** Ro ake rau, "Roi ra wadipu Ruma Hatalla, oe samenana bangsa, pavuapu samenana dou maroi ra wadi Sia!" **15:12** Ro ake rau ranggahi va Yesaya, "Razi londo ra mai la Isai zimawontu savua dou zimarenta bangsa-bangsa; zi Siara bangsa-bangsa ede zi rahokaina." **15:13** Ruma Hatalla edezu hizi zi rahokai va nggomizoho. Raho-raho to'impa Sia kangginina ade nggomizoho kai samenana zihi ade ro taho ra ntai vara nggomizoho ma'imbi zi Sia, loakuzu kai kuasa Roh Allah nggomizoho manaha pamao zi Ruma Hatalla. **15:14** Cina ra angiku! Nahu imbi poda va one wara mboto poda lampa rawi ma taho zi nggomizoho. Nggomizoho rau mavade sara'aku ro maloaku ngoa ra tei zi savua lavo savua dou rau. **15:15** Pala mavoha lampa rawi-lampa rawi rapehe va nahu akana, nahu mangoa katerana nggomizoho ade sura ake, vara Ruma Hatalla nawa'ura mbei zi nahu taki ra puta ede. **15:16** Sia wa'ura kandazina nahu dou zimakarawi wea ziru'u Ruma Isa Al Masih zi nggadu

zi bangsa-bangsa ma laina Yahudi. Ro nahu mandazi imam, ma kahabana Haba Mataho razi Ruma Hatalla, loakuzu dou-dou ma laina Yahudi mandazi savua zonggo ra mbei ziru'u Ruma Hatalla ma loa zi tarima va Sia. Raho-raho to'impa Roh Allah kandazina sizoho ndazi savua zonggo ra mbei ziru'u Ruma Hatalla mpoampa. **15:17** Ndazi, vara nahu wa'ura savua lavo Ruma Isa Al Masih, ndazi nahu loa bangga zi ade karawiku ziru'u Ruma Hatalla. **15:18** Nahu disakaiku nggahi ndede cuma mavoha au rawa'u karawi va Al Masih kai ncai nahu zimakandazina dou-dou ma laina Yahudi to'a zi Ruma Hatalla. Nahu karawikaiku ede kai nggahi ra eli lavo karawi, **15:19** ma dampi va lampa rawi mavisa ra guna ro lampa rawi-lampa rawi maheba poda; samenana ede va kuasa Roh Allah. Haba Mataho mavoha Al Masih wa'ura ngoa ra kahaba sara'a va nahu zi dou-dou, tampu'u aka Yerusalem sampe aka Ilirikum. **15:20** Ne'e va nahu edezu ngoa ra kahaba Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla zi hizi-hizi tavera watipu ringakai va dou mavoha Al Masih. Vara nahu wati ne'eku tu'u karawi zi dasa ratoho va dou makalai. **15:21** Zi ade Alkitab ratunti, "Dou-dou ma watipu iu tarima haba mavoha Sia, zima'eda; ro sizoho ma watipu iu ringa, zimaloa ka'ao." **15:22** Vara ndedena nahu wa'ura ntuwu wara madompona ne'eku mai lamba nggomizoho. **15:23** Pala ake karawi nahu zi dana ra rasa ede wa'ura nggori. Pila-pila mba'a ntoina nahu ne'eku mai lamba nggomizoho. **15:24** Pea nggara nahu lampa saiku kotamu zi ade lampa ra laokai nahu lao aka Spanyol, ne'e va nahu loa to'i eda angi lavo nggomizoho ro kazihede samporo lavo nggomizoho. Sawa'u va ede nahu rahoku zi nggomizoho loamu bantu nahu ade lampa ra laokai nahu aka Spanyol ede. **15:25** Pala wakatu ake nahu kane'e lao aka Yerusalem zimawa'a wea ngaha ra nono ro kani ra lombo ziru'u ela Ruma Hatalla ta aka. **15:26** Vara ela Ruma zi Makedonia ro Akhaya wa'ura ngawana zimambei sumbanga ziru'u cina ra angi ma ncoki mori zi woha ela Ruma Hatalla zi Yerusalem. **15:27** Kai ade masana sizoho karawina ede. Io romo sizoho patu zimabantu ziru'u cina ra angi mancoki mori zi Yerusalem ede; vara razi dou-dou Yahudiku dou-dou malaina Yahudi ede wa'ura tarimana bareka-bareka zi Ruma Hatalla. Ndazi, dou-dou malaina Yahudi ede patu rau zimabantu dou-dou Yahudi kai bareka-bareka mantau

pahu. **15:28** Nggara nahu wa'ura kanggoriku taki ra puta ake, ro zonggoku zi sizoho ma zi Yerusalem ede sumbanga rawa'u kavoro ede, ndazi nahu zimalao aka dana Spanyol lampa sai kota nggomizoho. **15:29** Nggara maisi nahu zi nggomizoho, pasti nahu maiku ro mboto bareka razi Al Masih ziru'u va nggomizoho. **15:30** Kai ngara Ruma ndaita Isa Al Masih, ro kai meci ra ca'u rambei va Roh Allah, nahu maraho poda zi nggomizoho, raho-raho to'impa nggomizoho vatu do'a kapoda ade sama-sama lavo nahu zi Ruma Hatalla ziru'u va nahu. **15:31** Do'apu loakuzu Ruma Hatalla horina nahu razi rima dou-dou ma wati imbi zi Yudea, ro loakuzu taki ra puta nahu zi mawa'a sumbanga aka Yerusalem zi tarimana kai ade masana va ela Ruma Hatalla ta aka. **15:32** Ade ndedekaina, nggara kane'esi va Ruma Hatalla, nahu kaloa mai zi nggomizoho kai ade masana. Ro nahu zima'iu zihi ade zi woha nggomizoho. **15:33** Raho-raho to'impa Ruma Hatalla, ma mbei taho ra ntai zi manusia, mazende rawa'a nggomizoho sara'ana. Amin.

16:1 Nahu mane'e kapata zi nggomizoho amancawa ndaita, la Febe. Sia mabantu ela Ruma zi Kengkrea. **16:2** Tarimapu sia kai savua dou zi ade weki ela Ruma. Poda ndede romoku dou-dou ma imbi zi Ruma Hatalla pavuaku tarimana savua lavo savua dou. Bantupu sia, nggara naparalusi va sia bantu va nggomizoho, vara ndai sia nawa'ura bantu mboto dou -- nahu rau bantu va sia. **16:3** Karongga to'ipu salam nahu zi la Priskila ro la Akwila, lenga-lenga nahu ma sama-sama makarawi ru'u Ruma Isa Al Masih. **16:4** Sizoho zi sato'i damadekaina vara ne'ena kasalama nahu. Nahu matarima kasi zi sizoho -- ro laina nahu mpoa, pala sara'a ela Ruma bangsa makalai ma laina Yahudi rau matarima kasi zi sizoho. **16:5** Karongga to'i raupu salam nahu ziru'u va ela Ruma ma kavoro weki zi uma sizoho. Salam ziru'u la Epenetus rameci ra ca'u va nahu. Sia edezu dou ma sarambakaina imbi zi Al Masih zi propinsi Asia. **16:6** Salam nahu rau ziru'u la Maria. Sia nawa'ura karawi kapodana ade ziru'u va nggomizoho. **16:7** Karongga to'i raupu salam nahu ziru'u la Andronikus ro Yunias. Sizoho sama suku bangsana lavo nahu ro wa'ura iu lu'u bui sama-sama lavo nahu. Sawatipu nahu imbiku zi Al Masih, sizoho wa'ura

ulu imbina. Siazoho nawancuku mbouna zi ade woha sara'a rasu. **16:8** Salam ziru'u la Ampliatus, rameci ra ca'u va nahu vara sia sama-sama lavo nahu wa'ura savua lavo Ruma. **16:9** Karongga to'ipu salam do'a nahu zi Urbanus, lenga ndai ma karawi sama-sama lavo ndai ziru'u Al Masih. Salam do'a nahu rau ziru'u Stakhis rameci ra ca'u va nahu. **16:10** Salam ziru'u la Apeles. To'ana zi Al Masih wa'ura wara bukutina. Salam rau ziru'u keluarga Aristobulus, **16:11** ro ziru'u la Herodion. Sia sama suku bangsana lavo nahu. Ro salam rau ziru'u cina ra angi masama imbita ade keluarga la Narkisus. **16:12** Salam nahu ziru'u la Trifena ro la Trifosa ma karawi kapoda ade ziru'u Ruma, ro ziru'u la Persis rameci ra ca'u va nahu. Sia rau wa'ura karawi kapodana ade ziru'u Ruma. **16:13** Salam ziru'u la Rufus ro inana, ziru'u va nahu vune ina ndai nahu. La Rufus dou ma taho edezu dou rakazale va Ruma. **16:14** Karonggapu salam nahu ziru'u la Asinkritus, la Flegon, la Hermes, la Patrobas, la Hermas ro sara'ana cina ra angi masama imbi lavo siazoho. **16:15** Salam ziru'u la Filologus ro la Yulia; ziru'u la Nereus ro amancawana; zi la Olimpas ro ziru'u samenana dou ma'imbi ma sama-sama lavo siazoho. **16:16** Cua-cua salam meci angimu vune sa'e ra ari masama imbi zi Ruma Isa Al Masih. Sara'a ela Al Masih makarongga salam siazoho ziru'u nggomizoho. **16:17** Cina ra angi! Nahu maraho poda: Aina kabare zi dou-dou makamaina ncengga ra mbi'a ro makakacona imbi dou zi Ruma. Lampa rawi ede wati ncihi ncaona lavo au rawa'u tei zi nggomizoho. Kazo'o lavopu wekimu zi dou-dou vune ede. **16:18** Vara dou-dou ma karawi vune ede laina karawi ziru'u Al Masih Ruma ndaita, malaisi zi kamantakaina ade ndai siazoho. Kai siwi ro nggahi ra eli ma caru, siazoho tipuna dou-dou ma wati vade au-au. **16:19** Samenana dou nawa'ura vade va one nggomizoho mato'a zi ngoa ra tei mavoha Haba Mataho razi Ruma Hatalla. Ro nahu neo adeku zi lampa rawi ede mavoha nggomizoho. Nahu ne'eku loakuzu nggomizoho loamu timba ra lemba mavoha lampa rawi ma taho, ro sampulamu mavoha lampa rawi ma dava'e. **16:20** Ruma Hatalla ma mbei taho ra ntai ziru'u manusia, zimaroci wi'ina Ibilis ta awa mai va kuasamu ro makalelina. Raho-raho to'impa nggomizoho mbei ntuwu bareka va Isa Al Masih Ruma ndaita! **16:21** Timotius, lenga nahu, karonggana salam ziru'u nggomizoho. Ndede rauja

la Lukius, la Yason ro la Sosipater, ma sama suku bangsa lavo nahu. **16:22** Ma tuntina sura ake edezu nahu, Tertius. Nahu makaronggana salam kai sa'e ra ari ziru'u nggomizoho. **16:23** La Gayus manggadu salam ziru'u nggomizoho. Nahu ronggaku zi umana ro ela Ruma nami masambea rau ta ede. Erastus mabendahara kota, manggadu salam zi nggomizoho. Ndede rau cina ndai la Kwartus. **16:24** Raho-raho to'impa Ruma ndai Ruma Isa Al Masih mbeina bareka zi nggomizoho sara'ana. Amin. **16:25** Zese ra ntasa Ruma Hatalla! Sia mantau kuasa makatenggona imbi nggomizoho ncihi ncao lavo Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla rangoa ra kahaba va nahu mavoha Ruma Isa Al Masih. Nahu ngoa ra kahabaku, haba ede ma ncihi ncao lavo au rakatada va Ruma Hatalla; edezu mavoha nia Ruma Hatalla ma wa'ura ratu-ratu mba'a ntoina wati vade va dou. **16:26** Pala ake, kai raparenta va Ruma Hatalla ma ederahizi, nia ede wa'ura katada ro zi ngoa zi samenana bangsa kai ratunti va nabi-nabi, loakuzu siazoho sara'a imbi ro to'ana zi Ruma Hatalla. **16:27** Siaku Ruma Hatalla makese-kese weki-Na, Sia nawancuku loa timba ra lembana. Raho-raho to'impa Sia zi kazese ra kantasa santoi-ntoina kai ncai Ruma Isa Al Masih! Amin.

1 Korintus

1:1-3 Cina ra angi ela Ruma Hatalla zi Korintus! Nggomizoho wa'ura ou va Ruma Hatalla zimandazi ela-Na vara nggomizoho ntau Ruma Isa Al Masih masama-sama lavo samenana dou tave-ve ma nempa Ruma ndaita Isa Al Masih, edezu Ruma siazoho ro Ruma ndai rauja. Nahu, Paulus, ro cina ndai la Sostenes, mapamao loa to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih mbeina bareka lavo taho ra ntai zi ru'u va nggomizoho. Nahu tuntiku sura ake kai rasu Isa Al Masih, rahanta va ndai Ruma Hatalla ro kai rakane'e va ndai rau-Na. **1:4** Nahu matarima kasi ncau zi Ruma Hatalla mavoha nggomizoho, vara nggomizoho mawa'ura tarima rahama razi Ruma Hatalla kai ncai Ruma Isa Al Masih. **1:5** Vara nggomizoho mawa'ura ndazi ntau Al Masih, ndazi morimu ntau ra wara ade samenana lampa rawi. Loa ra tingi mavoha samenana nawancuku zeina, ro nggomizoho loamu tei loa ra tingi ede. **1:6** Ede nateiku va one haba mavoha Al Masih wa'ura ipi lu'u zeina zi ademu, **1:7** ndazina nggomizoho wati iumu kura kone savua bareka rau, wunga nggomizoho ngenamu Ruma ndaita Ruma Isa Al Masih mamai ro zi eda va samenana dou. **1:8** Ndai Al Masih zimajaga ro horuna nggomizoho sampe cumpukaina; loakuzu wakatu Sia mai mbalina, nggomizoho zi raka eda wati wara ma'ihamu. **1:9** Ruma Hatalla loa zi imbi poda. Siaku Ruma Hatalla ma wa'ura ouna nggomizoho zimandazi savua lavo ana-Na, edezu Isa Al Masih, Ruma ndaita. **1:10** Cina ra angi! Kai ngara Ruma ndaita Ruma Isa Al Masih, nahu maraho loakuzu nggomizoho sara'ana savua nggahi ra eli; vaiva wara mbi'a ra ncengga zi woha nggomizoho. Pavuapu nggomizoho kasavua weki, savua ade ro savua fiki rakananu. **1:11** Vara, dou-dou razi iwa ra weki Kloe mai ngoana zi nahu va one wara cence ncihi zi woha nggomizoho. **1:12** Ringa va nahu edezu va one zi ade woha nggomizoho wara ma nggahi, "Nahu vatu Paulus," wara rau ma nggahi, "Nahu vatu la Apolos," ma kalai manggahi, "Nahu vatu la Petrus," ma kalai wali manggahi, "Nahu vatu Al Masih." **1:13** Savua loaku Al Masih zi cengga-cengga! La Paulus wati madena zisalib zi ru'u nggomizoho! Nggomizoho rau watira kandeu karaso zi ru'u ndazikaimu anamori la

Paulus. **1:14** Syukura nahu wati kandeu karasoku kone savua dou zi ade weki nggomizoho, selasi la Krispus ro la Gayus. **1:15** Ai to'ina warakaina kone savua dou manggahi va one nahu wa'ura kandeu karasoku sia zimandazi anamori nahu. (**1:16** Oh io, la Stefanus ro iwa ra wekina, nahu romo makandeu karasona sizoho. Pala ari mai va ede, kawara va nahu, wati wara dou makalai wali rakandeu karaso va nahu.) **1:17** Al Masih nggaduna nahu laina zimakandeu karaso dou, malaisi zimangoa ra kahaba Haba Mataho razi Ruma Hatalla; ro ede rau pavua zi karawi va nahu kai wati kani loa ra vade nuntu ra nggahi sacara manusia, loakuzu kuasa razi made Al Masih zi salib wati lao ncauna. **1:18** Vara ziru'u va dou-dou ma lao aka ma'iha ra leli, haba mavoha made Al Masih zi salib cuma nuntu cowampa. Pala, zi ru'u va ndai rakasalama va Ruma Hatalla, haba ede ndazi cara Ruma Hatalla tei katada kai kuasa-Na. **1:19** Vara ade Alkitab, nggahi Ruma Hatalla, "Loa timba ra lemba dou maloa Nahu zimakakacona, ro loa ka'ao dou-dou mantau ilmu Nahu zimakamborana." **1:20** Auku onena dou-dou maloa ede? Auku onena dou-dou ma ntau ilmu? Auku onena sizoho mantau ilmu dunia ake? Ruma Hatalla wa'ura tei katadana va one loa timba ra lemba dunia ake edezu cuma nggahi cowampa! **1:21** Vara vuneve wali loana manusia, sia wati loana pata Ruma Hatalla kai ncai loa ndaina. Pala vara loa timba ra lemba Ruma Hatalla, ndazi ndai Sia loana mbei salama zi dou-dou ma imbi zi Sia kai ncai haba rawa'a rangoa va nami rawi'ikai nggahi cowa va dunia. **1:22** Dou Yahudi naraho pavuaku visa ra guna zi ru'u bukuti ro dou Yunani nakapentiku loa timba ra lemba dunia ake. **1:23** Pala ndaita ake cuma ngoa ra kahabata Al Masih mamade zi salib. Haba ede nasingguku ade dou Yahudi, ro nawi'ikaiku nggahi cowa va dou-dou malaina Yahudi. **1:24** Pala zi ru'u va dou-dou rawa'u ou va Ruma Hatalla -- nataho dou Yahudi ro dou malaina Yahudi -- haba ede edezu cara Ruma Hatalla tei rakatadakaina kuasa ro timba ra lemba-Na. **1:25** Vara ma tada sampula zi Ruma Hatalla, edezu mawancuku loa timba ra lemba ntwi kaisi loa timba ra lemba manusia; ro ma tada rome zi Ruma Hatalla, edeku mancewi tenggo ntwi kaisi tenggo ra wale manusia. **1:26** Cina ra angi! Kawarapu vuneku ka'ada'amu wakatu Ruma Hatalla ouna nggomizoho. Cuma

sato'imp'a razi ade weki nggomizoho ma loa timba ra lemb'a, atao mantau kuasa atao ma'ese vora kai ntanda va manusia. **1:27** Vara poda Ruma Hatalla sangaja kazalena ma wi'ikai va dunia ake sampula, loakuzu dou-dou maloa ndazi maja. Ro Ruma Hatalla nakazale rauku ma mapu ra rome rawi'ikai va dunia ake, loakuzu dou-dou ma na'e kante'e ndazi maja. **1:28** Ruma Hatalla kazalena dou rawi'i ka'awa va dou, rakavawa ra katuna va dou, ro ma wati wara onena rawi'ikai va dunia ake, loakuzu Ruma Hatalla kalelina rawi'ikai mapenti va dunia. **1:29** Ade ndedekaina wati wara kone savua dou maloa kasombo weki zi tando Ruma Hatalla. **1:30** Ndai Ruma Hatalla ma kandazina loakuzu nggomizoho savua lavo Ruma Isa Al Masih. Kai ncai Al Masih, ndai kandazina loa timba ra lemb'a, ro kai ncai Sia rau Ruma Hatalla kandazina ndai ncihi taho mbali lavo weki ndai-Na, kandazina ndai ela-Na rakalaina, ro hori kalosana ndaita. **1:31** Ndazi, vune ratunti ade Alkitab, "Dou ma ne'e kabangga weki, pavuaku banggakaina au rakarawi va Ruma."

2:1 Cina ra angi! Aipu nahu maiku zi nggomizoho ro ngoa ra kahabaku zi nggomizoho mavoha nia Ruma Hatalla ma watipu vade va dunia, nahu wati kaniku timba ra lemb'a dunia ake atao nuntu ra nggahiku ma caru-caru. **2:2** Vara nahu wa'ura nia poda va adeku va one salama nahu wara sama-sama lavo nggomizoho, nahu wati zimangoa au-au, selasi mavoha Ruma Isa Al Masih; va one Sia wa'ura made zi salib. **2:3** Wakatu nahu wara ade woh'a nggomizoho, nahu mapu ra rome ro vivi va dahuku. **2:4** Haba rakarongga va nahu zi nggomizoho wati rakarongga va nahu kai nggahi ra eli ma loa weha ade vatu timba ra lemb'a manusia. Nahu karonggaku ede kai cara ma bukutina va one Roh Allah mantau kuasa. **2:5** Nahu karawi ndedekai, loakuzu imbi nggomizoho zi Al Masih wati kai dasa timba ra lemb'a manusia, malaisi kai dasa kuasa Ruma Hatalla. **2:6** Konena ndede, zi ade weki dou-dou ma mori ra woko imbina wa'ura tenggo poda, nahu poda ranuntuku mavoha loa timba ra lemb'a. Pala timba ra lemb'a ake laina timba ra lemb'a dunia, atao timba ra lemb'a dou-dou ma kuasa jamana ake, ma kuasana zimambora. **2:7** Timba ra lemb'a rikatada va nahu ede, edezu timba ra lemb'a razi Ruma Hatalla. Timba ra lemb'a ede

wati vade va dunia, pala Ruma Hatalla wa'ura sadiana zi ru'u sana taho ra ntaikai ndaita sawatipu kandazina dunia ake. **2:8** Wati wara kone savua dou zi ade weki dou-dou makuasa jamana ake ma vade mavoha timba ra lemba ede. Vara, nggara nawa'usi vade va sizoho tantu sizoho wati zimasalib Ruma ma zese ra ntasa ede. **2:9** Pala mapoda lampa rawi ede edezu vune ratunti ade Alkitab, "Au rawati parana eda ro ringa va manusia, ro wati parana wontu rauna ade fiki ra kananu manusia, edeku zi sadia wea va Ruma Hatalla zi ru'u va dou-dou ma meci ra ca'u Sia." **2:10** Pala Ruma Hatalla wa'ura katadana zi ndaita kai kanina Roh-Na. Roh Allah ede natio kavaeku samenana au-au, sampe zi nia Ruma Hatalla kone ma ipi cili weki rau. **2:11** Vara ma vade isi ade savua-vua dou edezu roh ndai dou ede. Ndede rau mavoha Ruma Hatalla. Ma vade isi ade Ruma Hatalla edezu Roh ndai Ruma Hatalla! **2:12** Ro ndai wati rambei roh dunia ake, malaisi Roh razi Ruma Hatalla, loakuzu vade sara'a va ndaita rambei va Ruma Hatalla zi ru'u ndaita. **2:13** Vara ndedena, ngoa kavaesi va nami lampa rawi mavoha Ruma Hatalla zi dou-dou ma ntau Roh Allah, nami wati ngoa ra katadamu watu timba ra lemba manusia, malaisi watu ngoa ra tei va Roh Allah. **2:14** Dou ma wati ntau Roh Allah, wati loana tarima au rakatada va Roh ede. Vara ru'u dou ede lampa rawi-lampa rawi ede vune lampa rawi masampulampa. Dou ede wati loana ka'ao, vara lampa rawi-lampa rawi ede cuma loa zi nilai kai ade maraso. **2:15** Dou ma ntau Roh Allah naloa nilai samenana au-au, pala wati wara kone savua dou maloana nilai sia. **2:16** Ade Alkitab ratunti; "Couku ma vade fiki ra kananu Ruma? Ro couku maloana ngoa ra tei kataho Sia?" Ndaimpa ma ntau fiki ra kananu ma sama lavo Al Masih!

3:1 Cina ra angi, sapodakaina nahu wati loaku nuntu ra nggahi lavo nggomizoho vune lavo dou mantau Roh Allah. Nahu cuma loa nuntu ra nggahi lavo nggomizoho vune lavo dou ma mbuipu mori watu kane'e dunia; vune dou ma mbuipu to'i kea ade imbina zi Al Masih. **3:2** Ntoina nahu cuma loaku mbei zi nggomizoho ngaha ra nono zi ru'u va ana dou to'i kea, laina ngaha ra nono dou mana'e; vara nggomizoho watipu tenggo tahomu zi ru'u va ede. Pala ake rau nggomizoho mbuipu wati tenggomu zi ru'u va

ede, **3:3** vara nggomizoho mbuipu mori vatumu tabe'a manusia. Vara nggara nggomizoho mbuipu hiana ade ro ncao lavo savua lavo savua dou, ede natei katadaku va one nggomizoho mbuipu mori vatumu tabe'a manusia, vune dou-dou ma watipu pata Ruma Hatalla? **3:4** Nggara warasi ma nggahi, "Nami vatu la Paulus," ro ma kalai manggahi, "Nahu vatu la Apolos," savua ede laina nakatadaku va one nggomizoho ruku ra rawimu vune dou-dou dunia? **3:5** Sapodakaina cousi la Apolos ede? Ro cousi la Paulus? Nami cuma ada ra ela Ruma Hatalla, ma wa'ura zende ra wa'a nggomizoho ru'u imbikaimu zi Al Masih. Nami cuma kalampamu taki rambei va Ruma Hatalla zi cua-cua ndai nami. **3:6** Nahu mangguza la Apolos mavuina, pala ndai Ruma Hatalla ma kawokona rangguza ra congge. **3:7** Ndazi ma penti edezu Ruma Hatalla, vara Siaku ma kawokona. Ma ngguza ro ma vuina wati pentina; **3:8** zuana ede samampa. Cua-cua zimatarama ufa mancihi ncao lavo ramakina. **3:9** Nami edezu dou-dou ma sama-sama karawi zi ru'u Ruma Hatalla; ro nggomizoho edezu vune oma Ruma Hatalla. Nggomizoho edezu vune gedu Ruma Hatalla rau. **3:10** Kai loamu rambei va Ruma Hatalla, nahu kai maloa poda tu'u uma wa'ura tohoku dasa zi ru'u uma ede, ro dou makalai matu'u uma ese wawo dasa ede. Sanikina dou pavuaku tio kavaena vuneku sia tu'una ese wawo dasa ede. **3:11** Vara ndai Ruma Hatalla wa'ura toho wi'ina Ruma Isa Al Masih kai savuampa dasa zi ru'u uma ede; wati wara dasa ma kalai. **3:12** Wara ma katu'u ese wawo dasa ede kai kanina masa, wara ma kani salaka, wara ma kani wadu mata, wara rau ma kani haju, mpori mango atao rapa. **3:13** Hasi rakarawi va sanikina dou zimatada pea wakatu Al Masih mai mbalina. Vara ainaina ede afi zimakandazina hasi rakarawi va cua-cua dou zimatada. Afi zima'uji ro makatantuna taho ra ihana hasi rakarawi ede. **3:14** Nggara uma ratu'u va dou ese wawo dasa ede tahana raka'a va afi, dou ede zimatarama hadiana. **3:15** Pala nggara hasi rakarawi va dou ede ngga'ana, sia zimarugi; ndai sia zimasalama, pala vune dou ma losa lampa vatu afi. **3:16** Savua mavade va nggomizoho va one nggomizoho edezu Bait Allah? Ro va one Roh Allah mangge'e ze'i ade nggomizoho? **3:17** Nggara warasi dou ma ka'iha Bait Allah, Ruma Hatalla rau zimaka'ihana dou ede. Vara Bait Allah edezu rakalai zi ru'u Ruma

Hatalla mpoampa, ro nggomizohoku uma ede. **3:18** Aina wara kone savua dou makeko weki ndaina. Nggara warasi dou zi ade weki nggomizoho ma'iu wekina loa timba ra lemba vatu ukura dunia ake, dou ede pavuaku ndazi sampulana, loakuzu sia ndazi poda-poda loa timba ra lemba. **3:19** Vara rawi'ikai va dunia loa timba ra lemba edezu sampula zi ntanda va Ruma Hatalla. Ade Alkitab ratunti, "Ruma Hatalla makumpana dou-dou maloa timba ra lemba ade loa ra vade ndai sizoho." **3:20** Wara ra tunti ndake rau, "Ruma navadeku va one fiki ra kananu dou-dou maloa timba ra lemba edezu fiki ra kananu ma wati wara onena." **3:21** Vara ndedena, aina wara kone savua dou maroi ro hanta manusia, vara samenana wa'ura mbei ndazi ntaumu: **3:22** la Paulus, la Apolos, la Petrus, dunia ake, mori ra woko ro made, jamana ake atao jamana ma kento, samenana edezu ntaumu. **3:23** Ro nggomizoho edezu ntau Al Masih, ro Al Masih ntau Ruma Hatalla.

4:1 Wi'ikaipu nami dou-dou makarawi wea zi ru'u Al Masih, ma ntau su'u ra tundu mangoa ra kahabana nia-nia Ruma Hatalla ma watipu vade va dunia. **4:2** Ma saramba-rambakaina zi raho pavua razi dou makarawi vune ede edezu va one sia to'a zi rumana. **4:3** Ru'u va nahu, wati vunena au zi kananu va nggomizoho -- atao cou-cou rau -- mavoha weki nahu. Mala au rakananu va ndai nahu mavoha weki ndai nahu rau wati ndazi masa'ala. **4:4** Nahu wati iuku ncara ade lampa rawi au-au rau, pala ede laina bukuti va one nahu poda wati ncaraku. Ndai Ruma makatantuna nahu mancara atao wati. **4:5** Vara ndedena, va watipu wakatuna, aina nggomizoho roci-roci katantumumu va one savua dou mancara atao wati. Ngenapu sampe mai Ruma peade. Siaku zimahenggana sara'a rahasia-rahasia ma cili weki ze marindi poda. Siaku zimawujana sara'a nia rawi'i ze ade manusia. Ziwakatu ede ampona sanikina dou tarimana razi Ruma Hatalla roi ra wadi mapatu zi tarimana. **4:6** Cina ra angi! Ziru'u paralu va nggomizoho, nahu wa'ura kalampa sara'aku zi la Apolos ro zi weki ndai nahu. Makasuna loakuzu razi conto nami ede nggomizoho maloaku tana'o auku aona nggahi ra eli nahu, "Nentipu zi atora mawara." Ade ndedekaina wati wara kone savua dou ade weki nggomizoho maloa kabangga wea savua

dou, edempara kavawa ra katuna ma kalai. **4:7** Cou ma rakandazina nggomizoho ese mai va dou makalai? Savua lainsi samenana au-au nggomizoho ratarimamu razi Ruma Hatalla? Ndazi, vavauku ne'ekaimu kasombo weki, vune-vuneta au ma wara zi nggomizoho ede laina rambei? **4:8** Poda nggomizoho watizu paralu au-au wali! Nggomizoho wa'ura ntau ra wara! Nggomizoho wa'ura ndazi sangaji! Ro nami wati. Nawancuku tahona nggara nggomizoho poda-poda wa'ura ndazi sangaji, loakuzu nami loa parenta sama lavo nggomizoho. **4:9** Vara vatu kananu nahu, nami rasu-rasu, wa'ura kandazi va Ruma Hatalla kai zintanda zi tando manusia ro zi samenana mala'eka. Nami vune dou-dou rakavawa ra katuna ravavu kai hukuma made zi tando dou mamboto ro zi katau-tau va dunia. **4:10** Vara Al Masih, nami edezu dou ma sampula, ro nggomizoho dou ela Al Masih ma loa! Nami mapu ro rome, nggomizoho tenggo! Nami zikasungge-sungge, ro nggomizoho ziroi ra hanta! **4:11** Sampe wakatu ake nami ma'iu sarahizo ro mango wo'o; kani ra lombo nami ma wara zi sarumbu mpoampa; dou makancoki nami; nami wati ntaumu hizi zi ngge'ekaimu; **4:12** nami karawi kapodamu ade zi ngupakaimu ngaha. Nami sumpasi va dou, nami macolana kai bareka; nggara nami rakancoki, nami masaba; **4:13** nggara dou manuntu ka'iha-iha nami, nami macola cepe kai nggahi ra eli ma caru. Nami wati ncewi razi safi'i dunia ake; sampe wakatu ake nami mbuipu wi'ikai vune safi'i dunia. **4:14** Nahu tuntikaiku ake zi nggomizoho laina zi kamajakai nggomizoho, pala zi ngoa ra tei katahoku nggomizoho vune ana-ana ndaiku. **4:15** Vara nahura ma ndazi ama nggomizoho, konena kombisi kai dou ela Al Masih, nggomizoho mawa'ura ntau sampuru riwu guru. Zi ade morimu kai dou-dou ma wa'ura savua lavo Al Masih, nahu ma ndazi ama zi ru'u va nggomizoho, vara nahu ma wa'a Haba Mataho mavoha Al Masih zi ru'umu. **4:16** Vara ndedena nahu maraho poda loakuzu nggomizoho vatumu conto nahu. **4:17** Zi ru'u ede nahu wa'ura nggaduku la Timotius zi nggomizoho. Kai mavatu Al Masih, sia vune ana ndai nahu rameci ra ca'uku. Sia loa zi imbi. Pea sia zimakawara nggomizoho mavoha cara mori ravatu va nahu sawa'u va imbiku Al Masih, edezu cara mori ratei va nahu zi sanikina ela Ruma tave-ve rau. **4:18** Pila-pila dou zi ade wekimu wa'ura ndazi sombo, vara

kacai va sizoho nahu wati zimamai zi nggomizoho. **4:19** Pala nggara nakausi va Ruma nahu zimamai rau zi nggomizoho wati nto walina. Pea wakatu ede nahu zima'eda rau auku zi loa karawi va dou-dou ma sombo ede; laina nggahi ra eli sizoho mpoa. **4:20** Vara Karaja'an Allah laina nuntu ra nggahi mpoa, malaisi mori kai kuasa Ruma Hatalla. **4:21** Ndazi kazalempa au ra'ipi ne'e va nggomizoho! Savua nggomizoho mane'e nahu zimamai tei nggomizoho kai toku atao nahu mamai tei kai nggahi ra eli manari ro meci ra ca'u?

5:1 Nahu sapodakaina wa'ura tarimaku ncundu va dou va one ade weki nggomizoho wara rawi masampu ra nggele ma wa'ura ipi lalo: Wara razi weki nggomizoho ma jina lavo ina cempena. Dou-dou ma wati pata Ruma rau wati karawina vune ede! **5:2** Konena ndede, nggomizoho mbuipu ese ademu. Sapodakaina nggomizoho pavuaku ncoki ade, ro kalosapu ra'ade woha nggomizoho dou ma karawi lampa rawi ede. **5:3-4** Kai sarumbu kasa nahu zo'o razi nggomizoho, pala kai ade mpida nahu wara zi woha nggomizoho. Ndazi, nahu ne'eku karawi vune-vuneta nahu wara zi woha nggomizoho, "Kai nggara Ruma Isa Al Masih, nahu makatadana va one dou ma wa'ura karawi-rawi ma ndede ipi sampu ra nggele, pavua zi hukum!" Nggara nggomizoho kavorosi wekimu, wi'ikaipu nahu wara zi woha nggomizoho, ro kai kuasa Ruma ndaita Isa, **5:5** pavuapu zonggo va nggomizoho dou ede zi ru'u va Ibilis loakuzu sarumbu dou ede lelina ro ade ndedekaina rohna zikalalama wakatu Ruma mai mbalina. **5:6** Wati patuna nggomizoho iumu sombo. Kombisi nggomizoho wa'ura vademu ranggahi va dou matua-tua, "Vuha ma sato'i nakandaziku sara'a rancambu ndazi teka!" **5:7** Paki wa'upu vuha ma nto ede, edezu vuha dosa, loakuzu nggomizoho ndazi vune adona ma vou, raso razi vuha dosa ma nto, ro nahu kavade va one nggomizoho poda ndedemu. Vara, Aruraja Paskah ndai wa'ura sadia, vara Al Masih ma ndazi jimba Paskah ndaita, wa'ura korobakai. **5:8** Ndazi, mai ndaita kandihaku ngaha Aruraja ndai ede kai roti ma wati wara vuha, edezu roti ma ndazi tanda raso ra asalina lavo sara'a ma ncihi ncao zi ade Ruma Hatalla. Aina ndai kandihata Aruraja Paskah ede kai roti ma wara vuha ma nto, edezu vuha dosa ro rawi

ma'iha ra davae. **5:9** Zi ade sura nahu ma uluna, ngoa va nahu zi nggomizoho loakuzu aina rewomu lavo dou masampu ra nggele. **5:10** Ma Aona nggahi nahu laina dou masampu ra nggele atao mana'e ade, atao makukukeko atao manemba berhala masama sakali wati patana Ruma Hatalla. Laina! Nahu laina makasuku zi sizoho; vara nggara nggomizoho pavua kazo'omu weki lavo sizoho, ndazi tantu nggomizoho paralu losa mpoimu razi dunia ake. **5:11** Aona nggahi nahu edezu, nggomizoho aina rewo lavomu dou ma mangaku wekina dou ela Al Masih, pala dou ede masampu ra nggele, atao na'e ade, atao manemba berhala, atao maca'u nuntu ka'iha dou makalai, atao maca'u mawu, atao mampanga. Kone doho ngaha lavo dou ede ai rauna! **5:12-13** Poda paresa ncihi ra ncara dou-dou malaina ela Al Masih ede laina urusan nahu. Ndai Ruma Hatalla zimaparesa ncihi ra ncara sizoho. Pala mavoha anggota-anggota elamu, savua laina ndai nggomizohosi zimaparesa ncihi ra ncara sizoho? Ade Alkitab ratunti, "Katesapu dou ma'iha ra davae zi ade weki nggomizoho."

6:1 Vavau warakaina zi ade weki nggomizoho ma disa lao aka hakim ma wati pata Ruma Hatalla, zi da'awakaimu cina ra angi masama imbi, nggara sia nancaosi lavo cinana ede? Vavauku sia wati rahokaina ela Ruma Hatalla makanggorina parakara ede? **6:2** Savua nggomizoho wati vademu va one ela Ruma Hatalla zimaparesa ncihi ra ncara dunia ake? Ndazi, nggara podasi nggomizoho zimaparesa ncihi ra ncara dunia ake, savua nggomizoho wati sanggomu kanggori parakara-parakara pengadila ma wati wara aona? **6:3** Savua nggomizoho wati vademu va one ndai zima'adina mala'eka-mala'eka? Ncewi wali parakara mori ra woko sanai-nai! **6:4** Ndazi nggara wontusi parakara-parakara vune ede, savua nggomizoho mada'awaku zi dou-dou ma wati wara vora sama sakali ade ela Ruma? **6:5** Wancuku kamaja weki! Tantu zi ade weki nggomizoho wara savua dou ma loa poda timba ra lemba zimakanggori cence ncihi zi weki nggomizoho ma sama-sama ela Al Masih! **6:6** Pala zi ade weki nggomizoho malo'o ra da'awa parakara cinamu masama-sama imbi zi dou ma laina ela Al Masih! **6:7** Aina kone lao wa'a parakaramu zi dou malaina ela Al Masih; warana cence ncihi zi ade weki nggomizoho wa'ura ndazi

koa zi ru'u nggomizoho. Nancewi tahopu karawina zi nggomizoho mawati adi, atao karugina! **6:8** Pala ndai nggomizoho ma karawi zi dou makalai kai wati adi. Ndai nggomizoho rauku ma karugi dou makalai. Ro ede karawi va nggomizoho zi cina ra angimu masama imbi! **6:9** Savua mavade va nggomizoho va one dou-dou ma wati watu kane'e Ruma Hatalla, wati zimandazi anggota Karaja'an Allah? Aina vohakai va tipu! Dou-dou ma karawi sampu ra nggele, dou-dou ma nemba berhala, ma jina, makarawi lampa rawi zimajakai zi sama siwe atao sama mone, **6:10** ma mpanga, ma na'e ade, ma ca'u nono zi mawukai, ma ca'u nuntu ka'iha dou makalai, ro ma gisi ntau dou makalai -- samenana dou vune ede wati zimandazi anggota ela Karaja'an Allah. **6:11** Pila-pila dou zi ade weki nggomizoho ntoina ruku ra rawimu vune ede. Pala ake nggomizoho wa'ura cola wea, zikaraso razi dosa ro zi kancihi zi ade ngara Ruma Isa Al Masih ro vara kuasa Roh Allah. **6:12** Wara ma nggahi va one sanikina dou loa karawi sara'a au-au. Pala zi ru'u va nahu wati sara'ana mawara one. Ndazi konena nahu loa karawi au-au, pala nahu wati ne'eku co'o sarumbuku zi kuasakai va au-au. **6:13** Wara rau ma nggahi va one ngaha ra nono edezu zi ru'u va loko, ro loko rasadia ru'u ngaha ra nono. Pala sara'a zuana ede zi kani kambora va Ruma Hatalla. Sarumbu manusia wati loa zikani ru'u warakai campo angi ma sampu ra nggele, pala cuma ru'u karawi wea zi ru'u Ruma. Ro Ruma zimajaga ra sandaka sarumbu ede. **6:14** Ruma Hatalla wa'ura kamorina Ruma Isa razi madena, ndede rau Ruma Hatalla zimakamori ndaita kai kuasa-Na. **6:15** Cina ra angi mavadeku va one sarumbumu edezu anggota sarumbu Al Masih. Ndazi, savua loaku nahu maweha savua anggota sarumbu Al Masih edempara kandazi kai anggota sarumbu savua dou masunda? Sakali-kali wati! **6:16** Atao kombi nggomizoho watipu vademu va one dou ma campo lavo savua dou masunda, nandazi savua lavo dou masunda ede! Vara ade Alkitab ratunti, "Zuana ede nandazi savua." **6:17** Pala dou ma kasavua wekina lavo Ruma, Roh Ruma lavo roh dou ede nandazi savua. **6:18** Kazo'o lavopu wekimu ruku ra rawi ma sampu ra nggele. Vara sara'a dosa makalai rakarawi va dou, ndazina ari mai va sarumbu dou ede. Pala dou ma karawi ma sampu ra nggele, aona karawina dosa zi ru'u va sarumbu ndaina. **6:19** Nggomizoho pavuapu

vademu va one sarumbumu edezu hizi ngge'ekai Roh Allah. Roh ede ngge'e ze nggomizoho. Ro ndai Ruma Hatalla ma mbei Roh ede zi nggomizoho. Sarumbu nggomizoho laina ntau ndaimu. Ede ntau Ruma Hatalla. **6:20** Ruma Hatalla wa'ura welina nggomizoho ro wa'ura cola kanggorina. Vara ndedena, kanipu sarumbumu sandede pahuna ndazina Ruma Hatalla zi kazese ra kantasa.

7:1 Ake nahu ne'e nuntu mavoha masa'ala rapehe va nggomizoho ade suramu. Nggara savua dou mone wati nikana, ede taho. **7:2** Pala vaiva wati voha va goda zi karawikai lampa rawi ma wati patu, ncewi tahopu sanikina dou mone ntauna wei ndaina. Ro sanikina dou siwe ntauna rahi ndaina. **7:3** Rahi pavuaku kalampana zi pavua karawi kai rahi kaina zi ru'u weina, ro wei pavuaku kalampana zi pavua karawi kai wei kaina zi ru'u rahina; cua-cua kalampana zi pavua karawi zi ru'u makalaina. **7:4** Wei wati ntauna kuasa zi sarumbu ndaina; ma ntau kuasa zi sarumbuna edezu rahina. Ndede rau rahi wati ntauna kuasa zi sarumbu ndaina; ma ntau kuasa zi sarumbuna edezu weina. **7:5** Aina kazo'omu weki savua lavo savua dou sacara rahi ra wei. Loa ru'u samporo wakatu, sura wekina zuana ede wa'ura sama-sama satuju. Ade ndedekaina cua-cua loa do'a kai wati wara mahako. Pala sawa'u va ede, pavuapu nggomizoho mbali cua zen kai cara rahi ra wei. Nggara watisi ndedena, pea nggomizoho loa vatu siwi va roh seta, vara nggomizoho wati wa'umu taha nawasu. **7:6** Nahu nggahiku ake laina kai parenta, pala kai ngoa ra tei kataho. **7:7** Sapodakaina nahu ncewi ca'uku nggara sara'a dou ndazi vune nahu. Pala cua-cua wa'ura tarima rambei va Ruma Hatalla. Savua dou mantau bareka ra mbei ake, ma kalai mantau bareka rambei ede. **7:8** Zi ru'u va dou-dou ma watipu nika ro zi ru'u va dou-dou siwe ma wa'ura mbaru mboha, akeku ngoa ra tei kataho va nahu: Nancewi tahopu nggomizoho ngge'empa mori kesemu vune nahu. **7:9** Pala nggara nggomizoho wati wa'umu tapa nawasu, nggomizoho tahopu nikamu. Vara nancewi tahopu nggomizoho nikamu nggara nawasu panamu dawa'u taha. **7:10** Ziru'u va siazoho ma wa'ura nika, ake parenta nahu: (Sapodakaina laina nahu ma mbei parenta ake, pala Ruma.) Savua dou siwe ma wa'ura nika aina wi'i paki rahina.

7:11 Pala nggara wa'usi wi'i paki va sia rahina, sia pavuaku wati ntau rahi mbali, atao mbali zi rahina. Ro rahi wati loana wi'i weina. **7:12** Zi ru'u va ma kalai-lai, ngoa ra tei kataho va nahu edezu: -- ake ngoa ra tei kataho va ndai nahu, laina Ruma -- nggara savua dou ela Al Masih kawaina savua dou siwe ma wati imbi zi Al Masih, ro weina ngawa mori sama lavo sia, dou ede wati loana wi'i weina. **7:13** Ro nggara dou siwe ela Al Masih karahina savua dou ma wati imbi zi Al Masih, ro rahina ede satuju mori sama lavo sia, ndazi weina ede wati loana wi'i rahina. **7:14** Vara rahi ma wati imbina napatuku zimandazi anggota ela Ruma Hatalla vara nikana lavo wei ma wa'ura ndazi ntau Ruma Hatalla. Ndede rau wei ma wati imbi patu zimandazi anggota ela Ruma Hatalla, vara nikana lavo rahi ma wa'ura ndazi ntau Ruma Hatalla. Nggara watisi ndedena, ana-ana sizoho tantu vune ana-ana makafi, sapodakaina ana dou to'i-to'i ede wi'ikai anggota ela Ruma Hatalla! **7:15** Pala nggara dou ma wati imbi ede wi'i pakina wei atao rahina ma ela Al Masih, aina tapamu sia. Ade lampa rawi ake nggomizoho hori weki, vara Ruma Hatalla nane'e loakuzu nggomizoho mori kai taho-taho. **7:16** Vara nggomi kai wei -- ma wa'ura imbi zi Ruma -- vuneku Nggomi loakaimu vade pasti va one nggomi wati loamu kasalama rahimu? Ndede rau nggomi rahi ma'ela Al Masih, vuneku nggomi loamu vade kai pasti va one nggomi wati loamu kasalama weimu? **7:17** Pavuapu cua-cua ndai atona mori ra wokona vatu razende ra wa'a va Ruma vune wa'ura katantu va Ruma Hatalla ziru'una wakatu Ruma Hatalla ouna zima'imbi zi Sia. Edeku atora ratei va nahu zi sanikina ela Ruma. **7:18** Ibara ndake, nggara savua-vua dou wa'ura suna aipu wakatu sia tarimana ou va Ruma Hatalla, ndazi aina dou ede ne'ena kambora tanda-tanda suna ede. Ndede rau nggara savua dou rawatipu suna wakatu sia tarimana ou va Ruma Hatalla, aina dou ede rahona suna. **7:19** Vara vatu atora suna atao wati vatu, zuana sama-sama wati ntauna ao au-au. Ma penti edezu vatu parenta-parenta Ruma Hatalla. **7:20** Pavuaku sanikina dou ngge'empa mori ade ka'ada'an vune aipu sia tarimana ou va Ruma Hatalla. **7:21** Nggara wakatu nggomizoho zi'ou, nggomizoho edezu savua dou ada, edera nggomizoho susamu fikira kananu lampa rawi ede. Pala pea nggara nggomizoho rakamu ncai zimahori weki, kanipu ncai ede. **7:22**

Vara savua dou ada ma wa'ura imbi zi Ruma, edezu dou Ruma ma hori weki, ro savua dou mahori weki ma wa'ura imbi zi Ruma, edezu ada Al Masih. **7:23** Ruma Hatalla wa'ura welina nggomizoho ro wa'ura cola kanggorina. Vara ndedena, aina nggomizoho zonggomu weki ru'u zimandazi ada manusia. **7:24** Ndazi cina ra angi konena vuneve wali ka'ada'amu wakatu zi'ou, pavuapu nggomizoho ngge'empa morimu vune ede sama-sama lavo Ruma Hatalla. **7:25** Ake mavoha dou-dou ma watipu nika. Mavoha lampa rawi ede, nahu wati tarimaku parenta au-au razi Ruma. Pala kai dou ma vara rahama Ruma patu zi imbi, nahu kane'e ngoa ra tei kataho. **7:26** Kawarasi samenana susa ra ncoki ma zi dahukai ake, iu va nahu ncewi tahopu nggara dou ede ngge'empa kalampana mori vune ka'ada'ana ake. **7:27** Nggara nggomizoho mawa'usi ntau wei aina usahamu hori weki lavo weimu ede. Nggara nggomi watipu ntaumu wei edera ngupa wei. **7:28** Pala nggara nggomizoho manikasi, ede laina dosa. Ndede rau nggara savua dou sampela siwe nikana, laina aona sia dosa. Cuma, sizoho ma nika ede zimasatando angi lavo mboto susa ra ncoki. Ro ne'e va nahu nggomizoho wati voha va susa ra ncoki ede. **7:29** Aona nggahi nahu ndake, cina ra angi: Ndai wati ntauta wakatu mamboto wali. Tampu'u ake, sanikina dou ma wa'ura ntau wei pavuapu mori vune-vuneta sia watipu wara weina; **7:30** dou ma nangi, mori vune-vuneta sia wati susa adena; dou ma hari, vune-vuneta sia wati zihi adena; dou ma wa'ura weli, vune-vuneta sia wati ntauna au-au; **7:31** ro dou ma kani barang-barang ade lampa rawi-lampa rawi dunia, pavuapu mori vune-vuneta sia wati karepo va lampa rawi ede. Vara watizu nto walina dunia ake, ade ka'ada'ana zi wakatu ake, zimambora! **7:32** Ne'e va nahu loakuzu nggomizoho hori weki razi susa ra ncoki. Dou ma wati ntau wei nakasavuampa fiki ra kananuna zi lampa rawi mavoha Ruma, vara sia nane'e kasana Ruma. **7:33** Pala dou ma wa'ura ntau wei zimamboto fiki ra kananu lampa rawi dunia ake, vara sia nane'eku kasana wea ade weina; **7:34** ndazikaina fiki ra kananuna wa'ura ncengga-ncengga. Savua dou siwe ma wati ntau rahi, atao savua dou siwe sampela, zimamboto fikira kananu zilampa rawi mavoha Ruma, vara sia nane'eku sarumbu ra nawana ndazi ntau Ruma Hatalla. Pala savua dou siwe ma wa'ura ntau rahi, nakasavuaku fiki ra kananu zi lampa

rawi dunia ake, vara sia nane'e kasana wea ade rahina. **7:35** Nahu tuntikaiku samenana ede ru'u tahokai ndai nggomizoho, laina ne'eku kanta ake ro ede. Zi ne'e va nahu loakuzu nggomizoho karawipu ma poda ra patumpa, ro loakuzu nggomizoho kasavuamu fiki ra kananumu zi Ruma. **7:36** Nggara savua dou iuna weki wati kalampana ma patu ra ambi zi ru'u dou sozina, nggara sia watisi wa'una taha nawasuna, ro sia iuna paralu nika lavo dou sampela siwe ede, co'opu sia karawina au ma zi'iuna taho. Sia wati dosana, nggara sizoho nanikasi. **7:37** Pala nggara savua-vua dou wa'ura wehana kaputusanana ze adena, ru'u wati zimanika lavo dou sozina ro ranggahina ede wati kai pakasa, ndazi rakarawina ede taho, sura sia tenggona karawi ede. **7:38** Sapodakaina, dou ma nika taho ruku ra rawina, ro dou ma wati nika ncewi taho wali ruku ra rawina. **7:39** Savua dou siwe ma wa'ura nika nasavua lavo rahina cuma santoi mori rahina. Nggara wa'usi made rahina, dou siwe ede loa nika wali lavo dou raca'una; sura rahina ede dou ela Al Masih. **7:40** Pala sia nancewi laba nggara sia wati nika walina. Ede kananu ndai nahu, pala iu va nahu va one ranggahi va nahu ede edezu kai kuasa Roh Allah.

8:1 Ake mavoha ngaha ra nono rambei kai zonggo rambei zi berhala. Ncihi romo vune nggahi dou, "Ndai sara'a wa'ura loa." Pala loa ra vade nandawiku dou ndazi sombo, pala meci ra ca'u nakatahoku weki dou. **8:2** Dou ma kacai va one sia mboto vadena, sapodakaina watipu vadena ma sazei-zeina. **8:3** Pala dou ma poda-poda meci ra ca'u Ruma Hatalla, sia pata va Ruma Hatalla. **8:4** Mavoha masa'ala ngaha ra nono rawa'u zonggo rambei zi berhala, ndai tavade va one berhala nakatadaku au sapodakaina mawati wara. Ro ndai tavade rauku va one Ruma Hatalla cuma savuampa; wati wara ma kalaina. **8:5** Mboto romo rau ratangarakai berhala ro ruma; nataho ma wara ese langi ro ma wara ese wawo dunia. **8:6** Pala zi ru'u va ndai, Ruma Hatalla cuma savuampa. Sia Ama ma kandazi samenana. Zi ru'u Siampa ndai mori. Ro Ruma cuma savua rau, edezu Ruma Isa Al Masih. Kai ncai Sia samenana rakandazi, ro vara Sia ndazi ndaita mori. **8:7** Kone ade ndedekaina, wati sara'a dou mavadena lampa rawi ede. Wara ma ntoina mabiasa nemba berhala. Ndazi, vara ndedena sampe ake

rau sizoho mbuipu iuna va one ngaha ra nono, rawa'u zonggo ra mbei zi ru'u berhala, edezu ngaha ra nono berhala. Ndazi ngahasi va sizoho ngaha ra nono ede, sizoho na'iu weki dosa; vara imbi sizoho watipu tenggona. **8:8** Sapodakaina ngaha ra nono ede wati ndawina hubunga ndai ede lavo Ruma Hatalla nancewi rapu. Nggara ngahasi va ndai ngaha ra nono ede, ndai wati rakata laba au-au. Ro nggara wati ngaha va ndai ngaha ra nono ede, ndai rau wati rugita au-au. **8:9** Pala, aina kabare! Aina sampe ndazikaina va one dou makalai ndazi dosa -- vara imbina watipu tenggo -- vara nggomizoho loa karawi au-au. **8:10** Aona nggahi nahu ndake: Nggara nggomizoho, ma ntau imbi mapoda ma tenggo, wunga doho ngaha aka uma berhala. Sawa'u va ede savua dou ma'eda nggomizoho madoho ngaha ta ede. Nggara imbi dou ede wati tenggona, savua laina ede nandawiku dou ede disa ngaha ngaha ra nono rawa'u mbei zi ru'u berhala ede? **8:11** Ro vara ndedena, ndazi imbi nggomizoho ndawina dou ma imbi mapoda wati tenggo ede ndazi santuda. Sapodakaina Al Masih made zi ru'u dou ede rau. **8:12** Ro nggara nggomizoho karawimu mancara vune ede zi ru'u cina ra angi ela Al Masih -- edezu nggomizoho maka'ihaku imbi mapoda sizoho ma kura tenggo -- ndazi nggomizoho madosaku zi Al Masih. **8:13** Vara ndedena, nggara ngaha ra nono makandazina cina nahu dosana, ndazi nahu wati zimangaha sama sakali hi'i wali. Vara ai-aina vara nahu cina nahu ndazina dosa.

9:1 Savua laina nahu ake dou mahori weki? Savua nahu ake laina rasu? Savua nahu watipu parana edaku Isa Ruma ndaita? Savua nggomizoho laina hasi karawi nahu zi ru'u Ruma? **9:2** Nggara dou-dou makalai rau wati ne'ena mangaku nahu kai rasu, kone sato'ikaina nggomizoho mamangakuku ede! Vara morimu kai dou ela Al Masih edezu bukuti va one nahu savua dou marasu. **9:3** Nggara dou marojo nahu, nahu zimacambe kandake: **9:4** Savua nahu wati ntau ku hak matarima ngaha ra nono vara karawi nahu? **9:5** Savua nahu wati ntau ku hak wa'a savua dou wei ela Al Masih ade lampa ra laokai nahu, vune rakarawi va cina ra angi Ruma Isa ro va rasu-rasu makalai, lu'u rau la Petrus? **9:6** Atao cuma la Barnabas ro nahumpa rapavua mangupa ngaha ndai kese? **9:7** Wati wara

anggota tentara ma pavua ongko sarumbu ndaina zi ade barisana lewa!
Wati wara dou makanggihi ma ngguza anggo zi nggarona edempara wati
ngahana hasi anggo razi nggaro ede! Wati wara ompu jimba ma ntadi
jimba, edempara wati nonona susu razi jimba-jimbana ede! **9:8** Nahu
nuntuku ede laina va cuma dasa ma biasa ade rawi sanai-nai, pala vara
Alkitab manggahina lampa rawi ede rau. **9:9 9:10** Atao ede ranggahi zi
ru'u ndai? Poda ede ratunti zi ru'u ndai. Vara dou ma karawi oma ro dou
ma karaso gando nawa'ura patu zimakarawi kai ne'ena tarima sarundena
razi hasi karawina. **9:11** Nami wa'ura parimu ze maraso zi ade morimu.
Ndazi nggara nami pakomu bareka-bareka mapahu barang razi
nggomizoho, savua ede aona nami maraho ma'ipi mboto razi nggomizoho?
9:12 Nggara dou-dou makalai wara hak mane'e ake zi nggomizoho, savua
laina namisi mancewi ntau hak wali ntewi kaisi lavo siazoho? Pala nahu
watipu kaniku hak ede. Pala nahu ncewi ca'upu tanggu sara'ana au-au
nggara wontuna savua lampa rawi matapa ngoa ra kahaba Haba Mataho
mavoha Al Masih. **9:13** Nggomi tantu mavadeku va one dou ma karawi
zei Bait Allah natarima ngaha ra nono siazoho razi Bait Allah. Ro dou-dou
ma uru hizi zonggo ra mbei kai koroba, naraka sarundena razi koroba
razonggo ra mbei ta ede. **9:14** Ndede rau Ruma wa'ura katantuna va one
dou ma ngoa ra kahaba Haba Mataho ede pavua zimaraka ngaha ra nono
razi ngoa ra kahabana ede. **9:15** Pala watipu parana nahu kani kone savua
hak-hak ede. Ro nahu tuntiku sura ake lai rauna kai makasu loakuzu lampa
rawi-lampa rawi ede zikarawi ake zi ru'u nahu. Ncewi tahopu madeku,
nggara mborana lampa rawi zi banggakai va nahu ede. **9:16** Vara, nggara
ede cuma masa'ala ngoa ra kahaba Haba Mataho razi Ruma Hatalla, ndazi
nahu wati ntau ku hak zi kabangga-banggakai weki, vara Ruma Hatalla
wa'ura parentana nahu zimakarawina. Ihara nahu, nggara nahu wati ngoa
ra kahaba Haba Mataho ede! **9:17** Pai kalam pasi va nahu karawi ede kai
kane'e va ndai nahu, ndazi nahu loa ntau ne'e zimaraka ufa. Pala nahu ngoa
ra kahabaku Haba Mataho ede vara zi pavua karawi. Nahu rambei taki ra
puta va Ruma Hatalla zimakarawina ede. **9:18** Nggara ndedesi, ufa nahu
au? Ake ufana: va one nahu loaku ngoa ra kahaba Haba Mataho ede kai
wati kataniku kone savua dou rau zima'ongko nahu, vara nahu wati

tuntuku hak-hak nahu kai dou mangoa ra kahaba Haba Mataho ede. **9:19** Nahu ake laina ada cou-cou; nahu hori weki. Kone ade ndedekaina, nahu wa'ura kandaziku weki nahu ake ada zi ru'u samenana dou. Nahu karawikaiku ede loakuzu nahu ngoluku samboto-mboto poda dou ru'u Al Masih. **9:20** Zi ru'u va dou Yahudi, nahu karawiku vune dou Yahudi loakuzu nahu kangolukaiku dou Yahudi zi ru'u Al Masih. Zi ru'u dou-dou ma mori mavatu hukum Musa, nahu karawiku vune-vune nahu ziki va hukum ede, kone sapodakaina nahu wati ziki va ede. Nahu karawikaiku ede loakuzu nahu loa hintiku sizoho ndazi ela Al Masih. **9:21** Zi ru'u va dou malaina Yahudi, nahu karawiku vune savua dou malaina Yahudi, ma mori ari mai va hukum Musa. Nahu karawikaiku ede loakuzu loa hinti va nahu sizoho ndazi ela Al Masih. Pala ede laina aona nahu wati to'aku zi parenta-parenta Ruma Hatalla; nahu kuasakai va parenta-parenta Al Masih. **9:22** Zi ade woha dou-dou ma imbina mapoda wati tenggo, nahu rau karawiku vune savua dou ma imbina mawati tenggo loakuzu nahu loa hintiku sizoho ndazi ela Al Masih. Porona, nahu ndazi sara'ana ru'u samenana dou loakuzu kai ncai ma vuneve rau nahu loa kasalama sarundena ade weki sizoho. **9:23** Sara'a ede karawi va nahu zi ru'u Haba Mataho razi Ruma Hatalla ede. Loakuzu nahu rau watu tarima bareka. **9:24** Nggomizoho tantu mavadeku va one zi ade paralombakai samenana weki watu rai, pala cuma savua dou matarima hadia. Vara ndedena raipu mandede pahu ndazina nggomizoho matarimaku hadiana. **9:25** Sanikina dou ma wunga ade latiha, natahaku adena ze samenana lampa rawi. Sia karawikaina ede vara sia ne'ena kakondo kai kondo vunga juara, edezu vunga zimaroci male. Pala ndai ake wa'u taha ade ze samenana lampa rawi vara ndai ne'eta kakondo kai kondo vunga ma wati zimamale. **9:26** Vara ndedena nahu raiku kai ne'e ma tantu. Vune ade taji tinju, nahu wati turu voeku. **9:27** Nahu kaco'ompa sarumbuku zi tei kai toku sampe nahu loa podaku. Nahu karawi ndedekaiku, vara nahu wati ne'eku sampe ndazina va one sawa'u va nahu receku dou makalai watu ze paralomba ede, ndai nahu zi tula.

10:1 Cina ra angi! Nggomizoho pavuapu kawara au ma randazi zi wa'i ra

waro ndai aipu sizoho vatuna Musa. Sizoho sara'a rakanggawo va apu, ro kai salamana sapanu Moti Kala. **10:2** Zi ade apu ro moti ede sizoho rakasavua zimandazi dou-dou mavatu Musa, sizoho sara'ana rakandeu karaso ze'i apu ro ze'i moti ede. **10:3** Sizoho sara'ana ngahana ngaha ra nono ade maraso ma sama, **10:4** ro nonona nono ade maraso ma sama. Sizoho sara'ana nono razi doru wadu ade maraso ma vatuna sizoho; doru wadu ede edezu ndai Al Masih. **10:5** Konena ndede, Ruma Hatalla wati sanana zi mboto kai dou razi sizoho, ro va ndedena timba-timba sizoho nambaru mbanta zi so sarae. **10:6** Samenana ede ndazi conto zi ru'u va ndai, zimakawarana ndai loakuzu aina ne'emu lampa rawi-lampa rawi ma iha ra davae vune sizoho. **10:7** Ro loakuzu ndai aina namba berhala vune rakarawi va sarunde wekina zi ade weki sizoho. Ade Alkitab ratunti, "Ndazi bangsa ede tampu'u ngaha ra nono, ro tari zi ru'u namba berhala." **10:8** Ndai wati loa karawi ma sampu ra nggele vune rakarawi va sarunde weki razi ade weki sizoho. Vara zua mpuru tolu riwu dou ade weki sizoho made ade sanai vara karawina ede. **10:9** Ndai wati loata coba-coba Ruma vune rakarawi va sarunde wekina razi ade weki sizoho ntoina, ndazina sizoho made noto va sawa mawari. **10:10** Ndai wati loa rauta bada reze; vune rakarawi va sarunde weki razi ade weki sizoho ntoina, ndazina sizoho hade va Mala'eka mataki hade. **10:11** Sara'a lampa rawi ede ndazina zi sizoho zimandazi conto zi ru'u va dou-dou makalai. Ro sara'ana ede ratunti rau zimandazi ngoa ra kawara zi ndai. Vara ndaita ake mori zi wakatu cumpukai jamana. **10:12** Dou ma kacai wekina makizi kante'e, aina kabare; aina sampe sia mavuna. **10:13** Sanikina coba'a ra'iu va nggomizoho edezu coba'a ma biasa zi iu va manusia. Pala Ruma Hatalla mato'aku zi rasake-Na. Sia wati zimaco'o nggomizoho zi coba mancewi razi sanggomu. Wakatu nggomizoho voha va coba'a, Sia zimambeina ncai zi tenggokaimu loakuzu nggomizoho wa'umu taha. **10:14** Vara ndedena, cina ra angi rameci ra ca'u va nahu, pavuapu nggomizoho kazo'o weki zi nembakaimu berhala. **10:15** Nahu nuntu ra nggahiku zi nggomi vune zi ru'u dou-dou ma ntau hikima. Pavuapu nggomizoho timba va ndaimu nggahi nahu ake. **10:16** Zi wakatu ndaita nono anggo kai renta tarima kasi zi Ruma Hatalla, savua laina ede

naturu teiku va one ndai savua lavo Al Masih zeï made-Na? Ro zi wakatu ndaita cengga-cengga roti ru'u zi ngaha sama-sama, savua laina ede naturu teiku va one ndai savua zeï sarumbu Al Masih? **10:17** Vara wara savuampa roti, ro ndai sara'a ngaha razi roti ma savua ede rau, ndazi ndai ma mboto ake edezu savua sarumbu. **10:18** Coba tio kavaepu dou-dou Yahudi, sizoho ma ngaha ngaha ra nono razonggo ra mbei ese wawo hizi zonggo rambei kai koroba, edezu dou-dou ma savua lavo hizi ede. **10:19** Auku aona nggahi nahu ede? Berhala atao ngaha ra nono rambei razonggo zi ru'u berhala ede, sara'ana wati wara ntauna ao poda. **10:20** Au razonggo ra mbei zi hizi koroba zi ru'u berhala wati zi zonggo ra mbei zi ru'u Ruma Hatalla, malaisi zi ru'u roh-roh seta. Ro nahu wati ne'eku nggomizoho savua lavo roh seta. **10:21** Nggomizoho wati loamu nono razi piala anggo Ruma, ro zi piala anggo roh seta rau. Nggomizoho wati loamu ngaha zi meja Ruma, ro zi meja roh seta rau. **10:22** Atao ndai ne'eta kandazi Ruma hiana ade? Savua ndai ncewi tenggo ntewi kaisi Ruma? **10:23** Nggahi dou, "Ndai loa karawi au-au rane'e ndai." Ncihi! Pala wati sara'a rane'e ndai ede ntauna one. "Ndai loa karawi au-au rane'e va ndai" -- pala wati sara'a rane'e ndai ede katu'una mori ra woko ndaita. **10:24** Aina kone savua dou mampou kapodana zi ru'u paralu ndai mpoana. Sanikina dou pavuaku founa zi ru'u va dou makalai rau. **10:25** Nggomizoho loa ngaha au-au ralanda zi amba uta hi'i. Aina paliti ulumu, konena wara daca'u va ade mpidamu. **10:26** Vara ade Alkitab ratunti, "Dunia ake lavo samenana isina edezu ntau Ruma." **10:27** Nggara nggomizoho na'undasi ngaha va dou ma laina ela Al Masih, ro nggomizoho tarimamu ra'unda ede ngahapu au rasadiana zi ru'umu. Aina paresamu ramaina tave ngaha ra nono ede, vaiva wara makatani zeï ade mpidamu. **10:28** Pala warasi ma nggahi zi nggomizoho, "Ngaha ra nono ake wa'ura zonggo ra mbei zi berhala," aina ngahamu ngaha ra nono ede, vara ntandamu penti dou ede ro vara eli ade mpida. **10:29** Aona nggahi nahu laina eli ade mpidamu, pala eli ade mpida dou ede. Kombisi wara ma sozi, "Io, vavauku ra ne'e va nahu pavua zi kahampa va eli ade mpida dou makalai? **10:30** Nggara nahu kangahasi ngaha ra nono lavo tarima kasihku zi Ruma Hatalla, vavauku dou nuntu ka'ihakaina nahu va ngaha ra nono ede, sapodakaina nahu wa'ura tarima

kasihku zi Ruma Hatalla va ngaha ra nono ede?" **10:31** Au rau karawi va nggomizoho -- nggomizoho ngaha atao nggomizoho nonomu -- karawi sara'apu ede zi kazese ra kantasakaimu Ruma Hatalla. **10:32** Moripu vune ede ndazi nggomizoho wati ndawimu dou makalai karawi dosa; nataho sizoho dou Yahudi atao dou laina Yahudi atao ela Ruma Hatalla. **10:33** Moripu vune nahu. Nahu ka'usahaku kasana wea ade samenana dou ade sara'ana lampa rawi, kai wati wara ne'e va nahu kapenti zi ru'u va weki ndai. Ne'e va nahu loakuzu samenana sizoho loa zikasalama.

11:1 Vatupu conto nahu, vune nahu rau vatuku conto Al Masih. **11:2** Nahu roiku nggomizoho vara nggomizoho kawara ncaumu nahu ro vatumu ratei va nahu zi nggomizoho. **11:3** Pala ne'e va nahu nggomizoho vademu savua lampa rawi wali, edezu va one ma ndazi mana'ekaina zi sanikina dou mone edezu Al Masih; ma ndazi mana'ekai zi wei edezu rahi, ro ma ndazi mana'ekai zi Al Masih edezu Ruma Hatalla. **11:4** Nggara savua dou mone wakatu do'ana atao wakatu karonggana haba razi Ruma Hatalla zi tando dou mamboto, kani tozu tuta, ndazi dou ede nakatuna ra kavawaku Al Masih. **11:5** Ro nggara savua dou siwe wakatu do'ana atao wakatu karonggana haba razi Ruma Hatalla zi tando dou mamboto, wati tozuna tuta, ndazi dou siwe ede nakavawa ra katunaku rahina ma ndazi mana'ekai zi wekina. Ede samampa vune-vuneta tuta dou siwe ede wa'ura voru. **11:6** Vara nggara dou siwe wati ne'ena tozu tutana nancewi tahopu dompo honggona. Pala nggara dou siwe zivoru tutana atao radompo honggona, ndazi ede katuna ra kavawa zi ru'u va sia. Vara ndedena ncewi tahopu sia tozuna tuta. **11:7** Dou mone wati paraluna kani tozu tuta, vara sia nakatadaku wa'a wekina ro na'e ra ntoruna Ruma Hatalla. Pala dou siwe nakatadaku na'e ra ntoru dou mone. **11:8** Vara dou mone watira kandazi razi dou siwe, dou siweku rakandazi razi dou mone. **11:9** Dou mone wati rakandazi rau zi ru'u mapentikai dou siwe, malaisi dou siwe kandazi ru'u kapentikai dou mone. **11:10** Vara ndedena, zi kasanakai ade samenana mala'eka, dou siwe pavuaku kanina tozu tuta zi ru'u tanda va one sia awa mai va kuasa rahina. **11:11** Konena ndede ade mori ra woko ndai dou ela Al Masih, dou siwe wati kizi kesena, hori weki razi dou mone, ro

dou mone rau wati kizi kesena, hori weki razi dou siwe. **11:12** Kone dou siwe masarambana, rakandazi razi dou mone, pala sawa'u va ede dou mone ranggana va dou siwe; ro samenana ramaina ta Ruma Hatalla. **11:13** Coba ndai nggomizoho timbapu lampa rawi ake: Savua taho dou siwe do'a zi Ruma Hatalla, zi tando dou mamboto, wati tozuna tuta? **11:14** Ranginakai va dou mamboto, nggomizoho wa'ura tei va one dou mone nggara naru honggo, ede wati patuna. **11:15** Pala zi ru'u va dou siwe, rambei honggo zi ru'u sia zi mavonto tutana ro honggo manaru edezu zi banggakaina. **11:16** Nggara warasi ma ne'e cence ncihi mavoha masa'ala ake, zi loa nggahi va nahu edezu nataho ndaita ro ela-ela Ruma Hatalla makalaina, ranginakai cuma ntauna savuampa rabiasakai ede ade ela Ruma; ari mai va ede wati warana. **11:17** Mavoha ma kento ake, nahu wati roiku nggomizoho. Eda angi sambeamu laina mbeimu ma taho, malaisi ma wati taho. **11:18** Saramba-rambakaina ringa va nahu, va one ade edakai angi menamu wara golonga ma wati ncihi ncao. Ro iu va nahu haba ede napodaku. **11:19** Wara romo mbi'a ra ncengga zi ade weki nggomizoho, loakuzu tadana peade cou-cou dou ela Al Masih masapodakaina. **11:20** Pala wunga kavoro weki nggomizoho, rakarawi va nggomizoho ede laina do'a jamu Ruma. **11:21** Vara wunga ngaha, nggomizoho cua lepi weha ngaha ndaimu, sampe wara ma daraka au-au, pala ma kalai sampe mawuna. **11:22** Vavauku ndedekaina? Savua laina nggomizoho mantau uma? Nggomizoho maloa ngaha ra nono ta ede! Atao nggomizoho mane'e kavawa ra katuna ela Ruma Hatalla ro kamaja dou-dou mancoki mori? Auku zi pavua nggahi va nahu zi nggomizoho? Pavuaku roi va nahu nggomizoho? Wati! Sakali-kali nahu wati zimaro i nggomizoho. **11:23** Vara ratei va nahu zi nggomizoho, ede tarima va nahu razi ndai Ruma: va one ai mangazi ede wakatu Isa, Ruma ndaita zonggo zi dou-dou ma musu-Na, Sia wehana roti, **11:24** ro sawa'u va Sia rentana tarima kasi zi Ruma Hatalla va roti ede, tove-tove va Sia roti ede kai rima-Na, edempara nggahina, "Aker a sarumbu-Ku razonggo zi ru'u nggomizoho. Karawipu ake zi kawarakaimu Nahu." **11:25** Ndede rauja sawa'u va nggori ngaha, weha va Sia piala anggo edempara nggahina, "Anggo ake edezu rasake mavou Ruma Hatalla, rakasaha kai ra'a-Ku.

Sanikina nono va nggomizoho ake, karawipu lampa rawi ake zi kawarakaimu Nahu." **11:26** Poda sanikina nggomizoho ngahamu roti ro nonomu anggo ake, nggomizoho ngoa ra kahabamu madekai Ruma, sampe Sia maina. **11:27** Vara ndedena, dou ma ngaha roti Ruma atao manono anggo Ruma kai cara ma wati patu, dou ede nadosa zi Ruma ma wa'ura koroba sarumbu lavo ra'a-Na. **11:28** Ndazi, sanikina dou pavuaku paresa weki ndai wa'una, ede ampona loa ngaha roti ro nono anggo ede. **11:29** Vara dou nangahasi roti ro nono anggo kai wati paresana va one jamu ede mawara zapo angi lavo sarumbu Ruma, dou ede ngaha ra nono zi tarimakaina hukuma Ruma Hatalla zi weki ndaina. **11:30** Vara ndedena mboto zi ade weki nggomizoho ma supu ro marome, ro wara rau ma made. **11:31** Pala nggara paresa wa'usi va ndaita weki ndai, ndai wati zihukum va Ruma Hatalla. **11:32** Pala nggara ndai zihukum va Ruma Hatalla, Sia nacamboku ndaita, loakuzu ndai wati voha va hukuma masama-sama lavo dunia ake. **11:33** Vara ndedena, cina ra angiku, nggara kavorosi weki nggomizoho zimangaha wakatu do'a jamu Ruma, nggomizoho pavuapu cua ngena angi. **11:34** Nggara warasi ma hizo, sia pavuaku ngaha wa'u zi umana. Nggara karawi va nggomizoho lampa rawi ake, edakai angi sambeamu wati zimakamai kai hukuma razi Ruma Hatalla zi weki ndaimu. Mavoha masa'ala-masa'ala ma kalai, nahu zimangoa kavae nggomizoho, nggara maisi nahu peade.

12:1 Ake mavoha bareka-bareka rambei va Roh Allah. Mavoha ede, ne'e va nahu cina ra angiku vade ma sapodakaina. **12:2** Kawarapu va one aipu wakatu nggomizoho watipu patamu Ruma, nggomizoho voha va pangaru zimavatu berhala ma mpongi. **12:3** Zi vade va nggomizoho va one dou razende ra wa'a va Roh Allah wati loana nggahi, "Ihara Isa!" Ndede rau wati kone savua dou maloa nggahi, "Isa edezu Ruma!" Nggara dou ede watisi ra zende ra wa'a va Roh Allah. **12:4** Wara mboto pahuna bareka razi Rah Allah, pala sara'ana rambei va Roh ma savuampa. **12:5** Wara mboto pahu karawi zi karawi wea zi ru'u Ruma, pala Ruma zikarawi wea ede, Ruma ma savua raumpa. **12:6** Wara mboto carana zikarawi wea karawi Ruma, pala ma mbei tenggo ra wale ru'u ede zi sanikina dou edezu

Ruma Hatalla ma savua raumpa. **12:7** Zi taho kai ndai sara'a, Roh Allah karawi zi sanikina dou kai cua-cua ndaina. **12:8** Zi savua dou, mbei va Roh ede zimaloa nuntu kai cara wibawa. Zi ma kalai mbei va Roh ma sama ede mbeina sanggo zi loakaina ngoa ra tei kavae mavoha Ruma Hatalla. **12:9** Roh ma savua ede rau mambei zi dou ma savua, loa ma heba poda ru'u imbikai zi Al Masih; pala ru'u ma kalai Roh ede mbeina kuasa zi katahokai supu dou. **12:10** Zi savua dou rambei kuasa zimakarawi visa ra guna ro dimakalai rambei bareka zimangoana nia-nia Ruma Hatalla. Zi ma kalai wali Roh ede mbeina sanggokai zimavila-vila ma veku bareka razi Roh Allah ro maveku ma laina. Wara rambei sanggo zi manuntu kai mboto pahu bahasa ma visa ra guna, ro wara rau rambei sanggo zimangoa ra tei kavae aona bahasa ede. **12:11** Sara'ana ede rakarawi va Roh ma savua ede raumpa; cua-cua dou rambei bareka ma cua ndaina vune rakane'e va ndai Roh ede. **12:12** Al Masih edezu vune sarumbu manusia; sarumbu ede savua, pala mboto anggota. Sara'a anggota ede, konena mboto, pala savuampa sarumbu. **12:13** Ndede rau ndai sara'a, nataho dou Yahudi ro dou laina Yahudi, nataho ada-ada ro dou-dou malaina ada; sara'a ndaita wa'ura kandeu karaso va Roh ma sama, loakuzu ndai kandazina savua zi sarumbu Al Masih ede. Sara'a ndai rauta iu poda Roh ma savua ede. **12:14** Vara ndai sarumbu ede wati savua anggotampa pala mboto anggotana. **12:15** Nggara nggahisi va ezi, "Nahu laina rima, va ndedena nahu laina anggota sarumbu," ede laina aona vara ezi ede laina anggota sarumbu. **12:16** Ro nggara nggahisi va fiko, "Vara nahu laina mada, ndazi nahu laina anggota sarumbu," ede rau laina aona fiko ede laina anggota sarumbu. **12:17** Misakai sara'a sarumbu ede ndazina mada mpoa, vunku sarumbu ede loakaina ringa? Atao sara'a sarumbu ede ndazina fikompa, vunku sarumbu ede loana sangufi? **12:18** Eda va ndaita va one Ruma Hatalla matoho anggota-anggota ede zi sarumbu. Cua-cua tohona zi hizina va Ruma Hatalla bune rakane'e ndai-Na. **12:19** Nggara sara'ana cuma savuampa anggotana, veku zipehekai sarumbu? **12:20** Ndazi poda wara mboto anggota, pala sarumbu cuma savuampa. **12:21** Vara ndedena, mada wati loana nggahi zi rima, "Nahu wati paraluku zi nggomi!" atao tuta manggahi zi ezi, "Nahu wati paraluku nggomi!" **12:22** Ndede walija

anggota-anggota sarumbu rawi'ikai mapu ede, nawancuku paralu va ndaita; **12:23** ro anggota-anggota rawi'ikai va ndai wati ipi wara co'ina, ede anggota-anggota zi ipi kaco'i va ndaita. Anggota-anggota sarumbu ma wati edamu ntikana, edeku mancewi zi kandazi au va ndaita. **12:24** Anggota-anggota sarumbu ma wa'ura eda wea ntikana, watizu paralu zi kandazi au va ndai. Ruma Hatalla wa'ura atona sarumbu ndaita ndede pahuna ndazina anggota-anggota ma kura wara co'i zi ipi kaco'i. **12:25** Ade ndedekaina sarumbu ede watira ncengga-ncenggana; cua-cua anggota nakandazi auku savua lavo makalaina. **12:26** Nggara savua anggota mancoki, samenana anggota makalai nancoki rau; nggara savua anggota zi roi, samenana anggota makalaina naneo ade rauna. **12:27** Sara'a nggomizoho edezu sama-sama sarumbu Al Masih ro cua-cua nggomizoho rau edezu anggota sarumbu ede. **12:28** Ndede rau ade ela Ruma, Ruma Hatalla wa'ura katantuna hizi zi cua-cua dou: Tampu'u-mpu'ukaina rasu-rasu; kazuakaina nabi-nabi, katolukaina guru-guru, edempara siazoho ma karawina mavisa ra guna, sawa'u va ede siazoho ma zi mbei karunia zimakataho supu dou, atao zimabantu dou makalai, atao zimana'ekaina dou, atao zimanuntu kai mboto bahasa ma visa ra guna. **12:29** Siazoho laina rasu sara'a, atao nabi, atao guru. Wati sara'ana mantau kuasa zimakarawi visa ra guna, **12:30** atao zimakataho supu dou, atao zimanuntu kai mboto bahasa ma visa ra guna, atao zimangoa ra tei aona eli bahasa ede. **12:31** Va ndedena, pavuapu usaha kapoda va nggomizoho zi rakakaimu bareka ma ipi penti. Pala makento ake nahu maturu tei nggomizoho ncai ma'ipi taho.

13:1 Nahu kone kaloa nuntu kai mboto pahu bahasa manusia, kone kai bahasa mala'eka rau, pala nahu wati meci ra ca'uku dou makalai, ndazi nggahi ra eli nahu ede cuma eli ma kancere kai wati wara aona. **13:2** Nahu kone kaloa karongga haba razi Ruma Hatalla, ro kaloa ka'ao sara'a lampa rawi ma ipi ze, ro kavade menaku ro wancuku imbi zi Ruma Hatalla sampe loaku runga ngge'e doro, pala nahu wati meci ra ca'uku dou makalai, ndazi nahu wati wara one podana. **13:3** Kone sara'a ntau nahu, sadekakai va nahu zi dou mancoki mori, ro zonggo va nahu weki ndaiku zi

ka'a, pala nahu wati meci ra ca'uku dou-dou makalai, ndazi sara'ana ede wati wara poda onena. **13:4** Dou ma meci ra ca'u dou-dou makalai saba lavo taho adena. Sia wati ipi wu'u adena, wati nuntuna maviko vako, wati sombo. **13:5** Sia wati sombona, wati kasa, sia wati pakasana dou makalai zimavatu rakane'e va ndaina, sia wati roci iha adena, ro wati wi'ina ze adena au rarawi dou. **13:6** Dou ma meci ra ca'u dou makalai, wati ca'una ma'iha ro madavae, sia cuma sanampa zi rawi mataho. **13:7** Sia nawa'uku taha zi samenana ro nane'e imbi zimataho poda zi sanikina dou; ade ka'ada'an ma vune ve rau dou ma meci ra ca'u ede wati parana mbora rane'ena ro nasaba ngena zi sara'ana au-au. **13:8** Wati parana zimawara wakatu dou cua daca'u ro damecikaina angi. Wakatu ake wara dou ma loa karongga haba razi Ruma Hatalla, pala pea sia zimadengga karongga haba ede. Ake wara ma loa nuntu kai mboto pahu bahasa ma visa ra guna, pala pea sia zimadengga nuntu kai bahasa-bahasa ede. Ake wara dou ma vade mboto pahuna lampa rawi, pala pea au ravade va sizoho ede zi nefana. **13:9** Vara, loa ra tingi ndaita ro sanggo va ndai zimakarongga haba razi Ruma Hatalla, mbuipu kura tahona. **13:10** Pea zimaraka wakatuna Ruma Hatalla makandazi sara'ana sampuruna, ro ma wati sampuruna ede zimambora. **13:11** Aipu nahu mbuipu to'iku, nahu nuntuku vune ana dou to'i, nahu ka'iu vune ana dou to'i, ro nahu kananuku vune ana dou to'i. Ake nahu wa'ura na'e, ruku ra rawiku ma vune ana dou to'i wa'ura pakiku. **13:12** Au ra'eda va ndaita wakatu ake edezu vune ninu ma gawu zi saninu. Pala pea ndai zima'eda kavae lalo. Ake nahu watipu vade sara'aku, pala pea nahu zimavade sara'a sama vune Ruma Hatalla mavade sara'a mavoha weki nahu. **13:13** Ndazi, ru'u wakatu ake wara tolu mbua lampa rawi zi pavua ngge'empa zi karawi va ndaita: imbi, pamao ro cua meci ra ca'u angi. Ma ipi penti poda razi tolu mbua ede edezu meci ra ca'u dou-dou makalai.

14:1 Nggomizoho pavuapu usaha zi meci ra ca'ukaimu dou makalai. Ro usaha raupu zi tarima aokaimu bareka-bareka rambei va Roh Allah, ma'ipi penti poda sanggomu zimakarongga nggahi ra eli Ruma Hatalla zi manusia. **14:2** Dou ma nuntu kai bahasa ma visa ra guna, dou ede laina

nuntu ra nggahina zi manusia; sia nanuntu ra nggahiku zi Ruma Hatalla. Wati wara dou ma loa ka'ao au ranggahi sia, vara Roh Allah ma kandazina sia rentana lampa rawi-lampa rawi ma cuma zivade va Ruma Hatalla. **14:3** Pala dou ma karongga haba razi Ruma Hatalla, nakaronggaku zi manusia; zimakatenggonna siazoho, zimakau kapoda siazoho ro zimarere wea ade siazoho. **14:4** Dou ma nuntu kai bahasa ma visa ra guna zimakatenggo weki ndai mpoana, dou ma karongga haba ma ramai ta Ruma Hatalla nabantuku ela Ruma Hatalla ndazi maju. **14:5** Nawancuku tahona nggara nggomizoho sara'a maloa nuntu ra nggahi kai mboto pahu bahasa ma visa ra guna. Pala ma ipi taho edezu nggara nggomizoho loamu ngoa ra kahaba au rangoa wi'i va Ruma Hatalla. Vara dou ma karongga haba ma ramai ta Ruma Hatalla, nancewi na'e ntewi kaisi lavo dou ma nuntu kai mboto pahu bahasa ma visa ra guna; nalai vune dou ma nuntu kai mboto pahu bahasa ma visa ra guna ede ma loa ngoa ra tei au ranggahina ede, loakuzu sara'a ela Ruma naloa raka ao ra onena. **14:6** Nggara misakai maisi nahu zi nggomizoho ro nuntu kai mboto pahu bahasa ma visa ra guna, au onena ede zi ru'u va nggomizoho? Wati wara onena kone sato'i! Nalai, nggara nahu makatada nggahi ra eli razi Ruma Hatalla, atao nahu mangoa ra tei kavae mavoha Ruma Hatalla, atao nahu makarongga haba ma ramai ta Ruma Hatalla, atao nahu matei. **14:7** Suli ro kacapi ma wati ntau nawa kone sato'i, nggara watisi kampa'a kataho nada-nadana, vuneku zi vadekai va dou rawa au rampa'ana ede? **14:8** Conto ma kalai wali: Nggara tarompe raka'eli wati vaena cou masadia zimalewa? **14:9** Ndede rau kai loamu zimanuntu kai mboto pahu bahasa ma visa ra guna. Nggara nggomizoho kai sanggomu ede rentamu nggahi ma wati taroa, wati wara kone savua dou maloa ka'ao au ranggahi va nggomizoho ede. Nggahi ra eli nggomizoho ede zimambora wati vae laona. **14:10** Zi dunia ake wara mboto bahasa, pala wati wara kone savua rau razi bahasa-bahasa ede ma wati ntau ao. **14:11** Pala nggara nahu wati loaku ka'ao bahasa rarenta va savua-vua dou, ndazi dou ma kani bahasa ede edezu dou lai rasa zi ru'u va nahu; ndede rau nahu zi sia. **14:12** Mavoha ndai nggomizoho, nahu vade nggomizoho mane'e poda raka bareka-bareka razi Roh Allah. Pala ma penti poda, nggomizoho pavuapu usaha zimakani sanggomu zimabantu ela

Ruma ndazi maju. **14:13** Vara dou ma nuntu ade bahasana ma visa ra guna, pavuaku rahona zi Ruma Hatalla loakuzu sia zi mbei rau sanggo wa'u zimangoa ra tei kavae au ranggahina ede. **14:14** Vara kado'asi kai bahasa ma visa ra guna, roh nahu podana do'a, pala fiki ra kananu nahu wati lampana. **14:15** Ndazi, auku zi pavua karawi va nahu? Ake ma zi karawi va nahu: Nahu zimado'a kai roh nahu, pala nahu zimado'a rau kai fiki ra kananu nahu. Nahu zimarawa kai roh nahu, pala nahu kane'e rawa rau kai fiki ra kananu nahu. **14:16** Vara nggara nggomizoho marenta tarima kasi zi Ruma Hatalla kai roh mpoamu, ro wara dou makalai ma wati loa ka'ao bahasa ma visa ra guna ma ramai ta Roh Allah ede, ndazi dou ede wati loana nggahi, "Nahu satuju" zi do'a syuku ede; vara sia wati vadena au rarenta va nggomizoho. **14:17** Konena do'a tarima kasimu zi Ruma ede nawancuku tahona, pala do'a ede wati wara onena kone sato'i zi ru'u va dou makalai. **14:18** Nahu matarima kasi zi Ruma Hatalla vara ndai nahu kaloa nuntu ade mboto pahu bahasa ma visa ra guna ncewi ese mai va nggomizoho sara'a. **14:19** Pala, ade edakai angi zi nempa kai Ruma, nahu ka'ipi ca'u kani lima mpu'u nggahi zi loa ka'ao va dou ntewi kaisi riwu-riwu nuntu ra nggahi ma visa ra guna. Nahu ipipu ca'uku kandede loakuzu nahu loa ngoa ra tei dou. **14:20** Cina ra angi! Aina fiki ra kananu vune zambe to'i. Zei lampa rawi ma davae, nggomizoho pavua ngge'empa vune zambe to'i. Pala ade fiki ra kananu, nggomizoho pavuapu ndazi vune dou ma wa'ura na'e. **14:21** Ade Alkitab ratunti ndake, "Nggahi Ruma, 'Kai wa'a va dou-dou ma nuntu kai bahasa ma zidaloa ka'ao, Nahu zimanuntu zi ela Ruma ake. Kone kai wa'a va dou-dou malai rasa, Nahu zimanuntu zi ela-Ku; konena ndede siazoho wati ne'ena kade'e nggahi ra eli-Ku.'" **14:22** Ndazi bareka zimanuntu kai mboto pahu bahasa ma visa ra guna edezu zi tanda zi ru'u va dou ma wati imbi, laina zi ru'u dou ma imbi. Ro bareka zimangoa ra kaukai va Ruma Hatalla zi ru'u va manusia edezu tanda zi ru'u va dou ma imbi, laina zi ru'u dou ma da'imbi. **14:23** Vara ndedena, nggara misakai zi ade edakai angi ela Ruma, samenana ela Ruma manuntu ade mboto pahu bahasa ma visa ra guna, edempara mai pila-pila dou makalai atao dou ma laina ela Al Masih, tantu dou-dou ede nakacaiku nggomizoho wa'ura ringu sara'a! **14:24** Pala nggara nggomizoho sara'a karonggamu

haba ma ramai ta Ruma Hatalla, edempara mai savua dou ma laina ela Al Masih atao savua dou makalai, ndazi lampa rawi-lampa rawi rakarongga va nggomizoho sara'a zimakatadana dosa-dosa dou ede lavo nakandaziku kawara weki sia ede razi dosa-dosana. **14:25** Lampa rawi-lampa rawi ma cili weki ze adena zi katada, ndazina sia naka'awaku wekina, edempara nembana Ruma Hatalla. Sia zimamangaku va one Ruma Hatalla poda-poda warana ade woha nggomizoho. **14:26** Ndazi, cina ra angi, auku aona sara'ana ede? Nggara nggomizoho kavoromu weki zimanemba Ruma, wara ma rawa, wara ma ngoa ra tei, wara ma karongga au-au ma ramai ta Ruma Hatalla, wara ma nuntu ade bahasa ma visa ra guna, ro wara ma ngoa kavae au ranggahi ede. Pala sara'ana ede pavuaku zikarawi zi ngoa ra teikai ro zi ru'u taho menakaina. **14:27** Nggara warasi ma ne'e nuntu ade bahasa ma visa ra guna, pavuapu zua atao tolu doumpa kai cepe-cepe angi. Ro pavuaku warana zimangoa ra tei kavae au ranggahi va dou ma nuntu ede. **14:28** Nggara watisi wara ma loa ngoa ra tei kavaena, ndazi dou-dou ma nuntu ade bahasa ma visa ra guna ede pavuaku midina ade edakai angi ede. Co'opu sizoho nuntuna ze ade mpoa zi Ruma Hatalla. **14:29** Zua atao tolu dou ma ntau haba razi Ruma Hatalla pavua karonggana haba ede ma kalai matimba au ranggahi ede. **14:30** Misakai nggara haba razi Ruma Hatalla maina zi savua dou makalai ma doho ade edakai angi ede, ndazi dou ma wunga nuntu, pavuaku denggana. **14:31** Kai ndede carana, nggomizoho sara'ana, savua-savua, loa karongga haba ma ramai ta Ruma Hatalla; loakuzu sara'ana rakana tarima ngoa ra tei ro nanaha ndazi imbi. **14:32** Bareka razi Roh zimakarongga haba razi Ruma Hatalla loa zi kantiri va dou ma karonggana ede. **14:33** Ruma Hatalla edezu Ruma Hatalla ma ca'u moci ra moi; Sia laina Ruma Hatalla ma ca'u zi lampa rawi makaco. Vune ranginakai ade sara'a ela Ruma Hatalla. **14:34** Dou siwe pavua midi wungasi wakatu eda angi ela Ruma. Sizoho wati rakaukai zimanuntu. Sizoho wati loana ndazi mana'ekaina; ede mancihi ncao lavo hukum Taurat. **14:35** Nggara sizoho nane'esi vade au-au, sizoho pavuaku sozina zi rahina zi uma. Nawancuku majakai nggara dou siwe manuntu zi ade mbolokai weki ela Ruma. **14:36** Savua nggahi ra eli Ruma Hatalla maina ta nggomizoho? Atao zi

nggomizohompa karonggakai nggahi ra eli ede? **14:37** Nggara warasi dou ma iu weki ntauna bareka zimakaronggana haba ma ramai ta Ruma Hatalla, atao sia ntauna bareka makalai razi Roh Allah, dou ede pavuaku iuna weki va one au ratunti nahu ake edezu parenta razi Ruma. **14:38** Pala nggara warasi ma datarima ake, aina tio ra ntandamu sia. **14:39** Vara ndedena, cina ra angi, usahapu zi karonggamu haba razi Ruma Hatalla, pala aina kantamu dou ma ne'e nuntu kai mboto pahu bahasa ma visa ra guna. **14:40** Pala samenana pavua zi karawi kai taho ra moci.

15:1 Ro ake, cina ra angi ne'e va nahu nggomizoho kawara mbalimu zi Haba Mataho razi Ruma Hatalla rangoa ra kahaba va nahu ntoina zi nggomizoho. Nggomizoho tarimamu ro imbimu zi Al Masih vara Haba Mataho ede. **15:2** Nggara nggomizoho nenti kapodamu zi au rangoa ra kahaba va nahu ede, ndazi Haba Mataho ede makasalamana nggomizoho; selasi nggomizoho imbi kai wati loamu ka'ao. **15:3** Au rakarongga va nahu zi cinazoho edezu rawa'u tarima rau va nahu. Ma penti poda, vune ratunti ade Alkitab, nahu karonggaku zi nggomizoho va one Al Masih madena vara dosa-dosa ndaita; **15:4** va one Sia zi umbu, pala sawa'u va ede zikamori mbali zi ainaina katolukaina. Ede ratunti rau ade Alkitab. **15:5** Nahu ngoa rauku nggomizoho va one Al Masih ra kamori mbali ede katada rauna weki-Na zi la Petrus, ro sawa'u va ede zi sampuru zua rasu. **15:6** Sawa'u va ede Sia katadana weki rau zi ncewi lima ratu dou anamori-Na sakali lalo. Mboto razi douzoho ede mbuipu morina ake, cuma pila-pila doumpa ma wa'ura made. **15:7** Sawa'u va ede Al Masih katada rauna weki zi la Yakub ro sawa'u va ede zi sara'a rasu. **15:8** Macumpukai podana Sia katadana weki zi nahu rau -- nahu vune ana dou to'i ranggana watipu raka wakatuna! **15:9** Nahu edezu rasu Ruma ma sumpu awana. Nahu wati patuna zipehekai rasu, vara nahu wa'ura kancokiku ela Ruma Hatalla. **15:10** Pala vara rahama Ruma Hatalla nahu ndazikaiku vune ka'ada'ana ake. Ro wati lao ncauna Ruma Hatalla kangampu weana nahu. Mala nahuku ma karawi kapoda ade ntewi kaisi sara'a rasu ma kalai. Pala ede sapodakaina laina ra'usaha nahu; ede ra'usaha Ruma Hatalla ma meci ra ca'u nahu ro ma karawi sama lavo nahu.

15:11 Ndazi, razi cou-cou rau nggomizoho tarimamu Haba Mataho ede -- savua ede razi nahu atao razi rasu-rasu ma kalai -- ede wati vunena. Ma penti edezu nami ngoa ra kahabamu Haba Mataho ede ro nggomizoho imbimu. **15:12** Nggara rangoa ra kahaba va nami ede edezu va one Al Masih wa'ura kamori mbali razi madena, vavauku zi ade weki nggomizoho warakai ma nggahi va one dou mamade wati zikamori mbali? **15:13** Nggara podasi dou mamade wati zikamori mbali, ede aona Al Masih rau wati rakamori mbali razi madena. **15:14** Ro nggara Al Masih wati rakamori mbali razi madena, ndazi wati wara onena nami ngoa ra kahabamu au-au ro wati wara one rauna nggomizoho imbimu, vara ra'imbimu ede wati ntauna dasa au-au. **15:15** Ncewi ese mai va ede, natada vara nami macowa mavoha Ruma Hatalla, vara nami ngoa ra kahabamu va one Ruma Hatalla wa'ura kamori mbalina Al Masih razi madena, sapodakaina Ruma Hatalla wati kamori mbalina Sia -- nggara podasi dou mamade wati zikamori mbali! **15:16** Vara nggara dou mamade wati zikamori mbali, ndazi Al Masih rau wati zikamori mbali razi madena. **15:17** Ro nggara Al Masih wati zikamori mbali ndazi imbimu ede hampa va kane'e va ndai mpoampa; ede aona nggomizoho mbuipu ze ka'ada'ana dosa ro wati ntaumu ne'e sama sakali. **15:18** Ede ao rauna va one dou-dou ela Al Masih ma wa'ura made, wati wara rau zi rakana. **15:19** Nggara pamao ndai zi Al Masih hampa va mori ndai ade dunia ake mpoa, ndazi razi sara'a ela manusia zi ade dunia ake, ndaira ma ipi ncoki ru'u! **15:20** Pala Al Masih wa'ura kamori mbali razi madena. Akeku zi nenti va one dou-dou ma wa'ura made zikamori mbali. **15:21** Vara made lu'una ze dunia kai kanina savua dou, ndede rauja mori mbali razi made zi mbei zi manusia kai kani savua dou rau. **15:22** Vune samenana manusia made vara savua golonga lavo la Adam, ndede rau sara'a zikamori, vara lu'u zi savua golonga lavo Al Masih. **15:23** Pala cua-cua zi kamori vatu gilirana: Saramba-rambana Al Masih; sawa'u va ede wakatu Sia mai mbalina peade, vatu va gilira dou-dou ma lu'u ntau Al Masih. **15:24** Edempara rakara wakatu cumpukaina, edezu nazonggosi va Sia Karaja'an zi Ruma Hatalla Ama-Na, sawa'u va Sia kalelina sara'a pamarenta, sara'a kuasa ro sara'a tenggo ra wale; edempara Sia zonggona kuasana zi Ruma Hatalla,

Ama-Na. **15:25** Al Masih pavua parenta ncau sampe Ruma Hatalla ndawina sara'a musu Al Masih okona zi Al Masih. **15:26** Musu ma cumpukai zikakoa edezu made. **15:27** Ade Alkitab ratunti vune ake, "Ruma Hatalla wa'ura ndawina samenana au-au oko zi Sia." Tadara va one ranggahi "samenana au-au" ede wati lu'u ndai Ruma Hatalla, ma randawi samenana ede oko zi Al Masih. **15:28** Pala sawa'u va samenana zi kakoa ziparentakai va Al Masih, ndazi ndai Sia, edezu Ana Ruma Hatalla, zima'oko weki-Na zi Ruma Hatalla ma rawa'u ndawi samenana na'oko zi Sia. Ndazi ndai Ruma Hatalla rau zimarenta sara'ana. **15:29** Nggara dou mamade wati zikamori mbali, vavauku warakaina dou zi kandeu karaso ru'u dou mamade? Zi aukaina sizoho karawikaina lampa rawi ede? Nggara podasi dou mamade wati zi kamori mbali sama sakali wati zikamori mbali, zi aukaina sizoho karawikaina lampa rawi ede? **15:30** Ro zi aukai rau nami ne'emu ncao ntando lavo bahaya sanikina wakatu? **15:31** Cina ra angi! Sanikina ainaina nahu kawa'u taha susa ra ncoki vara nahu bangga zi mori ra wokomu vara nggomizoho wa'ura imbimu zi Ruma Isa Al Masih, Ruma ndaita. **15:32** Nggara ede cuma ta manusia mpoa, auku ncewina zi ru'u va nahu zi lewakaiku vune-vuneta aoku lavo binata-binata mambani zi kota ake, zi Efesus? Nggara podasi dou mamade wati zi kamori mbali, nancewi tahopu ndai vatuta pribahasa ake: "Mai ndai tangaha ra nono ro kazihizihi ade, vara naisi ndaita made." **15:33** Aina vohakai va keko! Rewo ma davae naka'ihaku ruku ra rawi ma taho. **15:34** Kawarapu wekimu ake, ro aina karawi dosa wali. Nggomizoho pavuapu maja, vara ade wekimu wara ma watipu pata Ruma Hatalla. **15:35** Kombisi wara ma sozi, "Vuneku dou mamade zi kamori mbali? Sarumbu ma vuneku zimbei zi sizoho, sawa'u va sizoho zi kamori mbali?" **15:36** Sampula poda! Nggara nggomizoho ngguzamu zeizi ade dana, zeizi ede wati zimawoko, nggarasi zeizi ede watipu made wa'una. **15:37** Ro zeizi rangguza va nggomizoho zi ade dana ede -- kombisi zeizi gando atao zeizi makalai -- edezu isi zeizi ede mpoa, laina sara'a rangguza ra congge zimawoko peade. **15:38** Ndai Ruma Hatalla zimambei zi ru'u zeizi ede pahu ma vune rantanda-Na ede taho zi ru'u ngguza ra congge ede. Ru'u saniki pahu zeizi, Ruma Hatalla mbeina pahu ngguza ra congge-Na cua-cua

ndaina. **15:39** Sarumbu mahluk samenana ma ntau nawa wati sara'ana sama. Manusia nantau savua pahu sarumbu, binata-binata nantau pahu sarumbu ma kalai; nasi-nasi nalai wali pahu sarumbuna, ro uta-uta nalai wali pahu sarumbuna. **15:40** Ndede rau lavo sara'a ma wara ese langi ro sara'a ma wara zi dana. Sara'a ma wara ese langi cua-cua ntika ndaina, ro sara'a ma wara zi dana ndede rau. **15:41** Ntikana liro wati samana lavo ntikana wura. Ntara-ntara rau nantau ntika ndaina, mala ntara-ntara ede cua-cua lai rau ntikana. **15:42** Ndedeku lampa rawina peade lavo dou-dou ma made rakamori mbali. Sarumbu ra'umbu ede edezu sarumbu ma loa mbai, pala sarumbu rakamori mbali, edezu sarumbu madaloa iha. **15:43** Wunga wakatu sarumbu ede zi umbu, sarumbu ede wati ntikona ro mapu; pala wakatu sia zi kamori mbali, sia edezu sarumbu ma ntika ro tenggo. **15:44** Wakatu zi umbu, sarumbu ede sarumbu razi dunia; pala sawa'u va mori mbali, ndazi sarumbu ede sarumbu rambei va Roh Allah. Wara sarumbu ma razi dunia, wara rau sarumbu ma razi Ruma Hatalla. **15:45** Ade Alkitab ratunti vune ake, "Manusia ma sarambakaina, edezu la Adam, ndazi mahluk ma mori," pala la Adam ma cumpukaina edezu Roh ma mbei mori. **15:46** Ma mai ulu poda edezu sarumbu kasa, laina ma roh ra nawa. Ma roh ra nawa mai kentona. **15:47** La Adam ma sarambakaina rakandazi kai dana, pala la Adam ma kazuakaina maina razi saroga. **15:48** Dou-dou dunia ake edezu vune la Adam ma sarambakaina, rakandazi kai dana, pala dou-dou saroga edezu vune Sia ma mai razi saroga. **15:49** Vune santika ndai ake edezu vune la Adam rakandazi kai dana, ndazi peade ndai zimandazi vune Sia ma razi saroga ede. **15:50** Aona nggahi nahu, cina ra angi edezu: sarumbu rakandazi kai ra'a ra hi'i, wati loana lu'u ze Karaja'an Allah; ro sarumbu ma loa made wati loana zimandazi ederahizi. **15:51** Tio kavaepu rahasia ake: Wati sara'ana ndai zimamade, pala ndai sara'ana zimarungka weki. **15:52** Lampa rawi ede zimandazi sadeka ade sapeza mada, wunga wakatu tarompe zi ka'eli ru'u cumpukaina. Vara wunga wakatu ringamu eli tarompe ede, dou-dou mamade zi kamori mbali kai sarumbu ma ederahizi, ro ndai sara'ana zi rungka. **15:53** Sarumbu ndai ma loa made ake pavua zi cepe kai sarumbu zimadaloa made, ro sarumbu ma razi dunia pavua zi cepe kai sarumbu ma

razi saroga. **15:54** Nggara sarumbu ma loa made wa'ura cepe kai sarumbu ma daloa made, ro sarumbu ma razi dunia wa'ura cepe kai sarumbu ma razi saroga, zi wakatu ede ampona ndazi au rawa'u tunti ade Alkitab, "Made wa'ura kambora; ngolu wa'ura raka!" **15:55** "Oe made, taveku ngolumu? Oe made, taveku warimu?" **15:56** Wari made edezu dosa, ro dosa nakalampaku kuasanakai hukum agama. **15:57** Pala syuku zi Ruma Hatalla; Sia mbeina zi ndai ngolu kai ncai Isa Al Masih, Ruma ndaita! **15:58** Vara ndedena, cina ra angi rameciku, pavuapu nggomizoho tenggo ro kante'e. Karawi ncaupu zi ru'u Ruma kai kapoda ade, vara nggomizoho mamade va one sara'a rakarawi va nggomizoho zi ru'u Ruma, wati mpoana.

16:1 Ake mavoha piti zi ne'e va nggomizoho bantukai sama dou ela Al Masih, kau va nahu loakuzu nggomizoho karawimu vune rakaukai ngoa va nahu zi ru'u ela-ela Ruma zi Galatia. **16:2** Zi ainaina saramba sanikina minggu, pavuapu nggomizoho wi'i kalaimu piti, cua-cua mancihi ncao lavo arujiki ndaina. Wi'ipu piti ede sampe mai nahu, loakuzu wunga wakatu ede wati paralu walina kavoro. **16:3** Pea wa'usi rongga nahu, nahu zimangadu dou-dou rawa'u ngawakai va nggomizoho. Nahu zimambei siazoho sura ma'otona, loakuzu siazoho wa'ana piti sumbanga ede aka Yerusalem, **16:4** ro nggara natahosi va one nahu zimalao rau lavo siazoho, ndazi nahu zimalao sama lavo siazoho. **16:5** Nahu zimamai lamba nggomizoho sawa'u va kalaloku Makedonia, vara nahu niaku lampa sai ta aka. **16:6** Loa ndazi nahu ngge'e sama lavo nggomizoho samporo, kombi santoi oru vusi. Sawa'u va ede nggomizoho maloa bantu nahu lampa lao waliku aka hizi makentona. **16:7** Nahu wati ne'eku mai lamba nggomizoho cuma saimpa. Nggara kane'esi va Ruma, nahu kane'e ngge'e ntoi nari lavo nggomizoho. **16:8** **16:9** Mboto wakatu ta ake zi karawi kai ma ntau one, konena mboto rau dou ma daca'u. **16:10** Nggara maisi la Timotius, weha ao katahopu sia loakuzu sia ngina zi woha nggomizoho, vara sia vune nahu rau karawi zi ru'u Ruma. **16:11** Ai to'ina warakai ma dakaco'i sia. Bantupu sia loakuzu lampa ntuwuna mai mbali zi nahu kai salama, vara nahu mangena maina lavo cina ra angi makalai. **16:12** Mavoha cina ndai la

Apolos, wa'ura pila-pila kali kau va nahu sia loakuzu sia lampa sama lavo cinata ma kalai lao lamba nggomizoho. Pala sia watipu imbi adena va one sia pavua lao ake. Pala nawarasi wakatu peade, tantu sia zimamai. **16:13** Pavuapu nggomizoho jaga-jaga ro tenggo ze mori ra wokomu kai dou ela Al Masih. Karawipu kai disa ro ndazipu tenggo. **16:14** Samenana rakarawi va nggomizoho, karawipu kai meci ra ca'u. **16:15** Nggomizoho tantu mapataku la Stefanus ro iwa ra wekina; sizoho masaramba-rambana ndazi ela Al Masih zi Akhaya. Sizoho kai kapoda ade karawina zi ru'u va ela Ruma Hatalla mpoampa. **16:16** Nahu maraho poda-poda loakuzu nggomizoho vatumu zanda ra wa'a va dou-dou ma vune ede, ro dou-dou ma kalai makarawi sama ro karawi wea lavo sizoho. **16:17** Nahu neo adeku mai la Stefanus, Fortunatus, ro la Akhaikus. Sizoho edezu macepena nggomizoho ru'u nahu. **16:18** Sizoho wa'ura kaneo weana ade nahu, vune sizoho kazihhi weana ade nggomizoho. Dou-dou vune ede pavuaku zi kaco'i. **16:19** Ela-ela Ruma zi Asia karonggana salam do'a sizoho zi nggomizoho. Akwila ro Priskila ro ela Ruma ma kavoro weki zi uma sizoho rau nggaduna salam zi ade ngara Ruma. **16:20** Sara'a cina ra angi ta ake karonggana salam zi nggomizoho. Cua salam meci-meci angi kai cina ra angi kai sama-sama ela Al Masih. **16:21** Sala'i va nahu ta ake salam ratunti va ndai nahu: Salam razi nahu, Paulus. **16:22** Dou ma wati meci ra ca'u Ruma, co'opu sia hina va'a va Ruma! Maranata -- Ruma madazoho maira! **16:23** Raho-raho to'impa Ruma Isa mbeina bareka nggomizoho. **16:24** Meci ra ca'u zi ru'u samenana cina ra angi ma savua lavo Ruma Isa Al Masih.

2 Korintus

1:1 Cina ra angi ela Ruma Hatalla zi Korintus ro samenana ela Ruma Hatalla zisara'ana Akhaya. Nahu, Paulus, rasu Isa Al Masih, rahanta kai kane'e va Ruma Hatalla, masama-sama lavo cina ndaita la Timotius. **1:2** Mapamao raho-raho to'impa Ruma Hatalla, Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih mbeina bareka ro taho ra ntai ziru'u va nggomizoho. **1:3** Zese ra ntasa Ruma Hatalla, Ama va Ruma ndaita Isa Al Masih. Sia Ama ma wancu taho ade, ro Sia Ruma Hatalla ma mbei tenggo ra wale ade mpida ziru'u manusia. **1:4** Sia nakatenggoku ade nami ze i sanikina susa ra ncoki ra'iu va nami, loakuzu kai tenggo ra wale ratarima va nami razi Ruma Hatalla ede, nami rau maloa katenggo wea ade mpida samenana dou ma ade susa ra ncoki. **1:5** Susa ra ncoki ra'iu va Al Masih wa'ura mboto iu va nami rau. Ro kai ncai Al Masih rau, ade mpida nami wancuku katenggona. **1:6** Nggara nami ma'iu ncoki, ede zimakatenggona ademu, ru'u salamakaimu. Nggara ade nami zikatenggo, ndazi nggomizoho rau zikatenggo, ndazina nggomizoho zimalembo ade ze i susa ra ncoki vune nami ma susa ra ncoki rau. **1:7** Nami ma'imbi ncau ro wati iumu mbali mbua mavoha nggomizoho, vara nami mavadeku va one nggomizoho mavatu iu susa ra ncoki lavo nami. Ro vara ndedena nggomizoho vatu rau zi katenggo sama-sama lavo nami. **1:8** Cina ra angi! Ne'e va nami nggomizoho vademu mavoha ncoki ra'iu va nami zi dana ra rasa Asia. Susa ra ncoki ra'iu va nami ede na'ipiku tanina zizana nami, ndazi nami wa'ura kompo kananumu zimamori; **1:9** zi'iumu vune wa'ura vavu kai hukuma madempa. Pala lampa rawi ede ndazina loakuzu nami aina wi'i wekimu zitenggo ra wale weki ndaimu, malaisi zi Ruma Hatalla ma kamorina dou mamade. **1:10** Sia ma wa'ura kasalamana nami razi bahaya made ma na'e ede. Ro Sia rau ma kasalamana nami peade zi ainain-ainain makento, vara zi Siaku zine'e podakai va nami. **1:11** Nami ma'imbi va one kai do'a-do'amu ziru'u nami, Ruma Hatalla nakasalamaku nami razi ihakai. Ruma Hatalla naca'u mbei bareka nami zicambekaina do'a mboto zi ru'u va nami, ro vara ndedena mboto dou marenta tarima kasi zi Ruma Hatalla. **1:12** Nami bangga, vara ade mpida nami ka'imbi podana ade nami va one

mori nami zi dunia ake mapenti poda ndapo angi nami lavo nggomizoho wa'ura kalampa va nami kai rela ro nira ade. Karawi va nami ede, laina kai timba ra lemba manusia, pala kai timba ra lemba rambei va Ruma Hatalla. **1:13-14** Ratunti va nami zi nggomizoho edezu cuma mavoha lampa rawi ma loa zibaca ra ka'ao va nggomizoho. Ake nggomizoho wati laomu ka'ao poda zi nami, pala raho va nahu nggomizoho poda-poda loamu ka'ao nami. Ade ndedekaina, zi wakatu mai Ruma Isa peade nggomizoho zimabangga zi nami, vune nami rau mabangga zi nggomizoho. **1:15** Vara imbi poda ede ndazi nahu sarambakai niaku zimamai lamba nggomizoho loakuzu nggomizoho rakamu bareka zua kali lipa. **1:16** Nahu ne'e mai lamba nggomizoho ade lampa ra laokaiku aka Makedonia ro sai waliku zi nggomizoho ade lampa dula mbalikaiku, loakuzu nggomizoho bantumu nahu lampa lao wali ake Yudea. **1:17** Pala nahu wa'ura rungkaku niaku ede; savua ede nakatadaku va one ade nahu ede wati tenggona? Wakatu ndawi nia, savua nahu ndawiku nia vune ne'e ndai nahu, samporo nggahi, "Io," ro samporo "Wati"? **1:18** Kai ngara Ruma Hatalla ma loa zi imbi, sake nahu zi nggomizoho laina "Io" ro "Wati". **1:19** Vara Ruma Isa Al Masih, Ana Ruma Hatalla, rangoa ra kahaba zi nggomizoho va la Silas, Timotius, ro va ndai nahu laina dou "Io" ro "Wati". Pala Sia edezu cambe kai "Io" razi Ruma Hatalla. **1:20** Vara kai ncai Sia Ruma Hatalla wa'ura nggahina "Io" zi sara'a sake-Na. Kai dasa edeku ndai rentata "Amin" zi Ruma Hatalla vara Ruma Isa Al Masih. Karawikai va nami vune ede loakuzu kazese ra kantasa Ruma Hatalla. **1:21** Ndai Ruma Hatalla marandawina nami ro nggomizoho tenggo kasavua lavo Al Masih; Sia raura marakazale kalai ndai ziru'u weki-Na. **1:22** Ru'u ede Ruma Hatalla wa'ura kasahana ndaita ndazi ntau-Na ro mbeina roh-Na ze'i ade ndaita ru'u zi nenti va one Sia zimambei ru'u ndaita sara'a rasake-Na. **1:23** Ruma Hatalla sakasi nahu -- vara Sia navade isi ade nahu -- va one nahu wati ndazina lao aka Korintus, vara nahu wati ne'eku kasusa ade nggomizoho. **1:24** Nahu wati pakasaku nggomizoho mavoha auku zipavua imbi va nggomizoho, vara nggomizoho mawa'ura ipi imbimu zi Al Masih. Nahu va karawi samampa lavo nggomizoho loakuzu nggomizoho naha taho ra ntikamu.

2:1 Vara ndedena nahu wa'ura nggahi kapodaku nahu wati zimakancoki wea ade nggomizoho, nggara mai lambasi va nahu nggomizoho. **2:2** Vara nggara kancoki weasi va nahu ade nggomizoho, cou waliku zimaloa rere wea ade nahu, nggara lainsi douzoho ede rau rawa'u kasusa wea va nahu adena? **2:3** Vara ndedena nahu tuntiku sura ede zi nggomizoho. Nahu wati ne'eku mai lamba nggomizoho, edempara kasusa wea va nggomizoho adeku sapodakaina nggomizoho mapavua kazihhi wea ade nahu. Vara nahu ka'imbi nggara nahu neo adeku, ndazi sara'ana nggomizoho neo ade raumu. **2:4** Nahu tuntiku ziru'u nggomizoho kai ade ma ncoki ra tani kai mboto voho oi mada. Nahu laina ne'eku loakuzu nggomizoho ndazi ncoki adem, pala loakuzu nggomizoho kawaramu weki va one nahu wancuku meci ra ca'uku nggomizoho. **2:5** Nggara warasi dou ma kamaina ncoki ade, ndazi lampa rawi ede karawi va sia laina ziru'u nahu, malaisi ziru'u nggomizoho sara'ana atao zi nggomizoho sarunde weki. Nahu wati ne'eku ipi toku zi sia. **2:6** Ru'u dou vune ede, hukuma zivavukai zi sia va mbotokai ziwoha nggomizoho wa'ura ncihi. **2:7** Ake nggomizoho pavuapu kangampu wea sia ro zimakau kapoda ade sia wali loakuzu sia aina ipi ncoki adena sampe kompokai kananuna. **2:8** Vara ndedena raho va nahu, loakuzu nggomizoho katada mbalimu zi sia va one nggomizoho poda-poda meci ra ca'umu sia. **2:9** Nahu tuntiku sura ede zi nggomizoho kai ne'eku uji nggomizoho, savua nggomizoho mane'e ncau vatu ngoa ra tei va nahu. **2:10** Nggara nggomizoho kangampu weamu dou ma wa'ura karawi mancara zi nggomizoho, ndazi nahu rau makangampu wea dou ede. Vara au rawa'u kangampu wea va nahu -- nggara nawarasi ma paralu zi kangampu wea -- ede kangampu wea va nahu zitando Al Masih zi tahokai nggomizoho. **2:11** Nahu karawi kaiku ede loakuzu Ibilis wati wehana ncai zi kuasakaina ndaita; vara ndaita vade niana. **2:12** Aipu wakatu rongga nahu zi Troas kai ne'eku ngoa ra kahaba Haba Mataho mavoha Al Masih. Ruma wa'ura hengguna ncai ziru'u va nahu zikarawikai zi hizi ede. **2:13** Pala nahu darura adeku vara watipu eda angi lavo cina ndaita la Titus ta aka. Ndazi nahu rahoku weki zi dou-dou zi hizi ede edempara laoku aka Makedonia. **2:14** Pala syuku zi Ruma Hatalla! Sia mazende ra wa'a ncau nami ru'u vatu rau ade lampa ndiha ngolukai Al

Masih vara nami mori kasavua lavo Sia. Ruma Hatalla kanina nami loakuzu haba mavoha Al Masih mbou vune ngolo mengi ma tambua tave-ve. **2:15-16** Vara nami edezu vune ngolo kamaya ma mengi, raka'a va Al Masih ziru'u Ruma Hatalla. Ziru'u va douzoho ma wunga lao raka zi lelikaina, nami ake vune wou made ma hademu; pala ziru'u douzoho ma wunga zi kasalama wea, nami vune ngolo mengi ma wa'a mori ra woko. Couku ma wa'una sanggo kancihi rawi ake? **2:17** Nami laina vune mboto dou ma kalampa haba razi Ruma Hatalla vune barang-barang landa ra lajomba. Zine'e va nahu edezu taho raso, vara nami rakaukai va Ruma Hatalla. Ro ndai Ruma Hatalla ma'edana va one nami karonggamu haba ede kai ada-ada Al Masih.

3:1 Savua ake natada vune-vuneta nami maroi weki ndai wali? Atao loa ndazi nami maparaluku sura zi roikai ziru'u nggomizoho atao razi nggomizoho, vune raparalu va dou-dou makalai? **3:2** Ndai nggomizohoku sura roikai va nami, ratunti ze'i ade nami ro loa zi vade ro zimaloa baca va sanikina dou. **3:3** Ndai siazoho naloa eda va one nggomizoho edezu sura ratunti va Al Masih, ranggaduna kai ta nami. Sura ede ratunti laina kai dawa, pala kai Roh Allah ma mori, lai rauna zi wawo lei, pala zi ade manusia. **3:4** Nami nggahi ndedekaimu vara imbi nami zi Ruma Hatalla kai ncai Al Masih. **3:5** Nami wati ntaumu alasa au-au zimakatada va one nami masanggo kalampa rawi ake, pala Ruma Hatalla ma mbei tenggo ra wale ede zi nami. **3:6** Siara ma ndawi nami sanggo zimandazi ada ru'u savua rasake ma vou; rasake ma wi'i weki zi Roh Allah, laina zi hukum ratunti. Vara ratunti ede nawa'aku zi madekai, pala Roh Allah ede nambeiku mori. **3:7** Aipu wakatu rasake ma wa'a zi madekai ede randawi ro pa'a zi wadu, taroa Ruma Hatalla nakalea sambura zi pahu la Musa. Taroa-Na nawancuku zese ra ntasana, ndazina bangsa Israel wati sanggona ntanda pahu la Musa, konena taroa zi pahu ede wa'ura tampu'u mbora wakatu ede. Nggara randawi rasake ma wa'a madekai ede zi kasaha kai zese ra ntasa ma ndede na'e, **3:8** tantu randawi rasake rambei va Roh Allah, zi kasaha mancewi zese ra ntasa wali. **3:9** Nggara rasake ma hukum manusia ede ndede zese ra ntasana, tantu nancewi zese ra ntasa

wali rasake ma kaloana manusia taho mbali lavo Ruma Hatalla. **3:10** Loa zi nggahi va one au ma ntoina zese ra ntasa, wa'ura wati zese ra ntasa walina vara ipi zese ra ntasana ma ake. **3:11** Nggara au-au ma wa'u taha samporo, ndede zese ra ntasana, tantu au-au ma ederahizi ncewi zese ra ntasa wali. **3:12** Vara nami mantau kane'e vune ede, ndazi nami disakaimu nuntu ra nggahi vune ede. **3:13** Nami wati vune la Musa ma vontu pahuna kai tozu loakuzu bangsa Israel wati edana taroa Ruma mawunga ne'e made ro mbora zi pahuna. **3:14** Fiki rakananu sizoho wa'ura pula. Ro sampe ainaina ake rau fiki ra kananu sizoho mbuipu pula kai tozu zi wakatu sizoho bacana buku-buku mavoha rasake ma nto'i ede. Tozu ede cuma loa zihengga, nggara dou nasavuasi lavo Al Masih. **3:15** Ake rau, nabacasi va sizoho buku-buku la Musa, tozu ede mbuipu vontona fiki rakananu sizoho **3:16** Pala nggara savua-vua dou mai satandona Ruma, tozu ede rau zi hengga razi pahu dou ede. **3:17** Ruma ranggahi ta ake edezu Roh. Ro tave warakai Roh Ruma, ta ede rau wara horikai weki. **3:18** Ake sara'a pahu ndaita wati ravonto va tozu, ro ndaita makatadana zese ra ntasana Ruma Isa. Ro vara ndedena ndai zi rungka ncau, ndazi vune Sia; nanaha nto'i ndaita nanaha ndazi zese ra ntasa. Zese ra ntasana ede razi Roh, ro Roh ede edezu Ruma.

4:1 Nami karawikaimu rawi ake vara ncera ra mbura ade Ruma Hatalla. Vara ndedena nami wati kompo kananumu. **4:2** Nami wati kanimu cara-cara ma rindi zi majakai Nami wati ne'emu karawi kai kuku keko atao rungkamu nggahi ra eli Ruma Hatalla. Nami karawi weamu ru'u Ruma Hatalla kai ade ma raso vune rakane'e-Na. Vara ndedena, ne'e va nami sara'a dou manilai nami kai taho ze'i ade mpidana. **4:3** Nggara Haba Mataho rangoa ra kahaba va nami ede mbui ngge'epu zi daloa ka'ao, ndazi dou-dou mawunga lao zimalelimpa ma wati loa ka'ao. **4:4** Berhala madavae ma kuasakai dunia ake mavonto fiki ra kananu dou-dou ma wati imbi ede. Siara ma tapa-tapana sizoho loakuzu sizoho wati edana taroa razi Haba Mataho ede mavoha na'e ra ntoruna Al Masih, edezu gambarana Ruma Hatalla. **4:5** Haba rakarongga va nami ede laina haba mavoha ndai nami. Haba ede edezu haba mavoha Isa Al Masih; vara Sia edezu Ruma;

ro madazoho edezu adazohomu vara Sia. **4:6** Ruma Hatalla ma nggahi, "Pavuapu razi ze marindi wontu taroa," Ruma Hatalla ede rau ma kawontuna taroa ede ze ade ndaita, loakuzu fiki ra kananu ndaita ndazi taroa zi loakai ka'ao zese ra ntasa Ruma Hatalla ma kalea zi pahu Al Masih. **4:7** Pala ntau ra wara ade maraso ma ntika ede nami wa'amu zi weki ndaimu ma wati wara co'i ake randawi kai dana. Ade ndedekaina tadara va one na'e ra ntoruna kuasa ede wara zi Ruma Hatalla ro laina zi nami. **4:8** Nami radei razi sara'a kalompo, pala nami wati rakali hapi. Nami mbora akamu, pala wati sampe kompo kananumu. **4:9** Mboto ma musu nami, pala nami wati parana ngge'e ndai kese. Ro kone ntuwu nami ravoe sampe mabu, pala nami wati mademu. **4:10** Nami ntuwu iumu madena Ruma Isa, zi sarumbu nami, loakuzu mori rau-Na natada zi sarumbu nami. **4:11** Santoi mori nami, nami ntuwu kadahu va made vara Ruma Isa, loakuzu ade ndedekaina mori ra woko Al Masih rau loa zikatada zi sarumbu nami ma loa made. **4:12** Ake aona va one ze sarumbu nami made mawunga kapodana ade kalampana kuasana, pala nami neo ademu va one mori ra woko ma wunga kapoda ade ze sarumbumu. **4:13** Zi ade Alkitab wara rarenta ake, "Nahu imbi, vara ndedena nahu nggahiku." Kai kapoda ade imbi vune ede rau, nami nggahimu vara nami imbimu. **4:14** Nami ma'imbi poda va one Ruma Hatalla ma wa'ura kamori mbali Ruma Isa, zimakamori mbali nami rau lavo Ruma Isa, ro nawa'aku nggomizoho ro nami aka tando-Na. **4:15** Sara'ana ede edezu ziru'u pentikai nggomizoho. Vara nanaha mboto dou ma'iu meci ra ca'u va Ruma Hatalla, nanaha mboto rau do'a syuku rakarongga zi Ruma Hatalla; ade ndedekaina Ruma Hatalla zikazese ra kantasa. **4:16** Vara ndedena nami wati kompo kananumu. Konena nami sacara sarumbu kasa wa'ura naha iha, pala kai ade mpida nami rakandazi vou zi sanikina ainaina. **4:17** Ro susa ma wati ipi ake, zi iu va nami ru'u samporo, zi mambei hasi ru'u nami savua mataho ra ntika ma'ipi poda ro ma ederahizi. Taho ra ntika ede ncewi na'e poda nggara ntewi kaisi susa ra ncoki ede. **4:18** Vara nami wati tio kavaemu lampa rawi ma tada, malaisi ma wati tada. Ma tada nawa'u taha samporompa, pala ma wati tada ede ederahizi ngge'empa santoi-ntoina.

5:1 Vara ndai tavadeku nggara uma -- edezu sarumbu -- rangge'ekai va ndai zi dunia ake zibongka, Ruma Hatalla nasadiaku ru'u ndaita savua uma zi saroga, randawi va ndai Ruma Hatalla ro ma taha santoi-ntoina. **5:2** Zi ade uma ma wakatu ake, ndai tawetaku vara ndai ne'e poda ade ngge'e zi ade uma ndaita ma zi saroga ede. **5:3** Uma edeku sarumbu ndaita ma vou. **5:4** Santoi ngge'e ndaita ade uma ma razi dunia ake, ndai tawetaku vara tani ru'u va ndai. Laina vara ndai ne'e hori weki zi sarumbu ndai ma razi dunia ake, pala vara ndai ne'e kani sarumbu ma razi saroga ede, loakuzu sarumbu ndai ma loa made ake zi kuasakai va ma mori. **5:5** Ma sadia wea ndai ru'u ede edezu ndai Ruma Hatalla, ro Sia mbeina Roh-Na ziru'u nenti va ndaita. **5:6** Vara ndedena ade nami ma'iu ncauku tenggona. Nami ma vadeku va one santoi nami mbuipu ngge'emu ze'i sarumbu nami ake, nami zo'o razi uma zi ngge'ekai va nami lavo Ruma. **5:7** Vara nami morimu kai dasa imbimu zi Al Masih, laina kai dasa au zi loa eda, **5:8** vara ndedena nami lembo ade. Nami ncewi ca'upu hori weki razi sarumbu nami ake, loakuzu loa ngge'e sama lavo Ruma. **5:9** Vara ndedena nami ma'usaha poda-poda zi kasanakai ade-Na, nataho wakatu nami mbuipu wara zi uma nami ta ake, atao rau ta aka. **5:10** Vara pasti ndai sara'a zi wa'a satando aka pengadila Al Masih, ro cua-cua zimaraka ufa mancihi ncao lavo rarawina zi dunia ake -- rawi mataho atao rawi maiha. **5:11** Nami mavadeku au aona dahu zi Ruma; vara ndedena nami usaha zi ka'imbi kai dou mavoha weki nami. Ruma Hatalla napataku nami sazei-zeina, ro ne'e va nahu nggomizoho rau patamu nami ze'i ade raumu. **5:12** Kai ake nami wati rahomu loakuzu nggomizoho roimu weki nami. Nami cuma mbei savua alasan ma taho ru'umu zi kabanggakaimu zi nami, loakuzu vade va nggomizoho vuneku nggomizoho pavuamu cambe zi dou-dou ma kapenti pahu dou ro laina tave'ana. **5:13** Nggara nami poda wa'ura tada ringu, ede edezu ru'u zi kapentikai Ruma Hatalla. Ro nggara nami natada wati ringu, ede ru'u pentikai nggomizoho. **5:14** Meci ra ca'u Al Masih ma kuasakai nami; ro nami makawara weki va one nggara savua dou wa'ura made ru'u samenana dou, ndazi ede aona va one samenana dou wa'ura made. **5:15** Al Masih made ziru'u sara'a dou, loakuzu dou-dou ma mori, watizu mori ziru'u weki ndaina, malaisi ziru'u Al Masih ma wa'ura made ro kamori

mbali va zi kapentikai siazoho. **5:16** Vara ndedena, nami wati walizu nilaimu dou kai taka manusia. Nami parana romo nilaimu Al Masih ta manusia kaina, pala ake watizu. **5:17** Dou ma wa'ura savua lavo Al Masih, ndazi manusia vou poda. Ma ntoi watizu wara walina -- sara'ana wa'ura ndazi vou. **5:18** Sara'ana ede rakarawi va Ruma Hatalla. Kai ncai Al Masih Ruma Hatalla ndawina dame ndaita lavo Ruma Hatalla, edempara imbikaina ndaita taki ra puta ede ru'u damekai dou makalai lavo Ruma Hatalla. **5:19** Nami mangoa ra kahaba va one kai ncai Al Masih, Ruma Hatalla ndawina dame manusia lavo weki ndai-Na. Ruma Hatalla karawina ede kai wati rekena ncara ra kancaru rakarawi va manusia zi weki ndai-Na. Ro nami wa'ura kau va Ruma Hatalla zimangoa ra kahaba haba ede. **5:20** Ndazi nami edezu dou-dou ranggadu va Al Masih. Kai ncai nami ndai Ruma Hatalla karonggana ranggahi-Na. Kai ngara Al Masih, nami maraho poda-poda, tarimapu rambei va Ruma Hatalla ma kaloana nggomizoho taho mbali lavo Sia. **5:21** Al Masih wati wara dosana, pala Ruma Hatalla ndawina Sia matanggus dosa ndaita, loakuzu ndaita ndazi ncihi ra raso zi tando Ruma Hatalla zi ade Al Masih.

6:1 Vara nami karawi sama-sama lavo Ruma Hatalla, ndazi nami maraho poda, aina kasia-sia va nggomizoho tahona ade Ruma Hatalla ede. **6:2** Ade Alkitab, nggahi Ruma Hatalla, "Zi wakatu rakane'ekai, Nahu wa'ura ringaku nggomi, ro zi ainaina salamakai, Nahu wa'ura bantuku nggomi." Kawara katahopu, wakatu akeku rakane'ekai ede. Wakatu akeku ainaina zi salamakai! **6:3** Nami wati ne'emu rakarawi va nami zi kancara wea. Vara ndedena nami ma'usaha wati mbei alasa kone zi savua dou rau zimakarawi lampa rawi ede. **6:4** Pala ndake, ade sara'a lampa rawi, nami matei katadaku va one nami edezu ada-ada Ruma Hatalla. Vara, samenana pahu manggonggi wa'ura iu va nami kai saba: **6:5** nami rakancoki, rabui, ro rakalembi va dou; nami karawi kapodamu, ntuwu wati maru ro ntuwu rau dantaumu zi ade ngaha ra nono. **6:6** Kai karawimu marela, maloa timba ra lemba, saba ro taho ade nami matei katadana va one nami edezu ada Ruma Hatalla. Ro kai wi'i weki zi bantu va Roh Allah, ro kai meci ra ca'u ma nira ade, **6:7** ro kai ngoa ra kahaba haba ma ramai ta Ruma Hatalla ro kai

kuasa Ruma Hatalla, nami matei katadaku va one nami ake edezu ada-ada Ruma Hatalla. Nami manentiku zirakane'e Ruma Hatalla kai zaha nami zi deikai atao zi sandakakai weki. **6:8** Nami zi horoma, pala zi katuna ra kavawa rau, zi roi, ro zi fitina rau. Kone rombo nami, nami wi'ikai va dou cowa. **6:9** Nami wi'ikai va dou wati mbouna, pala nami pata sara'a va dou. Kacaina nami made, pala nami mbuipu mori. Kone nami rakancoki, nami wati mademu. **6:10** Konena ade nami zi kasusa wea, pala nami ngge'empa zihi ade ncau. Nami tada ncoki mori, pala nami wa'ura ndawimu mboto dou ndazi ntau ra wara. Zi'edamu nami wati ntaumu au-au, pala sapodakaina nami mantau sara'a mena. **6:11** Cina ra angi rameci ra ca'u va nahu zi Korintus! Nami wa'ura nggahi ntirimu zi nggomizoho. Sara'a isi ade nami wa'ura ngoa va nami. **6:12** Nami wati vontomu ade ziru'u nggomizoho, nggomizohompa ma vontu ade ziru'u va nami. **6:13** Ake, co'opu nahu manuntu ra nggahi vune santika zi ana-ana ndai nahu. Hengga raupu ademu ziru'u nami. **6:14** Aina ne'emu rewo lavo dou-dou ma wati imbi zi Ruma Isa; ede wati ncihi ncaona. Vuneku loana mataho campo lavo ma'iha! Wati lu'u va aka taroa campo lavo marindi. **6:15** Wati lu'u va aka Al Masih ako angi lavo Ibilis. Auku samana dou ela Al Masih lavo dou malaina ela Al Masih. **6:16** Auku campona Bait Allah lavo uma berhala? Ndai ake Bait Allah, edezu Ruma Hatalla ma mori. Ndai Ruma Hatalla manggahi, "Nahu zimangge'e zi woha sizoho, ro mori sama lavo sizoho. Nahu zimandazi Ruma Hatalla sizoho, ro sizoho zimandazi ela-Ku. **6:17** Vara ndedena, tu'u wi'ipu dou-dou ma wati pata Ruma Hatalla ede, ro kalaipu wekimu razi sizoho. Ai to'ina campomu lavo ma najis, ndazi Nahu zi matarima nggomi. **6:18** Nahu zimandazi Amamu, ro nggomi zimandazi ana-ana Nahu, ndedeku nggahi Ruma Ma Wancu na'e Kuasa."

7:1 Cina ra angi meciku! Sara'a rasake ede ziru'u ndaita. Vara ndedena pavuaku ndai karaso weki razi samenana ma kasampu nawa rasarumbu ndaita. Pavuaku ndai dahuta zi Ruma Hatalla, loakuzu ndai morimpa ziru'u Sia kai sampuruna. **7:2** Weha aopu nami ze'i ademu. Nami wati ncaramu kone zi savua dou rau, ro watipu parana warana dou rakarugi va nami.

Nami watipu parana weha laba razi cou-cou rau. **7:3** Nggahi ndedekai nahu, laina zi kancarakaiku nggomizoho. Vara, vune rawa'u nggahi va nahu ntoina, nami wancuku meci ra ca'u nggomizoho, ro ndaita edezu lenga sama mori sama made. **7:4** Nahu ka'imbi poda zi nggomizoho. Malahan nahu wancuku bangga podaku zi nggomizoho! Konena mboto susa ra ncoki iu va nami, ade nahu wancuku sanana vara nggomizoho. Nahu wancuku neo adeku! **7:5** Aipu nami rongga zi Makedonia rau, nami wati kone loamu sanawa. Zisara'a kalompo, nami rakamu ncoki: razi kalompo makalai cence ncihi, ze i ade ndai ta'iuku dahu. **7:6** Pala syukura, Ruma Hatalla nakana'e ncauku ade dou ma kompo kananu, Sia mbeina samanga mavou zi nami kai mai la Titus. **7:7** Sanakai ade nami lai mpoana vara wa'ura mai la Titus, pala vara sia rau ngoana vuneku neo ade sia vara nggomizoho. Sia ngoana zi nami va one nggomizoho wancuku ne'e poda ademu eda angi lavo nahu; vara nggomizoho sinci ade zi ruku ra rawimu ntoina ro ake relamu horu nahu. Lampa rawi ede maka'ipi neo ade nahu wali. **7:8** Konena sura nahu makancoki wea ademu, nahu wati sinci adeku tunti sura ede. Poda wakatu eda va nahu va one sura nahu ede makandazina ncoki ade nggomizoho -- konena samporo ncoki ademu ede -- nahu wara rauja sinci adeku. **7:9** Pala nahu neo adeku ake -- laina vara ncoki ade nggomizoho, malaisi vara ncoki ademu ede marungkana ruku ra rawimu. Poda ncoki ademu ede savua lampana lavo kane'e Ruma Hatalla. Ndazi nami wati karugimu nggomizoho. **7:10** Vara ncoki ade vune ede nambeiku runga ade ma kamaikaina salama. Ro dou wati zimasinci ade kai lampa rawi ede. Pala ndakeku, ncoki ade savuampa ncaina lavo kane'e manusia nambeiku made. **7:11** Tio kavaepu va nggomizoho auku hasina zi nggomizoho va ncoki ade ma savuampa ncaina lavo kane'e Ruma Hatalla! Hasina edezu nggomizoho poda-poda usahamu ziru'u kanoakai makovu! Nggomizoho ndazi daca'u zi dosa, nggomizoho dahu, nggomizoho lingi ade, nggomizoho ndazi samanga, nggomizoho rela hukumna ma ncara! Ade samenana masa'ala ake nggomizoho wa'ura katadamu va one nggomizoho wati ncaramu. **7:12** Ndazi, kone wa'ura tunti va nahu sura ede, nahu tuntiku laina vara dou ma ncara ede. Lai rauna vara dou ma susa ra ncoki vara ncara ra kancaru ede. Nahu tuntiku sura ede loakuzu zi tando

Ruma Hatalla, nggomizoho iu weki va ndai kesemu na'ipiku na'ena ra'edamu ziru'u va nami. **7:13** Vara ndedena neo ade nami. Ari mai va neo ade, nami ncewi wali neo ademu vara edamu neo ade la Titus; neo adena va nggomizoho sara'ana. **7:14** Poda nahu wa'ura kabangga-banggaku nggomizoho zi sia. Syukura, nggomizoho wati kamajamu nahu. Samenana rawa'u nggahi va nami zi nggomizoho napodaku. Ndede wali au rakabangga-bangga va nami mavoha nggomizoho zi la Titus nancihi rau. **7:15** Ake sia nanaha meci ra ca'una nggomizoho, vara sia kawarana vuneku nggomizoho vatumu ngoa ra tei va sia ro vuneku nggomizoho tarimamu sia kai horoma ro to'a. **7:16** Nahu wancuku neo adeku, vara nggomizoho loa zi imbikai ade samenana lampa rawi.

8:1 Cina ra angi, ne'e va nami nggomizoho vade rau mavoha vuneku tahona Ruma Hatalla zi ela Ruma zi Makedonia. **8:2** Siazoho wa'ura uji kai susa ra ncoki ma tani. Pala ade susa ra ncoki ede, sizoho neo adena ro wancuku ncera ra mbura adena mbeina bantu ziru'u bantukai dou makalai, kone sizoho ncoki poda morina. **8:3** Loa kapasati va nahu va one sizoho mbeina savera wa'u sizoho, konede ncewi. Wati wara marakauna. **8:4** Siazoho raho poda-poda zi nami nggara loasi sizoho vatu bantu mbei piti ziru'u ela Ruma Hatalla zi Yudea. **8:5** Siazoho mbeina ma'ipi ncewi zirakane'e va nami. Saramba-rambana sizoho zonggo wekina zi Ruma, sawa'u va ede zi nami rau, ncihi ncao vune rakane'e va Ruma Hatalla. **8:6** Vara ndedena nami makau poda la Titus -- ma tampu'una usaha ake -- loakuzu sia matuwuna rawi ma taho ake zi ade weki nggomizoho rau. **8:7** Nggomizoho mangau ade samenana lampa rawi: Nggomizoho mangau ade lampa rawi imbimu, ade katadakaimu nggahi ra eli, ade lampa rawi loa ra tingi, ade samenana pahu usaha, ro ade meci ra ca'umu zi nami. Vara ndedena, tahora nggomizoho rau mangau zi ade usaha ma taho ake. **8:8** Nahu wati kauku ede kai savua parenta. Pala kai tei katada vuneku cahana dou bantuna lenga ra iwana, nahu rau kane'e vade hampa ve meci ra ca'umu. **8:9** Vara nggomizoho mavade podaku va one ndaita wancuku meci ra ca'u va Isa Al Masih, Ruma ndaita. Sia ntau ra wara, pala Sia ndawina weki-Na ndazi ncoki mori ziru'u kapentikai nggomizoho, loakuzu

kai ncoki mori-Na ede, nggomizoho ndazi ntau ra wara. **8:10** Nggahi va nahu, zi hizi ndaina nggomizoho kanggorimu au rawa'u tampu'u va nggomizoho mba'ana ma'ulu. Vara nggomizoho ma sarambana makananu ro tampu'umu usaha ake. **8:11** Ake pavua rocipu nggomizoho matuwuna karawi vera wa'ukaimu. Pavuapu nggomizoho kapoda ade zi makanggori usaha ede, vune nggomizoho nto'i rauna kapoda ade maniana. **8:12** Nggara nggomizoho rela mbei, ndazi Ruma Hatalla natarimaku rambeimu ede kai dasa au ma wara zi ndaimu, laina kai dasa au madawara zi nggomizoho. **8:13-14** Nahu sama sakali wati wara niaku zimahori dou makalai razi su'u ra tundu, ro kataniku nggomizoho. Pala vara nggomizoho wakatu ake ade ka'ada'an ncihi mena, ndazi patura nggomizoho zi makancihi dawara sizoho. Pea nggara nggomizoho dawaramu, ro sizoho ade ka'ada'an ncihi mena, ndazi sizoho zimabantuna nggomizoho. Ade ndedekaina zua-zuana sama-sama zi karawi wea. **8:15** Ade Alkitab ratunti, "Dou ma mboto raka arujiki, wati ncewina ro dou ma sato'i arujiki wati dancihi." **8:16** Wancuku syukumu nami zi Ruma Hatalla vara Sia wa'ura kandazina la Titus vune caha nami zimabantu nggomizoho! **8:17** Vara la Titus laina rela mpoana mbei raraho va nami, pala sia rau nawancuku cahana bantu nggomizoho sampe kai ne'e ndaina sia lao zi nggomizoho. **8:18** Ro sia nami nggadu raumu cinata ma wancuku zi horoma zi samenana ela Ruma vara karawina ngoa ra kahaba Haba Mataho razi Ruma Hatalla. **8:19** Ari mai va ede, dou ede wa'ura kazale rau ro katantu va ela-ela Ruma zimalenga nami ade lampa ra laokai nami. Vara nami zimalao lampa zimakaronggana rasumbanga ede, loakuzu kazese ra kantasakai Ruma ro loakuzu eda va nggomizoho va one nami rela bantu. **8:20** Nami majaga kapodaku loakuzu aina wara dou ma kancara nami ade lampa rawi karonggakaimu rambei ma na'e ake. **8:21** Nami ne'e karawi rombo laina zi tando Ruma mpoa, pala zi tando manusia rau. **8:22** Sama-sama lavo la Titus ro cina ta ede, nami nggadu raumu savua cina walita ma kalai. Wa'ura uji va nami sia pila-pila kali ro poda sia naca'u bantu. Ro ake, sia na'ipiku ne'ena bantu nggomizoho vara sia nantau ne'e ma na'e zi nggomizoho. **8:23** Mavoha la Titus, sia edezu lenga nahu ma karawi lavo nahu zimabantu nggomizoho. Ro mavoha cinata zuana ede, ma lao sama

lavo sia, sizoho edezu dou-dou rangadu va ela-ela Ruma ro mandazi bangakai va Al Masih. **8:24** Raho va nami nggomizoho katadapu meci ra ca'umu zi sizoho, loakuzu sara'a ela Ruma vade va one nggomizoho mameci ra ca'u sizoho ro va one au rakabangga-bangga kai va nami mavoha nggomizoho edezu poda.

9:1 Sapodakaina watizu paralu walina nahu tunti ziru'u nggomizoho mavoha rabantukai ma wunga nggadu ziru'u ela Ruma Hatalla zi Yudea.

9:2 Nahu vade nggomizoho maca'u bantu, ro nahu wa'ura kabangga-banggaku nggomizoho zi dou-dou zi Makedonia. Nggahi nahu zi sizoho, va one tampu'u mba'ana ma ulu cina ra angi zi Akhaya wa'ura sadia zimambei sumbanga. Ro kapoda ade nggomizoho wa'ura nanaha kapoda ade sarunde dou zi weki sizoho. **9:3** Ake nahu manggadu la Titus ro cinata zuana ede zi nggomizoho loakuzu au rakabangga-bangga va nami mavoha nggomizoho aina nggahi mpoa. Ndazi, nggomizoho pavuapu wa'ura sadia, vara nggahi nahu zi sizoho va one nggomizoho wa'ura sadia ru'u ede. **9:4** Nahu dahu adeku kombisi wara dou-dou Makedonia ma watu sama-sama lavo nahu peade zi wakatu mai nahu zi nggomizoho. Ro nggara rakasi va sizoho va one nggomizoho watipu sadiamu, nawancuku majamu nami peade, vara wa'ura nggahi va one nami ma'imbi poda zi nggomizoho! Ro ndai nggomizoho rau zimamaja rau. **9:5** Vara ndedena iu va nahu naparaluku nggadu ulu sizoho ede zi nggomizoho zima'uru sumbanga rasake va nggomizoho ede. Karawikai va nahu ede loakuzu maisi nahu peade, rambei va nggomizoho ede wa'ura sadia. Ade ndedekaina, natada va one rambeimu ede rambei kai sana ade, ro laina kai pakasa. **9:6** Kawarapu! Dou ma pari ze i sato'i-sato'i zimaweha hasi sato'i rau. Pala dou ma pari ze i mamboto zi maweha hasi ma mboto rau. **9:7** Sanikina dou pavuaku mbeina vera rela va adena. Aina sia mbeina kai mbali mbua ade atao kai pakasa, vara Ruma Hatalla nameci ra ca'uku dou ma mbei kai sana ade. **9:8** Ruma Hatalla makuasa mbei bareka maremba poda ziru'u nggomizoho, loakuzu nggomizoho mantau ncau au raparalu va nggomizoho; nggomizoho zi mancewi ru'u karawi mataho ro amal. **9:9** Ade Alkitab ratunti vune ake mavoha Ruma Hatalla, "Sia nabage-bageku

ziru'u va dou mancoki mori; Taho ade-Na ma'ederahizi santoi-ntoina."

9:10 Ruma Hatalla ma sadia wea ze i ziru'u dou mapari ro ngaha ra nono ziru'u ndaita. Sia rau zimasadia weana ro nakambotoku au rapari va nggomizoho, loakuzu hasi ncera ra mbura ademu naha mboto rau. **9:11** Ade ndedekaina nggomizoho zimancihi ade samenana lampa rawi ndazi nggomizoho maloa mbei ncau kai ncera ra mbura ademu. Ro rambeimu racengga-cengga va nami, nakandaziku mboto dou marenta tarima kasi zi Ruma Hatalla. **9:12** Vara rawi mataho rakarawi va nggomizoho ake laina kancihina au ramakura zi ela Ruma Hatalla mpoa, pala zimakandazi rau mboto dou matarima kasi zi Ruma Hatalla. **9:13** Ro razi taho ade rakatada va nggomizoho ede, mboto dou ela Al Masih zi Yudea zimaro i ra wadina Ruma Hatalla vara sizoho edana to'amu zi Haba Mataho mavoha Al Masih ra watu va nggomizoho ede. Sizoho rau ro i ra wadina Ruma Hatalla, vara nggomizoho wancuku ncera ra mbura ademu zi macengga-cengga zi sizoho ro ziru'u samenana dou makalai au ma wara zi ndaimu. **9:14** Ndazi sizoho zimado'a wea nggomizoho kai iu meci angi vara Ruma Hatalla wancuku taho adena zi nggomizoho. **9:15** Pavuaku ndaita syukura zi Ruma Hatalla zi au rambei-Na ma wancu heba poda ede.

10:1 Ake nahu, la Paulus, wara ne'eku nggahi zi nggomizoho. Nahu ake, ranggahi dou, mapu nggahi ra eli nggara kancao tandosi lavo nggomizoho, pala disa nggara zo'osi. Vara mapu nggahi ra eli ro taho ade Al Masih, **10:2** nahu karaho poda-podaku aina ndawi nahu pakasaku zi nggomizoho nggara maisi nahu peade. Vara nahu wa'ura niaku zimakapoda rawi zi dou-dou ma nggahi va one nami karawi kai kane'e dunia kai. **10:3** Nami poda romo mbuipu morimu zi ade dunia, pala nami wati usaha kapodamu ade kai dasa ne'e dunia. **10:4** Zaha ra zano rakani va nami zi ade usaha kapoda ade nami laina zaha dunia ake, pala zaha ra zano Ruma Hatalla ma ntau kuasa. Kai zaha ra zano ede nami kalelimu matapana; tulekai va nami cence ncihi **10:5** ro ncorakaimu bente sombo ratu'u zimadaca'u ro loa ra tingi mavoha Ruma Hatalla. Taha va nami fiki ra kananu dou-dou ro ndawimu sizoho oko ro dahu zi Al Masih. **10:6** Ro nggara nggomizoho wa'ura to'a poda, nami sadia zimahukum sara'a dou ma wati to'a. **10:7**

Pavuapu nggomizoho kawara weki zi ka'ada'an sapodakaina. Nggara savua-vua dou imbi poda va one sia ntau Al Masih, pavuaku sia kawarana zi weki ndaina ro kawara weki va one nami rau ntau Al Masih vune sia. **10:8** Nahu wati majaku nggara nahu ncewi mboto kabangga-bangga kuasa rawa'u mbei va Ruma zi nami, vara kuasa ede rambei zi katu'ukai nggomizoho, laina zi zumbakai. **10:9** Nahu wati ne'eku nggomizoho iumu va one nahu makadahu nggomizoho kai sura-sura nahu. **10:10** Nggahi dou, "Sura-sura la Paulus ede na'ipiku ngahana ro nawibawa, pala nggara ndai sia wara zi woha ndai, wekina mapu ro nggahi ra elina wati ntau ao au-au!" **10:11** Dou ma vune ede pavuaku kawarana weki va one nggara nami wara zi woha nggomizoho, karawi nami ncihi poda vune au ratunti va nami ade sura-sura nami. **10:12** Tantu nami wati disamu ntewi kai atao wi'i weki nami sama vune lavo dou-dou ma wi'i wekina ese. Nawancuku sampulana siazoho! Siazoho ndawina taka ndaina ro kaco'i weki ndaina kai taka ede. **10:13** Nami wati ndedena. Nggara nami makabangga-bangga weki, nami wati kalalomu hampa. Nami ngge'e zi ade hampa-hampa dana ra rasa karawi kai rawa'u katantu va Ruma Hatalla ru'u nami. Ro nggomizoho lu'u zi ade dana ra rasa ede. **10:14** Ndazi, wakatu mai lamba va nami nggomizoho ro wa'a Haba Mataho mavoha Al Masih ru'u nggomizoho, nami sapoda-podakaina wati losamu razi kahampa dana ra rasa karawikai nami. **10:15** Nami wati roimu weki zi karawi dou makalai ma wara ari mai va rakahampa rakatantukai va Ruma Hatalla ru'u nami. Ndede wali nami ngge'empa ade kahampa rakatantu kai va Ruma Hatalla ru'u nami ro mane'e to'i nggomizoho naha imbi zi Al Masih, loakuzu karawi va nami rawi ma ncewi na'e zi woha nggomizoho. **10:16** Ade ndedekaina nami maloa ngoa kahaba rau Haba Mataho ede zi dana ra rasa makalai kai wati pavua kana'e-na'e weki zi rakarawi rawa'u karawi zi dana ra rasa karawikai va dou makalai. **10:17** Ade Alkitab ratunti, "Dou ma ne'e kabangga-banggakai au-au, pavuaku kabangga-bangga zi au rawa'u karawi va Ruma." **10:18** Vara dou raroi edezu dou ziroi va Ruma, laina dou ma roi weki ndaina.

11:1 Kau to'ipu nahu ruku ra rawi sampula sato'i. Loa kandede kan? **11:2**

Nahu lingi adeku zi nggomizoho, vune ndai Ruma Hatalla malingi ade rau zi nggomizoho. Nggomizoho vune dou siwe sampela ma mbuipu raso rawa'u sake va nahu zikanika lavo savua rahi, edezu Al Masih. **11:3** Pala nahu dahu adeku fiki ra kananumu voha va goda zimawati to'a wali zi Al Masih, sama vune la Hawa ntoina hina va goda rau vara tipu va sawa. **11:4** Vara nggomizoho sanampa ade tarimamu dou ma mai zi nggomizoho ro matei mavoha Isa ma kalai -- laina Ruma Isa rakapata va nami zi nggomizoho. Ro nggomizoho rau mane'e tarima ao roh ro Haba Mataho "ma wati sama lavo Roh Allah ro Haba Mataho rawa'u tarima va nggomizoho razi nami. **11:5** Nahu wati iu podaku ncewi awa razi "rasu-rasu" ma wancu heba ede! **11:6** Kombisi nahu wati ipi loaku nuntu ra nggahi, pala mavoha loa ra tingi, nahu laina dou masampula. Ede wa'ura bukuti va nami zi nggomizoho ade samenana lampa rawi. **11:7** Zi wakatu ngoa ra kahaba va nahu Haba Mataho razi Ruma Hatalla zi nggomizoho, nahu wati rahoku zi nggomizoho zi macola wea nahu kone sato'i rau, ro ade ndedekaina nahu kavawaku weki. Karawikai va nahu ede zi kazeseikaiku nggomizoho. Savua ede ncara nahu zi nggomizoho? **11:8** Zi wakatu karawi wea va nahu nggomizoho, nahu cola wea va ela-ela Ruma makalai. Loa zi nggahi nahu makarugina ela-ela Ruma ede loakuzu bantuku nggomizoho. **11:9** Nggara zi wakatu ede nahu wara madancihiku, nahu watipu parana kasusa kone savua dou rau razi nggomizoho. Sara'a zi paralu va nahu sadia wea va cina ra angi ma mai razi Makedonia. Nahu masandaka kataho-taho loakuzu nahu wati kasusaku nggomizoho ade samenana lampa rawi, ro nahu sandaka ncauku loakuzu ede ngge'empa ndendena. **11:10** Banggakai nahu ake wati loa zi fura tave-ve rau zi sara'a dana ra rasa Akhaya, vara rangoa ra tei va Al Masih ma ncihi wara zi nahu. **11:11** Vavau nggahi ndedekai nahu? Savua vara nahu wati meci ra ca'uku nggomizoho? Ruma Hatalla navade nahu mameci ra ca'u nggomizoho! **11:12** Au rakarawi va nahu ake zi karawi ncau va nahu loakuzu "rasu-rasu" ma kalai ede wati ntau alasana zi kana'e-na'ekai weki ro nggahi va one sizoho karawi vune nami. **11:13** Dou-dou vune ede edezu rasu-rasu palasu. Sizoho edezu dou-dou makarawi tipu dou mawa'a pahu kai rasu-rasu Al Masih. **11:14** Wati mborakai aka sizoho

karawi kandedena, vara ndai Ibilis wa'ana pahu kai mala'eka taroa! **11:15** Ndazi wati zi mborakai aka rau nggara dou-dou makarawi wea Ibilis wa'ana pahu kai dou-dou ma karawi wea kane'e va Ruma Hatalla. Cumpukaina sizoho rau zimatarima cepekaina ma ncihi ncao lavo samenana karawi sizoho. **11:16** Nahu manggahi mboda sakali wali: Aina sampe wara ma wi'ikai nahu sampula. Pala nggara nggomizoho wi'ikaimu nahu ndede, kau to'ipu nahu ma sampula ake kabangga rau weki sato'i. **11:17** Ta awa ake nahu zimapehena zi banggakai nahu, pala laina Ruma ma kau nahu nggahi ede. Ade lampa rawi ake nahu poda-poda nuntuku vune dou masampula. **11:18** Mboto romo dou ma kabangga-bangga lampa rawi-lampa rawi dunia, ndazi nahu kane'e kabangga-bangga weki rau. **11:19** Nggomizoho kai sana ade saba zi dou ma sampula, vara nggomizoho iumu weki ipi loa! **11:20** Nggomizoho maco'ompa nggara dou maka'adana nggomizoho, atao makaro kampo ro maweha laba zi nggomizoho, atao ma'iu weki ncewi ese razi nggomizoho ro nadisa topa nggomizoho. **11:21** Nahu maja mangaku va one nami wancuku mapu zimakarawi vune ede. Pala au ma dou makalai disana banggakai, nahu disa rau! (Nahu kanuntu vune dou masampula.) **11:22** Savua dou Ibrani sizoho? Nahu rau dou Ibrani. Nadou Israel sizoho? Nahu rau dou Israel. Londo ra mai la Ibrahim sizoho? Nahu rau ndede! **11:23** Dou-dou makarawi wea Al Masihsi sizoho? Ziringasi vune nahu wa'ura mbora aka, pala nahu ake dou makarawi wea ma ncewi taho ntewi kaisi lavo sizoho sara'ana! Nahu karawi ncewi kapoda ade, nahu ncewi ntuwu rakalu'u ade uma bui, nahu ncewi mboto rakancoki ro ntuwu ne'era made. **11:24** Wa'ura lima kali nahu kancoki va dou Yahudi ravoe kai cambo tolumpuru ciwi kali. **11:25** Tolu kali nahu racambo va dou-dou Roma; parana nahu rau ratova kai wadu. Tolu kali nahu iuku mimi kapa zi moti, ro sakali nahu karenteku zi moti salama zua mpuru upa jam ntoina. **11:26** Ntuwu poda nahu ade lampa ra laoku hina va bahaya: bahaya mbere, bahaya parampo, bahaya razi dou Yahudi ro razi dou laina Yahudi, bahaya ade kota, bahaya ari mai va kota, bahaya zi moti ro bahaya-bahaya razi dou-dou ma katada wekina kai cina ra angi ela Al Masih, sapodakaina laina. **11:27** Nahu kambohoku howi kampokaku peke ro karawi satenga made; ntuwu wati

maruku, wati ngaha, wati nono, ntuwu darereku ade ka'ada'ana hizo, kai iu vusi vara kura kani ra lombo ro wati ntauku hizi ngge'ekai. **11:28** Ari mai va sara'ana ede, sanikina ainaina nahu darura ade rauku zi ka'ada'ana sara'a ela Ruma. **11:29** Nawarasi ma rome nahu rauku vatu iu rome. Nawarasi ma mabu zi ade dosa, nalelo ade nahu. **11:30** Nggara nahu pavua banggakai au-au, ndazi nahu bangga zi lampa rawi ade lampa rawi ma katadana mapu ra rome nahu. **11:31** Ruma Hatalla, Ama va Ruma Isa navade va one nahu wati cowaku. Zese ra ntasa ngara-Na santoi-ntoina. **11:32** Wakatu nahu waraku zi Damsyik, gubernu ma kuasa zi hizi ede raparenta va Sangaji Aretas, kauna tentara jaga ncai lawa kota ede zimawa'u nahu. **11:33** Pala kai savua garanji nahu ra'oro ca'awa tasavua karombo zi zindi kota. Ndedeku nahu horikaiku weki razi rima gubernu ede.

12:1 Io romo wati wara ncewina zi kabangga-banggakai weki, pala nahu kane'e rau kabangga weki kai lampa rawi ratei va Ruma zi nahu ade wahyu atao raka eda rakatada va Ruma. **12:2** Nahu pataku savua dou ela Al Masih sampuru upa mba'a ma uluna rahanta zi hizi ma ese poda zi saroga. (Nahu wati vadeku savua sarumbuna poda-poda rahanta atao ede cuma savua ra'eda rakatada va Ruma -- Ruma Hatalla mpoampa ma vadena.) **12:3-4** Nahu manggahi mboda sakali wali; Nahu kavade va one dou ake rahanta kalu'u zi Firdaus. (Nahu watija vadeku savua sarumbuna poda-poda rahanta atao ede cuma ra'eda rakatada va Ruma mpoampa -- Ruma Hatalla mpoampa ma vadena.) Ta aka dou ede ringana lampa rawi-lampa rawi ma wati loa zi nuntu va manusia ro wati rakau manusia zimapehena. **12:5** Mavoha dou edeku zi ne'e kabangga-bangga va nahu, laina mavoha weki ndai nahu. Mavoha weki nahu, cuma lampa rawi-lampa rawi ma tei mapu ra rome nahu edempa, zi ne'e kabangga-bangga va nahu. **12:6** Pai ne'esi va nahu rau kabangga-bangga au-au, nahu wati ne'eku ndazi dou viko vako manggahi kabangga-bangga weki cowa; nahu zi manggahi ma poda. Pala nahu kapi'i ade, loakuzu wati wara dou ma kacai nahu ncewi zi au rawa'u eda va sia rakarawi va nahu atao rawa'u ringa va sia nggahi nahu. **12:7** Pala loakuzu nahu aina ipi sombo vara ra'eda

rakarongga va Ruma ma heba poda ede, nahu rambeina supu zi sarumbuku ma ndazi ncai Ibilis. Supu ede rambeina zimavoe nahu loakuzu nahu wati ndazi sombo. **12:8** Tolu kali nahu do'a zi Ruma loakuzu supu ede mborana razi nahu. **12:9** Pala cambe va Ruma, "Anugera rambei va Nahu zi nggomi wa'ura ncihi ziru'umu; vara kuasa-Ku nawancuku tenggona nggara nggomi ede ade ka'ada'ana mapu ra rome." Vara ndedena nahu ncewi neo adeku bangga kai mapu ra romeku, vara romesi nahu, ndazi zi wakatu edera iu va nahu Al Masih masandaka nahu kai tenggo ra wale-Na. **12:10** Ndazi nahu neo adeku kai mapu ra romeku, nahu neo adeku nggara vara Al Masih nahu zi fitina, nahu iuku susa, zi fou-fou ro nahu iuku ncoki ra susa. Vara nggara nahu rome, ndazi zi wakatu edeku tenggo nahu. **12:11** Poda nahu ruku ra rawiku vune dou masampula -- pala nggomizoho marandawi nahu ndazi ndede. Sapodakaina nggomizohoku ma pavua roi nahu. Vara kone nahu wati ntauna one au-au, nahu wati zimakoa zi "rasu-rasu" ma heba poda ede! **12:12** Visa ra guna-visa ra guna ro lampa rawi maheba poda ro karawi-karawi ma na'e-na'e wa'ura katadana kai saba zi nggomizoho zimabukutina va one nahu savua dou rasu. **12:13** Zei lampa rawi auku nggomizoho kura ra'uru wea, ntewi kaisi lavo ela Ruma ma kalai? Selasi ze lampa rawi akempa: va one nahu wati kasusaku nggomizoho zima'ongko nahu. Kangapu weapu nahu zi ncara ede! **12:14** Ake wa'ura katolu kalikaina nahu sadia zimamai lamba nggomizoho. Ro nahu wati ne'eku kasusa nggomizoho, vara zi ne'e va nahu laina au rantau nggomizoho, malaisi wekimu. Vara laina ana ma pavua ngupa ngaha ru'u dou matuana, pala dou matuaku mapavua ngupa ngaha ziru'u anana. **12:15** Vara ndedena, kai sana ade nahu rela koroba samenana au-au ziru'umu, konena weki ndai nahu rau. Nggara nahu ndede meci ra ca'uku nggomizoho, savua patu nggomizoho kura meci ra ca'umu nahu? **12:16** Nggomizoho satuju va one nahu wati paranaku kasusa nggomizoho. Pala wara ma nggahi va one nahu ake kuku keko; va one nahu maraka laba razi nggomizoho vara kuku keko nahu. **12:17** Vuneku loana! Savua kai ncai dou-dou ranggadu va nahu zi nggomizoho ede nahu karoku kanaha zi nggomizoho? **12:18** Nahu wa'ura kauku la Titus lao lamba nggomizoho, ro kau va nahu cinata ela Al Masih makalai ede lao

lavo sia. Savua la Titus wehana kanaha zi nggomizoho? Pala nami zua karawikai savuampa ne'e masama ro kalampa kai cara-cara ma sama!

12:19 Loa ndazi nggomizoho kacaimu nami sandake ra'ai ake wunga usahamu zi horukai weki zi nggomizoho? Ncara na'e nggomizoho! Ruma Hatalla navade va one samenana ranggahi nami ede edezu vatu rane'e Al Masih. Ro samenana rakarawi va nami edezu zimatuu' mori ra woko ademu maraso. **12:20** Nahu dahu adeku va one zi wakatu mai lamba va nahu nggomizoho peade, nahu rakaku nggomizoho wati vune au rakane'e va nahu, ro nggomizoho rakamu nahu wati vune au rakane'e va nggomizoho. Ai to'ina peade wara ma ncao, hiana, mbani, makapenti ru'u ndaina, mafitina, sazu'u angi, sombo ro kakaco. **12:21** Nahu kadahu nggara-nggara wakatu mai nahu peade Ruma Hatalla nakavawaku nahu zi tando nggomizoho ro nahu zimanangi vara mboto ade weki nggomizoho makarawi dosa ntoina, wati rungkana ro wati denggana karawi ruku ra rawi-ruku ra rawi siazoho ma sampu ra nggele, sampu ro wati ncihi ncaona.

13:1 Ake edezu makatolu kalikaina nahu mai lambaku nggomizoho. Ade Alkitab ratunti, "Sanikina parakara pavuaku wara zua atao tolu dou sakasi zimambei sakasi, ede ampona saha parakara ede." **13:2** Dou-dou zi wakatu ntoina wa'ura karawina dosa ro sara'a dou makalaina, wa'ura ngoa ra kawara ulu va nahu aipu mai lambaku nggomizoho kazua kalikaina. Ake, wunga zo'o nahu lavo nggomizoho, nahu mangoa rakawara mbali va one nggara mai walisi nahu, wati kone savua dou ade weki siazoho zimahori weki razi hukuma. **13:3** Ndazi nggomizoho zimaraka sara'a bukuti rane'e va nggomizoho va one Al Masih poda-poda nuntuna kai ncai nahu. Nggara rojosi va Al Masih zi nggomizoho, sia wati rojona kai mapu, ndede wali Sia nateiku kuasa-Na zi woha nggomizoho. **13:4** Poda wunga wakatu Sia zisalib, Sia mapu, pala ake Sia mori vara Kuasa Ruma Hatalla. Nami rau mapu ade mori nami masavua lavo Al Masih, pala nggara ncao ntandosi lavo nggomizoho, nami rau tenggo lavo Al Masih vara kuasa Ruma Hatalla. **13:5** Uji tiopu va nggomizoho weki ndaimu savua nggomizoho poda-poda mori kai dasa imbi zi Al Masih! Pasti nggomizoho

ma iu weki va one Ruma Isa Al Masih wara ze i nggomizoho! -- Lai walina nggara nggomizoho wati imbi podamu. **13:6** Ne'e va nahu nggomizoho iupu weki va one nami laina dou ma wati taha uji. **13:7** Nami mado'a zi Ruma Hatalla raho to'impa Sia ngawana bantu nggomizoho vaiva dakarawimu mancara. Laina zi turu teikai va one nami ake poda loamu kalampa taki ra puta, pala loakuzu nggomizoho kalampamu au rakane'e va Ruma Hatalla -- co'opu tadana nami mawati wara hasi karawi, wati vunena! **13:8** Vara nami wati loamu karawi au-au ma wati ncihi ncao kai ma poda ncihi, nami pavua vatu ma ncihi. **13:9** Nami neo ademu nggara nami mapu ro nggomizoho matenggo. Nami mado'a rau loakuzu nggomizoho ndazi sampuruna. **13:10** Vara ndedena nahu tuntiku sura ake zi wakatu nahu watipu wara zi woha nggomizoho. Ade ndedekaina, maisi nahu peade, watizu rojo ka'ipi va nahu zi nggomizoho kai kani kuasa ra mbei va Ruma zi nahu. Kuasa ede rambei zi katu'ukai nggomizoho, laina zimakalelina. **13:11** Cumpukaina, cina ra angi, pavuapu nggomizoho neo ade, ro usahapu ndazi sampuruna. Tarima aopu samenana ngoa ra tei kataho va nahu. Pavuapu nggomizoho savua ade ro mori taho lavo lenga. Ruma Hatalla Mawancu meci ra ca'u ro makataho ede zimasama lavona nggomizoho. **13:12** Cua salam meci angi kai sama-sama ela Al Masih. Samenana ela Ruma Hatalla nggaduna salama zi nggomizoho. **13:13** Anugera Ruma Isa Al Masih ro meci ra ca'u Ruma Hatalla ro Roh Allah mazende ra wa'a nggomizoho sara'ana!

Galatia

1:1-3 Cina ra angi ela Ruma zi dana ra rasa Galatia, Nahu, Paulus, ro sara'a cina ra angita ela Al Masih ma wara sama lavo nahu, mapamao raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih mbeina bareka ro taho ra ntai zi nggomizoho. Nahu ndaziku rasu laina kai ncai manusia atao vara ra hanta va manusia, malaisi va Ruma Isa Al Masih ro Ruma Hatalla Ama ndaita ma wa'ura kamori mbali Sia razi madena. **1:4** To'a zi rakane'e va Ruma Hatalla Ama ndaita. Al Masih zonggona weki-Na ndazi koroba ru'u dosa-dosa ndaita, loakuzu ndai zikasalama razi jamana ma davae ake. **1:5** Zese ra ntasa Ruma Hatalla santoi-ntoina! Amin. **1:6** Nahu mbora akaku mavoha nggomizoho! Nggomizoho ou va Ruma Hatalla vara anugera Al Masih, pala ake nggomizoho ndede rocina sakontumu Ruma Hatalla ro vatumu "haba taho" ma kalai ntwi kaisi Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla. **1:7** Sapodakaina wati wara "haba mataho ma kalaina". Cuma wara dou-dou ma ngoa ra kahaba zi nggomizoho "haba mataho" mavoha Al Masih rarungka-rungka va sizoho ndazina kakacoku nggomizoho. **1:8** Dou ma ngoa ra kahaba "haba mataho" ma kalai ari mai va Haba Mataho rawa'u ngoa va nami, co'opu sia zihukum va Ruma Hatalla -- konena dou ede ndai nami atao mala'eka razi saroga! **1:9** Wa'ura nggahi ulu va nami, ake nahu manggahi sakali wali: Dou ma ngoa ra kahaba zi nggomizoho "haba mataho" ma kalai ari mai va Haba Mataho rawa'u tarima ao va nggomizoho razi nami, dou ede pavuaku zihukum va Ruma Hatalla! **1:10** Savua kai ede tadana nahu vune-vuneta ne'e zimangaku va manusia? Wati! Nahu ne'eku mangakumpa va Ruma Hatalla. Savua nahu wunga usahaku weha ade manusia loakuzu sanakai va dou? Nggara nahu mbuipusi ndede, nahu laina ada Al Masih. **1:11** Cina ra angi pavua zi vademu va one Haba Mataho ra ngoa ra kahaba va nahu ede wati ramaina ta manusia. **1:12** Nahu wati ratarimaku haba ede zi manusia ro wati kone savua dou maratei zi nahu. Ndai Ruma Isa Al Masih ma ranggahina isi Haba Mataho ede zi nahu. **1:13** Tantu nggomizoho wa'ura ringamu mavoha mori ra woko nahu ntoina kai savua dou ma agama Yahudi. Nggomizoho mavadeku vune

veku davaena nahu karawiku zi ela Ruma Hatalla ro vuneku tokuna nahu usahaku zimaka'elina. **1:14** Zei lampa rawi kalampaku agama Yahudi, nahu nancewiku zi ade weki dou Yahudi mamboto ma sama pangka lavo nahu. Nahu wancuku kapoda ade ze lampa rawi-lampa rawi mavoha rawi ranginakai zi wa'i ra waro nami. **1:15** Pala vara taho ade Ruma Hatalla, Sia kazalena nahu sawatipu nahu ranggana ro ouna nahu zimakarawi wea Sia. **1:16** Ruma Hatalla katadana Ana-Na zi nahu loakuzu Haba Mataho mavoha Ana-Na loa ngoa ra kahaba va nahu zi dou-dou laina Yahudi. Aipu wakatu ede nahu wati laoku kone zi savua dou zi rahokaiku zimangoa ra tei kataho nahu. **1:17** Nahu wati lao rauku zi dou-dou zi Yerusalem marawa'u ulu ndazi rasu ntewi kaisi nahu. Pala nahu laoku zi dana Arab, edempara rata'ede laombali wali aka Damsyik. **1:18** Tolu mba'a sawa'u va ede, nahu laoku zi Yerusalem zi patakai angi lavo la Petrus. Nahu ngge'e lavo sia sampuru lima naimpa ntoina. **1:19** Nahu wati eda angiku lavo rasu-rasu ma kalai, selasi la Yakub, ari Ruma. **1:20** Au ratunti va nahu ake ncihi. Ruma Hatalla navadeku va one nahu wati cowaku! **1:21** Sawa'u va ede nahu laoku aka dana ra rasa Siria ro Kilikia. **1:22** Sampe wakatu ede ela-ela Al Masih zi Yudea mbuipu wati patana nahu kai ncao ntando. **1:23** Siazoho raringanampa nggahi dou, "Dou ma ntoina ma rakancoki nami, ake nangoa ra kahabaku imbi ma ntoina zi ne'ena kambora." **1:24** Ndazi siazoho roi ra wadina Ruma Hatalla vara nahu.

2:1 Sampuru upa mba'a sawa'u va ede, nahu lao mbaliku aka Yerusalem lavo la Barnabas, ro wa'a la Titus rau. **2:2** Nahu laoku zi Yerusalem vara Ruma Hatalla wa'ura katadana zi nahu va one nahu pavuaku lao. Ro edakai angi rakalai wa'u lavo dou-dou mana'ekai ta aka, ngoa kavae va nahu Haba Mataho rangoa ra kahaba va nahu zi douzoho malaina Yahudi. Vara nahu wati ne'eku usaha nahu ntoina ro ma ake, lao ncaumpa. **2:3** La Titus, ma lavona nahu, edezu dou Yunani, pala sia wati zi pakasa zimavatu atora suna, **2:4** konena wara douzoho ma pavua lampa rawi ede. Siazoho edezu dou-dou ma lu'u cili zi ade golonga ndaita ro wa'a pahu kai cinata. Siazoho lu'u kai midi-midi zi palitikaina horikai weki mapoda ma wara zi

ndaite vara ndai savua lavo Ruma Isa Al Masih. Siazoho nane'e kambali ndaita zi ka'ada'an ma sarambakaina kai ada, **2:5** pala nami wati okomu zi siazoho kone sato'i, vara nami mane'e sandaka loakuzu Haba Mataho ede ngge'empa asalina zi ru'u va nggomizoho. **2:6** Konena ndede, wati wara lampa rawi-lampa rawi mavou ziraho pavua zi nahu va dou-dou rawi'ikai dou mana'ekaina -- ru'u nahu wati wara laina nggara siazoho loa atao wati, vara Ruma Hatalla wati tiona pahu. **2:7** Pala, douzoho rawi'ikai dou mana'e ede namangaku va one Ruma Hatalla wa'ura mbeina taki ra puta zi nahu zimangoa ra kahaba Haba Mataho zi dou malaina Yahudi, sama vune Sia wa'ura mbeina taki ra puta zi la Petrus zimangoa ra kahaba Haba Mataho ede zi dou Yahudi. **2:8** Vara Ruma Hatalla ma mbei zi la Petrus tenggo ra wa'u zimandazi rasu dou Yahudi, mbei rauna zi nahu tenggo ra wa'u zimandazi rasu dou malaina Yahudi. **2:9** La Yakub, la Petrus, ro la Yahya, ma tada ndazi mana'ekai ela Ruma, namangaku va one Ruma Hatalla nawa'ura mbei zi nahu taki ra puta rakalai ake. Ndazi siazoho japatangana lavo la Barnabas ro nahu kai tanda soba angikai. Edempara siazoho ro nami ngawa va one nami zimakarawi zi woha bangsa-bangsa ma laina Yahudi, ro siazoho zi woha dou Yahudi. **2:10** Savuampa raho va siazoho edezu loakuzu nami ntanda ro eda dou mancoki mori. Ro nahu sana adeku karawi lampa rawi ede. **2:11** Wakatu la Petrus maina zi Antiokhia, nahu rojo kantiriku sia vara ruku ra rawina mancara. **2:12** Tampu'u-mpu'una sia doho ngaha samana lavo cina ra angi ma laina Yahudi. Pala sawa'u va rongga douzoho ranggadu va la Yakub, sia kazo'ona weki razi cina ra angi malaina Yahudi ro watizu ngawa walina ngaha sama lavo siazoho, vara nadahu zi douzoho ma ne'e suna sara'a dou. **2:13** Cina ra angi Yahudi ma kalai rau vatu ruku ra rawi coro-coro vune la Petrus, ndazi la Barnabas rau voha va pangaru ruku ra rawi vune siazoho. **2:14** Ndede eda va nahu ruku ra rawi siazoho wati ncihi ncaona lavo lampa rawi mancihi Haba Mataho ede, nggahi nahu zi la Petrus zi tando sara'a dou ma wara ta ede, "Nggara nggomi kai dou Yahudi wa'ura mori vune dou laina Yahudi, vavauku ake nggomi ne'ekaimu pakasa dou-dou makalai mori vune dou Yahudi?" **2:15** Poda vatu rangganakai, nami edezu dou Yahudi ro laina "dou laina Yahudi ma dosa." **2:16** Konena ndede

nami mavade va one dou taho mbali lavo Ruma Hatalla vara imbina zi Ruma Isa Al Masih, ro laina vara kalampana hukum Taurat. Ndai nami rau imbi zi Ruma Isa Al Masih mpa, loakuzu nami taho mbali lavo Ruma Hatalla kai ncai imbi nami ede, laina vara nami kalampamu hukum Taurat. Vara kai kalampa hukum Taurat wati kone savua dou rau maloa taho mbali lavo Ruma Hatalla. **2:17** Nami usahamu taho mbali lavo Ruma Hatalla kai ncai mori savua lavo Al Masih. Pala nggara sawa'ura karawi vune ede, palasi nami mbuipu "dou-dou madosa" rau vune douzoho laina Yahudi, savua ake aona vara Al Masih ma kandazina nami dosa? Tantu wati! **2:18** Nggara tampu'u tu'u mbalisi va nahu hukum Taurat rawa'u zumba va nahu, ndazi nahu teiku va one nahu wa'ura ndazi dou masapa hukum. **2:19** Pala nahu wa'ura made zi hukum Taurat -- rahade va ndai hukum ede -- loakuzu nahu loa mori ru'u Ruma Hatalla. Nahu wa'ura salib lavo Al Masih. **2:20** Ake laina nahu wali ma mori, pala Al Masih ma mori zeiki waki nahu. Mori ake ra'iu va nahu edezu mori va imbi zi Ana Ruma Hatalla ma meci ra ca'u nahu ro ma wa'ura koroba weki-Na ru'u nahu. **2:21** Nahu wati wi'ikaiku mozana anugera rambei va Ruma Hatalla. Misamparakai salamakai loa zi rakakai to'a zi hukum Taurat, ndazi madena Al Masih wati wara onena.

3:1 Cina ra angi dou-dou Galatia! Nggomizoho nawancuku sampulamu! Cou mawa'ura pangaruna nggomizoho? Madena Al Masih zi salib wa'ura ngoa kavae poda va nahu kai taho poda zi nggomizoho! **3:2** Ngoapu zi nahu savua lampa rawi ake: Savua nggomizoho wa'ura tarima aomu Roh Allah vara kalampamu hukum Taurat, atao vara nggomizoho ringamu Haba Mataho razi Ruma Hatalla ro imbi zi Al Masih? **3:3** Vavauku nggomizoho ipikaimu sampula! Nggomizoho wa'ura tampu'umu mori mavou kai Roh Allah, savua ake nggomizoho ma ne'e raka sampuruna kai tenggo ra wale ndaimu? **3:4** Savua nabata sara'a rawa'u iu va nggomizoho ede? Kaisi batana! **3:5** Ruma Hatalla mbeina Roh-Na zi nggomizoho ro kawarana visa ra guna-visa ra guna zi woha nggomizoho. Savua Ruma Hatalla karawina ede vara nggomizoho kalampamu hukum Taurat atao vara nggomizoho ringamu Haba Mataho ede ro imbi zi Al Masih? **3:6** Ede

sama vune ratunti ade Alkitab mavoha Ibrahim vune ake, "Ibrahim, imbi zi Ruma Hatalla, ro vara imbina ede sia tarima va Ruma Hatalla kai dou ma ncihi ro raso zitando Ruma Hatalla." **3:7** Ndazi pavua nggomizoho kawaramu weki va one dou ma poda-poda londo ra mai la Ibrahim edezu dou-dou ma imbi zi Ruma Hatalla. **3:8** Alkitab wa'ura eda uluna va one Ruma Hatalla naloaku kandazi dou-dou laina Yahudi taho mbali lavo Ruma Hatalla, nggara sizoho imbina zi Sia. Haba Mataho ede rangoa ulu zi la Ibrahim ze sake ake, "Kai ncai nggomi, Ruma Hatalla nambeiku bareka zi sara'a ela manusia zi wawo dunia." **3:9** Ibrahim na'imbiku, ndazi sia zi mbei bareka. Ndede rau sara'a dou ma imbi, zimbei bareka sama-sama lavo Ibrahim. **3:10** Dou-dou ma wi'i weki zi hukum Taurat, sara'ana mori awa mai va va'a va Ruma. Vara ade Alkitab ratunti, "Dou ma wati to'a kalampa samenana ratunti ade Buku Hukum Taurat zi va'a va Ruma Hatalla!" **3:11** Wati wara kone savua dou rau rakancihi zitando Ruma Hatalla vara kalampana hukum Taurat. Lampa rawi ede wa'ura katada ze Alkitab, "Cuma dou ma imbi zi Ruma Hatalla mpoampa ndazina hubunga lavo Ruma Hatalla ndazi taho mbali, zimamori!" **3:12** Pala hukum Taurat wati zi dasa imbi. Ade Alkitab ratunti va one dou ma kalampa hukum Taurat, zimamori vara hukum ede. **3:13** Pala Al Masih hori kalosana ndaita razi va'a va hukum Taurat. Sia karawina ede kai co'ona weki-Na hina va va'a vara ndaita. Vara ade Alkitab ratunti, "Dou ma made ratero zi ri'i haju nava'a va Ruma." **3:14** Al Masih karawi ndedekaina loakuzu bareka rasake va Ruma Hatalla zi la Ibrahim zi mbei rau zi dou-dou laina Yahudi. Ade ndedekaina ndai rauta ma imbi zi Ruma Hatalla, loa tarima Roh rasake va Ruma Hatalla ede. **3:15** Cina ra angi! Tahora nahu makani conto ra'iuku sanai-nai. Nggara dou nandawisi savua sake ro sake ede wa'ura kasaha, ndazi wati kone savua dou rau maloa kabata rasake ede, atao masala'i au-au zi rasake ede. **3:16** Sake Ruma Hatalla randawi va Ruma Hatalla zi ru'u la Ibrahim ro zi ru'u dou londo ra mai la Ibrahim. Ade Alkitab wati wara ratunti "ro zi ru'u dou-dou londo ra mai la Ibrahim", ma aona mboto dou. Maratunti ta ede edezu "ro zi ru'u dou londo ra maimu", aona savua doumpa, edezu Al Masih. **3:17** Zine'e nggahi va nahu ta ake edezu ake: sake Ruma Hatalla wa'ura ndawi ro

kasaha ulu wa'u. Hukum Taurat rambei upa ratu tolu mpuru mba'a sawa'u va ede wati loana kambora rakasaha ede ro kambora sake Ruma Hatalla ede. **3:18** Vara nggara rambei va Ruma Hatalla naw'i weki zi hukum Taurat, ndazi ede lai walina rambei rasakekai. Justru taho vara Ruma Hatalla wa'ura sakena zi la Ibrahim, ndazi Ruma Hatalla mbeikaina ede zi sia. **3:19** Nggara ndedesi, zi au mbeikai hukum Taurat? Cambena edezu va one hukum ede rasala'i ru'u katada kai rasapa va manusia. Hukum Taurat ede zi kani cuma sampe maina savua dou londo ra mai la Ibrahim, rapehe ade sake Ruma Hatalla zi la Ibrahim. Hukum Taurat ede karongga va mala'eka-mala'eka kai kanina savua manusia. **3:20** Pavua wara zua vae, ede ampona paralu kani savua dou makalai. Pala Ruma Hatalla wati paraluna dou makalai vara ndai Sia makarawina. **3:21** Savua ede aona va one hukum Taurat wati neihi ncaona lavo rasake Ruma Hatalla? Tantu wati! Vara nggara hukum Taurat rambei zimambei mori zi manusia, ndazi manusia naloa taho mbali lavo Ruma Hatalla kai ncai hukum Taurat. **3:22** Pala ade Alkitab ratunti va one samenana ela manusia wara zi ade kuasakai va dosa. Vara ndedena, rambei rasake kai dasa imbi zi Ruma Isa Al Masih zi mbei zi siazoho ma imbi. **3:23** Sawatipu va raka wakatuna zi imbikai zi Al Masih, ndai zi sandaka poda va hukum Taurat; ndai vune rakuru sampe katadakai imbi ede. **3:24** Ade ndedekaina, hukum Taurat mandazi sandaka ndaita sampe mai Al Masih zimandawi ndai taho mbali lavo Ruma Hatalla vara ndaita imbi zi Al Masih. **3:25** Ake, vara wa'ura wakatuna manusia loa imbi zi Al Masih, ndazi ndaita wati walizu zi jaga va hukum Taurat. **3:26** Vara nggomizoho imbimu zi Isa Al Masih, ndazi nggomizoho savua lavo Sia; ro vara ndedena nggomizoho ndazi ana-ana Ruma Hatalla. **3:27** Nggomizoho sara'ana wa'ura kasavua kai nggara Al Masih, ndazi nggomizoho wa'ura tarimamu zi weki ndai nggomizoho tabe'a-tabe'a ndai Al Masih. **3:28** Ade lampa rawi ake watizu wara wali laina dou Yahudi ro dou malaina Yahudi, ada ro dou mahoru weki, mone ro siwe. Nggomizoho sara'ana savua vara Isa Al Masih. **3:29** Nggara nggomizoho ntau Al Masih, ndazi nggomizoho edezu londo ra mai Ibrahim. Ro nggomizoho zimatarima au rasake va Ruma Hatalla.

4:1-2 Pala paralu nahu makapodana: salama dou makapasaka ntau ra wara mbuipu to'ina, wara dou ma jaga sia ro ma'uru au razimapentina sampe sia raka umuna rakatantukai va amana. Sia zi kaukai karawi sama vune savua dou ada, kone sapodakaina sia mantau zi samenana ntau ra wara ede. **4:3** Ndede rau lavo ndaita: Salama ndai watipu na'e, ndai ka'ada va roh-roh ma kuasakai dunia ake. **4:4** Pala zi wakatu ma neihi ncao, Ruma Hatalla nggaduna Ana-Na zi dunia. Ana-Na ede ranggana va savua dou siwe ro mori zi ade kuasakai va hukum Taurat. **4:5** Ade ndedekaina Sia hori kalosana dou-dou ma mori zi ade kuasakai va hukum Taurat; loakuzu ndai rau loa ndazi ana-ana Ruma Hatalla. **4:6** Vara nggomizoho edezu ana-ana Ruma Hatalla, Ruma Hatalla kauna Roh Ana-Na lu'u ta ze'i ade nggomizoho ro ade nahu, edezu Roh ma renta, "Ama, io Amaku." **4:7** Ndazi, nggomizoho lai walina ada, malaisi ana. Ro vara nggomizoho Ana Ruma Hatalla, ndazi Ruma Hatalla zimambei zi nggomi samenana au-au rasadia-Na zi ru'u anazoho-Na. **4:8** Ntoina nggomizoho wati patamu Ruma Hatalla, va ndedena nggomizoho raka'ada va kuasa-kuasa rawi'ikai ruma, pala sapodakaina laina Ruma Hatalla. **4:9** Pala ake nggomizoho mapataku Ruma Hatalla, atao mancihi poda wali, Ruma Hatalla napataku nggomizoho. Vavauku nggomizoho ne'emu mbali wali zi roh-roh dunia ake, ma mapu ro mancoki mori? Vavauku nggomizoho ne'e kaimu ka'ada wali va roh-roh ede? **4:10** Nggomizoho makandihaku ainain-ainain rakatantukai, wura-wura rakatantukai, ro mba'a-mba'ana rakatantukai. **4:11** Nahu dahu adeku, ai-aina maki rahompa nahu ru'u nggomizoho lao ncaumpa. **4:12** Cina ra angi! Nahu maraho poda loakuzu nggomizoho ndazi vune nahu. Vara nahu rau wa'ura ndazi vune nggomizoho. Nggomizoho wati wara karawimu ma ncara zi nahu. **4:13** Nggomizoho tantu mbuipu kawaramu au marakandazina nahu aipu sarambana ngoa ra kahaba Haba Mataho ede zi nggomizoho. Ndazikaina edezu vara nahu mavu supu. **4:14** Zi wakatu ede nggomizoho wati iumu ni'i zi nahu, konena ka'ada'ana sarumbu nahu edezu coba'a ma na'e zi ru'umu. Nggomizoho matarimaku nahu vune tarima aomu mala'eka Ruma Hatalla atao vune tarima aomu ndai Ruma Isa Al Masih. **4:15** Nggomizoho neo poda ademu zi wakatu ede. Pala ake, tavera neo poda ademu ede? Nahu kavade vara

wakatu ede nggomizoho marela cingga isi mada ndaimu zimbeikaimu zi nahu, nggara ede loasi zi karawi. **4:16** Savua nggomizoho ake wa'ura wi'ikaimu nahu kai musumu, vara nahu katadaku ma ncihi zi nggomizoho? **4:17** Douzoho ma kalai ede kai kapoda ade ngupana nggomizoho, pala nia sizoho wati tahona. Sizoho cuma ne'ena kakompo ndapo angi nggomizoho lavo nami, loakuzu nggomizoho vatumu sizoho kai kapoda ade. **4:18** Nataho romo zi kapoda kai ade ze lampa rawi ma taho, sura ndede ncauna ro aina cuma nggara wara nahu sama-sama lavo nggomizoho. **4:19** Ana-ana rameciku! Nahu wakatu ake susa ra ncoki wali vara nggomizoho. Nahu susa ra ncokiku vune ina masusa ra ncoki wunga wakatu ngganana ana. Nahu zimasusa ra ncoki ncau, nggara tabe'a Al Masih watipu nconggena zi wekimu! **4:20** Nahu ne'e poda adeku wara zi woaha nggomizoho ake, loakuzu nahu rakaku nuntu zi nggomizoho kai eli ma kalai, vara nahu watizu vade ne'e karawi au wali lavo nggomizoho! **4:21** Cina ra angi ma ne'e mori zi ade kuasakai hukum hukum Taurat, kade'epu nggahi nahu! Nahu zimangoa zi nggomizoho auku ma sapedakaina ratunti ade Kitab Hukum Musa. **4:22** Ta ede ratunti va one la Ibrahim ntau zua ana: Ina va anana ma savua edezu adana, ro ina va anana ma savua wali edezu dou maradeka. **4:23** Ana va dou siwe ma ndazi adana ede rawarakaina biasa vara kane'e manusia. Pala ana va dou siwe ma maradeka, rawarakaina vara rasake va Ruma Hatalla. **4:24** Ake loa zi kani kai conto ra ibara. Dou siwe zuana ede edezu ibarata zua rasakekai: ma savuana mamai razi Doro Sinai -- edezu la Hajar; anazohona ranggana kai ada. **4:25** Ndazi, Hajar edezu Doro Sinai, zi dana Arab. Sia ma ndazi tanda kota Yerusalem ro sara'a ela ra douna ma wakatu ake mawa'ura ndazi ada. **4:26** Pala Yerusalem ma zi saroga ede edezu Yerusalem maradeka, ro siaku ina ndaita. **4:27** Vara ade Alkitab ratunti, "Kazihira ademu oe dou siwe mbonggi, ma watipu parana nggana! Kazihi ro kaneora ademu oe nggomi ma watipu parana iu pili nggana! Vara dou siwe rawi'i va rahina zimaraka ncewi mboto ana ntewi kaisi lavo dou siwe ma mori lavo rahina." **4:28** Cina ra angi! Ndai nggomizoho edezu ana-ana Ruma Hatalla ranggana vara rasake Ruma Hatalla; nggomizoho sama vune Ishak. **4:29** Aipu wakatu ede ana ranggana vatu kane'e manusia, kancoki

hadena ana ranggana vara rakane'e Roh Allah. Ndede rau ake. **4:30** Pala auku ratunti ade Alkitab? Ta ede ratunti ndake: "Vaka kalosapu ada siwe ede lavo anana, vara ana razi ada siwe ede wati zimandazi dou makapasaka ntau ra wara sama-sama lavo ana razi dou siwe maradeka ede." **4:31** Ndazi, cina ra angi, ndaita ake laina ana-ana razi ada siwe; ndai edezu ana-ana razi dou siwe mahori weki.

5:1 Ndaita ake wa'ura hori weki, vara Al Masih wa'ura horina ndaita! Vara ndedena nenti kaciapu rahorikai wekimu, ro aina ngawa zi ka'ada wali. **5:2** Kawarapu, nggara nggomizoho rahomu zisuna, ede aona Al Masih wati wara onena zi ru'u va nggomizoho. Ma nggahi ake edezu ndai nahu, Paulus. **5:3** Sakali wali ngoa ra kawara va nahu zi dou ma raho zi suna, vara sia pavuaku kalampana sara'a hukum Taurat! **5:4** Nggara nggomizoho usahamu taho mbali lavo Ruma Hatalla kai hukum Taurat, ede aona hubungamu lavo Al Masih wa'ura kompo. Ade ndedekaina nggomizoho mori ari mai va rahama Ruma Hatalla. **5:5** Pala ru'u nami, raho va nami va one kai bantu va Roh Allah ro kai dasa imbi nami zi Al Masih, Ruma Hatalla ma kaloana nami taho lavo Sia. **5:6** Vara nggara ndaita wa'ura savua lavo Ruma Isa Al Masih, watu atao wati watu atora suna wati wara vunena. Ma penti edezu imbi zi Al Masih, ro ede natada ze i ade meci ra ca'u va ndaita zi dou makalai. **5:7** Ntoina nggomizoho ma'usaha kapoda ade kai taho! Ake vavauku nggomizoho wati to'a walimu zi kane'e Ruma Hatalla? Cou mawa'ura siwi nggomizoho? **5:8** Pasti ma karawi ede laina Ruma Hatalla ma wa'ura ou nggomizoho! **5:9** "Vuha ma sato'i zimakateka sara'a muvu rancambu," nggahi dou. **5:10** Konena ndede nahu mbuipu imbiku va one nggomizoho wati zimavatu kananu makalai, vara ndaita wa'ura savua lavo Al Masih. Ro nahu ka'imbi va one cou-cou rau ma kakaco kananumu, zi hukum va Ruma Hatalla. **5:11** Mavoha nahu, cina ra angi, vavauku nahu zi musu ncau nggara nahu mbuipu ngoa ra kahabaku va one atora suna ede naparaluku? Nggara podasi ngoa ra kahaba kandede va nahu, ndazi ngoa ra kahaba va nahu mavoha salib Al Masih wati kamaina masa'ala. **5:12** Ncewi tahopu dou-dou ma kakaco kananumu ede losa lalo razi ela Ruma! **5:13** Nggomizoho wa'ura ou

zimandazi dou ma hori weki. Pala aina horikai wekimu ede zi karawi ncau-ncaukaimu au rane'e karawi va nggomizoho. Pala ndakeku, nggomizoho pavuapu cua meci ra ca'u angi ro cua karawi wea. **5:14** Sara'a hukum Taurat wa'ura ziki ze'i parenta ma savua ake, "Pavuapu nggomizoho meci ra ca'umu zi sasamamu manusia vune nggomizoho meci ra ca'umu weki ndaimu." **5:15** Pala nggara nggomizoho cua musu angi, jaga, pea nggomizoho zimasama-sama leli. **5:16** Ne'e va nahu ndake: Co'opu Roh Allah mazende ra wa'a nggomizoho ndazina nggomizoho wati mori vatu rakane'e tabe'a manusia. **5:17** Vara ne'e manusia wati ncihi ncaona lavo ne'e Roh Allah, ro ne'e Roh Allah wati ncihi ncaona lavo ne'e manusia. Zua mbua ede cua sakontu angi, ndazina nggomizoho wati loamu karawi au rakane'e va nggomizoho. **5:18** Pala nggara Roh Allah mana'ekai nggomizoho, ndazi nggomizoho wati kuasakai va hukum Taurat. **5:19** Ne'e tabe'a manusia tada ze'i karawi-karawi ma sampu ra nggele, sampu, ro wati patuna; **5:20** ade nembana berhala ro ilmu ma iha, ade musukai angi, ncao, wu'u, roci mbani, ro kapenti weki ndai, ncengga ra mbi'a ro kalompo-kalompo, **5:21** ro hiana ade, kamawu weki, ndiha-ndiha ro makalai wali. Zisamenana ede nahu mangoa ra kawara nggomizoho ake vune rangoa ra kawara va nahu nggomizoho nto'i rauna, vara dou-dou ma karawi lampa rawi vune ede wati zimandazi anggota ela Karaja'an Allah. **5:22** Pala hasi Roh Allah edezu : meci ra ca'u, zihi ade, taho ra ntai, saba, taho ade, kasi ade, patu ra to'a, **5:23** mapu nggahi ra eli, ro taha ade. Wati wara hukum Taurat ma kanta lampa rawi-lampa rawi vune ede. **5:24** Dou-dou ma wa'ura ndazi ntau Ruma Isa Al Masih, dou-dou ede wa'ura hadena tabe'a manusiana lavo samenana nawasu ro ne'ena. **5:25** Roh Allah wa'ura mbeina zi ndaita mori ma vou: Vara ndedena Sia rau pavuaku kuasakaina mori ndaita. **5:26** Ndai wati loata ndazi sombo, ro cua kapili ade angi, ro hiana adena zi savua lavo savua dou.

6:1 Cina ra angi! Nggara savua-savua dou raraka karawina dosa, pavuapu nggomizoho ma mori vatu Roh Allah, zanda ra wa'amu dou ede mbali zi ncai ma ncihi. Pala nggomizoho pavuapu karawi ede kai nggahi ra eli ma ntika, ro sandakapu aina sampe ndai nggomizoho hina va goda rau. **6:2**

Pavuapu nggomizoho cua bantupu angi ade sanggomu ncoki dou, loakuzu ade ndedekaina nggomizoho to'a zi parenta Al Masih. **6:3** Nggara savua-vua dou kacaina wekina mapenti, sapodakaina wati, dou ede nakacowaku weki ndaina. **6:4** Sanikina dou pavua paresa va ndaina savua ruku ra rawina taho atao wati. Nggara natahosi, sia loa iu weki banggakai rawi ede. Pala sia edera ntewi kai au rakarawi va dou makalai. **6:5** Vara cua-cua dou pavua lembana su'u ra tundu ndaina. **6:6** Dou ma tarima ngoa ra tei Al Masih, pavuaku cenggana lavo guruna sara'a ma taho ma wara zi sia. **6:7** Aina vohakai va tipu. Ruma Hatalla wati loa zi kampa'a-mpa'akai! Au rangguza, edeku zi weha hasina. **6:8** Nggara dou ngguzana vatu tabe'a manusia kaina, sia zimapoke madekai razi tabe'ana ede. Pala sia nangguzasi vatu razende ra wa'a va Roh Allah, sia zimapoke mori masapodakaina ro ma'ederahizi ro santoi-ntoina razi Roh Allah. **6:9** Vara ndedena, aina ndai ndazi to'i ade karawi lampa rawi ma taho; vara nggara ndai wati denggata karawi lampa rawi-lampa rawi ede sakali wakatu zipokekai va ndaita hasina. **6:10** Ndazi, salama wara ncaina ru'u ndaita, pavuaku ndai karawita mataho zi samenana dou, mapenti poda zi cina ra angi ndaita ma savua imbi. **6:11** Tio kavaepu wela akena ratunti va ndai nahu kai huru ma na'e-na'e. **6:12** Dou-dou ma ne'e ka'ese weki kai lampa rawi matada, sizahora ma usaha pakasa nggomizoho vatu atora suna. Pala sizoho karawikaina cuma ede loakuzu sizoho wati kancoki va dou Yahudi vara salib Al Masih. **6:13** Dou-dou ma vatu atora suna rau wati kalampana hukum Taurat. Pala ne'e va sizoho , nggomizoho zi suna, loakuzu sizoho roina va one nggomizoho to'akaimu zi atora ede. **6:14** Pala nahu wati ne'e podaku kabangga zi au-au rau, selasi Ruma ndaita Isa Al Masih ma wa'ura made zi salib. Vara ede Sia wa'ura made zisalib, ndazi dunia watizu wara aona au-au ru'u va nahu. Ro zi ru'u dunia ake, nahu rau vune-vuneta wa'ura made. **6:15** Rasuna atao wati rasuna, ede wati pentina. Ma penti edezu ndazi manusia vou. **6:16** Ru'u dou-dou ma mori kai nggahi ndedena, ro ndede rau ru'u sara'a ela Ruma Hatalla, nahu mapamao zi Ruma Hatalla zimambeih taho ra ntai ro rahama-Na. **6:17** Sawa'u va ede, aina kone savua dou rau makasusa nahu wali, vara zi sarumbu nahu wara bukuti-bukutina va one nahu anamori Ruma Isa. **6:18**

Raho-raho to'impa Ruma ndaita Isa Al Masih mbeina bareka ncau zi cina
ra angi. Amin.

Efesus

1:1 Ela Ruma Hatalla zi Efesus, ma to'a zi Ruma Isa Al Masih! **1:2** Nahu, Paulus, rasu Ruma Isa Al Masih kai kane'e va Ruma Hatalla, maraho loa to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih mbeina bareka ro taho ra ntai zi nggomizoho. **1:3** Zese ra ntasara Ruma Hatalla, Ama Ruma ndaita Isa Al Masih! Sia mbeina bareka ndaita kai samenana bareka maraso zi ade saroga, vara ndaita savua lavo Al Masih. **1:4** Sawatipu va kandazi dunia ake, Ruma Hatalla wa'ura kazalena ndaita kai ncai Al Masih kai ne'ena loakuzu ndaita ndazi ntau-Na rakalaina ro wati wara ma'iha zitando-Na. Vara meci ra ca'u va Ruma Hatalla, **1:5** ndazi Sia wa'ura katantu ulu wa'una va one kai ncai Ruma Al Masih, Sia zimahantana ndaita ndazi ana-ana ndai-Na. Ro poda edeku zi ne'e-Na karawi. **1:6** Zese ra ntasara Ruma Hatalla ma na'e ra ntoru, vara kai ncai ana-Na ra'ipi meci, Sia nawancuku meci ra ca'una ndaita. **1:7** Ndedeku rembana taho ade-Na zi ndaita, ndazina ndai zi cola kai ncai mboho ra'a Al Masih, ndai hori va Ruma Hatalla, ede aona Sia wa'ura kangampu weana ndai razi dosa-dosa ndaita. **1:8** Sia karawikaina ede vara Sia nawancuku meci ra ca'una ndaita, ro meci ra ca'una ede mbei-Na ziru'u ndai kai vini va loa timba ra lemba ro loa ka'ao. **1:9** Vatu kane'e ndai-Na, Ruma Hatalla ngoana zi ndaita rahasia rania-Na; Sia wa'ura nggahina va one nia-Na ede zikanggori kai ncai Al Masih. **1:10** Nia ede edezu loakuzu samenana au-au, nataho zi saroga ro zi dunia, ndazi savua lavo Al Masih mana'ekaina. Ro lampa rawi ede zikanggori va Ruma Hatalla nggara wa'usi raka wakatuna. **1:11** Ruma Hatalla karawina samenana au-au kai ne'e-Na ro au ranggahi ndai-Na. Ratampu'u aipu sarambana Sia wa'ura kazalena ndaita vara ne'e va Sia loakuzu ndaita ndazi ela-Na vara savua lavo Al Masih. **1:12** Co'opu ndaita, ma saramba-rambakaina mane'e zi Al Masih, maroi ra wadi Ruma Hatalla vara na'e ra ntoru-Na! **1:13** Nggomizoho rau wa'ura ndazi ela Ruma Hatalla wakatu ringa va nggomizoho ranggahi va Ruma Hatalla, edezu Haba Mataho ma mbei salama zi ru'umu. Nggomizoho ma'imbiku zi Ruma Isa Al Masih, vara ndedena Ruma Hatalla mbeina tanda ntau-Na zi nggomizoho, edezu Roh-Na rasake-Na. **1:14** Roh edeku zi nenti va one

ndaita zimatarima au rawa'u sake va Ruma Hatalla zi ela-Na. Ake maka'imbi kapodana ndai va one Ruma Hatalla zimahori kalosa ela-Na. Zese ra ntasara Ruma Hatalla vara na'e ra ntoru-Na! **1:15** Vara ndedena, ra'aipu tampu'u ringa va nahu va one nggomizoho imbi zi Ruma Isa, ro nggomizoho meci ra ca'umu sara'a ela Ruma Hatalla, **1:16** nahu wati kompo-kompona rentaku tarima kasi zi Ruma Hatalla mavoha nggomizoho. Pehe ncau va nahu ngaramu zi wakatu nahu do'aku. **1:17** Nahu rahoku loakuzu Ruma Hatalla Ruma va Isa Al Masih Ruma ndaita, Ama ma zese ra ntasa, mbeina Roh-Na zi nggomizoho. Roh ede zimakandazina nggomizoho loa timba ra lemba, ro zimakatadana Ruma Hatalla zi nggomizoho ndazina nggomizoho patamu Sia. **1:18** Raho va nahu loakuzu Ruma Hatalla hengguna fiki ra kananumu loakuzu ndazi taroa; loakuzu nggomizoho loamu ka'ao au raloa pamao va nggomizoho razi Ruma Hatalla ma ou nggomizoho. Ro loakuzu nggomizoho vademu vuneku rembana bareka-bareka ma ntika rasadia va Ruma Hatalla zi ru'u ela-Na; **1:19** ro wancuku hebana Ruma Hatalla karawina kai vini va kuasa ze ndaita ma imbi. Kuasa Ruma Hatalla ede sama vune kuasa maheba poda **1:20** rakani-Na wakatu kamori mbalina Al Masih razi madena lavo mbeina zi Sia hizi mawancu ese sama-sama lavo Ruma Hatalla zi saroga. **1:21** Vora Al Masih zo'o ncewi esena ntewi kaisi lavo vora samenana pamarenta sara'a mantau kuasa, sara'a dou mana'ekai, sara'a ruma-ruma ro cou-cou rau nawa'u mbei hizi dohokai ma'ese; nataho ma mori zi jamana ake ro ma mori zi jamana ma kento. **1:22** Ruma Hatalla kakoa sara'ana ze ade kuasa Al Masih, ro mbeina Al Masih ru'u ela-Na zimana'ekai razi samenana. **1:23** Ela-Na edezu sarumbu Al Masih, kampuruna va Sia ma kampuruna samenana tave-ve rau.

2:1 Ntoina nggomizoho made sacara maraso vara nggomizoho madosa ro sapamu parenta Ruma Hatalla. **2:2** Aipu wakatu ede nggomizoho vatumu rabiasakai va dunia ake; aona nggomizoho to'a zimakuasakai langi, edezu roh ma ake makuasakai ade dou-dou ma wati to'a zi Ruma Hatalla. **2:3** Ntoina sara'a ndaita sama rau vune siazoho; ndaita mori watu tabe'a manusia ndaita ro takarawi au ma kasana wea sarumbu ro fiki ra kananu

ndaíta. Aipu wakatu ede ndaíta edezu dou-dou mavoha mbanikai va Ruma Hatalla rau, sama vune dou-dou makalai. **2:4** Pala nawancuku na'ena rahama Ruma Hatalla! Sia nawancuku meci ra ca'una ndaíta, **2:5** ndazina zi wakatu ndaíta mbuipu made sacara ade maraso vara rasapa va ndaíta, Sia kamori mbalina ndaíta sama-sama lavo Al Masih. Ndazi, vara taho ade Ruma Hatalla, nggomizoho zikasalama va Sia. **2:6** Vara ndaíta savua lavo Ruma Isa Al Masih, Ruma Hatalla kamori mbalina ndaíta sama-sama lavo Sia, loakuzu ndai doho sama-sama rau lavo Sia zi ade saroga. **2:7** Ruma Hatalla karawikaina ede loakuzu zi jamana makento, manusia naloaku eda ipi meci ra ca'u Ruma Hatalla. Meci ra ca'u ede katada va Ruma Hatalla kai ncai taho ade-Na zi ndaíta kai ade Ruma Isa Al Masih. **2:8-9** Vara hadia rambei va Ruma Hatalla nggomizoho rakasalama va imbimu, ede laina hasi usahamu, pala rambei va Ruma Hatalla, ede laina hasi rakarawimu loakuzu vavaina wara dou ma kasombo weki. **2:10** Ndaíta edezu rakandazi va Ruma Hatalla, ro ra kandazi kai ncai Ruma Isa Al Masih zikarawikai lampa rawi ma taho rasadia va Ruma Hatalla sawatipu va ede. Sia ne'ena loakuzu ndai mori ta zeí adena. **2:11** Cina ra angi ma laina dou Yahudi! Kawarapu ka'ada'amu aipu wakatu ntoina: Nggomizoho zipehekai "dou wati rasuna", va dou Yahudi mamangaku weki rasuna (aona ma wa'ura rakatanda randawi va manusia zi sarumbu sizoho.) **2:12** Aipu wakatu ede nggomizoho wati savuamu lavo Al Masih, nggomizoho edezu dou lai rasa ma wati lu'u zi ela rakazale va Ruma Hatalla. Nggomizoho wati lu'u zeí sake raziki va Ruma Hatalla lavo ela-Na. Nggomizoho morimu zeí dunia ake kai wati wara ne'e ro kai wati wara Ruma Hatalla. **2:13** Pala ake, vara nggomizoho wa'ura savua lavo Ruma Isa Al Masih, nggomizoho ma ntoina zo'o, wa'ura kazeni kai mboho ra'a Al Masih. **2:14** Vara ndai Al Masih edezu makadamena ndaíta. Sia kasavuana dou-dou Yahudi ro dou-dou malaina Yahudi ndazi savua bangsa. Zindi makahampa ade weki sizoho, edezu musu angi, wa'ura kaleli va Al Masih kai korobana sarumbu ndai-Na. **2:15** Hukum Taurat lavo parenta-parenta ro atora-atorana wa'ura kambora va Al Masih loakuzu zua mbua bangsa ede ndazi savua bangsa manusia vou, ma savua lavo Sia. Kai cara edeku Al Masih kandazina tahokai angi. **2:16** Va

made-Na zi salib, Al Masih kasavuana zua mbua bangsa ede, ro kadamena sizoho lavo Ruma Hatalla, ndazina mborara musu angi ede. **2:17** Vara ndedena mai Al Masih zimangoa ra kahaba Haba Mataho mavoha damekai ede zi nggomizoho; nataho zi nggomizoho dou laina Yahudi ma ntoina zo'o razi Ruma Hatalla, nataho zi dou Yahudi ma zeni lavo Ruma Hatalla. **2:18** Kai ncai Al Masih, ndai sara'a -- nataho dou Yahudi ro dou laina Yahudi -- va Roh Allah ma savua, loa mai zeni zi Ama. **2:19** Vara ndedena, nggomizoho watizu lu'u ze'i dou lai rasa atao dou ari lua. Nggomizoho ake edezu sama-sama dou ela Ruma Hatalla. Nggomizoho edezu anggota-anggota kaluarga Ruma Hatalla. **2:20** Nggomizoho rau ratu'u ese wawo dasa ratoho va rasu-rasu ro nabi-nabi, lavo Ruma Isa Al Masih mandazi wadu ma penti poda. **2:21** Siaku ma kasadunduna sara'a ratu'u ede ndazi Bait Allah rakalai ru'u Ruma. **2:22** Vara mori savua lavo Al Masih, nggomizoho rau wunga zi katu'u sama-sama lavo dou-dou makalai ndazi savua Uma ru'u Ruma Hatalla; ta ede Ruma Hatalla ngge'e lavo Roh-Na.

3:1 Vara ndedena nahu, Paulus, rabui vara Ruma Isa Al Masih zi ru'u makapentikai nggomizoho ma laina Yahudi. **3:2** Tantu nggomizoho mawa'ura ringa va one Ruma Hatalla, vara taho ade-Na, wa'ura mbeina zi nahu, taki ra puta ake ru'u pentikai nggomizoho. **3:3** Ruma Hatalla ngoana rahasia nia-Na ro ngoana zi nahu. (Mavoha lampa rawi ake wa'ura tunti kaporo va nahu ta ese, **3:4** ro nggara bacasi va nggomizoho, nggomizoho zimaloa ka'ao rahasia mavoha Al Masih vune loa ka'ao va nahu.) **3:5** Ntoina rahasia ede watipu parana ngoana zi manusia, pala ake Roh Allah wa'ura katadana zi rasu-rasu ro nabi-nabi-Na. **3:6** Rahasia ede, edezu ake: Kai ncai Haba Mataho ede, dou laina Yahudi vatu iu bareka-bareka Ruma Hatalla ma ntoina zi sadia wea ru'u dou Yahudi mpoampa. Dou-dou malaina Yahudi wa'ura ndazi anggota sarumbu ma sama, ro vatu tarima ao au rasake va Ruma Hatalla kai ncai Ruma Isa Al Masih. **3:7** Ruma Hatalla mbeina zi nahu bareka -- edezu taki ra puta -- zimangoa ra kahaba Haba Mataho ede. Nahu tarimaku bareka ede, kai ncai kuasa Ruma Hatalla ma karawi ze'i sarumbu nahu. **3:8** Zi ade weki samenana ela Ruma Hatalla,

nahura ma cumpukai darere mori. Pala Ruma Hatalla mbeina zi nahu bareka ake: taki ra puta zimangoa ra kahaba zi dou-dou malaina Yahudi Haba Mataho mavoha ntau ra wara Al Masih ma wati wara cumpuna; **3:9** ro rau loakuzu kai nahu sara'a dou vade vuneku Ruma Hatalla, Makandazi dunia lavo isina ake, karawina nia-Na ma aipu ntoi poda wa'una zirahasia kai zi dunia. **3:10** Makasu Ruma Hatalla edezu, loakuzu ake, kai ncai ela-Na, samenana ma nenti kuasa ese woaha ai navade timba ra lemba Ruma Hatalla ade samenana pahuna. **3:11** Ruma Hatalla karawina ede ncihi ncao lavo nia-Na ma ederahizi, rakarawi-Na kai ncai Isa Al Masih Ruma ndaita. **3:12** Kai imbi zi Al Masih ro vara savua lavo Sia, ndai zi mbei wakatu zizenikai zi Ruma Hatalla kai vini va imbi ade. **3:13** Vara ndedena, zi raho va nahu edezu; aina darura mavoha au rancoki iu va nahu vara nggomizoho, vara samenana ede, edezu zi tahokai nggomizoho. **3:14** Vara ndedena, nahu doho sujuku zi tando Ama. **3:15** Razi Siara sanikina iwa ra weki zi saroga ro zi dunia tarimana tabe'a-Na ma lai ndaina. **3:16** Nahu do'aku raho to'impa Ruma Hatalla ma wancu zese ra ntasa kaloana ru'u katenggokai ade mpidamu kai Roh-Na. **3:17** Raho to'impa vara nggomizoho imbi zi Al Masih, Al Masih ngge'e zeidi ademu, ro morimu kai dasa ro zi kuasakai va meci angi. **3:18** Nahu do'aku raho-raho to'impa sama-sama lavo sara'a ela Ruma Hatalla, nggomizoho iu podamu, va wancu pajana ro naruna, ro zesena ro zeina meci ra ca'u va Al Masih, **3:19** ma kai aka manusia wati zi loa ka'ao sazei-zeina. Raho-raho to'impa nggomizoho patamu meci ra ca'u va Al Masih ede, ndazina nggomizoho vinikai va tabe'a-tabe'a Ruma Hatalla ma mpuruna. **3:20** Kai kuasa Ruma Hatalla ma caha karawi zeidi sarumbu ndaita, Ruma Hatalla naloa karawi zo'oku ncewi mbotona ntewi kaisi au raloa raho va ndaita atao kananu va ndaita. **3:21** Pavuaku Ruma Hatalla zikazese ra kantasa va londo ra mai zi ade ela-Na, kai ncai Ruma Isa Al Masih. Zese ra ntasara Ruma Hatalla santoi-ntoina! Amin.

4:1 Vara ndedena nahu -- savua dou rabui, rabui vara karawi ru'u Ruma -- maraho poda-poda zi nggomizoho: moripu mancihi ncao lavo morimu kai dou rawa'u ou va Ruma Hatalla. **4:2** Pavuapu nggomizoho ka'awa weki

ncau, mapu ra ntika nggahi ra eli ro saba. Katadapu meci ra ca'umu kai bantu angi savua lavo savua dou. **4:3** Usahapu kai kapoda ade ru'u mori kai dame loakuzu kasavua weki randawi va Roh Allah ngge'empa tahona. **4:4** Wara savuampa sarumbu, ro savua Roh. Ndede rau nggomizoho ra'ou ru'u savua kane'e ma sama. **4:5** Wara savuampa Ruma, savua imbi, savua kandeu karaso, **4:6** ro savua Ruma Hatalla ma ndazi Ama samenana dou. Siaku Ruma savini va dunia, ma karawi kai samenana, ro nakuasa zi ade samenana. **4:7** Ndai cua-cua tarima au rambei vune au rambei va Al Masih. **4:8** Ade Alkitab ratunti, "Wakatu Sia ne'ena zi hizi ma zese poda, Sia wa'ana mboto dou rataha; ro Sia mbeina au-au rambei zi ru'u va manusia." **4:9** Nggara nggahisi "Sia ne'e" ede aona Sia saramba-rambana wa'ura londo sampe awa hizi ma awa poda zi dana ake. **4:10** Ro Sia ma wa'ura londo ede, Sia raura ma ne'e sampe zi hizi ma zo'o ncewi zese razi sara'a langi ndazina sara'a dunia lavo isina kanggini va maikai-Na. **4:11** Siara ma "mbei au rambeina zi manusia"; sarundena hanta-Na ndazi rasu, ma kalai ndazi nabi, ma kalai wali ndazi dou mangoa ra kahaba Haba Mataho ede, ro ma kalai rau rahanta-Na ndazi guru-guru ro dou masandaka ela Ruma. **4:12** Ake karawikai-Na loakuzu ela Ruma Hatalla zi mbei tenggo ra wale loakuzu karawi weana Ruma ro tu'una sarumbu Al Masih. **4:13** Ade ndedekaina, sara'a ndaita ndazi savua va imbi ma sama ro loa ka'ao ma sama mavoha Ana Ruma Hatalla. Ro ndaita ndazi dou-dou ma wa'ura loa ka'ao ma naha-naha ntoi naha sala'i sampuruna vune Al Masih. **4:14** Ndazi ndaita watizu ndazi zambe-zambe to'i wali ma ragu-ragu ro cazi ca'ele va mboto pahu ngoa ra tei razi dou-dou ma davae aka. Siazoho kasantudana dou kai kukukeko siazoho. **4:15** Wati! Pala ndaita pavua katada lampa rawi ma ncihi kai ade mavinikai va meci ra ca'u, ndazina ze samenana lampa rawi, ndaita naha ntoi naha ndazi mpuruna vune Al Masih, ma ndazi mana'ekai ndaita. **4:16** Zi ade parenta-Na, sara'a anggota sarumbu ede ntika sadunduna, ro cua ndapo angina va cua-cua puruna. Ro nggara niki anggota ede karawi vune pavua zi karawina, ndazi sara'a sarumbu ede zimanaha na'e ro tenggo kai ncai meci ra ca'u. **4:17** Vara ndedena kai nggara Ruma, akeku zi nggahi va nahu lavo kapodaku: ai walina mori vune dou-dou ma wati pata Ruma Hatalla,

ro makananu ma lai-lai. **4:18** Fiki ra kananu sizoho wa'ura rindi. Sizoho wati patana mori ra woko rambei va Ruma Hatalla, vara sizoho wati poda ntauna loa ra tingi au-au mavoha Ruma Hatalla. Ndedekai sizoho, vara tera tutana. **4:19** Sizoho watizu ntauna maja wali, ndazina sizoho vatuna sara'ana nawasu, ro mori nggele saca'u adena. **4:20** Pala Ruma Isa Al Masih rapata va nggomizoho laina vune ede! **4:21** Nggomizoho wa'ura ringamu mavoha Sia! Ro kai anamorizoho-Na, nggomizoho wa'ura tei rau mavoha tabe'a Ruma Hatalla ma wara zi Sia! **4:22** Vara ndedena wi'i pakipu manusia mantoi lavo cara mori ra woko mantoi ma wunga ka'iha va kane'e-ne'ena ma kasantudana. **4:23** Pavuapu ade rafiki kananumu zi kavou sara'a. **4:24** Pavuapu nggomizoho morimu kai manusia vou rakandazi watu rakane'e Ruma Hatalla; edezu kai tabe'a ma ncihi, rombo lavo raso. **4:25** Vara ndedena samenana cina ra angi, ai walina cowa. Karawipu marombo savua zi savua dou, vara ndai sara'a edezu sama-sama anggota sarumbu Al Masih. **4:26** Nggara mbanisi nggomizoho, aina co'omu mbanimu ede, kandazina nggomizoho dosa. Aina mbanimu sanaru ainaina, **4:27** loakuzu Ibilis wati rakana ncai. **4:28** Dou ma ngina mpanga, pavuaku denggana mpanga. Pala sia pavuaku karawina loakuzu rakana ngaha ra nono kai marombo lavo naloa bantu dou ma dawara. **4:29** Nggara nggomizoho manuntusi, aina kanimu nggahi ra eli ma sampu. Kanimpa nggahi ra eli ma kataho ro mambei bantu zi dou makalai. Nggahi ra eli vune ede zimakamaina tahokai zi dou-dou ma ringana. **4:30** Aina kancokimu ade Roh Allah. Nggomizoho wa'ura katanda kai Roh, mandazi ntau Ruma Hatalla. Roh ede rau mandazi zi nenti va one Ainaina zi Hori kalosakai zimamai ru'umu. **4:31** Kamborapu samenana iu pili ade, wi'i zi ade rarawi dou, lavo mbani. Aina kanggica-kanggica wali ro i'a ra kama'i. Ai walina wara iu daca'u atao iu ade makalai vune ede. **4:32** Pala, pavuapu nggomizoho taho ademu ro kasi ade angi savua zi savua dou, ro cua kangampu angi sama vune Ruma Hatalla rau makangampu wea nggomizoho kai ncai Al Masih.

5:1 Nggomizoho edezu ana-ana Ruma Hatalla zi meci ra ca'u-Na, vara ndedena nggomizoho pavuapu usaha watu rawi Ruma Hatalla. **5:2** Morimu

pavuapu kapoda kai ade va meci ra ca'u, vune Al Masih rau mameci ra ca'u ndaita. Sia korobana sarumbu-Na ru'u ndaita, edezu savua zonggo ra mbei ma mengi ro makasana wea ade Ruma Hatalla. **5:3** Nggomizoho edezu ela Ruma Hatalla. Vara ndedena, karawi-karawi ma nggele ro ma wati patu, atao na'e ade, wati patuna warana zi woha nggomizoho. Aina sampe warakai dou makalai mantau alasa zimanggahi va one nggomizoho karawimu lampa rawi vune ede. **5:4** Wati patu rauna nggomizoho kalosamu nggahi ra eli ma sampu, ma nggele, ro ma wati patuna. Pala nggomizoho pavuapu renta syuku zi Ruma Hatalla. **5:5** Tio kavae podapu: dou ma karawi manggele, atao mawati taho, atao na'e ade (rawi vune ede samampa vune dou manemba berhala), dou ede wati loana ndazi anggota ela Karaja'an Al Masih ro Ruma Hatalla. **5:6** Aina nggomizoho vohakai va tipu va nuntu ra nggahi ma lao ncau. Vara lampa rawi ake ma kamaikaina mbani Ruma Hatalla zi dou-dou ma wati to'a zi Sia. **5:7** Ndazi, aina hubunga angimu lavo dou-dou vune ede. **5:8** Ndai nggomizoho ntoina wara zi ade marindi ncaki. Ake nggomizoho mawa'ura ndazi ela Ruma, ndazi nggomizoho wa'ura wara zi ade taroakaina. Vara ndedena nggomizoho pavuapu mori zi ade taroakaina. **5:9** Vara razi taroa edeku wontukai samenana rawi ma taho, ma'adi ro mapoda zi ntanda va Ruma Hatalla. **5:10** Usahapu pata au ma kasana wea ade Ruma. **5:11** Aina karawimu rawi-rawi ma wati wara one rakarawi va dou-dou ma mori ze marindi ncaki. Pala, pavuapu nggomizoho rojomu dou-dou makarawi lampa rawi-lampa rawi vune ede. (**5:12** Vara lampa rawi-lampa rawi rakarawi va siazoho kai cili-cili ede, zi nuntu ra nggahi rau wa'ura zi majakai.) **5:13** Samenana zi nggahi zi ade taroa, zimatada poda. **5:14** Vara samenana ma loa zi eda poda, edezu taroa. Vara ndedena zi nggahi, "Tu'ura, oe nggomi ma maru, ro mori mbalira razi mademu! Al Masih zimakataroana nggomi." **5:15** Vara ndedena, tio kavae katahopu, cara morimu. Aina mori vune dou-dou masampula; moripu vune dou-dou maloa timba ra lemba. **5:16** Kani kataho podapu sanikina wakatu ma wara zi nggomizoho, vara wakatu ake, edezu wakatu ma davae. **5:17** Aina sampula, pala tio kavaepu au rakane'e va Ruma. **5:18** Aina nggomizoho mawu va anggo, vara ndedena naka'ihaku nggomizoho. Pala, pavuapu

nggomizoho kuasakai va Roh Allah. **5:19** Kanipu nggahi ra eli razi zabur, rawa roi ra wadi, ro rawa roi ra wadi Ruma, ze nuntu ra nggahimu. Pavuapu nggomizoho kai zihi ade rawamu roi ra wadi ru'u Ruma. **5:20** Renta ncau-ncaupu syuku zi Ruma Hatalla Ama ndaita kai ngara Isa Al Masih Ruma ndaita mavoha au-au rau. **5:21** Zi lia ra horoma kai Al Masih, pavuapu nggomizoho vatu nggahi angi savua lavo savua dou. **5:22** Wei, vatupu nggahi rahimu, vune zi Ruma. **5:23** Vara rahi edezu mana'ekai zi weina, sama vune Al Masih rau mandazi mana'ekai zi ela-Na ro ndai Sia rau Sangaji Mambei salama ru'u ela-Na ma ndazi sarumbu-Na. **5:24** Sama vune ela rau-Na mavatu nggahi Al Masih, ndede rauku ade samenana lampa rawi wei pavuapu vatu nggahi rahi. **5:25** Rahi, meci ra ca'upu weimu, sama vune Al Masih mameci ra ca'u ela-Na ro korobana sarumbu-Na ru'u ela-Na ede. **5:26** Al Masih karawina ede loakuzu Sia karasona ela ede kai ngoa ra tei-Na ro kai oi ncai ndeu karaso, loakuzu peade Sia loa zonggona zi Ruma Hatalla. **5:27** Ade ndedekaina Al Masih ndawina ela-Na, kizi kai na'e ra ntoruna ro raso zitando-Na, wati kone wara ma'iha atao mawati wara ma'iha au-au. **5:28** Ndede rau rahi pavuaku meci ra ca'u weina vune sia meci ra ca'una sarumbu ndaina. Dou mameci ra ca'u weina ede aona sia meci ra ca'u sarumbu ndaina. (**5:29** Wati parana warana dou ma dca'u sarumbu ndaina. Pala, sia nakavua katahoku ro nasandakaku vune Al Masih rau makavua kataho ela-Na. **5:30** Ndai tavadeku ede, vara ndaita edezu anggota sarumbu Al Masih.) **5:31** Ade Alkitab ratunti, "Vara ndedena dou mone zimatu'u wi'i ina ra amana zi savuakaina lavo weina, ro zuana ede zimandazi savua." **5:32** Ayat ede nantau aona ma ze. Aona nggahi nahu edezu zapo angi Al Masih ro ela-Na. **5:33** Pala ayat ede wara ndapo angi rauna lavo nggomizoho: Pavuaku sanikina rahi meci ra ca'u weina vune sia meci ra ca'una weki ndaina, ro pavuaku sanikina wei usaha ru'u lia ra horomakaina rahina.

6:1 Anazoho! Ma vatu Al Masih, to'apu zi dou matuamu vara edeku ma patu zi karawi. **6:2** "Lia ra horomapu ama ra inamu" edeku parenta sarambana razi Ruma Hatalla kai sake, **6:3** edezu: Loakuzu nggomizoho taho ra ntika ro zende umumu zi dunia." **6:4** Cina ra angi ma ndazi ama!

Aina kamaikaimu mbani zi ade anamu, sampe sizoho ndazi mbani. Pala kana'epu sizoho kai atora-atora ro ngoa ra tei razi Ruma. **6:5** Cina ra angi ma ndazi ada! Vatupu parenta rumamu ma zi dunia ake. Karawipu ede kai iu horoma ro to'a ro kai kapoda ade vune-vuneta nggomizoho karawimu ru'u ndai Al Masih. **6:6** Aina karawi kandedemu va wunga tonggu va doumpa nggomizoho, va zi rakakaimu roi va manusiampa. Pala pavuapu nggomizoho karawimu kai ada Al Masih ma wunga watu kane'e Ruma Hatalla kai sapoda-podana ade. **6:7** Rawi rakarawi va nggomizoho kai ada ede, pavuapu nggomizoho karawimu kai zihi ade, vune-vuneta Rumara rakarawi wea va nggomizoho, ro laina manusia. **6:8** Kawarapu va one sanikina dou, nataho ada, ro dou mahori weki, zimatarima cepekai va Ruma zi lampa rawi ma taho rakarawina. **6:9** Cina ra angi ma ndazi ruma! Pavuapu nggomizoho ruku ra rawimu vune ede rau zi ada-adamu. Ai walina kadahu-dahumu. Kawarapu va one nggomizoho ro ada-adamu ede, sama-sama ntau savua ruma edezu Ruma ma zi saroga. Sia wati ntanda kalaina. **6:10** Cumpukaina, pavuapu nggomizoho ndazi tenggo kai tenggo ra wale raraka va nggomizoho razi kuasa Ruma, vara nggomizoho savuamu lavo Sia. **6:11** Kanipu samenana zaha ra zano lewakai rambei va Ruma Hatalla zi nggomizoho, loakuzu nggomizoho wa'umu taha ao cara-cara tipu va Ibilis mamboto aka ma davae. **6:12** Vara ndaita lewa laina ao manusia, malaisi ao tenggo ra wale sara'a seta-seta ma kuasakai jamana ma davae ake. Ndaita ao tenggo ra wale roh-roh madavae ma kuasakai ese woha ai. **6:13** Vara ndedena, ake, kanipu samenana zaha ra zano lewakai Ruma Hatalla, loakuzu zi ainaina ma davae nggomizoho mawa'uku ao zi ade deikai va musu. Ro loakuzu sawa'u va nggomizoho lewamu sampe cumpukaina, nggomizoho mbuipu kante'emu. **6:14** Pavuapu nggomizoho sadia ncau. Kanipu ngoa ra tei mapoda razi Ruma Hatalla, zimandazi salepemu, ro taho poda ademu zimandazi vaju vesimu. **6:15** Pavuapu rela ademu zimangoa ra kahaba Haba Mataho ma wa'a taho ra ntai mandazi sapatumu. **6:16** Sanikina wakatuu kanipu imbimu zi Ruma mandazi zaha matula ao; kai imbimu ede nggomizoho maloa kamade ao sara'a ana fana afi razi Ibilis. **6:17** Wehapu zi salamakaimu kai songko waja, ro nggahi ra eli Ruma Hatalla zimandazi peda razi Roh Allah. **6:18**

Karawipu samenana ede do'a salaho zi rahokaimu bantu zi Ruma Hatalla. Zi sanikina wakatu, do'apu vune Roh Allah mazanda nggomizoho. Pavuapu nggomizoho sadia ncau ro aina koa. Do'a ncaupu ru'u samenana ela Ruma Hatalla. **6:19** Ro do'apu ru'u nahu rau, loakuzu zi wakatu nuntu nahu, Ruma Hatalla nambeiku zi nahu nggahi ra eli ma ncihi. Ro loakuzu nahu kai disa ngoaku rahasia Haba Mataho ede. **6:20** Vara Haba Mataho edeku, nahu ndazikaiku savua dou ranggadu, ro ake wara zi ade uma bui. Do'apu loakuzu nahu disaku nuntu mavoha Haba Mataho ede, vune santika nahu pavuaku nuntu. **6:21** Tikhikus, cina ndaita ro dou makarawi wea ma to'a ze karawi Ruma, zimangoa zi nggomizoho samenana mavoha nahu, loakuzu nggomizoho mavadeku ka'ada'an nahu ro karawi nahu. **6:22** Vara ndedena, nggadukai va nahu sia zi nggomizoho zimangoa ka'ada'ana nami zi sara'a nggomizoho, loakuzu neo ademu. **6:23** Raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita, ro Ruma Isa Al Masih kaloana sara'a ela-Na zimasavua ro cua-cua meci ra ca'u ro ngge'empa imbi zi Al Masih. **6:24** Raho-raho to'impa Ruma Hatalla mbeina bareka nggomizoho sara'a ma meci ra ca'u Ruma ndaita Isa Al Masih kai meci ra ca'u ma daloa made.

Filipi

1:1 Cina ra angi ela Ruma Hatalla sara'ana ma ngge'e zi Filipi, ro ma wa'ura savua lavo Ruma Isa Al Masih. Cina ra angi rau mana'ekaina ro mabantu ela Ruma! Nahu, Paulus, sama-sama lavo la Timotius, ada-ada Ruma Isa Al Masih, **1:2** mapamao raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih mbeina bareka ro taho ra ntai zi nggomizoho. **1:3** Sanikina nahu kawaraku nggomizoho, nahu rentaku tarima kasi zi Ruma Hatalla. **1:4** Ro sanikina nahu do'a weaku nggomizoho sara'ana, nahu do'a kai sana adeku. **1:5** Nahu rentaku tarima kasi zi Ruma Hatalla, vara ratampu'u ainaina sarambakaina sampe ake, nggomizoho wa'ura bantumumu nahu kai ngoa ra kahabamu Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla. **1:6** Ndai Ruma Hatalla ma tampu'una karawi ma taho ede zi nggomizoho, ro nahu ka'imbi poda Sia zimatuwuna karawi ede sampe nggorina wakatu Ainaina mai mbalina Ruma Isa Al Masih. **1:7** Poda ncihi ncao nahu wara iuku vune ede zi nggomizoho, vara sara'a nggomizoho zeni ncao zi ade nahu. Vara nggomizoho vatu tarima ao sama-sama lavo nahu, bareka rambei va Ruma Hatalla zi nahu; nataho ake wunga nahu ade uma bui nataho rau wakatu nahu waraku ari lua zimabela ro ma nenti kacia Haba Mataho ede. **1:8** Ruma Hatalla navadeku va one nahu poda-poda lingi adeku zi nggomizoho kai iu meci angi poda razi ndai Ruma Isa Al Masih. **1:9** Akeku do'a nahu ziru'u va nggomizoho: raho-raho to'impa nggomizoho naha meci ra ca'umu Ruma Hatalla ro sasama ndaimu ro nanaha mboto loa ra tingimu ma ncihi ro loamu timba ra lemba. **1:10** Ade ndedekaina nggomizoho ma loaku vade kazale au ramataho poda, ro morimu zimaraso razi ma'iha atao vavu ra lo'o kai au-au rau wakatu ainaina Al Masih mai mbalina. **1:11** Morimu zimaremba kai ruku ra rawi ma taho poda ma cuma loa zi mbei va ndai Ruma Isa Al Masih mpoampa; ndazi Ruma Hatalla zikazese ra kantasa ro ziroi ra wadi. **1:12** Ne'e va nahu nggomizoho vademu, va one lampa rawi-lampa rawi ma wa'ura ndazi zi nahu, ede taho makandazina ncewi mboto dou maringa ro ma imbi zi Haba Mataho ede. **1:13** Ndazina sara'a dou ma jaga asi ro dou-dou ma kalai zi kota ake navadeku buikai nahu vara karawi wea va nahu zi ru'u Al

Masih. **1:14** Ro bui kai nahu wa'ura kandazina mboto dou-dou ela Al Masih zi kota ake ndazi ncewi imbi wali zi Ruma, ndazina sizohu nanaha disa ngoa ra kahaba rangoa wi'i va Ruma Hatalla kai wati dahu-dahuna. **1:15** Wara romo pila-pila dou zi ade weki sizohu mangoa ra kahaba mavoha Al Masih vara hiana adena ro nane'eku cence ncihi, pala ma kalaina ma ngoa ra kahaba mavoha Al Masih vara wara ne'ena ma raso. **1:16** Dou-dou ake karawina vara sizohu meci ra ca'una Ruma Hatalla ro nahu, vara sizohu navadeku va one Ruma Hatalla makauna nahu zimaturu teina va one Haba Mataho ede napodaku. **1:17** Pala dou makalai ngoa ra kahabana mavoha Al Masih kai makasu ma wati taho; sizohu ngoa ra kahabana zi pentikai ndaina. Kai ede ne'e va sizohu loakuzu nahu ipi ncokiku ade uma bui. **1:18** Pala wati vunena! Vara kone vuneve wali rau nataho ede rakarawi kai ne'e ma raso ro kai ne'e ma ncara, ngge'empa Al Masih zingoa ra kahaba rau; ndazi nahu neo adeku. Ro nahu ngge'empa iu ndedeku, **1:19** vara nahu vadeku kai do'amu ro kai bantu va Roh Isa Al Masih, nahu zi hori kalosa. **1:20** Zine'e poda va nahu ro rahoku edezu loakuzu ai to'ina nahu dantau hasi ze i taki ra putakai nahu. Pala ne'e va nahu loakuzu sanikina wakatu, mapenti poda ake, loa katada disaku, ndazina kai samenana sarumbu ra nawa nahu -- nataho nahu moriku atao madeku -- Al Masih zikazese ra kantasa. **1:21** Vara ru'u va nahu, zine'e va moriku ziru'u Al Masih mpa! Ro made ede aona laba. **1:22** Pala nggara kai mori zi dunia ake, nahu loa karawi zikarawi ma ncewi ntau one, ndazi nahu wati vadeku ma veku zi pavua kazale va nahu. **1:23** Nahu rahinti razi zua vae. Nahu wancuku ne'e podaku tu'u wi'i dunia ake zi lao ngge'e lavo Al Masih, vara edeku ma wancu taho; **1:24** pala, zi ru'u pentikai nggomizoho, edezu nancewi tahopu nggara nahu ngge'empa midiku zi dunia. **1:25** Nahu imbi poda zi lampa rawi ede. Vara ndedena nahu kavade nahu zimangge'empa midi lavo nggomizoho sara'ana, loakuzu bantu nggomizoho zimandazi naha tenggo ro naha sana ze i imbi zi Ruma. **1:26** Vara ndedena, nggara mbalisi nahu peade zi nggomizoho, nggomizoho ma wa'ura savua lavo Ruma Isa Al Masih zimantau ncewi mboto wali alasana zi iukaimu bangga zi weki nahu. **1:27** Ma penti ake edezu va one nggomizoho mori ncihi ncao lavo au rakane'e poda va Haba Mataho

mavoha Al Masih ede. Ade ndedekaina, kombisi nahu loa eda angi lavo nggomizoho atao wati, nahu zimaringa va one nggomizoho tenggo kasavua weki ro usaha kapoda ade sama-sama zi ru'u savuampa nia ro savuampa zi ne'e; edezu zi imbi mapoda ma ncihi ncao lavo Haba Mataho razi Ruma Hatalla ede. **1:28** Pavuapu nggomizoho disa ncau; aina dahu zi dou-dou ma'aomu. Ade ndedekaina nggomizoho mateiku va one siazoho pasti zimakoa, ro nggomizoho zimangolu, vara ndai Ruma Hatalla mambeina ngolu zi nggomizoho. **1:29** Vara Ruma Hatalla nawa'ura mbei bareka zi nggomizoho laina zi imbi mpoakai zi Al Masih, pala zimasusa ra ncoki rau zi ru'u Al Masih. **1:30** Ake nggomizoho rau vatumu nahu ze karawi ma sama; edezu rawa'u parana eda va nggomizoho ntoina nahu makarawi kapoda ade, ro sampe ake nahu mbuipu kapodaku ade, vune rawa'u ringa va nggomizoho ake.

2:1 Nggomizoho tenggo, vara nggomizoho savuamu lavo Al Masih. Ro nggomizoho neo ademu vara Al Masih mameci ra ca'umu! Nggomizoho zanda ra wa'a va Roh Allah, ro nggomizoho cua meci angi rau ro ntau kasi ade savua lavo savua dou. **2:2** Cobapu nggomizoho poda-poda kasanamu ade nahu kai lampa rawi-lampa rawi ake: Mori kasavuapu ademu kai meci ra ca'umu ma sama, kai kananu ma sama ro kane'e ma sama. **2:3** Aina karawimu au-au vara rarundu va mapenti ndai kese, atao zi kasombokai weki. Pala ndakeku pavuapu cua-cua nggomizoho kai ka'awa weki wi'ikai dou makalai ncewi taho ntewi kaisi zi weki ndai. **2:4** Tio kavaepu au mapenti zi ru'u va dou makalai; aina ma penti zi ru'u va ndai mpoa. **2:5** Pavuapu nggomizoho fiki ra kananumu vune Ruma Isa Al Masih: **2:6** Zidasana Sia sama lavo Ruma Hatalla, pala Sia wati wi'ikaina weki va one ka'ada'a-Na ma sama lavo Ruma ede pavua zi nenti kacia-Na. **2:7** Pala, Sia hori sara'ana edempara ndazi sama vune savua dou ada. Sia ndazi vune manusia, ro tada morina vune manusia. **2:8** Sia ka'awana weki, ro mori kai to'a zi Ruma Hatalla sampe madena -- edezu made zisalib. **2:9** Vara ndedena, Ruma Hatalla hanta kazese-zese podana Sia, ro mbeina zi Sia kuasa ma ncewi na'e ntewi kaisi samenana kuasa ma kalai. **2:10** Ndazi zi lia ra horomakai Ruma Isa, sara'a mahluk zi saroga, ro ma zi dunia, ro ma

awa mai va dana, zimanemba Sia. **2:11** Siazoho sara'ana zimamangaku va one Al Masih edezu Ruma ma zese ra ntasa; ade ndedekaina, Ruma Hatalla, Ama ndaita ma wara zi Saroga zi kazese ra kantasa. **2:12** Vara ndedena, cina ra angi meciku, vune santika nggomizoho to'a ncaumu zi nahu, zi wakatu nahu waraku zi woha nggomizoho, ndazi nancewi wali ake zi wakatu cua zo'o, pavuapu nggomizoho ngge'empa to'amu zi nahu. Nggomizoho wa'ura kasalama va Ruma Hatalla, ndazi usaha ncaumpa loakuzu taho ra ntaimu ndazi taho poda. Karawipu lampa rawi ede kai horoma ro to'akai zi Ruma Hatalla, **2:13** vara ndai Ruma Hatalla ma karawi ze wekimu zimakandazina nggomizoho rela ro sanggo kasana wea ade Ruma Hatalla. **2:14** Karawipu samenana au-au kai wati bada reze atao cence ncihi. **2:15-16** Ade ndedekaina nggomizoho maturu teiku va one nggomizoho edezu ana-ana Ruma Hatalla ma wati wara mancara, ma mori kai raso ade ro ncihi zi woha dou madavae ro madosa. Ro zi wakatu nggomizoho karonggamu zi siazoho haba ma mbei mori, pavuapu nggomizoho ndazimu ru'u siazoho vune taroa ma kalea makataroa dunia. Nggara nggomizoho morimu vune ede, peade wara alasana ru'u va nahu zi iukaiku bangga mavoha nggomizoho zi wakatu Ruma Isa Al Masih mai mbalina. Ede bukutina, va one karawi nahu wati lao ncauna, ro usaha nahu wara hasina. **2:17** Kombisi nahu zi hade ro ra'aku ndazi vune koroba ralua zi wawo au razonggo ra mbei va nggomizoho zi Ruma Hatalla zi katandakai va one nggomizoho imbimu zi Sia. Nggara podasi ede pavuaku ndedena, nahu syuku zi lampa rawi ede, ro vatu neo ade lavo nggomizoho. **2:18** Ndede rau nggomizoho pavuapu iu sana ro vatu neo ade lavo nahu. **2:19** Nahu ka'imbi va one kai bantu va Ruma Isa, nahu loa laloku nggadu la Timotius zi nggomizoho, loakuzu nahu loa neo adeku vara haba mavoha nggomizoho. **2:20** La Timotius mpoampa dou ma savua fiki ra kananu lavo nahu, ro poda-poda makananu wea taho ra ntikamu. **2:21** Sara'a ma kalai na'urumpa au mapenti weki ndai mpoana, laina mapenti zi ru'u Ruma Isa Al Masih. **2:22** Ndai nggomizoho wa'ura edamu bukutina va one la Timotius wara onena. Sia nawa'ura karawi kapoda ade lavo nahu, zi ngoa ra kahabakai Haba Mataho razi Ruma Hatalla. Nami zua vune ana lavo amampa. **2:23** Vara ndedena, roci sawa'u va nahu vadeku vuneku parakara

nahu cumpukaina peade, nahu zimanggado sia zi nggomizoho. **2:24** Nahu ka'imbi va one kai bantu va Ruma, ndai nahu rau wati ntoi walina zimamai lamba nggomizoho rau. **2:25** Mavoha cina ndaita la Epafroditus ranggado va nggomizoho, zimabantu nahu, iu va nahu naparaluku kau sia lao mbali zi nggomizoho. Sia nawa'ura ingana nahu ze i karawi lavo kapodakai ade nahu. **2:26** Sia lingi poda adena zi nggomizoho sara'ana, ro sia darura adena vara nggomizoho wa'ura rakamu haba va one sia masupu. **2:27** Poda romo sia supuna zi sato'i damadekaina. Pala Ruma Hatalla kasi adena zi sia; ro laina zi sia mpoa, pala zi nahu rau, loakuzu nahu aina ipi ncoki ade wali. **2:28** Vara ndedena, nanaha na'e ne'e nahu rau zimakau sia lao mbali zi nggomizoho, loakuzu nggomizoho neo ade walimu nggara nggomizoho eda angi lavomu sia, ro ade nahu rau ndazi sana. **2:29** Ndazi, tarima aopu sia kai sana ademu kai savua dou cinata ma sama imbi. Kaco'ipu samenana dou ma vune sia. **2:30** Ziru'u pentikai karawi Al Masih, sia zi sato'i damadekaina; sia nate'eku nawana va zi bantukaina nahu kai ngara nggomizoho.

3:1 Cumpukaina, cina ra angiku, pavuapu nggomizoho neo ademu vara nggomizoho wa'ura savua lavo Ruma. Nahu wati iuku tani zimatunti mboda au rawa'u tunti va nahu zi nggomizoho sawatipu va ake; vara lampa rawi ede taho zi salamakaimu. **3:2** Aina kabare zi dou-dou ma karawi lampa rawi-lampa rawi ma davae, dou-dou ma patu zi pehekai 'lako'. Siazoho napakasaku loakuzu dou-dou zi suna. **3:3** Sapodakaina ndaira dou-dou ma wa'ura tarima suna masapodakaina, laina siazoho. Ndaita nemba Ruma Hatalla kai zende va Roh ndai Ruma Hatalla, ro ndaita syukura va one ndaita mori savua lavo Ruma Isa Al Masih. Ndaita wati wi'ita weki zi upacara-upacara ma tada. **3:4** Sapodakaina nahu loampa wi'i weki zi upacara-upacara ede. Vara nggara wara savua-vua dou ma iu sia ntau alasa zi wi'ikaina weki zi upacara-upacara tabe'a ma tada, nahu ncewi wali. **3:5** Nahu rasuna wakatu umuku waru nai. Nahu rawarakaiku kai dou Israel, razi londo ra mai Benjamin; nahu dou Ibrani asali. Zei lampa rawi to'akai zi hukum Taurat, nahu edezu anggota golonga Farisi. **3:6** Nahu nawancuku kapoda ade ndazi nahu kancokiku

ela Ruma. Nggara zi tiosi zi hukum Taurat, nahu savua dou mataho ma wati wara ma'ihana. **3:7** Pala vara Al Masih, ndazi sara'a ma ntoina wi'ikai va nahu kai savua ma kamaikaina laba, ake nandazi savua ma zi rugikai. **3:8** Laina lampa rawi-lampa rawi ede mpoa; pala sara'a lampa rawi-lampa rawi wi'ikai va nahu ma kamaikaina rugi mpoampa. Kantau va nahu wakatu ake edezu nancewi taho co'i: edezu pata Isa Al Masih, Rumaku. Vara Al Masih, ndazi nahu wa'ura horiku samenana. Wi'ikai va nahu sara'ana ede kai masaki mpoampa, loakuzu nahu loa raka Al Masih, **3:9** ro poda-poda savuaku lavo Sia. Nahu wati wi'i waliku weki salamakai nahu zi ruku ra rawi mataho atao to'a zi hukum Allah, malaisi zi imbi vara Al Masih ma kasalamana nahu, vara Ruma Hatalla ma kancihi edezu karasona ndai zi tando zese ra ntasa-Na kai dasa imbi ndaita, edezu wi'i weki zi Ruma Isa Al Masih mpoampa. **3:10** Savuampa menana zine'e va nahu edezu loakuzu nahu pataku Al Masih, ro kai iu kuasa ma kamori Sia razi madena. Nahu kane'e vatu susa ra ncoki lavo Sia ro ndazi sama vune Sia ade lampa rawi madekai-Na. **3:11** Ro pamao va nahu va one ndai nahu zi kamori mbali razi madekaiku. **3:12** Nahu wati nggahiku va one nahu wa'ura raka rakane'eku, atao wa'ura ndazi sampuruna. Pala nahu usaha ncaumpa fou hadia rasadia va Ruma Isa Al Masih. Ru'u edeku Sia wa'ura wehana nahu ro kandazina nahu ntau-Na. **3:13** Tantuna, cina ra angi, nahu sapodakaina wati iuku va one nahu wa'ura rakaku hadia rafou ede. Pala wara savua lampa rawi rakarawi va nahu, edezu nefa va nahu au ramawara zikontu nahu, ro usaha kapodaku rakakai au ramawara zi tando. **3:14** Vara ndedena, nahu rai ncau-ncauku lao aka kane'e cumpukaina zi rakakaiku ngolu, edezu mori zi saroga; ru'u edeku Ruma Hatalla oukaina ndaita kai ncai Ruma Isa Al Masih. **3:15** Ndaita sara'a ma wa'ura tua kananu kai ade maraso, pavuaku ruku ra rawi vune ede. Pala nggara zi ade wekimu wara ma tau eli makalai, ndazi Ruma Hatalla zimangoa kavae zi nggomizoho. **3:16** Pala lampa rawi ake pavuapu tio kavae: ndai pavua ngge'empa mori vatu atora rawa'u vatu va ndaita sampe ake. **3:17** Cina ra angi sara'ana! Vatupu ruku ra rawi nahu. Nami wa'ura mbeimu conto ma taho, vara ndedena, tio kavae poda-podapu dou-dou ma vatu raconto va nami ede. **3:18** Nahu wa'ura ntuwu ngoaku zi nggomizoho, ro ake ngoa

mboda wali va nahu kai nangi, va one wara mboto dou ma morina maka'iha aona madakai Al Masih zi salib. **3:19** Mori dou-dou vune ede zimanggori kai leli, vara ruma siazoho edezu kane'e sarumbu ndai siazoho. Lampa rawi-lampa rawi ma kamaja, justru edeku zi banggakai va siazoho; vara siazoho nakananumpa lampa rawi ma ncihi ncao lavo dunia akempa. **3:20** Pala ndaita edezu anggoata saroga. Rata'ede rauna Sangaji Mambei salama ndaita. Ruma Isa Al Masih, zimamai. Sia rangena-ngena va ndai kai kapoda ade. **3:21** Sarumbu ndai ma mapu ro ma loa leli ake, zi runka va Al Masih ndazi vune sarumbu ndai-Na ma zese ra ntasa. Sia loakaina karawi ede, vara Sia mantauna kuasa zimakakoa samenana au-au.

4:1 Vara ndedena, cina ra angi meciku, ndedeku nggomizoho pavuapu mori kai poda-poda imbi zi Ruma. Nahu lingi adeku zi nggomizoho! Nggomizohoku zi banggakai nahu ma kazihi wea ade nahu. **4:2** Ama ncawaku la Euodia ro ama ncawaku la Sintike! Nahu maraho poda-poda loakuzu ama ncawazoho savua ade kai dou-dou ma sama imbi. **4:3** Ziru'u lenga nahu ma to'a, raho va nahu rau loakuzu nggomi bantumu dou siwe zuana ede. Siazoho nawa'ura karawi kapodana ade lavo nahu zimangoa ra kahaba Haba Mataho razi Ruma Hatalla; sama vune Klemen, ro sara'a dou makalaina ma karawi sama-sama lavo nahu. Ngara-ngara siazoho wara ade Buku Dou ma Mori. **4:4** Raho-raho to'impa nggomizoho kazihi ncaumu ade, vara nggomizoho wa'ura mori savua lavo Ruma. Sakali wali nahu ma nggahi: kazihira ademu! **4:5** Pavuapu sara'a dou loana eda ruku ra rawimu ma taho ade. Vara wati nto walina Ruma namaira. **4:6** Aina darurakai mavoha au-au. Zei sara'a lampa rawi, do'apu ro rahopu zi Ruma Hatalla. Au raziparalu va nggomizoho, ngoa ncaupu ede zi Ruma Hatalla kai rentapu tarima kasi. **4:7** Ndazi taho ra ntai razi Ruma Hatalla, ma wati zi loa ka'ao va manusia, zimasandaka ade ro kananumu ma wa'ura savua lavo Ruma Isa Al Masih. **4:8** Cumpukaina, cina ra angi, kangginipu fiki ra kananumu kai lampa rawi mawara one, ma patu zi roi, edezu lampa rawi-lampa rawi ma ncihi, ma adi, asali, ntika, ro ma taho. **4:9** Kalampapu au ratana'o va nggomizoho ro ratarima va nggomizoho razi nahu; nataho zi nggahi ra eli atao razi ruku ra rawi nahu. Ruma Hatalla fu'una va taho ra

ntai, zimazende ra wa'a nggomizoho. **4:10** Zei mori nahu ma savua lavo Ruma, nahu iuku wancuku taho ra ntikana, vara wa'ura sandede ntoina, ake nggomizoho maloa walira kananu wea ru'u nahu. Aona nggahi nahu ede laina va one nggomizoho wa'ura nefamu nahu; poda nggomizoho tio kavaemu nahu, pala nggomizoho wati rakamu ncai zi katadakaimu. **4:11** Ngoa kai va nahu ake laina vara nahu dawaraku, vara nahu wa'ura tana'oku ncihimpa kai au ramawara. **4:12** Nahu wa'ura iuku mori kai dawara, ro mori kai maremba rau. Nahu wa'ura vadeku rahasiana zi ngge'e aokaiku ka'ada'ana ma vune ve wali; nataho ka'ada'ana mboto mawara ro ka'ada'ana ncoki mori, nataho ka'ada'ana ntau ra wara ro ka'ada'ana dawara. **4:13** Kai kuasa rambei va Al Masih zi nahu, nahu kantau tenggo ra wale zi ngge'e aokaiku samenana ka'ada'ana. **4:14** Pala nggomizoho wa'ura bantumu nahu, zi ade susa ra ncokikai nahu; ro au rakarawi va nggomizoho ede poda tahona. **4:15** Cina ra angiku dou Filipi! Ndai nggomizoho mavade podaku va one wakatu tu'u wi'i va nahu Makedonia ntoina, aipu wakatu Haba Mataho ede ngoa ra kahaba va nahu masarambakaina, nggomizoho mpoampa ela Ruma ma bantu nahu; nggomizoho mpoampa ma iu rugi ro laba sama-sama lavo nahu. **4:16** Wakatu nahu zi Tesalonika ro mane'e zi bantu, wa'ura ncewi razi sakali nggomizoho nggadumu bantukaimu nahu. **4:17** Ede laina aona nahu ne'e mpoaku tarima au rambei va nggomizoho. Zine'e va nahu edezu nahu loaku eda hasi ma sala'i laba nggomizoho. **4:18** Nahu wa'ura tarima sara'aku -- ndazina nancewi zi paralu va nahu! Sara'a rambei va nggomizoho ranggadumu zi ru'u nahu, wa'ura tarima va nahu razi la Epafroditus. Ake nahu kantau sara'a au raparalu va nahu. Rambei-mbei va nggomizoho ede edezu vune ngolo mengi razi koroba razonggo ra mbei zi Ruma Hatalla, ro zi tarima va Ruma Hatalla kai sana ade. **4:19** Ruma Hatalla ranemba va nahu, ma rembakai va ntau ra wara ze Ruma Isa Al Masih, zimakavini sara'a au razi paralu va nggomizoho. **4:20** Zese ra ntasara Ruma Hatalla Ama ndaita santoi-ntoina! Amin. **4:21** Karonggapu salam nahu zi sara'a ela Ruma Hatalla, makasavua weki lavo Ruma Isa Al Masih. Ro tarima raupu salam razi cina ra angi ma wara sama-sama lavo nahu ta ake. **4:22** Sara'a ela Ruma Hatalla zi kota ake, mapenti poda

siazoho ma razi asi Kaisar, manggadu salam zi ru'u nggomizoho. **4:23**
Raho-raho to'impa Ruma Isa Al Masih mbeina bareka nggomizoho
sara'ana.

Kolose

1:1-2 Cina ra angi ela Ruma Hatalla zi Kolose ma to'a kasavua weki lavo Al Masih! Kai rasu Ruma Isa Al Masih -- kai rahanta va Ruma Hatalla -- nahu, Paulus, sama-sama lavo cina ndaita la Timotius, mapamao raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita mbeina bareka ro taho ra ntai zi ru'u nggomizoho. **1:3-4** Nami wa'ura ringamu va one nggomizoho ma'imbi zi Ruma Isa Al Masih ro nggomizoho meci ra ca'umu samenana ela Ruma Hatalla. Vara ndedena, zi wakatu nami do'a weamu zi ru'u nggomizoho, nami marenta ncau tarima kasi zi Ruma Hatalla, Ama Ruma ndaita Isa Al Masih. **1:5** Nggomizoho ma'imbiku ro nggomizoho mameci ra ca'uku, vara nggomizoho mane'e zi au rasadia zi saroga va Ruma Hatalla zi ru'u nggomizoho. Nggomizoho wa'ura ringamu mavoha lampa rawi ede, aipu Haba Mataho ma ncihi rakarongga zi nggomizoho. **1:6** Haba razi Ruma Hatalla ede, mbou zi sara'a dunia, lavo mori dou zi mbei bareka ncau va haba ede, sama vune morimu rambei bareka ratampu'u aipu nggomizoho ringamu mavoha rahama Ruma Hatalla ro poda-poda kalu'u ra'iumu ze i ademu. **1:7** Lampa rawi ede zikarongga zi nggomizoho va la Epafras, lenga rameci ra ca'u va nami. Sia edezu dou makarawi wea Al Masih ma caha karawi zi ru'u pentikai ndaita. **1:8** Razi siana nami ringakaimu va one kai kuasa razi Roh Allah nggomizoho loa cua meci ra ca'u angi. **1:9** Vara ndedena, nami do'a wea ncau ru'u nggomizoho, ratampu'u nami ringamu mavoha nggomizoho. Pamao va nami zi Ruma Hatalla loakuzu Roh Allah mbeina zi nggomizoho loa timba ra lemba ro ka'ao ndazina nggomizoho vademu kai sampuruna au rakane'e va Ruma Hatalla. **1:10** Ade ndedekaina nggomizoho loa mori watu kane'e Ruma Hatalla, ro makasana wea ncau ade-Na, ndazina ze i samenana au-au nggomizoho loa mbei hasi lampa rawi-lampa rawi ma taho. Ro loa ra vade nggomizoho mavoha Ruma Hatalla rau zimasala'i wali. **1:11** Raho-raho to'impa kai kuasa razi Ruma Hatalla ma zese ra ntasa, nggomizoho zi katenggo ndazina nggomizoho masanggo ncoki ra susa samenana au-au kai saba ro sana ade, **1:12** ro kai renta tarima kasi zi Ama. Vara Ama edeku makandazina nggomizoho loa tarima au rasadia va Ruma Hatalla ru'u ela-Na zi ade

Dunia Vou Ruma Hatalla ma taroa. **1:13** Sia wa'ura hori kalosana ndaita razi kuasa Ibilis, lavo wi'i pesona ndai ade Karaja'an Ana-Na rameci ra ca'u-Na. **1:14** Va Ana-Na ede ndai zi hori kalosana; ede aona dosa-dosa ndaita wa'ura kangampu weana. **1:15** Al Masih edezu gamba ma tada razi weki Ruma Hatalla, ma daloa zi eda; Al Masih edezu Ana ma sarambana, mancewi penti razi samenana rakandazi. **1:16** Vara kai ncai Siara Ruma Hatalla kandazina samenana au-au zi saroga ro zi wawo dunia, samenana au-au ma tada ro ma wati tada, lu'u rau sara'a roh ma kuasa ro ma parenta. Samenana dunia lavo isina ake rakandazi kai ncai Al Masih ro zi ru'u Al Masih. **1:17** Sawatipu va warana samenana au-au, Al Masih wa'ura ulu wara. Ro vara Sia rau ndazi samenana au-au warana zi cua-cua hizina. **1:18** Siara mana'ekaina razi sarumbuna, edezu ela Ruma, va Siaku fu'una mori ra woko ela Ruma ede. Siaku ana ma sarambana, ma sarambarambakaina rakamori mbali razi madena, loakuzu ndai Sia mpa ma ndazi mapenti poda razi samenana au-au. **1:19** Ndai Ruma Hatalla ma kane'e loakuzu samenana au-au ma wara zi weki Ruma Hatalla, wara mena rau zi weki Ana-Na. **1:20** Ro kai ncai Ana-Na ede rau Ruma Hatalla nggahi cumpukaina zi mandawi samenana au-au dame lavo Sia -- nataho samenana au-au ma wara zi dunia ro zi saroga. Ruma Hatalla karawina ede kai ncai mboho ra'a Ana-Na zi haju salib. **1:21** Ntoina nggomizoho zo'o razi Ruma Hatalla. Nggomizoho madaca'u-Na vara ruku ra rawi ro fiki ra kananumu madavae. **1:22** Pala ake, kai made Ana-Na, Ruma Hatalla ndawina hubunga nggomizoho lavo Sia ndazi taho mbali. Kai cara ede nggomizoho loa ziwa'a satando Ruma Hatalla ade ka'ada'ana ma raso, asali lavo wati wara ncarana. **1:23** Pala tantu nggomizoho pavua ngge'empa to'a imbi lavo kizi kante'e zi imbikaimu. Ai to'ina nggomizoho horimu ne'emu rawa'u mbei zi nggomizoho aipu nggomizoho tarimamu Haba Mataho razi Ruma Hatalla. Haba ede wa'ura ngoa ra kahaba zi sanikina dou zi sara'a dunia. Ro ru'u ede rau nahu, Paulus, wa'ura ndazi dou makarawi zi ru'u Ruma. **1:24** Ake nahu neo adeku ncoki ra susa zi ru'u pentikai nggomizoho. Vara kai ncoki ra susa sarumbu nahu, nahu makancihina au ma mbuipu zi pavua iu ncoki va Al Masih zi ru'u ela-Na, edezu sarumbu-Na. **1:25** Ruma Hatalla makauna nahu mandazi dou

makarawi wea ela-Na, zi ru'u pentikaimu. Nahu pavuaku karongga haba razi Ruma Hatalla, sara'ana; **1:26** edezu haba ma salama ratu-ratu mba'a ma uluna rarahasia va Ruma Hatalla zi samenana dou, pala ake zi katada zi ela-Na. **1:27** Zi'ela-Na ede, Ruma Hatalla nane'e katada vune ve tahona ro zese ra ntasana rahasia-Na ede zi ru'u sara'a ela manusia. Rahasia ede edezu: Al Masih wara ze i wekimu, ma aona nggomizoho zimavatu iu na'e ra ntoruna Ruma Hatalla. **1:28** Al Masih edeku rangoa ra kahaba va nami zi sanikina dou. Nami mangoa ra kawara ro ngoa ra tei sizoho sara'ana kai samenana timba ra lemba. Ne'e va nami edezu loakaina sanikina dou loa zi wa'a zi Ruma Hatalla, kai dou matua fiki ra kananu ade lampa rawi-lampa rawi maraso, vara wa'ura savua lavo Al Masih. **1:29** Zirakakai lampa rawi ede nahu karawi kapodaku ade. Nahu usaha kapodaku kai sara'a tenggo rambei va Al Masih zi nahu ro ma karawi ze i weki nahu kai vini va kuasa.

2:1 Ne'e va nahu nggomizoho vademu vuneku hebana nahu usaha kapodaku ade ru'umu ro zi ru'u sizoho zi Laodikia ro sara'a dou-dou ma wati pata nahu sacara weki. **2:2** Sara'ana ake karawikai va nahu loakuzu ade sizoho ndazi tenggo ro sizoho cua meci ra ca'u angi ndazina sizoho rapu ndazi savua weki. Ade ndedekaina sizoho poda-poda loa ka'ao ro imbi poda ro pata rahasia Ruma Hatalla, edezu ndai Al Masih. **2:3** Al Masih ma rahenggana samenana timba ra lemba ro loa ra tingi Ruma Hatalla ma ili weki ntoina. **2:4** Nahu ngoakaiku ake loakuzu nggomizoho aina tipu va cou-cou rau, ma maci asa zi nggomizoho. **2:5** Konena nahu zo'o lavo nggomizoho, wi'ikaipu nahu wara zi woha nggomizoho. Ro nahu neo adeku edaku nggomizoho savua ade ro tenggo imbimu zi Al Masih. **2:6** Cina ra angi wa'ura tarimamu Isa Al Masih kai Ruma kaina. Vara ndedena pavuapu nggomizoho mori savua lavo Sia, **2:7** ro tenggo ra walemu ramaina razi Sia. Pavuapu nggomizoho tu'umu morimu zi Al Masih kai dasana. Pavuapu nggomizoho naha imbi zi Al Masih, vatu vune au rawa'u teikai zi nggomizoho. Ro pavuapu ademu kapoda-poda kai renta tarima kasi. **2:8** Pavuapu nggomizoho aina kabare, aina sampe warakaina ma godana nggomizoho kai ngoa ra tei razi manusia ma wati wara onena,

malaisi nakasantudampa. Nggahi ra eli ede laina razi Al Masih, malaisi ranggahi manusiampa ro razi roh-roh makuasakai dunia. **2:9** Vara samenana tabe'a Ruma Hatalla nangge'e zi Al Masih, edezu zi ade ka'ada'an manusia kai-Na. **2:10** Ro vara mori savua lavo Al Masih, nggomizoho rau zi mbei mori masapodakaina. Vara Al Masih edezu mana'ekaina zi sanikina roh ma ntau kuasa ro ma parenta. **2:11** Vara kasavua weki lavo Al Masih, nggomizoho wa'ura suna, laina suna rakarawi va manusia, malaisi kai suna, rakarawi va Al Masih, marahori kalosa nggomizoho razi kuasa tabe'a ma dosa. **2:12** Vara aipu wakatu nggomizoho kasavua lavo Al Masih, nggomizoho ra'umbu sama-sama lavo Al Masih; ro kai kandeu karaso ede rau, nggomizoho watu kamori mbali sama-sama lavo Al Masih vara nggomizoho imbimu zi kuasa Ruma Hatalla ma wa'ura kamori mbali Al Masih razi madena. **2:13** Ntoina, nggomizoho wa'ura made sacara ade maraso vara nggomizoho madosa, ro vara nggomizoho watira suna kai sarumbu. Pala ake Ruma Hatalla kamori mbalina nggomizoho sama-sama lavo Al Masih. Ruma Hatalla wa'ura kangampu wea samenana dosa ndaita, **2:14** ro furana sura nconggo zi ndaita, ma kadahuna ndaita kai sara-sara ma tani. Kai salibna sura ede zi haju salib, Ruma Hatalla kamborana sara'a lo'o ra vavu zi ru'u ndaita. **2:15** Zi salib ede Al Masih kandazina samenana roh-roh ma parenta ro makuasa ndazi watizu wa'u walina. Siazoho kandazikai zi ntanda va dou mamboto zi wakatu Al Masih mawa'ana siazoho kai dou rataha ade pawe ngolukai-Na. **2:16** Vara ndedena aina co'omu dou kancarana nggomizoho mavoha ngaha atao nono, ro mavoha ainaina-ainaina aruraja agama, atao kandiha-ndiha wura vou, atao mavoha ainaina Sabat. **2:17** Samenana ede cuma ninumpa razi lampa rawi zimamai, pala matada razi lampa rawi ede edezu Al Masih! **2:18** Aina nggomizoho co'omu wekimu zi karugi va dou ma coro-coro ka'awa weki ro ma nempa mala'eka-mala'eka. Dou ede nasombo kai fiki ra kananuna ma watu dunia ro nakabanggaku weki ra'eda madana rakarongga va Ruma malai ndaina, **2:19** ndazina watizu nenti walina zi Al Masih ma ndazi mana'ekaina. Zi ade parentakai va Al Masih, sara'a sarumbu rajaga kataho lavo rakasavua va puru-puruna, ro woko watu kane'e Ruma Hatalla. **2:20** Nggomizoho wa'ura made sama-sama

lavo Al Masih, ro wa'ura hori kalosa wea razi roh-roh ma kuasakai isi dunia ake. Vavauku nggomizoho morikaimu vune dou ma mbuipu kuasakai va dunia ake? Vavauku nggomizoho vatukaimu zi atora-atora vune ake. **2:21** "Aina zamamu ake", "Aina tavaimu ede", "Aina tudumu ake"? **2:22** Samenana atora ede edezu mavoha lampa rawi ma ndede zi kani watizu wara one walina. Ede cuma atora-atora ro ngoa ra tei randawi va manusia. **2:23** Poda romo lampa rawi ede naloa timba ra lemba, kai parentana loakuzu dou manemba mala'eka, ka'awa weki lavo kancoki weki; pala samenana ede wati wara onena zimatapana nawasu manusia.

3:1 Nggomizoho wa'ura kamori mbali sama-sama lavo Al Masih. Vara ndedena nggomizoho pavuapu usahamu zi rakakaimu lampa rawi ma zi saroga, tave Al Masih maparenta sama-sama lavo Ruma Hatalla. **3:2** Kananupu zi lampa rawi ma ta ede, aina zi lampa rawi ma zi dunia. **3:3** Vara nggomizoho wa'ura made, ro morimu macili weki lavo Al Masih zi ade Ruma Hatalla. **3:4** Fu'u morimu ma sapodakaina edezu Al Masih ro natadasi Sia peade nggomizoho rau zimawontu sama-sama lavo Sia ade na'e ra ntorukai-Na. **3:5** Vara ndedena, kamadepu ne'e dunia ma hako ncau wekimu, vune masampu ra nggele, lampa rawi mawati patuna, hawa nawasu, ne'e ma davae, ro na'e ade (vara na'e ade edezu samampa lavo nemba berhala.) **3:6** Lampa rawi vune edeku ma kamaina mbani va Ruma Hatalla zi dou-dou ma wati to'akaina. **3:7** Ntoina ndai nggomizoho rau mavatu ne'e-ne'e ede, aipu wakatu nggomizoho kuasakai va ne'e dunia. **3:8** Pala ake pavuapu nggomizoho pakimu lampa rawi ma iha razi wekimu: ai walina mbani, atao mbani kapodamu ade atao kaco'o ademu zi dou makalai. Ai to'ina kalosa va asamu nggahi ra eli i'a ra va'amu atao nggahi ra eli ma sampu. **3:9** Aina cowamu zi savua lavo savua dou, vara mori ma nto'i ro samenana tabe'ana wa'ura hori va nggomizoho. **3:10** Nggomizoho ake wa'ura mbei mori ma vou. Nggomizoho edezu manusia vou, ma wunga zi kavou ncau-ncau va Marakandaimu, edezu Ruma Hatalla, vatu pahu ndai-Na. Aona edezu loakuzu nggomizoho patamu Ruma Hatalla kai sampuruna. **3:11** Cumpukaina vara ede mborara samenana malai-lai ade weki dou Yahudi ro malaina Yahudi, dou rasuna ro ma watira suna,

watizu wara wali laina dou lai rasa ro dou mawatipu maju, ada ro dou mardeka, vara Al Masih edezu sara'a-ra'ana ro Sia kasavuana weki lavo sizoho sara'ana! **3:12** Nggomizoho edezu ela Ruma Hatalla. Ruma Hatalla nameci ra ca'uku nggomizoho ro kazalena nggomizoho zimandazi ntau ndai-Na rakalaina. Vara ndedena nggomizoho pavuaku katadamu kasi ade, taho ade, awa weki, ntika nggahi ra eli, ro taha ade zi susa ra ncoki **3:13** Nggomizoho pavuapu saba zi savua lavo savua dou, ro cua kangampu angi nggara warasi ma wi'i ade zimakalaina. Ruma kai sana adena kangampu weana nggomizoho, ndazi nggomizoho pavuapu ngawamu kangampu angi savua lavo savua dou. **3:14** Ro ma penti poda, edezu: Nggomizoho pavuapu meci kali cempepu angimu vara meci ra ca'u angi edeku makasavuana cina ra angi sara'ana zi ndazikaina sampuruna. **3:15** Pavuapu nggahimu macumpu kai rakatantu va dame rambei va Al Masih zeidi ademu. Vara Ruma Hatalla ouna nggomizoho zimandazi anggota savua sarumbu, loakuzu nggomizoho morimu zeidi dame razi Al Masih ede. Pavuapu nggomizoho tarima kasimu. **3:16** Pavuapu ngoa ra tei va Al Masih ma vinikai va bareka lu'una zeidi ademu. Pavuapu nggomizoho tei kali cempemu angi lavo cua mbei ngoa ra tei kataho kai saloa timba ra lembamu. Rawapu zabor ro roi ra wadi ro rawa-rawa maraso; rawapu zi ru'u Ruma Hatalla kai iumu syuku zeidi ademu. **3:17** Samenana au rakarawi va nggomizoho atao ranggahimu, pavuapu ede karawimu ro nggahimu kai nggara Ruma Isa. Syukupu zi Ruma Hatalla Ama ndaita au rakarawi va Ruma Isa ru'umu. **3:18** Cina ra angi ma ndazi wei! To'apu zi rahimu, vara ndedeku sapodakaina ruku ra rawimu kai ela Al Masih. **3:19** Cina ra angi ma ndazi rahi! Meci ra ca'upu weimu. Aina tokumu zi sizoho. **3:20** Ana-ana! Edezu zi pavua karawi va nggomizoho kai ela Al Masih kai zimato'a ncau zi ama ra ina, vara edeku zi makasana wea ade Ruma Hatalla. **3:21** Cina ra angi ma ndazi ama! Aina kapilimu ade anazohomu ndazina sizoho kompo kananuna. **3:22** Cina ra angi ma ndazi ada! Zei samenana lampa rawi nggomizoho pavuapu to'akaimu zi dou mandazi rumamu ma zi dunia ake. Aina to'amu zi sizoho cuma wakatu jaga va sizoho mpoa, vara nggomizoho ne'emu zi roi. To'akaipu zi sizoho kai ade ma nira, vara nggomizoho horomamu Ruma. **3:23** Karawi au-au

rambei zi nggomizoho, pavuapu nggomizoho karawimu kai kapoda ade, vune-vuneta Ruma rakarawi wea va nggomizoho, ro laina manusia mpoa. **3:24** Kawarapu va one nggomizoho zimatarima ufa razi Ruma. Au rasadia va Ruma zi ru'u ela-Na, edeku ma zi mbeina zi nggomizoho. Vara ruma ma sapodakaina zi karawi wea masapodakaina mawunga karawi wea va nggomizoho edezu ndai Al Masih. **3:25** Ro cou-cou wali ma ncara karawi, zimatangguna ncara ede; vara Ruma wati ntandana dou.

4:1 Cina ra angi mandazi ruma! Pavuapu nggomizoho wa'a wekimu mataho zi adazohomu kai mancihi ro adi. Kawarapu va one nggomizoho rau mantau savua ruma zi saroga **4:2** Pavuapu nggomizoho do'a kai caha poda ro sadia ncau, ro renta salahopu syuku zi Ruma Hatalla. **4:3** Do'a raupu zi ru'u nami loakuzu Ruma Hatalla mbeina zi nami wakatu ma taho zi ngoa ra kahaba kai haba mavoha rahasia Al Masih. Vara lampa rawi edeku nahu wakatu ake warakaiku zi ade uma bui. **4:4** Do'apu loakuzu nahu loa ngoa kavae rahasia ede kavae-vae poda vuneku sapodakaina. **4:5** Zi ade hubunga nggomizoho lavo dou-dou ma wati imbi, pavuapu nggomizoho mori kai loa timba ra lemba ro kanipu sanikina wakatu kai taho poda. **4:6** Pavuapu lampa rawi-lampa rawi ranggahi va nggomizoho nakasanaku ro nantika ncau. Pavuapu vade va nggomizoho vuneku sapodakaina nggomizoho cambemu au-au rasozi va dou. **4:7** Tikhikus, cina ndaita ma taho ade, zimangoa nggomizoho samenana au-au mavoha nahu. Sia nacaha karawi sama-sama lavo nami ru'u Ruma. **4:8** Nahu nggaduku sia zi nggomizoho kai alasa loakuzu nggomizoho vademu ka'ada'ana nami ro nggomizoho neo ademu. **4:9** Onesimus zimalao sama-sama lavo la Tikhikus; sia savua dou razi kalompo nggomizoho. Sia dou ma to'a ro nami mameci ra ca'uku sia. Sia ro la Tikhikus zimangoana zi nggomizoho samenana ma ndazi zi hizi nahu ake. **4:10** La Aristarkhus, ma wara ade uma bui sama-sama lavo nahu, nggaduna salam ru'u nggomizoho. Ndede rau la Markus, cina campo ompu la Barnabas. (Nggomizoho wa'ura nggaduku kai haba zimaweha ao sia namaisi sia zi nggomizoho.) **4:11** Salam rau razi Yesus ma ngara rau la Yustus. Razi dou-dou Yahudi ma wa'ura imbi zi Ruma Isa, sizoho toluna akempa ma

karawi sama-sama lavo nahu zimakalampa karawi razi Ruma Hatalla. Siazoho poda-poda wancuku bantuna nahu. **4:12** Salam razi la Epafras, sia rau razi kalompo nggomizoho. Sia ada Ruma Isa Al Masih, ma do'a poda ncau ru'u nggomizoho. Sia raho poda-podana zi Ruma Hatalla loakuzu imbi podamu ndazi tenggo ro nggomizoho poda-poda tua kananumu, loakuzu nggomizoho kai sampuruna to'akaimu zi kane'e Ruma Hatalla. **4:13** Nahu wa'ura eda madaku va one sia wa'ura karawi kapodana ade zi ru'u nggomizoho ro zi ru'u dou-dou ma zi Laodikia lavo Hierapolis. **4:14** Dokter Lukas, zi meci ra ca'u va ndaita, ro la Demas nggaduna salam zi nggomizoho. **4:15** Karonggapu salam nami zi cina ra angi ela Al Masih zi Laodikia; ro la Nimfa, ro zi ela Ruma ma sambea zi umana. **4:16** Sawa'u va sura ake zi baca zi nggomizoho, usahapu loakuzu ede zi baca rau zi ela Ruma ma zi Laodikia. Ndede rau ndai nggomizoho pavuapu baca sura ma zi nggadu razi Laodikia zi nggomizoho. **4:17** Ro ngoapu la Arkhipus, "Kanggoripu taki ra puta rambei zi nggomizoho zi karawi weakaimu Ruma." **4:18** Salam razi nahu, Paulus. Ndai nahu ma ratuntina salam ake. Aina nefa va one nahu mbuipu zi ade uma bui! Raho-raho to'impa Ruma mbeina bareka zi nggomizoho.

1 Tesalonika

1:1 Cina ra angi ela Ruma zi Tesalonika, ma ndazi ela Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih: Nami, edezu Paulus, Silas, ro la Timotius mapamao raho-raho to'impa Ruma Hatalla mbeina bareka ro taho ra ntai zi nggomizoho. **1:2-3** Nami syuku ncaumu zi Ruma Hatalla vara nggomizoho sara'ana. Zisanikina do'a nami zi Ruma Hatalla ro Ama ndaita, nami makawara ncauku nggomizoho. Nami mado'a ncauku zi ru'u va nggomizoho. Nami kawaramu vune nggomizoho katadamu zi ade ruku ra rawimu va one nggomizoho imbimu zi Al Masih, vuneku nggomizoho meci ra ca'umu dou makalai ndazina karawi weamu ru'u sizoho, ro vuneku nggomizoho ne'e podakai va ademu zi Ruma ndai Isa Al Masih. **1:4** Nami mavadeku, cina ra angi, va one Ruma Hatalla mameci ra ca'u nggomizoho ro mawa'ura kazale nggomizoho ndazi ntau-Na rakalai ndai. **1:5** Vara nami karonggamu Haba Mataho zi nggomizoho laina kai nggahi ra eli mpoa, pala kai kuasa rau lavo kai Roh Allah. Ro nami ma'imbi podaku zilampa rawi mancihi razi Haba Mataho ede. Nggomizoho mavadeku vuneku nami morimu zi paralukai va nggomizoho wakatu nami waramu ziwoha nggomizoho. **1:6** Nggomizoho vatumu conto ruku ra rawi nami ro conto Ruma. Konena nggomizoho nawancuku ncoki iumu, nggomizoho tarima aomu kai neo ademu haba rangoa va nami zi nggomizoho. Neo ademu ede rambei va Roh Allah. **1:7** Kai ndedena nggomizoho mandazi conto zi ru'u va samenana dou ela Al Masih ma zi Makedonia ro Akhaya. **1:8** Vara ratampu'u zi nggomizoho, haba mavoha Ruma wa'ura mbou sampe aka Makedonia ro Akhaya. Ro laina ede mpoa; bahkan haba mavoha ravunena nggomizoho imbimu zi Ruma Hatalla wa'ura rongga tave-ve, ndazina nami wati paralu walina nggahi au-au. **1:9** Samenana dou manuntu mavoha ravunena nggomizoho tarima aomu nami aipu nami ntoina maimu zi nggomizoho. Sizoho nuntu ra nggahina mavoha ravunena nggomizoho tu'u wi'imu berhala-berhala ro maimu zi savuampa Ruma Hatalla ma mori zimandazi ada Sia. **1:10** Sizoho nuntu ra nggahi rauna mavoha ravunena nggomizoho mane'e poda maina Ana Ruma Hatalla razi saroga, edezu Ruma Isa, ma wa'ura kamori mbali va

Ruma Hatalla razi madena. Ruma Isa edeku makasalamana ndai razi mbani Ruma Hatalla ma zimamai kento.

2:1 Cina ra angi! Ndai nggomizoho mavadeku va one maikai nami zi nggomizoho wati lao ncauna. **2:2** Nggomizoho mavadeku va one sawatipu mai nami zi nggomizoho zi Tesalonika, nami wa'ura kancoki ro kavawa ra katuna va dou zi Filipi. Pala konena mboto dou ma ao nami, Ruma Hatalla ndai wa'ura mbeina nami disa zi ngoa ra kahabakaimu zi nggomizoho Haba Mataho ma ramai ta Sia. **2:3** Rarece va nami zi nggomizoho laina savua mancara; lai rauna kai nia mawati raso atao zi ne'emu tipu. **2:4** Wati! Nami wati nuntu ra nggahimu zi kasanamu ade dou, malaisi zi kasanamu ade Ruma Hatalla, ma ujina ade nami. Vara nami rawi'ikai patu va Ruma Hatalla zimangoa ra kahaba Haba Mataho ede. **2:5** Ndai nggomizoho mavadeku va one watipu parana nami makantika nggahi ra eli atao makeko nggomizoho zi cilikaimu nia mana'e ade. Ruma Hatalla masakasina! **2:6** Nami wati ne'e raumu ngupa ncai zi rakakaimu roi va dou -- nataho razi nggomizoho ro razi dou makalai. Sapodakaina kai rasu Al Masih, nami maloa raumpa raho pakasa au-au razi nggomizoho. **2:7** Pala nami karawi kai mapu ra tika nggahi ra eli wakatu waramu zi woha nggomizoho, vune savua ina makavua kataho anazohona. **2:8** Vara meci ra ca'u nami, nami mangawa mbei zi ru'u va nggomizoho lai mpoana Haba Mataho ma razi Ruma Hatalla ede, pala mori nami rau. Vara nami mawancuku meci ra ca'umu nggomizoho! **2:9** Tantu nggomizoho mbuipu kawaramu vune usaha kapoda va nami. Aimarai aimangazi nami karawimu vavaina nami wati kasusamu kone savua dou rau zi weki nggomizoho aipu wakatu nami ngoa ra kahabamu Haba Mataho razi Ruma Hatalla ede zi nggomizoho. **2:10** Nami morimu kai maraso, ncihi ro wati wara ma'ihamu zi nggomizoho ma wa'ura imbi zi Al Masih. Nggomizohoku sakasi-sakasi nami, ndede rauja Ruma Hatalla. **2:11** Nggomizoho mavadeku va one rakarawi va nami zi cua-cua nggomizoho vune karawi ama zi anazohona. **2:12** Nami mangoa ra tei kataho nggomizoho, nami marundu nggomizoho ro nami makau pakasa nggomizoho loakuzu nggomizoho morimu kai mataho poda ndazina kasanamu ade Ruma Hatalla. Vara Ruma Hatalla

wa'ura ouna nggomizoho zimandazi ela Karaja'an Allah ro zima'iu zese ra ntasa-Na. **2:13** Wara wali savua lampa rawi makalaina ma kandazina nami renta tarima kasi ncau zi Ruma Hatalla. Lampa rawi ede edezu, va one wakatu nami karonggamu haba razi Ruma Hatalla zi nggomizoho, nggomizoho maringaku ro tarimamu haba ede laina kai haba razi manusia, pala kai haba ma poda-poda razi Ruma Hatalla. Siaku ma wunga karawi zi ade weki nggomizoho ma imbi zi Al Masih. **2:14** Cina ra angi, lampa rawi ra'iu va nggomizoho wa'ura iu rau va ela-ela Ruma Hatalla zi Yudea ma ndazi ntau Ruma Isa Al Masih. Nggomizoho ma'iu susa ra ncoki razi bangsa ndaimu, sama vune ra'iu va ela-ela Ruma Hatalla zi Yudea ede razi dou-dou Yahudi. **2:15** Dou-dou ede ma rade Ruma Isa ro nabi-nabi, ro marakancokina nami. Siazoho musu kampoina dou, ro Ruma Hatalla wati ca'u podana zi siazoho. **2:16** Bahkan siazoho matapa-tapana nami zi kahabakaimu zi bangsa-bangsa malaina Yahudi haba ma loana kasalama bangsa-bangsa ede. Kai ndedena dou-dou Yahudi ede nanaha sala'i ncauku dosa-dosa siazoho sampe ncihi orena. Ro ake siazoho cumpukaina hina mbani va Ruma Hatalla! **2:17** Pala cina ra angi, ra'aipu nami ngalamu samporo wakatu lavo nggomizoho -- ncengga zi mada pala wati zi ade -- nami nanaha lingi ademu zi nggomizoho ro mane'e usaha poda-poda zi ne'ekai eda angi wali lavo nggomizoho! **2:18** Nami mania lao lamba nggomizoho; ro nahu, wa'ura cobaku sakali zua kali, pala Ibilis matapana nami. **2:19** Poda nggomizohoku zi ne'e ro neokai ade nami. Vara pea nggara namaisi Ruma Isa, ro ndai zimasatando-Na, ndazi nggomizohoku zimandazi banggakai va nami! **2:20** Poda nggomizohoku zi banggakai va nami ro zihikai ade nami!

3:1 Cumpukaina lingi ade nami wati wa'u zi tapa wali. Vara ndedena kananu va nami natahopu wi'i pakimu nami kese zi Atena, **3:2** wunga nami nggadumu cina ndai la Timotius. Sia makarawi wea Ruma Hatalla ma karawi sama lavo nami zimangoa ra kahaba Haba Mataho mavoha Al Masih. Nami nggadumu la Timotius zi nggomizoho loakuzu sia zimakatenggona nggomizoho ro zimarundu nggomizoho zi ncewi imbi wali zi Al Masih. **3:3** Kai ndedena wati kone savua dou zi ade weki

nggomizoho ma suru vara susa ra ncoki-susa ra ncoki ndai ake. Ndai nggomizoho mavadeku va one susa ra ncoki-susa ra ncoki ede lu'u ze'i ade nia Ruma Hatalla zi ru'u va ndaita. **3:4** Wakatu nami mbuipu sama lavo nggomizoho, nami wa'ura ngoa ulumu zi nggomizoho va one ndai zimasusa ra ncoki. Ro ncihi ede poda-poda wa'ura ndazina; ndai nggomizoho mavadeku. **3:5** Vara ndedena nahu nggaduku la Timotius, vara nahu kane'e poda vade vuneku majuna nggomizoho zi ade lampa rawi imbi zi Al Masih. Nahu dahu adeku Ibilis nawa'uku godana nggomizoho ndazina sara'a ramaki nami ndazi lao ncau. **3:6** Ake la Timotius wa'ura dula mbali ro wa'ura karonggana zi nami haba zi neokai ade mavoha vuneku nggomizoho imbimu zi Al Masih ro cua-cua meci ra ca'u angi. Sia ngoana zi nami va one nggomizoho maca'u wi'i ncau lampa rawi ma taho mavoha nami zi ademu. Ro nggomizoho mane'e eda angi lavo nami, sama vune nami rau mane'e eda angi lavo nggomizoho. **3:7** Vara ndedena, cina ra angi, zi ade samenana susa ra ncoki, nami neo ademu va haba mavoha nggomizoho. Imbimu zi Al Masih makana'ena ade nami, **3:8** ndazina ake nami ma'iuku poda-poda mori, sura nggomizoho ngge'empa kizi katente'emu, kasavua weki lavo Ruma. **3:9** Nana'e podaku tarima kasi nami zi Ruma Hatalla zi samenana neo ade ra'iu va nami zi tando-Na vara nggomizoho. **3:10** Aimarai aimangazi nami rahomu zi Sia kai kapoda ade, loakuzu nami rakamu eda angi lalo lavo nggomizoho zi kancihikaimu au raziparalu va nggomizoho zi imbikaimu zi Al Masih vune sapodakaina. **3:11** Raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita, ro Ruma ndaita Isa Al Masih makapirina ncai zi ru'u va nami zi ne'ekaimu eda angi lavo nggomizoho! **3:12** Raho-raho to'impa Ruma makandazina nggomizoho nanaha meci ra ca'u savua lavo makalaina ro nanaha meci ra ca'u sara'ana dou, ndazina meci ra ca'umu ede nanaha-naha mboto, sama vune meci ra ca'u nami zi nggomizoho. **3:13** Kai ndedena Ruma zimakatenggona ademu, ndazina nggomizoho raso ro wati wara ma'ihamu zitando Ruma Hatalla Ama ndaita, wakatu Isa Ruma ndai mai samana lavo sara'ana dou ma ndazi ntau-Na.

4:1 Cumpukaina cina ra angi, nami wa'ura mbeimu conto rawi mataho zi

nggomizoho mavoha vuneku nggomizoho pavuapu mori kasanamu Ruma Hatalla. Poda nggomizoho wa'ura morimu vune ede. Pala ake kai kuasa Ruma Isa, nami maraho poda-poda zi nggomizoho ro mapakasamu loakuzu nggomizoho ma'usaha wali zi ade lampa rawi ede! **4:2** Vara nggomizoho wa'ura vademu ngoa ra tei-ngo ra tei ma wa'ura mbei va nami zi nggomizoho kai kuasa Ruma Isa. **4:3** Akeku rakane'e va Ruma Hatalla: Loakuzu nggomizoho morimu zi ru'u va Sia mpoampa, raso, kazo'opu samenana ruku ra rawi ma sampu ra nggele. **4:4** Sanikina dou mone zi weki nggomizoho pavuaku vadena vuneku mori sama lavo weina kai cara kasana Ruma Hatalla ro manusia. **4:5** Aina mori vatumu rakane'e hawa nawasu zi weimu, vune rakarawi va dou-dou ma wati pata Ruma Hatalla. **4:6** Zi ade lampa rawi vune ede, ai to'ina kone savua dou rau makarawi mancara zi cina ra angina, atao tipuna. Ntoina nami wa'ura ngoa ra kawara kapodamu zi nggomizoho, va one Ruma zimahukumna dou-dou ma karawi lampa rawi-lampa rawi mancara vune ede. **4:7** Ruma Hatalla ouna ndaita, laina loakuzu ndai mori sampu ra nggele, malaisi loakuzu ndai mori kai cara ma kasana wea Ruma Hatalla. **4:8** Dou ma tula ngoa ra tei ake, laina tulana manusia, malaisi natulaku Ruma Hatalla ma mbei Roh-Na ma raso zi nggomizoho. **4:9** Watizu paralu walina nami matunti sura zi nggomizoho mavoha vuneku nggomizoho pavuamu meci ra ca'umu cina ra angi ma sama-sama imbimu. N dai nggomizoho wa'ura katei va Ruma Hatalla zi cua-cua mecikaimu angi. **4:10** Ro lampa rawi ake wa'ura katada va nggomizoho zi samenana cina ra angi masama-sama imbimu zi sara'a dana ra rasa Makedonia. Pala cina ra angi, nami ma raho poda-poda, loakuzu morimu ndazi ncewi taho wali. **4:11** Usahapu mori kai sana ro aina lu'umu zimasa'ala dou makalai. Pavuapu nggomizoho karawi ngupa ngaha ndaimu, vune rakaukai va nami ntoina zi nggomizoho. **4:12** Nggomizoho mamorisi vune ede, nggomizoho wati wi'ikai morimu zi cou-cou rau, ro dou-dou ma wati imbi zi Al Masih, zimalia ra horomana nggomizoho. **4:13** Cina ra angi, ne'e va nami loakuzu nggomizoho vademu ma sapodakaina mavoha dou-dou ma wa'ura made; loakuzu nggomizoho aina ncoki ademu vune dou-dou makalai ma wati ntau imbi zi mori mamai kento. **4:14** N dai ta'imbiku va one Ruma Isa wa'ura made ro mori mbali.

Vara ndedena ndai ta'imbi rauku va one Ruma Hatalla zimakamori mbali sara'ana dou ma imbi zi Ruma Isa ro mawa'ura made, loakuzu sizoho mori samana lavo Sia. **4:15** Mavoha lampa rawi ede, akeku rangoa ra tei va Ruma zi ne'e karongga va nami zi nggomizoho: Wakatu mai Ruma Isa, ndai ma mbuipu mori wati zima'ulu zi dou-dou ma wa'ura made ulu. **4:16** Peade mala'eka mazese ra ntasa zimanggahi kana'e lavo tarompe Ruma Hatalla zi ka'eli tanda sadiakaina. Edempara ndai Ruma Isa zimalondo razi saroga, ro dou-dou ela Al Masih ma wa'ura made zi kamori mbali ulu. **4:17** Sawa'u va ede, ndai ma mbuipu mori zi wakatu ede zi hanta sama-sama lavo sizoho ze'i ade apu zi edakai angi lavo Ruma ese woha ai. Edempara ndai zimangge'e lavo Ruma santoi-ntoina. **4:18** Vara ndedena, pavuapu nggomizoho cua-cua katenggo kali cempe ade angi kai kanimu nggahi ra eli ake.

5:1 Cina ra angi, wati paraluna nami matunti zi nggomizoho vune aiku wakatuna ma pasti lampa rawi ede zi ndazikaina. **5:2** Vara ndai nggomizoho mavade podaku va one Ainaina maikai Ruma ede zimamai vune dou mamai mpanga zi aimangazi. **5:3** Nanggahisi va dou, "Sara'ana wati wara ngango ro taho-tahompa," ndazi wakatu edeku wezi lalompa sizoho zimavoha va iha leli, ro wati kone savua dou zimasalama. Lampa rawi ede zimandazi sadeka, vune iu pili nggana mavoa dou siwe ma ne'e nggana. **5:4** Pala nggomizoho laina dou ma mori zi ade rindikaina, ndazina ainaina ede nakaweziku nggomizoho vune mai dou mampanga. **5:5** Nggomizoho sara'ana edezu dou ma mori zi ade taroakaina; nggomizoho lu'u zi ade golonga aimarai ma taroa. Ndai laina dou ma mori zi ade rindikaina, atao ma lu'u zi ade golonga aimangazi ma rindi. **5:6** Vara ndedena ndai wati loata maru-maru mpoa vune dou makalai. Ndai pavuaku jaga-jaga ro fiki ra kananu ndai pavuaku taroana. **5:7** Zi aimangazi dou namaru, ro zi aimangazi rau dou nandazi mawu. **5:8** Pala ndai ake dou-dou ma lu'ukai zi ade golonga aimarai ma taroa; vara ndedena fiki ra kananu ndai pavuaku taroana. Ndai pavuaku imbi ncau zi Ruma ro meci ra ca'u dou-dou makalai lavo imbi poda va one Ruma Hatalla zimakasalama ndaita. Edeku zaha zimahoruna ndai zi ade lewa ra laka zi aokai lavo

marindina. **5:9** Ruma Hatalla kazalena ndai laina zi hukumna, pala zi kasalamana kai ncai Ruma ndai Isa Al Masih. **5:10** Sia madena zi ru'u va ndaita loakuzu wakatu mai kai Sia peade -- nataho ndai mbuipu mori, ro nataho ndai wa'ura made -- ndai taloaku mori sama lavo Sia. **5:11** Vara ndedena, pavuapu nggomizoho rundu kali cempe angi ro cua-cua katenggo angi, sama vune ma wunga karawi va nggomizoho ake. **5:12** Cina ra angi, nami maraho poda-podamu loakuzu nggomizoho kaco'imu zi dou-dou ma karawi zi woha nggomizoho; edezu sizoho rawa'u kazale va Ruma zimana'ekaina ro zimangoa ra tei kataho nggomizoho. **5:13** Karawipu zi sizoho kai lia ra horoma podapu lavo kai meci ra ca'u vara kawaramu au rakarawi va sizoho. Mori ncaupu kai mataho. **5:14** Nami maraho rau, cina ra angi, rojo katahopu dou ma wati ngawa karawi; kaupu kalembo ade zi dou ma dahu; bantupu dou ma paralu zi bantu ro sabakaipu zi sara'ana dou. **5:15** Jagapu loakuzu aina wara ma cepe rawi ma'iha kai rawi ma'iha wali. Usaha ncaupu zi karawikaimu mataho, savua zisavua dou ro zi samenana dou. **5:16** Pavuapu nggomizoho neo ade ncau, **5:17** ro do'a ntuwupu. **5:18** Zi ade sara'a ka'ada'ana pavuapu nggomizoho syuku, vara edeku zi ne'e va Ruma Hatalla razi nggomizoho kai dou ma mori savua lavo Ruma Isa Al Masih. **5:19** Aina tapamu Roh Allah. **5:20** Aina wi'ikaimu mozana haba-haba rambei va Roh Allah. **5:21** Samenana au-au pavuaku zi uji, ro ma taho pavuaku zi vatu. **5:22** Kazo'o lavopu samenana lampa rawi madavae. **5:23** Raho-raho to'impa ndai Ruma Hatalla ma mbeina ndai taho ra ntai, kandazina nggomizoho dou-dou ma poda-poda mori zi ru'u Ruma Hatalla mpoampa. Raho-raho to'impa Ruma Hatalla majaga weki ndaimu sara'ana, nataho roh, nawa ro sarumbumu, ndazina wati wara ma'iha zi wakatu Ruma ndaita Isa Al Masih mai mbalina. **5:24** Ruma Hatalla, ma wa'ura ou nggomizoho, zimakarawina lampa rawi ede vara Sia nato'a. **5:25** Do'a weapu zi ru'u va nami, cina ra angi! **5:26** Cua mbeipu salam kai meci poda angimu kai sa'e ra ari ela Al Masih. **5:27** Kai kuasa Ruma, nahu maraho poda-podamu loakuzu nggomizoho bacamu sura ake zi sara'ana cina ra angi ma sama-sama imbi. **5:28** Raho-raho to'impa Ruma ndaita Isa Al Masih mambei anugera zi nggomizoho.

2 Tesalonika

1:1 Cina ra angi ela Ruma zi Tesalonika, ma ndazi ela Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih! Nami, edezu Paulus, Silas ro la Timotius
1:2 mapamao raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih mambei bareka ro taho ra ntai zi nggomizoho. **1:3** Cina ra angi, nami mapavua ncauku renta tarima kasi zi Ruma Hatalla vara nggomizoho. Ro patu romo nami karawimu vune ede, vara nggomizoho manaha imbi zi Al Masih, ro nggomizoho manaha meci ra ca'u zi savua dou lavo savua dou. **1:4** Vara ndedena vavau nami nuntutaimu mavoha nggomizoho sanikina nami lao lambamu ela-ela Ruma Hatalla. Kai bangga nami ngoamu vuneku nggomizoho nge'empa imbi podamu zi Al Masih zi ade rakancoki ro susa ra ncoki ra'iu va nggomizoho. **1:5** Ro ta'akera tadakaina na'adiku hukuma va Ruma Hatalla: Nggomizoho wa'ura susa ra ncokimu vara Karaja'an Allah, ro vara ndedena nggomizoho zi wi'ikai patuna zimalu'u tazeina. **1:6** Sia zimakarawina au rama'adi, ro zimacola cepena susa ra ncoki zi dou ma kandazina nggomizoho susa ra ncoki. **1:7** Ro ziru'u va nggomizoho ma wunga susa ra ncoki ake -- ndede rauja ziru'u va nami -- Ruma Hatalla zimahori samenana susa ra ncokimu wakatu ainaina londokai Ruma Isa razi saroga ro katadana weki-Na lavo mala'eka-mala'eka-Na ma wancu tenggo **1:8** ro kai afi ma kalea ngganga. Sia londona zimahukumna dou-dou ma wati kade'e nggahi Ruma Hatalla ro ma wati ngawa mori mancihi ncao lavo Haba Mataho mavoha Ruma Isa Ruma ndaita. **1:9** Dou-dou ede zimatarima hukuma iha leli santoi-ntoina, zi paki kalosa razi ade ngge'ekai Ruma ro razi kuasa-Na ma zese ra ntasa; **1:10** samenana ede zimandazi wakatu ainaina maikai Sia peade zi kazese ra kantasakai va ela-Na ro zi lia ra horoma va samenana dou ma imbi. Nggomizoho rau zimawara zi weki ela Ruma Hatalla ede, vara nggomizoho wa'ura imbimu zi haba rakarongga va nami zi nggomizoho. **1:11** Vara ndedena nami mado'a ncau ziru'u va nggomizoho. Nami do'a weamu loakuzu Ruma Hatalla ma kandazina nggomizoho patu zimamori vatu rakane'e va Sia; vara ndedena Sia ouna nggomizoho. Raho-raho to'impa Ruma Hatalla, kai kuasa-Na, makancihina rakane'emu zi karawi

kai mataho, ro zimakasampuruna samenana karawi rakarawi va nggomizoho vara imbimu zi Al Masih. **1:12** Kai ndedena Ruma ndai Isa zikazese ra kantasa va nggomizoho, ro nggomizoho rau zikazese ra kantasa va Ruma Isa vara anugera Ruma Hatalla ndai ro Ruma Isa Al Masih.

2:1 Mavoha maikai Ruma ndai Ruma Isa Al Masih, ro mavoha zi kavorokaina ndai zimangge'e sama lavo Sia, akeku zi raho poda-poda va nahu zi nggomizoho: **2:2** Aina roci dahu atao darura ade vara warana haba va wa'ura raka ainaina mai mbalikai Ruma Isa. Kombisi haba ede ramaina tasavua nggahi rakarongga va Ruma, atao razi savua ngoa ra tei; atao loa ndazi wara ma nggahi va one nami parana tunti mavune ede zi ade savua sura nami mawara. **2:3** Vune ve rau, aina co'omu dou matipu nggomizoho. Vara sawatipu va wontuna Ainaina ede, pavuaku ndazi uluna lampa rawi ake: Mboto dou zimamurta, marungka imbi zi Al Masih; ro Manusia Madavae rawa'u katantu zimalu'u ade anaraka, zimakatada weki. **2:4** Kai kasombo weki sia zima'ao ro ka'esena weki zi samenana ranemba va manusia, atao sara'ana berhala rawi'ikai Ruma Hatalla va manusia. Bahkan sia zimanaha doho ta ze Bait Allah ro ngoana zi dou-dou va one siaku edezu Ruma Hatalla. **2:5** Kawarapu va one nahu wa'ura ngoaku samenana ede aipu wakatu nahu mbuipu lavo nggomizoho. **2:6** Ro nggomizoho mavadeku au ma wunga ake mambuipu tapa ndazina samenana ede. Peasi wakatu rawa'u katantu va Ruma Hatalla, Manusia Madavae ede zimawontu. **2:7** Tenggo ra wale ma karawina lampa rawi madavae ede wa'ura tampu'una karawi kai cara rahasia, pala mbuipu zi tapa-tapa. Peasi nggara maratapana ede wa'ura kambora, **2:8** ede ampona tada Manusia Madavae ede. Ndazi namaisi Ruma Isa, Sia zimahade Manusia Madavae ede kai nawa maralosa zi asa-Na, ro kalelina kai zese ra ntasa maikai-Na. **2:9** Manusia Madavae ede zimawontu kai kuasa ma na'e ma ramai ta Ibilis. Sia zimandawi mboto pahuna lampa rawi mavisa ra guna ro lampa rawi maheba poda ma vinikai va kuku keko. **2:10** Sia zimakani samenana kuku keko ma davae zi kasantudana dou-dou zima'iha leli. Siazoho zima'iha leli vara tula aona ro wati ca'una haba ma poda ma ramai ta Ruma

Hatalla ma loana kasalama siazoho. **2:11** Vara ndedena Ruma Hatalla kamaina zi siazoho savua kuasa ma kasantuda, ndazina siazoho imbi zi au ma wati podana. **2:12** Ndazikaina, sara'ana dou ma ca'u zi dosa ro ma wati imbina zimapoda ede, zi hukum. **2:13** Cina ra angi rameci ra ca'u va Ruma! Pavuaku nami renta tarima kasi ncau zi Ruma Hatalla mavoha nggomizoho, vara ra'aipu saramba wa'una Ruma Hatalla kazalena nggomizoho zi kasalama. Lampa rawi ede ndazina va au rakarawi va Roh Allah zi nggomizoho zikandazikaina nggomizoho ela Ruma Hatalla ma raso ro vara nggomizoho imbimu zi haba ma poda razi Ruma Hatalla. **2:14** Ru'u edeku Ruma Hatalla ouna nggomizoho kai Haba Mataho rangoa ra kahaba va nami zi nggomizoho. Ruma Hatalla ouna nggomizoho, vara Sia ne'ena loakuzu nggomizoho iumu zese ra ntasa Ruma ndai Ruma Isa Al Masih. **2:15** Vara ndedena, cina ra angi, kizi katenggopu wekimu ro nenti ntuwupu zi au rangoa ra tei-ngoia ra tei ma wa'ura mbei va nami zi nggomizoho, nataho kai ngoia asa ro kai sura. **2:16-17** Raho-raho to'impa Ruma ndaita ndai Isa Al Masih, ro Ruma Hatalla Ama ndaita marere ro makatenggona ademu, loakuzu nggomizoho loa karawi ro ngoia ra kahabamu au ma taho. Vara Ruma Hatalla mameci ra ca'u ndaita, ro va taho ade-Na, Sia kandazina ndai ngge'empa lembo ade, ro ne'emu ma taho.

3:1 Cumpukaina, cina ra angi, do'a weapu ziru'u va nami. Do'apu loakuzu haba ma ramai ta Ruma loa mbou rero ntuwukai roci ro tarima kai taho, sama vune ma wa'ura ndazi zi nggomizoho ntoina. **3:2** Do'a raupu loakuzu Ruma Hatalla kasalamana nami razi dou-dou ma davae. Vara wati sara'ana dou ma imbina haba ma ramai ta Ruma ede. **3:3** Pala Ruma nato'a. Sia zimakatenggo nggomizoho ro zi masandaka nggomizoho razi Ibilis. **3:4** Ro nami ma'imbi poda zi Ruma mavoha nggomizoho, va one nggomizoho wunga karawimu ro zimakarawi ntuwu au rakaukai va nami zi nggomizoho. **3:5** Raho-raho to'impa Ruma mazendena nggomizoho zi ncewi loakaimu ka'ao va one Ruma Hatalla mameci ra ca'u nggomizoho lavo Al Masih mambei lembo ade zi nggomizoho. **3:6** Cina ra angi, kai kuasa Ruma Isa Al Masih, nami maparenta loakuzu nggomizoho kazo'omu

weki lavo sara'ana cina ra angimu, ma mori kazaju weki, ro ma wati watu ngoa ra tei-ngoia ra tei rambei va nami zi siazoho. **3:7** Ndai nggomizoho mavadeku va one nggomizoho pavuapu vatumu conto nami. Nami wati kazajumu weki aipu nami waramu zi woha nggomizoho. **3:8** Nami wati ngahamu ngaha ra nono dou kai wati colamu. Pala aimarai aimangazi nami karawi kapodamu ade loakuzu nami wati kasusamu cou-cou rau zi ade weki nggomizoho. **3:9** Nami karawimu ede laina vara nami wati ntaumu hak zi kau pakasa loakuzu nggomizoho bantumumu nami, pala vara nami mane'e ndazi conto mataho ziru'u va nggomizoho. **3:10** Aipu wakatu nami mbuipu wara ziwoha nggomizoho, nami mambeimu atora ake, "Dou ma wati ngawa karawi, wati loana ngaha." **3:11** Nami nggahi ndedekaimu vara ringa va nami wara dou-dou zi weki nggomizoho ma mori kazaju weki. Siazoho wati karawina au-au, selasi repo kalu'u weki zi lampa rawi dou makalai. **3:12** Kai kuasa Ruma Isa Al Masih nami makau zi dou-dou ede ro mangoa kapodana, loakuzu siazoho karawina kai sana ade ro ngupa ngaha ra nono zi ru'u va ndai siazoho. **3:13** Pala nggomizoho aina mawu ade karawimu mataho. **3:14** Kombisi peade wara dou ma wati ngawa watu au ranggahi va nami ze'i ade sura ake. Aina kabare zi dou vune ede ro aina rewo lavomu sia loakuzu sia majana. **3:15** Pala aina karawimu zi sia kai musu; cuma ngoa ra tei katahopu sia kai sa'e ra ari. **3:16** Ruma edezu fu'u ramaikai taho ra ntaikai ndai. Raho-raho to'impa Sia mbei ncauna zi nggomizoho taho ra ntai zi ade samenana lampa rawi. Raho-raho to'impa Ruma malavona nggomizoho sara'ana. **3:17** Salam razi nahu, Paulus. Ndai nahu maratuntina ake. Akeku tandana ratau va nahu zi samenana sura nahu. **3:18** Raho-raho to'impa Ruma ndaita Isa Al Masih mambei bareka zi nggomizoho sara'ana.

1 Timotius

1:1-2 Timotius, anaku ma sapodakaina zi ade Ruma! Sura ake razi nahu, Paulus, rasu Ruma Isa Al Masih kai parenta Ruma Hatalla, Makasalama ndaita kai parenta Ruma Isa Al Masih, rapamao va ndaita. Raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita lavo Isa Al Masih Ruma ndaita mbeina bareka, rahama ro taho ra ntai zi nggomi. **1:3** Ne'e va nahu loakuzu nggomi ngge'empa midimu zi Efesus vunera wa'u nggahi poda va nahu zi nggomi aipu wakatu lao nahu aka Makedonia. Vara, zi Efesus wara pila-pila dou ma ngoa ra kahaba ngoa ra tei ma ncara, ro nggomi pavuapu kadenggamu siazoho. **1:4** Nggahipu zi siazoho loakuzu ai walina kede'emu mpama-mpama ro carita-carita londo ra mai ma wati dengga-denggana. Samenana ede zimakamaikai ngango ra ngorampa, ro wati kamajuna nia Ruma Hatalla ma cuma loa zi patakai ncai imbi zi Sia. **1:5** Aona ngoa ra tei va nahu ede edezu loakaina dou ntauna ade ma nira ro ade mpida ma raso, ro poda-poda imbi zi Ruma, ro ade ndedekaina siazoho loa meci ra ca'u sasama manusia. **1:6** Wara sarunde dou ma wa'ura wati mori vune ede wali, ro santuda ade cence ncihi ma wati wara onenana. **1:7** Siazoho nane'e ndazi guru-guru agama, sapodakaina ndai siazoho wati loana ka'ao nggahi ra eli rakani va ndaizohona atao lampa rawi-lampa rawi rarenta va siazoho kai imbi poda. **1:8** Ndaita vadeku va one hukum agama edezu taho, nggara kalampa katahosi. **1:9** Tantu pavuaku zi kawara va one hukum randawi laina zi ru'u dou mataho, malaisi zi ru'u va dou-dou masapa hukum, sanikina dou madavae, zi ru'u va dou makarawi dosa, dou mawati ntau agama, dou ma watu tabe'a dunia, zi dou ma hade ama atao inana, dou-dou mahade dou, **1:10** zi ru'u va dou-dou masampu ra nggele, mane'e angi sama monena, mampanga dou, macowa; sakasi-sakasi cowa, ro cou-cou rau mandawi lampa rawi ma wati ncihi ncao lavo ngoa ra tei ma ncihi. **1:11** Ngoa ra tei ede wara zi ade Haba Mataho ma ngoa ra kahabana wa'ura imbikai zi nahu, edezu Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla ma zese ra ntasa ro mapatu zi roi ra wadi. **1:12** Nahu marenta tarima kasi zi Isa Al Masih Ruma ndaita. Sia nawa'ura mbei tenggo ra wale zi nahu ru'u karawi weaku Sia, ro Sia

nawi'ikaiku nahu loa ru'u taki ra puta ede, **1:13** kone ntoina nahu kafitinaku ro kancokiku ro katuna ra kavawaku Sia. Pala Ruma Hatalla kasi adena zi nahu, vara aipu wakatu ede nahu watipu imbiku, ndazi nahu wati vadeku au zi karawi va nahu. **1:14** Ro nahu mbeina maremba kai rahama Ruma ndaita. Mbei va Sia nahu tenggo ra wa'u zi imbikai zi Sia rameci ra ca'u zi sasama manusia. Tenggo rawa'u ede mbeina zi ndai sara'ana ma wa'ura savua lavo Ruma Isa Al Masih. **1:15** Ncihi poda nggahi ra eli ake -- vara ndedena patu zi tarima ro zi imbi podakai --: "Ruma Isa Al Masih maina zi dunia ake zimakasalama dou madosa." Ro nahuku dou madosa ma ipi davae. **1:16** Pala vara justru ndedena Ruma Hatalla meci ra ca'ukaina nahu, loakuzu Ruma Isa Al Masih katadana sara'a saba-Na zi nahu, dou ma ipi dosa ake. Ro ake ndazi savua conto zi ru'u sara'a dou mapea ede zima'imbi zi Sia ro raka mori ma'ederahizi santoi-ntoina. **1:17** Ruma Hatalla, Sangaji sara'a jamana, patu zi lia ra horoma ro zi roi ra wadi ncau-ncau, va one Siaku ma'ederahizi, ma wati tada ro ma kese weki! Amin. **1:18** Timotius, anaku! Taki ra puta ake imbikai va nahu zi nggomi, kawaraku ranggahi Ruma Hatalla rakarongga va nabi-nabi ade ela Ruma mavoha ndai nggomi. Pavuapu rangoa ede ndazi osu ru'umu ade usaha kapodakaimu ma taho. **1:19** Usaha kapodapu ademu kai nentimu imbi ma poda ro kai ade mpida ma raso. Wara dou-dou ma wati kandazi au zi eli ade mpidana, ndazina lelira imbi podakai sizoho. **1:20** Zi ade wekina edezu la Himeneus ro la Aleksander. Zua dou ede wa'ura hukum va nahu kai zonggoku zi Ibilis, loakuzu sizoho tana'o dengga i'a ra va'a Ruma Hatalla.

2:1 Saramba-rambana, nahu maraho poda-poda loakuzu au raraho, sambea, ro do'a safa'a ro renta tarima kasi zi karongga zi Ruma Hatalla ru'u sara'ana dou; **2:2** ru'u sangaji-sangaji ro zi ru'u sara'a dou ma nenti kuasa. Rahopu loakuzu ndai loa mori taho ro sana zi ru'u Ruma Hatalla kai ruku ra rawi ma patu. **2:3** Edeku ma taho ro makasana wea ade Ruma Hatalla, Ma Kasalama ndaita. **2:4** Ne'e va Sia loakuzu sara'a dou zi kasalama ro vadena ma ncihi. **2:5** Vara, cuma wara savuampa Ruma Hatalla, ro cuma savuampa mambohakaina zi Ruma Hatalla lavo manusia,

edezu Ruma Isa Al Masih. **2:6** Sia savua manusia ma wa'ura zonggo weki-Na ru'u hori kalosakai sara'a dou razi dosa-dosa siazoho. Kai ede Ruma Hatalla turu teina zi wakatu ma ncihi ncao, va one ne'e va Sia loakuzu sara'a dou zi kasalama. **2:7** Ro vara ndedena nahu kauna lao zi dou-dou malaina Yahudi zimangoa ra kahaba zi siazoho haba mavoha imbikai ma ncihi. Ranggahi va nahu ake edezu ncihi, nahu wati cowaku. **2:8** Ne'e va nahu loakuzu tave-ve wali dou-dou mone do'ana kai ade ma raso, kai wati wara mbani atao cence ncihi. **2:9** Pavuaku dou-dou siwe kantikana wekina kai kambohampa ro kanina kani ra lombo ma sopa. Aina ndawimu honggo ma lai-lai atao kondo, jima ro sinci masa atao mutiara, atao kani ra lombo ma nggali-nggali. **2:10** Pala, dou siwe pavuaku kantikana wekina kai ruku ra rawi-ruku ra rawi ma taho vune ma patu zi ru'u va dou siwe ma sambea ra do'a zi Ruma Hatalla. **2:11** Dou siwe pavuaku tana'ona kai kamidi weki ro to'a. **2:12** Nahu wati kancihiku dou siwe matei atao maparenta dou mone; siazoho pavuaku midina. **2:13** Vara ma saramba-ramba rakandazi edezu la Adam ro sawa'u va ede ampo la Hawa. **2:14** Ro laina la Adam, malaisi dou siweku ravoha va tipu, ndazina sapana parenta Ruma Hatalla. **2:15** Konena ndede, dou siwe zimasalama kai ngganana ana, sura sia kai ka'awana weki nge'empa imbi zi Al Masih ro ngge'empa meci ra ca'una dou makalai ro mori zi ru'u va Ruma Hatalla mpoampa.

3:1 Nancihi poda nggahi ra eli ake, "Dou ma ne'e ndazi dou mana'ekai ela Ruma, nane'e savua karawi ma ipi ntau co'i." **3:2** Savua dou mana'e ela Ruma pavuaku dou ma dawara ncara, savuampa weina, vade pi'i ade, loa timba ra lembe, ro to'a wakatu; sia naca'u tarima dou zi umana, ro naloa tei dou; **3:3** aina dou ma ca'u mawu, atao ma ca'u ncao. Pala, sia pavuaku ntika nggahi ra elina ro naca'u zimataho. Sia wati loana na'e ade zi piti. **3:4** Sia pavuaku vadena ato kataho uma ra salajana, ro ngoa ra tei anazohona zimato'a ro lia ra horoma zi ndaina. **3:5** Vara nggara dou wati loana ato uma ra salaja ndaina, vuneku sia loana ato ela Ruma Hatalla? **3:6** Savua dou mana'ekai ela Ruma wati loana dou ma voumpa lu'una ndazi ela Al Masih, vara peade sia nasombo edempara voha va sumpa vune Ibilis

ntoina. **3:7** Sia pavuaku dou ma taho ngara ade ela ra dou; vara nggara watisi ndedena, ndazi sia nakatuna ra kavawaku va dou, ndazina, namavu ade kuasa Ibilis. **3:8** Dou mabantu ela Ruma pavuaku dou ma taho ro nira adena; wati na'e adena zi piti ro wati ca'una nono ipi mboto anggo. **3:9** Siazoho pavuaku nenti kaciana kai ade mpida ma raso zi ngoa ra tei Kristen ma wa'ura katada va Ruma Hatalla. **3:10** Pavuaku siazoho zi uji wa'u, nggara podasi siazoho wati wara ihana, ede ampona loa siazoho bantu zi ade ela Ruma. **3:11** Wei siazoho pavua rauku dou ma taho, laina dou ma ca'u wa'a asa. Siazoho pavuaku vadena pi'i ade ro rombo ade samenana lampa rawi. **3:12** Dou mabantu ela Ruma pavuaku ntauna savuampa weina. Sia pavuaku vadena ato anazohona ro atao kataho uma ra salajana. **3:13** Dou-dou ma bantu kai taho zi ade ela Ruma, zi lia ra horoma ro nanaha disa nuntu ra nggahi mavoha imbi mapoda siazoho zi Al Masih. **3:14** Ne'e va nahu wati ntoi walina nahu zimamai lamba nggomi. Konena ndede, nahu ngge'empa tuntiku sura ake zi ru'u nggomi, **3:15** loakuzu nggara ngerisi nahu, nggomi wa'ura vade vuneku ndaita pavua mori kai iwa ra weki Ruma Hatalla, edezu ela Ruma Hatalla ma mori. Ela Ruma akeku ma ndazi ri'i makampende ro karongga ro mabantu ngoa ra tei ma ncihi razi Ruma Hatalla. **3:16** Wati wara kone savua dou maloana kawati, ndede pahu na'ena rahasia agama ndaita: Sia katadana weki kai pahu manusia, ro kancihi va Roh Allah, ro eda va mala'eka-mala'eka. Habana zi ngoa ra kahaba zi woha bangsa-bangsa, ro Sia zi imbi zi sara'a dunia ro zi hanta lao aka saroga.

4:1 Roh Allah kai kapoda-poda nggahina va one wakatu-wakatu ma mai kento, sarunde dou zimamurta, wati mangakuna Al Masih. Siazoho nato'aku zi roh-roh ma kasantudana ro navatuku ngoa ra tei va roh Ibilis, **4:2** rakaronggakai zi dou-dou maca'u coro-coro ma cowa. Ade mpida dou-dou ede wa'ura rindi. **4:3** Siazoho nateiku dou vaiva danika ro vaiva dangahana ngaha ra nono rakatantu va siazoho. Sapodakaina ngaha ra nono ede rakandazi va Ruma Hatalla zi ngaha kai renta tarima kasi zi Sia va dou-dou ma wa'ura imbi zi Al Masih ro mawa'ura pata ngoa ra tei ma ncihi razi Ruma Hatalla. **4:4** Samenana rakandazi va Ruma Hatalla ede

taho, ro wati wara kone savua rau zi wi'ikai haram nggara wa'usi tarima kai renta tarima kasi zi Ruma Hatalla. **4:5** Vara bareka razi Ruma Hatalla ro do'a mandawi ngaha ra nono ede ndazi halal. **4:6** Nggara mateisi va nggomi samenana ede zi cina ra angi masavua imbi, nggomi zimandazi dou makarawi wea Ruma Isa Al Masih ma karawi kai taho. Ro nggomi zi mapupu ncauku ademu kai nggahi ra eli Ruma Hatalla ra'imbikai va ndaita, ro kai ngoa ra tei-ngoia ra tei ma ncihi rawa'u watu va nggomi salama ake. **4:7** Kazo'o lavopu wekimu carita-carita mawati poda ma wati wara onena. Pavuapu nggomi latimu wekimu ru'u mori ra woko ma sambea ra do'a. **4:8** Lati sarumbu kasa sato'impa onena, pala lati ade mpida maraso wara onena ade samenana lampa rawi, vara wara sake ru'u mori zi wakatu ake ro wakatu ma mai kento. **4:9** Lampa rawi ede ncihi ro patu zi terima ro zi imbi podakai. **4:10** Vara ndedena ndaita usaha kapoda ade ro karawi kapoda ade, vara ndaita ne'e poda zi Ruma Hatalla ma mori; Siaku Makasalama samenana dou, mapenti poda dou-dou ma imbi. **4:11** Teipu sara'ana ede ro kaupou dou-dou watu. **4:12** Aina co'omu kone savua dou mawi'ikai nggomi awa vara nggomi mbuipu to'imu. Pala, nggomi pavuapu ndazi conto zi ru'u va dou-dou ma'imbi ade nuntu ra nggahimu lavo ruku ra rawimu, ade cara meci ra ca'umu zi sasama ro imbi zi Ruma Isa Al Masih, ro kai morimu ma raso. **4:13** Wunga ede, sampe maikai nahu peade, nggomi pavuapu rundu ro kapodamu ade baca weamu Alkitab zi ru'u va dou-dou ro ngoa ra tei katahopu siazoho. **4:14** Nggomi aina nefa kani bareka razi Roh Allah rambei zi nggomi aipu wakatu dou-dou mana'ekai ela Ruma tohona rima siazoho ese wawo tutamu, ro nabi-nabi karonggana nggahi ra eli Ruma Hatalla mavoha ndai nggomi. **4:15** Karawipu sara'ana ede kai kapoda ade loakuzu maju nggomi eda va samenana dou. **4:16** Jagapu wekimu ro jaga raupu rangoa ra teimu. Pavuapu nggomi to'a kai karawi sara'ana ede, vara ade ndedekaina nggomi zimakasalama nataho weki ndaimu ro dou-dou ma ringana nggahi nggomi.

5:1 Aina ipi mbanikai va nggomi dou ma umu ese mai va nggomi malaisi recepu sia kade'e nggahi ra eli nggomi vune-vuneta santika sia amamu. Wi'ikaipu dou-dou mambuipu to'i umuna vune cinamu, **5:2** ro dou-dou

siwe tua vune inamu. Dou-dou siwe sampela pavuapu nggomi wi'ikaimu vune arimu, kai ruku ra rawi ma raso. **5:3** Lia ra horomapu dou-dou siwe mbaru mboha ma poda-poda mori ndai kesena. **5:4** Pala nggara savua dou siwe mbaru mboha mantau ana ro wa'izohona, sizoho edeku ma saramba-ramba pavua zi ngoa kavae va one sia pavuaku tio ro kavuana iwa ra weki sizoho, ro cola wea ade dou matua ro ina wa'i sizoho. Vara lampa rawi edeku makasana wea ade Ruma Hatalla. **5:5** Dou siwe mbaru mboha ma poda-poda kese wekina, ro wati ntauna cou-cou zimaloa tio ra kavuana, cuma wi'i weki zi Ruma Hatalla mpoampa. Aimarai aimangazi sia do'a ncau zi Ruma Hatalla zi rahokaina bantu-Na. **5:6** Pala dou siwe mbaru mboha ma ca'u mori sana weki, wa'ura made konena sia mbuipu morina. **5:7** Karonggapu ngoa ra tei ake zi sizoho, loakuzu sizoho mori kai wati wara ihana. **5:8** Pala nggara warasi dou ma wati tio ro kavua iwa ra wekina, au walipu iwa ra weki ndaina, dou ede nakabataku imbikaina; sia nancewi iha ntewi kaisi dou ma wati imbi. **5:9** Cuma dou-dou siwe mbaru mboha ma ncihi ncao lavo sarat-sarat ake maloa zi kalu'u ade dafta dou-dou siwe mamaru mboha: umuna wati loana kura inimpuru mba'a, ntoina cuma sakalimpa nikana, **5:10** nambou kai dou siwe ma karawi lampa rawi-lampa rawi ma taho, vune misakai: wa'ura kana'ena anazohona kai taho, nasana tarima dou-dou marongga zi umana, nakarawi kavuaku dou-dou ma'imbi, nabantuku dou-dou ma susa, ro nakarawi kapodaku ade samenana karawi ma taho. **5:11** Aina kalu'umu ze dafta ede dou-dou siwe mbaru mboha ma mbuipu to'i umuna. Vara nggara namaisi adena mawancu tenggo, sizoho nane'e nika wali, ro nawi'i pakiku Al Masih. **5:12** Ndazi sizoho nancara vara rungkana sake rambei zi Sia. **5:13** Ndede wali sizoho napaki-pakiku wakatu kai losa lu'una uma dou. Ro ma ipi iha wali, edezu va one sizoho natana'o fitina ngara dou makalai ro kalu'u weki zi urusana dou ro nanuntuku lampa rawi-lampa rawi ma wati patu zi nuntu. **5:14** Vara ndedena ne'e va nahu dou-dou siwe mbaru mboha mambuipu to'i umu nika wali, raka ana ro uru uma ra salajana, loakuzu musu-musu ndaita wati rakana ncai zi ka'iha-ihakaina ngara ndaita. **5:15** Vara wara dou-dou siwe mbaru mboha ma wa'ura santuda watu Ibilis. **5:16** Pala nggara savua dou siwe ela Al Masih nantau anggota iwa ra weki ma

wa'ura mbaru mboha, sia pavuaku bantuna dou-dou siwe mbaru mboha ede; aina co'omu ela Ruma ma tangguna siazoho. Ade ndedekaina ela Ruma naloa bantu dou-dou mbaru mboha ma wati ntau poda iwa ra wekina. **5:17** Dou mana'ekai ela Ruma ma kalampa taki ra putana kai taho, patu zi kaco'i zua kali lipa, mapenti poda siazoho ma caha hotoba ro ngoa ra tei. **5:18** Vara ade Alkitab ratunti, "Capi ma wunga tonda-tonda gando zi kahorokai isi gando razi wurina, aina rantemu asana", ro, "Dou ma karawi, nantau hak zimatarima ufana". **5:19** Aina tarima aomu lo'o ra vavu zi savua dou mana'ekai ela Ruma, selasi katenggo va zua dou sakasi atao ncewi. **5:20** Dou ma karawi dosa, pavuapu zi rojo zi tando samenana ela Ruma, loakuzu dahu ma kalaina. **5:21** Zi tando Ruma Hatalla, Ruma Isa Al Masih, ro mala'eka-mala'eka rakazale, raho poda va nahu loakuzu nggomi vatumu ngoa ra tei-ngoia ra tei ake kai dawara kacaimu zi cou-cou, ro wati horumu cou-cou. **5:22** Aina ipi roci toho rimamu zi savua-vua dou zi kasaha kai rahanta ndazi dou makarawi ru'u Ruma. Nggara dou makalai madosa, aina vatumu karawi ade dosa ede. Sandakapu wekimu loakuzu ngge'empa rasona. **5:23** Ai walina nono oi mpoa; nono raupu anggo sato'i zimabantu makalelo ngaha ra nono ze'i lokomu, vara nggomi ntuwu supumu. **5:24** Dosa sarunde dou, sawatipu va paresa ncihi ra carana, nawa'ura tada poda. Pala dosa dou makalai ampo zi vade sawa'u va paresa ncihi ra ncarana. **5:25** Ndede rau karawi mataho zi eda lalo. Ro kone ma wati moza zi eda, wati loana cili weki ncau.

6:1 Dou-dou ela Al Masih ma ndazi ada, pavuaku wi'ikaina va one ruma siazoho patu zi lia ra horoma, loakuzu dou wati loana nuntu ka'ihana ngara Ruma Hatalla atao ngoa ra tei ndaita. **6:2** Ada-ada ma rumana dou ela Al Masih, wati loana kamoza rumana ede vara siazoho sama-sama dou ela Al Masih. Pala siazoho pavuaku karawi weana ru'u rumana ede kai ncewi taho wali, vara rumara karawi weana kai taho ede edezu sama-sama dou ma'imbi ma zimeci ra ca'u. Samenana ake pavuapu tei va nggomi ro ngoa ra tei katahopu. **6:3** Cou-cou mangoa ra tei ma kalai ari mai va ede ro wati ca'una kai ngoa ra tei ma ncihi razi Ruma ndaita Isa Al Masih, ro kai ngoa ra tei agama ndaita, **6:4** edezu dou ma sombo ro wati vadena au-au! Ihana

edezu naca'u cence ncihi ro ncao mavoha istila-istila ndazi nakamaiku hiana ade, ncengga ra mbi'a, fitina, wu'u ade ma wati taho, **6:5** ro ngango ra ngora ma wati cumpu-cumpuna. Lampa fiki ra kananu dou-dou ede wa'ura mpula ro watizu ncihina. Kacai va siazoho loa ndazi ntau ra wara razi agama. **6:6** Poda agama nambeiku laba ma na'e, nggara nancihisi adena kai au rantauna. **6:7** Vara wati wara au-au rawa'a va ndaita zi ade dunia ake, ro wati wara rau au-au zi loa wa'a kalosa va ndaita! **6:8** Ndazi, warasi ngaha ra nono ro kani ra lombo, ede wa'ura ncihi. **6:9** Pala dou ma ne'e ndazi ntau ra wara, nahinaku va goda ro nahinaku va mboto pahu zi ne'e ma sampula ro ma ka'ihana. Kane'e-kane'e ede nakandaziku dou leli ro iha. **6:10** Vara razi ne'e zi piti, wontu mboto pahu ma zi ihakai. Wara sarunde dou ma fou piti ndazina watizu watu walina ngoa ra tei Kristen, edempara siazoho voha va mboto susa ra ncoki ma kaleli ade siazoho. **6:11** Pala nggomi edezu ntau Ruma Hatalla, ndazi nggomi pavuapu kazo'o lavo wekimu samenana ede. Usahapu ndazi dou ma ncihi zi mada Ruma Hatalla, ma karawi zi ru'u Ruma Hatalla, imbi zi Al Masih, meci ra ca'u zi sasama ndaimu, lembo ade ze'i susa ra ncoki, ro wa'a weki kai ntika. **6:12** Usaha kapodapu ru'u mori kai dou ela Al Masih loakuzu nggomi rakamu hadia mori masapodakaina ro ma'ederahizi. Vara ru'u edezu Ruma Hatalla oukaina nggomi aipu wakatu nggomi mangakumu zi tando dou mamboto va one nggomi ma'imbi zi Al Masih. **6:13** Ro ake, zi tando Ruma Hatalla ma mbei nawa zi samenana, ro zi tando Ruma Isa Al Masih ma mbei sakasi ma ncihi zi Pontius Pilatus, nahu rahoku ake zi nggomi: **6:14** To'apu zi samenana parenta ede kai raso ro kai wati wara ma'iha sampe zi ai naina mai mbali Ruma ndaita Isa Al Masih. **6:15** Maikai-Na zi kantantu zi wakatu ma ncihi poda va ndai Ruma Hatalla. Sia kese-kesempa mantau kuasa; Sia zese ra ntasa, Sangaji va samenana sangaji, ro Ruma va samenana ruma. **6:16** Sia mpoampa ma wati loa kuasakai va made; Sia mori zi ade taroa ma wati loa zi zeni lavo va cou-cou wali. Wati wara kone savua manusia rau ma parana eda-Na, atao maloana ede Sia. Ru'u Siara horoma ro kuasa ru'u santoi-ntoina! Amin. **6:17** Zi ru'u va dou-dou mantau ra wara zi dunia ake, pavuapu nggomi rahomu loakuzu siazoho aina sombo ro aina ne'emu zi barang-barang ma wati ederahizi -- vune

lampa rawi ntau ra wara. Siazoho pavuaku pamaona zi Ruma Hatalla ma mbei samenana au-au zi ndaita kai remba loakuzu iu va ndaita. **6:18** Rahopu zi siazoho zi tei katadakaina mataho, zi karawi kambotokaina lampa rawi-lampa rawi ma taho, ncera ra mbura ade ro naca'u mbei. **6:19** Ade ndedekaina siazoho nakavoroku ntau ra wara zimandazi fu'u ma taho zi ru'u wakatu ma kento. Ro kai ede siazoho zimaraka mori ma'ederahizi, edezu mori ma taho poda. **6:20** Au rawa'u imbikai zi nggomi, jaga katahopu ede, Timotius! Kazo'opu lavo wekimu nuntu ra nggahi ma dawara one lavo cence ncihi mavoha lampa rawi-lampa rawi kai kaliru zipehekai "Loa ra tingi". **6:21** Vara wara dou-dou ma nggahi va one siazoho nantau loa ra tingi ede, ndazina sapaku razi ngoa ra tei-ngo'a ra tei Kristen ra'imbikai va siazoho ntoina. Raho-raho to'impa Ruma mbeina bareka cina ra angi.

2 Timotius

1:1-2 Timotius, ana meciku! Nahu, Paulus, tuntiku sura ake zi ru'u nggomi, ro mapamao raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma ndaita Isa Al Masih mbeina bareka, rahama ro taho ra ntai ziru'umu. Kai kane'e Ruma Hatalla, nahu rahanta ndazi rasu Ruma Isa Al Masih ro ranggadu zimangoa ra kahaba mavoha mori rasake va Ruma Hatalla. Mori ede tarima va ndai vara savua lavo Ruma Isa Al Masih. **1:3** Nahu marenta syuku zi Ruma Hatalla rakarawi wea va nahu kai ade mpidaku ma raso vune rakarawi va wa'i ra waro nahu ntoina. Nahu marenta tarima kasi ncau zi Ruma Hatalla sanikina kawara va nahu nggomi ade do'a, nataho ai ma rai ro aimangazi. **1:4** Nahu kawaraku zi ncoki ademu. Vara ndedena nahu wancuku ne'e podaku eda angi lavo nggomi loakuzu nahu ndazi poda-poda neo adeku. **1:5** Nahu kawaraku zi imbimu ma poda-poda zi Al Masih, sama vune imbi poda ina wa'imu Lois ro inamu Eunike. Ro nahu ka'imbi poda nggomi rau ma'imbi vune ede. **1:6** Vara ndedena nahu ngoa ra kawaraku nggomi zimakapana anugera rambei va Ruma Hatalla ziru'u nggomi aipu wakatu toho va nahu rima nahu ese wawo nggomi. **1:7** Vara Roh rambei va Ruma Hatalla ru'u ndaita, laina Roh zimakandazi ndai dahu. Pala Roh Allah ede nakandaziku ndai tenggo, vini va meci ra ca'u ro loa pi'i ade. **1:8** Vara ndedena aina maja mbeimu sakasi mavoha Ruma ndaita, ro aina maja raumu mavoha nahu, rabui vara Sia. Pala ndakeku, pavuapu nggomi kai tenggo ra wale razi Ruma Hatalla, vatu susa ra ncoki ziru'u Haba Mataho ede. **1:9** Ruma Hatalla kasalamana ndaita ro ouna ndaita loakuzu ndazi ela ndai-Na. Sia karawikaina ede laina kai dasa au rawa'u karawi va ndaita, malaisi kai dasa nia ndai-Na ro anugera-Na. Sia mbeina ndaita anugera-Na kai ncai Ruma Isa Al Masih. Sawatipu va kandazi dunia ake. **1:10** Ro ake, Ruma Hatalla tei katadana rahama-Na ede zi ndaita kai maina Sangaji makasalama ndaita Ruma Isa Al Masih. Ruma Isa kakoana kuasa made ro wa'ana mori ma ederahizi kai Haba Mataho ede. **1:11** Zingoa ra kahabakai Haba Mataho edeku Ruma Hatalla hantakaina nahu ndazi rasu ro guru. **1:12** Vara ndedena nahu iukaiku susa ra ncoki sara'ana ake, pala nahu ngge'empa imbi podaku, vara nahu kavade

poda cou imbikai va nahu. Nahu ka'imbi poda va one au rawa'u imbi podakai va Sia zi nahu. Sia nasanggo rauku jaga weana sampe zi Ainaina Kiama. **1:13** Vatu kapodapu ngoa ra tei mancihi rawa'u mbei va nahu zi nggomi. Ro pavuapu nggomi ngge'empa nentimu zi imbi ro meci ra ca'u ma wa'ura ndazi ntau ndaita vara savuata lavo Ruma Isa Al Masih. **1:14** Kai bantu ma ramai ta Roh Allah ma mori ze'i ndaita, pavuapu nggomi jaga katahomu lampa rawi-lampa rawi mantau co'i rawa'u imbikai zi nggomi. **1:15** Nggomi mavadeku va one sara'a dou zi dana ra rasa Asia nawa'ura tu'u wi'ina nahu, lu'u rau la Figelus ro la Hermogenes. **1:16** Pala iwa ra weki Onesiforus wa'ura pila-pila kali kazihina ade nahu. Raho-raho to'impa Ruma ngawana katada kasi adena zi sizoho. Konena nahu ade uma bui, Onesiforus wati majana va zi ka'ada'ana nahu ede. **1:17** Ndede rongga zi Roma, sia usahana ngupa ncau nahu sampe sia eda angina lavo nahu. **1:18** Ro nggomi mavadeku va one zi Efesus sia wancuku mboto bantuna nahu. Raho-raho to'impa Ruma katadana kasi ade zi sia wakatu ainaina Ruma paresana ncihi ra ncara samenana ela manusia.

2:1 Timotius, anaku! Pavuapu nggomi ndazi tenggo va rahama rambei ziru'u ndaita, vara ndaita savua lavo Isa Al Masih. **2:2** Ngoa ra tei ma ulu wa'ura ringamu razi nahu zi tando dou mamboto, pavuapu nggomi imbikaipu zi dou-dou ma loa zi imbikai ro ma loa tei dou makalai. **2:3** Nggomi pavuapu vatu susa ra ncoki kai tentara Ruma Isa Al Masih ma to'a. **2:4** Savua dou tentara ma wunga kalampa taki ra puta, wati zimakangu'e-nga'e wekina kai urusa-urusa ndaina, vara sia nane'e kasana wea ade mana'ekaina. **2:5** Savua dou ma taki ola raga wati zimandazi juara zi ade tajikai, nggara sia watisi to'akaina atora-atora. **2:6** Dou makanggihi ma wa'ura karawi kapoda ade, siaku ma saramba-rambakaina zimantau hak raka hasi ngguza ra conggena. **2:7** Kananu kavaepu au ranggahi va nahu ede, vara Ruma zimambe'i nggomi tenggo zi loakaimu ka'ao samenana. **2:8** Kawarapu ake: Haba Mataho rakarongga va nahu ede edezu haba mavoha Ruma Isa Al Masih, londo ra mai la Daud; Siaku Al Masih ma wa'ura mori mbali razi madena. **2:9** Vara ngoa ra kahaba Haba Mataho edeku, nahu susa ra ncoki; mala sampe zi ndante vune dou

madavae. Pala nggahi ra eli Ruma Hatalla wati loa zi ndante. **2:10** Vara ndedena lembokai ade nahu matangu sara'ana ede va zi pentikai dou-dou rawa'u kazale va Ruma Hatalla, loakuzu siazoho rau rakana salama rambei kai ncai Ruma Isa Al Masih, ro kai zese ra ntasa ma ederahizi. **2:11** Ncihi poda nggahi ra eli ake, "Nggara ndai wa'usi made sama lavo Sia, ndai zimamori sama rau lavo Sia. **2:12** Nggara ndaita ngge'empa lembo ade, ndai zimarenta rau sama-sama lavo Sia. Nggara ndaita wati mangaku lavo Sia, Sia rau zimawati mangaku lavo ndaita. **2:13** Nggara ndaita wati to'a, Sia ngge'empa to'ana, vara Sia wati loana dancihi ncao lavo weki ndai-Na." **2:14** Pavuapu nggomi ngoa rakawaramu dou-dou mavoha samenana ake. Zitando Ruma Hatalla, ngoa ra tei katahopu siazoho loakuzu aina cence ncihi mavoha istila-istila. Ede wati wara onena, mala nakakacoku dou-dou ma ringana. **2:15** Pavuapu nggomi usaha kapodamu ade loakuzu kancihi va Ruma Hatalla kai dou ma patu karawi ru'u-Na. Usahapu vaiva nggomi wati majamu mavoha karawimu, malaisi matei kai ncihi ngoa ra tei-ngo ra tei mancihi razi Ruma Hatalla. **2:16** Kazo'o lavopu wekimu nuntu ra nggahi-nuntu ra nggahi ma wati wara onenana ro ma katuna ra kavawa Ruma Hatalla. Nuntu ra nggahi-nuntu ra nggahi vune ede cuma zimandawi dou-dou naha-naha davae. **2:17** Ngoa ra tei dou-dou ede nandama vune supu tema ma heba. Zi ade weki siazoho lu'u rau la Himeneus ro la Filetus. **2:18** Siazoho nawa'ura losa razi ade ngoa ra tei mancihi, ro nakakacoku imbikai sarunde dou. Nggahi siazoho va one mori mbali razi made wa'ura ndazi. **2:19** Pala dasa matenggo randawi va Ruma Hatalla wati wa'u zi kazo. Ta ese wawona ratunti ake, "Ruma napataku dou-dou ntau-Na," ro "Dou ma nggahi va one sia ntau Ruma, dou ede pavuaku dengana karawi ma ncara". **2:20** Zi ade uma ma na'e wara mboto pahu tau ra tu'i. Wara randawi kai salaka atao masa, pala wara rau randawi kai haju atao dana. Wara ma zikani ru'u paralukai mapenti poda, ro wara rau ma kani ru'u paralu ranginakai. **2:21** Dou ma karaso wekina razi samenana ma davae, dou ede zi kani paralukai ma penti poda. Sia ndazi ntau rakalai ro wara onena ru'u rumana. Sia zi sadia ru'u zi kanikai sanikina karawi ma taho. **2:22** Kazo'opu lavo wekimu zihikai ade-zihikai ade dou sampela. Usahapu mori vatu kane'e Ruma Hatalla, to'akai zi ngoa

ra tei-Na ro meci ra ca'u zi sasamamu manusia, ro ma ntau sana ro taho ade. Moripu vune ede sama-sama lavo siazoho ma nggahi raho bantu zi Ruma kai ade ma raso. **2:23** Aina vatumu ade cence ncihi dou-dou ma sampula ma wati vade au-au. Nggomi ma vadeku va one samenana ede cuma zimakawontu cence ncihimp. **2:24** Dou ma karawi ru'u Ruma wati patuna zimancao; sia pavuaku kambera zi samenana dou, ro maloa tei dou kai taho ro saba. **2:25** Sia pavuaku kai ntika nggahi ra eli tei dou-dou ma ca'u ao dou; raho-raho to'imp. Ruma Hatalla mbeina ncai ru'u dou-dou ede zi tobakaina razi dosa-dosa siazoho ro napata ngoa ra tei ma ncihi. **2:26** Ade ndedekaina siazoho ndazi kawara mbali wekina, ro nahori weki razi kurukai va Ibilis marawa'u taha siazoho ro ma pakasa siazoho vatu wea kane'ena.

3:1 Kawarapu ake: zi ainaina-ainaina cumpukaina zimawara mboto susa ra ncoki. **3:2** Manusia zimakapenti weki ndai kesena, natabe'a na'e ade zi piti, sombo ro naca'u nuntu ra nggahi malao ncau. Siazoho naca'u katuna ra kavawa dou, kangango dou matuana, wati vadena renta tarima kasi, ro nadaca'u lampa rawi-lampa rawi ade ma raso. **3:3** Siazoho wati meci ra ca'una zi sasamana, wati ngawana kangampu wea, siazoho naca'u nuntu ka'iha ngara dou makalai, naca'u kamavu dou makalai, siazoho natoku ro naparange, ro wati ca'una mataho. **3:4** Siazoho naca'u kamavu dou makalai, na'angku ro wati kananu kazondona. Siazoho nancewi ca'upu zi kazih. Ade dunia ntewi kaisi vatuna parenta Ruma Hatalla. **3:5** Konena kai sacara tada, siazoho to'a kalampana rakaukai va hukum agama, pala natulaku fu'u va ndai agama ede. Kazo'opu lavo wekimu dou-dou vune ede. **3:6** Wara zi ade weki siazoho ma wa'ura lu'u zi uma-uma, edempara loana weha ade dou-dou siwe ma daloa au-au ma ntau mboto poda dosa ro rakuasakai va mboto pahu kane'e. **3:7** Dou-dou siwe ede naraho ncau-ncau zi tei, pala wati parana loana pata ngoa ra tei ma ncihi razi Ruma Hatalla. **3:8** Vunesi la Yanes ro la Yambres aona la Musa ntoina, ndede rauku dou-dou ede aona ngoa ra tei razi Ruma Hatalla. Fiki ra kananu siazoho wa'ura iha, ro imbi ma poda siazoho nawa'ura tumpu. **3:9** Pala siazoho wati zimaraka au-au, vara sampula siazoho zi vade va samenana dou, vune

ra'iu va la Yanes ro Yambres rau. **3:10** Pala nggomi wa'ura vatumu ngoa ra tei-ngoara ra tei va nahu, ruku ra rawi nahu, ro zi ne'e kai va mori nahu. Nggomi wa'ura eda va ndaimu vuneku nahu poda-poda imbiku zi Ruma Isa Al Masih ro meci ra ca'uku zi sasama manusia. Nggomi rau ma vadeku sabakai ro lembo ade nahu. **3:11** Nggomi wa'ura edamu nahu rakancoki va dou ro nahu susa ra ncoki. Nggomi mavade sara'a ma ndazi zi nahu zi Antiokhia, zi Ikonium, ro zi Listra; ro nggomi mavade sara'a susa ra'iu va nahu! Pala Ruma makasalama nahu razi samenana ede. **3:12** Poda samenana dou ma ne'e mori do'a ra sambea ro mori savua lavo Ruma Isa Al Masih zi kancoki, **3:13** dou-dou ma davae ro dou-dou makukukeko zimanaha-naha davae. Siazoho nakekoku dou ma kalai sapodakaina ndai siazoho rau voha va tipu rau. **3:14** Pala mavoha nggomi, Timotius, pavuapu nggomi ngge'empa nentimu zi ngoa ra tei-ngoara ra tei ma ncihi rawa'u tei zi nggomi ro ra'imbi podakai va nggomi; vara nggomi ma vadeku cou guru-gurumu. **3:15** Nggomi pavuapu kawaramu va one ratampu'u aipu to'imu nggomi wa'ura patamu Alkitab. Alkitab ede naloa mbei nggomi zi loakai ka'ao zi rakakaimu salama kai ncai imbi zi Ruma Isa Al Masih. **3:16** Sara'a ratunti ade Alkitab, rarongga va Ruma Hatalla ro nawara onena ru'u teikai ma ncihi, zi rojokai ro zi kancihikai ma ncara, ro zi teikai manusia loakuzu mori vatu kane'e Ruma Hatalla. **3:17** Kai Alkitab ede dou makarawi wea ru'u Ruma Hatalla loa zi kancihi kai mpuruna ru'u samenana karawi ma taho.

4:1 Ruma Isa Al Masih zimamai wali zi dunia ake zimaparesa ncihi ra ncara dou-dou ma mori ro ma made; ro Sia zimamai zimaparenta kai Sangaji kaina. Vara ndedena raho poda-poda va nahu zi nggomi zitando Ruma Hatalla ro Ruma Isa Al Masih: **4:2** Pavuapu nggomi ngoa ra kahaba haba razi Ruma Hatalla ede, ro kau poda-podapu loakuzu dou kade'ena, savua siazoho nane'e atao wati. Pavuapu nggomi ka'imbi podamu dou, turu teimu ma ncara, ro kaupu kapoda ade zi siazoho. Teipu dou kai saba poda. **4:3** Vara zimaraka wakatuna dou watizu ne'e walina tarima ngoa ra tei ma ncihi. Pala, siazoho navatumpa ne'e ndaina, ro nakavoroku mboto guru ru'u zi teikai lampa rawi-lampa rawi ma caru zi ringa va fiko siazoho. **4:4**

Siazoho zimapula fiko zi ngoa ra tei, pala natoroku fikona zi carita-carita mpama. **4:5** Konena ndede, nggomi pavuapu kuasakaimu wekimu ade ka'ada'ana vune ve wali. Kalembo ade zezi susa ra ncoki, karawipu taki ra putamu kai dou mangoa ra kahaba Haba Mataho ede ro kalampapu kai taho poda zi pavua karawi va nggomi kai dou ma karawi wea ru'u Ruma Hatalla. **4:6** Mavoha weki nahu, wa'ura raka wakatuna nahu zimamade kai koroba ru'u Ruma Hatalla. Samporo wali nahu zimatu'u wi'i dunia ake. **4:7** Nahu wa'ura vatuku paralomba kai taho poda, ro wa'ura raka gari cumpukaina. Nahu ngge'empa to'aku zi Al Masih sampe cumpukaina. **4:8** Ro ake hadia ngolukai mangena nahu. Zi Ainaina Kiama, Ruma, dou ma paresa ncihi ra ncara ma adi ede zimazonggo mbei hadia ede zi nahu, vara nahu mori tahoku lavo Ruma Hatalla. Ro laina nahu mpoa zimatarima hadia ede, pala sara'a dou rau ma ne'e poda ma ngena maina Ruma. **4:9** Usahapu mai roci poda zi nahu, **4:10** vara la Demas wa'ura tu'u wi'ina nahu vara meci ra ca'una dunia ake. Sia wa'ura lao aka Tesalonika, la Kreskes wa'ura lao aka Galatia, ro la Titus lao aka Dalmatia. **4:11** La Lukas mpoampa ma midi lavo nahu. Weha aopu la Markus ro wa'apu sia sama-sama lavo nggomi, vara sia naloa bantu ade karawi nahu. **4:12** Nahu wa'ura kauku la Tikhikus lao aka Efesus. **4:13** Nggara maisi nggomi, wa'apu vaju ura rawi'i va nahu zi Troas aka uma la Karpus. Wa'a raupu buku-buku nahu, ma penti poda buku-buku randawi kai luva huri. **4:14** La Aleksander, mataki ndeze romba ede nawa'ura karawi lampa rawi-lampa rawi ma davae poda zi nahu. Ruma zimacepena zi sia vune rawina. **4:15** Ndai nggomi pavuapu jaga-jaga zi sia, vara sia nawancuku daca'u podana haba rangoa ra kahaba va ndaita. **4:16** Aipu wakatu saramba podana nahu rahoku horukai weki nahu, wati wara kone savua dou malavona nahu; sara'a natu'u wi'iku nahu. Raho-raho to'impa Ruma Hatalla wati kancarana siazoho ade lampa rawi ake! **4:17** Pala Ruma malavo nahu. Sia mbeina tenggo ra wale ndazi nahu sanggoku ngoa ra kahaba sara'a Haba Mataho ede, loakuzu ringa va sara'a dou laina Yahudi. Ro nahu hori weki zi bahaya made. **4:18** Poda Ruma zimahori kalosa nahu razi sanikina usaha ma davae zi ru'u nahu. Sia zimawa'a nahu kai salama zi ade Karaja'an-Na zi saroga. Pavuaku Sia zi kazese ra kantasa santoi-ntoina! Amin. **4:19**

Salam nahu zi ru'u va la Priskila ro la Akwila ro zi iwa ra weki Onesiforus.
4:20 La Erastus ngge'e zi Korintus, ro la Trofimus wa'ura tu'u wi'i va nahu
ade ka'ada'ana supu zi Miletus. **4:21** Usaha poda-podapu mai kaimu
sawatipu va oru vusi. La Ebulus, la Pudes, la Linus, ro la Klaudia
nggaduna salam zi nggomi; ndede rau samenana cinata masavua imbi
makalai rau. **4:22** Raho-raho to'impa Ruma dampina nggomi. Raho-raho
to'impa Ruma mbeina bareka nggomizoho!

Titus

1:1 Anaku Titus! Nahu, la Paulus matunti sura ake kai ada Ruma Hatalla ro rasu Isa Al Masih. Nahu rakazale ro rakau lao zimabantuna dou-dou rakazale va Ruma Hatalla loakuzu mandazi tenggo zi ade imbikai siazoho. Nahu rau pavuaku zende ra wa'ana siazoho loakuzu patana ngoa ra tei ma poda ratei va agama ndaita. **1:2** Ngoa ra tei ede kai dasa rane'eta va one ndaita zimatarima mori masapodakaina ro ma'ederahizi. Ruma Hatalla wa'ura sakena mori ede sawatipu va saramba jamana -- ro Ruma Hatalla wati zimanuntu cowa. **1:3** Zi wakatuna ma ncihi ncao, Ruma Hatalla zimakatadana rasakena ede zi ade rangoa-Na. Rangoana ede wa'ura imbikaina zi nahu, ro nahu mangoa ra kahabana kai rakaukai va Ruma Hatalla makasalamana ndaita. **1:4** Titus, nggomi edezu poda-poda ana nahu, vara nggomi ro nahu sama-sama wa'ura imbi zi Al Masih. Ne'e poda va nahu raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih Sangaji Mambei salama ndai, mambei bareka ro taho ra ntai zi nggomi. **1:5** Nahu tu'u wi'iku nggomi zi Kreta loakuzu nggomi kanggori katahomu lampa rawi-lampa rawi ma mbiupu paralu zi'ato. Ro loakuzu nggomi hanta raumu dou-dou zimana'ekaina ela Ruma zi sanikina kota. Ro kawarapu zi ngoa ra tei-ngoana ra tei va nahu ake: **1:6** Savua dou mana'ekai ela Ruma pavuaku dou ma wati wara ma'ihana; sia pavuaku ntauna wei savuampa, ana-anana pavuaku wa'ura imbi zi Al Masih ro laina zivade va dou kai ana mataki rewo ro ma wati wa'u zi ngoa ra tei. **1:7** Dou mana'ekai ela Ruma edezu dou ma uru wea karawi Ruma Hatalla, sia wati loana wara ma'iha. Sia wati loana sombo atao ca'u mbani, atao maca'u nono zi mawukai, atao maca'u ncao, atao mana'e ade zi piti. **1:8** Sia pavuaku ca'una tarima dou zi'umana, ca'u zi lampa rawi-lampa rawi ma taho, mawa'u pi'i ade, rombo ra ntiri, raso ro mori ra wokona mataho. **1:9** Sia pavuaku nenti kaciana zi ngoa ra tei ma loa zi'imbi, vune rawa'u ngoa ra tei zi sia. Kai ndedena sia nawa'uku ngoa ra tei kataho dou kai dasa ngoa ra tei mapoda, ro katadana rawi ncara dou-dou ma aona. **1:10** Vara mboto dou ma ca'u baronta, mapenti poda dou-dou ma akana ma'agama Yahudi; siazoho tipuna dou makalai kai nuntu lavo nggahi cowa siazoho.

1:11 Dou-dou mavune ede pavuaku zikapu wea asana, vara sizoho kakaona mboto kaluarga kai ngoa ra tei-ngoia ra tei ma dancihi ncao. Sizoho karawikaina ede vara ne'ena ngupa laba ma wati ncihi ncaompa.

1:12 Parana savua nabi ndai sizoho, ma razi Kreta rau, manggahi, "Dou-dou Kreta naca'u nuntu cowa, ro vune binata manggange ma na'e ngaha ro zaju." **1:13** Au ranggahi va nabi ede napodaku. Vara ndedena nggomi pavuapu rojo kapoda zi sizoho; loakuzu sizoho ngge'empa nentina zi ngoa ra tei ma poda **1:14** ro wati walira nentina zi mpama-mpama Yahudi atao atora-atora randawi va dou-dou ma tula zi ngoa ra tei ma poda ede. **1:15** Samenana mawara edezu raso ziru'u va dou-dou ma raso. Pala ziru'u va dou-dou ma ntau kananu masampu ro ma wati ntau imbi, wati kone wara au-au ma raso, vara kananu ro ade mpida sizoho wa'ura sampu! **1:16** Nggahi sizoho va one sizoho napataku Ruma Hatalla, sapodakaina ruku ra rawi sizoho makawatina. Sizoho zi ni'ikai ade, ro sizoho wati ngawana to'a; sizoho edezu dou-dou ma wati wa'u karawi au-au ma taho.

2:1 Pala nggomi, Titus, pavuapu nggomi ngoa ra teimu lampa rawi ma ncihi ncao. **2:2** Ngoa ra tei katahopu dou-dou mone ma tua, loakuzu sizoho wa'una pi'i ade, loa timba ra lemba ro mori kai dou ma patu zi lia ra horoma. Sizoho pavua rauku nentina zi ngoa ra tei ma poda ma ramai ta Ruma Hatalla, meci lavo ca'u kai sampuruna ro susa ra ncoki kai lembo adena. **2:3** Ndede walija pavuapu nggomi ngoa ra tei kataho dou-dou siwe ma tua loakuzu ruku ra rawi sizoho ncihi ncao lavo au ma patu ziru'u va dou ma mori ziru'u Ruma Hatalla mpoampa. Sizoho wati loana kafitina dou makalai, ro wati loana tagia weki kai nono ma zimawukai. Sizoho pavuaku ngoa ra teina lampa rawi ma taho, **2:4** loakuzu kai ede sizoho loana ngoa ra tei ziru'u va dou-dou siwe mambuipu to'i umuna zi meci ra ca'ukaina rahi ro anazohona, **2:5** mandazi loa timba ra lemba, mori maraso, ro mandazi ina zi uma ra salajana ma taho ma oko zi rahina. Ade ndedekaina wati wara dou ma loana nuntu ka'iha haba ma ramai ta Ruma Hatalla. **2:6** Ndede rauku, ngoa ra tei katahopu dou-dou mambuipu to'i umuna loakuzu sizoho mandazi timba ra lemba. **2:7** Zi ade samenana

lampa rawi, pavuapu nggomizoho ndazi conto mataho ruku ra rawi ma taho. Nggara nggomi mateisi dou, nggomi pavuapu nuntu ra nggahi mantiri ra marombo lavo kapodapu ademu. **2:8** Kanipu nggahi ra eli ma timba ra lemba, ma wati loa zidaca'u va dou, loakuzu musu-musumu ndazi maja vara wati wara lampa rawi ma'iha zi moza nggahikai va siazoho mavoha ndai. **2:9** Ada-ada pavuaku oko zi rumana, ro kasana wea adena zi ade samenana lampa rawi. Siazoho wati loana dangawa au rakaukai va rumana, **2:10** atao mpangana. Pavuaku siazoho katadana va one siazoho nantau tabe'a mataho ro to'a, loakuzu kai tabe'a siazoho ede naroiku va dou ngoa ra tei mavoha Ruma Hatalla, Mambei salama ndai. **2:11** Vara Ruma Hatalla wa'ura katadana anugera-Na zi kasalamana samenana ela manusia. **2:12** Rahama Ruma Hatalla ede nangoa ra teiku ndaita loakuzu wati walira mori mawati ncihi ncao lavo rakane'e va Ruma Hatalla ro wati vatu rakane'e va dunia. Ndaita rangoa ra tei zi morikai ade dunia ake kai vadeta pi'i ade, nira ade, ro to'a zi Ruma Hatalla. **2:13** Ake ndaita wunga ngena Ainaina rapamao va ndaita ede; zi Ainaina ede dunia zima'eda zese ra ntasa Ruma Isa Al Masih, edezu Ruma Hatalla Mawancu Na'e ro Sangaji Mambei salama ndaita. **2:14** Sia wa'ura korobana weki ndai-Na zi ru'u va ndaita zi horikaina ndai razi samenana ma'iha, ro kandazina ndai savua ela ma wa'ura hori weki razi dosa ro mawa'ura ndazi ntau Sia mpoa, ro ma caha karawi mataho. **2:15** Teipu samenana ede, ro ngoa ra tei katahopu ro rojopu dou-dou maringa nggomizoho kai wibawa. Aina co'omu kone savua dou mawi'ikai nggomi awa.

3:1 Ngoa ra kawarapu anggota ela-ela Rumamu loakuzu siazoho okona zi dou-dou mana'ekaina ro dou makuasakaina negara, ro to'a ro ngawana karawi sanikina lampa rawi ma taho. **3:2** Nggahipu zi siazoho loakuzu aina kafitinamu dou makalai atao cence ncihi lavo cou-cou rau, malaisi kantika nuntu ra nggahi. Pavuaku siazoho mapu nggahi ra eli zi samenana dou. **3:3** Vara ntoina ndaita sampula rau, santuda ro wati to'ata. Ndai ka'ada va mboto pahu nawasu razi ne'eta; ndaita mori kai nia ma'iha ro hiana ade, ro cua-cua daca'u angi. **3:4** Pala Ruma Hatalla, Makasalama ndaita katadana meci ra ca'u ro taho ade-Na zi ndaita. **3:5** Sia kasalamana

ndaita, laina vara ndai mawa'ura karawita au-au ma taho, malaisi vara rahama-Na. Sia kasalamana ndaita kai ncai Roh Allah, ma mbeina ndai rawara kai ma vou ro mori kai ncai karasona ndaita. **3:6** Ruma Hatalla luana Roh-Na zi ndai kai ncai Ruma Isa Al Masih, Sangaji mambei salama ndaita, **3:7** loakuzu kai anugera Ruma Isa, ndaita zikancihi lavo Ruma Hatalla ro ndaita maraka mori masapodakaina ro ma'ederahizi rakane'e va ndaita. **3:8** Nggahi ra eli ake nancihi podaku. Ne'e va nahu zi nggomi tei kapoda-podapu lampa rawi ake, loakuzu dou-dou ma imbi zi Ruma Hatalla poda-poda usahana zi karawikaina lampa rawi ma taho ro mawara one ziru'u va sara'ana dou. **3:9** Kazo'o lavopu wekimu cence ncihi ma wati wara onena, carita-carita londo ra mai, cence ncihi ro ncao ra tuva mavoha hukum Taurat. Samenana ede wati wara onena ro wati wara zi rakamu. **3:10** Dou ma kandazina mbi'a ra ncengga zi ade ela Ruma, pavuapu rojo va nggomi sakali ro zua kali; sawa'u va ede ai walina rewo samamu lavo sia. **3:11** Nggomi mavadeku va one dou vune ede na'ipiku davaena ro dosa-dosana mabukutina va one sia nancaraku. **3:12** Sawa'u va nggadu roci va nahu la Artemas atao Tikhikus zi nggomi, usaha karoci podapu zimai rakakaimu nahu zi Nikopolis, vara nahu mane'e ngge'e ta aka santoi oru vusi ai. **3:13** Usaha kapodapu zi bantukaimu la Zena, maloa hukum ede, ro la Apolos, loakuzu siazoho loa lao ro wati wara makura au-auna. **3:14** Dou-dou ndai pavuaku tana'ona karawi lampa rawi ma taho loakuzu kancihina au-au ma ipi zi paralukaina; ai to'ina siazoho mori mawati wara onena. **3:15** Sara'ana cina ra angi ma wara sama lavo nahu, manggadu salam zi nggomi. Karongga to'ipu salam nami zi lenga ra iwa ndai ma sama-sama imbita. Raho-raho to'impa Ruma mambei bareka zi nggomizoho sara'ana.

Filemon

1:1 Cinaku Filemon, soba ro masama-sama karawi lavo nami! Nahu, Paulus, dou rabui vara Ruma Isa Al Masih, masama-sama lavo cina ndaita la Timotius, matunti sura ake ziru'u va nggomi **1:2** ro ziru'u va ela Ruma ma kavoro weki zi umamu; zi ru'u rau va amancawa ndaita, la Apfia ro lenga sama-sama karawi lavo ndaita, la Arkhipus. **1:3** Do'a va nami raho-raho to'impa Ruma Hatalla Ama ndaita ro Ruma Isa Al Masih mbeina bareka ro taho ra ntai ziru'u va nggomi. **1:4** Sanikina do'a nahu, nahu peheku ngara nggomi ro rentaku tarima kasi zi Ruma Hatalla. **1:5** Vara ringa va nahu va one nggomi poda-poda imbimu zi Ruma Isa ro meci ra ca'umu zi sara'ana ela Ruma Hatalla. **1:6** Nahu mado'ana raho-raho to'impa hubunga cina ra angi ndai kai sa'e ra ari kai dou-dou ma'imbi zi mawara hasi ma ncewi na'e zi samenana bareka ma wara zi ndai vara savuata lavo Al Masih. **1:7** Cina Filemon, meci ra ca'umu zi sara'ana ela Ruma Hatalla, kaneomu ade nahu ro kaumu kapoda ade nahu! Sara'ana ela Ruma Hatalla wa'ura neo adena vara nggomi. **1:8** Vara ndedena, kai savua dou cina ma sama-sama imbi, nahu kaloaku kau nggomi zi makarawi au zi pavua karawi va nggomi. **1:9** Pala vara nahu mameci ra ca'u nggomi, nahu cuma rahoku. Nahu ake dou matua ro ake wunga taha va dou ade uma bui vara Ruma Isa Al Masih. **1:10** Nahu, Paulus, maraho savuampa zi nggomi mavoha la Onesimus, ana nahu ade Al Masih. Vara ade uma bui ake nahu wa'ura ndazi ama sia maraso. **1:11** Ntoina sia wati wara onena ziru'u va nggomi, pala ake sia wara onena, laina ziru'u va nggomi mpoa, pala ziru'u va nahu rau. **1:12** Ake dou ma mecira ca'u va nahu ede nahu manggadu mbalina zi nggomi. **1:13** Sapodakaina nahu kane'e taha sia zi malavona nahu kai macepe nggomi, loakuzu sia bantuna nahu, santoi nahu waraku zi ade uma bui ake vara rakahabaku Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla. **1:14** Pala nahu wati ne'eku karawi au-au nggara watipusi kaukai va nggomi. Nahu kancewi ca'upu nggomi karawimu kai rela ade ndaimu; nahu wati ne'eku pakasa nggomi. **1:15** Kombisi la Onesimus ngalakaina lavo nggomi ziru'u samporompa loakuzu nggomi raka mbalimu sia ziru'u santoi-ntoina. **1:16** Ake sia laina savua dou ada ziru'u va nggomi mpoa; sia

ncewi ari mai va ede. Sia edezu sama-sama dou ela Al Masih ma rameci va nahu. Sia wara one podana ziru'u va nahu, au walipu ziru'u va nggomi! Tantu sia wara one podana nataho kai ada ro kai savua cina zi ade Ruma!

1:17 Vara ndedena, nggomi mawi'ikai nahu lengamu masama-sama ela Al Masih, tarima mbalipu la Onesimus sama vune nggomi tarimamu nahu.

1:18 Nggara nawarasi ncara sia atao nconggo zi nggomi, co'opu sara'ana ede nahu zimatangguna. **1:19** Taho ndai nahu zimatuntina ta ake: Nahu, Paulus, zi macola kanggori sara'ana. (Tantu wati paraluna nahu ngoa ra kawaraku va one ndai nggomi mantau nconggo zi nahu, edezu mori ra wokomu ma vou kai ela Al Masih.) **1:20** Vara ndedena, kai ngara Ruma coba bantu to'ipu nahu, kaneopu ade nahu kai cinamu ade Al Masih.

1:21 Nahu tuntiku sura ake vara imbi podaku va one nggomi zimakarawina au raraho va nahu. Nahu mala vadeku nggomi zimakarawina ese mai va ede. **1:22** Ziwakatu ede, sadia wea to'ipu vili ru'u nahu zi umamu, vara pamao va nahu Ruma Hatalla ringana do'a nggomizoho sara'ana ro mawa'a mbalina nahu zi nggomizoho. **1:23** Epafras, ma wara sama-sama lavo nahu zi ade uma bui va one Ruma Isa Al Masih, nggaduna salam ziru'u va nggomi. **1:24** Tarima raupu salam lengazohoku masama-sama karawi lavo nahu: Markus, Aristarkhus, Demas ro la Lukas. **1:25** Raho-raho to'impa Ruma Isa Al Masih mbeina bareka ziru'u va nggomizoho.

Ibrani

1:1 Aipu jamana ma'ulu ntuwu poda Ruma Hatalla manuntu ra nggahi zi wa'i ra waro ndaita zi nabi-nabi kai kanina mboto pahu carana. **1:2** Pala zi jamana cumpukaina ake Sia nuntu ra nggahina zi ndaita kai ncai Ana-Na. Kai ncai Ana-Na akera Ruma Hatalla kandazina dunia lavo isina. Ro Ruma Hatalla wa'ura katantuna va one Ana-Na ake rau ma ntau hak kantau samenana. **1:3** Siara ma kalosa taroa zese ra ntasa Ruma Hatalla ma taroa poda; Siara gamba ma tada razi weki ndai Ruma Hatalla. Sia rau ma jaga ra sandaka taho ntumana dunia lavo isina ake kai nggahi-Na ma wancu ntau kuasa. Sawa'u va Sia kaloana manusia zihori kalosa razi dosa-dosa sizoho, Sia mantau parenta zi saroga sama-sama lavo Ruma Hatalla, Makuasa ma ese poda. **1:4** Ana ede maraka hizi ma zo'o ncewi zese ntewi kaisi mala'eka, ro ngara rambei va Ruma Hatalla ziru'u Sia nazo'o ncewi horoma ntewi kaisi ngara rambei ziru'u mala'eka. **1:5** Wati paranana Ruma Hatalla manggahi vune ake kone zi savua mala'eka rau, "Nggomira Ana-Ku; zi ainaina ake Nahu mandazi Ama-Mu." Wati parana rauna Ruma Hatalla manggahi vune ake mavoha mala'eka ma ve-ve wali rau, "Nahu zimandazi Ama-Na, ro sia zimandazi Ana-Ku." **1:6** Pala zi wakatuna Ruma Hatalla nggaduna Ana-Na ma sasa'e mai zi dunia ake, Ruma Hatalla manggahi ndake, "Samenana mala'eka Ruma Hatalla pavuaku nembana Ana ede." **1:7** Mavoha mala'eka-mala'eka, Ruma Hatalla manggahi ndake, "Ruma Hatalla mandawi mala'eka-mala'eka-Na ndazi angi, ro dou-dou makarawi wea-Na ndazi kalea afi." **1:8** Pala zi Ana ede, Ruma Hatalla manggahi, "Hizi dohokai-Mu, io Ruma Hatalla, zima'ederahizi santointoina! Tiki Karaja'an Ita edezu tiki mataho ra ncihi. **1:9** Nggomi maca'u zima'adi, ro wati ca'umu zimadancihi ncao; vara ndedena Ruma Hatalla, Ruma Hatalla-Mu, makazalena Nggomi ro mambei ziru'u-Mu hizi mataho ma kamaikaina neo ade, mancewi ntewi kaisi zi lengazoho-Mu." **1:10** Ruma Hatalla manggahi rau, "Nggomi, Ruma, ai sarambakaina kandazi-Mu dunia, ro ndai Nggomi ndawimu langi. **1:11** Samenana ede zimambora, ro zimandazi mpasa vune kani ra lombo; pala Nggomi wati dimarungka weki. **1:12** Dunia lavo isina ake zilipi va Nggomi vune vaju,

ro zi cepe va Nggomi kai ma kalaina. Pala Nggomi wati parana zimarungka weki, ro mori-Mu wati zimacumpu." **1:13** Ruma Hatalla wati paranana nggahi ndake kone zi savua mala'eka rau, "Dohopu zi savae wana-Ku, sampe musu-musu-Mu zika'oko va Nahu ziru'u-Mu." **1:14** Nggara ndedesi, mala'eka-mala'eka ede aiku sapodakaina? Siazoho edezu roh-roh ma karawi ru'u Ruma Hatalla, ro rakakai va Ruma Hatalla zimabantu dou-dou zimatarima salamakaina.

2:1 Vara ndedena ndaita pavuaku ncewi kapoda ade nenti zi ngoa ra tei-ngoia ra tei rawa'u ringa va ndaita, loakuzu ndaita aina wi'i paki zi imbi podakai ndaita. **2:2** Nggahi-nggahi rakarongga va mala'eka-mala'eka zi wa'i ra waro ndaita palasi ncihi, ro dou ma wati watu atao mawati to'akai natarima hukuma ma ncihi ncao. **2:3** Au walipu kai salamakai ma ncewi heba zi ade rangoa wi'i ede! Nggara watisi tio rantanda va ndaita zi salamakai ede, tantu ndai wati zimahori weki razi hukuma. Vara ndai Ruma Hatallara masaramba-rambana ngoa ra kahaba salamakai ede, ro dou masaramba-ramba maringana nawa'ura bukutina ncihina zi ndaita. **2:4** Ari mai va ede, Ruma Hatalla watu katenggo ranggahi va dou-dou ede kai kawarana samenana pahu visa ra guna ro lampa rawi-lampa rawi maheba poda ro bage-bage rambei-mbei razi Roh Allah watu kane'e ndai-Na. **2:5** Mala'eka-mala'eka wati rakana kuasa razi Ruma Hatalla zimarenta dunia vou zimamai kento, edezu dunia ma wunga nuntu va ndai ake. **2:6** Pala ndake, wara zi sarundena zi ade Alkitab ratunti ndake, "Manusia ede ausi, io Ruma Hatalla, ndazina ne'e kawarakai va Ita? Manusia cuma manusiampa, pala Ita matio ra masandakaku! **2:7** Ru'u wakatu masamporo Ita kandazimu sia sato'i ncewi awa ntewi kaisi mala'eka. Ita mbeimu zi sia hizi ma zese ra ntasa ro mancewi taho, **2:8** ro kandazita sia makuasakai zi samenana." Nggara nggahisi va one Ruma Hatalla makandazi manusia "makuasakai zi samenana", ede aona va one wati wara kone savua rau ma dakuasakai va manusia. Konena ndede, ndaita wati edata ake manusia makuasakai zi samenana. **2:9** Pala ndaita wa'ura edata Ruma Isa makuasa! Sia rakandazi sato'i awa mai va mala'eka ru'u wakatu samporo to'i, loakuzu kai tahona ade Ruma Hatalla Sia loa made ziru'u sara'a ela

manusia. Ndaita eda Sia ake rambei hizi dohokai ma zese ra ntasa ro mataho poda vara Sia wa'ura susa ra ncoki sampe madena. **2:10** Poda romo wa'ura ncihi poda Ruma Hatalla -- marakandazi samenana au-au ru'u rane'e ndai-Na -- makandazina Ruma Isa mambei salama ma mpuruna kai ncai susa ra ncokina. Kai ndede Ruma Hatalla naloa rece mboto dou ru'u watu zikazese ra kantasa sama-sama lavo Ruma Isa. Vara Siara mahengga wea ncai ru'u sizoho zi loakai kasalama wea. **2:11** Ruma Isa karasona manusia razi dosa-dosa sizoho; ro Sia marakarasona, ro sizoho rakaraso ede, sama-sama ntau savua Ama. Vara ndedena Ruma Isa wati majana mangaku sizoho ede kai sa'e ra ari-Na. **2:12** Ruma Isa manggahi zi Ruma Hatalla, "Mada zimangoa ra kahabana zi sa'e ra ari-Ku mavoha Ita. Mada zimaro'i ra wadi Ita zi ade edakai angi sizoho." **2:13** Ruma Isa manggahi rau, "Nahu zimawi'i imbi-Ku zi Ruma Hatalla." Ro nggahi Sia rau, "Akeru Nahu, masama-sama lavo ana-ana rawa'u mbei va Ruma Hatalla ziru'u-Ku." **2:14** Vara dou-dou rapehe va Sia ana ede, edezu mahluk manusia ma loa made, ndazi ndai Ruma Isa ndazi sama lavo sizoho ro mori ze'i ka'ada'ana manusia. Karawi ndedekai Sia, loakuzu kai made-Na Sia naloa kaleli Ibilis ma kuasakai made. **2:15** Kai cara ede Sia hori kalosana dou-dou ma sa'umu morina raka'ada vara nadahu zi made. **2:16** Tadara va one laina mala'eka rabantu-Na, malaisi londo ra mai la Ibrahim. **2:17** Ake aona va one Sia pavua ndazi sama lavo sa'e ra ari-Na ade samenana lampa rawi. Ro ade ndedekaina Sia loa ndazi mana'ekai Imam-Imam ma to'a ro mantau kasi ade. Kai korobana ede Sia kanggorina mbani Ruma Hatalla va one dosa sara'a bangsa. **2:18** Ro vara ndai Sia parana susa ra ncoki ro racoba, Sia naloa bantu dou-dou ravoha va coba'ana, vara ndai Sia parana racoba ro susa ra ncokina.

3:1 Cina ra angi masama ela Al Masih rawa'u ou rau va Ruma Hatalla! Coba karanu kataho-tahopu mavoha Ruma Isa ake! Ruma Hatalla nggadu kalaina Sia zimandazi mana'ekai Imam-Imam ade agama ra'imbikai va ndaita. **3:2** Sia to'a zi Ruma Hatalla marawa'u hanta Sia zimakarawi ede, vune la Musa rau ntoina to'a kalampana taki ra putana zi Bait Allah. **3:3** Pala Ruma Isa patu zimarakana lia ra horoma kai ma ncewi na'e ntewi kaisi

la Musa. Vara dou ma tu'u uma pavuaku rakana lia rahoroma kai ncewi na'e ntewi kaisi ndai uma ede. **3:4** Poda sanikina uma wara dou ma tu'una, pala ma tu'u samenana au-au edezu ndai Ruma Hatalla. **3:5** La Musa to'a kai dou makarawi zi ade Bait Allah ro makarongga lampa rawi-lampa rawi ma zi ngoa va Ruma Hatalla zi wakatu ma mai kento. **3:6** Pala Al Masih to'a kai Ana ma ntau su'u ra tundu zi Bait Allah. Ro ndaita akeku Bait Allah, nggara ndaita ngge'empa kapoda ade ro ngge'empa imbi poda zimaraka au rakane'e va ndaita. **3:7** Vara ndedena, vune ranggahi Roh Allah, "Nggara zi ainaina ake nggomizoho ringamu eli Ruma Hatalla, **3:8** nggomizoho aina kateramu tuta, vune wa'i ra waromu, wakatu siazoho barontana zi Ruma Hatalla, ro ujina Ruma Hatalla zi so sarae. **3:9** 'Ta aka wa'i ra waromu cobana Nahu, ro ujina Nahu,' nggahi Ruma Hatalla 'sapodakaina siazoho wa'ura edana karawi-Ku upa mpuru mba'a ntoina.' **3:10** Vara ndedena Nahu mbani-Ku zi siazoho ro nggahi Nahu, 'Siazoho wati to'a ncauna, ro wati ngawana to'akai parenta-parenta-Ku.' **3:11** Nahu mbani-Ku ro kasumpa, 'Siazoho wati zimalu'u zi dana ra rasa ede zi rakakaina sanawa sama lavo Nahu.' " **3:12** Cina ra angi, jaga-jagapu aina sampe warakaina kone savua dou rau zi ade wekimu savua dou ma ndede davae adena ro mawati ntau imbi mapoda, ndazina sia wari weki ro kazo'ona weki zi Ruma Hatalla ma mori! **3:13** Ndazi, loakuzu wati wara kone savua dou razi wekimu ma tipu va dosa ndazina aoku Ruma Hatalla, pavuapu nggomizoho ngoa ra tei kataho kali cempe angi sanikina ainaina salama ndaita mbuipu mori ade jamana rapehekai "Ainaina Ake" ade Alkitab. **3:14** Ndaita sara'ana edezu lenga masama karawi kapoda ade lavo Al Masih, sura ndaita sampe cumpukaina nenti kacia imbi ma poda rakantau va ndaita aipu saramba wa'una. **3:15** Ake ratunti ade Alkitab, "Nggara zi ainaina ake nggomi ringamu eli Ruma Hatalla, nggomi aina kateramu tuta, vune wa'i ra waromu, aipu siazoho barontana zi Ruma Hatalla." **3:16** Cousi dou-dou ma ringa eli Ruma Hatalla edempara barontana zi Ruma Hatalla? Edezu sara'a dou rawa'akai va la Musa losa razi Mesir. **3:17** Ro zi cousi Ruma Hatalla mbanikaina upa mpuru mba'a ntoina? Zi siazoho ma dosa, ma made zi so sarae. **3:18** Wakatu Ruma Hatalla sumpa ndakena, "Siazoho wati zimalu'u ze'i dana ra rasa ede zi

loakaina sanawa lavo-Ku" -- cou rauku ramakasu va Ruma Hatalla?
Makasuna edezu dou-dou ma baronta zi Ruma Hatalla. **3:19** Ake ndaita loara ka'ao va one siazoho wati loana lu'u, vara siazoho wati imbina zi Ruma Hatalla.

4:1 Rasake va Ruma Hatalla nangge'empa, ro ndaita zi mbei sanawakai rasake-Na. Ndazi, pavuaku ndai sandaka loakuzu aina wara kone savua dou rau zi ade weki nggomizoho mawati iumu sanawa rasakekai ede. **4:2** Vara Haba Mataho ede wa'ura ngoa ra kahabana zi ndaita sama vune zi siazoho. Pala ziru'u siazoho, haba ede wati wara onena. Vara wakatu siazoho ringana, siazoho wati imbina. **4:3** Pala ndaita ma imbi matarima sanawa rasake va Ruma Hatalla ede. Ede ncihi ncao lavo au ranggahi va Ruma Hatalla, ndake, "Nahu mbaniku ro kasumpa, 'Siazoho wati zimalu'u zi rakakaina sanawa lavo Nahu.'" Nggahi ndedekai Ruma Hatalla kone karawi-Na wa'ura nggori ra'aipu Sia kandazina dunia ake. **4:4** Vara mavoha ainaina kapidukaina, wara ratunti ade Alkitab ndake, "Zi ainaina kapidukaina Ruma Hatalla sanawana razi samenana karawi-Na." **4:5** Mavoha lampa rawi ede ratunti ndake wali, "Siazoho wati zimalu'u zi dana ra rasa ede zi rakakaina sanawa sama lavo Nahu." **4:6** Ndazi siazoho ma saramba-ramba ringa haba mavoha Haba Mataho ede, wati tarimana sanawakai ede vara siazoho wati imbina. Nggara ndedesi wa'ura tada poda va one wara dou-dou makalai ma loana tarima sanawakai ede. **4:7** Vara Ruma Hatalla wa'ura katantuna savua ainaina ma kalai wali, rapehekai "Ainaina Ake". Wa'ura nto'i poda sawa'u va ede Ruma Hatalla manuntu mavoha lampa rawi ede kai ncai la Daud, ade ayat raweha akana ede, "Nggara zi ainaina ake nggomi ringamu eli Ruma Hatalla, nggomi aina kateramu tuta." **4:8** Nggara paisi la Yosua wa'ura mbeina dou-dou ede sanawakai rasake va Ruma Hatalla, ndazi Ruma Hatalla wati zimanuntu wali mavoha savua ainaina ma kalai. **4:9** Ndazi, ziru'u ela Ruma Hatalla mbuipu wara sake zi sanawakai vune Ruma Hatalla masanawa zi ainaina kapidukaina ede. **4:10** Vara dou ma tarima sanawakai rasake va Ruma Hatalla zi ndaina ede, zimasanawa rau razi samenana karawina, sama vune Ruma Hatalla. **4:11** Vara ndedena, maira ndaita usaha poda-podaku

zimatarima sanawakai rasake va Ruma Hatalla ede. Aina sampe kone savua dou rau razi ndaita mawati raka vune siazoho ma'uluna, vara wati imbina zi Ruma Hatalla. **4:12** Nggahi ra eli Ruma Hatalla edezu nggahi ra eli ma mori ro tenggo; ncewi ngaha razi peda mantau woi vali vae. Nggahi ra eli ede nacakiku sampe hampa nawa ro roh; sampe hampa hela puru-puru ro peke sambadi, ndazina zi vadekai sazei-zeina fiki ra kananu ro nia ade manusia. **4:13** Wati wara kone savua mahluk rau ma cili weki razi ntanda va Ruma Hatalla. Samenana au-au ronda ro nahengga weki zi tando-Na. Ro ndaita pavuaku mbeita rasu'u ra tunduta zi Sia. **4:14** Vara ndedena ndaita pavua nenti kacia zi ramangaku imbi ma poda va ndaita. Vara ndaita ntau mana'ekai Imam-imam ma na'e, ma wa'ura lu'u sampe zitando Ruma Hatalla -- Siara Ruma Isa Ana Ruma Hatalla. **4:15** Mana'ekai Imam-Imam ndaita ede laina imam ma wati loa iu wea makura zi ndaita. Pala, Sia wa'ura hina va coba ade samenana lampa rawi, sama vune ndaita; cuma Sia wati karawina dosa! **4:16** Vara ndedena, maira ndaita lao zeni zihizi dohokai razi anugera Ruma Hatalla ma parenta kai taho ade. Ruma Hatalla zimakasi ade zi ndaita ro nambeiku bareka zi ndaita loakuzu ndaita raka bantu mancihi ncao pea wakatuna.

5:1 Sanikina dou mana'ekai imam-imam rakazale zi ade weki ela Ruma, ro rahanta zimakarawi wea ru'u Ruma Hatalla kai waki siazoho. Taki ra putana edezu zonggo ra mbei ru'u Ruma Hatalla rambei-mbei ro koroba-koroba ru'u kangampukai dosa. **5:2** Ndai mana'ekai imam-imam ede wara dawa'una ade mboto lampa rawi, ro vara ndedena sia naloa mapu ra ntika nggahi ra elina zi dou-dou ma wati vade au-au ro ma santuda lampana. **5:3** Ro vara ndai sia mamapu, ndazi sia pavuaku zonggo ra mbeina koroba, laina vara dosa-dosa ela Ruma mpoa, pala vara dosa-dosa ndai rauna. **5:4** Wati wara kone savua dou rau ma hanta weki ndaina mandazi mana'ekai imam-imam. Dou ndazina mana'ekai imam-imam, nggara Ruma Hatalla maou sia ru'u ede -- sama vune la Harun. **5:5** Ndede rau Al Masih. Sia wati hantana weki ndai-Na ndazi mana'ekai Imam-Imam. Ndai Ruma Hatalla marahantana Sia. Nggahi Ruma Hatalla zi Sia, "Nggomira Ana-Ku; zi ainaina ake Nahu mandazi Ama-Mu." **5:6** Zi ayat makalai

Ruma Hatalla nggahi rauna, "Nggomi edezu Imam masantoi-ntoina, vune Imam Melkisedek." **5:7** Aipu wakatu Ruma Isa morina zi dunia ake, Sia do'ana ro naraho kai nangi ro kanggica zi Ruma Hatalla, ma sanggo kasalama wea-Na razi madekaina. Ro vara Sia na'oko zi Ruma Hatalla kai vini va lia ra horoma, ndazi Sia wa'ura kade'e ra ringa wea. **5:8** Ruma Isa edezu Ana Ruma Hatalla, pala konena ndede, Sia tana'o ndazi to'a kai ncai susa ra ncoki iu-Na. **5:9** Ndazi sawa'u va Sia kandazi makasalama ma mpuruna, Sia ndazi fu'una va salamakai ma ederahizi ru'u samenana dou ma to'a zi Sia, **5:10** ro Ruma Hatalla rau katadana Sia mana'ekai Imam-Imam, vune Imam Melkisedek! **5:11** Mavoha ka'ada'an Ruma Isa kai mana'ekai Imam-imam, wara mboto ma paralu zi ngoa va nami zi nggomizoho, pala nggonggi zi ngoa kavae vara nggomizoho ngeri poda loamu ka'ao. **5:12** Sapodakaina wa'ura raka wakatuna ru'umu zimandazi guru, pala tadana nggomizoho mbuipu paralu tana'o zi dou makalai mavoha dasa-dasa masaramba ngoa ra tei va Ruma Hatalla. Nggomizoho watipu wa'umu tarima ngaha ra nono ma tera; nggomizoho mbuipu pavua nono susu mpoa. **5:13** Dou ma mbuipu nono susu, ede aona sia mbuipu to'i keana; sia watipu ntauna fiki ra kananu mavoha au ma ncihi lavo au ma ncara. **5:14** Ngaha ra nono ma tera edezu ru'u dou mana'e ra tua kananu ma vara wa'ura tua fiki ra kananu, nawa'ura loa cengga ve ma taho ro ve ma iha.

6:1 Vara ndedena, maira ndaita lu'ura zi ngoa ra tei-ngo'a ra tei ma ese wali mavoha na'e ra tua mori ra woko ela Al Masih, ro aina tio kavae mpoa dasa-dasa sarambana ngoa ra tei agama ndaita. Aina ndai karawi mboda walita tana'o dasa va one dou pavuaku denggana karawi lampa rawi-lampa rawi ma wati wara onena ro pavuaku imbi zi Ruma Hatalla, **6:2** atao ngoa ra tei dasa mavoha upacara kandeu karasokaina atao mavoha toho rima zi dou, atao mavoha mori mbali sawa'u va made atao hukuma ma ederahizi. **6:3** Maira ndaita, nggara kausi va Ruma Hatalla, lu'u zi tana'o-tana'o ma ncewi ese! **6:4** Vara, dou-dou ma wa'ura murta, wati lu'u va aka zi zanda ra wa'a kambali. Siazoho ntoina wa'ura wara zi ade taroa razi Ruma Hatalla, ro wa'ura iuna rambei-Na. Siazoho nawa'ura

voha rau va kuasa Roh Allah. **6:5** Siazoho vadena zi ra'iukai va siazoho va one nggahi ra eli Ruma Hatalla ede taho, ro siazoho wa'ura iuna bareka-bareka ma vinikai va kuasa razi dunia ma mai kento. **6:6** Pala sawa'u va ede siazoho murtana! Vuneku loa zanda ra wa'a mbali siazoho zimatoba wali razi dosa-dosa siazoho. Vara siazoho wunga salib walina Ana Ruma Hatalla ro ndawina Sia katuna ra kavawa zitando dou mamboto. **6:7** Dana ma wi'i oi ura ma ntuwu mavu ese wawona, edempara kawokona ngguza ra congge ma wara one ziru'u dou ma karawina, dana ede zi mbei bareka va Ruma Hatalla. **6:8** Pala nggara dana ede kawokona ati-ati ro au ramawoko mantau rui, ndazi dana ede wati wara onena ro pea zi va'a va Ruma Hatalla ro cumpukaina zi ka'a kampoi. **6:9** Pala cina ra angi meciku, konena ndede nggahi nami, pala nami ma'imbi poda mavoha nggomizoho. Nami ma'imbi poda va one nggomizoho wa'ura tarima lampa rawi-lampa rawi ma ncewi taho, edezu bareka-bareka ma ndazi ru'umu razi salamakaimu. **6:10** Ruma Hatalla laina Ruma Hatalla ma wati adi. Sia wati nefana au rakarawi wea va nggomizoho ziru'u Sia, ro meci ra ca'u rakatada va nggomizoho ziru'u Sia wakatu bantumu cina ra angi masama imbi, ntoina ro ake. **6:11** Nami mane'e poda loakuzu cua-cua nggomizoho ngawamu kapoda ade ncau sampe cumpukai, ndazina nggomizoho matarima au razi kane'e va nggomizoho ede. **6:12** Nami wati ne'emu nggomizoho ndazi zaju. Pala ne'e va nami loakuzu nggomizoho mori vune dou-dou ma tarima au rasakekai va Ruma Hatalla, vara imbi zi Sia ro vara ngenamu kai saba. **6:13** Aipu Ruma Hatalla sakena zi la Ibrahim, Sia sumpana va one Sia zimakarawi au rawa'u sake-Na. Ro vara wati wara ma ncewi ese ntewi kaisi Ruma Hatalla, edempara Sia sumpana kai ngara ndai-Na. **6:14** Sia nggahina, "Nahu masake zimambei bareka nggomi ro mandawi londo ra maimu ndazi mboto." **6:15** La Ibrahim nangenana kai saba, ndazi sia matarima au rasake va Ruma Hatalla zi sia. **6:16** Nggara dou nasumpasi, sia sumpakaina kai ngara dou makalai ma ncewi ese zi sia, ndazi sumpa ede nakanggorikaiku samenana cence ncihi. **6:17** Ruma Hatalla nane'e nggahi kapodaku zi dou-dou ma tarima sake-Na, vara Sia wati zimarungka nia-Na. Vara ndedena Sia sala'ina sumpa zi rasake-Na ede. **6:18** Zua mbua lampa rawi ede wati loana rungka weki: Ruma

Hatalla wati lu'u va aka cowana mavoha sake lavo sumpa-Na. Vara ndedena, ndaita ma wa'ura horu weki zi Ruma Hatalla, zi kau kapoda ade matenggo zinenti kaciakai zi kane'e ma wira weki zitando ndaita. **6:19** Kane'e ndaita ede vune mangga ma ncongge wancu ze ro mandazi zi nenti ma tenggo ro mataho ziru'u mori ndaita. Kane'e ede natozoku satampa Vili Mawancu raso zi Bait Allah zi saroga. **6:20** Ruma Isa wa'ura henggana ncai sarambana lao zi hizi ede zi ru'u ndaita, ro wa'ura lu'u ta aka ndazi Mana'ekai Imam-Imam ndaita ru'u santoi-ntoina, vune Imam Melkisedek.

7:1 Melkisedek ake edezu sangaji razi Salem ro imam Ruma Hatalla Mawancu zese ra ntasa. Wakatu mbali la Ibrahim razi lewa ra laka kakoana sangaji-sangaji, Melkisedek mai weha aona sia ro sambea mbeina bareka sia. **7:2** Edempara la Ibrahim mbeina ziru'u Melkisedek cengga sampuru razi ade samenana au rarampana. (Ngara Melkisedek aona, saramba-rambana, "Sangaji lampa rawi Ma adi"; ro vara sia sangaji razi Salem, ndazi ngarana ao rauna "Sangaji Taho ra ntai".) **7:3** Mavoha Melkisedek ake wati wara habana tave-ve rau va one sia ntauna ama atao ina atao wa'i ra warona; wati wara rau habana mavoha warakaina, atao rau madekaina. Sia sama vune Ana Ruma Hatalla; sia edezu imam ma ederahizi. **7:4** Ndazi, ndai eda ta ake va wancu na'ena Melkisedek ake; sia ndede pahu na'ena ndazina la Ibrahim, ama londo ra mai bangsa ndaita, mambei ziru'u sia cengga sampuru zi samenana rakana razi lewa ra lakakai ede. **7:5** Zi ade hukum Taurat rakatantukai va one imam-imam londo ra mai la Lewi pavuaku wehana cengga sampuru razi hasi zi ela ra dou Israel, edezu cina ra angi ndai sizoho, konena sizoho sama-sama londo ra mai la Ibrahim. **7:6** Melkisedek laina londo ra mai la Lewi, pala sia natarima rauku cengga sampuru razi samenana rarampa va la Ibrahim, ro sambea mbeina bareka rau zi la Ibrahim ma wa'ura tarima sake-sake razi Ruma Hatalla. **7:7** Poda wati loa zikawati va one dou rasambea mbei bareka edezu ncewi awa ntewi kaisi lavo dou do'a mbeina bareka. **7:8** Imam-imam ma tarima raweha cengga sampuru ede edezu dou ma loa made. Pala watu Alkitab, Melkisedek ma tarima rambei cengga sampuru ede edezu dou ma ngge'empa mori. **7:9** Loa zi nggahi, va one la Lewi --

ma londo ra maina maweha cengga sampuru razi ela ra dou Israel -- cola rauna ru'u ede ta la Ibrahim, aipu wakatu la Ibrahim colana zi Melkisedek. **7:10** Konea la Lewi watipu ranggana, pala loa zinggahi sia wa'ura wara zi ade sarumbu la Ibrahim wa'i ra warona, aipu Melkisedek eda angina lavo la Ibrahim. **7:11** Wunga na'ekai va imam-imam Lewi, hukum Taurat zi mbei zi ela ra dou Israel. Vara imam-imam Lewi ntoina ede wati loana karawi kai sampuruna au rapavua zi karawina, ndazi pavuaku wara imam makalai, edezu ma sama vune Imam Melkisedek, ro laina razi golongan Imam Harun wali! **7:12** Nggara vora imam-imam rangka wekina, hukum Taurat rau pavuaku zi rangka rau. **7:13** Ma aona ta ake edezu Ruma ndaita: Sia razi londo ra mai makalai, ro watipu parana kone savua dou rau razi londo ra mai-Na mantau taki ra puta kai imam. **7:14** Samenana dou navadeku va one Ruma ndaita ramaina razi londo ra mai la Yehuda; ro la Musa wati paranana pehe londo ra mai ede aipu wakatu sia nuntu ra nggahina mavoha imam-imam. **7:15** Lampa rawi ranuntu ake nandazi ncewi taroa wali, kai wontuna savua dou imam makalai ma vune Melkisedek. **7:16** Sia rahanta ndazi imam, laina kai dasa atora-atora manusia, malaisi kai dasa morina ma ntau kuasa ro ma wati wara cumpuna. **7:17** Vara zi ade Alkitab ranggahi, "Nggomi edezu imam santoi-ntoina, vune Imam Melkisedek." **7:18** Ndazi, ake atora ma nto wa'ura watizu kani, vara watizu tenggona ro watizu wara onena. **7:19** Hukum Taurat wati loana ndawi au-au ndazi mpuruna. Vara ndedena ndaita ake rambei savua kane'e ma ncewi taho; kai ede ndaita loa kazeni weki zi Ruma Hatalla. **7:20** Ndede wali, sara'ana ede wara sama lavo sumpa razi Ruma Hatalla. Wati wara sumpa vune ede aipu wakatu imam-imam ma kalai ede rahanta. **7:21** Pala Ruma Isa rahanta ndazi imam kai sumpa, zi wakatu Ruma Hatalla manggahi zi Sia, "Ruma nawa'ura sumpa, ro Sia wati zimarungka kananu-Na, 'Nggomi edezu imam santoi-ntoina.'" **7:22** Kai ake rau Ruma Isa ndazi zi nenti ru'u savua rasake ma ncewi taho. **7:23** Wara wali savua lampa rawi: imam-imam ma kalai ede wara mboto, vara siazoho cua-cua made ndazina wati loana tuwu angi vorana. **7:24** Pala Ruma Isa mori santoi-ntoina, ndazi ka'ada'a-Na kai imam wati loana peso zi dou makalai. **7:25** Vara ndedena ziru'u santoi-

ntoina Ruma Isa naloa kasalama dou-dou ma mai zi Ruma Hatalla kai ncai Sia, vara Sia mori santoi-ntoina zi raho kai zi Ruma Hatalla ziru'u dou-dou ede. **7:26** Ndazi, Ruma Isa edezu mana'ekai Imam-Imam zi paralu va ndaita. Sia raso; zi Sia wati wara mancara atao dosa au-au. Sia rakalai razi dou-dou madosa, ro rakazese sampe zi hizi ma ncewi ese razi samenana langi. **7:27** Sia wati samana vune mana'ekai imam-imam ma kalai, ma saniki ainaina pavua zonggo ra mbei koroba vara dosa-dosa ndaina ma'ulu, sawa'u va ede vara dosa-dosa ela Ruma. Ruma Isa zonggo ra mbeina koroba cuma sakalimpa ru'u santoi-ntoina, aipu Sia zonggo ra mbeina weki ndai-Na kai koroba. **7:28** Hukum Taurat nahantaku dou ma wati mpuruna mandazi mana'ekai imam-imam. Pala sawa'u va ede razi hukum ede, Ruma Hatalla ndawina sake kai sumpa va one Sia mahanta kai mana'ekai Imam-Imam, Ana ma wa'ura zi kandazi zi Makasalama ma mpuruna ziru'u santoi-ntoina.

8:1 Fu'una razi samenana nuntu ra nggahi ake edezu: Ndaita ntau mana'ekai Imam-Imam ma vune ede, ma doho parenta sama lavo Ruma Hatalla Mana'e ra ntoru zi saroga. **8:2** Sia karawina taki ra puta kai Mana'ekai Imam-Imam zi Vili Mawancu raso, edezu zi ade Kema Ruma ma sapodakaina, ratu'u va Ruma, laina va manusia. **8:3** Sanikina mana'ekai imam-imam rahanta zimazonggo ra mbei koroba atao zonggo ra mbei zi Ruma Hatalla. Ndede rauja Mana'ekai Imam-Imam ndaita; Sia pavuaku ntauna au-au ru'u zizonggo ra mbei. **8:4** Pai Sia nawara zi dunia ake, Sia wati zimandazi imam, vara wa'ura wara imam ma zonggo ra mbei koroba rakaukai ade hukum Taurat. **8:5** Karawi rakarawi va sizoho kai imam ede sapodakaina cuma savua gambarana ro mawati tada razi au ma wara zi saroga. Ede wa'ura ngoa va Ruma Hatalla zi la Musa ntoina, aipu la Musa ne'ena tu'u wea Kema Ruma. Ruma Hatalla nggahi ndakena zi la Musa, "Kawarapu! Samenana ede pavuapu ndawi va nggomi vatupu conto ratei katahona zi nggomi ese wawo doro." **8:6** Pala ake Ruma Isa maraka taki ra puta kai Imam ma zo'oku ncewi zese ra ntasa ntewi kaisi lavo rakarawi va imam-imam ede. Vara sake rakawara-Na zi Ruma Hatalla ro manusia, edezu rasake ma ncewi taho vara kai dasa sake ru'u lampa

rawi-lampa rawi ma ncewi taho. **8:7** Pai wati wara makura zi sake ma sarambana, ndazi wati paraluna kawara wali sake ma kazuakaina. **8:8** Pala Ruma Hatalla wa'ura rumpuna mancara zi ela-Na, ndazina nggahi Ruma Hatalla, "Kawarapu, zimamai wakatuna, Nahu zimakawarana sake ma vou lavo bangsa Israel, ro lavo bangsa Yehuda. **8:9** Laina vune rasake randawi-Ku lavo wa'i ra waro sizoho aipu wakatu Nahu zanda kalosaku sizoho razi dana ra rasa Mesir. Sizoho wati to'ana zi sake randawi va Nahu lavo sizoho; vara ndedena Nahu wati eda rantandaku sizoho. **8:10** Pala ake, akera sake ma zi ndawi-Ku lavo ela Israel zi ainaina-ainaina ma kento, nggahi Ruma: Nahu zimatoho wi'i hukum-Ku zi ade fiki ra kananu sizoho, ro matuntina zi ade sizoho. Nahu zimandazi Ruma Hatalla sizoho, ro sizoho zimandazi ela-Ku. **8:11** Sizoho wati paraluna tei zi sama elana, atao mangoa zi cinana, 'Patapu Ruma.' Vara sizoho sara'ana, to'i na'e, zimapata Nahu. **8:12** Nahu zimakangampu wea ncara ra kancaru sizoho, ro wati kawara walina dosa-dosa sizoho." **8:13** Kai katadana savua rasake ma vou, Ruma Hatalla ndawina sake ma sarambana ede ndazi tua ro mpasa; ro au ramawa'ura tua, zimambora roci rau.

9:1 Sake ma sarambana nantau atora-atora sambea, ro nantau rau hizi sambeakai randawi va manusia. **9:2** Savua kema ratu'u ma tatandona tangara kai Vili Raso. Ta ede wara ezi ilo zi wi'ikai ilo, ro wara rau meja lavo roti ma zi zonggo ra mbei ru'u Ruma Hatalla. **9:3** Tawela zeina, edezu zi kontu satampa ma kazuakaina, wara vili ma zi tangara kai Vili Mawancu raso. **9:4** Ta ze i vili ede wara mezeba randawi kai masa ziru'u ka'a kai zupa, ro wara rau Peti Rasake ma sara'ana ralapi kai masa. Ta ze i Peti ede wara katoa masa isina manna, tiki la Harun ma wa'ura ncuri, ro zua lompe lei ma ese wawona ratunti sampuru mbua parenta Ruma Hatalla. **9:5** Ta ese wawo Peti ede wara zua mbua Mala'eka, edezu mahluk mantau kalete ma katanda kai wara Ruma Hatalla. Kalete razi zua mbua mahluk ede wira wekina ese wawo vontu Peti, edezu hizi kangampu kai dosa. Pala samenana ede wati loa zi ngoa kavae ake kai cengga ra vi'a poda. **9:6** Ndedeku samenana ra'ato. Sanikina ainaina imam-imam lu'u ta ze i wela tando kema ede zi kalampakaina taki ra puta sizoho. **9:7** Ma lu'u

zi welana ma zeï pada razi kema ede cuma mana'ekai imam-imam mpoa. Sia karawina ede sakalimpa samba'a. Ede karawikaina kai wa'a ra'a zi zonggo ra mbei ru'u Ruma Hatalla vara weki ndaina ro vara dosa-dosa rakarawina kai wati vaekai va adena va ela-Na. **9:8** Kai atora ede, Roh Allah tei katada podana, va one salama kema mata wela tando ede mbuipu mpendena, ncai lu'u kai zi ade Vili Mawancu raso ede watipu hengana weki. **9:9** Ake makatandana jamana ake; aona va one zonggo ra mbei-zonggo ra mbei ro koroba-koroba kai binata razonggo ra mbei ziru'u Ruma Hatalla, wati loana kasampuruna ade mpida dou ma wa'a zonggo ra mbei. **9:10** Vara upacara-upacara ede cuma mandapo angi lavo ngaha ra nono, ro mboto pahu upacara karaso kai. Samenana cuma atora-atora matada ma lampa cuma saraka wakatu Ruma Hatalla kawarana kavoukai. **9:11** Pala Al Masih wa'ura mai kai mana'ekai Imam-Imam razi lampa rawi-lampa rawi ma taho ma wa'ura wara. Kema Ruma tave zi karawikai va Sia taki ra puta-Na kai mana'ekai Imam-Imam edezu kema mancewi zese ra ntasa ro mancewi mpuruna. Ede wati randawi va manusia; aona laina ramaina razi dunia rakandazi ake. **9:12** Al Masih lu'ukaina zi Vili Mawancu raso zi ade kema ede cuma sakalimpa ru'u santoi-ntoina. Aipu wakatu ede Sia wati wa'ana ra'a mbe'e rangga atao ra'a ana capi zizonggo ra mbeina; Sia wa'ana ra'a ndai-Na, ro kai ede Sia hori kalosana ndaita ru'u santoi-ntoina. **9:13** Ra'a razi mbe'e ro capi rangga ro kaluvu razi koroba ana capi, zi kani ru'u karete zi dou-dou ma sampu ra nggele watu atora agama loakuzu siazoho ndazi raso. **9:14** Nggara ra'a ro kaluvu ede naloa karaso ma sampu ra nggele dou-dou ede, au walipu ra'a Al Masih! Kai ncai Roh ma ederahizi, Al Masih zonggo ra mbeina weki ndai-Na zi Ruma Hatalla kai koroba ma mpuruna. Ra'a-Na makaraso wea ade mpida ndaita razi upacara agama ma wati wara onena, loakuzu ndaita loa karawi wea Ruma Hatalla ma mori. **9:15** Vara ndedena Al Masih mandazi Ncai ziru'u savua rasake ma vou, loakuzu dou ma wa'ura ou va Ruma Hatalla naloa tarima bareka-bareka ma'ederahizi rawa'u sakekai va Ruma Hatalla. Samenana ede naloa ndazi vara wa'ura wara ma made, edezu Al Masih; ro made-Na ede hori kalosana dou razi ncara ra kancaru rakarawi va siazoho aipu wakatu rasake kai ma sarambana mbuipu lampana. **9:16** Nggara

warasi sura pasaka, pavuaku wara rau bukutina va one dou marandawi sura ede nawa'ura made. **9:17** Vara sura pasaka wati zi kani salama dou marandawina ede mbuipu morina. Sura ede zi kani cuma sawa'u va made dou edempa. **9:18** Vara ndedena rasake ma saramba rau pavuaku zi kasaha kai ra'a. **9:19** Saramba-rambana la Musa karongga sara'ana parenta Hukum Allah zi bangsa Israel. Sawa'u va ede la Musa wehana ra'a ana capi ro ra'a mbe'e rangga, edempara campona lavo oi, sawa'u va ede karetena zi Kitab Hukum-hukum razi Ruma Hatalla ro zi samenana bangsa Israel kai kanina mpori-mpori hisop ro kere jimba makala tua. **9:20** Wunga karawi salahona ede nggahi la Musa, "Aker a ra'a ma kasahana rasake razi Ruma Hatalla ma pavua zi to'akai va nggomizoho." **9:21** Edempara kai cara ma sama, la Musa karetena ra'a ede rau zi Kema Ruma ro zi samenana tau ra tu'i zi sambeakai. **9:22** Poda romo vatu hukum Taurat, ne'empara samenana au-au zi karaso kai ra'a; ro dosa cuma loa zi kangampu wea nggara wara voho ra'a. **9:23** Kai cara vune edeku barang-barang ma katadana lampa rawi-lampa rawi ma zi saroga, paralu zi karaso. Pala ru'u lampa rawi-lampa rawi ma zi saroga ede zi paralukai koroba ma zo'o ncewi taho. **9:24** Vara Al Masih wati lu'una ze i Vili Raso randawi va manusia, ma cuma katanda kai Vili Raso podakaina. Al Masih lu'u zi saroga kesena; ta aka Sia ake satando Ruma Hatalla ru'u pentikai ndaita. **9:25** Mana'ekai imam-imam Yahudi niki-niki mba'ana lu'u ze i Vili Mawancu raso zi ade Bait Allah kai wa'ana ra'a savua binata. Pala Al Masih wati lu'una zizonggo ra mbeikaina weki-Na mantuwu-ntuwu. **9:26** Vara nggara ndedesi, ede aona Sia wa'ura ntuwu-ntuwu susa ra ncokina ratampu'u aipu kandazi dunia ake. Pala ndazina, ake wakatu jamana cumpukaina ake, Sia maina cuma sakalimpa zimafura karaso dosa kai korobana weki ndai-Na. **9:27** Ruma Hatalla wa'ura katantuna va one manusia sakalimpa madena ro sawa'u va ede zi paresa ncihi ra ncarana va Ruma Hatalla. **9:28** Ndede rau Al Masih sakalimpa razonggo ra mbeina kai koroba zimafura karaso dosa dou mamboto. Sia zimamai wali kazua kalikaina, laina zimakanggori masa'ala dosa, pala zimakasalama dou-dou ma ngena mai-Na.

10:1 Hukum Taurat mbeina gambarana ma wati taroa mavoha lampa rawi-lampa rawi mataho ma zimamai, ro laina gambarana ma sapodakaina razi lampa rawi-lampa rawi ede. Wati lu'ukai va aka hukum ede maloa kasampuruna dou ma mai nempa Ruma Hatalla kai wa'ana zonggo ra mbei, konena saniki mba'ana zonggo ra mbei koroba-koroba ncau-ncau ma sama. **10:2** Paina dou-dou ma nempa Ruma Hatalla ede poda-poda wa'ura karaso razi dosa, sizoho watizu iu ade madosa, ro koroba wati zi zonggo ra mbei wali. **10:3** Pala ndazina koroba-koroba razonggo ra mbei sanikina mba'ana ede taho makawarana dou zi dosa-dosa sizoho, **10:4** vara poda romo ra'a capi ro ra'a mbe'e ranga wati loana fura karaso dosa. **10:5** Vara ndedena aipu wakatu Al Masih lu'una zeu dunia, Sia nggahina zi Ruma Hatalla, "Ita wati ca'umu koroba ro zonggo ra mbei; pala Ita wa'ura sadia weamu sarumbu ziru'u va Mada. **10:6** Ita wati ca'umu zi koroba raka'a atao koroba zi kangampukai dosa. **10:7** Edempara Mada nggahiku, 'Akeru Mada, io Ruma Hatalla! Mada maiku zimakarawi rakane'e-Mu, vune ratunti mavoha weki Mada zi ade Alkitab.' " **10:8** Saramba-rambana nggahi Al Masih, "Ita wati ca'umu koroba ro zonggo ra mbei; Ita wati ca'umu zi koroba binata raka'akai zonggo ra mbei ro zi koroba ru'u kangampukai dosa." Nggahi ndedekai Al Masih, konena sara'a koroba ede razonggo ra mbei watu hukum Taurat. **10:9** Sawa'u va ede nggahi Al Masih, "Akeru Mada, io Ruma Hatalla! Mada maiku zimakarawi kane'e-Mu." Ndazi Ruma Hatalla fura karasona samenanu koroba ma nto'i ede, ro cepekaina koroba Al Masih. **10:10** Ruma Isa Al Masih wa'ura karawina au rakane'ekai va Ruma Hatalla ro zonggo ra mbeina sarumbu-Na kai koroba. Kai zonggo ra mbei ede, rakarawi-Na, cuma sakalimpa ru'u santoi-ntoina, ndaita sara'a zikaraso razi dosa. **10:11** Sanikina imam Yahudi kalampana taki ra putana kai imam sanikina ainaina, ro ntuwu podara sia zonggo ra mbeina koroba-koroba ma sama. Pala koroba-koroba ede wati loana fura karaso wea dosa. **10:12** Pala, Al Masih cuma sakalimpa zonggo ra mbeina koroba ru'u kangampukai dosa, ro koroba ede zikani santoi-ntoina. Sawa'u va zonggo ra mbeina koroba ede, Al Masih doho tasavae wana Ruma Hatalla ro parenta sama-sama lavo Sia. **10:13** Ro ake Al Masih nangenaku sampe Ruma Hatalla ndawina

musu-musu-Na oko zi Sia. **10:14** Ndazikai savua koroba, Al Masih kasampurunana dou-dou ma wa'ura karaso razi dosa. **10:15** Mavoha lampa rawi ede Roh Allah mambei rau nggahi ra eli-Na ru'u ndaita. Roh Allah manggahi, **10:16** " 'Akerasake zi ndawi va Nahu lavo sizoho zi ainaina-ainaina ma kento,' nggahi Ruma, 'Nahu zimatau hukum-hukum Nahu zeide ade sizoho ro matuntina zi ade fiki ra kananu sizoho.' " **10:17** Ruma Hatalla manggahi rau, "Nahu zimanefana dosa-dosa ro iha ra davae sizoho." **10:18** Ndazi, dosa-dosa ro ruku ra rawi madavae ede wa'ura kangampu wea, ndazi wati paralu walina zi zonggo ra mbei koroba ru'u kangampukai dosa. **10:19** Cina ra angi, va madena Ruma Isa ede ndaita ake disara lu'u zeide Vili Mawancu raso. **10:20** Ruma Isa nawa'ura henga savua ncai ma vou ru'u ndaita, edezu ncai ma mbei mori ra woko. Ncai ede kai ncai satampa, edezu sarumbu ndai Ruma Isa. **10:21** Ro ndaita ake tantau savua imam ma zese ra ntasa, ma ntau su'u ra tundu zi Bait Allah. **10:22** Vara ndedena, maira ndaita kazeni weki zi Ruma Hatalla kai ade ma nira ro imbi poda ma tenggo; kai ade rawa'u karaso razi iu weki ncaro, ro kai sarumbu rawa'u karaso kai oi ma asali raso. **10:23** Pavuaku ndaita nenti kacia zi kane'e ramangaku va ndaita, vara Ruma Hatalla loa ziimbikai ro Sia zimambei rasake-Na. **10:24** Ro pavuaku ndaita tio kavae kali cempe angi, loakuzu ndaita loa rundu kali cempe angi ru'u meci ra ca'ukai sama-sama imbi ro makarawi lampa rawi-lampa rawi ma taho. **10:25** Pavuaku ndaita nge'empa kavoro weki sama-sama, ro aina zaju ro nefa vune dou makalai. Ndazi ndai pavuaku ncewi to'a katenggo kali cempe angi, vara ndaita vade va one wati ntoiwalina Ruma zimamai. **10:26** Vara nggara haba ma ncihi razi Ruma Hatalla wa'ura karonggana zi ndaita, pala ndaita karawi ncaumpa dosa kai sangaja, ndazi watizu wara walina koroba ru'u fura karasokai dosa ndaita. **10:27** Savuampa ma wara ru'u ndaita edezu ncao tando lavo pangadila Ruma Hatalla ro afi mbani-Na zimaka'a kampo dou-dou ma ao Sia! **10:28** Dou ma wati to'akai hukum rambei va la Musa, zihukum hade kai wati wara kangampuna, nggara kai rasakasi va zua tolu dou, sia natada ncarana. **10:29** Nawancuku ncewi tanina hukuma zi pavua vavukai zi dou ma tonda-tonda Ana Ruma Hatalla. Dou ede nawi'ikaiku tuna ra vawa ra'a sakekai Ruma Hatalla, edezu madekai Al

Masih ma karasona razi dosa. Sia katuna ra kavawana Roh mambei rahama. **10:30** Ndai tavadeku couku Sia manggahi, "Nahu zimacolana! Nahu zimahukum!" ro ma nggahi, "Ruma zimaparesa ncihi ra ncara ela-Na." **10:31** Nawancuku samangina nggara namavusi ze rima Ruma Hatalla Ma Mori! **10:32** Kawarapu vuneku ka'ada, ana cina ra angi aipu wakatu ma ulu. Aipu wakatu ede, sawa'u va kalea Ruma Hatalla makataroamu, nggomizoho mboto susa ra ncokimu, pala nggomizoho ngge'empa kapodamu ade. **10:33** Wara rau nggomizoho zikatuna ra kavawa ro zikarawikai wati taho zitando dou mamboto. Wara rau nggomizoho vatu susa ra ncoki lavo sizoho rakarawi kai vune ede, **10:34** ro nggomizoho vatu iu ncoki ade dou rabui. Ro wakatu samenana ntau nggomizoho rarampa, nggomizoho matarima ede kai sana ade, vara nggomizoho mavade vara nggomizoho mbuipu wara ntaumu ma ncewi taho, zimataha santoi-ntoina. **10:35** Vara ndedena, aina kompo kananu, vara nggara nggomizoho ngge'empa imbimu, ndazi wara ufa ma na'e ziru'u va ede! **10:36** Nggomizoho paralu sabamu, loakuzu nggomizoho loamu karawi rakane'e Ruma Hatalla ro ade ndedekaina matarimaku au rasake-Na. **10:37** Vara ade Alkitab ratunti, "Cuma samporo to'i walimpa, ndazi Sia ma zimamai ede, zimamai roci; Sia wati zimakanajo-najo maikai-Na. **10:38** Ro ela-Ku ma ncihi zima'imbi ro mori; pala nggara warasi zi ade woha sizoho ma suru, ndazi Nahu wati zimasana zi sizoho." **10:39** Ndai ake laina ela ma suru ro santuda. Pala, ndaita edezu ela ma imbi zi Ruma Hatalla ro rakasalama.

11:1 Ntau imbi aona imbi mapoda-poda zi lampa rawi-lampa rawi zi rakane'eta, ede aona nantau mapasti zi lampa rawi-lampa rawi ma wati zi'eda. **11:2** Vara ntauna imbi, ndazi dou-dou jamana ma'ulu zi sanakai va Ruma Hatalla. **11:3** Vara imbita, ndazi ndai loa ka'ao va one dunia ake rakandazi va nggahi ra eli Ruma Hatalla; ndazi, au raziloa eda, randazi razi au rawati loa zi'eda. **11:4** Vara imbina, ndazi la Habel zonggo ra mbeina zi Ruma Hatalla koroba ma ncewi taho ntewi kaisi koroba la Kain. Vara imbina ede, la Habel tarima va Ruma Hatalla kai dou ma taho, vara tadana va one Ruma Hatalla matarima zonggo ra mbeina. La Habel

nawa'ura made, pala vara imbina ede, ndazi sia mbuipu nuntu ra nggahina sampe ake. **11:5** Vara ntauna imbi, ndazi la Henokh wati madena, malaisi ra hanta ro rawa'a aka Ruma Hatalla. Wati wara kone savua dou marumpasia, vara sia wa'ura hanta va Ruma Hatalla. Ade Alkitab ratunti va one sawatipu va hanta la Henokh, sia kasana weana ade Ruma Hatalla. **11:6** Nggara watisi ntau imbi, wati kone savua dou rau maloa kasana wea ade Ruma Hatalla. Vara dou ma mai zi Ruma Hatalla pavuaku imbina va one Ruma Hatalla wara, ro va one Ruma Hatalla mambei cepena zi dou ma ngupa-Na. **11:7** Vara ntauna imbi, ndazi la Nuh rangoa va Ruma Hatalla mavoha lampa rawi-lampa rawi zimandazi kento, ma wati loa zi eda va sia. La Nuh vatuna nggahi Ruma Hatalla ndazina sia ndawina savua kapa ma sawa'u va ede palasi makasalamana weki ndaina ro iwa ra wekina. Ade ndedekaina dunia zihukum, pala ndai la Nuh vara imbina mapoda nakatadaku va Ruma Hatalla kai dou ma taho. **11:8** Vara imbina, ndazi la Ibrahim vatuna nggahi Ruma Hatalla aipu Ruma Hatalla ouna ro kauna sia lao aka dana ra rasa rasakekai va Ruma Hatalla zi sia. Edempara lao la Ibrahim kai wati vadena tave zi laokaina. **11:9** Kai imbina, la Ibrahim ngge'ena kai dou lai rasa zi dana ra rasa rasakekai va Ruma Hatalla zi sia ede. La Ibrahim ngge'ena ta ede zi ade kema. Ndede rau la Ishak ro la Yakub ma tarima sake ma sama razi Ruma Hatalla. **11:10** Vara la Ibrahim wunga ngena-ngenana kota rania ro zi tu'u va Ruma Hatalla kai dasa ma tenggo. **11:11** Vara imbina, ndazi la Ibrahim loa raka ana razi la Sarah, konena la Ibrahim nawa'ura tua poda, ro ndai la Sarah nambonggi. La Ibrahim na'imbiku va one Ruma Hatalla zimambei rasake-Na. **11:12** Konena la Ibrahim aipu wakatu ede vune dou ma wa'ura made sarumbuna, pala sia mboto rakana londo ra maina, ma mbotona wati wa'u zi reke -- vune mboto ntara ese langi ro sarae zi kengge moti. **11:13** Samenana dou ede ngge'empa imbina sampe madena. Siazoho wati tarimana lampa rawi-lampa rawi rasake va Ruma Hatalla, pala cuma edana ro weha ao sando'ona. Ro kai ede siazoho katadana va one siazoho cuma dou lai rasa ro dou malu'u zi dunia ake. **11:14** Dou ma nggahi ndede natei katada podaku va one siazoho wunga ngupana dana ra rasa zimandazi dana ra rasa siazoho. **11:15** Laina dana ra rasa rawa'u tu'u wi'i va siazoho ede zi

kananu-nanu va sizoho. Vara nggara nandedesi, ndazi nawa'ura mboto wakatu ziru'u sizoho zi dula mbalikaina zi dana ra rasa ede. **11:16** Pala, sizoho sapodakaina nane'eku savua dana ra rasa ma ncewi taho, edezu dana ra rasa aka saroga. Vara ndedena Ruma Hatalla wati majana nggara sizoho pehena Sia Ruma Hatalla sizoho, vara Ruma Hatalla wa'ura sadia weana savua kota ru'u sizoho. **11:17** Vara ntauna imbi rau, ndazi Ibrahim zonggo ra mbeina la Ishak zi koroba aipu sia uji va Ruma Hatalla. Ru'u la Ibrahim, Ruma Hatalla mbeina sake-Na, pala la Ibrahim rela zonggona anana ma savuampa ede. **11:18** Ruma Hatalla wa'ura nggahina zi la Ibrahim, "Kai ncai la Ishak akera nggomi zi rakakaimu londo ra mai rasakekai va Nahu zi nggomi." **11:19** La Ibrahim na'imbi podaku va one Ruma Hatalla nasanggoku kamori mbali la Ishak razi madena -- ndazi, loa zi nggahi, la Ibrahim wa'ura tarima mbalina la Ishak razi madena. **11:20** Vara imbina, ndazi la Ishak sakena bareka-bareka zi la Yakub ro la Esau ru'u mori ra wokona makento. **11:21** Vara imbina, ndazi sawatipu va made la Yakub, sia mbeina barekana zi ana-ana la Yusuf -- kai nentina tuta tikina ro nembana Ruma Hatalla. **11:22** Vara imbina, ndazi la Yusuf -- aipu ne'era made -- nuntuna mavoha losana ela Israel razi Mesir, ro wi'ina nggahi mavoha auku pavua zi karawi ru'u timbana. **11:23** Vara imbina, ndazi dou matua la Musa cilina la Musa tolu wura ntoina sawa'u va ngganakaina. Eda va sizoho va one sia savua ana dou to'i ma ntika, ro sizoho wati dahuna davatuna parenta sangaji. **11:24** Vara imbina, ndazi la Musa sawa'u va na'ena, wati ne'ena pehekai ana va ana rato razi ana sangaji Mesir. **11:25** Sia nancewi ca'upu susa ra ncoki sama-sama lavo ela Ruma Hatalla ntewi kaisi ru'u samporompa iuna sanakai razi mori ma dosa. **11:26** La Musa na'iuku va one zo'o ncewi ntauna co'i ru'u rakakai katuna ra kavawa vara Sangaji Mambei salama rasakekai va Ruma Hatalla ede ntewi kaisi raka samenana ntau rawara dana ra rasa Mesir, vara la Musa nane'e raka ufa zi ainaina makento. **11:27** Vara ntauna imbi, ndazi la Musa tu'u wi'ina Mesir kai dawara iuna dahu zi mbani sangaji. La Musa maju lao raka zi ne'ena vune-vuneta sia wa'ura edana Ruma Hatalla ma wati tada ede. **11:28** Vara ntauna imbi, la Musa kawarana Paskah lavo parentana loakuzu karetena ra'a zi taza ncai uma dou Israel loakuzu

Mala'eka Mataki hade aina hadena ana-ana sasa'e sizozho. **11:29** Vara ntauna imbi, ndazi dou-dou Israel loakaina sapa Moti Kala, vune-vuneta sizozho lampana ese wawo dana ma mango, pala dou-dou Mesir nono va moti ede, wakatu sizozho cobana sapa rau. **11:30** Vara ntauna imbi, dou-dou Israel ndawina tembo-tembo Yerikho ndumba sawa'u va lampa heko va sizozho salama pidu nai. **11:31** Vara ntauna imbi rau, Ndazi la Rahab, dou siwe sunda ede, wati rahade sama-sama lavo dou-dou ma ao Ruma Hatalla; vara sia tarima katahona dou-dou Israel manina. **11:32** Nahu kaloa nuntu ncau-ncau, pala wakatu wati ncihina ru'u nahu. Vara nahu watipu pehe rauku Gideon, Barak, Simson, Yefta, Daud, Samuel, ro nabi-nabi. **11:33** Vara ntauna imbi, ndazi sizozho wa'ura kakoana karaja'an-karaja'an. Sizozho karawina au ma ncihi, ndazina tarima au rasake kai va Ruma Hatalla. Sizozho kapuna asa-asa singa, **11:34** kamadena afi ma heba, wati voha razi tuva va peda. Sizozho mapu, pala nandazi tenggo; sizozho disa poda ade lewa ra laka ndazina kakoaku tentara-tentara bangsa lai rasa. **11:35** Vara ntauna imbi, ndazi dou-dou siwe raka mbalina dou-douna ma wa'ura made. Wara rau ma rela zi kancoki sampe madena, ro natulaku ru'u zi hori kalosa, vara ne'e zi kamori mbali ru'u savua mori ra woko ma ncewi taho. **11:36** Wara rasungge-sungge, zi cambo, raziki kai rante ro ra kalu'u zi ade uma bui. **11:37** Sizozho ratova kai wadu sampe madena, wara radompo kai garagaji, ro rahade kai peda. Sizozho lao rewona kai kanina kani ra lombo razi huri jimba atao huri mbe'e; sizozho ncoki morina, zi voe ro zi kancoki. **11:38** Dunia ake laina hizi ma patu ru'u sizozho. Sizozho nalampa rewo zi so sarae ro zi doro-doro to'i, ro nangge'e zi ade karombo-karombo doro ro ade karombo-karombo dana. **11:39** Nawancuku na'ena ngolu kai raraka va samenana dou ede vara imbi sizozho mapoda! Pala sizozho wati tarima au rasakekai va Ruma Hatalla, **11:40** vara Ruma Hatalla nantau nia ma ncewi taho ru'u ndaita. Nia-Na edezu va one cuma sama-sama lavo ndaimpa, sizozho zimandazi mpuruna.

12:1 Mavoha weki ndaita, zi kompe ra pei ndaita, wara mboto poda sakasi! Vara ndedena, maira ndaita paki samenana ma katani ndaita ro

dosa ma pandako ncau zi ndaita. Ro maira ndaita kai kapoda ade taparalombaku ma wara zitando ndaita. **12:2** Pavuaku tio ra ntanda ndaita cuma zi Ruma Isa mpoampa, vara Siara ma kamori mbali imbi ndaita ro majaga ra sandakana ma'aipu saramba wa'una sampe cumpukaina. Ruma Isa nawa'uku taha susa ra ncoki zi haju salib! Sia wati paresana va one made zi haju salib ede edezu savua lampa rawi zi majakai. Sia cuma kawarana zihikai ade zi iu-Na sawa'u va ede. Ake Sia doho zi savae wana kadera sangaji Ruma Hatalla ro maparenta sama-sama lavo Sia. **12:3** Coba kananupu vuneku ncokina Ruma Isa ncao tando angina lavo dou-dou madosa ma ao-Na kai ndede kapilina ade! Vara ndedena aina kato'i ade ro kompo kananu. **12:4** Vara ade kapodakaimu ade aomu dosa, nggomizoho watipu iumu lewa ra laka sampe pavua mboho kai ra'a. **12:5** Ro aina nefamu zi ngoa ra tei kataho va Ruma Hatalla ake, rambei ziru'umu kai ncai ana-ana-Na: "Ana-Ku, tio kavae poda-podapu ngoa ra tei va Ruma, ro aina kato'imu ade nggara Sia nggahikaina nggomi. **12:6** Vara Ruma navoeku sanikina dou rameci ra ca'u-Na, ro Sia nacamboku sanikina dou ramangaku-Na kai ana-Na." **12:7** Pavuapu nggomizoho tarimamu racambo va Ruma Hatalla kai savua voe razi savua ama. Vara savua wara anana darahukum va amana? **12:8** Nggara nggomizoho wati watu zi hukum vune samenana anana ma kalai ake ede aona nggomizoho laina ana masaha, malaisi ana ma wati saha. **12:9** Ndaita ntau ama zi dunia. Sia teina ndaita, ro ndaita lia ra horomaku sia. Au walipu zi Ama rohani ndai zi saroga, tantu ndaita pavuaku ncewi oko wali zi Sia loakuzu ndaita mori. **12:10** Dou matua ndaita ma zi dunia teina ndaita cuma ade wakatu ma wara hampana, watu au razi'iu va siazoho taho. Pala Ruma Hatalla teina ndaita ru'u tahokai weki ndaita, loakuzu ndaita ndazi raso sama-sama lavo Sia. **12:11** Poda aipu wakatu teina ndaita, hukuma ede wati kasanana ade ndaita, malaisi zi makancoki wea adempa. Pala sawa'u va ede, ru'u ndaita rawa'u tei, hukuma ede kandazina ndaita mori watu kane'e Ruma Hatalla, ro nambeiku iu ade mataho ra ntai zi ndaita. **12:12** Vara ndedena, katenggopu rimamu ma rome ro tatu'umu ma wedu ede! **12:13** Lampa ncaupu zi ncai ma piri, loakuzu ezimu ma mpako ra mpedu ede wati sanggicuna, pala nandazi taho. **12:14** Usahapu mori taho lavo samenana

dou. Usaha raupu ru'u mori raso, ziru'u Ruma mpoampa. Vara wati kone savua dou rau maloa eda Ruma nggara sia watisi morina vune ede. **12:15** Jagapu aina sampe warakaina kone savua dou ma losa ari mai va tahokai ade Ruma Hatalla, loakuzu aina wara ma ndazi vune sa'au-au mawoko mantau racu zi ade weki nggomizoho, ndazina kawontuku susakai ro naka'ihaku mboto dou kai racuna. **12:16** Jagapu loakuzu aina warakaina ma mori sampu ra nggele atao wati kaco'ina lampa rawi-lampa rawi rohani, vune rakarawi va la Esau. Sia landana hakna kai ana sasa'ekaina, cuma ru'u samangko ngaha ra nonompa. **12:17** Nggomizoho mavadeku va one sawa'u va ede la Esau nane'eku raka bareka ede razi amana, pala sia ratula. Vara kone kai nangi rauna sia ngupana ncai ru'u katahokaina ncarana, ncai ru'u ede watizu wara walina. **12:18** Cina ra angi wati mai satandomu au-au vune rasatando va bangsa Israel ntoina. Siazoho ncao tando lavona au-au ma loa zi zama, edezu Doro Sinai lavo afina ma kalea-lea; siazoho ncao tando lavona marindi, susa ra ncoki ro fode; **12:19** siazoho ncao tando lavona eli tarompe, ro eli-eli ma heba. Wakatu dou-dou Israel ringana eli ede, siazoho naraho poda-podana loakuzu eli ede watizu nuntu ra nggahi walina zi siazoho. **12:20** Vara siazoho wati wa'una taha ringa parenta rakarongga va eli ede. Vara eli ede manggahi, "Samenana ma tudu doro ake, wati kavae savua ede binata atao cou-cou wali, pavua zi tova kai wadu sampe madena." **12:21** Aura eda va dou-dou Israel ede wancuku hebana sampe nggahi la Musa, "Nahu kadahu ro vivi!" **12:22** Ndede wali, nggomizoho wa'ura maimu zi Doro To'i Sion ro kota Ruma Hatalla ma mori, edezu Yerusalem ma zi saroga lavo mariwu-riwu mala'ekana. **12:23** Nggomizoho mavatuku savua mbolo ma ndiha -- mbolo weki ana-ana sasa'e Ruma Hatalla, ma ngara-ngarana mawara zi ade saroga. Nggomizoho mai ncao tando angi lavo Ruma Hatalla Ma paresa ncihi ra ncara samenana manusia. Nggomizoho masatando angi lavo roh-roh dou-dou mataho, rawa'u kandazi kai sampuruna. **12:24** Nggomizoho mai satandomu Ruma Isa, Ncai ru'u rasakekai ma vou ede; nggomizoho mancao tando lavo ra'a rawete kai ma nentina lampa rawi-lampa rawi ma zo'o ncewi taho ntewi kaisi ranenti va ra'a la Habel. **12:25** Vara ndedena, aina kabare aina sampe nggomizoho wati ne'emu

ringa ra kade'e Sia ma nuntu ra nggahi ede. Siazoho ma wati ne'e ringa ra kade'e Sia ma mai zi dunia ro makarongga haba razi Ruma Hatalla, wati loana rai peso weki. Au walipu ndaita ake ma ringa ra kade'e Sia ma nuntu razi saroga! Nggara ndaita wati ne'eta ringa ra kade'e Sia, vuneku loana ndai salama! **12:26** Aipu wakatu ede eli-Na makangango dunia. Pala ake Sia masake, "Sakali wali, Nahu zimakangangona laina dana mpoa pala langi rau." **12:27** Nggahi ra eli "sakali wali" naturu teiku va one sara'a dunia rawa'u kandazi zi kinda ro zi paki, loakuzu ma ngge'e cuma ma wati loa kangginda. **12:28** Vara ndedena, pavuaku ndaita marenta tarima kasi zi Ruma Hatalla, vara ndaita tarimata razi Sia savua Karaja'an ma wati loa kangginda. Pavuaku ndai renta tarima kasi lavo do'a ra sambea zi Ruma Hatalla kai horoma ro dahu, vatu cara rakane'ekai va ndai Sia. **12:29** Vara Ruma Hatalla ndaita vune afi ma kampangina.

13:1 Pavuapu nggomizoho ngge'empa meci ra ca'umu savua lavo savua dou kai dou-dou ela Al Masih ma sa'e ra ari. **13:2** Aina hau ademu tarima ao zi umamu dou-dou ma watipu pata va nggomizoho. Vara kai karawi ndedemu, parana dou, kai wati vae adena, wa'ura tarima aona mala'eka zi umana. **13:3** Kawarapu dou-dou ma ade uma bui, vune-vuneta nggomizoho wara zi ade uma bui sama-sama lavo siazoho. Ro dou-dou rakarawikai savera ne'e, pavuapu nggomizoho kawaramu zi siazoho vune-vuneta nggomizoho rau rakarawi vune ede. **13:4** Samenana dou pavuaku tei katadana ruku ra rawi mahoroma zi nika, vara ndedena rahi ra wei to'a savua zi savua dou. Dou masampu ra nggele ro dou majina zimahukum va Ruma Hatalla. **13:5** Ai to'ina morimu zi kuasakai va na'e ade zi piti, pala nggomizoho pavuapu ncihi ade kai au ramawara zi nggomizoho. Vara Ruma Hatalla wa'ura nggahina, "Nahu wati zimaco'o atao zimatu'u wi'i nggomi." **13:6** Vara ndedena ndaita disa nggahi, "Ruma edezu Mabantuku, nahu wati dahuku. Au zi loa karawi va manusia zi nahu?" **13:7** Aina nefamu zi dou mana'ekaimu marakaronggana ranggahi Ruma Hatalla zi nggomizoho. Tio kavaepu vuneku siazoho morina ro vuneku siazoho madena, ro contokaipu imbi siazoho. **13:8** Ruma Isa Al Masih ngge'empa samana, nataho ntoina, ake, ro sampe santoi-ntoina. **13:9**

Aina kade'emu samenana pahu ngoa ra tei malai-lai pahu makasantuda nggomizoho. Ade ndaita pavua zi katenggo va tahokai ade Ruma Hatalla, edeku ma taho; aina va atora-atora mavoha ngaha ra nono. Dou-dou ma ntoina mato'akai atora-atora ede wati rakana onena. **13:10** Ndaita ntau savua mezeba ru'u zonggo ra mbei kai koroba zi Ruma Hatalla. Ro imam-imam ma karawi wea zi ade Kema Ruma, wati ntauna hak ngaha koroba ma wara ese wawo mezeba ede. **13:11** Ra'a binata razonggo ra mbei kai koroba ru'u kangampukai dosa, zi wa'a va mana'ekai imam-imam zei Vili Mawancu raso, pala timba binata ede zi ka'a ari mai va kema. **13:12** Vara ndede rauna Ruma Isa madena ari mai va taza ncai na'e kota ziru'u karasokai ela-Na razi dosa kai ra'a ndai-Na. **13:13** Vara ndedena, maira ndai talao zi Sia ari mai va hizi kema ro vatu katuna ra kavawa sama-sama lavo Sia. **13:14** Vara zi dunia wati wara hizi ngge'ekai ma ederahizi zi ru'u va ndaita; ndaita ngupa hizi ngge'ekai zimamai kento. **13:15** Vara ndedena, kai ncai Ruma Isa, pavuaku ndai roi ra wadi ncau-ncau Ruma Hatalla; ede tandana koroba syuku ndaita ru'u-Na, razonggo ra mbei va ndaita kai renta va wi'i ru'u kazese ra kantasakai ngara-Na. **13:16** Aina nefa karawi mataho ro cua bantu angi, vara akera koroba-koroba ma kasana wea ade Ruma Hatalla. **13:17** Vatupu parenta dou-dou mana'ekaimu, ro okopu zi sizoho. Vara sizoho natio kavae ncauku sarumbu ra nawamu, ro sizoho pavuaku su'u ra tunduna zi Ruma Hatalla. Nggara nggomizoho to'akaimu zi sizoho, sizoho naloa karawi kai sana ade; nggara watisi, ndazi sizoho zimakarawi kai ncoki ade, ro ede wati kalabana nggomizoho. **13:18** Do'a ncau-ncaupu ru'u nami. Nami ma'imbi poda ade mpida nami raso, vara ade samenana lampa rawi nami ne'e ncau karawi au ma ncihi. **13:19** Nahu maraho poda-poda, loakuzu nggomizoho do'a weamu nahu loakuzu Ruma Hatalla wa'a rocina nahu loa mbali zi nggomizoho. **13:20** Ruma Hatalla wa'ura kamori mbalina Ruma ndaita Isa razi madekaina. Vara madekai-Na ede Sia ake ndazi Ompu jimba ma zese ra ntasa ru'u ndaita, edezu jimba-jimba-Na. Madekai-Na ede rau makasahana rasake ma ederahizi randawi va Ruma Hatalla lavo ndaita. **13:21** Raho-raho to'impa Ruma Hatalla fu'u va taho ra ntai ede kavinina nggomizoho kai samenana ma taho raparalu va nggomizoho ru'u

karawikaimu kane'e-Na. Raho-raho to'impa kai ncai Ruma Isa Al Masih, Ruma Hatalla karawina ze ndaita, au razi kane'e-Na. Pavuapu Al Masih zi roi ra wadi santoi-ntoina! Amin. **13:22** Raho va nahu loakuzu nggomizoho tio kavaemu ngoa ra tei-ngoia ra tei kataho va nahu ake kai saba, vara sura nahu ake wati ipi zondona. **13:23** Pavuapu vade va nggomizoho va one cina ndaita la Timotius wa'ura hori kalosa razi uma bui. Nggara sia wa'ura maina zi hizi nahu ake, nahu zimawa'ana wakatu mai lamba va nahu nggomizoho peade. **13:24** Karonggapu salam nami zi samenana dou mana'ekaimu ro zi samenana ela Ruma Hatalla. Tarima raupu salam razi cina ra angita zi Italia. **13:25** Raho-raho to'impa Ruma mbeina bareka nggomizoho sara'ana.

Yakobus

1:1 Cina ra angi ela Ruma Hatalla samenana ma wara zi sara'a dunia! Salam razi nahu, Yakub ada Ruma Hatalla ro ada Ruma Isa Al Masih. **1:2** Cina ra angi! Nggara ma'iusi va nggomizoho mboto pahu coba'ana, pavua rocipu nggomizoho iumu laba. **1:3** Vara nggomizoho mavadeku, va one nggara nggomizoho ngge'empa imbimu zi Ruma wakatu iumu coba'ana zimandazi edezu nggomizoho mandazi lembo ade. **1:4** Jagapu loakuzu lembo ademu ede zi mawara ntuwu sampe nggomizoho ndazi poda-poda sampuruna ro wati wara madancihimu zi ade sara'a lampa rawi. **1:5** Nggara warasi zi ade wekimu ma kura loa timba ra lemba, pavuaku sia rahona zi Ruma Hatalla, ndazi Ruma Hatalla zimambeina timba ra lemba zi sia; vara zi sanikina dou, Ruma Hatalla zi mambeina kai ncera ra mbura ade lavo kai iu kasi ade. **1:6** Pala dou ma raho, pavuaku imbina; sia wati loana mbali mbua adena. Vara dou ma mbali mbua adena edezu vune balumba zi moti ra'ewu rero va angi. **1:7-8** Dou vune ede wati midi kananuna; sia wati loana weha nggahi ra eli cumpukai zi ade sara'ana au-au rakarawina. Vara ndedena ai rauna sia ne'ena raka au-au zi Ruma. **1:9** Dou ela Al Masih ma ncoki mori pavuaku neo adena nggara kazese va Ruma Hatalla. **1:10** Ro dou ela Al Masih ma ntau ra wara pavuaku neo ade rauna, nggara ka'awasi va Ruma Hatalla. Vara dou mantau ra wara zimambora vune wunta mpori. **1:11** Wakatu wontu liro lavo panana makancere, ndazi mpori ede zimandazi male ndazina horora wuntana ro mbora rau ntikana. Ndede rauku lavo dou ma ntau ra wara; sia zimaleli wakatu sia kalampana usaha. **1:12** Taho ra ntikara ziru'u va dou ma lembo ade wakatu sia iuna coba'a. Vara sawa'u va sia wa'una taha zi ade coba'ana ede, sia zimatarima ufana, ede mori ra woko rasake va Ruma Hatalla zi dou-dou mameci ra ca'u Ruma Hatalla. **1:13** Dou nggara navohasi va goda'ana va one coba'a vune pahu ede aina nggahi va sia, "Goda'ana ake ramaina ta Ruma Hatalla," vara Ruma Hatalla wati loa zigoda va ma'iha ro madavae, ro wati goda rauna kone savua dou rau. **1:14** Pala dou ravoha va goda nggara nahintisi ro nazikiku vara ne'e ndaina ma'iha ra madavae. **1:15** Edempara, nggara rane'ena ma iha ede zi vatusi, ede maikaina dosa; ro

nggara dosa ede wa'ura ntasa, ndazikaina edezu made. **1:16** Ai to'ina nggomizoho hina va tipu, cina ra angi meci va nahu! **1:17** Sanikina rambei ma taho lavo hadia ma mpuruna ramaina ta saroga, rakalondo va Ruma Hatalla, Makandazina samenana ma taroa zi langi. Siara Ruma Hatalla mawati runka weki, ro wati makamaina rindi au-au rau. **1:18** Kai vara ne'e ndai-Na, Sia kandazina ndaita ana-ana-Na kai ncai nggahi ra eli-Na ma poda. Sia karawikaina ede loakuzu ndaita raka hizi ma taho poda zi ade mahluk rakandazi-Na. **1:19** Ringa ra kade'e katahopu ake, Cina ra angi meci va nahu! Sanikina dou pavuaku ringa rocina, pala aho zimanuntu ro aho zimambani. **1:20** Dou ma ca'u mbani wati loana karawi ma taho, ma kasana ade Ruma Hatalla. **1:21** Vara ndedena, pakipu sanikina rawi ranginakai ma sampu ra nggele ro madavae. Weha aopu kai ade mataho nggahi ra eli rangguza va Ruma Hatalla zi'ademu, vara nggahi ra eli ede mantau tenggo ra wale zimakasalamana nggomizoho. **1:22** Pavuapu karawi va nggomizoho au ranggahi va Ruma Hatalla, aina ringa mpoamu, ndazina ade ndedekaina nggomizoho matipu weki ndaimu. **1:23** Dou ma ringa ra kade'e nggahi ra eli Ruma Hatalla, pala wati karawina edezu vune dou ma wunga eda pahu ndaina masapodakaina zi tando saninu. **1:24** Sawa'u va tio kavae-vae va sia, sia laona ro nefa lalona vuneku, pahuna ede. **1:25** Hukum Allah nasampuruna ro ntau tenggo ra wale zi hori kalosakaina manusia. Ro dou ma paresa kavae ro matio kavae-vae ro makarawi hukum-hukum ede, ro laina ringa ra kade'e mpoana edempara nefana, dou ede zi mbei bareka va Ruma Hatalla zi ade sanikina lampa rawi rakarawina. **1:26** Nggara warasi dou ma iu wekina kai dou ma to'a zi agama, pala sia wati jagana rerana, ndazi sia natipuku weki ndaina; sambeana wati wara onena. **1:27** To'a zi agama ma raso ro masapodakaina rantanda va Ruma Hatalla Ama ndaita edezu: mabantu zambe-zambe to'i makasi pahu ro dou-dou siwe mbaru mboha ma susa ra ncoki, ro majaga weki ndaina loakuzu aina ka'iha va dunia ake.

2:1 Cina ra angiku! Kai dou ma imbi zi Ruma Isa Al Masih, Ruma Wancu Zese Ra Ntasa, aina nggomizoho kalai-laimu dou kai dasa lampa rawi ma tada. **2:2** Vara warasi dou ma ntau ra wara ma kani sinci masa ro ma kani

ra lombo ma ntika maina zi kavorokaimu, edempara mai rauja savua dou ma ncoki mori ma kani ra lombo ma ncipa-ncipa, **2:3** ndazi nggomizoho ma ncewi lia ra horomaku zi dou ma kani ra lombo ma ntika ede. Nggahi va nggomizoho zi sia, "Tasantaveta Ita doho zi kadera ma ipi taho ake." Pala zi dou ma ncoki mori nggahi va nggomizoho, "Kizipu ta aka," atao "Dohopu ta awa." **2:4** Kai rawimu vune ede, nggomizoho kalai-laimu ziwoha sasamu manusia ro nilaimu dou kai fiki ra kananumu ma davae. **2:5** Kawarapu, cina ra angi zi meci ra ca'u va nahu! Dou ma ncoki mori zi dunia ake, zikazale va Ruma Hatalla zimandazi dou ma ntau ra wara zi ade imbina. Dou-dou ede zimandazi anggota ela Karaja'an Allah vune rasake va Ruma Hatalla zi dou ma meci ra ca'u-Na. **2:6** Pala nggomizoho ma naha katuna ra kavawaku dou ma ncoki mori, sapodakaina dou ma ntau ra waraku ma tonda-tondana nggomizoho ro ma randana nggomizoho lao aka pengadilana! **2:7** Siazoho ma katuna ra kavawa ngara ma taho ratarima va nggomizoho zi Ruma Hatalla! **2:8** Nggomizoho karawimu ma ncihi, nggara kalampasi va nggomizoho hukum Karaja'an ma wara zi ade ayat Alkitab ake, "Meci ra ca'upu cina ra angimu vune nggomizoho meci ra ca'umu weki ndaimu." **2:9** Pala nggara kalai-laisi va nggomizoho dou kai dasa lampa rawi ma tada, nggomizoho karawimu dosa, ro hukum Allah ma nggahi va one nggomizoho edezu ma sapanu hukum. **2:10** Dou ma sapa savua ade hukum Allah, aona nasapa sara'aku. **2:11** Vara Sia ma nggahi, "Aina karawimu jina," Sia rau ma nggahi, "Aina hade dou." Ndazi, nggara watisi karawi va nggomizoho jina, pala hademu dou, ndazi nggomizoho edezu dou ma sapa hukum rau. **2:12** Nuntu ra nggahipu ro karawipu kai dou zimaparesa ncihi ra ncara vatu hukum Allah ma hori kalosa manusia. **2:13** Vara Ruma Hatalla wati zimateina kasi ade zi dou ma wati vade kasi ade zi cina ra angi. Pala kasi ade nancewi tenggo ntwi kaisi lavo hukumana. **2:14** Cina ra angi! Auku onena dou ma nggahi, "Nahu dou ma imbi", nggara watisi sia katadana kai ruku ra rawina? Savua loaku imbi vune ede ma kasalamana? **2:15** Misakai savua dou cinata ma paralu kani ra lombo ro wati ntauna zi ngaha ra nono ma ncihi zi ru'u sanai-nai. **2:16** Auku onena nggahi va nggomizoho zi sia, "Lao taho-tahora zi ncai, kanira kani ra lombo marana ro ngahara ngaha ra nono

ma caru!" -- nggara watisi mbei va nggomizoho zi sia au zi paralu va sia zi morikaina? **2:17** Ndede walija imbi, nggara watisi katada kai ruku ra rawi, ndazi imbi ede wati wara onena. **2:18** Kombisi wara ma nggahi, "Wara dou ma wi'i weki zi imbina ro waraja ma wi'i weki zi ruku ra rawina." Nahu zamacambena, "Tateipu zi nahu vuneku dou loana ntau imbi kai wati kalampana ro nahu zimatei katadana kai ruku ra rawi va one nahu kantau imbi." **2:19** Nggomizoho ma imbiku va one Ruma Hatalla savuampa. Roh-roh seta rau na'imbiku ro siazoho navivi va dahuna! **2:20** Nggomizoho ma sampula poda! savua paralu zimbei bukuti zi nggomizoho va one wati wara onena ntau imbi watisi kalampa imbi ede? **2:21** Tiompa la Ibrahim wa'i ra waro ndaita. Sia tarima ao kataho va Ruma Hatalla vara ruku ra rawina, edezu wakatu sia zonggo ra mbeina la Ishak, anana, zi Ruma Hatalla ese wawo mezeba. **2:22** Ta ake nataroa poda va one imbi pavuaku zikatada kai ruku ra rawi loakuzu ndazi sampuruna. **2:23** Kai ndedena, vune ranggahi va ayat Alkitab ake, "Ibrahim imbina zi Ruma Hatalla, ro Ruma katadana la Ibrahim ma ncihi ro raso zi ntanda va Ruma Hatalla." Ibrahim zipehekai, "Soba Ruma Hatalla". **2:24** Ake natada podara, va dou ratarima kataho va Ruma Hatalla vara au rakarawi va dou ede, ro laina vara imbi mpoana. **2:25** Tio raupu zi la Rahab, dou siwe ma sunda ede. Sia tarima ao kataho va Ruma Hatalla vara ruku ra rawina, edezu wakatu sia tarima aona zi ade umana dou-dou Israel ma nina musu ro ma bantu siazoho lao rai kai ncai ma kalai. **2:26** Vune sarumbukai wati wara nawa edezu sarumbu ma made, ndede rau lavo imbi watisi kalampa edezu imbi ma made.

3:1 Cina ra angi! Aina ipi mboto zi ade wekimu ma ne'e ndazi guru. Nggomizoho ma vadeku ndai ma ndazi guru zivavu kai hukuma ma ncewi tani ntewi kaisi dou ma kalai. **3:2** Ndai sara'ana ntuwu karawita, rawi ma ncara. Pala dou ma wati parana karawi ma ncara kai nggahi ra elina, sia dou ma sampuruna ma loa kuasakai sara'a sarumbuna. **3:3** Nggara tausi va ndai rante zi asa jara loakuzu sia vatuna rakane'e va ndai, ndazi ndai loa kantiri jara ede. **3:4** Weha raupu kapa zi conto. Konena kapa edezu barang ma na'e ro wa'a va angi ma na'e, pala sia ede nakantiriku va kamudi ma ipi

to'i, watu rakane'e va dou ma wa'ana. **3:5** Ndede rau lavo rera ndaita; konena rera ndaita ede to'i, pala sia naloaku kasombo weki ma voha lampa rawi ma na'e-na'e. Kananupu na'ipiku na'e ra lembona wuva naloaku ka'a va afi ma to'i poda! **3:6** Rera sama vune afi. Zi sarumbu ndaita, sia ma ndazi fu'una rawi ma iha ra madavae ma kariuna ruku ra rawi ma ihana zi samenana sarumbu ndai. Kai afi ma ramai razi anaraka sia nakampangiku samenana mori ra woko ndaita. **3:7** Sara'a pahu binata ma nggange, nasi, binata ma rama ro uta loaku zikamau, ro wa'u raura kamau va manusia. **3:8** Pala rera manusia wati wa'u zikamau kone va savua dou rau. Rera ede nadavae ro wati wa'u zi kuasakai va dou; vini va racu zi madekai. **3:9** Ndai kanita zimarenta tarima kasi zi Ruma ro Ama ndaita, pala zimasumpana kai ma iha zi sasama manusia, ra wa'u kandazi watu pahu Ruma Hatalla. **3:10** Zi asa ma sama losa nggahi ra eli tarima kasi ro nggahi ra eli ma sumpa ka'iha. Sapodakaina laina ndede! **3:11** Savua wara mada oi ma wontukai va oi cava ro oi ma pa'i zi mada oi ma sama? **3:12** Fu'u ara, cina ra angiku, wati loana mbua wua zaitun, ro fu'u anggo wati loana mbua wua ara. Mada oi ma ndanga wati loa rauna kalosa oi ma cava. **3:13** Nggara warasi dou ma loa timba ra lemba, ro ma ntau ade ma taho zi wohamu, pavuaku sia katadana kai mori ma taho ro kai karawina lampa rawi ma taho, ma vatukai ka'awa weki ro loa timba ra lemba. **3:14** Pala nggomizoho nggara ma wu'usi iha ademu, ro ma ka'ese mai weki ndaimu, aina kabanggakaimu timba ra lemba ede vara ndedena nggomizoho marungkaku haba ma ncihi razi Ruma Hatalla ndazi lai. **3:15** Timba ra lemba vune ede wati ramaina ta saroga. Sia ramaina ta dunia, razi nawasu manusia, ro razi seta! **3:16** Tave warakai wu'u ro tabe'a ma kapenti weki ndai, ta ede rau wara ngango ra ngora ro sara'a pahu ruku ra rawi ma davae. **3:17** Pala dou ma ntau timba ra lemba ma ramai ese mai, siaku ma saramba-ramba podakaina ma raso, edempara naca'u tahokai angi, kambera, ro navatu nggahi. Sia vinikai va kasi ade ro nakamaiku ruku ra rawi ma taho. Sia wati kalai-laina dou ro wati ca'una coro-coro. **3:18** Poda taho ade edezu hasi razi zeidame rapari va dou ma meci ra ca'u dame!

4:1 Ratave maikaina sara'a ncao ro cence ncihi zi ade weki nggomizoho?

Savua laina ede razi ne'emu ma lewa ncau zi ade sarumbumu zi rakakaimu zihi ade dunia! **4:2** Nggomizoho ma ne'e, pala wati rakamu, ndazi nggomizoho ne'ekaimu hade dou! Nggomizoho kapodakai ademu, pala wati wa'umu raka au rangupamu, ndazi nggomizoho cence ncihi ro ncaomu. Nggomizoho wati rakamu au-au, vara nggomizoho wati rahomu zi Ruma Hatalla. **4:3** Ro nggara wa'ura raho va nggomizoho, nggomizoho ngge'empa wati rakamu, va makasu rahomu ncara; au raraho va nggomizoho edezu ziru'u neokai ade ndai kesemu. **4:4** Nggomizoho edezu dou ma wati to'a! Savua vade va nggomizoho va one ma kasobasi angi lavo dunia, ndazi nggomizoho zimandazi musu Ruma Hatalla? Ndazi cou-cou ma ne'e ndazi soba angi lavo dunia ake, sia kandazina weki ndaina musu Ruma Hatalla. **4:5** Aina kacaimu va one Alkitab wati ntauna alasa ma nggahi, "Zi ade sarumbu ndai, Ruma Hatalla tohona Roh ma tera ne'ena." **4:6** Konena ndede, Rahama Ruma Hatalla rambei zi ndai nancewi tenggo ntewi kaisi rakane'e roh ndai ede. Vara ndedena zi ade Alkitab ratunti rau, "Ruma Hatalla wati ca'una zi dou ma sombo, pala ndede walija Sia nameci ra ca'uku zi dou ma ka'awa weki." **4:7** Vara ndedena, okopu zi Ruma Hatalla ro aopu zi Ibilis, ndazi Ibilis nasuru zi nggomizoho. **4:8** Zeni lavopu Ruma Hatalla, ro Ruma Hatalla rau namai rakaku nggomizoho. Karasopu rimamu, nggomizoho ma wa'ura dosa! Ro karaso raupu ademu nggomizoho ma ncangga ade. **4:9** Pavuapu nggomizoho poda-poda sinci ademu ro nangi ro zuru zala; pavuapu harimu ndazi nangi ro neo ademu ndazi susa ade! **4:10** Pavuapu nggomizoho ka'awa weki zi tando Ruma ndazi Ruma zimakazese nggomizoho. **4:11** Cina ra angi aina cua-cua nuntu ka'iha angi atao cua-cua kancaramu angi. Dou ma nuntu ka'iha angi atao ma kancara angi ma sama-sama ela Al Masih, sia nakatuna ra kavawaku ro nakancaraku hukum Allah. Ro nggomizoho nggara ma kancarasi hukum Allah, ede aona nggomizoho wati vatumu hukum-hukum ede, malaisi ma ndazi hakimna. **4:12** Sapodakaina savua mpoampa ma ntau hak ma mbei hukum zi manusia ro ma paresa ncihi ra ncara manusia. Edezu Ruma Hatalla ma ntau kuasa kasalama ro ma kaleli. Ndazi cousi nggomizoho, ndazina ne'emu kancara zi sasamamu manusia? **4:13** Cina ra angi ma nggahi, "Ainaina ake atao naisi nami zimalao aka kota hanu ro

ngge'e ta aka samba'a ntoina zi dagakaimu ro zi ngupakaimu piti," -- ringa ra kade'epu ngoa ra tei kataho va nahu ake. **4:14** Au zimandazi zi ade mori ra wokomu naisi, ndai nggomizoho rau wati zimavadena! Nggomizoho vune ovu zi masamporompa zi'edamu, edempara mborana. **4:15** Pavuapu nggomizoho nggahi ndakemu, "Nggara kausi va Ruma, nami zimamori ro ma karawi ake atao ede." **4:16** Pala ake nggomizoho ma sombo ro ma ca'u sala'i nuntu ra nggahi. Samenana nuntu ra nggahi rasala'i vune ede ncara. **4:17** Vara ndedena, dou ma vade au ma taho zi pavua karawina, pala wati karawina, dou ede nadosa.

5:1 Cina ra angi, dou-dou mantau ra wara! Ringa ra kade'epu zi ngoa ra tei kataho va nahu. Pavuapu nggomizoho nangimu ro zuru zala vara nggomizoho zima'iu susa ra ncoki poda! **5:2** Ntau ra waramu wa'ura mbai. Kani ra lombomu wa'ura ngaha va ane. **5:3** Masa ro salakamu wa'ura vontu va roka; rokana zimandazi sakasi zima'ao nggomizoho ro zimangaha kampoi sarumbumu vune afi. Nggomizoho wa'ura untu wi'imu ntau ra wara zi jamana ma ne'era nggori. **5:4** Nggomizoho wati colamu ufa dou-dou ma karawi zi omamu. Ake ringapu weta sizoho! Dou-dou ma kavoro hasi omamu, ma kanggica raho bantu ro kanggica sizoho wa'ura rongga zi fiko Ruma Hatalla, Ruma ma wancu na'e kuasa. **5:5** Nggomizoho wa'ura mori heba ipi ro iumu caru iu zi dunia ake. Nggomizoho vune-vuneta wunga kampore sarumbu weki ndaimu zi ru'u ainaina sambelekai. **5:6** Nggomizoho mahukum ro hademu dou-dou ma wati wara ncarana, ro sizoho wati aona nggomizoho. **5:7** Vara ndedena, sabapu cina ra angiku, sampe maikai Ruma. Tiopu vuneku sabana dou ma kanggihi ma ngena sampe danana mbeina hasi ma ntau co'i zi sia. Kai saba sia ngenana ura oru horo ro'o haju ro ura oru vunga. **5:8** Pavuapu nggomizoho lembo ade raumu ro kana'epu ade vara ai naina maikai Ruma wa'ura zeni. **5:9** Aina bada reze ro cua-cua kancara angi, loakuzu nggomizoho wati hukum va Ruma Hatalla. Kawarapu! Hakim wa'ura zeni, sadia ne'e mai. **5:10** Cina ra angi, kawarapu nabi-nabi ma nuntu ra nggahi kai ngara Ruma. Sizoho nasaba ro lembo adena taha susa ra ncoki. Ndazi tiopu sizoho zi contomu. **5:11** Sizoho zipehekai taho ra ntika vara

siazoho lembo adena. Nggomizoho wa'ura ringamu ma voha saba la Ayub, ro nggomizoho vade rau, vuneku Ruma zi cumpukaina ma mbei bareka sia. Vara Ruma nawancuku kasi adena ro taho ade. **5:12** Ma penti poda, edezu: Aina sumpa, nataho kai ngara langi, ro kai ngara dana, atao kai ngara au-au rau. Nggahimpa "Io" nggara makasumu io, ro "wati" nggara makasumu wati; loakuzu nggomizoho aina vavukai hukum va Ruma Hatalla. **5:13** Nggara warasi zi ade weki nggomizoho ma wunga susa, pavuaku sia do'ana. Nggara warasi ma neo ade, pavuaku sia rawa roi ra wadina Ruma Hatalla. **5:14** Nggara warasi ma supu, pavuaku sia ouna dou-dou mana'ekai ela Ruma. Ro pavuaku dou-dou mana'ekai ela Ruma ede do'a weana dou ma supu ede ro borekaina mina kai ngara Ruma. **5:15** Nggara do'a sizoho karonggasi kai imbi poda, Ruma zimakatahona dou ma supu ede, ro nakangampu weaku dosa-dosa ra wa'u karawina. **5:16** Vara ndedena, pavuaku nggomizoho cua-cua mangaku rawi ncara ro cua-cua do'a kali cempe angi, loakuzu nggomizoho kataho wea supumu. Do'a dou ma watu rakane'e Ruma Hatalla, nantau kuasa ma na'e. **5:17** Elia sama-sama manusia vune ndaita. Sia do'a kapodana ade vavaina vua ura, ndazi ura rau wati londona santoi tolu mba'a ini wura. **5:18** Sawa'u va ede sia sambea walina, edempara langi kalondona ura ndazi dana mbeina hasi rau. **5:19** Cina ra angiku! Nggara warasi zi ade weki nggomizoho dou ma wati watu ngoa ra tei Ruma Hatalla wali, edempara dou ma kalai kandazina dou ede mbali zi Ruma Hatalla, **5:20** kawarapu ayat ake: Dou ma kandazina dou ma wunga karawi dosa, mbali razi ncai ma ncara, dou ede nakasalamaku nawa dou ma dosa ede razi made ro nakandaziku mboto dosa zi kangampu wea.

1 Petrus

1:1-2 Cina ra angi ela rakazale va Ruma Hatalla, ma ngge'e zi dana ra rasa dou zi Pontus, Galatia, Kapadokia, Asia, ro Bitinia! Nahu, Petrus, rasu Ruma Isa Al Masih, mapamao raho-raho to'impa Ruma Hatalla mbeina bareka ro taho ra ntai zi nggomizoho kai maremba-remba. Nggomizoho rakazale zimandazi ela Ruma Hatalla vune rania Ruma Hatalla Ama ndaita. Ro Roh Allah wa'ura kandazina nggomizoho ela ma raso, ziru'u Ruma Hatalla mpoampa, loakuzu nggomizoho to'amu zi Ruma Isa Al Masih ro zikaraso va ra'a-Na. **1:3** Maira ndaita syuku zi Ruma Hatalla, Ama Ruma ndai Isa Al Masih! Vara rahama-Na ede, vara ndedena Sia mbeina zi ndaita mori ma vou, kai kamori mbalina Ruma Isa Al Masih razi madena. Ake mbeina ndaita ne'emu ma tenggo poda. **1:4** Zine'e va ndai loakuzu ntau bareka-bareka rasadia va Ruma Hatalla ziru'u va ela-Na, edezu bareka-bareka rawi'i-Na zi saroga, ndazina wati loa zima'iha, atao mandazi mbai atao donto. **1:5** Sara'ana ede edezu ziru'umu, vara nggomizoho imbi zi Ruma Hatalla. Ndazi nggomizoho zijaga kai kuasa Ruma Hatalla loakuzu nggomizoho tarimamu mori masalama ma wa'ura sadia zikatada wakatu cumpukai jamana peade. **1:6** Vara ndedena pavuapu nggomizoho kaneo ademu, konena ake zi ru'u samporo wakatu nggomizoho pavua ndazi ncoki ademu vara nggomizoho iumu mboto pahu coba'ana. **1:7** Zine'ena edezu zi bukutikai savua nggomizoho poda-poda imbimu zi Ruma atao wati. Masa ma loa iha rau, zi'uji kai afi. Imbi nggomizoho edezu nancewi ntauna co'i ntewi kaisi masa, ndazi pavuaku zi'uji rau loakuzu ndazi tenggo. Ro kai ndedena nggomizoho ziroi lavo zilia ra horoma ro zikazese ra kantasa zi ainaina mai mbali kai Ruma Isa Al Masih. **1:8** Nggomizoho mameci ra ca'u-Na, konena wakatu ntoina nggomizoho wati edamu Sia. Ro nggomizoho imbimu zi Sia konena wakatu ake nggomizoho wati edamu Sia. Vara ndedena nggomizoho neo ademu, ro iumu sana ade ma ipi poda ro wati loa zi nggahi wali. **1:9** Vara zi ne'e va imbimu wa'u raka, edezu kasalamakai sarumbu ra nawamu. **1:10** Kasalama akeku ratio kavae ro paresa va nabi-nabi, ro sizoho makaronggana ranggahi va Ruma mavoha bareka rambei va Ruma Hatalla

zi nggomizoho. **1:11** Siazoho tio kavaena vuneku ro vune aiku lampa rawi ede ndazikaina, zi ne'e va Roh Al Masih ma wara zi ade sarumbu siazoho. Wakatu ede Roh-Na mangoana zi siazoho mavoha susa ra ncoki-susa ra ncoki zipavua iu va Al Masih ro mavoha Zese ra ntasa-Na ma vatuna sawa'u va ede. **1:12** Zi nabi-nabi ede Ruma Hatalla mangoa va one au rakarawi va siazoho laina ziru'u paralu va siazoho, malaisi zi paralu ndaimu; edezu lampa rawi-lampa rawi raringa kavae va nggomizoho wakatu ake razi dou-dou mangoa ra kahaba Haba Mataho mavoha Ruma Isa Al Masih. Siazoho karonggana lampa rawi-lampa rawi ede zi nggomizoho kai kuasa Roh Allah ranggadu-Na razi saroga. Kone mala'eka-mala'eka nane'e rauku vade haba rangoa ra kahaba va siazoho ede. **1:13** Vara ndedena, pavuapu nggomizoho sadia ncau. Aina kabare ro ngena kapodapu zi bareka zimbeina zi nggomizoho wakatu Ruma Isa Al Masih maina peade. **1:14** To'apu zi Ruma Hatalla, ro aina mori vatu rakane'emu ntoina, aipu wakatu nggomizoho watipu patamu Ruma Hatalla. **1:15** Pala ndakeku, pavuapu nggomizoho raso zi ade samenana zi karawi va nggomizoho, sama vune Ruma Hatalla ma ouna nggomizoho ede raso. **1:16** Zi ade Alkitab ratunti, "Pavuapu nggomi raso, vara Nahu raso." **1:17** Nggomizoho pehemu Ruma Hatalla ede Ama wakatu nggomizoho sambeamu zi Sia. Ruma Hatalla edeku ma paresa ncihi ra ncara manusia mancihi ncao lavo ruku ra rawi cua-cua ndaina kai wati kavaena dou. Vara ndedena salama nggomizoho mbuipu zi ade dunia ake, pavuapu nggomizoho kazese ra kantasamu Ruma Hatalla zi ade morimu. **1:18** Vara nggomizoho mavadeku va one nggomizoho wa'ura cola razi cara morimu ma iha mpoa rarakamu razi wa'i ra waromu laina kai barang ma loa iha lai rauna kai salaka ro masa, **1:19** malaisi kai ra'a ma nggali, edezu ra'a Al Masih, ma sama vune ra'a ana jimba mawati sampu ra iha. **1:20** Al Masih rakazale va Ruma Hatalla sawatipu rakandazi dunia. Ro zi ainain-ainain cumpukai jamana ake, Sia maina zi dunia loakuzu kasalamana nggomizoho. **1:21** Kai ncai Siara nggomizoho imbimu zi Ruma Hatalla ma wa'ura kamori mbali Sia razi madena lavo makazese ra kantasa-Na. Ndazi, Ruma Hatallaku zi imbi kai va nggomizoho ro zi Ruma Hatalla rauku nggomizoho wi'i kaimu weki. **1:22** Vara nggomizoho

to'amu zi ngoa ra tei razi Ruma Hatalla, ndazi nggomizoho karasomu weki ro nggomizoho meci ra ca'umu dou-dou masama imbimu kai rela ademu. Vara ndedena, pavuapu nggomizoho meci ra ca'umu zi savua lavo masavuana kai sapoda-poda ademu. **1:23** Vara kai ncai nggahi ra eli Ruma Hatalla ma mori ro ma ederahizi ede, nggomizoho wa'ura kandazikaina manusia vou ma laina ranggana va manusia malaisi razi Ama ma ederahizi. **1:24** Zi ade Alkitab ratunti ndake, "Samenana ela manusia vune mpori, ro sara'a na'e ra ntoruna vune wunta mpori. Mpori male, wunta rauna nahoro; **1:25** pala nggahi ra eli Ruma nangge'empa santointoina." Nggahi ra eli ede Haba Mataho ma wa'ura ngoa ra kahaba zi nggomizoho.

2:1 Vara ndedena, pakipu razi wekimu samenana ma davae; ai walina nuntu ra nggahi cowamu, ro aina coro-coro. Aina hiana ade, ro aina kavawa ra katunamu dou makalai. **2:2** Pavuapu nggomizoho ndazimu vune ana dou to'i ma voupura nggana, mane'e ncau susu maraso ma asali. Kai ndedena nggomizoho zimawoko ro zikasalama. **2:3** Zi ade Alkitab ratunti ndake, "Nggomi wa'ura iu va ndaimu na'ipiku tahona Ruma." **2:4** Vara ndedena, maipu zi Ruma. Sia vune wadu mori, wadu rapaki va dou vara rawi'ikai wati wara onena; pala rakazale va Ruma Hatalla kai wadu ma ntau co'i. **2:5** Nggomizoho vune wadu-wadu ma mori. Vara ndedena pavuapu nggomizoho ngawamu zikani zikatu'ukai Bait Allah ma rohani. Kai ndedena nggomizoho zimandazi imam-imam, ma mori ziru'u Ruma Hatalla mpoampa, ro kai Ruma Isa Al Masih mazonggo ra mbeina zi Ruma Hatalla, koroba maraso ma ca'u va ade Ruma Hatalla. **2:6** Vara zi ade Alkitab ratunti ndake, "Nahu wa'ura kazaleku savua wadu mantau co'i, rawi'i va Nahu zi Sion kai wadu mapenti poda; ro dou ma imbi zi Sia wati zika'iha wea adena." **2:7** Wadu ede na'ipi podaku ntauna co'i ziru'u va nggomizoho ma imbi. Pala ziru'u va dou-dou ma wati imbi, nahinaku va ayat-ayat Alkitab ake, "Wadu ma wati rakani va dou-dou mataki tu'u uma ede palasi mandazi wadu mapenti poda," **2:8** ro "Edeku wadu ma kandazina dou satunu, wadu ma kandazina sizoho mbo'o." Sizoho satununa vara sizoho wati imbina zi nggahi ra eli Ruma Hatalla. Ndedeku

mawa'ura katantu va Ruma Hatalla mavoha sizoho. **2:9** Pala nggomizoho edezu bangsa rakazale, imam-imam ma karawi wea sangaji, bangsa ma raso, ziru'u va Ruma Hatalla mpoampa, ela ndai Ruma Hatalla. Ruma Hatalla makazale nggomizoho ro ma'ou kalosa nggomizoho razi ade marindikaina zi lu'ukai ade taroa-Na ma taroa poda, kai makasuna loakuzu nggomizoho ngoa ra kahabamu haba mavoha ruku ra rawi-ruku ra rawi-Na ma heba poda. **2:10** Ntoina nggomizoho laina ela Ruma Hatalla, pala ake nggomizoho edezu ela Ruma Hatalla. Nggomizoho ntoina wati tarimamu rahama Ruma Hatalla, pala ake nggomizoho matarimaku rahama-Na. **2:11** Cina ra angi ma meci va nahu! Nggomizoho edezu dou lai rasa ro dou mamai ngge'e samporo zi dunia ake. Vara ndedena nahu maraho poda-poda loakuzu nggomizoho aina vatumu hawa nawasu manusia ma lewa ncau ao nawa ra sarumbu. **2:12** Ruku ra rawimu ziwoha dou ma wati pata Ruma pavuapu taho poda, ndazina sizoho nakafitinsi nggomizoho kai dou madavae, sizoho pavuaku mangakuna ruku ra rawimu ma taho, ndazina sizoho zimaro'i ra wadina Ruma Hatalla wakatu ainaina maikai-Na. **2:13** Kai ngara Ruma, pavuapu nggomizoho okomu zi sanikina makuasakai manusia: nataho ziru'u va Kaisar ma ndazi dou makuasa ma penti poda, **2:14** ro ziru'u va gubernu raturukai va Kaisar zimahukumna dou makarawi madavae ro zimalia ra horoma dou ma karawi mataho. **2:15** Vara ne'e va Ruma Hatalla loakuzu kai ruku ra rawi-ruku ra rawimu ma taho nggomizoho kapumu asa dou ma nuntu ra nggahi masampula. **2:16** Pavuapu nggomizoho morimu kai dou mahori weki, pala aina kanimu hori wekimu ede zi vontokaimu ruku ra rawimu madavae, malaisi moripu kai ada Ruma Hatalla. **2:17** Kaco'ipu zi samenana dou, meci ra ca'upu zi cina ra angimu masama ela Al Masih. Dahupu zi Ruma Hatalla, ro lia ra horomapu Kaisar. **2:18** Cina ra angi ma ndazi ada, okopu zi rumamu kai lia ra horoma kapodapu; lai mpoana zi sizoho ma taho ade ro makambera, pala zi sizoho ma toku rau. **2:19** Ruma Hatalla zimambe'i bareka zi nggomizoho, nggara nggomizoho va kawaramu weki zi rakane'e Ruma Hatalla, sabamu zi ade susa ra ncoki ade rakarawi va dou ma wati adi. **2:20** Vara auku ncewina nggarasi nggomizoho sabamu zi susa ra ncoki hukumana ma sapodakaina

nggomizoho zimatangguna vara ncaramu? Pala nggara nggomizoho kai sabamu wa'umu tanggu susa ra ncoki ma hinamu vara karawimu ma ncihi, ndazi Ruma Hatalla mambeimu bareka. **2:21** Vara ndedena Ruma Hatalla ouna nggomizoho. Vara ndai Al Masih wa'ura susa ra ncokina ziru'u va nggomizoho, ro kai ede Sia mbeina zi nggomizoho savua conto, loakuzu nggomizoho vatumu lampa-Na. **2:22** Sia watipu parana karawina dosa, ro wati parana kone savua dou rau maringana Sia nuntu ra nggahi cowa. **2:23** Aipu Sia i'a ra va'a va dou, Sia wati i'a ra va'a cepena. Wakatu Sia susa ra ncokina, Sia wati kadahuna; Sia zonggo mbeina parakara-Na zi Ruma Hatalla, Hakim ma adi ede. **2:24** Ndai Al Masih matunduna dosa-dosa ndaita zi weki-Na ese haju salib, loakuzu ndaita hori weki razi kuasakai va dosa, ro mori vatu rakane'e va Ruma Hatalla. Suwu-suwu Al Masih ma katahona nggomizoho. **2:25** Ntoina nggomizoho vune jimba ma santuda, pala ake nggomizoho wa'ura wa'a mbali zimavatu Ompu jimba ro Masandaka nawa ra sarumbumu.

3:1 Ndede rau nggomizoho, wei-wei, pavuapu okomu zi rahimu loakuzu nggara warasi zi woha sizoho ma wati imbi zi haba razi Ruma Hatalla, ruku ra rawimu naloaku kandazi sizoho ndazi imbi. Ro wati paraluna nggomizoho nggahi au-au zi sizoho, **3:2** vara sizoho na'edaku ruku ra rawimu ma raso ro saleh. **3:3** Aina ntikamu ntika ta ari mpoana, vune misakai kantika honggo atao kanimu sinci ro jima, atao kakanimu kani ra lombo ma nggali-nggali co'i. **3:4** Pala, pavuapu ntikamu rawontuna ta'ade mpidamu, ruku ra rawimu mapu ra ntika; edeku ntika ma'ederahizi ma ipi ntau co'i kai ntanda va Ruma Hatalla. **3:5** Kai cara akeku aipu jamana ma'ulu dou-dou siwe mantau agama ma wi'i weki zi Ruma Hatalla makantika weki kai to'ana zi rahi sizoho. **3:6** La Sara ndede rau, sia nato'a zi la Ibrahim ro ouna sia rumana. Nggomizoho ake edezu ana-ana la Sara, nggara karawisi va nggomizoho lampa rawi-lampa rawi ma taho ro wati dahumu zi au-au rau. **3:7** Ro nggomizoho rau, rahi-rahi, pavuapu vini va mori maloa ka'ao zi weimu, ro kai kawara wekimu va one sizoho kalompo ma mapu ra rome. Karawipu zi sizoho kai lia ra horomapu, vara sizoho sama-sama lavo nggomizoho, zimatarima ao bareka mori ma

sapodakaina razi Ruma Hatalla. Karawipu ake, loakuzu wati wara ma tapana do'amu. **3:8** Kanggorikai nggahi edezu: pavuapu nggomizoho kasavua nggahi ro kasavua iumu. Pavuapu nggomizoho cua-cua meci ra ca'u angi vune dou-dou ma sa'e ra ari. Ro pavuapu nggomizoho cua-cua kasi ade angi ro ka'awa weki. **3:9** Aina cepemu rawi ma'iha kai rawi ma'iha wali, atao i'a ra va'a kai i'a ra va'a; pala cepekaipu kai rahomu bareka zi Ruma Hatalla. Vara Ruma Hatalla ma'ouna nggomizoho justu loakuzu nggomizoho tarimamu bareka razi Sia. **3:10** Zi ade Alkitab ratunti ndake, "Dou ma ne'e iu mori ro mane'e iu ainain-ainain ma taho, pavuaku sandaka asana loakuzu wati nuntu ra nggahina lampa rawi-lampa rawi ma davae ro wati rentana lampa rawi ma cowa. **3:11** Sia pavuaku kazo'ona weki razi lampa rawi ma davae ro karawi ma taho; pavuapu sia karawi kapodana zi rakakaina dame. **3:12** Vara Ruma maca'u tio dou-dou ma vatu rakane'e-Na, ro Ruma makade'e ncau do'a-do'a siazoho; pala Ruma ma'aona dou-dou ma karawi ma'iha." **3:13** Cou ma ne'e karawi madavae zi nggomizoho, nggarasi nggomizoho maca'u karawi mataho? **3:14** Pala nggomizoho konemu pavua susa ra ncoki vara karawimu lampa rawi-lampa rawi ma taho, nggomizoho malabaku! Aina dahu zi cou-cou rau, ro aina darura ademu. **3:15** Pala ze ademu, pavuapu nggomizoho mbeimu zi Al Masih lia ra horoma ma lai ndaina mancihi ncao lavo dohokai-Na kai Ruma kaina. Ro pavuapu nggomizoho sadia ncau zi cambekaimu zi sanikina dou ma sozi mavoha ne'emu ma wara zi nggomizoho. **3:16** Pala karawipu ede kai mapu nggahi ra eli ro horoma. Ro pavuapu ade mpidamu maraso, loakuzu kafitinsi va dou vara nggomizoho morimu kai mataho kai vatumu Al Masih, ndazi dou ma fitinamu zimandazi maja ndaina. **3:17** Nancewi tahopu susa ra ncoki va karawi mataho -- nggara ede rakane'e va Ruma Hatalla -- ntewi kaisi susa ra ncoki va karawi ma davae. **3:18** Vara ndai Al Masih madena sakalimpa, ru'u santoi-ntoina vara dosa manusia -- savua dou ma wati wara ncara, made zi ru'u va dou ma ncara. Karawi kai va Al Masih ede loakuzu Sia lao zende ra wa'a nggomizoho zi Ruma Hatalla. Sia rahade kai sarumbu kasana, pala rakamori mbali sacara ade rohani. **3:19** Zi ade ka'ada'ana roh Sia lao ngoa ra kahabana haba ma ramai ta Ruma Hatalla zi

roh-roh rabui: **3:20** edezu roh dou-dou ma wati to'a zi Ruma Hatalla aipu jamana la Nuh. Aipu wakatu ede Ruma Hatalla ngenana kai saba santoi la Nuh ndawina kapa. Dou-dou ma wara zi kapampa -- sara'ana waru dou -- rakasalama razi mbere na'e ede. **3:21** Ma ndazi ede edezu ibarakai razi kandeu karaso ma wakatu ake makasalamana nggomizoho. Kandeu karaso ake laina savua upacara karaso sarumbu kai oi razi samenana ma sampu-sampu, malaisi pahu sakemu zi Ruma Hatalla razi ade mpidamu ma taho. Kandeu karaso ede makasavuana nggomizoho lavo Ruma, kasavua weki ede makasalamana nggomizoho vara Ruma Isa Al Masih mawa'ura mori mbali razi madena, **3:22** ro wa'ura ne'e ese saroga. Ake Sia makuasa sama-sama lavo Ruma Hatalla ro maparenta sara'a mala'eka, ro sara'a makuasa ro sara'a tenggo ra wale.

4:1 Vara Al Masih wa'ura susa ra ncoki kai sarumbu kasa, nggomizoho rau pavuaku katenggo weki ndaimu kai nentimu vune ede. Vara dou ma susa ra ncoki kai sarumbu, wati wali karawina dosa. **4:2** Vara ndedena, pavuapu nggomizoho mori ziru'u makento zi dunia ake watu rakane'e va Ruma Hatalla, ro laina rakane'e va manusia. **4:3** Aipu wakatu ntoina, nggomizoho wa'ura ntoi poda karawimu au raca'u karawi va dou-dou ma wati pata Ruma. Mori nggomizoho wati tahona. Nggomizoho watu hawa nawasumu, mawu, ndiha ra ndano, nono zi mawukai ro nembamu berhala kai ni'i poda kai ade. **4:4** Ake dou ma wati pata Ruma, mbora akana va one nggomizoho wati vatumu mori vune siazoho, iu dosa kai wati wara makahampana. Vara ndedena siazoho kavawa ra katunana nggomizoho. **4:5** Pala siazoho peasi pavuaku mbeina su'u ra tundu zi Ruma Hatalla ma wa'ura sadia zima'adina dou ma mori ro dou ma made. **4:6** Vara ndedena Haba Mataho wa'ura ngoa ra kahaba rau zi dou-dou mamade. Aona loakuzu siazoho, ma wa'ura adi zi ade ka'ada'ana sarumbu kasa -- vune sara'ana dou zi'adi -- loa mori kai rohani, watu rakane'e va Ruma Hatalla. **4:7** Sara'ana au-au wa'ura zeni zinggorikaina, vara ndedena pavuaku nggomizoho kawara weki ro aina kabare, loakuzu nggomizoho loa sambea. **4:8** Nancewi zi ade sara'ana, pavuapu nggomizoho poda-poda meci ra ca'umu zimasavua lavo masavuana, vara kai meci ra ca'u

nggomizoho mangawa rauku cua-cua kangampu angi. **4:9** Pavuapu nggomizoho tarimamu savua lavo masavuana zi cua-cua uma ndaimu, kai wati wetamu. **4:10** Nggomizoho wa'ura cua-cua tarimamu bareka rambei ma cua lai razi Ruma Hatalla. Vara ndedena kai dou makarawi ma taho au-au rambei va Ruma Hatalla, pavuapu nggomizoho kanimu tenggo ra wale ede ziru'u paralu sama. **4:11** Dou ma wa'a haba, pavuaku karonggana haba razi Ruma Hatalla; dou ma karawi wea ziru'u va dou makalai, pavuaku karawina kai tenggo ra wale ma ramai ta Ruma Hatalla, loakuzu zi ade samenana lampa rawi, Ruma Hatalla loa zikazese ra kantasa kai ncai Ruma Isa Al Masih. Siaku ma ntau kuasa ro patu zikazese ra kantasa ru'u santoi-ntoina. Amin. **4:12** Cina ra angi meci va nahu! Nggomizoho ake mawancu ipiku susa ra ncokimu vara wunga zi'uji. Pala aina mbora akamu, vune-vuneta wara au-au ma heba poda mandazi zi nggomizoho. **4:13** Mala, pavuapu nggomizoho iu sana vara vatumu susa ra ncoki sama lavomu Al Masih. Ndazi peasi nggara zese ra ntasa Al Masih zikatada, nggomizoho zimane ade. **4:14** Nggomizoho malabaku nggarasi nggomizoho kavawa ra katuna vara nggomizoho dou mavatu Al Masih. Ede aona Roh ma zese ra ntasa, edezu Roh Allah, wara zi nggomizoho. **4:15** Aina kone savua dou rau razi woha nggomizoho masusa ra ncoki vara sia hadena dou, atao mpangana, atao dou madavae, atao vara sia kalu'una weki ade ruku ra rawi dou makalai. **4:16** Pala nggarasi nggomizoho susa ra ncokimu vara nggomizoho ela Al Masih, aina majamu vara lampa rawi ede. Tarima kasipu zi Ruma Hatalla, va one nggomizoho wa'amu ngara Al Masih. **4:17** Wa'ura raka wakatuna Ruma Hatalla adina dunia. Ro ela ndai Ruma Hatalla zi'adi uluna. Nggara Ruma Hatalla tampu'una lavo ndai, vuneku ndazina peade lavo dou-dou ma wati imbi zi Haba Mataho ma ramai ta Ruma Hatalla ede? **4:18** Zi ade Alkitab ratunti ndake, "Nggara dou-dou ma taho rau wa'ura nggonggi zi kasalama wea, au waliku zimandazi lavo dou-dou madosa ma wati pata Ruma!" **4:19** Vara ndedena, nggara warasi dou-dou ma susa ra ncoki vara Ruma Hatalla mane'e vune ede, pavuaku dou-dou ede mori kai mataho ro imbikai wekina zi Marakandazina sizoho. Sia zimambei ncauna rasake-Na.

5:1 Nahu maraho zi dou-dou mana'ekai elamu loakuzu siazoho kade'e kavaena. Nahu tuntiku ake kai sama-sama mana'ekaina ro kai dou ma wa'ura eda mada susa ra ncoki Al Masih, ro zimavatu zikazese ra kantasa rau, nggara zese ra ntasa Al Masih zikatada zi manusia. Nahu maraho kai poda-poda **5:2 5:3** Aina karawimu kai dou makuasa zi siazoho ra'imbikai zi nggomizoho, malaisi ndazipu conto ziru'u va siazoho. **5:4** Ro wakatu Ompu Jimba Mazese Ra Ntasa ede maina peade, nggomizoho zimatarima songko sangaji ma ntika, ma wati zimambora ntikana. **5:5** Ndede rauku nggomizoho, dou-dou mambuipu umu to'i. Okopu zi dou-dou ma tua. Nggomizoho sara'ana pavuapu ka'awa weki ro karawi kali cempe angi kai awa weki. Vara ade Alkitab ratunti ndake, "Ruma Hatalla madaca'u dou ma sombo, pala nakasikaiku ade zi dou ma ka'awa weki." **5:6** Vara ndedena, ka'awapu wekimu ta awa rima Ruma Hatalla ma tenggo, loakuzu Sia kezesena nggomizoho nggara rakasi wakatuna. **5:7** Zonggopu samenana darura ademu zi Ruma Hatalla, vara Sia makandazi nggomizoho. **5:8** Pavuapu nggomizoho aina kabare ro sadia ncaupu! Vara Ibilis edezu musumu. Sia vune singa malampa rero kai eli mana'e mangupa zi ne'ena ngaha. **5:9** Aopu sia kai imbimu ma tenggo, vara nggomizoho mavadeku va one cina ra angi masama-sama ela Al Masih makalaina zi sara'a dunia nasusa ra ncoki rauku vune nggomizoho. **5:10** Pala sawa'u va susa ra ncoki nggomizoho samporo, ndai Ruma Hatalla zimakandazina nggomizoho mpuruna. Sia zimakampendena ro makatenggonu nggomizoho ro zimakatenggo poda-poda nggomizoho. Vara Sia edezu Ruma Hatalla ma wancu taho poda ade, ma wa'ura ou nggomizoho zimavatu iu zese ra ntasa-Na ma ederahizi kai ncai Al Masih. **5:11** Siaku ma kuasa sampe santoi-ntoina! Amin. **5:12** Sura nahu ma poro ake tunti va nahu ziru'u va nggomizoho kai bantu va la Silas, rawi'ikai va nahu cinaku ma'ela Al Masih ma to'a. Nahu makau kapoda ade zi nggomizoho ro maka'imbina nggomizoho va one au ratunti va nahu ake haba ma poda mavoha rahama Ruma Hatalla. Pavuapu nggomizoho nenti katenggo zi rahama ede. **5:13** Lenga-lenga sama-sama ela Ruma zi Babilon, rakazale rau va Ruma Hatalla, nggaduna salam ziru'u va nggomizoho; ndede rau ana meci ra ca'u va nahu la Markus. **5:14** Cua-cua salampu savua lavo

savua kai vini va meci ra ca'u kai cina ra angi ela Al Masih. Raho-raho to'impa Ruma mambei taho ra ntai zi nggomizoho sara'ana ma ndazi ntau Al Masih.

2 Petrus

1:1 Cina ra angi ma poda-poda imbi vune nami! Ruma Isa Al Masih, edezu Ruma Hatalla ro Sangaji Makasalama ndaita, makaloana ndai imbi zi Sia, vara Sia makarawi ma ncihi. Sura ake razi la Simon Petrus, savua dou ada ro rasu Ruma Isa Al Masih. **1:2** Raho-raho to'impa Ruma Hatalla mbeina bareka ro taho ra ntai maremba-remba zi nggomizoho, vara nggomizoho mapataku Ruma Hatalla ro Isa Al Masih, Ruma ndaita. **1:3** Ruma Hatalla wa'ura kanina kuasa ilahi-Na zi mbeikaina ndai samenana au zi paralu ru'u mori do'a ra sambeakai. Sia karawi ake kai ncai au ravade va ndai mavoha Ruma Isa Al Masih, ma wa'ura ou ndai zi iukai na'e ra ntoru ro taho-Na. **1:4** Kai cara edeku Ruma Hatalla mbeina zi ndai bareka-bareka ma ipi heba poda ro mantau co'i ma wa'ura sake va Sia. Kai bareka-bareka ede nggomizoho loakaimu hori weki razi au rane'emu madavae ma ka'ihana zi dunia ake, ro nggomizoho tarimamu tabe'a ilahi. **1:5** Vara ndedena, usaha kapodapu loakuzu nggomizoho ngge'empa imbimu zi Al Masih ro imbimu ede rarundu va morimu ma taho. Ari mai va mori ma taho, nggomizoho paralu ndazimu dou ma loa ra tingi, **1:6** ro ari mai va loa ra tingi, nggomizoho rau pavuapu loamu kuasa weki ndaimu. Ro ari mai va kuasakai weki ndaimu pavua rau pu nggomizoho kangina weki zi sabakaimu satando samenana au-au. Ari mai va lembo ade satandomu au-au, nggomizoho pavua rau mori vune rakane'e va Ruma Hatalla. **1:7** Ro mori vune rakane'e va Ruma Hatalla pavua rauku zikancihi kai meci ra ca'u zi cina ra angi masama-sama imbi. Sawa'u va ede pavuapu meci ra ca'umu zi cina ra angi masama-sama imbi sala'i wali kai meci ra ca'u zi samenana dou. **1:8** Samenana ede edezu tabe'a zi paralu va nggomizoho. Nggara tabe'a-tabe'a ede warasi zi nggomizoho kai maremba poda, nggomizoho zimandazi caha ro zi wara hasina, ro mapataku Isa Al Masih Ruma ndaita kai ma ipi taho wali. **1:9** Pala dou ma wati ntau tabe'a-tabe'a ede, ntanda ra edana natuka; sia wati loana eda ro sia nanefaku va one dosa-dosana ntoina wa'ura karaso wea. **1:10** Vara ndedena, cina ra angi, usaha kapoda walipu loakuzu ra'ou va Ruma Hatalla ro kazale-Na zi ndaimu ede nandazi tenggo poda. Nggara karawisi va

nggomizoho ede, nggomizoho wati zimamurta. **1:11** Kai ndedena nggomizoho zi mbei hak ma vini zilu'ukaimu ade Karaja'an ma ederahizi razi Ruma ro Sangaji Mambei salama ndai Ruma Isa Al Masih. **1:12** Vara ndedena, nahu mangoa ra kawara ncau nggomizoho mavoha lampa rawi ede, konena wa'ura vade va nggomizoho ro imbi podamu zi ngoa ra tei razi Ruma Hatalla ma wa'ura tarima va nggomizoho ede. **1:13** Salama nahu mbuipu moriku, nahu ma'iu weki pavuaku paraluna ngoa ra kawara nggomizoho mavoha zi lampa rawi ede. **1:14** Vara nahu kavade va one watizu ntoi walina nahu zimatu'u wi'ina dunia ake, vara Ruma ndai Isa Al Masih mawa'ura ngoa kavaena zi nahu. **1:15** Ndazi nahu zima'usahana loakuzu sawa'u va made nahu rau, nggomizoho makawara mbali ncauku lampa rawi ake. **1:16** Aipu wakatu nami ngoamu zi nggomizoho na'ipiku zese ra ntasana maikai Ruma ndai Isa Al Masih, nami wati wi'ikaimu weki zi mpama-mpama cowa manusia. Zese ra ntasa Al Masih ede wa'ura eda mada va nami. **1:17** Nami waramu ta aka wakatu Sia lia ra horoma va dou ro kazese ra kantasa va Ruma Hatalla Ama-Na. Aipu wakatu ede wara eli razi Mawancu zese ra ntasa, ma nggahi zi Sia, "Akeru Ana-Ku ma Meci ra ca'u va Nahu. Sia makasanana ade Nahu!" **1:18** Ndai nami maringana eli ede ma ramai ta Saroga wakatu nami waramu lavo Sia ese wawo doro ma raso ede. **1:19** Vara ndedena nami naha imbi walimu zi rangoa wi'i va Ruma Hatalla rangoa ra kahaba va nabi-nabi. Natahopu nggomizoho ringa ra kade'e kavaepu rangoa ede, vara rangoa ede vune ilo ma kalea zi hizi marindi sampe wontu liro, ro taroa vombo vala makalea zi'ademu. **1:20** Ma penti poda pavuapu nggomizoho kawaramu ake: Rangoa wi'i va Ruma Hatalla rakarongga va nabi-nabi wati loamu nggahi kira-kira kai kananu ndaimu. **1:21** Vara, wati parana rangoa wi'i va Ruma Hatalla zi ngoa ra kahaba kai rakane'e manusia mpoa. Pala Roh Allah makuasakaina dou zimakaronggana rangoa wi'i va ndai Ruma Hatalla.

2:1 Zi jamana ma uluna zi ade wohu ela Ruma Hatalla wa'ura wontu guru-guru palasu. Ndede rauku ziwoha nggomizoho zimawontu guru-guru palasu. Siazoho zimakalu'u ngoa ra tei ma wati poda, ma kalelina dou. Ro siazoho wati zimamangaku Makuasa ma wa'ura hori weana siazoho. Kai

ndedena sizoho kamaina zi iha lelikai zi weki ndaina, zimavoha roci sizoho. **2:2** Kone ade ndedekaina, mboto dou zimavatu cara mori guru-guru palasu ede rakuasakai va hawa nawasu sizoho. Ro ruku ra rawi guru-guru ede zimakandazina dou mamboto makavawa ra katuna Ncai Mapoda ma lao aka Ruma Hatalla. **2:3** Vara sizoho na'e adena, ndazi guru-guru palasu ede zi macaritana zi nggomizoho carita-carita randawi va ndaina zirakakaina laba zi nggomizoho. Pala pangadila zimavavuna hukuma ru'u va sizoho wa'ura nto'i rasadia, ro iha leli ma wa'ura katantu ziru'u va sizoho wunga ngenana sizoho. **2:4** Mala'eka-mala'eka ma dosa rau wati zico'o va Ruma Hatalla hori weki razi hukuma, malaisi zipaki ade anaraka. Sizoho zi kalu'u ade dembi ma rindi zibui ta aka sampe Ainaina Pengadila. **2:5** Ndede rauku lavo dunia jamana ma'ulu, Ruma Hatalla wati co'ona hori weki razi hukuma. Ruma Hatalla nggaduna mbere na'e zi dunia dou-dou ma davae aipu wakatu ede. La Nuh mpoampa lavo pidu dou makalaina rakasalama, vara la Nuh mangoa ra kahabana mavoha mori rakane'e va Ruma Hatalla. **2:6** Sama rau lavo vune kota Sodom ro Gomora: Ruma Hatalla makalelina kota-kota ede kai afi loakuzu ndazi conto mavoha au zimandazi lavo dou-dou ma davae. **2:7** Pala la Lot rakasalama wea, vara sia vatuna rakane'e Ruma Hatalla; sia nawancuku susa ra ncokina vara ruku ra rawi ma iha razi dou-dou madavae. **2:8** Zi ade woha dou-dou vune ede la Lot ma taho ede mori kai ade mpidana mancoki, vara saniki ainaina sia eda ro ringana ruku ra rawi sizoho ma davae. **2:9** Ndazi, Ruma navade vuneku zi kasalamakai dou-dou ma vatu rakane'e-Na nggara nasatandosi va sizoho coba'-coba'ana. Ro Ruma navade vuneku toho wi'i dou-dou ma davae zikancoki wakatu Ainain Pengadilana, **2:10** ziru'u va dou-dou ma vatu rakane'e hawa nawasu sizoho ma sampu ro ma kavawa ra katuna kuasakai Ruma Hatalla. Ndede disa lavo sombona guru-guru palasu ede ndazina sizoho wati dahuna kavawa ra katunana mahluk-mahluk ma zese ra ntasa zi saroga rau! **2:11** Kone mala'eka-mala'eka ma zo'o ncewi tenggo ro makuasa nte'wi kaisi lavo guru-guru palasu ede, wati vavu ra lo'ona mahluk-mahluk ma zese ra ntasa ede kai nggahi ra eli makavawa ra katuna zitando Ruma. **2:12** Pala guru-guru ede, heba poda! Sizoho vune

binata ma nggana ziwa'u ro zihadempa. Siazoho wati kananuna, pala karawina watu rakane'ena, ndazina siazoho deina lampa rawi-lampa rawi ma wati loana ka'ao kai nggahi ra eli makavawa ra katuna. Vara ndedena va ruku ra rawi ndai siazoho, siazoho zimaleli vune binata-binata manggange. **2:13** Kai ufa razi susa ra ncoki rakandazi va siazoho, siazoho zimasusa ra ncoki poda iu. Zi ru'u va siazoho, lampa rawi ma kasana ade edezu karawi au-au zi aimarai zikancihikai rakane'e va sarumbu siazoho. Nggarasi siazoho doho samana lavo nggomizoho zi ade ngaha ndihakai, ruku ra rawi siazoho ni'ikai va ademu vara siazoho mawuna kai hawa nawasuna. **2:14** Siazoho wati mawu-mawuna karawi dosa, ro zi ca'u va siazoho edezu ntanda dou siwe masampu ra nggele. Ro dou ma voupu imbi ro mbuipu kura imbina, siwi va siazoho. Ade siazoho wa'ura biasana kai na'e ade. Siazoho edezu dou-dou rava'a va Ruma! **2:15** Vara siazoho wati ngawana watu ncai ma rombo, ndazi siazoho santudana. Siazoho wehana ncai ravatukai va la Bileam ana la Beor ntoina. La Bileam ake nane'e podaku raka piti razi ruku ra rawina ma davae. **2:16** Pala sia rakana ngoa ra kawara ma ipi razi ruku ra rawina madavae ede, wakatu keledaina manuntu kai eli manusia. Ndazi nabi ede zipakasa zi denggakaina ruku ra rawina ma ringu ede. **2:17** Guru-guru palasu ede edezu vune mada oi ma mango ro vune apu ra'ufi va angi na'e. Ruma Hatalla wa'ura sadiana zi ru'u va siazoho savua hizi ma ipi rindi. **2:18** Siazoho rentana nggahi ra eli ma ntika ro ntaru; nawasu ma davae zi kani va siazoho zi kamavukaina dou-dou ma voupu tampu'u hori weki razi kalompo dou ma mori santuda. **2:19** Guru-guru palasu ede masakena hori weki zi dou-dou ede, sapodakaina ndai siazoho ka'ada va ruku ra rawi rangina kai ma ka'ihana manusia. Vara dou nggara kakoasi va au-au, ndazi sia ede ada razi ma kakoana ede. **2:20** Dou ma pata Ruma ro Mambei salama ndai Ruma Isa Al Masih wa'ura hori weki razi kuasa-kuasa dunia ma kadosana manusia. Pala sawa'u va ede sia nggara hinasi va goda ndazina zikakoa va kuasa-kuasa ede, ndazi ka'ada'ana dou ede zi cumpukaina nancewi iha wali ntewi kaisi sawatipu va ede. **2:21** Natahopu dou-dou vune ede wati paranana pata ncai mancihi razi Ruma Hatalla, nggara siazoho patana, pala sawa'u va ede wati ngawana watu parenta-parenta rambei va Ruma

Hatalla zi sizohu. **2:22** Au rakarawi va sizohu mabukuti ncihina peribahasa ake, "Lako zimangaha mbali au rawa'u ralohina," ro "Wawi ma rawa'u kandeu, zimandore mbali zi ade dana macompo."

3:1 Cina ra angi meci va nahu! Akeku sura nahu makazuakaina zi nggomizoho. Zi ade zua mbua sura ake, nahu ma'usaha katu'u kananu ma raso zi nggomizoho. **3:2** Nahu mangoa nggomizoho loakuzu nggomizoho kawaramu zi nggahi ra eli ntoina rarenta va nabi-nabi Ruma Hatalla, ro zi rakaukai va Ruma, Sangaji Mambei salama, rakaronga zi nggomizoho va rasu-rasu. **3:3** Masaramba-rambana, nggomizoho pavuapu vade va one zi ainaina macumpukaina, zimawontu dou-dou ma mori ra wokona rakuasakai va hawa nawasu ndai sizohu. Sizohu zimakasungge-sungge nggomizoho **3:4** kai nggahi ndakena, "Nggahina Ruma sakena zimamai! Ake veku Sia? Ama-ama wa'i ra waro ndai wa'ura made, pala samenana au-au mbuipu sama vune ra'aipu kandazi isi dunia!" **3:5** Sizohu nasangajaku wati ngawana mangaku va one nto podana Ruma Hatalla kandazina langi ra dana kai nggahi ra eli-Na. Dana rakandazi-Na razi oi, ro kai oi; **3:6** ro kai oi rau -- edezu oi razi mbere na'e -- dunia mantoi ede kalelina. **3:7** Pala langi ra dana ma wara ake, rasandaka va nggahi ra eli Ruma Hatalla ede rau zikaleli kai afi peade. Ake langi ro dana mbuipu zisandaka sampe zi ainaina dou-dou ma davae zihukum ro zikaleli. **3:8** Pala cina ra angiku, savua lampa rawi ake aina nefakai va nggomizoho: va one ade eda rantanda va Ruma, sanaiwati wara laina lavo sariwu mba'a -- zua-zuana samampa zitando Sia. **3:9** Ruma wati ngerina mbei au rasake-Na konena wara ma kacai ndedena. Pala, Sia nasabaku zi nggomizoho, vara Sia wati ne'ena kone savua dou rau zimaleli. Sia nane'eku loakuzu samenana dou toba razi dosa-dosana. **3:10** Pala Ainaina maikai Ruma zimamai vune dou mampang. Zi Ainaina ede langi zimambora lavo eli kambimbi, ro sara'a mawara ese langi zimangga'a leli, ro dunia lavo sara'a ma wara tazeina zimambora. **3:11** Vara sara'ana ede zikaleli kai cara vune ede, vuneku sapodakaina nggomizoho morimu? Nggomizoho pavuapu mori maraso ziru'u Ruma Hatalla mpoampa, **3:12** santoi nggomizoho ngenamu ro ne'e poda ademu wontu maina Ainaina

Ruma Hatalla. Zi Ainaina ede langi zimangga'a cumpu, ro vara panana, ndazi sara'a mawara zilangi zimaleli. **3:13** Pala ndai tangenaku au ramawa'u sake va Ruma Hatalla, edezu langi ma vou ro dunia ma vou, tavera warakai keadilanana. **3:14** Vara ndedena, cina ra angi meci va nahu, wunga mbuipu ngena va nggomizoho Ainaina ede, usaha kapodapu zi mori maraso ro kai wati wara kone ma'iha zitando Ruma Hatalla. Ro jagapu hubunga ma taho lavo Ruma Hatalla. **3:15** Wi'ikaipu saba Ruma ndai kai wakatu rambei-Na zi nggomizoho loakuzu salama. La Paulus, cina meci va ndaita, wa'ura tuntina vune ede rau zi nggomizoho. Sia tuntina ede kai loa timba ra lemba rambei va Ruma Hatalla zi sia. **3:16** Zi ade samenana surana, la Paulus natunti ncauku mavoha lampa rawi ede. Wara romo pila-pila mbua lampa rawi ma nggonggi zi loa ka'ao zi ade sura-surana ede. Ro ru'u ma'ede rarungka-rungka va dou-dou ma wati vade au-au lavo ma wati tenggo imbina. Lampa rawi ede wati mbora kai aka, va one isi makalaina zi ade Alkitab rakarawi kandede rau va sizoho. Au rakarawi va sizoho ede nakandazimpa iha leli ndai sizoho. **3:17** Pala nggomizoho, cina ra angi meci va nahu, wa'ura vademu mavoha lampa rawi ede. Vara ndedena, aina kabare, ai to'ina nggomizoho vatumu zi ade santuda kai dou-dou madavae ndazina nggomizoho mavumu razi hizi kizimu ma tenggo. **3:18** Pavuapu nggomizoho naha iumu anugera Ruma Isa Al Masih, Ruma ro Sangaji Mambei salama ndaita, ro pavuapu nggomizoho rau naha patamu Sia. Zese ra ntasara Sia, ake sampe santointoina! Amin.

1 Yahya

1:1 Isi sura ake mavoha Nggahi Ra Eli ma mbei mori, edezu Nggahi Ra Eli Ruma Hatalla ma wa'ura wara ra'aipu saramba wa'una. Nami wa'ura ringamu, ro wa'ura eda mada va ndaimu. Nami wa'ura edamu, ro wa'ura nenti va nami. **1:2** Wakatu mori ede zikatada, nami edamu. Vara ndedena nami mbeimu sakasi mavoha ede. Nami ngoa ra kahabamu zi nggomizoho mavoha mori masapodakaina ro ma'ederahizi, ma wara sama lavo Ama, ro ma wa'ura katadana zi nami. **1:3** Au ma wa'ura eda ro ringa va nami, ede rauku zingoa ra kahaba va nami zi nggomizoho, loakuzu nggomizoho lavo nami vatu kananu mori savua lavo Ama ro lavo Ana-Na Ruma Isa Al Masih. **1:4** Nami tuntimu ake loakuzu ade ndai poda-poda neo ade. **1:5** Akeku haba rawa'u ringa va nami razi Ana-Na ro nami makaronggana zi nggomizoho: Ruma Hatalla edezu taroa, ro zi Sia wati wara ma rindi. **1:6** Nggara nggahisi va ndai va one ndai mori savua lavo Sia, sapodakaina ndai mori ade rindikaina, ndazi ndai tacowa nataho kai nggahi ra eli atao kai ruku ra rawita. **1:7** Pala nggara morisi ndai zi ade taroakaina vunera Ruma Hatalla ma wara zi ade taroana, ndazi ndai mori tenggo, taho zi savua lavo makalaina, ro ra'a Ruma Isa, Ana-Na, ma karasona ndai razi sara'a dosa. **1:8** Nggara nggahisi va ndai va one ndai wati dosata, ndai tatipuku weki ndai; ro Ruma Hatalla wati warana zi ade ndaita. **1:9** Pala nggara mangakusi va ndai dosa-dosa ndai zi Ruma Hatalla, Sia zimambei rasake-Na ro nakarawiku au ma adi. Sia zimakangampuna dosa-dosa ndaita ro nakarasoku ndai razi sara'a ruku ra rawi ndai ma ncara. **1:10** Pala nggahisi va ndai va one ndai wati dosata, ndai ma wi'ikaina vune-vuneta Ruma Hatalla ma cowa ro ndai wati wi'ita nggahi ra eli Ruma Hatalla zi ade ndaita.

2:1 Ana-anaku! Nahu tuntiku ake zi nggomizoho loakuzu nggomizoho aina karawimu dosa. Pala nggara warasi ma karawi dosa, ndazi ndai wara savua dou zimabelata, edezu Ruma Isa Al Masih ma adi ede; Sia zimaraho namba zi ru'u va ndai zi tando Ama. **2:2** Siaku ma tangguna hukuma Ruma Hatalla vara dosa ndai, ro ma wa'ana ndaita kasavua weki lavo Ruma

Hatalla. Ndai Siaku Ma Kangampu ru'u dosa-dosa ndaita ro laina dosa ndai mpoa, malaisi dosa sara'a dunia. **2:3** Nggara to'asi va ndai zi parenta-parenta Ruma Hatalla, ede tandana va one ndai tapataku Ruma Hatalla. **2:4** Dou ma nggahi, "Nahu pata Ruma Hatalla," pala wati to'ana zi parenta-parenta-Na, dou ede nacowaku, ro Ruma Hatalla wati wara ze adena. **2:5** Pala dou ma to'a zi nggahi ra eli Ruma Hatalla, dou ede nameci ra ca'u Ruma Hatalla kai sampuruna. Edeku tandana va one ndai mori savua lavo Ruma Hatalla. **2:6** Cou-cou ma nggahi va one sia mori savuana lavo Ruma Hatalla, sia pavuaku mori vatuna conto Al Masih. **2:7** Cina ra angi meci ra ca'u va nahu! Ratunti va nahu ake laina savua parenta ma vou. Ake parenta ntoira rawa'u karongga zi nggomizoho ra'aipu nggomizoho tampu'umu imbi zi Al Masih; edezu haba razi Ruma Hatalla ma wa'ura ringa va nggomizoho sawatipu va ede. **2:8** Kone ade ndedekaina, parenta ratunti va nahu ake vou rau; vara ncinahina loa zi eda zi weki Al Masih ro zi weki nggomizoho. Vara marindi nanaha mbora ro taroa ma poda nawa'ura tampu'u kalea. **2:9** Dou ma nggahi va one sia wara ta ade taroana pala dou ede mbuipu daca'una cina ra angina, dou ede mbuipu warana zi ade rindikaina sampe ake. **2:10** Karawi vune ede nakatadaku zi ndaita meci ra ca'u ma ederahizi; meci ra ca'u ede laina meci ra ca'u ndaita zi Ruma Hatalla, malaisi meci ra ca'u Ruma Hatalla zi ndaita, wakatu Sia nggaduna Ana-Na zimasuwuna mbani Ruma Hatalla vara dosa ndaita. **2:11** Pala dou ma daca'u cina ra angina, nawara zi ade rindikaina. Sia nalampaku zi ade rindikaina, ro wati vadena tave laokaina, vara rindikaina ede makandazina sia wati loana eda. **2:12** Nahu matunti zi nggomizoho, Anazoho, vara dosamu wa'ura kangampu wea vara Al Masih. **2:13** Nahu matunti zi nggomizoho, Ama-ama, vara nggomizoho mapataku Sia ma wa'ura wara ra'aipu saramba wa'una. Nahu matunti zi nggomizoho, Dou-dou sampela, vara nggomizoho wa'ura kakoamu Ibilis. **2:14** Nahu matunti zi nggomizoho, Anazoho, vara nggomizoho mapata Ruma Hatalla. Nahu matunti zi nggomizoho, Ama-ama, vara nggomizoho mavadeku Nggahi ra eli Ruma Hatalla ma wa'ura wara ra'aipu saramba wa'una. Nahu matunti zi nggomizoho, Dou-dou sampela, vara nggomizoho tenggo. Nggahi ra eli Ruma Hatalla wara ze ademu, ro nggomizoho wa'ura kakoamu Ibilis.

2:15 Aina meci ra ca'umu dunia ake, atao au-au ma wara zi dunia ake. Nggara meci ra ca'usi va nggomizoho dunia, nggomizoho wati zimameci ra ca'u Ama. **2:16** Samenana au-au ma wara zi dunia ake -- rakane'e va tabe'a manusia ma dosa, ra'edana edempara nane'eku ro zi kabangga-banggakaina -- sara'ana edezu lampa rawi-lampa rawi ma laina maina ta Ama, malaisi razi dunia. **2:17** Dunia ro sara'ana ma wara tazeina zi ne'e va manusia, wunga mborana. Pala dou ma watu kane'e Ruma Hatalla, pala mori sampe santoi-ntoina. **2:18** Ana-anaku, cumpukai jamana wa'ura zeni! Wa'ura ngoa zi nggomizoho sawatipu va ede va one Musu Al Masih zimamai; ro ake wa'ura mboto wontu dou-dou Musu Al Masih. Ede tandana va one cumpukai jamana wa'ura zeni. **2:19** Musu-musu Al Masih ede edezu dou-dou ma wa'ura tu'u wi'ina ndai, vara siazoho sapodakaina laina dou-dou ndaita. Nggara podasi siazoho dou-dou ndai, tantu siazoho ngge'empa sama-samana lavo ndai. Pala siazoho tu'u wi'ina ndai, loakuzu tadana va one wati kone savua dou rau razi siazoho ma poda-poda lu'u tagolongana ndaita. **2:20** Pala nggomizoho wa'ura tarimamu Roh Allah raluakai va Ruma Isa Al Masih ro vara ndedena nggomizoho sara'ana patamu ngoa ra tei ma ncihi. **2:21** Ndazi tunti va nahu ake zi nggomizoho laina vara nggomizoho wati patamu ngoa ra tei ma ncihi, pala nggomizoho wa'ura pata podamu, ro nggomizoho vade raumu va one wati wara cowa zi ade ngoa ra tei ma poda ede. **2:22** Ma nuntu ra nggahi cowa edezu dou ma nggahi va one Ruma Isa laina Sangaji Mambei salama rasake va Ruma Hatalla. Dou ede Musu Al Masih; sia wati mangakuna Ama ro Ana. **2:23** Dou ma wati mangaku Ana, aona wati tarimana Ama rau. Ro dou ma mangaku Ana, aona natarimaku Ama rau. **2:24** Vara ndedena, haba rawa'u ringa va nggomizoho ra'aipu saramba-rambana nggomizoho imbimu pavuapu nggomizoho jaga katahomu ze ademu. Haba ede nggara tio kavaesi va nggomizoho, nggomizoho zimamori savua ncau lavo Ana ro lavo Ama. **2:25** Ro akeku ra sake va ndai Al Masih zi ndai: mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **2:26** Nahu tuntiku ake zi nggomizoho mavoha dou-dou ma wunga ngupa ncai zi tipukaina nggomizoho. **2:27** Pala mavoha ndai nggomizoho, Al Masih wa'ura mbeina Roh-Na zi nggomizoho. Ro salama Roh-Na wara zi nggomizoho, wati paraluna wara

dou makalai mangoa ra teina nggomizoho. Vara Roh-Na mangoa ra tei nggomizoho mavoha samenana au-au; ro au rangoa ra tei-Na ede napodaku, laina nuntu ra nggahi cowa. Vara ndedena, pavuapu nggomizoho to'a zi au rangoa ra tei va Roh ede, ro pavuaku nggomizoho ngge'empa mori savuamu lavo Al Masih. **2:28** Ndazi, ana-anaku, ngge'empa mori savuamu lavo Al Masih, loakuzu pea wakatu mai Sia, ndai satando Sia kai disa poda, ro wati cili weki vara majata. **2:29** Nggomizoho wa'ura vademu va one Al Masih vatu mori vune rakane'e va Ruma Hatalla. Vara ndedena nggomizoho pavuapu vade raumu va one sanikina dou ma mori vatu rakane'e Ruma Hatalla edezu ana Ruma Hatalla.

3:1 Tiopu Ruma Hatalla nawancuku meci ra ca'una ndaita, ndazina ndai kandazina ana-ana-Na. Ro podana ndai ake edezu ana-ana Ruma Hatalla. Vara ndedena dunia ma davae ake wati patana ndaita, vara dunia wati patana Ruma Hatalla. **3:2** Cina ra angi meci ra ca'u va nahu! Ndai ake edezu ana-ana Ruma Hatalla, pala ka'ada'ana ndai peasi watipu tantuna. Pala ndai tavadeku va one nggara namaisi Al Masih, ndai zimandazi vune Sia, vara ndai zima'eda Sia zi ade ka'ada'a-Na ma sapodakaina. **3:3** Samenana dou ma ntau ne'e ake zi Al Masih, nasandakaku weki ndaina loakuzu poda-poda rasona, raso razi dosa vune Al Masih rau maraso. **3:4** Dou ma karawi dosa, nasapaku hukum Allah; vara dosa edezu rasapa zi hukum Allah. **3:5** Nggomizoho ma vadeku va one mai Al Masih zimakambora dosa-dosa manusia, ro vara wati wara dosa zi ade weki ndai-Na. **3:6** Samenana dou ma mori savua lavo Al Masih, wati karawi ntuwuna dosa. Dou ma karawi ntuwu dosa, wati paranana eda Al Masih atao patana Sia. **3:7** Ana-anaku, aina co'omu cou-cou rau makasantuda nggomizoho. Dou ma karawi rakane'e Ruma Hatalla edezu ana Ruma Hatalla vune Al Masih edezu Ana Ruma Hatalla. **3:8** Pala dou ma karawi ntuwu dosa edezu ana Ibilis, vara Ibilis radosana ra'aipu saramba wa'una. Ru'u akeku Ana Ruma Hatalla maikaina, edezu zimakalelina ruku ra rawi Ibilis. **3:9** Dou ma wa'ura ndazi Ana Ruma Hatalla, wati karawi ntuwuna dosa, vara tabe'a ndai Ruma Hatalla wara zi sia. Ro vara Ruma Hatalla

ede Amana, ndazi sia wati loana karawi ntuwu dosa. **3:10** Akeku laikaina ana-ana Ruma Hatalla lavo ana-ana Ibilis: cou-cou mawati karawi rakane'ekai va Ruma Hatalla, atao wati meci ra ca'una cina ra angina, sia laina ana Ruma Hatalla. **3:11** Ra'aipu saramba wa'una wa'ura karongga haba ake zi nggomizoho: Ndai pavuaku meci ra ca'u zi savua lavo zimakalaina. **3:12** Aina ndai vune la Kain, ma ndazi ana Ibilis ro hadena ari ndaina. Vavauku Kain hadekaina arina? Vara lampa rawi-lampa rawi rakarawina edezu ncara, pala lampa rawi rakarawi va arina edezu ncihi. **3:13** Vara ndedena, Cina ra angiku, aina mbora akamu nggara dou-dou dunia ake madaca'u nggomizoho. **3:14** Ndai wa'ura vademu va one ndai wa'ura losa razi madekai, ro lao peso weki aka zi morikai. Ndai vade ede, vara ndai mameci ra ca'u zi cina ra angi ndaita. Dou ma wati meci ra ca'u, aona mbuipu kuasakai va made. **3:15** Dou ma daca'u cina ra angina edezu dou mahade dou, ro nggomizoho mavadeku va one dou ma hade dou wati ntauna mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **3:16** Kai ncai akeku ndai tavadeku cara zi meci ra ca'ukai sasama manusia: Al Masih wa'ura zonggo mbeina mori-Na zi ru'u va ndai. Vara ndedena, ndai rau pavuaku zonggo mori ndai zi ru'u va cina ra angi ndaita! **3:17** Nggara savua dou ma ncihi mori ra wokona edana cina ra angina mawati ncihi zi ade mori ra wokona, pala wati ngawana bantu cina ra angina ede, vuneku dou ede loana nggahi va one sia meci ra ca'u Ruma Hatalla? **3:18** Ana-anaku! Aina ndai meci ra ca'u zi asa mpoa atao kai nggahi mpoa. Pavuaku ndai meci ra ca'u kai sampuruna, ma zibukutikai ruku ra rawi ndai. **3:19** Ndedeku carana ndai vade va one ndai lu'u zi ade golonga ana-ana Ruma Hatalla ma poda, ro ndai neo ade zi tando Ruma Hatalla. **3:20** Ndai tavadeku, va one nggara ndai kancarasi va ade ndai, loa ra tingi Ruma Hatalla nancewi na'e ntwi kaisi loa ra vade ade ndai, ro va one Sia navade sara'aku. **3:21** Ndazi, Cina ra angi meci va nahu, nggara ade ndaita watisi kancarana ndai, ndai loa satando Ruma Hatalla kai disa. **3:22** Ro au raraho va ndai razi Sia, ndai tarakaku vara ndai to'ata zi parenta-parenta-Na ro karawita au ma kasana ade-Na. **3:23** Raparentakai va Sia zi ndai edezu: Ndai pavuaku imbi zi Ana-Na, edezu Ruma Isa Al Masih, ro ndai pavuaku meci ra ca'u kali cempe angi, vune rawa'u parentakai va Al Masih zi ndaita. **3:24** Sara'ana

dou ma to'a zi parenta-parenta Ruma Hatalla, mori kasavua weki lavo Ruma Hatalla, ro Ruma Hatalla kasavua weki lavo sizoho. Ro ndai tavadeku vara Ruma Hatalla mori kasavua weki lavo ndaita, vara Sia wa'ura mbeina Roh-Na zi ndaita.

4:1 Cina ra angi meciku! Aina imbimu zi samenana dou ma mangaku nantau Roh Allah, pala uji wa'upu sizoho zivadekaimu savua roh ma wara zi sizoho ede razi Ruma Hatalla atao laina. Vara mboto nabi palasu nawa'ura lampa rero tave-ve. **4:2** Ndadeku carana zi vadekai va nggomizoho savua ede Roh Allah atao laina: Dou ma mangaku va one Ruma Isa Al Masih maina zi dunia kai manusia, dou ede nantau Roh ma ramai ta Ruma Hatalla. **4:3** Pala dou ma wati mangakuna lampa rawi ake mavoha Ruma Isa, wati ntauna Roh Allah. Dou ede nantau roh razi Musu Al Masih. Nggomizoho wa'ura ringamu va one roh ede zimamai, ro ake sia wa'ura wara zi ade dunia ake. **4:4** Pala Ana-anaku, nggomizoho edezu ntau Ruma Hatalla. Nggomizoho wa'ura kakoamu nabi-nabi palasu, vara Roh ma wara zi nggomizoho nancewi kuasa ntewi kaisi roh ma wara zi dou-dou ntau dunia ake. **4:5** Nabi-nabi palasu ede nanuntu ra nggahiku mavoha dunia, ro dunia naringa ra kade'eku nggahi ra eli sizoho, vara sizoho ntau dunia. **4:6** Pala ndai edezu ana-ana Ruma Hatalla; ro dou ma pata Ruma Hatalla, naringa ra kade'eku nggahi ra eli ndaita. Ro dou ma laina ntau Ruma Hatalla, wati ringa ra kade'ena nggahi ra eli ndaita. Ndedeku carana zi vadekai va ndai cua laina Roh ma mbei ngoa ra tei ma poda ro roh ma kasantuda. **4:7** Cina ra angi meci va nahu! Maira ndai tameci ra ca'uku zi savua lavo savua dou, vara meci ra ca'u ramaina ta Ruma Hatalla. Dou ma meci ra ca'u, edezu Ana Ruma Hatalla ro sia napataku Ruma Hatalla. **4:8** Dou ma wati meci ra ca'u, wati patana Ruma Hatalla; vara Ruma Hatalla edezu ma meci ra ca'u. **4:9** Ruma Hatalla katadana va one Sia mameci ra ca'u ndaita kai nggaduna Ana-Na ma kese weki zi dunia ake loakuzu ndai raka mori kai ncai Ana-Na ede. **4:10** Akeku meci ra ca'u: Laina ndai ma wa'ura meci ra ca'u Ruma Hatalla, pala Ruma Hatalla ma meci ra ca'u ndaita ro nggaduna Ana-Na loakuzu kai ncai Sia ndai zimaraka kangampu wea dosa-dosa ndaita. **4:11** Cina ra angi

meci va nahu, Ruma Hatalla nggara ndedesi ipi meci ra ca'una zi ndai, ndai rau pavuaku meci ra ca'u zi savua lavo ma savuana. **4:12** Wati kone savua dou rau ma parana eda Ruma Hatalla, pala ndai nggara cua-cua meci ra ca'usi, Ruma Hatalla ma savua lavo ndai ro meci ra ca'u-Na nandazi sampuruna zi ade weki ndai. **4:13** Vara Ruma Hatalla wa'ura mbeina zi ndai Roh-Na, ndazi ndai tavadeku va one ndai wa'ura mori savua lavo Ruma Hatalla, ro Ruma Hatalla mori savua lavo ndai. **4:14** Ndai nami wa'ura edamu Ana Ruma Hatalla, ro nami ma ngoa ra kahabana va one Sia ranggadu va Ama zimandazi Sangaji Mambei salama dunia ake. **4:15** Cou-cou mamangaku va one Ruma Isa ede Ana Ruma Hatalla, Ruma Hatalla namori savuaku lavo dou ede, ro dou ede rau namori savuaku lavo Ruma Hatalla. **4:16** Ndai tavadeku ro ta'imbiku zi meci ra ca'u Ruma Hatalla zi ndaita. Ruma Hatalla ede meci ra ca'u. Dou ma morina rakuasakai va meci ra ca'u, dou ede nasavuaku lavo Ruma Hatalla, ro Ruma Hatalla nasavuaku lavo sia. **4:17** Meci ra ca'u rakandazina sampuruna zi ade weki ndai, loakuzu ndai ntau disa zi Ainaina Pengadilana. Ndai zimantau disa, vara mori ndai zi dunia ake sama vune mori Al Masih. **4:18** Dou ma iu meci ra ca'u Ruma Hatalla, wati ntauna iu dahu; vara meci ra ca'u ma sampuruna nakamboraku samenana iu dahu. Ndazi tadara va one dou wati iuna meci ra ca'u Ruma Hatalla kai sampuruna nggarasi dou ede nadahuku satando Ainaina Pangadilana. **4:19** Ndai tameci ra ca'uku, vara Ruma Hatalla wa'ura meci ra ca'u uluna ndaita. **4:20** Nggara nggahisi va savua dou, "Nahu kameci ra ca'uku Ruma Hatalla," pala sia wati meci ra ca'una cina ra angina, dou ede nacowaku. Vara dou ma wati meci ra ca'u cina ra angina ra'edana, wati lu'ukai va aka loana meci ra ca'u Ruma Hatalla ma wati ziloana eda. **4:21** Vara ndedena, akeku parenta rambei va Al Masih zi ndaita: Cou-cou ma meci ra ca'u Ruma Hatalla pavuaku meci ra ca'una cina ra angi rauna.

5:1 Dou ma imbi va one Ruma Isa edezu Sangaji Mambei salama rasake va Ruma Hatalla, dou ede edezu ana Ruma Hatalla. Dou ma meci ra ca'u amana, nameci ra ca'u rauku anana. **5:2** Kai ncai akeku ndai tavadeku va one ndai ma meci ra ca'u zi ana-ana Ruma Hatalla: Ndai ma meci ra ca'u

Ruma Hatalla ro mato'a zi parenta-parenta-Na. **5:3** Vara, mameci ra ca'u Ruma Hatalla aona to'a zi parenta-parenta-Na. Ro parenta-parenta-Na wati tanina zi ru'u va ndaita, **5:4** vara sanikina ana Ruma Hatalla nawa'uku kakoa dunia ma davae ake. Ro ndai makakoana dunia kai imbi ndaita. **5:5** Couku mawa'una kakoa dunia? Dou ma imbimpa va one Ruma Isa edezu Ana Ruma Hatalla. **5:6** Isa Al Masihra ma mai zi dunia kai oi kandeu karasokai-Na ro kai ra'a made-Na. Sia mai laina kai oi mpoa, pala kai oi ro ra'a. Ro Roh ndai Ruma Hatalla ma mbei sakasi va one ede napodaku, vara Roh wati paranana cowa. **5:7** Wara tolu ma sakasina: **5:8** Roh Allah, oi ro ra'a -- tolu-toluna ede mambei sakasi ma sama. **5:9** Ndai ta imbiku zi rasakasi va manusia, pala rasakasi va Ruma Hatalla ma ncewi tenggo wali. Ro edeku sakasi rawa'u mbei va Ruma Hatalla mavoha Ana-Na. **5:10** Vara ndedena, dou ma imbi zi Ana Ruma Hatalla, wa'ura tarimana rasakasi ede ze adena; pala dou ma wati imbi zi Ruma Hatalla, wa'ura wi'ikaina vune-vuneta Ruma Hatalla ma cowa, vara sia wati imbina au ranggahi va Ruma Hatalla mavoha Ana-Na. **5:11** Akeku rasakasi ede: Ruma Hatalla wa'ura mbeina zi ndaita mori masapodakaina ro ma'ederahizi, ro mori ede wara zi ade Ana-Na. **5:12** Dou ma ntau Ana nantau mori, dou ma wati kantau Ana Ruma Hatalla, sia wati ntauna mori ede. **5:13** Nahu matunti zi nggomizoho ma imbi zi Ana Ruma Hatalla, loakuzu nggomizoho imbimu va one nggomizoho wa'ura ntaumu mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **5:14** Ro ndai disa satando zi Ruma Hatalla, vara ndai ta'imbi podaku Sia nambeiku raraho va ndai ade do'a, nggara rahosi va ndai au-au ma ncihi ncao lavo rakane'e-Na. **5:15** Vara ndai tavadeku va one Sia nakade'eku ndai nggara rahosi va ndai zi Sia, ndazi ndai tavade rauku va one Sia nambeiku zi ndai au raraho va ndai zi Sia. **5:16** Nggara edasi va nggomizoho savua dou zi ade weki sasama dou ela Al Masih ma karawi dosa ma wati kandazina dou ede moda mori masapodakaina ro ma'ederahizi, pavuapu nggomizoho do'amu zi Ruma Hatalla; ro Ruma Hatalla zimambei mori ede zi sia. Ake ma wara hubunga lavo siazoho ma dosana wati kandazina siazoho moda morina ede. Pala wara dosa ma kandazina dou moda morina ede. Mavoha lampa rawi ede nahu wati nggahiku va one nggomizoho pavuapu do'amu zi Ruma Hatalla.

5:17 Samenana ruku ra rawi ma ncara edezu dosa, pala wara dosa ma wati kandazina dou moda mori masapodakaina ro ma'ederahizi ede. **5:18** Ndai tavadeku va one samenana dou ma wa'ura ndazi ana-ana Ruma Hatalla, wati karawina dosa, vara Ana Ruma Hatalla masandakana, ro Ibilis wati loana karawi au-au zi sia. **5:19** Ndai tavadeku va one ndai edezu ntau Ruma Hatalla, konena sara'a dunia ake kuasakai va Ibilis. **5:20** Ndai tavadeku va one Ana Ruma Hatalla wa'ura maina ro wa'ura mbeina loa ka'ao zi ndai, loakuzu ndai pata Ruma Hatalla ma poda. Ndai mori kasavua weki lavo Ruma Hatalla ma poda ro mori savua lavo Ana-Na edezu Ruma Isa Al Masih. Akeku Ruma Hatalla ma poda, ro akeku mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **5:21** Ana-anaku, kazo'opu wekimu razi berhala-berhala!

2 Yahya

1:1 Ru'u va Ina rakazale va Ruma Hatalla, ro zi ru'u va ana-ana Ina. Sura ake razi nahuna, mana'ekai ela Ruma ma poda-poda meci ra ca'u nggomizoho. Laina nahu mpoa, pala sara'ana dou ma pata Ruma Hatalla ma poda, mameci ra ca'u nggomizoho rau. **1:2** Vara Ruma Hatalla mangge'e ze'i ade ndaita, ro zimawara ncau lavo ndaita santoi-ntoina. **1:3** Raho-raho to'imp'a ndai zi mbei bareka, rahama ro taho ra ntai va Ruma Hatalla Ama ndaita, ro Ruma Isa Al Masih, Ana Ama. Raho-raho to'imp'a sara'ana ede zikantau va ndai kai ade ma nira ro kai meci ra ca'u. **1:4** Nahu neo poda adeku vade va one wara ana-ana Ina ma mori vatu rangoa ra tei va Ruma Hatalla, vune rawa'u parenta va Ruma Hatalla zi ndaita. **1:5** Vara ndedena, Ina, nahu maraho poda-poda loakuzu ndai sara'ana cua meci ra ca'u angi. Ranggahi va nahu ake laina savua parenta ma vou; parenta ake wa'ura mbei zi ndai ra'aipu ndai saramba-ramba imbita. **1:6** Meci ra ca'u aona mori vatu parenta-parenta Ruma Hatalla. Ro parenta rawa'u ringa va nggomizoho ra'aipu saramba wa'una edezu va one nggomizoho pavuapu mori kai meci ra ca'u zi savua lavo zimakalaina. **1:7** Mboto dou matipu wa'ura ngge'e rero zi sara'a dunia. Siazoho edezu dou-dou ma wati mangaku va one maikai Ruma Isa Al Masih zi dunia kai savua dou manusia. Dou vune ede edezu dou matipu, ro Musu Al Masih. **1:8** Vara ndedena, jagapu ai to'ina nggomizoho mborakaina au rawa'u usaha wea va nami zi ru'u va nggomizoho. Usahapu loakuzu nggomizoho tarimamu razi Ruma Hatalla ufamu sara'ana. **1:9** Dou ma wati nenti zi ngoa ra tei Al Masih, malaisi wati ncihi ncaona razi au rangoa ra tei va Al Masih, dou ede wati ntauna Ruma Hatalla. Dou ma ngge'empa ze'i ade ngoa ra tei Al Masih, aona nantau nataho Ruma Hatalla Ama ndaita atao Ruma Isa Al Masih. **1:10** Vara ndedena, nggara warasi mai dou ro ngoa ra kahabana zi nggomizoho ngoa ra tei ma watira ngoa ra tei va Al Masih, aina tarimamu dou ede ze'i ade umamu atao mbeimu salam zi sia. **1:11** Vara dou ma mbei salama zi dou ma vune ede navatu rauku ro dou ede zi ade karawi ma davae. **1:12** Mboto poda ma paralu ngoa va nahu zi nggomizoho, pala iu va nahu natahopu aina kai sura. Ne'e va nahu loa to'imp'a lao lamba

nggomizoho ro nuntu ra nggahi ndai lavo nggomizoho, loakuzu ade ndai
poda-poda neo adeta. **1:13** Ana-ana razi sa'e ra ari Ina rakazale rau va
Ruma Hatalla, nggaduna salam zi ru'u Ina.

3 Yahya

1:1 Cina meciku Gayus! Nahu mana'ekai ela Ruma, ma poda-poda meci ra ca'umu, **1:2** mado'a raho-raho to'impa nggomi taho ra ntaimu ro sara'ana taho-tahompa lavo nggomi, sama vune nawa ra sarumbumu taho-tahompa. **1:3** Nahu neo poda adeku wakatu pila-pila cina ra angi ela Al Masih ronggana zi nahu ipi podaku nggomi to'amu zi Ruma Hatalla ma poda, vara podana nggomi mori ncaumu vatu rangoa ra tei va Ruma Hatalla. **1:4** Wati warana ma loana kandazi nahu ipi neo adeku, ntewi kaisi lavo ringaku va one ana-ana nahu mori vatuna ngoa ra tei va Ruma Hatalla. **1:5** Cinaku! Nggomi ipi to'amu zi ade karawimu rakarawimu zi ru'u va lengazohomu sasama ela Al Masih; kone ela Al Masih ma watipu pata va nggomi rau, nggomi karawi weamu. **1:6** Siazoho wa'ura ngoana zi ela Ruma zihizi nami mavoha meci ra ca'umu. Bantupu siazoho loakuzu lampa ra lao wali siazoho ro kai ndedena nakasanaku ade Ruma Hatalla, **1:7** vara zi ade lampa ra laokaina zikarawi weakaina Al Masih, siazoho wati tarimana rabantu au-au razi dou-dou ma wati pata Ruma Hatalla. **1:8** Vara ndedena, ndai dou-dou ela Al Masih pavuaku bantu lengazohona sasama ela Al Masih ma vune ede, loakuzu ndai loa vatu ade usaha siazoho zingoa ra kahabana ngoa ra tei ma poda razi Ruma Hatalla. **1:9** Nahu wa'ura tuntiku sura ma poro ziru'u va ela Ruma, pala Diotrefes ma ne'e ndazi dou mana'ekaina zi ade ela Ruma, wati ngawana vatu nahu. **1:10** Pea nggara maisi nahu, nahu zimahengga sara'ana au-au rawa'u karawi va Diotrefes, edezu mavoha lampa rawi-lampa rawi madavae ro nuntu ra nggahi cowaarenta va sia mavoha nami! Pala sara'ana ede watipu ncinahina ziru'u va sia. Zi wakatu lengazoho sasama ela Al Masih ede maina, sia wati ngawana tarima siazoho. Mala sia nakantaku dou-dou ma ne'e tarima cina ra angi ede, ro kau va sia dou-dou ede losa razi ela Ruma! **1:11** Cina meciku, ai to'ina vatumu au ma davae. Vatupu au ma taho. Dou ma karawi mataho edezu ntau Ruma Hatalla. Ro dou ma karawi madavae watipu patana Ruma Hatalla. **1:12** Sara'ana dou maroi la Demetrius. Kone Ruma Hatalla rau maroina. Nami rau maroina ro nggomizoho mavadeku va one au rakarongga va nami loa zi'imbi. **1:13** Mboto podapu ma paralu zingoa

va nahu zi nggomi, pala iu va nahu natahopu aina kai sura. **1:14** Ne'e va nahu wati ntoi walina zima'eda angi lavo nggomizoho, ro ndai zimanuntu ra nggahi ncao tando. **1:15** Raho-raho to'impa Ruma mambei bareka nggomizoho. Lengazohomu zihizi nahu ake nggaduna salam ziru'u va nggomi. Karongga to'ipu salam nahu ziru'u va samenana lenga ndai savua-vua.

Yudas

1:1 Cina ra angi rawa'u ou ro zimeci ra ca'u poda va Ruma Hatalla Ama ndaita, ro zi jaga zi ru'u Ruma Isa Al Masih. Kai Ada Ruma Isa Al Masih, nahu -- Yudas -- ari la Yakub, **1:2** mapamao: Raho-raho to'impa Ruma Hatalla mbeina bareka, rahama ro taho ra ntai zi nggomizoho kai maremba poda. **1:3** Cina ra angi ma meci va nahu! Nahu poda-poda ne'eku tunti sura zi nggomizoho mavoha mori salama rasama-sama iu va ndai. Pala ake nahu iuku weki rarundu zimangoa ra tei kataho zi ru'u va nggomizoho kai sura ake loakuzu nggomizoho karawi kapoda ade ntuwumu zi ru'u va imbi rambei va Ruma Hatalla sakalimpa zi ru'u santointoina zi ela-Na. **1:4** Vara kai wati kawara weki va ndai, wara dou-dou malu'u kai nari-nari zi woha ndai. Siazoho dou-dou ma'ipi davae ma rungkana haba mavoha rahama Ruma Hatalla ndaita, zi rakakaina ncai zi karakakaina ne'e hawa nawasu siazoho. Ro siazoho tulana Ruma Isa Al Masih, savua edempa menana Makuasa ro Ruma ndaita. Ra'aipu ntoi wa'una hukuma zi ru'u va siazoho wa'ura nggahi zi ade Alkitab. **1:5** Sara'ana ede nggomizoho wa'ura vademu. Pala nahu mane'e ngoa ra kawara nggomizoho mavoha vuneku Ruma Hatalla kasalamana ela Israel razi dana ra rasa Mesir, pala edempara kalelina dou-dou ma wati imbi zi woha siazoho. **1:6** Kawara raupu mala'eka-mala'eka ma kalalo rakahampa kai hizi kuasakai va siazoho, ndazina lao tu'u wi'ina hizi ngge'ekai siazoho. Ruma Hatalla mandantena mala'eka-mala'eka ede kai rante ma'ederahizi, zi ade hizi ma rindi ta awa mai dana. Ta aka siazoho rabui santointoina sampe kamavu kai hukuma zi siazoho zi Ainaina ma heba ede peade. **1:7** Kawara raupu kota Sodom ro Gomora ro kota-kota zi kompe ra peina, ma ela ra douna makarawi lampa rawi-lampa rawi vune rakarawi va mala'eka-mala'eka ede. Siazoho karawina lampa rawi-lampa rawi madavae ro masampu ra nggele, ndazina siazoho kancoki kai hukuma afi ma ederahizi, zi kandazi kai conto ziru'u va samenana dou. **1:8** Ndede rauku dou-dou ede makananu kalao ade sampe siazoho karawina dosa zi sarumbu ndaina. Siazoho ntanda ka'awana kuasa Ruma Hatalla ro kavawa ra katunana ma zese ra ntasa mahluk zi saroga. **1:9** Ndai Mikhael, ma

na'ekaina mala'eka-mala'eka, wati paranana karawi vune ede. Aipu wakatu sia cencena lavo Ibilis zi ade cence ncihina mavoha couku zimarakana timba la Musa, Mikhael wati disana vavukai hukuma zi Ibilis kai nggahi ra eli makavawa ra katuna. Mikhael cuma nggahina, "Ruma zimavakana nggomi!" **1:10** Pala kai nggahi zi kavawa ra katunakai, dou-dou ede deina sara'a au-au ma wati zi loa ka'ao va sizoho. Sizoho sama vune binata-binata ma wati ntau aka, ma vade lampa rawi-lampa rawikai va iuna. Pala vara kai lampa rawi-lampa rawi edeku ma kamaikaina iha leli sizoho.

1:11 Ihara sizoho! Sizoho wa'ura lampa vatuna ncai ralampakai va la Kain. Zi loakaina raka piti sizoho kalu'una weki ndaina zi ade hizi santudakai, sama vune la Bileam. Ro sizoho zikaleli rau va one barontana vune la Korah. **1:12** Wakatu nggomizoho katu'umu ngaha ndiha, ruku ra rawi dou-dou ede zi ni'ikai ade zi woha nggomizoho. Vara sizoho na'e ngaha ra nonana kai wati majana, ro nakapentiku zi ru'u ndai mpoana. Sizoho vune apu ra'ewu va angi, pala wati kalondona ura. Sizoho rau vune fu'u haju ma wati mbua kone oru wua haju; fu'u-fu'u haju rawa'u wonto amuna ro wa'ura made poda. **1:13** Sama vune balumba ma mbani zi moti makamaina wovona, ndede rau sizoho nakawovoku ruku ra rawi zi majakai. Sizoho edezu vune ntara ma rai rero ro marawa'u sadia wea hizina va Ruma Hatalla zi ade rindikaina ma ipi poda ziru'u santoi-ntoina.

1:14 Henokh, londo ra mai makapidukaina razi la Adam, ntoina wa'ura karonggana nggahi ra eli Ruma mavoha dou-dou ede. Nggahi la Henokh, "Tiopu, Ruma zimamai lavo riwu-riwuna mala'eka-Na ma raso **1:15** zi paresakai ncihi ra ncara sara'ana dou. Ruma zimahukumna dou-dou madavae vara ruku ra rawi sizoho ma davae. Ro Sia zimahukumna dou-dou madosa ro durhaka vara samenana nggahi ra eli makavawa ra katuna rarentana." **1:16** Dou-dou ede naca'u bada reze ro nakancaraku dou makalai. Sizoho mori watu rakane'e sizoho ma dosa. Sizoho nanuntu piko voko mavoha weki ndaina, ro gisina dou loakuzu rakakaina laba.

1:17 Pala cina ra angi ma meci va nahu, kawarapu, au rantoina ranggahi va rasu-rasu Ruma ndai Isa Al Masih. **1:18** Sizoho ngoa ulu wa'una zi nggomizoho va one zeni cumpukai jamana zimawontu dou-dou zimakasungge-sunggena nggomizoho, edezu dou-dou ma mori watu ne'e

siazoho ma dosa. **1:19** Siazoho edeku dou-dou ma kamaikaina ncengga ra mbi'a. Siazoho wati kuasakai va Roh Allah, malaisi vara kane'e tabe'a dunia. **1:20** Pala nggomizoho, cina ra angiku, kataho ncaupu morimu kai dasa imbimu zi Ruma Isa Al Masih. Imbimu ede nawancuku rasona. Wunga mbuipu ede do'apu kai kuasa Roh Allah, **1:21** ro mori ncaupu zi ade zende ra wa'a va Ruma Hatalla salama nggomizoho ngenamu rahama Ruma Isa Al Masih Ruma ndaita, zimambeina nggomizoho mori masapodakaina ro ma'ederahizi. **1:22** Ziru'u va dou-dou ma mbali mbua adena, pavuaku nggomizoho katadamu kasi ade. **1:23** Hinti kalosapu dou razi ade afi zi kasalamakaimu siazoho. Zi ru'u va dou-dou makalaina pavuapu nggomizoho katadamu kasi ade lavo kai iu dahu, pala aina ca'umu kone kani ro lombo siazoho rau ma wa'ura kasampu kai rakane'e va siazoho ma dosa. **1:24** Ruma Hatalla ma sanggo jaga loakuzu nggomizoho aina mavumu, ro ma wa'una wa'a nggomizoho zi tando-Na ma zese ra ntasa kai neo ade lavo wati wara ma'iha, **1:25** Sia savuampa menana Ruma Hatalla, Makasalamana ndaita kai ncai Isa Al Masih Ruma ndaita. Siaku Ruma Hatalla ma zese ra ntasa, mana'e ra ntoru, tau kuasa ro mawibawa ra'aipu ntoi wa'una sampe ake ro zi ru'u va santoi-ntoina. Amin.

Wahyu

1:1 Isi buku ake mavoha au rakatada va Ruma Isa Al Masih mavoha lampa rawi-lampa rawi zimandazi. Ruma Hatalla mangoana zi Al Masih loakuzu Sia maturu teina zi ada-ada Ruma Hatalla au zimandazi roci. Al Masih nggaduna mala'eka-Na zi la Yahya, ada-Na, zimangoa lampa rawi-lampa rawi mandazi ede zi sia. **1:2** Edempara la Yahya carita rauna sara'a ra'edana ede; ro akeku laporana mavoha rangoa wi'i razi Ruma Hatalla rikatenggo va Ruma Isa Al Masih kai nggahi ra eli-Na. **1:3** Taho ra ntika dou ma bacana ro dou ma kade'ena haba ranggahi zi ade buku ake ro to'akaina zi au ratunti ta'adena. Vara wati ntoi walina sara'ana ake zimandazi. **1:4** Cina ra angi ma wara zi kapidu ela Ruma zi dana ra rasa Asia! Nahu, la Yahya, mane'e loakuzu nggomizoho zi mbei bareka ro taho ra ntai razi Ruma Hatalla -- edezu Sia ma wara, ma wa'ura wara, ro ma wara santoi-ntoina -- ro rau razi pidu roh ma wara zi tando dohokai Ruma Hatalla, **1:5** ro razi Ruma Isa Al Masih, sakasi ma to'a. Siaku ma sarambarambana rakamori mbali razi madena ro Siaku makuasakaina zi sangajisangaji dunia. Ruma Isa mameci ra ca'u ndaita, ro kai made-Na Sia hori kalosana ndai razi dosa-dosa ndaita, **1:6** ro kandazina ndai savua karaja'an ro ma ndazi imam-imam ma karawi wea Ruma Hatalla, Ama-Na. Ruma Isa Al Masih edeku ma zese ra ntasa ro makuasa zi ru'u santoi-ntoina. Amin! **1:7** Tiopu, Sia maina vontu va apu! Samenana dou zima'edana Sia, lu'u rau sizoho ma ratuva-Na. Sara'a bangsa zi dunia zimanangi zuru ra zala vara Sia. Io, pasti! Amin! **1:8** "Nahura ma sarambakaina ro ma cumpukaina," nggahi Ruma Hatalla, ma wara, ma wa'ura wara, ro ma wara sampe santoi-ntoina, Ma Wancu kuasa. **1:9** Nahu la Yahya, cinamu ma sama-sama iu mori lavo nggomizoho zi ade susa ra ncoki zi iu va sanikina ela Al Masih. Ndai lembo ade satando ncoki ra susa kai ela ntau-Na. Nahu rapaki aka Pulau Patmos vara nahu ma ngoa ra kahabana rangoa va Ruma Hatalla, katenggo va Ruma Isa kai ncai ngoa ra tei-Na. **1:10** Zi ainaina Ruma, nahu rakuasakai va Roh Allah, edempara ringa va nahu eli ma na'e -- vune eli tarompe -- manuntu zi kontu nahu. **1:11** Eli ede manggahi, "Tuntipu au ra'eda va nggomi, ro nggadupu buku ede zi kapidu

ela Ruma edezu ake: Efesus, Smirna, Pergamus, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ro Laodikia." **1:12** Nahu tamabariku va ne'eku eda cou ede ma nuntu lavo nahu. Edempara nahu edaku pidu mbua ezi ilo randawi kai masa. **1:13** Zi woha ezi-ezi ilo ede kizi savua dou ma zi edamu vune manusia. Sia kanina jumba ma zondona sampe awa ezi. Zi lawili-Na Sia kanina vontu lawili masa. **1:14** Honggona vura vune kere jimba, vune lanta wolo. Madana kalea vune afi; **1:15** ezi-Na kakila vune romba raka'a. Eli-Na vune eli oi mamavu ma na'e. **1:16** Rima wana-Na manenti pidu mbua ntara, ro razi asa-Na losa salona peda mangaha ma ntau vali vae woi. Pahu-Na nakalea vune liro zi aimarai kageke. **1:17** Wakatu eda va nahu Sia, nahu suncuku zi tando Sia vune dou mamade. Pala Sia tohona rima wana-Na zi nahu edempara nggahina, "Aina dahumu! Nahura ma sarambakaina ro ma cumpukaina. **1:18** Nahura Sia ma mori! Nahu wa'ura made, pala tiopu, Nahu mori ru'u santoi-ntoina. Nahu makuasa zi ade made ro ta dunia dou mamade. **1:19** Vara ndedena, tuntipu lampa rawi-lampa rawi ra'eda va nggomi edezu lampa rawi-lampa rawi ma wara, ake ro lampa rawi-lampa rawi zimandazi peade. **1:20** Akeku rahasia razi pidu mbua ntara ra'eda va nggomi zi rima wana Nahu, ro razi pidu mbua ezi ilo masa ede: Pidum mbua ntara edezu mala'eka-mala'eka pidu ela Ruma, ro pidu ezi ilo ede edezu pidu ela Ruma ede."

2:1 "Ziru'u va mala'eka ela Ruma zi Efesus, tunti ndakepu: Akeku rangoa wi'i va Sia ma nenti pidu mbua ntara zi rima wana-Na, ro malampa zi hela pidu mbua ezi ilo masa ede. **2:2** Nahu vade au rakarawi va nggomizoho: Nggomizoho makarawi kapoda ade ro nggomizoho lembo poda ademu. Nahu vade va one nggomizoho wati mbeimu ade zi dou madavae. Ro dou-dou ma kanahu wekina rasu sapodakaina laina, wa'ura uji va nggomizoho, ro nggomizoho rakamu vade va one sizoho dou macowa. **2:3** Nggomizoho saba ro nggomizoho masusa ra ncoki vara Nahu, ro nggomizoho wati kompo kananumu. **2:4** Pala ake wati kau va Nahu zi nggomizoho: Nggomizoho wati walira meci ra ca'umu Nahu vune aipu sarambana. **2:5** Vara ndedena, kawarapu nawa'ura ipi zo'ona nggomizoho mavumu! Tobara razi dosa-dosamu, ro karawipu au rakarawi va

nggomizoho ra'aipu sarambana. Nggara watisi, Nahu zimamai zi nggomizoho ro zimawonto ezi ilomu ede razi hizina. **2:6** Pala wara ma taho zi nggomizoho, edezu: Nggomizoho wati ca'umu zi ruku ra rawi dou-dou mavatu Nikolaus, sama vune nahu ma daca'u ruku ra rawi dou-dou mavatu Nikolaus. **2:7** Cou-cou maloa ringa, pavuaku kade'e kavaena au ranggahi va Roh Allah zi ru'u va ele-ela Ruma! Siazoho ma ngolu, zikaukaiva Nahu ngaha wua haju razi fu'u mori ra woko ma woko zi nggaro Ruma Hatalla." **2:8** "Zi ru'u va mala'eka ela Ruma zi Smirna, tunti ndakepu: Akeku rangoa wi'i va Sia ma sarambana ro ma cumpukaina -- ma wa'ura made ro mamori mbali. **2:9** Nahu kavade susa-susa nggomizoho; Nahu kavade nggomizoho ncoki morimu -- pala sapodakaina nggomizoho mantau ra wara! Nahu kavade fitina-fitina ra lo'o zi nggomizoho va dou-dou makanahu weki ndaina Yahudi, sapodakaina laina; sizoho edezu ela Ibilis! **2:10** Aina dahumu zi susa ra ncoki ma wati nto walina zi pavua iu va nggomizoho. Kawarapu. Ibilis zimakalu'u sarundena razi nggomizoho zi ade uma bui zi cobakaina nggomizoho. Nggomizoho zimasusa ra ncoki sampuru nai ntoina. Pavuapu nggomizoho to'a zi Nahu sampe made, ndazi Nahu zimambeimu mori masapodakaina ro ma'ederahizi ru'u ufa ngolukai. **2:11** Cou-cou maloa ringa, pavuaku kade'e kavaena au ranggahi va Roh Allah zi ela Ruma! Siazoho ma ngolu wati zima'iu poda susa ra ncoki au-au vara made kazua kalikaina." **2:12** "Zi ru'u va mala'eka ela Ruma zi Pergamus, tunti ndakepu: Akeku rangoa wi'i va Sia ma nenti peda mangaha ma ntau woi vali vae. **2:13** Nahu kavade tave ngge'ekai nggomizoho, edezu zi hizi kuasakai Ibilis. Nggomizoho ma to'a zi Nahu. Mala wakatu Antipas, sakasi-Ku ma to'a ede, rahade zi tando nggomizoho zi hizi kuasakai Ibilis, nggomizoho wati kawatimu va one nggomizoho ma'imbi zi Nahu. **2:14** Pala ade ndedekaina wara pila-pila mbua lampa rawi ma wati ca'u va Nahu zi nggomizoho: Wara sarunde dou zi weki nggomizoho ma vatu au rangoa ra tei va Bileam. La Bileam ngoa ra teina Balak vuneku carana vavu ka'iha ela Israel zi ade dosa; kai siwina sizoho ngaha ngaha ra nono rawa'u zonggo ra mbei zi ru'u berhala ro karawi lampa rawi-lampa rawi madavae. **2:15** Ndede rau wara zi ade weki nggomizoho dou-dou ma nenti zi ngoa ra tei

dou-dou mavatu la Nikolaus. **2:16** Vara ndedena, tobara razi dosa-dosamu! Nggara watisi, samporo wali Nahu zimamai zi nggomizoho ro zimadei dou-dou ede kai peda ma wara zi asa-Ku. **2:17** Cou-cou maloa ringa, pavuaku kade'e kavaena au ranggahi va Roh Allah zi ru'u ela-ela Ruma! Siazoho ma ngolu, zi kaukai va Nahu ngaha manna ma ili weki, ro cua-cua zimatarima zi Nahu savua wadu vura. Zi wadu ede wara ratunti savua ngara ma vou, ma wati zi vade va cou-cou rau, selasi va dou ma tarimana." **2:18** "Zi ru'u va mala'eka ela Ruma zi Tiatira, tunti ndakepu: Akeku rangoa va Ana Ruma Hatalla, ma kalea mada-Na vune afi, ro ezi-Na makancilo vune romba raka'a. **2:19** Nahu kavade sara'a rakarawi va nggomizoho -- Nahu kavade nggomizoho mameci ra ca'u sasamamu, nggomizoho mato'a, nggomizoho makarawi, ro nggomizoho malembo ade zi susa ra ncoki. Nahu kavade nggomizoho ake makarawi mboto ntewi kaisi ma rawa'u. **2:20** Pala ake zi daca'u va Nahu zi nggomizoho: Nggomizoho mambei ade zi la Izebel, dou siwe ma kanahu weki rakakai va Ruma Hatalla ede. Wa'ura mboto ada-ada-Ku rakekona ro rangoa ra teina zimakarawi madavae ro zimangaha ngaha ra nono rawa'u zonggo ra mbei zi berhala. **2:21** Wa'ura mbei va Nahu zi sia wakatu zi tobakaina razi dosa-dosana, pala sia wati ne'ena dengga karawi lampa rawi-lampa rawi ma davae ede. **2:22** Kawarapu! Nahu zimavatena sia sampe supukaina zi hizi marukaina. Ta ede sia ro dou-dou ma karawi jina lavo sia zimasusa ra ncoki poda. Sara'ana ede zi karawi va Nahu ake -- selasi nggara siazoho nadenggasi karawi lampa rawi-lampa rawi ma davae sama-sama lavo sia. **2:23** Dou-dou mavatuna zi hade rau va Nahu loakuzu sara'ana ela Ruma kawarana weki va one Nahura Sia mavadena fiki ra kanaanu ro ade manusia. Nggomizoho zi cepe wea va Nahu vunera karawi va cua-cua nggomizoho. **2:24** Pala nggomizoho ma kalai-laina zi Tiatira wati vatumu ngoa ra tei ma davae ede, ro wati tana'omu ilimu-ilimu Ibilis. Nahu manggahi va one Nahu wati zimasala'ina zi nggomizoho wua matani. **2:25** Pala sampe wakatu maikai Nahu pea ede, pavuapu nggomizoho ngge'empa vatumu au rawa'u kantau va nggomizoho. **2:26-27** Siazoho ma ngolu, ro sampe cumpukaina karawi ncauna au razine'e va Nahu, zimbei va Nahu kuasa ma sama vune ratarima va Nahu razi Ama-Ku. Siazoho

zimatarima kuasa razi Nahu zi parentakai bangsa-bangsa kai tiki vesi, ro zimakaleli bangsa-bangsa ede vune roa dana. **2:28** Siazoho zimatarima vombo vala zi Nahu. **2:29** Cou-cou maloa ringa, pavuaku kade'ena au ranggahi va Roh Allah zi ela Ruma!"

3:1 "Zi ru'u va mala'eka ela Ruma zi Sardis, tunti ndakepu: Akeku rangoa wi'i va Sia ma ntau pidu mbua roh razi Ruma Hatalla ro pidu mbua ntara ede. Nahu kavade au rakarawi va nggomizoho. Nggahi dou nggomizoho mori, sapodakaina nggomizoho made! **3:2** Vara ndedena, tu'ura, ro katenggopu au ma mbuipu wara zi nggomizoho sawatipu ede made sara'ana. Vara Nahu rakaku eda va one au rakarawi va nggomizoho, wati wara kone savua rau ma mpuruna zi tando Ruma Hatalla. **3:3** Ndazi, kawara mbalipu au rangoa ra tei zi nggomizoho ntoina ro au raringa va nggomizoho. Karawipu ede ro tobara razi dosa-dosamu. Nggomizoho nggara watisi tu'umu, Nahu zimamai zi nggomizoho vune dou mampanga; ro nggomizoho wati zimavade vune aiku wakatuna mai kai Nahu. **3:4** Pala zi woha-woha nggomizoho zi Sardis mbuipu warana dou ma sandaka loakuzu kani ra lombona ngge'empa rasona. Siazoho ede zimalampa sama-sama lavo Nahu kai kani ra lombo malanta, vara sizoho ncihi ncao zi ru'u va ede. **3:5** Zi ru'u va sizoho ma ngolu zi kakani kai jumba lanta. Ngara sizoho wati zihade va Nahu razi ade Buku Dou Mamori. Ro zi tando Ama-Ku ro mala'eka-mala'eka-Na Nahu zimamangakuna va one sizoho ntau Nahu. **3:6** Cou-cou maloa ringa, pavuaku kade'e kavaena au ranggahi va Roh Allah zi ela-ela Ruma!" **3:7** "Zi ru'u va mala'eka ela Ruma zi Filadelfia, tunti ndakepu: Akeku rangoa wi'i va Sia ma raso ro masapodakaina. Siaku manentina kunci rantau la Daud; nahenggasi va Sia, wati kone savua dou rau maloana kavu, ro nakavusi va Sia, wati kone savua dou maloana henga. **3:8** Nahu kavade au rakarawi va nggomizoho. Nahu kavade va one nggomizoho wati savune tenggomu; nggomizoho wa'ura vatumu ngoa ra tei va Nahu ro to'amu zi Nahu. Zi ru'u va nggomizoho wa'ura henga va Nahu savua taza, ma wati loa zikavu va cou-cou rau. **3:9** Kawarapu ake: Dou-dou ma ndazi ela Ibilis ede, dou-dou manuntu ra nggahi cowa ma kanahu wekina dou Yahudi sapodakaina

laina, Nahu zimandawi ndazina sizozho mai sujuna zi tando nggomizoho. Ro sizozho zimavade va one Nahu mameci ra ca'umu. **3:10** Vara nggomizoho wa'ura vatumu parenta Nahu loakuzu to'akaimu, Nahu rau zimasandakamu zi jamana susa zi iu va sara'a dunia. Lampa rawi ede zimandazi zi cobakaina sara'ana dou zi dunia. **3:11** Nahu zimamai roci! Jaga katahopu au rakantau va nggomizoho, loakuzu wati kone savua dou rau maweha rampana hadia rangolukaimu. **3:12** Dou ma ngolu, zi kandazi va Nahu kai tandi'i zi ade Uma Maraso Ruma Hatalla-Ku, ro sia zimangge'e zi hizi ede santoi-ntoina. Ngara Ruma Hatalla-Ku, ro ngara kota Ruma Hatalla-Ku -- edezu Yerusalem vou zimalondo razi saroga, razi Ruma Hatalla-Ku -- zi tunti va Nahu zi sarumbu dou ede. Ngara Nahu rau ma vou zi tunti va Nahu zi sia. **3:13** Cou-cou maloa ringa, pavuaku kade'e kavaena au ranggahi va Roh Allah zi ela-ela Ruma!" **3:14** "Zi ru'u va mala'eka ela Ruma zi Laodikia, tunti ndakepu: Akeku rangoa wi'i razi Sang Amin, Sakasi ma to'a ro mapoda, fu'una va sara'ana au-au rakandazi va Ruma Hatalla. **3:15** Nahu kavade au rakarawi va nggomizoho; Nahu kavade nggomizoho wati vusimu ro wati pana raumu. Natahopu nggomizoho vusi mpoa atao pana mpoa! **3:16** Pala nggomizoho rana-ranampa; pana wati, vusi rau wati. Vara ndedena nggomizoho zilohi kalosa va Nahu razi ade asa-Ku. **3:17** Nggomizoho manggahi, 'Nami ntau ra wara ro ncihi mena-mena, nami wati wara madancihimu.' Pala nggomizoho wati vademu nawancuku ncoki mori ro na'ipiku susa mori ra wokomu! Nggomizoho ncoki mori, maronda, ro mbuda. **3:18** Vara ndedena Nahu mangoa ra tei kataho nggomizoho loakuzu welimu zi Nahu masa, edezu masa ngganga, loakuzu nggomizoho ndazi ntau ra wara. Weli raupu kani ra lombo malanta razi Nahu loakuzu nggomizoho ntaumu kani ra lombo ro mavonto mori ra woko nggomizoho ma ronda ro zi majakai. Ro weli raupu lo'i zi kandaikai zi madamu loakuzu nggomizoho loamu eda. **3:19** Dou-dou rameci va Nahu, sizozhoku zi rojo va Nahu rawina ro zi cambo va Nahu. Vara ndedena pavuapu nggomizoho kapodapu ademu, ro tobara razi dosa-dosamu. **3:20** Tiopu! Nahu makizi zi tando taza ro tokeku. Nawarasi dou ma ringana eli Nahu, ro henggana taza, Nahu zimalu'u eda angi lavo sia; Nahu zimangaha sama-sama lavo sia, ro sia

zimangaha sama-sama lavo Nahu. **3:21** Siazoho ma ngolu, zi kau va Nahu doho zi hizi dohokai Nahu sama-sama lavo Nahu, sama vune ndai Nahu rau mawa'ura ngolu ro ake madoho sama lavo Ama-Ku zi hizi dohokai-Na. **3:22** Cou-cou maloa ringa, pavuaku kade'ena au ranggahi va Roh Allah zi ela-ela Ruma!"

4:1 Sawa'u va ede nahu rakaku eda wali. Nahu edaku savua taza mahengga weki zi saroga. Edempara ringa waliku eli ma saramba wa'una wa'ura nuntu ra nggahi zi nahu vune eli tarompe. Eli ede nggahina, "Mai ne'epu ta ake. Nahu zimateina zi nggomi au zimandazi peade." **4:2** Nahu kuasakai lalo va Roh Allah. Edempara eda va nahu zi saroga wara savua hizi dohokai sangaji, ro wara savua dou madoho zi hizi dohokai ede. **4:3** Pahu dou ede nakancilo vune wadu mata baiduri fanda ro wadu mata delima. Savua afi ala mawarana sajao-jao maheko hizi dohokai ede. **4:4** Zi ade hekona hizi doho kai sangaji ede wara zua mpuru upa hizi dohokai sangaji ma kalai. Ta ede doho zua mpuru upa dou mana'ekaina ma kani ra lombo malanta, ro makani songko masa sangaji. **4:5** Razi hizi dohokai sangaji ede losa kalea kakila ro losa eli karece ai ma karuku sara'a dana. Ro zi tando hizi dohokai sangaji ede wara pidu mbua obo ma kalea; edeku pidu mbua Roh Allah. **4:6** Wara rau zi tando dohokai sangaji ede wara zi edamu vune kaca mana'e poda ma lembo vune moti, vurana vune kaca noa. Zi heko va dohokai sangaji, zi saniki welana, wara upa mbua mahluk, ma tawela tando ro tawela kontuna vini va isi mada. **4:7** Mahluk ma sarambana zi edamu vune singa. Ma kazuakaina vune capi rangga. Ma katolukaina nantau pahu vune pahu manusia. Ma ka'upakaina zi edamu vune nasi vangga mbaru ma wunga ngemo. **4:8** Upa mbua mahluk ede, cua-cua nantau ini mbua kalete, ro ma hekona ro zi savae zeina vinikai va isi mada. Aimarai aimangazi mahluk ede wati dengga-denggana rawa, "Raso, raso, rasora Ruma, Ruma Hatalla Mawancu Kuasa, ma wara, ma wa'ura wara, ro ma wara santoi-ntoina." **4:9** Upa mbua mahluk ede rawana rawa ma roi ra wadi, horoma ro syuku zi Sia ma doho zi hizi dohokai sangaji ede, edezu Sia ma mori ru'u santoi-ntoina. Ro zi wakatu mahluk-mahluk ede rawana, **4:10** zua mpuru upa mana'ekaina ede suncuna

zi tando dou ma doho zi hizi dohokai sangaji ede, edempara nembana Sia ma mori santoi-ntoina. Edempara siazoho tovana songko-songko siazoho zi tando dohokai sangaji ede ro nggahina, **4:11** "Io Ruma, io Ruma Hatalla madazoho! Ita mpoampa ma patu tarima roi ra wadi, horoma ro kuasa. Vara Itaku makandazina sara'a au-au, ro kai rakane'e rau va Ita sara'a au-au ramawara ede wa'ura ndazina ro mori."

5:1 Edempara eda va nahu savua buku raluru zi rima Sia ma doho zi hizi dohokai sangaji ede. Buku ede vinikai va ratunti zi vali vaena ro rakunci kai pidu mbua bece. **5:2** Edempara eda va nahu savua mala'eka ma na'e ro kante'e manggahi kai eli ma na'e, "Couku mapatu zimakambi'a bece-bece ake ro zimahenggana buku ake?" **5:3** Pala nataho zi saroga, ro zi dunia, atao kone awa mai va dana rau wati wara savua dou rau ma sanggona henga buku ede, ro ma'eda ta zeina. **5:4** Edempara nangi saseziku vara wati wara kone savua dou rau ma patu henga buku ede, ro maloana eda ta zeina. **5:5** Edempara savua dou zi ade weki mana'ekaina ede manggahi zi nahu, "Aina nangi! Tiopu! Singa razi suku bangsa Yehuda, londo ra mai la Daud ma na'e, wa'ura ngolu. Sia nasanggo vi'a pidu mbua bece ro mahenga buku ede." **5:6** Edempara nahu edaku savua Ana Jimba makizi zi woha dohokai sangaji ede, raheko va upa mbua mahluk ede ro sara'a mana'ekaina ede. Ana Jimba ede zi edamu vune rawa'u sambele. Sia nantau pidu mbua wanga ro pidu mbua mada: edezu pidu roh razi Ruma Hatalla rawa'u nggadu aka sara'a dunia. **5:7** Edempara Ana Jimba ede maju ro wehana buku raluru ede razi rima wana dou ma doho zi wawo hizi dohokai sangaji. **5:8** Wunga mbuipu Ana Jimba ede karawi ndedena ede, mavu suncu lalompaa upa mbua mahluk lavo mazua mpuru upa mana'ekai zi tandona. Siazoho cua-cua nentina kecapi na'e ro mangko masa ma wara isina kamaya, edezu do'a-do'a ela Ruma Hatalla. **5:9** Siazoho rawana savua rawa ma vou: "Ita patu mawehana buku ede ro mavi'ana bece-becena. Vara Ita wa'ura hade, ro kai made Ita, manusia razi sara'a suku, bahasa, negara ro bangsa wa'ura welimu zi ru'u va Ruma Hatalla. **5:10** Ita wa'ura kandazimu siazoho savua karaja'an lavo mandazi imam-imam zi ru'u va Ruma Hatalla, ro maparenta ese wawo dunia." **5:11**

Edempara eda va nahu wali. Nahu ringaku eli mala'eka ma riwu-riwu ro ma juta-juta mbotona. Siazoho kizi hekona hizi dohokai sangaji ro upa mbua mahluk ede ro ma na'ekaina ede. **5:12** Ro siazoho rawana kai eli ma tenggo, "Ana Jimba rawa'u sambele ede, patu zimatarima kuasa, ntau ra wara, timba ra lemba ro tenggo ra wale; Sia patu zi lia ra horoma, zi kazese ra kantasa, ro zi roi ra wadi!" **5:13** Edempara ringa va nahu sara'a mahluk zi langi, zi dana, ta awa mai va dana ro zi ade moti -- porona sara'a mahluk mawara zi dunia ake -- marawa, "Sia ma doho ese dohokai sangaji, ro Sang Ana Jimba ede, edezu roi ra wadi ro lia ra horoma ro zese ra ntasa ro kuasa sampe santoi-ntoina!" **5:14** Edempara upa mbua mahluk ede macambe, "Amin!" Ro mana'ekai-mana'ekaina ede rau sujuna ro nembana.

6:1 Sawa'u va ede eda va nahu Ana Jimba ede vi'ana bece masarambana razi kapidu mbua bece ede. Edempara ringa va nahu savua razi ka'upa mbua mahluk ede manggahi, "Maira!" Elina vune eli karece ai. **6:2** Ndazi eda va nahu, edempara wara zi edamu savua jara vura. Dou manentena nanentiku savua ana fana, ro zi sia rambei savua songko sangaji. Sia majuna kai dou mangolu ma lao weha rampa ngoluna. **6:3** Edempara Ana Jimba ede vi'ana bece ma kazuakaina, ro ringa va nahu mahluk ma kazuakaina manggahi, "Maira!" **6:4** Edempara losa savua jara makalai walina. Jara ede warana kala. Dou manentena rambei kuasa zimakamborana ka'ada'ana dame zi dunia, loakuzu manusia cua-cua hade angi. Edempara sia rambei savua peda ma na'e. **6:5** Edempara Ana Jimba ede vi'ana, bece ma katolukaina. Ro ringa va nahu mahluk ma katolukaina manggahi, "Maira!" Nahu edaku, ndazi tada savua jara me'e. Dou manentena manenti zua mbua daci zi rimana. **6:6** Ro ringa va nahu wara ma eli zi ringamu vune eli ma nggahi zi woha upa mbua mahluk ede. Eli ede manggahi, "Salite gando ma taho co'ina vune mboto ufakai dou sanai, ro tolu lite gando makalai pahu co'ina vune mboto ufakai dou sana rau. Pala aina ka'ihamu fu'u-fu'u zaitun ro nggaro anggo!" **6:7** Edempara Ana Jimba ede vi'ana bece ma ka'upakaina. Ro ringa va nahu mahluk ma ka'upakaina manggahi, "Mai!" **6:8** Eda va nahu, edempara tada savua jara

mbera. Dou manentena mangara Madekai. Ta ari kontuna, sia lampa watu zeni-zeni poda va Dunia Madekai. Siazoho zi mbei kuasa razi cengga upa dunia ake razonggo zi siazoho, loakuzu siazoho laokaina hade kai ncai lewa ra laka, kai ncai sarahizo, kai mboto pahu supukai ro kai binata-binata manggange. **6:9** Sawa'u va ede Ana Jimba ede vi'ana bece ma kalimakaina. Edempara eda va nahu ta awa mai va mezeba wara nawa dou-dou ma made rahade va dou vara siazoho makatenggona ragoa va Ruma Hatalla kai ncai nuntu ra nggahi siazoho. **6:10** Siazoho kanggica kana'e podana, "Io Ruma Mawancu kuasa, ma raso ro mapoda! Savune waliku ntoina Ita ampomu vavu kai hukuma dou-dou mawara zi dunia ro mahukumna siazoho vara wa'ura hadena madazoho?" **6:11** Siazoho cua-cua rambei sando'o jumba lanta. Edempara siazoho rakau sanawa samporo wali, sampe wa'ura raka sara'a weki lenga karawi lavona ro cina ra angi siazoho ma zi hade vune siazoho. **6:12** Edempara eda va nahu Ana Jimba ede vi'ana bece ma ka'inikaina. Ndazira epu ma heba poda. Liro ndazi me'e vune kaen me'e ma kasa, ro wura ndazi kala vune ra'a. **6:13** Ntara-ntara mamavu mbari mbura razi langi mavu zi dunia vune wua ara ma watipu ntasana horo razi fu'una wakatu karuku va angi na'e. **6:14** Langi mborana vune luva raluru, ro sara'a dororo ro pulau rakiri peso razi hizina. **6:15** Edempara sangaji-sangaji dunia, dou-dou mana'ekaina, dou-dou mana'ekai tentara ro palisi, dou-dou mantau ra wara ro dou-dou mana'e kuasa, ro dou-dou makalaina, nataho ada ro dou rahori kalosa, sara'ana naciliku wekina zi ade karombo-karombo dororo ro zi hela wadu-wadu dororo. **6:16** Siazoho nggahina zi dororo-dororo ro zi wadu-wadu ede, siazoho kanggicana, "Ndumba pitapu nami! Cili weapu nami razi ntanda Sia ma doho ese hizi dohokai sangaji, ro zi ade mbanikai Ana Jimba ede! **6:17** Ainaina maheba wa'ura mai, ake siazoho vohona mbanina, ro wati kone savua dou rau mawa'una taha zi tando siazoho!"

7:1 Sawa'u va ede, nahu edaku upa mala'eka makizi zi upa mbua wela dunia. Siazoho tahana upa mbua angi zi dunia loakuzu aina wara angi zi dunia atao zi moti, atao zi fu'u-fu'u haju. **7:2** Edempara eda va nahu savua mala'eka ma kalaina mawontu tawela elena. Sia wa'ana bece razi Ruma

Hatalla ma mori. Kai eli ma na'e mala'eka ede ouna upa dou mala'eka ma wa'ura raka kuasa razi Ruma Hatalla zimakalelina dana ro moti. **7:3** Nggahi mala'eka ede, "Aina kaleli wa'u dana atao moti, atao fu'u-fu'u haju nggara watipusi mbei va nami tanda bece zi ntantangga ada-ada Ruma Hatalla ndai." **7:4** Edempara nahu rangoana va one wara 144.000 dou orena rambei tanda bece va Ruma Hatalla zi ntantangga sizoho. Dou-dou ede raweha razi ade sampuru zua suku bangsa Israel; **7:5** zi sanikina suku 12.000 dou. Edezu razi suku: Yehuda, Ruben, Gad, **7:6** Asyer, Naftali, Manasye, **7:7** Simeon, Lewi, Isakhar, **7:8** Zebulon, Yusuf, ro Benjamin. **7:9** Sawa'u va ede nahu eda waliku, edempara edaku manusia ma wancu mboto poda -- wati wara kone savua dou rau ma loana reke orena. Sizoho edezu dou-dou razi sanikina bangsa, suku, negara, ro bahasa. Kai kanina jumba ma lanta-lanta ro nentina sanga-sanga haju palem zi rimana, dou-dou mamboto ede kizina zi tando dohokai sangaji ro satandona zi Ana Jimba ede. **7:10** Edempara kai eli matenggo sizoho nggahina, "Salamakai ndai ramaina ta Ruma Hatalla, Ruma ndaita, ma doho ese dohokai sangaji, ro razi Ana Jimba ede!" **7:11** Sara'a mala'eka makizi heko hizi dohokai sangaji ro dou-dou mana'ekaina ro upa mbua mahluk ede. Mala'eka-mala'eka ede sujuna zi tando dohokai sangaji, edempara nembana Ruma Hatalla. **7:12** Nggahi sizoho, "Amin! Zese ra ntasa Ruma Hatalla ndai ma na'e ra ntoru ro ma loa timba ra lemba. Sia patu zimatarima mboto renta-renta syuku ro lia ra horoma. Sia makuasa ro matenggo ru'u santoi-ntoina! Amin." **7:13** Savua dou zi ade dou-dou mana'ekaina ede masozi zi nahu, "Dou-dou ma kani jumba lanta ake, cou sizoho ro razi ve maikaina sizoho?" **7:14** "Mada wati vadeku Ruma. Ndai Ita ma vadena," cambe va nahu. Ndazi nggahi sia zi nahu, "Akeku dou-dou ma wa'ura kai salama kai ncai wakatu kancoki ma heba. Sizoho wa'ura duvana jumba sizoho ro ndawina ndazi lanta kai ra'a Ana Jimba ede. **7:15** Vara ndedena sizoho kizina zi tando dohokai Ruma Hatalla, ro sambeana zi Sia aimarai aimangazi zi ade Bait Allah. Ro Sia ma doho ese hizi dohokai sangaji ede zimawara lavo sizoho zimajaga ra sandakana sizoho. **7:16** Sizoho wati zima'iu wali hizo atao mango wo'o; liro atao pana liro wati zimaka'a sizoho wali, **7:17** vara Ana Jimba ma doho zi

woha-woha hizi dohokai sangaji ede zima'ompukaina sizoho. Sia zimazende ra wa'ana sizoho zi hizi mada oi ma mbei mori ra woko. Ro Ruma Hatalla zima'osa sara'ana oi mada razi mada sizoho."

8:1 Wakatu Ana Jimba ede vi'ana bece ma kapidukaina ede, saroga ndazi lingi kira-kira tolu mpuru meni ntoina. **8:2** Edempara eda va nahu pidu mala'eka ma kizi zi tando Ruma Hatalla, ro sizoho rambei pidu mbua tarompe. **8:3** Savua mala'eka makalaina, ma wa'a savua hizi zupa randawi kai masa, mai ro kizina zi tando mezeba. Zi sia rambei mboto poda kamaya zipuri zi do'a-do'a sara'ela Ruma Hatalla ro zizonggo ra mbei zi mezeba masa ma wara zi tando dohokai sangaji. **8:4** Sama-sama lavo do'a-do'a dou-dou ela Ruma Hatalla, ovu zupa ma wunga kalea ede matambua teka razi rima mala'eka ma kizi zi tando Ruma Hatalla ede. **8:5** Edempara mala'eka ede wehana hizi zupakai ede, ro isina kai afi razi mezebana, edempara tovana ese wawo dunia. Edempara karece ai ma'eli riu ro kakila ai tuwu-tuwu angina, ro ndazimpara epu. **8:6** Sawa'u va ede, pidu mala'eka ma nenti pidu mbua tarompe ede nasadia-dia zima'ufi. **8:7** **8:8** Edempara mala'eka makazuakaina ufina tarompena, ndazi wara ma tada ma ipi na'e vune doru ma kalea ravale tau zi ade moti. Cengga tolu tolu moti rungka ndazi ra'a, **8:9** ro made lalompaa sara'ara racengga tolu mahluk zi moti; ndede rau leli racengga tolu razi kapa-kapa. **8:10** Edempara mala'eka makatolukaina ufina tarompena, ndazi savua ntara ma na'e, ma kalea-lea vune obo, mavu razi langi, edempara mavu vohana cengga tolu razi sori-sori lavo mada-mada oi. **8:11** (Ngara ntara ede "Pa'i".) Ndazi cengga tolu razi oi ede ndazi pa'i, ro madempara dou mamboto vara nonona oi ma wa'ura ndazi pa'i ede. **8:12** Edempara mala'eka maka'upakaina ufina tarompena. Ndazi voha va voe cengga tolu razi liro, cengga tolu razi wura ro cengga tolu razi ntara-ntara ndazina mbora cengga tolu razi tenggo ra wale kalea matarua sizoho. Cengga tolu rau razi aimarai wati taroana ro ndede rau cengga tolu razi aimangazi. **8:13** Edempara eda va nahu, ndazi ringa va nahu savua nasi vanga mbaru ma wunga ngemo ese woha ai ma nggahi, "Iha! Iha! Ihara sara'ana dou zi dunia naringasi tolu dou mala'eka makalaina na'ufisi tarompena peade!"

9:1 Edempara mala'eka makalimakaina ufina tarompena, ro eda va nahu savua ntara razi langi mamavu awa dana. Ntara ede rambei kunci dembi made. **9:2** Edempara ntara ede henggana dembi madekai ede, edempara losa ovuna vune ovu razi riha ma na'e. Liro ro woha riru ndazi rindi va ovu razi dembi ede. **9:3** Edempara razi ade ovu ede losa kamo-kamo ma londo awa dunia. Kamo-kamo ede rambei kuasa ma sama vune rambei zi meti. **9:4** Siazoho rakanta ka'iha mpori, atao fu'u-fu'u haju, atao rangguza ra congge makalaina. Siazoho cuma loana dei dou-dou ma zi ntantangana mawati wara tanda bece razi Ruma Hatalla. **9:5** Kamo-kamo ede wati rakau hade dou-dou ede, malaisi kancoki mpoampa siazoho lima wura ntoina. Duha zi iumu vara kancoki va kamo-kamo ede sama vune duha rapa'e va meti. **9:6** Santoi lima wura ede, dou-dou ede na'usahaku loakuzu made, pala siazoho wati loana made; siazoho nane'e madeku, pala made ede nazo'oku lavo siazoho. **9:7** Pahu kamo-kamo ede vune jara ma sadia zimalewa. Zi tuta siazoho wara zi edamu vune songko sangaji randawi kai masa. Pahu siazoho vune pahu manusia. **9:8** Honggo siazoho vune honggo dou siwe, ro woi siazoho vune woi singa, **9:9** Lawili siazoho ravonto kai ma pahuna sarai vaju vesi. Eli kaletena vune eli mboto kareta jara ma wunga lao dei ade lewa ra laka. **9:10** Siazoho nantau keto ro pa'ekaina vune meti. Ro zi ade keto siazoho edeku wara tenggo ra wale zi kancokikaina manusia lima wura ntoina. **9:11** Siazoho nantau sangaji ma parentana siazoho, ro sangaji ede edezu mala'eka mantau su'u ratunduna zi dembi made. Ngarana zi ade bahasa Ibrani edezu Abadon; ro zi ade bahasa Yunani Apolion (aona "Maka'ihana"). **9:12** Bala ma saramba wa'ura kalalo. Sawa'u va ede wara zua mbua bala wali ma pavua mai. **9:13** Edempara mala'eka ma ka'inikaina ufina tarompena. Ndazi ringa va nahu eli ma mai razi upa mbua pado mezeba masa ma wara zi tando Ruma Hatalla. **9:14** Nggahi eli ede zi mala'eka maka'inikaina ede, "Horipu mala'eka upana raziki zi Sori Efrat ede!" **9:15** Mala'eka upana ede rahori rau. Siazoho wa'ura sadia kalai zi ru'u jam, ainaina, wura, ro mba'ana ede zimahade cengga tolu razi samenana ela manusia. **9:16** Nahu rangoa va one mboto tentara-tentara manente jara ede mbotona zua ratu juta. **9:17** Ro zi ade ra'edaku ede, nahu

edaku jara-jara ede ro dou-dou manentena. Dou-dou manentena kanina vaju vesi ma warana kala balea, owa vune wadu nilam, ro monca vune pure. Tuta jara-jara ede vune tuta singa, ro razi asana losa afi, ovu ro pure. **9:18** Cengga tolu razi ela manusia made vara hade va tolu bala ede; edezu afi, ovu ro pure ma ralosa zi asa jara-jara ede. **9:19** Tenggo ra wale jara-jara ede wara zi asana ro zi keto rauna. Keto-ketona vune sawa mantau tuta. Kai ketona ede, jara-jara ede kancokina manusia. **9:20** Pala sewi razi ela manusia ma wati rahade va bala ede, wati tu'u wi'i rauna ruku ra rawi rima ndai sizoho. Sizoho wati dengga-denggana nempa roh seta ro berhala-berhala masa, salaka, romba, wadu ro haju ma wati loa eda atao ringa, atao lampa rau. **9:21** Sizoho wati tu'u wi'i rauna ruku ra rawi sizoho ma davae, edezu hadena dou, ilmu-ilmu sihi, rawi madavae ro mpanga.

10:1 Edempara eda va nahu savua mala'eka mana'e kante'e ma kalaina malondo razi saroga. Sia vontu va apu, ro savua afi ala maheko tutana. Pahuna nakalea vune liro, ro ezina vune tandi'i afi. **10:2** Zi rimana wara savua buku to'i ma hengga weki. Ezi wanana tonda zi moti, ro ezi ku'ina tonda ta ari lua. **10:3** Edempara sia nggahi kana'ena vune eli nggao singa-singa. Sawa'u va nggahi nggao mala'eka ede, pidu mbua karece ai macambena kai eli makambimbi. **10:4** Ndede eli pidu mbua karece ai, nahu kane'e tunti, pala ringa va nahu eli razi saroga manggahi, "Rahasiapu au ranggahi va pidu mbua karece ai ede; aina tuntimu!" **10:5** Edempara mala'eka ra'eda va nahu ma'ezina savae zi moti ro savae zi dana ede hanta ca'esena rima wanana ese langi. **10:6** Sia sumpana kai ngara Ruma Hatalla ma mori santoi-ntoina, ma kandazina langi, dana ro moti ro sara'a ma wara tazeina. Nggahi va mala'eka ede, "Wakatuna wati zimakapea-pea wali!" **10:7** Pala na'ufisi va mala'eka makapidukaina tarompena, Ruma Hatalla nakarawiku nia rahasia-Na, vune rakahaba va Sia zi ada-ada-Na, edezu nabi-nabi." **10:8** Edempara eli rawa'u ringa va nahu razi saroga ede, manggahi wali zi nahu. Nggahi Sia, "Lao wehapu buku ma hengga weki zi rima mala'eka ma ezina matonda moti ro zi dana ede." **10:9** Edempara nahu laoku zi mala'eka ede ro rahoku loakuzu sia mbeina buku to'i ede zi

nahu. Nggahi sia, "Wehapu ro ngahapu ake. Zi ade lokomu sia zimandazi pa'i, pala zi ade asamu sia namaci vune oi ani." **10:10** Nahu wehaku buku to'i ede zi rimana edempara ngahaku. Zi asa zi iumu vune oi ani, pala sawa'u va ono va nahu, zi ade lokoku sia ndazi pa'i. **10:11** Edempara nahu rakaukai, "Ngoa ra kahabapu sakali wali haba Ruma Hatalla mavoha bangsa-bangsa, negara-negara, bahasa-bahasa, ro sangaji-sangaji."

11:1 Sawa'u va ede mbeina nahu sadompo haju masarai pahu haju taki ukukai, edempara kauna, "Lao ukupu Bait Allah ro mezeba. Rekepu savune mbotona dou ma sambea tazeina. **11:2** Pala aina ukumu sarei ma savae ari mai va Bait Allah ede, vara tawela ede nawa'ura mbei zi dou ma wati pata Ruma. Siazoho zimatonda-tonda kota ma raso ede upa mpuru zua wura ntoina. **11:3** Nahu zimanggaduna zua dou sakasi-Ku ma kani kani ra lombo tanda ncoki ade, ro siazoho zimangoa ra kahaba haba Ruma Hatalla 1260 nai ntoina." **11:4** Zua sakasi ede edezu zua mpu'u haju zaitun ro zua mbua ezi ilo ma wara zi tando Ruma sa'isi dunia. **11:5** Nggara dou cobana karawi au-au ma wati taho zi siazoho, ndazi razi asa siazoho nalosa afi ma kaleli musu-musuna. Kai cara ede, sara'a dou ma ne'e kapili siazoho zimamade rahade. **11:6** Siazoho nantau kuasa zimavonto langi loakuzu aina londo ura salama siazoho ngoa ra kahabana haba razi Ruma Hatalla. Siazoho nantau kuasa rau zi sara'a mada oi, zi rungkakaina oi ndazi ra'a. Ro siazoho nantau kuasa rau zi ndukukaina dunia kai mboto pahu bala, vune aira ne'ena karawi va siazoho. **11:7** Sawa'u va siazoho nggori ngoa ra kahabana haba siazoho, binata ma ralosa razi ade dembi made zimancao lavo siazoho. Sia zimakakoana ro hadena siazoho. **11:8** Ro timba siazoho zimandore zi ncai bari kota na'e tavera salib kai Ruma siazoho. Ngara zi ibara kai kota ede edezu Sodom atao Mesir. **11:9** Dou-dou razi sara'a negara, suku, bahasa, ro bangsa zima'edana timba siazoho tolu nai sadompo ntoina, ro wati kauna umbu timba-timba ede. **11:10** Dou-dou mawara zi dunia zimane'o ade zi ade madekai zua sakasi ede. Siazoho zimakandihana ro cua-cua nggadu kali cempe angi hadia, vara zua dou nabi ede wa'ura kamaina mboto ncoki zi sara'ana dou zi dunia. **11:11** Sawa'u va tolu nai sadompo, maira nawa mori razi Ruma

Hatalla ro lu'u wali zi ade zua dou nabi ede. Siazoho rau tu'u kizina, ndazina sara'ana dou mara'edana siazoho nandazi dahu poda. **11:12** Edempara zua dou nabi ede ringana eli mana'e ma'ou siazoho razi saroga, "Maira ne'epu ta ake!" Edempara zi tando mada musu-musu siazoho, siazoho ne'ena ese saroga, lombokai va apu. **11:13** Ndazi wakatu ede ndazira epu ma wancu na'e poda. Cengga sampuru zi ade kota ede leli, ro pidu riwu dou mamade vara epu ede. Dou-dou makalaina ndazi dahu poda, edempara siazoho roi ra wadina na'e ra ntoru Ruma Hatalla zi saroga. **11:14** Cilaka makazuakaina wa'ura kalalo. Pala tiopu! Cilaka ma katolukaina samporo wali zimawontu. **11:15** Edempara mala'eka makapidukaina ufina tarompena, edempara zi saroga wara eli-eli matenggo poda ma nggahi, "Kuasa zi parentakai dunia wara ake zi ade rima Ruma ndaita ro Sangaji Mambei salama rasake-Na. Sia zimarenta ru'u santoi-ntoina." **11:16** Ndazi zua mpuru upa mana'ekaina ma doho zi hizi dohokai sangaji siazoho zi tando Ruma Hatalla, sujuna ro nembana Ruma Hatalla. **11:17** Nggahi siazoho, "Ruma, Ruma Hatalla Mawancu Kuasa, ma wara, ro ma wa'ura wara! Madazoho matarima kasi zi Ita vara Ita wa'ura kanimu kuasa Ita ma na'e ra ntoru, ro wa'ura tampu'u parenta! **11:18** Dou-dou ma wati pata Ruma, mbani podana vara wa'ura wakatuna Ita vohokaimu mbani poda-Mu, ro wa'ura wakatu rauna paresa ncihi ra ncarakaimu dou-dou mamade. Akeku wakatuna zi mbei kai ufa zi adazoho-Mu, nabi-nabi, ro zi ru'u va sara'a ela Ita, edezu sara'a dou ma namba zi Ita, na'e ro to'i. Akeku wakatuna zi kaleli kai dou-dou ma kalelina dunia!" **11:19** Edempara henga weki Bait Allah zi saroga, ro loara eda Peti Rasake kai ta adena. Edempara ndazira kakila ai matuwu angi, ro eli karece ai makambimbi, ro epu ro ura es ma heba.

12:1 Edempara wara zi eda zi langi savua ma visa ra guna ro maheba poda. Savua dou siwe ma kani liro kai kani ra lombona, mawunga kizi ese wawo wura. Zi tutana wara savua songko sangaji ma wara sampuru zua mbua ntara. **12:2** Dou siwe ede wunga na'e lokona, ro vara rakara wakatu zi ngganakaina, ndazi sia kanggicana vara pilina. **12:3** Edempara wara zi eda rau ese langi ma visa ra guna. Wara savua naga kala ma na'e poda ma

ntau pidu mbua tuta ro sampuru mbua wanga. Saniki tutana nakaniku savua songko sangaji. **12:4** Kai ketona sia hinti randana cengga tolu razi ntara-ntara mawara zi langi ro lo'o ca'awana awa dana. Naga ede kizina zi tando dou siwe ma ne'e nggana ede kai ne'ena nono anana nawa'usi ra ngganana. **12:5** Edempara dou siwe ede ngganana ana mone zimaparenta sara'a bangsa kai tiki vesi. Pala ana dou to'i ede weha rampa zi dou siwe ede, edempara lao wa'a aka Ruma Hatalla ro zi tando dohokai-Na. **12:6** Edempara dou siwe ede lao raina aka so sarae, aka hizi ra wa'u sadia wea va Ruma Hatalla zi ru'una. Zi hizi ede sia zi jaga ra sandaka 1260 nai ntoina. **12:7** Edempara zi saroga ndazi lewa ra laka. Mikhael sama-sama lavo mala'ekana malewa lavo naga ede. Ro naga ede rau, rabantu va mala'eka-mala'ekana ma'ao Mikhael. **12:8** Pala naga ede rakakoana. Sia lavo mala'eka-mala'ekana wati rakau wali ngge'e zi saroga. **12:9** Naga ma na'e ede paki ca'ari lua! Siaku sawa tua ede ngarana Ibilis atao Roh seta ma tipu sara'a dunia. Sia rapaki zi dunia lavo sara'a mala'ekana. **12:10** Edempara ringa va nahu eli ma na'e zi saroga manggahi, "Akeku wakatuna Ruma Hatalla kasalamana ela-Na! Ake Ruma Hatalla katadana kuasa-Na kai Sangaji kaina! Ake Sangaji Mambei salama rasake ede katada rauna kuasa-Na! Vara ma vavu ra lo'o cina ra angi ndai zi tando Ruma Hatalla aimarai ro aimangazi, wa'ura kalosa razi saroga. **12:11** Cina ra angi ndai wa'ura kakoana sia kai ra'a Ana Jimba ede, ro kai haba mancihi razi Ruma Hatalla rakahaba va siazoho. Siazoho narela koroba nawana sampe samadekaina. **12:12** Varandedena, pavuaku saroga ro sara'ana ma ngge'e tazeina kazihi ade! Pala ihara dana ro moti, vara Ibilis wa'ura londo zi nggomi kai mbani ma ipi poda, vara sia navadeku va one wakatuna zi samporo walimpa." **12:13** Wakatu naga ede kawarana weki va one sia wa'ura paki awa dunia, sia tampu'ura cocona dou siwe ma wa'ura nggana ana mone ede. **12:14** Pala dou siwe ede rambei zua mbua kalete nasi vanga mbaru ma na'e, loakuzu sia lao ngemona aka hizina zi so sarae, aka hizi zi jaga ra sandakakai sia tolu mba'a ini wura ntoina, zo'o razi dei va naga. **12:15** Edempara naga ede sampuru kalosana zi ade asana oi mamboto poda zi dou siwe ede, zima'orona. **12:16** Pala dunia mabantuna dou siwe ede; dunia henggana asana ro nonona oi ma ralosa zi ade asa

naga ede. **12:17** Naga ede ndazi mbani poda zi dou siwe ede, ndazina sia lao deina londo ra mai dou siwe ede ma kalaina edezu sara'a dou ma to'a zi parenta-parenta Ruma Hatalla, ro ma mbei sakasi mavoha Ruma Isa ro kuasa-Na. **12:18** Edempara naga ede kizina zi kengge moti.

13:1 Edempara eda va nahu savua binata mawontu razi ade moti. Sia nantau sampuru mbua wanga ro pidu mbua tuta. Zi saniki wangana wara savua songko sangaji, ro zi saniki tutana ratunti savua ngara makavawa ra makatuna Ruma Hatalla. **13:2** Binata ra'eda va nahu ede pahuna vune macan komba, ro ezina vune ezi beruang, ro asana vune wiwi asa singa. Edempara binata ede mbei va naga tenggo ra wale ndaina, ro hizi dohokaina, ro kuasana ma na'e. **13:3** Savua zi ade pidu mbua tuta binata ede zi edamu vune mamba'a ma'ipi poda, pala mba'a ede wa'ura taho. Sara'a dunia vatuna binata ede kai mbora akana. **13:4** Ro sizoho nanembaku naga ede vara sia wa'ura mbeina kuasana zi binata ede. Ro sizoho nanemba rauku binata ede. Nggahi sizoho, "Wati wara ma sama lavo binata ake! Wati wara ma wa'u lewa ao lavo sia!" **13:5** Binata ede rambei iji zimarenta lampa rawi-lampa rawi ma ipi sombo ro makavawa ra katuna Ruma Hatalla. Sia loa parenta upa mpuru zua wura ntoina. **13:6** Edempara sia tampu'ura i'a ra va'ana Ruma Hatalla, ro ngara Ruma Hatalla. Ndede rau lavo hizi ngge'ekai Ruma Hatalla, ro sara'a ma ngge'e zi saroga kavawa ra katuna rau va sia. **13:7** Sia loa rau ao ela Ruma Hatalla ro kakoana sizoho. Ro kuasakaina zi sara'a suku, negara, bahasa, ro bangsa rambei zi sia. **13:8** Binata ede zi nemba va samenana dou ma mori zi ese wawo dunia, selasi dou-dou ma ngarana wa'ura dafta sawatipu kandazi dunia, zi ade buku dou mamori ntau Ana Jimba rawa'u sambele. **13:9** Varandedena, nggomizoho nggara masanggosi ringa, ringapu haba ake: **13:10** "Dou ma pavua zitaha, pasti zi taha. Ro dou ma zi pavuasi zi hade kai peda pasti zi hade kai peda. Vara ndedena ela Ruma Hatalla pavuaku lembo ade ro to'ana." **13:11** Edempara eda va nahu savua binata makalaina mawontu razi ade danana. Sia nantau zua mbua wanga vune wanga ana jimba. Elina vune eli naga. **13:12** Zi tando binata ma sarambana ede sia kanina kuasa ma na'e rarakana zi binata ede rau. Sara'a dana ro

sara'a ma ngge'e ta esena, kau pavuana nembra binata ma sarambakaina ede, ma mba'a ipi mawa'ura taho. **13:13** Binata ma kazuana ede karawina lampa rawi mavisa ra guna ma na'e. Zi tando sara'ana dou sia ndawina afi malondo razi langi londo awa dana. **13:14** Ro sara'a dou ma mori zi dunia zi tipuna kai visa ra guna-visa ra guna zi loa zi karawina zi tando binata masarambana ede. Ro sizoho sara'ana rakauna ndawi savua patung razi binata rakancuwu kai peda, pala ngge'empa morina. **13:15** Binata ma kazuakaina ede rambei iji va Ruma Hatalla mbei nawa zi patung ede, ndazina patung ede loana nggahi ro hade sara'ana dou ma wati ngawa nembra sia. **13:16** Sara'ana dou, mana'e ro to'i, mantau ra wara ro mancoki mori, ada dou ro dou mahori weki, kau pakasa va binata ede zimatarima tanda zi rima wana sizoho atao zi ntantangga sizoho. **13:17** Wati kone savua dou rau maloana weli atao malanda au-au, nggara sia nawatisi ntauna tanda ede, edezu ngara ndai binata ede, atao angka ma katadana ngara ede. **13:18** Ta ake paralu wara hikima. Dou ma loa timba ra lemba naloaku reke aona razi angka binata ede, vara angka ede edezu ngara savua dou manusia. Angkana edezu 666.

14:1 Edempara eda va nahu, sawa'u va ede zi edaku Ana Jimba makizi ese wawo doru to'i Sion. Sama lavo Sia wara 144.000 dou ma zi tantangga cua-cua ratunti ngara-Na ro ngara Ama-Na. **14:2** Edempara ringa va nahu eli razi langi makajoa vune eli oi mamavu ma na'e ro vune kambimbi karece ai ma na'e. Eli ede zi ringamu vune eli musik razi dou-dou makovi kacapi ma wunga kovi kacapina. **14:3** Zi tando dohokaina ro upa mbua mahluk ro mana'ekai zohona maheko dohokai ede, 144.000 dou ede rawana savua rawa ma vou. Rawa ede wati loa zi tana'o va savua dou rau selasi va 144.000 ede rawa'u hori kalosa razi dunia. **14:4** Sizoho ede edezu dou-dou ma ngge'empa rasona vune dou sampela, vara wati campo lavona dou siwe. Sizoho lampa vatuna Ana Jimba ede tavera laokaina. Zi ade weki sara'a ela manusia, sizohoku rawa'u hori kalosa kai zonggo ra mbei masarambakaina zi Ruma Hatalla ro zi Ana Jimba. **14:5** Watipu iuna sizoho cowa; ro wati wara ma'ihana kone sato'i rau zi sizoho. **14:6** Edempara eda va nahu savua mala'eka makalai ma ngemo ese langi.

Mala'eka ede wa'ana haba mavoha Haba Mataho ma ederahizi zi karonggana zi manusia zi dunia edezu ru'u sara'a bangsa, suku, bahasa ro negara. **14:7** Nggahi kana'e va mala'eka ede, "Dahupu zi Ruma Hatalla, ro roi ra wadipu na'e ra ntoru-Na! Vara wa'ura wakatuna Ruma Hatalla zi hukumkaina manusia. Nembapu Sia marakandazina langi, dana, moti ro samenana mada oi!" **14:8** Mala'eka makazuana vatuna mala'eka ma sarambakaina ro nggahina, "Wa'ura mavu! Kota Babel mana'e wa'ura mavu! Sia wa'ura kandazina sara'a bangsa ndazi mawu kai oi anggo -- edezu anggo razi nawasu davaena!" **14:9** Savua mala'eka makatolukaina vatuna mala'eka zuana ede, ro nggahi kana'ena, "Dou ma nempa binata ede lavo patungna, ro nantau tanda binata ede zi tantanggana atao rimana, **14:10** dou ede zimanono anggo Ruma Hatalla, edezu anggo mbani-Na rawa'u lua-Na zi ade hizina, wati zi kakura kone sato'i rau! Sara'ana dou ede zi kancoki zi ade afi ro pure zi tando mala'eka-mala'eka maraso ro zi tando Ana Jimba ede. **14:11** Ovu razi afi ma kancoki dou-dou ede zimateka ntuwu santoi-ntoina. Aimarai aimangazi wati dengga-denggana sizoho ncoki iuna, edezu sizoho ma nempa binata ede ro patungna, sara'a dou ma ntau tanda ngara binata ede." **14:12** Zi ade lampa rawi ake ela Ruma Hatalla ma to'a zi parenta-parenta Ruma Hatalla ro to'a zi Ruma Isa, paraluku lembo adena. **14:13** Edempara ringa va nahu eli razi saroga manggahi, "Tuntipu ake: Tampu'u ake, taho ra ntika dou-dou ma made wunga karawina zi ru'u Ruma!" "Ncihi!" cambe va Roh Allah. "Sizoho zimadengga karawi matani, vara hasi karawi sizoho zimalavo ncauna sizoho." **14:14** Edempara nahu edaku, ndazi zi edamu savua apu ma vura. Ese wawo apu ede doho savua dou zi edamu vune manusia. Zi tuta-Na wara savua songko sangaji masa, ro zi rima-Na wara savua rombe ma ngaha. **14:15** Edempara savua mala'eka makalaina losa razi ade Bait Allah. Kai eli ma na'e, sia nggahina zi Sia ma doho ese wawo apu ede, "Alapu rombe-Mu ede ro wehapu hasina ake, vara wa'ura raka wakatuna zi pako kai, dunia wa'ura ntasa zi pakokai!" **14:16** Edempara Sia ma doho ese wawo apu ede, alana rombe-Na zi dunia, edempara pakona dunia. **14:17** Edempara nahu edaku savua mala'eka ma kalai walina malosa razi ade Bait Allah zi saroga. Sia rau nentina savua rombe ma ngaha. **14:18**

Sawa'u va ede, savua mala'eka makalai ma ntau kuasa zi afi, maina razi mezeba. Kai elina ma na'e sia nggahina zi mala'eka ma nenti rombe ma ngaha ede, "Alapu rombemu ede ro rombepu wua-wua fu'u anggo zi dunia, vara wua-wuana wa'ura ntasa!" **14:19** Edempara mala'eka ede alana rombe ede zi dunia ro rombena wua-wua anggo razi fu'una, edempara vale tauna zi ade hizi puakai anggo mbani Ruma Hatalla ma ipi poda. **14:20** Wua-wua anggo ede zipua ari mai va kota, ro razi hizi puakai anggo ede rai ra'a vune oi sori, tolu ratu kilomete zo'ona, ro zeina ne'empara zua mete.

15:1 Edempara nahu edaku zi langi savua ma visa ra guna ro ma'ipi heba poda. Wara pidu mala'eka lavo pidu mbua bala ma cumpukaina. Akeku cumpukaina Ruma Hatalla kalosana mbani poda-Na. **15:2** Sawa'u va ede nahu edaku savua ma zi edamu vune kaca ma lembo vune moti, macampo lavo afi. Nahu eda rauku dou-dou ma wa'ura ngolu zi binata ro patungna, ro ngoluna zi dou ma ngarana rakatanda kai angka. Dou-dou ma ngolu ede kizina zi kengge kaca ma'ipi mboto ede ro nentina kecapi rambei va Ruma Hatalla zi sizoho. **15:3** Ro sizoho rawana rawa la Musa, ada Ruma Hatalla, ro rawa Ana Jimba. Ndakeku elina, "Ruma, Ruma Hatalla Mawancu kuasa, nawancuku na'e ro visa ra guna ruku ra rawi-Mu! Sangaji sara'a bangsa, mawancu adi poda ro ncihi karawi-Mu! **15:4** Cou ma wati dahu zi Ita, Ruma? Cou ma wati ngawa ngoa ra kahaba na'e ra ntoru Ita? Ita mpoampa ma raso. Sara'a bangsa zimamai namba Ita vara karawi-Mu ma adi wa'ura eda va sara'a dou." **15:5** Sawa'u va ede nahu edaku Bait Allah zi saroga mahengga weki, ro Kema Ruma wara ta zeina. **15:6** Edempara pidu mala'eka lavo pidu mbua bala ede losa razi ade Bait Allah. Kani ra lombo sizoho randawi kai kaena lenan ma raso ro makancilo. Ro sizoho kanina vontu la wili randawi kai masa. **15:7** Edempara savua zi ade upa mbua mahluk ede mbeina zi pidu mala'eka ede pidu mbua hizi randawi kai masa ma vinikai va mbani Ruma Hatalla, -- Ruma Hatalla ma mori santoi-ntoina. **15:8** Ndazi Bait Allah ede vinikai va ovu razi zese ra ntasa ro kuasa Ruma Hatalla. Ro sawatipu va nggori pidu mbua bala rawa'a va pidu mala'eka ede, wati wara kone savua dou rau ma loana lu'u

zi ade Bait Allah.

16:1 Edempara nahu ringaku eli mana'e razi ade Bait Allah manggahi zi pidu mala'eka ede, "Laopu ro luapu isi pidu mbua hizi taukai mbani Ruma Hatalla ede ese wawo dunia!" **16:2** Mala'eka masarambakaina lao ro luana isi hizi mbanikai aka dunia. Edempara wontu lalompa mposo-mposo ma heba ro nawancuku duhana zi sara'a dou ma ntau tanda binata ede, ro zi dou-dou ma nempa patungna. **16:3** Sawa'u va ede mala'eka kazuakaina luana isi hizi taukai mbani aka moti. Ndazi oi moti ndazi vune ra'a dou mamade, ro maderu sara'a mahluk ma mori ade moti. **16:4** Edempara mala'eka ma katolukaina luana isi mawara zi ade hizi taukaina ede aka sori-sori ro aka mada-mada oi, ndazi sara'a oina ndazi ra'a. **16:5** Nahu ringaku mala'eka ma kuasa zi oi manggahi, "Hukuma ravavukai va Ita edezu adi, io Ma wancu raso, Ruma Hatalla ma wara, ro ma wa'ura wara!" **16:6** Siazoho wa'ura vohona ra'a ela Ruma Hatalla ro ra'a nabi-nabi, ake Ita ndawimu siazoho nono ra'a. Poda ncihi ncao ede zi ru'u va siazoho!" **16:7** Edempara ringa va nahu eli razi mezeba manggahi, "Ruma, Ruma Hatalla Mawancu kuasa, ncihi ro adi hukuma-hukuma ravavu va Ita!" **16:8** Sawa'u va ede mala'eka maka'upakaina luana isi mawara zi ade hizi taukaina aka liro, ndazi liro rau loa makampangi manusia kai panana ma heba ede. **16:9** Manusia kampangikai va pana liro mangganga, ro siazoho sumpa ka'ihana ngara Ruma Hatalla ma ntau kuasa zi bala-bala ede. Kone ade ndedekaina, siazoho wati ngawana toba razi dosa-dosa siazoho ro wati ngawana roi ra wadi na'e ra ntoru Ruma Hatalla. **16:10** Edempara mala'eka makalimakaina luana isi mawara zi hizi taukaina aka dohokai binata ede. Ndazi sara'a karaja'an kuasakai binata ede ndazi rindi, ro manusia ha'ana rera vara pilina. **16:11** Edempara siazoho sumpa ka'ihana Ruma Hatalla zi saroga vara siazoho iuna pili ro vara mposo-mposo siazoho. Pala siazoho wati ngawana toba razi ruku ra rawi-ruku ra rawi siazoho ma davae. **16:12** Sawa'u va ede mala'eka maka'inikaina luana isi mawara zi ade hizi taukaina aka sori Efrat ma na'e ede. Edempara sori ede ndazi mango ndazina sangaji-sangaji ma ramai ele mai, naloaku lampakai zi sori ede. **16:13** Edempara nahu edaku tolu mbua roh seta, pahuna vune

karefa. Karefa-karefa ede losa cua ndaina razi asa naga, razi asa binata ro razi asa nabi palasu. **16:14** Siazoho edezu roh-roh seta ma ndawi lampa rawi mavisa ra guna. Tolu mbua roh ede laona aka sara'a sangaji zi sara'a dunia lavo kavorona siazoho zi lewakaina zi Ainaina ma na'e, edezu Ainaina mamai razi Ruma Hatalla Ma wancu Na'e Kuasa. **16:15** "Ringapu! Nahu maiku vune dou mampanga! Taho ra ntikara dou ma ngge'empa jaga-jaga, ro majaga kani ra lombona, ndazina sia wati lampa sarondana ro ndazi maja zi tando dou mboto!" **16:16** Edempara roh-roh ede kavorona sangaji-sangaji ede zi hizi ma ade bahasa Ibrani tangarakai Harmagedon. **16:17** Sawa'u va ede mala'eka makapidukaina luana isi mawara ade hizi taukaina aka wohai. Edempara ringara eli ma na'e razi hizi dohokai sangaji zi Bait Allah, ma nggahi, "Wa'ura nggori!" **16:18** Edempara ndazira kakila ai ma tuwu angi lavo eli karece ai makambimbi ma'ipi, ro epu ma heba poda. Watipu parana ndazina epu vune ede ra'aipu tampu'u kandazi manusia. Akeku epu ma ipi na'e poda! **16:19** Kota ma na'e ede mbi'a ndazi tolu, ro leli rau kota-kota sara'a negara zi dunia. Edempara Ruma Hatalla kawarana Babel ma na'e ede. Edempara Ruma Hatalla ndawina sia nono anggo razi hizi taukai anggo Ruma Hatalla -- edezu anggo mbani-Na ma heba poda. **16:20** Sara'a pulauna mbora, ro sara'a doro mbora rau. **16:21** Ura es mana'e, ma cua-cua tani lima mpuru kilogram, mavu razi ese langi vohana dou-dou. Edempara siazoho sumpa ka'ihana Ruma Hatalla vara bala ura es ma heba poda ede.

17:1 Sawa'u va ede savua razi pidu mala'eka ma nenti pidu mbua hizi taukai ede maina zi nahu ro nggahina, "Maira, nahu zimaturu teina zi nggomi vuneku ma'ipi poda sunda ede zihukum, edezu kota mana'e ede ratu'u zi kompe sori-sori. **17:2** Sangaji-sangaji dunia karawina madavae lavo sia, ro dou-dou mangge'e zi dunia ndazi mawu vara nonona anggo davaena." **17:3** Edempara Roh Allah kuasakaina nahu, ro wa'a va mala'eka ede nahu aka so sarae. Ta aka nahu edaku savua dou siwe madoho ese wawo savua binata ma waranana kala keta, ro ma vinikai va tunti ngara-ngara makavawa ra katuna zi ru'u va Ruma Hatalla. Binata ede mantau pidu mbua tuta ro sampuru mbua wanga. **17:4** Dou siwe ede

kanina vaju warana keta ro kala keta, ro kantika kai masa, permata-permata, ro mutiara. Zi rimana sia nentina savua mangko masa ma vini va lampa rawi ma sumpu awa davae ro najis, hasi rakarawina madavae. **17:5** Zi tantanggana ratunti savua ngara ma ntau aona marahasia. Ngara ede edezu "Babel Ma Na'e, ina va samenana dou masunda ro dou ma'ipi davae zi dunia." **17:6** Edempara nahu edaku va one dou siwe ede mawu kai ra'a ela Ruma Hatalla ro ra'a dou-dou rahade vara to'ana zi Ruma Isa. Wakatu eda va nahu dou siwe ede, nahu ndazi mbora poda akaku. **17:7** Edempara nggahi mala'eka ede zi nahu, "Vavauku nggomi mbora podakai akamu! Taho nahu zimangoana zi nggomi rahasia dou siwe ede ro rahasia binata ranentena, edezu binata ma ntau pidu mbua tuta ro sampuru mbua wanga. **17:8** Binata ede ntoina ra'iuna mori, pala ake watizu mori walina. Sia samporo wali zimalosa zi ade dembi made, ro zimalao aka ncai lelikai. Dou-dou ma mori zi dunia, ma ngarana wati radafta zi ade Buku Dou Mamori sawatipu va dunia rakandazi zimambora aka na'edasi binata ede. Vara binata ede ntoina ra'iuna mori. Ake sia watizu mori walina, pala sia zimawontu mbali. **17:9** Zi ade lampa rawi ake pavuaku wara hikima ro loa ka'ao. Pidun mbua tuta ede edezu pidu mbua doroto'i; edezu doroto'i-doroto'i hizi dohokai dou siwe ede. Ro pidu mbua tuta ede rau edezu pidu sangaji: **17:10** lima zi ade weki sizoho wa'ura mavu, savua mbuipu parentana, ro ma savua walina watipu maina. Namaisi sia peade, sia pavuaku parentana samporo mpoampa. **17:11** Ro binata ntoina parana morina, pala ake watizu mori walina, edezu sangaji makawarukaina. Sia edezu savua zi ade weki pidu sangaji ede rau, ma ake wunga laona aka lelikaina. **17:12** Sampuru mbua wanga ra'eda va nggomi ede, edezu sampuru sangaji ma watipu tampu'u parenta. Pala sizoho zi mbei kuasa zimarentakai sangaji kaina sama-sama lavo binata ede sajam ntoina. **17:13** Zi sampuru sangaji ake sara'ana nantau ne'e ma sama; sizoho sara'a zonggona tenggo ra wale ro kuasa sizoho zi binata ede. **17:14** Sizoho zimalewa ao Ana Jimba ede. Pala Ana Jimba ede lavo anamori-Na ma to'a rawa'u ouna ro rakazale-Na ede zimakakoa-Na sangaji-sangaji ede, vara Sia Ruma zi sara'ana ruma, ro Sangaji zi ade sara'ana sangaji." **17:15** Nggahi mala'eka ede rau, "Oi ra'eda va nggomi ede, hizi dohokai dou

masunda ede, edezu bangsa-bangsa, ela ra dou-ela ra dou, negara-negara ro bahasa-bahasa. **17:16** Sampuru mbua wanga ra'eda va nggomi ro binata ede zimadaca'u dou masunda ede. Siazoho zimaweha rampa samenana ntauna, ro ndawina sia ndazi ronda. Siazoho zimangaha hi'ina ro kalelina kai afi. **17:17** Vara Ruma Hatalla wa'ura karukuna ade siazoho zi kalampakaina nia Ruma Hatalla. Ruma Hatalla ndawina siazoho kasavua ade zimazonggo mbei kuasakai siazoho zi binata ede, loakuzu binata ede parentana sampe ndazikaina au ranggahi va Ruma Hatalla. **17:18** Dou siwe ra'eda va nggomi ede edezu kota mana'e, ma parenta sangaji-sangaji zi dunia."

18:1 Sawa'u va ede nahu edaku savua mala'eka makalaina malondo razi saroga. Sia nantau kuasa ma na'e, ro taroa masambura nandawiku sara'a dunia ndazi taroa. **18:2** Kai eli ma na'e, nggahi sia, "Wa'ura mavu! Babel mana'e wa'ura mavu! Ake sia ndazi hizi seta-seta ro roh-roh madavae. Ta zeina mori sara'a pahu nasi manajis ro ma daca'u va dou. **18:3** Vara sara'a bangsa wa'ura nonona anggo nawasu davaena. Sangaji-sangaji dunia karawina madavae lavo sia, ro dou malanda ra lajo zi dunia ndazi ntau ra wara va nawasuna mawati wa'u zi tapa ede." **18:4** Edempara nahu ringaku eli makalaina razi saroga manggahi, "Losara, ela-Ku! Losara razi ta zeina! Aina nggomizoho vatumu dosa-dosana, ro vatumu lemba hukumana! **18:5** Vara dosana wa'ura vini rase sampe ese langi, ro Ruma Hatalla nakawaraku ruku ra rawi sia madavae. **18:6** Karawipu zi sia vune rakarawi va sia zi nggomizoho; cepepu zi sia zua kali lipa zi samenana rakarawina. Isipu zi mangkona kai nono ma zua kali ncewi toku ntewi kaisi nono rasadiana zi ru'u nggomizoho. **18:7** Mbeipu zi sia susa ra ncoki ro susa iu ma sama orena lavo na'e ra ntoru ro ntau ra wara rambeina zi ru'u ndaina. Vara sia naca'u nggahi zi weki ndaina, 'Nahu ake sangaji siwe maparenta! Nahu laina dou siwe mbaru mboha; nahu wati zima'iu susa ade!' **18:8** Vara lampa rawi edeku, ndazi zi ade sanai mpoampa sia zimavoha va bala -- supu, susa ade, ro sarahizo. Ro sia zi kampangi kai afi, vara kuasana Ruma Hatalla ma hukumna ede." **18:9** Sangaji-sangaji dunia ma watu zi ade ruku ra rawi madavaena ro nawasu dou siwe ede

zimanangi wea ro zimanangi zuru ra zala kota ede na'edasi va siazoho ovu manggulu weki razi ade afi ma kampangina ede. **18:10** Siazoho zimakizi sando'o va one siazoho nadahuku hina va susa ra ncokina. Nggahi siazoho, "Alae, nawancuku ipi ihana kota ma rambou ngara ake -- kota Babel ma tenggo! Zi ade sajam mpoampa hukuma nggomi wa'ura kalampa!" **18:11**

18:12 Wati wara dou ma weli masa, salaka, permata ro mutiara siazoho, ro kaen lenan, kaen keta, sutera, ro kaen kala keta; ro sara'a pahu haju ma nggonggi zi raka, barang-barang razi gading, ro razi haju ma nggali-nggali, razi romba, vesi ro marmer; **18:13** rope haju maci, marakani, kamaya mangolo mengi, ro kamaya; anggo ro mina, muvu ro gando; capi ro jimba, jara ro kareta, ada-ada, nawa manusia rau. **18:14** Dou-dou malanda ra lajo manggahi zi dou siwe ede, "Sara'ana rane'emu kantau watizu wara walina, ro sara'ana ntau rawaramu ma'ipi ro mboumu wa'ura mbora. Nggomi wati zi maraka eda wali!" **18:15** Dou-dou malanda ra lajo ma wa'ura ntau ra wara vara ambana zi kota ede zimakizi sando'o, vara siazoho nadahuku hina va susa ra ncokina. Siazoho zimanangi lavo iha adena, **18:16** edempara nggahina, "Ala, na'ipi podaku ihana kota ma mbou ake! Ranginakai sia nakaniku kani ra lombo lenan, kaena keta ro kaena kala keta; ranginakai sia vini va masa rakantika, permata ro mutiara!" **18:17**

Pala zi ade sajam mpoampa, sia wa'ura moda sara'a ntau ra warana ede!" Sara'a dou mawa'a kapa, dou manentena, ro dou ma watu kapa, ro sara'ana dou ma ngupa ngaha zi moti, makizi sando'o. **18:18** Ro kanggicana wakatu siazoho edana ovu mateka wule ma ramai ta afi ma ka'a kota ede. Nggahi siazoho, "Watipu warana kota makalai vune kota ma na'e ake!" **18:19** Edempara siazoho wurana kaluvu zi tuta siazoho kai tandana siazoho masusa ade, edempara nangi ro kanggicana, "Ala, na'ipi podaku ihana kota ma na'e ake! Ntau ra warana wa'ura kandazina sara'a dou-dou ma ntau kapa-kapa zi moti ndazi ntau ra wara! Pala zi ade sajam mpoampa sia wa'ura mbora sara'a ntauna!" **18:20** Oe saroga, kazihira ademu va iha lelina kota ede! Oe ela Ruma Hatalla, rasu-rasu, ro nabi-nabi kazihira ademu! Vara Ruma Hatalla wa'ura hukumna sia kai colana zi au rakarawina zi nggomizoho! **18:21** Sawa'u va ede, savua mala'eka ma na'e kante'e mahanta savua wadu -- vune na'e wadu nggirukai ma na'e --

edempara vale tauna zi ade moti ro nggahina, "Ndukeku carana kota Babel ma mbou ede zi vale ka'ipi ndazina wati zi raka eda wali. **18:22** Eli musik, razi dou mampa'a kecapi, razi dou-dou marawana, razi dou ma'ufi jalitu ro razi dou ma'ufi tarompe, wati zi ringa wali zi nggomi! Watizu zi eda wali raumu savua dou maloa karawi poda rau ta ede, ro eli wadu nggirukai rau wati zi ringa wali. **18:23** Dou wati zima'eda wali kalea ilo ta zeimu; ro wati rau zimaringa wali eli ndiha nika ta ede. Dou-dou malanda ra lajo edezu dou-dou ma ipi penti zi dunia, ro kai ilmu-ilmu sihi nggomi tipu sara'amu bangsa zi dunia!" **18:24** Vabel zi hukum vara zi ade kota ede wa'ura raka ra'a nabi-nabi, ra'a ela Ruma Hatalla -- porona ra'a sara'ana dou rawa'u hade ese wawo dunia.

19:1 Sawa'u va ede nahu wara ringaku eli vune eli kambimbi dou mamboto razi saroga ma nggahi, "Roi ra wadipu Ruma Hatalla! Ruma Hatalla ndai edezu Ruma Hatalla ma mbei salama; Sia Ruma Hatalla ma na'e ra ntoru ro makuasa! **19:2** Hukuma-Na na'adi ro maloa timba ra lemba! Sia wa'ura vavukaina hukuma zi dou ma ipi sunda, maka'ihana dunia kai rawina madavae. Ruma Hatalla wa'ura hukumna masunda ede, vara sia hadena ada-ada Ruma Hatalla." **19:3** Edempara eli dou mamboto ede manggahi wali, "Roi ra wadira Ruma Hatalla! Ovu razi afi ma kampangina kota na'e ede zimawule wati dengga-denggana!" **19:4** Ndazi zua mpuru upa mana'ekaina ro upa mbua mahluk ma heko hizi dohokai ede suju ro nembana Ruma Hatalla ma doho ese wawo dohokaina. Nggahi sizoho, "Amin! Zese ra ntasa Ruma Hatalla!" **19:5** Edempara wara ringa eli ma ramai razi hizi dohokai ede eli ma nggahi, "Roi ra wadipu Ruma Hatalla, oe sara'ana ada Ruma Hatalla, ro sara'ana dou -- mana'e ro mato'i -- ma namba Ruma Hatalla!" **19:6** Sawa'u va ede nahu ringaku wara ma'eli vune eli sakalombo dou ma mboto poda; elina vune balumba na'e ro vune eli karece ai makambimbi. Nahu ringaku sizoho nggahina, "Zese ra ntasa Ruma Hatalla! Vara Ruma, Ruma Hatalla ndai Mawancu kuasa ede ake maparenta! **19:7** Maira ndaita kazihiku ade ro kaneo ade; maira ndai taroi ra wadiku na'e ra ntoru-Na! Vara wa'ura raka ainaina nikakai Ana Jimba ede, ro vunti-Na wa'ura sadia zi nikakai-Na. **19:8** Kani ra lombo lenan ma

kakila wa'ura mbei zi sia zi kanina." (Kani ra lombo lenan edezu ruku ra rawi mataho rakarawi va ela Ruma Hatalla.) **19:9** Edempara nggahi mala'eka ede zi nahu, "Tuntipu ake: 'Taho ra ntikara dou ra'unda zi nika ndiha Ana Jimba ede.'" Edempara nggahi wali mala'eka ede, "Akeku haba mancihi razi Ruma Hatalla." **19:10** Nahu sujuku zi tando mala'eka ede ne'eku namba sia, pala sia nggahina zi nahu, "Aina! Aina nembamu nahu, nembapu Ruma Hatalla! Vara nahu rau ada sama vune nggomi ro sama vune sara'a cina ra angimu ma tenggo imbi zi nuntu ra nggahi Isa!" Vara nuntu ra nggahi Isa edeku ma kaloana dou-dou makarongga nggahi ra eli Ruma Hatalla. **19:11** Edempara nahu edaku saroga mahengga weki, edempara tada savua jara vura. Ma nentina mangara Sang To'a ro Sang Ncihi. Sia na'adi zi ade vavukaina hukuma ro zi ade lewa ra laka rakarawi-Na. **19:12** Mada-Na vune kalea afi ro zi tuta-Na, Sia kanina songko sangaji mamboto. Zi sarumbu-Na wara ratunti savua ngara; ndai Sia mpoampa ma vade ngara ede. **19:13** Jumba rakani-Na wa'u razeta zi ade ra'a. Ro Sia zi pehekai "Nggahi ra eli Ruma Hatalla". **19:14** Tentara saroga ma vatuna Sia kai nentina jara-jara vura, ro kani ra lombona lenan ma lanta raso. **19:15** Razi asa-Na losa savua peda ma ngaha ro kai peda ede Sia zimakakoa bangsa-bangsa, ro Sia zimaparenta sizoho kai tiki vesi. Sia zimapua anggo zi ade hizi puakai anggo mbani Ruma Hatalla Ma Wancu kuasa. **19:16** Zi jumba-Na ro zi wangga-Na ratunti ngara ake, "Sangaji samenana sangaji, ro Ruma zi samenana ruma." **19:17** Edempara nahu edaku savua mala'eka makizi ese wawo liro. Kai eli ma na'e sia nggahina zi samenana nasi ma ngemo ese wohai, "Maira kavorora weki zi laokai aka ndiha ma na'e rakandiha va Ruma Hatalla!" **19:18** Maira ngaha hi'i sangaji-sangaji, ro hi'i panglima-panglima ro hi'i pahlawan-pahlawan; maira ngaha hi'i dou-dou manente jara lavo hi'i jarana ro hi'i sara'a manusia, mana'e ro mato'i, ada dou ro dou mahori weki!" **19:19** Edempara nahu edaku binata ede, ro sangaji-sangaji dunia, ro tentara sizoho, makavoro weki mane'e lewa lavo Sia ma nente jara vura ede ro tentara-Na. **19:20** Edempara binata ede raraka wa'u sama-sama lavo nabi palasu ma rawa'u ndawi rawi ma visa ra guna zi tando binata ede. (Kai rawi ma visa ra guna edeku binata ede tipukaina dou-dou ma ntau tanda

binata ede, ro dou-dou ma namba patung binata ede.) Edempara binata ede ro nabi palasu ede paki samori zi ade afi na'e ma kalea lavo pure. **19:21** Ro tentara sizoho hade kai peda ma ralosa ta'asa dou manente jara vura ede. Ndazi nasi-nasi rau mai ro ngaha kapodana hi'i sizoho rahade ede.

20:1 Sawa'u va ede nahu edaku savua mala'eka malondo razi saroga. Zi rimana sia nentina kunci dembi made ro savua rante ma na'e. **20:2** Edempara sia wa'una naga ede, sawa tua, -- edezu Ibilis atao Roh Seta ede -- ro ndantena zi ru'u sariwu mba'a ntoina. **20:3** Edempara mala'eka ede pakina naga ede zi ade dembi made ro becena loakuzu naga ede watizu loa walina tipu bangsa-bangsa sawatipu va wakatu sariwu mba'a ede nggorina. Sawa'u va ede sia zi pavua hori zi wakatu samporo. **20:4** Edempara nahu edaku hizi-hizi dohokai sangaji ro dou-dou ma doho zi hizi dohokai ede rambei kuasa zimambeina hukumana. Nahu eda rauku nawa dou-dou rawa'u dompo tutana vara sizoho mambei sakasi mavoha Ruma Isa, ro mangoa ra kahabana rangoa wi'i va Ruma Hatalla. Dou-dou ede wati nembana binata, atao patungna. Sizoho rau watipu iuna tarima tanda-tanda binata ede zi tantangga atao zi rima sizoho. Edempara sizoho mori mbalina ro parentana kai sangaji kaina masama-sama lavo Al Masih sariwu mba'a ntoina. **20:5** Akeku masarambakaina dou-dou mamade rakamori mbali. (Pala dou-dou mamade makalaina wati zi kamori mbali santoi wakatu sariwu mba'a.) **20:6** Taho ra ntika dou-dou rakamori mbali rau zi wakatu sarambakaina ede. Sizoho patu zimandazi ntau Ruma Hatalla. Made makazua kalikaina wati ntauna kuasa zi sizoho. Sizoho zimandazi imam-imam Ruma Hatalla ro imam-imam Al Masih; ro sizoho zimaparenta lavo Sia sariwu mba'a ntoina. **20:7** Sawa'u va nggori wakatu sariwu mba'a ede, Ibilis zi hori razi ade uma buina, **20:8** ro sia zimalao tipu bangsa-bangsa mawara zi sara'a dunia edezu Gog ro Magog. Ibilis kavorona sizoho zimalewa, jumulana ma ore poda, samboto sarae zi moti. **20:9** Edempara sizoho rau mbari mbura zi sara'a dunia, edempara lao dei hekona hizi kemakai ela Ruma Hatalla ro kota rameci ra ca'u va Ruma Hatalla. Pala afi ma ralondo razi langi ro kampoina sizoho. **20:10** Edempara Ibilis ma tipu sizoho ede, zi vale tau zi ade afi na'e ro pure. Ta

edeku hizi binata ro nabi palasu ede rapaki ulukai. Siazoho zi kancoki aimarai aimangazi ru'u santoi-ntoina. **20:11** Sawa'u va ede nahu edaku savua hizi dohokai sangaji mavura ma na'e ro Sia ma doho ta esena. Langi ro dunia mbora razi tando-Na ndazina wati zi eda walimu. **20:12** Ro nahu edaku dou-dou mamade, mana'e ro mato'i, makizi zi tando hizi dohokai sangaji ede. Edempara buku-buku rau zi hengga. Edempara savua buku ma kalai zi hengga, edezu Buku Dou Mamori. Edempara hukuma zivavu zi ru'u va dou mamade, nancihi ncao lavo ruku ra rawi siazoho vune ratunti zi ade buku-buku ede. **20:13** Edempara moti zonggona dou-dou mamade ma wara ta zeina. Made ro Dunia Made rau ma zonggona dou-dou mamade ma wara zi sia. Ro dou-dou mamade ede sara'ana vavu kai hukuma mancihi ncao lavo ruku ra rawi siazoho. **20:14** Edempara Made ro Dunia Made vale tau ade afi. (Afi mana'e ake edezu made makazuakaina.) **20:15** Dou-dou ma wati wara ratunti ngarana zi ade Buku Dou Mamori, zi paki zi ade afi mana'e.

21:1 Edempara nahu edaku langi ma vou ro dunia ma vou. Langi masarambana ro dunia masaramba rauna mbora, ro moti rau mbora. **21:2** Edempara nahu edaku kota maraso ede, edezu Yerusalem ma vou, malondo razi saroga ma ramai ta Ruma Hatalla. Kota ede wa'ura sadia vune savua dou vunti siwe rakantika zi edakai angi lavo vunti mone. **21:3** Edempara nahu ringaku eli zi hizi dohokai sangaji ede manggahi kana'e, "Ake hizi ngge'e kai Ruma Hatalla edezu sama-sama lavo manusia! Sia zimamori sama lavo siazoho, ro siazoho zimandazi ela-Na. Ndai Ruma Hatalla zimawara lavo siazoho ro zimandazi Ruma Hatalla siazoho. **21:4** Sia zima'osana sara'a oi mada razi mada siazoho. Made wati zimawara wali, ncoki ade, nangi, atao pili wati zimawara rau. Lampa rawi-lampa rawi mantoina wa'ura mbora." **21:5** Edempara Sia ma doho ese dohokai ede nggahina, "Ake Nahu zimandawi sara'ana vou!" Sia nggahi rauna zi nahu, "Tuntipu ake, vara nggahi ra eli ake napodaku ro loa zi imbi." **21:6** Edempara Sia nggahina, "Wa'ura nggori! Nahuku ma sarambana ro ma cumpukaina; Nahuku Ruma ra'aipu Saramba wa'una sampe Cumpukaina. Sanikina dou ma mango wo'o, zi mbei mpoa va Nahu nono razi mada oi

ma mbei mori. **21:7** Dou-dou ma ngolu zimatarima lampa rawi ede razi Nahu. Nahu zimandazi Ruma Hatallana, ro sia zimandazi ana-Ku. **21:8** Pala dou ma dahu, dou ma vavu dou makalai, dou madavae, mahade dou, dou ma'iha, dou ma kani ilmu-ilmu seta, manemba berhala, ro sara'a dou manuntu ra nggahi cowa, zi paki zi ade afi mana'e ro pure ma kalea fampa, edezu made makazuakaina." **21:9** Savua zi ade weki pidu mala'eka ma wa'ura nenti hizi taukai-hizi taukai ma vini kai va pidu mbua bala macumpukaina ede maina zi nahu ro nggahina, "Maira! Nahu zimaturu teina zi nggomi Vunti, edezu wei Ana Jimba." **21:10** Edempara Roh Allah kuasakaina nahu, ro mala'eka ede wa'ana nahu ese wawo doro ma zese poda. Sia turu teina nahu Yerusalem, kota maraso ede, kota ede ralondona razi saroga, razi Ruma Hatalla, **21:11** kai ndiha ro zese ra ntasa Ruma Hatalla. Kota ede nakakila-kila vune wadu permata, vune wadu baiduri fanda ma noa raso vune kaca. **21:12** Kuta tembo ma rahekona na'e zese, kai sampuru zua taza lawa, ro jaga va sampuru zua mala'eka. Zi taza-taza lawana ratunti ngara-ngara sampuru zua suku bangsa Israel. **21:13** Wara tolu mbua taza lawa ma satando aka sanikina wela: tolu mbua savae elena, tolu mbua savae zona, tolu mbua savae zana, ro tolu mbua savae zina. **21:14** Tembo kota ede ratu'u zi wawo sampuru zua mbua wadu dasa. Zi wadu-wadu dasa ede ratunti kai ngara-ngara sampuru zua rasu Ana Jimba ede. **21:15** Mala'eka ma nuntu ra nggahi lavo nahu nantau tiki uku randawi kai masa, zi ukukaina kota ede, taza-taza lawana ro tembona. **21:16** Kota ede napado upa -- naruna sama lavo lembona. Edempara mala'eka ede ukuna kota ede kai tiki ukuna; palasi naruna 2400 kilomete; lembo ro zesena sama vune naruna. **21:17** Wakatu uku va mala'eka ede tembona, palasi zese tembo ede ini mpuru mete. Ra'ukukai va mala'eka ede edezu ra'ukukai va manusia. **21:18** Tembo kota ede randawi kai wadu baiduri fanda, ndai kotana ra ndawi kai masa ngganga, noa vune kaca. **21:19** Wadu-wadu dasa kota ede rakantika kai sara'a pahu wadu permata. Wadu dasa ma sarambana randawi kai wadu baiduri fanda, ma kazuakaina randawi kai wadu marmer, makatolukaina randawi kai wadu yakut, maka'upakaina randawi kai wadu zamrud, **21:20** makalimakaina randawi kai wadu baiduri nana, maka'inikaina randawi kai wadu delima,

makapidukaina randawi kai wadu ratna cempaka, makawarukaina razi pirus, makaciwikaina razi wadu topas, makasampurukaina razi wadu krisopras, makasampuru savuakaina randawi kai wadu lazuardi, ro ma kasampuru zuakaina randawi kai wadu kecubung. **21:21** Sampuru zua taza lawana wara sampuru zua mutiara, cua-cua taza lawa randawi kai savua mutiara. Ncai zi kota ede randawi kai masa ngganga, noa vune kaca ma niu. **21:22** Nahu wati edaku Bait Allah zi ade kota edezu, vara Bait Allah edezi ndai Ruma, Ruma Hatalla Ma Wancu kuasa, ro Ana Jimba ede. **21:23** Kota ede wati paraluna kataroa va liro atao wura, vara zese ra ntasa Ruma Hatalla makataroana, ro Ana Jimba ede edezu ilona. **21:24** Bangsa-bangsa zi dunia zimalampa zi ade kaleana, ro sangaji-sangaji rau zimawa'a ntau ra wara siazoho zi ade kota ede. **21:25** Taza-taza lawa kota ede zimahengga weki sanaru ainaina; wati zi kempa, vara wati wara aimangazi ta ede. **21:26** Na'e ra ntoru ro ntau ra wara bangsa-bangsa zi wa'a zi ade kota ede. **21:27** Pala dou ma karawi lampa rawi-lampa rawi ma ni'ikai va ade, atao dou ma cowa -- porona au-au ma najis wati zimalu'u ta zeina. Ma zimalu'u edezu dou ma ntau ngara zi ade Buku Dou Mamori, buku Ana Jimba ede.

22:1 Mala'eka ede turu tei rauna zi nahu sori ma oina mambei mori ra woko. Sori ede kancilo ntika vune kaca ro raikaina razi dohokai Ruma Hatalla ro Ana Jimba ede, **22:2** zi woha ncai kota ede. Zi kengge sori ede, zi vali vaena wara fu'u zi maikai mori ra woko, ma mbua sampuru zua kali samba'a, edezu sakali sawura. Ro'ona zi kani zimakataho kai supu bangsa-bangsa. **22:3** Zi ade kota ede wati wara au-au ma hina va va'a Ruma Hatalla. Hizi dohokai Ruma Hatalla ro Ana Jimba ede zimawara zi ade kota ede. Adazoho-Na zimato'a zi Sia, **22:4** ro zima'eda pahu-Na. Ngara-Na zi tunti zi tantangga siazoho. **22:5** Siazoho wati zimaparalu walina ilo atao kalea liro, vara aimangazi watizu wara walina, ro ndai Ruma Hatalla zimakataroana siazoho. Ndazi siazoho zi maparenta kai sangaji kaina zi ru'u santoi-ntoina. **22:6** Edempara nggahi mala'eka ede zi nahu, "Nggahi ra eli-nggahi ra eli ake napodaku ro loa zi imbi. Ruma Hatalla ma mbei Roh-Na zi nabi-nabi, wa'ura nggaduna mala'eka-Na

zimaturu teina zi adazoho-Na au zimapavua ndazi roci." **22:7** "Kade'e kavaepu ake!" nggahi Ruma Isa, "Nahu zimamai roci. Taho ra ntikara dou ma to'akai zi nggahi ra eli ranggahi va Ruma Hatalla zi ade buku ake!" **22:8** Nahu, Yahya, mawa'ura ringa ro ma'eda sara'ana ake. Sawa'u va nahu nggori ringa ro edaku nahu sujuku zi tando mala'eka ma wa'ura turu tei sara'ana ede zi nahu, ro nahu ne'eku nembu sia, **22:9** pala sia nggahina zi nahu, "Aina! Aina nembamu nahu! Nembapu Ruma Hatalla! Vara nahu rau ada vune nggomi, ro vune cina ra angimu, nabi-nabi ro sara'a dou ma to'akai zi rangoa wi'i zi ade buku ake!" **22:10** Edempara sia nggahi walina, "Aina ilmu nggahi ra eli ranggahi va Ruma zi ade buku ake, vara wa'ura zeni wakatuna sara'ana ake zimandazi. **22:11** Dou ma davae, co'opu karawina madavae ncau; dou ma najis, co'opu kanajisna weki ndaina; dou ma vatu rakane'e va Ruma Hatalla, co'opu vatu ncauna rakane'e va Ruma Hatalla, ro dou ma mori zi ru'u va Ruma Hatalla mpoa, co'opu mori ncauna zi ru'u va Ruma Hatalla mpoampa." **22:12** "Kade'e kavaepu ake!" nggahi Ruma Isa, "Watizu nto walina Nahu zimamai kai wa'aku ufa zi colakaiku zi sanikina dou vune au rakarawina. **22:13** Nahuku ma sarambakaina ro ma cumpukaina; Nahuku Ruma ra'aipu saramba wa'una sampe sacumpukaina." **22:14** Taho ra ntika dou ma duva jumbana sampe rasona ndazina siazoho mantau hak ngaha wua razi fu'u mori ra woko ro lu'u zi ade kota ede kai ncai taza lawana. **22:15** Pala dou-dou ma karawi lampa rawi ma davae poda, ma kani ilmu-ilmu seta, dou-dou ma karawi lampa rawi ma davae, ma hade dou, ma nembu berhala-berhala ro dou-dou ma ca'u cowa, nataho kai nuntu ra nggahina ro ruku ra rawina, samenana dou ede hizina ari mai va kota ede. **22:16** "Nahu Ruma Isa, wa'ura nggaduku mala'eka-Ku zi ru'u nggomizoho loakuzu Sia ngoana lampa rawi ake zi ru'u pentikai ela-ela Ruma. Nahu ake londo ra mai la Daud; Nahuku vombo vala ma taroa ede." **22:17** Roh Allah ro Vunti Siwe manggahi, "Maira!" Sanikina dou ma ringana ake pavua rauku nggahina, "Maira!" Cou ma mango wo'o, pavuaku sia maina! Ro cou ma ne'e, pavuaku sia weha mpoana oi ma mbei mori ra woko ede. **22:18** Zi sanikina dou ma ringa ra kade'ena nggahi ra eli Ruma zi ade buku ake nahu, la Yahya, mangoa ra kawara ake nggara nasala'isi va dou zi ade

nggahi ra eli rakarongga va Ruma Hatalla ake, ndazi Ruma Hatalla zimasala'ina hukumana dou ede kai bala-bala ratunti zi ade buku ake.

22:19 Ro nakakurasi va dou zi ade nggahi ra eli rakarongga va Ruma Hatalla ake, ndazi Ruma Hatalla zimakakura rauna zi ru'una ratunti zi ade buku ake -- edezu ru'u zi fu'u mori ra woko ro razi kota maraso ede. **22:20** Sia ma karongga sara'a haba ake manggahi, "Poda, Nahu zi mamai roci!" Amin! Maira, io Ruma Isa! **22:21** Raho-raho to'impa Ruma Isa mbeina bareka-Na zi ru'u sara'a ela Ruma Hatalla!